BIBLIOTHECAE APOSTOLICAE

VATICANAE

CODICES MANV SCRIPTI RECENSITI

IVSSV

LEONIS XIII PONT. MAXIMI

PRAESIDE CARD. ALFONSO CAPECELATRO

ARCHIEP. CAPVANO

S. R. E. BIBLIOTHECARIO.

CODICES VATICANI LATINI

RECENSVERVNT

MARCVS VATTASSO ET PIVS FRANCHI DE' CAVALIERI

BIBLIOTHECAE APOSTOLICAE VATICANAE SCRIPTORES

TOMVS I.

Codices 1-678.

ROMAE
TYPIS VATICANIS

MDCCCCII.

LEONI XIII

PONTIFICATVS ANNVM VIGESIMVM QVINTVM

INTEGRA AETATE CELEBRANTI

FELICITER.

PRAEFATIO

Vulgaturis nobis hoc primum volumen Indicis codicum manu scriptorum Latinorum, qui Vaticani sine adiunctis nuncupantur, commentatio historica de illorum origine et vicibus ex nostro instituto et communi consuetudine praemittenda esse videbatur. Verum, cum huiusmodi tractatio longe amplior sit quam quae paucis chartis comprehendi possit, consilium cepimus eam non hic in angustias compellere, sed propriis voluminibus reservare.

Quae de Sedis apostolicae bibliotheca et scrinio ab originibus ad saeculi tertii decimi exordium e rarissimis iisdemque levioribus vestigiis erui poterant, ea Io. Baptista de Rossi diligentissime, ut solebat, exploravit collegit composuit [1]. De bibliotheca vero quae, post antiquioris illius interitum, iussu Bonifacii VIII recensita, Perusiam et Asisium migravit, deque illa quae Avenione instituta est a Romanis pontificibus ibi degentibus, cum documenta suppetant uberrima et indices librorum recensione satis accurata notabiles, Fr. Ehrle praeses noster commentarium plenissimum dictavit duo complectentem volumina, quorum alterum in lucem

[1] De origine historia indicibus scrinii et bibliothecae apostolicae, Romae 1886.

prodiit duodecim ante annis [1], alterum brevi se editurum vir doctissimus pollicetur. Nobis igitur nihil aliud relinquitur nisi ut codicum Vaticanorum historiam a Martini V et Eugenii IV pontificatibus, cum bibliotheca apostolica Romae instaurari coepta est, ad haec usque tempora deducamus: de qua tamen aetate documenta et codicum recensiones adeo redundant, ut ad ea typis describenda atque inlustranda volumina requirantur sane complura.

Itaque, plena rei tractatione in locum opportuniorem reiecta, satis habuimus in singulorum codicum recensione accurate adnotare quae de illorum origine et vicibus docent tesserae gentiliciae foliis adpictae aut integumentis impressae, possessorum nominà, librariorum subscriptiones, notulae hic illic adpositae.

Simili ratione pictae imagines et ornatus, quibus complurium codicum membranae renitent, leviter transeunda duximus ac tantummodo perstringenda, accuratiorem descriptionem proprio volumini reservantes. Res enim his temporibus summo studio exculta amplior evasit subtiliorque quam quae cum scriptorum recensione commode coniungi possit. Praeterea tunc demum illam pro dignitate tractare licebit, cum librorum picturae et ornamenta phototypice expressa numero multo copiosiore nobis erunt in promptu, quod brevi nos praestituros spondemus in opere inscripto *Collezione paleografica Vaticana*.

Sequitur ut leges, ad quas codices recensuimus, in apricum proferamus, eaque nonnihil vindicemus, in quibus a ceteris fere omnibus, qui catalogis librorum manu scriptorum instruendis operam dederunt, recessimus. Nam plerique hoc sibi praestituerunt, ut primum scripta, quae in codice exstant, recenserent, deinde libri frontem exponerent. A qua lege ita deflectendum existimavimus, ut

[1] Historia bibliothecae Romanorum pontificum tum Bonifatianae tum Avenionensis, Romae 1890.

in prima descriptionis parte ea quae de singulis codicibus potissimum perspicienda sunt proferremus, aetatem materiam amplitudinem; in secunda auctores et opera recenseremus; in tertiam vero reliqua de libri facie congereremus, quae levioris momenti sunt. Molestum enim nobis videbatur in longiore codicis descriptione ad calcem relegata ea operose expiscari, quae, cum de codice aliquo aestimandum est, a primo obtutu perspecta habere quisque desiderat.

Erunt forsitan qui nos plus postulasse putent quam integre possit praestari, lege illa qua praescribimus, ut quae opera impressa exstent et quo loco accuratissime notetur. Profecto non infitiamur nos huic legi observandae maximos labores impendisse, atque in hac multo saepius quam in ceteris legibus peccasse nos et peccaturos nemini sane magis persuasum est quam nobis. Quid? Iuxta vulgare illud, 'in arduis voluisse sat est': deinde vix erit qui non plane sentiat quot quantaque ea sola lege viris doctis, qui volumen nostrum evolvent, comparata sint studiorum subsidia. Unum igitur petimus et impetrare non desperamus, ne qui quae inscite praetermisimus iure arguent [1], ea quae multo labore congessimus iniquo premant silentio. Denique ea sola lege frequentissimum illud in codicibus recensendis vitium effugi posse arbitramur, quo de compluribus scriptis nullis titulis inter se distinctis unum et idem fit. Ceterum legem non temere nobis constituimus. Et nobis enim plane erat perspectum unius viri ingenium non tam late patere, ut omnium disciplinarum opera et manu scripta et typis impressa mentis oculis subiecta unus tenere posset sibique vano conatu arrogare disciplinarum omnium libros qua ratione statuimus recensendos. Ea de re codices ita inter nos distribuendos cura-

[1] Cum Index hic noster abhinc duos annos prelo dari coeptus sit, mirum non est si in priorum codicum descriptione opera recentius vulgata praetereuntur.

vimus, ut sibi quisque provinciam arctioribus finibus conclusam deligeret, libros earum disciplinarum tantum describere adgrediens, in quibus diutius versatus est.

Haec pauca monitos viros doctos voluimus de legibus, quas integre hoc loco vulgamus.

Leges quas curatores bibliothecae Vaticanae in codicibus Latinis recensendis sibi constituerunt.

Singulorum codicum descriptionem in tres partes dividimus, quarum prima de externo libri habitu praecipua docet, altera auctores et opera recenset, tertia codicis faciem et cultum distinctius exponit.

I. In prima parte, quam, numero excepto, litteris minoris moduli imprimimus, haec tantum de codice proferuntur: nota, aetas, materia, amplitudo, foliorum numerus.

1. Lineae initio typis crassioribus exscriptum numerum Arabicum collocamus, quo codex in praesens signatus cernitur; antiquiores notas, cum usus venit, adscribimus uncis lunatis inclusas, pone adverbium ‘olim’; alioquin ultimae descriptionis parti, utpote loco opportuniori, reservamus.

2. Sequitur nota temporis numero Romano, cui praefigimus litteras ‘saec.’, id est ‘saeculi’. Ubi codicis aetatem finibus angustioribus est circumscribere, vocum illarum ‘ineuntis’, ‘medii’, ‘exeuntis’ compendia subicimus ‘in.’ ‘med.’, ‘ex.’ Cum volumen occurrit labente saeculo vel proximo ineunte exaratum, aetatem definimus lineola (-) inter duos saeculorum numeros inserta; e. g. ‘saec. XIV-XV’; codicum vero, qui notationem annorum prae se ferunt, annos, saeculi loco, afferimus, numero Arabico expressos, secundum litteras ‘an.’, scil. ‘anni’, atque inter uncos f(olii) numerum subnectimus, in quo notam librarius adposuit; e. g. ‘an. 1478 (cf. f. 126)’.

3. Ad materiam indicandam adiectivis utimur ‘membranaceus’ (contracto ‘membran.’), ‘chartaceus’ (‘chart.’). Cum liber partim in membrana, partim in charta exaratus est, signamus materiam qua pleraque folia

constant, notas numerales plagularum ex altera materia inter uncos lunatos subiungentes; e. g. ' membran. (ff. 1. 40-50. 75 chart.) '.

4. Libri amplitudinem per longum et latum millimetris damus, altitudinis mensuram constanter praemittentes; e. g. ' mm. 200 × 175 '.

5. Foliorum (ff.) praeviorum numerum prodimus nota Romana, cui puncto seiunctum adscribimus notis Arabicis foliorum numerum in codice signatorum; e. g. ' ff. V. 148 '.

6. Notas Arabicas, plerumque ubi textus desinit intermissas, foliis vacuis sequentibus ad finem usque adponimus.

7. Si quae folia medio codice occurrunt sine numero, signamus nota folii praecedentis, adicientes dextrorsum superius litterulas a, b, c etc.; in recensione autem adscribimus signo + uncisque includimus, adiectis verbis ' librarii oscitatione neglectis '. Similiter folia bis numerata notamus. Numeros vero a librario omissos uncis comprehensos addimus pone signum —, notam ' librarii etc. ' subiungentes. E. g. ' ff. 150 (+ f. 24ª librarii oscitatione neglecto) '; ' ff. 170 (+ ff. 20. 30. 35 bis numeratis) '; ' ff. 120 (— f. 21 librarii neglegentia omisso) '.

8. Plagulas vacuas ab eo qui seriore plerumque aetate codicem compegit adiectas praeterimus.

II. Auctorum et operum recensio.

1. Auctorum recensioni praemittimus titulum, verbis quantum fieri potest brevissimis conceptum, qui summam codicis declaret; e. g. ' S. Augustini opera complura ', ' SS. Augustini et Hieronymi epistulae '.

2. Singulos auctores numeris ordinalibus crassioris formae signatos ad novam lineam reducimus, nisi eos titulus generalis complectatur (ut e. g. in codicibus biblicis), vel eorum sermones et epistulae iaceant in codice confusa ac permixta.

3. Si codex plures auctores continet, singula eorum opera nova linea recensenda non ducimus, sed brevibus interiectis spatiis discernenda notulisque numeralibus supra lineam adscriptis signanda.

4. Quotiens codicem offendimus complura unius auctoris opera exhibentem, scriptura quidem utimur continuata, sed opera singula spatiis vacuis distinguimus et numeris crassioribus notamus.

5. Opuscula quae vulgo in alterius auctoris operibus adnumerantur (ut e. g. Luciani et Celerini epistulae, quae inter Cyprianicas leguntur) nova linea non recensemus, sed tantum litteris diductis exscribimus.

6. Auctorum nomina plerumque typis crassioribus imprimimus, exceptis tamen nominibus sanctarum litterarum scriptorum, quae notis diductis prodere opportunius visum est.

7. Titulos (vel saltem eorundem verba praecipua) quibus sine auctore opera inscribuntur litteris damus diductis.

8. Auctorum nomina operumque inscriptiones, quotienscumque in codice omissa sunt, uncis angulatis <> comprehendimus.

9. Singulis auctorum nominibus pone numerum ordinalem praefigimus, uncis lunatis inclusam, notam numeralem, f(olium) in quo eorum opera incipiunt, indicantem, e. g. ‘ **1** (f. 1). Tertulliani Apologeticus. **2** (f. 50). S. Cypriani De mortalitate ’. Numerus nullo addito signo folium rectum significat; litterula v iuxta apicem ultimae numeri notae adiecta folium versum indicat.

10. Si codex duabus est columnis perscriptus, compendio ‘ col. 1 ’ columnam sinistram, ‘ col. 2 ’ dexteram significamus.

11. Prolegomena, praefationes, dedicationes post titulum recensemus, et, cum operis initium et finis dantur post finem.

12. Quae ex codice sumimus verba litteris inclinatis scribimus, vocabulorum compendia solventes, scripturae vitia et orthographiam servantes; quae addimus ipsi litteris rectis prodimus.

13. Opera singula iis inscribuntur titulis, quibus vulgo circumferuntur. Quotiens vero titulus quem codex exhibet omnino a vulgato dissentit, integrum adscribimus secundum verba ‘ in ms. ’ (i. e. ‘ in manu scripto codice ’) atque uncis includimus lunatis. Quod si pauca tantum vocabula a titulo vulgato differunt, haec referre satis ducimus, praemittentes aut subicientes, verborum communium loco, tria puncta. Ubi vero vocabula discrepantia medio stant titulo, ea tantum producimus, praeponentes tria puncta primamque vocis subsequentis litteram subnectentes; e. g. ‘ S. Ambrosii De apologia prophetae David (in ms.... *sancti patris D.*) ’. Discrimina parvi momenti titulo vulgato inserimus litteris inclinatis.

14. Titulos quibus operum partes inscribuntur, ut e. g. argumenta,

praefationes, prologi in divinarum litterarum codicibus, damus prout leguntur in libro manu scripto, litteris tamen rectis.

15. Capitum quae impressa non exstant initia proferimus primi et ultimi, cui, si fieri potest, ordinis quoque numerum anteponimus.

16. Prologorum argumentorumque in Bibliis sacris passim occurrentium prima vocabula titulo subicienda putamus (duplici puncto distincta), ut lector de quibus scriptis agatur prima fronte agnoscat.

17. Versuum numeros, quos stichometrias vocant, notamus.

18. Scholiorum, quae tantum exstant manu scripta, cum operae pretium videtur, prima et ultimum describimus.

19. Quae saepenumero in spatiis vacuis ab alia manu adiecta sunt, aut in custodiae foliis ex aliis codicibus avulsis leguntur, ea contentorum recensioni subiungimus nullo praefixo numero, at illorum titulos nova linea litterisque diductis prodimus.

20. Editiones ad solam fidem nostrorum codicum exactas semper memoramus.

21. In operibus satis notis divulgatisque recensendis initium et finem numquam damus, sed unam alteramve editionem omnibus perviam signamus.

22. Operum haud satis cognitorum editionem laudamus principem aut quae ad leges artis criticae exacta sit.

23. Cum vero opus recensendum parum innotescit et editiones rariores haud facile adeundae sunt, prima verba et extrema describimus, editionem illam laudantes, quam ob oculos habere potuimus.

24. Fragmentorum operum quae typis impressa exstant prima verba et ultima afferimus, editionis paginas lineasque uncis circumscriptas apponentes.

25. Fragmenta operum quae tantum manu scripta exstant designamus exscribendo titulos et initia primi et ultimi capituli integre servatorum.

26. Numeros librorum et libellorum, in quos opera saepe dispertita sunt, notis Romanis exprimimus; numeros vero epistularum notis Arabicis.

27. Numeros, quibus singulae epistulae indicantur, virgula distinguimus, numeros librorum, quibus opera constant, puncto et virgula lineolaque; e. g. ‘ S. Cypriani epistulae [1] (f. 15) 43, [2] (f. 16) 44, [3] (f. 17) 45 ’; ‘ (f. 20) Tertulliani De cultu feminarum lib. I; - (f. 25) lib. II. ’.

III. Tertia descriptionis pars minutioribus litteris impressa de codicis facie et cultu, ut supra diximus, distinctius agit, ea omnia continens quae in prima consulto neglеximus.

1. Ibi *a*) stemmata, imagines et ornamenta, quae litteras initiales foliorumque margines saepe distinguunt, brevibus verbis perstringimus; *b*) plagulas indicamus initio, medio codice et fine vacuas relictas; *c*) foliorum seriem interdum turbatam restituimus; *d*) notas transcribimus librariorum, possessorum etc.; *e*) opuscula, libellos etc., in quibus de codice agitur, quotiens satis prodesse videtur, pariter atque observationes philologicas et historicas auctores et opera spectantes, referimus; *f*) aetatem denique declaramus, qua codex compactus est, nisi illa e scutis in tegumento plerumque impressis eruatur.

2. Si qui codex e plurium codicum reliquiis constat, descriptionem ad singulas partes seu reliquias pertinentem subiungimus, uti litterae minoris moduli docebunt.

Restat ut, secundum ea quae de laboris nostri distributione paulô ante diximus, quos quisque nostrum in hoc volumine codices descripserit indicemus.

Marcus Vattasso, qui operis pondus suis humeris fere totum sustinuit, idemque indices litterarum ordine digessit, codices recensuit 1-118, 308-320, 336-382, 440-486, 587, 590-592, 596-600, 615, 617-678; praeterea, Stanislai Le Grelle opera adiutus, codd. 486-573;

Pius Franchi de' Cavalieri codd. 119-307, 400-439, 600-614, 616;

Iohannes Mercati codd. 321-335, 383-399, 574-586, 588, 589, 593, 594.

Subicimus praecipua scribendi compendia, quibus, in indicandis quos adhibuimus et laudavimus libris impressis, passim usi sumus.

M. – Migne, Patrologia Latina.

M. P. G. – Migne, Patrologia Graeca.

M. G. H. – Monumenta Germaniae historica.

Thomas. *vel* Tomasi – Thomasii opera genuina ed. Vezzosi. Romae 1747-54.

Bibl. cum glossa – Biblia sacra cum glossis interlineari et ordinaria. Venetiis 1588.

Tischendorf – Biblia sacra Latina Veteris Testamenti, edd. Heyse-Tischendorf. Lipsiae 1873.

Wordsworth – Novum Testamentum D. N. Iesu Christi Latine. Oxonii 1889-1898.

CODICES VATICANI LATINI

1. An. 1454 (cf. ff. 483v. 520), membran., mm. 372 × 260, ff. II chart. 521 (+ f. 132a librarii oscitatione neglecto).

Biblia sacra Veteris ac Novi Testamenti ex versione vulgata * praefationibus, prologis, argumentis s. Hieronymi et aliorum locupletata atque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. 1 (f. 5). Pentateuchus cum (f. 1) s. Hieronymi epistula ad Paulinum de studio Scripturarum: *Frater Ambrosius* (M. 22, 540-549) et (f. 4) eiusdem prologo: *Desiderii mei* (M. 28, 177-184). 2 (f. 80v). Liber Iosue cum s. Hier. praefatione: *Tandem finito pentateuco* (M. ibid., 503-506). 3 (f. 89v). Liber Iudicum. 4 (f. 99). Liber Ruth. 5 (f. 101). Libri I-IV Regum, praevio (f. 100) s. Hier. prologo: *Viginti et duas esse litteras* (M. ibid., 593-604). 6 (f. 146v). Libri I-II Paralipomenon cum (f. 145v) s. Hier. prologo: *Sed si septuaginta interpretum* (M. ibid., 1389-1394), cui pauca praetexuntur: *Tantus ac talis est liber iste - explicantur euangelij questiones*, et altero eiusdem prologo: *Quomodo grecorum studia* (M. 29, 423-426). 7 (f. 170). Libri I-III Ezrae, praefixo (f. 169v) s. Hier. prologo: *Utrum difficilius* (M. 28, 1471-1474). Libro II expleto (f. 185v), oratio Manassae. 8 (f. 186). Liber Psalmorum, praevia s. Hier. praefatione: *Psalterium rome dudum* (M. 29, 121-124). 9 (f. 209). Liber Tobiae, praefixo s. Hier. prologo: *Mirari non desino* (M. ibid., 23-26). 10 (f. 213). Liber Iudith, praevio (f. 212v) s. Hier. prologo: *Apud hebreos* (M. ibid., 39-42). 11 (f. 218). Liber Esther cum s. Hier. prologo: *Librum hester uarijs translatoribus* (M. 28, 1503-1506), cui subtexitur additamentum: *Rursum in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). 12 (f. 224). Liber Iob cum (f. 223) duobus s. Hier. prologis: *Cogor per singulos* (M. ibid., 1137-1142); *Si autem fiscellam* (M. 29, 63-64). 13 (f. 234v). Liber Proverbiorum cum tribus s. Hier. prologis, quorum

* Ceteri divinarum litterarum codices eandem referunt versionem.

primus: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308); secundus ⟨excerptus ex eiusdem commentario in Ecclesiasten⟩ inde a v. *Tribus nominibus* usque ad v. *regem que omnia referuntur ad christum* (M. 23, 1063, A, 2-1065, A, 5); tertius: *Tres libros salomonis* (M. 29, 425-428). **14** (f. 243v). Liber Ecclesiastes, praevio s. Hier. prologo: *Memini me* (M. 23, 1061-1062). **15** (f. 246v). Canticum canticorum. **16** (f. 248). Liber Sapientiae. **17** (f. 254). Liber Ecclesiastici, praefixo s. Hier. prologo: *Multorum nobis* (M. 29, 445-446). **18** (f. 270v). Prophetia Isaiae cum s. Hier. prologo: *Nemo cum prophetas* (M. 28, 825-828), cui subtexitur ⟨locus ex s. Epiphanii libro de vitis prophetarum excerptus⟩ inde a v. *Ysaias in ierusalem* usque ad v. *obstruxerat puluere* (M. 113, 1231, B, 1-5). **19.** Ieremiae (f. 290) prophetia cum (f. 289v) s. Hier. prologo: *Ieremias propheta* (M. 28, 903-904) et argumento (in ms. *de ortu uel obitu ieremie prophete*): *Ieremias anathothites* (M. 114, 9); - (f. 311v) lamentationes; - (f. 314) oratio. **20** (f. 314). Prophetia Baruch, praevia praefatione: *Liber iste* (M. ibid., 63). **21** (f. 317). Prophetia Ezechielis, praefixo s. Hier. prologo: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996). **22** (f. 337). Prophetia Danielis cum (f. 336) s. Hier. prologo: *Danielem prophetam* (M. ibid., 1357-1360) et (f. 336v) praefatione ⟨ex glossa ordinaria desumpta⟩, quae inc. *Daniel interpretatur iuditium dei* et des. *predicatione annotat* (Bibl. cum glossa, 4, f. 294, B, 28-37). **23** (f. 345). Prophetia Osee. Praeeunt: [1] (f. 344v) s. Hier. prologus in duodecim prophetas: *Non idem ordo* (M. 28, 1071-1072). [2] (ibid.) prologus in Oseam, qui inc. *Temporibus ozie et ioate* et des. *templum dei purgasse . ac purificasse monstratur* (Bibl. cit., 4, f. 332-332v). [3] (f. 345) alter prologus bipartitus, qui inc. *Regule sunt hee* et des. *cetera sunt conscripta* (loc. cit., f. 332; cf. Tischendorf, p. LXVIII). [4] (ibid.) argumentum ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerptum⟩: *Osee crebro nominat* (M. 28, 174, 7-9 ab imo). **24** (f. 348). Prophetia Ioel, praeviis tribus prologis, quorum primus: *Ioel filius fatuel* (Tischendorf, p. LXVIII); secundus: *Ioel interpretatur dominus deus - quando et micheas* (cf. M. 83, 170, n. 64), quibus verbis subtexitur ⟨locus ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerptus⟩ (M. ibid., 144, c. 42); tertius: *Secundus* (lege sanctus) *ioel apud hebreos - auribus percipe terram* (Bibl. cit., 4, f. 350v-351). **25** (f. 349v). Prophetia Amos, praemissis duobus prologis, quorum prior: *Ozias rex cum domini religionem - ad subuersionem earumdem ciuitatum processuram, uoluit demonstrare* (loc. cit., f. 357v-358); et posterior: *Amos pastor et rusticus* (Tischendorf, p. LXVIII). **26** (f. 352). Prophetia Abdiae cum duobus prologis, quorum prior: *Iacob patriarcha - in nostro sonat eloquio* (Bibl. cit., 4, f. 370-370v) et posterior ⟨ex s. Hier. epist. laudata excerptus⟩: *Abdias qui interpretatur* (M. 28, 175, 6-7). **27** (f. 352v). Prophetia Ionae cum prologo: *Ionam sanctum hebrei affrimant* (!) - *quo a fatie tua*

fugiam (Bibl. cit., 4, f. 372^{v}-373) et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Ionas interpretatus columba* (M. 28, 175, 8-9). **28** (f. 353^{r}). Prophetia Michaeae cum duobus prologis, quorum prior *s. ieronimi* (?): *Temporibus iotham et achaz - interitum adfuturum denuntiat* (Bibl. cit., 4, f. 376^{v}-377) et posterior ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumptus⟩: *Michaeas de morasthi* (M. 28, 175, 10-11). **29** (f. 355^{r}). Prophetia Nahum cum prologo ex duobus conflato, quorum prior: *Naum propheta ante aduentum regis - libri huius demonstrabitur* (Bibl. cit., 4, f. 385) et alter: *Sciendum antem - futurus est dominus* (loc. cit., f. 385), et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Naum consolator* (M. 28, 175, 12-13). **30.** Habacuc (f. 356^{v}) prophetia cum prologo ⟨ex glossa ordinaria excerpto⟩, qui inc. *Abachuc propheta amplexans* et des. *dulce . et nominare et predicare* (Bibl. cit., 4, f. 390), et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Abachuc luctator* (M. 28, 175, 14-16); - (f. 357) oratio. **31** (f. 357^{v}). Prophetia Sophoniae cum prologo ⟨ex s. Hier. commentariis in Sophoniam excerpto⟩ a v. *Tradunt hebrei* ad v. *elati sunt oculi mei* (M. 25, 1402, C, 3 - 1403, B, 14) et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Sophonias speculator* (M. 28, 175, 17-19). **32** (f. 359). Prophetia Aggaei cum (f. 358^{v}) prologo: *Ieremias propheta ob causam periurij - interitum regnorum gentium exterarum significant* (Bibl. cit., 4, f. 401^{v}-402) et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Aggeus festiuus* (M. 28, 176, 20-22). **33** (f. 360). Prophetia Zachariae cum (f. 359^{v}) prologo: *Secundo anno darij regis - per noctem prophete est reuelata* (Bibl. cit., 4, f. 405^{v}-406) et argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Zacharias memor domini* (M. 28, 175, 23-27). **34** (f. 363^{v}). Prophetia Malachiae cum prologo: *Deus per moysen - quod deos alienos coluerint significant* (Bibl. cit., 4, f. 422^{v}-423) et argumento ⟨ex glossa ordinaria desumpto⟩: *Malachias latine interpretatur angelus domini - quando et aggeus* (loc. cit., f. 423^{v}, 1-5). **35.** (f. 364^{v}). Libri I-II Machabaeorum. Praemittuntur: [1]) prologus ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. depromptus⟩: *Machabeorum libri licet* (M. 83, 174-175, n. 85); [2]) alter prologus: *Machabeorum libri duo prenotant* (Thomas., 1, p. 276); [3]) argumentum: *Machabei septem fratres* (M. 83, 148, nota 105).

N. T. 1 (f. 385^{r}). Evangelium s. Matthaei. Praeeunt: [1] (f. 384) s. Hier. *epistola ad Damasum in libro quattuor euangeliorum: Nouum opus me facere cogis* (M. 29, 557-562); [2] (f. 384^{v}) prologus eiusdem in commentaria evangelii s. Matthaei: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1 usque ad v. *canendas*); [3] (f. 385) argumentum: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274). **2** (f. 397). Evangelium s. Marci cum (f. 396^{v}) prologo: *Marcus eu⟨an⟩gelista dei electus* (M. ibid., 279-280) et praefatione: *Marcus qui est colobodactilus est nominatus - ut omnes*

sectatores christi ad suum cogeret imitari exemplum. **3** (f. 404^{v}). Evangelium s. Lucae, praevio prologo: *Lucas sirus antiocensis* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 417^{v}). Evangelium s. Ioannis, praemisso prologo: *Hic est iohannes euangelista* (M. 92, 633-636). **5**. S. Pauli epistulae, praefixo (f. 427) ⟨Rabani Mauri⟩ (in ms. *s. ieronimi*) prologo: *Primum queritur quare post euangelia* (M. 111, 1275-1278). [1] (f. 428). Ad Romanos, praeviis tribus argumentis, quorum primum *beati ieronimi* (?): *Romani ex iudeis gentibus - ad pacem et misericordiam coortatur* (Bibl. cit., 6, f. 2-2^{v}); secundum: *Romani sunt in partes* (M. 114, 469); tertium: *Romanos nondum uiderat apostolus - ut aliquid impertiar in uobis gratie specialis. ad confirmandos uos.* [2] (f. 433^{v}). Ad Corinthios I cum prologo: *Epistola prima ad corintios - habent licet proprias tamen paruuluas* (!) *actiones* (Bibl. cit., 6, f. 33) et argumento: *Corinthij sunt achai* (M. ibid., 519). [3] (f. 438^{v}). Ad Corinthios II, praevio argumento: *Post actam penitentiam* (M. ibid., 551). [4] (f. 442). Ad Galatas, praefixo argumento: *Galathe sunt greci* (M. ibid., 569). [5] f. 443^{v}). Ad Ephesios, praevio argumento: *Ephesij sunt asiani* (M. ibid., 587). [6] (f. 445^{v}). Ad Philippenses, praefixo argumento: *Filippenses sunt macedones* (M. ibid., 601). [7] (f. 446^{v}). Ad Colossenses, praevio argumento: *Colossenses et hi* (M. ibid., 609). [8] (f. 448). Ad Laodicenses (M. 153, 565-568). [9] (f. 448^{v}). Ad Thessalonicenses I, praefixo argumento: *Thesalonicenses sunt macedones* (M. 114, 615). [10] (f. 449^{v}). Ad Thessalonicenses II, praevio argumento: *Ad thessalonicenses secundam* (M. ibid., 619). [11] (f. 450). Ad Timotheum I, praemisso argumento: *Timotheum instruit* (M. ibid., 623). [12] (f. 451^{v}). Ad Timotheum II, praefixo argumento: *Item timotheo* (M. ibid., 633). [13] (f. 452^{v}). Ad Titum, praevio argumento: *Titum commonefacit* (M. ibid., 637). [14] (f. 453^{v}). Ad Philemonem, praemisso argumento: *Philemoni* (M. ibid., 641). [15] (f. 454). Ad Hebraeos cum argumento: *In primis* (M. ibid., 643), cui quaedam praetexuntur: *Hebrei primo gentis sue uocabulo - interim apud ecclesias orientis apostolice doctrine auctoritas habetur.* **6** (f. 457^{v}). Actus Apostolorum cum prologo *s. ieronimi* (?): *Lucas antiocensis natione sirus - sed etiam animarum eius proficeret medicina* (Bibl. cit., 6, f. 163). **7** (f. 471^{v}). S. Iacobi epistula. Praemittuntur: [1] (f. 471) s. Hier. prologus in epistulas catholicas: *Non ita ordo est* (M. 29, 863-874); [2] ((f. 471^{v}) argumentum: *Iacobus apostolus* (M. 114, 671). **8**. S. Petri (f. 473) epistula I cum (f. 472^{v}) argumento ⟨ex lib. s. Hier. de vir. inlustr. deprompto⟩: *Simon petrus* (Richardson, p. 6, 22-23 usque ad v. *apostoli*); - (f. 474^{v}) II. **9**. S. Ioannis (f. 475^{v}) epistula I, praevio argumento: *Rationem uerbi* (M. 114, 693); - (f. 476^{v}) II, praevio argumento: *Ad sanctam feminam* (M. ibid., 703); - (f. 477) III, praevio argumento: *Gaium pietatis* (M. ibid., 705). **10** (f. 477). S. Iudae epistula, praevio argumento: *Iudas apostolus* (M. ibid., 705-706). **11** (f. 478). S. Ioannis

Apocalypsis cum (f. 477^{v}) *s. ieronimi* (?) prologo: *Iohannes apostolus et euangelista* (M. ibid., 709) et argumento <ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerpto>: *Apokalipsis iohannis* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710).

F. 484. <**Remigii Autissiodorensis**> interpretationes hebraicorum nominum. Inc. *Aaz apprehendens uel apprehensio.* Des. *Zuzim . consiliantes eos . uel consiliatores eorem* (Bedae opp., ed. Coloniae Agrippinae 1688, 3, col. 371-480).

Codicem binis et a f. 484 ad f. 520^{v} ternis columnis diligenter exaratum commendant ornamenta quattuor marginibus foliorum 1. 5 appicta, litterae maximae auro coloribus figuris fulgentes, et litterae maiores auro illitae et coloribus excultae. Tituli rubri; primae litterae singulorum librorum auro distinctae. Pentateuchus, libri Iosue, Iudicum, Regum I-II, Paralipomenon et Proverbiorum, Ecclesiastes, Canticum canticorum titulis quoque hebraicis instructa.

Ff. 520^{v}. 521 vacua. III-IV index Clementis XI aetate conscriptus, ut ex eiusdem scuto eruitur. In margine inferiore f. 1^{r} librarii initiales A et V. 483^{v} in fine Apocalypsis: *Explicit liber iste biblie sacram omnem scriptura*<m> *continens. Quam ego Alexander Valerio quondam domini natalis de confinio sancti raphaelis. sub anno domini nostri ihesu christi M̊. quadringentessimo quinquagessimo quarto vigessimo sexto iunij. Ad laudem sancte et indiuidue trinitatis utilitatemque legentium . et causa bene dispensandi tempus meum fideli stilo quantum ualui manu propria conpleui totam et roboravi . et cetera. Amen.* F. 520, opere absoluto, legitur: *Deo gratias amen. Anno domini M . CCCC . LIIII°. die vigessimo augusti.* Marginum resectio enumerationem veterem saepissime abscidit.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii exhibentur.

2-7 olim in pluteo 2° bibliothecae magnae secretae, ut eruitur ex notula in singulis voluminibus praeter secundum occurrente, nunc autem cum signo *Membran. I. 7-12* inter membranaceos libros impressos translati, **Biblia polyglotta** continent edita in *Complutensi universitate, de mandato et sumptibus Franc. Ximenes... industria et solertia Arnaldi Guillelmi De Brocario annis 1514-1517*.

8-16 nunc cum signo *Membran. S. 1-9* inter libros membranaceos impressos translati continent **Biblia sacra** *hebraice, chaldaice, graece et latine* edita *Filippi II Reg. catholici pietate et studio ad sacrosanctae Ecclesiae usum,* cura et studio Benedicti Ariae Montani Antverp. annis 1569-1571.

17. Saec. XIV ex., membran., mm. 469×281, ff. II chart., 436 (− f. 221 omisso, + ff. 407. 420-429 librarii oscitatione bis numeratis).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. : **1** (f. 3^{r}). Pentateuchus. **2** (f. 62^{r}). Liber Iosue. **3** (f. 70). Liber Iudicum. **4** (f. 77^{r}). Liber Ruth. **5** (f. 79^{v}). Libri I-IV Regum.

6 (f. 122). Libri I-II Paralipomenon, posteriore prologo omisso. Libro II expleto (f. 143^v), oratio Manassae. **7** (f. 144). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 157). Liber Tobiae. **9** (f. 160^v). Liber Iudith. **10** (f. 165). Liber Esther. **11** (f. 170). Liber Iob, addito tertio prologo: *In terra quidem* (M. 113, 747). **12** (f. 179). Liber Psalmorum, addito s. Hier. prologo: *Scio quosdam putare psalterium* (M. 28, 1183-1188). **13** (f. 199^v). Liber Proverbiorum. **14** (f. 206). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 208^v). Canticum canticorum. **16** (f. 209^v). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 214^v). Liber Ecclesiastici. Subsequitur (f. 227^v) Salomonis oratio (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 228). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 243) prophetia; - (f. 260) lamentationes: - (f. 261^v) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Baruch. **21** (f. 264). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 280^v). Prophetia Danielis, omissa praefatione: "Daniel interpretatur". **23** (f. 287^v). Prophetia Osee. **24** (f. 290). Prophetia Ioel cum duobus tantum prologis, quorum prior inc. *Sanctus iohel* (v. cod. 1), alter inc. *Iohel filius phatuel* et mutilus des. *ocius arriperent penitentiam* (Tischendorf, p. LXVIII). **25** (f. 291). Prophetia Amos. **26** (f. 293). Prophetia Abdiae, posteriore prologo omisso. **27** (f. 293^v). Prophetia Ionae, omisso argumento. **28** (f. 294^v). Prophetia Michaeae. **29** (f. 296). Prophetia Nahum, altero prologo et argumento omissis. **30.** Habacuc (f. 297) prophetia, alio suffecto prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc desumpto⟩: *Quatuor proptete in XII prophetarum uolumine sunt - tribulationem et miseriam inuenire desideret* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); - (f. 297^v) oratio. **31** (f. 298). Prophetia Sophoniae, alio suffecto prologo: *Tradunt hebrei - textu lectionis denuntiauit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 396-397). **32** (f. 299). Prophetia Aggaei. **33** (f. 299^v). Prophetia Zachariae. **34** (f. 302^v). Prophetia Malachiae, alio suffecto argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Malachias aperte* (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 303^v). Libri I-II Machabaeorum.

N. T. **1** (f. 322^v). Evangelium s. Matthaei. **2** (f. 333^v). Evangelium s. Marci, omissa praefatione. **3** (f. 340^v). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 353). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, addito (f. 362^v) altero *s. ieronimi* (?) prologo: *Primum intelligere nos oportet* (M. 68, 613-617). [1] (f. 363^v). Ad Romanos, suffecto in locum tertii argumenti argumento: *Romani qui in urbe roma - scribens ab athenis.* [2] (f. 368). Ad Corinthios I. [3] (f. 372^v). Ad Corinthios II cum prologo: *In secunda ad corinthios epistola - pecuniaria queque sectantes* (Bibl. cum glossa, 6, f. 61^v). [4] (f. 375^v). Ad Galatas. [5] (f. 377). ad Ephesios. [6] (f. 378^v). Ad Philippenses. [7] (f. 379^v). Ad Colossenses. [8] (f. 380^v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 381^v). Ad Thessaloni-

censes II. [10] (f. 382). Ad Timotheum I. [11] (f. 383). Ad Timotheum II. [12] (f. 384). Ad Titum. [13] (f. 384v). Ad Philemonem. [14] (f. 385). Ad Hebraeos, omissis argumento praemissis. **6** (f. 388v). Actus Apostolorum, additis duobus aliis prologis, quorum prior: *Canit psalmista - anime languentis esse medicinam* (Bibl. cit., 6, f. 162r) et alter: *Lucas euangelista apostolorum actus - nolo mortem morientis tantum ut conuertatur et uiuat.* **7** (f. 400v). S. Iacobi epistula, addito in epistulas catholicas argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Iacobus petrus* (M. 28, 178, 7-9). **8.** S. Petri (f. 401v) epistula I; - (f. 403) II. **9.** S. Ioannis (f. 403v) epistula I; - (f. 405) II; - (ibid.) III. **10** (f. 405). S. Iudae epistula. **11** (f. 405v). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 410. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes hebraicorum nominum.

Codex binis et a f. 410 usque ad f. 435v ternis columnis perbelle exaratus litteris maximis splendet auro coloribus figuris mira arte depictis atque litteris maioribus rubro et caeruleo colore distinctis. Singulae columnae insigne ornamentum praebent lineolis rubris et caeruleis intextum, psalterio atque interpretationibus hebraicorum nominum exceptis. Tituli rubri. Exodus, Leviticus, Deuteronomium titulis quoque hebraicis instructa.

Diversae lectiones ipsius librarii manu in marginibus passim occurrunt. Ff. I-II indicem Clementis XI aetate conscriptum continent. 62v *Explicit addabanin* (!), *quod grece dicitur deuteronomium habet uersus . M . M . DC.* 436v alteri membranae adglutinatum, vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

18. Saec. XIV ex., membran., mm. 364 × 259, ff. II chart. 422.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. **1** (f. 3r). Pentateuchus. **2** (f. 62). Liber Iosue, omissa praefatione. **3** (f. 69v). Liber Iudicum. **4** (f. 77r). Liber Ruth. **5** (f. 79v). Libri I-IV Regum. Adduntur librorum II-IV capitula. Primum libri II capitulum inc. (f. 90) *Dauid occidit uirum qui nuntiauit mortem saul* et ultimum inc. *Iubetur populus numerari et dauid peccatum cognoscit.* Primum libri III capitulum inc. (f. 98v) *De senectute dauid et regno salomonis* et ultimum inc. *Moritur iosaphat rex iuda et ioram filium suum relinquit successorem.* Primum libri IV capitulum inc. (f. 109) *Ochozias belzebud ignis de celo mittitur* et ultimum inc. *Quomodo captiuatus sit sedechias.* **6** (f. 118v). Libri I-II Paralipomenon, omisso altero prologo. **7** (f. 137). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 151). Liber Tobiae. **9** (f. 154). Liber Iudith. **10** (f. 157r). Liber Esther. **11** (f. 161r). Liber Iob, addito prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumpto⟩: *Iob exemplar patientie*

(M. 28, 174, 24-30) et argumento eidem prologo subnexo: *In terra habitasse* (M. 113, 747). **12** (f. 169). Liber Psalmorum. Psalmis succedunt cantica: [1] (f. 187). *Confitebor tibi domine.* [2] (ibid.). *Ego dixi in medio dierum meorum.* [3] (f. 187ᵛ). *Exultauit cor meum.* [4] (ibid.). *Cantemus domino.* [5] (ibid.). *Domine audiui.* [6] (f. 188). *Audite celi que loquor.* [7] (ibid.). *Benedicite.* [8] (f. 188ᵛ). *Benedictus.* [9] (ibid.). *Magnificat.* [10] (ibid.) *Nunc dimittis.* **13** (f. 189). Liber Proverbiorum. **14** (f. 195). Liber Ecclesiastes, omisso prologo. **15** (f. 197). Canticum canticorum. **16** (f. 198). Liber Sapientiae, praemisso prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 203). Liber Ecclesiastici, additis capitulis (Sabatier, 2, p. 421-422) et altero prologo ⟨ex Rabani Mauri praefatione deprompto⟩: *Librum Iesu filii syrach - commenta sit* (!) (M. 109, 763, B, 14-764, A, 14). **18** (f. 213ᵛ). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19** (f. 227ᵛ). Ieremiae prophetia, addito altero prologo: *Ioachim filius iosie - Sed domini uoluntatis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 110). **20** (f. 245ᵛ). Prophetia Baruch. **21**. Ieremiae (f. 248) lamentationes; - (f. 249ᵛ) oratio. **22** (f. 250). Prophetia Ezechielis. **23** (f. 269ᵛ). Prophetia Danielis, omissa praefatione: " Daniel interpretatur „. **24** (f. 277). Prophetia Osee, praevio tantum s. Hier. prologo in XII prophetas: *Non idem ordo* (M. 28, 1071-1072). **25** (f. 280). Prophetia Ioel, praevio tantum prologo sub fine mutilo: *Iohel filius fatuhel* (!) *- et ipse se* (!) *prophetauit* (Tischendorf, p. LXVIII) et argumento ⟨excerpto ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum⟩ et prologo interiecto: *Iohel de tribu ruben* (M. 83, 144, c. 42). **26** (f. 281ᵛ). Prophetia Amos, addito prologo: *Hic amos propheta - Sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cit., 4, f. 358-358ᵛ). **27** (f. 283ᵛ). Prophetia Abdiae. **28** (f. 284). Prophetia Ionae, addito alio prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Iona columba et dolens* (M. 83, 144-145, c. 45). **29** (f. 285). Prophetia Michaeae. **30** (f. 287). Prophetia Nahum. **31**. Habacuc (f. 287ᵛ) prophetia; - (ibid.) oratio. **32** (f. 288ᵛ). Prophetia Sophoniae. **33** (f. 290). Prophetia Aggaei. **34** (f. 291). Prophetia Zachariae. **35** (f. 294). Prophetia Malachiae. **36** (f. 295). Libri I-II Machabaeorum, omisso argumento.

N. T. 1 (f. 317). Evangelium s. Matthaei, omisso prologo: " Plures fuisse „ et addita Eusebii epistula in canones evangeliorum: *Ammonius quidam* (M. 29, 562-563). **2** (f. 328). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus „. **3** (f. 336). Evangelium s. Lucae, additis capitulis (N. T. ed. Wordsworth, part. 3, p. 274 col. 2-306). **4** (f. 347ᵛ). Evangelium s. Ioannis, additis capitulis (N. T. ed. cit., part. 4, p. 492, col. 2-504). **5**. S. Pauli epistulae. [1] (f. 356ᵛ). Ad Romanos, omisso tertio argumento. [2] (f. 361). Ad Corinthios I. [3] (f. 365). Ad Corinthios II, addito prologo:

In secunda ad corinthios epistola - lucra peccuniaria (!) *sectantes* (Bibl. cum glossa, 6, f. 61^{v}). [4] (f. 368). Ad Galatas, praevio prologo: *Galathas susceptionem euangelii quidam ad obseruationem legis ueteris - a gratia excidistis qui in lege iustificamini.* [5] (f. 369^{v}). Ad Ephesios. [6] (f. 371). Ad Philippenses, praemisso prologo: *Phylippus macedonie ciuitas - talibus eos uelit fructibus habundare.* [7] (f. 372). Ad Colossenses. [8] (f. 372^{v}). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 373^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 374). Ad Timotheum I. [11] (f. 375). Ad Timotheum II. [12] (f. 376). Ad Titum. [13] (f. 376^{v}). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 379^{v}). Actus Apostolorum, addito argumento: *Actus apostolorum* ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩ (M. 28, 178, 4-6). **7** (f. 390). S. Iacobi epistula, omisso argumento. Praemittitur argumentum in epistulas catholicas ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumptum⟩: *Iacobus . petrus* (M. ibid., 178, 7-9). **8** (f. 391). S. Petri epistula I, omisso argumento; - (f. 392) II. **9** (f. 392). S. Ioannis epistula I; - (f. 394) II; - (ibid.) III, omissis argumentis. **10** (f. 394). S. Iudae epistula, omisso argumento alioque suffecto ⟨ex glossa ordinaria excerpto⟩: *Iudas qui et thadeus - castitatis gratia, eos retrahant* (Bibl. cit., 6, f. 237, B, 10-14). **11** (f. 394^{v}). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 401. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Codex binis et a f. 401 usque ad f. 421^{r} ternis columnis nitide scriptus titulos habet rubros, et litteras maiores pariter ac maximas rubro atque caeruleo colore depictas. Ff. 316^{v}. 399^{v}. 400. 421^{v}. 422 vacua. Folia I-II indicem exhibent Clementis XI aetate conscriptum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

19. Saec. XIV, membran., mm. 376×249, ff. III (II. III chart.). 446.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, locupletata iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. **1** (f. 3^{v}). Pentateuchus. **2** (f. 68). Liber Iosue. **3** (f. 76). Liber Iudicum. **4** (f. 83^{v}). Liber Ruth. **5** (f. 85). Libri I-IV Regum. **6** (f. 125). Libri I-II Paralipomenon, omissis verbis priori prologo praetextis. **7** (f. 146). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 159). Liber Tobiae. **9** (f. 162^{v}). Liber Iudith. **10** (f. 167). Liber Esther. **11** (f. 172). Liber Iob. **12** (f. 181). Liber Psalmorum, omissa s. Hier. praefatione. **13** (f. 202). Liber Proverbiorum, omissis duobus ultimis prologis. **14** (f. 209^{v}). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 212). Canticum canticorum. **16** (f. 213^{v}). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 219). Liber Ecclesia-

stici. **18** (f. 233^{v}). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 250^{v}) prophetia, omisso argumento; - (f. 269^{v}) lamentationes; - (f. 271) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Baruch. **21** (f. 273^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 292). Prophetia Danielis, omissa praefatione: " Daniel interpretatur „. **23** (f. 298). Prophetia Osee, omisso tertio prologo. **24** (f. 301). Prophetia Ioel, omisso secundo prologo. **25** (f. 302). Prophetia Amos, addito tertio prologo: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 304). Prophetia Abdiae, omisso altero prologo. **27** (f. 304^{v}). Prophetia Ionae, omisso argumento additoque altero prologo: *Ionas columba* ⟨ex lib. s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩ (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 305). Prophetia Michaeae, posteriore prologo omisso. **29** (f. 306^{v}). Prophetia Nahum, altero prologo et argumento omissis. **30** (f. 307^{v}). Prophetia Habacuc, omisso argumento suffectoque in locum prologi alio prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc deprompto⟩: *Quatuor prophete - inuenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 308) oratio. **31** (f. 308^{v}). Prophetia Sophoniae, omisso argumento suffectoque in locum prologi alio prologo: *Tradunt hebrei cuiuscumque prophete - tectu* (!) *lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396-397). **32** (f. 309^{v}). Prophetia Aggaei. **33** (f. 310). Prophetia Zachariae, omisso argumento. **34** (f. 313). Prophetia Malachiae, omisso argumento additoque altero prologo: *Malachias aperte* ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumpto⟩ (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 314). Libri I-II Machabaeorum, priore prologo et argumento omissis, additisque duobus Rabani Mauri prologis, quorum alter: *Cum sim promptus;* et alter: *Memini me in palatio* (M. 109, 1125-1128).

N. T. 1 (f. 333). Evangelium s. Matthaei, epistula s. Hier. et eiusdem prologo omissis, additoque alio prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 344). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus „. **3** (f. 351). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 363). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omisso Rabani Mauri prologo. [1] (f. 371^{v}). Ad Romanos, primo et tertio argumento omissis. [2] (f. 376). Ad Corinthios I, nullo prologo praemisso. [3] (f. 380). Ad Corinthios II. [4] (f. 383). Ad Galatas. [5] (f. 384^{v}). Ad Ephesios. [6] (f. 386). Ad Philippenses. [7] (f. 387). Ad Colossenses. [8] (f. 388). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 389). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 389^{v}). Ad Timotheum I. [11] (f. 390^{v}). Ad Timotheum II. [12] (f. 391^{v}). Ad Titum. [13] (f. 392). Ad Philemonem. [14] (f. 392^{v}). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 396). Actus Apostolorum. **7** (f. 408). S. Iacobi epistula, omisso argumento. **8** (f. 409). S. Petri epistula I, nullo praemisso argumento; - (f. 410) II. **9** (f. 411). S. Ioannis epistula I; - (f. 412) II; - (f. 412^{v}) III, argumentis omissis. **10** (ibid.).

S. Iudae epistula sine argumento. **11** (f. 412^{v}). S. Ioannis Apocalypsis, praevia tantum praefatione: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (Bibl. cum glossa, 6, f. 239^{v}-240^{r}).

F. 419. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

F. I^{r}. Duo fragmenta ⟨de contemptu mundi et amore Dei⟩ manu saec. XV exarata, quorum prius loco tituli refert *Grisostomus de incomprensibili natura dei*, inc. *Homo qui in dei amore tepidus es* et des. *Ve uobis qui hic habetis consolatio uestra. Hec ille;* posterius autem auctoritatem refert *Ugho de sancto uictore*, inc. ⟨S⟩*equere miles bone ducem christum et despice mundum istum* et des. *nec qui torquetur aliquando moritur. Hec ille.*

Codicem binis et a f. 419 usque ad f. 445^{v} ternis columnis descriptum exornant litterae maximae auro coloribus figuris mediocri arte depictae, atque litterae maiores rubro et caeruleo colore distinctae. Tituli rubri. Exodus, Numeri, Deuteronomium titulos hebraicos una cum latinis referunt. Ff. 332^{v}. 446^{v} vacua. I^{v} possessoris nota turpiter erasa, dein stemma L⟨udovici de Torres⟩ et subscriptio *L. Archiepisc. Montisregal.* II-III index Clementis XI aetate conscriptus. 446 pauca penitus abrasa.

Integumenti tabulae insignia praebent Ludovici de Torres, et in dorso recens refecto tesseras gentilicias Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

20. Saec. XV in., membran., mm. 434 × 280, ff. IV chart., 421 (+ f. 291 bis numerato).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. 1 (f. 3^{v}). Pentateuchus. **2** (f. 60). Liber Iosue. **3** (f. 67). Liber Iudicum. **4** (f. 74^{v}). Liber Ruth. **5** (f. 76). Libri I-IV Regum. **6** (f. 115). Libri I-II Paralipomenon. **7** (f. 136). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 149). Liber Tobiae. **9** (f. 152^{v}). Liber Iudith. **10** (f. 157). Liber Esther. **11** (f. 161^{v}). Liber Iob, addito argumento: *In terra quidem* (M. 113, 747). **12** (f. 170^{v}). Liber Psalmorum, addito s. Hier. prologo: *Scio quosdam putare psalterium* (M. 28, 1183-1188). Psalmos subsequuntur cantica: [1] (f. 191^{v}). *Confitebor tibi domine.* [2] (ibid.). *Ego dixi in dimidio dierum meorum* usque ad v. *sperabam usque mane quasi leo.* **13** (f. 193). Liber Proverbiorum. Secundus prologus bis occurrit et altera vice tertio prologo subnectitur. **14** (f. 199^{v}). Liber Ecclesiastes, omissa s. Hier. praefatione suffectoque alio eiusdem prologo: *Tribus nominibus - que omnia referuntur ad christum* ⟨ex commentario in Ecclesiasten excerpto⟩ (M. 23, 1063, A, 2-1065, A, 11). **15** (f. 202). Canticum canticorum. **16** (f. 203). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Libe*⟨r⟩ *sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 208). Liber Ecclesiastici. Subsequitur (f. 220^{v}) oratio Salomonis (Tischendorf,

p. LV). **18** (f. 220^{v}). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 235^{v}) prophetia, omisso argumento additisque duobus aliis prologis, quorum prior: *Ieremias propheta ob causam periurij sedechie - et interitum regnorum gentium exterarum significant,* et posterior: *Ieremias propheta qui interpretatus* (!) ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in libros V. et N. T. excerptus⟩ (M. 83, 167-168, n. 48-52); - (f. 252) lamentationes; - (f. 253^{v}) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Baruch. **21** (f. 256). Prophetia Ezechielis, addito altero prologo: *Ezechiel qui in latinum uertitur fortitudo dei - in chaldea exulans, prophetauit, ibique uaticinium consummauit.* **22** (f. 272). Prophetia Danielis. **23** (f. 278). Prophetia Osee, omisso secundo prologo. **24** (f. 280^{v}). Prophetia Ioel cum primo prologo tripertito et ordine turbato: secundus prologus deest. **25** (f. 281^{v}). Prophetia Amos, addito tertio prologo: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 283^{v}). Prophetia Abdiae. **27** (f. 284). Prophetia Ionae, addito ⟨loco ex lib. s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩, qui argumento (in ms. *prologo*) subtexitur (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 284^{v}). Prophetia Michaeae. **29** (f. 286). Prophetia Nahum. **30.** Habacuc (f. 286^{v}) prophetia; - (f. 287) oratio. **31** (f. 287^{v}). Prophetia Sophoniae. **32** (f. 288^{v}). Prophetia Aggaei. **33** (f. 289). Prophetia Zachariae. **34** (f. 291). Prophetia Malachiae, omisso argumento additoque altero prologo: *Malachias aperte* ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumpto⟩ (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 291^{v}). Libri I-II Machabaeorum, omisso argumento.

N. T. 1 (f. 308^{v}). Evangelium s. Matthaei, addito prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 318). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus ". **3** (f. 324). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 334). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 342^{v}). Ad Romanos, tertio argumento omisso. [2] (f. 346^{v}). Ad Corinthios I. [3] (f. 350^{v}). Ad Corinthios II, praevio prologo: *In secunda ad corinthios epistola - pecuniaria queque sectantes* (Bibl. cum glossa, 6, f. 61^{v}). [4] (f. 353). Ad Galatas. [5] (f. 354^{v}). Ad Ephesios. [6] (f. 355^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 356^{v}). Ad Colossenses. [8] (f. 357^{v}). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 358^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 359). Ad Timotheum I. [11] (f. 360). Ad Timotheum II. [12] (f. 360^{v}). Ad Titum. [13] (f. 361). Ad Philemonem. [14] (f. 361^{v}). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 364^{v}). Actus Apostolorum, additis altero prologo: *Canit psalmista. ambulabunt - anime languentis esse medicinam* (Bibl. cit., 6, f. 162^{v}) et argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerpto⟩: *Actus apostolorum* (M. 28, 178, 4-7). **7** (f. 375). S. Iacobi epistula, addito argumento in epistulas catholicas ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Iacobus* (M. 28, 178, 7-9). **8** (f. 376). S. Petri

epistula I, praevio ⟨loco glossae ordinariae⟩: *Tempore quo cepit - claudii cesaris,* qui argumento subtexitur (Bibl. cit., 6, f. 216^{v}, F, 31-36); - (f. 377) II, praefixis argumento: *Simon petrus* (M. 114, 689) et prologo ⟨ex glossa ordinaria excerpto⟩ a v. *Ista eisdem quibus primam* ad v. *hereticis non cedant* (Bibl. cit., 6, f. 223, B, 27-35). **9** (f. 378). S. Ioannis epistula I, praevio prologo ⟨ex glossa ordinaria deprompto⟩ a v. *Scripserat iohannes* ad v. *caritatem dei et proximi* (loc. cit., f. 228, B, 16-21, C, 15-17); - (f. 379) II, praefixo prologo: *Quidam dubitant - ihesum christum* ⟨ex glossa ordinaria excerpto⟩ (loc. cit., f. 231^{v}, F, 3-17); - (ibid.) III, praemisso prologo ⟨ex eadem glossa desumpto⟩ a v. *Gaius fide christi* ad v. *inutilem esse hospitalitatem* (loc. cit., f. 236^{v}, E, 16-23). **10** (f. 379). S. Iudae epistula, addito ⟨loco glossae ordinariae⟩: *Iudas qui et tadeus - castitatis gratia detrahebant,* eiusdem argumento subnexo (loc. cit., f. 237, B, 10-14). **11** (f. 380). S. Ioannis Apocalypsis, addito altero prologo: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (loc. cit., f. 339^{v}-340).

F. 386. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes hebraicorum nominum.

Codex binis et a f. 386 ad f. 420^{v} ternis columnis gothico charactere eleganter scriptus, insignibus ornamentis splendet atque litteris tum maximis tum maioribus auro coloribus figuris eximia arte depictis. Tituli minio exarati.

Exstant hic illic ipsius librarii manu variae lectiones marginales. Exodus, Leviticus, Deuteronomium titulis quoque hebraicis instructa. Levitico (f. 37^{v}) versuum nota nunumeralis *CCC* supponitur; itemque (f. 60) Deuteronomio *MM.DC* et (f. 67) Iosue *MDCCL.* Ff. I. IV^{v}. 191. 385. 421 vacua. II-IV^{r} index Clementis XI aetate conscriptus.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

21. Saec. XIII-XIV. XIV, membran., mm. 307 × 209, ff. IV chart., 450 (+ f. 421^{a} librarii oscitatione omisso).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum locupletata.

V. T. **1** (f. 3). Pentateuchus. **2** (f. 63). Liber Iosue. **3** (f. 71^{v}). Liber Iudicum. **4** (f. 80). Liber Ruth. **5** (f. 81^{v}). Libri I-IV Regum. **6** (f. 124^{v}). Libri I-II Paralipomenon, omissis verbis priori prologo praemissis. Libro II (f. 145) subtexitur oratio Manassae. **7** (f. 145^{v}). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 158^{v}). Liber Tobiae. **9** (f. 162). Liber Esther, additamento omisso. **10** (f. 166). Liber Iudith. **11** (f. 170^{v}). Liber Iob, omisso prologo: " Si autem fiscellam ". **12** (f. 179). Liber Psalmorum cum duplici s. Hier. versione, altera iuxta vulgatam et altera ex hebraeo. Adduntur tres prologi,

quorum primus (f. 178^{v}) inc. *Dauid filius yesse* et des. *Omnis spiritus laudet dominum* (cf. M. 142, 46-48, nota 118), secundus ⟨ex s. Hier. prooemio in librum de expositione psalmorum excerptus⟩ inc. *Psalterium itaque est* (M. 26, 1355), tertius inc. *Nichil est carius in mortali uita* et des. *In psalmis inuenies intimam ac ueram confessionem peccatorum . diuinamque indulgentiam atque misericordiam. Amen.* **13** (f. 218^{v}). Liber Proverbiorum. **14** (f. 224^{v}). Liber Ecclesiastes, omisso prologo. **15** (f. 227). Canticum canticorum. **16** (f. 228^{v}). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 233^{v}). Liber Ecclesiastici. Subtexitur (f. 247) oratio Salomonis (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 247). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 263) prophetia, omisso argumento; - (f. 280) lamentationes; - (f. 281) oratio. **20** (f. 281^{v}). Prophetia Baruch. **21** (f. 283^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 299). Prophetia Danielis, omissis vers. 42 cap. XIV et praefatione: " Daniel interpretatur ". **23** (f. 305^{v}). Prophetia Osee, secundo et tertio prologo omissis. **24** (f. 307^{v}). Prophetia Ioel, secundo et tertio prologo omissis. **25** (f. 308^{v}). Prophetia Amos. **26** (f. 310). Prophetia Abdiae. **27** (f. 310^{v}). Prophetia Ionae. **28** (f. 311). Prophetia Michaeae. **29** (f. 312^{v}). Prophetia Nahum. **30.** Habacuc (f. 313) prophetia; - (f. 313^{v}) oratio. **31** (f. 314). Prophetia Sophoniae. **32** (f. 315). Prophetia Aggaei. **33** (f. 315^{v}). Prophetia Zachariae. **34** (f. 318^{v}). Prophetia Malachiae, addito altero prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Malachias autem* (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 319^{v}). Libri I-II Machabaeorum cum argumento priori prologo subtexto. Adduntur tres Rabani Mauri prologi, quorum primus: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128), secundus: *Memini me in palatio* (M, ibid., 1127-1128), tertius (f. 330^{v}): *Secundus liber hystorie* (M. ibid., 1223).

N. T. **1** (f. 337). Evangelium s. Matthaei, epistula et prologo s. Hier. omissis, propositoque alio prologo: *Matheus cum primus omnium* (M 114, 63). **2** (f. 348). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus ". **3** (f. 354^{v}). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 366^{v}). Evangelium s. Ioannis cum prologo: *Omnibus diuine scripture paginis* (M. 35, 1377-1380) et fragmento eidem prologo subnexo: *Et nota quod uiuam - a christo nouo homine constituuntur* (Bibl. cum glossa, 5, f. 184^{v}, b - 185, a). **5.** S. Pauli epistulae, epistula ad Colossenses, prologo Rabani Mauri et argumento prioris epistulae ad Thessalonicenses omissis. [1] (f. 375). Ad Romanos, primo et tertio argumento omissis additoque prologo: *Epistole Pauli ad romanos causa hec est - qui uenundatus melior factus est,* ordine tantum ab edito diverso (Thomas., 1, 383-384; Biblioth. Casin., 1; flor., p. 289-290). [2] (f. 379^{v}). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 383^{v}). Ad Corinthios II. [4] (f. 386^{v}). Ad Galatas. [5] (f. 388).

Ad Ephesios. [6] (f. 389^{r}). Ad Philippenses, abrumpitur c. 2, vers. 7 in v. *inuentus ut homo.* [7] (f. 390). Ad Thessalonicenses I inde a v. (2, 18) *et iterum.* [8] (f. 390^{r}). Ad Thessalonicenses II. [9] (f. 391). Ad Timotheum I. [10] (f. 392). Ad Timotheum II. [11] (f. 393). Ad Titum. [12] (f. 393^{v}). Ad Philemonem. [13] (ibid.). Ad Laodicenses (M. 153, 565-568). [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 409). S. Iacobi epistula, addito argumento in epistulas catholicas ⟨ex s. Hieronymi epistula ad Paulinum desumpto⟩: *Iacobus . Petrus* (M. 28, 178, 7-9). **7** (f. 410). S. Petri epistula I; - (f. 411) II, praevio argumento: *Per fidem* (M. 114, 689). **8** (f. 412). S. Ioannis epistula I; - (f. 413) II; - (ibid.) III. **9** (ibid.). S. Iudae epistula. **10** (f. 414). S. Ioannis Apocalypsis, addito prologo: *Omnes qui pie uolunt uiuere - Parabole salomonis . et cetera* (Bibl. cit., 6, f. 339^{r}-340^{v}).

F. 420. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior saec. XIII-XIV ff. 1-420 binis columnis, et alter saec. XIV reliqua ternis columnis exaravit. Litterae maiores pariter atque maximae rubro et caeruleo colore excultae, tituli minio depicti. Ff. IV^{v}. 419^{v} vacua. Post folium 389 duo folia exciderunt. I-IV index Clementis XI aetate conscriptus.

419 sub fine Apocalypsis nomen proprietarii et pretium emptionis turpiter erasa: *Ista biblia est* ||||| *precij* ||||| *nta florenorum.* 450^{v}, opere absoluto, rubris litteris: *Expliciunt interpretationes sancte Ad exemplarium domini R. cardinalis. Deo gratias;* dein atramento: *In nomine domini amen Anno natiuitatis domini MCCCLXXXIX. indictione XII. mensis Augusti pontificatus domini nostri domini urbani pape VI Anno duodecimo Ego Antonius suttula dictus sarracenus scriptor et Abbreuiator litterarum apostolicarum presentem bibliam emi a Meo et Benedicto eius filio judeis ante ecclesiam sancti petri de vrbe in banco in quo vendebant publice libros presentibus fratre bartholomeo de tordino ordinis sancti Augustini et domino nicolao carafa milite et Zuttilino de Ranello ac henrico brisac, et pluribus alijs testibus etc. pro precio* ||||| |||||.

In nomine domini amen anno . a . natiuitate eiusdem millesimo trecentesimo LXXXXII indictione XV die vigesima mensis maij Ego ||||| *Sarraceno de gaieta scriptore et Abreuiatore litterarum apostolicarum precio viginti sex ducatorum auri puri et boni ponderis rome in loco in quo Cancellaria litterarum apostolicarum tenetur . presente domino francisco Episcopo Segobiensi et domino petro* ⟨Tenorio⟩. *pacensi episcopo.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

22. Saec. XIV, membran., mm. 305×216, ff. II. 527.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus nominum hebraicorum locupletata.

V. T. 1 (f. 4). Pentateuchus. **2** (f. 75^{v}). Liber Iosue. **3** (f. 84^{r})

Liber Iudicum. **4** (f. 94v). Liber Ruth. **5** (f. 96v). Libri I-IV Regum. **6** (f. 144v). Libri I-II Paralipomenon, omisso altero prologo. Libro II subtexitur (f. 168v) oratio Manassae. **7** (f. 169). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 183v). Liber Tobiae. **9** (f. 187). Liber Iudith. **10** (f. 192). Liber Esther. **11** (f. 197v). Liber Iob, additis duobus argumentis, quorum prius: *In terra quidem* (M. 113, 747) et alterum ⟨ex prothematis glossae ordinariae desumptum⟩ a v. *Quedam ystorie* ad v. *elephas natat* (M. ibid., 748-749, A, 4). **12** (f. 206v). Liber Psalmorum. **13** (f. 229). Liber Proverbiorum, secundo et tertio prologo omissis. **14** (f. 237). Liber Ecclesiastes, omisso prologo alioque suffecto ⟨ex s. Hier. commentario in Ecclesiasten excerpto⟩: *Tribus nominibus - nescit se esse regem que omnia referuntur ad christum* (M. 23, 1063, A, 2-1065, A, 11). **15** (f. 239v). Canticum canticorum. **16** (f. 241). Liber Sapientiae, praevio *beati ieronimi* (?) prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 247). Liber Ecclesiastici. Subsequitur (f. 262) oratio Salomonis (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 262v). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 281v) prophetia, omisso argumento additisque duobus prologis, quorum prior *beati ieronimi* (?): *Iheremias propheta ob causam periurii - interitum regnorum gentium exterarum significant* (Bibl. cum glossa, 4, f. 401v-402) et alter *beati ieronimi* (!) ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in libros V. et N. T. excerptus⟩: *Iheremias propheta qui interpretatur excelsus* (M. 83, 167-168, n. 48-52); - (f. 302v) lamentationes; - (f. 303) oratio. **20** (f. 304). Prophetia Baruch. **21** (f. 307). Prophetia Ezechielis, addito altero prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in libros V. et N. T. deprompto⟩: *Ezechiel qui in latinum uertitur* (M. ibid., 168-169, n. 55-58). **22** (f. 326v). Prophetia Danielis, omissa praefatione: " Daniel interpretatur „. **23** (f. 335). Prophetia Osee, tertio prologo et argumento omissis. **24** (f. 338). Prophetia Ioel, suffecto in locum secundi prologi argumento ⟨ex s. Isidori Hisp. op. cit. desumpto⟩: *Iohel propheta qui interpretatur incipiens* (M. 83, 170, n. 64). **25** (f. 339v). Prophetia Amos. **26** (f. 342). Prophetia Abdiae. **27** (f. 342v). Prophetia Ionae, omisso argumento. **28** (f. 343). Prophetia Michaeae. **29** (f. 345). Prophetia Nahum, omisso prologo: " Sciendum autem „. **30.** Habacuc (f. 345v) prophetia, praevio tantum prologo ⟨ex s. Hieronymi prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam inuenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 346v) oratio. **31** (f. 347). Prophetia Sophoniae, alio suffecto prologo: *Tradunt hebrei - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4. f. 396-397). **32** (f. 348v). Prophetia Aggaei. **33** (f. 349v). Prophetia Zachariae. **34** (f. 353). Prophetia Malachiae, omisso argumento additoque ⟨loco ex s. Isidori Hisp. op. cit. desumpto⟩: *Malachias qui interpretatur* (M. 83, 174, n. 81-83). **35** (f. 354).

Libri I-II Machabeorum, praevio tantum prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. op. cit. excerpto⟩: *Machabeorum libri licet non habeantur* (M. ibid., 174-175, n. 85).

N. T. **1** (f. 375). Evangelium s. Matthaei, praefixo tantum argumento. **2** (f. 387v). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus ". **3** (f. 395). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 408). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, in locum Rabani prologi suffecto ⟨Primasii Adrumentani⟩ prologo: *Primum intelligere nos oportet* (M. 68, 413-417). [1] (f. 418v). Ad Romanos, primo et tertio argumento omissis alioque suffecto: *Romani qui in urbe romana - scribens ab athenis.* [2] (f. 423). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 428). Ad Corinthios II. [4] (f. 431). Ad Galatas. [5] (f. 432v). Ad Ephesios. [6] (f. 434). Ad Philippenses. [7] (f. 435v). Ad Colossenses. [8] (f. 436v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 437v). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 438). Ad Timotheum I. [11] (f. 439v). Ad Timotheum II. [12] (f. 440v). Ad Titum. [13] (f. 441). Ad Philemonem. [14] (f. 441v). Ad Hebraeos, omissis argumento praemissis. **6** (f. 445). Actus Apostolorum, omisso prologo alioque suffecto: *Lucas euangelista apostolorum actus - nolo mortem morientis tantum ut conuertatur et uiuat.* **7** (f. 457v). S. Iacobi epistula, argumento omisso. **8** (f. 459). S. Petri epistula I, omisso argumento; - (f. 460) II. **9** (f. 461). S. Ioannis epistula I; - (f. 462) II; - (f. 462v) III, argumentis omissis. **10** (ibid.). S. Iudae epistula, omisso argumento. **11** (f. 463). S. Ioannis Apocalypsis, argumento omisso.

F. 469. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Ff. Iv-IIr. ⟨Tabula librorum utriusque Testamenti memoriae causa composita⟩. Inc. *Hic est liber mandatorum dei.* Des. ... *quam ueritatem cognoscemus et quam vitam habebimus dum ad gloriam ueniemus ad quam nos perducat christus saluator noster sue benedicte matris precibus, qui cum patre* etc.

F. IIv. ⟨Sexdecim versus de ordine librorum per anni circulum legendorum⟩ passim in breviariis evulgati.

Codicem binis columnis duo scripserunt librarii, quorum prior ff. 1-468v et alter ff. 469-526r. Litterae maximae coloribus ac figuris, maiores autem rubro caeruloque colore pictae. Tituli rubri. Pentateuchus et liber Iosue titulis quoque hebraicis instructi.

Deuteronomio (f. 75) et Iosue (f. 84v) eadem versuum nota supponitur, quae in cod. 20 occurrit. Variae lectiones ac correctiones ipsius librarii manu passim in marginibus reperiuntur. Ff. 526v. 527 vacua. Ir eadem ex. saec. XIV manu, quae ff. Iv-IIv exaravit, index cum capitulorum numeris, addita recentiori foliorum enumeratione.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Clementis XI et Benedicti Pamfili card. bibliothecarii.

23. Saec. XIV, membran., mm. 347 × 234, ff. VI (IV-VI chart.). 451.

Biblia sacra utriusque Testamenti, psalterio omisso, iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus nominum hebraicorum instructa.

V. T. **1** (f. 4). Pentateuchus. **2** (f. 77). Liber Iosue, addito argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerpto⟩ et eidem prologo subtexto: *Ihesus filius naue* (M. 28, 174, 31-34). **3** (f. 86). Liber Iudicum. **4** (f. 94v). Liber Ruth. **5** (f. 97). Libri I-IV Regum, capite I libri I usque ad vers. 10 v. *uouit dicens* iterum scripto. **6** (f. 142). Libri I-II Paralipomenon, posteriori prologo omisso. Succedit (f. 164v) oratio Manassae. **7** (f. 165). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 178v). Liber Tobiae. **9** (f. 182v). Liber Iudith. **10** (f. 187). Liber Esther. **11** (f. 192v). Liber Iob, addito prologo: *In terra quidem* (M. 113, 747). **12** (f. 203). Liber Proverbiorum, secundo et tertio prologo omissis. Praecedit (f. 202) s. Hier. prologus in Psalterium: *Scio quosdam* (M. 28, 1183-1188). **13** (f. 210). Liber Ecclesiastes. **14** (f. 212v). Canticum canticorum. **15** (f. 214). Liber Sapientiae, praevio *s. Ieronimi* (?) prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **16** (f. 219). Liber Ecclesiastici. **17** (f. 232v). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **18.** Ieremiae (f. 248v) prophetia, omisso argumento; - (f. 266v) lamentationes; - (f. 268) oratio. **19** (ibid.). Prophetia Baruch. **20** (f. 270v). Prophetia Ezechielis. **21** (f. 287v). Prophetia Danielis, omissa praefatione: "Daniel interpretatur „. **22** (f. 294). Prophetia Osee, secundo et tertio prologo omissis additoque argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Osee crebro nominat* (M. 28, 174, 47-49). **23** (f. 296v). Prophetia Ioel, praevio tantum argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata excerpto⟩: *Iohel filius fatuel* (M. ibid., 174, 50-54). **24** (f. 297). Prophetia Amos, priori prologo omisso. **25** (f. 299). Prophetia Abdiae. **26** (f. 299v). Prophetia Ionae, addito altero argumento ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **27** (f. 300v). Prophetia Michaeae. **28** (f. 302). Prophetia Nahum, praevio tantum priori prologo. **29**. Habacuc (f. 303) prophetia, omisso prologo alioque suffecto ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩: *Quatuor prophete - miseriam uenire desideret* (M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 303v) oratio. **30** (f. 304). Prophetia Sophoniae, addito altero prologo: *Iosiam regem iude - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 396v-397). **31** (f. 305). Prophetia Aggaei. **32** (f. 306). Prophetia Zachariae. **33** (f. 309). Prophetia Malachiae, suffecto alio argumento ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Malachias aperte* (M. 28, 175, 28-31). **34** (f. 311). Libri I-II Machabaeorum, argumento priori prologo subtexto.

N. T. 1 (f. 337). Evangelium s. Matthaei. Praeeunt tantum: [1]) *beati Jeronimi* prologus: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274); [2]) ⟨epistula Pseudo-Hieronymi ad Damasum⟩ eidem prologo subnexa: *Sciendum est* (M. 29, 361-562, nota 1); [3]) alter prologus: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 346ᵛ). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: "Marcus qui est colobodactilus„. **3** (f. 352ᵛ). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 362ᵛ). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 371). Ad Romanos, secundo et tertio argumento omissis. [2] (f. 375). Ad Corinthios I. [3] (f. 379). Ad Corinthios II, praevio prologo: *In secunda ad corinthios - pecuniaria queque sectantes* (Bibl. cum glossa, 6, f. 61ᵛ). [4] (f. 381ᵛ). Ad Galatas. [5] (f. 383). Ad Ephesios. [6] (f. 384ᵛ). Ad Philippenses. [7] (f. 385ᵛ). Ad Colossenses. [8] (f. 386ᵛ). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 387). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 387ᵛ). Ad Timotheum I. [11] (f. 388ᵛ). Ad Timotheum II. [12] (f. 389ᵛ). Ad Titum. [13] (f. 390). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 393ᵛ). Actus Apostolorum, addita praefatione: *Canit psalmista. Ambulabunt a uirtutibus - anime languentis esse medicinam* (Bibl. cit., 6, f. 162ᵛ). **7** (f. 404). S. Iacobi epistula, addito *beati Jeronimi* prologo ⟨ex eiusdem epist. ad Paulinum excerpto⟩: *Iacobus et petrus* (M. 28, 178, 7-9). **8** (f. 405ᵛ). S. Petri epistula I; - (f. 406ᵛ) II. **9** (f. 407ᵛ). S. Ioannis epistula I; - (f. 408ᵛ) II; - (ibid.) III. **10** (ibid.). S. Iudae epistula. **11** (ibid.). S. Ioannis Apocalypsis, argumento omisso.

F. 415. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Ff. Iᵛ-IIᵛ. ⟨Capitulare epistularum et evangeliorum per anni circulum legendorum⟩ manu saec. XIV ex. conscriptum. F. IIIʳ. ⟨Rubricae⟩ officii Iesu cruci fixi, alia manu saec. XIV ex. scriptae. Inc. *Incipit officium . crucifissi compositum . per dominum Ioannem papam XII... ad matutinum vers. domine labia mea.* Des. *oratio = domine ihesu christe = responsorium ut supra. = explicit.* Ibid. ⟨Index regum Israel⟩ manu saec. XV. Inc. *Saul primus regnauit annis.* Des. *Sedechias patrius Johachin . annis 11. in Ierusalem ultimus rex.*

Codicem binis et a f. 415 usque ad f. 450 ternis columnis tres, ni fallor, scripserunt librarii, quorum primus ff. 1-202, secundus ff. 203-414, tertius reliqua exaravit. Litterae maximae auro coloribus figuris distinctae, maiores vero rubro caeruloque colore depictae. Tituli rubri. Exodus, Leviticus, Deuteronomium una cum latinis titulos quoque hebraicos exhibent.

Deuteronomio (f. 75ᵛ) eiusdem versuum nota *MM.DC* supponitur. Exstant hic illic variae lectiones ac notulae tum ipsorum librariorum manibus, tum aliis eiusdem fere aetatis conscriptae. Ff. Iʳ. VIᵛ. 310ᵛ. 414ᵛ. 451ʳ vacua. IIIᵛ inter pauca erasa saec. XV legitur: *nicossia insule Cipri ... et soluit.* IV-VIʳ index Clementis XI aetate confectus. 451ᵛ pauca abrasa et calami probationes saec. XV.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

24. Saec. XIII, membran., mm. 234×160, ff. IV chart., 632.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus nominum hebraicorum instructa.

V. T. **1** (f. 4ᵛ). Pentateuchus. **2** (f. 90). Liber Iosue. **3** (f. 101). Liber Iudicum. **4** (f. 112). Liber Ruth. **5** (f. 114ᵛ). Libri I-IV Regum. **6** (f. 171ᵛ). Libri I-II Paralipomenon, verbis priori prologo praetextis et altero prologo omissis. Subsequitur (f. 199ᵛ) oratio Manassae. **7** (f. 200ᵛ). Libri I-II Ezrae. **8** (f. 211ᵛ). Liber Esther. **9** (f. 217). Liber Tobiae. **10** (f. 222). Liber Iudith. **11** (f. 228). Liber Iob. **12** (f. 239ᵛ). Liber Psalmorum cum duplici s. Hier. versione, altera ex vulgata et altera ex hebraeo. Praemittitur in marginibus ⟨brevis notitia de duplici Hieronymiano psalterio iuxta LXX interpretes⟩, quae inc. *Psalterium quod secundum LXX* et des. *de latino in grecum transtulit* (M. 29, 122, A, 10-B, 17). **13** (f. 299). Liber Proverbiorum, praevio tantum priore prologo. **14** (f. 308ᵛ). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 312). Canticum canticorum. **16** (f. 314). Liber Sapientiae. **17** (f. 321). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 340ᵛ). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 361) prophetia, omisso argumento; - (f. 361ᵛ) lamentationes; - (f. 386ᵛ) oratio. **20** (f. 387). Prophetia Baruch usque ad v. (6, 22) *sunt dii;* reliqua habes f. 619. **21** (f. 389). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 411). Prophetia Danielis, omissa praefatione: "Daniel interpretatur„. **23** (f. 420). Prophetia Osee, praefixo tantum s. Hier. prologo in duodecim prophetas. **24** (f. 423ᵛ). Prophetia Ioel, praevio tantum priore prologo. **25** (f. 424ᵛ). Prophetia Amos, praefixo tantum posteriore prologo. **26** (f. 427). Prophetia Abdiae cum uno prologo excerpto ex ⟨glossa ordinaria⟩ a v. *Abdias quanto breuior tanto profundior* ad v. *mutatis quibusdam uerbis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 370ᵛ). **27** (f. 427ᵛ). Prophetia Ionae, praevio tantum prologo excerpto ex ⟨s. Isidori Hisp. de ortu et obitu Patrum⟩: *Iona columba* (M. 83, 144-145, c. 44). **28** (f. 428ᵛ). Prophetia Micheae, praefixo tantum priore prologo. **29** (f. 430ᵛ). Prophetia Nahum, praemisso tantum priore prologo. **30.** Habacuc (f. 431ᵛ) prophetia, omisso argumento; - (f. 432) oratio. **31** (f. 432). Prophetia Sophoniae, praevio tantum prologo: *Iosiam regem iude - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396ᵛ, lin. 32-397). **32** (f. 433ᵛ). Prophetia Aggaei, omisso argumento. **33** (f. 434). Prophetia Zachariae, omisso prologo. **34** (f. 438). Prophetia Malachiae, omisso argumento. **35** (f. 439). Libri I-II Machabeorum, priore prologo et argumento omissis.

N. T. **1** (f. 461). Evangelium s. Matthaei, praefixo uno prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 64-65). **2** (f. 475). Evangelium s. Marci,

omissa praefatione: "Marcus qui est colobodactilus„. **3** (f. 484). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 499). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omnes, praeter epistulas ad Corinthios, sine prologis et argumentis. [1] (f. 509v). Ad Romanos. [2] (f. 515). Ad Corinthios I. [3] (f. 520). Ad Corinthios II cum suo et prioris epist. argumento (M. 114, 519. 551). [4] (f. 523v). Ad Galatas. [5] (f. 525). Ad Ephesios. [6] (f. 527). Ad Philippenses. [7] (f. 528). Ad Colossenses. [8] (f. 529v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 530v). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 531). Ad Timotheum I. [11] (f. 532v). Ad Timotheum II. [12] (f. 533v). Ad Titum. [13] (f. 534). Ad Philemonem. [14] (f. 534v). Ad Hebraeos. **6** (f. 538). Actus Apostolorum. **7** (f. 552v). S. Iacobi epistula, omisso argumento. **8.** S. Petri (f. 553v) epistula I, omisso argumento; - (f. 555) II. **9.** S. Ioannis (f. 556) epistula I, argumento omisso; - (f. 557) II; - (f. 557v) III. **10** (f. 557v). S. Iudae epistula. **11** (f. 558). S. Ioannis Apocalypsis, omisso argumento.

F. 568. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes hebraicorum nominum.

Subsequuntur diversi prologi in aliquot divinae Scripturae libros. **1** (f. 618). S. Hier. prologus in libros Paralipomenon: *Quomodo grecorum historias* (M. 29, 423-426). **2** (ibid.). Prologus in Psalterium ⟨ex variis auctoribus concinnatus⟩. Inc. *In primo libro paralipomenon.* Des. *qui nec tempore finiris . nec inicio oriris . neque nubilo tegeris ullo* (cf. Biblioth. Casin., 1; flor., p. 219-220). **3** (f. 619). Prologus in Canticum canticorum ⟨ex s. Hier. commentariis in Ecclesiasten excerptus⟩ a v. *Tribus nominibus* ad v. *dum teneantur intereant* (M. 23, 1063, A, 2 - 1065, C, 8). **4** (f. 619v). Prologus in Ecclesiasten: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **5** (f. 620). Prologus in Danielem ⟨ex glossa ordinaria desumptus⟩ a v. *Daniel interpretatur iudicium* ad v. *manifestissima predicatione annotat* (Bibl. cum glossa, 4, f. 294, B, 28-37). **6** (f. 620v). Prologus in Oseam: *Temporibus ozie et ioathe - purificasse monstratur* (loc. cit., f. 332). **7** (ibid.). Prologus in Ioelem: *Sanctus Ioel apud hebreos - auribus percipite terram* (loc. cit., f. 350v-351). **8** (ibid.). Prologus in Amos: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - sepultusque est cum patribus suis* (loc. cit., f. 358-358v). **9** (f. 621). Prologus in Abdiam: *Iacob patriarcha - sonat eloquio* (loc. cit., f. 370-370v). **10** (ibid.). Prologus in Ionam: *Sanctum Ionam hebrei affirmant - a facie tua fugiam* (loc. cit., f. 372v-373). **11** (f. 621v). Prologus in Nahum: *Sciendum autem - futurus est dominus* (loc. cit., f. 385). **12** (ibid.). Prologus in Habacuc: *Quatuor prophete in XII prophetarum uolumine - tribulacionem et miseriam uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4). **13** (f. 622). Prologus in Sophoniam: *Tradunt hebrei - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396-397). **14** (f. 622v). Prologus in Zachariam: *Anno secundo darij-*

prophete est reuelata (loc. cit., f. 405v-406). **15** (f. 623). Prologus in evangelium s. Matthaei: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274). **16** (ibid.). Prologus in epistulam ad Romanos: *Romani sunt qui ex gentibus - ad pacem et concordiam cohortatur* (Bibl. cit., 6, f. 2-2v). **17** (f. 623v). Solita argumenta in s. Pauli epistulas (M. 114, 469. 519. 551. 569. 587. 601. 609. 615. 619. 625. 633. 637. 641. 643). **18** (f. 624). Prologus in Actus Apostolorum ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerptus⟩: *Actus apostolorum* (M. 28, 178, 4-6). **19** (ibid.). Argumenta solita in s. Petri epistulas (M. 114, 679. 689). **20** (ibid.). Prologus in s. Ioannis Apocalypsim: *Omnes qui uolunt uiuere in christo - parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239v-240v).

F. 625. Liber III Ezrae.

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae ac maiores caeruleo colore et lineolis rubris distinctae sunt, tribus exceptis (ff. 1. 4r. 568) auro coloribus figuris excultis. Tituli minio depicti.

Exstant hic illic in marginibus notulae manu librarii paulo recentioris atramento aut plumbo exaratae. Ff. 298. 617v. 632r vacua. I-IV index Clementis XI aetate conscriptus. Folium 632v cuiusdam proprietarii notulam praebet, cuius praecipua sunt: *Anno* etc. *MCCCL VI... scriptum est istut* (!) *per me bernardum robert vicesima quarta die mensis ffebroarij* (!) *anno superius scripto*, et emptionis notulam in principio et in fine erasam, lingua catalaunica conscriptam, in qua nomen *Robert*, dies *24 de geñ 1457* et nomen urbis *de perpignan* occurrunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

25. Saec. XIII, membran., mm. 231 × 157, ff. II. 450.

Biblia sacra utriusque Testamenti, praefationibus, prologis, argumentis s. Hieronymi et aliorum atque interpretationibus nominum hebraicorum instructa.

V. T. **1** (f. 4r). Pentateuchus cum (f. 1) ⟨s. Hier. epistula ad Paulinum de studio Scripturarum⟩: *Frater ambrosius* (M. 22, 540-549) et (f. 3v) ⟨eiusdem praefatione⟩: *Desiderii mei* (M. 28, 177-184). **2** (f. 79v). Liber Iosue. **3** (f. 88r). Liber Iudicum. **4** (f. 97r). Liber Ruth. **5** (f. 99v). Libri I-IV Regum, praevio (f. 98v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Viginti duas esse litteras* (M. ibid., 593-604). **6** (f. 144). Prophetia Isaiae, praefixo (f. 143v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Nemo cum prophetas* (M. ibid., 825-828). **7** (f. 160). Prophetia Ieremiae, praemisso ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Iheremias propheta* (M. ibid., 903-904). **8** (f. 178r). Prophetia Baruch, praevio prologo: *Liber iste* (M. 114, 63). **9.** Ieremiae (f. 180r) lamentationes; - (f. 182) oratio. **10** (f. 182v). Prophetia Ezechielis, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996). **11** (f. 200). Prophetia Danielis sine ultimo versiculo et cum (f. 189v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Danielem prophetam* (M. ibid., 1357-1360). **12** (f. 207v). Prophetia Osee. Praeeunt: [1]) ⟨s. Hier.⟩ prologus in XII prophetas: *Non idem ordo* (M. ibid., 1071-1072);

[2]) prologus in Oseam: *Temporibus ozie . et ioathe - purgasse ac purificasse monstratur* (Bibl. cum glossa, 4, f. 332-332^{v}). **13** (f. 210). Prophetia Ioel. **14** (f. 211). Prophetia Amos. **15** (f. 212^{v}). Prophetia Abdiae. **16** (f. 213). Prophetia Ionae. **17** (f. 213^{v}). Prophetia Michaeae. **18** (f. 215). Prophetia Nahum. **19**. Habacuc (f. 216) prophetia; - (f. 216^{v}) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Sophoniae. **21** (f. 217^{v}). Prophetia Aggaei. **22** (f. 218). Prophetia Zachariae. **23** (f. 220^{v}). Prophetia Malachiae. **24** (f. 222). Liber Iob, praeviis duobus prologis, quorum prior ⟨s. Hier.⟩ inc. (f. 221^{v}): *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142) et posterior ⟨ex s. Hier. epist. ad Paulinum depromptus⟩: *Iob exemplar paciencie* (M. ibid., 174, 24-30). **25** (f. 231^{v}). Liber Proverbiorum, duobus prologis praefixis, quorum prior ⟨excerptus ex s. Hier. commentario in Ecclesiasten⟩ inde a v. *Tribus nominibus* usque ad v. *nescit esse regem . quia omnia reseruantur ad christum* (M. 23, 1063, A, 2 - 1065, A, 5) et posterior ⟨eiusdem s. Hier.⟩: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308). **26** (f. 239^{v}). Liber Ecclesiastes, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Memini me* (M. 23, 1061-1062). **27** (f. 242). Canticum canticorum. **28** (f. 243^{v}). Liber Sapientiae, praefixo prologo: *Liber sapiencie* (M. 113, 1167). **29** (f. 249^{v}). Liber Ecclesiastici, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Multorum nobis* (M. 29, 445-446). **30** (f. 264^{v}). Liber Esther cum ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Librum hester* (M. 28, 1503-1506), cui subtexitur additamentum: *Rufino* (l. Rursum) *in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). **31** (f. 269^{v}). Liber Tobiae, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26). **32** (f. 273^{v}). Liber Iudith, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Apud hebreos* (M. ibid., 39-42). **33** (f. 279^{v}). Libri I-II Ezrae, praevio (f. 278^{v}) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Utrum difficilius* (M. 28, 1471-1474). **34** (f. 289^{v}). Libri I-II Paralipomenon, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Si septuaginta interpretum* (M. ibid., 1389-1394). **35** (f. 313). Libri I-II Machabaeorum.

F. 331^{v}. ⟨Sermo (in ms. *prologus*) de martirio Eleazari et matris Machabaeorum cum ipsius septem filiis⟩. Inc. *Principium meum philosophia querem sermonem . sed christiano exemplo capitur sensu.* Des. (f. 334^{v}). *Illi uero quos interfecisse credis diuino utentur imperio et de salute et de ultione securi . In . uirtute patris et filii et spiritus sancti . In secula seculorum Amen.*

N. T. 1 (f. 335^{v}). Evangelium s. Matthaei. Praeeunt: [1] (f. 334^{v}) ⟨s. Hier.⟩ prologus in quattuor evangelia: *nouum opus facere me cogis* (M. 29, 557-562); [2] (f. 335) ⟨eiusdem⟩ prologus in commentaria s. Matthaei evangelii: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1, usque ad v. *canendas*); [3] (f. 335^{v}) argumentum: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274). **2** (f. 347). Evangelium s. Marci, praevio prologo: *Marchus euangelista dei electus* (M. ibid., 279-280). **3** (f. 354^{v}). Evangelium s. Lucae, praefixo prologo: *Lucas natione syrus* (M. ibid., 285-286).

4 (f. 366v). Evangelium s. Ioannis, praemisso argumento: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636). **5.** S. Pauli epistulae, quarum 2-7 cum solito argumento (in ms. *prologo*) (M. 114, 519. 551. 569. 587. 601. 609). [1] (f. 375). Ad Romanos. [2] (f. 378v). Ad Corinthios I. [3] (f. 382v). Ad Corinthios II. [4] (f. 385). Ad Galatas. [5] (f. 386v). Ad Ephesios. [6] (f. 387v). Ad Philippenses. [7] (f. 388v). Ad Colossenses. [8] (f. 389v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 390). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 390v). Ad Timotheum I. [11] (f. 391v). Ad Timotheum II. [12] (f. 392v). Ad Titum. [13] (f. 393). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos. **6** (f. 396). Actus Apostolorum, praevio prologo: *Lucas natione syrus - animarum eius proficeret medicina* (Bibl. cum glossa, 6, f. 163). **7** (f. 406). S. Iacobi epistula. Praemittitur ⟨s. Hier.⟩ prologus in epistulas catholicas: *Non ita ordo est* (M. 29, 863-874). **8.** S. Petri (f. 407) epistula I cum prologo: *Discipulus* (M. 114, 679) et ⟨brevissimo eiusdem vitae fragmento priori argumento subnexo et ex s. Hier. de vir. inlustr. deprompto⟩: *Simon petrus* (Richardson, 6, 22-23 usque ad v. *apostoli*); - (f. 408) II, praevio prologo: *Symon petrus* (M. ibid., 689). **9.** S. Ioannis (f. 408v) epistula I, praevio prologo: *Rationem uerbi* (M. ibid., 693); - (f. 409v) II, praefixo prologo: *Usque adeo* (M. ibid., 703); - (ibid.) III, praemisso prologo: *Gaium pietatis causa* (M. ibid., 705). **10** (f. 410). S. Iudae epistula, praevio prologo: *Iudas apostolus* (M. ibid., 705). **11** (f. 410v). S. Ioannis Apocalypsis, praefixo prologo ⟨ex s. Hier. epist. ad Paulinum excerpto⟩: *Apochalipsis tot habet* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710) et altero prologo: *Iohannes apostolus et euangelista* (M. 114, 709).

F. 433. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum. Inc. *Ad . testificans testificans uel testimonium.* Mutilae des. ⟨N⟩*eeleschon* (!) *tollens botrum uel botrus torrentis* (Bedae opp., ed. Coloniae Agrippinae 1688, col. 371-449).

Codex binis et a f. 433v usque ad f. 449v ternis columnis scriptus. Litterae maximae rubro caeruloque colore depictae aliquoties auro distinctae, maiores autem rubro aut caeruleo colore exaratae. Ff. II. 450 vacua. I nonnulla adeo evanida ut pauca tantum enucleare mihi contigerit, inter quae *die prima mensis octobris anno M.CCCLXXXII* (?) ...⟨I⟩*ohannis Lac* (?) *et anno ... IX.* Iv manu in. saec. XV index cum capitum indicatione. 4 in margine inferiore manus saec. XV stemma Sixti IV pinxit.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

26. Saec. XIV ex., membran., mm. 320 × 219, ff. IV. 666.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. **1** (f. 5). Pentateuchus. **2** (f. 101^v). Liber Iosue. **3** (f. 114). Liber Iudicum. **4** (f. 127). Liber Ruth. **5** (f. 129^v). Libri I-IV Regum. **6** (f. 191^v). Libri I-II Paralipomenon, verbis priori prologo praetextis ac posteriore prologo omissis. **7** (f. 223^v). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 242). Liber Tobiae. **9** (f. 246^v). Liber Iudith, addito ⟨loco ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Iudith uidua filia merari. de tribu symeon.* (M. 83, 148, c. 63). **10** (f. 253). Liber Esther, additamento omisso. **11** (f. 260^v). Liber Iob, addito ⟨argumento⟩: *In terra quidem* (M. 113, 747). **12** (f. 272^v). Liber Psalmorum. **13** (f. 303). Liber Proverbiorum, additis (f. 302) in fine secundi prologi verbis: *Hec interim - intereant* (M. 23, 1065, A, 5 - C, 8). **14** (f. 314). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 317^v). Canticum canticorum. **16** (f. 319^v). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 327^v). Liber Ecclesiastici. Subsequitur (f. 347^v) oratio Salomonis (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 348). Prophetia Isaiae. **19**. Ieremiae (f. 372^v) prophetia; - (f. 401^v) lamentationes; - (f. 404) oratio. **20** (f. 404^v). Prophetia Baruch. **21** (f. 408^v). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 435). Prophetia Danielis, omissa praefatione: " Daniel interpretatur,,. **23** (f. 446). Prophetia Osee, tertio prologo et argumento omissis. **24** (f. 450). Prophetia Ioel, primo et secundo prologo omissis, additoque alio prologo ⟨ex duobus s. Isidori Hisp. locis conflato⟩, quorum prior: *Iohel de tribu* (M. 83, 144, c. 42) et alter: *Hic ad iudam tantum* (M. ibid., 170, n. 64). **25** (f. 451^v). Prophetia Amos, omisso secundo prologo alioque suffecto: *Hic amos propheta - Sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^v). **26** (f. 455). Prophetia Abdiae, posteriore prologo omisso. **27** (f. 455^v). Prophetia Ionae, omisso argumento, additoque altero prologo ⟨excerpto ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 457). Prophetia Michaeae, posteriore prologo omisso. **29** (f. 459^v). Prophetia Nahum, omisso argumento. **30**. Habacuc (f. 461) prophetia, praevio tantum (f. 460^v) prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc deprompto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam inuenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); - (f. 462) oratio. **31** (f. 462^v). Prophetia Sophoniae, omisso argumento additoque altero prologo: *Iosiam regem - textu lectionis denuntiauit* (Bibl. cit., 4, f. 396^v-397). **32** (f. 464). Prophetia Aggaei, omisso argumento. **33** (f. 465^v). Prophetia Zachariae, omisso argumento. **34** (f. 470). Prophetia Malachiae, omisso argumento. **35** (f. 471^v). Libri I-II Machabaeorum, priore prologo et argumento omissis.

N. T. **1** (f. 500). Evangelium s. Matthaei, omissa s. Hier. epistula additoque altero prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 514^v). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus ,,.

3 (f. 524). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 539v). Evangelium s. Ioannis. **5**. S. Pauli epistulae. [1] (f. 552v). Ad Romanos, omisso tertio argumento. [2] (f. 565). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (ibid.). Ad Corinthios II. [4] (f. 569). Ad Galatas. [5] (f. 571). Ad Ephesios. [6] (f. 573v). Ad Philippenses. [7] (f. 575). Ad Colossenses. [8] (f. 576v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 578). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 578v). Ad Timotheum I. [11] (f. 580v). Ad Timotheum II. [12] (f. 581v). Ad Titum. [13] (f. 582v). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 587v). Actus Apostolorum. **7** (f. 605v). S. Iacobi epistula, addito ⟨s. Hier. de vir. inlustr. c. 2⟩ (Richardson, p. 7-8). **8**. S. Petri (f. 607v) epistula I, omisso argumento additoque prologo ⟨ex s. Hier. de vir. inlustr. c. 1 deprompto⟩: *Simon petrus* (ed. cit., p. 6-7); - (f. 609) II cum argumento: *Per fidem mundo* (M. 114, 689), cui praetexitur fragmentum de s. Petri vita (Richardson, p. 6, 22-23 usque ad v. *apostoli*). **9**. S. Ioannis (f. 610) epistula I, additis duobus excerptis ex ⟨s. Hier. de vir. inlustr.⟩ (Richardson, p. 12, 29-31 usque ad v. *euangelium*; p. 13, 14-22 usque ad v. *euangeliste esse*); - (f. 612) II; - (ibid.) III. **10** (f. 612v). S. Iudae epistula, addito prologo: *Iudas frater iacobi - meruit inter sanctas scripturas computari* (Bibl. cit., 6, f. 237). **11** (f. 613v). S. Ioannis Apocalypsis, omisso argumento additoque prologo: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (loc. cit., f. 239v-240v).

F. 621. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

F. 695v-666. ⟨Evangeliorum canones I-VIII⟩.

Codex binis et a f. 621v usque ad f. 663v quaternis columnis exscriptus. Litterae maximae auro coloribus imaginibus depictae, maiores caeruleo ac rubro distinctae, tituli minio exarati. Pentateuchus et libri Iosue et Iudicum titulis quoque hebraicis instructi. Ff. II-IV. 48v. 49r. 51. 664v. 665r vacua. I manu saec. XV index. 216v in margine inferiore notula saec. XV: *Hec biblia fuit furata in Ciuitate parisij in domo Illmi domini Ioannis francischi uictus etc.* 664 possessoris notula valde abrasa. 666v quaedam erasa aut adeo evanida ut unum vel alterum verbum tantum exspiscari mihi contigerit, praeter haec: *anno domini MCCCLXXVII.*

Integumenti dorsum Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii tesseras gentilicias praebet.

27. Saec. XIII, membran., mm. 205×138, ff. IV chart., 360.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum locupletata.

V. T. 1 (f. 3). Pentateuchus. **2** (f. 56). Liber Iosue. **3** (f. 62v). Liber Iudicum. **4** (f. 69v). Liber Ruth. **5** (f. 71). Libri I-IV Regum. **6** (f. 104v). Libri I-II Paralipomenon, omissis verbis priori prologo praemissis. **7** (f. 123). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 134). Liber Tobiae. **9** (f. 136v). Liber

Iudith. **10** (f. 140). Liber Esther. **11** (f. 144). Liber Iob. **12** (f. 150). Liber Psalmorum, omissa praefatione. **13** (f. 166). Liber Proverbiorum, secundo et tertio prologo omissis. **14** (f. 172). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 174). Canticum Canticorum. **16** (f. 175). Liber Sapientiae. **17** (f. 179). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 190^{v}). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 202^{v}) prophetia, omisso argumento; - (f. 219) lamentationes; - (f. 220^{v}) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Baruch. **21** (f. 222^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 236^{v}). Prophetia Danielis, omissa praefatione: "Daniel interpretatur „. **23** (f. 242^{v}). Prophetia Osee, tertio prologo et argumento omissis. **24** (f. 244^{v}). Prophetia Ioel, omisso secundo prologo. **25** (f. 245^{v}). Prophetia Amos, addito tertio prologo: *Hic amos propheta - sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 247). Prophetia Abdiae, posteriore prologo omisso. **27** (f. 247^{v}). Prophetia Ionae, omisso argumento additoque altero prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum deprompto⟩: *Iona columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 248). Prophetia Michaeae, posteriore prologo omisso. **29** (f. 249). Prophetia Nahum, posteriore prologo et argumento omissis. **30.** Habacuc (f. 250) prophetia, praevio tantum prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); - (f. 250^{v}) oratio. **31** (ibid.). Prophetia Sophoniae, praefixo tantum prologo: *Tradunt hebrei - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396-397). **32** (f. 251^{v}). Prophetia Aggaei, omisso argumento. **33** (f. 252). Prophetia Zachariae, omisso argumento. **34** (f. 254^{v}). Prophetia Malachiae, omisso argumento. **35** (f. 255^{v}). Libri I-II Machabaeorum, priore prologo et argumento omissis, additisque duobus Rabani Mauri prologis, quorum prior: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128) et alter: *Memini me in palatio* (M. ibid., 1127-1128).

N. T. 1 (f. 270). Evangelium s. Matthaei, praevio tantum ⟨argumento⟩, additoque ⟨prologo⟩: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 278^{v}). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: "Marcus qui est colobodactilus „. **3** (f. 284). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 293). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omisso Rabani prologo. [1] (f. 299^{v}). Ad Romanos, primo et tertio argumento omissis. [2] (f. 302^{v}). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 305^{v}). Ad Corinthios II. [4] (f. 308). Ad Galatas. [5] (f. 309). Ad Ephesios. [6] (f. 310). Ad Philippenses. [7] (f. 310^{v}). Ad Colossenses. [8] (f. 311^{v}). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 312). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 312^{v}). Ad Timotheum I. [11] (f. 313^{v}). Ad Timotheum II. [12] (f. 314). Ad Titum. [13] (f. 314^{v}). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 317). Actus Apostolorum.

7 (f. 325^{v}). S. Iacobi epistula, argumento omisso. **8.** S. Petri (f. 326^{v}) epistula I, omisso argumento; - (f. 327^{v}) II. **9.** S. Ioannis (f. 328) epistula I; - (f. 328^{v}) II; - (f. 329) III, nullis praeviis argumentis. **10** (f. 329). S. Iudae epistula, argumento omisso. **11** (f. 329^{v}). S. Ioannis Apocalypsis, praefixa tantum praefatione: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240^{v}).

F. 334. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

F. 333^{v}. ⟨Tractatiuncula de anima eiusque partibus ex s. Augustino maxima ex parte concinnata⟩, altera saec. XIII manu exarata. Inc. *Anima ad similitudinem tocius sapiencie facta, omnium in se similitudinem gerit.* Des. *ab hiis ducibus est omnis affectus sui uoluntas, et hoc est quod dicit augustinus in libro.*

Codex binis columnis minutissimis litteris exscriptus. Litterae maximae rubro et caeruleo colore distinctae, maiores rubro et caeruleo alterna vice exaratae, tituli minio depicti. Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, liber Iudicum titulis quoque hebraicis instructa. F. IV vacuum. I-III index Clementis XI aetate conscriptus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

28. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 196 × 134, ff. II chart., 578 (+ f. 571^{a} librarii oscitatione omisso).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. praecedente occurrunt, iisdemque interpretationibus nominum hebraicorum instructa.

V. T. **1** (f. 4). Pentateuchus. **2** (f. 86). Liber Iosue. **3** (f. 96^{v}). Liber Iudicum. **4** (f. 107). Liber Ruth, praevio hoc brevissimo prologo: *Booz ducit ruth in uxorem et ex ea suscepit obez patrem ysai patris dauid.* **5** (f. 109). Libri I-IV Regum. **6** (f. 164^{v}). Libri I-II Paralipomenon. **7** (f. 193^{v}). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 211). Liber Tobiae. **9** (f. 215^{v}). Liber Iudith. **10** (f. 221^{v}). Liber Esther. **11** (f. 227^{v}). Liber Iob. **12** (f. 239^{v}). Liber Psalmorum. **13** (f. 267). Liber Proverbiorum. **14** (f. 276^{v}). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 279^{v}). Canticum Canticorum. **16** (f. 281). Liber Sapientiae. **17** (f. 288). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 306^{v}). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 327^{v}) prophetia; - (f. 352) lamentationes; - (f. 353^{v}) oratio. **20** (f. 354). Prophetia Baruch. **21** (f. 357). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 379^{v}). Prophetia Danielis. **23** (f. 388^{v}). Prophetia Osee. **24** (f. 391^{v}). Prophetia Ioel. **25** (f, 393^{v}). Prophetia Amos. **26** (f. 396). Prophetia Abdiae. **27** (f. 396^{v}). Prophetia Ionae. **28** (f. 397^{v}). Prophetia Michaeae. **29** (f. 399^{v}). Prophetia Nahum. **30.** Habacuc (f. 400^{v}) prophetia; - (f. 401) oratio. **31** (f. 402). Prophetia Sophoniae. **32** (f. 403). Prophetia Aggaei. **33** (f. 404). Prophetia

Zachariae. **34** (f. 407v). Prophetia Malachiae. **35** (f. 409). Libri I-II Machabaeorum.

N. T. 1 (f. 432). Evangelium s. Matthaei. **2** (f. 445v). Evangelium s. Marci. **3** (f. 453v). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 467r). Evangelium s. Ioannis. **5**. S. Pauli epistulae. [1] (f. 478). Ad Romanos. [2] (f. 483v). Ad Corinthios I. [3] (f. 489). Ad Corinthios II. [4] (f. 492v). Ad Galatas. [5] (f. 494). Ad Ephesios. [6] (f. 496). Ad Philippenses. [7] (f. 497). Ad Colossenses. [8] (f. 498v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 499r). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 500). Ad Timotheum I. [11] (f. 501r). Ad Timotheum II. [12] (f. 502r). Ad Titum. [13] (f. 503). Ad Philemonem. [14] (f. 503r). Ad Hebraeos. **6** (f. 507v). Actus Apostolorum. **7** (f. 521r). S. Iacobi epistula. **8** (f. 523). S. Petri epistula I; - (f. 524r) II. **9** (f. 525v). S. Ioannis epistula I; - (f. 526r) II; - (f. 527) III. **10** (f. 527). S. Iudae epistula. **11** (f. 528). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 535. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Codex binis et a f. 535 usque ad f. 574r ternis columnis minutis notis exaratus. Litterae maximae auro et coloribus, maiores autem rubro et caeruleo pictae. Tituli rubri. Exstant hic illic notulae marginales tum ipsius tum alterius librarii manu exscriptae.

Ff. 534v. 574v. 576r. 578v vacua. I-III index Clementis XI aetate conscriptus. 575 quaedam parvi momenti, inter quae concordantia Marc. 9, 39 cum Matth., 12, 30 et Luc. 11, 23, glossula in Matth. 5, 38-39 et (f. 575v) expositio prologi in s. Marci evangelium. 576v tabula divinarum litterarum cum capitulorum numeris manu paulo recentiore perscripta.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

29. Saec. XIV, membran., mm. 178 × 118, ff. IV chart., 389 (— f. 241 librarii neglegentia omisso).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa. Liber Psalmorum desideratur.

V. T. 1 (f. 3r). Pentateuchus. **2** (f. 63r). Liber Iosue. **3** (f. 70r). Liber Iudicum. **4** (f. 78). Liber Ruth. **5** (f. 80). Libri I-IV Regum. **6** (f. 119). Libri I-II Paralipomenon, verbis priori prologo praetextis ac posteriore prologo omissis. **7** (f. 139). Libri I-II Ezrae. **8** (f. 146v). Liber Tobiae. **9** (f. 149v). Liber Iudith. **10** (f. 153). Liber Esther. **11** (f. 156r). Liber Iob. **12** (f. 165). Liber Proverbiorum, secundo et tertio prologo omissis. **13** (f. 171). Liber Ecclesiastes. **14** (f. 173). Canticum canticorum. **15** (f. 174r). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **16** (f. 179). Liber Ecclesiastici. **17** (f. 191). Prophetia Isaiae, s. Epiphanii loco omisso. **18.** Ieremiae (f. 215r) prophetia, omisso

argumento; - (f. 223) lamentationes; - (f. 224v) oratio. **19** (ibid.). Prophetia Baruch, omissa praefatione. **20** (f. 227). Prophetia Ezechielis. **21** (f. 244). Prophetia Danielis, praevio tantum (f. 243v) prologo: *Danielem prophetam.* **22** (f. 250). Prophetia Osee, praevio tantum s. Hier. prologo in duodecim prophetas: *Non idem ordo.* **23** (f. 252v). Prophetia Ioel, primo prologo tantum praemisso. **24** (f. 253). Prophetia Amos, posteriore prologo omisso. **25** (f. 255). Prophetia Abdiae, omisso posteriore prologo. **26** (f. 255v). Prophetia Ionae, argumento omisso. **27** (f. 256). Prophetia Michaeae, omisso posteriore prologo. **28** (f. 257v). Prophetia Nahum, omisso argumento. **29.** Habacuc (f. 258v) prophetia, praefixo tantum prologo <ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc deprompto> a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam. invenire desiderat.* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); - (f. 259) oratio. **30** (f. 259). Prophetia Sophoniae, praevio tantum prologo: *Tradunt ebrei - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 396-397). **31** (f. 260). Prophetia Aggaei, omisso argumento. **32** (f. 260v). Prophetia Zachariae, omisso argumento. **33** (f. 263v). Prophetia Malachiae, omisso argumento. **34** (f. 264v). Libri I-II Machabaeorum, priore prologo et argumento omissis, additisque duobus Rabani Mauri prologis, quorum prior: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125 - 1128) et alter: *Memini me in Palatio* (M. ibid., 1127-1128).

N. T. **1** (f. 280v). Evangelium s. Matthaei, praefixo tantum argumento. **2** (f. 290). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: "Marcus qui est colobodactilus". **3** (f. 295v). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 305v). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omisso Rabani prologo. [1] (f. 313). Ad Romanos, tertio argumento omisso. [2] (f. 317). Ad Corinthios I. [3] (f. 320v). Ad Corinthios II. [4] (f. 323). Ad Galatas. [5] (f. 324). Ad Ephesios. [6] (f. 325). Ad Philippenses. [7] (f. 326). Ad Colossenses. [8] (f. 327). Ad Laodicenses (M. 153, 565-568). [9] (ibid.). Ad Thessalonicenses I. [10] (f. 327v). Ad Thessalonicenses II. [11] (f. 328). Ad Timotheum I. [12] (f. 329). Ad Timotheum II. [13] (f. 330). Ad Titum. [14] (ibid.). Ad Philemonem. [15] (f. 330v). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 333v). Actus apostolorum. **7** (f. 343v). S. Iacobi epistula, omisso argumento. **8.** S. Petri (f. 344v) epistula I, omisso argumento; - (f. 345) II, praevio argumento: *Per fidem huic mundo* (M. 114, 689). **9.** S. Ioannis (f. 346) epistula I; - (f. 347) II; - (ibid.) III. **10** (f. 347). S. Iudae epistula. **11** (f. 347v). S. Ioannis Apocalypsis, omisso argumento.

F. 352. <**Remigii Autissiodorensis**> interpretationes nominum hebraicorum.

Codex binis et a f. 352 usque ad f. 386v ternis columnis minutis notis eleganter exaratus. Litterae maiores aeque ac maximae caeruleo et rubro colore distinctae, tituli

autem minio depicti. Ff. IV^{v}. 164. 387^{v}. 389^{v}. vacua. I-IV index Clementis XI aetate conscriptus. 387 aliquot divinarum litterarum loci memoriae causa exarati a librario paulo recentiore. 388-389^{r} notulae pallidissimo plumbo manu saec. XIV ex. conscribillatae.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

30. Saec. XIV, membran., mm. 258 × 181, ff. IV chart., 515 (— ff. 419-430 librarii oscitatione omissis).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt iisdemque interpretationibus nominum hebraicorum instructa.

V. T. **1** (f. 3^{v}). Pentateuchus. **2** (f. 75^{v}). Liber Iosue, addito altero prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Ihesus filius naue* (M. 28, 174, 31-34). **3** (f. 85). Liber Iudicum. **4** (f. 94^{v}). Liber Ruth. **5** (f. 96^{v}). Libri I-IV Regum. **6** (f. 145). Libri I-II Paralipomenon, verbis priori prologo praetextis et posteriore prologo omissis. Subsequitur (f. 169) oratio Manassae. **7** (f. 169^{v}). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 184^{v}). Liber Tobiae. **9** (f. 188). Liber Iudith. **10** (f. 193). Liber Esther. **11** (f. 198^{v}). Liber Iob, addito *sancti ieronimi* (?) argumento: *In terra quidem* (M. 113, 747). **12** (f. 208^{v}). Liber Psalmorum. **13** (f. 233). Liber Proverbiorum, praevio tantum s. Hier. prologo: *Iungat epistola.* **14** (f. 241). Liber Ecclesiastes, omisso prologo alioque suffecto ⟨ex s. Hier. commentario in Ecclesiasten desumpto⟩ a v. *Tribus nominibus* ad v. *nescit se regem que omnia referuntur ad christum* (M. 23, 1063, A, 2-1065, A, 11). **15** (f. 244). Canticum Canticorum, praevio prologo: *Cantica canticorum eo quod super omnia cantica - meliora melioribus nuncupantur cum ergo dicit.* **16** (f. 245^{v}). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie apud hebreos* (M. 113, 1167). **17** (f. 251^{v}). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 267^{v}). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 286) prophetia, omisso argumento; - (f 307) lamentationes; - (f. 308^{v}) oratio. **20** (f. 309). Prophetia Baruch. **21** (f. 311^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 331^{v}). Prophetia Danielis, omissa praefatione: „Daniel interpretatur,,. **23** (f. 339^{v}). Prophetia Osee, praefixo tantum s. Hier. prologo in duodecim prophetas: *Non idem ordo.* **24** (f. 342^{v}). Prophetia Ioel, duobus prioribus prologis omissis additisque duobus excerptis, quorum prius ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumptum⟩: *Iohel filius phatuel* (M. 28, 174, 6-2 ab imo), et alterum ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. depromptum⟩: *Iohel propheta* (M. 83, 170, n. 64). **25** (f. 343^{v}). Prophetia Amos. **26** (f. 346). Prophetia Abdiae. **27** (f. 346^{v}). Prophetia Ionae, omisso argumento. **28** (347). Prophetia Michaeae. **29** (f. 349). Prophetia Nahum, posteriore prologo omisso. **30.** Habacuc (f. 360) prophetia;

- (f. 350^{v}) oratio. Praeeunt prophetiae: 1) prologus ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerptus⟩: *Quatuor prophete - inuenire desideret* (M. 35, 1335, A, 14-1337, D, 4); 2) argumentum ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. depromptum⟩: *Abacuh amplexatus* (M. 83, 172, n. 72). **31** (f. 351). Prophetia Sophoniae, omisso argumento additoque in margine altero prologo: *Iosiam regem iude - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 396^{v}-397). **32** (f. 352^{v}). Prophetia Aggaei. **33** (f. 353). Prophetia Zachariae. **34** (f. 356). Prophetia Malachiae, omisso argumento additoque alio prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. desumpto⟩: *Malachias qui interpretatur* (M. 83, 174, n. 81-83). **35** (f. 357^{v}). Libri I-II Machabaeorum, priore tantum prologo praemisso.

N. T. **1** (f. 377^{v}). Evangelium s. Matthaei, praevio tantum argumento. **2** (f. 390^{v}). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus. „ **3** (f. 398). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 411^{v}). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, suffecto (f. 430^{v}) in locum Rabani prologi ⟨Primasii Adrumentani⟩ prologo: *Primum nos intelligere oportet* (M. 68, 413-416). [1] (f. 431). Ad Romanos, primo et tertio argumento omissis. [2] (f. 436). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 440^{v}). Ad Corinthios II. [4] (f. 443^{v}). Ad Galatas. [5] (f. 445). Ad Ephesios. [6] (f. 446^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 447^{v}). Ad Colossenses. [8] (f. 448^{v}). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 449^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 450). Ad Timotheum I. [11] (f. 451^{v}). Ad Timotheum II. [12] (f. 452^{v}). Ad Titum. [13] (f. 453). Ad Philemonem. [14] (ibid). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 456^{v}). Actus Apostolorum. **7** (f. 469^{v}). S. Iacobi epistula, suffecto in locum argumenti alio argumento in epistulas catholicas: *Iacobus. petrus* (M. 28, 178, 7-9). **8** (f. 470^{v}). S. Petri epistula I, omisso argumento; - (f. 472) II. **9.** S. Ioannis (f. 472^{v}) epistula I; - (f. 474) II; - (ibid.) III, nullis praefixis argumentis. **10** (f. 474^{v}). S. Iudae epistula, omisso argumento additoque prologo ⟨ex glossa ordinaria deprompto⟩ a v. *Lucas qui et taddeus* usque ad v. *retra*⟨he⟩*bant* (Bibl. cit., 6, f. 237, B, 10-14). **11** (f. 475). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 483. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Codex binis et a f. 483 usque ad f. 512^{r} ternis columnis diligenter exscriptus litteras maximas coloribus atque imaginibus distinctas, maiores autem rubro ac caeruleo colore pictas exhibet. Tituli rubri. Exstant hic illic notulae pallidiore atramento exaratae. Ff. IV. 231^{v}-232. 481. 482. 512-515^{r} vacua. I-III index Clementis XI aetate conscriptus. 315^{v} manu saec. XVI: *Supinus superbus Dilecto filio Domino Demetrio filio Charissimo fratri meo plurimam dicit salutem.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

31. Saec. XIV ex., membran., mm. 239 × 169, ff. IV chart. 460 (+ ff. 62^{a}. 76^{a}. 99^{a} librarii oscitatione neglectis, 161-164 bis numeratis, — ff. 381. 434-443 omissis).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque hebraicorum nominum interpretationibus locupletata.

V. T. **1** (f. 6). Pentateuchus. **2** (f. 72). Liber Iosue. **3** (f. 79^{v}). Liber Iudicum. **4** (f. 88). Liber Ruth. **5** (f. 90). Libri I-IV Regum. **6** (f. 132^{v}). Libri I-II Paralipomenon, posteriori prologo omisso. Libro II (f. 154) subtexitur ⟨oratio Salomonis⟩ (Tischendorf, p. LV). **7** (f. 154^{v}). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 164). Liber Tobiae. **9** (f. 167^{v}). Liber Iudith. **10** (f. 172). Liber Esther. **11** (f. 179^{v}). Liber Iob. **12** (f. 188). Liber Psalmorum. **13** (f. 210). Liber Proverbiorum, praevio tantum s. Hier. prologo: *Iungat epistola.* **14** (f. 217). Liber Ecclesiastes, omisso prologo. **15** (f. 219^{v}). Canticum canticorum. **16** (f. 220^{v}). Liber Sapientiae cum prologo marginali: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 225^{v}). Liber Ecclesiastici. Subtexitur (f. 238^{v}) ⟨oratio Salomonis⟩ (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 240). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19** Ieremiae (f. 255^{v}) prophetia, omisso argumento; - (f. 272^{v}) lamentationes; - (f. 274) oratio. **20** (f. 274). Prophetia Baruch, praefatione omissa. **21** (f. 276^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 293^{v}). Prophetia Danielis, praevia tantum s. Hier. praefatione: *Danielem prophetam.* **23** (f. 300^{v}). Prophetia Osee, tertio prologo et argumento omissis. **24** (f. 303). Prophetia Ioel, secundo prologo omisso. **25** (f. 304). Prophetia Amos, addito alio prologo: *Hic amos propheta-sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 306). Prophetia Abdiae. **27** (f. 306^{v}). Prophetia Ionae, addito altero prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 307^{v}). Prophetia Michaeae. **29** (f. 309). Prophetia Nahum. **30** Habacuc (f. 310) prophetia, omisso prologo alioque suffecto ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩: *Quatuor prophete - miseriam inuenire desideret* (M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 310^{v}) oratio. **31** (f. 311). Prophetia Sophoniae, subtextis prologo verbis: *Iosiam regem iude - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396^{v}-397). **32** (f. 312). Prophetia Aggaei. **33** (f. 312^{v}). Prophetia Zachariae, omisso prologo. **34** (f. 315^{v}). Prophetia Malachiae, omisso argumento alioque suffecto ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumpto⟩: *Malachias aperte* (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 316). Libri I-II Machabaeorum.

N. T. **1** (f. 334). Evangelium s. Matthaei, praevio tantum argumento: *Matheus ex iudea.* **2** (f. 344). Evangelium s. Marci, praefixo tantum (f. 343^{v}) prologo: *Marcus euuangelista dei electus.* **3** (f. 351). Evangelium s. Lucae.

4 (f. 362^{v}). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omisso Rabani prologo. [1] (f. 371). Ad Romanos, praevio tantum argumento: *Romani sunt.* [2] (f. 375^{v}). Ad Corinthios I, prologo et argumento omissis. [3] (f. 379^{v}). Ad Corinthios II. [4] (f. 383^{v}). Ad Galatas. [5] (f. 385). Ad Ephesios. [6] (f. 386^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 387^{v}). Ad Colossenses. [8] (f. 388^{v}). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 389^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 390). Ad Timotheum I, [11] (f. 391). Ad Timotheum II. [12] (f. 392). Ad Titum. [13] (f. 392^{v}). Ad Philemonem. [14] (f. 393). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 396). Actus Apostolorum. **7** (f. 408^{v}). S. Iacobi epistula, omisso argumento. **8.** S. Petri (f. 409^{v}) epistula I; - (f. 411) II cum argumento: *Per fidem huic mundo* (M. 114, 689). **9.** S. Ioannis (f. 411^{v}) epistula I; - (f. 413) II; - (ibid.) III. **10** (f. 413). S. Iudae epistula. **11** (f. 413^{v}). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 1. Praefatio in Apocalypsim. Inc. *Omnes qui pie volunt vivere.* Des. *parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240). F. 2^{v}. ⟨Decalogi praecepta versibus exposita⟩: *Idola sperne. Dei non sit tibi nomen inane.* | *Sabbata sanctifices. habeas in honore parentes.* | *Non ocisor eris. fur. mechus. testis iniquus.* | *Non alii nuptam. Rem non cupies alienam.*

F. 419. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

F. 455. ⟨Capitulare epistularum et euangeliorum per anni circulum legendorum⟩.

Codex binis et a f. 419 usque ad f. 457 ternis columnis diligenter exscriptus. Litterae maximae variis coloribus et interdum figuris distinctae, litterae autem maiores rubro et caeruleo colore pictae. Tituli minio exarati. Ff. IV. 2^{r}. 177. 178. 239. 458. 459^{r}. 460^{r} vacua. I-III index Clementis XI aeta^{te} conscriptus. 459^{v} Index saec. XV perscriptus. 460^{v} nonnulla penitus erasa.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et A. Zelada card. bibliothecarii.

32. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 185 × 125, ff. IV chart. 604 (— ff. 116. 357 omissis + ff. 27, scil. 266$^{a-\gamma}$, non numeratis + f. 497^{a} librarii oscitatione neglecto).

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem praefationibus, prologis, argumentis, quibus codex 27, instructa iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum locupletata.

V. T. 1 (f. 4). Pentateuchus. **2** (f. 99). Liber Iosue. **3** (f. 111). Liber Iudicum. **4** (f. 124^{v}). Liber Ruth. **5** (f. 127). Libri I-IV Regum. **6** (f. 187). Libri I-II Paralipomenon. Succedit (f. 216) oratio Manassae. **7** (f. 217). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 236^{v}). Liber Tobiae. **9** (f. 241). Liber Iudith. **10** (f. 247^{v}). Liber Esther. **11** (f. 254^{v}). Liber Iob. **12** (f. 263^{v}). Liber Psalmorum. **13** (f. 267). Liber Proverbiorum. **14** (f. 278). Liber

Ecclesiastes. **15** (f. 282). Canticum canticorum. **16** (f. 284). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 291ᵛ). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 312). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 336ᵛ) prophetia; - (f. 366ᵛ) lamentationes; - (f. 369) oratio. **20** (f. 369). Prophetia Baruch. **21** (f. 373). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 399). Prophetia Danielis. **23** (f. 410). Prophetia Osee. **24** (f. 414). Prophetia Ioel. **25** (f. 416). Prophetia Amos. **26** (f. 418ᵛ). Prophetia Abdiae. **27** (f. 419ᵛ). Prophetia Ionae. **28** (f. 420ᵛ). Prophetia Michaeae. **29** (f. 422ᵛ). Prophetia Nahum. **30.** Habacuc (f. 424) prophetia; - (f. 425) oratio. **31** (f. 425ᵛ). Prophetia Sophoniae. **32** (f. 427). Prophetia Aggaei. **33** (f. 428). Prophetia Zachariae. **34** (f. 432). Prophetia Malachiae. **35** (f. 438). Libri I-II Machabaeorum.

N. T. **1** (f. 461). Evangelium s. Matthaei. **2** (f. 477). Evangelium s. Marci. **3** (f. 487). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 502). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 515). Ad Romanos. [2] (f. 521). Ad Corinthios I. [3] (f. 527). Ad Corinthios II. [4] (f. 531). Ad Galatas. [5] (f. 533). Ad Ephesios. [6] (f. 535). Ad Philippenses. [7] (f. 537). Ad Colossenses. [8] (f. 538). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 539ᵛ). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 540). Ad Timotheum I. [11] (f. 542). Ad Timotheum II. [12] (f. 543). Ad Titum. [13] (f. 544). Ad Philemonem. [14] (ibid.) Ad Hebraeos. **6** (f. 549). Actus Apostolorum. **7** (f. 566). S. Iacobi epistula. **8.** S. Petri (f. 567ᵛ) epistula I; - (f. 569) II. **9.** S. Ioannis (f. 570ᵛ) epistula I; - (f. 572) II; - (ibid.) III. **10** (f. 572ᵛ). S. Iudae epistula. **11** (f. 573). S. Ioannis apocalypsis.

F. 582. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum. F. 591. Canones evangeliorum saec. XIV exscripti. F. 594. ⟨Capitulare epistularum et evangeliorum per anni circulum legendorum⟩ eadem manu, qua canones, exaratum.

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae auro coloribus imaginibus pictae, maiores rubro caeruloque colore distinctae, tituli minio exscripti.

Ff. IVᵛ. 589ᵛ. 590. 602ᵛ. 604ᵛ vacua. I-IV index Clementis XI aetate conscriptus. 603ʳ pauca turpiter erasa. 603ᵛ nonnulla parvi momenti ⟨de duritie cordis⟩; dein quaedam abrasa. 604ʳ pauca nullius momenti aliaque erasa.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

33. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 225 × 148, ff. III chart. 364.

Biblia sacra utriusque Testamenti, epistulis catholicis atque Apocalypsi omissis, cum iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt.

V. T. **1** (f. 3^{v}). Pentateuchus. **2** (f. 64). Liber Iosue. **3** (f. 72). Liber Iudicum. **4** (f. 80). Liber Ruth. **5** (f. 81^{v}). Libri I-IV Regum. **6** (f. 121^{v}). Libri I-II Paralipomenon, omissis verbis priori prologo praemissis. Posteriori libro subtexitur (f. 141^{v}) ⟨oratio Manassae⟩. **7** (f. 142). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 154^{v}). Liber Tobiae. **9** (f. 157^{v}). Liber Iudith. **10** (f. 161^{v}). Liber Esther. **11** (f. 166). Liber Iob. **12** (f. 174). Liber Psalmorum, omissa praefatione. **13** (f. 192^{v}). Liber Proverbiorum, praevio tantum s. Hier. prologo: *Iungat epistola.* **14** (f. 199). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 201^{v}). Canticum canticorum **16** (f. 202^{v}). Liber Sapientiae, praemisso prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **17** (f. 207^{v}). Liber Ecclesiastici. **18** (f. 220). Prophetia Isaiae, omisso s. Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 235) prophetia, argumento omisso; - (f. 252) lamentationes; - (f. 253^{v}) oratio. **20** (ibid.). Prophetia Baruch. **21** (f. 255^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 272). Prophetia Danielis, praevio tantum (f. 271^{v}) s. Hier. prologo: *Danielem prophetam.* **23** (f. 278^{v}). Prophetia Osee, tertio prologo et argumento omissis. **24** (f. 281). Prophetia Ioel, secundo prologo omisso. **25** (f. 282). Prophetia Amos, addito tertio prologo: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 283^{v}). Prophetia Abdiae, omisso posteriori prologo. **27** (f. 284). Prophetia Ionae, omisso argumento additoque altero prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum desumpto⟩: *Iona columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 285). Prophetia Michaeae, posteriori prologo omisso. **29** (f. 286). Prophetia Nahum, altero prologo et argumento omissis. **30.** Habacuc (f. 287) prophetia, praevio tantum (f. 286^{v}) prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩: *Quatuor prophete in XII. prophetarum uolumine sunt - miseriam uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); - (f. 287^{v}) oratio. **31** (f. 288). Prophetia Sophoniae, omisso argumento. **32** (f. 289). Prophetia Aggaei, omisso argumento. **33** (f. 289^{v}). Prophetia Zachariae, omisso argumento. **34** (f. 292). Prophetia Malachiae, omisso argumento. **35** (f. 293). Libri I-II Machabaeorum, priori prologo et argumento omissis additisque duobus Rabani Mauri prologis, quorum prior: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128) et alter: *Memini me in palatio* (M. ibid., 1127-1128).

N. T. **1** (f. 309). Evangelium s. Matthaei, s. Hier. epistula eiusdemque prologo omissis suffectoque altero prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 318). Evangelium s. Marci, praefixo tantum prologo: *Marcus euangelista dei electus.* **3** (f. 324). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 333^{v}). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, omisso Rabani Mauri prologo. 1 (f. 340^{v}). Ad Romanos, praevio tantum argumento: *Romani sunt*

[2] (f. 344). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 347^{v}). Ad Corinthios II. [4] (f. 350). Ad Galatas. [5] (f. 351). Ad Ephesios. [6] (f. 352^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 353). Ad Colossenses. [8] (f. 354). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 355). Ad Thessalonicenses II. [10] (ibid.). Ad Timotheum I. [11] (f. 356). Ad Timotheum II. [12] (f. 357). Ad Titum. [13] (ibid.). Ad Philemonem. [14] (f. 357^{v}). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 360^{v}). Actus Apostolorum, usque ad v. (13, 32) *ad patres nostros re*⟨promissio facta est⟩.

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae auro coloribus et saepissime imaginibus pictae, maiores rubro caeruloque colore exornatae, tituli minio scripti. Ff. I-III index Clementis XI aetate conscriptus.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibentur.

34. Saec. XIV-XV, membran., mm. 231 × 170, ff. 575.

Biblia sacra utriusque Testamenti iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. 1 (f. 4). Pentateuchus. **2** (f. 81). Liber Iosue, addito altero prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Iesus filius naue* (M. 28, 174, 31-34). **3** (f. 91). Liber Iudicum. **4** (f. 101^{v}). Liber Ruth. **5** (f. 104). Libri I-IV Regum. **6** (f. 158). Libri I-II Paralipomenon, omisso posteriori prologo alioque (f. 157^{v}). suffecto: *Samuhel in hely mortuo. et in occisione sahul veterem legem abolitam - ecclesie paucitas. et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur.* **7** (f. 185). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 202). Liber Tobiae, addito ad marginem ⟨loco excerpto ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum⟩: *Tobias filius* (M. 83, 146, c. 58). **9** (f. 206^{v}). Liber Iudith, addito ad marginem ⟨loco ex s. Isidori Hisp. op. cit. deprompto⟩: *Iudit uidua* (M. 83, 148, c. 63). **10** (f. 212). Liber Esther. **11** (f. 218). Liber Iob, addito (f. 217) argumento: *In terra quidem habitasse iob* (M. 113, 747). **12** (f. 228^{v}). Liber Psalmorum, omissa praefatione. **13** (f. 254^{v}). Liber Proverbiorum, praevio tantum s. Hier. prologo: *Iungat epistola.* **14** (f. 263). Liber Ecclesiastes, omisso prologo. **15** (f. 266^{v}). Canticum canticorum. **16** (f. 268). Liber Sapientiae, praefixo prologo: *Liber sapientie apud hebreos* (M. 113, 1167). **17** (f. 275^{v}). Liber Ecclesiastici. Libro expleto subtexitur (f. 293) ⟨Salomonis oratio⟩ (Tischendorf, p. LV.). **18** (f. 293). Prophetia Isaiae. **19.** Ieremiae (f. 312^{v}) prophetia; - (f. 336^{v}) lamentationes; - (f. 338) oratio. **20** (f. 338^{v}). Prophetia Baruch. **21** (f. 341^{v}). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 364^{v}). Prophetia Danielis, praevio tantum prologo: *Danielem prophetam.* **23** (f. 374). Prophetia Osee, omisso secundo prologo. **24** (f. 377). Prophetia Ioel.

25 (f. 378^{v}). Prophetia Amos, addito tertio prologo: ⟨H⟩*ic amos propheta non fuit pater ysăie - Sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 381^{v}). Prophetia Abdiae. **27** (ibid.). Prophetia Ionae, addito prologo marginali ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 382^{v}). Prophetia Michaeae. **29** (f. 384^{v}). Prophetia Nahum. **30**. Habacuc (f. 386) prophetia; - (f. 386^{v}) oratio. **31** (f. 387). Prophetia Sophoniae, addito marginali prologo: *Iosiam regem iude. cuius temporibus sofonias - textu lectionis denuntiauit* (Bibl. cit., 4, f. 396^{v}-397). **32** (f. 388). Prophetia Aggaei. **33** (f. 389). Prophetia Zachariae. **34** (f. 392^{v}). Prophetia Malachiae, omisso argumento alioque suffecto ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerpto⟩: *Malachias aperte* (M. 28, 175, 28-31). **35** (f. 394). Libri I-II Machabeorum.

N. T. 1 (f. 417^{v}). Evangelium s. Matthaei, s. Hier. epistula eiusdemque prologo omissis additisque prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-66) et ⟨pseudo-Hieronymi epistula ad Damasum⟩ argumento subtexta: *Sciendum est etiam ne quis* (M. 29, 561-562, nota 1). **2** (f. 431^{v}). Evangelium s. Marci, praefixo tantum prologo: *Marcus euangelista dei electus.* **3** (f. 440). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 454^{v}). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 466). Ad Romanos, omisso argumento: "Romanos nondum uiderat„. [2] (f. 472). Ad Corinthios I. [3] (f. 477). Ad Corinthios II, addito prologo: *In secunda ad corinthios epistola - lucraque pecuniaria sectantes* (Bibl. cit., 6, f. 61^{v}). [4] (f. 481). Ad Galatas. [5] (f. 482^{v}). Ad Ephesios. [6] (f. 484^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 486). Ad Colossenses. [8] (f. 487). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 488^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 489). Ad Timotheum I. [11] (f. 490^{v}). Ad Timotheum II. [12] (f. 491^{v}). Ad Titum. [13] (f. 492). Ad Philemonem. [14] (f. 492^{v}). Ad Hebraeos, omissis verbis argumento praemissis. **6** (f. 496^{v}). Actus Apostolorum, addito prologo: *Dauid psalmista ambulabat a uirtutibus in uirtutes - omnia uerba illius anime languentis esse medicinam* (Bibl. cit., 6, f. 162^{v}). **7** (f. 511). S. Iacobi epistula, addito altero argumento ⟨ex s. Hier. de vir. inlustr. excerpto⟩: *Iacobus qui appellatur* (Richardson, p. 7-8, c. 2). **8.** S. Petri (f. 512) epistula I; - (f. 514) II, addito (f. 513^{v}) argumento: *Per fidem huic mundo* (M. 114, 689) atque ⟨capite 1 s. Hier. de vir. inlustr.⟩ (Richardson, p. 6-7). **9** (f. 515). S. Ioannis epistula I, addito altero argumento ex s. Hier. de vir. inlustr. c. 9 deprompto: *Iohannes apostolus* (Richardson, p. 12-13, 22 usque ad v. *euangeliste esse*); - (f. 516^{v}) II; - (ibid.) III. **10** (f. 517). S. Iudae epistula, addito prologo ⟨ex s. Hier. de vir. inlustr. desumpto⟩: *Iudas frater iacobi* (Richardson, p. 9, c. 4). **11** (f. 518). S. Ioannis Apocalypsis,

addita praefatione: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239^r-240^r).

F. 526. ⟨S. Hier. praefatio in librum de nominibus hebraicis⟩: *Philo uir. desertissimus* (M. 23, 815-816) ⟨eiusdemque notula eidem libro praefixa⟩: *Non statim* (M. ibid., 817-818) manu saec. XV exaratae.

F. 527. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae variis coloribus distinctae, maiores rubro et caeruleo pictae, tituli minio scripti. Correctiones marginales lineolis rubris ac caeruleis inclusae passim occurrunt. In marginibus foliorum 418-452 nonnullae evangeliorum concordantiae. Ff. 231^v. 232. 525. 526^r vacua. 573-574 manu saec. XV in. index librorum atque psalmorum. 575 nomina expositorum divinarum litterarum manu saec. XV. 575^v quaedam turpiter abrasa aliaque nullius momenti.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

35. Saec. XIV, membran., mm. 237 × 155, ff. II. 358.

Biblia sacra utriusque Testamenti, prologis, argumentis s. Hieronymi et aliorum locupletata.

V. T. 1 (f. 11^v). Pentateuchus cum (f. 9) s. Hier. epistula ad Paulinum de studio scripturarum: *Frater ambrosius* (M. 22, 540-549) et (f. 11) eiusdem prologo: *Desiderii mei* (M. 28, 177-184). **2** (f. 67). Liber Iosue, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Tandem finito pentatheuco* (M. ibid., 503-506). **3** (f. 74). Liber Iudicum. **4** (f. 81^v). Liber Ruth. **5** (f. 83). Libri I-IV Regum, praefixo (f. 82^v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Viginti et duas esse litteras* (M. ibid., 593-604). **6** (f. 118). Libri I-II Paralipomenon, praevio (f. 117^v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Si septuaginta interpretum* (M. ibid., 1389-1394). Libro II (f. 136) subtexitur ⟨oratio Manassae⟩. **7** (f. 136^v). Libri I-III Ezrae, praemisso ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Utrum difficilius* (M. ibid., 1471-1474). **8** (f. 148). Liber Tobiae, praevio (f. 147^v) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26). **9** (f. 150^v). Liber Iudith, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Apud hebreos liber iudith* (M. ibid., 39-42). **10** (f. 154). Liber Esther, cum ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Librum hester* (M. 28, 1503-1506), cui subtexitur additamentum: *Rursum in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). **11** (f. 158). Liber Iob, praeviis duobus ⟨s. Hier⟩. prologis, quorum prior (f. 157^v): *Cogor per singulos* (M. ibid., 1137-1142) et alter (f. 158): *Si aut fiscellam* (M. 29, 63-64). **12** (f. 165). Liber Psalmorum. **13** (f. 182^v). Liber Proverbiorum, praeeunte ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308). **14** (f. 189). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 191). Canticum canticorum. **16** (f. 192). Liber Sapientiae, praevio prologo: *Liber sapientie apud hebreos* (M. 113, 1167). **17** (f. 196^v). Liber Ecclesiastici, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Multorum nobis* (M. 29, 445-446). Subtexitur (f. 207^v)

Salomonis oratio (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 208). Prophetia Isaiae, praemisso s. Hier. prologo: *Nemo cum prophetas* (M. 28, 825-828). **19.** Ieremiae (f. 221^{v}) prophetia, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Ieremias propheta* (M. ibid., 903-904); - (f. 236) lamentationes; - (f. 237) oratio. **20** (f. 237^{v}). Prophetia Baruch, praeeunte prologo: *Liber iste* (M. 114, 63). **21.** (f. 239). Prophetia Ezechielis, praemisso ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996). **22** (f. 252). Prophetia Danielis, praefixo (f. 251^{v}) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Danielem prophetam* (M. ibid., 1357-1360). **23** (f. 257^{v}). Prophetia Osee cum prologo ⟨s. Hier. in XII prophetas⟩: *Non idem ordo* (M. ibid., 1071-1072) et altero prologo in Oseam: *Temporibus ozie. et ioathe - purgasse ac purificasse monstratur* (Bibl. cum glossa, 4, f. 332-332^{v}). **24** (f. 259^{v}). Prophetia Ioel, duobus prologis praefixis, quorum prior: *Sanctus ioel apud hebreos - auribus percipite terram* (loc. cit., f. 350^{v}-351) et alter: *Ioel fatuel filius* (Tischendorf, p. LXVIII). **25** (f. 260). Prophetia Amos, praeviis tribus prologis, quorum primus: *Ozias rex cum dei religionem - processuram uoluit demonstrare* (Bibl. cit., 4, f. 357^{v}-358); secundus: *Amos propheta et rusticus* (Tischendorf, p. LXVIII); tertius: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - Sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cit., 4, f. 358-358^{v}). **26** (f. 261^{v}). Prophetia Abdiae, praeeunte prologo: *Iacob patriarca - in nostro sonat eloquio* (loc. cit., f. 370-370^{v}). **27** (f. 262). Prophetia Ionae, praeviis duobus prologis, quorum prior: *Sanctum ionam hebrei affirmant - quo a facie tua fugiam?* (loc. cit., f. 372^{v}-373) et alter ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum depromptus⟩: *Iona columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 262^{v}). Prophetia Michaeae, praeeunte prologo: *Temporibus ioathe et achaz - interitum adfuturum denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 376^{v}-377). **29** (f. 263^{v}). Prophetia Nahum, praevio prologo: *Naum prophetam ante aduentum regis - libri huius demonstrabitur* (loc. cit., f. 385). **30.** Habacuc (f. 264^{v}) prophetia, praeeunte prologo ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerpto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *tribulationem uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14-1137, D, 4); - (f. 265) oratio. **31** (f. 265). Prophetia Sophoniae, praevio prologo: *Tradunt hebrei - textu lectionis denuntiauit* (Bibl. cit., 4, f. 396-397). **32** (f. 266). Prophetia Aggaei, praeeunte (f. 265^{v}) prologo: *Ieremias propheta ob causam periurij - interitum regnorum exterorum significant* (loc. cit., f. 401^{v}-402). **33** (f. 266^{v}). Prophetia Zachariae, praefixo prologo: *Anno secundo darij regis - per noctem prophete est reuelata* (loc. cit., f. 405^{v}-406). **34** (f. 268^{v}). Prophetia Malachiae, praevio prologo: *Deus per moysen - quod deos alienos coluerunt significant* (loc. cit., f. 422^{v}-423). **35** (f. 269^{v}). Libri I-II Machabaeorum. Praemittuntur: 1) Rabani Mauri prologus: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128); 2) alter eiusdem prologus: *Memini me in palatio*

(M. ibid., 1127-1128); [3]) tertius prologus: *Machabaeorum* ⟨libri duo⟩ *prenotant* (Thomas., 1, p. 276).

N. T. **1** (f. 285). Evangelium s. Matthaei, praefixo prologo: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274). **2** (f. 294). Evangelium s. Marci, praevio prologo: *Marchus euangelista dei electus* (M. ibid., 279-280). **3** (f. 300). Evangelium s. Lucae, praeeunte ⟨argumento⟩: *Luchas natione syrus* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 310ᵛ). Evangelium s. Ioannis, praemisso prologo: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636). **5**. S. Pauli epistulae cum (f. 318) ⟨Rabani Mauri prologo⟩: *Primum queritur* (M. 111, 1275-1277) et iisdem argumentis singulis praefixis, quae in cod. 1 occurrunt. [1] (f. 319). Ad Romanos. [2] (f. 323). Ad Corinthios I. Praeeunt: [a] (f. 322ᵛ) prologus: *Paulus uocatus apostolicus fidem Romanorum predicare universo mundo dicit - obseruandos eos qui dissentiones et offendiculam faciunt et de thimotheo et ceteris adiutoribus eius;* [b] (f. 323) capitula, quorum I inc. *Laudat corinthios et ad concordiam hortatur* et XIV inc. *De collectis que fiunt in sanctis. et macedoniam pertransibo.* [3] (f. 327). Ad Corinthios II, praeviis capitulis, quorum I inc. *Deus tocius consolationis et sicut habundant passiones christi* et XII inc. *Ecce tercio uenio ad uos.* [4] (f. 329ᵛ). Ad Galatas, praeeuntibus capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Quia non ab hominibus neque per hominem sit apostolus* et VI inc. *Si uiuimus spiritu et ambulemus.* [5] (f. 330ᵛ). Ad Ephesios, praeviis capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Quia autem constitutione mundi electi et predestinati* et VII inc. *Et induamus arma dei.* [6] (f. 332). Ad Philippenses, praemissis capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Quia memor eorum* et V inc. *De euchodia et sinthice* (!) *et demente* (l. Clemente). [7] (f. 333). Ad Colossenses, praemissis (f. 332ᵛ) capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Colossenses quorum auditam fidem in principiis laudat* et VII inc. *Orationi instandum et per se et in sapientia ambulandum.* [8] (f. 334). Ad Thessalonicenses I, praeviis (f. 333ᵛ) capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Gratias agit eis orans pro eis* et VI inc. *De prepositis honorandis et corripiendis.* [9] (f. 334ᵛ). Ad Thessalonicenses II, praeeuntibus capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Laudat eos gratias agens deo pro eis* et III inc. *Quod in animabus suis operatus sit.* [10] (f. 335). Ad Timotheum I, praemissis capitulis (in ms. *prologus*), quorum I inc. *Tymotheum commonet ut non intendat genealogiis* et VII inc. *Pietas cum suffitientia et nichil intulimus in hunc mundum.* [11] (f. 336). Ad Timotheum II. [12] (f. 337). Ad Titum. [13] (f. 337ᵛ). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos. **6** (f. 340). Actus Apostolorum, praevio prologo: *Lucas antiocensis natione syrus - animabus eius proficeret medicina* (Bibl. cum glossa, 6, f. 163). **7** (f. 349ᵛ). S. Iacobi epistula, praeeunte prologo ⟨s. Hier. in epistulas catholicas⟩: *Non*

ita est ordo (M. 29, 863-874). **8.** S. Petri (f. 350^{v}) epistula I; - (f. 351^{r}) II. **9.** S. Ioannis (f. 352) epistula I; - (f. 353) II; - (ibid.) III. **10** (ibid.). S. Iudae epistula. **11** (f. 354). S. Ioannis Apocalypsis, praevio (f. 353^{v}) prologo: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240^{r}).

Ff. 1-6. ⟨Capitulare epistularum et evangeliorum per anni circulum legendorum⟩ manu saec. XV in. exaratum. F. 6. ⟨Rubrica de s. scripturae libris per anni circulum legendis⟩. Inc. *Dominica prima aduentus usque ad uigiliam natiuitatis legitur ysaias propheta.*

Codex binis columnis minuto charactere exaratus. Tituli minio, litterae maiores pariter ac maximae rubro et caeruleo colore depictae. F. 6^{v}-8. 283. 284. 358^{v} vacua. 9 ornamentum in quattuor margines digrediens et auro et coloribus rudi arte pictum cum stemmate card. Ascanii Mariae Sforza. I^{v} *n. 71,* dein manu saec. XV *Hec perfectissima Biblia que per sacre pagine professores clarissima reputatur est mei* ||||| ||||| ||||| II^{r} manu saec. XV *Vista per mi* ||||| ||||| II^{v} notula: *4. 7. 14. 10.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

36. Saec. XIV, membran., mm. 269 × 182, ff. II. 530.

Biblia sacra utriusque Testamenti, praefationibus, prologis, argumentis s. Hieronymi et aliorum atque interpretationibus hebraicorum nominum instructa.

V. T. **1** (f. 4). Pentateuchus cum (f. 1) s. Hieronymi epistula ad Paulinum de studio scripturarum: *Frater ambrosius* (M. 22, 540-549) et (f. 3^{v}) eiusdem praefatione: *Desiderii mei* (M. 28, 177-184). **2** (f. 81). Liber Iosue, praevia s. Hier. praefatione: *Tandem finito pentateuco* (M. ibid., 503-506). **3** (f. 91). Liber Iudicum. **4** (f. 101). Liber Ruth. **5** (f. 103^{v}). Libri I-IV Regum, praevia (f. 102^{v}) s. Hier. praefatione: *Viginti et duas esse litteras* (M. ibid., 593-604). **6** (f. 155). Libri I-II Paralipomenon, praefixo (f. 154^{v}) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Si septuaginta interpretum* (M. ibid., 1389-1394). Posteriorem Paralipomenon librum sequitur (f. 180^{v}) oratio ⟨Manassae⟩. **7** (f. 181). Liber Psalmorum. **8** (f. 205). Liber Proverbiorum, praefixa s. Hier. praefatione: *Iungat epistola* (M. ibid., 1305-1308). **9** (f. 212). Liber Ecclesiastes. **10** (f. 215^{v}). Canticum canticorum. **11** (f. 217). Liber Sapientiae, praevio *s. Ieronimi* (?) prologo: *Liber sapientie apud hebreos* (M. 113, 1167). **12** (f. 222^{v}). Liber Ecclesiastici, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Multorum nobis* (M. 29, 445-446). Libro expleto subtexitur (f. 237^{v}) oratio Salomonis (Tischendorf, p. LV). **13** (f. 238). Liber Iob. Praemittuntur: [1] (f. 237^{v}) s. Hier. prologus: *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142); [2] (f. 238) argumentum, quod inc. *Melcha genuit filios nachor. us. et buz...* et des. *Dicunt iudei uxorem iob. ipsam esse dinam filia* (!) *iacob.* **14** (f. 247^{v}). Liber Tobiae, praevia ⟨s. Hier.⟩ praefatione: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26). **15** (f. 251). Liber Iudith,

praefixo s. Hier. prologo: *Apud hebreos liber iudith* (M. ibid., 39-42). **16** (f. 256). Liber Esther, praemisso s. Hier. prologo: *Librum hester uariis translatoribus* (M. 28, 1503-1506). **17** (f. 261). Libri I-II Ezrae, praevia (f. 260^{v}) s. Hier. praefatione: *Utrum difficilius* (M. ibid., 1471-1474). **18** (f. 270^{v}). Prophetia Isaiae, praefixo s. Hier. prologo: *Nemo cum prophetas* (M. ibid., 825-828). **19**. Ieremiae (f. 290) prophetia, praevio (f. 289^{v}) s. Hier. prologo: *Iheremias propheta cui prologus hic scribitur* (M. ibid., 903-904); - (f. 312) lamentationes; - (f. 314) oratio. **20** (314^{v}). Prophetia Ezechielis, praefixo s. Hier. prologo: *Ezechiel propheta* (M. ibid., 993-996). **21** (f. 336). Prophetia Danielis, omisso ultimo versiculo. Praemittitur (f. 335^{v}) ⟨s. Hier.⟩ prologus: *Danielem prophetam* (M. ibid., 1357-1360). **22** (f. 344^{v}). Prophetia Osee, praevio s. Hier. prologo in duodecim prophetas: *Non idem ordo* (M. ibid., 1071-1072). **23** (f. 347^{v}). Prophetia Ioel, praevio prologo: *Iohel filius fatuhel* usque ad v. *mistice continentur* (Tischendorf, p. LXVIII). **24** (f. 349). Prophetia Amos. Praeit prologus, qui inc. *Amos pastor et rusticus* et mutilus des. *audiendi verbum dei* (Tischendorf, p. LXVIII). **25** (f. 351). Prophetia Abdiae, praevio s. Hier. prologo ⟨ex epistula ad Paulinum excerpto⟩: *Abdias qui interpretatur* (M. 28, 175, 6-7). **26** (f. 351^{v}). Prophetia Ionae, praemisso prologo ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Ionas columba* (M. ibid., 175, 8-9). **27** (f. 352^{v}). Prophetia Michaeae, praefixo s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata desumpto⟩: *Temporibus in quibus* (M. ibid., 175, 10-11). **28** (f. 354). Prophetia Nahum, praevio s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata excerpto⟩: *Naum consolator* (M. ibid., 175, 12-13). **29.** Habacuc (f. 355) prophetia, praefixo prologo ⟨ex s. Hier. epist. laudata excerpto⟩: *Abbacuch luctator* (M. ibid., 175, 14-16); - (f. 355^{v}) oratio. **30.** (f. 356). Prophetia Sophoniae cum s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata desumpto⟩: *Sophonia speculator* (M. ibid., 175, 17-19). **31** (f. 357). Prophetia Aggaei, praevio s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata deprompto⟩: *Aggeus festinus* (!) (M. ibid., 175, 20-22). **32** (f. 357^{v}). Prophetia Zachariae, praefixo s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata excerpto⟩: *Zacharias memor* (M. ibid., 175, 23-27). **33** (f. 361^{v}). Prophetia Malachiae, praevio s. Hier. prologo ⟨ex epist. laudata desumpto⟩: *Malachias aperte* (M. ibid., 175, 28-31). **34** (f. 362^{v}). Libri I-II Machabaeorum, praefixo prologo: *Machabeorum libri duo prenotant* (Thomas., 1, p. 276).

N. T. 1 (f. 386). Evangelium s. Matthaei. Praemittuntur: [1] (f. 385) s. Hier. prologus in quattuor evangelia: *Nouum opus facere me cogis* (M. 29, 557-562); [2] (f. 385^{v}) ⟨eiusdem⟩ prologus ⟨in commentaria s. Matthaei evangelii⟩: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1 usque ad v. *canendas*); [3] (f. 386) tertius prologus: *Matheus sicut in ordine primus* (M. 103, 273-274). **2** (f. 399^{v}). Evangelium s. Marci, praevio prologo: *Marcus euangelista dei*

⟨electus⟩ (M. ibid., 279-280). **3** (f. 408ᵛ). Evangelium s. Lucae cum praefatione: *Lucas syrus antiocensis* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 424). Evangelium s. Ioannis, praefixo ⟨Bedae⟩ (in ms. s. *Ieronimi*) prologo: *Hic est iohannes euangelista* (M. 92, 633-636). **5**. S. Pauli epistulae cum iisdem argumentis singulis praefixis, quae in cod. 30 occurrunt. Praemittuntur: [a] (f. 437) praefatio *s. Ieronimi* (?) in epist. ad Romanos: *Epistole pauli ad romanos causa hec est: - emendatus melior factus est* (cf. Bibl. casin., 1; flor., p. 289-290); [b] (f. 436) ⟨Rabani Mauri⟩ prologus: *Primum queritur quare post euangelia* (M. 111, 1275-1278). [1] f. 437). Ad Romanos, praevio (f. 436ᵛ) *s. Ieronimi* (?) prologo: *Romani sunt qui ex iudeis gentibus - ad pacem et concordiam coortatur* (Bibl. cum glossa, 6, f. 2-2ᵛ). [2] (f. 442ᵛ). Ad Corinthios I. Praeit prologus ⟨in omnes s. Pauli epistulas⟩ qui inc. *Primo omnium corinthis scisma heresis interdicens. deinde galathis circumcisionem. Romanis autem ordinem scripturarum* et des. *beatus apostolus paulus dicens se hebreus ex hebreis . hoc est beniamin.* [3] (f. 447ᵛ). Ad Corinthios II. [4] (f. 451). Ad Galatas. [5] (f. 453ᵛ). Ad Ephesios. [6] (f. 454ᵛ). Ad Philippenses. [7] (f. 455ᵛ). Ad Colossenses. [8] (f. 457). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 458). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 458ᵛ) Ad Timotheum I. [11] (f. 460). Ad Timotheum II. [12] (f. 461). Ad Titum. [13] (f. 462). Ad Philemonem. [14] (f. 462ᵛ). Ad Hebraeos. **6** (f. 466ᵛ). S. Iacobi epistula cum argumento: *Iacobus apostolus* (M. 114, 671). Praemittitur s. Hier. prologus in epistulas catholicas: *Non ita ordo est apud grecos* (M. 29, 863-874)). **7**. S. Petri (f. 468) epistula I cum argumento ⟨ex s. Hier. de vir. inlustr. desumpto⟩: *Simon petrus* (Richardson, p. 6, 22-23 usque ad v. *apostoli*); - (f. 469ᵛ) II, praevio argumento: *Per fidem* (M. 114, 689). **8**. S. Ioannis (f. 470ᵛ) epistula I, praefixo argumento: *Rationem uerbi* (M. ibid., 693); - (f. 472) II cum argumento: *Usque adeo* (M. ibid., 703); - (f. 472ᵛ) III, praefixo argumento: *Gaium pietatis* (M. ibid., 705). **9**. (f. 472ᵛ). S. Iudae epistula cum argumento: *Iudas apostolus* (M. ibid., 705-706). **10** (f. 473). Actus Apostolorum cum *s. Ieronimi* (?) praefatione: *Lucas natione syrus cuius laus in euangelio canitur - animarum eius proficeret medicina* (Bibl. cit, 6, f. 163) et argumento ⟨excerpto ex s. Hier. epistula ad Paulinum⟩: *Actus apostolorum* (M. 28, 178, 4-6). **11** (f. 488). S. Ioannis Apocalypsis cum *s. Ieronimi* praefatione: *Ioannes apostolus et euangelista* (M. 114, 709) et argumento ex ⟨s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Apocalipsis* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710).

F. 495. Prophetia Baruch, praevio prologo: *Liber iste* (M. 114, 63).

F. 499. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum. Inc. *Aza apprehendens uel apprehensio.* Des. *Zuzim consiliantes eos uel consiliatores eorum* (Bedae opp., ed. Coloniae Agrippinae 1688, 3, col. 371-480).

Codex binis et a f. 499 usque ad f. 527ᵛ ternis columnis scriptus litteras maximas praebet auro coloribus imaginibus ambitiose depictas, litterasque maiores rubro ac caeruleo colore distinctas. Tituli minio exarati. Correctiones marginales variaeque lectiones ex antiqua versione desumptae hic illic occurrunt. Pentateuchi libri, Deuteronomio excepto, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Ieremiae lamentationes titulis quoque hebraicis instructa sunt.

Ff. I. II. 498. 528ᵛ-530 vacua. Iʳ summo margine notula saec. XV turpiter abrasa, cuius unum vel alterum tantum vocabulum expiscari mihi contigit, dein manu eiusdem saec. *Ista biblia est domini cadenalis* (!) *sancte mariae noue diaconus gardelan* (!). 494ᵛ librarius saec. XV in rasura litt. caeruleis scripsit: *Princeps Manfride regali styrpe create.* | *Accipe quod scripsit Iohensis scriptor. et ipsum.* | *Digneris solita letificare manu;* et paulo inferius litt. uncialibus rubro et caeruleo colore alterna vice exaratis *Iohensis.* 522ᵛ pictura tabularis ex tribus imaginibus constans, quarum una offert alteri in solio sedenti codicem, tertia autem genu nixa calamum dextera stringit, sinistra chartulam tenet.

In tegumenti tabulis, quarum posterior fracta, tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

37. Saec. XIV, membran., mm. 182 × 129, ff. II. 413.

Biblia sacra utriusque Testamenti, psalterio omisso, iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, instructa iisdemque interpretationibus hebraicorum nominum locupletata.

V. T. 1 (f. 3). Pentateuchus. **2** (f. 66). Liber Iosue. **3** (f. 75). Liber Iudicum, praeeuntibus brevibus (M. 28, 549-550), quibus subtexitur ⟨compendium cc. 19-21 de abusa muliere et de bello adversum tribum Beniamin indicto⟩: *Leuita rediens cum uxore sua - et sic restituitur tribus beniamin.* **4** (f. 83ᵛ). Liber Ruth, praeviis capitibus nullo modo distinctis, quorum primum inc. *Elimelech peregrinatur in terra moabitidem* et ultimum inc. *Booz ducit ruth in uxorem et ex ea suscipit obed.* **5** (f. 85). Libri I-IV Regum. Praemittuntur libro II (f. 96ᵛ) capitula nullo modo inter se distincta, quorum primum inc. *Dauid occidit uirum qui annuntiauit mortem saul* et ultimum inc. *Iubetur postea numerari et dauid peccatum agnoscit.* **6** (f. 125ᵛ). Libri I-II Paralipomenon, omissis prologo praemissis. **7** (f. 145ᵛ). Libri I-III Ezrae. **8** (f. 155ᵛ). Liber Tobiae, qui una cum prologo repetitur ff. 159-162. **9** (f. 158ᵛ). Liber Iudith usque ad v. (4, 5) *contra esdrelon, que est.* Integer liber una cum prologo invenitur ff. 162-166ᵛ. **10** (f. 166ᵛ). Liber Esther. **11** (f. 171). Liber Iob, posteriori prologo omisso. **12** (f. 179ᵛ). Liber Proverbiorum. Additamento tertius ⟨prologus⟩ subnectitur: *Ideo greco* (M. 29, 427, nota 4). **13** (f. 185ᵛ). Liber Ecclesiastes. **14** (f. 188). Canticum canticorum. **15** (f. 189). Liber Sapientiae, praeeunte prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **16** (f. 194). Liber Ecclesiastici, addito altero prologo ⟨ex Rabani Mauri praefatione in commentaria in Ecclesiasticum excerpto⟩ a v. *Librum*

ihesu filij sirach dicit se ieronimus ad v. *ut ipse sibi commeata* (l. commentarius) *sit* (M. 109, 763, B, 14-764, A, 14). Libro expleto (f. 206^{v}) subnectitur ⟨oratio Salomonis⟩ (Tischendorf, p. LV). **17** (f. 207). Prophetia Isaiae. **18.** Ieremiae (f. 223) prophetia, argumento omisso; - (f. 241) lamentationes; - (f. 242^{v}) oratio. **19** (f. 243). Prophetia Baruch. **20** (f. 245). Prophetia Ezechielis, addito argumento ⟨ex c. 39 s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum deprompto⟩: *Ezechiel sacerdos* (M. 83, 143). **21** (f. 261^{v}). Prophetia Danielis, omissa praefatione: " Daniel interpretatur. „ **22** (f. 268). Prophetia Osee, tertio prologo omisso. **23** (f. 270^{v}). Prophetia Ioel, secundo prologo omisso. **24** (f. 271^{v}). Prophetia Amos. **25** (f. 273^{v}). Prophetia Abdiae. **26** (f. 274). Prophetia Ionae, addito altero prologo ⟨ex c. 45 s. Isidori Hisp. lib. cit. excerpto⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145). **27** (f. 274^{v}). Prophetia Micheae. **28** (f. 276). Prophetia Nahum, posteriori prologo omisso. **29.** Habacuc (f. 277^{v}) prophetia, addito altero prologo ex s. Hier. ⟨prologo et commentariis in Habacuc deprompto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam uenire desiderat*(M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 278) oratio. **30** (f. 278^{v}). Prophetia Sophoniae, subnexo priori prologo additamento: *Iosiam regem iude - textu lectionis denuntiauit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 396^{v}-397). **31** (f. 279^{v}). Prophetia Aggaei. **32** (f. 280). Prophetia Zachariae. **33** (f. 283). Prophetia Malachiae, addito altero prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerpto⟩: *Malachias* (M. 28, 175, 28-31). **34** (f. 284). Libri I-II Machabaeorum, praeeunte tantum secundo prologo: *Machabeorum libri duo prenotant.*

N. T. 1 (f. 301^{v}). Evangelium s. Matthaei, s. Hier. epistula et eiusdem prologo omissis suffectoque alio prologo: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 311^{v}). Evangelium s. Marci, omissa praefatione: " Marcus qui est colobodactilus „. **3** (f. 318). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 328). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 335^{v}). Ad Romanos, praevio tantum argumento: *Romani sunt in partibus.* [2] (f. 339^{v}). Ad Corinthios I, omisso prologo. [3] (f. 343). Ad Corinthios II. [4] (f. 345^{v}). Ad Galatas. [5] (f. 347). Ad Ephesios, addito ⟨loco excerpto ex glossa ordinaria⟩: *Sciendum sane - ad laudicenos attitulant* eidem argumento subnexo (Bibl. cit., 6, f. 89^{v}; Bibl. casin., 1; flor., p. 290). [6] (f. 348). Ad Philippenses. [7] (f. 349). Ad Colossenses. [8] (f. 350). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 350^{v}). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 351^{v}). Ad Timotheum I. [11] (f. 352). Ad Timotheum II. [12] (f. 353). Ad Titum. [13] (f. 353^{v}). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos, omissis argumento praemissis. **6** (f. 356^{v}). Actus Apostolorum, addito altero prologo ⟨ex s. Hier. epist. laudata excerpto⟩: *Nudam quidem* (M. 28, 178, 4-6). **7** (f. 366^{v}). S. Iacobi epistula, addito

prologo in epistulas catholicas ⟨ex s. Hier. epist. laudata deprompto⟩: *Iacobus petrus* (M. ibid., 7-9). **8.** S. Petri (f. 367ᵛ) epistula I, in locum argumenti suffecto prologo: *Discipulus* (M. 114, 679); - (f. 368ᵛ) II, praefixo prologo: *Per fidem* (M. ibid., 689). **9.** S. Ioannis (f. 369ᵛ) epistula I; - (f. 370ʳ) II; - (ibid.) III. **10** (f. 370ᵛ). S. Iudae epistula. **11** (f. 371ʳ). S. Ioannis Apocalypsis.

F. 376. ⟨Quaedam de investigatione veritatis⟩. Inc. *Cum omnis ambiguitas abigatur notitia ueritatis. studium querentis et humani scintilla ingenij ad eam inueniendam totaliter se conuertat.* Des. *nec participatur quemadmodum species a multis indiuiduis illius aut genus a multis speciebus. que uniuntur similitudine nostre et rationis eius. non una indistincta ydemptitate substantie. in se ipsis secundum se ipsas quemadmodum est in diuinis ubi est unitas una tribus qui sunt deus unus sicut est deitas una.*

F. 380. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes nominum hebraicorum.

F. 408ᵛ-409. ⟨Medica praecepta⟩ manu saec. XV. F. 410-412ʳ. ⟨Index quorundam nominum cum eorum interpretatione alphabetico ordine dispositorum⟩ eadem saec. XV manu exaratus. Inc. *Abba. pater syrum est. Abra. ancilla liberta.* Des. *Xancticus secundum macedones aprilis.*

Codex binis columnis minuto ac nitido charactere exaratus. Litterae maiores aeque ac maximae rubro et caeruleo colore distinctae, tituli minio scripti. Genesis, Exodus, Leviticus, libri Iudicum, Proverbiorum, Ecclesiastes titulis quoque hebraicis instructi. Ff. I. IIʳ. 377-379. 409ᵛ. 412ᵛ. 413ᵛ vacua. IIᵛ manu saec. XIV-XV excerpta quaedam ex sacra scriptura adnotationesque memoriae causa scripta et manu saec. XV modus conficiendi medicinam. 408ʳ opere absoluto *Laus tibi sit christe: quoniam liber explicit iste.* 213ʳ in frustulo membranae adglutinato quaedam nullius momenti.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

38. Saec. XIII, membran., mm. 321 × 221, ff. II. 152.

Novum Testamentum prologis et argumentis instructum.

1 (f. 1). Evangelium S. Matthaei. **2** (f. 19ᵛ). Evangelium s. Marci, praevio ⟨argumento⟩: *Marcus ewangelista dei et petri in baptismate filius* (M. 103, 279-280). **3** (f. 32). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 52). Evangelium s. Ioannis. **5.** S. Pauli epistulae, praefixo ⟨Rabani Mauri⟩ prologo: *Primum queritur quare post euuangelia* (M. 111, 1275-1278). ¹ (f. 68ᵛ). Ad Romanos. Praemittuntur: ᵃ) prologus, qui inc. *Romani sunt qui ex iudeis gentilibus* et des. *ad pacem et concordiam cohartatur* (!) (Bibl. cum glossa, 6, f. 2-2ᵛ); ᵇ) ⟨argumentum⟩: *Romani sunt* (M. 114, 469); ᶜ) ⟨prologi fragmentum⟩ inde a v. *Epistole ad romanos causa hec est* usque ad v. *ab omni uite prauitate reuocare* (Bibl. casin., 1; flor., p. 290, 10-21). ² (f. 76ᵛ). Ad Corinthios I, praefixo argumento: *Corinthii*

sunt achaici (M. 114, 519). [3] (f. 84). Ad Corinthios II. [4] (f. 88v). Ad Galatas. [5] (f. 91). Ad Ephesios. [6] (f. 93). Ad Philippenses, praemisso ⟨prologo⟩, qui inc. *Philippus machedonie ciuitas est in qua apostolus post uisionem que ei ostensa fuerat* et des. *non ob hoc quia ipse aliquid acciperet. sed quia talibus uelit eos fructibus habundare.* [7] (f. 95v). Ad Colossenses. [8] (f. 97). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 98v). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 99v). Ad Timotheum I. [11] (f. 101v). Ad Timotheum II. [12] (f. 103). Ad Titum. [13] (f. 104). Ad Philemonem. [14] (f. 104v). Ad Hebraeos. **6** (f. 110v). Actus Apostolorum. Praeeunt: [1]) *s. Ieronimi* (?) prologus: *Çanit psalmista ambulabunt a uirtute in uirtutibus - anime languentis medicina esse* (Bibl. cit., 6, f. 162v); [2]) *eiusdem* (?) praefatio: *Lucas natione syrus cuius laus in ewangelio canitur - non solum corporibus sed etiam animabus eius proficeret medicina* (loc. cit., f. 163). **7** (f. 132). S. Iacobi epistula. **8.** S. Petri (f. 134) epistula I; - (f. 136) II. **9.** S. Ioannis (f. 137v). epistula I; - (f. 139v) II; - (ibid.) III. **10** (f. 140). S. Iudae epistula. **11** (f. 141v). S. Ioannis Apocalypsis, praeeunte prologo *s. Ieronimi* (?): *Iohannes apostolus et euangelista* (M. 114, 709).

Ff. I. II. 151. 152 (mm. 299 × 217) ex alio codice avulsa nonnullas continent theologicas quaestiones manu saec. XIV exaratas, quae adeo abrasae sunt aut evanidae ut lectio sit valde difficilis aliquando autem desperata. Secunda quaestio est: *Utrum deus singularia cognoscat.*

Codex binis columnis scriptus. Litterae maximae rubro et caeruleo colore, maiores autem alterutro colore alterna vice depictae. Idem librarius, ut videtur, correctiones interlineares et marginales adiunxit, alter vero saec. XV evangeliorum lectiones per anni circulum legendas notavit. IIv saec. XVI notula: *Inferius in pluteo 2°, bibliothecae magnae secretae Bibliothecę apostolicę,* 150v manus saec. XIV-XV hanc notam apposuit: *Ista biblia scripsit hemanuel uastarchi.* 151r eadem manus, quae f. IIv, scripsit: *secunda pars Bibliae.* Columnae singulorum librorum in priori foliorum pagina numeratae.

Integumenti tabulae saec. XVI rubro corio obductae. Fibulae ceciderunt.

39. Saec. XIII, membran., mm. 195 × 136, ff. III. 173.

Novum Testamentum cum prologis et argumentis.

1 (f. 4v). Evangelium s. Matthaei, praevio ⟨argumento⟩: *Matheus sicut in ordine* (M. 103, 273-274). **2** (f. 26). Evangelium s. Marci, praefixo ⟨argumento⟩: *Marcus euangelista* (M. ibid., 279-280). **3** (f. 41). Evangelium s. Lucae, praemisso (f. 40v) ⟨argumento⟩: *Lucas natione sirus:* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 67v). Evangelium s. Ioannis, praevia ⟨eiusdem commendatione, Beda auctore⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636). **5** (f. 84v). Actus Apostolorum cum prologo: *Lucas natione syrus - ut non solum corporibus. Sed etiam animarum*

eius proficeret medicina (Bibl. cum glossa, 6, f. 163). **6.** S. Pauli epistulae. [1] (f. 106). Ad Romanos, praevio ⟨argumento⟩: *Romani sunt* (M. 114, 469). [2] (f. 113^v). Ad Corinthios I, praevio prologo: *Corinthi sunt achaici* (M. ibid., 519). [3] (f. 120^v). Ad Corinthios II, praefixo prologo: *Post actam* (M. ibid., 551). [4] (f. 125^v). Ad Galatas cum ⟨argumento⟩: *Galathe sunt greci* (M. ibid., 569). [5] (f. 128). Ad Ephesios, praemisso prologo: *Ephesi sunt asiani* (M. ibid., 587). [6] (f. 130^v). Ad Philippenses, praevio ⟨argumento⟩: *Filipenses sunt macedones* (M. ibid., 601). [7] (f. 132^v). Ad Colossenses. [8] (f. 134). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 135^v). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 136). Ad Timotheum I. [11] (f. 138). Ad Timotheum II. [12] (f. 139^v). Ad Titum. [13] (f. 140^v). Ad Philemonem. [14] (ibid.). Ad Hebraeos. **7** (f. 146^v). S. Iacobi epistula, praevio ⟨s. Hier. prologo in epistulas catholicas⟩: *Non ita ordo est* (M. 29, 863-874). **8.** S. Petri (f. 148^v) epistula I; - (f. 150^v) II. **9.** S. Ioannis (f. 152) epistula I; - (154^v) II; - (ibid.) III. **10** (f. 154^v). S. Iudae epistula. **11** (f. 156). S. Ioannis Apocalypsis, praevio (f. 155^v) prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Apocalipsis iohannis* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710).

F. III^r. Kalendarii fragmentum Ianuarium et Februarium continens. Ff. 1-3. Kalendarium liturgicum rubro ac nigro colore exscriptum. Inter nomina minio exarata: *Faustini et iouite; Deposicio s. Zenonis, Translatio s. Zenonis; Quirici et iolite; firmi et rustici; Galli. abbatis; Zenoni episcopi et confessoris.*

Codex innumeris imaginibus ornatus, auro, argento variisque coloribus splendet. Litterae maximae auro illitae diversis coloribus, frondibus, interdum et imaginibus conspicuae, maiores caeruleo ac rubro colore distinctae. Folia complura paululum lacera acu filoque serico consuta. Ff. I. II. III^r. 170^v. 171^r. 172^v vacua. III^v quaedam penitus abrasa et litt. capitalibus *testamentum novum pictum.* 173^r pauca anno 1373 exscripta atque adeo erasa ut enucleare non potuerim. 173^v quaedam nullius momenti. Quod ad imagines pertinet cf. Beissel, *Vaticanische Miniaturen, Freiburg im Breisgau* 1893, p. 36-38; tab. XIX A; XX C.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

40. An. 1469 (cf. f. 189^v), chart., mm. 335 × 227, ff. II. 189.

Novum Testamentum, prologis, capitulis, argumentis locupletatum. Epistulae ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, ad Thessalonicenses desiderantur.

1 (f. 1). Evangelium s. Matthaei. **2** (f. 26^v). Evangelium s. Marci. Praeeunt: [1] (f. 25) prologus: *Marcus ihesu christi dilectus* (M. 103, 279-280); [2] (f. 25^v) capitula (Wordsworth, p. 174, col. 3-186). **3** (f. 43). Evangelium

s. Lucae. Praemittuntur: [1] (f. 41^{v}) praefatio: *Lucas syrus antiocensis* (Wordsworth, p. 271-272); [2] (f. 42) capitula (Wordsworth, p. 274, col. 3-304). **4** (f. 69^{v}). Evangelium s. Ioannis. Praeeunt: [1] (f. 68^{v}) praefatio: *Iohannes euangelista* (M. 92, 633-636); [2] (f. 69) capitula (Wordsworth, p. 492, col. 2-504). **5.** (f. 90^{v}). Actus Apostolorum. Praemittuntur: [1] (f. 89) prologus *s. Ieronimi* (?): *Lucas natione syrus - animarum proficeret medicinam* (Bibl. cum glossa, 6, f. 193); [2] (ibid.) capitula (Thomasius, 1, p. 356-359); [3] (f. 90^{r}) argumentum ex ⟨s. Hier. epistula ad Paulinum depromptum⟩: *Actus apostolorum* (M. 28, 178, 4-6). **6** (f. 117^{r}). S. Iacobi epistula. Praemittuntur: [1] (f. 116^{v}) argumentum: *Iacobus apostolus* (M. 114, 671); [2] (ibid.) ⟨s. Hier.⟩ prologus ⟨in epistulas catholicas⟩: *Non ita ordo est* (M. 29, 863-874); [3] (f. 117) capitula (Thomas., ibid., 372-373). **7.** S. Petri (f. 120^{r}) epistula I cum argumento ⟨ex lib. s. Hier. de viris inlustr. excerpto⟩: *Simon Petrus* (Richardson, p. 6, 22-23 usque ad v. *apostoli*) et capitulis (Thomas., ibid., p. 374-375); - (f. 123) II cum argumento: *Per fidem* (M. 114, 689) et capitulis (Thomas., ibid., p. 376). **8** (f. 125). S. Ioannis epistula I cum argumento: *Rationem uerbi* (M. ibid., 693) et capitulis (Thomas., ibid., p. 377-378); - (f. 128) II, praevio argumento: ⟨U⟩*sque adeo* (M. ibid., 703) et capitulis (Thomas., ibid., p. 379); - (f. 129) III cum argumento: *Gaium* (M. ibid., 705) et capitulis (Thomas., ibid., p. 379). **9** (f. 129^{r}). S. Iudae epistula, praevio argumento: *Iudas apostolus* (M. ibid., 705-706) et capitulis (Thomas., ibid., p. 380). **10** (f. 131^{v}). S. Ioannis Apocalypsis. Praemittuntur: [1] (f. 130^{r}) prologus: *Iohannes Apostolus et Euangelista* (M. ibid., 709); [2] (ibid.) capitula (Thomas., ibid., p. 471-472); [3] (f. 131^{r}) argumentum ⟨ex s. Hier. epist. laudata excerptum⟩: *Apocalipsis iohannis* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710). **11.** S. Pauli epistulae nonnullae, praevio (f. 143^{v}) ⟨Rabani Mauri⟩ prologo: *Primum queritur quare quemadmodum post euangelia* (M. 111, 1275-1278). [1] (f. 147). Ad Romanos. Praemittuntur: [a] (f. 143) praefatio: ⟨E⟩*pistole Pauli ad Romanos causa hec est - melior factus est* (cf. Biblioth. Casin., 1; flor., p. 289-290); [b] (f. 144^{v}) argumentum: *Romani sunt qui ex iudeis gentibus - ad pacem et concordiam cohortatur* (Bibl. cum glossa, 6, f. 2-2^{v}); [c] (f. 145^{v}) capitula (Thomas., 1, p. 388-391); [d] (f. 147) argumentum: *Romani sunt* (M. 114, 469). [2] (f. 158). Ad Corinthios I cum (f. 156^{v}) capitulis (Thomas., ibid., p. 442-445) et (f. 158) argumento: *Corinthii sunt* (M. ibid., 519). [3] (f. 169). Ad Corinthios II cum (f. 168^{v}) capitulis (Thomas., ibid., p. 448-449) et (f. 169) argumento: *Post actam* (M. ibid., 551). [4] (f. 176^{v}). Ad Galatas usque ad v. (1, 5) *cui est gloria*. Praeeunt: [a] (f. 175^{v}) argumentum: *Galathe sunt greci* (M. ibid., 569); [b] (ibid.) capitula (Thomas., ibid., p. 451-453). [5] (f. 176^{v}). Ad Timotheum I inde a v. (5, 13) *que non oportet*. [6] (f. 178^{v}). Ad Timotheum II cum (f. 177^{v}) capitulis (Thomas., ibid., p. 438) et argu-

mento: *Item timotheo* (M. ibid., 633). [7] (f. 180). Ad Titum cum (f. 179^v^) prologo: *Titum commonefacit* (M. ibid., 637) et capitulis (Thomas., ibid., p. 439). [8] (f. 181). Ad Philemonem cum prologo: *Filemoni* (M. ibid., 641) et capitulis (Thomas., ibid., p. 440). [9] (f. 182). Ad Hebraeos cum (f. 181^r^) argumento: *In primis dicendum* (M. ibid., 643) et capitulis (Thomas., ibid, p. 440).

Codex litteris currentibus exscriptus mendis scatet. Litterae initiales maximae ac maiores, praeter unam, omissae sunt, spatiis ad eas excipiendas vacuis relictis. Ff. I-II vacua. In margine inferiore folii 1^r^ scutum nescio cuius gentis (pelecanus in pagina caerulea femur suum vulnerans cum pullis ipsius sanguinem bibentibus argento illitis). 189^v^, opere absoluto, notula litteris capitalibus: *Explicit epistola ad Hebreos. Sixto ydus octubris 1469. completum fuit opus istud per me Paulum Iohannis de Tarano: etc.*

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

41. Saec. VIII-IX, membran., mm. 347×233, ff. 177.

Quattuor evangelia.

1 (f. 1). Evangelium s. Matthaei usque ad v. (28, 6) *Uenite. et uidete locum.* **2** (f. 50). Evangelium s. Marci. **3** (f. 85). Evangelium s. Lucae usque ad v. (24, 37) *Conturbati uero et conterriti.* **4** (f. 139). Evangelium s. Ioannis.

Codex binis columnis perbelle exscriptus est, servata versiculorum distinctione ab editis tamen diversa. Ff. 1^r^. 50^r^. 85^r^ 139^r^ exhibent in priori columna litteras maximas romanas auro aut variis coloribus conspicuas, atque in altera columna litteras unciales et capitales eleganter exaratas. Initiales autem versiculorum uno aut duobus coloribus distinctae sunt.

In marginibus idem, ni fallor, librarius concordantiam evangeliorum numeris indicavit. Complura folia madore pessumdata. Ff. 54-59 media parte lacera, sed nihil deest. F. 60 manus saec. XII, ut videtur, supplevit. F. 177 duobus frustulis resartum. Sub fine operis capitalibus rubris *Explicit* | *numerus IIII* | *evangeliorum* | *Mathei. Marci*; quae sequebantur nomina cum membrana perierunt. 176^v^ summo marg. manu saec. XIV *Ego bernardus Monasterii sancti laurentii;* et paulo superius, si codicem vertas, iterum leges *Ego bernardus.*

F. 177 *In nomine domini dei saluatoris nostri ihesu christi anno ab Incarnatione eiusdem Millesimo Centesimo octuagesimo primo:* dein alia manu, cautionis instrumentum, lectu difficile ac fere evanidum: *Anno domini M.CC.XXXXII mensis nouembris die III fidem iuss*⟨it⟩ *florentinus qui habitat ad colosseum pro Riccardo mansionario dicte Regionis* (?) *abba Sancti Laurentij pro ipso monasterio et suis successoribus. et promisit. quod si idem Riccardus per suam negligentiam aliquid de bonis monasterii perdiderit. uel non seruierit fideliter usque ad unum annum uel aliquid de dictis bonis per se uel quocumque modo sua neg*⟨li⟩*gentia fraudaberit* (?) *dictus florentinus teneatur de omnibus his nomine bone plejarie prephato domino abbati uel suis successoribus ip*⟨ius⟩ *monasterii in integrum restaurare omni occasione remota. In presentia petri scri*⟨ptoris⟩ ⟨a⟩*ngeli camerarii. dompni andree. dompni sigismundi dompni jacobi ... petri .. morarij jacobi scriptoris;* subsequuntur denique alia pauca, quae referre non iuvat.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

42. Saec. XV, membran., mm. 423 × 276, ff. 116.

Quattuor evangelia, prologis, praefationibus, argumentis, capitulis locupletata.

1 (f. 9). Evangelium s. Matthaei. Praemittuntur: [1] (f. 1) canones evangeliorum (M. 29, 563-574); [2] (f. 3) s. Hier. praefatio in quattuor evangelia: *Nouum opus facere me cogis* (M. ibid., 557-562); [3] (f. 4) prologus ⟨eiusdem in commentaria evangelii s. Matthaei⟩: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1 usque ad v. *canendas*); [4] (f. 5^{v}) *Eusebii Cesariensis* praefatio *de quatuor euangeliis*, ⟨Hier. interprete⟩: *Ammonius quidam* (M. 29, 562-563); [5] (f. 6) argumentum: *Matheus sicut in ordine primus* (M. 103, 273-274); [6] (f. 6^{v}) capitula (Wordsworth, p. 18, col. 2-38). **2** (f. 39). Evangelium s. Marci cum (f. 37^{v}) argumento: *Marcus euangelista dei et petri in baptismate filius* (M. 103, 279-280) et (f. 38) capitulis (Wordsworth, p. 174, col. 2-186). **3** (f. 60). Evangelium s. Lucae. Praeeunt: [1] (f. 56^{v}) prologus: *Lucas syrus antiochensis arte medicus* (M. 103, 285-286); [2] (f. 57) capitula usque ad v. *petro dicit quod eum esset negaturus ac moriturus* (Thomas., 1, p. 334-339, 11; cf. Wordsworth, p. 274, col. 2-304). **4** (f. 92). Evangelium s. Ioannis cum (f. 90^{v}) prologo: *Hic est iohannes euangelista* (M. 92, 633-636) et (f. 91) capitulis (Wordsworth, p. 492, col. 2-504).

F. 116 avulsum ex codice binis columnis saec. XIII-XIV exarato, continet ⟨fragmentum commentarii **Innocentii IV** in I decretalium⟩ (cf. ed. Venetiis 1578, f. 46-52^{v}).

Codicem characterem saec. XII perbelle imitantem et binis scriptum columnis commendant litterae maximae auro et coloribus mira arte depictae maioresque rubro aut caeruleo aut auro conspicuae. Tituli auropicti. Ff. 8^{v}. 59^{v}. 115^{v} vacua. 1^{r} in margine inferiore stemma *L*⟨udovici de Torres⟩ *Archiepisc. Montis regal.* F. 115 consulto abscissum, postea membrana resartum. 116^{v}, quod olim operculo adglutinatum fuit, perevanidum.
In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

43. Saec. IX, membran., mm. 235 × 165, ff. 211 (— f. 148 librarii neglegentia omisso).

Quattuor evangelia, capitulari, lectionibus, canonibus evangeliorum instructa, et prologis, argumentis, capitulis, singulis evangeliis praeeuntibus, locupletata.

1 (f. 30^{v}). ⟨Evangelium s. Matthaei⟩. Praemittuntur: [1] (f. 1) capitulare evangeliorum de anni circulo et de diversis causis cum romanis stationibus, initio mutilum. Inc. *Ebdomada II post teophaniam* (cf. Thomas., 5, p. 436 seqq.); [2] (f. 15^{v}) s. Hier. praefatio in quattuor evangelia: *Nouum opus facere me*

cogis (M. 29, 557-562); [3] (f. 17^{v}) ⟨eiusdem⟩ prologus *quattuor euangeliorum*: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1 usque ad v. *canendas*); [4] (f. 19^{v}) argumentum *eiusdem* (?): *Matheus sicut in ordine primus* (M. 103, 273-274); [5] (f. 20) breviarium *eiusdem* (Wordsworth, p. 18, col. 2-38); [6] (f. 23) canones evangeliorum, primo omisso (M. 29, 565-573). **2** (f. 82). Evangelium s. Marci. Praeeunt: [1] (f. 79^{v}) prologus: *Marcus euangelista dei electus* (M. 103, 279-280); [2] (f. 80) breviarium (Wordsworth, p. 174, col. 3-186). **3** (f. 119). Evangelium s. Lucae. Praemittuntur: [1] (f. 113) argumentum: *Lucas syrus antiocensis* (M. 103, 285-286); [2] (f. 114) capitula (Wordsworth, p. 274, col. 2-306). **4** (f. 174). Evangelium s. Ioannis. Praeeunt: [1] (f. 172) argumentum: *Hic est iohannes euangelista* (M. 92, 633-636); [2] (f. 172^{v}) capitula (Wordsworth, p. 492, col. 2-504).

F. 211^{v}. SS. Trinitatis praefationis fragmentum ab usitato diversum ac mendosissime alia manu exscriptum. Inc. *cum unigenito filio tuo spiritu sancto unus est dominus.* Des. *et in mayestate adoretur ecalitas quam laudant angeli.* Subsequuntur: [1]) hymnus: *Veni redemptor gentium;* [2]) fragmentum alterius hymni: *Christe redemptor* (Chevalier, n. 21234. 2960).

Codex splendide scriptus initiales librorum exhibet variis coloribus depictas. Initiales capitum primaque verba evangeliorum auri, quo illita fuerunt, vestigia tantum retinent. Ff. 1-13 litteras initiales praebent una cum titulis minio distinctas, et ff. 23-28 columellas cum arcubus superimpositis auri vestigia tantum deferentes atque coloribus exornatas. Ff. 22^{v}. 30^{r} vacua. Folia complura laciniis refecta. In marginibus evangeliorum concordantiae numeris expressae, ipsius, ut videtur, librarii manu exaratae.

In priore integumenti tabula stemma Gregorii XIII.

44. Saec. XII, membran., mm. 319×215, ff. 198.

Quattuor evangelia, capitulari canonibusque evangeliorum locupletata, et prologis, capitulis, argumentis instructa.

1 (f. 27). Evangelium s. Matthaei. Praemittuntur: [1] (f. 1^{v}) *capitula lectionum euangelii anni circuli ad missas* (cf. Thomas., 5, p. 431 seqq.); [2] (f. 15) ⟨s. Hieronymi⟩ prologus: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, 1 usque ad v. *canendas*); [3] (f. 16^{v}) eiusdem ⟨praefatio in quattuor evangelia⟩: *Nouum opus facere me cogis* (M. 29, 557-562); [4] (f. 18^{v}) prologus: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274); [5] (f. 19) capitula (Wordsworth, p. 18, col. 2-38); [6] (f. 21^{v}) canones evangeliorum (M. 29, 563-574). **2** (f. 76). Evangelium s. Marci cum (f. 74) argumento: *Marcus euangelista Dei electus* (M. 103, 273-274) et (f. 74^{v}) capitulis (Wordsworth, p. 174, col. 3-186). **3** (f. 111^{v}). Evangelium s. Lucae cum (f. 106) argumento: *Lucas syrus anthiocensis* (Wordsworth, p. 271-272) et (f. 106^{v}) breviario (Wordsworth, p. 274, col. 2-306). **4** (f. 161^{v}). Evangelium

s. Ioannis cum (f. 160) praefatione: *Hic est Iohannes euangelista* (M. 92, 633-636) et (f. 160^{r}) breviario (Wordsworth, p. 492, col. 2-504).

F. 73. ⟨Narratiuncula de imagine s. Mariae a cingulo⟩ alia manu saec. XII exarata. Inc. *Tempore quo greci terram promissionis inhabitabant fuit apud damascum quedam venerabilis matrona.* Des. *Sunt autem CCC. et plus anni impleti quod primum reuelata est ista yconia gloriosa Amen.* Subsequitur notula: *Require miracula post finem Marci. latini.*

Tituli, litterae initiales librorum et capitum, et saepissime aliae etiam litterae capitali charactere, minio depicta sunt. In marginibus ipsius forsitan librarii manu concordantiae evangeliorum numeris expressae; et manu saec. XIV hic et illic lemmata. Ff. 26^{v}. 105^{v} (partim consulto abscissum et postea membrana refectum) vacua. In foliis 21^{v}-26^{r} rubro colore columnae, quibus arcus superimponuntur. 1^{r} quaedam nullius pretii et alia nonnulla plumbo exscripta, quae referre non iuvat. 198^{v} calami probationes et inter nonnulla erasa: *Explicit expliciat ludere.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

45. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 402 × 270, ff. 354 (— f. 160, + f. 276^{a} librarii oscitatione omissis).

⟨**Sacrorum librorum concordantiae** litterarum ordine dispositae⟩, praevia notula: *Cuilibet uolenti requirere...* ut in cod. 61 Bibliothecae Casinensis, v. 2, p. 158. Inc. *A. A. a. Ier. I. a. domine deus ecce nescio loqui. XVIII. b. prophete dicunt eis.* Des. *Zelpha. Gen. XXX. b senciens lya quod parere desisset z*⟨elph⟩*am ancillam ma*⟨rito⟩ *tradidit* (cf. Biblioth. Casin., loc. cit.).

Codex ternis columnis exscriptus. Initialis prima singularum alphabeti litterarum auro et coloribus distincta, litterae maiores rubro caeruloque colore alterne depictae. Prima codicis littera Virginis imaginem in gremio puerum tenentis exhibet. 354^{v} *Iste liber concordantiarum emptus fuit namnetis per cardinalem de Estouteuilla. apostolice sedis legatum. pro precio quadraginta scutorum veterum. die vltima marcij anno domini millesimo. CCCC^{mo} LII. pontificatus s. d. n. Nicholai pape V.^{ti} anno VI.^{to}*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

46. Saec. XIV, membran., mm. 390 × 247, ff. II. 422.

⟨**Sacrorum librorum concordantiae** ordine alphabetico digestae⟩ omnino ut in cod. praecedenti.

F. I, eo quod operculo adglutinatum fuit, priori in pagina perevanidum, continet in altera pagina duo grammaticae capita saec. XIV-XV exarata, quorum prius inc. *Accentus est modus pronunciandi aliquam dicionem. Accentus sunt tres. scilicet. acutus. grauis et circumflexus. Acutus est qui acuit siue eleuat sillabam. Grauis est qui deprimit siue deponit sillabam,* et des. *que similiter acuitur in fine;* posterius inc. *ritmus est paritas sillabarum consonans et debet constare ex duabus distincionibus ad maius et ex V ad plus. Distincio debet constare ex*

IIII sillabis ad minus et ex sedecim ad plus, et des. *Serpentini sunt quando III^a et IIII^ta distinctio concordant similiter.* F. II^r nonnulla continet ⟨de rhetoricae partibus eiusque coloribus⟩ eadem manu saec. XIV-XV perscripta, quae inc. ⟨R⟩*ectorica est ornata loquutio. partes rethorice sunt V^e uidelicet inuencio disposicio eloquucio memoria et pronunciacio,* et des. *Et nota quod omnes predicti colores sunt proprij colores desunt autem alij qui inueniuntur reducentes ad istos.*

Codicem ternis scriptum columnis litterae maximae commendant auro et coloribus excultae. Primae litterae inest cuiusdam monachi imago. Ff. II^v. 200^v-222 vacua. In summo margine folii II^r pauca penitus erasa.

Integumenti dorsum Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii stemmata praebet.

47. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 354 × 246, ff. 445 (— f. 190 librarii neglegentia omisso).

⟨**Sacrorum librorum concordantiae** litterarum ordine dispositae⟩ omnino ut in cod. 45.

Codex ternis columnis exaratus. Duplex est foliorum enumeratio; antiquior in imis foliorum marginibus, recentior autem in summis angulis exterioribus. Ordo foliorum turbatus, uti etiam eruitur ex notulis foliorum 184^v. 196^v, sic restituendus: 184. 186-196. 185. 197. F. 444^v, opere absoluto: *Expliciunt concordancie. Si male quid feci ueniam peto.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

48. 49. Saec. XIV, membran.

Biblia sacra utriusque Testamenti ex duobus voluminibus constantia, iisdemque in Vetere Testamento, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, argumentis, quae in cod. 1 occurrunt, locupletata.

I (**48**) mm. 445 × 313, ff. 324.

V. T. 1 (f. 5^v). Pentateuchus. 2 (f. 121). Liber Iosue. 3 (f. 136^v). Liber Iudicum. 4 (f. 152^v). Liber Ruth. 5 (f. 156). Libri I-IV Regum. Libro II (f. 176) praemittuntur capitula, quorum primum: *Dauid occidit uirum qui nunciauit mortem saulis et planxit uehementer,* et ultimum inc. *Iubetur populus numerari. et dauid peccatum agnoscit;* itemque (f. 207) libro IV, quorum primum inc. *Echozias beelzebud consulit ignis de celo mittitur. helyas transfertur. spiritus eius requiescit super helyseum,* et ultimum inc. *Quomodo captiuatus sit sedechias.* 6 (f. 223^v). Libri I-II Paralipomenon, omissis verbis priori prologo praemissis. 7 (f. 258^v). Libri I-II Ezrae, additis ⟨capitibus 60. 61 s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum⟩ (M. 83, 146-147) atque prologo: *Frustra autem ut ait quidam niti neque aliud faticando nisi odium querere extreme demencie est - hebion quidam fuit hereticus negans dominum ihesum christum suscepisse corpus. cuius sequaces isti tres interpretes sunt.* In margine foliorum 258^v-259 oratio Manas-

sae. **8** (f. 272). Liber Tobiae. **9** (f. 277^v). Liber Iudith sine ultimo versiculo. **10** (f. 286^v). Liber Esther. **11** (f. 292^v). Libri I-II Machabaeorum, priore prologo et argumento omissis suffectisque (f. 323) duobus Rabani Mauri prologis, quorum prior: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128) et alter: *Memini me in palatio* (M. ibid., 1127-1128).

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae auro, coloribus, imaginibus conspicuae, maiores autem auro coloribusque depictae. Tituli rubri. Inter lineas et in marginibus correctiones aut additamenta plerumque ipsius librarii manu, atque notulae, currenti charactere alia manu paulo recentiore conscriptae, passim occurrunt. F. 324 vacuum. 323^v *Expliciunt libri machabeorum per Natalem de uilla asperi scripti.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

II (49) mm. 457 × 311, ff. 400.

12 (f. 1). Liber Psalmorum, omissa praefatione. **13** (f. 37^v). Liber Proverbiorum, tribus prologis omissis. **14** (f. 50^v). Liber Ecclesiastes. **15** (f. 55). Canticum canticorum. **16** (f. 57^v). Liber Sapientiae, praefixo prologo: *Liber sapiencie* (M. 113, 1167). **17** (f. 67). Liber Ecclesiastici. Opere expleto, in margine folii 91^v legitur ⟨oratio Salomonis⟩ (Tischendorf, p. LV). **18** (f. 92). Prophetia Isaiae, omisso Epiphanii loco. **19.** Ieremiae (f. 122^v) prophetia, omisso argumento; - (f. 159) lamentationes; - (f. 161^v) oratio. **20** (f. 162). Prophetia Baruch. **21** (f. 167). Prophetia Ezechielis. **22** (f. 199^v). Prophetia Danielis. **23** (f. 212^v). Prophetia Osee, addita interpretatione nominum XII prophetarum minorum. **24** (f. 217^v). Prophetia Ioel. **25** (f. 219^v). Prophetia Amos, addito alio ⟨prologo⟩: *Hic amos propheta non fuit pater ysaie - sepultus est cum patribus suis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 358-358^v). **26** (f. 223^v). Prophetia Abdiae. **27** (f. 224^v). Prophetia Ionae, addito ⟨loco ex lib. s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum excerpto⟩: *Ionas columba* (M. 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 226). Prophetia Micheae. **29** (f. 229). Prophetia Nahum. **30.** Habacuc (f. 231) prophetia, addito (f. 230) prologo ex ⟨s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc deprompto⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14-1337, D, 4); - (f. 232) oratio. **31** (f. 233). Prophetia Sophoniae, addito prologo: *Iosiam regem - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396^v-397). **32** (f. 234^v). Prophetia Aggaei. **33** (f. 236). Prophetia Zachariae. **34** (f. 341). Prophetia Malachiae, prologo et argumento omisssis. **35** (f. 242^v). Liber Iob, additis duobus prologis, quorum prior: *Iob in terra hus habitasse legitur in finibus ydumee et arabie - legat philonem iosephum. originem. cesariensem. eusebium et eorum testimonio hec uera esse comprobabit;* et alter ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumptus⟩: *Iob quoque exemplar* (M. 28, 174, 24-30). Uterque s. Hier. prologus libro Iob subtexitur.

N. T. **1** (f. 257). Evangelium s. Matthaei. **2** (f. 273). Evangelium

s. Marci. **3** (f. 285). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 304v). Evangelium s. Ioannis, praevio prologo: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636). **5** (f. 320). Actus Apostolorum, praefixo (f. 319v) prologo ut in cod. cit. **6** (f. 341). S. Iacobi epistula. Praeeunt: [1] (f. 340v) prologus ⟨s. Hier. in epistulas catholicas⟩: *Non ita est* ⟨ordo⟩ (M. 29, 863-874); [2] (f. 241) alter prologus ⟨in easdem ex s. Hier. epist. laudata desumptus⟩: *Iacobus. petrus.* (M. 28, 178, 7-9). **7.** S. Petri (f. 343) epistula I; - (f. 345v) II. **8.** S. Ioannis (f. 346v) epistula I; - (f. 348v) II; - (f. 349) III. **9** (f. 349v). S. Iacobi epistula. **10.** S. Pauli epistulae cum (f. 350v) ⟨Rabani Mauri prologo⟩: *Primum quidem queritur, quare post euangelia* (M. 111, 1275-1278) atque argumento (in ms. *prologo*) ut in cod. cit. singulis octo postremis epistulis praefixo. [1] (f. 352). Ad Romanos. Praemittuntur: [a] (f. 350) ⟨prologus in omnes s. Pauli epistulas⟩: *Epistole pauli ad romanos causa hec est - qui emendatus melior factus est* (Thomas., 1, p. 383-384; cf. Bibl. casin., 1; flor., p. 289-290); [b] (f. 351v) ⟨prologus in epistulam ad Romanos⟩: *Romani sunt qui ex iudeis gentibus - ad pacem et concordiam cohortatur* (Bibl. cit., 6, f. 2-2v). [2] (f. 359v). Ad Corinthios I, praeviis duobus prologis, quorum prior: *Corinthij sunt achaici denominati a corintho que est metropolis ciuitas - reuocans eos ad ueram et euangelicam sapientiam* (cf. M. 114, 519) et alter: *Corinthus ciuitas est grecie populosa - de resurrectione instituit illos et de multis rebus.* [3] (f. 365v). Ad Corinthios II, praevio prologo: *Postquam beatus apostolus paulus cognouit corinthios penitenciam egisse - sed emendatos ostendit* (cf. M. ibid., 551). [4] (f. 370v). Ad Galatas, praemisso prologo: *Galathe sunt greci a candore corporis sic appellati - reuocans eos ad fidem ueritatis et gratiam euangelij.* [5] (f. 372v). Ad Ephesios, praefixo prologo: *Ephesus ciuitas est asie et grecie - epistolam misit eis... per tithicum dyaconem.* (cf. M. ibid., 587). [6] (f. 375). Ad Philippenses. [7] (f. 377). Ad Colossenses. [8] (f. 378v). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 380). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 380v). Ad Timotheum I. [11] (f. 384v). Ad Timotheum II. [12] (f. 384). Ad Titum. [13] (f. 385). Ad Philemonem. [14] (f. 391). Ad Hebraeos.

Ff. 1v-3v exhibent in marginibus ⟨**Nicolai Lyrani** postillam allegoricam in psalmos 1-9⟩ (Bibl. cit., 3, f. 87-99, 17 usque ad v. *multitudo muscarum*). F. 399v. Quinque versus de decem plagis Aegypti (Valentinelli, Bibliotheca manuscripta ad s. Marci Venetiarum, Venetiis 1868, 1, p. 214-215, cod. 30), dein alii tres versus de iisdem plagis: *Unda rubens rane. cynifes omnimoda musca.* | *Mors iumentorum. uesice grando locusta.* | *Nona fuit tenebre post mors primogenitorum.* Succedunt sex versus ⟨de epistulis s. Pauli⟩, quorum primus: *Romani prima due post hanc uenere corinthym* et ultimus: *Inde philemonem post*

paulus scribit hebreis. F. 400. ⟨Index s. Pauli epistularum memoriae causa rýthmice dispositarum⟩. Subsequitur ⟨praefatio in Apocalypsim⟩: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis* (Bibl. cit., 6, f. 239ᵛ-240ᵛ).

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae auro coloribus imaginibus distinctae et maiores auro coloribusque insignes. Tituli minio depicti. Initiales singulorum versiculorum psalterii rubro caeruloque colore conspicuae. Additamenta aut notulae ipsius librarii manu atque alterius eiusdem aetatis hic illic occurrunt. F. 400ᵛ sub fine operis *Explicit per manum Natalis de uilla asperi leonensis dyocesis.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

50. 51. Saec. XIV ex., membran.

Biblia sacra utriusque Testamenti ex duobus voluminibus constantia, praefationibus, prologis, argumentis s. Hieronymi et aliorum locupletata atque interpretationibus nominum hebraicorum postillisque Nicolai de Lyra et anonymi instructa.

I (**50**) mm. 484 × 324, ff. 398.

V. T. 1 (f. 5ᵛ). Pentateuchus cum (f. 1) ⟨s. Hieronymi epistula ad Paulinum de studio Scripturarum⟩: *Frater Ambrosius* (M. 22, 540-549) et (f. 4ᵛ) eiusdem prologo: *Desiderij mei* (M. 28, 177-184). **2** (f. 122ᵛ). Liber Iosue cum (f. 121ᵛ) s. Hier. prologo: *Tandem finito penthatheuco* (M. ibid., 503-506) et ⟨loco excerpto ex s. Hier. epistula ad Paulinum⟩: *Ihesus filius naue* (M. ibid., 174, 31-34). **3** (f. 133ᵛ). Liber Iudicum. **4** (f. 145). Liber Ruth, praevio eodem brevissimo prologo, qui in cod. 28 occurrit. **5** (f. 148). Libri I-IV Regum cum (f. 147) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Viginti et duas litteras* (M. ibid., 593-604) et expositione marginali in eandem, quae inc. *Liber Regum in quatuor uoluminibus distinguitur* et mutila des. *bre. sit. quod sonat in principio. sicut enim in.* **6** (f. 194ᵛ). Libri I-II Paralipomenon, praeviis duobus s. Hier. prologis, quorum prior: *Quomodo grecorum hystorias* (M. 29, 423-426) et alter: *Si septuaginta interpretum* (M. 28, 1389-1394). Libro II (f. 213) subtexitur ⟨oratio Manassae⟩. **7** (f. 214). Libri I-III Ezrae cum (f. 213ᵛ) s. Hier. prologo: *Utrum difficilius* (M. ibid., 1471-1474. **8** (f. 227ᵛ). Liber Tobiae, praevio s. Hier. prologo: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26). **9** (f. 231). Liber Iudith, praefixo ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Apud hebreos liber iudith* (M. ibid., 39-42). **10** (f. 235). Liber Esther cum ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Librum hester* (M. 28, 1503-1506) et additamento eidem subnexo: *Rursum in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). **11** (f. 240). Liber Iob. Praemittuntur: [1] (f. 239ᵛ) ⟨s. Hier.⟩ prologus: *Cogor per singulos* (M. ibid., 1137-1142); [2] (f. 240) ⟨eiusdem praefatio⟩: *Si aut fiscellam* (M. 29, 63-64); [3] (ibid) ⟨argumentum⟩: *In terra quidem habitasse job* (M. 113, 747). **12** (f. 264ᵛ). Liber Psalmorum. Praeeunt: [1]) s. Hier. prologus: *Scio quosdam* (M. 28,

1183-1188); [2] (f. 263^{v} in margine) ⟨de institutione et auctore ac cantoribus, numero titulisque psalmorum⟩: *Dauid filius yesse* (M. 142, 46-48, nota 118); [3] (ibid.) ⟨Nicolai de Lyra praefatio in postillam super psalterium⟩. Inc. *Propheta magnus surrexit in nobis. luce. VII. quamuis liber psalmorum.* Mutila des. *inter psalmos computatur ut infra dicetur* (Bibl. cum glossa, 3, f. 83^{v}-84^{v}, G, 18). F. 316, psalterio absoluto, inveniuntur in margine ⟨dicta s. Augustini in prologo psalterii et aliorum de virtutibus psalmorum⟩ (M. 142, 46). **13** (f. 317). Liber Proverbiorum. Praemittuntur: [1] (f. 316^{v}) s. Hier. prologus: *Jungat epistola* (M. 28, 1305-1308); [2] (ibid.) ⟨locus ex eiusdem commentario in Ecclesiasten excerptus⟩ a v. *Tribus nominibus* ad v. *nescit esse se regem* (M. 23, 1063, A, 2 - 1065, A, 11); [3] (f. 317) ⟨eiusdem praefatio⟩: *Tres libros salomonis* (M. 29, 425-428). **14** (f. 328^{v}). Liber Ecclesiastes, praevia ⟨s. Hier. praefatione⟩: *Memini me* (M. 23, 1061-1062). **15** (f. 332^{v}). Canticum canticorum. **16** (f. 337^{v}). Liber Sapientiae cum prologo: *Liber sapientiē apud hebreos* (M. 113, 1167). **17** (f. 345^{v}). Liber Ecclesiastici, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologō: *Multorum enim et magnorum* (M. 29, 445-446). Additur in margine (f. 368) ⟨oratio Salomonis⟩ (Tischendorf, p. LV).

F. 369. ⟨**Remigii Autissiodorensis**⟩ interpretationes hebraicorum nominum. Inc. *Aaz apprehendens uel apprehensio.* Des. *Zuzim consiliantes eos uel consiliatores eorum* (Bedae opp. ed. Coloniae Agrippinae, 1688, 3, col. 371-480). Marginibus insunt sequentia. **1** (f. 1). ⟨**Hugonis de s. Charo** prologus in Genesim⟩: *Principium uerborum tuorum ueritas* (Hugonis de s. Charo opera, Lugduni 1645, 1, f. IX). **2** (ibid.). ⟨Eiusdem expositio in s. Hier. epistulam ad Paulinum et in eiusdem praefationem⟩ (ed. cit., 1, f. X-XIV). **3** (f. 5^{v}). ⟨Eiusdem⟩ postilla in Genesim (ed. cit., 1, f. XIV^{v}-74^{v}). **4** (f. 32^{v}). ⟨Eiusdem prologus in Exodum⟩: *Erunt quinque ciuitates* (ed. cit., f. 75). **5** (f. 33^{v}). ⟨eiusdem⟩ postilla in 1-6, 6 aliquantisper ab editis diversa. Inc. *Hec sunt nomina. non nominantur nisi undecim filij iacob.* Des. *specialiter ad litteram. ergastulo.* (cf. ed. cit, 1, f. 75^{v}-79). **6** (f. 36^{v}, lin. 9 ab imo). **Nicolai de Lyra** postilla (Bibl. cum glossa, 1, f. 136, a - vol. 3, f. 439^{v}).

Codicem nitide ac diligenter binis columnis exaratum commendant litterae maximae auro coloribus imaginibus distinctae ac litterae maiores auro et coloribus depictae. Tituli minio scripti. Ff. 368^{v}. 398 vacua. F. 1 in ornamento perbelle adpicto sunt tesserae gentiliciae gentis Berry atque Clementis VII (antipapae). Ff. 386-398 madore aliquantulum maculata. F. 397^{v} notula: *Ceste bible est au duc de Berry et dauuergne conte de poitou. Jehan.*

In tegumenti dorso stemma Angeli M. Quirini card. bibliothecarii.

II (**51**) mm. 384 × 324, ff. 437 (— f. 114 librarii oscitatione omisso).

18 (f. 1^{v}). Prophetia Isaiae, praefixo ⟨s. Hieronymi⟩ prologo: *Nemo cum*

prophetas (M. 28, 825-828). **19.** Ieremiae (f. 46) prophetia; - (f. 80^v) lamentationes; - (f. 93^v) oratio. Praemittuntur: [1] (f. 45^v) ⟨s. Hier.⟩ prologus: *Ieremias propheta cui hic prologus* (M. ibid., 903-904); [2] (ibid.) ⟨alter prologus⟩: *Ioachym filius iosie cuius tertio decimo anno prophetare orsus ieremias est - non aduersariorum fortitudinis fuisse uictoriam sed domini uoluntatis* (Bibl. cit., 4, f. 110); [3] (f. 46) ⟨argumentum⟩: *Ieremias anathothites* (M. 114, 9). **20** (f. 95). Prophetia Baruch cum (f. 94^v) prologo: *Liber iste* (M. ibid., 63). **21** (f. 100). Prophetia Ezechielis cum (f. 99^v) ⟨s. Hier. praefatione⟩ Baruch prophetiae subnexa: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996). **22** (f. 142). Prophetia Danielis cum (f. 141) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Danielem prophetam iuxta. LXX. interpretes* (M. ibid., 1357-1360). **23** (f. 154^v). Prophetia Osee, iisdem prologis et argumento praefixis, quae in cod. 1 occurrunt. **24** (f. 161^v). Prophetia Ioel, praeviis tribus prologis, quorum primus (f. 160^v) inc. *Sanctus iohel apud hebreos* et des. *auribus percipe terra* (Bibl. cit., 4, f. 350^v-351); secundus (f. 161) inc. *Iohel phatuel filius* et mutilus des. *et ipse prophetauit* (Tischendorf, p. LXVIII); tertius ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. excerptus⟩ inc. *Ioel propheta* (M. 83, 170, n. 64). **25** (f. 164). Prophetia Amos, iisdem prologis atque in cod. cit. praemissis. **26** (f. 168). Prophetia Abdiae, praeviis iisdem prologis, qui in cod. cit. occurrunt. **27** (f. 169). Prophetia Ionae cum (f. 168^v) prologo et (f. 109) argumento ut in cod. cit. et altero prologo ⟨ex s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum deprompto⟩: *Ionas columba* (M, 83, 144-145, c. 45). **28** (f. 170^v). Prophetia Michaeae, praeviis iisdem prologis, qui in cod. cit. leguntur. **29** (f. 173^v). Prophetia Nahum cum prologo et argumento. atque in cod. cit. **30.** Habacuc (f. 175^v) prophetia; - (f. 176^v) oratio. Praeeunt: [1] (f. 174^v) prologus ⟨ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerptus⟩ a v. *Quatuor prophete in XII prophetarum uolumine sunt* ad v. *tribulationem et miseriam inuenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14-1137, D, 4); [2] (f. 175) alter prologus ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum depromptus⟩: *Habacuc amplexans* (M. 28, 175, 14-16). **31** (f. 177^v). Prophetia Sophoniae cum eodem prologo et argumento atque in cod. cit. et altero prologo adiecto: *Iosiam regem - textu lectionis denunciauit* (Bibl. cit., 4, f. 396^v-397). **32** (f. 179^v). Prophetia Aggaei, praeviis iisdem codicis cit. prologo atque argumento. **33** (f. 181). Prophetia Zachariae, iisdem codicis cit. prologo et argumento praefixis. **34** (f. 187^v). Prophetia Malachiae, praeeunte eodem codicis cit. prologo additoque altero prologo ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Malachias aperte* (M. 28, 175, 23-27). **35** (f. 190^v). Libri I-II Machabaeorum. Praemittuntur: [1] (f. 189^v) Rabani Mauri prologus: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128); [2] (ibid.) alter eiusdem prologus: *Memini me in palatio* (M. ibid., 1127-1128); [3] (f. 190) alius prologus: *Machabeorum libri duo prenotant* (Tho-

mas., 1, p. 276); [4] (ibid.) quartus prologus ⟨ex s. Isidori Hisp. prooemiis in lib. V. et N. T. excerptus⟩: *Machabeorum libri* (M. 83, 174-175, n. 85), cui subtexitur ⟨brevis notitia de ortu et obitu eorum⟩ (M. ibid., 148, nota 105).

N. T. **1** (f. 214^{v}). Evangelium s. Matthaei. Praeeunt: [1] (f. 212) s. Hier. prologus in quattuor evangelia: *Nouum opus me facere cogis* (M. 29, 557-562); [2] (f. 212^{v}) alter ⟨eiusdem⟩ prologus ⟨in commentaria evangelii s. Matthaei⟩: *Plures fuisse qui euangelia scripserunt* (M. 26, 15-20, B, usque ad v. *canendas*); [3] (f. 213) prologus: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274), cui subtexitur (f. 213^{b}, lin. 31) ⟨additamentum s. Hier. praefationi ab aliquo scriptore recentiore consutum⟩ (M. 29, 561-562, nota 1); [4] (f. 213^{v}) prologus: *Matheus cum primo predicasset euangelium* (M. 114, 63-65); [5] (ibid.) capitula (Wordsworth, p. 17, col. 2-38). **2** (f. 248^{v}). Evangelium s. Marci, praevio (f. 247^{v}) prologo: *Matheus* (corrige Marcus) *euangelista dei electus* (M. 103, 279-280). **3** (f. 258^{v}). Evangelium s. Lucae, praefixo prologo: *Lucas syrus natione* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 284). Evangelium s. Ioannis cum (f. 283^{v}) ⟨Bedae⟩ prologo: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636). **5.** S. Pauli epistulae cum (f. 302^{v}) ⟨Rabani Mauri⟩ prologo: *Primum queritur* et iisdem argumentis, praeter tertium in epistulam ad Romanos, quae in cod. cit. occurrunt, singulis praefixis. [1] (f. 303^{v}). Ad Romanos. [2] (f. 318). Ad Corinthios I. [3] (f. 331^{v}). Ad Corinthios II, praevio prologo: *In secunda ad corinthios epistola - peculiaria queque sectantes* (Bibl. cit., 6, f. 61^{v}). Argumentum prologo subtexitur et abrumpitur v. *quidem eos* (M. 114, 551). [4] (f. 340). Ad Galatas. [5] (f. 544^{v}). Ad Ephesios. [6] (f. 348^{v}). Ad Philippenses. [7] (f. 352). Ad Colossenses. [8] (f. 354). Ad Thessalonicenses I. [9] (f. 356). Ad Thessalonicenses II. [10] (f. 357^{v}). Ad Timotheum I. [11] (f. 360^{v}). Ad Timotheum II. [12] (f. 362^{v}). Ad Titum. [13] (f. 363^{v}). Ad Philemonem. [14] (f. 364). Ad Hebraeos. **6** (f. 372). Actus Apostolorum cum (f. 371^{v}) prologo ut in cod. cit. et (f. 372) altero prologo: *Lucas euangelista apostolorum actus sic euangelia ad theophilum quendam condiscipulum suum scribens - nolo mortem morientis tantum ut conuertatur et uiuat.* **7** (f. 394). S. Iacobi epistula, praevio ⟨s. Hier.⟩ prologo in epistulas catholicas: *Non ita est ordo* (M. 29, 863-874). **8.** S. Petri (f. 399) epistula I; - (f. 403^{v}) II. **9.** S. Ioannis (f. 406^{v}) epistula I; - (f. 412) II, praevio (f. 411^{v}) argumento: *Usque adeo* (M. 114, 703); - (f. 412^{v}) III. **10** (f. 413). S. Iudae epistula. **11** (f. 415). S. Ioannis Apocalypsis, praeviis tribus prologis, quorum primus (f. 414^{v}) inc. *Omnes qui pie uolunt uiuere* et des. *parabole salomonis he sunt* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240^{v}); secundus (f. 415) inc. *Iohannes apostolus et euangelista* (M. ibid., 709); et tertius ⟨ex s. Hier. epist. laudata desumptus⟩ inc. *Apocalypsis iohannis* (M. 28, 178, 10-11; 114, 709-710).

Marginibus amplis insunt <Nicolai de Lyra postillae>, praeter Isaiam, Ieremiam et Evangelia <postillis Hugonis de s. Charo ab anonymo quodam abbreviatis> instructa. **1** (f. 1). Expositio prologi s. Hier. in Isaiam, quae inc. *Nemo. In prima parte huius prologi* et des. *quem. christum. peregrine. catholice et hebraice.* **2** (f. 1^{v}). Postilla in Isaiam. Inc. *Visio ysaie. titulus est libri ubi ostenditur quis et quando prophetauit.* Des. *et sunt uerba haymi exponentis predictum uerbum tripliciter.* **3** (f. 45). Expositio prologi s. Hier. in Ieremiam, quae inc. *Accipe sanctum gladium... In hijs uerbis patet qualis auctor. que eius materia quis modus* et des. *ad compendium mali idest ad uitandum malum. non cum rectus ad consequendum bonum.* **4** (f. 45^{v}). Postilla in Ieremiam. Inc. *Verba Ieremie. liber iste diuiditur in prohemium sine* (!) *titulum liber ubi dicitur nomen auctoris. et genus. et patria.* Des. *irascitur quando reuocat peccantem unde ysaias LXIIII. ne irascaris domino satis.* **5.** **<Hugonis de s. Charo>** [1] (f. 95) prologus in postillam super Baruch. Inc. *Ieremie XXVII, benedictus uir.* Des. *loco suo proponit dicens* (Hugonis ed. cit., 4, f. 308^{v}); [2] (ibid.) expositio in Baruch prologum (ed. cit., loc. cit.). **6** (ibid.). <Fragmentum prophetiae Baruch> a v. *et principes* - ad v. *patribus suis* (1,9 - 2,6). **7** (f. 95). **<Nicolai de Lyra>** postillae in omnes prophetas, praeter Isaiam et Ieremiam, atque in libros Machabaeorum (Bibl. cit., 4, f. 212-479). **8** (f. 212). Prologus in postillam super quattuor evangelistas. Inc. *Quatuor circulos aureos pones super quatuor arche.* Des. *secundo ostendit modum scribendi.* **9** (f. 212^{v}). Expositio s. Hier. praefationis in quattuor evangelia. Inc. *Duorum et cetera tangit utilitatem scripti.* Des. *que omnia continentur in euangelio. uidebimus nunc.* **10** (f. 214^{v}). Postilla in s. Matthaei evangelium. Inc. *Liber generationis. In prima parte huius libri describit Matheus humanam generationem christi.* Des. *obsecro ut obliuiscaris fratrum tuorum scelerum et peccati atque malitie quam exercuerunt in te.* **11** (f. 247^{v}). Expositio argumenti evangelii s. Marci. Inc. *Marchus quem pre manibus habemus petri discipulus.* Des. *set dei ipsam conferentius est minister.* **12** (f. 248^{v}). Postilla in s. Marci evangelium. Inc. *Inicium euangelii etc. liber iste totaliter diuiditur in duas partes.* Des. *que sunt in dextera dei. si quid ibi minus est expositum require Matthei XXVIII.* **13** (f. 257^{v}). <Commentarium> in 8, 22-23 Ieremiae. Inc. *Numquid resina... Resina euangelica doctrina que de ore dei processit.* Des. *huic igitur libro Ieronimus premittit prologum in quo sunt. IIII. partes quia primo describit auctorem ibi.* **14** (f. 258). Expositio argumenti evangelii s. Lucae. Inc. *Lucas syrus. etc. S. O. materia ostendit circa quam uersatur intentio auctoris ibi.* Des. *aliqui libri habent prodidisse idest manifestasse.* **15** (f. 258^{v}). Postilla in s. Lucae evangelium. Inc. *Quoniam quidem multi. bene hoc euangelium quod lucas scribit qui per figuram uituli describitur.* Des. *iter quo*

ostendam illi salutare dei. **16** (f. 283ᵛ). Expositio prologi in evangelium s. Ioannis. Inc. *Numquid. ad preceptum tuum eleuabitur aquila. etc. dominus ad Iob. XXXIX. scilicet aquila dicitur iohannes propter arduos uolatus contemplationis.* Des. *ideo a nobis etc. expone ut prius. amen.* **17** (f. 284). Postilla in s. Ioannis evangelium. Inc. *In principio erat verbum. etc. hoc capitulum diuiditur in tres partes. In prima agitur de uerbi eternitate. et eiusdem incarnationis.* Des. *que sunt nobis irreprehensibilia propter eorum excellentiam et intellectus nostri.* **18** (f. 303ᵛ). Tabula concordantiarum evangeliorum, notula praefixa, quae inc. *Quidam doctores antiqui circa euangelia studiosi. quorum primus est ammonius* et des. *locus per litteram alphabeti. sicut in concordantiis communiter significatur.* **19** (f. 306). ⟨**Nicolai de Lyra**⟩ postillae in s. Pauli epistulas, in Actus Apostolorum, in epistulas catholicas, in s. Ioannis Apocalypsim (Bibl. cit., 6).

Codex binis columnis diligenter exaratus. Tituli minio picti, litterae maximae auro coloribus imaginibus insignes, maiores autem auro et coloribus distinctae. Tituli minio exscripti. F. 1 in ornamento mira arte adpicto insignia gentis Berry et Clementis VII (antipapae). Postillae a duobus librariis aequalibus exaratae. 437ᵛ *Ceste bible est au duc de Berry et dauuergne Conte de poitou. Jehan.* De his bibliis mentionem facit Delisle in *Cabinet des Manuscrits*, 3, p. 171.

In tegumenti dorso tessera gentilicia Angeli M. Quirini card. bibliothecarii.

52. Saec. XIII, membran., mm. 318 × 225, ff. 112.

Liber **Genesis** cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 23ᵛ-122ᵛ; cf. M. 113, 67-182). Praeit (f. 1) ⟨prothematum glossae ordinariae fragmentum⟩ quod inc. *Sicut paulus per reuelationem didicit euangelium* et des. *que non simul prodeunt. per temporis incrementa* (cf. M. ibid., 61-68).

Littera maxima tribus imaginibus biblicis intexta auro et coloribus conspicua; litterae maiores rubro et caeruleo atramento exscriptae. F. 1 summo margine proprietarii nomen turpiter erasum. 111. 112 quaedam plumbo minutissime scripta.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

53. Saec. XII ex, membran., mm. 290 × 191, ff. I. 137.

Liber **Genesis** cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 23ᵛ-122ᵛ; cf. M. 113, 67-182). Praemittitur (f. 1ᵛ) prothematum glossae ordinariae fragmentum⟩ quod inc. *In narratione rerum factarum. Non omnia secundum figuratum tantum intellectum accipiuntur* et des. *que non simul prodeunt per temporis incrementa* (cf. M. ibid., 61-68).

In glossis ordinaria et interlineari nonnulla desiderantur. Littera maxima auro coloribus imagine depicta; litterae maiores rubro aut caeruleo exaratae. Ff. I. 1ʳ. 137 vacua.

Complura folia a tineis corrosa. 136^v in margine inferiore externo manus saec. XII-XIII hanc notam apposuit: *Iste liber est sancte crucis fontis auellane.*

In tegumenti tabulis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

54. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 340 × 241, ff. II. 260.

Libri **Genesis** et **Exodus** cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria⟩ usque ad v. *flamma per noctem* et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 23^v-213^v; cf. M. 113, 67-294). Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨prothemata in Genesim⟩: *Cum omnes diuinos libros* (M. 113, 61-68); [2] (f. 133) ⟨prothemata in Exodum⟩: *In penthatheuco excellit exodus* (M. ibid.,183).

Litterae maximae auro et coloribus conspicuae; litterae maiores caeruleo et rubro distinctae. Ff. I. II^r. 132. 259^v. 260^r vacua. Omnia folia aliquantulum madore maculata; complura vero a tineis perforata. F. II^v saec. XV *Genesis et Exodus glosati.* 259^r nonnulla turpiter erasa. 230^v saec. XV *Liber Genesis et Exodi cum glosa*; inferius *Extimatur scutorum* (?) *XXX* et margine inferiore possessoris notula penitus abrasa.

Operculorum tabulae rubro corio signato saec. XVI obductae.

55. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 375 × 257, ff. 269 (+ f. 2^a chart. inter 2 et 3 interiectum).

Libri **Genesis** et **Exodus** cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria⟩ usque ad v. *flamma per noctem* et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari (Bibl. cum glossa, f. 23^v-213^v; cf. M. 113, 67-294). Praemittuntur: [1] (f. 1) prologus in Genesim: *Cum omnes diuinos libros legimus - Unde fuistis aliquando tenebre nunc autem lux in domino* (cf. M. ibid., 61-68); [2] (f. 104) ⟨prothemata in Exodum⟩: *In pentateuco excellit* (M. ibid., 183).

Tres litterae maximae auro coloribus imaginibus depictae; litterae maiores caeruleo et rubro. F. 2^a vacuum; alia folia complura evanida. Hic et illic notulae manu saec. XIV exscriptae.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

56. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 357 × 240, ff. 184 (+ f. 58 iterato et f. 82^a librarii oscitatione neglecto).

Libri **Genesis** et **Exodus** cum prologis, prothematis, glossa ordinaria et interlineari omnino ut in cod. praecedenti.

Litterae maximae auro et coloribus, maiores autem rubro et caeruleo pictae. F. 184^v in margine superiore proprietarii nomen turpiter erasum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

57. Saec. XIII, membran., mm. 259 × 174, ff. I. 175.

Liber **Exodus** cum <prothematis>: *In pentateuco excellit* (M. 113, 183), <Walafridi Strabi glossa ordinaria> usque ad v. *flamma per noctem* et <Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 1, 123-213^{v}; cf. M. ibid., 183-294). Exodo desunt v. "Haec sunt nomina".

Litterae versiculorum initiales saepissime rubro et caeruleo colore alterna vice exaratae. Ff. I. 175^{v} vacua. 158-159 intersecata.

In tegumenti dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

58. Saec. XIII, membran., mm. 338 × 231, ff. 159 (+ f. 74^{a} librarii neglegentia omisso).

Liber **Exodus** cum prothematis et <glossa ordinaria et interlineari> omnino ut in cod. praecedenti.

Littera initialis prima coloribus depicta; litterae maiores rubro et caeruleo colore alterna vice exaratae. F. 159^{v} vacuum. In summo folii 1^{r} margine, eadem manu qua glossae, *Sancti spiritus assit nobis gracia.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

59. Saec. XIII ex., membran., mm. 364 × 229, ff. 182.

Libri **Exodus** et **Leviticus** cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 1, f. 123-264^{v}; cf. M. 113, 183-380). Praemittuntur: [1] (f. 1) <glossae ordinariae> fragmentum, quod in libris editis in fine eiusdem glossae venit, inde a v. *In tabernaculo domini erant tabule* (M. ibid., 294, D, 1 ab imo-296); [2] (ibid.) <prothemata in Exodum>: *In pentateuco excellit* (M. ibid., 183); [3] (f. 107) prologus in Leviticum, excerptorum distributione ab editis diversa: *Liber iste leuiticus* (M. ibid., 295-298).

Litterae librorum initiales auro, coloribus, imaginibus exornatae, maiores autem rubro et caeruleo exscriptae. Brevissima additamenta alia manus in marginibus hic et illic conscripsit. Glossa ordinaria excerptorum distributione paululum ab edita diversa. Ff. 181^{v}. 182 vacua. In margine superiore folii 1^{r}, manu saec. XIV *Liber sancti Ruphi si quis ei abstulerit anathema sit.*

Integumenti dorsum stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii praebet.

60. Saec. XIII, membran., mm. 340 × 230, ff. 106 (+ f. 21^{a} librarii neglegentia omisso).

Liber **Leviticus** cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 1, f. 214-264^{v}; cf. M. 113, 295-380). Praemittitur (f. 1) <praefatio> quae inc. *Querendum est quare* et des. *spiritualis sensus tanquam diuinitas sentitur* (Bibl. cit., 1, f. 214; cf. M. ibid., 295-298).

Littera initialis prima rubro viridi caeruleo colore depicta; litterae maiores rubro et caeruleo alterne exaratae.

In tegumenti dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

61. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 424 × 292, ff. 261.

Pentateuchi libri tres cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari (Bibl. cum glossa, 1, f. 214-377^{v}; cf. M. 113, 295-506).

1 (f. 2). Leviticus, praevia (f. 1) ⟨praefatione⟩: *Querendum est quare liber iste leuiticus* (M. ibid., 295-298). **2** (f. 88). Numeri, praeeunte (f. 87) ⟨praefatione⟩: *Liber iste* (M. ibid., 379-382). **3** (f. 195^{v}). Deuteronomium, praefixa praefatione: *Fasciculus mirre* (M. ibid., 445-447).

Litterae initiales singulorum librorum auro, coloribus, imaginibus conspicuae, litterae maiores rubro caeruloque colore distinctae. Ff. 86^{v}. 194^{v}. 260^{v}. 261 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii expressae sunt.

62. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 375 × 268, ff. 244 (+ f. 6^{a} librarii oscitatione omisso).

Pentateuchi libri tres cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari paululum breviata⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 214-377^{v}; cf. M. 113, 295-506).

1 (f. 1^{v}). Leviticus, praevia ⟨praefatione⟩: *Querendum est quare liber iste* (M. ibid., 295-298). **2** (f. 78^{v}). Numeri, praemisso (f. 77) prologo: *Liber iste* (M. ibid., 379-382). Subsequitur (f. 179) ⟨Numerorum epilogus⟩ (in ms. *prologus*): *Liber iste uagedaber hebraice - uiuit et regnat in eternum* (Bibl. cit., 1, f. 328^{v}), cui pauca subtexuntur: *Causa scribendi hunc librum fuit - Discipulus ille quem diligebat ihesus etc.* **3** (f. 180). Deuteronomium, praefixa (f. 179^{v}) ⟨praefatione⟩: *Fasciculus myrre* (M. ibid., 445-447).

Litterae maximae nullae exstant, spatio ad eas excipiendas vacuo relicto; litterae maiores caeruleo aut rubro colore exscriptae. Prothematum in Leviticum structura aliquantulum ab editis diversa. Folia complura paululum a tineis perforata.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

63. Saec. XIV in., membran., mm. 358 × 237, ff. 211 (+ f. 171^{a} librarii oscitatione bis numerato).

Pentateuchi libri tres cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ paululum ab editis diversis (Bibl. cum glossa, 1, f. 214-377^{v}; cf. M. 113, 295-506).

1 (f. 2). Leviticus, praevia (f. 1) ⟨praefatione⟩: *Querendum est quare*

liber iste (M. ibid., 295-298). **2** (f. 72). Numeri, praefixa (f. 71) ⟨praefatione⟩ initio mutila: *Diuinis numeris* (M. ibid., 381, B, 4 - 382). **3** (f. 159). Deuteronomium.

Litterae maximae auro et coloribus eleganter excultae, maiores rubro et caeruleo depictae. Ff. 68-70. 158ᵛ vacua. 211ᵛ pauca nullius momenti.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

64. Saec. XII, membran., mm. 250 × 163, ff. I. 68 (+ f. 39ᵃ mm. 250 × 90).

Liber **Numeri** usque ad v. (31, 53) *rapuerat* cum ⟨praefationis fragmento⟩ ex Rabani ⟨enarrationibus in Numeros⟩ desumpto a v. *Iuxta finem exodi* ad v. *spiritualium israelitarum* (M. 108, 588, C, 4-589, B, 13), ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari breviata⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 266-320; cf. M. 113, 382, D, 6-434, C, 1).

Littera initialis prima variis coloribus picta. F. I vacuum. 68ᵛ manu saec. XV *Moyses Glosatus* aliaque pauca nullius momenti. Folia complura a tineis aliquantulum perforata.

Integumenti tabulae corio rubro saec. XVI obductae.

65. Saec. XIV, membran., mm. 364 × 242, ff. I. 218.

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 1, f. 266-328ʳ; 329-377ʳ; vol. 2, f. 4-60; cf. M. 113, 382-540).

1 (f. 1ᵛ). Numeri cum ⟨prothematum fragmento⟩: *Diuinis numeris - cetere in suis locis exponentur* (Bibl. cit., 1, f. 265ʳ, C, 5 ab imo - 265ᵛ; cf. M. ibid., 381, B, 4-382). **2** (f. 86). Deuteronomium. Praemittitur (f. 85ᵛ) ⟨brevis notitia de omnibus sacrarum Scripturarum libris⟩. Inc. *Bibliotheca interpretatur librorum repositio. Nam biblii sunt libri. theca repositio dicitur.* Des. *ad philemonem una. ad hebreos una.* **3** (f. 140). Liber Iosue cum (f. 139) ⟨s. Hier.⟩ praefatione: *Tandem finito pentatehuco* (M. 28, 503-506). **4** (f. 179). Liber Iudicum, praevia praefatione: *Hystoria libri* (M. 113, 521, A, 8 - C, 2). **5** (f. 214). Liber Ruth.

Litterae maximae auro et coloribus distinctae, maiores rubro et caeruleo alterne illitae. Ff. I. 138. 213ᵛ vacua. In margine superiore folii 1ʳ manu librarii paulo recentioris *Liber sancti Ruphi si quis ei abstulerit anathema sit* (cf. cod. 59).

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

66. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 355 × 238, ff. 202.

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et

Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 3^{v}-60 f. 240-269^{v}; cf. M. 113, 505-540; 691-626).

1 (f. 3). Liber Iosue. Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi⟩ prologus: *Tandem finito pentatheucho* (M. 28, 503-506); [2] (ibid.) ⟨argumentum ex eiusdem epistula ad Paulinum excerptum⟩: *Ihesus filius naue* (M. ibid., 174, 31-34); [3] (f. 1^{v}) ⟨praefatio⟩ ex Adamantio desumpta: *Donauit deus - dominum nostrum* (Bibl. cit., 2, 3-4; cf. M. 113, 505, D, 5-506). **2** (f. 65^{r}). Liber Iudicum, praevia praefatione: *Hystoria libri* (M. ibid., 521, A, 9 - C, 2). **3** (f. 121). Liber Ruth. **4** (f. 129^{v}). Libri I-II Ezrae cum ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Utrum dificilius* (M. 28, 1471-1474) et ⟨summario cc. 1-7 libri I⟩, eidem prologo subnexo, quod inc. *Cyrus inicio regni sui soluit captiuitatem populi dei* et des. *Esdras sacerdos ascendit de babylone habens honorificas artaxersis litteras ... quibus et ipsum templum domini glorificabant.* Glossa ordinaria in librum I abrumpitur v. *ornamenta uirtutum* (Bibl. cit., 2, f. 254, C, 22).

Litterae maximae aeque ac maiores rubro caeruloque pictae colore. Ff. 198-202 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii expressae sunt.

67. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 434 × 299, ff. 309 (+ f. 221^{a}, — ff. 38. 39 librarii oscitatione omissis).

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 3^{v}-60; f. 240-269^{v}; f. 283^{v}-313^{v}; v. 4, f. 428^{v}-479; cf. M. 113, 505-540; 691-748; v. 109, 1127-1256). Machabaeorum libris deest glossa interlinearis.

1 (f. 2^{v}). Liber Iosue, iisdem rebus, quae in cod. praecedenti, praefixis. **2** (f. 54). Liber Iudicum, praevia eadem praefatione atque in cod. cit. **3** (f. 97^{r}). Liber Ruth. **4** (f. 106). Libri I-II Ezrae cum (f. 104) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Utrum difficilius* (M. 28, 1471-1474) et (f. 105^{r}) capitulis, quorum I inc. *Cyrus initio regni sui soluit captiuitatem populi dei,* et XXXVI inc. *Idem ab uxoribus alieni generis mundat iudeos.* 5 (f. 162). Liber Tobiae cum (f. 161^{r}) ⟨s. Hier. praefatione⟩: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26). **6** (f. 176^{v}). Liber Iudith. Praemittuntur: [1] (f. 176) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Apud hebreos* (M. ibid., 39-42); [2] (f. 176^{r}) ⟨glossae ordinariae praefatio⟩ ex Rabano Mauro deprompta: *Queritur quo tempore - regem nomine arphaxath* (M. 109, 541, D, 3 - 543, D, 10). **7** (f. 194^{r}). Liber Esther usque ad v. (10, 3) *prenotavimus.* Praemittuntur: [1] (f. 194) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Librum hester uarijs translationibus* (M. 28, 1503-1506); [2] (f. 194^{v}) ⟨additamentum eidem subnexum⟩ *Rursum in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). **8** (f. 207^{v}). Libri I-II Machabaeorum. Praeeunt: [1] (f. 207)

Rabani Mauri prologus: *Cum sim promptus* (M. 109, 1125-1128); [2] (ibid.) alter eiusdem prologus: *Memini me in palatio* (M. ibid., 1127-1128).

Volumen ex duobus codicibus compactum, quorum prior coalescit ex ff. 1-206, posterior ex ff. 207-308, litteras maximas habet picturis et imaginibus distinctas et litteras maiores caeruleo et rubro colore exornatas. Ff. 308ᵛ. 309 vacua. Margines superiores alterius codicis oleo maculati; complura folia a tineis perforata. In lacinia membran. margini inferiori folii 1ʳ adglutinata indiculus legitur manu saec. XV conscriptus. F. 176ʳ *Explicit liber thobie habens uersus nongentos.*
In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

68. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 445 × 305, ff. 291 (+ f. 202ᵃ librarii oscitatione omisso).

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 62-239; cf. M. 113, 539-692).

1 (f. 3). Libri I-IV Regum cum (f. 1) ⟨s. Hier.⟩ prologo: *Viginti et duas litteras* (M. 28, 593-604). **2** (f. 197ʳ). Libri I-II Paralipomenon. Praemittuntur: [1]) ⟨s. Hier.⟩ prologus: *Si septuaginta interpretum* (M. ibid., 1389-1394); [2]) alter ⟨eiusdem⟩ prologus: *Quomodo grecorum hystorias* (M. 29, 423-426). Libro II subtexitur (f. 289ʳ) ⟨oratio Manassae⟩.

Litterae maximae coloribus et figuris, maiores rubro caeruloque pictae colore. Ff. 196ᵛ. 291ᵛ vacua.
In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

69. Saec. XIII, membran., mm. 382 × 295, ff. 126.

V. T. libri aliquot.

1 (f. 2). Libri I-IV Regum cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi⟩ usque ad v. *contemplari* et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 62-187, B, 31; cf. M. 113, 539-630, C, 6). Praeeunt: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi praefatio⟩: ⟨V⟩*iginti et duas litteras* (M. 28, 594-604); [2] (ibid.) capitula librorum I-II (Tischendorf, p. XLI-XLIII); [3] (f. 31ʳ) capitula librorum III-IV (Tischendorf, p. XLIV-XLVI). **2** (f. 68ᵛ). Libri I-II Paralipomenon. Libro II subtexitur (f. 110) ⟨oratio Manassae⟩. **3** (f. 100ʳ). Libri I-II Machabaeorum.

Litterae maximae et inde a f. 53ᵛ maiores quoque nullae exstant, spatio ad eas excipiendas vacuo relicto; litterae maiores, quae sunt, rubro et caeruleo colore depictae. Ff. 67ᵛ. 68ʳ. 117 vacua. Ff. 68ᵛ-126ᵛ habent perampla spatia ad glossas excipiendas vacua relicta. 116ᵛ *Explicit liber machabeorum primus habens uersus M. IIItos.*
In tegumenti tabulis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

70. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 326 × 209, ff. 184.

Regum libri I-IV cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi⟩ usque ad v. *contemplari* et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 62-187, B, 31; cf. M. 113, 539-630). Praeit (f. 1) s. Hier. ⟨praefatio⟩: *Viginti et duas litteras* (M. 28, 593-604).

Ff. 3-62. Copiosa scholia marginalia minuto charactere exscripta. Primum inc. *Fuit uir unus. Volens agere de regibus incipit ab ortu illius qui uinxit regem.* Secundum inc. *monte effraym quia montuosa et fructuosa est terra.* F. 184^{r}. Introitus super Reges, eadem manu, qua scholia, exaratus. Inc. *prouerb. XX circa finem. Misericordia et ueritas custodiunt regem et roboratur clementia thronus eius. per hoc datur intelligere quod necessaria est misericordia et iusticia siue ueritas regi.* Des. *quo rudis populus erat erudiendus.*

Litterae maiores aeque ac maximae rubro et caeruleo colore depictae. In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

71. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 359 × 236, ff. 106.

Paralipomenon libri I-II cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 189^{r}-238; cf. M. 113, 629-692). Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi⟩ prologus: *Si LXX interpretum* (M. 28, 1389-1394); [2] (ibid.) ⟨eiusdem praefatio⟩: *Quomodo grecorum ystorias* (M. 29, 423-426). Libro II subtexitur (f. 105^{v}) ⟨oratio Manassae, glossa ordinaria et interlineari instructa⟩ (Bibl. cit., 2, f. 238^{r}-239).

Litterae maiores ac maximae, praeter librorum initiales auro et coloribus distinctas, rubro et caeruleo colore depictae. Complura folia in marginibus inferioribus refecta.
In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

72. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 337 × 233, ff. 201 (— ff. 91-99, + ff. 163^{a}. 187 librarii oscitatione omissis).

V. T. libri aliquot.

1 (f. 1^{v}). ⟨Libri I-II Paralipomenon cum glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 2, f. 189^{v}-238; cf. M. 113, 629-692). Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Si LXX. interpretum* (M. 28, 1389-1394); [2] (ibid.) ⟨altera eiusdem praefatio⟩: *Quomodo grecorum ystorias* (M. 29, 423-426). Libro II (f. 100) subtexitur ⟨oratio Manassae cum glossa ordinaria et interlineari⟩ (Bibl. cit., 2, f. 238^{v}-239, G, 16 usque ad v. *non ualemus*). **2** (f. 103^{v}). ⟨Libri I-II

Machabaeorum cum Rabani Mauri commentariis (M. 109, 1125-1259). Praeeunt (f. 102^{v}) capitula, quorum I inc. *De alexandro magno rege macedonum et pueris eius qui post eum regnauerunt in diuersis locis,* et LXXVI inc. *De eo quod interfecto nichanore comuni consilio decreuerunt iudei terciam diem mensis adar omni tempore habere sollempnem.*

Tituli ac litterae librorum initiales desiderantur, spatio vacuo relicto; litterae maiores rubro et caeruleo colore depictae. F. 101^{v} vacuum.
In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

73. Saec. XIII, membran., mm. 256 × 171, ff. 110 (+ ff. 27^{a}. 80^{a} librarii oscitatione omissis).

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa odinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩, quarum potiorem partem habes in Bibl. cum glossa, 2, f. 283^{v}-292^{v}; f. 305^{v}-313^{v}; f. 292^{v}-304^{v}; v. 1, f. 56-60 (cf. M. 113, 725-732; 739, C, 6-748; 731-740; 531-540).

1 (f. 2). Liber Tobiae cum (f. 1) ⟨s. Hier. praefatione⟩: *Mirari non desino* (M. 29, 23-26) et fragmento glossae in eandem a v. *Potius et uerius* ad v. *VIII. prophetis. et IX. agiographis* (Bibl. cit., 2, f. 283, A, 1-7). **2** (f. 33). Liber Esther usque ad (10, 4) v. *prenotauimus.* Praemittuntur (f. 32) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Librum hester uariis translationibus* (M. 28, 1503-1506), cui subtexitur additamentum: *Rursum in libro hester* (M. ibid., 1505, nota 2). **3** (f. 60). Liber Iudith. Praeeunt: [1] (f. 59) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Apud hebreos* (M. 29, 39-42); [2] (f. 59^{v}) ⟨altera praefatio⟩ ex Rabano Mauro deprompta: *Queritur quo tempore. quibusue regibus* (M. 113, 731). **4** (f. 96). Liber Ruth.

Glossa ordinaria atque interlinearis aliquantulum ab editis diversa. Litterae maximae aeque ac maiores rubro caeruloque colore depictae. F. 58^{v} vacuum. In marginibus foliorum 1^{v}-4^{r}. 106^{r}. 107^{r}. 109^{r}. 110^{r} pauca nullius pretii pallidissime ac pessime scripta. 110^{v} indiculus manu saec. XIV.
Integumenti tabulae rubro corio signato saec. XVI obductae: fibulae ceciderunt.

74. Saec. XIII, membran., mm. 400 × 229, ff. 114.

Liber Iob cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi⟩, excerptorum distributione valde turbata, et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cit., 3, f. 5-83; cf. M. 113, 751-840). Praemittuntur: [1] (f. 1^{v}) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142); [2] (f. 2) ⟨altera eiusdem praefatio⟩ priori subnexa: *Si aut fiscellam* (M. 29, 63-64); [3] (f. 2) prothemata, ordine turbato: *Quedam hystorice hic dicuntur - momenta que pater posuit potestate* (M. 113, 748-751).

F. 1. ⟨Introitus in Iob⟩ alia manu paulo recentiore exaratus. Inc.

Cum deus hominem ad hymagynem et similitudinem suam fecerit. Des. *in hoc se non esse reprehendendum cum alij ut origenes idem vnum fecerat: dicit cogor etc.* Insunt marginibus singulorum foliorum scholia eadem manu qua introitus exscripta, quorum primum in v. " Simplex „ inc. *Simplicitate gratie tanquam uerus israelita in quo dolus non est etc.* et secundum in v. " timens deum „ inc. *primo loco. timor enim domini introducit fidem. spem. charitatem.*

Litterae maximae auro, coloribus, figuris distinctae, maiores rubro et caeruleo colore alterne depictae. F. 114^{v} vacuum. 1^{r} manu saec. XIII-XIV: *Hunc librum job. dedit conuentui fratrum minorum laudensium. Dominus stephanus de bisuncio canonicus ecclesie Laudensis.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibentur.

75. Saec. XII, membran., mm. 285 × 191, ff. 71.

Liber Iob cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 5-83; cf. M. 113, 751-840).

Codex litteris minutis erectis nitet. In ventre primae litterae variis coloribus exornatae Iob imago delineata est. Litterae maiores rubro aut caeruleo colore exscriptae. Glossae ordinariae atque interlineari nonnulla desunt.

Integumenti dorsum Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii tesseras gentilicias praebet.

76. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 308 × 210, ff. 164.

V. T. libri I-II cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 5-83; f. 387^{v}-439^{v}; cf. M. 113, 751-840; 1183-1232).

1 (f. 3). Liber Iob. Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hier. praefatio⟩: *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142); [2] (f. 1^{v}) ⟨altera eiusdem praefatio⟩ priori subnexa: *Si autem fiscellam* (M. 29, 63-64); [3] (ibid.) prothemata: *Quedam hystorice* (M. 113, 748-751). In fine libri subiunguntur: [1]) (f. 108^{r}) glossula in Iob 38, 31 ex ordinaria breviata desumpta: inc. *Numquid poterit coniungere micantes pliades. pliades ab oriente acturus ab aquilone surgit;* des. *ut fidelis intelligat iam libere quod iob non ualens humilietur* (cf. Bibl. cit., 3, f. 72^{r}, E, 22 - F, 9); [2]) alia glossula in Iob 38, 34: inc. *Numquid elevabis in nebula. u. t. et m̊. dominus dum se ipso nobis loquitur;* des. *nec tamen nos deserit;* [3] (f. 108^{v}-109^{v}) glossulae in Iob 39, 19; 40, 12-13 ex glossa ordinaria depromptae (Bibl. cit., 3, f. 76, A, 20 - D, 5 a v. *Numquid prebebit equo* ad v. *non fecisset;* f. 77^{r}, G, 2-13 a v. *hoc etiam per se ipsum* ad v. *discerpens exit;* f. 77^{v}, G, 25 - 78, A, 20 a v. *Testes sunt praue cogitationes* ad v. *lamine ferree compara⟨n⟩tur*).
2 (f. 110^{v}). Liber Ecclesiastici. Praeeunt: [1]) ⟨s. Hier. prologus⟩: *Multo-*

rum nobis (M. 29, 445-446); [2]) capitula (cf. Thomas., 1, p. 176-179); [3]) prologus <excerptus ex Rabani Mauri praefatione commentariorum in Ecclesiasticum> inde a v. *Librum ihesu filii syrach dicit se ieronimus apud hebreos repperisse* usque ad v. *commenta sit* (M. 109, 763, B, 14-764, A, 14).

Glossa interlinearis in Ecclesiasticum paulo editis copiosior. Litterae initiales prologi prioris et libri Iob auro coloribus figuris distinctae; reliquae vero rubro et caeruleo exaratae. F. 164^v vacuum: nonnulla folia a tineis perforata. 109^v proprietarii nomen turpiter erasum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

77. Saec. XIV, membran., mm. 428 × 288, ff. 211.

1 (f. 2^v). Liber **Iob** cum <glossa ordinaria Walafridi Strabi> excerptorum distributione ab editis aliquantulum diversa et <Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 3, f. 5-83; cf. M. 113, 751-840). Praemittuntur: [1] (f. 1) <s. Hier. praefatio>: *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142); [2] (ibid.) <altera eiusdem praefatio> priori subnexa: *si autem fiscellam* (M. 29, 63-64); [3] (f. 1^v) <prothemata>: *Quedam hystorice* (M. 113, 748-751). Veniunt sub fine operis (f. 91) glossulae in 38, 31. 34; 39, 19; 40, 12-13 omnino ut in cod. praecedenti. **2** (f. 96^v). **Isaiae** prophetia cum (f. 95) <s. Hier.> prologo: *Nemo cum prophetas* (M. 28, 825-828), <prothematis> ordine ab editis diversis: *Non sicut ait montanus - explanationis extendere* (Bibl. cit., 4, f. 2) et <glossa ordinaria et interlineari> (Bibl. cit., 4, f. 3^v-108^v; cf. M. 113, 1231-1316).

Codex eleganter scriptus. Litterae maximae auro et coloribus insignes, maiores autem rubro et caeruleo depictae. Ff. 92^v. 93. 94. 210^r. 211^v vacua. 210^v. 211^r notulis plumbo exaratis conspersa. 1-8 oleo aliquantulum maculata.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

78. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 367 × 251, ff. I. 223.

V. et **N. T.** libri aliquot cum <glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 3, f. 5-83; v. 6, f. 163-275; cf. M. 113, 751-840; 114, 425-470, 671-752).

1 (f. 2^r). Liber Iob. Praemittuntur: [1] (f. 1) <s. Hier.> prologus: *Cogor per singulos* (M. 28, 1137-1142); [2] (ibid.) alter <eiusdem> prologus priori subnexus: *si aut fiscellam* (M. 29, 63-64); [3] (f. 1^v) <prothemata>: *Quedam hystorice* (M. 113, 748-751); [4] (f. 2^r) <argumentum>: *In terra quidem iob habitasse* (M. ibid., 747). Sub fine operis occurrunt (f. 86) glossulae in 38, 31. 34; 39, 19; 40, 12-13 ut in cod. 76.

2 (f. 89). Actus Apostolorum. Praeeunt: [1] (f. 88) prologus, qui inc. *Lucas antiocensis natione syrus* et des. *proficeret medicina* (Bibl. cit., 6, f. 163);

[2] (ibid.) prologus alter, qui inc. *Lucas medicus antiocensis* et des. *necessarium erat conscribi actus apostolorum* (Bibl. cit., loc. cit.); [3] (f. 88^{v}) ⟨argumentum ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumptum⟩: *Actus apostolorum* (M. 28, 178, 4-6). Glossae ordinariae subtexitur (f. 149^{v}) ⟨introitus in actus apostolorum partim ex s. Hier., de vir. inlustr. 7 concinnatus⟩, qui inc. *Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis ad irrigandam paradisum* et des. *omnia uerba eius medicamenta animarum lugencium.* **3** (f. 150^{v}). S. Iacobi epistula. Praemittuntur: [1]) prologus ⟨ex s. Hier., de vir. inlustr. 2 concinnatus⟩, qui inc. *Iacobus cognomento iustus* et des. *titulum habuit nouissimum;* [2]) fragmentum glossae in eundem prologum (Bibl. cit., 6, 209^{v}, F, 2 - H, 41); [3]) ⟨s. Hier.⟩ prologus in epistulas catholicas: *Non ita ordo* (M. 29, 863-874); [4]) argumentum ⟨excerptum ex s. Hier. epist. laudata⟩: *Iacobus. petrus* (M. 28, 178, 7-9). **4.** S. Petri (f. 160) epistula I; - (f. 170^{v}) II. **5.** S. Ioannis (f. 176^{v}) epistula I; - (f. 187) II; - (f. 188^{v}) III. **6** (f. 189^{v}). S. Iudae epistula. **7** (f. 194^{v}). S. Ioannis Apocalypsis. Praeeunt: [1] (f. 193) prologus: *Omnes qui pie uolunt uiuere - parabole salomonis hee sunt* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240^{v}); [2] (ibid.) prothemata paululum ab editis diversa et excerptorum distributione turbata: *Sicut in secularibus libris - scripsit euangelium.* (Bibl. cit., 6, f. 240^{v}-241); [3] (f. 194) prologus: *Iohannes apostolus et euuangelista* (M. 114, 709).

F. I^{v}. ⟨Duo introitus in Iob⟩ (f. 87^{v}) repetiti et manu saec. XIV in. exarati. Prior inc. *Usque ad tempus sustinebit patiens et postea reddicio iucunditatis. ecclesiast. 1. in hiis uerbis continetur tota continencia libri job* et des. *et de stercore eleuans pauperem.* Alter inc. *Materia huius libri specialiter est miseria Job* et des. *nati. secundo illa que pertinet ad conseruacionem indiuidui. ibi. et fuit possessio.*

Succedunt scholia copiosissima minutioribus notis in marginibus exscripta. F. 2^{v}. Scholia in Iob. Primum inc. *Vir erat Nota quod gentilis erat iste.* Secundum inc. *Hus consilium. Job dolens unde consultum est ei qui in hoc seculo dolet.* F. 89. Scholia in Actus Apostolorum. Primum inc. *Ewangelium bene dicitur primus sermo.* Secundum inc. *feci. Non tantum dixi. factum est uerbum domini in manu Aggei.* F. 150^{v}. Scholia in epistulas catholicas. Primum inc. *In hac epistula agitur de patientia que diuiditur in tres. In prima de patientia secundum quod est ad interiora usque ad secundum capitulum.* Secundum inc. *Omne gaudium idest perfectum. sed numquid hoc est in uia?* F. 194^{v}. Scholia in Apocalypsim. Primum inc. *Apocalipsis. Primo ponitur proemium dicens de quo sit tractatus secundo ponitur commendacio operis.* Secundum inc. *Palam facere. Hic tangitur officium predicatoris. Non enim debet abscondere talentum sibi creditum.* F. 221^{v}. ⟨Introitus in Apocalypsim⟩. Inc. *Dicitur. XII. Daniel. Vade Daniel.*

quia clausi sunt signatique sermones. Des. *Johannes missus est in feruentis olei dolium. Item propter nouissimorum altissimam et conformem reuelacionem sicut de iudicio. VII. Daniel. et XI. et de antichristo et hic similiter.*

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior textum et glossam tam interlinearem quam ordinariam, alter reliqua exaravit. Litterae maximae variis coloribus, maiores rubro et caeruleo pictae colore. F. 222 vacuum. I^r manu saec. XIII-XIV nota de cuiusdam debiti solutione in qua *Erardi berad. Lond. et johannis de bosco* nomina occurrunt, dein manu saec. XV index. 223^r *per a 10.* 223^v pauca nullius momenti.

Operculorum tabulae rubro corio signato saec. XVI obductae vestigia tantum fibularum exhibent.

79. Saec. XIV in., membran., mm. 446 × 296, ff. I. 231 (+ f. 8^a librarii neglegentia omisso).

Codex omnia, quae praecedens, continet, exceptis argumentis in Iob et in Actus Apostolorum, Gilberti Pictaviensis praefatione in Apocalypsim et scholiis marginalibus.

1 (f. 2^v). Liber Iob. **2** (f. 96). Actus Apostolorum. **3** (f. 160^r). S. Iacobi epistula. **4.** S. Petri (f. 170) epistula I; - (f. 179^v) II. **5.** S. Ioannis (f. 185^r) epistula I; - (f. 196) II; - (f. 197) III. **6** (f. 198). S. Iudae epistula. **7** (f. 202^r). S. Ioannis Apocalypsis.

F. I^v. Versus XII saec. XV exarati, quorum tituli: *Articuli diuinitatis, Articuli humanitatis, sacramenta, Opera misericordie spiritualia, Corporalia, Precepta decalogi, Quatuor tempora jeiunanda.* Primus inc. *Unum credo deum. patrem. natum. quoque flamen.* Ultimus des. *Dant. cruces. lucia. cineres. karismata. dia.*

Litterae maximae auro, coloribus, figuris conspicuae, maiores rubro et caeruleo colore depictae. Ff. I^r. 95^v. 231 vacua. 1^v saec. XV notula: *e*⟨mptus⟩ (?) *l. flor*⟨enis⟩. In chartula folio I^v adglutinata titulus libri. In folio 230^v fragmentum ⟨glossae ordinariae⟩ de duodecim lapidibus suo loco omissum: abrumpitur v. *vini color significat martirij gloriam. sextus. quia. sexta. fe*⟨ria⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 273, A, 10-B, 14).

In tegumenti tabulis Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii stemmata exhibentur.

80. Saec. XII, membran., mm. 216 × 140, ff. II. 181.

1 (f. 1). ⟨Sermo in Michaeam 6, 8⟩ *indicabo tibi homo* etc. Inc. *Ingressus propheta in cellarium diuinorum thesaurorum. respiciens in latere aquilonis miseriam hominis. cognouit.* Des. *Beati qui habitant in domo tua Domine. in seculum seculi laudabunt te.*

2 (f. 8). Glossa ordinaria ⟨Walafridi Strabi⟩ in librum Iob in principio aliquantulum ab editis diversa. (Bibl. cum glossa, 3, f. 5-83; cf. M. 113, 751-840). Praeeunt (f. 8) prothemata: *Quedam historice* (M. ibid., 748-751).

3 (f. 178). ⟨S. **Gregorii Magni** Moralium 34, 23⟩ (M. 76, 744-750).

F. I^{r}. Quattuor orationes Langobardico charactere saec. XI-XII exaratae, quarum prima initio mutila, secunda inc. *Omnipotens sempiterne deus. Annue precibus*, tertia inc. *Deus cuius misericordie non est numerus*, quarta fine mutila inc. *Hostias tibi domine*. In membranula folio I^{v} adglutinata et in f. II symbolum Apostolorum quodam a librario, ut videtur, saec. XV graece pessime scriptum.

Litterae maximae rubro et caeruleo aut rubro tantum depictae; maiores minio exscriptae. Ff. 5^{v}. 6 vacua. In primo custodiae folio manu saec. XVI *Glossa ordinaria in Iob*. F. 181^{v} duae breves notulae saec. XIV, quarum prior hic illic erasa, et altera haec est: *Emptus fuit a ministro...*

In tegumenti tabulis scuta Pii IV et Alphonsi Caraffa card. bibliothecarii.

81. Saec. XII, membran., mm. 270 × 184, ff. II. 163 (+ f. 40^{a} librarii neglegentia omisso).

Psalterium Gallicanum cum canticis V. ac N. T. et textu graeco.

1 (f. 1). ⟨Psalterium Gallicanum una cum versione LXX interpretum⟩. **2** (f. 149). ⟨Psalmus 151 apocryphus, addita graeca translatione in altera columna⟩ (M. 142, 530; V. et N. T. ed. Mai, Romae 1857, 3, p. 138). **3.** ⟨Cantica V. T. iuxta veterem versionem cum LXX interpretum translatione, atque cantica N. T., addito textu graeco⟩. [1] (f. 149^{v}). *Cantemus domino.* [2] (f. 151). *Attende celum et loquor.* [3] (f. 155). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 156). *Domine audiui.* [5] (f. 157^{v}). *De nocte uigilat spiritus meus.* [6] (f. 158^{v}). *Clamaui in tribulatione mea.* [7] (f. 159^{v}). *Benedicite omnia opera.* [8] (f. 160^{v}). *Magnificat.* [9] (f. 161). *Nunc dimittis.* [10] (ibid.). *Benedictus dominus.* [11] (f. 162). *Ego dixi in dimidio*, ab editis diverso. Des. *ante conspectum domus domini dei mei* (cf. Thomas., 3, p. 570-571). **4** (f. 163). ⟨Pseudo-Athanasii symbolum⟩ *Quicumque* usque ad v. *Quia sicut singillatim unamquamque personam.* Textus graecus in altera columna abrumpitur v. οὕτω τρεῖς ⟨θεοὺς ἢ τρεῖς⟩ (M. P. G., 28, 1585, D, 1-1587, B, 4).

Codex nullis titulis auctus binis columnis exscriptus est. Desunt psalmo 1 verba " Beatus vir „ et psalmo 13 (f. 10^{v}) fragmentum vers. 3 a v. τάφος ad v. ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Litterae maximae et maiores, aeque ac tituli, minio depictae. Folia complura laciniis resarta, alia recentiore manu retractata aliaque adeo evanida ut legi nequeant. Ff. I. II^{v} vacua. F. II^{r} ⟨adprecatio de s. Catharina⟩. F. 163 librarius quidam saec. XV symbolum Pseudo-Athanasii mendosissime exscripsit usque ad v. πατὴρ ἄκτιστος.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

82. Saec. X, membran., mm. 215 × 155, ff. I. 258 (+ f. 109^{a}, — ff. 254. 255 librarii oscitatione neglectis).

Psalterium et hymnarium Ambrosianum.

1 (f. 14). Psalterium cum titulis, diapsalmatis, notis et post psalmos adprecationibus (Thomas., 2, p. 1-290). Praeeunt: [1] (f. 1) ⟨De auctore psalterii

eiusque partibus>. Inc. *LIII. XVI. LVI... Dauid enim rex nocturno tempore hoc hymnificabat quod ululabant.* Des. *quod est pausatio spiritus quod est fiat fiat hoc est semper* (cf. Biblioth. Casin., 1; flor., p. 218, col. a, 3-31); [2] (f. 1r) s. Hieronymi praefatio: *Psalterium romae dudum* (M. 29, 121-124); [3] (f. 2r) <praefatiuncula in psalterium>: *Ut reprobare superflua* (ex hoc codice ed. Thomas., 2, p. (xx)-(xxi)) [4] (f. 4) De vitiis in Scripturis (Thomas., 2, p. (xxi)-(xxiii)); [5] (f. 7r) De notis (Thomas., 2, p. (xxiii)-(xxvi)); [6] (f. 11r) <De psalterii origine ac partibus>. Inc. *Dauid Filius Iesse.* Des. *quod est pausatio spiritus. quod est fiat fiat. hoc est semper* (cf. M. 142, 46-47, nota 118); [7] (f. 13r) Damasianum carmen 63 (in ms. *Uersiculi Hieronimi presbiteri.* Ihm, p. 66 inter spuria). **2** (f. 205). Psalmus 151 apocryphus. **3.** Cantica V. et N. Testamenti. [1] (f. 205v). *De nocte uigilat.* [2] (f. 206r). *Confirmatum est cor meum.* [3] (f. 208). *Domine audiui auditionem tuam.* [4] (f. 209r). *Clamavi ad dominum deum meum.* [5] (f. 210). *Attende caelum et loquar.* [6] (f. 214r). *Cantemus domino* usque ad v. (vers. 7) *ternos stantes* et a v. (vers. 7) *cum curribus* usque ad finem. [7] (f. 215). *Benedictus dominus.* [8] (f. 215r). *Magnificat.* [9] (f. 216). *Benedictus est domine deus* (Thomas., 2, p. 291-294). **4.** Hymnarium. [1] (f. 217). *Te deum.* [2] (f. 218). *Aeterne rerum conditor.* [3] (f. 218r). *Splendor paterne gloriae.* [4] (f. 219r). *Iam lucis horto* (!) *sidere.* [5] (f. 219r). *Christe caelorum conditor.* [6] (f. 220). *Iam surgit hora tertia.* [7] (f. 220r). *Nunc sanctae* (!) *nobis spiritus.* [8] (ibid.). *Rector potens uerax deus.* [9] (ibid.). *Bis ternas horas.* [10] (f. 221). *Ter hora trina uoluitur.* [11] (f. 221r). *Rerum deus tenax vigor.* [12] (f. 222). *Deus creator omnium.* [13] (f. 222r). *Christe qui lux es.* [14] (f. 223). *Te lucis ante terminum.* [15] (ibid.). *Bellator armis inclitus.* [16] (f. 224). *Post petrum primum principem.* [17] (f. 224r). *Miraculum laudabile canite.* [18] (f. 225). *Mysterium ecclesię ymnum.* [19] (f. 225r). *Intende qui regis Israel.* [20] (f. 226). *Amore christi nobilis.* [21] (f. 226v). *Inluminans altissimus.* [22] (f. 227r). *Agnis beatę uirginis.* [23] (f. 228). *Agathę sacrae uirginis.* [24] (f. 228r). *Ymnum dicamus domino.* [25] (f. 229). *Hic est dies uerus dei.* [26] (f. 229r). *Gesta sanctorum martyrum.* [27] (f. 230). *Victor nabor felix.* [28] (f. 230v). *Regi polorum debitas.* [29] (f. 231). *Optatus uotis omnium.* [30] (f. 231v). *Iam christus astra ascenderat.* [31] (f. 232). *Grates tibi ihesu.* [32] (ibid.). *Almi prophetae progenies.* [33] (f. (233). *Apostolorum passio diem sacrauit.* [34] (f. 233r). *Apollinaris martyris.* [35] (f. 234). *Sacri triumphale tui.* [36] (f. 234r). *Magni palmam certaminis.* [37] (f. 235). *Apostolorum supparem laurentium.* [38] (f. 235v). *Summi uatis praeconium.* [39] (f. 236). *Mysteriorum signifer.* [40] (f. 236r). *Aeterna christi munera.* [41] (f. 237). *Ihesu corona celsior.* [42] (f. 237v). *Ihesu corona virginum.* [43] (f. 238). *Sacraium hoc templum dei.* [44] (ibid.). *Christe cunctorum dominator.* [45] (f. 239). *Obduxere polum nubila caeli.* [46] (f. 240). *Squalent arua*

soli puluere. [47] (f. 240^{v}). *Tristes nunc populi.* [48] (f. 241^{v}). *Saevus bella serit* (Thomas., 2, p. 345-428, ordine tamen diverso; cf. etiam Chevalier, Rep. hymn.). **5** (f. 242). *Incipit fides catholica quam sanctus Athanasius dictauit. Quicumque uult saluus esse.* **6** (f. 244). S. Ambrosii Exorcismus (M. 17, 1109-1110). **7** (f. 246). *Consideratio psalmorum in causis diuersis* (Thomas., 3, p. v-vii). **8** (f. 256^{v}). ⟨Confessio peccatorum pura Alcuini⟩ (in ms. *Incipit confessio s. Augustini episcopi.* M. 101, 524-526).

Codex eleganter exscriptus titulos, litteras initiales maximas et maiores fere semper, diapsalmata et signa rubro exarata praebet. F. 14 commendant ornamentum quattuor marginibus appictum et littera initialis diversis coloribus distincta. Ff. I^{v}. 154^{v} vacua. Folia complura acu filoque serico consuta; alia multa refecta; nonnulla denique hic illic retractata. Ordinem paululum turbatum sic restitues: 211. 213. 214. 212. 215. Post folium 214 duo folia exciderunt. Manus recentior interdum lituris et superimpositione vocum textum correxit. A psalmo 50 (f. 27) incipiunt initia antiphonarum manu saec. XIV in marginibus apposita et neumis instructa, numeri psalmorum et *Al* ⟨leluia⟩. Ad ps. 104 (f. 144) numeri I-VIIII. Ad ps. 108 (ff. 152-153) numeri I-XXVI. Ff. 155^{v}-157 nomina hebraicarum litterarum. F. I^{r} manu saec. XVI: *Hunc librum disolutum Reuerendissimus Archiepiscopus Theatinus impensis suis iussit sic coarctari,* et inferius *Bibliothecę Apostolicae.* F. 1^{r} manu saec. XIV: *Iste liber est monasterii sancti Jacobi de Pontida.* Codicem descripsit Ehrensberger, p. 14-16.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

83. Saec. XI, membran., mm. 250 × 177, ff. VI. 232.

Psalterium et hymnarium Ambrosianum omnino ut in cod. praecedente, paucis rebus exceptis.

1 (f. 17). Psalterium cum titulis, diapsalmatis, notis et post psalmos adprecationibus. Praeeunt: [1] (f. 1) ⟨praefatiuncula in psalterium⟩: *Ut reprobare superflua;* [2] (f. 2^{v}) De vitiis in scripturis; [3] (f. 5^{v}) De notis; [4] (f. 9^{v}) *Dicta sancti Augustini quid sunt psalmorum uirtutes* (M. 131, 142-143, A, 8 usque ad v. *multiplicat*); [5] (f. 11) *Incipit expositio psalmorum uel litterarum quae diuersorum capita cognoscitur haec praefatio demonstrat.* Inc. *Psalterium dicitur a psallentium multorum modulatione.* Des. *ita munies in finem libri. fiat fiat* (cf. Biblioth. Casin., 1; flor., p. 217-218, 31); [6] (f. 13) ⟨De origine psalterii et de eius partibus⟩; [7] (f. 15) Damasianum carmen 63 (in ms. *Versiculi Hieronimi presbiteri*).

2 (f. 193^{v}). Psalmus 151 apocryphus. **3.** Cantica V. ac N. Testamenti. [1] (f. 194^{v}). *De nocte uigilat.* [2] (f. 195^{v}). *Confirmatum est cor meum.* [3] (f. 196^{v}). *Domine audiui.* [4] (f. 198). *Clamaui ad Dominum Deum meum.* [5] (f. 198^{v}). *Adtende caelum et loquar.* [6] (f. 202). *Cantemus Domino.* [7] (f. 203). *Benedictus. dominus deus israel.* [8] (f. 204). *Magnificat.* [9] (ibid.). *Benedictus es Domine Deus.* [10] (f. 204^{v}). *Benedicite.* **4.** Hymnarium. [1] (f. 206). *Te Deum.* [2] (f. 207^{v}). *Splendor paterne gloriae.* [3] (f. 208). *Iam lucis orto sidere.* [4] (ibid.).

Iam surgit hora tertia. [5] (f. 208ᵛ). *Rector potens uerax Deus.* [6] (ibid.). *Ter hora trina uoluitur.* [7] (f. 209). *Deus creator omnium.* [8] (f. 209ᵛ). *Çhriste qui lux es.* [9] (f. 210). *Te lucis ante terminum.* [10] (ibid.). *Bęllator armis inclitus.* [11] (f. 210ᵛ). *Post Petrum primum principem.* [12] (f. 211). *Miraculum laudabile.* [13] (f. 211ᵛ). *Misterium ecclesiae.* [14] (f. 212). *Intende qui regis Israel.* [15] (ibid.). *Amore christi nobilis.* [16] (f. 212ᵛ). *Illuminans altissimus.* [17] (f. 213). *Agnis beatae uirginis.* [18] (f. 213ᵛ). *Agathe sacre uirginis.* [19] (f. 214). *Ymnum dicamus domino.* [20] (f. 214ᵛ). *Hic est dies uerus dei.* [21] (f. 215). *Gesta sanctorum martyrum.* [22] (ibid.). *Victor Nabor Felix.* [23] (f. 215ᵛ). *Regi Polorum debitas.* [24] (f. 216). *Optatus uotis omnium.* [25] (f. 216ᵛ). *Iam christus astra ascenderat.* [26] (f. 217). *Grates tibi ihesu.* [27] (f. 217ᵛ). *Almi prophetae progenies.* [28] (f. 218). *Apostolorum passio.* [29] (f. 218ᵛ). *Apollinaris martyris.* [30] (f. 219). *Sacri triumphale tui.* [31] (f. 219ᵛ). *Magni palmam certaminis.* [32] (f. 220). *Apostolorum supparem. Laurentium.* [33] (f. 220ᵛ). *Summi uatis praeconium.* [34] (f. 221). *Mysteriorum signifer.* [35] (ibid.). *Aeterna christi munera.* [36] (f. 221ᵛ). *Ihesu corona celsior.* [37] (f. 222). *Christe cunctorum. dominator.* [38] (f. 223). *Obduxere polum nubila caeli.* [39] (f. 224). *Squalent arua soli puluere.* [40] (f. 225). *Tristes nunc populi.* [41] (f. 226). *Saeuus bella serit barbarus.* 12 (f. 227). *Incipit fides catholica. quam sanctus Athanasius dictavit. Quicumque vult salvus esse.*

Ff. III-V. 230ᵛ-231ʳ. Litaniae maiores ⟨ambrosianae⟩ mendosissime manu saec. X-XI exaratae. Inest folio VIʳ rubrica: *in sancto uictore ad ulmum.* Ff. 231ᵛ-232ᵛ. ⟨Ordo officii ferialis secundum usum ambrosianum⟩, manu saec. XV characterem saec. XII imitante exscriptus.

.Codex litteris minutis erectis eleganter exscriptus splendet multis litteris capitalibus et uncialibus inauratis atque initialibus saepe saepius animalibus miris et insolitis auro et coloribus depictis. F. 12ᵛ pictura tabularis: David rex sedens in throno et Asaph, Aeman, Aethan, Idithun. F. 206 littera T cum imagine Crucifixi colobio induti. Foliorum 15ᵛ. 16. 16ᵛ. 17. 76ᵛ. 77. 132ᵛ. 133 margines ornamentis distincti. Ff. IIᵛ vacuum. In folio secundo custodiae legitur A. Mai notula: *Edidit praefationem, ut reprobare etc. psalterium cum signis diacriticis, et cantica, ex hoc ipso codice vel potius 82 R. Card. Thomasius opp. T. III. - A. Maius.* Iᵛ manu saec. XV brevia praecepta moralia ex divinis litteris deprompta, quorum primum ex Ecclesiast. 18, 31, ultimum ex epistula ad Romanos, 8, 13, pauca nullius momenti, nomina urbium hebraicarum, index septem psalmorum paenitentialium; notula *Hic confirmatus Robertus Coloniencis; littere numeralis ostendunt annum quando papa pius rome eum confirmabat,* dein quaedam erasa. Codicem descripsit Ehrensberger, p. 16-17.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

84. Saec. XI, membran., mm. 292 × 190, ff. 323.

Psalterium Benedictinum.

1 (f. 47). Psalterium romanum, manu saec. XIV plerisque locis secun-

dum gallicanum emendatum (in ms. *In christi nomine. Incipit psalterium detranslatione septuaginta interpretum correctum a sancto hieronimo presbitero*). Singulis psalmis praemittuntur titulus atque argumentum precatioque posponitur fere omnino ut in Thomas., 2, p. 1-290. Post argumentum primi psalmi venit *oratio: Oramus te Pie et exaudibilis domine Ihesu christe deus noster.* Praeeunt: [1] (f. 1). S. Hieronymi epistula 106 usque ad v. *Dissipata sunt ossa nostra secus* (M. 22, 837-866, n. 84, 2). [2] (f. 20). ⟨Pseudo-Hieronymi⟩ fragmentum epistulae 47, inde a v. *Nam psalmus,* usque ad v. *dictus est christus. Ceteri uero ut textus scripturę continet. sic recitantur pro suis nominibus* (M. 30, 305, C, 9-306, A, 1). [3] (ibid.). S. Hieronymi praefatio in psalmos: *Psalterium romę dudum* (M. 29, 121-124). [4] (f. 20v). Eiusdem altera praefatio: *Scio quosdam putare* (M. 28, 1183-1188). [5] (f. 22). Eiusdem epistula 30 (M. 22, 441-445). [6] (f. 24v). ⟨Pseudo-⟩*Hieronimi* epistula 51, additis psalmorum initiis, quae in libris typis editis non occurrunt (M. 30, 315-318). [7] (f. 26). *Incipit Sermo Sancti hieronimi de psalterio uel de litteris Quae per diuersorum Capitula Cognoscuntur.* Inc. *Psalterium dicitur Ob psallentium multorum. Modulamen uocis.* Des. *Quod est Fiat Fiat. hoc est Semper* (cf. Bibl. casin., 1; flor., p. 217-218). [8] (f. 27). ⟨Pseudo-⟩*damasi* epistula 5 (M. 13, 440-441). [9] (f. 27v). ⟨Pseudo-Damasi⟩ carmen 63 (in ms. *Rescriptum hieronimi presbiteri*) (Ihm, p. 66). [10] (f. 28). S. Damasi carmen 1 (Ihm, p. 1). [11] (ibid.). ⟨Pseudo-⟩*hieronimi* epistula 47 usque ad v. *laudis semper canatur quod est Alleluia* (M. 30, 304-305, A, 6). [12] (f. 28v). *Item Prologus eiusdem* (?). Inc. *Omnem psalmorum. prophetiam ad christum. referendam esse non dubium est.* Des. *Psalmi Canticum Graduum. Quindecim... Centesimus Tricesimus Tertius* (cf. Bibl. casin., 1; flor., p. 220-221). [13] (f. 32v). *Incipit Interpretatio. Alleluię Apud chaldeos.* Inc. *Alleluia est. Laus tibi.* [14] (ibid.). *Item Interpretatio Apud hebreos,* quae inc. *Al Est Tibi laus Benedicitur.* [15] (ibid.). *Incipit Interpretatio Glorię Apud hebreos.* Inc. *Quid est Gloria? Gloria est Terra laudat creatorem.* [16] (f. 33). *Quid Sit Psalmus* (M. 70, 15, c. 5). [17] (f. 33). *Quid Sit Canticum* (M. ibid, 16, c. 6). [18] (f. 33). *Incipit de dicta* (!) *Origenis* (Vallarsi, 7, 403-404 in Appendice). [19] (ibid.). *Origo psalmorum Quomodo Incipiunt.* [20] (f. 34v). ⟨Cassiodori⟩ *De propria eloquentia psalterii* (in ms. *Incipit Ex dicta Sancti Augustini*) (M. 70, 22). [21] (f. 35v). ⟨Eiusdem⟩ (in ms. *Sancti Augustini*) *quid sit psalterium. uel psalmi Quare dicantur* (M. 70, 15). [22] (f. 36). *Item dicta Sancti Augustini De uirtute Psalmorum* (M. 142, 46). [23] (f. 36v). *Item dicit. Quanta sit Sublimitas psalmorum.* Inc. *Quid enim in Psalmis non inuenitur.* Des. *Haec est gloria in quo Sancti exultant Cum christo* (cf. Thomas., 2, p. XXXVIII, col. a, 14-b, 27). [24] (f. 37v). *Item Unde Supra Cuiusdam doctoris.* Inc. *Psalterium inquirendum est in cuius lingua dicitur.* Des. *Nam ad numerum psalmorum complendum hebrei illum psal-*

mum addunt. qui dicitur Pusillus eram inter fratres meos (Biblioth. Casin., 1; flor., p. 215-217). [25] (f. 39). Consideratio psalmorum in causis diversis (Thomas., 3, p. V-VII). [26] (f. 42). *Incipiunt exordia uel tituli psalmorum.* Inc. *Primus. Beatus uir. hic psalmus de ioseph dicit.* Des. *decalogum decies habet laudate.* **2** (f. 231ʳ) De completione vel ordine psalmorum (Thomas., 2, p. 290). **3** (f. 232). Psalmus 151 apocryphus (M. 142, 530), praevio prologo: *Iste psalmus cotidianus christiano est - et factus est michi in salutem.* **4.** Cantica et hymni, quibus preces subnectunctur. [1] (f. 232ʳ). *Confitebor tibi domine* cum (f. 233) prece *Omnipotens sempiterne deus. multiplica in honorem nominis tui.* [2] (f. 233). *Ego dixi in dimidio* cum (f. 234) prece *Omnipotens* (Thomas., 2, p. 311). [3] (f. 234). *Exultauit cor meum* cum (f. 235) prece *Deus cuius antiqua miracula in presenti* (loc. cit., p. 307). [4] (f. 235). *Cantemus domino* cum (f. 236ʳ) prece *Omnipotens sempiterne deus. qui es in omnium operum tuorum dispensatione mirabilis.* [5] (f. 236ᵛ). *Domine audiui* cum (f. 238ᵛ) prece *Deus incommutabilis* (loc. cit., p. 311). [6] (f. 238ʳ). *Adtende caelum et loquar* cum (f. 241ᵛ) prece *Deus glorificatio* (loc. cit., p. 316). [7] (f. 242). *Benedicite* cum prece *Deus quem* (loc. cit., p. 294). [8] (f. 243). *Ymnus Sanctorum Ambrosii. Et Augustini Te deum* cum (f. 244) prece *Deus qui nos gloriosis* (loc. cit., p. 346). [9] (f. 244). *Benedictus* cum (f. 244ʳ) prece *Perpetuis nos domine sancti iohannis.* [10] (f. 244ʳ). *Magnificat* cum (f. 245) prece *Omnipotens sempiterne deus* (loc. cit., p. 323-324). [11] (f. 245ʳ). *Nunc dimittis* cum prece *Perfice in nobis* (loc. cit., p. 324). [12] (ibid). ⟨Pseudo-⟩Athanasii symbolum *Quicumque* cum (f. 247ᵛ) prece *Omnipotens sempiterne deus fac orthodoxam fidem.* [13] (f. 247ᵛ). *Gloria in excelsis* cum (f. 248) prece *Domine deus pater omnipotens qui consubstantialem.* [14] (f. 248ʳ). *Pater noster* cum prece *Domine ihesu christe fili dei uiui. qui es uerus.* [15] (ibid.). Symbolum Apostolorum *Credo in deum* cum (f. 249) prece *Domine sanctae* (!) *spiritus qui coaequalis. et coaeternus.* [16] (f. 249ᵛ). Symbolum Nicaenum (in ms. *Perfecta credulitas*) *Credo in unum deum* cum (f. 250) prece *Domine deus pater omnipotens rex regum.* **5** (f. 251). *Incipit prologus. Prudentii Episcopi. De flores* (!) *Psalmorum* (ex hoc codice, ut opinor, ed. Mai, Script. vet. nova collectio, 9, p. 369-370). **6** (f. 253). *Incipiunt flores psalmorum.* Inc. *De psalmo primo. Domine ihesu christe rex altissime.* Des. *qui sine fine regnas in saecula saeculorum. Amen.* **7** (f. 274ᵛ). *Incipiunt* ⟨XXVIII⟩ *orationes ad adorandam crucem. Siue ad deposcenda suffragia omnium sanctorum.* Inseruntur antiphonae, psalmorum initia atque capitula. Primae orationi, quae inc. *Et in te refugium petimus,* praeeunt: [1]) antiphona *Dominum deum adoremus. qui suspensus est pro nobis in cruce;* [2]) initium psalmi *Ad te deus clamabo.* Ultima oratio inc. *Deus iudex iustus. qui ab hominibus iudicatus.* **8** (f. 281). *Incipiunt*

orationes super septem psalmos penitentiales. Inc. *In primis. Deus in adiutorium* etc. *Omnipotens sempiterne deus tibi summo pontifici et aeterno sacerdoti.* Ultima inc. *Domine ihesu christe contere sathanam sub pedibus meis.* Inseruntur quoque psalmorum paenitentialium initia. **9** (f. 285v). Initium cantici *Benedicite* cum duabus precationibus, quarum prior inc. *Te summa deitas o beata trinitas* et altera inc. *Deus qui es unus et uerus, qui solus iustus es. in quo omnia.* **10** (f. 286v). Initium hymni *Te deum* cum prece *Tibi ago laudes et gratias domine deus meus.* Adprecationi praemittitur hymnus *Te decet laus.* **11** (f. 287). Initium hymni angelorum *Gloria in excelsis* cum precibus, quarum prima inc. *Ymnum et laudem et gloriam et honorem* et ultima des. *quia tu deus susceptor meus deus meus misericordia mea.* **12** (f. 287v). Initium Pseudo-Athanasii symboli *Quicumque* cum prece, quae inc. *Domine deus omnipotens aeterne et ineffabilis.* **13** (f. 288). Initium symboli Nicaeni *Credo in unum deum* cum quinque precibus, quarum ultima fine mutila. Prima inc. *Salua me domine rex ęternae gloriae.* Ultima inc. *Immense et misericors deus. pater omnipotens.* **14** (f. 289). ⟨Preces matutinae ante et post in ecclesiam ingressum dicendae⟩. Ante ingressum sunt hae: *Adiutorium nostrum, Simbolum Apostolorum, benedicite, te deum, te decet laus.* Post ingressum autem sunt sequentes: orationes ⟨ad Patrem⟩ et ad ss. Trinitatem, *Pater noster, Miserere, Oratio ad Personam patris, Gloria in excelsis, Pater noster, psalmus Inclina domine, Oratio Ad personam filii, Pater noster, psalmus Domine exaudi, Oratio Ad personam spiritus sancti, Oratio Ad honorem S. Trinitatis,* precationes tres ad ss. Virginem, *Orationes Ad Sanctum Michahel, Ad Proprium angelum, Ad Sanctum iohannem Baptistam, Ad honorem S. Petri apostoli, S. Pauli apostoli, S. Apostoli andree, S. Iohannis euangelistae, omnium apostolorum, Ad Sanctum Stephanum, Ad honorem omnium sanctorum martirum, Sancti Silvestri, Sancti Martini, S. Benedicti, Sanctorum confessorum, omnium Sanctarum uirginum, Oratio ad dominum, Oratio S. Gregorii papae.* Prima oratio inc. *Gratias tibi ago omnipotens pater. qui me dignatus es in hac nocte custodire.* Ultima (f. 297v) inc. *Domine exaudi orationem meam quia iam cognosco quod tempus meus prope est,* et des. (f. 300) *Qui in trinitate perfecta uiuis et regnas unus deus per omnia saecula saeculorum. Amen.* **15** (f. 300). In Parasceve orationes ad Tertiam, Sextam, Nonam, ad Vesperas. Prima inc. *Domine ihesu christe qui hora tertia diei ad passionem crucis.* Ultima inc. *Gratias tibi agimus omnipotens deus. qui nos uiuentes.* **16** (f. 300v). *Ad crucem adorandam* ⟨in Parasceve⟩. Ordo: *Deus in adiutorium, psalmus Iubilate deo, Gloria patri, Kyrie, Pater noster, Capitulum Adoramus te christe..., Dominus uobiscum,* tres precationes, quarum prima inc. *Domine ihesu christe fili dei uiui* et tertia inc. *Domine ihesu christe lux uera. aeternus amor., Psalmus Cantate domino, Gloria patri, Kyrie, Pater noster, capitulum*

Saluator mundi salua nos, tres precationes, quarum prima inc. *Domine ihesu christe nazarene* et tertia inc. *Obsecro te ihesu christe per crucem tuam*, psalmus *Cantate domino, Gloria patri, Kyrie, Pater noster, Capitulum Per signum sanctae crucis*, dein quattuordecim precationes, quarum prima inc. *Domine ihesu christe qui es et qui eras cum patre ante saecula*, et ultima inc. *Ihesu nazarene deus meus benedicat tibi anima mea.* **17** (f. 307). Litaniae omnium sanctorum (in ms. litt. capitalibus *In nomine sanctae et indiuiduae Trinitatis. Incipiunt rogationes ad honorem Dei et Sanctae Dei Genitricis Mariae et omnium sanctorum. pro quacumque tribulatione siue aliqua necessitate*), tribus subiunctis precationibus, quarum prima inc. *Omnipotens sempiterne deus qui dedisti famulis tuis* et ultima (f. 314ᵛ) inc. *Dominator domine deus omnipotens. qui es trinus et unus.* Nominantur omnes sancti V. T. et quamplurimi christiani, inter quos: Gagias, Senesius, Theopontus, Cantius, Cantianus, Cantianillus, Proculus, Primus, Hermagoras, Quiricus, Abdon, Sennen, Calepodius, Thyrsus, Brictius, Maurus, Columbanus, Gallus, Maiolus, Bessarion, Pambo, Sisöes, Fusca, Febronia, Mustiola, Brienna, Taisis. Nomen solius s. Benedicti litteris capitalibus rusticis minio illuminatis scriptum. **18.** Trina confessio. ¹ (f. 316ᵛ). Ad sanctam Trinitatem. Inc. *Confiteor tibi domine pater sancte creator omnium.* Des. *perduc me Ad uitam aeternam. Amen.* ² (f. 319). Ad eandem. Inc. *Tibi domine deus meus confiteor crimina.* Des. *Cui est cum deo patre... aequus honor et par gloria in saecula saeculorum. Amen.* ³ (f. 321ᵛ). *Confessio pęnitentis ad sacerdotem.* Inc. *Ego confiteor tibi domine pater caeli et terrę.* Des. *ut donet michi... omnium peccatorum remissionem. Amen.* **19** (f. 323ᵛ). *Oratio Pro peccatis.* Inc. *Da quaesumus omnipotens deus nostrorum nobis ueniam peccatorum.* **20** (ibid.). *Oratio Pro Plures penitentes* (!). Inc. *Omnipotentes et misericors deus qui peccatorum indulgentiam.*

Tituli ac litterae maiores minio scriptae, litterae autem maximae ingenioso nexu atque coloribus distinctae. F. 46ᵛ vacuum. Post f. 19 et f. 288 duo folia exciderunt. F. 46ʳ pictura tabularis exornat: Agnus Dei in circulo, haec inscriptio cum ingeniosa dispositione litterarum: *Domus Trinitatis Lucis Pacis* et quattuor evangelistae. 275ᵛ altera pictura tabularis: sol et luna, duo angeli, Crucifixus et ad crucis pedem ss. Virgo et s. Ioannes.

Tegumenti dorsum Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii stemmata praebet.

85. Saec. XI. XII, membran., mm. 297 × 192, ff. 283 (+ ff. 1-8 librarii neglegentia bis numeratis).

⟨**Diurnale Benedictinum**⟩ monasterii sancti Damiani de Ponte ferri.

Codex tribus fasciculis constat.

I. Saec. XI. F I. Calendarium, quod inc. *Iani prima et septima* et des. *S. Siluestri papae* et manu saec. XIV *cuius reliquie sunt in altari.* Inter nomina litteris uncialibus exscripta: Agatha, Georgius, Urbanus papa et Zenobius episcopus,

Alexander episcopus fesulanus martyr, Vitus et Modestus, Gervasius et Protasius, Romulus episcopus, Christophorus, Donatus et Hilarianus, Laurentius martyr, Mauritius et socii eius, Reparata, Miniatus et socii eius, s. Caesarius, Salvator et Theodorus, Martinus et Mennas, Caecilia, Clemens episcopus et martyr, Andreas, Nicolaus, ad quem manus saec. XIV addidit *cuius reliquie sunt in altari exteriori,* Ambrosius, Lucia. Die III idus iunias iuxta nomen *Barnabę apostoli* manus recentior adiunxit *cunsecratio ystjus ecclesie fa*⟨cta⟩ *fujt.* 2 (f. 8^v). ⟨Explanationes et praecepta ad calendarium spectantia⟩. Inc. *Ianuarius Augustus etDecember IIII nonas habet.* Mutila des. *Ratio autem.*

II. Saec. XII. 1 (f. 1). Psalterium gallicanum cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 87-307; cf. M. 113, 844-1080). 2. Cantica prophetarum cum scholiis marginalibus praesertim ex s. Hier. desumptis et glossis interlinearibus. Primum scholium inc. *Ieronimus. prophetauerat ysaias quod deus percuteret flumen egipti.* [1] (f. 210). *Confitebor.* [2] (f. 210^v). *Ego dixi.* [3] (f. 212). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 213). *Cantemus domino.* [5] (f. 215). *Domine audiui* cum ⟨glossa ordinaria et interlineari⟩ (Bibl. cit., 4, f. 393^v-395). [6] (f. 217). *Audite celi.* 3 (f. 221). ⟨Pseudo-Athanasii⟩ symbolum *Quicumque uult* cum commentario marginali paululum tantum ab edito diverso (M. P. G., 28, 1595-1604). Commentario subnectitur (f. 224) ⟨fragmentum epistulae 30⟩ s. Hieronymi, quod inc. ... *beati immaculati. Omnis moralis locus in hoc psalmo est comprehensus. factus est autem secundum ordinem hebreorum elementorum ita ut ex singulis octo uersus incipiant et secundum interpretationem singulorum debent intelligi que sequuntur. Aleph,* et des. *uox promittitur* (M. 22, 443, n. 5 - 444, n. 12, 4). 4. Cantica et hymni. [1] (f. 224). *Benedicite.* [2] (f. 224^v). *Benedictus dominus.* [3] (ibid.). *Magnificat.* [4] (f. 225). *Nunc dimittis.* [5] (ibid.). *Te Deum.* 5 (f. 225^v). *Pater noster, credo in deum.*

III. Saec. XII. 1 (f. 226). Capitula et orationes de communi unius pontificis, plurimorum pontificum, virginis atque de dominicis et ferialibus diebus. Inc. *Talis enim decebat.* Des. *Propitiare domine iniquitatibus... perpetuo misericordie tuę munere gloriemur.* 2. Hymni ordinarii officii (f. 231) per ebdomadam, (f. 238) in adventu, (f. 239) in nativitate, (f. 240) in epiphania Domini atque (f. 240^v) in ss. Virginis purificatione dicendi. [1] (f. 231). *Primo dierum omnium.* [2] (f. 231^v). *Nocte surgentes uigilemus omnes.* [3] (ibid.). *Aeterne rerum conditor.* [4] (f. 232). *Ecce iam noctis tenuatur umbra.* [5] (ibid.). *Iam lucis orto sidere.* [6] (f. 232^v). *Nunc sancte nobis spiritus.* [7] (ibid.). *Rector potens uerax deus.* [8] (ibid.). *Rerum deus tenax uigor.* [9] (f. 233). *Lucis creator optime.* [10] (ibid). *Te lucis ante terminum.* [11] (f. 233^v). *Christe qui lux es et dies.* [12] (ibid.). *Somno refectis artubus.* [13] (f. 234). *Splendor*

paterne glorie. [14] (f. 234v). *Immense cęli conditor.* [15] (ibid.). *Consors paterni luminis.* [16] (f. 235). *Ales diei nuntius.* [17] (ibid.). *Telluris ingens conditor.* [18] (f. 235v). *Rerum creator optime.* [19] (ibid.). *Nox et tenebre et nubila.* [20] (f. 236). *Celi deus sanctissime.* [21] (ibid.). *Nox atra rerum contegit.* [22] (ibid.). *Lux ecce surgit aurea.* [23] (f. 236v). *Magne deus potentie.* [24] (ibid.). *Tu trinitatis unitas.* [25] (f. 237). *Aeterna celi gloria.* [26] (f. 237v). *Plasmator hominis deus.* [27] (ibid.). *Summe deus clementię.* [28] (f. 238). *Aurora iam spargit polum.* [29] (ibid.). *O lux beata trinitas.* [30] (ibid.). *Conditor alme siderum.* [31] (f. 238v). *Verbum supernum prodiens.* [32] (f. 239). *Vox clara ecce intonat.* [33] (ibid.). *Veni redemptor gentium.* [34] (f. 239v). *Christe redemptor omnium.* [35] (f. 240). *A solis ortu cardine.* [36] (ibid.). *Hostis herodes impie.* [37] (f. 240v). Carminum initia: *Aue maris; Quem terra; O gloriosa.* [38] (ibid.). *Aures ad nostras... preces.* [39] (241). *Iam christe sol iustitie.* [40] (f. 241v). *Audi benigne conditor.* **3.** Hymni ordinarii officii (f. 241v) in festo s. Benedicti, (f. 243) in dominica de Passione, (f. 245) in Paschate, (f. 246v) in Ascensione, (f. 247v) in Pentecoste, (f. 249) in festo s. Ioannis, (f. 249v) in nativitate s. Petri, (f. 251) in festo s. Pauli, (ibid.) in assumptione, (f. 251v) in festo s. Michaelis, (f. 252v) in commemoratione omnium sanctorum, (f. 253) in festo s. Martini, (f. 253v) in dedicatione Ecclesiae, (f. 254) in nativitate Apostolorum, (f. 254v) in festo plurimorum martyrum, (f. 255v) unius martyris, (ibid.) in nativitate confessoris, (f. 256v) in natali virginum. [1] (f. 241). *Christe sanctorum decus,* in duas partes divisus: altera pars inc. *Imbuit post hinc.* [2] (f. 242v). *Signifer inuictissime.* [3] (ibid.). *Aurora surgit aurea.* [4] (f. 243). *Vexilla regis prodeunt.* [5] (f. 243v). *Pange lingua.* [6] (ibid.). *Lustris sex qui iam peractis.* [7] (f. 244). *Dei fide qua uiuimus.* [8] (f. 244v). *Qua christus hora sitiit.* [9] (ibid.). *Ternis ter horis.* [10] (f. 245). *Ad cenam agni prouidi.* [11] (ibid.). *Rex ęternę domine.* [12] (f. 245v). *Aurora lucis rutilat.* [13] (f. 246v). *Hymnum canamus glorie.* [14] (f. 247). *Ihesus nostra redemptio.* [15] (ibid.). *Aeterne rex altissime.* [16] (f. 247v). *Iam christus astra ascenderat.* [17] (f. 248). *Veni creator spiritus.* [18] (f. 248v). *Beata nobis gaudia.* [19] (f. 249v). *Ut queant laxis,* in duas partes divisus, quarum altera inc. *Ceteri tantum cecinere uatum.* [20] (ibid.). *Felix per omnes festum.* [21] (f. 250v). Initium hymni *Exultet cęlum.* [22] (ibid.). *Aurea luce et decore roseo,* in duas partes divisus, quarum altera inc. *Doctor egregie paule.* [23] (f. 251). Canticorum initia *Exultet celum; Doctor egregie.* [24] (ibid.). *Aue maris stella.* [25] (f. 251v). *Quem terra pontus ethera.* [26] (ibid.). *O gloriosa femina.* [27] (ibid.). *Tibi christe splendor patris.* [28] (f. 252). *Christe sanctorum decus angelorum.* [29] (f. 252v). *Ihesu saluator seculi.* [30] (ibid.). *Christe redemptor omnium.* [31] (f. 253). *Rex christe martini decus.* [32] (ibid.). *Martine par apostolis.* [33] (f. 253v). *Urbs beata ierusalem.* [34] (ibid.). *Angularis fundamentum lapis.* [35] (f. 254). *Exultet celum lau-*

dibus. [36] (ibid.). *Aeterna christi munera apostolorum gloria.* [37] (f. 254ᵛ). *Sanctorum meritis inclita gaudia.* [38] (f. 255). *Eterna christi munera et martirum uictoria.* [39] (ibid.). *Rex gloriose martirum.* [40] (f. 255ᵛ). *Deus tuorum militum.* [41] (ibid.). *Martir dei qui unicum. patris.* [42] (f. 256). *Ihesu corona celsior.* [43] (ibid.). *Iste confessor domini sacratus.* [44] (f· 256ᵛ). *Ihesu corona uirginum.* [45] (ibid.). *Virginis proles opifexque matris.* **4.** Cantica in Adventu recitanda. [1] (f. 257). *Ecce dominus in fortitudine ueniet* (Isai., 40, 10-17). [2] (f. 257ᵛ). *Cantate domino... laus eius ab extremis terrę* (ibid., 42, 10-16 *in directa*). [3] (f. 258). *Haec dicit dominus redemptor israel* (ibid., 49, 7-13). **5.** Cantica in nativitate Domini. [1] (f. 258ᵛ). *Populus gentium qui ambulabat in tenebris* (ibid., 9, 2-7). [2] (f. 259). *Letare ierusalem et diem festum agite* (ibid., 66, 10-16 ap. Sabatier, 2, 1, p. 635-636 in notis). [3] (f. 259ᵛ). *Urbs fortitudinis nostre syon* (ibid., 26, 1-12). **6.** Cantica in Quadragesima persolvenda. [1] (f. 260). *Deducant oculi mei* (Ier. 14, 17-21). [2] (f. 260ᵛ). *Recordare domine quid acciderit* (Ier. orat. v. 1-2). [3] (ibid.). *Tollam quippe uos de gentibus* (Ezech., 36, 24-28). **7.** Cantica in resurrectione Domine recitanda. [1] (f. 261). *Quis est iste qui uenit de Edom* (Isai., 63, 1-5). [2] (f. 261ᵛ). *Venite et revertamur* (Osee, 6, 1-6). [3] (ibid.). *Expecta me dicit dominus* (Sophon., 3, 8-13). **8.** Cantica in nativitate Apostolorum. [1] (f. 262). *Vos sancti domini* (Isai., 61, 6-9). [2] (f. 262ᵛ). *Fulgebunt iusti, et tanquam scintille* (Sapient., 3, 7-9). [3] (f. 262ᵛ). *Reddidit deus mercedem laborum sanctorum* (ibid., 10, 17-20). **9.** Cantica in natali unius martyris. [1] (f. 263). *Beatus uir qui in sapientia morabitur.* Des. *Et nomine ęterno hereditabit illum, dominus deus noster* (Eccli., 4, 22; 15, 3-4). [2] (f. 263). *Benedictus uir qui confidit in domino* (Ierem., 17, 7-8). [3] (ibid.). *Beatus uir qui inuentus est sine macula* (Eccli., 31, 8-11). **10.** Cantica in natali virginum. [1] (f. 263ᵛ). *Audite me diuini fructus* (ibid., 39, 17-21). [2] (ibid.). *Gaudens gaudebo in domino* (Isai., 61, 10-62, 3). [3] (f. 264). *Non uocaberis ultra derelicta* (ibid., 62, 4-7). **11.** Cantica in dominicis diebus. [1] (f. 264ᵛ). *Domine miserere nostri* (ibid., 33, 2-10). [2] (f. 264ᵛ). *Audite qui longe estis* (ibid., 33, 13-18). [3] (f. 265). *Miserere domine plebi tue* (Eccli., 36, 14-19).

12. Orationes (f. 265ᵛ) de s. Cruce, s. Maria, (f. 266) s. Michaele, s. Ioanne Baptista, ss. Petro et Paulo, s. Stephano, ss. martyribus, (f. 267) s. Martino, s. Benedicto, s. Nicolao, ss. confessoribus, virgine et martyre, (f. 268) pace. Inc. *Perpetua quaesumus domine pace custodis.* Des. *secura tibi seruiat libertate.* **13** (f. 268). Capitula, preces, versiculi, orationes dominicis et ferialibus diebus recitanda ad laudes, ad horas, ad vesperas, ad completorium. **14** (f. 270ᵛ). *In estiuo tempore capitulum ad nocturnum Vigilate et state in fide; pro familiaribus ad nocturnum oratio Da famulis et*

famulabus tuis; deinde aliae duae *orationes Actiones nostras* et (f. 271) *Annue nobis domine; in laudibus capitulum Nox precessit dies autem appropinquabit; capitulum ad primam* deest; *Pro iter agentibus orationes Largire quaesumus domine; Hostium nostrorum quaesumus domine allide superbiam...; Annue nobis domine; ad III oratio Gratie tue quaesumus domine; ad VI oratio Famulos et famulas tuas; ad VIIII oratio Da quaesumus domine famulis et famulabus; in psalmis gradualibus orationes Absolue domine animas;* (f. 272) *Deus cui proprium est; Pretende domine misericordia tua; capitulum In omnibus requiem quesivi; oratio Deus qui salutis ęterne beate marie semper uerginitate fecunda; in laudibus de omnibus sanctis capitulum Sancti per·fidem,* dein ⟨versiculi⟩, quorum primus *Post partum uirgo* etc..., *oratio Deus qui nos concedis beate marie; ad prima*⟨m⟩ *capitulum Et dixit michi in iacob inhabita; oratio Beate et gloriose semper uirginis;* alia *oratio Ut tibi domine placere possimus;* (f. 273) *capitulum ad III Radicaui in populo honorificato, orationes Deus qui salutis; Tribue quesumus domine omnes sanctos; ad VI capitulum Quasi cedrus, orationes Porrige nobis deus dexteram; Ut tibi* ⟨domine placere possimus⟩; *capitulum ad VIIII In plateis sicut cinnamomum; oratio Protege domine populum tuum; ad uesperum capitulum Ego quasi uitis;* (f. 273ᵛ) *oratio Deus qui salutis; ad completorium capitulum Ego mater pulchre dilectionis; oratio Concede quesumus omnipotens deus. ut qui peccatorum; ad uesperum de sanctis capitulum Scimus quoniam diligentibus deum; oratio Omnipotens deus nos famulos tuos dextera; ad uesperum de sancta maria* ⟨antiph.⟩ *Antequam conuenirent; psalmus dixit dominus; capitulum Ecce uirgo concipiet; responsorium Aue maria gratia; hymnus Aue maris stella; uersiculus Elegit eam deus; ad magnificat, antiph. Beata me dicent; oratio Deus qui de beate marie;* (f. 274) *in laudibus, antiph. Prophete predicauerunt; psalmus Dominus regnauit; capitulum Ecce uirgo concipiet; responsorium Aue maria gratia plena; uersiculus Elegit eam deus; ad benedictus antiph. Spiritus sanctus in te descendet; oratio Deus qui de beate; ad I, antiph. Ecce uirgo concipiet; capitulum Et dixit michi; oratio Deus qui uerbum tuum; ad III, antiph. Angelus domini; capitulum Ecce uirgo concipiet; oratio Deus qui de beate; ad VI, antiph. Ecce ancilla domini; capitulum Radicaui*; *oratio Deus qui uerbum; ad VIIII, antiph. Beata es maria que credidisti; capitulum In plateis sicut; oratio Deus qui uerbum tuum; ad uesperum ut supra.* **15** (f. 274). *In uigilia mortuorum* precationes XV: *Quesumus domine ut animabus famulorum; Deus indulgentiarum domine; Deus qui inter catholicos sacerdotes; Deus uenie largitor; Omni-*

potens sempiterne deus cui nunquam sine spe; Inclina domine aurem; Deus qui nos patrem (manu saec. XIV); (f. 275) *Deus cuius miseratione; Deus fidelium lumen animarum; Omnipotens sempiterne deus collocare dignare; Suscipe domine preces nostras*; *Ascendant ad te domine preces nostre; Deus uita uiuentium; Presta quesumus omnipotens deus ut animas; Fidelium deus*; (f. 276) *Animabus quesumus.*
16 (f. 276). Litaniae sanctorum. Litteris uncialibus scripta sunt nomina ss. Virginis, ss. Michaelis, Gabrielis, Raphaelis, Marcelli, Gregorii, Nicolai, Benedicti, Mauri. Numerantur inter sanctos: Romualdus, ad quem manus saec. XIV apposuit *II* (scil. bis canendum), Virianus, Blasius, Frigidianus, Nicomedes et Proculus, Cosma et Damianus, ad quos iterum nota *II* inspicitur, Scholastica, ad quam eadem manus saec. XIV apposuit *II*, Petronilla, Reparata, Flora, Lucilla, Christiana.

Folio 279ᵛ insunt: [1]) sex versus rhytmici de diebus ferialibus, quorum primus partim deletus inc. *Lunis pro...*; [2]) *Cosmas et damianus anterus leontius eupropius hi quinque fratres a deo coronati sunt;* [3]) oratio *Propitiare domine* de ss. Cosma et Damiano aliisque *quorum in ista continentur ecclesia merita gloriosa;* [4]) antiphona *Aue regina celorum* cum notis musicis. Folia 280-281 (mm. circiter 266 × 172) continent ⟨officium s. Mariae Magdalenae per omnes horas⟩ sine lectionibus et cum tribus hymnis, quorum primus: *Consonis christum ueneremur odis*; secundus: *Fidelium deuotio*; tertius: *Maria fusis crinibus* (Chevalier, n. 3825. 6308. 11105), saec. XIII exscriptum. Folium 282 (mm. circiter 239 × 170) saec. XIII descriptum exhibet in priore pagina duas precationes *Concede quesumus; Propitiare nobis,* quibus manus paulo recentior nomina ss. Cosmae et Damiani inseruit versiculosque praefixit, propositis verbis: *Memoria sanctorum, quorum reliquie hic sunt;* et in posteriore pagina antiphonas *Ortus ab antiochia; Surge accipe spiritum* in laudem s. Apollinaris Ravennatis, notis musicis et evovis instructas. Folium 283 (mm. 220 × 159) in priore pagina continet antiphonam ad vesperas *O Martir domini* in laudem eiusdem s. Apollinaris, aliamque antiphonam *ad laudes in omnibus diebus* de sanctis *quorum reliquie sunt in hoc templo,* et in altera pagina antiphonas *Sancti dei; O deus alfa et ω* notis musicis instructas, aliaque nullius momenti.

Codicem diversi librarii scripserunt. Litterae maximae secundi fasciculi rubro caeruloque colore distinctae, prima excepta auro et coloribus exornata; litterae maiores rubro et caeruleo alterno: reliquorum autem fasciculorum litterae tum maximae tum maiores una cum titulis minio tantum depictae. Librarius recentior Camaldulensis additamenta, correctiones notulasque hic illic adiunxit. In priore pagina secundi folii custodiae chartula (mm. 213 × 136) adglutinata est, quae nonnulla saec. XIV-XV nullius momenti continet. F. 225ᵛ, eo quod integumenti tabulae adglutinatum fuit, maculatum est atque evanidum. F. 244 refectum. 282ᵛ manu saec. XIII-XIV: *Iste liber est Monasterii sancti damiani de Ponte ferri.* Codicem descripsit Ehrensberger, p. 311-312.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

86. Saec. XII in., membran., mm. 287 × 192, ff. 196.

Psalterium et cantica.

1 (f. 5). Psalterium Gallicanum cum <glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 3, f. 87-307; cf. M. 113, 844-1080). Praemittuntur (f. 3) <prothemata> ab editis valde diversa. Inc. <D>*ebemus intelligere ut cantemus humana ratione.* Des. *et liber psalmorum dicitur. non cantici. vel liber canticorum* (cf. M. 113, 841-844). **2.** Cantica prophetarum cum iisdem scholiis marginalibus et glossis interlinearibus, quae in cod. praecedente occurrunt. [1] (f. 181^{v}). *Confiteor.* [2] (f. 182). *Ego dixi.* [3] (f. 183). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 184). *Cantemus domino.* [5] (f. 185^{v}). *Domine audiui.* [6] (f. 187). *Audite cęli.* Subsequuntur (f. 191-192) varia exerpta praesertim ex s. Hieronymo et s. Augustino, quae accuratius describere operae pretium non visum est. **3** (f. 193). *Fides catholica s. Athanasii,* seu symbolum *Quicumque*, interiectis glossis additoque commentarii fragmento, versus finem ab edito diverso (M. P. G., 28, 1595-1599, C, 1).

Ff. 1-4 miscellanea continent parvi prorsus momenti, quorum praecipua ex s. Augustino, s. Ambrosio, s. Hieronymo, s. Isidoro, Origene, Beda deprompta sunt. Hic tantum recensendam duxi s. Clementis constitutionem de ieiunio, quae inc. *Ego cl*<e>*mens romane sedis pontifex,* et des. *duodecimus ante natiuitatem domini.* Ff. 195-196^{r} pauca excerpta, praesertim ex s. Ambrosio et Beda, aliaque nullius valoris exhibent, diversis manibus pariter atque miscellanea saec. XII ex. conscripta.

Codex litteris minutis erectis splendet. Tituli, aeque ac litterae maximae et maiores, minio depicti. F. 196^{v} vacuum: complura alia folia saepe in margine inferiore resarta. In marginibus et inter lineas tum ipsius librarii manu tum altera paulo recentiore additamenta passim occurrunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

87. Saec. XII, membran., mm. 277 × 190, ff. 360.

Psalterium et cantica.

1 (f. 8^{v}). Psalterium Gallicanum cum <glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 3, f. 87-307; cf. M. 113, 844-1080). Praeeunt: [1] (f. 1) *Incipit ratio que docet scriptorem quare et ubi iste due note idest obelum* ÷ *et asteriscum* ⁎ *in psalterio scribere debeat. ex epistola* <106> *s. Hieronimi...* (cf. M. 22, 837-862); [2] (f. 5) <Pseudo->Damasi epistula 5 (M. 13, 440-441); [3] (f. 5^{v}) <Pseudo-Hieronymi epistula 47> (in ms. *prologus*) a v. *Dauid filius iesse cum esset in regno* ad v. *dauid dictus est christus.* (M. 30, 305-306, A, 1); [4] (f. 6^{v}) s. Hier. praefatio: *Psalterium*

rome dudum (M. 29, 121-124). **2.** Cantica prophetarum cum fere iisdem scholiis marginalibus et glossis interlinearibus, quae in cod. 85 occurrunt. [1] (f. 339). *Confiteor tibi domine.* [2] (f. 340). *Ego dixi in dimidio.* [3] (f. 342). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 344). *Cantemus domino.* [5] (f. 347). *Domine audiui.* [6] (f. 350). *Audite celi.* 3 (f. 356v). *Fides catholica,* seu symbolum *Quicumque* cum commentario marginali, quod inc. *Sic beatus athanasius liberum arbitrium posuit* et des. *sanctitas sine fastidio. et tota sanitas sine morbo* (cf. M. P. G., 28, 1595-1604), et glossis interlinearibus.

Codicem diligenter exaratum ornant litterae maximae auro, coloribus, animalibus miris et insolitis excultae, maioresque coloribus depictae. Tituli minio exscripti. Ff. 7r. 8r vacua; 7v litteris capitalibus aureis exaratum. Folia complura resarta. 360v pauca nullius momenti.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

88. Saec. XII ex., membran., mm. 266 × 177, ff. 190.

Psalterium et cantica.

1 (f. 3). Psalterium Gallicanum cum glossa ordinaria ⟨Walafridi Srabi⟩, ordine ab editis diversa, et glossa interlineari ⟨Anselmi Laudunensis⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 87-307; cf. M. 113, 844-1080). **2.** Cantica prophetarum cum iisdem scholiis in marginibus et glossis inter lineas, quae in cod. 85 occurrunt. [1] (f. 180). *Confiteor tibi domine.* [2] (f. 180v). *Ego dixi in dimidio dierum meorum.* [3] (f. 181v). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 182v). *Cantemus domino.* [5] (f. 183v). *Domino audiui auditionem tuam.* [6] (f. 185v). *Audite celi que loquor.*

Litterae tum maximae tum maiores uno aut diversis coloribus rudi arte exaratae. Tituli rubro et viridi colore pessime exornati. F. 190v vacuum. In chartae frustulo folio 1r adglutinato legitur nota: *Psalterium cum glossa ordinaria et interlineari et alia. 88,* manu saec. XVI exscripta. 1v varia parvi momenti, quae inter nonnulla de duplici cruce, diaboli et Dei, de diabolo Iesum tentante, de dei visitatione, de confessione etc., diversis manibus saec. XII. XIII exarata, dein saec. XIII *liber sancte marie de uado.* F. 2 fragmentum ⟨sermonis in 60, 11 evangelii s. Ioannis⟩ initio et fine mutili. 189r paucissima nullius momenti. 189v diversis manibus saec. XIII notula: *Istud salterium est* (manus recentior correxit *fuit*) *magistri jacobini patriarce VI. libr.;* pauca ex dictis s. Augustini ⟨de virtute psalmorum⟩ usque ad v. *deum letificat* (M. 142, 46), quaedam notae musicae, confessionis publicae formula, quae inc. *Ego dico culpam meam deo et uobis de omnibus peccatis meis* aliaque tum latina tum germanica lingua nullius momenti. 190r excerpta ex s. Hieronymo, ex s. Gregorio, ex digestis, et notulae de s. Scriptura, quae referre non iuvat.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

89. Saec. XII-XIII, membran., mm. 256 × 164, ff. II. 127 (+ f. 93a librarii oscitatione bis numerato).

⟨**Gilesberti Porretani**⟩ Commentarium in psalterium. Inc. *Huic psalmo non*

est ausus esdras apponere titulum. Des. *Et quia sapere secundum carnem mors est, totam istam armoniam spiritualiter uolens intelligi, ita conclusit omnis spiritus laudet dominum.* Praemittuntur: [1] (f. 1). ⟨Eiusdem praefatio⟩. Inc. *Septuaginta interpretes qui psalterium de ebreo in grecum transtulerunt.* Des. *ex uerbo uerbum transtulit sicut et in ęcclesiis sepe inuenitur.* [2] (ibid.). ⟨Eiusdem⟩ *De materia atque intentione, nec non et titulo psalterii.* Inc. *Christus integer. caput cum membris, est materia huius libri.* Des. *quod in actibus apostolorum legitur dictum. singulariter. in libro psalmorum* (cf. B. Hauréau, *Notices et extraits de quelques manuscrits latins de la bibliothèque nationale, Paris* 1890, 1, p. 2-3, n. 439).

Codex binis columnis exaratus. Tituli, psalmorum versiculi eorundemque verba ac saepe saepius auctoritates rubro atramento exscripta. Ff. I^r^. 1^r^ manu saec. XV *Expositio super psalmista continua. y.* Ff. I^v^. II^r^ diversis manibus saec. XIII calami probationes ac nonnulla latino et narbonensi idiomate, inter quae occurrunt nomina Petri et presbiteri Manfredi. II^v^ vacuum. 125^v^. 126 quaedam parvi pretii. 127^r^ possessorum notulae flocci faciendae. 127^v^ *precio florinorum trium auri.* Inter f. 67 et f. 68 frustulum membran. mm. 145 × 104 insertum est.

Operculorum tabulae rubro corio saec. XVI obductae.

90. 91. Saec. XII-XIII, membran.

I (**90**) mm. 396 × 275, ff. 229.

II (**91**) mm. 396 × 271, ff. I. 218.

⟨**Petri Lombardi** commentarii in psalmos⟩ (M. 191, 55-1296).

Volumen prius commentarios continet usque ad psalmum 75 inclusive, posterius vero ex psalmo 76 usque ad finem. Litterae maximae auro illitae et coloribus ornatae, maiores autem rubro et caeruleo alterno. Auctoritates in marginibus minio exscriptae. Uterque codex binis columnis diligenter exaratus exhibet in margine inferiore f. 1 stemma manu saec. XV adpictum cum inscriptione: *VRBANVS × DE × FLISCO.* F. 229^r^ vacuum. 229^v^ quaedam turpiter erasa et notula manu saec. XV bis conscripta *Prima pars psalterij glossati melioribus notis.* 1^r^ in summo margine: *1499. 1 augusti.* Ff. I. 218^v^ codicis 91 vacua. In folio posteriori tabulae adglutinato *S. Nicolò*, quaedam nullius pretii et nomen quoddam erasum et superindutum nomine *Nicolaus de flisco.*

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

92. Saec. XIV, membran., mm. 384 × 260, ff. 292.

⟨**Petri Lombardi** commentarii in psalmos⟩ (M. 191, 55-1296).

Codex binis columnis exaratus. Litterae initiales omnes psalmorum auro et coloribus, aliquando etiam imaginibus biblicis distinctae, maximae rubro et caeruleo, maiores rubro aut caeruleo colore depictae. Litterae initiali praefationis inest imago Petri Lombardi scribentis. Auctoritates minio exscriptae in margine superiore complurium foliorum. Opere absoluto (f. 292^v^) legitur *Angele qui meus es custos pietate supern*⟨a⟩ | *Me tibi commissum serua. tutare. gubern*⟨a⟩ | *Terge meam mentem uiciis et labe uetern*⟨a⟩

| *Assiduusque comes mihi sis, uiteque lucern*<a>. Complura folia aliquantulum oleo maculata. Brevia additamenta in marginibus passim occurrunt.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibentur.

93. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 386 × 260, ff. 354 (+ ff. 169-178 librarii oscitatione bis numeratis).

<**Petri Lombardi** commentarii in psalmos> (M. 191, 55-1296).

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae ac maiores rubro et caeruleo colore exornatae, perraro autem auro coloribus imaginibus depictae. In margine superiore foliorum auctoritates rubro atramento exscriptae. Brevia additamenta marginalia passim occurrunt. F. 354^{v} opere absoluto, *finito Christus rex, Libro sit benedictus* et quaedam plumbo pallidissimo exarata parvi, ut videtur, momenti.

Integumentum tesseras gentilicias Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii praebet.

94 (olim 8, cf. f. I^{r}). Saec. XIV in., membran., mm. 415 × 245, ff. I. 319 (+ ff. 223^{a}. 247^{a}. 281^{a} librarii oscitatione neglectis).

<**Petri Lombardi** commentarii in psalmos> (M. 191, 55-1296).

Folium 248^{r} in marginibus fragmentum exhibet <postillae Hugonis de s. Charo in psalmum 113>, quod inc. *In exitu Israel. tytulus. alleluia. supra imitauit gentes ad laudem* et des. *confusus sum et erubui. et ubi debet* (ed. Lugduni 1645, 2, f. 294^{r}-294^{v}, col. b, 13).

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae rubro et caeruleo, interdum etiam auro coloribus imaginibus distinctae, maiores vero rubro et caeruleo, perraro autem auro et coloribus ornatae. F I^{v} vacuum. I^{r} notula parvi momenti catalaunica lingua exscripta. 317, opere absoluto, legitur: *finito Christus rex libro sit benedictus.* 317^{v}-318^{v} possessoris notula erasa aliaque plumbo pallidissime exarata. F. 319^{r} actus matrimonialis an. 1339 et notitia de nativitate filii lingua catalaunica conscripta, dein *Item obijt idest fuit occissus. per. male uolentibus. suis. petrus dessalvanhio filium quondam. Willelmi. burgensis. carurcj. XXIII. die mensis. octobris. anno. domini. millisimo. ccc°. LXJ°. hora completorij. qua ora. itur. spasiatum. et fuit. factum apud pontem uoquatum. deualantre. cuius. anima requiesquat in pace amen*, pauca nullius momenti aliaque plumbo hic illic evanido exarata. 319^{v} pauca nullius, ut videtur, pretii.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

95. Saec. XIV, membran., mm. 367 × 270, ff. 264.

<**Petri Lombardi** commentarii in psalmos> (M. 191, 55-1296).

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae coloribus distinctae, maiores autem rubro et caeruleo colore exornatae. F. 198 vacuum. In folio priori tabulae adglutinato scriptum legimus: *die XIIII mensis octobris 1511 fuit factum consixtorium publicum et papa sedit pro tribunali in sede maiestatis et priuauit IIII Cardinales uidelicet Cardinalis sancte crucis Cardinalis sancti malo Consentinus baiocensis et ipsemet pronu*<n>*ciauit in forma procurator ficalis penis.* Folio posteriori tabulae adglu-

tinato manu saec. XV pauca insunt de virtute invocationis B. M. Virginis, quae referre non expedit.

Integumenti tabulae corio castanei coloris saec. XVI obductae. Fibulae avulsae.

96. Saec. XIII ex., membran., mm. 370 × 264, ff. 274 (+ ff. 141ᵃ. 156ᵃ. 244ᵃ librarii oscitatione neglectis, — ff. 190-199 omissis).

⟨**Petri Lombardi** commentarii in psalmos⟩ (M. 191, 55-1296).

In marginibus duo librarii saec. XIII-XIV scholia amplissima in praefationem Petri Lombardi et in psalmos 1-72 festinanter exscripserunt. Scholium in psalmum primum inc. *Intentio huius psalmi et aliorum est generare conformitatem christi in hominibus que consistit in uirtutibus quarum finis est beatitudo.* Scholium in psalmum secundum inc. *Quare fremuerunt gentes. Quidam hebrei dicunt quod iste psalmus et precedens sunt unus psalmus. unde Gamaliel dicit quod primus psalmus incoatur a beatitudine et finitur in beatitudine.*

Codex binis columnis exaratus. Litterae maximae interdum auro coloribus imaginibus distinctae, saepe vero rubro et caeruleo colore pariter atque litterae maiores exaratae. Tituli et auctoritates minio exscripta sunt.

Integumenti tabulae corio castanei coloris saec. XVI obductae.

97. Saec. XIII, membran., mm. 315 × 216, ff. I. 226.

⟨**Petri Lombardi** commentarii in psalmos⟩ (M. 191, 55-1296).

Ff. I. 1. 225-226 avulsa ex codice continente Decretales cum notulis marginalibus. Ff. Iᵛ. 225-226 continent Gregorii IX Decretal. II, 28, 1-2; I, 1 usque ad v. *admittunt.* F. 1 continet eiusdem Gregorii IX Decretal. III, 1, 1-6. 9; 2, 1-3 usque ad v. *publice tenent.*

Litterae maximae auro coloribus figuris distinctae, maiores rubro et caeruleo, interdum etiam auro et coloribus. Tituli et auctoritates rubro exscripta. In marginibus additamenta passim occurrunt, perraro vero notulae plumbo pallidissimo exaratae. F. 224ʳ, opere absoluto, legitur *explicit psalterium glosatum. Christus laudetur. quia libri finis habetur. amen.* 224ᵛ elenchus quorundam nominum communium. 226 quod fuit integumento adglutinatum, posteriori in pagina perevanidum. I altero folio chartaceo vacuo adglutinatum est.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

98 (olim 2429, cf. f. 1ʳ). Saec. XII, membran., mm. 331 × 250, ff. 135.

Psalterium, cantica, hymni et alia.

1 (f. 1ʳ). **Psalterium gallicanum,** cum titulis seu prologis ex s. Augustini enarratione in versiculum primum fere omnium singulorum psalmorum, glossis interlinearibus et scholiis marginalibus praesertim ex eiusdem enarrationibus in psalmos (cf. M. 36, 67-1028; 37, 1033-1966)

paucisque vero ex s. Hieronymo. Praemittitur <s. Basilii> prologus in psalmos <Rufino interprete>, in ms. s. Augustino tributus: *Omnis scriptura diuinitus inspirata* (M. 36, 63-66). **2. Cantica**, hymni et preces. [1] (f. 123^{v}). *Confitebor tibi domine.* [2] (f. 124). *Ego dixi in dimidio dierum meorum.* [3] (ibid.). *Exultauit cor meum.* [4] (f. 124^{v}). *Cantemus domino.* [5] (f. 125). *Domine audiui audicionem tuam.* [6] (f. 125^{v}). *Audite cęli quę loquor.* [7] (f. 126^{v}). *Benedicite.* [8] (f. 127). *Benedictus.* [9] (ibid.). *Magnificat.* [10] (ibid.). *Nunc dimittis.* [11] (f. 127^{v}). *Te Teum.* [12] (ibid.). *Gloria in excelsis.* [13] (ibid.). *Pater noster.* [14] (f. 128). *Credo.* [15] (ibid.). *Quicumque uult saluus esse.*

3 (f. 129). *Incipiunt uersus metrice compositi de laude psalterii* (M. G. H., Poet. lat., 1, p. 92-93, carm. 5).

4 (f. 129^{v}). Expositio in precationem dominicam. Inc. *Pater noster qui es in cęlis. hoc nomine et caritas excitatur. quid enim carius filiis debet esse quam pater?* Des. *Reliqua uero. IIII. ad temporalem uitam pertinere uidentur.*

5 (f. 130). Expositio in symbolum apostolorum. Inc. *Symbolum quod continetur breuiter propter aeternam salutem omne quod credimus nuncupatur a similitudine quadam translato uocabulo.* Des. *Remissione peccatorum. etiam post baptisma. huius carnis resurrectionem. Inde uitam ęternam. amen.*

6 (f. 130^{v}). Litaniae maiores. Inter sanctos: Audoenus, Austregisilus, Medardus, Gildardus, Vedastus, Launomarus.

7 (f. 133^{v}). <Fragmentum enarrationis s. Augustini in psalmum 150> (M. 37, 1960-1963, n. 3).

Ff. I-II ex libro binis columnis saec. XIII exarato avulsa <codicis Iustiniani> fragmenta cum <Accursii glossis> continent: [1] (f. I) lib. I, 3 inde a v. *intentio calumniosa* usque ad v. *prouincias mo*<derantium> (Corpus iuris civ., ed. P. Krueger, Berolini 1892, 2, p. 22, n. 32, lin. 16 - 24, n. 36, lin. 24); [2] (f. II) lib. I, 6-9 inde a v. <qualiter>*cumque habuerunt* usque ad v. *fidei nostre* si<gnum> (loc. cit., p. 60, n. 3, lin. 6 - 61, n. 7, lin. 3).

Codex partim lineis plenis, partim duabus columnis exaratus. Litterae maximae variis saepe coloribus exornatae, maiores rubro et caeruleo alterna vice depictae, tituli minio exscripti. F. 133^{r} quaedam parvi momenti. Foliis 134^{v}-135^{r} notulae insunt iudiciariae et pecuniariae a Pardello iudice conscriptae, quas distinctius enucleare operae pretium non visum est. 135^{r} manu ipsius Pardelli legitur: *Anno domini M°. CCC. teresimo* (!) *indictione. I mensis maij die nono eiusdem interfecti sunt comes Anguillar et bercollus de domo ursina a Stephano de colupna.* 135^{v} duae notulae eiusdem valde evanidae.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

99. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 436 × 296, ff. 249 (+ ff. 224-223 librarii oscitatione bis numeratis, — f. 228 omisso).

V. et N. Testamenti libri aliquot cum <glossa ordinaria Wala-

fridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari (Bibl. cum glossa, 3, f. 309-439^{v}; 6, f. 163-275; cf. M. 113, 1079-1232; 114, 425-752).

1 (f. 1). Liber Proverbiorum, praefixo s. Hieronymi prologo: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308). **2** (f. 40^{v}). Liber Ecclesiastes, praevio s. Hieronymi prologo: *memini me* (M. 23, 1061-1062). **3** (f. 54). Canticum canticorum cum (f. 53^{v}) praefationis fragmento inde a v. *Salomon idest pacificus* (M. 113, 1127, C, 6-1128). **4** (f. 70). Liber Sapientiae, praemisso prologo: *Liber sapientie* (M. 113, 1167). **5** (f. 90^{v}). Liber Ecclesiastici cum ⟨s. Hieronymi⟩ prologo: *Multorum nobis et magnorum* (M. 29, 445-446) et fragmento ⟨praefationis Rabani Mauri in commentaria in Ecclesiasticum⟩, a v. *Iesu filii sirach* ad v. *commentarius sit* (M. 109, 763, B, 14-764, A, 14). **6** (f. 143). Actus Apostolorum. Praemittuntur: 1) prologus: *Lucas antiocensis natione syrus - proficeret medicina* (Bibl. cit., 6, f. 163); 2) glossa in eundem: *Lucas medicus antiocensis - conscribi actus apostolorum* (Bibl. cit., loc. cit.); 3) ⟨locus ex s. Hier. epistula ad Paulinum excerptus⟩ (M. 28, 178, 4-6). Glossae ordinariae (f. 195^{v}) subtexitur ⟨introitus in eosdem actus partim ex s. Hier., de vir. inlustr. 7, concinnatus⟩. Inc. *Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis. ad irrigandam paradysum qui inde diuiditur in IIII capita.* Des. *omnia uerba eius medicamenta animarum lugentium.* **7** (f. 196^{v}). S. Iacobi epistula. Praeeunt: 1 (f. 196) ⟨narratiuncula de s. Iacobi vita ex lib. s. Hier. de vir. inlustr. concinnata⟩ (inc. *Iacobus cognomento iustus,* des. *adriani titulum habuit nouissimum*), 2 (ibid.) ⟨s. Hier. prologus in epistulas catholicas⟩: *Non ita est ordo* (M. 29, 863-874); 3 (ibid.) ⟨glossae fragmentum in vitam s. Iacobi⟩ ordine ab edito diversum, quod inc. *Huic operi. Ieronimus* et des. *et absentes per epistolam consolari increpare instruere corrigere uel corripere* (Bibl. cit., 6, f. 209^{v}); 4 (ibid.) ⟨argumentum in epistulas catholicas ex s. Hier. epistula ad Paulinum depromptum⟩: *Iacobus petrus* (M. 28, 178, 7-9). **8.** S. Petri (f. 204^{v}) epistula I; - (f. 212^{v}) II. **9.** S. Ioannis (f. 218) epistula I; - (f. 227) II; - (f. 229) III. **10** (f. 229^{v}). S. Iudae epistula. **11** (f. 233^{v}). S. Ioannis Apocalypsis. Glossa ordinaria in 21, 20 ad f. 248 translata est. Praemittuntur: 1 (f. 232^{v}) praefatio, quae inc. *Omnes qui pie uolunt uiuere* et des. *parabole salomonis hee sunt* (Bibl. cit., 6, f. 239^{v}-240^{v}); 2 (ibid.) prothemata in Apocalypsim: *Sicut in secularibus libris tria queruntur - et certa premia intentio pacienter ferre omnia* (Bibl. cit., 6, f. 240^{v}-241^{r}).

Litterae maximae auro, coloribus, imaginibus ex sacrae Scripturae historiis depromptis exornatae, maiores rubro et caeruleo depictae. F. 142 vacuum. Prologorum et praefationum tituli desiderantur.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

100. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 371 × 250, ff. 147 (+ f. 85^{a} librarii oscitatione omisso).

V. T. libri aliquot cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 309-439^{r}; cf. M. 113, 1079-1232).

1 (f. 1). Liber Proverbiorum, praevio s. Hieronymi prologo: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308). **2** (f. 43). Liber Ecclesiastes, praefixo (f. 42^{r}) ⟨s. Hieronymi⟩ prologo: *Memini me* (M. 23, 1061-1062). **3** (f. 56^{v}). Canticum canticorum cum praefationis fragmento ab editis ordine tantum diverso, inde a v. *Salomon* (M. 113, 1127, C, 5-1128, D, 9). **4** (f. 73). Liber Sapientiae, proposito prologo: *Liber Sapientie* (M. 113, 1167). **5** (f. 92^{r}). Liber Ecclesiastici cum ⟨s. Hieronymi prologo⟩: *Multorum nobis* (M. 29, 445-446) et ⟨Rabani Mauri fragmento praefationis commentariorum in Ecclesiasticum⟩ a v. *Librum ihesu* ad v. *commenta sit* (M. 109, 763, B, 14-764, A, 14).

Litterae maximae rubro caeruleo flavo colore depictae, maiores rubro et caeruleo exornatae. Margines notulis conspersi. F. 147^{v} vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

101. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 362 × 254, ff. 151.

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 3, f. 309-386^{r}; cf. M. 113, 1079-1184).

1 (f. 1). Liber Proverbiorum, praevio s. Hieronymi prologo: *Iungat epistola* (M. 28, 1305-1308). **2** (f. 69^{v}). Liber Ecclesiastes, praefixo ⟨s. Hieronymi prologo⟩: *Memini me* (M. 23, 1061-1062). **3** (f. 90^{r}). Canticum canticorum, praemisso praefationis fragmento ab editis ordine tantum diverso, inde a v. *Salomon* (M. 113, 1127, C, 5-1128, D, 9). Subnectitur (f. 115^{v}) glossae ordinariae notula ⟨de tribus osculis⟩, quae inc. *Tria sunt oscula. Primum pedum. II. manuum. III. oris,* et des. *cuius castissimus amplexibus frui desiderat ab ipso osculum postulat. Osculetur me osculo oris sui.* **4** (f. 116). Liber Sapientiae.

Glossa ordinaria in Ecclesiasten abrumpitur v. *ad uoluptatem hortari* (Bibl. cit., 3, f. 354^{v}, F, a, lin. 5). Litterae maximae, quarum prima exhibet in ventre Salomonis imaginem, auro, coloribus, foliis aut floribus eleganter manu saec. XV depictae, litterae maiores rubro et caeruleo colore exornatae. Ff. 68^{v}. 151^{v} vacua.

In tegumenti dorso stemma Alexandri VII.

102. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 303 × 199, ff. II. 197.

V. T. libri aliquot omnino ut in cod. 100, prologo in librum Sapientiae excepto.

1 (f. 1^{v}). Liber Proverbiorum. 2 (f. 57). Liber Ecclesiastes. 3 (f. 75). Canticum canticorum. 4 (f. 97). Liber Sapientiae. 5 (f. 126). Liber Ecclesiastici.

Litterae maximae, prima excepta, desiderantur, spatiis ad eas excipiendas vacuis relictis; litterae maiores rubro et caeruleo colore depictae. In marginibus complurium foliorum notulae occurrunt. Ff. I. II. 196. 197 vacua.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii exhibentur.

103. Saec. XII, membran., mm. 250 × 164, ff. 114.

⟨**Isaiae** prophetia⟩ cum ⟨s. Hieronymi prologo⟩: ⟨N⟩*emo cum prophetas* (M. 28, 825-828), ⟨prothematis in glossam ordinariam⟩, ordine tantum ab editis diversis: *Non sicut ait montanus - nolui libros explanationis extendere* (Bibl. cum glossa, 4, f. 2, A, 1-B, 25), ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cit., 4, f. 3^{v}-108^{v}; cf. M. 113, 1231-1316).

F. 113^{v} complent brevissimae notitiae de regibus Phul, Teglaphalasar, Salmanasar, Sennacherib, Assaradon, Merodac, Baladan et de Ezechia. F. 114 duabus columnis exaratum continet Alexandri ⟨III⟩ epistulam ad T⟨heobaldum⟩ Cantuariensem Archiepiscopum eiusque suffraganeos (Iaffè-Loewenfeld, n. 10590). Subsequitur ⟨invectivae in Cistercienses fragmentum⟩, quod inc. *Cisterciensium tunicas sub quibus sancte religionis putabatur latere sinceritas. contra nos et unitatem ecclesie furere diutius quam oportuerit hucusque patiencia nostra tolerauit.*

Codex nullis titulis auctus. F. 113^{v}, libro expleto, litteris capitalibus scriptum legimus: *Salomon scripsit.*

In tegumenti dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

104. Saec. XII-XIII, membran., mm. 269 × 186, ff. 129.

⟨**Isaiae** prophetia cum (f. 1) s. Hieronymi prologi fragmento⟩: *Nemo cum prophetas* (M. 28, 825, B, 1-6 usque ad v. *conscripserunt*), ⟨prothematis in glossam ordinariam, excerptorum dispositione tantum ab editis diversis⟩: *Non sicut ait montanus - nolui libros explanationis extendere* (Bibl. cum glossa, 4, f. 2, A-B, 25), (f. 2) argumento ⟨ex s. Epiphanii lib. de vitis prophetarum excerpto⟩: *Ysaias nobili genere natus* (M. 113, 1231, B, 1-5), ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cit., 4, f. 3^{v}-108^{v}; cf. M. 113, 1231-1316).

Codex nullis titulis instructus. Deest vox " Visio „ quae litteris maximis pingenda erat. Litterae maiores ac maximae rubro et caeruleo colore depictae. Complura folia a tineis corrosa, pauca vero acu et acia consuta. F. 1 avulsum ex codice saec. XII psalterium

continente, psalmum 10 continet a v. ⟨sagit⟩*tas suas* ad v. *spiritus procella*⟨rum⟩; eoque usus est librarius saec. XII-XIII ad codicis defectus supplendos.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

105. Saec. XIII, membran., mm. 322 × 225, ff. I. 161.

Isaiae prophetia, praeter argumentum, omnino ut in cod. praecedenti.

Litterae maiores ac maximae rubro et caeruleo colore distinctae. Ff. I. 161 vacua. Ff. 47^{v}. 48^{r}. 134^{r}. 160^{v} notulae plumbo exaratae.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

106. Saec. XIII, membran., mm. 333 × 238, ff. I. 109.

Isaiae prophetia, praeter argumentum, omnino ut in cod. 104.

Littera maxima rubro et caeruleo colore depicta atque litterae maiores alterutro colore alternis vicibus exscriptae. Correctiones glossarum marginales atque additamenta hic illic occurrunt. F. I^{r} quaedam leguntur nullius momenti, pauca conspiciuntur turpiter erasa creditaeque pecuniae notulae quinque, in quibus occurrunt nomina *Guillelmus de Gomer, Maistre Jehans de Chamaux uel Goscet Mestre Nicolas, Ioannes de tauels.* I^{v} scholia in Marc. 7, 31 et Matth. 20, 28 litteris currentibus exscripta. 1^{r} nonnulla plumbo exarata, quae referre non iuvat. 107^{v}-109 miscellanea de rebus ad theologiam et ad sacram Scripturam spectantibus, quae distinctius enucleare operae pretium non visum est.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

107. Saec. XIV, membran., mm. 376 × 266, ff. I. 445 (+ ff. 118-127 librarii neglegentia bis numeratis et f. 214^{a} omisso).

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 110^{v}-331^{v}; cf. M. 114, 9-64).

1. Ieremiae (f. 2) prophetia; - (f. 127^{v}) lamentationes; - (f. 161^{v}) oratio. Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi⟩ prologus: *Ieremias propheta* (M. 28, 903-904); [2] (ibid.) ⟨prothemata⟩ eidem prologo subnexa: *Deus ad benefaciendum promptus - sicut in hoc ipso uolumine continetur* (Bibl. cit., 4, f. 110^{v}, E, 5-H, 1); [3] (f. 126) ⟨prothemata in lamentationes⟩: *Sicut cantica canticorum sunt - ideo hostibus subiacuit* (loc. cit., f. 178^{v}-179). **2** (f. 170). Prophetia Ezechielis. Praeeunt: [1] (f. 167) ⟨s. Hieronymi prologus⟩: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996): [2] (f. 167^{v}) ⟨introductiones in eandem⟩: *Non omnis captiuus - plenum humane nature tempus accedat* (Bibl. cit., 4, f. 208^{r}-209). **3** (f. 347). Prophetia Danielis. Praemittuntur: [1] (f. 346) ⟨s. Hier. prologus⟩: *Danielem prophetam* (M. 28, 1357-1360); [2] (f. 346^{v}) ⟨prothemata⟩: *Sciendum autem nullum prophetam - manifesta predicatione annotat* (Bibl. cit., 4, f. 294).

Litterae maiores pariter atque maximae rubro et caeruleo colore distinctae. Ff. 166^v. 345^v. 444^v. 445 vacua. F. I ex codice saec. XIII-XIV binis columnis exarato avulsum nonnullas continet quaestiones ⟨de confirmatione⟩.

Integumentum tesseras gentilicias Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii praebet.

108. Saec. XIII, membran., mm. 373 × 270, ff. II. 139.

Ieremiae et Danielis opera cum ⟨glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 110^v-202; 294-331^v; cf. M. 114, 9-64).

1. Ieremiae (f. 1^v) prophetia; - (f. 74) lamentationes; - (f. 101^v) oratio. Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨prothemata⟩: ⟨D⟩*eus ad benefaciendum promptus* - *sicut in hoc ipso uolumine continetur* (Bibl. cit., 4, f. 110^v, E, 5-H, 1); [2] (f. 73) ⟨prothemata in lamentationes⟩: *Sunt cantica canticorum* - *perspicatori uiam aperio lectori* (loc. cit., f. 178^v-179, C, 3). **2** (f. 105^v). Prophetia Danielis. Praeeunt: [1] ⟨s. Hieronymi prologus⟩: *Danielem prophetam* (M. 28, 1357-1360); [2] ⟨prothematum fragmentum⟩ ordine tantum ab editis diversum. Inc. *Sciendum autem*. Des. *arguere nititur falsitatis* (Bibl. cit., 4, f. 294, A, 1-B, 12).

Ff. I^v-II ex quodam codice saec. XIV binis columnis exarato avulsa antiquae versionis de anima ⟨Aristotelis⟩ duo continent fragmenta, quorum prius (2, 8) inc. *firmorum percussionem fieri ad inuicem* et des. *aeris mo*⟨t⟩*us sonus est. Sed qui* (cf. ed. Biehl, Lipsiae 1884, p. 52, 19 - 55, 13) et alterum inc. (3, 11) *ipsum iam uidetur quod tam delectabile et bonum simplex* et des. *unde tangibilium excellentia non corrumpit sed animal quia necessarie solum habere hunc. alios autem* (cf. ed. cit., p. 97, 17-104, 4). F. 139 ex eodem codice, a quo ff. I-II, avulsum complet fragmentum ⟨Physicae auscultationis⟩, quod inc. (8, 9) *in quo C. Non igitur in equali ipsa C.* et des. *quod indiuisibile est et inpartibile et nullam habens magnitudinem* (cf. ed. Prantl, Lipsiae 1879, p. 192, 11-195, 26).

Litterae librorum et versiculorum initiales, praeter unam, minio exscriptae. Margines notulis conspersi sunt. F. 138^r vacuum. I operculo olim adglutinatum perevanidum exstat. 138^v proprietarii nomen et codicis pretium turpiter erasa aliaque nullius momenti. 139^v manus saec. XIV-XV hanc notam nunc evanidam apposuit: *Ego iacobus cypriani redidi i*⟨stum⟩ *librum... magistri iohannis* et manus saec. XV inferius addidit: *Glossa interlinearis super Hieremiam.*

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

109. Saec. XIV, membran., mm. 325 × 229, ff. I. 226.

Ieremiae et Danielis opera cum glossa ⟨ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 110^v-202; 294-331^v; cf. M. 114, 9-64).

1. Ieremiae (f. 2) prophetia; - (f. 121) lamentationes; - (f. 158^{v}) oratio. Praeeunt: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi prologus⟩: *Ieremias propheta* (M. 28, 903-904); [2] (ibid.) ⟨prothemata⟩: *Deus ad benefaciendum est promptus - sicut in hoc ipso uolumine continetur* (Bibl. cit., 4, f. 110^{v}, E, 5-H, 1); [3] (f. 120) ⟨prothemata in lamentationes⟩: *Sunt cantica canticorum - merito hostibus subiacuit* (loc. cit., f. 178^{v}-179). **2** (f. 168). Prophetia Danielis, ultimo versiculo omisso. Praemittuntur: [1] (f. 164) ⟨s. Hieronymi prologus⟩, qui f. 164^{v} iterum repetitur: *Danielem prophetam* (M. 28, 1357-1360); [2] (f. 167^{v}) ⟨prothemata⟩, quorum pars iterum invenitur f. 164^{v}: *Sciendum autem nullum prophetam - et uinum concupiscentiae non bibit* (Bibl. cit., 4, f. 294, A, 1-B, 35). Praetexuntur prothematis (f. 167) verba: *Materia huius auctoris sunt decem uisiones - Ipse enim confregit mare eneum et columpnas ereas.*

Ff. 218^{v}-224 ⟨Chronici⟩ fragmenta complent. Inc. *Ab adam usque moysen patriarche. A moyse usque ad samuelem iudices.* Des. *Tercius herodes agrippa cuius auus herodes primus fuit. Secundus patruus qui iacobum interfecit.*

Litterae maximae nullae exstant, spatio ad eas excipiendas vacuo relicto; maiores autem rubro et caeruleo colore alterna vice exscriptae. Prologus in Danielem scholia marginalia glossasque interlineares praebet. Ff. I^{v}. 163^{v}. 224^{v}. 225^{r} vacua. 21. 216 acu filoque consuta. I^{r} saec. XV *Hieremias et Daniel glossati.* 225^{v} quaedam plumbo pallidissimo exarata. 226^{r} notula: *per f*⟨lorenos⟩ (?) *5.* 226^{v} manus saec. XV scripsit: *Jeremias et Daniel cum Glosa.*

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

110. Saec. XII, membran., mm. 196 × 129, ff. II. 102.

1. Ieremiae (f. 3) lamentationes; - (f. 57^{v}) oratio cum ⟨glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 179-202). Praemittuntur (f. 1) ⟨prothemata⟩: *Sunt cantica canticorum - perspicatiori uiam aperio lectori* (loc. cit., 178^{v}-179, C, 3). **2** (f. 65^{r}). Liber **Ecclesiastes** cum (f. 64) ⟨s. Hieronymi prologo⟩: *Memini me* (M. 23, 1061-1062) et glossa marginali et interlineari ⟨ex eiusdem commentario concinnata⟩, quae inc. *Tribus nominibus fuisse appellatum salomonem* et des. *labor est carnis non spiritus. hanc similitudinem librorum prohibet. libri autem qui ad unum referruntur sunt labor non carnis sed anime* (cf. M. 23, 1063-1174, et Bibl. cit., 3, f. 341-354^{r}).

Ff. I. II. 101. 102 saec. VII litteris uncialibus binis columnis exarata et nunc inter maximi pretii membranas translata, fragmenta lectionarii continent magna ex parte erasa et diversis notis saec. XIII referta, quarum praecipuae sunt: [1] (f. I^{r}) contractus obligationis de cruce cuidam abbati cedenda, priori in parte erasus; [2] (f. 101^{v}) modus quidam conficiendi medicinam et census s. Con-

stantii; [3] (f. 102^{r}) notulae de mutuata pecunia et de cautione praestita, in quibus inter alia scriptum legimus: *Iohannes cafarellus, presbiter andreas, bartholomeo de zoffo et sacrista sancti constantii.*

Litterae maiores aeque ac maximae rubro aut caeruleo colore exscriptae interdum coloribus illuminatae sunt. Margines complurium foliorum inferiores forfice excisi. F. 1 manu saec. XV *Expositio trenorum idest lamentationis hieremie.* 2^{v}. 99^{v} pauca erasa. 100 obsecrationes, possessoris nota turpiter erasa, modus conficiendi medicinas aliaque nullius prorsus momenti saec. XIII exarata.

Integumenti tabulae rubro corio saec. XVI obductae fibularum vestigia tantum exhibent.

111. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 317 × 225, ff. I. 161.

Ezechielis prophetia cum ⟨glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 209-290). Praemittuntur: [1] ⟨s. Hieronymi prologus⟩: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996); [2] ⟨introductiones⟩, quae inc. *Non omnis captiuus* et des. *plenum humane nature tempus accedat* (Bibl. cit., 4, f. 208^{v}-209).

Litterae maiores aeque ac maximae rubro et caeruleo colore distinctae. Ff. I. 160^{v}. 161 vacua. 160 possessoris nota turpiter erasa.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

112. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 337 × 232, ff. I. 391 (+ ff. 224-263 librarii oscitatione bis numeratis et 329^{a} neglecto, — 350-359 omissis).

V. T. libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 4, f. 209-427^{v}; 2, f. 240-269^{v}).

1 (f. 3). Prophetia Osee. Praeeunt: [1] (f. 2) ⟨s. Hieronymi praefatio in XII prophetas⟩: *Non idem ordo* (M. 28, 1071-1072); [2] (ibid.) ⟨prothematum fragmentum⟩ quod inc. *Ordo prophetarum* et des. *a ieronimo facta et exposita* (Bibl. cit., 4, f. 333, A, 1-10); [3] (f. 2^{v}) ⟨prologus⟩: *Temporibus ozie et ioathe - templum dei purgasse ac purificasse monstratur* (loc. cit., f. 332-332^{v}). **2** (f. 34^{v}). Prophetia Ioel. Praemittuntur: [1] (f. 33) ⟨prologus⟩: *Sanctus ioel apud hebreos - auribus percipe terra* (loc. cit., f. 350^{v}-351); [2] (f. 34) ⟨alter prologus⟩: *Ioel fatuel filius* (Tischendorf, p. LXVIII); [3] (f. 34^{v}) ⟨s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum c. 42⟩ (M. 83, 144). **3** (f. 46). Prophetia Amos, praeviis tribus ⟨prologis⟩, quorum primus (f. 45): *Ozias rex cum dei religionem - ad euersionem earumdem ciuitatum processuram uoluit demonstrare* (Bibl. cit., 4, f. 357^{v}-358), secundus: *Amos propheta et rusticus* (Tischendorf, p. LXVIII), tertius: *Hic amos propheta - sepultusque est cum patribus suis* (Bibl. cit., 4, f. 358-358^{v}). **4** (f. 67).

Prophetia Abdiae, praefixo (f. 66) ⟨prologo⟩: *Iacob patriarcha - in nostro sonat eloquio* (loc. cit., f. 370-370^v). **5** (f. 71^v). Prophetia Ionae. Praeeunt: [1] (f. 70) ⟨prologus⟩: *Sanctum ionam hebrei affirmant - quo a facie tua fugiam* (loc. cit., f. 372^v-373); [2] (f. 71) ⟨s. Isidori Hisp. de ortu et obitu patrum c. 45⟩ (M. 83, 144-145). **6** (f. 78). Prophetia Michaeae cum (f. 77^v) ⟨prologo⟩: *Temporibus ioathe. achaz - interitum adfuturum denuntiauit* (Bibl. cit., 4, f. 376^v-377) et (f. 78) argumento ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum desumpto⟩: *Micheas de morasti* (M. 28, 175, 10-11). **7** (f. 92). Prophetia Nahum, praemissis duobus ⟨prologis⟩, quorum prior (f. 91): *Naum prophetam - libri huius demonstratur* (Bibl. cit., 4, f. 385) et alter: *Sciendum autem - futurus est dominus* (loc. cit., f. 385). **8.** Habacuc (f. 101) prophetia; - (f. 106^v) oratio. Praemittuntur: [1] (f. 99) ⟨prologus ex s. Hier. prologo et commentariis in Habacuc excerptus⟩ a v. *Quatuor prophete* ad v. *miseriam uenire desiderat* (M. 25, 1335, A, 14 - 1337, D, 4); [2] (f. 100^v) ⟨glossa in argumentum⟩, quae inc. *Abacuc amplexans* et mutila des. *dulce nominare et omnibus predicare* (Bibl. cit., 4., f. 390, B, 12-D, 11). **9** (f. 110^v). Prophetia Sophoniae. Praeeunt: [1] (f. 109^v) ⟨prologus⟩: *Tradunt hebrei - textu lectionis denunciauit* (loc. cit., f. 396-397); [2] (f. 110^v) ⟨argumentum ex s. Hier. epistula laudata excerptum⟩: *Speculator sophonias* (M. 28, 175, 17-19). **10** (f. 119^v). Prophetia Aggaei cum (f. 118^v) ⟨prologo⟩: *Iheremias propheta ob causam periurii - interitum regnorum exterorum significat* (Bibl. cit., 4, f. 401^v-402) et (f. 119^v) ⟨argumento ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Aggeus festinus* (!) (M. 28, 175, 20-22). **11** (f. 126^v). Prophetia Zachariae cum (f. 125^v) ⟨prologo⟩: *Anno secundo darii - per noctem prophete est reuelata* (Bibl. cit., 4, f. 405^v-406) et (f. 126^v) ⟨argumento ex s. Hier. epist. laudata desumpto⟩: *Zacharias memor domini* (M. 28, 175, 23-37). **12** (f. 153^v). Prophetia Malachiae, praevio (f. 152^v) prologo: *Deus per moysen - quod deus alienos coluerint significant* (Bibl. cit., 4, f. 422^v-423). **13** (f. 163). Prophetia Danielis cum (f. 161) ⟨s. Hier. praefatione⟩: *Danielem prophetam* (M. 28, 1357-1360) et (f. 162^v) ⟨prothematis eidem prologo subnexis⟩: *Sciendum autem - christi manifestissima predicatione annotat* (Bibl. cit., 4, f. 294). Subsequuntur: [1] (f. 209) index regum Persarum, Aegyptiorum et Syriorum; [2] (f. 209^v) ⟨introductio in Danielem⟩, quae inc. *Sicut in tabernaculo domini erant tabule integre et uniformes* et des. *tandem agit de destructione... belis. et interfectione draconis. et sic finit tractatum.* **14** (f. 211). Libri I-II Ezrae, ⟨praefixo (f. 210) s. Hier. prologo⟩: *Utrum difficilius* (M. 28, 1471-1474). **15** (f. 236^v bis). Prophetia Ezechielis. Praemittuntur: [1] (f. 234 bis) ⟨s. Hier. prologus⟩: *Ezechiel propheta* (M. 28, 993-996); [2] (f. 234^v bis) ⟨introductiones⟩: *Non omnis captiuus - humane nature tempus accedant* (Bibl. cit., 4, f. 208^v-209).

Litterae maximae auro, coloribus, saepissime et imaginibus ex s. Scripturae historiis desumptis distinctae sunt, litterae maiores rubro et caeruleo colore depictae. Ff. I^v. 391^v vacua. In priore custodiae folio integumento adglutinato indiculus legitur regum duarum et decem tribuum manu saec. XV (Bibl. cum glossa, 4, f. 333, A, 10-23). I^r manus saec. XVI scripsit: *libri regum* (!) *cum glossa.* 1^r notula: *Se par Ba IIII.* 1^r stemma card. Iuliani della Rovere cum catenis s. Petri in vinculis; dein insigne (velum argenteum cum antenna aurea in pagina caerulea) cum inscriptione litteris capitalibus auratis: *Ilarem datorem* | *Diligit Deus.* 301^v quaedam erasa.

Integumenti tabulae viridi corio saec. XVI obductae fibularum vestigia retinent.

113. Saec. XIII, membran., mm. 356 × 236, ff. I. 182 (+ ff. 8^a. 11^a librarii neglegentia omissis).

Duodecim prophetae minores cum iisdem glossis, prologis, prothematis et argumentis, quae in cod. praecedente occurrunt, glossa tantum in argumentum prophetiae Habacuc excepta.

1 (f. 2^r). Prophetia Osee. **2** (f. 36^r). Prophetia Ioel. **3** (f. 50). Prophetia Amos. **4** (f. 76^r). Prophetia Abdiae. **5** (f. 81^r). Prophetia Ionae. **6** (f. 89^r). Prophetia Michaeae. **7** (f. 106). Prophetia Nahum. **8.** Habacuc (f. 115^v) prophetia; - (f. 122) oratio. **9** (f. 126). Prophetia Sophoniae. **10** (f. 136^v). Prophetia Aggaei. **11** (f. 143^v). Prophetia Zachariae. **12** (f. 172). Prophetia Malachiae.

Ff. I. 182, ex quodam codice saec. XIII avulsa, continent: 1) ⟨s. Hier. praefationem in Isaiam⟩: ⟨N⟩*emo cum prophetas* (M. 28, 825-828); 2) ⟨prothemata in Isaiam⟩, ordine tantum ab editis diversa: *Nemo putet me ysaiam breuiter posse exponere* - ⟨nolui libros explana⟩*tionis extendere* (Bibl. cum glossa, 4, f. 2, A - B, 25); 3) ⟨Isaiae prophetiae 1, 4⟩ usque ad v. ⟨V⟩*e genti* cum ⟨glossa odinaria et interlineari⟩ (loc. cit., f. 3^v-4). F. 180^r indicem continet regum duarum et decem tribuum (loc. cit., f. 333, A, 10-23).

Litterae maximae auro, argento, coloribus, saepe et rudibus imaginibus depictae, maiores rubro et caeruleo colore alterna vice exscriptae. Ff. 8^v. 181^r vacua. 8^r_a index. 180^v. 181^v notulae quaedam saec. XIV plumbo exaratae. 182^r nota: *per a 4* et pauca alia, quae non expedio. Folia complura tineis ac madore deturpata.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii exhibentur.

114. Saec. XII, membran., mm. 292 × 178, ff. 96.

V. T. Libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria⟩ usque ad v. (Sophon., 2, 10) *in loco suo* et ⟨Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ usque ad v. (Habacuc, 2, 10) *lapides ciuitatis* (Bibl. cum glossa, 4, f. 333-399^r) et iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus, prologis, prothematis, quae in cod. 112 occurrunt.

1 (f. 2). ⟨Prophetia Osee⟩. **2** (f. 25). ⟨Prophetia Ioel⟩. **3** (f. 35). ⟨Prophetia Amos⟩. **4** (f. 53). ⟨Prophetia Abdiae⟩. **5** (f. 55^r). ⟨Prophetia Ionae, addita glossa in argumentum⟩: *nullus tipi sui melior - incredulus perit* (Bibl. cit., 4, f. 373^v). **6** (f. 60^v). ⟨Prophetia Michaeae⟩, omisso argumento. **7** (f. 73). ⟨Prophetia Nahum⟩. **8.** ⟨Habacuc (f. 78^v) prophetia, addito argumento ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Abacuc luctator fortis* (M. 28, 175, 14-16); - (f. 83) ⟨oratio⟩. **9** (f. 85^r). ⟨Prophetia Sophoniae⟩, omisso argumento. Eiusdem prophetiae fragmentum (1, 1-11) f. 72 occurrit. **10** (f. 92^r). ⟨Prophetia Aggaei⟩ usque ad v. (2. 16) *ibi contaminata erunt*, prologo et argumento omissis.

Codex nullos titulos nullasque praebet litteras initiales. Prologi et argumenta plerumque in marginibus minutis notis exscripta sunt. Alter librarius priori iunior additamenta marginalia hic illic addidit.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

115. Saec. XIII in., membran., mm. 300 × 197, ff. 139.

Duodecim prophetae minores, iisdem, nisi aliter notetur, glossis, praefationibus, prologis, prothematis, quae in cod. 112 occurrunt, instructi atque locupletati.

1 (f. 4). Prophetia Osee, addito prothematis indice regum duarum et decem tribuum (Bibl. cum glossa, 4, f. 333, A, 10-23). **2** (f. 33). Prophetia Ioel. **3** (f. 43). Prophetia Amos. **4** (f. 62). Prophetia Abdiae. **5** (f. 65^r). Prophetia Ionae, ⟨addita glossa in argumentum⟩: *Nullus typi sui melior - incredulus perit* (loc. cit., f. 373^r). **6** (f. 72). Prophetia Michaeae. **7** (f. 85). Prophetia Nahum. **8.** Habacuc (f. 91^r) prophetia, alio fragmento glossae in argumentum suffecto a v. *Commentatur ieronimus* ad v. *tholosano episcopo* (loc. cit., f. 390, D, 5-1 ab imo); - (f. 96) oratio. **9** (f. 98^r). Prophetia Sophoniae. **10** (f. 105^v). Prophetia Aggaei. **11** (f. 110^r). Prophetia Zachariae. **12** (f. 132^v). Prophetia Malachiae, addito prologo ⟨ex s. Hier. epistula ad Paulinum deprompto⟩: *Malachias in fine omnium prophetarum* (M. 28, 175, 28-31).

Ff. 1-2 saec. XII-XIII exscripta complent: [1]) ⟨s. Hier. praefatio in XII prophetas⟩; [2]) ⟨prothemata in Oseam⟩; [3]) ⟨prologus⟩: *Temporibus ozie;* [4]) ⟨Osee prophetiae 1, 1 cum glossa ordinaria et interlineari⟩: quae omnia in ff. 3-4 repetuntur.

Litterae maximae rubro et caeruleo colore depictae, maiores alterutro colore alternis vicibus exaratae. Notulas marginales alter librarius passim addidit. In summo margine folii 2^r, manu saec. XIII *Iste liber est ecclesie parisiensis.* 139^r notulae a

quodam codicis possessore saec. XIV plumbo exscriptae. Folium 139 notulas plumbo exaratas aliaque exhibet parvi, ne dicam nullius momenti.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

116. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 375 × 259, ff. I. 100.

Duodecim prophetae minores, iisdem, nisi aliter notetur, glossis, praefationibus, prologis et prothematis instructi, quae in cod. 112 occurrunt.

1 (f. 2). Prophetia Osee. **2** (f. 22^{v}). Prophetia Ioel. **3** (f. 30). Prophetia Amos. **4** (f. 43^{v}). Prophetia Abdiae. **5** (f. 46). Prophetia Ionae, ⟨addita glossa in argumentum⟩: *Nullus typi sui melior - incredulus perit* (Bibl. cum glossa, 4, f. 373^{v}). **6** (f. 50^{r}). Prophetia Michaeae. **7** (f. 58^{r}). Prophetia Nahum. **8.** Habacuc (f. 63^{r}) prophetia, addito altero fragmento glossae in argumentum, quod inc. *Commentatur. ieronimus* et des. *tholosano episcopo* (loc. cit., f. 390, D, 5-1 ab imo); - (f. 67) oratio. **9** (f. 69^{r}). Prophetia Sophoniae. **10** (f. 74^{r}). Prophetia Aggaei. **11** (f. 78^{r}). Prophetia Zachariae. **12** (f. 95^{v}). Prophetia Malachiae.

Litterae maiores pariter atque maximae rubro et caeruleo colore distinctae. Notulae marginales plumbo exaratae passim occurrunt. F. I^{v} vacuum. I^{r} in membranae frustulo adglutinato index saec. XV scriptus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

117. Saec. XIII. XIV, membran., mm. 307 × 212, ff. I. 286.

Quattuor evangelia cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-244; cf. M. 114, 65-426).

1 (f. 1^{r}). Evangelium s. Matthaei. Praemittuntur: [1] ⟨argumentum⟩: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274); [2] ⟨prologus⟩: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 83^{r}). Evangelium s. Marci. Praeeunt: [1] (f. 82) ⟨argumentum⟩: *Marcus euangelista* (M. 103, 279-280); [2] (ibid.) Bedae ⟨epistula ad Accam⟩ (M. 92, 131-134); [3] (f. 82^{r}) ⟨excerpta quaedam⟩ ex Beda, s. Hieronymo et s. Augustino, quorum primum inc. *Beda. Scripturus ewangelium,* et ultimum inc. *Beda. dei filium appellat quem in prima.* **3** (f. 136^{r}). Evangelium s. Lucae, praevio ⟨argumento⟩: *Lucas syrus natione* (M. 103, 285-286). **4** (f. 223). Evangelium s. Ioannis. Praemittuntur: [1] (f. 220) ⟨commendatio s. Ioannis, Beda auctore⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636); [2] (ibid.) ⟨praefatio⟩: *Omnibus diuine scripture paginis* (M. 35, 1377-1380); [3] (ibid.) ⟨glossa in s. Ioannis commendationem⟩: *Vinum aliud est nuptiale - sic humanis mentibus intimare* (Bibl. cit., 5, f. 184^{r}, B, 16-185, A, 25).

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior saec. XIII folia 1-135 et alter saec. XIV reliqua exaravit. Primae litterae evangeliorum ss. Matthaei et Marci auro, coloribus, imaginibus distinctae; reliquae litterae maximae rubro et caeruleo colore, maiores aut rubro aut caeruleo aut atramento exaratae. Glossulae in argumentorum lineas interiectae eaedem maxima ex parte sunt, quas in Biblia cum glossa impressas legimus. Notulae marginales diversis manibus exscriptae passim reperiuntur. In priore volumine duplex foliorum enumeratio; antiquior numeris romanis expressa incipit ab initio utriusque evangelii.

Ff. I^{v}. 133-135. 219. 221^{v}. 222. 285^{v}. 286^{v} vacua. I^{r} scriptum legimus rubris litteris: *Die XX Decembris MDLXXVII. Sanctissimus Dominus noster Gregorius XIII. dedit hunc librum Bibliothecę Vaticanae.* 286^{r} manu saec. XV *precium huius libri est in argenteis unciis III* ||||| et inferius alia manu *M̊. CCCC̊. LXVIII prima indictione ego frater* ||||| ||||| *in botontina Ciuitate. Amen.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii expressae sunt.

118. Saec. XIV, membran., mm. 427×290, ff. I. 278.

Quattuor evangelia omnino, nisi aliter notetur, ut in cod. praecedenti.

1 (f. 1^{r}). Evangelium s. Matthaei, addita glossa in argumentum, quae inc. *Modus tractandi talis est* et des. *uel facte sunt promissiones* (Bibl. cum glossa, 5, f. 3^{v}-4). **2** (f. 86^{r}). Evangelium s. Marci. Praeeunt tantum: [1] ⟨argumentum⟩: *Marcus euangelista* (M. 103, 279-280); [2] ⟨introductio in argumentum⟩ ab edita fragmentorum ordine diversa, quae inc. *Quatuor sunt qualitates* et des. *hominem a surdo et muto spiritu quod discipuli nequibant liberauit* (Bibl. cit., 5, f. 88^{v}). **3** (f. 137^{r}). Evangelium s. Lucae. **4** (f. 225^{r}). Evangelium s. Ioannis.

Litterae maiores aeque ac maximae rubro et caeruleo colore depictae. Insunt marginibus correctiones vel additamenta rubro colore ab altero librario prioris aequali exarata. Quibusdam in foliis notulae exstant plumbo pallidissimo exscriptae. F. I^{r} vacuum. I^{v} in membranae frustulo adglutinato index eadem manu, quae indicem codicis praecedentis exaravit.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

119. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 420×270, ff. I. 262.

Quattuor evangelia cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-244; cf. M. 114, 65-426).

1 (f. 1^{r}). Evangelium s. Matthaei, praeviis ⟨argumento⟩: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274) et ⟨prologo⟩: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 81). Evangelium s. Marci cum (f. 80) ⟨argumento⟩: *Marcus euangelista dei* (M. 103, 279-280) et ⟨introductione⟩: *Primum expulsio demonis - aquila est ascendendo* (Bibl. cit., 5, f. 88^{r}-89^{v}, ordine tamen diverso). **3** (f. 129). Evangelium s. Lucae, praemisso (f. 128^{v}) ⟨argumento⟩: *Lucas syrus natione*

et antiochenus (M. 103, 285-286), cui subnectitur nota: *Lectorem obsecro - memor benigne* (Bibl. cit., 5, f. 122, 24-32). **4** (f. 213). Evangelium s. Ioannis cum (f. 212) eiusdem <commendatione, Beda auctore>: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636) et <prologo>: *Omnibus diuine scripture* (M. 114, 355-356).

F. 262, quod est ab alio codice avulsum eodem saec. XIV exarato, continet fragmentum <Libri Sapientiae>, scil. a v. *similiter decidi* ad v. *omnipotentis dei sincera* (7, 3-25), cum glossa <ordinaria et interlineari> (Bibl. cit., 3, f. 373^v-374^v).

Litterae initiales auro coloribus imaginibus ornatae, maiores rubro et caeruleo depictae. F. I^r legitur *Librum. hunc euangeliorum. Melioribus. glosis. glosatum. emi ego* | *Martinus* | *ab heredibus. Cristofari. Campanarii. Mercatoris.* | *Ianuensis. Anno domini 1470 p.^{a} octobris per Manus. M. Stephani. or. sancte. Marie seruorum.* Sequitur monogramma satis evanidum. Folio I^v adglutinata sunt duo frustula membranea, in quibus manus saec. XV scripsit *Ista quatuor euangelia glosata* | *euangeliorum* | *quatuor euangelista grozati.* Marg. inf. f. 1^r conspicitur in ornamento variis coloribus distincto scutum gentis Fiesco, ut docet inscriptio notis argenteis *Urbanus* | *de Flisco.* 212^v imo marg. *iste liber est iohis de ywit* (?) *can. cam̄rum.* Folium 262 nova membrana refectum est; 262^v, olim tegumento codicis adglutinatum, admodum pessumdatum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

120 (olim 2266; cf. f. I^r). Saec. XIV, membran., mm. 408 × 275, ff. III. 340.

Quattuor evangelia cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-244; cf. M. 114, 65-426).

1 (f. 2). Evangelium s. Matthaei, praemissis (f. 1) <argumento>: *Matheus ex iudea. sicut in ordine* (M. 103, 273-274) et <prologo>: *Matheus. cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 103). Evangelium s. Marci, praevio (f. 102) <argumento>: *Marcus euangelista dei electus* (M. 103, 279-280) cum <introductione> in idem: *Primum expulsio demonis - metamus in celo* (Bibl. cum glossa, 5, f. 88^v-89^v, ordine tamen diverso). **3** (f. 165^v). Evangelium s. Lucae cum <argumento>: *Lucas syrus natione et antiochenus. arte medicus* (M. 103, 285-286), cui subnectitur nota: *Lectorem obsecro studiose - memor benigne* (Bibl. cit., 5, f. 122, 24-32). Glossa ordinaria desinit in v. *et amore firmaret* (Bibl. cit., 5, f. 183^v, F, 13). **4** (f. 274). Evangelium s. Ioannis cum (f. 273) eiusdem <commendatione, Beda auctore>: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636) et <prologo>: *Omnibus diuine scripture* (M. 35, 1377-1380; 114, 355-356).

Litteras maximas conspicuas reddunt aurum colores imagines. Litterae maiores rubro et caeruleo colore illitae sunt. Ff. I^v. II^r. III^v. 101^v. 339^v. 340 vacua. I^r *V. 2266* | *120. N.* II^v cernuntur imagines Iesu Christi crucifixi et B. V. Mariae coronatae. III^r pictura iudicii ultimi; summo margine iterum adscriptum est *Euangelia glosata*, marg.

inf., manu saec. XIV, *Hunc Librum Emit Frater* ||||| ||||| *pro anima sua et Benefactorum Suorum* | *et quicumque hunc titulum deleuerit deleatur de libro* | *viuentium.* 339 indiculus occurrit partim erasus librorum quos codicis proprietarius possedit.

In tegumenti tabulis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

121 (olim 13; cf. f. I^r). Saec. XIII-XIV, membran., mm. 420 × 270, ff. I. 139.

Novum Testamentum, praeter s. Pauli epistulas, cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-244; 6, f. 210-275; 163-208^v; cf. M. 114, 65-426; 671-752; 425-470).

1 (f. 1). S. Matthaei evangelium, praemissis ⟨argumento⟩: *Matheus ex iudea* (M. 103, 279-280) et ⟨prologo⟩: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65). **2** (f. 25^v). Evangelium s. Marci cum ⟨argumento⟩: *Marcus euangelista dei* (M. 103, 279-280) et ⟨introductione⟩ in idem, quae inc. *Primum expulsio demonis,* des. *metamus in celo* (Bibl. cit., 5, f. 88^v-89^v, ordine tamen diverso). **3** (f. 40^v). S. Lucae evangelium, praevio ⟨argumento⟩: *Lucas natione syrus et antiochenus* (M. 103, 285-286). **4** (f. 66). Evangelium s. Iohannis, praemissis ⟨commendatione⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636) et ⟨prologo⟩: *Omnibus diuine scripture* (M. 114, 355-356). **5** (f. 80). S. Iacobi epistula cum ⟨s. Hieronymi prologo ad VII epistulas canonicas⟩: *Non ita est ordo aput grecos* (M. 29, 863-874) et ⟨argumento⟩ quod inc. *Iacobus cognomento iustus,* des. *habuit notissimum,* ut in cod. 78, f. 150. **6** (f. 83). S. Petri epistula I; - (f. 86^v) II. **7** (f. 88^v). S. Ioannis epistula I; - (f. 92^v) II; (f. 93) III. **8** (f. 93^v). S. Iudae epistula. **9** (f. 95). S. Ioannis Apocalypsis cum ⟨prothematum fragmentis⟩, sc. a v. *Deus pater* ad v. *configurauit* et a v. *inter reliquos* ad finem (Bibl. cit., 6, f. 240, F, 11 ab imo - H, 9; 241, A-C). **10** (f. 108^v). Actus Apostolorum cum ⟨prologo⟩ qui inc. *Lucas antiocensis natione syrus,* des. *proficeret medicina* et altero qui inc. *Lucas medicus antiocensis,* des. *conscribi actus apostolorum* (Bibl. cit., 6, f. 163).

Litterae maximae depictae sunt rubro et caeruleo colore, maiores vero rubro aut caeruleo. Ff. I^v. 139 vacua. I^r *V. 13* | *121. N.*

In codicis operculis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

122 (olim 2827; cf. f. I^r). Saec. XIV in., membran., mm. 359 × 246, ff. I. 269.

Quattuor evangelia cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-244; cf. M. 114, 65-426).

1 (f. 3^v). Evangelium s. Matthaei. Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨s. Hieronymi prologus⟩: *Plures fuisse* usque ad v. *uiuis canendis* (M. 26, 15-20, B, 1);

[2] (f. 1^v) alter ⟨prologus⟩: *Matheus cum primum predicasset* (M. 114, 63-65); [3] (f. 3) ⟨argumentum⟩: *Matheus ex iudea sicut in ordine* (M. 103, 273-274). Interiecta sunt: ⟨prooemium quoddam in Matthaeum⟩ (f. 1), quod inc. *Nomen libri euangelium grece,* des. *dispensationem christi reuelandam preuiderunt;* ⟨scholium⟩ (f. 1^v): *In sapientia dei patris discimus mundum calcare - salutem operamur*; ⟨prologus⟩: *Haec causa compulit matheum - euangelice uite statum docet;* ⟨glossae tres⟩ (f. 2) in s. Matthaei librum generationis, sc. historica (inc. *Iudas habuit tres filios,* des. *testimonium habens in aqua*), mystica (inc. *In his patribus christus prefiguratur,* des. *filiorum in ecclesia completur*), moralis (inc. *In his patribus significantur uirtutes,* des. *qui est nostra terra promissionis*). **2** (f. 83^v). Evangelium s. Marci cum ⟨argumento⟩: *Marcus euangelista dei et petri in baptismate* (M. 103, 279-280). **3** (f. 132^v). Evangelium s. Lucae cum ⟨argumento⟩: *Lucas natione syrus arte medicus* (M. ibid., 285-286). **4** (f. 219). Evangelium s. Ioannis, praemissis (f. 218) ⟨prologo⟩: *Omnibus diuine scripture* (M. 114, 355-356) et (f. 218^v) ⟨commendatione, auctore Beda⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636).

Litterae maximae auro variisque coloribus, saepe et imaginibus eleganter ornatae, litterae maiores rubro et caeruleo depictae. Ff. I^v. 268. 269^v vacua. I^r *V. 2827* | *122. N.* 269 pauca prorsus erasa.

In tegumenti tabulis exhibentur tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

123 (olim 2300; cf. f. I^r). Saec. XIV, membran., mm. 350 × 245, ff. I. 162.

Evangelia **1** (f. 1^v) s. Matthaei, **2** (f. 100) s. Marci ⟨cum Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-88; 90 - 121; cf. M. 114, 65-244). Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨argumentum⟩: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274); [2] (f. 1^r) ⟨prologus⟩: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65); [3] (f. 99) alter ⟨prologus⟩: *Marcus euangelista dei* (M. 103, 279-280); [4] (ibid.) ⟨introductio⟩: *Primum expulsio demonis - metamus in celo* (Bibl. cit., 5, f. 88^v-89^v, alio tamen ordine). Glossa ordinaria in evang. s. Marci desinit v. *uobiscum sum* (Bibl. cit., 5, f. 88, A, 3). Librarius alter prioris aequalis scholiis copiosis margines conspersit, inter quae (f. 96^v) versus 21 de tribus Mariis (inc. *Historiam ueterem si uersificando sequamur,* des. *Iacobus alphei cleophea matre maria*) et (f. 99) versus quinque de evangelistarum symbolis (inc. *Quatuor est primus. primus tribus. alter opimus,* des. *Bos uolat in nono. decimo sua queque repono*), idemque f. 98^v *introitum in marcum secundum magistrum bertrandum* descripsit. Inc. *Noli timere uermis iacob* ⟨Isa. 41, 14⟩ etc. *Ne primitiue fundatores ecclesie audito illo domini uerbo.* Des. *helyas longe prius moysen fuit.*

Litterae maximae et maiores rubro caeruloque colore depictae. Ff. I^{v}. 101. 102^{v} vacua. I^{r} *V. 2300* | *123. N.* 1^{r} manu saec. XIV *Liber sancti Rufi. Si quis ei abstulerit anathema sit.* 162 indiculus rerum notabilium ex Evangeliis Lucae et Matthaei.

In tegumenti tabulis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

124. Saec. XIV, membran., mm. 320 × 227, ff. I. 227.

Evangelia **1** (f. 2^{v}) s. Matthaei, **2** (f. 130^{v}) s. Ioannis cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 3^{v}-88; 185-244; cf. M. 114, 65-178; 356-426). Praemittuntur: [1] (f. 1) <argumentum>: *Matheus ex iudea sicut in ordine* (M. 103, 273-274); [2] (ibid.) <prologus>: *Matheus cum primo predicasset* (M. 114, 63-65); [3] (f. 129) <s. Ioannis commendatio, auctore Beda>: *Hic est iohannes euangelista* (M. 92, 633-636); [4] (ibid.) <prologus>: *Omnibus diuine* (M. 114, 355-356).

Litterae maiores pariter ac maximae rubro et caeruleo colore depictae. Ff. I^{v}. 227 vacua. I^{r} legitur index capitum manu librarii coaequali. S. Ioannis evangelium in marginibus et inter lineas notulas exhibet litteris minutissimis exaratas. Margo inferior complurium foliorum oleo maculatus est.

Tegumenti tabulae saeculo XVI corio rubro obductae sunt et fibulis exornatae, quarum vestigia tantum invenies.

125 (olim 2839; cf. f. I^{r}). Saec. XII, membran., mm. 267 × 170, ff. II. 91.

S. Matthaei evangelium cum <glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-88; cf. M. 114, 63-178). Praemittuntur: [1] (f. 1) <argumentum>: *Matheus ex iudea* (M. 103, 273-274); [2] (f. 1^{v}) <prologus> in quattuor evangelistas, qui inc. *Cum multi scripsisse euangelia legantur* et des. *non recusemus passionem;* (f. 2) <interpretatio nominum hebraicorum progenitorum Iesu Christi>, quae inc. *Tres tesserescedecades in generatione christi* et des. *amari et undosi mundi edidit lucem;* [4] (f. 2^{v}) <nota de septem Evangelii bonis>: *Primum bonum. quod sapientia - quo nobis datur spiritus timoris.*

Folium II avulsum ex codice graeco saec. XI descripto, continet <epistulam I **s. Petri**> a v. ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι ad v. μέλει περὶ ὑμῶν (4, 17-5, 7) cum explanatione quae inc. ἐνστάντος καιροῦ et des. ἀσεβεῖν εἰς θεόν (Cramer, Catena in epistolas catholicas, Oxonii 1840, p. 79, 5-28).

F. 89^{v}-90^{v}. Excerpta ex concilio calcedonensi, Rabano Mauro, s. Augustino, s. Hieronymo, quae distinctius recensere operae pretium non visum est. F. 90^{v}. <Brevis notitia de Psalmorum usu>. Inc. *Sciendum quod. VIII. sunt psalmi.* Des. *mentem tuam consolabitur* (cf. M. 101, 465).

Litterae maiores rubrae, maximae desiderantur. Ff. I^v. 91 vacua. I^r parte inf. *V. 2839* | *125. n.* Manus saec. XIII in margine folii 1 adscripsit *Liber iste est conuentus fratrum minorum de papia, Mateus.* 90, manu saec. XIV, *Iste liber est fratrum minorum de papia. Si quis furatus eum fuerit indignationem omnipotentis dei et petri et pauli apostolorum eius incurrat atque beati ffrancisci* (!). 90^v quaedam erasa.

In tegumenti tabulis conspiciuntur tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

126. Saec. XII, membran., mm. 268 × 189, ff. 111.

S. **Matthaei** evangelium (f. 3) cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 5-88; cf. M. 114, 65-178). Praemittuntur (f. 1) ⟨argumentum⟩ quod inc. *Natus* (leg. " Matthaeus ,,) *ex iudea sicut in ordine primus* (M. 103, 273-274) et ⟨prologus in evangelistas⟩, qui inc. *Cum multi scripsisse euangelia legantur. soli quattuor Matheus. Marcus. Lucas. et Iohannes,* des. *si non recusemus compassionem;* (f. 1^v) ⟨interpretatio nominum hebraicorum progenitorum Iesu Christi⟩ (= cod. 125, f. 2); (f. 3) ⟨nota de septem bonis evangelii⟩ (= cod. 125, f. 2^v).

Litterae maximae et maiores rubro aut caeruleo colore illitae; primum argumenti vocabulum rubris et caeruleis litteris alternis; primum evangelii verbum minio exscriptum. F. 111^v vacuum. Summo margine folii codicis tegumento posteriori adglutinati legitur notula quaedam saec. XIII exarata, quam referre non iuvat.

In codicis asseribus tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobellluzzi card. bibliothecarii.

127. Saec. XIV, membran., mm. 335 × 238, ff. I. 128.

Evangelia 1 (f. 1^v) s. Marci, 2 (f. 49^v) s. Lucae cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 88^v-183^v; cf. M. 114, 179-356). Praeeunt ff. 1. 49 ⟨argumenta⟩: *Marcus euangelista dei electus; Lucas syrus nacione antiochenus* (M. 103, 230. 285-286). Argumento in Lucam subnectitur (f. 49^v) nota: *Lectorem obsecro - memor benigne* (Bibl. cit., 5, f. 122, 24-32).

Evangeliorum argumentorumque litteras initiales aurum et colores distinguunt. Ff. 1^v. 47^v. 48. 127^r vacua. F. 1 manus saeculi XV indiculum exaravit. 127^v *Euangelia Marci et Luce cum glossa.* 128^r *per a. 5.* 128^v, olim codicis operculo adglutinatum, notarii actum continet adeo pessumdatum, ut legi nequeat.

Integumenti tabulae saec. XVI corio rubro obductae: fibulae ceciderunt.

128. Saec. XII ex., membran., mm. 244 × 165, ff. II. 115.

S. **Marci** (f. 4), praemisso (f. 1) ⟨argumento⟩: *Marcus euangelista dei electus et petri* (M. 103, 279-280), evangelium cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa iterlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 88^v-121; cf. M. 114, 179-224).

Ff. I-II. 115, quae pertinuerunt ad codicem Vaticanum graecum 503, saec. IX binis columnis exaratum, continent fragmenta, magna ex parte turpiter abrasa, <**Epiphanii** operis contra haereses>, scil. lib. I, tom. I, haer. 13. 14. 15 (M. P. G., 41, 237 sqq.).

Litterae initiales ff. 1. 4 desiderantur, maximae et maiores rubro et caeruleo alterno depictae. F. II^{v} summo marg. manus saec. XV adscripsit *Euangelium marci glossatum.* 1 marg. sup. *Euangelium Marci.* 114^{v} vacuum.

Tegumenti asseres corio rubro saec. XVI contecti.

129. Saec. XII ex., membran., mm. 276 × 171, ff. 69.

S. Marci (f. 8^{v}) evangelium usque ad v. *aduoluit lapidem ad hostium* (15, 46), cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria> usque ad v. *dicitur esse permixtus* et <Anselmi Laudunensis glossa interlineari> usque ad v. *operculum spei* (Bibl. cum glossa, 5, f. 88^{v}-119^{v}, E, 25; cf. M. 114, 179-240). Praemittitur (f. 6^{v}) <argumentum>: <M>*arcus euangelista dei et petri in baptismate* (M. 103, 229-280).

Ff. 1-6 sermones aliquot continent diversis saec. XII-XIII manibus exaratos, sine auctoris nomine. **1** inc. <S>*entio fratres karissimi. sentio cum sapiente illo qui ait. Gratior est fructus,* des. *purgatam inuenire alieno reatu et immunem a suo.* **2** (f. 1^{v}) inc. <D>*auid futura spiritu praeuidens. liberauit inquit,* des. *satagite ut eum laudare. cum eo regnare ualeatis. qui uiuit* etc. **3** (f. 2) inc. *Spiritu sancto ysaias edoctus,* des. *dignetur. in eo ministrare auxilium gratie sue qui uiuit* etc. **4** (f. 3^{v}) inc. <Q>*uantas comissis uobis ouobis* (!) *debeatis,* des. *nisi aperiatur tectum. non demittetur paraliticus ante christum.* **5** (fragmenta) inc. (f. 4^{v}) *Dicit apostolus. si est in uno corpore,* des. (f. 5) *Gratia uobis. et pax multiplicetur in recognitione dei.* **6** inc. *Etsi post minas deus facit bona,* des. *uniuersa facientibus. ipsi audire contempserit.* Sequitur rasura.

F. 6. Antiphona: *Benedicamus domino quem chorus angelorum laudat* etc. cum neumatis.

Litterae initiales nullae exstant. In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

130. Saec. XII, membran., mm. 220 × 146, ff. 66.

S. Marci (f. 3), praemisso (f. 1) <argumento>: *Marcus euangelista dei. et petri in baptismate* (M. 103, 279-280), evangelium cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 88^{v}-121; cf. M. 114, 179-244).

Primum argumenti pariter atque evangelii vocabulum notis rubris et caeruleis alternis exaratum. Litterae initiales ff. 1. 3 desiderantur, reliquae litterae maximae, aeque ac

maiores, rubrae. 66^{v} marg. inf. rubro charactere legitur *liber Clareuallis de Flastra* | *quem qui furatus fuerit uel retinere* | *presumpserit, anathematis uinculo* | *subiciatur.*

In tegumenti tabulis exstant tesserae gentiliciae Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

131. Saec. XII ex., membran., mm. 250 × 161, ff. 136.

S. Marci evangelium (f. 3) cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 90-121; cf. M. 114, 179-244). Praemittitur (f. 1) <argumentum>: <M>*arcus euangelista dei electus* usque ad v. *meruerat in genere* (M. 103, 279-280, 11).

Litterae initiales et tituli desunt: litterae maiores rubrae. Extrema evangelii verba (f. 135^{v}-136) alia manus supplevit. 136^{v} manus saec. XV quaedam conscribillavit nullius momenti.

In tegumenti dorso insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

132. Saec. XII ex., membran., mm. 265 × 162, ff. 121.

S. Lucae evangelium (f. 3^{r}) cum (f. 1) <argumento>: *Lucas syrus natione et antiocenus* (M. 103, 285-286), <Walafridi Strabi (f. 3^{r}) glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 122-183^{r}; cf. M. 114, 243-356). Glossula argumento interiecta differt ab edita in Bibl. cit., f. 121^{r}-122. In fine (f. 120) post notam: *Lectorem obsecro - memor benigne* (Bibl. cit., 5, f. 122, 24-32) argumentum: *Lucas antiocensis, natione syrus* denuo invenies et, alia manu saec. XIII, (f. 120^{r}) sermonem in cantic. canticor. 8, 14, qui inc. *Inter sanctarum testimonia scripturarum que beatissimo benedicto patri nostro,* des. *suis tunc inpetret discipulis largiendam, auctore deo et domino nostro ... amen.*

Litterae initiales (ff. 1^{r}. 4^{r}) sunt variis coloribus distinctae, tituli minio exarati. F. 3^{r} vacuum; l. 2 alia manu coaequali suppleta; 119^{v}. 120 saec. XII-XIII descripta binis columnis.

In tegumenti dorso conspiciuntur stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

133. Saec. XII ex., membran., mm. 258 × 188, ff. 121.

S. Lucae (f. 2) evangelium cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 5, f. 122-183^{r}; cf. M. 114, 243-356). Praemittuntur (f. 1) <argumentum>: *Lucas antiocenus* (M. 103, 285-286) et (f. 2) nota: *Lectorem obsecro - benigne* (Bibl. cit., 5, f. 122, 24-32).

F. 121^{r} manus saec. XIII hymnos descripsit, qui inc. *Summi regis mater et filia; O salutaris. uirgo stella maris* (Chevalier, nn. 19741. 13685).

Litterae maximae et maiores rubro caeruloque colore illitae. Ff. I. II vacua. 121^{v}

Lucas. glo. et quaedam saec. XIV-XV plumbo pallidissimo exarata, nullius, ut videtur, pretii.

Codicis opercula obducta sunt corio rubro signato saec. XVI.

134. Saec. XII, membran., mm. 240 × 164, ff. 111.

1 (f. 2). **S. Ioannis** evangelium, praemissis (f. 1) ⟨commendatione, auctore Beda⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636) et ⟨prologo⟩: *Omnibus diuine scripture* (M. 114, 355-356), cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 185^v-244; cf. M. 114, 356-426).

2 (f. 56). *Incipiunt. meditationes. uenerabilis uiri guidonis. prioris cartussie.* Inc. *Bonum michi domine quod humiliasti me.* Des. *cum tradiderit regnum deo et patri et erit deus omnia in omnibus amen.*

3 (f. 71). *Incipit expositio super apocalipsi. Iohannis apostoli.* Inc. *Apocalipsis est reuelatio. hanc reuelationem eo tempore meruit uidere.* Des. mutila *et deus pater est templum illius ciuitatis. Ciuitas sanctorum non egent* (!) *sole. neque luna ut luceat.*

Codicem partim lineis plenis, partim (f. 56-70) binis columnis diversae manus scripserunt. Littera initialis argumenti in Ioan. evang. (f. 1) coloribus ornata: initialis evangelii (f. 2) apostoli imaginem pictam exhibet. Tituli rubri. 110^v marg. inf. *est liber sancte marie clarevallis de clento.* 111 vacuum. In folio codicis operculo posteriori adglutinato legitur *Die XXVIII. Mensis Iulij. MDLXIII Rd. D. Alexius Laurentianus almę Urbis Romę Gimnasij generalis Bidellus hunc librum ad Vaticane bibliothecę usum restituit si forte ipsius antea fuit ut conscientiam et animam suam redderet immunem et si in hoc aliquid d*⟨etri⟩*menti foret nullam prorsus lęsionem pateretur.*

In tegumenti asseribus stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

135. Saec. XII, membran., mm. 273 × 186, ff. 48.

S. Ioannis (f. 2) evangelium cum (f. 1) ⟨eiusdem commendatione, Beda auctore⟩: *Hic est iohannes* (M. 92, 633-636), ⟨prologo⟩: *Omnibus diuinae scripturae* (M. 114, 355-356), ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 185^v-244; cf. M. 114, 356-426), paucis tantum omissis.

In fine operis (f. 48) addita sunt: postilla in s. Ioan. evang. 1, 3; locus ex s. Gregorii Moral., 14, 38 excerptus (M. 75, 1063, B, 10-1064, A, 7) et notula de sacerdotum potestate absolvendi peccata, quam memorasse tantum sufficiat.

Litterae maximae variis coloribus tinctae, maiores rubrae. F. 48 codicis operculo adglutinatum est.

In tegumentis insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

136. Saec. XII-XIII, membran., mm. 264 × 179, ff. I. 97.

S. Ioannis (f. 3) evangelium cum (f. 1) ⟨eiusdem commendatione⟩: ⟨H⟩*ic est iohannes* (M. 92, 633-636), ⟨prologo⟩: *Omnibus diuine scripture* (M. 114, 355-356), ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 5, f. 185^{v}-244, cf. M. 114, 356-426).

Ff. 1-2. 91-96 alia manus exaravit. I. 97 vacua. Litterae initiales desunt. In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

137. Saec. XIV, membran., mm. 381 × 267, ff. 154.

1 (f. 1). **Actus Apostolorum** cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cit., 6, f. 163-208^{v}; cf. M. 114, 425-470). Praemittuntur (f. 1) duo ⟨prologi⟩, quorum prior: *Lucas medicus - conscribi actus apostolorum* et alter: *Lucas antiocensis natione syrus - proficeret medicina* (Bibl. cit., 6, f. 163). Subnectitur (f. 105) introitus in eosdem Actus Apost. (inc. *Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis*, des. *medicamenta diuinarum languentium*) magna ex parte concinnatus ex ⟨s. Hier., de viris inlustr. 7⟩; cf. cod. 78, f. 150. **2** (f. 107^{v}). **S. Ioannis** Apocalypsis, cum (f. 107) prologo s. Hieronymi: *Iohannes apostolus* (M. 114, 709), ⟨Walafridi Strabi (f. 106) glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis (f. 107^{v}) glossa interlineari⟩ (Bibl. cit., 6, f. 241-275; cf. M. 114, 709-752). Glossas de 12 lapidibus pretiosis (Bibl. cit., 6, f. 273, A, 11-273^{v}, F, 20) in fine commentarii (f. 153^{v}-154^{v}) invenies.

Litterae initiales rubro colore et caeruleo ornatae. In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

138. Saec. XIV in., membran., mm. 353 × 240, ff. 150.

Novi Testamenti libri aliquot cum ⟨glossa ordinaria Walafridi Strabi et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 163-275; cf. M. 114, 425-470; 671-752).

1 (f. 1^{v}). Actus Apostolorum. Praeeunt (f. 1) duo ⟨prologi⟩, quorum prior: *Lucas medicus. antiocensis - conscribi actus apostolorum* et alter: *Lucas antiocensis natione. syrus - eius proficeret medicina* (Bibl. cit., 6, f. 163). In fine (f. 70) legitur ⟨introitus in eosdem Act. Apost.⟩ magna ex parte concinnatus ex ⟨s. Hier., de viris inlustr. 7⟩, qui inc. *Fluuius egrediebatur*, des. *medicamenta animarum lugentium*, ut in cod. 78, f. 150. **2** (f. 71). S. Iacobi epistula cum (f. 70^{v}) vita eiusdem ⟨ex s. Hier., de viris inlustr. 2⟩ magna ex parte concinnata, quae inc. *Iacobus cognomento iustus* et des. *habuit nouissimum*, ut in cod. 78, f. 150, ⟨s. Hieronymi prologo (f. 71) in epistulas catholicas⟩:

Non ita est ordo (M. 29, 863-874), prothematum (f. 70^v-71) fragmento, sc. a v. *Huic operi* usque ad v. *instruere corrigere uel corripere* (Bibl. cit., 6, f. 209^v, F, 2-H, 40), sed ordine turbato, <argumento (f. 71) in epistulas catholicas ex s. Hieronymi epist. ad Paulinum>: *Iacobus Petrus* (M. 28, 178, 7-9.). **3.** S. Petri (f. 81^v) epistula I; - (f. 91^v) II. **4.** S. Ioannis (f. 98^v) epistula I; - (f. 109^v) II; - (f. 111) III, cum (f. 98^v) fragmento glossae in praefationem, sc. a v. *scripserat iohannes* ad finem (Bibl. cit., f. 228, B, 16-C, 27). Prologus et argumenta desiderantur. **5** (f. 112). Iudae epistula. **6** (f. 116^v). S. Ioannis Apocalypsis, praemissis (f. 115^v) prothematis: *Sicut in secularibus - patienter ferre omnia* (Bibl. cit., 6, f. 240^v-241). Glossa de 12 lapidibus pretiosis (Bibl. cit., 6, f. 273, A, 11-273^v, F, 20) in fine commentarii legitur (f. 148).

Litterae maximae auro coloribus et interdum imaginibus distinctae; maiores rubro ac caeruleo colore pictae. Ff. 149^v. 150^v vacua. Exstant in marginibus notae ipso saec. XIV plumbo exaratae. 150^r pauca in Apoc. 17, 9; 21, 4. 19; in Pauli epist. ad Hebr. 11, 30; in Iacobi epistulam, quae nullius sunt pretii.

In tegumenti tergo stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

139. Saec. XII, membran., mm. 281 × 185, ff. I. 178.

S. Pauli epistulae cum <Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari> (Bibl. cum glossa, 6, f. 3^v-162^v; cf. M. 114, 469-670). Praemittuntur duo prologi, quorum prior (f. 1^v): *Primum queritur quare post euangelia* (M. 111, 1275-1278), alter (f. 4): <R>*omani sunt qui ex iudeis - concordiam cohortatur* (Bibl. cit., 6, f. 2).

1 (f. 7). Ad Romanos. Praemittitur (f. 6^v) <argumentum>: <R>*omani sunt partis* (M. 114, 469) cum eiusdem <expositionis> fragmento, sc. a v. *Pro altercatione* ad v. *gratie dei* (Bibl. cit., 6, f. 3, B, 4-2 ab imo). **2** (f. 40^v). Ad Corinthios I cum <argumento>: <C>*orinthii ... et hi similiter* (M. 114, 519) et <expositione>: *Corinthii sunt achaici - humilitatis ut seruus et cetera* (Bibl. cit., 6, f. 33). **3** (f. 73^v). Ad Corinthios II. Praeeunt <argumentum>: *Post actam* (M. 114, 551) et eiusdem <expositionis> pars: *Quibusdam corinthiorum - proponit* (Bibl. cit., 6, f. 61^v, E, 14-G, 17). **4** (f. 93). Ad Galatas, praevio <argumento>: <G>*alathe sunt greci* (M. 114, 569) cum <expositionis> parte, sc. a v. *hi ueritatem* ad v. *ad salutem sufficit* (Bibl. cit., 6, f. 78^v, E, 23 - G, 21). **5** (f. 104). Ad Ephesios, praevio (f. 103^v) <argumento>: <E>*phesii sunt asiani* (M. 114, 587) cum <expositione>: *Hi per paulum - gratiam* (!) *data* (Bibl. cit., 6, f. 89-89^v, G, 1). **6** (f. 113^v). Ad Philippenses, duobus praemissis <argumentis>, quorum prius: <P>*hylipenses sunt macedones* (M. 114, 601), alterum: *hi paulo per epafroditum,* usque ad v. *contra eum senserant* (Bibl. cit., 6, f. 97^v, F, 4 ab imo - H, 3 ab imo). **7** (f. 121). Ad Colossenses cum duobus <argumentis>, quorum prius: *Colossenses sicut*

(M. 114, 609), alterum: *quibus non ipse - illi docuerant* (Bibl. cit., 6, f. 103^{v}, F, 14-H, 21). **8** (f. 128). Ad Thessalonicenses I, duobus praemissis ⟨argumentis⟩, quorum prius: ⟨T⟩*hessalonicenses sunt* (M. 114, 615), alterum: *qui facile,* usque ad v. *alios corrigant* (Bibl. cit., 6, f. 109, A-C, 12). **9** (f. 134^{v}). Ad Thessalonicenses II cum ⟨argumento⟩: *Ad thessalonicenses* (M. 114, 619). **10** (f. 138). Ad Timotheum I, praeviis ⟨argumentis⟩: ⟨T⟩*imotheum instruit* (M. 114, 623) et: *Timotheo relicto in asia,* usque ad v. *quomodo eam regat* (Bibl. cit., 6, f. 116, A, 34-B, 2). **11** (f. 146). Ad Timotheum II, praemissis ⟨argumento⟩: ⟨I⟩*tem thymotheo* (M. 114, 633) et alterius argumenti " Apostolus cum esset " parte: *Paulus iam a mundo - multis modis* (Bibl. cit., 6, f. 123^{v}, F, 6-G, 4 ab imo). **12** (f. 151^{v}). Ad Titum, duobus praeviis ⟨argumentis⟩, sc.: *Titum commonefacit* (M. 114, 637) et: *Tito relicto - a nicopoli* (Bibl. cit., 6, f. 128, C, 7-11). **13** (f. 155). Ad Philemonem, praemissis duobus ⟨argumentis⟩, quorum prius: ⟨P⟩*hylemoni familiares* (M. 114, 641), alterum: *Phylemoni familiares litteras mittit - de carcere* (Bibl. cit., 6, f. 130, D, 6-1 ab imo). **14** (f. 157). Ad Hebraeos. Praemittuntur (f. 156^{v}) duo argumenta, quorum alterum: *In prioribus dicendum est* (M. 114, 643), alterum: *Ecclesiis hebreorum - maior est eis* (ex fragmentis argumenti: " In primis " (M. 114, 643) et eiusdem expositionis: " Quidam veritatis " (Bibl. cit., 6, f. 131) concinnatum.

F. I e codice saec. XI exarato petitum, fragmentum continet ⟨Libri pontificalis⟩, sc. a v... *sexta synodo qui per dei* ad v. *quieuit ac se humiliauit* (Ioh. V, n. 2 - Serg. I, n. 3; vol. I, 366, 6-372, 1 Duchesne).

Litteras maximas auro et coloribus depictas distinguunt ornamenta imagines animalia quaedam inter se aut cum apostolo colluctantia. Desunt litterae initiales prologorum argumentorumque fere omnes. F. I^{v} erasum vix legi potest. 1^{r} manus saec. XV adscripsit *Epistolle pauli;* alia manus adiecit *cum glossis.* 179. 180^{v} vacua. 180^{r} *finito libro reddatur gloria christo.*

Integumenti tabulae corio rubro saec. XVI contectae.

140. Saec. XII ex., membran., mm. 290 × 196, ff. 236.

S. Pauli epistulae cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 3^{r}-162^{v}; cf. M. 114, 469-670).

1 (f. 1). Ad Romanos. Loco argumenti invenies tantum ⟨expositionis⟩ v. *Pro altercatione - gratię dei* (Bibl. cit., 6, f. 3, B, 4-2 ab imo). **2** (f. 48^{v}). Ad Corinthios I cum ⟨expositione argumenti⟩: *Corinthii sunt, achaici - humilitatis. ut seruus etc.* (Bibl. cit., 6, f. 33). Argumentum omissum est. **3** (f. 95). Ad Corinthios II. Loco argumenti ⟨expositionis pars⟩: *Quibusdam corinthiorum - proponit* (loc. cit., f. 61^{v}, E-G, 17). **4** (f. 123). Ad Galatas. Argumenti

loco leguntur ⟨expositionis⟩ v. *hi ueritatem - sufficit ad salutem* (Bibl. cit., 6, f. 78^{v}, E, 23-G, 21). **5** (f. 137). Ad Ephesios cum ⟨argumenti expositione⟩: *hi per paulum - dei data* (loc. cit., f. 89-89^{v}, G, 1). **6** (f. 150). Ad Philippenses, praevio ⟨argumento⟩ inde a v. *hi, paulo per epafroditum* (loc. cit., f. 97^{v}, F, 4 ab imo - H, 33). **7** (f. 159^{v}). Ad Colossenses cum ⟨argumento⟩: *quibus non ipse*, usque ad v. *docuerant* (loc. cit., f. 103^{v}, F-H, 21). **8** (f. 168^{v}). Ad Thessalonicenses I, praemisso ⟨argumento⟩: *qui facile* usque ad v. *ab athenis* (loc. cit., f. 109, A-C, 13). **9** (f. 176^{v}). Ad Thessalonicenses II. **10** (f. 181). Ad Timotheum I, praevio ⟨argumento⟩: *Timotheo in asia*, usque ad v. *quo eam regat* (loc. cit., f. 116, A-B, 2). **11** (f. 191^{v}). Ad Timotheum II, praemissa ⟨argumenti⟩ parte: *Paulus iam a mundo - multis modis* (loc. cit., f. 123^{v}, F, 6-G, 4 ab imo). **12** (f. 198^{v}). Ad Titum cum ⟨argumenti⟩ fragmento: *Tito relicto - a nicopoli* (loc. cit., f. 128, C, 7-11). **13** (f. 202^{v}). Ad Philemonem, praevio ⟨argumento⟩: *Philemoni, familiares - de carcere* (loc. cit., f. 130, D, 6-1 ab imo). **14** (f. 204). Ad Hebraeos, praemisso brevi argumento (*Ecclesiis hebreorum - maior est eis*) ex argumento " In primis " (M. 114, 643) et eiusdem expositione: " Quidam veritatis " (Bibl. cit., 6, f. 131) concinnato.

Litterae maximae auro et coloribus ornatae: maiores rubro et caeruleo alterne illitae. In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

141. Saec. XII in., membran., mm. 254 × 167, ff. 193.

S. Pauli epistulae cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 3^{v}-162^{v}; cf. M. 114, 469-670), iisdem argumentis, nisi aliter notetur, instructae, quae in cod. 139 occurrunt. Prologi desunt.

1 (f. 1). Ad Romanos, omisso argumento: " Romani sunt partis ". **2** (f. 35^{v}). Ad Corinthios I. Argumenti expositio usque ad v. *reuocans ad unitatem* (Bibl. cit., 6, f. 33, B-D, 19). **3** (f. 74). Ad Corinthios II. **4** (f. 96^{v}). Ad Galatas. **5** (f. 107^{v}). Ad Ephesios. **6** (f. 118). Ad Philippenses, omisso argumento: " Philippenses sunt macedones ". **7** (f. 125^{v}). Ad Colossenses, omisso argumento: " Colossenses sicut ". **8** (f. 133). Ad Thessalonicenses I. **9** (f. 140). Ad Thessalonicenses II. **10** (f. 143). Ad Laodicenses (M. 153, 565-568). Desunt initio v. " Paulus - neque ". **11** (f. 144). Ad Timotheum I. **12** (f. 153^{v}). Ad Timotheum II. **13** (f. 160). Ad Titum. **14** (f. 164). Ad Philemonem, omisso argumento: " Philemoni familiares " (M. 114, 641). **15** (f. 166). Ad Hebraeos.

Litterae initiales, pariter ac tituli summo foliorum margine adscripti, minio illitae. Littera initialis prima (f. 1), grandiori forma, rubro flavo caeruleo colore ornata. Ff. 192^{v}.

193^r vacua. 1 marg. inf. manu saec. XIV *Epistole pauli glossate per .. f. ..* 192^v manus saec. XV notavit *Iste sunt epistole pauli glosate depromte ad usum fratris ...* quae secuntur evanida non legi. Inferius *Iste liber est mei magistri Pauli Petri ... ciuis Romani et ...* reliqua non expedio. 193^v excerpta de nomine Iesu ex s. Bernardi ⟨sermone 15 in Cantica, nn. 6. 7⟩ (M. 183, 846-847). Manus saec. XV pauca addidit ex s. Augustini enarratione in psalm. 72 (M. 36, 928, 19-22).

Tegumenti tergum exhibet stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

142. Saec. XII, membran., mm. 271 × 181, ff. 122.

S. Pauli epistulae tres cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria, non tamen integre, et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 3^v-77).

1 (f. 1). Ad Romanos. **2** (f. 45). Ad Corinthios I cum ⟨argumenti expositione⟩ usque ad v. *reuocatis ad unitatem* (Bibl. cit., 6, f. 33, D, 19). **3** (f. 90^r). Ad Corinthios II usque ad v. (12, 19) *propter edificationem.* Praemittitur ⟨argumentum⟩: *Post actam* (M. 114, 551) cum expositione: *Quibusdam proponit* (Bibl. cit., 6, f. 61^r, E, 14-G, 17).

Foliis 121-122, quae ab alio codice petita saec. XII-XIII binis columnis descripto et exsecta sunt, occurrunt glossae Placentini Pessulani, Baldi et aliorum. Prima glossa integra inc. *Emere cogitur debitor fratris sui partem addictam creditori ex diuisionis necessitate.*

Codex binis columnis diligenter perscriptus, mutilus est in fine. Litterae primae initiali variis pictae coloribus inest imago s. Pauli: reliquae litterae initiales desiderantur. Epistulae ad Romanos initium notis rubris et caeruleis conspicuum; principium epistulae I ad Corinthios minio exaratum. Margines sunt passim notulis pallidioribus conspersi, quae nullius sunt pretii. Pars externa folii 86, quae exciderat, filo consuta. 122^v, olim tegumento adglutinatum, satis pessumdatum.

In tegumenti dorso conspiciuntur scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

143. Saec. XII, membran., mm. 285 × 198, ff. 183.

S. Pauli epistulae cum ⟨Lanfranci commentario⟩ (M. 150, 105, D-406). Glossula interiecta ab ed., l. c., dissentit. Prima est: *seruus ihesu christi: non legis;* secunda *vocatus apostolus: uel ab hominibus uel potius ad hoc uocatus ut sit apostolus;* tertia *segregatus. id est a ceteris apostolis;* ultima *dimissum: scilicet a me in iter quod ire uolebat.* Singulis epistulis praemittuntur solita argumenta (M. 114, 469. 519. 551. 569. 587. 601. 609. 615. 619. 625. 633. 637. 641. 643). Argumentum in epist. ad Romanos inscribitur in cod. *prologus.*

1 (f. 1). Ad Romanos. **2** (f. 34). Ad Corinthios I; - (f. 67) II. **3** (f. 88^v). Ad Galatas. **4** (f. 99^r). Ad Ephesios. **5** (f. 111). Ad Philippenses. **6** (f. 119). Ad Thessalonicenses I; - (f. 126) II. **7** (f. 130).

Ad Colossenses. **8** (f. 137^{v}). Ad Timotheum I; - (f. 146^{v}) II. **9** (f. 153). Ad Titum. **10** (f. 157). Ad Philemonem. **11** (f. 159). Ad Hebraeos.

Folium tegumento codicis posteriori adglutinatum, fragmentum exhibet ⟨Sexti Decretal. lib. III, tit. I-IV⟩, ex codice saec. XIV binis columnis descripto et rubricato. Inc. ⟨moni⟩*ti non resipuerint*. Des. *nisi tantum ei de prouentibus* (Corpus Iur. Canon. ed. Richter-Friedberg, Lipsiae 1881, p. II, coll. 1018, 10-1020, 18 ab imo).

Commentarius pereleganter exaratus est litteris minutis erectis, epistulae litteris grandiori forma. Litterae maximae et maiores rubro viridi flavo colore distinctae. Tituli rubri.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

144. Saec. XII ex. membran., mm. 260 × 174, ff. 263.

⟨**Petri Lombardi** in s. Pauli epistulas omnes collectanea⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520). Desunt solita argumenta.

F. 98. Excerpta ex s. Augustino, de Trin. lib. XII. Primum inc. *Videamus ubi sit* (c. 1, ap. M. 42, 997). Ultimum des. *in uno homine quereretur* (c. 12, ap. M. 42, 1008, 10 ab imo).

Codex duabus columnis exaratus et passim correctus. Desunt litterae initiales, praeter primam auro et coloribus saec. XV ornatam. Praefationis et (f. 2^{v}) commentarii in epist. ad Romanos initia notis rubris et caeruleis alternis depicta sunt ipso saec. XV. In marginibus invenies auctoritates minio exscriptas. F. 72 vacuum. 180 lacinia constans mm. 278 × 37, scholium exhibet in epistulam ad Ephes. 6, 16. Inc. *Tela dicuntur, quia de longe mittuntur*. Des. *primam gloriam lucere conpellunt*.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

145. Saec. XIV, membran., mm. 423 × 297, ff. 267.

S. Pauli epistulae cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520). Argumenta paululum differunt ab editis.

1 (f. 2). Ad Romanos, praemissa (f. 1) Petri Lombardi praefatione: *Principia rerum*. **2** (f. 67^{v}). Ad Corinthios I; - (f. 115^{v}) II. **3** (f. 141^{v}). Ad Galatas. **4** (f. 162^{v}). Ad Ephesios. **5** (f. 177^{v}). Ad Philippenses. **6** (f. 188). Ad Colossenses. **7** (f. 197). Ad Thessalonicenses I; - (f. 204) II. **8** (f. 208^{v}). Ad Timotheum I; - (f. 220) II. **9** (f. 226). Ad Titum. **10** (f. 230). Ad Philemonem. **11** (f. 231). Ad Hebraeos.

Duae manus ipsa librarii aetate scholia amplissima in marginibus foliorum 1^{v}-102. 193-199 addiderunt. Praeit (f. 1^{r}) prologus quidam seu principium lecturae in s. Pauli epistulas. Inc. *de comedente exiuit cibus et de fortis egressa est dulcedo. iud. XIIII. hoc est probleuma sansonis quod non potuerunt philistei soluere per tres dies. et loquitur ad litteram de leone*. Des. *uolens eos humiliari ut*

omnia attribuant gratie dei. Scholium I inc. *Hec autem epistola diuiditur in tres partes. primo more suo premittit salutationem. Secundo captat beniuolentiam.* II inc. *Paulus qui interpretatur secundum glossam quietus.* Aliae manus notulas marginales et interlineares hic illic exararunt partim atramento, partim plumbo.

Codex duabus columnis scriptus litteras maximas variis coloribus exornatas praebet, maiores vero rubro et caeruleo alterne depictas. Folium 267[v] vacuum.

In codicis tegumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

146. Saec. XIV, membran., mm. 467 × 310, ff. 278.

S. Pauli epistulae cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520). Singulis epistulis praemittuntur solita argumenta: primum tantum, ut ap. M., l. c., desideratur.

1 (f. 2). Ad Romanos, praevia (f. 1) P. Lombardi praefatione: *Principia rerum.* **2** (f. 70). Ad Corinthios I; - (f. 120) II. **3** (f. 147). Ad Galatas. **4** (f. 170[v]). Ad Ephesios. **5** (f. 187). Ad Philippenses. **6** (f. 197[r]). Ad Colossenses. **7** (f. 206[v]). Ad Thessalonicenses I; - (f. 213[r]) II. **8** (f. 218). Ad Timotheum I; - (f. 229[r]) II. **9** (f. 236[r]). Ad Titum. **10** (f. 240). Ad Philemonem. **11** (f. 241). Ad Hebraeos.

Codex binis columnis exaratus est. Litterae maximae variis coloribus et figuris ornatae, maiores colore rubro et caeruleo alterna vice illitae. F. 278 notae partim erasae, partim plumbo pallidissimo conscriptae.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

147. Saec. XIV in., membran., mm. 384 × 265, ff. III. 325.

S. Pauli epistulae cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520) et solitis argumentis, primo excepto.

1 (f. 2). Ad Romanos, praemissa (f. 1) ⟨P. Lombardi praefatione⟩. **2** (f. 76). Ad Corinthios I; - (f. 133[r]) II. **3** (f. 165[r]). Ad Galatas. **4** (f. 192[v]). Ad Ephesios. **5** (f. 212). Ad Philippenses. **6** (f. 225[v]). Ad Colossenses. **7** (f. 237[v]). Ad Thessalonicenses I; - (f. 247) II. **8** (f. 252[v]). Ad Timotheum I; - (f. 266) II. **9** (f. 274). Ad Titum. **10** (f. 278[r]). Ad Philemonem. **11** (f. 280). Ad Hebraeos.

In marginibus et inter lineas vir quidam doctus librarii coaequalis glossas et scholia copiosissima in suum usum digessit, idemque in foliis II. III. 325[r] complures quaestiones disputatas conscripsit, quarum prima inc. *Possunt queri de ueritate. primo quid secundum rationem sit. Secundo, in quo conueniat. uel differat. uerum a bono.* Insunt tituli: [1]) *de ueritate,* [2]) *de trinitate,* [3]) *de spe,* [4]) *de pluribus coniugiis,* [5]) *de discretione ciborum,* [6]) *de precepto prelatorum,* [7]) *de custodia angelorum,* [8]) *de obedientia,* [9]) *de prophetia,* [10]) *de obedientia claustra-*

lium, [11]) *de precio sanguinis christi,* [12]) *de preceptis.* Inscriptiones has exaravit ipso saec. XIV alter codicis possessor, idemque textum hic illic correxit, scholia nonnulla addidit, in f. II^{r} principium lecturae in s. Pauli epistulas conscripsit (inc. *iudicum. VIIII. e. de comedente exiuit cibus. et de forti egressa est dulcedo. nec potuerunt per tres dies,* des. *oremus uerum sansonem cum lacrimis ut nobis illam aperiat quod ipse prestare dignetur etc.*) et in parte superiore summarium quoddam festinanter confecit, quod referre non iuvat.

Codex binis columnis exaratus litteras maximas praebet auro et coloribus distinctas, in quibus s. Pauli effigies pictae sunt. Litterae maiores rubro colore et caeruleo alterna vice illitae. F. I^{r} vacuum. 325^{v} manu saec. XV *in isto uolumine sunt CCC et XXIIII folia.* Inferius quaedam perspiciuntur erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

148. Saec. XIV, membran., mm. 435 × 290, ff. 276.

S. Pauli apostoli epistulae omnes cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520).

1 (f. 2). Ad Romanos, praemisso (f. 1) P. Lombardi prologo. **2** (f. 70). Ad Corinthios I; - (f. 121^{v}) II. **3** (f. 149^{v}). Ad Galatas. **4** (f. 171^{v}). Ad Ephesios. **5** (f. 188). Ad Philippenses. **6** (f. 198^{v}). Ad Colossenses. **7** (f. 208). Ad Thessalonicenses I; - (f. 215^{v}) II. **8** (f. 220). Ad Timotheum I; - (f. 230) II. **9** (f. 236). Ad Titum. **10** (f. 239^{v}). Ad Philemonem. **11** (f. 241). Ad Hebraeos.

Solita argumenta omnia, praeter in epist. ad Hebraeos, desiderantur.

Codex binis columnis exaratus litteras maximas auro rubro caeruleo, maiores vero rubro tantum et caeruleo alterno depictas praebet. Exstant in marginibus notae pallidissimae stilo exaratae. Inter f. 194 et 195 insertum est frustulum membran. mm. 354×132, in quo legitur commentarius in epist. ad Phil. a v. *umbram* (leg. « verbum ») *legalium* ad v. *tamptans* (!) *si quo modo* (M. 192, 245, B, 13-247, A, 10).

In tegumenti operculis ligneis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

149. 150. Saec, XIV, membran.

S. Pauli epistulae omnes cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520) in duo volumina divisae. Singulis epistulis, exceptis ad Romanos et ad Corinthios I, solita praeeunt argumenta.

I (**149**) mm. 380 × 259, ff. 228.

1 (f. 2^{r}). Ad Romanos, praevia (f. 1) ⟨P. Lombardi praefatione⟩. **2** (f. 104). Ad Corinthios I; - (f. 183^{v}) II. **3** (f. 228^{v}). Ad Galatas usque ad v. *seculorum amen* (1, 5). Commentarius abrumpitur v. *gratia sit uobis id est remissio* (M. 192, 95, 4 ab imo).

II (**150**) mm. 372 × 247, ff. 199.

1 (f. 1). Ad Galatas inde a v. *Miror quod* (1, 6). Commentarius inc. a v. *peccatorum et pax a deo patre mentis* (M. 192, 95, 4 ab imo). **2** (f. 35^v). Ad Ephesios. **3** (f. 59). Ad Philippenses. **4** (f. 75^v). Ad Colossenses. **5** (f. 88). Ad Thessalonicenses I; - (f. 99) II. **6** (f. 106). Ad Timotheum I; - (f. 123) II. **7** (f. 133^v). Ad Titum. **8** (f. 139). Ad Philemonem. **9** (f. 141^v). Ad Hebraeos.

Codex binis columnis exaratus. Litteris epistularum initialibus s. Pauli inest imago. Litterae maximae omnes auro et coloribus pictae, maiores rubro et caeruleo alterno. Complurium foliorum margines superiores externi maculati sunt. Secundi voluminis f. 199^v vacuum.

In tegumentorum dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

151. An. 1295 (cf. f. 206^v), membran., mm. 362 × 238, ff. I. 208.

S. Pauli epistulae cum ⟨Petri Lombardi collectaneis⟩ (M. 191, 1297-1696; 192, 9-520). Singulas epistulas, praeter primam, solita argumenta praecedunt.

1 (f. 2). Ad Romanos. **2** (f. 47^v). Ad Corinthios I; - (f. 84) II. **3** (f. 104). Ad Galatas. **4** (f. 121). Ad Ephesios. **5** (f. 133^v). Ad Philippenses. **6** (f. 142). Ad Colossenses. **7** (f. 149^v). Ad Thessalonicenses I; - (f. 155) II. **8** (f. 158^v). Ad Timotheum I; - (f. 167^v) II. **9** (f. 173^v). Ad Titum. **10** (f. 176). Ad Philemonem. **11** (f. 177). Ad Hebraeos.

Codex duabus columnis perscriptus est. Litteris maximis auro et coloribus ornatis insunt imagines pictae. Litterae maiores rubro et caeruleo colore alterno illitae. Ff. I^r. 207. 208 vacua. I^v possessionis nota *Iste liber est...* nunc penitus deleta. 206^v legitur *Expliciunt epistole beati pauli apostoli. Deo gratias XIII°. kal. martii. anno domini M^o. CC^o. Nonagesimo. V^o.*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

152. Saec. XIII ex., membran., mm. 344 × 240, ff. 48.

Epistulae catholicae I-VII cum ⟨Walafridi Strabi glossa ordinaria et Anselmi Laudunensis glossa interlineari⟩ (Bibl. cum glossa, 6, f. 210-239; cf. M. 114, 671-710). Desunt argumenta; glossas in s. Hieronymi prologos partim tantum invenies, sc. in Iacobum (f. 1) a v. *Catholice dicuntur epistole hee* ad v. *fuerat ordinatus;* in Petrum (f. 12) inde a v. *Tempore quo;* in Ioannem (f. 31) inde a v. *Scripserat iohannes* (Bibl. cit. 6, ff. 209^v, F, 9-37; 216^v, F, 8 ab imo; 228, B, 6 ab imo).

1 (f. 1). Iacobi epistula. **2.** S. Petri (f. 12^v) epistula I; - (f. 23^v) II.

3 (f. 31[v]). S. Ioannis epistula I; - (f. 42[v]) II; - (f. 44) III. **4** (f. 45). Epistula s. Iudae.

Litterae initiales coloribus et auro conspicuae. Margines folii 1 nova membrana refecti. F. 48[v] vacuum.
In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

153-156 inter libros in membrana impressos translati et signati *Membr. II 76-79*, continent Nicolai de Lyra Postillas in Testamentum vetus et novum Venetiis editas a. 1481.

157. Saec. XIV ex., membran., mm. 456 × 309, ff. 411 (+ 128[a]-librarii oscitatione neglecto).

Nicolai de Lyra Postillae in complures Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa 1, f. 23-377[v]; 2, f. 3[v]-314; 3, f. 4-307).

1 (f. 2). In Genesim, praemissis (f. 1) duobus prologis, sc. ⟨de commendatione sacrae Scripturae in generali⟩ et ⟨de intentione auctoris et modo procedendi⟩ (loc. cit., f. 3-4). Caput I inc. *Omissis diuisionibus otiosis, accipio illam quae magis consueta est dici. tota sacra scriptura diuiditur.* **2** (f. 43). In Exodum. Quae in fine (f. 76) sequuntur v. *beneficium lucis* (Bibl. cit., 1, f. 213, F, 4 ab imo), ad explanationem figurae tabernaculi (quam habes f. 76[v]), differunt ab editis. **3** (f. 77). In Leviticum. **4** (f. 94). In Numeros. **5** (f. 114). In Deuteronomium. **6** (f. 133[v]). In lib. Iosue. **7** (f. 146). In lib. Iudicum. **8** (f. 158). In lib. Ruth. **9** (f. 160). In Regum lib. I-IV cum ⟨praefatiuncula⟩. **10** (f. 228). In Paralipomenon lib. I-II cum ⟨praefatione⟩. **11** (f. 253[v]). In lib. I-II Ezrae cum ⟨prologo⟩. **12** (f. 264[v]). In lib. Esther. **13** (f. 269[v]). In Iob cum ⟨praefatione⟩. **14** (f. 303[v]). In Psalmos cum (f. 302) praefatione usque ad v. *ut infra dicetur* (loc. cit, f. 84[v], G, 18).

Codex binis columnis exaratus est. Litterae maximae auro et coloribus ornatae; maiores rubro et caeruleo alterno. Tituli in summis foliorum marginibus litteris rubris et caeruleis. F. 1[r] cernuntur imagines Dei creatoris, Iesu Christi crucifixi, beatae Virginis, s. Francisci et Nicolai de Lyra diligenter pictae. Hic illic figurae occurrunt coloribus et auro distinctae. 411[v] marg. inf. *Volumen istud cum duobus sequentibus est reuerendissimi domini domini de thurenno cardinalis,* manu saec. XV.
In codicis tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

158. Saec. XV, membran., mm. 368 × 262, ff. I. 215.

Nicolai de Lyra Postillae in aliquot Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 1, f. 23-377[v]; 2, f. 3[v]-59[v]).

1 (f. 3[v]). In Genesim. Caput I inc. *Omissis diuisionibus curiosis, accipio illam quae magis consueta est dici. tota enim sacra scriptura* etc. Praemittuntur

[1] (f. 1). Nicolai ⟨prologus primus de commendatione sacrae Scripturae in generali⟩; [2] (f. 2) ⟨prologus secundus de intentione auctoris et modo procedendi⟩ (Bibl. cit., 1, f. 3^{v}-4). **2** (f. 60). In Exodum. Verbis *beneficium lucis* (loc. cit., f. 213^{v}, F, 4 ab imo) subicitur (f. 103, 15) *Ad lucem perpetuam nos perducat pater et filius et spiritus sanctus Amen.* Quae sequuntur de tabernaculi figuris, ad quas recipiendas spatia vacua in cod. relicta sunt, differunt ab editis. **3** (f. 103^{v}). In Leviticum. **4** (f. 125). In Numeros. **5** (f. 149^{v}). In Deuteronomium. In fine subicitur *Sed in noua lege maior et maximus legislator surrexit scilicet ihesus qui uocatur christus. Qui equaliter cum patre* etc. **6** (f. 175^{v}). In lib. Iosue. **7** (f. 194). In lib. Iudicum. **8** (f. 212). In lib. Ruth.

Codex binis columnis scriptus litteram maximam primam variis coloribus et auro, reliquas coloribus tantum ornatas praebet. Litterae maiores colore rubro et caeruleo alterno illitae sunt. Ff. I^{v}. 214^{v}. 215 vacua. I^{r} manu saec. XV *Expositio super libros iudicum et ruth.* Alia manus adiecit *Genesis* supra lin. et in fine *et aliquibus aliis.* 1^{r} ornamentum inelegans depictum, in quo stemma conspicitur card. Condolmer.

In tegumenti tergo exstant scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

159. Saec. XV, membran., mm. 373 × 268, ff. I. 144.

Nicolai de Lyra Postillae in aliquot Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 2, f. 62-269^{v}; 305-314).

1 (f, 1). In Regum lib. I-IV cum ⟨praefatiuncula⟩. **2** (f. 93). In Paralipomenon lib. I-IV cum ⟨praefatione⟩. **3** (f. 123^{v}). In Ezrae lib. I-II cum ⟨prologo⟩. **4** (f. 138). In lib. Esther.

Codex duabus columnis exaratus litteram initialem primam variis coloribus et auro, reliquas coloribus tantum ornatas exhibet. Litterae maiores sunt rubro et caeruleo alterna vice illitae. Ff. I^{v}. 92^{v}. 144 vacua. I^{r} manus saec. XV notavit *Expositio super libros regum.* In marg. inf. folii 1 stemma gentis Condolmer depictum cernitur, superimposito galero rubro. In ff. 56-59 spatia ad figuras excipiendas vacua relicta invenies.

Tegumenti dorsum praefert tesseras gentilicias Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

160. Saec. XIV, membran., mm. 355 × 258, ff. 77.

Nicolai de Lyra Postillae in aliquot Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 2, f. 189^{v}-269^{v}; 305-314; 3, f. 308^{v}-368).

1 (f. 1). In Paralipomenon lib. I, praemisso prologo; - (f. 12) lib. II. **2** (f. 21^{v}). In Ezrae lib. I-II. Deest prologus. **3** (f. 33^{v}). In librum Esther. **4** (f. 38^{v}). In Proverbia cum ⟨praefatione⟩. **5** (f. 59). In Ecclesiasten. **6** (f. 69^{v}). In Canticum canticorum.

Codex binis columnis exaratus. Litterae initiales rubro et caeruleo colore depictae.

In tegumenti dorso insignia gentilicia Clementis XI et B. Pamphili card. bibliothecarii.

161. Saec. XV, membran., mm. 374 × 261, ff. 98 (— ff. 15. 50. 72 librarii oscitatione neglectis, + f. 24ª).

Nicolai de Lyra Postillae in aliquot Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 3, f. 4-83; 308-368).

1 (f. 1). In librum Iob, praevia ⟨praefatione⟩. **2** (f. 47ᵛ). In Proverbia cum praefatione. **3** (f. 75). In Ecclesiasten. **4** (f. 87). In Canticum canticorum.

Codex duabus columnis exaratus litteras maximas praebet variis coloribus ornatas, primam etiam auro illitam. Litterae maiores rubro et caeruleo alterno exscriptae. Ff. 97. 98 vacua. 1ʳ summo marg. exstat nota numeralis *116* cancellata.

In tegumenti dorso Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii tesserae gentiliciae.

162. An. 1329 (cf. f. 89ᵛ), membran., mm. 303 × 242, ff. II. 91.

Nicolai de Lyra (f. 2) Postilla in Psalmos (Bibl. cum glossa, 3, f. 87-307) cum (f. 1) praefatione usque ad v. *ut infra dicetur* (loc. cit., f. 84ᵛ, G, 18). In fine (f. 89ᵛ) rubris litteris legitur *explicit postillas* (!) *super librum psalmorum edita a fratre. Nicholao de lyra de ordine fratrum minorum. sacre theologie doctore. anno domini M° C° C° C° XXVI°.*

F. 89ᵛ. *Incipiunt uirtutes psalmorum.* Inc. *1° Beatus uir qui non abyt. Si qua mulier non continet.* Des. *8 domine dominus noster. Si puer non dormit et clamat scribe eum et nomen pueri et liga ad brachium eius et dormiet.* F. 90-91. ⟨Fragmentum unius ex correctoriis corruptorii divi Thomae⟩. Prima integra quaestio est 115 art. 6 partis primae Summae divi Thomae et inc. *In responsione principali recitans opiniones quorumdam dicit quod secundum rationem quorundam.* Ultima est 33 art. 7 partis secundae secundae. Des. mutila *numquam facienda esset secreta uisitacio. nisi premissa.*

Codex binis columnis exaratus est. Litterae initiales rubro et caeruleo colore depictae. Ff. 1ʳ. 62ᵛ vacua. Iᵛ quaedam nullius pretii. IIʳ index complurium canticorum sacrorum, quae in Bibliis fere omnia leguntur: sequuntur nomina auctorum psalterii. IIᵛ manu saec. XV *In primo pluteo inferius, bibliothecę magne secretę* | *Bibliothecę apostolicę* et pauca alia nullius prorsus momenti. 1ʳ summo marg. ipsius librarii manu *presenti huic operi sit gratia neupmatis* (!) *almi;* marg. inf. *geruasio detur.* 89ᵛ notis rubris *Iste liber scriptus qui scripsit sit benedictus, anno domini millesimo ccc° uicesimo nono a geruasio wallence apud parisus.*

Tabulae codicis saec. XVI corio rubro contectae sunt.

163. Saec. XIV, membran., mm. 308 × 234, ff. I. 158.

Nicolai de Lyra Postillae in librum Psalmorum et in Danielem (Bibl. cum glossa 3, f. 87-307; 4, 293ᵛ-328, C).

1 (f. 4). In Psalmos cum (f. 2) praefatione usque ad v. *infra dicetur* (Bibl.

cit., 3, f. 84ᵛ, G, 18). In fine (f. 132) *Explicit postilla super libros psalmorum. edita a fratre Nicholao de lyra de ordine fratrum minorum sacre theologie doctore. anno domini M. CCC. XXVI°.* **2** (f. 133). In Danielem usque ad c. 12 inclusive.

Ff. I. 1. 158 continent, inter alia, duo principia lecturae in s. Scripturam manu saec. XIV; alterum (f. 1) inc. *de excelso misit ignem in ossibus meis et erudiuit. tren. 1. Certum est quod per ignem ut scitis eloquia diuinarum scripturarum et per ossa doctores earum;* alterum inc. (f. 158) *fons sapientie uerbum dei in excelsis. ecc. I. Multorum sollicitudo et studium ad hoc praecipue laborauit.* 157 fragmentum exhibet quaestionis disputatae vel commentarii in sententias. Inc. *quam possibilis, et possibilis unitur et coniungitur agenti, ut forme non in primo sed in postremo. causa autem coniunctionis.*

Codex binis columnis scriptus est. Litteram initialem primam (f. 2) caeruleo colore depictam rubrae lineae exornant; reliquae initiales minio exaratae. Ff. Iʳ. 158, olim codicis operculis adglutinata, sunt male habita. 1ᵛ summo marg. manu saec. XV *In primo pluteo bibliothece magnae secretae Bibliothecę apostolicae.* In marg. sup. f. 2ʳ *postilla. N. de lira super danielem* alia manu saec. XV. 132 imo marg. *Iste liber. costitit. III florenos a* ||||| 132ᵛ vacuum.

Tabulae codicis corio rubro saec. XVI obductae fibularum vestigia praeferunt.

164. Saec. XV in., membran., mm. 351 × 248, ff. 87.

Nicolai de Lyra Postillae in aliquot Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 3, f. 368-479; 2, 283ᵛ-314).

1 (f. 1). In librum Sapientiae. **2** (f. 14). In Ecclesiasticum. **3** (f. 50). In Machabaeorum lib. I; - (f. 59ᵛ) lib. II. **4** (f. 68ᵛ). In librum Tobiae cum ⟨praefatione⟩. **5** (f. 74ᵛ). In Iudith. Inc. *Post librum baruth qui fuit scriptus tempore captiuitatis ut supra.* **6** (f. 82). In librum Esther. Desunt in fine verba *ad Dei laudem* etc.

Codex duabus columnis exaratus. Litterae maximae auro et coloribus distinctae, maiores rubro et caeruleo alterne illitae. F. 1ʳ ornamentum variis coloribus et auro, satis tamen ineleganter pictum, conspicitur, cum stemmate gentis Condolmer, cui superimponitur galerus ruber. 87ʳ *Iacobus plebanus Mugle Tergestine dyocesis scripsit.* 87ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso isignia gentilicia Clementis XI et B. Pamphili card. bibliothecarii.

165. An. 1385 (cf. f. 248), membran., mm. 350 × 248, ff. 248.

Nicolai de Lyra Postillae in prophetas (Bibl. cum glossa, 4, f. 110-427ᵛ).

1 (f. 1). In Ieremiam cum prologo. In fine legitur nota *Hic autem librum Baruch et epistolas ieremie omitto. quia non sunt de canone.* **2** (f. 62). In Baruch. **3** (f. 69ᵛ). In Ezechielem cum ⟨praefatione⟩. Post v. (f. 72) *inspicientis multa suppleri* (Bibl. cit., 4, f. 212, D, 12 ab imo) figurarum spatium vacuum reli-

ctum: item (f. 79^v) post v. *in parte orientali* (loc. cit., f. 222^r, G, 27). **4** (f. 142). In Danielem cum prologo. **5** (f. 184^r). In Oseam cum praefatione. **6** (f. 198^v). In Ioelem. **7** (f. 203^v). In Amos. **8** (f. 211^v). In Abdiam. **9** (f. 213). In Ionam. **10** (f. 215). In Michaeam. **11** (f. 221). In Nahum. **12** (f. 223^v). In Habacuc. **13** (f. 227). In Sophoniam. **14** (f. 230). In Aggaeum. **15** (f. 232). In Zachariam. **16** (f. 244^v). In Malachiam.

Codex duabus columnis exaratus est. Tituli, aeque ac figurae, minio picti; litterae maximae auro, coloribus et prophetarum imaginibus ornatae (cf. Seroux d'Agincourt, *Histoire de l'art*, ad tab. LXXXI); maiores rubro et caeruleo alterne illitae. Ff. 141^v. 248^r vacua. Ornamento marginibus folii 1^r appicto inest imago pueri a duobus draconibus arrepti. 248^v, absoluto opere, legitur *Explicit postilla magni Nycolai de lyra ordinis minorum, super malachiam prophetam. millesimo. III^c LXXXV.^{to} 21. febr.* | *Si bene postillas, lector contaberis illas,* | *Mentis fauillas, non habebis forte pusillas,* | *Hic liber est scriptus, qui scripsit sit benedictus.*

In tegumenti dorso insignia gentilicia Clementis XI et B. Pamphili card. bibliothecarii.

166 (olim 2278; cf. f. I^r). Saec. XIV in., membran., mm. 409 × 300, ff. II. 243.

Nicolai de Lyra Postillae in complures Veteris Testamenti libros (Bibl. cum glossa, 3, f. 338-368; 4, f. 3-202; 208-307; 423-427).

1 (f. 1). In Proverbia inde a v. *utero et loquitur* (Bibl. cit., 3, f. 338, G, 14-341). **2** (f. 2). In Ecclesiasten. **3** (f. 8^r). In Canticum canticorum. **4** (f. 13^r). In Isaiam cum ⟨prologo⟩. **5** (f. 53^r). In Ieremiam cum ⟨praefatione⟩. Subiungitur nota: *Hic autem librum baruth et epistolas ieremie omitto* etc., ut in cod. 165, f. 61^r. **6** (f. 79^r). In Ezechielem cum ⟨praefatione⟩. In ff. 81. 84. 109 post v. *multa suppleri*, *inspicientis suppleri*, *usque ibi* (loc. cit., ff. 212, B, 12 ab imo; 222^r, G, 32; 290, C, 7 ab imo) spatia vacua relicta sunt ad figuras excipiendas. **7** (f. 112). In Danielem cum ⟨praefatione⟩. **8** (f. 132). In Oseam cum prologo. **9** (f. 138^v). In Ioelem. **10** (f. 140^v). In Amos. **11** (f. 144^r). In Abdiam. **12** (f. 145^r). In Ionam. **13** (f. 146^r). In Michaeam. **14** (f. 149). In Nahum. **15** (f. 150^r). In Habacuc. **16** (f. 152). In Sophoniam usque ad v. *eorum ibi dixi* (loc. cit., 400, B, 11 ab imo). Subnectitur (f. 152^r, col. 2, 19) In Aggaeum inde a v. *aliud ad cibum* (loc. cit., f. 404, C, 7). Finem postillae in Sophoniam et initium in Aggaeum invenies f. 161, ut etiam ex notula in marg. f. 152^v adscripta eruitur. **17** (f. 153). In Zachariam. **18** (f. 158^v). In Malachiam. **19** (f. 164^v). In Psalmos cum (f. 163) praefatione usque ad v. *infra dicetur* (loc. cit., 84^v, G, 18). Post v. *magna facta* (loc. cit., f. 97^r, F, 6 ab imo) spatium vacuum relictum est (f. 168^r), sed nihil deest.

242^v. *Particularitates personarum diuinarum prout scriptura*

ueteris testamenti. Inc. *Genesis primo. In principio creauit deus caelum et terram. ubi hebraica littera habet in principio heloym.* Des. *ad tria attributa diuina. scilicet sapientiam potestatem et bonitatem. sed hoc est superius probatum. sed ergo propositum personale* etc. Folium 243 desumptum ex codice binis columnis saec. XII exarato, fragmenta exhibet ⟨Isaiae⟩, a v. ⟨delect⟩*aberis super domino* ad. v. *argentum eorum* (58, 14-60, 9) et ⟨Expositionis in Lucae evang. c. 1⟩, quae partim cum Beda consentit. Inc. *magnificat anima mea dominum. sola qui*⟨ppe⟩ (M. 92, 322, A, 3). Des. *exempla proponitis adm...* reliqua non leguntur.

Codex initio mutilus binis columnis perscriptus est. Litteras maximas auro et coloribus insignes duae manus pinxerunt: prior, saec. XV, quae ff. 1^r. 13^v. 201^r. 210^r. 219^r. 226^r exornant, altera, saec. XIV, reliquas. Litterae maiores rubro et caeruleo colore alterne illitae. Ff. II^r 160^v. 162^v. 242^r vacua. I^r num. *6*, inferius, Rainaldi manu, *V. 2278* | *166 N.* I^v *Iesus* | *Nicolao de Lira sopra la Bibia* manu saec. XV. II^v index. 242^v imo marg. *ducatorum XXXII* manu saec. XV.

In tegumenti tabulis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

167. An. 1482 (cf. f. 347), membran., mm. 403 × 284, ff. I 350.

Nicolai de Lyra, praemisso (f. 1) prooemio, expositiones in quattuor evangelia (Bibl. cum glossa, 5, f. 2-244).

1 (f. 5). In s. Matthaeum. **2** (f. 126^v). In s. Marcum. **3** (f. 155^v). In s. Lucam. **4** (f. 222). In s. Ioannem. Singulis expositionibus praeeunt auctoris prooemia et prologi, ut in ed. laudata.

In fine (f. 347^r) legitur librarii epistula de opere suo ad Sixtum IV. Inc. *Quemadmodum ab Ecclesia dei, sine intermissione, oratio.* Des. *fragilitati humanae et senectuti adscribat. Valeat Sanctitas tua felicissime. Et Satrianum, ante oculos benignos tuos tene.*

Singularum expositionum initia ornamentis variis coloribus auroque interlitis atque Sixti IV stemmate insignia. Titulus primus aureus, reliqui minio exscripti. Litterae initiales omnes auropictae et coloribus ornatae. Ff. I^v. 348-350 vacua. I^r summo marg. manus saec. XVI adnotavit *Nicolaus de lyra super euangelia.* 347^r litteris rubris *Laus omnipotenti Deo: Gloriosae Virgini Mariae: et istis Sanctis quatuor euangelistis. per. Petrum Episcopum satrianensem exscripsit. iussu, ac uoluntate Beatissimi. ac Sanctissimi. Domini. Syxti. PP. IIII. Romae. in Palatio Apostolico. decimo. Jan. M°. CCCC° LXXXII°.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

168. (olim 2288, cf. f. I^r). Saec. XIV, membran., mm. 276 × 205, ff. I. 97.

⟨**Nicolai de Lyra**⟩ opera complura.

1 (f. 1). Praefatio in quattuor evangelistas (Bibl. cum glossa, 5, f. 1). **2** (f. 4). ⟨Expositio in s. Matthaeum⟩ usque ad v. *nomen tante* (op. cit., f. 22, 4). **3.** Sermones in aliquot evangeliorum locos. **¹** (f. 21). In

Luc. 21, 25 sqq. Inc. *Sciendum est quod duo sunt inter allia que hominem retrahunt a malo et reducunt ad bonum.* Des. *nobis gratiam conferendo in presenti et gloriam in futuro. ad quam etc.* [2] (f. 26). *Dominica. 2ª. de aduentu* (in Matth. 11, 2 sqq.) Inc. *Nos uidemus per experientiam quod quanto res est maioris nobilitatis in se.* Des. *fuit inquit magnus in gratia et est multo magnus in gloria. Ad quam nos etc.* [3] (f. 29ᵛ). *Dominica 3ª. de aduentu* (in Ioan. 1, 19 sqq.). Inc. *Nos uidemus per experientiam, quod per responssionem humilem.* Des. *et sic istis custodis, nos ducat ad gloriam. Ad quam gloriam etc.* [4] (f. 33ᵛ). *Dominica. 4.* (in Luc. 3, 1 sqq.). Inc. *Nos uidemus per experientiam, quod quando aliquis magnus dominus puta papa uel imperator.* Des. *salua facta est anima mea. salua inquit in gloria eterna ad quam etc.* [5] (f. 36). *Dominica 4ª. de eodem.* Inc. *Nos uidemus per experientiam quod homo gaudet de ueritate.* Des. *nasci ab ea est prodire in lucem. Ad quam lucem nos perducat etc.* [6] (f. 40ᵛ). *In Natiuitate domini.* Inc. *Factum est autem... Luc. 2.* ⟨1⟩. *Valde conueniens est et consonum.* Des. *natus est de spiritu sancto est. ad quam.* [7] (f. 43ᵛ). ⟨De circumcisione⟩. Inc. *Postquam consummati... luc. 2.* ⟨21⟩. *quia nos uidemus quod nomina inponuntur.* Des. *Emite manum tuam de alto etc. usque allienorum. Ad quam etc.* [8] (f. 45ᵛ). ⟨De Epiphania⟩. Inc. *Cum natus esset... mat*⟨th.⟩ 2. ⟨1⟩. *Dignitas regalis est ut ad presencia regis.* Des. *proficue quia ducunt ad uitam eternam ad quam nos etc.* [9] (f. 50ᵛ). In Luc. 2, 42 sqq. Inc. *Sacra scriptura non sic solum nobis narrat ystorias.* Des. *hii sunt qui cum mulieribus non sunt etc. Ad quam etc.* [10] (f. 53ᵛ). In Ioan. 2, 1. Inc. *Secundum sententiam philosophorum generaliter loquendo.* Des. *ut se extendant ad gloriam eternam.* [11] (f. 57). In Matth. 13. Inc. *quatuor sunt inter alia que debent.* Des. *locabuntur in gloria paradysi ad quam gloriam etc.* [12] (f. 60ᵛ). In Matth. 20, 1 sqq. Inc. *Nos uidemus per experientiam quod quando aliquis ex labore suo.* Des. mutil. *et inuident eis de benedictione quam accipiunt.* [13] (f. 65). In Matth. 4, 1 sqq. Inc. *Sciendum est quod secundum sententiam sanctorum primus homo.* Des. *dyadema speciei de manu domini. quod regnum et dyadema nobis presta etc.* [14] (f. 69ᵛ). In Matth. 17, 1 sqq. Inc. *Nos uidemus per experientiam quod quando alicui afflicto.* Des. *deo placere, et ipse nobis retribuet gratiam in presenti et gloriam in futuro. Ad quam gloriam etc.* [15] (f. 74). *Dominica 3ª* (in Luc. 11, 14 sqq.). Inc. *Rationale est et congruum ut homo.* Des. *nam saluos nos facit in presenti per gratiam suam ut tandem nos perducat ad gloriam sempiternam. Ad quam gloriam etc.* [16] (f. 78ᵛ). In Ioan. 6, 1 sqq. Inc. *Nos uidemus per experientiam quod officium boni medici habentis aliquem.* Des. *ut a peccatis nos redimeret, et ad uitam eternam nos perduceret. Ad quam etc.* [17] (f. 82ᵛ). In Ioan. 8, 46 sqq. Inc. *Nos uidemus quod inter alia que desiderat homo.* Des. *pro fide in gratia. et in futuro facie*

ad faciem in gloria sempiterna. Ad quam uos per etc. [18] (f. 85). In Matth. 21, 1 sqq. Inc. *Diuersitas obpinionum fuit antiquitus.* Des. *qui facit uoluntatem dei manet in eternum scilicet in gloria paradisi. Ad quam me et uos perducat qui est benedictus etc.* [19] (f. 89). *Dominica resurrectionis domini* (in Marc. 16, 1 sqq.). Inc. *Nos uidemus per experientiam quod unusquisque delectatur in presentia.* Des. *annuntians resurrectionem christi per quem sumus iustificati. Ad quam liberationem nos.* [20] (f. 92). In Luc. 24, 13 sqq. Inc. *Notabile est et ualde congruum quod res.* Des. *et gaudium uestrum nemo tollat a uobis. Ad quam etc.*

Litterae maximae (ff. 1. 21) auro coloribus imaginibus conspicuae; maiores colore rubro et caeruleo exscriptae. I^r^ manu Rainaldi *V. 2288* | *168.* 1^v^ *Inferius In p. pluteo bibliothecę magnę secretae* | *Bibliothecę apostolicae.* 97^r^ manus saec. XV adnotavit *Finis istius operis in ultimo paragrafo datur. Ubi sciendum quod per abraam uidetur tamen carere uno quinterno. in ipso fine.* 97^v^ vacuum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae exstant Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

169. An. 1450 (cf. 118), membran., mm. 393×267, ff. 134.

<Pseudo->Dionysii Areopagitae opuscula, Ambrosio Traversari interprete (S. Dionysii Areopagitae opera omnia quintuplici translatione versa, Coloniae 1556, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. Inc. *Quod omnis diuina lux licet uarie .. que illustrat unum efficit. Capitulum primum. Omne datum optimum... Sed et candidissime illius lucis.* Des. *silentio onoranda putauimus.* **2** (f. 30^v^). De ecclesiastica hierarchia. Inc. *Sacerdotii quidem nostri functionem.* Des. *excitandas excudendasque scintillas.* **3** (f. 66^v^). De divinis nominibus. Inc. *Nunc iam uir dei.* Des. *ad significatiuam theologiam conscribendam.* **4** (f. 115). De mystica theologia. Inc. *Trinitas super substantialis omni bonitate ac deitate superior.* Des. *absolutus ab omnibus et ultra omnia est.* Subicitur (f. 118) rubris litteris *Absolui Ambrosius peccator Dionysii opuscula in monasterio fontis boni. XV. kal. aprilis. Anno dominice incarnationis M. CCCC. XXXVI. indictione. XV. Emendaui et cum greco contuli in heremo III. idus. aprilis. Laus deo sit semper* (cf. Mehus, A. Traversarii vita, p. ccccxxv). | *Et frater Iohannes baptista de frantia* (cf. cod. 198, f. 163^r^) *pauper et indignus monachus montis oliueti scripsit hoc opus pro beatissimo ac glorioso domino suo: domino Nicolao diuina prouidentia pape* (!) *quinto. Anno dominice incarnationis M°. CCCC°. L°. existente iubileo sancto.* **5** (f. 119). Epistulae I-X. Prima inc. *Tenebre luce uanescunt.* Ultima des. *posteris trades.* In fine legitur nota *Meminit se scripsisse que secuntur nominatim: que periere. De diuinis hymnis. De intellectualibus et sensibilibus.*

De theologica informatione. De anima. De significatiua theologia. De legali hierarchia. De angelicis proprietatibus et ordinibus. De iusto diuinoque iudicio.

Litterae maximae auro coloribus imaginibus eleganter excultae sunt, litterae maiores omnes ac foliorum complurium margines auro et coloribus. Tituli rubri. In parte inf. ff. 1r. 31r. 67r Nicolai V scutum depictum cernitur. Exstant hic illic variae lectiones.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

170. Saec. XV, membran., mm. 400×258, ff. I. 116.

⟨Pseudo-⟩Dionysii Areopagitae opuscula, Ambrosio Traversari interprete, ut in cod. 169 (S. Dionysii Ar. opp. quintuplici translatione versa, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. **2** (f. 25v). De ecclesiastica hierarchia. **3** (f. 57). De divinis nominibus. **4** (f. 100). De mystica theologia. **5** (f. 103). Epistulae I-X.

Litteras maiores aurum et colores pereleganter exornant. Tituli minio exscripti. F. 1r marg. inf. conspicitur insigne quoddam (facies hominis barbati quater in orbem repetita), cui superimponitur mitra episcopalis.

In codicis operculis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

171. Saec. XV, membran., mm. 327×234, ff. II. 288.

⟨Pseudo⟩Dionysii Areopagitae opuscula ab Ambrosio Traversari translata, ut in cod. 169 (S. Dyonysii Ar. opp. quintuplici translatione versa, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. **2** (f. 62). De ecclesiastica hierarchia. **3** (f. 138v) De divinis nominibus. **4** (f. 247). De mystica theologia. **5** (f. 254). Epistulae I-X.

Litteris opusculorum epistularumque initialibus insunt imagines eleganti manu depictae. Litterae maiores omnes auro illitae et coloribus distinctae sunt; tituli rubri. Ff. 1r. 62r. 138v. 247r. 254 pictis ornatibus nitent. I. IIv. 286v. 287. 288 vacua. 1r in parte inf. stemma Nicolai V. IIr summo marg. scriptum legitur *Dionysius Areopagita.*

Codicis opercula lignea corio fulvo saec. XVI contecta.

172. Saec. XV, membran., mm. 275×175, ff. I. 165.

⟨Pseudo-⟩Dionysii Areopagitae opuscula, interprete Ambrosio Traversari, ut in cod. 169 (S. Dionysii Ar. opp. quintuplici translatione versa, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. **2** (f. 35). De ecclesiastica hierarchia. **3** (f. 79v). De divinis nominibus. **4** (f. 140). De mystica theologia. **5** (f. 144). Epistulae I-X.

Litteras maiores aurum et varii colores, litteras opusculorum et epistularum initiales imagines belle pictae distinguunt. Singulorum opusculorum initia sunt ornamentis conspicua, in quibus, ff. 1^r. 35^r. 144^r, insignia cernuntur Nicolai V. Ff. I^v. 164. 165 vacua. I^r *Ex VII pluteo bibliothecae magnae secretae superius.* Ambrosii monachi subscriptio rubris litteris legitur in fine codicis, non, ut in codd. superioribus, post Mysticam theologiam.

In tegumenti dorso exhibentur stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

173. Saec. XV, membran., mm. 266 × 180, ff. III. 142.

<Pseudo->Dionysii Areopagitae opuscula, interprete Ambrosio Traversari, ut in cod. 169 (S. Dionysii Ar. opp. quintuplici translatione versa, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. **2** (f. 29^v). De ecclesiastica hierarchia. **3** (f. 67^v). De divinis nominibus. **4** (f. 121). De mystica theologia. **5** (f. 124^v). Epistulae I-X.

Litterae maiores et maximae auro et coloribus pictae. Ff. I^r. II. III^r. 141. 142 vacua. I^v occurrit indiculus ipso saec. XV conscriptus. In titulo, qui notis aureis fulget (f. III^v), verbis *capitulum primum* subicitur *Ambrosius monacus · florentinus ex greco in latinum traduxit.* 1^r auro coloribus imaginibus ornatum, scutum offert cardinalis Barbo.

In codicis tegumentis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

174. Saec. XV, membran., mm. 284 × 196, ff. I. 109.

<Pseudo->Dionysii Areopagitae opuscula, interprete Ambrosio Traversari, ut in cod. 169 (S. Dionysii Ar. opp. quintuplici translatione versa, p. 845-925).

1 (f. 1). De caelesti hierarchia. **2** (f. 24). De ecclesiastica hierarchia. **3** (f. 54). De divinis nominibus. **4** (f. 93). De mystica theologia. **5** (f. 96). Epistulae I-X.

Litterae maximae aureae et coloribus ornatae, maiores caeruleae. Tituli rubri. F. I^r *ex VII pluteo bibliothecae magnae secretę superius.* Ff. I^v. 108^v. 109 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

175. Saec. XIV, membran., mm. 238 × 162, ff. I. 247 (+ 193^a).

Pseudo-Dionysii Areopagitae, s. Ioannis Damasceni, Boethii, s. Anselmi et aliorum opera complura.

1 <Pseudo->Dionysii Areopagitae opera per Ioannem Sarracenum latine versa (s. Dionysii Areopagitae opera quintuplici translatione versa, Coloniae 1556, p. 758-840). [1] (f. 1). De caelesti hierarchia, praemissis translatoris prologo: *Quoniam prudentie uestre - poteris impetrare,* epigrammate: *Angelicarum scripturarum* et indice capitum, quorum I inc. *quod omnis diuina,* XV *quomodo formantur,* ut in ed. cit. Inc. *Omne datum bonum et omne donum perfectum... sed cunctus a patre motus luminis apparitionis processus.* Des. *silentio*

uenerantes. [2] (f. 19). De ecclesiastica hierarchia, praeviis (f. 18v) prologo: *Post translationem angelice hierarchie - rationes ostendisse*, epigrammate: *Signa reuerendorum* et capitibus, quorum I inc. *que ecclesiastice*, VII *de hiis que sunt*, ut in ed. cit. Inc. *Quod nostra ierarchia.* Des. *ignis accenda*⟨m⟩ *scintillas.* [3] (f. 41v). De divinis nominibus cum prologo: *Memor ospitii et mee sponsionis - reor referendam* et capitulis, quorum I inc. *que sermonis intentio*, XIII *de perfecto et uno*, ut in ed. cit. Inc. *Nunc autem o beate.* Des. *ad simbolicam theologiam duce deo transibimus.* [4] (f. 73v). De mystica theologia, praemisso prologo: *Ante misticam theologiam - et doceo interpretatur.* Inc. *Trinitas supersubstantialis.* Des. *absoluta et super tota.* [5] (f. 75v). Epistulae I-XI. Prima inc. *Tenebre occultantur lumine.* Ultima, quam in marg. f. 85v manus saec. XV exaravit, des. *in eó uiues.* In complurium foliorum marginibus exstat commentarius interdum amplissimus, qui inc. *Iste introitus pergens ad orbem intellectualem, conuertit oculos ad solem intellectualem et petit ut radium.* 2 (f. 84). ⟨Prologi in Pseudo-Dionysii opera⟩. [1]) *Primus itaque liber qui inscribitur - uidelicet non introducat et cetera.* [2]) *Secundus uero (est enim inscriptio de ecclesiastica ierarchia) humane - ut celestis futura et cetera* (M. 122, 265-267, A, 9). [3]) *Tertius dehinc continet - in ipso intelligenda esse.* [4]) *Quartus de mistica theologia quantum - excellentiam essentie recuirere.* 3 (f. 86). ⟨**Ioannis Damasceni** De orthodoxa fide libri I-IV, interprete Ioanne Burgundione Pisano⟩. I inc. *Deum nemo uidit ...Ineffabilis est.* IV des. *gaudium fructificantes.* Alia manus textum correxit, marginesque notis conspersit. 4. **Boethii** opera complura cum glossis inter lineas et commentario in marginibus, qui inc. *Nota errorem arrii in hoc fuisse quod sicut confitebatur patrem esse solum deum.* [1] (f. 121). ⟨De persona et duabus naturis⟩ (M. 64, 1337-1354). [2] (f. 123v). Quomodo Trinitas unus Deus (in ms. *liber boetii de trinitate*) cum prooemio (M. ibid., 1247-1256). [3] (f. 126). Utrum Pater et Filius ac Spiritus Sanctus de divinitate substantialiter praedicentur liber (in cod. *epistola boetii ad iohannem Romanum diaconum de hiis specialiter que predicantur per hec nomina patris filii et spiritus sancti.* M. ibid., 1299-1302). [4] (f. 127). Quomodo substantiae bonae sint ad Ioannem diaconum (in ms. *de ebdomadibus.* M. ibid., 1311-1314). [5] (f. 128v). Fidei christianae complexio (in ms. alia manu *de fide catholica.* M. ibid., 1333-1338). [6] (f. 131). De personis et duabus naturis (in cod. *de duabus naturis in una persona christi*) usque ad v. *amare de*⟨beamus⟩ (M. 164, 1354, D, 1-2). 5. **S. Anselmi** opera varia. [1] (f. 138). De casu diaboli (M. 158, 325-360), cui praemittuntur prologus ad *librum De ueritate et ad librum de libertate arbitri et ad librum de casu diaboli* (M. ibid., 467) et *tituli* qui ap. M. singulis capitibus praeeunt. [2] (f. 144). De veritate (M. ibid.,

468-486), iisdem praeviis titulis qui ap. M. singulis capitibus praemittuntur. [3] (f. 147r). De libero arbitrio (M. ibid., 489-506), iisdem praemissis titulis qui ap. M. initio singulorum capitum leguntur. [4] (f. 150v). De conceptu virginali (M. ibid., 431-464), praefixis prologo et iisdem titulis qui ap. M. singula capita praecedunt. [5] (f. 156). De incarnatione Verbi inde a v. ⟨D⟩*omino et patri* (M. ibid., 261, B, 12). [6] (f. 169v). De azymo et fermentato, omisso cap. VII (M. ibid., 541-547). [7] (f. 160v). De sacramento altaris cum prologo (auctor operis est **Guilelmus** abbas S. Theodorici; ed. Tissier, Biblioth. Cisterciens. 4, 130-140. Cf. *Histoire litt. de la France*, 9, p. 448; 12, p. 323). [8] (f. 166). Excerpta ex s. Anselmi Meditationibus et Orationibus ea ipsa saec. XIV manu quae in codicis marginibus scholia interdum amplissima exaravit. Inc. *O peccator uita tua tota* (ex Medit. II, ap. M. 158, 722, B). Des. *a dilectissimo domino et amico tuo quidquid uolueris impetrare* (ex Orat. LXXIV, ap. M. ibid., 1010, C).

6 (f. 167). Sex capita philosophica, quorum titulos retulisse sufficiat: [1]) *Utrum distinctio personalis sit a parte principii naturaliter uel formaliter uel utriusque;* [2]) *Quid sit ratio seminalis secundum essentiam;* [3]) *Utrum uideamus inter suscipientes uel extra mictentes;* [4]) *Utrum in homine sint plures forme;* [5]) *Utrum angelus sit compositus ex materia et forma;* [6]) *Utrum sensitiua* ⟨sc. anima⟩ *sit a generante uel per creationem.*

7. S. Anselmi opera varia. [1] (f. 172). Cur Deus homo, sine praefatione (M. 158, 361-432). [2] (182v). *Epistula beati Anselmi ad archiepiscopum cantuariensem.* Inc. *Quoniam agenda sunt omnia consilio* Des. *aut inepta a conspectu prohibeatur aut correcta nolentibus prebeatur.* [3] (ibid.). Monologion cum prologo (M. ibid., 142-224). [4] (f. 191r). De processione Spiritus Sancti cum prologo (M. ibid., 285-326). [5] (f. 196). Proslogion (M. ibid., 223-242), praemissis (f. 195v) capitibus. [6] (f. 198). De concordia praescientiae et praedestinationis *et gratie et liberi arbitrii* (M. ibid., 507-542).

8 (f. 203). ⟨De anima liber⟩. Inc. *Fuerunt quondam qui uite presentis absorti deliciis nullam spem habuerunt.* Des. *de* ⟨te⟩*nebris ad tenebras transit, unum manens manet.* Opusculum capita complectitur XIII.

9 (f. 219). ⟨De anima⟩. Inc. ⟨I⟩*nter scientias que possunt haberi de creatura, scientia de anima maxime est desideranda.* Des. *non sequitur quod fiat resolutio utrius ad primam materiam.*

10 (f. 222). Commentarius in Pseudo-Dionysii opuscula et epistulas, in IV libros dispertitus. Inc. *Numquid nosti ordinem celi et rationem eius pones in terra Iob. XXXVIII,* ⟨33⟩. *in hiis uerbis intencio et utilitas huius libri.* Des. *esca potu et sompno non indiget etc. Amen.*

11 (f. 244). Excerpta ex praefatione **Hugonis de Sancto Victore** super ⟨Pseudo-Dionysii⟩ Angelicam hierarchiam et ex eiusdem ⟨Expositionis libris I-III⟩ (M. 175, 923-976).

12 (f. 246). Excerpta theologica, quae distinctius recensere minus utile visum est. Inc. *Ex nulla necessitate sed propria uoluntate in ligno se suspendi permisit.* Des. *Heu quot sunt qui agunt quod uolunt, quam pauci qui uelint quod prosit adeptum.*

Codex partim lineis plenis, partim (ff. 86-123^r; 166-171; 203-221; 246) binis columnis exaratus. Folium II^r exhibet indicem, possessionis notam, nunc penitus erasam, cuius verba tantum lego.... *filiorum lippi*, et primam partem salutationis angelicae. II^v *Quero de causa indiuiduitatis in existentibus quod eam efficiat* etc. *oculos contemplationis dicitur ut alibi.* 1^r in marg. externo exstat indiculus manu saec. XVII. 245^v vacuum. 247^r *Hunc librum Emi Ego Thomas de Sarzana a magistro Dominico | de figino ord. Predicatorum. in conuentu florentino.* Inferius prima pars salutationis angelicae plumbo exarata. 247^v *Exaudi nos domine sancte pater* etc. *in hoc abitaculo. Per christum;* superius pauca abrasa, quae inter *Iste liber est ad usum fratrum predicatorum de monte....*

In tegumenti tabulis stemmata conspicis Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

176. Saec. XIV, membran., mm. 350 × 240, ff. I. 295.

⟨Pseudo-⟩Dionysii Areopagitae opera a Ioan. Scoto et a Ioan. Sarraceno translata. Praemittuntur (f. 1) praefatio brevis in librum De caelesti hierarchia: *Magnus ariopagita dyonisius antiquus - conuersatione degebat* cum capitum tabula, (f. 2) Praefatio Anastasii apostolicae sedis Bibliothecarii ad excellentissimum et christianissimum regem Carolum (M. 122, 1026-1030), (f. 3) Ioannis Scoti Erigenae praefatio duplex, metrica altera, altera prosaica ad Carolum regem (M. ibid., 1030-1036), (f. 4^v) *prologus* in De caelesti hierarchia librum: *Primus itaque liber qui inscribatur - non introducat etc.* (ut in cod. 175, f. 84^v) et carmen elegiacum: *Lumine sydereo* (M. ibid., 1037), (f. 5) Brevis et valde necessaria declaratio dispositionis totius operis subsequentis et quae legentibus utilitas (M. ibid., p. VI), (f. 5^v) epigramma in De cael. hier., interprete Scoto: *Angelice sapientie* etc. (M. ibid., 1037).

1 (f. 8). De caelesti hierarchia, interprete Scoto (M. 122, 1038-1070) cum expositionibus Hugonis de Sancto Victore (M. 175, 923-1154; inc. f. 6 *Iudei signa querunt*), ipsius Scoti (M. 122, 126-266; inc. f. 8^v: *Sancti dionysii ariopagite primus liber qui inscribitur*), Ioan. Sarraceni (inc. f. 8: *Inter scriptores ecclesiasticos primum locum*) et cum Maximi aliorumque scholiis (inc. f. 5^v: *Quia prisci sancti cognomina que cum essent gentiles habebant.* Est schol. 1 in De divin. nomin. M., P. G. 4, 186. Cf. cod. Phillipp. 46, ap. Rose p. 68). **2** (f. 140^v). De caelesti hierarchia, interprete Sarraceno (S. Dionysii opp. quintuplici

translatione versa, Coloniae 1556, p. 759-775), cui praemittuntur (f. 139) Ratio quare veteri translationi Ioannis Scoti nova ista subiungitur, (f. 139v) prologus et (f. 140) capita, quorum I inc. *quod omnis diuina illuminatio,* XV *quod formatiue* (ed. cit., p. 758). **3** (f. 157). De ecclesiastica hierarchia, interprete Scoto (M. 122, 1069-1112), praeviis prologo: *Secundus uero liber cui est inscriptio* et VII capitum tabula (M. ibid., 265-268), cum Maximi scholiis (inc. f. 158v: *Quia deos efficit ac perficit christianorum hierarchia,* cf. M., P. G. 4, 116). **4** (f. 187). De divinis nominibus, interprete eodem (M. ibid., 1113-1182), cum prologo (f. 186v): *Tercius iste liber continet diuinarum nomina - in ipso intelligenda esse* (ut in cod. 175, f. 85), epigrammate (f. 187): *In animum splendor,* capitibus (M. ibid., 1111-1112) et Maximi scholiis (inc. f. 187: *Notandum quia aliud opus,* cf. M., P. G. 4, 186). **5** (f. 246v). De mystica theologia, eodem interprete (M. ibid., 1171-1176) cum prologo: *Quartus de mistica theologia liber - excellentiam recurrere* (ut in cod. 175, f. 85v), capitum tabula, epigrammate: *Nouam claritatem* (M. ibid., 1171-1172, et Maximi scholiis (inc. 247v: *Noua noua* (!) *siue simpla seu simplicia.* Cf. M., P. G. 4, 416). Praeit (f. 246) commentarius: *Epithoma timotheo beato* etc. *Trinitas superessentialis natura causa* etc. **6** (f. 252). Epistulae I-XI, eodem interprete (M. 122, 1177-1194, A, 14), praeter ultimam a Sarraceno translatam, cum Maximi scholiis (inc. f. 252: *Cognitio gaium istum,* cf. M., P. G. 4, 528). **7** (f. 268). De ecclesiastica hierarchia, Sarraceno interprete, praemissis prologo: *Post translationem,* epigrammate: *Signa reuerendorum* et capitibus, quorum I inc. *Que ecclesiastice,* VII *De hiis que sunt* (S. Dionysii opp., Coloniae 1556, p. 776-798). **8** (f. 277v). De divinis nominibus, eodem interprete, cum prologo: *Memor hospicii* et capitulis, quorum I inc. *quod sermonis intencio,* XII *De perfecto et uno* (ed. cit., p. 798-829). **9** (f. 290v). De mystica theologia, interprete eodem, cum prologo: *Ante misticam* et capitibus, quorum I inc. *De mistica theologia,* V *Quod nihil intelligibilium* (ed. cit., p. 829-831). **10** (f. 231v). Epistulae I-X, interprete eodem (ed. cit., p. 831-840).

Codex binis columnis descriptus litteras maximas rubro et caeruleo colore ornatas exhibet, titulos rubros. In marginibus alia manus, ipsa tamen librarii aetate, notulas exaravit. F. Ir *Liber ierarchie magni ariopagite dyonisij,* inferius, manu librarii aequali, *De viconia,* quod possessoris nomen legitur etiam in ff. 1r et 295v. F. Iv vacuum.

In tegumenti asseribus stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

177. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 338 × 230, ff. I. 208.

<Pseudo->Dionysii Areopagitae Hierarchia caelestis in latinum translata.

1 (f. 14). De caelesti hierarchia, interprete Ioanne Scoto (M. 122,

1038-1070), cum expositionibus Hugonis de Sancto Victore, Ioan. Sarraceni, ipsius Scoti et cum Maximi aliorumque scholiis, omnino ut in cod. 176. Praecedunt (f. 1-13) omnia quae in cod. cit., f. 1-5v leguntur. **2** (f. 187). Iterum De caelesti hierarchia, Sarraceno interprete, cum praefatione, prologo, capitum indice, ut in cod. laudato, f. 139.

Folium I partim codicis tegumento priori adglutinatum avulsum est ex albo, in quo manus saec. XIV consilii bononiensis decisiones descripserat. Speciminis gratia haec tantum retulisse sufficiat: *Item placuit toto consilio facto partito per dominum dictum potestatem bononiensem, quod reformatio consilii et masse populi lecta in presenti consilio* etc. Sub fine: *Consilium speciale et generale fecit domnus Lanfranchinus de Mallexellis* etc.

Codex duplici columna perscriptus est. Littera prima initialis (f. 1r) auro et coloribus ornata imaginem continet s. Dionysii. Reliquae litterae maximae rubro et caeruleo colore ornatae sunt, maiores vero aut caeruleo aut rubro exscriptae. Absoluto opere (f. 208v), legitur *Explicit liber beati dyonisii episcopi athenarum ex ariopagitis de celesti ierarchia. In nomine patris* etc. *Laus tibi sit christe quoniam liber explicit iste. Explicit iste liber scriptor sit crimine liber.*

In tegumento insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

178. Saec. XII ex., membran., mm. 274 × 185, ff. II. 60.

1 (f. 1). **⟨Pseudo-⟩Dionysii Areopagitae** De caelesti hierarchia, Ioan. Scoto interprete, usque ad v. *eque uerum habentem* (M. 122, 1038-1064, B, 14). **2** (f. 9). **Hugonis de Sancto Victore** expositio in Hierarchiam caelestem usque ad v. *habente multas ima*⟨gines⟩ (M. ibid., 923-1140, A, 6).

F. 60 olim custodiae codicis posteriori adglutinatum rescriptum est. Antiquioris scripturae uncialis duabus columnis distributae paucissima supersunt et adeo evanida, ut unum tantum vel alterum verbum perspexerim. Scriptura recentior, saeculi XI, et ipsa pessime habita, continet grammaticae fragmentum, in quo legi: *Exclamatio, Interrogatio, Sententia, Diffinitio, Transitio, Disiunctio.*

Codex binis columnis exaratus. F. Ir manu saec. XV *Liber sententiarum Io. Damasceni* (quae falsa inscriptio iteratur f. 59v); *Inferius, In pluteo 8° bibliothecę magnae secretae. Bibliothecae apostolicae.* Iv remedia quaedam: *Ad uolendum habere intelectum subtilem ad adiscendum scientiam accipiat linguam vpupe* etc. *Ad habendum bonam memoriam ad retinendum* etc. *Ad expellendum aquam de auribus* etc. *Ad malum auricule* etc. IIr pauca quaedam philosophica: *Boccius sic. diffinit personam. persona est rationalis nature indiuidua substantia* etc. *Nota quod secundum Damascenum liberum arbitrium est seruare rectitudinem uoluntatis.* IIv ⟨Duodecim abusiva saeculi⟩: *Sapiens sine moribus — et sic sostificatur* (!) *iustitia* (Cypriani opp. ed. Hartel 3, p. 152, 3-7); *XXVIIa distinctio primi libri decretalium. nec diaconi* etc. *Item XXXIIa distinctio primi libri. precipiendo mandamus* etc. (cf. Corpus iuris canon. ed. II Lipsiens. vol. 1,

1879, coll. 98. 117). Sequuntur sententiae sex italice in feminas: *chi a femena crede non ode ne uede — chi femena conduçe o mena non ese may de pena.* Haec omnia saec. XIV-XV adiecta sunt. 8ᵛ *Nota quod peccatum dicitur maius impliciter. uel maius contentu uel maius deletacione uel maius danificacione.* | *Ieremie* ⟨12, 1⟩ *iustus es domine si disputem tecum* etc. *neque etiam accusant diuina iudicia.* 9ʳ in margine externo *Est Hugonis de S. Victore in Dionys. Areopagitam commentarius,* manu saec. XVII. 59ʳ in marg. inf., manu saec. XVII, *Quae hic desunt suppleri possunt ex cod. 179.* F. 7ᵛ. 8ʳ vacua.

Codicis tabulae saec. XVI corio rubro contectae sunt fibulisque exornatae, quarum vestigia tantum exstant.

179. Saec. XII, membran., mm. 312 × 220, ff. 103.

Hugonis de Sancto Victore Expositio in ⟨Pseudo-⟩Dionysii Hierarchiam caelestem (M. 175, 923-1154).

Codex binis columnis exaratus. F. 1ʳ in margine summo scriptum legitur *liber fratrum sambucine si quis eum furatus fuerit, anathema sit.* 103ᵛ *Hic finit expositio. magistri. hugonis. sancti. victoris. parisiensis. super. angelicam. ierarchiam. beati. dyonysii. ariopagitę.*

In tegumentis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

180-185. An. 1479-1484, membran.

Philonis Iudaei opera a Lilio Tifernate latine versa et eiusdem manu (cf. cod. 180, f. 163) exarata (v. Pitra, Analecta sacra, 2, p. 331 sqq.).

I (**180**). An. 1479 (cf. ff. IIᵛ. 131ᵛ), mm. 331 × 232, ff. II. 165.

1 (f. 12). De incorruptione mundi (cf. Philonis opp., ed. Th. Mangey, 2, p. 487-516). Inc. *Omni quidem in re, non satis perspicua studioque digna.* Des. *contrarietates in sequentibus dicemus.* Praemittuntur: ¹ (f. 1). *Sanctissimo in Christo patri ac domino nostro domino Sixto Dei prouidentia pape IIII. Lilii Egidii Libellii Tyfernatis prologus.* Inc. *Potentia rerum illa creatrix.* Des. *de circularibus sermonem intexere.* ² (f. 4ᵛ). Epistula Sixto papae IV in librum Philonis de incorruptione mundi. Inc. *Primum uolumen Philonis.* Des. *improbare uidetur.* ³ (f. 5). Lilii Aegidii Tifernatis capitula. Inc. *Omnis quidem res incerta studioque dignissima.* Des. *intermissio processit.* **2** (f. 48). *De eo quod peius superponi meliori consuęuit* (cf. Philonis opp., ed. Mangey, 1, p. 191-225; ed. Cohn-Wendland, 1, Berolini 1896, p. 258-298). Inc. *Et dixit cain... Quod uult cain, tale.* Des. *insipientia deprehensi sunt.* Praemittuntur: ¹ (f. 32ᵛ). Epistula translatoris Sixto IV. Inc. *Pater Sanctissime, tua sanctitas.* Des. *pręclara quę lector inueniet.* ² (f. 33). Eiusdem capitula. Inc. *Quum dicit cain ad Abel.* Des. *insipientia quę per cain intelligitur.* **3** (f. 83). De agricultura (cf. Mangey 1, p. 300-328; Wendland, 2, 1897, p. 95-132). Inc. *Et incepit Noe homo agricola.* Des. *rusticatione rursus dicimus.* Praemit-

tuntur: [1] (f. 72). Epistula Sixto IV. Inc. *Primum philonis librum de cultu plantarum.* Des. *nulla fieri consideratione.* [2] (f. 72^v). Capitula translatoris. Inc. *Quamuis aliqui scriptores.* Des. *concitatissime superuolare.* **4** (f. 112^v). *Liber secundus de cultu plantarum* (cf. Mangey, 1, p. 329-356; Wendland, 2, p. 133-169). Inc. *Priori quidem libro.* Des. *neque soporatur; neque moritur sapiens.* Praeeunt: [1] (f. 102^v). Epistula Sixto IV. Inc. *Patrum Sanctissime, de plantarum.* Des. *rerum superlectilem.* [2] (f. 103^v). Capitula interpretis. Inc. *Ei qui de plantis sigillatim.* Des. *soporatur, neque moritur sapiens.* **5** (f. 142). *Quod inconuertibilis est diuinitas* (cf. Mangey 1, p. 272-299; Wendland, 2, p. 56-94). Inc. *Et post illud inquit, postquam.* Des. *reuocando iudicabit.* Praeeunt: [1] (f. 131^v). Epistula Sixto IV. Inc. *Augustinus in ecclesia dei.* Des. *hunc subieci: Ex arce tuę Sanctitatis Ceperanensi. VIII°. Idus Septembris M CCCC L XX VIIII.* [2] (f. 132). Translatoris capitula. Inc. *Quę anima uaria.* Des. *malum propositum exequitur.*

Litterae maximae auro et coloribus distinctae, maiores auro et caeruleo colore alterna vice oblitae. In marginibus exstant additiones nonnullae et notulae ipsius librarii manu. F. II^v litteris capitalibus caeruleis *beatissimo papae Sixto quarto Philonis iudaei alexandrini editionum primum uolumen de graeca in latinam linguam interpretatum anno Domini M° CCCC LXXVIIII°.* Folium 1^r ornamento satis eleganter picto conspicuum praefert Sixti IV effigiem cum inscriptione *Sixtus. IIII. Pont. max. sacricultor.* Litterae initiali primae inest imago Lilii Tifernatis. 163^r litteris caeruleis capitalibus *explicit Philonis primum volumen traductum de graeco a Lilio tyfernate et eiusdem manu scriptum* I. II^r. 163^v. 164. 165 vacua.

In tegumento insignia gentilicia Clementis XI et B. Pamphili card. bibliothecarii.

II (**181**). An. 1481 (cf. ff. 5^v. 57^v etc.), mm. 339 × 232, ff. II. 163.

1 (f. 29^v). De *mosaico* mundi opificio (cf. Philonis opp., ed. Mangey, 1, p. 1-42; ed. Cohn, 1, p. 1-60). Inc. *Legum latores plerique.* Des. *quasi characteribus impressus.* Praemittuntur: [1] (f. 1). Lilii Tifernatis prologus. Inc. *Seculorum auctor ille beatissimus.* Des. *contaminatior censetur.* [2] (f. 5^v). Epistula Sixto IV. Inc. *Ordine quidem secundum.* Des. *refecta: Commendo me pedibus Sanctitatis T⟨uae⟩. Ex arce tua Ceperanensi Pridie kal. febr. 1481.* [3] (f. 6). Capitula translatoris. Inc. *Principium legislationis Moyses.* Des. *diuinitatis quasi characteribus impressus.* **2** (f. 73). *De quibus sacrificant Cain et Abel* (cf. ed. Mangey 1, p. 163-190; ed. Cohn, 1, p. 202-257). Inc. *Et apposuit parere fratrem eius: ipsa cuiuspiam.* Des. *prebent holocaustum deo.* Praeeunt: [1] (f. 57^v). Epistula Sixto IV. Inc. *Didicimus quod is habet.* Des. *gressus assuefacere... Ex tua ceperanensi arce nonis februarii 1481.* [2] (f. 58). Capitula interpretis. Inc. *Cum locuta sit scriptura.* Des. *incontaminatum dabitur holocaustum.* **3** (f. 108). De cherubim et flammeo gladio *ac uersatili* (cf. ed. Mangey 1, p. 138

162; ed. Cohn, 1, p. 170-201). Inc. *Et eiecit adam... Nunc quidem eiecit* Des. *principali salutem adesse.* Praemittuntur: [1] (f. 93v). Epistula Sixto IV. Inc. *Audiui apostolum Paulum.* Des. *aliquem reuiuiscere. Datum in arce T⟨uae⟩ Sanctitatis ceperanensi idibus februariis Millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.* [2] (f. 94). Capitula. Inc. *Adam quamuis emitti.* Des. *causa salutem adesse.* **4** (f. 134). *De his quae referuntur in speciem legum ad duo genera decem uerborum sextum et septimum contra adulteros et omnem intemperantiam et contra homicidas et omnem uiolentiam* (cf. Mangey, 2, p. 299-327). Inc. *fuit quandoque cum ego philosophię uacarem.* Des. *quę tacita sunt comprendit.* Praeeunt: [1] (f. 124v). Epistula Sixto IV. Inc. *Quo pręcepta sanctissime Patrum.* Des. *legentibus erunt in promptu... Datum pridie kl. Martias in arce Ceperani M° CCCC LXXXI°.* [2] (ibid.). Capita. Inc. *Gubernatio rei.* Des. *cognati essent uel consanguinei.* **5** (f. 158v). *Ne uituperentur mulieres* (cf. Mangey, 2, p. 327-334). Inc. *Hora locaque coetuum.* Des. *factoribus ipsis assimilari.* Praemittuntur: [1] (f. 153v). Epistula Sixto IV. Inc. *Dehonestare mulieres etiam esse.* Des. *impurum quomodo fiat... Datum nonis martii in arce Ceperani M CCCC LXXXI°.* [2] (f. 154). Capitula. Inc. *Duplex est species ciuitatum.* Des. *esse factoribus simillima.*

In fine (f. 163) Lilii apostrophe et distetrastichon pro gratiarum actione in beatum Antonium de Padua (Pitra, Anal. sacra, 2, p. 334).

Litterae maximae auro et coloribus distinctae. In marginibus additiones nonnullas invenies ipsius scribae manu et hic illic notulas ac lemmata. Ff. I. IIr vacua. IIv pictura ornamento circumdata, quae I. Christum exhibet benedicentem ac sanctum Petrum claves Sixto IV tradentem. In ornamento folio 1r appicto conspicis Sixti IV scutum a duobus geniis sustentatum et quinque imagines. Supra titulum litteris aureis exaratum pictura ad mundi creationem adludens.

In codicis operculis insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

III (**182**). An. 1480 (cf. ff. 1. 6), mm. 332 × 225, ff. 173.

1 (f. 7). *Allegoriae* sacrarum legum post *sex dies* liber primus in duos divisus. I inc. *Et perfecti sunt... Intellectus generationem.* Des. *id ipsum facere uidentur* (cf. Philonis opp. ed. Mangey, 1, p. 43-46, 29; ed. Cohn, 1, p. 65, 2). Praemittuntur: [1] (f. 1). Lilii prologus. Inc. *Exigens saluator mundi.* Des. *domesticos interficientibus... Ex arce tuę Sanctitatis Ceperanensi. III°. nonas augusti 1480.* [2] (f. 6). Epistula Sixto IV. Inc. *Pater Sanctissime liber philonis.* Des. *firmanda compluribus... Ex tuę sanctitatis arce ceperani. XIII°. kal. iunii. M CCCC LXXX°.* [3] (f. 6v). Capitula interpretis. Inc. *Cum dicit scriptura et perfecti.* Des. *septenarium beneficia suscepisse.* II Allegoriarum lib. inc. (f. 17) *Et benedixit deus diei septimo* (Mangey, 1, p. 46, 30-65; Cohn, 1, p. 65, 3-89). Des. *mortuo colligato corpore.* Praeeunt: [1] (f. 9). Epistula Sixto IV. Inc. *Philonis secundus liber.*

Des. *sumus istorum uita.* [2] (f. 9^v). Interpretis capitula. Inc. *Benedictum ac sanctum uidentur.* Des. *mortuo corpore colligato.* **2** (f. 46). *De Cain successoribus apparenter sapientis et quomodo fit emigrans* (cf. Mangey, 1, p. 226-261; Wendland, 2, p. 1-41). Inc. *Exiuit autem Cain a facie dei... nunc addubito.* Des. *hic est et longitudinis uitae.* Praemittuntur: [1] (f. 29). Epistula Sixto IV. Inc. *Non est nouum pater.* Des. *fortitudo sine iustitia.* [2] (f. 30). Translatoris capitula. Inc. *Cum dicit scriptura exiuit.* Des. *hic est uitaeque longitudinis.* **3** (f. 72^v). De vita Moysi liber I (cf. Mangey, 2, p. 80-133). Inc. *Moysi secundum quidem aliquot.* Des. *maxime congruas uendicauit.* Praeit (f. 68) Lilii Aegidii *Archilibelli* epistula Sixto IV. Inc. *Missurus duo minuta.* Des. *conseruit oliuae Iesu Christi unico domino: Cui est potentia* etc. - F. 121^v. De vita Moysi *liber II qui est de legislatione* (cf. Mangey, 2, p. 134-144). Inc. *Prima quidem cohordinatio.* Des. *naturę ęternę genita.* Praeit (f. 120^v) epistula Sixto IV. Inc. *Santissime patrum liber philonis in uitam.* Des. *in arcam solis pepercit.* - (F. 131^v). De vita Moysi liber III *qui est de sacerdotio et prophetia.* Inc. *Iampridem Moysi quidem.* Des. *per sacras litteras recolitur.* Praemittitur (f. 128^v) epistula Sixto IV. Inc. *Qui conuersamur in domo dei.* Des. *a uirtutibus tumulatus.* **4** (f. 156^v). De nobilitate (cf. Mangey, 2, p. 437-444). Inc. *Qui nobilitatem quasi maximum bonum.* Des. *laudante aut puniente.* Praemittitur (f. 156) epistula Sixto IV. Inc. *Virtutis praeconium.* Des. *excitauit nobilitatis.* **5** (f. 162^v). De homicidiis (cf. Mangey, 2, p. 313, 26-322, 29). Inc. *Nomen quidem homicidium.* Des. *uiolenter interfectis seruis.* Praefixa est (f. 161) epistula Sixto IV. Inc. *Quoniam nulla supellex.* Des. *concedere uideatur.* **6** (f. 169). *De seruos interficientibus. domesticos* (et altera pars libri De homicidiis; cf. Mangey, 2, 322, 30-327, 26). Inc. *Serui fortuna quidem.* Des. *quę tacita sunt comprehendit.* Praemittitur (f. 169) epistula Sixto IV. Inc. *Lex diuina Pater.* Des. *auspicatus est regnum.*

Litterae initiales auro et coloribus ornatae. Occurrunt in marginibus translatoris additamenta nonnulla. F. 1^r ornamentum depictum est, in quo vides insignia gentilicia Sixti IV, tres prophetarum, ut opinor, imagines, candelabrum septiforme.

Integumentum scuta praefert Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

IV (**183**). An. 1481-1482 (cf. ff. 3^v. 70. 155^v), mm. 330 × 220, ff. III. 170.

1 (f. 15). *Liber post Hexameron et de creatione mulieris* (cf. Philonis opp. ed. Mangey, 1, p. 66-76; ed. Cohn, 1, p. 90-112). Inc. *Et dixit dominus deus, non est bonum... Quare o propheta.* Des. *hominum capax fuerit.* Praemittuntur: [1] (f. 1). Lilii prologus in volumen. Inc. *Adae prioris hominis.* Des. *sobrietate libellus est positus.* [2] (f. 3^v). Epistula Sixto IV. Inc. *Librum philonis de mulieris.* Des. *consuetu-*

dine digesta... Ex arce ceperanensi Octauo Idus Nouembris M CCCC LXXXI°. [3] (f. 4). Interpretis capitula. Inc. *Cum dominus deus dicit.* Des. *est offerenda modestia* **2** (f. 48). De confusione linguarum (cf. Mangey 1, p. 404-435; Wendland, 2, p. 229-267). Inc. *De his quidem prędicta placent.* Des. *improbis et impetuosis utens.* Praeeunt: [1] (f. 28^{v}). Epistula Sixto IV. Inc. *In eo libro patrum sanctissime.* Des. *catalogo sanctorum inseri meruit.* [2] (f. cit.). Capitula translatoris. Inc. *Qui sacrę scripturę detrahunt.* Des. *improbis et impetuosis utentes.* **3** (f. 91). *De exulibus et fugitiuis* (cf. Mangey, 1, p. 546-577; Wendland, 3, 1898, p. 110-155). Inc. *Et afflixit eam... Cum dixerimus.* Des. *existens simul uictitare.* Praemittuntur: [1] (f. 70). Epistula Sixto IV. Inc. *Patrum sanctissime qui nunc est.* Des. *studiosis non erunt incognita. Ex arce tuę Sanctitatis Ceperanensi. III. idus Augusti 1481.* [2] (f. 72). Translatoris capitula. Inc. *Agar ob ruborem fugit.* Des. *perfectis in bonis simul uictitare.* **4** (f. 116^{v}). *Libellus quę ad iudicem uel iudicis quę sunt partes* (cf. Mangey, 2, p. 344-348, 35). Inc. *Opinatur et legislator.* Des. *datum est, non concupisces.* Praemittuntur: [1] (f. 113^{v}). Epistula Sixto IV. Inc. *Patrum sanctissime librum philonis eorum.* Des. *et humanitate subiecimus.* [2] (f. 114). Capitula. Inc. *Qui scribuntur in Moysi.* Des. *miscebuntur cum improbis.* **5** (f. 131^{v}). De *pietate et* humanitate (cf. Mangey, 2, p. 383-405). Inc. *Pietatem cognatissimam.* Des. *utile se transtulisse.* Praeeunt: [1] (f. 119^{v}). Epistula Sixto IV. Inc. *In uitam Moysi anno superiore.* Des. *solacium infra subiecimus.* [2] (f. cit.). Capitula. Inc. *Moyses amator humanitatis fuit.* Des. *pulcherrimum est transfugisse.* [3] (f. 147). Lilii Sixto IV epistula ex doctrina Philonis de spiritu Dei, de angelis etc. Inc. *Luca euangelista syrus.* Des. *in traductione dudum facta lector inueniet.* **6** (f. 162). *Quod Noe factus est sobrius* (cf. Mangey, 1, p. 390-403; Wendland, 2, p. 215-228). Inc. *Quę de ebryetate ac de secuta.* Des. *dominorum puniatur.* Praeeunt: [1] (f. 155^{v}). Epistula Sixto IV. Inc. *Filium dei pater beatissime.* Des. *patris reuelata deriserit. kl. Martiis 1482 Ex arce ceperanensi.* [2] (f. 156). Translatoris capitula. Inc. *Sobrietate uti non solum.* Des. *princeps dominorum puniatur.*

In fine voluminis (f. 170) legitur **Lilii** carmen ad inofficiosos censores (Pitra, Anal. sacra, 2, p. 334).

Litterae maximae auro et coloribus ornatae; maiores autem auro et caeruleo colore alterne exscriptae lineolisque distinctae. Hic illic correctiones interlineares, additiones marginales, lemmata, notulae. F. II^{v} index in Philonis volumen VI, manu Lilii ipsius. Ff. I. II^{r}. III^{r} vacua. III^{v} pictura, in qua divina Trias mulierem de Adami latere et Ecclesiam de sanguine Christi formans repraesentatur. V^{r} in ornamento variis coloribus picto Sixti IV orantis effigies, eiusdem insignia gentilicia, aliae imagines.

In tegumenti tergo scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

V (**184**). An. 1483. 1484 (cf. ff. 1. 92), mm. 341 × 235, ff. 165.

1 (f. 26ᵛ). *Liber de uita sapientis ac legibus non scriptis* (cf. Philonis opp., ed. Mangey, 2, p. 1-40). Inc. *Sacris legibus in quinque libris.* Des. *uetus mos nequaquam scriptus.* Praemittuntur: [1] (f. 1) Lilii Tifernatis epistula Innocentio VIII super Philonis libros. Inc. *Innocentes et recti adheserint.* Des. *ad Philonem reuertimur... Ex... arce Ceperani VIII°. Idus Nouembris M° CCCC LXXX IIII°.* [2] (f. 3). Prologus Innocentio VIII in translationis volumen V. Inc. *Paulus Apostolus, Beatissime Pater, ille celestis.* Des. *opifex bonorum est.* [3] (f. 6ᵛ). Epistula Innocentio VIII in Philonis librum De vita. Inc. *Sapiens id est uir.* Des. *sunt omnia, Ipsi honor in secula seculorum amen.* [4] (f. 7). Capitula. Inc. *Primus quinque librorum.* Des. *mosque uetus nequaquam scriptus.* **2** (f. 67). *De uita politica que est Ioseph* (cf. Philonis opp., loc. cit., p. 41-79). Inc. *Tres quidem sunt idee.* Des. *tempus sufficientissimus gubernator.* Praeeunt: [1] (f. 52ᵛ). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Pater sancte intellexit curam.* Des. *habens in manibus suis. Datum.* [2] (f. 53). Capitula interpretis. Inc. *Tres idee per quas optimus finis.* Des. *preses ac dispensator optimus.* **3** (f. 103). *De conuentu ad prima rudimenta.* Desideratur initium. Inc. *Quibus plerique delectati permanent* (cf. Mangey, 1, 530, 25; Wendland, 3, p. 87, 14). Des. *uirtutis certamen exercitantis.* Praemittuntur: [1] (f. 92). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Ad profectum sapientie aditum.* Des. *ponit eam sub modio... Ex... arce Ceperanensi pridie kl. februarii. 1484.* [2] (f. 92ᵛ). Capitula. Inc. *Sarre nomen translatum.* Des. *appositio sane utili propter malas artes* (finis desideratur). **4** (f. 129ᵛ). Quod a Deo *missa sunt* somnia. Inc. *Ante hanc scriptura.* Quae subnectuntur v. *qui debuerant fieri* (cf. Mangey, 1, p. 626, 4; Wendland, 3, p. 212, 19) pertinent ad librum **5** (f. 133) De temulentia. Inc. *innocentia et frugalitas morum* (cf. Philonis ed. Mangey, 1, p. 358, 17-389). Des. *cognationem in eternum custodire.* Praemittuntur: [1] (f. 112). Epistula Innocentio VIII. Inc. *In somniorum imaginationes.* Des. *tue Sanctitati legenti suauia: Comendo* etc. [2] (f. 112ᵛ) Capitula. Inc. *Cum dicit scriptura et exiuit Iacob.* Des. *filium sancto donum.* **6** (f. 159). *Quod ab ebryetate* resipuit Noe. Inc. *Quae de ebryetate ac secuta.* Des. mutil. *aliter opinantium de honestate ac probitate* (Mangey, 1, p. 403, 2; Wendland, 2, p. 228, 19). Textus inde a v. (f. 162ᵛ) *sonis omnibus accomodatam* (Mangey, p. 398, 18; Wendland, p. 222, 24), foliis magna ex parte laceratis, perquam lacunosus est. Praemittuntur: [1] (f. 153ᵛ). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Quamuis codices grecos mendosos.* Des. *legatione gentis sue... Datum in arce tue sanctitatis Ceperanensi.* [2] (f. 154ᵛ). Capitula. Inc. *Sobrietate uti, non solum.* Des. *principe dominorum puniatur.*

Litterae maximae auro et coloribus distinctae, maiores auro et caeruleo alterne illitae. Tituli caerulei, primo tantum excepto, qui aureis litteris ornatus est. Passim cor-

rectiones et additamenta invenies. F. 1^r ornamentum, in quo conspicitur Innocentii VIII tessera gentilicia. Foliorum 163-165 frustula tantum supersunt.

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

VI (**185**). mm. 337 × 231, ff. 199.

1 (f. 19^v). De *transmigratione* Abrahami in duos libros dispertitus. Lib. I inc. *Et dixit dominus ad abraham... Volens deus.* Des. *mansuete: id utile ac bonum* (cf. Philonis opp., ed. Mangey, I, p. 436-459, 3; ed. Wendland, 2, p. 268-296). Praemittuntur: [1] (f. 1). Lilii prologus in volumen. Inc. *Verbum dei Sanctissime.* Des. *ubi minus, astericis (!).* [2] (f. 6^v). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Quę hic beatissime.* Des. *sibi ad iustitiam.* [3] (ibid.). Lilii capitula. Inc. *Cum dicit deus ad Abraham.* Des. *in medio temperatum est.* Lib. II inc. (f. 41) *Quod autem secum esse Lot* (cf. Mangey, p. 459, 4-472; Wendland, p. 296-314). Des. *quod egit opus non est eius.* Praeeunt: [1] (f. 33^v). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Pater sancte uidetur sequentis.* Des. *rictis setis denso ac fulcto.* [2] (f. 34). Capitula. Inc. *Quod Lot cum Abraham excedit.* Des. *eius non est opus.* **2** (f. 56). De animalibus *quę ad sacrificia et quę species sacrificiorum* (cf. Mangey, 2, p. 237-250). Inc. *Animalium quę in sacrificiis.* Des. *De sacrificantibus dicemus.* Praecedunt: [1] (f. 49^v). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Nihil noui aut abhorrens.* Des. *pennata sublimiter incedit.* [2] (ibid.). Capitula. Inc. *In uolatilibus quidem.* Des. *eorum ad esum reseruari.* **3** (f. 73). In Iulium Flaccum *et de prouidentia* (cf. Mangey, loc. cit., p. 517-544). Inc. *Secundus post Seianum flaccus Iulius suscipit.* Des. *auxilio dei fulcta.* Praemittuntur: [1] (f. 63^v). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Qui philonis liber in Iulium.* Des. *sint mente dolores.* [2] (f. 64). Lilii capitula. Inc. *Tiberii tempore primum.* Des. *more uictimę laceratus ac sepultus.* **4** (f. 120). *De his quę circa Gaium et ad eum legatione ac de uirtute* (cf. Mangey, loc. cit., p. 545-600). Inc. *Usquequo nos senes adhuc pueri sumus.* Des. *dissimilis ad Gaium ac retrouersa.* Praecedunt: [1] (f. 91^v). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Quę secundum Gaium.* Des. *ista fuerant reseruata.* [2] (f. cit.). Lilii capitula. Inc. *Fortuna quidem est instabilis.* Des. *ciuitatum euanescerent.* **5** (f. 175^v). Quod a Deo *missa sunt* somnia lib. III (cf. Mangey, 1, p. 659-699). Inc. *Tertiam speciem somniorum.* Des. *et ore et labiis et ipsis.* Subicitur *Hinc in exemplari gręco spatia uacua relicta sunt duorum magnorum membranę foliorum et subdit | Hoc modo deficit in exemplari | Si inuenitur finis huius tertii libri philonis quod a deo missa sunt somnia.* Praecedunt: [1] (f. 156). Epistula Innocentio VIII. Inc. *Fuerunt beatissime pater, qui dixerunt.* Des. *prouenerunt in lucem.* [2] (f. 156^v). Capitula. Inc. *Tribus existentibus somniorum.* Des. *friuoli uita spectatur.*

Margines continent nonnulla additamenta. F. 1 ornamentum depictum est cum stemmate Innocentii VIII. Ff. 199v. 200 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

186. Saec. XV, membran., mm. 281 × 207, ff. I. 158.

Miscellanea.

1. ⟨**Pseudo-Ignatii** epistularum antiqua versio⟩ (Opera Patrum apostolicorum, ed. Funk, 2, p. 55-213). [1] (f. 1). Ad Mariam Cassobolitam. [2] (f. 1v). Ad Trallianos. [3] (f. 5). Ad Magnesianos. [4] (f. 8). Ad Tarsenses. [5] (f. 10). Ad Philippenses. [6] (f. 16v). Ad Smyrnenses. [7] (f. 19v). Ad Polycarpum usque ad v. *propter nos ut hominem* (op. cit., p. 159, 18). [8] (f. 20). Ad Antiochenses. [9] (f. 21v). Ad Heronem. [10] (f. 23). Ad Ephesios. [11] (f. 27v). Ad Romanos. [12] (f. 29). ⟨Heronis laus in eum et successoris eius⟩ (op. cit., 2, p. 214).

2 (f. 29v). **S. Polycarpi** epistulae ad Philippenses antiqua versio (Opera PP. apostolic., ed. Zahn, Lipsiae 1876, 2, p. 111-133).

3 (f. 32). ⟨**Benedicti ab. Anianensis** Admonitio ad filium spiritualem⟩ (in ms. *Magni basilii epistola,* sed alia, ut videtur, manu et in rasura) (M. 103, 683-700).

4 (f. 41v). *Çrisostomi de ueritate carnis cristi contra manicheos*. Inc. *Etiamne te ausus est spiritus infirmitatis attingere.* Des. *securitatis intrare, per dominum* etc.

5 (f. 56v). ⟨**Rufini** commentarius in symbolum Apostolorum⟩ (M. 21, 385-386).

6 (f. 77). **Laurentii Vallensis** epistula ad Laurum Quirinum. Inc. *Quis tu sis aut qua condicione.* Des. *soloecismos omitto: iterum uale* (L. Vallae opp., ed. Basileae 1543, p. 345).

7 (f. 78). **S. Basilii** homiliae VIII a Rufino translatae, praemisso prologo ad Apronianum (ut ap. M., P. G. 31, 1723-1794, hoc tamen ordine I-III. VI-VIII. IV. V).

8 (f. 124v). **Poggii** De *infelicitatibus* principum liber ad cl. v. Thomam Sarzanensem cum (f. 123v) praefatione: *Rem minime probatam - prouocatione tribueretur.* Inc. *Cum ex mea.* Des. *remissior esset discessimus* (Poggii opp., ed. Basileae 1538, p. 390-419).

9. **Nicolai Perotti** Liber epigrammatum ad Sigismundum Pandulfum Malatestam. [1] (f. 146). *Quid si exiguus si quis te forte rogarit (Ad librum).* [2] *Laudarunt alii iam te mitissime princeps* (*De Sigismundi et Isottae mutuo amore*). [3] *Cinxisti uiridi Caesar mea tempora lauro (Agit gratias Caesari a quo laurea donatus est.* Codex Perottinus ms. regiae biblioth. neapolit. ed. a C. Iannellio, Neapoli 1809, p. 253). [4] *Mortalem uitam: perituraque membra dedere* (*Epigramma ptolemei*. Ed. cit. p. 257: est versio epigrammatis quod

legitur in Anth. Pal. IX, 577). [5] *Conueniunt domino que scribis munera vulpes* (*Ad Nicolaum Vulpem de adolescente qui ei agnum donauit sine pelle*). [6] (f. 146ᵛ). *Imperio quamuis subsint mea fata sororum* (versio Ptolemaei epigrammatis supra laudati). [7] *Ridiculam queso mihi nunc expone fabellam* (*Ad iacobum schioppum de festo Martini*). [8] *Quid agis ignauum uolgus? quid thura relinquis?* (*De festo Martini*). [9] *Cerne triumphales circa mea tempora lauros* (*Ad Iacobum Schioppum de superato a se amore*. Ed. cit, p. 255). [10] *Inclita castelli quicumque pallatia cernis* (*De castello ab inclito principe Sigismundo aedificato*). [11] *Sim licet heu primo fraudatus flore iuuente* (*Epitaphium pro se cum eger esset*). [12] *Cum te omnes iacobum uocitent: tantum ipse iacobum* (*Ad Iacobum Schioppum*). [13] (f. 147). *Ite mei uersus: iam sacrum uisite uatem* (*ad Nicolaum Vulpem de carmine a se relicto*). [14] *Sis licet immitis: diraque e tigride natus* (*Ad amicum*). [15] *Summe coronide: ceterisque et dona liei* (*Ad Thadeum*). [16] *Si fletu redimi uitam natura dedisset* (*Epitaphium Lamolae*). [17] *Ingenio clarus: linguaque peritus utraque* (*Epitaphium eiusdem*). [18] *Munera flaminiae que de regione tulisti* (*Ad Thadeum*). [19] *Exiguum Galeaz uatis nunc accipe munus* (*Ad Galeaz equitem bononiensem*). [20] *Aedere dum nostros properabam forte libellos* (*De libris quos oblaturus erat summo pontifici*. Ed. cit., p. 256). [21] (f. 148ᵛ). *Unum oculis: alium pedibus natura carentem* (*De caeco claudum gestante*). [22] *Omnia sunt cesar quae mittitis aurea nobis* (*Ad Caesarem*). [23] *Principis ante fores nuper dum forte sederem* (*Ad iacobum*). [24] *Prima sedes nobis fuerat florentia nomen* (*Epitaphium scylli catuli*). [25] *Sunt* ⟨duo qui subigunt, sunt duo Theodore subacti⟩ (*Ad Lepidinum*. Primus versus et quartus abrasi; cf. cod. Urb. lat. 368, f. 116ᵛ). [26] (f. 149). *Quinque ego pontifici dederam faustine libellos* (*Ad faustinum de quingentis aureis sibi a pontifice maximo donatis*). [27] *Dii tibi sancte pater dent longos nestoris annos* (*Ad pontificem maximum*). [28] *Inuida me postquam traxerunt fata sub umbras* (*De equo Iacobi Schioppi defuncto*). [29] (f. 149ᵛ). *Dulcis amice redi: nocet haec absentia nobis* (*Ad amicum absentem*. Ed. cit., p. 251).

10 (f. 151). **Georgii Trapezuntii** oratio in funere Fantini Michaelis Veneti habita (cf. Fabricius, Bibl. graeca, 12, p. 80 Harl.). Inc. *Quamquam omnes antiquitatis mores*. Des. *intercessione ad dominum et quidem multo facilius defensurum Amen.*

Codex a diversis librariis exaratus est. Litterae initiales caeruleo et rubro colore alterna vice pictae. Ff. I. 77ᵛ. 158 vacua.

In tegumenti tabulis conspiciuntur tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

187. Saec. XV, chart., mm. 301 × 210, ff. 130.

S. Irenaei contra haereses libri I-V (usque tantum ad c. 31 inclusive) latinè redditi (M., P. G. 7, 438-1210, A, 8). Singulis libris, praeter V, praemittuntur (ff. 1. 22^v. 49^v. 74^v) capita (Divi Irenaei ep. adversus Valentini et similium gnosticorum haereses, Parisiis 1576, pp. XXXII. 78-80; 155-156; 226-228).

Litterae maiores sunt rubro et caeruleo colore alternè illitae lineolisque ornatae. Ff. 127^v-130 vacua.

In tegumenti dorso exhibentur insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

188. Saec. XV, membran., mm. 316 × 282, ff. 192.

S. Irenaei contra haereses libri I-V (usque ad c. 31 inclusive) in latinum versi (M., P. G. 7, 438-1210, A, 8). Singulis libris, V excepto, praefixa sunt (ff. 1. 32^v. 77. 116^v) capita rubris litteris exarata (Divi Irenaei ep. adv. Valentini et simil. gnostic. haeres., Parisiis 1576, pp. XXXII. 78-80; 155-156; 226-228).

Codex binis columnis perscriptus. Litterae maiores pariter ac maximae auro et coloribus nitent; littera initialis libri I (f. 1^v) continet etiam s. Irenaei imaginem. Ff. 1^v. 34. 78. 118. 166^v sunt ornamentis conspicua, quibus omnibus inest inscriptio *NI* (vel *N.*). *PP. V.* 192^v vacuum.

In codicis operculis cernuntur stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

189. Saec. XV, membran., mm. 280 × 190, ff. I. 148.

Tertulliani opera complura, praemisso (f. I^v) indice.

1 (f. 1). De carne Christi (M. 2, 799-838). **2** (f. 21). De carnis resurrectione (M. ibid., 841-934). **3** (f. 70^v). De corona militis (M. ibid., 93-122). **4** (f. 81). Ad martyras (M. 1, 691-702). **5** (f. 84^v). De paenitentia (M. ibid., 1335-1360). **6** (f. 94). De virginibus velandis (M. 2, 935-962). **7** (f. 105^v). De cultu feminarum lib. I (in ms. *De habitu muliebri liber); -* (f. 110) lib. II (in ms. *liber de cultu feminarum.* M. 1, 1417-1448). **8** (f. 117). Ad uxorem lib. I (inc. *Diu domino conseruam*); - (f. 121^v) lib. II (M. ibid., 1385-1418). **9** (f. 126^v). De fuga in persecutione (in ms. *liber de persecutione.* M. 2, 123-142). **10** (f. 137^v). Ad Scapulam (M. 1, 775-784). **11** (f. 141). De exhortatione castitatis (M. 2, 963-978). Des. *a qua paradysus instructus est gratia ergo cum indulgenti hęc memento orationibus tuis tertullianum ad hęc exercentes* (cf. F. Oehler adnotationem criticam ad loc.).

Folium 1^r litteraeque maximae omnes auro et coloribus ornatae sunt. Exstant hic illic in marginibus lemmata plerumque ab ipso librario exarata; quae vero in ff. 107. 112^v invenies alia manus, eiusdem tamen aetatis, conscripsit. I^r vacuum.

Integumentum tesseras gentilicias praefert Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

190. Saec. XV, membran., mm. 369 × 241, ff. II. 242.

Tertulliani opera complura, omnino ut in cod. Laur. 12, plut. 26, ap. Bandini, 1, p. 764 sq., praemisso (f. II^{r}) indice rubris litteris.

1 (f. 1). De carne Christi (M. 2, 799-838). **2** (f. 11^{v}). De carnis resurrectione (M. ibid., 841-934). **3** (f. 38^{v}). De corona militis (M. ibid., 93-122). **4** (f. 45). Ad martyras (M. 1, 691-702). **5** (f. 47). De paenitentia (M. ibid., 1335-1360). **6** (f. 53). De virginibus velandis (M. 2, 935-962). **7** (f. 60^{v}). De cultu feminarum liber I (in ms. *de habitu muliebri liber*); - (f. 63) lib. II (in ms. *de cultu feminarum liber.* M. 1, 1417-1448). **8** (f. 67^{v}). Ad uxorem lib. I; - (f. 70^{v}) lib. II (M. ibid , 1385-1418). **9** (f. 73^{v}). De fuga in persecutione (in ms. *de persequutione.* M. 2, 123-142). **10** (f. 80). Ad Scapulam (M. 1, 775-784). **11** (f. 82). De exhortatione castitatis (M. 2, 963-978). **12** (f. 87). De monogamia (M. ibid., 979-1004). **13** (f. 97^{v}). De pallio (M. ibid., 1084-1106). **14** (f. 100). De patientia (M. 1, 1359-1386). **15** (f. 106). Adversus Praxeam (M. 2, 177-220). **16** (f. 121^{v}). Adversus Valentinianos (M. ibid., 569-632). **17** (f. 130). Adversus Marcionem liber I; - (f. 143) lib. II; - (f. 160) lib. III; - (f. 173^{v}) lib. IV; - (f. 216^{v}) lib. V (M. ibid., 270-556).

Textus interdum lacunosus: e. g. f. 31 (De resurr. 48) *dominicae* ⟨mortis⟩ *et resurrectionis;* f. 51^{v} (De paen. 9) *tuum* ⟨presbyteris⟩ *aduolui;* f. 54^{v} (De virgin. vel. 4) *tacendo inaltera*⟨vit⟩; (ibid. 7) *ut* ⟨concumulata⟩ *in verticem;* f. 68 (Ad ux. I, 3) *insuper* ⟨prodest⟩ *itemque malle* etc.

F. 1^{r} in ornamento auro variisque coloribus picto conspicitur stemma nescio cuius (in regione dextera parmulae bifidae crux equilatera, in sinistra stella octo radiorum) sine coloribus. Litterae initiales omnes auro et coloribus distinctae sunt, prima et Tertulliani imagine insignis. Tituli rubri. Ff. I. II^{r}. 241^{v}. 242 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

191. Saec. XV, membran., mm. 248 × 168, ff. I. 170 (+ f. 112^{a} librarii oscitatione neglecto).

Tertulliani opera, ut in cod. 190, exceptis libris I-V adversus Marcionem.

1 (f. 1). De carne Christi. **2** (f. 15). De resurrectione. **3** (f. 51^{v}). De corona militis. **4** (f. 59^{v}). Ad martyras. **5** (f. 62). De paenitentia. **6** (f. 69^{v}). De virginibus velandis. **7** (f. 79). De cultu feminarum lib. I; - (f. 82^{v}) lib. II. **8** (f. 88). Ad uxorem lib. I; - (f. 91^{v}) lib. II. **9** (f. 95). De fuga in persecutione. **10** (f. 103^{v}). Ad Scapulam. **11** (f. 106). De exhortatione castitatis. **12** (f. 111^{v}). De monogamia. **13** (f. 122^{v}). De pallio. **14** (f. 129). De patientia. **15** (f. 160). Adversus Praxeam.

Textus easdem praebet lacunas quas cod. 190. Litterae initiales auro et coloribus illuminatae sunt, tituli minio exscripti. F. I^{r} summo marg. legitur *Tertulianus chartaginensis.* I^{v} index manu saec. XVI. Ornamentum f. 1^{r} appictum exhibet insignia gentilicia Eugenii IV.

In tegumenti tergo stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

192. Saec. XV, membran., mm. 288 × 194, ff. I. 253.

Tertulliani opera nonnulla.

1 (f. 1). Adversus Marcionem lib. I; - (f. 23^{v}) lib. II; - (f. 46^{v}) lib. III; - (f. 69^{v}) lib. IV; - (f. 139^{v}) lib. V (M. 2, 270-556). **2** (f. 178). Adversus Iudaeos (M. ibid., 635-682). **3** (f. 204). De praescritionibus. Liber in duos divisus, quorum prior inscriptus *Aduersus omnes hereses,* inc. a c. 45 *Quorum haereticorum,* alter (f. 210) praecedentia complectitur (M. ibid., 13-92). **4** (f. 229). Adversus Hermogenem (M. ibid., 221-264).

Litterae initiales aureae et coloribus exornatae; tituli rubri. In marginibus lemmata invenies nonnulla, alia saeculi XV manu exarata. F. I^{v} index. I^{r}. 253^{v} vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

193. Saec. XV, membran., mm. 282 × 200, ff. I. 120.

Tertulliani opera nonnulla.

1 (f. 1). De patientia (perperam in cod. *De penitentia.* M. 1, 1359-1386). **2** (f. 10^{v}). Adversus Praxeam (M. 2, 177-220). **3** (f. 37^{v}). Adversus Valentinianos (M. ibid., 569-632). **4** (f. 53). De monogamia (M. ibid., 979-1004). **5** (f. 67). De pallio (M. ibid., 1084-1106). **6** (f. 75). Apologeticus (M. 1, 306-604).

Litterae initiales auropictae et coloribus distinctae. F. I^{v} index. 1^{r} ornamentum pictum. I^{r}. I. 51^{v}. 52. 120 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

194. Saec. XV, membran., mm. 209 × 146, ff. 93.

Tertulliani Apologeticus (M. 1, 306-604).

Litterae maiores auropictae et coloribus ornatae. F. 1^{r} ornamentum et Nicolai V insignia gentilicia. 88^{r} ipsius librarii manu *Lactantius. libro. V* ⟨1, 23⟩. *Institutionum.* | *Septimius quoque Tertulianus, fuit omni genere litterarum peritus: sed in eloquendo parum facilis, et minus comptus: et multum obscurus. fuit* (Div. Instit., p. 402, 9-11 Brandt). Ff. I. 88^{v}-93 vacua.

In codicis tabulis corio rubro obductis exstant litterae *N. PP. V* quater impressae. Tergum novo corio refectum stemma praebet Clementis XI.

195. Saec. XV, membran., mm. 336 × 232, ff. IV. 224.

S. Cypriani opera, praemisso (ff. II^{v}-III) indice cum initiis.

1 (f. 1). Ad Donatum (p. 3-16 Hartel). **2** (f. 5). De *disciplina et* habitu virginum (ibid., p. 187-205). **3** (f. 11^{v}). De lapsis (ibid., p. 237-264). **4** (f. 21^{v}). De catholicae ecclesiae unitate *aduersus hereticos et scismaticos* (ibid., p. 209-233). **5** (f. 29^{v}). De mortalitate (ibid., p. 297-314). **6** (f. 36). Ad Demetrianum (ibid., p. 351-370). **7** (f. 43). De zelo et livore (ibid., p. 419-432). **8** (f. 47^{v}). De opere et eleemosynis (ibid., p. 373-394). **9** (f. 55^{v}). De bono patientiae (ibid., p. 397-415). **10** (f. 62^{v}). De dominica oratione (ibid., p. 267-294). **11** (f. 72). Ad Fortunatum de exhortatione *martyrum* (ibid., p. 317-347). **12** (f. 83^{v}). Ad Quirinum, praemissis (f. 82^{v}) epistula et capitulis, lib. I; - (f. 88) lib. II, praefixis (f. 87^{v}) capitulis; - (f. 99^{v}) lib. III, praevia epistula, omissis capitulis (ibid., p. 35-184). **13.** Epistulae [1] (f. 118^{v}) 63 Hartel (in ms. inscribitur *ad Cecilium de sacramento dominici calicis*), [2] (f. 123^{v}) 30 (presbyterorum et diaconum Romae), [3] (f. 126) 6, [4] (f. 127^{v}) 13, [5] (f. 129) 28, [6] (f. 129^{v}) 37. **14** (f. 131). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ De laude martyrii (p. 26-52 Hartel, inter spuria). **15.** Epistulae [1] (f. 138) 10, [2] (f. 140) 11, [3] (f. 142) 58, [4] (f. 145^{v}) 46, [5] (f. 146) 12, [6] (f. 146^{v}) 76, [7] (f. 148^{v}) 79 (Felicis, Poliani etc.), [8] (f. 149) 78 (Lucii etc.), [9] (f. 149^{v}) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [10] (f. 150) 32, [11] (ibid.) 20, [12] (f. 151) 59, [13] (f. 159) 52, [14] (f. 160) 47, [15] (f. 160^{v}) 45, [16] (f. 161^{v}) 44, [17] (f. 162^{v}) 51, [18] (f. 163) 60, [19] (f. 164) 57, [20] (f. 166) 55, [21] (f. 173^{v}) 38, [22] (f. 174) 39, [23] (f. 175^{v}) 40, [24] (f. 176) 67, [25] (f. 178^{v}) 43, [26] (f. 181) 65, [27] (f. 182) 73, [28] (f. 188^{v}) 71, [29] (f. 189^{v}) 70. **16** (f. 191). Sententiae episcoporum numero LXXXVII de haereticis baptizandis (inter Cypr. opp. p. 435-461 Hartel). **17.** Epistulae [1] (f. 197) 72, [2] (f. 198) 74, [3] (f. 201^{v}) 69 (in duas epist. divisa, quarum altera inc. (f. 205) a v. *Quesisti etiam,* p. 760, 14 Hartel), [4] (f. 206^{v}) 64, [5] (f. 208^{v}) 2, [6] (f. 208^{v}) 1, [7] (f. 209) 61, [8] (f. 210) 54, [9] (f. 211) 66, [10] (f. 213^{v}) 4. **18** (f. 215). Quod idola dii non sint (ibid., p. 19-31). **19** (f. 218). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ Adversus Iudaeos (p. 133-144 Hartel, inter spuria). **20.** Epistulae [1] (f. 221) 56, [2] (f. 222) 3. **21** (f. 223). ⟨Pseudo-⟩Cypriani oratio secunda (p. 146-151 Hartel, inter spuria).

Litterae initiales auro et coloribus ornatae. Ff. I. II^{r}. IV^{r} vacua. IV^{v} inscriptio aureis notis capitalibus *Incipiunt. opera* | *sancti. Cypriani* | *Martiris. et.* | *doctoris. eximii* | *Karthaginensis* | *episcopi. primatis.* | *totius. Africe.* Ornamentum f. 1^{r} appictum continet Nicolai V scutum cum inscriptione † *Nicolaus: papa: quintus* †.

In codicis operculis insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

196. Saec. XV, membran., mm. 231 × 232, ff. II. 217 (+ f. 66^{a} librarii oscitatione praetermisso).

S. Cypriani opera complura, omnino ut in cod. 195, addita Pseudo-Cypriani Cena.

1 (f. 1). Ad Donatum. **2** (f. 5). De habitu virginum. **3** (f. 10^{v}). De lapsis. **4** (f. 19^{v}). De catholicae ecclesiae unitate. **5** (f. 27). De mortalitate. **6** (f. 33). Ad Demetrianum. **7** (f. 39^{v}). De zelo et livore. **8** (f. 44). De opere et eleemosynis. **9** (f. 51^{v}). De bono patientiae. **10** (f. 58). De dominica oratione. **11** (f. 66^{a}). Ad Fortunatum. **12** (f. 75^{v}). Ad Quirinum lib. I-III. **13.** Epistulae [1] (f. 111^{v}) 63, [2] (f. 116^{v}) 30 (cleri romani), [3] (f. 118^{v}) 6, [4] (f. 120) 13, [5] (f. 121^{v}) 28, [6] (f. 122) 37. **14** (f. 123). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ De laude martyrii. **15.** Epistulae [1] (f. 130) 10, [2] (f. 132^{v}) 11, [3] (f. 133^{v}) 58, [4] (f. 137) 46, [5] (ibid.) 12, [6] (f. 138) 76, [7] (f. 139^{v}) 79 (Felicis, Poliani etc.), [8] (f. 140) 78 (Lucii etc.), [9] (f. 140^{v}) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [10] (f. 141) 32, [11] (f. 141^{v}) 20, [12] (f. 142) 59, [13] (f. 149^{v}) 52, [14] (f. 150^{v}) 47, [15] (f. 151) 45, [16] (f. 152) 44, [17] (f. 152^{v}) 51, [18] (f. 153) 60, [19] (f. 154^{v}) 57, [20] (f. 156^{v}) 55, [21] (f. 163^{v}) 38, [22] (f. 164) 39, [23] (f. 165^{v}) 40, [24] (ibid.) 67, [25] (f. 168) 43, [26] (f. 170^{v}) 65, [27] (f. 171^{v}) 73, [28] (f. 177^{v}) 71, [29] (f. 178^{v}) 70. **16** (f. 179^{v}). Sententiae episcoporum numero LXXXVII. **17.** Epistulae [1] (f. 185^{v}) 72, [2] (f. 186^{v}) 74, [3] (f. 189^{v}) 69 in duas divisa, [3] (f. 194^{v}) 64, [4] (f. 196) 2, [5] (f. 196^{v}) 1, [6] (f. 197) 61, [7] (f. 198) 54, [8] (f. 198^{v}) 66, [9] (f. 201^{v}) 4. **18** (f. 202^{v}). Quod idola dii non sint. **19** (f. 205). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ Adversus Iudaeos. **20.** Epistulae [1] (f. 208) 56, [2] (f. 209) 3. **21** (f. 210). ⟨Pseudo-⟩Cypriani oratio II. **22** (f. 211). ⟨Pseudo-⟩ Cypriani Cena (M. 4, 1007-1014).

Litterae initiales auropictae et coloribus ornatae. Margini inf. folii II^{r} adglutinatum est frustulum membraneum, ubi legitur *Epistole et Tractatus beati Cypriani Carta-ginensis Episcopi.* F. II^{v} inscriptio litteris capitalibus rubris *Incipit. liber. epistolarum. sancti. Cypriani. Cecilii. Karthaginensis. episcous* (!). In ornamento parti inf. folii 1^{r} appicto scutum exstabat, ut vid., caeruleum, superimposita mitra episcopali; deinde nescio quis mitram et caeruleum arvum delevit, atque leonem fulvum erectum aureo balteo fasciatum pingere aggressus, opus imperfectum reliquit. Ff. 214^{v}-217 vacua.

In tegumenti dorso expressae sunt tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

197. Saec. XV, membran., mm. 354 × 240, ff. II. 179.

S. Cypriani opera, praemisso (f. II) indice.

1 (f. 1). Ad Donatum (p. 3-16 Hartel). **2** (f 4). De habitu virgi-

num (ibid., p. 187-205). **3** (f. 8). De lapsis *seu ad lapsos* (ibid., p. 237-264). **4** (f. 14). De catholicae ecclesiae unitate *contra Nouatianos* (ibid., p. 209-233). **5** (f. 19^v). De dominica oratione (ibid., p. 267-294). **6** (f. 24^v). De mortalitate (ibid., p. 297-314). **7** (f. 29). De opere et eleemosynis (ibid., p. 373-394). **8** (f. 34). Ad Demetrianum (ibid., p. 351-370). **9** (f. 39). De bono patientiae (ibid., p. 397-415). **10** (ff. 43^v). De zelo et livore (ibid., p. 419-432). **11** (f. 46^v). Ad Fortunatum (ibid., p. 317-347). **12** (f. 54). Ad Quirinum, praemissa (f. 53) epistula, liber I; - (f. 58) lib. II; - (f. 67) lib. III, praevia (f. 65^v) epistula. Singulos libros praecedunt capitula (ibid., p. 35-184). **13.** Epistulae [1] (f. 79^v) 63 Hartel (in ms. *de sacramento dominici calicis*), [2] (f. 82^v) 55, [3] (f. 87^v) 6. **14** (f. 88^v). <Pseudo->Cypriani De laude martyrii (p. 26-52 Hartel, inter spuria). **15.** Epistulae [1] (f. 93^v) 10, [2] (f. 94^v) 28, [3] (f. 95) 37, [4] (f. 96) 11, [5] (f. 97^v) 38, [6] (f. 98) 39, [7] (f. 98^v) 58, [8] (f. 101) 76, [9] (f. 102^v) 73, [10] (f. 107) 71, [11] (f. 108) 70. **16** (f. 108^v). <Sententiae episcoporum numero LXXXVII de haereticis baptizandis> (p. 435-461 Hartel). **17.** Epistulae [1] (f. 113) 74, [2] (f. 115^v) 69, [3] (f. 119^v) 40, [4] (ibid.) 67, [5] (f. 122) 64, [6] (f. 122^v) 2, [7] (f. 123) 60, [8] (f. 124) 57, [9] (f. 125^v) 59, [10] (f. 131^v) 52, [11] (f. 132) 45, [12] (f. 133) 47, [13] (ibid.) 44, [14] (f. 133^v) 51, [15] (f. 134) 13, [16] (f. 135) 43, [17] (f. 136^v) 65, [18] (f. 137^v) 78 (Lucii etc.), [19] (ibid.) 79 (Felicis, Poliani etc.), [20] (f. 138) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [21] (f. 138^v) 1, [22] (f. 139) 61, [23] (f. 139^v) 46, [24] (f. 140) 66, [25] (f. 142) 54, [26] (f. 142^v) 32, [27] (f. 143) 12, [28] (f. 143^v) 20, [29] (f. 144) 30 (presbyterorum et diaconum Romae), [30] (f. 146) 31 (Moysi et Maximi), [31] (f. 147^v) 4. **18** (f. 149). Quod idola dii non sint (p. 19-31 Hartel). **19.** Epistulae [1] (f. 151) 56, [2] (f. 151^v) 3, [3] (f. 152^v) 72, [4] (f. 153) 49 (Cornelii), [5] (f. 154) 50 (Cornelii), [6] (ibid.) 48, [7] (f. 154^v) 62. **20** (f. 155^v). <Pseudo-Cypriani De spectaculis> (p. 3-13 Hartel, inter spuria). **21.** Epistulae [1] (f. 158) 4 (p. 274 Hartel, inter spurias), [2] (f. 159^v) 9, [3] (f. 160) 27, [4] (f. 161) 35, [5] (ibid.) 41, [6] (f. 161^v) 25, [7] (ibid.) 5, [8] (f. 162) 14, [9] (f. 163) 17, [10] (f. 163^v) 18, [11] (ibid.) 26, [12] (f. 164) 33, [13] (f. 164^v) 80, [14] (ibid.) 81, [15] (f. 165) 12, [16] (f. 165^v) 16, [17] (f. 166^v) 15, [18] (f. 167) 29, [19] (ibid.) 31 (Moysi et Maximi), [20] (f. 169) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [21] (f. 169^v) 78 (Lucii etc.), [22] (ibid.) 79 (Felicis, Poliani etc.), [23] (f. 170) 53 (Maximi, Urbani etc.), [24] (ibid.) 23 (confessorum), [25] (ibid.) 24 (Caldonii), [26] (ibid.) 22 (Luciani Celerino), [27] (f. 171) 8 <De secessu Cypriani>. **22** (f. 171^v). <S. Cypriani vita, auctore Pontio diacono> (inter s. Cypriani opp., 3, p. xc-cx Hartel).

Litterae initiales aureae et coloribus ornatae, penicillo tamen satis mediocri. Tituli rubri. Margines habent pauca lemmata, notabilia, correctiones ipsius librarii manu. Textus

interdum lacunosus, e. g. f. 25 (De mortal. 3) *ex*⟨puncta⟩ *hac nocte;* f. 26^{v} (ibid. 13) *non* ⟨avocant⟩ *a uirtutis;* (ibid. 14) *quod ad*⟨siduo⟩ *uomitu;* f. 31^{v} (De op. et eleem. 15) *oculi perfusi* ⟨nigrore⟩ *tenebris;* f. 32 (ibid. 17) *cap*⟨saces⟩ *olei* etc. Ff. I. 177-179 vacua. Integumenti dorsum exhibet insignia gentilicia Pii IX et A. Tosti card. bibliothecarii.

198. An. 1449 (cf. f. 163^{v}), membran., mm. 357 × 253, ff. II. 165.

S. Cypriani opera, omnino ut in cod. 197, nisi quod epistula 12 post 81 et epist. 31. 77. 78. 79 post 29 non iterantur.

1 (f. 1)...*De gratia dei et Malitia seculi* ad Donatum. **2** (f. 3^{v}). De habitu virginum. **3** (f. 7^{v}). De lapsis. **4** (f. 13^{v}). De catholicae ecclesiae unitate. **5** (f. 19). De oratione dominica. **6** (f. 24^{v}). De mortalitate. **7** (f. 28^{v}). De opere et eleemosynis. **8** (f. 33^{v}). Ad Demetrianum. **9** (f. 38^{v}). De bono patientiae. **10** (f. 43). De zelo et livore. **11** (f. 46). Ad Fortunatum. **12** (f. 52^{v}). Ad Quirinum lib. I-III. **13.** Epistulae [1] (f. 78) 63, [2] (f. 81) 55, [3] (f. 86) 6. **14** (f. 87). ⟨Pseudo-⟩Cypriani De laude martyrii. **15.** Epistulae [1] (f. 92) 10, [2] (f. 93) 28, [3] (f. 93^{v}) 37, [4] (f. 94^{v}) 11, [5] (f. 96) 38, [6] (f. 96^{v}) 39, [7] (f. 97) 58, [8] (f. 99^{v}) 76, [9] (f. 100^{v}) 73, [10] (f. 105) 71, [11] (f. 105^{v}) 70. **16** (f. 106^{v}). Sententiae episcoporum LXXXVII. **17.** Epistulae [1] (f. 110^{v}) 74, [2] (f. 112^{v}) 69, [3] (f. 116) 40, [4] (ibid.) 67, [5] (f. 118) 64, [6] (f. 119) 2, [7] (ibid.) 60, [8] (f. 120) 57, [9] (f. 121) 59, [10] (f. 126^{v}) 52, [11] (f. 127) 45, [12] (f. 128) 47, [13] (ibid.) 44, [14] (f. 128^{v}) 51, [15] (f. 129) 13, [16] (f. 129^{v}) 43, [17] (f. 131) 65, [18] (f. 132) 78 (Lucii etc.), [19] (f. 132^{v}) 79 (Felicis, Poliani etc.), [20] (ibid.) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [21] (f. 133) 1, [22] (f. 133^{v}) 61, [23] (f. 134) 46, [24] (f. 134^{v}) 66, [25] (f. 136) 54, [26] (f. 136^{v}) 32, [27] (f. 137) 12, [28] (ibid.) 20, [29] (f. 138) 30 (presbyterorum et diaconum Romae), [30] (f. 139^{v}) 31 (Moysi et Maximi), [31] (f. 141) 4. **18** (f. 142). Quod idola dii non sint. **19.** Epistulae [1] (f. 144) 56, [2] (f. 144^{v}) 3, [3] (f. 145) 72, [4] (f. 146) 49 (Cornelii), [5] (f. 146^{v}) 50 (Cornelii), [6] (ibid.) 48, [7] (f. 147) 62. **20** (f. 148). ⟨Pseudo-⟩ Cypriani De spectaculis. **21.** Epistulae [1] (f. 150) 4 (p. 274 Hartel, inter spurias), [2] (f. 151^{v}) 9, [3] (f. 152) 27, [4] (f. 152^{v}) 35, [5] (ibid.) 41, [6] (f. 153) 25, [7] (f. 153^{v}) 5, [8] (ibid.) 14, [9] (f. 154^{v}) 17, [10] (ibid.) 18, [11] (f. 155) 26, [12] (ibid.) 33, [13] (f. 155^{v}) 80, [14] (f.156) 81, [15] (ibid.) 16, [16] (f. 156^{v}) 15, [17] (f. 157^{v}) 29, [18] (ibid.) 53 (Maximi, Urbani etc.), [19] (ibid.) 23 (confessorum), [20] (ibid.) 24 (Caldonii), [21] (f. 158) 22 (Luciani Celerino), [22] (f. 158^{v}) 8 ⟨De secessu Cypriani⟩. **22** (f. 159). S. Cypriani vita, Pontio auctore (in ms... *Vita et Martirium huius gloriosi antistitis Cipriani carthaginensis*).

Codex binis columnis exaratus litteras initiales omnes auro et coloribus excultas praebet, primam et s. Cypriani imagine distinctam. Singulorum librorum initiis ornamenta

appicta sunt. F. 1r conspicitur Nicolai V insigne gentilicium, quod inscriptio circumdat † *Nicolaus .·. papa .·. quintus* †. 163v rubro charactere subscriptio *Explicit uita et Martirium beati martiris cipriani carthaginensis episcopi viri catholici et eloquentissimi. ipse dignetur exorare benignissimum dominum ihesum christum pro scriptore huius operis: cuius nomen est. Frater Iohannes baptista de francia ciuitatis trecasine, indigni Monachi sancti Benedicti ordinis Montisoliveti* (cf. cod. 169, f. 118) ·.· *1449*. IIv. 164. 165 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

199. An. 1454 (cf. f. 287v), membran., mm. 288 × 209, ff. 296 (+ f. 34a librarii oscitatione neglecto).

S. Cypriani opera.

1 (f. 1). Ad Donatum (p. 3-16 Hartel). **2** (f. 7). Ad Demetrianum (ibid., p. 351-370). **3** (f. 16v). Ad Fortunatum (in ms.... *De oratione martyrum*. Hartel p. 317-347). Liber in duos divisus: alter, qui inscribitur *Epistola. Cipriani ad Moysen et Maximum*, inc. f. 25v a v. *Rex antiochus* (ibid., p. 338,24). **4.** Epistulae [1] (f. 29) 37 Hartel, [2] (f. 30v) 38, [3] (f. 31v) 10. **5** (f. 33v). De catholicae ecclesiae unitate (in ms. *Epistola octaua ad Nouatianum*. Ibid., p. 209-233). **6** (f. 42). De oratione dominica (in ms. *Epistola Cipriani ad fratres suos*... Ibid., p. 267-294). **7** (f. 54). De mortalitate (ibid., p. 297-314). **8** (f. 61). De *sancto* opere et eleemosynis (ibid., p. 373-394). **9** (f. 70). De bono patientiae (ibid., p. 397-415). **10** (f. 78). De zelo et livore (in ms. *Epistola. Sancti. Cipriani: ad. fratres. de. zelo*. Ibid., p. 419-432). **11** (f. 84v). De habitu *et disciplina* virginum (ibid., p. 187-205). **12** (f. 92). De lapsis (ibid., p. 237-264). **13.** Epistulae [1] (f. 103) 30 (presbyterorum et diaconum Romae), [2] (f. 106) 60, [3] (f. 107v) 57, [4] (f. 109v) 59, [5] (f. 118) 11, [6] (f. 123v) 55, [7] (f. 131v) 6. **14** (f. 133). Pseudo-Cypriani De laude martyrii (in ms. *Epistola sancti Cipriani ad fratres suos*. Hartel p. 26-52, inter spuria). **15.** Epistulae [1] (f. 141v) 28, [2] (f. 142) 11, [3] (f. 144v) 39, [4] (f. 146) 58, [5] (f. 149v) 76, [6] (f. 152) 73, [7] (f. 159) 71, [8] (f. 160v) 70. **16** (f. 162). Sententiae episcoporum numero LXXXVII (p. 435-461 Hartel). **17.** Epistulae [1] (f. 169) 74, [2] (f. 173) 40, [3] (f. 173v) 49 (Cornelii), [4] (f. 174v) 52, [5] (f. 176) 47, [6] (f. 176v) 45, [7] (f. 178) 44, [8] (f. 178v) 51, [9] (f. 179) 13, [10] (f. 181) 43, [11] (f. 183v) 65, [12] (f. 185) 3, [13] (f. 186) 61, [14] (f. 187v) 46, [15] (ibid.) 66, [16] (f. 190v) 54, [17] (f. 192) 69 (in duas divisa: altera inc. § 12: *Quesisti et iam*), [18] (f. 198) 67, [19] (f. 201v) 64, [20] (f. 203) 2, [21] (f. 203v) 32, [22] (f. 204) 20, [23] (f. 205) 12, [24] (f. 206) 78 (Lucii etc.), [25](f. 206v) 79 (Felicis, Poliani etc.), [26] (ibid.) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [27] (f. 207v) 31 (Moysi et Maximi), [28] (f. 210) 70, [29] (f. 211v) 7, [30] (f. 212) 5, [31] (f. 212v) 14, [32] (f. 214) 4, [33] (f. 216) 56, [31] (f. 217) 3, [35] (f. 218v) 72. [36] (f. 219v) 12,

[37] (f. 220^v) 16, [38] (f. 222) 15, [39] (f. 223) 17, [40] (f. 224) 18, [41] (f. 224^v) 64, [42] (f. 225) 26, [43] (f. 225^v) 24 (Caldonii), [44] (f. 226) 25, [45] (f. 226^v) 9, [46] (f. 227) 29, [47] (f. 227^v) 27, [48] (f. 229) 23 (confessorum), [49] (ibid.) 36 (presbyterorum et diaconum Romae), [50] (f. 230^v) 33 usque ad v. *quae liga*<veris> (p. 566, 7 Hartel): reliqua f. 241 invenies. **18** (f. 231^v). Pseudo-Cypriani De montibus Sina et Sion (in ms. *LXXXVIII^a Epistola Cipriani De duobus montibus*, p. 104-119 Hartel, inter spuria). **19** (f. 237^v). Testimoniorum liber III usque ad v. (f. 240^v) *fratri tuo et* (p. 116, 14 Hartel): reliqua f. 251 sqq. leguntur (in ms. *Auctoritates collate ex diuinis scripturis ad exhortationem uirtutum et reprehensionem uitiorum*). **20.** Epistulae [1] (f. 241^v) 34, [2] (f. 242^v) 80. **21** (f. 243). <Pseudo->Cypriani Adversus Iudaeos *qui insequuti sunt dominum nostrum ihesum christum* (p. 133-144 Hartel, inter spuria). **22** (f.247^v). <Pseudo-Cypriani> De aleatore usque ad v. *in euangelio dominus dicit* (ibid., p. 102, 13): reliqua f. 241 invenies. **23** (f. 271^v). Quod idola dii non sint (p. 19-31 Hartel). **24.** Epistulae [1] (f. 275) 53 Maximi, Urbani etc.), [2] (ibid.) 21 (Celerini Luciano), [3] (f. 276^v) 22 (Luciani Celerino), [4] (f. 277^v) 8 <De secessu Cypriani> (in ms. *Epistola confessorum de erigendis lapsis et ad poenitentiam prouocandis*), [5] (f. 279) 50 (Cornelii), [6] (ibid.) 41, [7] (f. 280) 42 (Caldonii), [8] (ibid.) 70, [9] (f. 282) 35, [10] (ibid.) 50 (Cornelii). **25** (f. 282^v). <Pseudo-Cypriani> Ad Vigilium *multis testimoniis exprobans incredulitatem iudeorum* (p. 119-132 Hartel, inter spuria).

F. 294^v. Excerpta nonnulla ex s. Hier. operibus, i. e. De viris inlustr. caput 67; epist. 58, 10; 70, 3. 5 (M. 22, 585. 666. 668); ex s. Augustini De baptismo contra donatistas II, 1, a v. *Puto quod* ad v. *martyribus gloria* (M. 43, 127, lin. 28-34); ex Lactantii Divin. Instit. V, 1 (p. 402, 12-403, 4 Brandt). F. 296^v. Locus ex s. Augustini De baptismo contra donat. VI, 1 excerptus. Inc. *Non ab* (!) *aliud inquit.* Des. *in probando illam sententiam* (M. 43, 197). Sequuntur locus ex Euseb. H. e. VII, 2 excerptus (inc. *In urbe uero roma,* des. *impositione purgandos)* et s. Hier. De viris inlustr. caput 77 usque ad v. *presbyter fuit* (p. 39, 27 Richardson).

Occurrunt in marginibus notulae nonnullae alia manu saec. XV conscriptae. Littera initialis prima (f. 1^r) aurea et coloribus distincta. Ornamentum quod f. 1^r conspicuum reddit, exhibet nomen sanctum Iesu auropictum et in parte inf. nescio cuius tesseram gentiliciam (baltei tres aurei in parmula atrata). F. 287^v litteris capitalibus *Finit. foeliciter. per. me. Arnoldum. Ufer: de. Zautboemel. sub anno. Domini. M^o CCCC^o LIIII° die. XX. mensis nouembris.* Ff. 231-240 post 250 collocanda. 291-293^v index. I. 288^v-290. 294^r. 296^r vacua. In tegumenti tergo stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

200. An. 1456 (cf. f. 258), membran., mm. 325×230, ff. 260.

S. Cypriani opera, fere ut in cod. 199.

1 (f. 1). Ad Donatum. **2** (f. 6). Ad Demetrianum. **3** (f. 14). Ad

Fortunatum (in duos libros dispertitus; alter inc. *Rex antiochus*, p. 338, 24 Hartel). **4.** Epistulae [1] (f. 25) 37, [2] (f. 26) 38, [3] (f. 27) 10. **5** (f. 29). De catholicae ecclesiae unitate. **6** (f. 37[r]). De oratione dominica. **7** (f. 48). De mortalitate. **8** (f. 55). De opere et eleemosynis. **9** (f. 61[r]). De bono patientiae. **10** (f. 70[v]). De zelo et livore. **11** (f. 76). De habitu virginum. **12** (f. 83). De lapsis. **13.** Epistulae [1] (f. 94) 30 (presbyterorum et diaconum Romae), [2] (f. 96[v]) 60, [3] (f. 98) 57, [4] (f. 100) 59, [5] (f. 109) 63, [6] (f. 114[r]) 55, [7] (f. 122[v]) 6. **14** (f. 124). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ De laude martyrii. **15.** Epistulae [1] (f. 132[r]) 28, [2] (f. 133) 11, [3] (f. 135[v]) 39, [4] (f. 137) 58, [5] (f. 141) 76, [6] (f. 143) 73, [7] (f. 150) 71, [8] (f. 151) 70. **16** (f. 152[v]). Sententiae episcoporum numero LXXXVII. **17.** Epistulae [1] (f. 159) 74, [2] (f. 162[v]) 40, [3] (f. 163) 49 (Cornelii), [4] (f. 164) 52, [5] (f. 165[v]) 47, [6] (ibid.) 45 [7] (f. 167) 44, [8] (f. 167[r]) 51, [9] (f. 168) 13, [10] (f. 169[v]) 43, [11] (f. 172) 65, [12] (f. 173[v]) 3, [13] (f. 174) 61, [14] (f. 175) 46, [15] (f. 75[r]) 66, [16] (f. 178[v]) 54, [17] (f. 179) 69 (in duas epist. divisa, quarum altera inc. f. 183 a § 12: *Quesisti a me fili*), [18] (f. 185) 67, [19] (f. 188) 64, [20] (f. 189[r]) 2, [21] (f. 190) 32, [22] (ibid.) 20, [23] (f. 191) 12, [24] (f. 192) 78 (Lucii etc.), [25] (f. 192[v]) 79 (Felicis, Poliani etc.), [26] (ibid.) 77 (Nemesiani, Dativi etc.), [27] (f. 193[v]) 31 (Moysi et Maximi), [28] (f. 196) 70, [29] (f. 197) 7. [30] (f. 197[v]) 5, [31] (f. 198) 14, [32] (f. 199) 4, [33] (f. 201) 56, [34] (f. 201[v]) 3, [35] (f. 203) 72, [36] (f. 204) 12, [37] (f. 205) 16, [38] (f. 206) 15, [39] (f. 207) 17, [40] (f. 208) 18, [41] (f. 208[r]) 19, [42] (f. 209) 26, [43] (f. 209[r]) 24 (Caldonii), [44] (f. 210) 25, [45] (ibid.) 9, [46] (f. 210[v]) 29, [47] (f. 211) 27, [48] (f. 212) 23 (confessorum), [49] (f. 212[v]) 36 (presbyterorum et diaconum Romae), [50] (f. 213[r]) 33, [51] (f. 214[r]) 34, [52] (f. 215) 80. **18** (f. 215[v]). ⟨Pseudo-Cypriani⟩ Adversus Iudaeos. **19** (f. 219[v]). De aleatoribus. **20** (f. 223). De montibus Sina et Sion. **21** (f. 228). S. Cypriani epistula 32. **22** (ibid.). ⟨Pseudo-⟩Cypriani De iudaica incredulitate. **23** (f. 232[r]). Firmiliani epistula ad Cyprianum (inter epist. Cypriani signata n. 75, Hartel p. 810). **24** (f. 240). S. Cypriani vita ⟨Pontio vulgo adscripta⟩ usque ad v. *gentibus et dolendum* (Cypriani opp. 3, p. cvii, 4 Hartel). Sequitur rubris litteris *Georgius scottus scrip*⟨sit⟩. **25** (f. 246[v]). Acta proconsularia sancti Cypriani (in ms... *de martirio sancti Cipriani Carthaginensis episcopi*) inde a v. *Cum ciprianus sanctus martir* (Hartel, loc. cit., p. cxi, 16). Praemittuntur v. *Ex die qua Ciprianus martirium tulit, ordo martirii eius hac lectione monstratur et declaratur* (ut in codd. Monac. 208, Paris. 17349; cf. adnotationem Hartelii criticam ad loc.) Textus contractus et mendosissimus. **26** (f. 247). De exhortatione paenitentiae secundum sanctum Cyprianum (Trombelli, Cypriani, Hilarii aliorumque veterum patrum latinorum opuscula, Bononiae 1751, p. 3-6). **27** (f. 250). Pseudo

Cypriani De duodecim abusivis saeculi (in ms. *Incipiunt duodecim abusiones seculi. eiusdem Cipriani episcopi et Martiris* (Hartel p. 152-173, inter spuria).

Litterae initiales aureae et caeruleo colore illuminatae. F. 1r ornamentum variis coloribus et auro conspicuum in quo depicta cernitur tessera gentilicia Philippi Calandrini († 1476) hac inscriptione aureis notis capitalibus circumdata † *Philippus.* †. *cardinalis.* †. *bononiensis.* In fine codicis (f. 258) rubr. litt. capitalibus *Cecilii. Cipriani. carthaginensis. episcopi. et. martiris. epistolarum. liber. explicit. feliciter* (quae sequuntur sunt atramento exarata litterisque minusculis) *scriptus per me Georgium kynninmonth scotum ad mandatum reuerendissimi in christo patris et domini mei: domini:* (iterum rubris notis capitalibus) *Philippi. mi. diui. cardinalis bononiensis:* (iterum nigro colore) *completus fuit die Quinta Iunii. Anno incarnationis dominice. Millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.* Ff. 258v-260 vacua.

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

201. Saec. XV, membran., mm. 254 × 175, ff. I. 139.

S. Cypriani opera complura.

1 (f. 1). ⟨Ad Donatum⟩ (p. 3-16 Hartel). **2** (f. 6v). De habitu virginum (in ms. *Epistola de obseruantia disciplinę primo. et ad uirgines maxime et de castitatis effectibus etc.* Ibid., p. 187-205). **3** (f. 14v). De lapsis (in ms. *Epistola de renegatis reuersis ad fidem exultatio cum reprehensione et exhortatione ad orationes et pęnitentiam.* Ibid., p. 237-264). **4** (f. 26v). De catholicae ecclesiae unitate (in ms. *Epistola de obseruandis unitate ecclesię et domini mandatis pace et concordia et eorum effectibus et contrarijs.* Ibid., p. 209-233). **5** (f. 36v). De oratione dominica (in ms. *Epistola de modo orandi et oratione dominica quam exponit.* Ibid., p. 267-294). **6** (f. 48). De opere et eleemosynis (in ms. *Epistola de prestanda elemosina et eius effectibus et primo aliquantulum de beneficiis dei tangit ex passione christi.* Ibid., p. 373-394). **7** (f. 57v). De mortalitate (in ms. *De contemnenda peste et morte quoque.* Ibid., p. 397-314). **8** (f. 65v). Ad Demetrianum (in ms. *Ad Demetrianum epistola quod mirari non debemus de malis ingruentibus propter peccata nostra et quia deum deserimus, ad cuius nos cultum hortatur et contra deorum cultum primo arguit respondendo eidem demetriano obiectori.* Ibid., p. 351-370). **9** (f. 74). De bono patientiae (in ms. *De patientia et impatientia et effectibus suis.* Ibid., p. 397-415). **10** (f. 82). De zelo et livore (in ms. *Epistola sancti cypriani de Inuidia.* Ibid., p. 419-432). **11.** Epistulae [1] (f. 87v) 6, [2] (f. 89v) 10, [3] (f. 91) 28, [4] (f. 92) 37, [5] (f. 93v) 11, [6] (f. 96v) 38, [7] (f. 97) 39, [8] (f. 98v) 60, [9] (f. 100v) 57, [10] (f. 102v) 59, [11] (f. 111) 52, [12] (f. 112v) 47, [13] (f. 113) 45, [14] (f. 114v) 44, [15] (f. 115) 51, [16] (f. 116) 61, [17] (f. 117) 46, [18] (f. 117v) 78, (Lucii etc.), [19] (f. 118v) 13, [20] (f. 120) 43, [21] (f. 123) 76, [22] (f. 125v) 77 (Nemesiani, Dativi etc.). **12** (f. 126v). Quod idola dii non sint (in ms. *Reprobans ydola demones et pluralitatem deorum colenda,*

docet unum uerum deum et dominum nostrum ihesum christum colendum, exponens eius aduentum et passionem etc. et iudeorum quoque incredulitatem etc.). **13.** Epistulae [1] (f. 130) 66, [2] (f. 133^{v}) 54, [3] (f. 134^{v}) 32, [4] (f. 135) 20, [5] (f. 136) 30 (presbyterorum et diaconum Romae) usque ad v. *ad hoc uidemur tem*⟨poris⟩ (p. 554, 2 Hartel).

Littera prima initialis auro et coloribus distincta. F. II^{r} in summo marg. *Epistolae Cipriani sunt mei dionisii* (?) *de Albergatis*. I^{v}. 138^{v}. 139 vacua.
In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

202. Saec. XI ex., mm. 260 × 171, ff. 161.

SS. Cypriani, Augustini et aliorum opuscula.

1. S. Cypriani, praemisso indice, opuscula complura. [1] (f. 1^{v}). Ad Donatum (p. 3-16 Hartel). [2] (f. 6^{v}). De habitu virginum (ibid., p. 187-205). [3] (f. 13^{v}). De lapsis (ibid., p. 237-264). [4] (f. 24). De catholicae ecclesiae unitate (ibid., p. 209-233), [5] (f. 32^{v}). De dominica oratione (ibid., p. 267-294). [6] (f. 42). De mortalitate (ibid., p. 297-314). [7] (f. 48^{v}). De opere et eleemosynis (ibid., p. 373-594). [8] (f. 56^{v}). Ad Demetrianum (ibid., p. 351-370). [9] (f. 63^{v}). De bono patientiae (ibid., p. 397-415). [10] (f. 70). De zelo et livore (ibid., p. 419-432). [11] (f. 72). Ad Fortunatum (ibid., p. 317-347). [12] Epistulae (f. 86) 10, (f. 87^{v}) 6, (f. 89) 76, (f. 91) 58. [13] (f. 95). Quod idola dii non sint (p. 19-31 Hartel). [14] (f. 99^{v}). Ad Quirinum, praemissis (f. 98^{v}) epistula ad eundem et capitibus, liber I; - (f. 105) lib. II, praeviis (f. 104^{v}) capitibus; - (f. 118^{v}) lib. III usque ad v. *humilis corde* (p. 184, 3 Hartel), praefixis (f. 117) epistula et capitibus.

2 (f. 138^{v}). ⟨**S. Petri Damiani** libri qui appellatur Gratissimus caput 1⟩ usque ad v. *Ecce reditum* (M. G. H., Libelli de lite, 1, p. 19, 3 - 20, 8).

3. S. Augustini opuscula complura. [1] (f. 139). Epistula 153 (M. 33, 653-665). [2] (f. 146). Sermo 393 (M. 39, 1713-1715). Des. *Age poenitentiam dum sanus es. ut moriens habeas securitatem* (quae verba in Mignei ed. non leguntur). [3] (f. 147). Sermo 351 usque ad cap. 3 inclusive (M. 39, 1542, lin. 34). Desiderantur v. « Non enim - per speciem »; « Et ne putes - a Deo » (M. ibid., 1537, 5 ab imo - 1538, 12; 1538, 17 - 1539, 16). [4] (f. 150). Sermo in psalmum 50 (Bibliotheca casin. 1, flor., p. 114-117). Initium *(Quotienscumque fratres karissimi aliquos ex filiis nostris ad spectacula)* differt ab edit. ap. M. usque ad v. *cuius peccatum cum dolore quidem* (M. 36, 586, lin. 16). Finis quoque ab edit. ap. M. dissentit inde a v. *ferramentum fecit de lingua eius* (M. ibid., 589, 14 ab imo), quibus subiungitur *Et nos ergo fratres karissimi agnoscentes iniquitates nostras - tibi sacrificabo hostiam laudis. Prestante domino.*

4 (f. 153). **S. Caelestini I** epistulae ad episcopos Viennenses et Narbonenses caput 3 (Iaffé-Kaltenbrunner n. 369).

5 (f. 153^{v}). **S. Leonis I** epistula Theodoro episcopo Foroiuliensi de concedendis peccatis etc. (Iaffé-Kaltenbrunner n. 485).

6 (f. 154^{v}). **⟨Pseudo-⟩Augustini** De ligno dignoscientiae boni et mali usque ad v. *precurrat absentiam* (M. 39, 1739, lin. 8).

7 (f. 156). **S. Isidori Hispalensis** De ecclesiasticis officiis caput 18, de virginibus (M. 83, 804-807).

8 (f. 157^{v}). *Sententia s. Ambrosii. de interfectione Agag.* Inc. *iniit prelium saul aduersum amalech.* Des. *peccatum impunitum.*

9 (ibid.). *Item sententia Aug*⟨ustini⟩. Inc. *Qui percutit malos. in eo quod mali sunt.* Des. *ecclesię moliuntur interitum.*

10 (f. 158). **S. Cypriani** epistulae 11. 1 Hartel.

11 (f. 161). **S. Petri ⟨Damiani⟩** rhythmus ⟨De poenis inferni⟩ usque ad vers. 23 (M. 145, 980, B, 12). Subnectitur rhythmus ⟨De die mortis⟩ inde a versu 73 (M. ibid., 978, C, 5). Sequitur *Granum quod cęcidit multa cum messę resurgit.* Inc. *Frumentum nostrum surgens dat sanguinis ostrum.* Des. *tecum tua precipitantem.* Haec omnia ea ipsa manu descripta sunt, quae f. 138 exaravit.

Codicem duae manus exararunt: a) ff. 1-138; b) ff. 139-160, quae postea adiecta sunt. F. 1^{r} quaedam invenies ea manu exarata, quae ff. 138. 161 perscripsit: *cum caro letatur deceptio* etc.; inferius atramento fulviore versus octo: *Mollitie plena resonat predulce syrena - stultus adescatur capiens simul ut capiatur.* Sequuntur alia nullius pretii. 157^{v} litteris capitalibus *hunc librum adquisiuit domnus Damianus Sanctae Cruci* (haec nota f. 161^{v} iteratur). De Damiano cf. G. Mercati, *D'alcuni nuovi sussidi per la critica del testo di s. Cipriano,* Roma 1899, p. 93 sqq. Folium 161 recentiori membranae adglutinatum est.

In tegumenti dorso conspiciuntur scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

203. Saec. XII, membran., mm. 218 × 157, ff. I. 147.

SS. Cypriani et Augustini opuscula nonnulla, praemisso (f. II^{r}) indiculo rubris litteris exarato.

1. S. Cypriani tractatus. [1] (f. 1). De dominica oratione (p. 267-294 Hartel). [2] (f. 12^{v}). De mortalitate (ibid., p. 297-314). [3] (f. 20^{v}). Ad Demetrianum (ibid., p. 351-370). [4] (f. 30). De bono patientiae (ibid., p. 397-414). [5] (f. 38^{v}). De zelo et livore (ibid., p. 419-432). [6] (f. 44^{v}). De catholicae ecclesiae unitate a v. *Beati inquit* ad v. *domino receptura* (ibid., p. 231, 25-233, 12). **2. S. Augustini** opuscula. [1] (f. 48). Adversus quinque haereses (M. 42, 1101-1116, inter spuria). [2] (f. 62). ⟨Contra Manichaeos de Genesi lib. I⟩; - (f. 77) lib. II (M. 34, 173-220). [3] (f. 95^{v}). De fide contra Manichaeos usque ad v. *uiolauit* (M. 42, 1153, lin. 23,

inter spuria). [4] (f. 109). De fide et symbolo (in ms. *exposicio de fide catholica secundum breuitatem symboli.* M. 40, 181-196).

3 (f. 119ᵛ). **Fastidii** (in ms. *Augustini*) De vita christiana (M. 40, 1031-1046).

4. S. Augustini [1] (f. 132ᵛ) sermo 351 (M. 39, 1535-1549), [2] (f. 140ᵛ) epistula 205 (M. 33, 942-949).

Litterae initiales rubrae aut caeruleae. Tituli minio exarati. Ff. Iʳ. 46-47 vacua. IIᵛ infra indicem quaedam abrasa. 147ᵛ rubris litteris *Omnis laus et honor.*

In tegumento exstant insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

204. Saec. XI (ff. 1-10. 186. 187 saec. XV suppleta), membran., mm. 565 × 245, ff. II chart. 188.

Origenis homiliae complures a Rufino translatae. Praemittitur (f. 1) interpretis prologus ad Ursacium in Numeros (in ms... *prologus sancti Hieronymi presbiteri in libro Geneseos.* M., P. G. 12, 583-586).

1 (f. 1ᵛ). In Genesim, praemisso indice (I. *De initio genesis* - XIV. *De eo quod uendiderunt egypti terram suam*), homiliae I-XIV (M. ibid., 145-253). 2 (f. 56). In Exodum, praefixo (f. 55ᵛ) indice (I. *De iniciis exodi* - XIII. *De his qui ad tabernaculum construendum*), homiliae I-XIII (M. ibid., 297-396). 3 (f. 103ᵛ). In Leviticum, praevio indice (I. *De eo quod uocauit dominus* - XVI. *De uendicionibus domorum et redempcionibus*), homiliae I-XVI (M. ibid., 405-574).

Codex binis exaratus columnis litteras initiales coloribus ornatas praebet, titulos minio exscriptos. F. 1ʳ marg. inf. discus aureus conspicitur, in quo, litteris artificiose dispositis, picta est inscriptio *s. Maria.* Ff. I-II indicem continent Clementis XI aetate digestum. 188 vacuum.

In tegumenti dorso stemmata expressa sunt Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

205. Saec. XII ex., membran., mm. 270 × 170, ff. IV (III. IV chart.). 92.

Origenis homiliae complures, Rufino interprete.

1 (f. 1). In Genesim homiliae I-XVI (M., P. G. 12, 145-253). 2 (f. 26). In Exodum homiliae I-XIII, eodem praeeunte indice qui in cod. 204, f. 55ᵛ legitur. Hom XIII desinit in verbis *in domo sunt* (M. ibid., 297-394, lin. 7 ab imo). 3 (f. 52). In Leviticum homiliae I-XIII. In fine homiliae VIII omissa sunt verba « quo et - reparari » (M. ibid., 508, A, 4-6); hom. XIII abrumpitur v. *memoriam iustitię. et.* (M. ibid., 550, lin. 6 ab imo).

Ff. I-II. 91-92, quae pertinuerunt ad codicem charactere langobardico saec. XII binis columnis descriptum, fragmenta homiliarum exhibent, scil. [1]) initium ⟨Bedae homiliae 19 lib. I⟩ usque ad v. *habet patientie* (M. 94, 102, B, 13); [2]) posteriorem partem homiliae de Chananea: *sed confessio fidei, paradisum ape-*

ruit - Pro his autem omnibus... rogemus deo... per ihesum christum dominum nostrum per immortalia secla; 3) finem ⟨Bedae hom. 19⟩, nempe a v. *castigemus* (M. ibid., 105, C, 8); 4) initium ⟨hom. 16⟩ usque ad v. *ostenderat per aquam* (M. ibid., 84, B, 6). Resecto margine perierunt v. « et bene - nimirum » (M. ibid., 83, C, 7-9).

Homiliarum tituli sunt rubro exarati. Foliorum fere omnium angulus superior externus madore aliquantum pessumdatus. I^{v} *Inferius in pluteo 7° bibliothecę magnę secretę Bibliothecę Apostolicę.* II-III index Clementis XI aetate conscriptus. 1^{r} summo marg. scriptum legitur *Origenes super geneseos leuiticum et exodum et sunt omelie XLII.* 91^{r} in marg. sup. *Est. H*⟨enrici Rampini⟩ *Episcopi papiensis; T.*

Opercula lignea corio rubro contecta saec. XVI.

206. Saec. XII, membran., mm. 330 × 215, ff. II. 157.

Origenis homiliae complures, interprete Rufino (in ms... *omelię adamantii senis qui et origenes interpretantae* (!) *sancto ieronimo presbitero* ...).

1 (f. 1). In Genesim homiliae I-XVII. Ultima desinit in v. *quasi in morali loco* (M., P. G. 12, 145-262, D, 3). **2** (f. 51^{v}). In Exodum, eodem praemisso indice qui legitur in cod. 204, f. 55^{v}, homiliae I-XIII (M. ibid., 297-396). **3** (f. 90). In Leviticum homiliae I-XVI (M. ibid., 405-574).

In fine (f. 156) oratio: *Conuersi ad dominum deum patrem omnipotentem. puro corde - ad beatitudinem suam perducat; Per ihesum christum filium suum* etc.

Codex, qui binis columnis exaratus est titulisque minio pictis ornatus, litteras initiales exhibet rubro et interdum flavo colore distinctas. Ff. I-III homiliarum index Clementis XI aetate conscriptus. Margo inf. f. 109 excisa. 156^{r} *liber s. marie de bethania,* quae verba sunt linea rubra obducta. Ibid. superius *si tibi quis loquitur in vultum cerne loquentem; gaspar fel* (leg. *fert*) *mirram tus melchior baltasar aurum.* In parte folii inferiore *uniuersis presentibus paginam inspecturis.* 156^{v} manus saec. XIV exeuntis scripsit *Notum sit cunctis presentibus* | *Notum sit omnibus presentibus et futuris quod ego dominus* ||||| *Asscella* (sic) *et ego dominus Richardus fratres contulimus domum Bethanie et fratribus ibidem deo.* 157 vacuum.

In tegumentis insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

207. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 439 × 307, ff. II chart. 185.

Origenis homiliae LXXIV, interprete Rufino (in ms. ... *omelie. adamancii senis. qui et origenes interpretante sancto ieronimo presbitero...*). Praemittitur (f. 1) index: I. *De initio creaturarum dei* - LXXIV. *Que sit sancte descriptio terre terminorumque eius et finium.*

1 (f. 1^{v}). In Genesim homiliae I-XVII (M., P. G. 12, 145-262). **2** (f. 38). In Exodum hom. I-XIII (M. ibid., 297-396). **3** (f. 72). In Leviticum homiliae I-XVI (M. ibid., 405-574). **4** (f. 121). In Numeros, praemisso Rufini prologo ad Ursacium, homiliae I-XXVIII (M. ibid., 383-806). In fine (f. 183)

legitur notis rubris *Expliciunt omelie origenis super Genesim. Exodum. Leuiticum. Numerum. Laus tibi sit christe quoniam liber explicit iste.*

F. 183v. Psalterium de passione Domini (Chevalier, n. 20255).

Codex binis columnis perscriptus. Ff. I-II index Clementis XI aetate digestus. Margo externus f. 185 nova membrana refectus est.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae exhibentur Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

208. Saec. XIV-XV, membran., mm. 367 × 248, ff. VII (II-VII chart.). 290.

Origenis et s. Gregorii Nazianzeni homiliae complures in latinum versae.

1. Origenis homiliae, interpretibus Rufino et s. Hieronymo. [1] (f. 1). In Genesim hom. I-XVII, Rufino interprete (M., P. G. 12, 145-262). Hom. I titulo caret; XVII desinit in v. *a filiis patris sui* (M. ibid., 262, D, 2). [2] (f. 29v). In Exodum homiliae I-XIII, eodem interprete (M. ibid., 297-396). Caput 1 homiliae I inscribitur *Incipit prephatio origenis in exodo.* Post v. *dux nostri dignetur esse sermonis* legitur titulus *Incipit omelia. 1. libri exodi de numero filiorum israhel qui ingressi sunt egiptum et de* ⟨in⟩*cremento eorum ac de pressione.* [3] (f. 55v). In Leviticum homiliae I-XVI, eodem translatore (M. ibid., 405-574). Caput 1 homiliae I titulum habet *Incipit prephatio atille pape alexandrie. interpretatio in leuitico.* Cap. 2 inscribitur *Incipit omelia. I. in leuitico de sacrificiis et hostiis et muneribus qualiter uel a quibus offerri debeant.* [4] (f. 100). In Numeros, praemissis (f. 99v) Rufini prologo ad Ursacium et capitibus (I. *De principio numerorum* - XXVIII. *Que sit terre sancte descriptio terminorumque eius et finium quod dominus describit*), homiliae I-XXVIII (M. ibid., 585-806). [5] (f. 157v). In librum Iesu Nave, praemisso (f. 157r) Rufini prologo ad Chromatium, homiliae I-XXVI (M. ibid., 823-948). Titulus in codice est: *incipiunt oratiuncule. XXVI. ex greco in latinum translate. a beato ieronimo presbitero ex rogatu. Cromatii episcopi super ihesu naue. De comentatione et prima appellatione nominis ihesu.* [6] (f. 186v). In librum Iudicum homiliae I-IX, eodem Rufino interprete (M. ibid., 951-990). [7] (f. 196v). In canticum canticorum homiliae I-II ⟨a s. Hieronymo translatae⟩ (M. 23, 1175-1196). [8] (f. 202v). In librum Regum homiliae I antiqua versio (M., P. G. 12, 995-1012). [9] (f. 207). In Isaiam homiliae I-IX, ⟨s. Hieronymo interprete⟩ (M. 24, 937-972). Homiliae V (f. 209) praemittitur nota *Hec allocutio in greco perperam ualde fuit. Ideo iuxta sensum et ordinem, non etiam iuxta uerba translata est.* [10] (f. 216v). In Ieremiam homiliae I-XIV, eodem interprete (M. 25, 611, C-724). [11] (f. 241). In Ezechielem, praemisso s. Hier. prologo, homiliae I-II (M., P. G. 13, 665-687). Hom. II sine titulo.

2. **S. Gregorii Nazianzeni**, praemisso indiculo, orationes nonnullae, Rufino interprete (edita est haec versio Argentinae a. 1508 per Ioan. Knobluc). [1] (f. 246v). Oratio II apologetica, praevio Rufini prologo ad Apronianum (M. 36, 735-736). Or. inc. *Uictus sum et fateor me esse superatum.* Des. *grex simul et pastores: in christo ihesu domino nostro cui* etc. [2] (f. 258). De epiphaniis (ap. M., P. G. 36 or. 38). Inc. *Christus nascitur gloriamini.* Des. *in carne possibile est per ihesum christum* etc. [3] (f. 261). De luminibus (ap. M., l. c. or. 39). Inc. *Iterum ihesus meus.* Des. *lux uestra fulgeat coram hominibus. per christum* etc. [4] (f. 264v). De Pentecoste et de Spiritu sancto (ap. M., l. c. or. 41). Inc. *De sollempnitate huius diei.* Des. *festiuitas et exultatio sanctorum: cum quo est deo* etc. [5] (f. 267v). De Ieremiae dictis (ap. M., P. G. 35 or. 17). Inc. *Uentrem meum, uentrem meum doleo.* Des. *speramus per dominum nostrum ihesum christum uiuentem secum et regnantem* etc. [6] (f. 269v). De reconciliatione et unitate monachorum (ap. M., l. c. or. 6). Inc. *Linguam nostram soluit alacritas.* Des. *custodiat corda uestra in christo ihesu* etc. [7] (f. 273v). De grandinis vastatione (ap. M., l. c. or. 16). Inc. *Quid laudabilem soluitis ordinem.* Des. *fructificauit primo. in christo* etc. [8] (f. 277). In semetipso de agro reversus (ap. M., l. c. or. 26). Inc. *Desiderabam uos o filii.* Des. *quesierunt uita et fide probabili. Tibi gloria* etc.

3 (f. 280). M. Aurelii **Cassiodorii**, praemissis capitibus (I. *Quid amici requisierunt* - XVII. *oratio*), Liber de anima (M. 70, 1279-1308).

Codex binis exaratus columnis et rubricatus. F. IIv *Aurelij Cassiodori* manu saec. XVI. III-VIII index recenti manu descriptus. I. IIr. 289v. 290 vacua.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai. card. bibliothecarii.

209. Saec. XII, membran., mm. 302 × 191, ff. I chart. 62.

Origenis in Leviticum homiliae I-XVI, ⟨Rufino interprete⟩ (in ms. *tractatus origenis supra leuiticum*). Hom. XVI abrumpitur v. *Et non uos ab*⟨ominabitur⟩ (M., P. G. 12, 405-573, B, lin. ult.).

Codex in fine mutilus binis columnis prescriptus est. Litterae initiales variis coloribus, interdum et imaginibus ornatae; tituli rubri. F. I index legitur Clementis XI aetate digestus.

Integumenti dorsum exhibet scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

210. Saec. XV-XVI, chart., mm. 314 × 223, ff. IX. 70.

Origenis homiliae complures, Rufino interprete. [1] (f. 1). In librum Iosue hom. I-XXVI (M., P. G. 12, 325-948). In hom. VIII (f. 16v) librarius v. *etenim debetis - ciuitatem primo quidem* praetermisit, spatio vacuo relicto, quae f. 17, lin. 1-7 suplevit. [2] (f. 52). In librum Iudicum hom. I-IX (M. ibid., 951-990), praemisso indice rubro charactere exarato.

F. IV. **Alchindii** philosophi De quinque essentiis. Inc. *Sapiens Aristoteles ubi dialecticam Incipit. dixit quid scientia.* Des. *inter praeteritum ex eo et inter futurum.*

Ff. II-III index recentior. I. VI^{v}-IX vacua. In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

211. Saec. XII, membran., mm. 381 × 250, ff. IV chart. 149.

Origenis homiliae complures, ⟨Rufino et s. Hieronymo⟩ interpretibus. **1** (f. 1). In librum Iesu Nave homiliae I-XXVI ⟨a Rufino translatae⟩, praemissis indice (I. *Oratio in ihesum naue* - XXVI. *De eo quod sepultę sunt macherę* etc.) et translatoris prologo (M., P. G. 12, 823-948). **2** (f. 40). In librum Iudicum homiliae I-IX, ⟨interprete eodem⟩ (M. ibid., 951-990). Hom VIII usque ad v. *expressit in peluem* (M. ibid., 985, B, 2), quibus (f. 51, col. 2, lin. 14 ab imo) subnectitur hom. IX inde a v. *Populus multus est* (M. ibid., 988, C, 9). **3** (f. 52). In librum Regnorum hom. I, ⟨eodem interprete⟩ (M. ibid., 995-1012). **4** (f. 58). In Isaiam homiliae I-IX, ⟨interprete s. Hieronymo⟩ (M. 24, 937-972). Hom. IX post v. *poterimus intelligere,* quibus ed. desinit, prosequitur (f. 70^{v}, col. 2, lin. 6 ab imo): *Conuersi sunt ad iniquitates. Quorum? Non ait simpliciter patrum* - *per singula opera. et efficieris filius dei in christo ihesu. cui* etc. **5** (f. 71). In Ieremiam homiliae I-XIV ⟨a s. Hieronymo⟩ latine redditae (M. 25, 611, C-724). **6** (f. 103^{v}). In Lucam homiliae I-XXXIX, eodem interprete, praemisso (f. 103^{r}) translatoris prologo (M. 26, 229-332). **7** (f. 137). Excerpta tria brevia ex Origene. I inc. *Origenes in secundo* (supr. lin. add. *libro*) *de periarcon. Materia extra qualitates* etc. III des. *ad tempus non absurde dicimus.* **8** (ibid.). Homilia in verba *Beatus uir qui non a*⟨bit⟩ *i*⟨n⟩ *c*⟨oncilio⟩ *i*⟨mpiorum⟩. Inc. *Pii sunt qui in deum credunt et ipsum colunt.* Des. *loca occupans et uastans.* **9** (f. 138). In illud *Simile est regnum c*⟨aelorum⟩ *the*⟨sauro⟩ *a*⟨bscondito⟩ *i*⟨n⟩ *a*⟨gro⟩. Inc. *Ager est corpus humanum.* Des. *et alios docere.* Sequitur *In die illa sibilabit dominus... Sibila domine et huic muscę immundę.* Des. *mundissimis cordibus habito.* **10** (f. 139^{v}). Purgatio Origenis. Inc. *Quidam eorum qui libenter.* Des. *uel dicens. uel dicentibus credens* (cf. A. Harnack, *Geschichte d. altchristl. Litt.,* I, p. 388, n. 3). **11** (f. 141). In Ezechielem homiliae I-II a s. Hieronymo in latinum versae, praemisso translatoris prologo (M. 25, 611-612; 723-745).

Codex binis columnis exaratus. Ff. II-V index legitur Clementis XI aetate conscriptus. In marg. ff. 2^{v}. 3. 9. 19 paucae notulae exstant manu saec. XIV. 39^{v}. 140^{v}. 148. 149 vacua. In marginibus foliorum 103^{v}. 107^{r}. 143^{r} notabilia singula invenies manu saeculi XV.

In tegumentis scuta Pii IX et A. Lambruschini card. bibliothecari.

212. Saec. XII, membran., mm. 316 × 235, ff. II chart. 169.

Origenis homiliae complures, Rufino et s. Hieronymo interpretibus. **1** (f. 1). In librum Iesu Nave homiliae I-XVI, praevio Rufini (in ms. *ieronimi*) prologo (M., P. G. 12, 823-948). **2** (f. 56). In librum Iudicum homiliae I-IX, ⟨eodem Rufino interprete⟩ (M., P. G. 12, 951-990). **3** (f. 77ᵛ). In canticum canticorum homiliae I-II a ⟨s. Hieronymo latine versae⟩, praemisso (f 77ʳ) translatoris prologo ad Damasum papam (M. 23, 1173-1196). **4** (f. 88ᵛ). In librum Regum homiliae I ⟨antiqua versio⟩ (M., P. G. 12, 995-1012). **5** (f. 97). In Isaiam homiliae I-IX, ⟨s. Hieronymo interprete⟩ (M. 24, 937-972). Ultima post v. *intelligere* prosequitur (f. 114, col. 2, lin. 8 ab imo) *Conuersi sunt ad iniquitates* etc., ut in cod. 211, f. 70ᵛ. **6** (f. 115). In Ieremiam, praemisso (f. 114ᵛ) indice (I. *Omelia de eo quod scriptum est fugite* - XIV. *Omelia de eo quod scriptum est in diebus regis iosie*), homiliae I-XIV ⟨a s. Hieronymo translatae⟩ (M. 25, 611, C-724). **7** (f. 159ᵛ). In Ezechielem homiliae I-II, ⟨eodem interprete⟩, praevio (f. 159ʳ) ⟨prologo⟩ (M. ibid., 611-612; 723-745).

Codex binis exaratus columnis et rubricatus. Ff. II-III indicem continent Clementis XI aetate conscriptum. Marginem exteriorem foliorum 52. 53, quae fuerat excisa, filo consutam invenies. 169 litteris grandiori forma rubro et viridi colore illitis *Liber sancte Marie de Bethania* (cf. cod. 206, f. 156). Sequitur, manu saec. XIV, scholium quoddam in Lucae Evang. I, 30. Inc. *ne timeas maria etc. luce. 1. uerba st̄ angeli gloriosam uirginem alloquentis.* Des. *tercium in gratie inuencione inuenisti gratiam circa primum non est.*

In tegumenti dorso stemmata exhibentur Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

213. Saec. XII, membran., mm. 218 × 159, ff. IV (III. IV chart.). 161.

Origenis homiliae complures, Rufino interprete.

1 (f. 2). In librum Iosue homiliae I-XXVI, praemissa (f. 1) Rufini (in ms. *ieronimi*) praefatione ad Chromatium episcopum (M., P. G. 12, 823-948). **2** (f. 118ᵛ). In librum Iudicum homiliae I-IX (M. ibid., 951-990).

Ff. I. II. 160. 161 fragmenta Missalis romani continent saec. XI. exarati, quorum maior pars ad Missas I-XIII post Pentecosten spectat.

Codex duplici columna noñ unà manu exaratus litteras initiales et titulos minio depicta praebet. Ff. III-IV indicem Clementis XI aetate conscriptum continent. 150 imo marg. *Librum adquisiuit domnus Damianus S̄. +.* (i. e. " Sanctae Cruci ,,).

In tegumenti asseribus, quorum, posterior fractus, stemmata expressa sunt Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

214. Saec. XV ex., membran., mm. 386 × 253, ff. II chart. 208.

1 (f. 2). **Origenis** Periarchon libri I-IV, Rufino interprete (M. 11, 115 sqq.). Libris I. III (ff. 1. 69) praemittitur translatoris prologus (in prologo ad lib. III desunt initio v. « Qui legis - spiritus »; lib. IV des. in v. *propheta dicit reminiscentur.* M., P. G. 11, 412, B, 11).

2 (f. 126). ⟨**Pamphili** martyris Apologia pro Origene a Rufino latine reddita⟩, praevia (f. 125) translatoris praefatione, subiecto (f. 156ᵛ) eiusdem translatoris epilogo (M., P. G. 17, 539-632).

3 (f. 163). *Expositio Origenis* (!!) *ducentesima quarta in principio erat Verbum et reliqua.* Inc. *Vox spiritalis aquilae auditum pulsat ecclesiae.* Des. *finis propheticarum uisionum. Cui gloria* etc. (Combefis, Bibliotheca Patrum concionatoria, I, Parisiis 1662, p. 273-279).

4 (f. 173ᵛ). **Didymi Alexandrini** liber De Spiritu sancto a s. Hieronymo translatus, praemissa (f. 173) interpretis praefatione (M. 23, 107-162).

5 (f. 204ᵛ). *In uitis Patrum De laudibus Origenis.* Inc. *Quoniam detractores plurimi ueluti.* Des. *uerba sapientum sunt aculei.*

Litteras initiales auro et coloribus singulari artificio depictas imagines vel sacrae vel mythologicae exornant (cf. E. Beissel, *Vaticanische Miniaturen*, p. 43). F. II indicem Clementis XI aetate exscriptum complectitur. F. 1 conspicuum reddit aedificii frons eximie delineatus: in parte inf. Sixti IV scutum duo genii sustentant: in parte sup. exstat nomisma eiusdem pontificis effigiem exhibens cum inscriptione notis capitalibus *Sixtus. IIII. pont. max. agricul.* Margo ff. 69ᵛ. 104ᵛ. 125. 163. 173ʳ. 173ᵛ pulchris ornamentis nitet. Ff. I. III. 162ᵛ. 205ᵛ. 206-208 vacua.

In tegumento conspiciuntur insignia gentilicia Pii IX et A Mai card. bibliothecarii.

215. Saec. XV, membran., mm. 390 × 276, ff. II. 180.

Firmiani Lactantii opera complura.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 149). De ira Dei (M. 7, 79-148). Liber lacunosus (f. 160ᵛ) post. v. *miserum te* (M. ibid., 132, B, 7). Quae f. 161-161ᵛ, lin. 12 ab imo *(aut mortis - non animi)* leguntur, pertinent ad cap. 17 (M. ibid., col. 127, 6-130, B, 4). Haec suo loco (sc. f. 160, 10 ab imo) desiderantur. **3** (f. 165ᵛ). De opificio Dei (M. ibid., 9-78). Locos et verba graeca ubique librarius omisit, spatio vacuo relicto.

Codex currenti littera exaratus multas habet in marginibus notulas. Litterae maiores colore rubro et caeruleo alterne illitae; maximae frondibus auro variisque coloribus pictis distinctae. F. IIᵛ index, quem tres lineae abrasae sequuntur; legitur tantum *Iste lac*⟨tantius⟩ *est* mei |||| |||| |||| Subicitur *Nescis quid uesper uehat* | *Peruersi difficile corriguntur: et stultorum plena sunt omnia* | *Moderata durant.* Folium 1ʳ ornamento frondescenti circumdatum summo marg. nomen exhibet *IHS* et in marg. inf. nescio cuius tesseram gentiliciam (in pagina caerulea leo aureus linguatus trimontio insidens). Ff. I. II. 148ᵛ vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

216. Saec. XV (ff. 1-110; 112-119; 121-190 an. 1481; cf. f. 264), membran., mm. 339 × 236, ff. I. 264.

Firmiani Lactantii opera nonnulla.

1 (f. 1). ⟨Divinarum Institutionum libri I-VII⟩ (Brandt 1, p. 1-672).

2 (f. 216). <De ira Dei> (M. 7, 79-148). **3** (f. 235). <De opificio Dei> (M. ibid., 9-78). **4** (f. 254). <Institutionum epitome> inde a v. *nam si iustitia et ueri* (Brandt 1, p. 730, 15-761).

Codicem anepigraphum duo scribae exararunt, quorum prior ff. 111. 120. 191-264 perscripsit; alter, qui locos et verba graeca semper omisit, reliqua. Littera initialis prima Lactantii imaginem continet; reliquae sunt auro oblitae et coloribus distinctae. Ornamentum quod f. 1 circumdat, praefert, inter alia, effigiem viri cuiusdam auream coronam quinque radiorum gestantis et in parte inf. stemma Theodori De Lelliis, superimposita mitra episcopali: summo marg. *YHS.* F. 14 verba *cuius insigne - cum rapuit* (Brandt p. 39, 19-21) a scriba omissa manus saec. XVII supplevit in margine. 264 *XXIIII aug. 1481.* I. 264^{v} vacua.

In tegumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

217. Saec. XIV-XV, membran., mm. 304 × 212, ff. 147.

Firmiani Lactantii opera tria.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 123^{v}). De ira Dei (M. 7, 79-148). **3** (f. 135^{v}). De opificio Dei (M. ibid., 9-78).

Littera initialis prima auro et coloribus distincta Lactantii, ut vid., imaginem exhibet: reliquae sunt rubro tantum et caeruleo colore alterna vice depictae. Desunt tituli omnes operum pariter ac librorum. Locos etiam et verba graeca praetermisit librarius, quorum paucissima (ff. 3^{v}. 4^{v}) manus saec. XV ex. supplevit. Eadem manus ff. 4^{v}. 5 textum emendavit. Rarae occurrunt in marginibus auctoritates et notulae. F. 1^{r} summo marg. *.y-y-y.* 147 vacuum.

In tegumenti tabulis cernuntur insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi cad. bibliothecarii.

218. Saec. XV, membran., mm. 286 × 210, ff. I. 165.

Firmiani Lactantii opera nonnulla.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 134^{v}). De ira Dei (M. 7, 79-148), praemisso (f. 134^{r}) indice. **3** (f. 150^{v}). De opificio Dei (M. ibid., 9-78), praevio (f. 150^{r}) indice.

F. I. Inscriptio antiqua apud Maceratam reperta (C. I. L., IX, n. 5747) cum **Cyriaci Anconitani** epistula ad Iacobum Venieri. Edidit ad hunc, ut vid., cod. Mabillon, Museum italicum 1, 1724, p. 42. F. 132^{v} Excerpta brevia ex s. Augustini operibus. I inc. *Nullus uel negat,* des. *ordine esse uentura* (De civ. Dei XX, 28, 5, ap. M. 41, 708); II inc. *De his libris dici potest,* des. *tenore ueritatis astipulantur* (Contra Faust. XI, 5; ep. II, 82, 5, ap. M. 42, 248-49; 33, 277); III inc. *Nimis peruerse,* des. *dicenda non fuisse* (ep. III, 143, 2. 3, ap. M. 33, 586). F. 133. Excerpta ex s. Hieronymi operibus. I inc. *Lactantius,* des. *facile aliena destruxit* (ep. 58, 10, ap. M. 22, 285; Eusebii Chron.

ad. an. 321, ap. M., P. G. 19, 585); III inc. *Lactantium propter* - des. *reperies* (cf. epp. 62, 2; 83, 7; 71, 5, ap. M. 22, 606. 748. 668); IV est integrum caput 80 De viris inlustribus.

Codicem rubricatum duo scribae exararunt: a) ff. 1-133; b) reliqua; litteras vero librorum initiales aureas et variis coloribus illuminatas una manus appinxit, prima tantum excepta, quam rubrum ornamentum distinguit. Litterae grandiori forma rubro et caeruleo alterno illitae sunt. In marginibus auctoritates occurrunt. Locos scriptorum graecorum librarii omiserunt, sed eorumdem versionem latinam dedere. In folio tegumento codicis priori adglutinato invenies quaedam de detractoribus. Inc. *Yhesus* | *Bernardus.* | *Ignoro quid agam.* Des. *superbus est.* Prima verba *Ignoro-plenus* in summo folii margine iterantur. Sequitur *n°. 106*, qui numerus legitur et in f. I^r^. In marg. inf. folii 1^r^ exstat scutum familiae Della Rovere, cui superimponitur tiara pontificalis. Ff. 133^v^. 165^v^ vacua.

In integumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

219. Saec. XIV, membran., mm. 257 × 182, ff. I. 181.

Firmiani Lactantii opera tria.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 153). De ira Dei. (M. 7, 79-148). **3** (f. 160^r^). De opificio Dei (M. ibid., 9-78).

Litterae librorum initiales auro oblitae et variis coloribus illuminatae; litterae grandiori forma rubro colore et caeruleo alterne depictae. Litteram initialem primam alia saec. XV manus pinxit, eademque folii 1^r^ marginem inferiorem ornamento sane exquisitae artis decoravit, in quo conspicis aureum nomisma cum effigie Iulii II imberbis. Tituli omnes rubro exarati. Locos graecorum scriptorum a librario omissos alia manus eiusdem aetatis supplevit, sed usque tantum ad f. 69^v^. F. I^v^ litteris aureis capitalibus *Lactantius Firmianus* | *Iulii II pont max* | *bibliothecae secretae dicatus.* I^r^. 152^v^. 180^v^. 181 vacua.

In codicis operculis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

220. Saec. XV, membran., mm. 262 × 183, ff. III. 176.

Firmiani Lactantii opera tria.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 143). De ira Dei (M. 7, 79-148). **3** (f. 158). De opificio Dei (M. ibid., 9-78).

F. 142^v^. Excerptum ex s. Augustino (Contra Faust. 11, 5; ep. II, 82, 5). Inc. *De his libris.* Des. *ueritatis astipulantur* (M. 42, 248-49; 33, 277). Ibid. Excerpta II ex s. Hieronymo. I inc. *Lactanctius qui quidam,* des. *aliena destruxit* (ep. 58, 10, ap. M. 22, 285; Eus. Chron. ad an. 321, ap. M., P. G. 19, 585); II est caput 80 De viris inlustribus.

Codex binis columnis perscriptus litteris initialibus aureis et coloribus pictis ornatus est. In marginibus occurrunt rubricae. Anguli foliorum superiores externi antiquiorem numerationem praeferunt, quae saepius tamen, resecto margine, periit. Loci scriptorum

graecorum rubro colore exarati sunt, quorum et versionem latinam librarius ipse inter lineas adiecit. F. 175^v parte inf. *Ego walterus petri de Euchusen clericus trectensis diocesis uendidi presentem librum Lactantii R. P. G.* (scil. Guilelmo d'Estouteville) *tituli sancti martini in montibus presbytero cardinali pro precio XII. ducatorum tarenorum* (?) *quos recepi in numerata pecunia Anno domini MCCCCXLVII. die XII decembris.* Ff. I-III. 172-175^r. 176 vacua.

In codicis operculis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

221. Saec. XV, membran., mm. 290 × 205, ff. I. 283.

Firmiani Lactantii opera complura.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt I, p. 1-672). **2** (f. 231^v). De ira Dei (M. 7, 79-148). Textus lacunosus f. 247^v; verba desiderantur « quem iam - verberentur », « sibi fuisse - ad nocendum » (M. 7, 132, B, 7-133, A, 4; 133, A, 16-134, A, 5). **3** (f. 252^v). De opificio Dei (M. ibid., 9-78). Inc. *In Summis necessitatibus ac supra uires nostras libellum uolui intimare.* **4** (f. 267). Iterum De opificio Dei.

Tituli, loci scriptorum graecorum, auctoritates ac lemmata in marginibus addita rubro charactere. Litterae maiores omnes auro oblitae variisque distinctae coloribus, maximae ampliori ornamento insignes. Ornamentum f. 1^r appictum viri nescio cuius imaginem exhibet atque in inf. parte stemma (vulpes aurea exsiliens, in pagina rubra) a duobus geniis sustentatum, cui superimponitur mitra episcopalis. Textum manus scribae coaeva emendavit. Ff. I. 282-283 vacua.

In integumentis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

222. An. 1462 (cf. f. 275), chart., mm. 280 × 210, ff. 275 (+ 59^a. 243^a librarii oscitatione neglectis).

Firmiani Lactantii opera tria.

1 (f. 1). ⟨Divinarum Institutionum libri I-VII⟩ (Brandt I, p. 1-672). **2** (f. 225^v). ⟨De ira Dei⟩ (M. 7, 79-148). **3** (f. 252). De opificio Dei (M. ibid., 9-78), praemisso (f. 251) indice capitum (Lactantii opp., ed. Romae 1650, p. LXIII-LXIV),

Codex currenti nota exaratus, litteris initialibus primisque duobus titulis caret. F. 275^r *conscriptum. 1462 mensis decembris. die XXI.* 275^v vacuum. Folium codicis operculo posteriori adglutinatum remedia duo continet graece: I. inc. Λάβε δύο ὅλλας κενούριας etc.; II, cuius titulus πρὸς τὴν φρακτούραν, inc. Λάβε λαγωγὸν ἕνα etc. Sequitur notula nullius momenti.

In tegumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

223. An. 1454 (cf. f. 195), membran., mm. 326 × 233, ff. I. 217.

Firmiani Lactantii opera duo.

1 (f. 1). Divinarum Institutionum libri I-VII (in ms... *De uera et falsa religione.* Brandt 1, p. 1-672). **2** (f. 195^v). De ira Dei (M. 7, 79-148).

Litterae librorum initiales auro oblitae et coloribus ornatae. Exstant in marginibus rubricae. Manus saeculi, ut videtur, XVII capitulorum numerum in marginibus titulumque libri VII (f. 166) atramento nigriore addidit. Alia manus, scribae tamen aequalis, auctorum graecorum locos in spatiis vacuis litteris capitalibus exaravit. F. 1r ornamentum auro coloribus, geniis animalibus conspicuum: in parte inf. Conradi de Monte Politiano stemma inscriptione circumdatum aurea: *A. Conradi de Monte: Policiano*. F. 195 notis capitalibus rubris *Firmiani Lactancii diuinarum institutionum ad Constantinum imperatorem et aduersus gentes. libri finiunt. VII. per manus Iohannis Hornsen indigni seruuli egregii domini Corradi de Montepoliano. in palatio apostolico temporibus sanctissimi domini nostri domini Nicolai diuina prouidentia papae quinti. anno millesimo CCCC° LIIII° pontificatus sui anno septimo* | *Deo gratias amen*. 217r litteris capitalibus *Lactantii Firmiani liber de ira Dei explicit per manus Iohannis Hornsen* (*n* pr. supra lin. add.). *familiaris domini Corradi. de Montepolitiano. Deo gratias. Amen.* Folium 217v vacuum.

In tegumentis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

224. Saec. XV, membran., mm. 253 × 170, ff. 126.

1 (f. 1). **Firmiani Lactantii** Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672).

2 (f. 118v). **L. Apuleii** Madaurensis Asclepius (in ms... *liber Mercurii Trismegistri ad Asclepium de diuinitate.* Apuleii opp. ed. Hildebrand, 2, Lipsiae 1842, p. 279-334). In fine (f. 170) legitur rubris litteris *Explicit Hermes Trismegistrus discipulus platonis de natura diuinitatis et deorum quem sanctus Augustinus ad litteram allegat in libro de ciuitate dei. Apuleius traduxit ex greco in latinum.*

Litterae librorum initiales aureae et variis tinctae coloribus, reliquae litterae maiores caeruleae. Locos scriptorum graecorum addidit alia manus saec. XV una cum versione latina marginali. F. 1r in parte inf. *Iste liber est monasterii sancte + in hierusalem in roma.* 125v. 126r vacua. 126v scriptum legitur *Ihesus christus Maria* | *Die XXI. Augusti 1521.* | *Aurelio e Fratello* | *Lo Spagnolo* | *octauio romano.*

In tegumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

225. Saec. XV, membran., mm. 272 × 190, ff. 135 (+ ff. 28-37 bis numeratis).

Firmiani Lactantii, praemisso (f. 1) indice (Lactantii opera, Romae 1650, p. LVII-LXIII), Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672).

Litterae librorum initiales auropictae et coloribus distinctae; reliquae litterae grandiori forma rubro et caeruleo colore alternis vicibus pictae. Loci scriptorum graecorum omnes omissi sunt, spatio vacuo relicto. F. 7 in marg. inf. ornamentum praebet cum nescio cuius tessera gentilicia (aquila nigra parmulam prae se ferens auream, in qua anseres tres).

In operculis cod. insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

226 (olim 2467, cf. f. I^r). An. 1441 (cf. f. 180), chart., mm. 293 × 210, ff. I. 188.

Firmiani Lactantii Divinarum Institutionum libri I-VII (Brandt 1, p. 1-672). In fine (f. 182^v-187^v) indicem invenies (Lactantii opp., Romae 1650, p. LVII-LXIII).

F. 180. ⟨S. Augustini De civitate Dei XX, 30, 5⟩ (M. 41, 708). F. 180^v. Excerpta ex s. Augustino et ex s. Hieronymo, ut in cod. 218, f. 132^v.

Codex inde a f. 122 festinantius exaratus litteras initiales rubro colore tinctas exhibet, titulos et capitum numeros minio exscriptos. Loci auctorum graecorum desunt omnes, sed in marginibus legitur interdum versio latina. F. I^r *2467. v.* | *N. 226.* 180 *Finitum Papie Millesimo quadrigentesimo quadragesimo* (supra lin. additum est hoc vocabulum) *primo die 4° mensis decembris.* | *Scripsi scripsissem adhuc melius si uoluissem* | *Nomen non pono quia me laudare non uollo* | *Si uultis tamen scire bntpnkxs de ffdrkcks fuit ille Antonius bntpnkxs.* Inter f. 78 et 79 insertae sunt tres chartae mm. 202 × 113, quae additamentum continent ad f. 73, lin. 28 spectans, ut etiam docent notulae in marg. prioris chartae et in f. 73 exstantes. 187^v *Iste lactantius est d. Antonii de pichetis Juris canonici peritissimi. Si quis furatur uel reddat uel moriatur* | *Non uideat christum qui librum furabitur istum.*

In tegumento stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

227. Saec. XV, membran., mm. 288 × 197, ff. 199.

Antonii Raudensis Dialogi tres in Firmianum Lactantium, praemissis (f. 1) indice rubris litteris exarato et (f. 5) prologo ad Eugenium IV. Prologus inc. *Lactentii. Firmiani. diuinas institutiones. Eugeni beatissime. cum propter dicendi summam illam elegantiam.* Des. *Nicolaus autem ut ad institutum unde discessimus reuertamur ita farier infit.*

Dialogus I inc. (f. 7^v) *Firmianus. noster. seu. pace. seu bello dixerim. Eloquentissimorum uirorum.* Des. *Tunc Nicolaus simul et candidus: his auditis gratias mihi multas habentes. nec ego illis pauciores: abiere.* Dial. II inc. (f. 55) *Postridie. beatissime. pater. excellentissimi ingenii amicos.* Des. *doctiores. enim ex ortulo hoc ipso tuo quam quando uenimus commigramus.* Dial. III inc. (f. 138^v) *Postera phebea lustrabat lampade terras beatissime pater orta dies: tertia quidem pentecostes.* Des. *Tunc omnes surrexere mutuosque inter amplexus gratias mihi multas habentes nec ego illis pauciores: immortalitatem ipsam prestolantes abiere.* Cf. de hoc Antonii Raudensis opere Wadding, Scriptores ordinis Minorum, Romae 1806, p. 89.

Litterae initiales dialogorum auro variisque coloribus eleganter pictae, reliquae litterae grandiori forma rubro et caeruleo colore alterne oblitae. In marginibus occurunt auctoritates minio plerumque exscriptae. F. 4^r conspicitur pictura Antonium Raudensem genu nixum repraesentans, qui Eugenio IV librum suum offert: in parte inf. Eugenii IV scutum. Folia 70-107 male incisa tenui membrana refecta sunt; f. 199^v vacua.

Integumenti dorsum insignia gentilicia praebet Pii IX.

228. Saec. XV, membran., mm. 275 × 195, ff. I. 228.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV, interprete Georgio Trapezuntio (haec versio quae in lucem prodiit Venetiis anno 1470 et paulo ante, ut vid., Coloniae, exstat saepius reimpressa. Cf. Fabricius, Bibliotheca graeca XII, 73 Harl.; Eusebii opp. ed. Dindorf, I, Lipsiae 1867, p. xv sqq.). Praemittitur (f. 1) translatoris praefatio (ed. Venet., f. 1).

Codex binis columnis perscriptus. Litterae librorum initiales imaginibus elegantissime pictis insignes, reliquae auro oblitae et viridi caeruloque colore illuminatae. Ornamenta satis pulchra initia singulorum librorum (ff. 1. 3. 19. 31. 48v. 65. 79. 99v. 115v. 135v. 149. 164v. 187. 200v. 216v) conspicua reddunt. Exstant in marginibus auctoritates et lemmata pauca rubro colore exarata. Rubro colore exarati sunt etiam tituli, titulo lib. I excepto, qui (f. 3) aureis nitet litteris. F. Ir manu saec. XVI *Eusebius de praeparatione euang.;* superius *Ex bib. mag*⟨nae⟩ *se*⟨cretae⟩ *ban*⟨co⟩ *V.* Ff. 1. 3 cernitur stemma (in f. 1 aqua pessumdatum) Nicolai V. Iv. 2v vacua.

In tegumenti tabulis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

229. Saec. XV, membran., mm. 399 × 287, ff. I. 87.

Eusebii Caesariensis ⟨Praeparationis evangelicae libri I-XIV, interprete Georgio Trapezuntio⟩ (cf. cod. 228). Deest praefatio translatoris ad Nicolaum V.

Codex currenti nota exaratus est. Littera prima initialis auro et coloribus ornata; reliquae desiderantur. F. Ir manu saec. XVI *superius in pluteo 9. bibliothecę magnae. secretae.* | *Bibliothecae Apostolicae.* 1r summo marg. *Eusebius.* Iv. 87v vacua.

Integumentum praefert stemmata Urbanj VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

230. Saec. XV, membran., mm. 290 × 210, ff. 153.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV a Georgio Trapezuntio translati. Praemittitur (f. 1) interpretis praefatio ad Nicolaum V (cf. cod. 228).

Litterae initiales auro et coloribus ornatae. Exstant in marginibus auctoritates et lemmata rubro colore. F. 153v vacuum.

Opercula codicis exhibent insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

231. An. 1451 (f. 161v), membran., mm. 400 × 282, ff. 162.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV, Georgio Trapezuntio interprete, praemissa (f. 1) translatoris praefatione ad Nicolaum V (cf. cod. 228).

Litterae maiores, praesertim librorum initiales, auro variisque coloribus splendent: tituli rubri: librorum numeri in summis marginibus caerulei. Litterae initiali libri X (f. 104) inest nescio cuius imago. Folium 1 conspicuum reddunt ornamenta in recto pariter ac in verso depicta. F. 1r stemma Pii II exhibet in laurea. Titulum libri XI (f. 115v)

Liber quintus explicit incipit sextus manus librarii aequalis supra lin. emendavit. 161^v rubris litteris *Liber tri* (cancellatum, supra lin. littera currenti *uacat) quatordecimus explicit* | *Deo gratias finis.* | *Ego iohannes caldarificis de monthabur* (cf. I. Cugnoni, Aen. Sylvii Piccolomini opera inedita... ex codicibus Chisianis, in *Atti della R. Accademia dei Lincei* VIII, 1883, p. 335, n. 155) *presbiter almanus finiui hunc librum scribendo anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo die duodecima mensis Iunii. cuius manus sit benedicta amen.* I. III vacua.

In tegumento scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

232. An, 1466 (cf. 258^v), membran., mm. 285 × 190, ff. 259.

Eusebii Caesariensis (f. 6) Evangelicae praeparationis libri I-XIV a Georgio Trapezuntio latine versi. Praemittuntur (f. 1) index et (f. 5) translatoris praefatio ad Nicolaum V.

F. 259. S. Hieronymi De viris inlustribus cap. 81.

Litterae librorum initiales auropictae et coloribus ornatae. Reperies in marg. auctoritates rubro exscriptas. F. 5^r ornamentum offert, in quo stemma laurea circumdatum exstabat, nunc abrasum. 258^v capitalibus rubris scriptum legitur *Eusebij. Caesariensis. de euangelica. praeparationae* (!) *libri XIIII. expliciunt. foeliciter.* Librarii quae sequebatur subscriptio nescio qua de causa abrasa: superest tantum *M. CCCC. LXVI.* 259^r litteris minio pictis τελωσ (!). *finis:* 4^v. 259^v vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

233. Inter libros impressos relatus cum signo *II.* 7, continet Eusebii Praeparationis evangelicae libros I-XIV, interprete Georgio Trapezuntio, ed. Venetiis a. 1470.

234. Saec. XV, membran., mm. 264 × 177. ff. II. 281.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV, interprete Georgio Trapezuntio.

Litterae librorum initiales imagines pereleganter pictas offerunt; reliquae litterae maiores auro illitae sunt et viridi caeruloque colore distinctae. F. 1^r stemma conspicitur Nicolai V. Margines foliorum 1. 2^v. 21. 35^v. 57. 78. 95. 122^v. 143. 167^v. 183^v. 202^v. 231. 247^v. 266 miris splendent ornamentis I. II^v. 281 vacua.

In codicis operculis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

235. Saec. XV, chart. (ff. I. 239 membran.), mm. 340 × 233, ff. I. 239.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV, Georgio Trapezuntio interprete. Praeit translatoris praefatio ad Nicolaum V.

Codicem rubricatum duo forsitan librarii littera currenti exararunt: a) ff. 1-63, lin. 19; 71-164^r; b) reliqua. Littera prima initialis auro et coloribus, non belle tamen, ornata est, reliquae minio pictae et lineis tantum violaceis festinanter delineatis distinctae. In folio membraneo operculo codicis priori adglutinato legitur *Eusebius Cesariensis de*

preparatione Euangelica a Georgio Trapezuntio e greco traductus manu saec. XV. I^r *Ex 9 pluteo bibliothecae magnę secretę superius* alia manu eiusdem aetatis. I^v. 234-239 vacua. 1^r marg. inf. depictum cernitur scutum cardinalis Barbo.

Codicis tabulae saec. XVI corio castaneo signato contectae, male habitae sunt ac fibulis carent.

236. Saec. XV, membran., mm. 334 × 230, ff. IV. 197.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XIV a Georgio Trapezuntio latine redditi, praemissis (f. I-III) capitibus et (f. 1) translatoris praefatione ad Nicolaum V.

Leguntur in marginibus auctoritates et nonnulla lemmata rubro exarata. Librorum capitumque inscriptiones minio exscriptae. Litterae initiales auro oblitae variisque coloribus ornatae. In parte inf. f. 1^r conspicitur stemma depictum (in arvo argenteo viride trimontium aligerum, e cuius vertice flamma rubra erumpit). Ff. IV. 194^v vacua. 195-197^r eundem indicem continent qui legitur I-III. 197^v *A 14 di Marzo 1578 compro questo libro di Eusebio de Praeparatione euangelica messer Federico Raldi* (scil. Ranaldi) *Custode della Libraria da Pietro Alesandro gia libraro giulij dieci.*

Tabulae codicis saec. XVI corio castaneo signato obductae.

237. Saec. XVI, chart., mm. 267 × 206, ff. III. pp. 1240.

Eusebii Caesariensis Praeparationis evangelicae libri I-XV (in ms. *Eusebi Pamphili. De euangelica proparasceue* nescio), quo interprete. Inc. *Postquam in hoc libro qui de Euangelica demonstratione conscribitur, christianitatis ignaros instituendos esse duxi.* Lib. XV des. *non sic et suam uiuendi normulam complectamur.*

Oracula et poetarum loci aut graece tantum leguntur, aut addita versione latina. Locos graecos aliae duae manus exararunt: a) usque ad p. 226; b) a p. 229 ad finem, multo neglegentius. Ff. I-III; pp. 146. 147. 233. 566. 644. 894. 1106-1108. 1235-1240 vacua.

Tabulae codicis ipso saec. XVI corio castaneo contectae sunt.

238. An. 1408 (cf. f. 150^v), membran., mm. 336 × 243, ff. I. 151.

Eusebii Caesariensis Historiarum libri I-IX, Rufino interprete, additis (f. 125) libris duobus, sc. X. XI, a translatore conscriptis (opus integre edidit ex quinque codd. Vaticanis Petrus Th. Cacciari, Romae 1740). Titulus (f. 1) rubris litteris *Incipit ecclesiastica hystoria Eusebii Cesariensis epyscopi edita a* ||||| *presbitero de greco in latinum. Eusebius composuit. VIIII^em libros* ||||| *duos addidit. Sicut duo pisciculi panibus augentur in euangelio.* Praeit (f. 1) prologus ad Chromatium. Singulis libris, X. XI exceptis, praefixa sunt (ff. 1^v. 15. 27^v. 44. 58^v. 75. 92^v. 105. 115) capita rubro colore exarata: libris II. VIII (ff. 12^v. 105) praemittuntur etiam prooemia. Post libri V extrema verba legitur s. Irenaei obte-

statio ex c. 20, 2: *Adiuro te, qui transcripseris* etc. (Cacciari I, p. 296, lin. 3-10; cf. p. 315, not. t).

Litterae librorum initiales auro et variis coloribus ambitiose exornatae, reliquae auro oblitae coloribusque distinctae. Littera initialis prima imaginem nimbatam Rufini, ut opinor, scribentis exhibet. Exstant in marginibus lemmata. F. I^r^. 151 abrasa: prioris (haud tamen antiquioris saec. XV) scripturae currentis vestigia adhuc apparent... *um et excusandum a dicta accusa* etc. I^r^. 151^v^ vacua. 150^v^ rubris litteris capitalibus *Eclesiasticarum Hystoriarum explicit liber undecimus. Scriptus a me Petro Turco anno domini. M. CCCC. VIII. decimo kalendas martias indictione prima. pro magnifico et excelso domino Carolo Malatesta; manu propria; Arimini.*

In tegumentis Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii tesserae gentiliciae.

239. Saec. XV, membran., mm. 320 × 195, ff. I. 204.

Eusebii Caesariensis Historiarum libri I-IX, Rufino interprete, cum (f. 1) ipsius Rufini epistula ad Chromatium et libris X. XI. Singulis libris (f. 1^v^. 19. 35^v^. 45^v^. 75. 97^v^. 120. 145^v^. 158^v^. 170^v^. 189) praefixa sunt capita.

Litterae initiales librorum aureae et coloribus ornatae, reliquae litterae maiores caeruleae. Tituli ac numeri capitum minio picti. In marginibus auctoritates, additiones, nonnulla lemmata. In folio tegumento priori adglutinato, codicem si invertas, leges *messer tomaso.* I. 204^v^ vacua.

In operculis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

240. Saec. XV, membran., mm. 310 × 221, ff. 191 (— f. 38 oscitantia librarii neglecto).

Eusebii Caesariensis Historiae (in ms. *Eusebius Cesariensis. de temporibus* (!). *ac eclesiastica historia* notis capitalibus aureis in pagina purpurea) a Rufino translatae ac duobus libris, sc. X. XI, auctae. Praemittitur (f. 1) interpretis epistula ad Chromatium. Singulis libris praefixa sunt capita ff. 1^v^. 17^v^. 32^v^. 53. 71. 92. 114^v^. 130^v^. 143^v^. 155. 173^v^.

In marginibus auctoritates et additiones. Littera prima initialis aurea coloribusque exquisite ornata: reliquae desiderantur. In ornamento f. 1^r^ eleganter appicto cernitur caput, ut vid., Eusebii inter litteras *V. C.* In parte folii inf. idem exstat scutum quod in cod. 236, f. 1^r^ occurrit, addita tamen vitta caerulea cum inscriptione *Iosta.* Summo marg. insigne Mediceum (in annulo aureo plumae tres candida, viridis, rubra vitta caerulea implicatae, cum inscriptione *semper*). F. I^r^ in fine cod. *A 14 di marzo 1578 compro questo libro di Eusebio de Temporibus messer Federico Ranaldi Custode della libraria da Pietro di Alesandro gia libraro giulij dieci.*

Integumenti opercula lignea saec. XVI corio castaneo signato obducta sunt fibulisque adornata, quae perierunt.

241. Saec. XV exeunt., membram., mm. 318 × 213, ff. VI. 150 (III-VI chart.).

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II, s. Hieronymo interprete (M. 27, 235-508) cum (f. 137) additis ipsius Hieronymi et (f. 143) Prosperi

Aquitani (M. 51, 583-600). Praemittuntur: [1] (f. 1) translatoris prologus (M. 27, 223-226), [2] (f. 2ᵛ) Eusebii ⟨prooemium⟩ (M. ibid., 225-236), [3] (f. 4ᵛ) ⟨Exordium libri⟩: *Incipiunt tempora totius saeculi* usque ad v. *exierunt de arca* (Vallarsi, 8, 34-44; sequitur in cod. (f. 6ʳ) *Et facti sunt omnes dies Noe - quae uocatur Hieria*), [4] (f. 8) *Dimensuratio prouinciarum*. Inc. *India ulterior finitur ab oriente oceano aegaeo*. Des. *Britania in longitudine milia passuum D CCC. in latitudine CCC.*

Codex perscriptus est litteris aureis nigris caeruleis violaceis rubris viridibus flavis. Tituli (ff. 1ʳ. 137ʳ. 143ʳ) notis capitalibus exarati sunt ac diversis coloribus tincti. Littera initialis prima ornamentis aureis, geniis, triumphi arcu conspicua, reliquae (ff. 2ᵛ. 4ᵛ. 6ᵛ. 8ʳ) eleganter pictae. Foliis omnibus inde a 16ᵛ superimponuntur fastigia, sive arcus. Hic illic occurrunt trophaea cippi canthari similia satis perite delineata. Folium 1ʳ splendide exornatum stemma praefert Ludovici Podocathari cardinalis. 15ᵛ delineatus est cippus in quo litteris aureis capitalibus legitur Eusebii obtestatio (ex H. e. V, 20, 2) *Adiuro te quicumque hos descripseris libros* etc. (M. 27, 235-236). 118ᵛ pictura Christi Nativitatem repraesentans. Ff. I-IV. 16. 149ᵛ. 150 vacua. Lignea codicis opercula corio viridi aureisque ornamentis signato obducta. Tabella rubra in tegumento priori impressa titulum praebet argenteis litteris capitalibus *Eusebius de | temporib.* Tabella purpurea in operculo posteriori, litteris similiter argento illitis, habet *Clemens. VII. pon. | max.*

242. Saec. XV, membran., mm. 364 × 255, ff. 80.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II, s. Hieronymo interprete, cum ipsius Hieronymi (f. 73ᵛ) et Prosperi Aquitani (f. 76) additionibus (M. 27, 259-507, lin. 17 ab imo; 51, 583-600). Additio Hieronymi des. v. *sepultura caruit.* Praeeunt (f. 1) translatoris et Eusebii praefationes, quibus subiciuntur (f. 3ᵛ) *prefatio sancti hieronymi de nominibus gentium* (*Et facti sunt omnes dies Noe - regionem quę uocatur hieria*, ut in cod. 241, f. 6ʳ) et Exordium libri (*Incipiunt tempora - primus abraę.* Vallarsi, 8, 33-48). Ante canonem chronicum regum series (M. ibid., 235-260) desiderantur.

Codex rubricatus litteram primam initialem imagine s. Hieronymi ornatam praebet, reliquas auro oblitas et coloribus distinctas. Folium 1ʳ ornamento conspicuum in parte inf. stemma nescio cuius habet (aureus balteus inter lilia duo aurea, in pagina rubra) laurea circumdatum. 79-80 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

243. An. 1435 (cf. f. 76ᵛ), membran., mm. 378 × 280, ff. 76.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II a s. Hieronymo latine versus, cum ipsius Hieronymi (f. 71ᵛ), usque tantum ad v. *sepultura quoque caruit,* et Prosperi Aquitani (f. 74) additionibus (M. 27, 259-507, lin. 17 ab imo; 51, 583-600). Praemittuntur (f. 1) ⟨obtestatio Eusebii⟩ (M. 27, 235-236) et translatoris atque Eusebii praefationes (M. 27, 223-236), quibus subnectitur Exordium

libri (Vallarsi, 8, 33-48). Ante canonem chronicum regum series (M. ibid., 235-260) desiderantur.

Codex rubricatus. Litterae initiales (ff. 1^r^. 2^r^. 3^r^) auro pictae et coloribus distinctae. F. 6^r^ vacuum. 76^v^ litteris capitalibus partim rubro colore, partim atramento exaratis *Antonius Marii Florentinus ciuis et notarius transcripsit.* | *Florentiae anno Domini M. CCCC. XXXV. mundi uero ut in uo* | *lumine hoc manifeste colligitur. V. DC. XXXV.* XIII *kl. decembr.* | *ualeas feliciter qui legis.*

Integumentum insignia praefert Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

244. An. 1467 (cf. f. 139^v^), chart., mm. 410 × 387, ff. I. 140.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II, s. Hieronymo interprete, cum ipsius Hieronymi (f. 121) et Prosperi Aquitani (f. 135^v^) additionibus. Praeeunt (f. 1) translatoris prologus, Eusebii, ⟨prooemium⟩, (f. 4) ⟨Exordium libri⟩, *Dimensuratio prouinciarum*, omnino ut in cod. 241.

Littera prima initialis (f. 1) argento et coloribus, haud belle tamen, ornata; titulus rubro exscriptus. Folio I^v^ chartula mm. 90 × 49 adglutinata est, in qua legitur *Euseb: de temporib. et alia aliorum.* Ff. I. 15^r^. 140 vacua. Inter 137 et 138 folii membranei frustulum (mm. circiter 270 × 150) insertum est, in cuius recto leguntur manu saec. XV aliqua de coloribus (... *iendum scripturam* ⟨R⟩ecipe *Aquam fortem pro partiendo aurum et cum pinnello seu bombice* etc. *Si uis reducere pezolas morellas quae antea fuerant Azurri ad pristinum statum azurrum. Misce aquam* etc. *Ad purpurinam modus ultimus et optimus.* ⟨Rec⟩*ipe unam petiam lineam* etc.), in verso autem quaedam lingua hispanica satis pessumdata, folium enim integumento olim adglutinatum fuit. 139^v^ *Iulianus de Vitotio pro se festinanter scripsit. Anno domini M CCCC LXVII. die XIII Januarij, hora. 18.*

In codicis operculis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

245. An. 1441 (cf. f. 103), membran., mm. 313 × 208, ff. I. 104.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II a s. Hieronymo in latinum translatus, cum ipsius Hieronymi (f. 95) et Prosperi Aquitani (f. 98^v^) additionibus. Praemittuntur, omnino ut in cod. 243, ⟨Eusebii obtestatio⟩, Hieronymi et Eusebii (f. 4^v^) praefationes, Exordium libri. Omittuntur ante canonem chronicum series regum.

Codex rubricatus. Folio I^v^ chartula mm. 90 × 49 adglutinata est cum inscriptione *Euseb: de temporibus cum addit. Prosperi. 245.* Ff. I. 8^v^. 36^v^ (in quo tantum notatur *hic nil deficit).* 37^r^. 103^v^. 104 vacua. 103^r^, absoluto opere, legitur litteris capitalibus partim rubro colore, partim atramento exaratis *transcripta et completa summa. diligentia pridie kalend.* | *april. anni Domini M° C° C° C° C° XLI°. mundi uero ut clare in praesenti uolumi* | *ne colligitur VI DCXL°. dicas Deo laudem qui legis in euum.*

In tegumenti tabulis, quarum posterior fracta, exstant insignia Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

246. Saec. XV, membran., mm. 384 × 282, ff. 79.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II, s. Hieronymo interprete, cum ipsius Hieronymi (f. 71^v) et Prosperi Aquitani (f. 74) additamentis. Praemittuntur, ut in cod. 243, (f. 1) ⟨Eusebii obtestatio, translatoris et Eusebii praefationes⟩, (f. 3^v) ⟨Exordium libri⟩.

Codex rubricatus. Litterae initiales nullae exstant, exceptis duabus primis auro pictis et coloribus ornatis. Ff. 77. 78 vacua. 79^r manu saec. XV *Hic liber est d. pauli de sara Jana* (?) *rigudi* (?) *datus pro aureis 10 pontificiis cum uirgilio uno.* Ibidem alia manus quaedam ex Chron. Eusebii descripsit, quae referre non iuvat. 79^v instrumentum quoddam pessime habitum, folium enim codicis operculo posteriori adglutinatum fuit. Inc. *In nomine domini amen... Xisti pape quarti...* Des. *testibus ad premissa uocatis specialiter et rogatis.* Sequuntur signum tabellionatus et subscriptiones quas admodum evanidas non legi.

Integumentum praefert Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii tesseras gentilicias.

247. Saec. XV-XVI, chart., mm. 293 × 220, ff. II. 160.

Eusebii Caesariensis Chronicorum liber II, s. Hieronymo interprete. Desunt Hieronymi et Prosperi Aquitani addita. Regum series, usque tamen ad reges Romanorum (M. 27, 236-249, A, 14), leguntur in fine (f. 149^v-153^v). Subiciuntur (f. 154) *Ordo plenarius succedentium sibi temporum ab Abraham usque in consulatum ualentis VI. et ualentiniani. II. per annos. II. CCCXCV;* (f. 155^v) *Item secundum seuerum;* (f. 156) *Item secundum africanum.* Prooemio Eusebii (in ms. *epitomen quod significat breuiarium*) subduntur (f. 4) Exordium libri (in ms. *Interpretatio sancti Hieronimi de nominibus gentium*) et Dimensuratio provinciarum, ut in cod. 241, f. 4^v seqq.

Ff. I. II. 7^v. 8. 9^r. 156^v-160 vacua. In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

248. Saec. XII, membran., mm. 247 × 165, ff. III. 127 (+ f. 15^a librarii oscitatione neglecto).

Homiliarium.

1 (f. 1). S. **Caesarii Arelatensis** (in ms. *Omelia Eusebij .... a beato hieronimo. de greco in latinum translata*) homilia 1 De Paschate (exstat partim tantum impressa in M. 67, 1041-1043). Inc. *Exulta cęlum et in leticia esto terra.* Des. *quia rex noster et in sęculo triumphauit. et inferos uicit.*

2 (f. 2^v). ⟨S. **Faustini** homilia De passione Domini⟩ (M. 59, 407-410).

3 (f. 5). S. **Augustini** sermo 93 De resurrectione Domini (Mai, Nova Patrum bibliotheca 1, 178-182).

4 (f. 9). S. **Leonis M.** sermo 73 De ascensione Domini (M. 54, 394-396).

5. S. **Augustini** sermones [1] (f. 10^v) 179 De ascensione Domini

(M. 39, 2084-2085, inter spuria), [2] (f. 12) 378 In die Pentecostes (M. 39, 1673-1674), [3] (f. 13) *Item sermo eiusdem* (inc. *Post miracula tanta signorum.* A. B. Caillau, S. Augustini operum supplementa, Parisiis 1836, p. 97-98), [4] (f. 15) 269 In die Pentecostes (M. 38, 1234-1237), [5] (f. 16ᵛ) 272 In die Pentecostes usque ad v. *testimonium contra se* (M. 38, 1248, lin. 13), [6] (f. 17) 183 In die Pentecostes (M. 39, 2091-2092, inter spuria), [7] (f. 19) 278 In Pentecoste (M. 38, 1231-1234), [8] (f. 21) 46 De natale Ioannis Baptistae (Mai, op. cit., 1, 92-94), [9] (f. 23) 293 De natali Ioan. Bapt. (M. 38, 1327-1335), [10] (f. 30ᵛ) 291 In natali Ioan. Bapt. (M. 38, 1316-1319; in cod. des. *gratia dei plena; per infinita sęculorum sęcula amen*), [11] (f. 33ᵛ) 289 In natali Ioan. Bapt. (exstat partim tantum impressus ap. M. 38, 1308-1312; in ms. des. *in omnibus abyssis: quatinus dominatio eius et imperium permaneat sine fine in sęcula sęculorum amen*), [12] (f. 38ᵛ) *Item eiusdem unde supra* (Bibliotheca Casinensis, 3, Florilegium Casinense, p. 370-372), [13] (f. 40ᵛ) 48 In Ioan. Bapt. natali (Mai, op. cit., 1, 97-98), [14] (f. 42) 380 In nativitate Ioan. Bapt. (M. 39, 1675-1683; in cod. inc. *Omnibus sanum sapientibus liquet, quod quietis et parua uox*), [15] (f. 51ᵛ) 49 In Ioan. Bapt. natali (Mai, op. cit., 1, 98-100; des. *subiecti; Quod ipse prestare dignetur; qui uiuit et regnat trinus et unus deus; per omnia sęcula sęculorum*), [16] (f. 53) 290 In Ioan. Bapt. natali usque ad v. *obumbrabit tibi* (M. 38, 1314, lin. 16 ab imo), [17] (f. 55) 295 In natale apostolorum (M. 38, 1348-1352), [18] (f. 58ᵛ) 381 De natali apostolorum Petri et Pauli (M. 39, 1683-1684), [19] (f. 59) 55 In natale Pauli ap. (Mai, op. cit., 1, 108-111; des. *et celebramus hodie eorum festa in laude diuina*), [20] (f. 61ᵛ) 297 In natale apostolorum (M. 38, 1359-1365), [21] (f. 66) 205 In natali apostolorum Petri et Pauli (M. 39, 2123-2127, inter spuria), [22] (f. 68) *Omelia uel sermo eiusdem unde supra* (inc. *Fortis et humilis; maximus et minimus princeps et nouissimus; petrus scilicet et paulus.* Des. *Uterque igitur in sęculo uictorię palmam; et gloriosam meruerunt in cęlo coronam*).

6 (f. 69). **S. Leonis M.** sermo 82 In natali apostolorum, usque ad v. *electio pares; et labor similes; et finis fecit ęquales* (M. 54, 422-428, lin. 2).

7. S. Augustini sermones [1] (f. 71) 147 De verbis evang. Ioannis « Simon Ioannis diligis me? » etc. (M. 38, 797-799), [2] (f. 72ᵛ) 304 In solemnitate Laurentii mart. (M. 38, 1397-1400; in fine add. *His uocibus excellentissimi saluatoris. et gratia eius. et spiritu eius inspirati. amore eius accensi sunt martyres tuba ueritatis; uicerunt promissa uanitatis: peruenerunt ad gloriam ęternitatis*), [3] (f. 74ᵛ) 56 In natale s. Laurentii (Mai, op. cit., 1, 111-113), [4] (f. 75ᵛ) 303 In natale s. Laurentii (M. 38, 1395-1397).

8 (f. 77v). **S. Leonis M.** sermo 84 In natali s. Laurentii mart. (M. 54, 435-437).

9. S. Augustini sermones [1] (f. 79) 285 In natale martyrum Casti et Aemilii (M. 38, 1293-1297), [2] (f. 80v) 283 ⟨In natali martyrum Massilitanorum⟩ (M. 38, 1286-1288), [3] (f. 84) 326 In natali martyrum (M. 38, 1449-1450).

10 (f. 85). **S. Hieronymi** ad Paulam et Eustochium epistula (M. 30, 126-147).

11. ⟨**S. Hildefonsi** (?)⟩ sermones [1] (f. 99v) 9 De assumptione B. M. virginis (M. 96, 271-272), [2] (f. 100v) 8 In laudem B. M. virginis (M. 96, 269-271).

12 (f. 102). ⟨**S. Augustini** (?) sermo 208⟩ In festo assumptionis B. Mariae (M. 39, 2130-2134).

13. ⟨**S. Hildefonsi** (?)⟩ sermones [1] (f. 107v) 4 De assumptione B. Mariae (M. 96, 258-259), [2] (f. 109) 12 De sancta Maria (M. ibid., 279-280), [3] (f. 110v) 7 In assumptione B. Mariae (M. ibid., 267-269), [4] (f. 112v) 2 De assumptione B. Mariae (M. ibid., 250-254).

14. S. Augustini sermones [1] (f. 116v) 194 De annuntiatione dominica (M. 39, 2104-2107, inter suppositicia), [2] (f. 118v) De diversis quaestionibus LXXXII caput 59 (in ms. *Sermo ... in natale uirginum*. M. 40, 44-48).

15 (f. 122). **S. Hieronymi** Vita s. Paulae usque ad v. *largita est exheredans* (M. 22, 882, lin. 2-3).

F. I avulsum ex cod. saeculo IX binis colomnis exarato continet fragmentum sermonis 173 Pseudo-Augustini a v.... *dens credo uos* ad v. *otiosis fa..* (M. 39, 2077, lin. 6 sqq.). F. IIv manu saec. XII ex. legitur privilegium quoddam. Inc. *Notum sit omnibus hanc scripturam legentibus. quod monachi Belleuallis concesserunt bartolomeo et Iohanni de conosche plenarium officium.* Des. *matri sue pro eo redderetur.* Sequitur Reuelatio quam ostendit Deus Hesdrae sacerdoti Ed. G. Mercati, *Noterelle di letteratura biblica e cristiana antica*, 4 (in *Studi e testi*, 4, Roma 1900). F. III instrumentum venditionis continet. Inc. *Notum sit omnibus* etç. *quod sacerdos quidam Willelmus nomine in maisnili de ualeriaco* etc. *mansum unum precio octaginta soldorum bisontinę monetę.* Des. *excommunicauit et cartam istam pro sigillo signauit.* Subicitur instrumentum donationis quod. inc. *Sciant omnes fideles* etc. *quod uir quidam nobilis nomine Poncius dominus de laroche et fratres eius Hugo et Oto materque eorum Sibilla ecclesię de ualle sanctę marię et fratribus ibidem omnipotenti deo seruientibus maisnile de ualeriaco* etc., des. *Ansericus bisontinus archiepiscopus* († 1134) *omnes qui donationem* etc. *minuere molirentur excommunicauit. et cartam hanc exinde fieri iussit.* Sequitur alia donatio, quae inc. *Tres germani fratres domini de la roche,* des. *in*

manu domni anserici bisontini archiepiscopi predicte ecclesie beate Marie libera donatione dederunt. F. 152. Quaedam manu saec. XII-XIII. Inc. *Videndum ne questio dum agitatur non in sententia sed in pugna uerborum sit. Rectos sensus discutere uirorum: in uerbulis litigare puerorum.* Des. *sed cum diligentia prudenter intende.* F. 125[v]. Epistulae II quibus abbas monasterii Bellaevallis monachum quendam Iacobum se ad monasterium Claraevallis conferentem fidelibus et abbati Claraevallis commendat. Prima inc. *Uniuersis christi fidelibus ad quos presentes litere peruenerint. Frater ste*⟨phanus⟩ *abbas belleuallis salutem,* des. *ad domum clareuallis gratia commorandi duximus transmittendum.* Secunda inc. *Venerabili patri in christo abbati clareuallis frater ste*⟨phanus⟩ *abbas belleuallis,* des. *conregulari disciplina teneatis.* Has duas epistulas iteravit in parte folii inferiore eadem saec. XIII-XIV manus quae partem inferiorem f. 125[r] exaravit. F. 126[v]. Computus vel index miserrime erasus. Inc. *Una id est quiquid ad r... is ad gaudium pertinet.* Des. *erit... danielis prophete.* Subnectitur, eadem manu saec. XII ex., glossarium similiter abrasum... *annum... arcum tendere ... anulum accipere . . acetum* etc. F. 127, cuius angulus externus inf. periit, ad eundem codicem pertinuit, ex quo f. I desumptum est, et fragmentum continet commentarii in symbolum apostolorum. Inc. *In Iud*⟨ae⟩*a sub quo passus est cuius mencio ad temporis significacionem.* Des. *Hoc est testamentum quod... dinat... eis post dies ill... dicit.*

Codicem non una manu descriptum exornant litterae initiales plerumque rubro, interdum et viridi caerulove colore depictae. Tituli sunt minio exarati. F. 125[r] manus saec. XII-XIII notavit *Liber sancte marie belle uallis* (= Belleval). In eodem folio librarius qui partem inferiorem f. 125[v] exaravit, verba extrema s. Paulae Vitae descripsit. 126[r] nonnulla parvi momenti, quae inter *liber sancte marie belleualis.*
Codicis tabulae saeculo XVI corio rubro contectae.

249. Saec. XV, membran., mm. 225 × 163, ff. I. 304.

S. Hilarii Pictaviensis ep., praemissa (f. 1) instructione (in ms. *prefatio*), Tractatus super Psalmos (Zingerle p. 1-75; 96-161; 181-344; 544-684; 723-818, 23; 852, 15-866, 12). (F. 8). In ps. 1. 2; - (f. 35[v]) in ps. 51-54; - (f. 69) in ps. 58-69; - (f. 232[v]) in ps. 135-143 usque ad v. *est ut ei se;* - (f. 296, 11) in ps. 146 (inde a v. *sed id quod sequitur*); - 148 (usque ad v. *canticum nouum deo*).

F. I index manu saec. XV-XVI. Littera prima initialis auro picta et coloribus ornata scutum offert cardinalis Alani (Alain), ceterae desiderantur. F. 304[v] vacuum. Locos et verba graeca librarius omisit, spatio vacuo relicto. Agit de hoc codice Zingerle in sua Hilarii editione p. XII et in *Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie d. Wissensch. in Wien,* vol. 108 (1885), p. 960 sq.
In tegumentis insignia gentilicia Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

250. Saec. XV, membran., mm. 385 × 265, ff. 281.

Hilarii Pictaviensis, Augustini, Vigilii Tapsensis, Fulgentii, Berengaudi, Bedae opera nonnulla.

1. S. Hilarii Pictaviensis ep. Tractatus super psalmos, praemisso (f. 1) prologo. (F. 4v). In ps. 1. 2; - (f. 16) in ps. 51-69; - (f. 72) in ps. 118-149 usque ad v. *deo nouum canticum* (Zingerle p. 866, 12). **2** (f. 186). **S. Augustini** De symbolo ad catechumenos sermones I-III (M. 40, 627-668). **3** (f. 203). **Vigilii Tapsensis** ep. De unitate Trinitatis ad Optatum liber (in ms.... *altercatio sancti augustini contra felitianum uanum de trinitate*. M. 62, 333-352). **4** (f. 209). **S. Fulgentii** ep. Ruspensis Pro fide catholica (in ms.... *liber sancti augustini de trinitate ad felitianum*) usque ad v. *nesciebamus* (M. 65, 707-713, B, 4). Subnectitur (f. 211, col. 1, lin. 3) ⟨**S. Augustini** Dialogus quaestionum 65⟩ inde a quaest. 10 usque ad v. quaest. 20 *inquit non estis* (M. 40, 737-739, lin. 13 ab imo). Sequitur (f. 211v, col. 2, lin. 15 ab imo) iterum ⟨s. Fulgentii Pro fide⟩ a v. *deus israel* ad v. *pensaret* (sic) (M. 65, 713, A, 5-716, A, 10), et a v. (f. 212v, col. 2, 18) ⟨perti⟩*mescit* ad finem (M. ibid., 719, A, 11-720, C). **5** (f. 213). ⟨**Berengaudi**⟩ Expositio in Apocalypsim (M. 17, 843-1057, A, 2). Praemtittiur *Quisquis nomen auditoris scire desiderat literas expositionem in capitibus VII. uisionum primas attende. IIIIor uocales que interponende sunt. iste sunt e. e. a u. Berengaudus.* **6** (f. 276v). **Bedae** Expositio in Tobiam (M. 91, 923-938).

Codex binis columnis exaratus. Litterae initiales rubro et caeruleo colore ornatae; tituli minio picti. Exstant in marginibus nonnullae notulae manu saec. XV. F. 281v vacuum. Cf. de hoc cod. Zingerle in *Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissensch. in Wien*, vol. 108 (1885), p. 960-961.

In tegumenti asseribus conspiciuntur stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

251. Saec. XI, membran., mm. 306 × 216, ff. I. 226.

1 (f. 1). **S. Leonis M.** epistulae 16 caput 6 (in ms. *Ex decretis leonis papę*. M. 54, 701-702).

2. S. Hilarii Pictaviensis ep., praemissa (f. 2) instructione (in ms.... *prologus super psalterium*), Tractatus super psalmos (Zingerle pp. 19-161; 175-580; 596-690; 693-713; 722-734; 744-777; 789-804; 813-828). (F. 6). In ps. 1. 2. 9. 13. 14. 51-54; - (f. 54) in ps. 57-69. 91. 118-121; - (f. 179v) in ps. 124-132; (f. 209v) in ps. 134; - (f. 212) in ps. 136; - (f. 215) in ps. 138; - (f. 218) in ps. 140. 141; - (f. 221v) in ps. 143. In prologo desunt v. « *cente*simo - deserta et » (Zingerle p. 3, 9-16) et alia nonnulla, quae Zingerle in apparatu critico notavit. Tract. in ps. 63 in angustum coactus et mutilatus inc. *Spiritus enim prophetalis qui per dauid* etc., ut in cod. Veronensi, cui noster

simillimus est (v. Zingerle p. XI). In fine omittuntur v. « iudicem - largitorem » (p. 233, 11-12). Tract. in ps. 64 inc. (f. 70) *Hic psalmus proprie in finem et congregationem;* des. *maximisque uocibus dei potentiam predicabunt. Qui est benedictus* etc. Tract. in ps. 65 inc. (f. 72v) a § 2 *Primum ergo iubilandum* (p. 249, 23). Inter f. 136 et 137 chartula mm. 120 × 112 interiecta, in qua librarius ipse, ut videtur, v. *Nature - spero* (p. 450, 16-23) in cod. praetermissa supplevit. Tract. in ps. 120 inc. (f. 177) a § 2 *Humanę mentis* (p. 560, 8); in fine caret verbis « qui ait - id est » (p. 570, 3-5). Tract. in ps. 124 inc. (f. 179v) a § 2 *Est enim mons* (p. 597, 10). Tract. in ps. 125 inc. (f. 180v) a § 3 *Quamquam religiosum* (p. 606,24). Tract. in ps. 132 inc. (f. 208v) *Bonum et iocundum est in unum fratres habitare, quia cum in unum* (cf. p. 685, 11). Tract. in ps. 134 inc. (f. 209v) a § 2 *Primus honor in benedictionibus* (p. 695, 25); in fine om. v. « Deus ex Sion - benedictus » (p. 712, 29-713, 1). Tract. in ps. 138 inc. (f. 215) a § 4 *Et hunc quidem in sanctorum* (p. 747, 11).

3 (f. 223). Senecae epistulae ad Paulum apostolum et Pauli ad Senecam (Senecae opp. ed. Haase, 3, Lipsiae 1886, p. 476-481. Cf. Harnack, *Geschichte der altchristlichen Litteratur* 1, Lipsiae 1893, p. 763-765).

Codex binis columnis perscriptus et rubricatus. F. Iv calami probationes *Venite fili audite me* etc. 226v pauca quaedam leguntur ex s. Scriptura *Quid gloriaris* | *In iustitiam cogitur* etc., manu saec. XIII: inferius *hunc librum acquisiuit domnus Damianus S +* (i. e. Sanctae Cruci; cf. G. Mercati, *D'alcuni nuovi sussidi per la critica del testo di s. Cipriano,* Roma 1899, p. 92-93). Folium codicis tegumento posteriori adglutinatum indicem continet saec. XVIII confectum. Ad ps. 9-52 notatur *Ex hoc codice editus 1° in edit. Paris. an. 1693 studio monachorum Ordinis s. Benedicti e Congr. s. Mauri* | *sed perperam cod. dicitur scriptus ab annis 500 cum multo antiquior sit, est enim ex libris monasterii S. + Avellanae acquisitis a Damiano.* Similiter psalmo 91 adscriptum est *Ex hoc cod. editus est primum in laudata Parisiensi editione.* In summo marg. calami probationes saec. XIII *Efficimur interdum aut templum dei* etc. Agit de hoc codice Zingerle in *Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissensch. in Wien,* vol. 108 (1885), p. 957 sqq. et in sua Hilarii editione p. XI sq., sed iniuria tribuit saeculo XIII.

In tegumentis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

252. Saec. XV, membran., mm. 323 × 216, ff. 114 (+ 50-99 bis numeratis + 102a a librario consulto neglecto).

S. Hilarii Pictaviensis ep. opera nonnulla. **1** (f. 1). De Trinitate libri I-XII (M. 10, 25-472). Lib. XII inc. *Lege frater in christo et sensum mentis accommoda* (M. ibid., 433, not. a). **2** (f. 83 *bis*). De synodis (M. ibid., 479-546). Des. *sed per omousion oportet intellegi* (M. ibid., 546, not. *e*). **3** (f. 103). De Trinitate lib. I inde a § 19 *Pergimus itaque* (M. 10, 38, lin. ult.). Subnectuntur (f. 107v, lin. 7) excerpta ex ⟨s. Augustini sermone 71, 12 sqq.⟩ (M. 38, 453, lin. 2 ab imo sqq.). Inc. *Nostis karissimi in illa inuisibili* Des. *oppugnata ipsa remissio peccatorum.*

Codicem duo librarii perscripserunt, quorum prior ff. 1-102; alter 103-108. Litterae initiales auro illitae et coloribus ornatae. Ff. 102ᵃ. 108-114 vacua.

In tegumenti dorso exhibentur scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

253. Saec. XV, membran., mm. 376 × 250, ff. 168.

S. Hilarii Pictaviensis ep. opera duo.

1 (f. 1). D e T r i n i t a t e libri I-XII (M. 10, 25-472). Lib. XII (f. 135ᵛ) inc., ut in cod. 252, *Lege frater in Christo et sensum mentis accommoda, tendimus.* **2** (f. 147). D e s y n o d i s (M. ibid., 479-546). Des. *homousion grecum* etc. *intelligi* (ut ibid., 546, not. e).

Littera prima initialis s. Hilarii imaginem pictam exhibet, ceterae auro et coloribus exornatae sunt. 168 vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

254 (olim 2247, cf. f. 40). Saec. XII, membran., mm. 309 × 200, ff. 40.

S. Hilarii Pictaviensis ep. opera duo.

1 (f. 1). D e s y n o d i s (in ms. ... *liber* ... *contra omnes hereses*). Des. *Omousion grecum* etc. *intelligi* (M. 10, 479-545, not. e). **2** (f. 21). *N o t e i n l i b r o b e a t i h y l a r i i d e t r i n i t a t e.* Sunt excerpta ex libris I-XII de Trinitate. Primum inc. *Sed inter hęc animus sollicitus* (M. 10, 28, A, 14). Ultimum des. *superfluum post generationem arguaris* (M. ibid., 468, C, 3).

Tituli rubro exscripti. Complura folia, praesertim 35-39, maculata invenies. F. 40 mm. 200 × 135 (pars enim superior forfice excisa fuit) *Panagericum est licentiosum et lasciuiosum genus dicendi in laudibus regum - multas mendaciorum nebulas suscitavit.* In chartula eidem folio adglutinata legitur *Hilarj Episcopi contra omnes haereses: 2247.*

In operculis insignia gentilicia Gregorii XIII et Guilelmi Sirleti card. bibliothecarii.

255. Saec. XV, chart. (ff. 1. 5. 6. 10. 11. 15. 16. 20. 21. 25. 26. 30. 31. 35. 36. 40. 41. 45. 46. 50. 51. 55. 56. 60 membran.), mm. 239 × 150, ff. 60.

S. Gregorii Nysseni (f. 3) De vita Moysis, G e o r g i o T r a p e z u n t i o interprete, usque ad v. *hominis perficitur* (M., P. G. 44, 298-430, D, 1; cf. Fabricius, Bibliotheca graeca, 9, 103 Harl.). Praemittitur (f. 1) translatoris praefatio *Ad Reuerendissimum in Christo patrem et dominum d. L*⟨udovicum Scarampo⟩ *sacrosanctę romanę ecclesię presbiterum Cardinalem ac d. n. Camerarium.* Inc. *Super Reuerendissime pater beati gregorii.* Des. *loquentem si placet audiamus.*

Codex rubricatus. Litterae initiales desiderantur, praeter primam auro oblitam et coloribus illuminatam. In folii 1ʳ imo marg: nota numeralis *CI.*

Integumentum tesseras gentilicias praebet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

256. Saec. XV, membran., mm. 191 × 120, ff. II. 97.

S. Gregorii Nysseni (f. 4ʳ) De oratione dominica (cf. M., P. G. 44, 1119-1194), interprete Athanasio episcopo Hieracensi. Inc. *Doctrinam orationis diuinum uerbum nobis ostendit.* Des. *qui in hoc mundo potestatem tenet: a quo liberemur gratia iesu christi ueri dei nostri: qui cum patre et spiritu sancto uiuit in secula seculorum amen.* Praemittitur (f. 1) translatoris prologus ad Paulum II. Inc. *Quom animaduerterem te Pontifex.* Des. *finem totius rationalis creaturę.*

Litterae initiales auro et coloribus ornatae; tituli (ff. 1ʳ. 4ᵛ. 25ᵛ. 40ʳ. 57ᵛ. 77ʳ) aurei. Ornamento folio Iʳ appicto insunt insignia gentilicia Pauli II. F. Iᵛ, manu librarii aequali, *Expositio orationis dominice.* IIʳ *Beati Gregorii Nyssensis in expositionem Dominice | orationis ab Athanasio episcopo Hieracensi traductus.* Ff. Iʳ. IIᵛ. 97 vacua.

In tegumenti tergo stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

257. An. 1453 (cf. f. 121), membran., mm. 264 × 181, ff. II. 122.

S. Ephraem Syri sermones, interprete Ambrosio Traversari. Praemittitur (f. 1) translatoris praefatio ad Cosmum Mediceum. Inc. *Peregrinum nuper offendi.* Des. *tecum illum relinquo* (Sermones b. Ephraem Edessenae ecclesiae diaconi, fratre Ambrosio eremita camaldulensi interprete, in sacra eremo s. Mariae de Ruah in agro Patavino, 1585, f. 66ᵛ-68).

1 (f. 3). De paenitentia et ora novissima. Inc. *Dilectissimi nihil.* Des. *uiuifico spiritu, nunc et semper* etc. (ed. cit., f. 1-14ᵛ). **2** (f. 16ᵛ). De iudicio et resurrectione et caritate et compunctione. Inc. *Venite fratres.* Des. *in eternam uitam* (ed. cit., f. 14ᵛ-20). **3** (f. 22ᵛ). De iudicio et resurrectione. Inc. *Venite omnes.* Des. *portauerit. Gloria sit deo* (ed. cit., f. 20-22). **4** (f. 24ᵛ). De vita et exercitatione monastica. Inc. *Dolor me in uerba.* Des. *benedictus in secula* (ed. cit., f. 22-41ᵛ). **5** (f. 43ᵛ). ⟨De vita monastica⟩. Inc. *Venite dilectissimi.* Des. *renouavit nos: in secula* etc. (ed. cit., f. 42-46ᵛ). **6** (f. 48ᵛ). Quod non oporteat ridere, sed flere ac gemere. Inc. *Initium peruersionis.* Des. *illuminet. quoniam ipsi est gloria* etc. (ed. cit., f. 46ᵛ-50). **7** (f. 52). Ad animam negligentem. Inc. *Anima queso.* Des. *per gratiam cristi.* (ed. cit., f. 50-51ᵛ). **8** (f. 53ᵛ). Ad monachos de quibusdam sanctis patribus. Inc. *Cor meum doleo.* Des. *uanissimi seculi* (ed. cit., f. 51ᵛ-54). **9** (f. 56). De armatura monachi. Inc. *Valem* (!) *armaturam.* Des. *secundum opus suum: Cui* etc. (ed. cit., f. 54ᵛ-65ᵛ) **10** (f. 68). De paenitentia. Inc. *Dominus qui de alto.* Des. *placuerunt tibi. Quoniam tua est gloria* etc. (ed. cit., f. 65ᵛ-69ᵛ). **11** (f. 72). De secundo adventu. Inc. *Accedite filii.* Des. *nomen tuum: patris et filii et sancti spiritus* etc. (ed. cit., f. 69-72ᵛ). **12** (f. 75). Admonitio de

timore Dei. Inc. *Attende tibi ipsi.* Des. *irreprehensibilem uitam: cui* etc. (ed. cit., f. 72ᵛ-75). **13** (f. 78). De angustia qua premitur anima cum ex pugna contra se hostis infirmior sit. Inc. *Anima angustiis.* Des. *quietis ac luminis: gratia domini* etc. (ed. cit., f. 75-79). **14** (f. 81). De compunctione cordis. Inc. *Indulctor bonorum.* Des. *fieri merear in secula* etc. (ed. cit., f. 79-82). **15** (f. 84ᵛ). De passione Domini et Salvatoris nostri. Inc. *Loqui timeo.* Des. *saluare dignatus es. Qui cum patre* etc. (ed. cit., f. 82ᵛ-85ᵛ). **16** (f. 87ʳ). Ad eos qui Filii naturam scrutari volunt. Inc. *Rex celestis.* Des. *excellentissimam potestatem in secula* etc. (ed. cit., f. 86-90ʳ). **17** (f. 92ʳ). De factis antichristi. Inc. *Quomodo peccator.* Des. *inenarrabili gaudio in secula* etc. (ed. cit., f. 90ᵛ-97ʳ). **18** (f. 99ᵛ). De virginitate. Inc. *De uirginitate et sanctificatione.* Des. *ihesu cristo sit gloria in secula* etc. (ed. cit., f. 97ᵛ-101). **19** (f. 103ʳ). De laudibus martyrum. Inc. *Insipiens. inperitus.* Des. *benedictione perfrui. Gratia et misericordia* etc. (ed. cit., f. 101-104ᵛ). **20** (f. 107ᵛ). Laudatio sancti Iosephi patriarchae. Inc. *Deus Abraham.* Des. *referamus gloriam patri* etc. (ed. cit., f. 104ᵛ-116).

Litterae initiales sunt auro illitae et coloribus ornatae, prima et altera imaginibus quoque pictis insignes. Ff. Iʳ. II. 121ᵛ. 122 vacua. F. 1ʳ ornamento conspicuum in parte inf. scutum praebet cardinalis Barbo et in margine externa parvam picturam in qua amores conspicis vindemiam facientes. In eadem marg. superius legitur *Editus est totus hic codex Florentiae An. 1841*, manu saec. XVIII. 121ʳ rubris litteris capitalibus *Hermannus de Erfordia compleuit die XVI nouembris | M° CCCC°. LIII. Laudetur Deus amen.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelanda card. bibliothecarii.

258. An. 1435 (cf. f. 104ᵛ), membran., mm. 282 × 201, ff. 104.

S. Ephraem Syri sermones, interprete Ambrosio Traversari, omnino ut in cod. 257.

Litterae initiales auro oblitae et coloribus distinctae. Folium tegumento codicis priori adglutinatum indicem continet a manu scribae coaeva exaratum. Iʳ in summo marg. *f.* (florenum?) *IIII. est.* Iᵛ *s. Efrem.* Folia 7ʳ. 52ʳ. 56ᵛ singulas notulas in marg. exhibent manu saec. XVII. 104ᵛ rubris litteris *Expletum die XVIII°. decembris per me dominicum. florentinum. Anno. | M CCCC XXXV.*

In tegumenti tabulis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

259. Saec. XV, membran., mm. 252 × 170, ff. I. 75.

S. Athanasii Alexandrini episcopi opuscula nonnulla, interprete Ambrosio Traversari (cf. e. g. codd. Laur. 20, plut. 14; 22, plut. 17, ap. Bandini 1, 126 sq.; 345 sq.).

Praemittuntur (f. 1) *Ambrosii Camaldulensis Prefatio ad... Petrum Do-*

natum Patauinum episcopum. Inc. *Libellos duos Sancti Athanasii nobilissimi.* Des. *Perpetuum nostre Caritatis monumentum.*

1 (f. 2). *Contra gentiles. liber primus* (cf. M., P. G. 25, 4-96). Inc. *Vere ac diuinae religionis.* Des. *his gessere quę nouerant.* 2 (f. 35ᵛ). ...*liber... secundus de incarnatione uerbi eiusque ad nos per corpus aduentu* (cf. M. ibid., 96-197). Inc. *Satis quidem in his.* Des. *uirtutis secuntur uiam; diligentes deum et patrem in christo domino nostro iesu. Cui* etc. 3 (f. 69ᵛ). ⟨Disputatio habita in concilio Nicaeno contra Arium⟩. Inc. *Aberam per Dei Prouidentiam profectus.* Abrumpitur § 15 verbis *Profer de thesauro tuo quę sunt a patre tuo* (cf. M., P. G. 28, 453, C, 13).

Litterae initiales auro illitae et distinctae coloribus. In marg. inf. folii 2ʳ ornamentum conspicitur, in quo scutum olim exstabat, nunc turpiter abrasum. F. 75 vacuum. In tegumenti tergo insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

260. Codex membranaceus foliorum 130 iam reipublicae Romanae et Pii VII temporibus deperditus, continebat, iuxta bibliothecae Vaticanae inventarium Rainaldianum, 1, p. 95 sq., Athanasii contra gentiles libros I-II, Ambrosio Traversari interprete (ut in cod. 259, nn. 1. 2), De unita Deitate Trinitatis ad Theophilum libros I-XII (I inc. *Tu unus Deus pater et filius,* VII inc. *Propter quod impensissime*), De unitate divinae substantiae (inc. *Sine initio temporum*), De Spiritu Sancto et Trinitate (inc. *His qui filium Dei creatum*), De professione ariana et confessione catholica (inc. *Ariani dicunt filium Dei non*), Athanasii fidem (inc. *Credere iubemus in dei*).

261. Saec. XV, membran., mm. 280 × 189, ff. IV. 158.

S. Athanasii Alexandrini opera complura, Omnibono Leoniceno (Ognibene Lonigo) interprete. Impressa est haec versio Vincentiae a. 1482 a Leonardo Basiliensi (cf. Fabricius, Bibliotheca graeca, 8, 179 Harl.).

Praemittuntur: [1] (f. IV). Epistula translatoris ad Paulum II. Inc. *In multis scripturę Locis Beatissime pater.* Des. *audias pręclare cum ario de christi fide certantem.* [2] (f. 1). Photii verba de s. Athanasio. Inc. *Photius archiepiscopus constantinopolis ad fratrem suum tarasium.* Des. *sui ipsius exilii excusationem continent.*

1 (f. 1ᵛ). ⟨Pseudo-⟩*Athanasii* dialogus contra Arium (cf. M., P. G. 28, 437-501). Inc. *Prouidentia dei carissimis cum fratribus.* Des. *cognoscitur quemadmodum ueritas dixit.* 2 (f. 14ᵛ). Sermo *Contra Arianos* I *(Haereses quot quot - licet hęrętici ingrati sint et litigosi); -* (f. 36) II *(Arbitrabar equidem Ariani furoris - sine ipso factum est Nihil);* (f. 65) III *(Insanientes ariuni postquam semel - redarguuntur et impugnatores christi).* Cf. M. ibid., 26, 12-468. 3 (f. 87ᵛ). *De incarnati Verbi Dei apparitione et contra Arianos* (cf. M. ibid., 984-1028). Inc. *Qui maligne Diuinas scripturas.* Des. *in astutiam ad fraudem erroris.* 4 (f. 94ᵛ) ...*Epistola ad episcopos Aegypti* (cf. M. 25, 537-594).

Inc. *Omnia quecumque dominus.* Des. *regis nostri iesu christi per quem patri gloria et potestas in spiritu sancto* etc. 5 (f. 103). *Sermo contra gentiles* (cf. M. ibid., 4-96). Inc. *Diuini cultus et uniuersorum.* Des. *his que cognouerant contraria fecerunt.* 6 (f. 122). *Sermo contra arianos* (cf. M. ibid., 96-197). Inc. *Cum in superioribus de errore.* Des. *cum quo ipsi patri cum filio in sancto spiritu honor* etc. 7 (f. 145). ...*Epistola* ⟨I⟩ *ad Serapionem de spiritu sancto* (cf. M. 26, 529-608). Inc. *Litterae sanctae caritatis.* Des. *poenam cum illis sustineant.*

Litterae initiales auro et coloribus distinctae. Folium 1r satis ambitiose, sed non tam imsigni arte, exornatum, imaginem praebet Omniboni Leoniceni qui flexus genu translationem suam Paulo II a patribus purpuratis circumdato tradit; in parte inf., inter duos genios, stemma exstat cum inscriptione notis capitalibus *Pont. Pauli uiden hoc insigne secundi | quem dedit omnipotens rebus succurrere dubiis.* Occurrunt in marginibus auctoritates rubro exscriptae. F. 158, absoluto opere, invenies litteras *P M* inter duo hederae folia. Folia I-II. IVv. 158v vacua.

In tegumenti dorso insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

262. Saec. XV, membran., mm. 263 × 182, ff. 128.

1 (f. 1). **Vigilii Tapsensis** contra Arianos dialogi libri I-III (in ms. *Disputatio Athanasii contra Arrium de Filio dei coram Probo iudice a Vigilio edita.* M. 62, 155-238).

2 (f. 57). Sibyllae Erythraeae (in cod. *Tiburtine*) versus 27 De iudicio ⟨ex s. Augustino, De civ. Dei 18, 23, ap. M. 41, 579⟩.

3. **Pseudo-Prosperi** 1 (f. 59) De vocatione gentium libri I-II (M. 51, 548-722), 2 (f. 104v) *Confessio et gratiarum actio* (M. 51, 607-610).

4 (f. 109). ⟨Epistula ad sacram virginem Demetriadem⟩ (M. 55, 161-180, inter s. Leonis I opp.).

Initiales auropictae et coloribus distinctae. F. 1r in marg. inf. facies hominis barbati quater in orbem repetita. 106-108; 123-128 vacua.

In tegumenti dorso insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

263. An. 1478 (cf. f. 388), membran., mm. 430 × 289, ff. II, 360.

Theophylacti (in ms. *magni Athanasii*) Expositio in epistulas s. Pauli apost. latine reddita a Christophoro de Persona, praemissa (f. 1) traslatoris praefatione ad Sixtum IV, subdito (f. 387) epilogo. Edita est primum haec translatio Christophori de Persona Romae, anno 1469 (cf. Fabricius, Bibliotheca graeca, 7, 593 Harl.).

Praefatio Cristophori de Persona inc. *Cum mecum animo* Des. *peritia non*

mediocris. Auctoris quae sequitur (f. 1ᵛ) praefatio in epist. ad Romanos inc. *Sacrarum licterarum frequentior lectio.* Des. *utilitatem necesse est.* Expositio in epist. ad Roman. inc. (f. 2) *Paulus Nec Moyses ipse.* Commentarius in epist. ad Hebraeos des. (f. 386ᵛ) *non in ingratos hanc gratiam contulisse.* Epilogus inc. (f. 387) *Ad Romanos ex Corintho,* des. *tanta posset moles imponi.*

Codex rubricatus. Ff. 1. 2ʳ eximia arte picta: 1ʳ inter alia Christophorum de Persona romanum priorem ecclesiae s. Balbinae exhibet librum Sixto IV tradentem; 1ᵛ s. Athanasium scribentem; 2ʳ Pauli apostoli imaginem et in parte inf. Sixti IV insignia gentilicia a duobus geniis sustentata. Litterae maiores auro oblitae et coloribus illuminatae; maximae ampliori ornamento conspicuae. F. 388 litteris capitalibus rubris *Oddo. d. Bk. scripsit. | hoc. opus. anno. | Domini M. CCCC. | LXXVIII. ulti | ma. die. men | sis. iunii. | sedente. | Sixto. | .IIII. | pont. | max. | an | no. | eius | . VII.* Ff. I-II. 388ᵛ-390 vacua.

In tegumenti dorso insigne gentis Chigianae.

264. Saec. XI-XII, membran., mm. 512 × 337, ff. I. 324.

S. Ambrosii, s. Maximi Taurinensis et aliorum opera complura.

1 (f. 1ᵛ). **S. Ambrosii** Expositionis in Lucae evangelium libri I-X, praemisso (f. 1ʳ) prologo (M. 15, 1607-1944). Liber septimus et octavum complectitur usque ad v. *manus intulisse* (M. ibid., 1876, 2). Singulis libris, exceptis VII. IX. X, praeeunt indices capitum. Libri I (f. 3) cap. I inscribitur *De zacharię sacerdocio,* IV de *helisabetis conceptione.* Libri II (f. 5ᵛ) cap. I titulum habet *De responsione marię ad angelum,* XII *De baptismate iohannis.* Libri III (f. 13ᵛ) cap. I *De quaternis denis generationibus,* VIII *De eo quod ab iechonia usque ioseph duodecim generationes scripte sunt. Ex quattuordecim. computentur.* Libri IV (f. 19) cap. I inscribitur *Vbi christus ductus est in deserto,* VI *De naui symonis quam dominus ingreditur ut populum doceat. et de captam* (!) *piscium.* Libri V (f. 24ᵛ) caput I *De leproso mundato,* X *Et plusquam propheta hic est de quo scriptum est ecce mitto angelum meum ante faciem tuam.* Libri VI (f. 32) cap. I *De muliere peccatrice,* XXXV *De duobus dominis et uilico.* Libri VIII cap. I *De lege coniugii,* IX *De mola asinaria.*

2. S. Maximi Taurinensis et **pseudo-Ambrosii,** praemissis (f. 75ʳ) indice (I. *De grano sinapis et de sancto Laurentio* - XCI. *De seruo centurionis, in euangelio et in dedicatione basilice*) et praefatione (*Libenter nos predicare - neglegit medicinam*), homiliae et sermones (in codice omnes s. Ambrosio tribuuntur) [1] (f. 75ᵛ) s. Maximi hom. 109 (M. 57), [2] (ibid.) 110, [3] (f. 76) 45, [4] (f. 77) 117, [5] (ibid.) 111, [6] (f. 78) 118, [7] (ibid.) 114, [8] (f. 78ᵛ) 116, [9] f. (79) 95, [10] (f. 79ᵛ) 85, [11] (f. 80) sermo 94, [12] (f. 80ᵛ) 3, [13] (f. 81) 5, [14] (f. 81ᵛ) 8, [15] (f. 82) 9, [16] (f. 82ᵛ) homilia 24, [17] (f. 83) 39, [18] (f. 83ᵛ) 41, [19] (f. 84) 40 (des. *Nec in*

abstinentia positi declinemus ad fauum. Fauus enim quędam mundi est uoluptas. Si uitia: quae sicut scriptum est. ad tempus quidem impinguat fauces. nouissima amariora sunt felle), [20] (f. 84v) sermo 16, [21] (f. 85) hom. 98, [22] (ibid.). sermo 28, [23] (f. 86) hom. 2 cum praefatione: *Paucorum admodum dierum - una relinquetur* (M. ibid., 225-228), [24] (f. 86v) hom. 3 usque ad v. *et ipse dominus reprobans* (M. ibid., 230, B, 13); subnectitur [25] (f. 87, col. 1, 19) hom. 97 inde a v. *extinguit peccatum* (M. ibid., 478, C, 12), [26] (f. 87) 1, [27] (f. 87v) sermo 1 usque ad v. *uoluerit et resurgat* (M. ibid., 534, A, 14), [28] (f. 88) 4, [29] (f. 89) 6, [30] (ibid.) 11, [31] (f. 89v) 7, [32] (f. 90) 10, [33] (ibid.) pseudo-Ambrosii sermo 11 (M. 17, 646-647), [34] (f. 90v) s. Maximi Taurinensis sermo 39 (inc. *Superiori anno sanctę quadragesimę*), [35] (f. 91) hom. 97, [36] (f. 91v) 99, [37] (ibid.) sermo 25, [38] (f. 92v) 26, [39] (f. 93) 15, [40] (f. 93v) hom. 38, [41] (f. 94) sermo 19, [42] (f. 94v) 27, [43] (f. 95) pseudo-Ambrosii sermo 40, [44] (f. 95v) s. Maximi hom. 90, [45] (f. 96) sermo 13, [46] (ibid.) hom. 88, [47] (f. 96v) 89, [48] (f. 97) 51, [49] (f. 97v) 52, [50] (f. 98) 53, [51] (f. 98v) 54, [52] (f. 99) 84 usque ad v. *citius suscitauit* (M. ibid., 443, A, 13), [53] (ibid.) 46, [54] (f. 99v) 47, [55] (f. 100) 48, [56] (f. 100v) 57, [57] (f. 101) 58, [58] (ibid.) 59, [59] (f. 101v) 49, [60] (f. 102) 50, [61] (f. 102v) 84 (inc. *Fortasse quis dicat* etc., ut in editionibus antiquioribus, cf. M. ibid., 443, not. 1), [62] (f. 103) hom. 56, [63] (f. 103v) 95, [64] (ibid.) 96, [65] (f. 104) 62, [66] (f. 104v) 61 (desunt in fine v. « et repleti sunt omnes spiritu sancto »), [67] (f. 105) 60, [68] (f. 105v) pseudo-Ambrosii sermo 50 (M. 17), [69] (ibid.) 51, [70] (f. 106) 52, [71] (f. 106v) s. Maximi Taur. hom. 72, [72] (f. 107) sermo 68, [73] (f. 107v) 69 usque ad v. *substantiam transformatur* (M. 57, 674, B, 13), [74] (f. 108) pseudo-Ambrosii sermo 56, [75] (f. 108v) 57, [76] (ibid.) s. Maximi Taur. sermo 70 usque ad v. *iudicii non timere* (M. 57, 678, A, 3), [77] (f. 109) hom. 79 usque ad v. *instabat uindemię* (M. ibid., 424, B, 14), [78] (ibid.) sermo 77, [79] (f. 109v) 86 usque ad v. *in defunctis* (M. ibid., 704, B, 14), [80] (ibid.) 84, [81] (f. 110) 87, [82] (f. 110v) hom. 81, [83] (ibid.) 102, [84] (f. 111) 115; post *sub alas suas* (M. ibid., 524, A, 12) legitur *Sed sicut samson ardentes faces uulpibus religauit,* quibus verbis homilia abrumpitur, [85] (f. 111v) pseudo-Ambrosii sermo 42 (M. 17, 709-712).

3 (f. 112). ⟨**S. Basilii Caesariensis** De avaro divite, Rufino interprete⟩ (Basilii opp. ed. Maurin., 2, p. 722-726).

4. S. Maximi Taur. et pseudo-Ambrosii homiliae et sermones [1] (f. 114v) s. Maximi Taur. hom. 100, [2] (f. 115) pseudo-Ambrosii sermo 43, [3] (f. 115v) s. Maximi Taur. hom. 91, [4] (ibid.) 92, [5] (f. 116) 93, [6] (f. 116v) 86, [7] (f. 117) pseudo-Ambrosii sermo 63, [8] (f. 117v) 1 (M. ibid., 625-626; praemittuntur v. *Debemus si placet hos complures dies aliquid uberius predicare.*

et reuertens a tanto examine sacerdotum dulci uos sermone referret. Benedixi iam suprascripsi), [94] (ibid.) 3.

5 (f. 118). ⟨**S. Augustini** (?) sermo 139⟩ (M. 39, 2018).

6. Pseudo-Ambrosii et **s. Maximi** sermones [1] (ibid.) pseudo-Ambrosii sermo 14, [2] (f. 118v) 15, [3] (f. 119) 17, [4] (ibid.) 25, [5] (f. 119v) 30, [6] (ibid.) 29, [7] (f. 120) 32, [8] (f. 120v) 31, [9] (ibid.) 34, [10] (f. 121) 36, [11] (ibid.) s. Maximi Taur. sermo 8.

7. S. Ambrosii opera. [1] (f. 123) De fide lib. I; - (f. 127) lib. II; - (f. 131v) lib. III; - (f. 136) lib. IV; - (f. 141) lib. V (M. 16, 549-726). Singulis libris praefixa sunt capita. Libri I cap. I *Expositio fidei,* VIII *Expositio arrii.* Libri II cap. I *Nemo bonus nisi unus deus,* IV *De domino magestatis.* Libri III cap. I *Et tu puer propheta,* VIII *Quod unius sit filius cum patre substantię.* Libri IV cap. I *De eo quod scriptum est omnis uiri caput christus est. caput autem mulieris uir. caput christi deus,* VIII *Quod uitam se filius secundum incarnationem dixerit.* Libri V cap. I *De eo quod scriptum est ut cognoscant* etc., XIV *De die autem illa et hora nemo scit. neque angeli cęlorum. neque filius nisi pater solus.* [2] (f. 149). De Spiritu Sancto lib. I, praemissa (f. 148v) Gratiani epistula ad Ambrosium (M. 16, 913-914); - (f. 154v) lib. II; - (f. 160) lib. III (M. ibid., 731-850). Praeeunt singulis libris capitula (G. Mercati, *Le Titulationes nelle opere di s. Ambrogio,* Milano 1897, p. 13-18). [3] (f. 166). De incarnatione (M. ibid., 853-884). [4] (f. 172). De ieiunio (M. 14, 731-764), [5] (f. 178). Apologia David (M. ibid., 891-926). [6] (f. 185). De Abraham lib. I (M. 441-478), praeviis titulis novem sequentium librorum. [7] (f. 191v). De Isaac et anima (M. ibid., 527-560). [8] (f. 198). De bono mortis (M. ibid., 567-596). [9] (f. 202v). De fuga saeculi (M. ibid., 597-624). [10] (f. 207). De Iacob et vita beata lib. I; - (f. 210) lib. II (M. ibid., 627-670). [11] (f. 214v). De sancto Ioseph patriarcha (M. ibid., 673-704). [12] (f. 220). De benedictionibus patriarcharum (M. ibid., 707-728). [13] (f. 223v). Apologia David I usque ad v. *que patuisse peccato uidetur* (M. ibid., 892, A, 7). [14] (f. 224). De Nabuthe Iezraelita (M. ibid., 765-792). Desunt in fine v. « Sed oportet - mereamur ». [15] (f. 228v). Pseudo-Ambrosii sermo 46 (M. 17, 716-722). [16] (f. 231). S. Ambrosii epist. 7 (M. 16, 913 sqq.), praemisso indice epistularum sequentium, [17] (f. 232) 65, [18] (f. 233) 67, [19] (f. 234) 27, [20] (f. 234v) 4, [21] (f. 235) 28, [22] (f. 235v) 37, [23] (f. 238) 39, [24] (f. 238v) 79, [25] (f. 239) 38, [26] (f. 239v) 29, [27] (f. 241) 30, [28] (f. 242) 31, [29] (f. 243) 33, [30] (f. 243v) 69, [31] (ibid.) 76, [32] (f. 244v) 81, [33] (f. 245) 70, [34] (f. 247) 71, [35] (f. 247v) 77, [36] (f. 248v) 34, [37] (f. 249) 35, [38] (f. 250) 36, [39] (f. 250v) 82, [40] (f. 251) 53, [41] (f. 251v) 54, [42] (ibid.) 58, [43] (f. 252v) 50, [44] (f. 253v) 43, [45] (f. 255) 24, [46] (f. 255v) 44, [47] (f. 257) 48 (inc. *Reddisti,* ed. « Remisisti »),

[48] (f. 257v) 49, [49] (ibid.) 45, [50] (f. 258v) 83, [51] (f. 259) 2, [52] (f. 261) 47, [53] (f. 261v) 55, [54] (ibid.) 46, [55] (f. 262v) 32, [56] (f. 263) 86, [57] (ibid.) 88, [58] (ibid.) 3, [59] (f. 263v) 68, [60] (ibid.) 52, [61] (ibid.) 85, [62] (f. 264) 87, [63] (ibid.) 66, [64] (f. 264v) 59, [65] (ibid.) 25, [66](f. 265) 15, [67] (f. 266) 16, [68] (f. 266v) 91, [69] (ibid.) 64, [70] (f. 267) 8, [71] (f. 267v) 5, [72] (f. 269) 6, [73] (f. 270v) 60, [74] (f. 271) 84, [75] (ibid.) 90, [76] (ibid.) 89, [77] (ibid.) 19, [78] (f. 273v) 73, [79] (f. 274) 74, [80] (f. 275) 75, [81] (f. 275v) 78, [82] (f. 276) 80, [83] (ibid.) 26, [84] (f. 277) 72, [85] (f. 279) 56, [86] (f. 279v) 17, [87] (f. 281v) 18, [88] (f. 284) 40, [89] (f. 286) 21 cum [90] (f. 286v) sermone Contra Auxentium de basilicis tradendis (M. 16, 1050-1062), [91] (f. 289v) 20. [92] (f. 291). De obitu Theodosii (M. 16, 1447-1468). In fine legitur *Ambrosio fleris; theodosi maxime cęsar. Te dicente pium; sanctę quoque legis amicum.* [93] (f. 295). De laude virginum lib. I; - (f. 298v) lib. II; - (f. 301) lib. III (M. 16, 197-244). [94] (f. 303v). De virginitate (in cod. *de laude uirginum. Incipit lib. IV.* M. ibid., 279-316). [95] (f. 311). De viduis (M. ibid., 247-276). [96] (f. 316v). Epistula 63. [97] (f. 322). ⟨De lapsu virginis⟩ usque ad v. *quere* (ed. «expectare») *remedium* (M. ibid., 395, C, 3), quibus subnectuntur v. *Si futuras penas - confitetur et penitet* (M. ibid., 395, A, 6-13).

Codex binis columnis scriptus et rubricatus, mutilus est in fine. Exstat in summis foliorum marginibus numeratio antiquior. Ff. 1. 2 maculata. Iv. II. 121v. 122. 171v. 230v Vacua. Ir *N. 664* (cancellatum). *264.* Ir in summo marg. numerus *14.* 168. 138 filo serico consuta.

In tegumenti tabulis, quarum prior fracta, stemmata exhibentur Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

265. Saec. XII in., membran., mm. 359 × 237, ff. II. 147.

1 (f. 1). **S. Augustini** (?) sermo 117 *de natale domini* (M. 39, 1977-1981).

2 (f. 4v). **S. Ambrosii**, praemissis (f. 4r) capitulis (S. Ambrosii opp. ed. Ballerini, 3, col. 5-8), Expositio in Lucam cum prologo (M. 15, 1007-1944). Liber VI complectitur et VII usque ad v. *manus intulisse* (M. ibid., 1876, lin. 12), VIII complectitur et IX.

Ff. I. 146 manu saec. XIV exarata continent latinam versionem libri ⟨pseudo-Hippocratis⟩ *de nutrimento et nutribili* (*nutrimentum et nutrimenti species unum et multa* - (f. 146) *humiditas nutrimenti figura*) et libri *Galeni* (?) *De cibis* (⟨Om⟩*nia corpora humana in continua sunt dissolutione - si inueniunt mundum stringunt uentrem*). F. 145v. ⟨Litterae Humberti (✝ 1162) archiepiscopi Bisuntini⟩ mauu saec. XII. Inc. *Hu*⟨mbertus⟩ *dei gratia bisuntine sedis archiepiscopus* etc. *significamus quod petrus uenerabilis abbas ecclesie sancti uincentii* etc. *commoditate religiosorum fratrum speciose uallis* etc. *Poncio eiusdem loci abbati* etc. *ecclesiam de cyrey* etc. *concessit pro una cere libra* etc. Des. *pri-*

uilegium antiquum in quo continetur de ecclesia de cyrey. abbati de bella ualle reddetur.

Codex binis columnis exaratus litteras initiales coloribus distinctas exhibet. In operculo ligneo priori *expositio s. Ambrosij In euangel. lucae euangel.* | *10.* Folia I. 146. 147 rescripta sunt. 1^r^ in summo marg. *Ex primo or*⟨dine⟩ *primi armarij*, manu saec. XVI. II vacuum. 147^v^ manu saec. XV *Expositio s. Ambrosij In Euangelium s. Luce Euangeliste.*

Integumenta saec. XVI corio rubro signato obducta.

266. Saec. IX, membran., mm. 326×217, ff. II. 197.

S. Ambrosii, praemisso (f. 1^v^) indice, opera.

1 (f. 1^r^). Gratiani epistula ad Ambrosium (M. 16, 913-914) iterum scripta. **2** (f. 2^v^). S. Ambrosii De fide lib. I; - (f. 9^r^) lib. II (M. ibid., 549-614). **3** (f. 27). De Spiritu Sancto lib. 1; - (f. 45^r^) lib. II; - (f. 63) lib. III (M. ibid., 731-850). Singulis libris praefixa sunt capitula (G. Mercati, *Le Titulationes nelle opere dogmatiche di s. Ambrogio*, Milano 1897, p. 13-18). **4** (f. 84). De incarnatione dominica (M. ibid., 853-884). **5** (f. 101) **Gerberti** libellus De informatione episcoporum (in ms. ... *sermo sanctissimi ambrosii ortodoxi mediolanensis episcopi qui pastoralis dicitur.* M. 139, 169-178). **6** (f. 107^v^). S. Ambrosii liber De mysteriis (M.16, 405-426). Des. *regenerationis cooperetur.* **7** (f. 116^r^). De sacramentis lib. I; - (f. 119) lib. II; - (f. 121) lib. III; - (f. 123^r^) lib. IV; - (f. 126) lib. V; - (f. 128^v^) lib. VI (M. ibid., 435-482). **8** (f. 131). De officiis lib. I; - (f. 161) lib. II; - (f. 179^r^) lib. III (M. ibid., 16-194).

In ff. I. II. 196. 197 manus saec. XIV quaestiones quodlibetales nonnullas binis columnis descripsit, quarum titulos indicasse sufficiat: (f. II^r^) *Queritur utrum essentia sit de constitutione suppositi et arguitur quod non* etc.*;* (f. III^r^) *Queritur utrum noticia creaturarum in patre procedat secundum rationem intelligendi* etc.; (f. 196^r^) *Queritur utrum essentia diuina in patre sit ratio producendi filium et per consequens sit ratio* etc.; (f. 196^v^) *Queritur utrum ratio intellectus et ratio nature in productione filii dei sic habeant ordinem* etc.; (f.197^r^) *Queritur utrum stante ypostasi* (!) *quod fides possuisset* (!) *personas esse in deo non determinando ternarium etc.;* praeit nota *explicit 3^a^. primi quodlibeti et incipit 4. primi quodlibeti eiusdem.* Ff. I^r^. 197^v^, quae codicis operculis olim adglutinata fuerunt, admodum pessumdata.

Tituli notis capitalibus, interdum et uncialibus exscripti sunt. In marginibus notulas reperies saec. XV exaratas. F. 1^r^ in summo marg. manus saec. XV notavit *B. Ambrosii De Trinitate:* sequitur manu saec. XII fratrum index (ed. Reifferscheid, *Die röm. Bibliotheken*, in *Sitzungsberichte d. philos.-histor. Classe d. k. Akad. d. Wissench.*, 63, Wien 1870, p. 579). Subiciuntur alia manu quattuor alphabeta, quorum primum

cryptographicum, reliqua runicum, graecum, hebraicum. In marg. externo f. 179^r imago conspicitur B. Mariae V. saec., ut videtur, XII plumbo delineata. Margo inf. f. 184 resectus.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

267. Saec. IX-X, membran., mm. 298 × 220, ff. 185 (+ 52^a librarii oscitatione omisso).

S. Ambrosii opera nonnulla.

1 (f. 1). De fide, praemissa epistula ad Gratianum (M. 16, 913-914), lib. I; - (f. 17) lib. II; - (f. 32^v) lib. III; - (f. 49) lib. IV; - (f. 67) lib. V (M. 16, 549-726). 2 (f. 99^v). De Spiritu sancto, praeviis (f. 98) epistula ad Gratianum et librorum capitibus (G. Mercati, *Le Titulationes nelle opere dogmatiche di s. Ambrogio*, p. 13-18), lib. I; - (f. 122^v) lib. II; - (f. 143^v) lib. III (M. ibid., 731-850). 3 (f. 166^v). De incarnatione (M. ibid., 852-884).

Ff. I. II. 184. 185 custodiae loco adiecta ad eundem codicem pertinuerunt, ex quo f. I cod. 139 avulsum est. Continent fragmenta ⟨Libri Pontificalis⟩, scil.: [1] (ff. I. 184) a v. *subsecuta est mense* ad v. *agathone papa in regiam urbem* (Agathon. n. 3 - Ioan. V n. 2, vol. 1, p. 350, 14-366, 5 Duchesne); [2] (ff. II. 185) a v. *Fecit autem in eandem ecclesiam* ad v. *omnes constantinopolim* (Gregorius II n. 10-23, vol. 1, p. 402^b, 23-409, 6) et a v. *inquisitus de quibusdam* ad v. *optulit necessitate* (Greg. II n. 1-10, vol. 1, p. 396^b, 10-402^b, 23).

Codex duabus exaratus manibus et rubricatus. Quaterniones in margine foliorum inferiore librarius ipse numeravit. F. 1^r in summo marg. *ex* p^o. *ar*⟨mario⟩ *or*⟨dinis⟩ *pi.* manu saec. XV. 185^v in marg. inf. *B. Ambrosius ad Gratianum Imperatorem de fide.* Cf. de hoc codice Reifferscheid, *Die röm. Bibliotheken*, in *Sitzungsberichte d. k. Acad. d. Wissensch.*, 63, Wien 1869, p. 574 sq.

Tabulae codicis corio rubro signato saec. XVI obductae sunt.

268. Saec. XII in., membran., mm. 382 × 249, ff. I. 40.

Pseudo-Prosperi Aquitani aliorumque opuscula nonnulla.

1 (f. 1). **⟨Pseudo-⟩Prosperi Aquitani** De vocatione omnium gentium lib. I (in ms. *Incipit Liber de uocatione omnium gentium s. Ambrosii mediolanensis episcopi*); - (f. 14) lib. II (M. 51, 648-722).

2 (f. 27). Epistula ad sacram virginem Demetriadem (M. 55, 161-180, inter opp. s. Leonis I).

3 (f. 36). **Damiani** epistula ad Constantinum (in ms. *Incipit epistola mansueti mediolanensis episcopi ad constantinum imperatorem.* M. 87, 1261-1265).

4 (f. 37). Expositio fidei ⟨patrum Mediolanensis synodi⟩ (M. ibid., 1265-1267).

5 (f. 40). ⟨**S. Ambrosii** epistulae 5 fragmentum⟩, scil. a v. *Quid ergo negamus* ad v. *quamlibet argumentatus negare non potuisti* (M. 16, 933, D, 4 - 935, A, 14).

Textum binis columnis scriptum alia manus correxit. Ff. I. 35. 38v. 39. 41v vacua. IIr index. IIv pictura quae s. Ambrosium scribentem repraesentat et ad eius pedes provolutos virum et feminam; in marg. sup. litteris capitalibus *s. Ambrosius.* | *4.* 40v manu saec. XV *Liber beatissimi Ambrosij de uocatione gentium singularis ualde; quem ego Blasius Eghiglinus Abbas sancti Ambrosij fateor habuisse mutuo a Canonicis dicte ecclesie* (duo extrema verba in rasura); inferius *Libri duo de uocatione omnium gentium.* | *liber unus ad uirginem demedriadem.* 41r *Iste liber est canonicorum sancti Ambrosij mediolani maioris.* | *Cg. Cheuille clericus Venetensis* (supr. lin. alia manus add. *diocesis*) *de Rothono.* | *Iste liber est canonicorum s. Ambrosii mediolanensis quem praestauerunt mihi canonici pro exemplo. et feci quinternare die XXV. Augusti. M CCCC III. antequam rederem sibi* | *Iohannes de Conradis artium doctor.* In parte folii superiore dextera manus saec. XIV indiculum nonnullorum s. Ambrosii operum conscripsit. In parte inf. *Munus est agon plenus certaminum;* hic illic aliae calami probationes.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

269. An. 1439 (cf. f. 76), membran., mm. 378 × 263, ff. 382.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Exameron lib. I; - (f. 12) lib. II; - (f. 17v) lib. III; - (f. 33) lib. IV; - (f. 42) lib. V; - (f. 60) lib. VI (M. 14, 133-288). In fine (f. 76) rubro charactere *Beate memorię. Confessoris. Ambrosii. et. episcopi. examerou de principio rerum explicit feliciter. Deo gratias amen. Anno domini M° CCCC XXXVIIII°. die. XII. martii:* **2** (f. 76v). De paradiso (M. ibid., 291-332). **3** (f. 95v). De Cain et Abel lib. I; - (f. 107) lib. II (M. ibid., 333-380). **4** (f. 117). De Noe et arca (M. ibid., 381-438). **5** (f. 143). De Abraham lib. I (M. ibid., 441-478). **6** (f. 159). De Isaac et anima (M. ibid., 527-560). **7** (f. 163v). De bono mortis (M. ibid., 567-596). **8** (f. 176v). De Esau et fuga saeculi (M. ibid., 597-624). **9** (f. 189v). De Iacob et vita beata lib. I; - (f. 198) lib. II (M. ibid., 627-670). **10** (f. 209). De Ioseph patriarcha (M. ibid., 673-704). **11** (f. 224). De benedictionibus patriarcharum (M. ibid., 707-728). **12** (f. 234). Apologia *Sancti patris nostri* David I (M. ibid., 891-926). **13** (f. 250). De vinea Nabuthe (M. ibid., 765-792). Desunt extrema verba « Sed oportet - mereamur ». **14** (f. 262). De utilitate *ieiunii* (M. ibid., 731-764). **15** (f. 276v). De lapsu virginis. Liber in tres dispertitus est, ut e. g. in cod. Laur. 4, plut. 14, ap. Bandini 1, p. 93; I, cuius titulus *De corruptione uirginis,* inc. v. *Audite qui longe estis, et qui prope* (M. 16, 383, A, 13); II, qui titulum praebet *De corruptore eiusdem* (scil. virginis), inc. (f. 280v) *De te* (M. ibid., 396, A); - III, qui inscribitur *Alius de lapsu uirginis,* inc. (f. 281v) *Quis consoletur* (M. ibid., 397, B). **16** (f. 282v). ⟨Pseudo-⟩Ambrosii sermo 46 de tribus quaestionibus sapientissimi Salomonis (M. 17, 716-722). **17** (f. 286). De paenitentia lib. I; - (f. 300v) lib. II (M. 16, 485-546). **18** (f. 311). De virginibus (in ms. *De uirginitate*) lib. I; - (f. 319) lib. II; - (f. 324v) lib. III

(M. ibid., 197-244). **19** (f. 329^{v}). De virginitate (M. ibid., 279-316). **20** (f. 345^{v}). Ad viduas (M. ibid., 247-276). **21** (f. 358). Exhortatio virginitatis (in ms.... *liber secundus de eadem re.* M. ibid., 351-380). **22** (f. 370). De virginitate s. Mariae (M. ibid., 319-348).

Litterae initiales aureae et coloribus ornatae; tituli rubro exarati. In marginibus varias lectiones invenies et lemmata rubro plerumque exscripta. Fol. 382^{v} vacuum. 1^{r} in marg. inf. habet ornamentum depictum, in quo facies viri barbati quater in orbem repetita.

Integumenti dorsum praefert tesseras gentilicias Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

270. Saec. XI-XII, membran., mm. 300 × 205, ff. I. 143.

S. Ambrosii opera duo.

1 (f. 1). Exameron lib. I; - (f. 17) lib. II; - (f. 26) lib. III; - (f. 51) lib. IV; - (f. 66) lib. V (des. *uesper et fiat mane dies quintus*); - (f. 94) lib. VI (M. 14, 133-288). **2** (f. 216^{r}). De paradiso (in ms. *Incipit liber. VII. de plantatione uinee.* M. ibid., 291-332).

Codex binis columnis diversis manibus exaratus. Litterae initiales coloribus distinctae. F. I^{r} *Iste liber examer0n est* ||||| inter alia satis evanida, quae referre non iuvat. I^{v} titulus litteris capitalibus rubris ornamento variis picto coloribus circumdatus. Ff. I. 1 in parte exteriore pessumdata nova membrana refecta sunt, nonnullis scripturae lineis suppletis.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

271. Saec. X, membran., mm. 282 × 192, ff. I. 113.

S. Ambrosii Exameron lib. I; - (f. 15) lib. II; - (f. 23^{v}) lib. III; - (f. 49) lib. IV; - (f. 64) lib. V; - (f. 91^{v}) lib. VI (M. 14, 133-288).

F. 112. De s. Ambrosio eiusque Examerον brevis notitia. Inc. *Hic Ambrosius philosophus immenseque scientiae.* Des. *bonus odor sumus deo in omni loco. amen.*

Codex diversis manibus exaratus litteras librorum initiales rubro et viridi colore, aut rubro flavoque tinctas exhibet. In summo marg. folii 1^{r} *Ambrosius in examer0n.* F. I^{v} titulus variis coloribus, rudi tamen penicillo, depictus. Exstant passim in marginibus lemmata rubris et flavis lineis inclusa. 112 fragmentum ⟨libri IV Exam.⟩, sc. a v. *Itaque uos qui ualidiores* ad v. *thesaurus illabi. Sed non* (M. 14, 210, A, 4-D, 5). 113^{r} verba nonnulla ⟨ex libro VI Exam.⟩ descripta *(constituti sunt - nobis quo non fa...* M. 14, 282, C, 15-D, 4) et alia nullius prorsus momenti. Folium 113^{v} vacuum.

In tegumenti tergo scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

272. Saec. XV, membran., mm. 378 × 260, ff. 60.

S. Ambrosii Exameron (f. 1) lib. I; - (f. 8^{v}) lib. II; - (f. 12^{v}) lib. III; - (f. 23^{v}) lib. IV; - (f. 30) lib. V; - (f. 43^{v}) lib. VI (M. 14, 133-288).

Codex binis est columnis perscriptus. Litterae librorum initiales auro oblitae et coloribus distinctae; reliquae litterae maiores caeruleae. Tituli rubri. Ff. 56-60 vacua.

In tegumenti tergo stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

273. Saec. XII in., membran., mm. 192 × 127, ff. I. 60.

S. Ambrosii Exameron (f. 1) lib. I; - (f. 10) lib. II; - (f. 15) lib. III (in principio v. « Dies tertius » librarius omisit, spatio vacuo relicto); - (f. 26^{r}) lib. IV; - (f. 33^{r}) lib. V; - (f. 46^{r}) lib. VI (M. 14, 133-288).

Codex binis columnis pereleganter descriptus litteris initialibus, praeter primam, caret. F. I, quod lacinia constat codicis saec. XIII duplici columna exarati, duo praebet fragmenta, versus complectentia 40, poematis cuiusdam lingua narbonensi conscripti. Prius inc. ... *dites lo moi do uenez uus amis* et des. *Mes per celui qui de leue fist uin.* Alterum inc. *deuant uaunuble ari. siege mis,* et des. *et dautre chose se toi plest mes cremis.* 59^{v} Orationes propriae in missa s. Helenae. I inc. *Deus qui beatam elenam illo uoluisti sancti spiritus feruore* etc.; II *suscipe quesumus domine munera. que in beate helene* etc.; III *Hec nos domine perceptio salutis* etc. 60^{v} praecepta medica nonnulla manus saec. XIII conscribillavit, quae referre non expedit.

In tegumenti tergo conspiciuntur insignia gentilicia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

274. Saec. XV, membran., mm. 250 × 170, ff. 200.

1. **S. Ambrosii** [1] (f. 1) De Isaac et anima (M. 14, 527-560); [2] (f. 19). De bono mortis (M. ibid., 567-596).

2 (f. 35^{v}). **S. Ioannis Chrysostomi** Ecloga de morte (cf. M., P. G. 63, 801-812), versore anonymo saec. XV. Praeit (f. 35) translatoris epistula, quae inc. *Cum de ambrosio* (sc. Traversari) *pater humanissime uiro profecto,* des. *irrigare possint et afferre fructum: Vale et pro me ora.* Ecloga inc. *Multa quidem festinat discere iam et apprendere,* des. *futura illa eternaque bona assequamur. in christo yhesu domino nostro honor et potestas* etc.

3 (f. 42). Passio sanctae Eugeniae virginis et sanctorum Proti et Hyacinthi eunuchorum eius. Textus aliquantum differt ab edito ap. M. 21, 1105-1122 et 73, 605-620. Des. *Plures autem annos postea uixerunt in timore dei: et ipsi ad eternam uitam migrarunt: glorificantes sanctam et indiuiduam trinitatem* etc.

4 (f. 56). **⟨Pseudo-⟩Dionysii Areopagitae** epistulae 10. 1. 3. 4. 2. 5. 6. 7, interprete Ambrosio ⟨Traversari⟩ (cf. cod. 169 f. 119 sqq.).

5 (f. 59^{v}). *Dicta s. Iohannis* ⟨Chrysostomi⟩ *de penitentia* in latinum translata. Inc., ut e. g. in cod. Mazarin. 989, f. 21, ap. Molinier 1, p. 485: *Prouida mente et profundo cogitatu.* Des. *perfectam promerebitur indulgentiam.*

6 (f. 62). ⟨**S. Maximi Taurinensis** homilia 53⟩ De paenitentia Petri (in ms. *Sermo sancti ambrosij archiepiscopi de negatione petri et lacrimarum uirtute.* M. 57, 349-352).

7 (f. 63). **S. Augustini** liber de ⟨vera et falsa⟩ paenitentia (M. 40, 1113-1130).

8 (f. 75^{v}). ⟨**Pseudo-Ioannis Chrysostomi** In annuntiatione s. Mariae⟩ (Biblioth. Cas., 2, flor., p. 82-83).

9 (f. 77). ⟨**Augustini**⟩ (?) sermo 266, Quales sint christiani boni etc. (perperam in cod. *De quadraginta martiribus.* M. 39, 2240-2242).

10 (f. 78). ⟨**S. Ambrosii** De Iacob et vita beata⟩ (M. 14, 627-644).

11 (f. 87^{v}). ⟨Sermo de tentatione Domini in deserto⟩. Inc. *Sancti spiritus opus hoc est.* Des. *sed contra insidias spirituales esse certamen.*

12 (f. 89^{v}). ⟨**Pseudo-**⟩**Ambrosii** sermo 46 De Salomone (M. 17, 716-722).

13. S. Ambrosii [1] (f. 93^{v}) De fuga saeculi (in ms.... *de fugiendo seculo),* [2] (f. 111) De officiis ministrorum lib. I; - (f. 143^{v}) lib. II; - (f. 161^{v}) lib. III (M. 16, 26-194). Desunt in fine v. « apud eum - amen ».

14 (f. 181). **S. Ioannis Chrysostomi** de compunctione cordis lib. I-II, Ambrosio Traversari fortasse interprete (cf. Bandini, Bibl. Laur., 1, p. 565). I inc. *Cum te intueor beate demetri.* II des. *inexacrababilibus* (!) *inmortalibus flammis* (S. Ioann. Chrysost. opp. Paris. 1581, 5, p. 492-519).

Litterae librorum initiales auro et coloribus ornatae, reliquae grandiori forma rubro et caeruleo colore alterna vice exscriptae, lineolisque distinctae. F. 1^{r} ornamentum conspicitur auro et coloribus pictum. Ff. 108-110. 180 vacua.

In tegumenti asseribus stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

275. An. 1366 (cf. f. 62^{v}), membran., mm. 331 × 238, ff. 62.

S. Ambrosii, praemisso prologo, *tractatus super psalmum* ⟨118⟩ *beati immaculati* (M. 15, 1261-1604).

Codex est binis columnis exaratus et rubricatus F. 1^{r} ornamentum praebet cum duabus s. Ambrosii imaginibus, quarum altera in littera prima initiali, altera in marg. inf. conspicitur. Littera initialis secunda auro et coloribus picta, reliquae rubro tantum et caeruleo colore alterne illitae. F. 62^{v} rubris notis *Ad honorem dei et omnium sanctorum eius et precipuam | reuerentiam beati ambrosij doctoris eximij. et | ad studentium profectum scripsit frater andreas de |serazonihus hunc librum. completum anno domini M° CCC LXVI°. | die uigesimo primo iulij. deo gratias. amen.*

In tegumenti tergo scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

276. Saec. XII, membran., mm. 201 × 131, ff. 261 (— f. 52 librarii neglegentia omisso).

1 (f. 1). **S. Severiani** episcopi sermo. Inc. *Magnificentissimi principis.* Des. *Qui dilatasti in deserto conuiuium* (Bottari, *Roma sotterranea,* 3, p. 30-32). **2** (f. 3). **S. Ambrosii** *tractatus... super Beati immaculati* (i. e. psalm. 118) cum prologo (M. 15, 1261-1264). 3 (f. 258). **S. Augustini** sermo ⟨De Pentecoste⟩

(D. A. B. Caillau, S. Aurelii Augustini operum supplementa, Parisiis 1836, p. 97-98).

F. 259^{v}. Excerptum ex s. Hieronymi epistula 121 ad Algasiam, sc. a v. *Theophilus antiochenę* ad v. *parce et metet* (M. 22, 1020, lin. 17-1021, lin. 33). F. 260^{v}. *Ex dictis iohannis chrisostomi*. Sunt duo excerpta, quorum prius de repudio inc. *Permissum est repudium. malum quidem. tamen licitum*, des. *patronus turpitudinis eius est qui crimen celat uxoris;* alterum inc. *Deus nomen est dignitatis. dominus nomen est potestatis*, des. *delictorum iudicem habuisset.*

F I^{r} *III.* | *Tractatus sancti ambrosij super beati immaculati*, manu saec. XV. I^{r} in summo marg. *ex hoc codice edidit Bottarius Rom. subt^{a}. T. 3. p. 30. A. Maius.* Pars folii 18 superior, quae perierat, saeculo XV nova membrana refecta est et suppleta. Ff. 258^{v}. 260^{r} et lin. 21 sqq. folii 260^{v} alia manus littera beneventana scripsit ipso saec. XII. In marginibus summis verba psalmi 113 minio adscripta sunt, in externis lemmata linea rubra plerumque comprehensa. Ff. I^{v}. II. 261 vacua.

Integumenti dorsum exhibet stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

277. Saec. XII, membran., mm. 322 × 232, ff. I. 174.

S. Ambrosii Expositio *de psalmo* 118 cum prologo (M. 15, 1261-1604).

Codex binis columnis scriptus; tituli rubro charactere. Litterae initiales rubro aut caeruleo aut viridi colore plerumque illitae. Ff. I. 173^{v}. 174 vacua. F. I^{v} in chartula mm. 90 × 49 adglutinata scriptum legitur manu saec. XVI *Ambros. in Psalm. Beati immac. 277.*

In tegumenti tabulis exstant tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

278. Saec. XII, membran., mm. 365 × 238, ff. 150.

S. Ambrosii et Origenis opera aliquot.

1 **S. Ambrosii** opera complura. [1] (f. 1). *Tractatus de psalmo* 118 cum prologo (M. 15, 1261-1604). [2] (f. 110). De mysteriis (M. 16, 405-426). [3] (f. 114). De sacramentis lib. I; - (f. 115^{v}) lib. II; - (f. 117) lib. III; - (f 118^{v}) lib. IV; - (f. 120) lib. V; - (f. 122) lib. VI (M. 16, 435-482). [4] (f. 123^{v}). ⟨Pseudo-⟩Ambrosii sermo 26 De sancta quadragesima (in ms.... *tractatus... de penitentia.* M. 17, 679-682). Inc. *Ad increpationem festino; quem scio esse superbum.* Desunt in fine v. « ad quam nos perducat - amen ». [5] (f. 124^{v}). De paenitentia lib. I (in ms.... *Incipit secundus);* - (f. 134^{v}) lib. II (in ms.... *Incipit tertius.* M. 16, 485-546). 2 (f. 141^{v}). Passio s. Victoris Massiliensis, ⟨auctore Marbodo Redonense, seu Hugone Ling.⟩ (M. 171, 1615-1626). Mutila des. versu *Regna superna tenes. sapiens qua lege refrenes.* 3 (f. 144). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum latine redditae a s. Hieronymo, praemissa (f. 143^{v}) eiusdem epistula ad Damasum (M. 23, 1173-1196).

Codicem binis columnis scripserunt duo librarii: a), saec. XII, ff. 1-141. 143v-150; b), saec. XIII, ff. 141v-142v. Litterae initiales et tituli rubro colore. F. 143r vacuum. In membrana tegumento posteriori adglutinata manus saec. XIII adnotavit *Liber sanctę marię belle uallis.*

Codicis tabulae tesseras gentilicias exhibent Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

279. Saec. XIII in., membran., mm. 325 × 214, ff. I. 110 (+ f. 82a librarii neglegentia omisso).

S. Ambrosii (f. 3) Expositio in psalmum 118 cum prologo (M. 15, 1261-1604). Praemittitur (f. 1) index inde a sermone 12 (littera *lamed*).

F. Ir **Honorii** ⟨III⟩ duas epistulas exhibet: I, qua « potestati et populo Civitatis castellanae mandat ut a molestatione monasterii Falaris Cisterciensis ordinis penitus desistant », inc. *Quod plus tumeatis superbia quam fortitudine uigeatis,* des. *recepturis super hiis quod ordo poposcerit rationis. Datum Laterani kl. aprilis pontificatus nostri anno septimo:* II, qua « *R*⟨ainerium⟩ diaconum cardinalem s. Mariae in. Cosmedin rectorem ducatus Spoletini monet ut potestatem et populum Civitatis castellanae moneat quatenus a monachorum conventus falarensis infestatione desistant », inc. *Cum potestas et populus Ciuitatis castellanensis numquam potuerint,* des. *simili appellatione cessare compellas ... testimonium perhibere. Datum Signie V° kal. Iulii pontificatus nostri anno VII* (?).

Tituli minio exarati. Littera initialis secunda (f. 3v) rubro viridi caeruleo colore, reliquae rubro tantum aut viridi aut caeruleo, vel rubro caeruleo, rubro viridi pictae. Exstant in marginibus notulae et imagunculae currenti calamo delineatae saec. XIV-XV. Foliorum I. 110 pars inferior, quae excisa fuerat, nova membrana refecta est. 2v rubris litt. *Liber. S. Marie de falera.* 3r in marg. inf. depictum cernitur stemma ordinis S. Spiritus. 110v delineata est imago I. C. crucifixi.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Clementis XI et Benedicti Pamphili card. bibliothecarii.

280. Saec. XV, membran., mm. 379 × 260, ff. 151.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Enarrationes in 12 psalmos davidicos (in ms. *Incipit explanatio sancti ambrosij super psalmos undecim.* M. 14, 963-1238). Absoluto opere (f. 71), legitur *Finit tractatus sancti ambrosii archiepiscopi in psalmo LXI. per me henricum kunsteleer de confluentia. Deo. Gratias.* **2.** Epistulae in X libros dispertitae (M. 16, 913 sqq.) [1] (f. 72) 63, [2] (f. 78) 7, praemisso epistularum subsequentium indice, [3] (f. 79v) 65, [4] (f. 80v) 67, [5] (f. 81) 27, [6] (f. 82) 4, [7] (f. 82v) 28, [8] (f. 83) 37, [9] (f. 86) 39, [10] (f. 86v) 79, [11] (f. 87) 38, [12] (f. 87v) 29, [13] (f. 89) 30, [14] (f. 90) 31, [15] (f. 91) 33, [16] (f. 91v) 69, [17] (f. 92) 76,

[18] (f. 93) 81, [19] (f. 93v) 70, [20] (f. 95) 71, [21] (f. 95v) 77, [22] (f. 96v) 34, [23] (f. 97v) 35, [24] (f. 98v) 36, [25] (ibid.) 82, [26] (f. 99v) 53, [27] (f. 100) 54, [28] (ibid.) 58, [29] (f. 101) 50, [30] (f. 102) 43, [31] (f. 103v) 24, [32] (f. 104v) 44, [33] (f. 106) 48, [34] (ibid.) 49, [35] (f. 106v) 45, [36] (f. 107v) 83, [37] (f. 108) 2, [38] (f. 110) 47, [39] (f. 110v) 55, [40] (f. 111) 46, [41] (f. 112) 32, [42] (f. 112v) 86, [43] (ibid.) 88, [44] (ibid.) 3, [45] (f. 113) 68, [46] (ibid.) 52, [47] (ibid.) 85, [48] (f. 113v) 87, [49] (ibid.) 66, [50] (f. 114) 59, [51] (f. 114v) 25, [52] (ibid.) 15, [53] (f. 115v) 16, [54] (f. 116) 91, [55] (ibid.) 64, [56] (f. 117) 8, [57] (f. 117v) 5, [58] (f. 119) 6, [59] (f. 120v) 60, [60] (f. 121v) 84, [61] (ibid.) 90, [62] (ibid.) 89, [63] (ibid.) 19, [64] (f. 124) 73, [65] (f. 125) 74, [66] (f. 126) 75, [67] (f. 126v) 78, [68] (f. 127) 80, [69] (f. 127v) 26, [70] (f. 128v) 72, [71] (f. 130v) 56 cum epistula De causa Bonosi, [72] (f. 131) 17 cum (f. 132) Relatione Symmachi, [73] (f. 133) 18, [74] (f. 135) 40, [75] (f. 137) 21 cum (f. 138) sermone Contra Auxentium de basilicis tradendis, [76] (f. 140v) 20, [77] (f. 142) 23, [78] (f. 143v) 22 in duas divisa; altera inc. (f. 144) v. *Heliseum scripturis* (M. 16, 1065, B, 12), des. *in hodiernum differremus;* [79] (f. 145) 53, [80] (f. 145v) 24, [81] (f. 146v) 42.

Codex binis columnis descriptus est. Litterae initiales plerumque aureae et variis coloribus distinctae; tituli rubro exarati. Exstant in marginibus notulae et lemmata pauca; vocabula graeca ubique omissa sunt. Ff. 71v. 147v. 148-151 vacua. In marg. inf. foliorum 1r. 71r depicta cernitur facies viri barbati quater in orbem repetita.

Tegumenti dorsum stemmata praebet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

281. An. 1374 (cf. f. 78v), membran., mm. 370 × 255, ff. 225.

Miscellanea.

1 (f. 1). **S. Ambrosii** Enarrationes in psalmos 12 davidicos (in ms. ... *explanatio s. ambrosij super psalmos undecim.* M. 14, 963-1238). In fine enarrationis XII in ps. 61 (f. 78v) post. v. *meritorum* (M. ibid., 1238, C, 7) add. *ab illo cui potestas est et misericordia quia ipse est qui reddet unicuique iuxta opera sua et qui est deus cum patre et spiritu sancto per omnia benedictus secula amen. Explicit expositio super psalmum. LXI beatissimi ambrosii mediolanensis episcopi doctoris preclarissimi. Completa per manum fratris andree de serazonibus de mediolano ordinis fratrum heremitarum sancti augustini die quinto mensis octobris. Anno domini. 1374.*

2 (f. 81). **Pseudo-Prosperi Aquitani** (in ms. *s. ambrosij mediolanensis episcopi*) De vocatione omnium gentium lib. I; - (f. 92) lib. II (M. 51, 647-722).

3 (f. 103v). Anonymi epistula de vera humilitate ad sacram virginem Demetriadem (M. 55, 161-180, inter opp. s. Leonis I).

4 (f. 110v). **Damiani** (in ms. *mansueti mediolanensis episcopi*) epistula ad

Constantinum imperatorem cum (f. 111v) Expositione fidei patrum Mediolanensis synodi (M. 87, 1261-1267).

5. S. Ambrosii epistulae (f. 112v) 63 (M. 16, 914 sqq.), (f. 121) 23, (f. 123v) 1.

6 Pauli, Gebehardi et **Martini** epistulae (Mabillon, Museum italicum, I, 2, p. 95-99. Cf. G. Mercati, *Le* Titulationes *nelle opere dogmatiche di s. Ambrogio*, Milano 1897, p. 33 sqq.). 1 (f. 124). Epistula domini Pauli sacerdotis et Gebehardi religiosorum virorum sanctae ecclesiae Ratisponensis (in ms. *ranesponensis*) missa ad presbyterum Martinum thesaurorum sancti Ambrosii custodem pro officio ambrosiano. 2 (f. 124v). Item epistula eorumdem nobilium virorum ad eundem missa mirabili laude plena sub nomine ad Anselmum (in cod. *anselmi*). 3 (ibid.). Item ad Martinum pro dubitatione sacramentarii. 4 (f. 125). Invectiva dominorum Pauli et Gebehardi ad Martinum sacerdotem pro rege Cunrado. 5 (ibid.). Relatio Martini sacerdotis et thesaurorum sancti Ambrosii custodis ad carissimos fratres et amicos Paulum et Gebehardum. Quinque has epistulas iterum ed. M. Magistretti in *La scuola cattolica*, ser. III, vol. 14, 1897, p. 495-498.

7 (f. 125v). **Damiani** (in ms. *mansueti mediolanensis episcopi*) epistula ad Constantinum imperatorem cum Expositione fidei, ut in f. 110v sqq.

8 (f. 127v). **<Pseudo->Ambrosii** tractatus De moribus brachmanorum in duas partes dispertitus: I, quae inscribitur *uita bragmanorum Commonitorium palladij*, inc. *Mens tua que et discere et multum discere cupit*, des. *Temporibus imperatoris quondam neronis qui petrum ac paulum sanctos apostolos interemit*; II, quae inscribitur *uita bragmanorum sancti ambrosij*, inc. *Alexander imperator cum non sufficeret ei*, des. *per nos fieri meliorem* (textus aliquantulum differt ab ed. ap. M. 17, 1167-1184).

9 (f. 134v). *Dicta beati ambrosij translata de greco in latinum. de beato petro rome apostolo et simone mago* (est narratio quaedam ex Euseb. Hist. eccl. 2, 13. 14. 15. 22, Rufino interprete, et ex pseudo-Hegesippo, De excid. Hierosol. 3, 2 conflata). Inc. *Cum fides domini et saluatoris* (Rufin. 1, p. 79 ed. Cacciari). Des. *ut si possit mortuum resuscitaret* (Pseudo-Hegesipp. p. 171, 17 ed. Weber-Caesar.).

10. S. Ambrosii 1 (f. 135v) De lapsu virginis (in ms... *tractatus... De susane monache lapsu*) usque ad c. 8 inclusive (M. 16, 383-395, C); 2 (f. 139) Exameron lib. I; - (f. 147v) lib. II; - (f. 152) lib. III; - (f. 164) lib. IV; - (f. 171) lib. V; - (f. 185) lib. VI (M. 14, 133-288).

11 (f. 197v). **<Autperti>** De conflictu vitiorum et virtutum cc. 1-26, scil. usque ad v. *narrantem* (!) *fidem prebeto* (M. 40, 1091-1103, lin. 2 ab imo).

12. (f. 203v). **S. Ambrosii** De paenitentia lib. I; - (f. 214) lib. II (des. *nexu debemus absoluere foras labor*. M. 16, 485-546).

13. (f. 221v). **Gerberti** sermo De informatione episcoporum (M. 139, 169-178). Titulus in ms. est *Incipit liber pastoralis sancti ambrosij Archiepiscopi.*

14. (f. 224). *Ut oratio serui dei sit secreta. breuis et assidua.* Inc. *Beatissimus quoque presul ambrosius preciosum diuini eloqui organum.* Des. *Cuius si quis secutus fuerit monita. premia consequetur eterna* (ex s. Ambros. De Cain et Abel 1, 9, ap. M. 14, 352-354).

15. (f. 224v). **S. Cypriani** epistula 11 usque ad v. *si in unum fraternitas euenisset. seu fuisset animata* (p. 498, 8 Hartel).

Codex binis columnis descriptus et rubricatus. Litterae maximae variis coloribus et inde a f. 81 etiam auro ambitiose ornatae, maiores inde a f. 110v rubro et caeruleo pictae. Ff. 79. 80. 138v vacua. Pars inferior dextera folii 225 nova membrana refecta. 225v index legitur saec. XV confectus, nunc fine mutilus. Sequitur in membranula mm. 208 × 19 folio adglutinata *Iste liber est Rmi d. cardinalis Bononiensis. tt. sancti Laurentij in lucina* (sc. Phil. Calandrini) *emptus a Baptista de brarellis Januense.*
In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

282. Saec. XI, membran., mm. 455 × 300, ff. 119.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Apologia I prophetae David (M. 14, 891-926). **2** (f. 11). De lapsu virginis usque ad c. 8 inclusive (M. 16, 395, C). **3** (f. 14). De Nabuthe Iezraelita (M. 14, 765-792). **4** (f. 22). 〈Pseudo-〉Ambrosii De moribus brachmanorum tractatus in duas partes dispertitus, omnino ut in cod. 281, f. 127v. **5** (f. 28v). De Elia et ieiunio (M. 14, 731-764). Des. *meruit insigne pietatis laudare oraculum.* **6** (f. 38v). De paenitentia lib. I; - (f. 49) lib. II (M. 16, 485-546). **7** (f. 56v). De officiis ministrorum lib. I; - (f. 79v) lib. II; - (f. 91v) lib. III (M. ibid., 25-194). **8** (f. 103). De sacramentis lib. I; - (f. 104v) lib. II; - (f. 106) lib. III (inc. *Hesterno* om. « die »); - (f. 107) lib. IV; - (f. 109) lib. V (inc. *Esterno sermo noster atque tractatus*); - (f. 111) lib. VI. Des. *Et ne patiaris nos duci in temptationem. sed libera nos a malo. Quę secuntur audi quid dicat sacerdos. per dominum nostrum ihesum christum. in quo tibi. cum quo tibi est honor* etc. (M. ibid., 443-474). **9** (f. 112v). De mysteriis (M. ibid., 405-426).

F. 117v. **Gerberti** De informatione episcoporum (in ms. *Incipit liber pastoralis. beati Ambrosii,* sed alia manu. M. 139, 169-178). Des. *adiuua et presta ut faciant. que in hoc opusculo ipse eloqui inspirasti ut eis una mecum tribuas seculorum regna quę sanctis in secula seculorum dare promisisti. Amen.*

Codex binis columnis non una, ut videtur, manu descriptus est. Litterae maximae viridi flavo rubro colore, maiores rubro tantum pictae. Littera initialis libri De Elia (f. 28v) Christi imaginem praebet a diabolo temptati. Tituli rubri. In marginibus externis addi-

tiones et notulas invenies partim ab ipso librario, partim diversis manibus saec. XII-XV exaratas. In foliorum calce quaterniones (numero 5) et quinterniones (numero 8) supputantur 1. 4. 7-12. 14-19. Folium abscissum est post 54, sed nihil deest.

In tegumenti tergo tesserae gentiliciae Pii VI et F. de Zelada card. bibliothecarii.

283. Saec. XI, membran., mm. 358 × 244, ff. I. 307 (— ff. 210-219 librarii neglegentia omissis).

1 (f. 1). **<Pseudo->Ambrosii** Commentarius in s. Pauli epistulam ad Romanos (M. 17, 47-192).

2. <Haymonis Halberstatensis Expositiones in epistulas s. Pauli> (M. 117, 361-936). [1] (f. 47). In epist. ad Romanos. Inc. *Ab Achaia regione grecorum scripsit apostolus.* [2] (f. 103ᵛ). In epist. ad Corinthios I; - (f. 136ᵛ) II. [3] (f. 158). In epist. ad Thessalonicenses I; - (f. 163) II. [4] (f. 165). In epist. ad Timotheum I; - (f. 170ᵛ) II. [5] (f. 175). In epist. ad Galatas. [6] (f. 187). In epist. ad Ephesios. [7] (f. 201). In epist. ad Philippenses. [8] (f. 208ᵛ). In epist. ad Colossenses. [9] (f. 223ᵛ). In epist. ad Hebraeos usque ad v. *ueniendi ad uos* (M. ibid., 936, A, 6), quibus subicitur *Hic superbiam elationemque mentis quorundam pontificum destruit. qui tipo superbię inflati dedignantur. deo gratias.* Sequitur (f. 270ᵛ, col. 2) fragmentum Commentarii in epist. I ad Corinthios (c. 5, 6-8). Inc. *Non bona est gloriatio uestra o Corinthi.* Des. *Veritas autem omnem excludit fraudem.*

3. S. Augustini [1] (f. 272) L i b e r d i a l o g o r u m... p e r c o n t a n t e O r o s i o p r e s b y t e r o (M. 40, 732-752, inter subditicia); [2] (f. 285ᵛ) epistula 187 a c. 2 (inc. *Quęris utrum mediator*) usque ad v. *ueri corporis modum* (M. 33, 833-848, lin. 24); [3] (f. 292) epist. 147 (M. ibid., 596-622).

Codicem binis columnis scripserunt tres librarii, sc. a) ff. 1-270ᵛ, col. 2, lin. 15; b) f. 270ᵛ, col. 2, lin. 16-271ᵛ; c) ff. 272-307. Litterae maximae variis coloribus eleganter decoratae; maiores rubro pictae. F. 307ᵛ vacuum. Iʳ in margine summo num. *133.* Folio Iᵛ membranula mm. 160 × 31 adglutinata est indicem saec. XV exaratum continens ac notulam manu saec. XVII, quae expositiones inde a f. 47ᵛ s. Remigio tribuit. Eadem manus superius commentaria Ambrosii non esse (praeter primum) demonstrat et in marg. summo f. 47ᵛ notat *Hactenus D. Ambrosius.* Margo inf. folii 1ʳ depictum praebet stemma card. Barbo. 48ʳ in marg. sup: *Hec XII. epistule. exponit sanctus remigius doctor egregius* manu saec. XIII. 272ʳ in imo marg. manu saec. XV *Iste liber est monasterij sanctę M. de angelis de florentia.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

284. Saec. XV, membran., mm. 335 × 229, ff. 170.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Epistulae (M. 16) [1] (f. 1) 63, [2] (f. 12ᵛ) 7, [3] (f. 15ᵛ) 65, [4] (f. 16ᵛ) 67, [5] (f. 18ᵛ) 27, [6] (f. 20) 4, [7] (f. 21) 28, [8] (f. 22) 37, [9] (f. 27ᵛ) 39, [10] (f. 28ᵛ)

79, [11] (f. 29) 38, [12] (f. 30) 29, [13] (f. 33) 30, [14] (f. 35) 31, [15] (f. 37) 33, [16] (f. 38) 69, [17] (ibid.) 76, [18] (f. 40) 81, [19] (f. 41^{v}) 70, [20] (f. 44^{v}) 71, [21] (f. 45^{v}) 77, [22] (f. 47) 34, [23] (f. 48^{v}) 35, [24] (f. 50^{v}) 36, [25] (f. 51) 82, [26] (f. 52^{v}) 53, [27] (f. 53) 54, [28] (f. 53^{v}) 58, [29] (f. 55) 50, [30] (f. 57) 43, [31] (f. 60) 24, [32] (f. 61^{v}) 44, [33] (f. 64) 48, [34] (f. 65) 49, [35] (f. 65^{v}) 45, [36] (f. 67) 83, [37] (f. 68) 2, [38] (f. 72) 47, [39] (f. 72^{v}) 55, [40] (f. 73) 46, [41] (f. 75) 32, [42] (f. 76) 86, [43] (f. 76^{v}) 88, [44] (ibid) 3, [45] (ibid.) 68, [46] (f. 77) 52, [47] (ibid.) 85, [48] (f. 77^{v}) 87, [49] (f. 78) 66, [50] (f. 79) 59, [51] (f. 79^{v}) 25, [52] (f. 80) 15, [53] (f. 82) 16, [54] (f. 82^{v}) 91, [55] (ibid.) 64, [56] (f. 83^{v}) 8, [57] (f. 85) 5, [58] (f. 87^{v}) 6, [59] (f. 90) 60, [60] (f. 91^{v}) 84, [61] (f. 92) 90, [62] (ibid.) 89, [63] (ibid.) 19, [64] (f. 97) 73, [65] (f. 98^{v}) 74, [66] (f. 100) 75, [67] (f. 100^{v}) 78, [68] (f. 101^{v}) 80, [69] (f. 102^{v}) 26, [70] (f. 104^{v}) 72, [71] (f. 108) 56 cum epistula De causa Bonosi, [72] (f. 109^{v}) 17 cum Relatione Symmachi, [73] (f. 113) 18, [74] (f. 117^{v}) 40, [75] (f. 121^{v}) 21 cum sermone Contra Auxentium de basilicis tradendis, [76] (f. 128) 20. **2** (f. 131). De obitu Theodosii *epitaphius sermo habitus ad populum die quadragesimo* (M. 16, 1447-1468). **3** (f. 138^{v}). Epistula 23. **4** (f. 141^{v}). Incerti auctoris epist. ad Demetriadem (M. 55, 161-180). **5** (f. 151). S. Ambrosii epist. 22 in duas divisa, ut in cod. 280, f. 143^{v} sqq. **6** (f. 154). De obitu Valentiniani consolatio (in ms.... *epistola de consolatione Valentiniani imperatoris*. M. 16, 1417-1444). **7.** Epistulae (f. 162) 53, (f. 165) 24. In fine (f. 167) exstat index cum operum initiis.

Litteras initiales aurum et colores distinguunt. Graeca vocabula ubique omissa. Margines hic illic conspersi notulis saec. XV oscitanter exaratis. Ff. 168^{v}-170 vacua. Integumenti tergum scuta exhibet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

285. Saec. XI, membran., mm. 290 × 192, ff. 123.

S. Ambrosii opera complura, praemisso (f. 1) indice.

1. Epistulae (M. 16) [1] (f. 2) 63, [2] (f. 6) 7, [3] (f. 8) 65, [4] (f. 9^{v}) 67, [5] (f. 11^{v}) 27, [6] (f. 12) 4, [7] (f. 13) 28, [8] (f. 17) 37, [9] (f. 18) 39, [10] (f. 19) 79, [11] (f. 19^{v}) 38, [12] (f. 21) 29, [13] (f. 24) 30, [14] (f. 25^{v}) 31, [15] (f. 27) 33, [16] (f. 27^{v}) 69, [17] (f. 28) 76, [18] (f. 29^{v}) 81, [19] (f. 30^{v}) 70, [20] (f. 33) 71, [21] (f. 34) 77, [22] (f. 35^{v}) 34, [23] (f. 37) 35, [24] (f. 38^{v}) 36, [25] (f. 39) 82, [26] (f. 40^{v}) 53, [27] (f. 41) 54, [28] (ibid.) 58, [29] (f. 42^{v}) 50, [30] (f. 44^{v}) 43, [31] (f. 47) 24, [32] (f. 49) 44, [33] (f. 51) 48, [34] (f. 52) 49, [35] (f. 52^{v}) 45, [36] (f. 54) 83, [37] (f. 54^{v}) 2, [38] (f. 58^{v}) 47, [39] (f. 59) 55, [40] (f. 60) 46, [41] (f. 61^{v}) 32, [42] (f. 62^{v}) 86, [43] (f. 63) 3, [44] (ibid.) 68, [45] (f. 63^{v}) 52, [46] (ibid.) 86, [47] (f. 64) 87, [48] (ibid.) 66, [49] (f. 65^{v}) 59, [50] (ibid.) 25, [51] (f. 66^{v}) 15, [52] (f. 68) 16, [53] (f. 69) 91, [54] (ibid.) 64, [55] (f. 70) 8, [56] (f. 71) 5, [57] (f. 73^{v}) 6, [58] (f. 76^{v}) 60, [59] (f. 77^{v}) 84, [60] (ibid.) 90, [61] (ibid.)

89, [62] (f. 78) 19, [63] (f. 82^{v}) 73, [64] (f. 84) 74, [65] (f. 85^{v}) 75, [66] (f. 86) 78, [67] (f. 87) 80, [68] (f. 88) 26, [69] (f. 89^{v}) 72, [70] (f. 93) 56 cum epistula ⟨De causa Bonosi⟩, [71] (f. 94^{v}) 17 cum Relatione Symmachi, [72] (f. 98) 18, [73] (f. 101^{v}) 40, [74] (f. 105) 21 cum sermone Contra Auxentium de basilicis tradendis, [75] (f. 111^{v}) 20. **2** (f. 114). De obitu Theodosii *imperatoris ubi diebus quadragesimę eius fecit uerbum ambrosius* (M. 16, 1447-1468). In fine (f. 121) legitur *Ambrosio fleris. theodosi maxime cesar | Te dicente pium sancte quoque legis amicum.*

Ff. 121-122^{r}. 123^{r}. Sequentia de Hierusalem a Saladino capta, manu saec. XII. Inc. ⟨S⟩*epe dictare uolui. quod facere non potui. oppressus tunc a domino qui cuncta dedit paruulo.* Des. *densa sulcantur maria | lignis portando talia.* F. 122^{v}. **S. Augustini** ⟨sermo 191⟩ (M. 309, 2101-2102 inter subditicia). Sequitur manu eiusdem aetatis initium sermonis 190 usque ad v. *edificabo* (M. ibid., 2100, § 1, lin. 7). F. 123. **Innocentii II** epistulae 7995. 7996. 8040 Iaffé-Kaltenbrunner, quas Tiraboschi, *St. di Nonantola*, 2, p. 249 ex hoc uno codice edidit.

Ff. 2-8, quae exciderant, alia manus saec. XII supplevit. Litterae initiales et tituli minio picta.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

286. Saec. IX, membran., mm. 269 × 192, ff. I. 209.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Epistulae 78, interiecto (f. 17-18^{r}) indice, [1] (f. 1) 63, [2] (f. 15) 23 usque ad v. *et resurrexit* (M. 16, 1074, A, 1), [3] (f. 18^{v}) 7, [4] (f. 22) 65, [5] (f. 23^{v}) 67, [6] (f. 26) 67, [7] (f. 28^{v}) 27, [8] (f. 30) 4, [9] (f. 31^{v}) 28, [10] (f. 37^{v}) 37, [11] (f. 40) 39, [12] (f. 41^{v}) 79, [13] (f. 42) 38, [14] (f. 44) 29, [15] (f. 48^{v}) 30, [16] (f. 51^{v}) 31, [17] (f. 54) 33, [18] (f. 55^{v}) 69, [19] (f. 56) 76, [20] (f. 59^{v}) 81, [21] (f. 61) 70, [22] (f. 66) 71, [23] (f. 67^{v}) 76, [24] (f. 70^{v}) 34, [25] (f. 72^{v}) 35, [26] (f. 76) 36, [27] (f. 77) 82, [28] (f. 79) 53, [29] (f. 80) 54, [30] (f. 80^{v}) 58, [31] (f. 83^{v}) 50, [32] (f. 86^{v}) 43, [33] (f. 91^{v}) 24, [34] (f. 94) 44, [35] (f. 98) 48, [36] (f. 99^{v}) 49, [37] (f. 100) 45, [38] (f. 102^{v}) 83, [39] (f. 104) 2, [40] (f. 110) 47, [41] (f. 111) 55, [42] (f. 112) 46, [43] (f. 115^{v}) 32, [44] (f. 117^{v}) 86, [45] (ibid.) 88, [46] (ibid.) 3, [47] (f. 118) 68, [48] (f. 118^{v}) 52, [49] (f. 119) 85, [50] (f. 119^{v}) 87, [51] (f. 120) 66, [52] (f. 122) 59, [53] (f. 122^{v}) 25, [54] (f. 123^{v}) 15, [55] (f. 125^{v}) 16, [56] (f. 126^{v}) 91, [57] (ibid.) 64, [58] (f. 128) 8, [59] (f. 130) 5, [60] (f. 134) 6, [61] (f. 138^{v}) 60, [62] (f. 140) 84, [63] (ibid.) 90, [64] (f. 140^{v}) 89, [65] (ibid.) 19, [66] (f. 148) 73, [67] (f. 150^{v}) 74, [68] (f. 152^{v}) 75, [69] (f. 154) 78, [70] (f. 155^{v}) 80, [71] (f. 157) 26, [72] (f. 160) 72, [73] (f. 165) 56 cum epistula De causa Bonosi, [74] (f. 167^{v}) 17 cum Relatione Symmachi, [75] (f. 173^{v}) 18,

[76] (f. 179ʳ) 40, [77] (f. 185ʳ) 21 cum sermone Contra Auxentium, [78] (f. 195) 20. **2** (f. 199ʳ). De obitu Theodosii (M. 16, 1447-1468).

Codex non una manu exaratus est. Folii 208ᵛ lin. 1-16 manus saec. XV retractavit. Locos graecos a librario litteris partim graecis partim latinis exaratos manus saec. XV in marginibus correcte denuo scripsit. Littera prima initialis rubro viridi flavo colore picta. In marginibus imis supputantur quaterniones 1-8. F. 208ᵛ *Q. XXIIII.* 209ᵛ vacuum. Iʳ *M CC L X VIIII die III mercuri XI die mensis decembris;* inferius nonnulla pessime habita, ex quibus unum vel alterum verbum āgnoscas. Iᵛ. 209ʳ instrumentum initio mutilum rei Mediolani venditae apud basilicam s. Georgii, litteris notariorum saec. XI exaratum. Inc. ... *fil̄. quondam paulini ab taures* (?). *loco luscate iugalibus. seu giselberga.* Des. *Nastarius notarius domini imperatoris scripsi post rogatus compleui et dedi.* Margo inferior ff. 44. 53. 177 abscissus. 208ᵛ manu saec. XIII-XIV *Hic deficit tractatus de sancto protasio et geruasio.* | *Item de nabuthae* | *Item de ecesu satiri fratris sui* | *Item de resurrectio* (!) *satiri fratris sui* | *Item prefatium de corpore christi de fratre satiro.* Tractatus de ss. Gervasio et Protasio liberque de Nabuthe memorantur etiam in indice f. 18 adscripto. Codicem recensuit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken,* in *Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissensch. in Wien,* 63, 1869, p. 567.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

287. An. 1470 (f. 307ᵛ), membran., mm. 410 × 181, ff. 310.

1. S. Ambrosii opera aliquot. [1] (f. 1). De incarnationis dominicae sacramento (M. 16, 853-884). [2] (f. 11ʳ). De mysteriis *ac initiandis* (M. ibid., 405-426). [3] (f. 17). De sacramentis lib. I-VI (M. ibid., 435-482). [4] (f. 29ʳ). De paenitentia lib. I-II (M. ibid., 485-546). [5] (f. 47). De *indiuidua sanctaque* Trinitate (M. 17, 537-576, inter spuria). [6] (f. 62ʳ). De virginibus libri I-III (M. 16, 197-244). [7] (f. 77). Excerpta ex libro De paradiso. I inc. *In hoc ergo paradiso* (M. 14, 293, A, 3). Ultimum des. *ut cum hominibus flagellemur* (M. ibid., 327, D, 9).

2. S. Isidori Hispalensis (in ms., f. 90ʳ, *beati Ambrosii*) opera. [1] (f. 84ʳ). De *uita,* ortu et obitu *sanctorum* Patrum usque ad c. 63 (M. 83, 129-148, A, 8). Des. *inter dodenibalmon termino machabei.* [2] (f. 90ʳ). Allegoriae quaedam Scripturae sacrae (in ms... *liber eiusdem de figuris ueteris testamenti*) usque ad n. 129 (M. ibid., 99-116). [3] (f. 94). In libros veteris Testamenti prooemia (in ms... *prefatium ysodori episcopi in ueteri testamento.* M. ibid., 159, B - 175, A, 4).

3 (f. 98). **S. Basilii M.** praefatio ad Commentarium in psalmos, interprete Rufino, usque ad v. *utilitas inseratur* (M. 36, 63, lin. 27). In ms. inscribitur *Beatissimi. Augustini doctoris egregii Expositio in prologis psalmorum...*

4 (f. 98ʳ). Ex **s. Augustini** Enarrationibus in psalmos excerpta. Inc. *Iusto lex posita non est* (M. 36, 68, lin. 18 ab imo). Des. *uita ęterna glorificat* (M. 37, 1963, lin. 22).

5 (f. 193ᵛ). Excerpta ex prologis in Psalmos s. Hieronymo adscriptis. I inc. *Omnem. prophetiam ad christum referendam esse non dubium est.* Ult. des. *si hoc non poneretur nemo dubitaret sine fine cessandum. Expliciunt quidam prologi beatissimi Hieronymi doctoris gloriosissimi: supra Libros psalmorum* (cf. Biblioth. cas. 1, flor., p. 214-220).

6 (f. 195). **Gerberti** De informatione episcoporum (in ms... *pastorale Beatissimi ac gloriosissimi doctoris Ambrosij Archiepiscopi Mediolanensis.* M. 139, 169-178).

7. S. Ambrosii opera aliquot. [1] (f. 199). De ieiunio (M. 14, 731-764). [2] (f. 209ᵛ). Sermo 35 (in ms... *Liber... De misterio Pasche.* M. 17, 695-697, inter spuria). [3] (f. 210ᵛ). De interpellatione *sancti patris* Iob libri I-III (M. 14, 835-890). [4] (f. 231). De *beato* Tobia (M. ibid., 797-832). [5] (f. 243ᵛ). De *obitu* fratris sui Satyri *sancti* libri I-II (M. 16, 1345-1414). [6] (f. 268ᵛ). De virginitate (in ms. *De Laude uirginum.* M. ibid., 279-316). [7] (f. 282). De viduis (M. ibid., 247-276). [8] (f. 292). Exhortatio virginitatis (M. ibid., 351-380). In ms. inscribitur... *liber de sanctis Vitale et agricola. Et de sancta iuliana loquente ad filios.* [9] (f. 301ᵛ). De institutione virginis (in ms. ... *de uirginibus et modo uiuendi deo dicatis*) usque ad v. *gestiebat resurgere* (M. ibid., 319-333, B, 8). [10] (f. 306). Sermo 47 *de differentia salomonis et aliorum prophetarum* (M. 17, 722-724, inter spuria). [11] (f. 307). Sermo 45 *de primo adam et secundo* (M. ibid., 715-716, inter spuria).

Codex binis columnis exaratus litteras initiales aureas et coloribus distinctas, titulos vero rubro exscriptos exhibet. F. 1ʳ ornamentum depictum conspicitur cum stemmate cardinalis Philippi Calandrini. F. 308 contentorum tabula cum initiis. Ff. 309-310 vacua. Opere absoluto, legitur (f. 307ᵛ) *Hoc opus est transcriptum ad lau- | dem et honorem dei; et gloriosissime | uirginis matris marie. Et ad in- | stantiam Reuerendissimi In christo | patris et domini. D. Philippi* (Calandrini) | *Episcopi. Albanensis. Sacrosancte Romane ecclesię Cardinalis Bononi- | ensis ac Maioris Penitentiarii per | me Laurentium Spreuwe Cle- | ricum Morinensis dioc. De monte sancti Winnoci de Flandria. | Anno salutis M°. CCCC. LXX°. XVII. | Mensis Marcii. apud Sanctum | Laurentium in Lucina: in Pala- | tio prefati Cardinalis. Regnan- | te Paulo. II. Veneto Pont. Max.*

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

288. Saec. XII, membran., mm. 175 × 116, ff. IV. 84.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). Epistula 20 (in ms. ... *tractatus sancti ambrosii de rebus gestis in ecclesia mediolanensi.* M. 16, 1036-1045), cui **2** (f. 4, lin. 7) subnectitur ⟨sermo Contra Auxentium⟩ (M. ibid., 1050-1062). **3** (f. 10). Epist. 21 (M. ibid., 1045-1049). **4** (f. 12). De ieiunio (M. 14, 731-764). **5** (f. 29ᵛ). De Nabuthe *et diuite maligno achab* (M. ibid., 765-792). **6** (f. 45). De paenitentia liber I; - (f. 65) lib. II (M. 16, 485-546). **7** (f. 78). ⟨De obitu Valentiniani⟩ inde a

v. *Conuersi sunt* (M. 16, 1417, A, 15-1444). **8** (f. 80ᵛ). <De mysteriis> usque ad v. *sed spiritualis est* (M. 16, 405-426, A, 12).

F. 82ᵛ. <**S. Augustini** (?)> sermo 21 De decem plagis et decem praeceptis usque ad v. *ibi. X. precepta* (M. 39, 1783, 10-17, append.). Subduntur excerpta ex Origenis homiliis XI. XII in Exodum, sc. a v. *Cum perspitio* ad v. *uestimenta sua lauerit,* a v. *Scriptum est* ad v. *et libertas,* a v. *sed quomodo* ad v. *carnis* et a v. *Ego dico* ad v. *seruus sum* (M., P. G. 12, 380, B, 14-381, C, 7; 382, B, 1 - 386, B, 5; 386 D, 2-5; 7-12).

F. IIIᵛ - IVʳ casus 13 iuris canonici, quorum quattuor habent in marg. solutionem. Primus inc. *Quoniam in ecclesiasticis negotiis plura et obscura solent occurrere;* ultimus *si quis uir cum uxore. uel filiam de sacro fonte.*

Tituli rubri. Ff. Iʳ. IIʳ. IIIᵛ. IV. 84ᵛ vacua. IIᵛ *Tractatus aliqui beati Ambrosij.* 1ʳ in marg. inf. scutum sine colore cum balteo aureo (?), superimposito galero rubro. In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

289. Saec. XII, membran., mm. 262 × 170, ff. 169.

SS. Ambrosii, Augustini et aliorum opuscula complura.

1 (f. 2). **Gerberti** De informatione episcoporum (in ms.... *liber Pastoralis Sancti Ambrosii archiepiscopi.* M. 139, 169-178). Des. *ut eis una mecum tribuas celorum regna. quę sanctis in fine seculorum dare promisisti perpetua.*

2 (f. 10). **S. Ambrosii** epistula 20 (M. 16, 1036-1045), cui (f. 15ᵛ, lin. 3) subnectitur sermo Contra Auxentium (M. ibid., 1050-1062).

3 (f. 25). *De penitentia theodosii et ambrosii constantia* <ex Theodoreti Hist. 5, 17> (M., P. G. 82, 1231-1238) latine redd. Praemittitur, praefationis vice, posterior pars c. 16, inde a v. *Non est itaque facile hominibus uniuersas uitare* (cf. M. ibid., 1229, C, 9) et suo loco (f. 27, 19) insertum est decretum de non exequenda statim sententia capitali (cod. Theod. IX, 40, 13).

4. S. Ambrosii [1] (f. 28) epist. 21 (M. ibid., 1045-1049), [2] (f. 30ᵛ) De ieiunio (M. 14, 731-764).

5. S. Augustini [1] (f. 36) sermo 46 De pastoribus, in Ezechiel. 34, 1-16 (M. 38, 270-295); [2] (f. 57ᵛ) sermo 47 De ovibus, in Ezechiel. 34, 17-31 (M. ibid., 295-316); [3] (f. 77) <Pseudo->Augustini Dialogus quaestionum 65 (in ms.... *prologus dialogorum Beati augustini episcopi ad dubitantem orosium.* M. 40, 732-752, append.); [4] (f. 99) <Pseudo->Augustini ad Petrum *diaconum* de fide *sancte trinitatis* usque ad v. *deus reuelauit* (M. ibid., 778, lin. 14).

6 (f. 123). *Ieronimus de fide et conuersatione christiana.* Inc. *Dauid gloriosus in psalmo sic dicit.* Des. *aliquantulum inimicis et credentibus profuisse.*

7 (f. 139). **Rufini** *tractatus super* symbolum apostolorum (M. 21, 335-386).

8 (f. 167). **S. Petri Damiani** *Epistola sorori suę de eo quid fuerit ante constitutionem mundi. uel quid prius inditium eiusdem futurum sit; et de antichristo et die iuditii.* Est opusculum 59 De novissimis et Antichristo usque ad v. *purgabit electos* (M. 145, 837-839, lin. ult.).

Litterae initiales, pariter ac tituli, sunt rubro exscriptae. Ff. 35ᵛ. 98. 138ᵛ. 169 vacua. 1ʳ infra lineam prorsus erasam *Sepe namque humana mens dum quarundam rerum rationem querens non inuenerit in dubitationis se uoraginem mergit. gregorius in moralibus;* superius pauca admodum evanida. 1ᵛ index paulo recentior. 168ᵛ, Damiani opusculo absoluto, *Isto finito incipiatur pastorale sancti gregorii.*

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

290. Saec. XIV-XV, membran., mm. 318 × 227, ff. 59.

S. Ambrosii opera nonnulla.

1 (f. 1). De officiis lib. I; - (f. 16) II; - (f. 24) III (M. 16, 25-194). **2** (f 31ᵛ). Apologia prophetae David (in ms. *Explicit liber tertius de offitijs. Incipit quartus.* M. 14, 891-926). **3** (f. 38ᵛ). ⟨De animalibus et lapidibus⟩, omisso auctoris nomine. Inc. *Etenim benedicens iacob filium suum iudam ait catulus leonis.* Des. *ab inuicem in nobis accendatur ignis.* **4** (f. 43). *De diuinis sacramentis.* Inc. *Multi secularium hominum cum plus sacerdotum uitam.* Des. *etsi per inmundos transeat non inquinatur.* Sequitur (f. 43ᵛ) ⟨De missa pro defunctis⟩. Inc. *Missa pro mortuis in hoc difert,* des. *frequentissime celebrauit.* Subditur (f. 44) ⟨De sacramentis, 5, 4⟩. Inc. *temptationem sed libera nos a malo. Vides.* Des. *Que secuntur audi quod dicat sacerdos per dominum* etc. *amen.* (M. 16, 470, lin. 1-474). **5** (f. 45ᵛ). De mysteriis (M. ibid., 405-426). **6** (f. 50). De ieiunio (M. 14, 731-764).

F. 57ᵛ. **Gerberti** De informatione episcoporum (in ms.... *liber uenerabilis doctoris. Beati ambrosij archiepiscopi Mediol. qui pastoralis dicitur.* M. 139, 169-178). Des. ut in cod. 289.

Litteris maximis variis coloribus depictis insunt imagines; litterae maiores et tituli rubro exarata. F. 49ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

291. Saec. XV, membran., mm. 243 × 164, ff. 133 (+ f. 113 bis numerato).

S. Ambrosii De officiis (f. 2ᵛ) lib. I, praeviis capitulis (I. *De paterno amore* - LXIV. *De leuita qualis esse debeat et de laude ipsius*); (f. 67ᵛ) lib. II, praeeuntibus capitulis (I. *De honestate in qua uita beata consistit* - XLI. *Generalis exhortatio ad uirtutum opera*); (f. 102) lib. III (M. 16, 25-194), praefixis capitulis (I. *Quod iustus in silentio loquatur et in otio operetur* - XXVII. *Conclusio libri totius*). Abso-

luto opere (f. 133^{v}), legitur epistula Petri de Bonitate codicis scriptoris *Reuerendissimo in Christo patri et domino... B*⟨artholomaeo⟩ *miseratione diuina tituli sancti Marci...* Inc. *Ex omnibus libris quos me scripsisse meminerim.* Des. *natiuitatis die dixerim gloriosisissime uirginis Marie: haud incorrectum putem:* ~ . *E. Rm̃e. P. deuotissimus seruulus Pe. de Bonitate.*

Litterae initiales librorum variis coloribus et auro adornatae; prima imagine quoque s. Ambrosii conspicua. Litterae maiores rubro aut caeruleo, tituli singulis capitibus praefixi rubro colore exscripti. Ornamentum folio 2^{v} appictum continet stemma cardinalis Bartholomaei Vitelleschi. In marginibus lemmata passim occurrunt.

Integumenti dorsum exhibet tesseras gentilicias Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

292. Saec. XV, membran., mm. 242 × 128, ff. 116.

1. S. Ambrosii ⟨De officiis⟩ (f. 1) lib. I; - (f. 39^{v}) lib. II; - (f. 62^{v}) lib. III (M. 16, 25-194).

2 (f. 89). **S. Gregorii M.** Super cantica canticorum expositio (in ms. ... *expositio in canticis canticorum de sceda Beati Gregorii pape urbis rome*) usque ad v. *te attendi* (M. 79, 471-492, 2). Quae sequuntur (scil. inde a f. 104, lin. 8 ab imo) non consentiunt cum ed. Inc. *Dum esset rex in accubitu... Virtutes proficientium in notitia ceterorum hominum.* Des. *et in teipso nobis incomprehensibilis permane.*

Litteras maximas et maiores rubro colore librarius exscripsit pariter ac Cantici versus in eiusdem expositione. Ff. 85-88. 114^{v}-116 vacua.

Integumenti dorso conspiciuntur stemmata Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

293. Saec. IX-X, membran., mm. 197 × 165, ff. I. 134.

S. Ambrosii opera complura.

1 (f. 1). De officiis ministrorum lib. I; - (f. 45) lib. II; - (f. 70^{v}) lib. III (M. 16, 25-194). **2.** Epistulae [1] (f. 95) 7 (M. 16), [2] (f. 98) 65, [3] (f. 99) 67, [4] (f. 100^{v}) 27, [5] (f. 102^{v}) 28, [6] (f. 103^{v}) 37, [7] (f. 109^{v}) 38, [8] (f. 111) 81, [9] (f. 112) 70, [10] (f. 115) 71, [11] (f. 116) 77, [12] (f. 118) 34, [13] (f. 119^{v}) 35, [14] (f. 122) 36.

F. I^{v}. Hymnus « Gaude visceribus mater in intimis » (Chevalier, n. 7042). F. 123. **S. Fulgentii** sermo X De eo quod ait Michaeas propheta: « Indicabo tibi, homo, quid sit bonum » (M. 65, 746-750). F. 126. ⟨**Pseudo-Cypriani**⟩ De duodecim abusivis saeculi (S. Cypriani opp. ed. Hartel, 3, 152-173).

Folii 1 lacinia tantum superest, in cuius recto legitur *libri beati ambrosij de officijs* | *beati* | *Incipit liber.* 2^{r} in marg. inf. *J. Joffridj* (scil. Ioan. Jouffroy). Occurrunt in marginibus correctiones additamenta lemmata nonnulla ipsius librarii manu. 134^{r} calami probationes nullius pretii. 134^{v} *Stephanus.* Codicem recensuit Reifferscheid, *Die röm. Bibliotheken*, in *Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissensch.*, 63, Wien 1869, p. 587 sqq.

Tabulae corio rubro saec. XVI contectae.

294. Saec. XV, membran., mm. 230 × 169, ff. 60.

S. Ambrosii De officiis lib. I-III. (M. 16, 25-194).

Codex litteris initialibus caret. Ff. 59. 60 vacua. In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

295. Saec. XV, membran., mm. 202 × 142, ff. 48.

S. Ambrosii De paenitentia libri I-II (M. 16, 485-546).

Litteras initiales (ff. 1. 26) auropictas varii colores exornant. In marg. inf. folii 1^{r} inter litteras aureas I. O scutum cernitur a dextro angulo summo ad laevum imum partitum atque auro et rubro colore illitum. Ff. 44-48 vacua.
In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

296. Saec. X, membran., mm. 204 × 152, ff. 146.

1. S. Ambrosii opuscula nonnulla. [1] (f. 1^{v}). De mysteriis (M. 16, 405-426). [2] (f. 11^{v}). De sacramentis (M. ibid., 435-482) lib. I; - (f. 14^{v}) lib. II; - (f. 18^{v}) lib. III; - (f. 21) lib. IV; - (f. 25) lib. V; - (f. 29) lib. VI. [3] (f. 32^{v}). Epistula 22 (in ms.... *tractatus domni Ambrosii mediolanensis episcopi ad Marcellam sororem suam de inuentione corporum sanctorum Protasii et Geruasii*).

2 (f. 37). **Gerberti** De informatione episcoporum (in ms.... *libellus uenerabilis uiri Ambrosii mediol. episcopi qui Pastoralis dicitur*. M. 139, 169-178).

3. S. Ambrosii [1] (f. 44^{v}) De paenitentia (M. 16, 485-546) lib. I; - (f. 67) lib. II; [2] (f. 83) De paradiso (M. 14, 291-332). Inc. v. *De paradiso adoriendus*.

4 (f. 114^{v}). **S. Gregorii M.** *De* concordia Testimoniorum (M. 79, 659-678).

5 (f. 130). **Prosperi Aquitani** responsiones *cum capitibus* obiectionum Vincentianarum (M. 45, 1843-1850).

6 (f. 134^{v}) <**S. Eucherii Lugdunensis**>, praemissa praefatione ad Salonium, Instructionum lib. II. In ms. *Incipit liber de locis et nominibus*. M. 50, 811 sqq., ordine tamen mutato, paucis omissis, duobus additis capitulis, scil. [1] (f. 134) *expositio de decem nominibus dei* (est s. Hieronymi epistula 25 ad Marcellam inde a v. *Primum nomen*. M. 22, 429, lin. 10), [2] (f. 140^{v}) *expositio litterarum hebraicarum* (est s. Hieronymi epist. 30 ad Paulam a v. *Aleph. doctrina* ad v. *peruenitur*. M. ibid., 443, lin. 21 - 444, lin. 25).

7 (f. 142^{v}). *Excerptum ex Augustino* (haec verba manus coaeva addidit in margine; librarius scripserat *Item eiusdem*) *de octo quaestionibus ex uetere Testamento* (omnino ut in cod. Urbinate lat 76, f. 221^{v} sqq., ap. Stornaiolo, 1, p. 93). Prologus inc. *Generalem iustitiam non uiolat*. Quaestio I inc. *Stabilis est semper*. VIII des. *sed iam arietes in grege* (M. 34, 629 nota).

F. 1. Nomina librorum sancti Iuventii (ed. Reifferscheid, *Röm. Bibliotheken*, in *Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissensch.* 63, Wien 1863, p. 583). Sequuntur *Laudes paschales* perevanidae et pessumdatae, fuit enim membrana codicis tegumento adglutinata. Inc. *Christus uincit. Christus regnat. exaudi christe. pro lothario serenissimo rege.* Des. *Christe eleison. Kyrie eleison.* F. 129^r, manu saec. XI, Epistula W⟨altleri⟩ (a. 1080) episcopi Cabilonensis fratri W. archidiacono atque Arnulfo archipresbytero (ed. Reifferscheid, l. c., p. 585). Ff. 145. 146 ea ipsa manu saec. XI exarata quae f. I cod. 139 et ff. I. II. 184. 185 cod. 267 descripsit, continent fragmentum ⟨Libri pontificalis⟩, scil. a v. ⟨exer⟩*citus insule* ad v. *iustiniano principe* (Constantin. n. 2 - Gregor. II n. 1, ap. Duchesne, 1, p. 389, 8 - p. 396, 9).

Tituli sunt partim litteris capitalibus, partim uncialibus exarati, tum minio tum atramento. In imis foliorum marginibus quaterniones supputantur sexdecim; septimi decimi folium postremum abscissum est; octavus decimus nota caret. F. 2^r in marg. inf. *Jo. Joffridi* (i. e. Jouffroy). 144^v quaedam conscribillata offendes ex parte erasa, quae neglegenda duximus. 146^v *S. Ambrosius in Moralibus: et s. Augustinus octoginta quaestionum ueteris testamenti.*

Codicis tabulae corio rubro saec. XVI contectae fibularum vestigia tantum praebent.

297. Saec. XV, membran., mm. 217 × 140, ff. I. 49.

S. Ambrosii De morte Satyri fratris sui libri I-II (M. 16, 1345-1414).

Ff. I. 49 fragmenta ⟨rubricarum in Breviarium⟩ continent saec. XII exarata, sc. *De festis que ueniunt in aduentu* (inc. *Si festum precipuum uenerit in aliqua dominica,* des. *dicatur oratio de festo*); *De ystoriis ferialibus* (inc. *Sollicite precauendum est. ut sex feriales hystorie,* des. *deinde relique. In uigilia natalis domini*); *De uigilia natalis domini* (inc. *ad noctem. Inuitatorium. Crastina die* etc.).

In marginibus folii I^r *Nomen non pono quia me laudare non uolo.* I^v manu saec. XV *beati Ambrosij funebris oratio de morte Satiri fratris. Eiusdem consolatoria de resurrectione.* Alia nullius pretii in eodem f. I et in f. 49 conscribillata praetermitto. 1^r in marg. inf. picta cernitur tessera gentilicia card. Barbo.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

298. An. 1482 (cf. f. 274), membran., mm. 382 × 248, ff. 274.

SS. Basilii Caesariensis et Cyrilli Alexandrini opera nonnulla a Georgio Trapezuntio in latinum translata.

1. S. Basilii opera. [1] (f. 1). Adversus Eunomium libri I-V. Lib. I inc. *Si omnes. super. quos. Dei ac Saluatoris.* Lib. V des. *Qui uero domino adhaeret, unus spiritus est.* Exstat haec Trapezuntii versio e. g. in Magni Basilii opp. latine editis Parisiis 1547, 1, f. 164^r-193^r, et in ed. graeco-latina quae prodiit Parisiis

1637-1638, 1, p. 695-803; 2, p. 289-291. Libro IV praeit (f. 48) prologus *In tribus superioribus libris* (ed. 1547, vol. 1, f. 182ᵛ; ed. 1638, vol. 1, p. 758). Liber V praecedenti subnectitur (f. 59ᵛ) sine ullo titulo. ² (f. 77). De Spiritu Sancto. Inc. *Laudaui diligentiam tuam in discendo.* Des. *cognitionem, quę dignis a spiritu prębetur.* Subicitur rubris litteris *Ad Amphilochium. de spiritu sancto. aduersus Eunomium Capitula. XXX. explicita foeliciter.*

2 (f. 121). **S. Cyrilli Alexandrini** Thesaurus de sancta et consubstantiali Trinitate. Lib. I inc. *Ad maximos nos labores tua Caritas Frater Nemessine hortatur.* Lib. XIV des. *Si ipse spiritus sanctus, ut isti temere contendunt, deus non est. Laus Deopatri. filio. et spiritui sancto. M°. CCCCLXXXII°.* Cf. Fabricius, Bibliotheca graeca, 9, p. 461 Harl.

Litteras maximas aeque ac maiores aurum variique colores distinguunt. Ff. 120ᵛ. 274ᵛ vacua. In ornamento quattuor marginibus folii 1ʳ appicto Sixti IV imago conspicitur eiusdemque tessera gentilicia. F. 120ʳ rubro charactere *I Aristotelem de naturis; et proprietatibus animalium:* | *II De. Republica. A patricio, Antistite Caietano, aeditum:* | *III Nicolaum de lyra super quatuor Euangelistas. et* | *IIII Hunc Basilium, contra Eunomium. a Satriano sanctitatis tuae deditissimo. exscripta: tenaci, et benigna memoria, ut semper soles. O. Syxte quarte Pontificum gloriosissime, complectere. Ad reliquaque quae eidem sanctitati placita fuerint, satrianum obedientissimum scito. In palatio tuae sanctitatis XVII°. februarii. 1482. pontificatus tui anno undecimo.* Absoluto opere (f. 273ᵛ) legitur litteris rubris *Laus Deo patri. filio. et spiritui sancto. M°. CCCCLXXXII°. Habes Syxte Pontificum Maxime, Cyrillum de Spiritu sancto, à Satriano tuae Sanctitatis obsequentissimo, transcriptum, qua solitus semper fuit diligentia, et accuratione: non tamen sine animi, et membrorum aliquali lassitudine. Cum in tam paucis diebus (Nonnulli forte, annum contriuissent) continuum laborem, et iuge seminarium Litterarum: supra sexaginta magnos quinterniones excripserim. A, quintodecimo Septembris praeteriti proximi: in hunc usque quintumdecimum Aprilis diem. Quintumque est volumen, ex digitulis meis, satum. In dignissima Bibliotheca tuae Sanctitatis cui ornamento erit, dignissime locandum. Postridie eius diei, quo, Solennis, ac gloriosa, Canonizatio, et sanctitatis erectio, Beati Bonaeuenturae. Mirabili, ac pene inaudita tuae Sanctitatis deuotione, et concelebratione: in medio Basilice Petri tui Apostoli, innumera (praeter Cardinales Reuerendissimos ac Pręlatos) hominum multitudine. extitit Celebrata: hic Cyrillus, terminatus est. In Palatio Apostolico. XV. Aprilis. Millesimo quadringentesimo, octuagesimo secundo. Pontificatus tui, anno feliciter undecimo. Omnipotentem deum oro: trinitatique supplico: ut scribere possim pontificatus tui felicissimi Tricesimo:* | *Idem. P. Antistes Satrianus pauperculus.* Has dedicationes edidit F. Cancellieri, *Descrizione di una copia all'encausto della Scuola di Atene e di un codice membranaceo di Ferdinando Cordubense,* Pesaro 1826, p. XXXII sqq.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

299. Saec. XV, membran., mm. 250 × 164, ff. 166.

S. Basilii Magni **1** (f. 4ᵛ) Adversus Eunomium libri I-V, **2** (f. 107ᵛ) De Spiritu Sancto ad Amphilochium, Georgio Trapezuntio interprete. Cf. cod. praec. Praemittuntur ¹ (f. 1) *Prefatio. ad. Beatissimum.*

Patrem. Summum. | *Pontificem. Eugenium. quartum. in oblatione. libri. beati. Basilii. contra. Eunomium* | *e. graeco. in. latinum. traducti,* quae inc. *Beatissimo patri Eugenio ... bissarion cardinalis grecus basilice. XII. apostolorum ... Cum cogitarem pater Sanctissime quidnam tibi* et des. *Non enim ignoro quantum de me sanctitas tua benemerita sit clementissime pater;* [2] (f. 3) *Georgii trapezuntii. ad. reuerendissimum.* | *patrem. Bissarionem. cardinalem. exortan-* | *tem. ad traductionem. magni Basilii. responsio.* Inc. *Accepi litteras tuas. Reuerendissime pater ac domine quibus a me petis.* Des. *cum admiratione apud graecos habeatur.*

Tituti librorum pariter ac praefationum atque integra folia 1^r. 4^v aureis sunt notis exarata; reliqui tituli minio scripti. Litterae maximae auro et coloribus ornatae, maiores caeruleo aut rubro. Margines foliorum 1^r. 4^v ornamentis exculti. 1^r in parte inf. cernitur stemma Eugenii IV.

Integumenti dorsum praebet scuta Pii VI et F. de Zelada card. bibliothecarii.

300. Saec. XV, membran., mm. 292 × 213, ff. 139.

SS. Ioannis Chrysostomi et Basilii M.-opera nonnulla in latinum ab Ambrosio Traversari traducta.

1 (f. 1). **⟨Pseudo-⟩Basilii M.** De vera virginitate (cf. M., P. G. 30, 669-809). Inc. *Cum plurimi ex his qui immortalem sponsum.* Des. *proposito certantibus premio immortalitatisque corona digni inueniamur ... Amen* (S. Basilii opp., Parisiis 1547, t. 2, f. 130-148).

2. S. Ioannis Chrysostomi opera. [1] (f. 32^v). Ad Olympiadem epistulae I-III (cf. M., P. G. 52, 549 sqq.). I inc. ⟨A⟩*ge rursus meroris tui vulnus exhauriamus.* des. *incolumem te ac memorem nostri clementia tueatur domina uenerabilis ac dilectissima soror.* II (f. 36) inc. ⟨S⟩*ufficere quidem poterat et ea quam prioribus diebus,* des. *multum inde nos consolationis percepturos. Vale.* III (f. 44) inc. *Et corpora uehementioribus colluctatata febribus,* abrumpitur § 9 (cf. M. 581, ab imo) verbis *regnum eius regnum eternum et potestas eius in generationes et generationes.* [2] (f. 50). Ad Stagirium monachum de providentia Dei libri I-III (cf. M., P. G. 47, 423-494), praemissa (f. 49^v) interpretis ⟨praefatione ad Infantem Petrum Lusitaniae principem⟩ quae inc. ⟨S⟩*unt quidem plurima,* des. *nimium dilecte deo princeps.* Lib. I inc. ⟨O⟩*portuerat quidem o mihi amantissime omnium stagiri.* III des. *frangi uel deici poteris.* Exstat impressa haec versio in Ioan. Chrys. opp., 5, Parisiis 1581, col. 519-582; in Mignei editione innumeris in locis emendata occurrit. [3] (f. 88^v). In Iudaeos homiliae I. IV-VIII. I inc. ⟨V⟩*ellem uobis hodie prioris illius disputationis,* des. *Qua nos omnes perfrui contingat. gratia ... amen.* II (f. 95^v) inc. ⟨R⟩*ursum infelices omnium,* des. *uno ore glo-*

rificemus deum et patrem dominum... amen. III (f. 101) inc. ⟨Q⟩*uid sibi uult hodie tam frequens,* des. *longe excellentem retribitionem* (!) *capiamus. gratia... amen.* IV (f. 111^{v}) inc. ⟨F⟩*erę quamdiu quidem siluas,* des. *felicitatis ministri auctoresque sint. gratia* etc. V (f. 117) inc. ⟨C⟩*um sacietatem cepistis nostre,* des. *comuniter saluans celesti regno dignos efficiat in gloriam suam* etc. VI (f. 122) inc. ⟨P⟩*reteriit iudeorum ieiunium,* des. *quo nos omnes perfrui contingat. gratia et benignitate domini nostri* etc. Exstat haec versio Ambrosii tantum manu scripta, e. g. in cod. Laur. 13, plut. 26, ap. Bandini 1, 765, § 8 et in cod. Laur. Leopold. 41, n. 18, ap. Bandini 2, 729, § 18.

3 (f. 131^{v}). ⟨**S. Augustini** contra Academicos lib. I⟩ (M. 32, 905-920), praemisso (f. 130) ⟨Retractationum cap. 1 lib. I⟩ (M. ibid., 585-587).

Litterae initiales, praeter primam auream et coloribus ornatam, desiderantur. Titulos manus coaeva in marginibus addidit. F. 1^{r} in summo marg. *Bibliothecę Apostolicae* manu saec. XV; in marg. inf. stemma depictum cernitur card. Ioannis Ioffridi (Jouffroy). In marginibus notulae paucae occurrunt. Ff. 137-139^{r} vacua. 139^{v} *ex pluteo primo* (delet., supra lin. corr. *VII*) *bibliothecae magnae secretae.*

Integumenti dorsum scuta exhibet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

301. Saec. XV, membran., mm. 295 × 201, ff. 125.

S. Basilii Magni (f. 8) in Hexaemeron homiliae I-IX (cf. M., P. G. 29, 4-208), interprete Ioanne Argyropulo. Cf. Fabricius, Bibliotheca graeca 9, p. 18 Harl.

Praemittitur (f. 1) interpretis praefatio Sixto IV. Inc. *Praeclarissima quęque munera: praeclarissimis hominibus.* Des. *Et tibi persuade mihi te cariorem ob eximiam probitatem tuam: neminem hominem esse.* Homilia I inc. *Decens. est. accommodatumque. principium ei qui mundum.* Hom. IX des. *perpetua denique gloria dominus deus noster afficiatur. Quem semper ipsa decet: in saecula saeculorum.*

Litterae initiales sunt eleganter ornatae auro coloribus figuris. Titulus (f. 7^{v}) et omnia Scripturae verba singulis homiliis praefixa aureis notis fulgent. Inscriptiones in summis foliorum marginibus rubro exaratae. Singularum homiliarum initia litteris capitalibus rubris et nigris alternis exscripta. Ff. 123-125 pariter atque charta inter folium 7 et 8 inserta vacua sunt. Ff. 1^{r}. 8^{v} ornamenta exhibent satis belle picta, in quorum parte inferiore conspicitur scutum Sixti IV a duobus geniis sustentatum. Latus sinistrum ornamenti folio 1^{r} appicti pessumdatum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

302. Saec. XV, membran., mm. 210 × 143, ff. I. 108 (+ f. 45^{a}).

S. Basilii M. (f. 6) Hexaemeron in latinum a Lampo Birago (in ms. *Hirago*) traductum, praemissis (f. 1) interpretis praefatione ad Paulum II, quae inc. *Cum ex multis magnisque rebus possit esse ut in maximo principatu,*

des. *nequaquam mirum uideri debeat. Deus te diu nobis incolumem seruet pater beatissime decusque pontificum,* et (f. 5^v) indice homiliarum.

Homilia I inc. (f. 6) *Hoc. sane. decens. narraturum de constitutione principium.* Hom. IX des. *exultet sensibus ueritatis pius. glorificetur dominus. cui ... amen.*

Primae duae litterae initiales (ff. 1^r. 6^r) aureae et ornamento variis coloribus conspicuae, reliquae rubro aut caeruleo colore depictae et lineolis ornatae. Tituli et lemmata in marginibus minio exarata. Prima singularum homiliarum verba exscripta sunt litteris capitalibus aureis aut rubris et nigris alternis. Ff. 104-108 vacua. I^r notis capitalibus rubris et caeruleis *Sancti.* | *Basilii.* | *Magni.* | *Sexdiale.* | *de. creatione.* | *mundi.* I^v depictum cernitur stemma Pauli II.

In tegumenti tergo scuta Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

303. Saec. XV in., membran., mm. 305 × 210, ff. II. 152.

1 (f. 1). **S. Basilii M.** homiliae octo a Rufino latine redditae, praemissa translatoris praefatione ad Apronianum (ut ap. M., P. G. 31, 1723-1794, hoc tamen ordine I-III. VI-VIII. IV. V).

2 ⟨**Pseudo-**⟩**Ignatii** epistularum antiqua versio (Opp. Patr. apostolic., ed. Funk, 2, p. 47-213). [1] (f. 35). Ioanni Evangelistae epist. I. II. [2] (f. 35^v). Christi matri Mariae et Mariae responsio. [3] (f. 36). Ad Mariam Cassobolitam. [4] (f. 36^v). Ad Trallianos. [5] (f. 39). Ad Magnesianos. [6] (f. 41). Ad Tarsenses. [7] (f. 47). Ad Smyrnenses. [8] (f. 49). Ad Polycarpum usque ad v. *ut hominem* (ed. cit., p. 159, 18). [9] (f. 49^v). Ad Antiochenses. [10] (f. 51). Ad Heronem. [11] (f. 52). Ad Ephesios. [12] (f. 55^v). Ad Romanos. [13] (f. 57). **Heronis** laus in eum et successoris eius (Funk, l. c., p. 214).

3 (f. 57). **S. Polycarpi** epistulae ad Philippenses antiqua versio (Opp. Patr. apostolic., ed. Zahn, Lipsiae 1876, 2, p. 111-133).

4 (f. 59). **Benedicti** ab. Ananiensis admonitio ad filium spiritualem (M. 103, 683-700; in ms. *Incipit beati basilij libellus ad filios spirituales*).

5 (f. 66). ... *Beati iohannis Episcopi contra quosdam hereticos de similitudine carnis peccati,* ut in cod. 186, 4.

6 (f. 77^v). **Rufini** *explanatio* in symbolum (M. 21, 335-386).

7 (f. 93). Fragmentum expositionis in illud: « Beati pauperes spiritu » (Matth. 5, 3). Inc. *Beati* etc. *Hoc est testamentum nouum quod in cordibus.* Des. *hominibus uiles uideri timemus quia per.*

8 (f. 101). **Pauli diaconi** ⟨Historia miscella⟩ usque ad v. *iura reduxit* (M. 95, 743-989, A, 6). Desunt in codice omnia quae ap. M. litteris inclinatis impressa leguntur.

9 (f. 139^v). Nota de Simonis Maccabaei successoribus. Inc. *Simoni machabeo successit in regimine filius.* Des. *ut tam iudeis quam romanis placeret.*

10 (ibid.). Notae de Herodibus duae parvi momenti. I inc. *Genuit autem filium herodem.* II des. *fuit patruus eius qui iacobum interfecit.*

11 (f. 140). Chronici de Caroli M. rebus gestis fragmentum perbreve. Inc. *Anno domini d c c | x x fuit Initium Karuli in Lombardia.* Des. *coronatus est Imperator Romanus ab eodem papa.*

12 (f. 140ᵛ). **Isocratis** Nicocles sive Cyprii (in ms. *Liber de offitio subiectorum*), Guarino Veronensi interprete, praemisso prologo qui inc. ⟨S⟩*alamin Praeclara olim Cypri urbs,* des. *Certi namque testes assunt. Nicoclem utroque accepto commentario ysochrathi viginti talenta dono misisse.* Or. inc. *Plerique sunt qui graues in eloquentia animos.* Des. *uniuersa haec licebit absoluere.*

Ff. I. 152 ex alio codice avulsa eodem saec. XV perscripto, fragmentum continent ⟨**Servii** Commentarii in Vergilii Bucol.⟩, scil. ab initio ad v. *uniuersa substantia unde* (in I, 33).

Tituli rubri; litterae initiales nullae exstant. Ff. II. 94-100. 145ᵛ-151 vacua. Iʳ. 152ᵛ olim codicis tegumentis adglutinata magna ex parte prorsus evanida. 152ʳ in marg. inf. pauca nullius momenti.
In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

304. Saec. XIV, chart., mm. 287 × 214, ff. 124.

S. Basilii M. opera nonnulla in latinum versa.

1 (f. 1). Hypotyposis, hoc est descriptio vitae monasticae. Inc. ⟨D⟩*omino nostro ihesu christo precipiente.* Des. *ydonei erunt ad alios dicere* (cf. M., P. G. 31, 1510-1514, append.). Subnectitur **2** (f. 2, lin. 17) De iudicio Dei (cf. M. ibid., 31, 653-676). Inc. *dei et noui* (!) *suauitate et benignitate.* Des. *et ita subiungere moralia.* **3** (f. 14ᵛ). Constitutiones monasticae, praemisso (f. 13) prooemio (cf. M. ibid., 1321 sqq.). Prooem. inc. ⟨A⟩*more sapiencie. que est.* Des. *a fumo passionum excurras.* Capita hoc ordine invenies: 2. 17. 3-5. 7. 13-16. 18. 22. 23. 27-29. 11. 12. 19. 6. 8-10. 20. 21. 24-26. 30-34. Cap. 1 desideratur, 2 inc. ⟨P⟩*rimum quidem Igitur ex omni modo,* 34 des. *in hominibus conuersacio in qua et bene placentes. nos ostendat Ihesus christus ad gloriam sancti sui et adorandi nominis... amen.* **4** (f. 59ᵛ). Sermo asceticus (cf. M. ibid., 881-888). Inc. ⟨E⟩*xercitatiua uita unam destinacionem.* Des. *per illa loquetur. quod oportet loqui.* **5** (f. 64). Prooemium (*Amator hominum deus qui docet* etc.) in Regulas brevius tractatas usque ad v. *omnem uacacionem uite. ad id. quod proficuum est et honestum dispensatis* (cf. M. ibid., 1080, B), quibus subnectitur **6** (f. 64ᵛ, lin. 6) Prooemium in Regulas fusius tractatas (cf. M. ibid., 889-901). Inc. *et quando dei gratia in nomine domini.* Des. *quia nescimus qua die aut ora. dominus noster veniat.* **7** (f. 70ᵛ). Regulae fusius tractatae usque ad

interrogationem 38 (M. ibid., 1016, C-D). Inc. ⟨I⟩*nterrogatio morum* (leg. monachorum) *ad santum Basilium.* ⟨Q⟩*uoniam nunc potestatem dedit nobis.* Des. *quodammodo ipsius concupissencia et renouatur. quod uigilans est.* Sequitur interrogatio 38.

Codex est una tantum columna currenti littera perscriptus, altera enim ad textum graecum, ut videtur, excipiendum vacua relicta est. Litterae initiales desunt. Ff. 51v. 52r. 111v. 112r vacua. 1r manu saec. XV *Basilij regula.* | *Bibliotheca apostolica* | *ex pluteo primo* (supra lin. corr.: *VII*) *bibliothecae magnae secretae.*

In tegumenti dorso cernuntur stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

305. Saec. XV (ff. 1-28 a. 1452, cf. f. 28; ff. 29-84 a. 1453, cf. ff. 52v. 68. 84v), chart., mm. 290 × 214, ff. II membran. 140.

Miscellanea.

1 (f. 1v). **S. Gregorii Nazianzeni** Apologeticus (cf. M., P. G. 35, 468-515), interprete Rufino, praemisso (f. 1r) translatoris prologo (M., ibid., 36, 735-736). Inc. *Victus sum et fateor me esse superatum.* Des. *grex simul et pastores in christo* (S. Gregorii Naz. opp., ed. Argentinae 1508, f. bv-g IIIv). Sequitur nota temporis *1452. 19. aprilis.*

2. **S. Ioannis Chrysostomi** opuscula aliquot, interprete incerto. [1] (f. 29). Adhortatio ad Theodorum lapsum (in ms. *De reparatione lapsi libellus.* Biblioth. casin. 3, Flor., p. 389-441. Cf. M. 47, 277-308). Subicitur nota temporis *1453* | *2a. maij.* [2] (f. 53). Sermo de Moyse (in ms. *dominica IV in quadragesima.* S. Ioan. Chrysost. opp., Paris. 1581, 1, col. 501-503. Iterum ed. Liverani, Spicilegium Liberianum, Florentiae 1864, p. 190-192, s. Petro Chrysologo tribuens). [3] (f. 54). Sermo de sancto Ioseph (in ms. additur *Dominica III in quadragesima.* S. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., col. 496, lin. 33-499. Iterum ed. Liverani, op. cit., p. 187-189, s. Petro Chrysologo tribuens).

3 (f. 56v). **S. Hieronymi** *comentarium super passione domini nostri ihesu christi secundum Matheum* (scil. in Matth. evang. comm. a v. *Erubescant qui putant* ad v. *cum gloria uidebitis.* M. 26, 197, C, 4-224, C, 2). In fine librarius apposuit notam temporis *1453.*

4 (f. 68v). **S. Ioan. Chrysostomi** De laudibus beati Pauli *diuini apostoli.* Libellus concinnatus ex variis excerptis homiliarum I-VII de s. Paulo (s. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., 1, 695-728; cf. M. 50, 473-514) latine per Anianum redditarum.

5 (f. 75). *De laudibus beati pauli Libellus alius.* Sunt excerpta ex ss. Hieronymo, Ambrosio, Gregorio M., Augustino, Aratore, s. Leone M., Origene, s. Clemente, Eusebio, s. Gregorio Nazianzeno, Gaio, Dionysio Corinthi episcopo, Epiphanio, Theophilo Antiochen. Excerptum I est s. Hieron. De viris inlustr. c. 5 (Richardson, p. 9-11); ultimum Theophili fragmentum commentariorum in Evangelia ex s. Hieron. epist. ad Algasiam, scil. a v. *Diues qui habebat*

ad v. *lumen est perdiderunt* (M. 22, 1020, lin. 22 - 1021, lin. 20). Adscripta est in fine nota temporis *1453. 12ª. maij.* Praemittitur prologus qui inc. *Hactenus diuini apostoli laudes* et des. *Pastorali rutro* (supra lin. *uirga*) *tibi fuerint abigendi.*

6 (f. 90). **Plutarchi** opusculum Ad principem ineruditum (in ms. *Quid Principem decet*), Rinucio interprete. Inc. *Platonem Kirenei hortati sunt.* Des. *lucullum audire coegit.* Praeit interpretis epistula *Reuerendissimo Patri domino G*⟨abrieli⟩ *Cardinali Senensi Bononie Legato* (postea Eugenio IV), quae inc. *Rex Persarum Artaxerses,* des. *eadem animi tranquillitate hoc suum opusculum legas.*

7 (f. 93ᵛ). **Diogenis** *Canis epistole* ⟨4-7. 9-14. 16. 18-20. 22. 25-27 Hercher⟩ *latine per Rynucium facte.* Epist. I Antipatro inc. *Noli mihi succensere quod cum in macedoniam.* XX Anniceridi des. *qua sola animus bene ualere et ab egritudine liber esse potest.* Praeit Rinucii epistula ad Pogium, quae inc. *Inter hos turbulentos rerum curialium motus,* des. *ex quo canes scite scribunt equo animo audiamus.*

8 (f. 96ᵛ). **Hippocratis** epistula 22 et **Euripidis** epistulae 1. 3. 2 Hercher, eodem interprete. Hippocratis epist. inc. *Cognicionis cura sit tibi.* Euripidis epist. III Sophocli des. *scias eum esse uirorum optimum.* Praeit interpretis praefatiuncula quae inc. *Diogenis canis omnibus qui se gentiles appellant Gemitum dicit. Vereor mi poggi* et des. *pari quoque animo audiamus.*

9 (f. 98). Epistulae tres, scil. **Abaris** Phalari (inter Phalaridis epist. 57 Hercher), **Pythagorae** Hieroni et **Lysidis** Hipparcho (scil. 2. 3 inter Pythagorae et Pythagoreorum epist.) a Rinucio latine redditae. Praemittitur epistula translatoris N⟨icolao d'Acciapaccio † 1447⟩ Cardinali Capuano, quae inc. *Inter hec saluatoris nostri Natalicia,* des. *earum argumenta in primis ascripsi.* Singulis epistulis praefixa sunt argumenta, quorum primum inc. *Abaris in philosophia apud hyperboreos,* tertium des. *sapiencia ingredi non potest.* Epist. Abaris inc. *Quod sis seuus.* Lysidis epist. des. *te mihi mortuum scito.*

11 (f. 100ᵛ). **Pythagorae** Aurea verba, interprete eodem. Inc. *Deos immortales ut lege constitutum est.* Des. *et non amplius mortalis neque corruptibilis.* Praemittitur (f. 100) prooemium *ad litteratissimum uirum P*(etrum) *Ciccum paulum Ciuem Romanum,* quod inc. *Credo ni fallor suauissime petre* et des. *ad ipsa uerba descendamus.*

12 (f. 102). **Bruti** epistulae 35 cum totidem aliorum responsoriis ad eum, praevia praefatione Mithridatis, eodem Rinucio interprete. Praefatio inc. *Bruti epistolas iterum ac sepius sum admiratus.* Des. *inconsulte facilia ducuntur.* Epistula I Bruti Pergamensis inc. *Audio uos dolobelle dedisse pecunias.* Ultima Damae Bruto des. *denegare necesse est.* Sequitur (f. 108ᵛ) Rinucii epistula ad Nicolaum V, quae inc. *Solent beatissime pater qui inuigilant* et des. *procul dubio caras habebit.* Exstat

haec versio in Epistulis laconicis editis Basileae an. 1554, cura Gilberti Cognati Nozereni, p. 24.

13. **Demosthenis** quaedam a Rinucio traducta. [1] (f. 110v). Decreta et Philippi epistulae ex oratione De corona excerpta. Primum decretum Demosthenis inc. *Mnesiphilo preside. Aprilis prima intrantis.* Ultimum des. *Calleschrus. Diotimi. Cothocydes.* Praeit (f. 109v) epistula ad Pogium, quae inc. *Ille rem optimam et sibi salutarem,* des. *sigillatim non de nihilo inserui.* In fine subtexuntur pauca Rinucii cum eiusdem versione epigrammatis in honorem militum qui pro patria occubuerunt (ex Demosth. De corona, 289). Inc. *Qui ob rempublicam pugnando in acie ceciderunt.* Des. *At in uita nemini datur effugere fatum.* [2] (f. 116). Oratio ⟨ad Philippi epistulam⟩. Inc. *Quod quidem uiri athenienses.* Des. *reliqui greci esse prompciores paracioresque.* Praeeunt [a] (f. 115) epistula interpretis *ad Reuerendissimum Patrem dominum et Episcopum portuensem Cardinalem Veneciarum. ac sancte Romane ecclesie vicecancellarium,* quae inc. *Sapientis cuiusdam sentencia* et des. *quod breuiter huiusmodi est;* [b] (f. 116) argumentum quod inc. *Rex macedonum philippus* et des. *oppremi posse.* In fine (f. 118) legitur nota interpretis: *Epistolam philippi de qua supra in oracione mencio fit. quia per L. Aretinum accepi esse translatam consulto siui illam apud suos ualere. Censui enim satis esse quod nostris seculis semel uenerit in latium.*

14 (f. 122). **Aristotelis** De mundo, interprete eodem. Inc. *Mundus est ex celo et terra.* Des. *is felix ac beatus indilate futurus existit.* Subiungitur *Finis hic huius iste.* Praeeunt [1] (f. 121) translatoris epistula Nicolao V, quae inc. *Exhortacionibus Reuerendissimi patris,* des. *ad interpretacionem festinat Oracio;* [2] (f. 122) prooemium quod inc. *Diuina quedam ac beata res philosophia,* des. *donari ornarique dignum est ac decorum.*

15 (f. 131v). **Hippocratis** epistulae 1-5. 11-16. 18. 20. 22 Hercher, interprete eodem. Praeit epistula Rinucii A⟨ntonio Cerda † 1459⟩ *tituli sancti Crisogoni presbitero cardinali.* Inc. *Quem tuo hortatu nuper.* Des. *non frustra paruisse mandatis.* Epist. 1 (Artaxersis Paeto) inc. *Morbus qui nomine appellatur.* Ultima des. *cognicionem accedere uelis.* Exstant in Epistulis Laconicis, curante Gilberto Cognato Nozereno, Basileae 1554, p. 63-120.

In fine (f. 137) leguntur epistulae duae **Rinucii**, quarum prior Nicolao V inc. *Philippus Mediolanensis uir inter medentes* et des. *loquentes audire dignetur,* altera A⟨ntonio Cerda⟩ cardinali Ilerdensi inc. *Ippocrates Coi cuius maximum* et des. *regnabat corpore uirtus. Vale.*

Littera initialis prima aurea et coloribus picta. Tituli usque ad f. 84 rubro exarati. Ff. I. IIr (membranea). 28v. 85-89. 118v-119. 138v-140 vacua. IIv index legitur manu saec. XV confectus. In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

306. Saec. X. XI. XV, membran., mm. 254 × 174, ff. I. 164.

1. S. Gregorii Nazianzeni orationes VIII a Rufino translatae, praemisso (f. 2) interpretis prologo (M., P. G. 36, 735-736). Haec versio edita est Argentinae a. 1508, per Ioannem Knobluc. [1] (f. 3). Apologeticus. Inc. *Victus sum et fateor me esse superatum.* Des. *omnes dicamus gloriam. grex simul et pastores* (cf. M. ibid., 35, 408-513). [2] (f. 31ᵛ). De epiphaniis. Inc. *Christus nascitur. gloriamini. christus e cęlis. occurrite.* Des. *optamus in quantum uinctis in carne* (cf. M. ibid., 36, 312-333). [3] (f. 40ᵛ). De luminibus. Inc. *Iterum ihesus meus. et iterum mysterium.* Des. *lux uestra fulgeat coram hominibus* (cf. M. ibid., 336-360). [4] (f. 49). In Pentecosten. Inc. *De sollemnitate huius diei. pauca dicenda sunt.* Des. *uiua festiuitas et exultatio sanctorum* (cf. M. ibid., 36, 428-452). [5] (f. 57). In seipsum. Inc. *Desiderabam uos o filii. quia et pari mensura.* Des. *uita et fide probabili* (cf. M. ibid., 35, 1228-1252). [6] (f. 65ᵛ). Ad cives Nazianzenos. Inc. *Ventrem meum. uentrem meum doleo.* Des. *in futuro misericordiam speramus* (cf. M. ibid., 964-981). [7] (f. 70ᵛ). De reconciliatione et unitate monachorum. Inc. *Linguam nostram soluit alacritas.* Des. *quę superat omnem mentem custodiat corda uestra* (cf. M. ibid., 35, 721-752). [8] (f. 80). De grandinis vastatione. Inc. *Quid laudabilem soluitis ordinem.* Des. *quem fructificauit primo in christo ihesu domino nostro* (cf. M. ibid., 933-964).

2. S. Ioannis Chrysostomi opuscula complura latine versa.

[1] (f. 88ᵛ) De compunctione cordis lib. I (inc. *Cum te intueor beate Demetri* |||| *Frequenter insistentem mihi,* des. *uitam uero suam atque operam negligenti*); - (f. 105) lib. II (inc. *Et quomodo potest fieri quod imperas,* des. *cibus* ⟨*in*⟩*extricabilibus et inmortalibus flammis.* S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, p. 492-519; cf. M., P. G. 47, 393-422). [3] (f. 116ᵛ). Quod nemo laeditur nisi a semetipso (cf. M. ibid., 52, 459-480). Inc. *Scio quod crassioribus quibusque.* Des. *nequaquam poterunt ei qui a semetipso non leditur* (ed. cit., 656-673). [4] (f. 133ᵛ). Ad Theodorum lapsum lib. I (Bibliotheca casin., 3, Flor., p. 389-411. Cf. M. ibid., 47, 277-308).

Codicem tres descripserunt librarii, quorum primus, saec. X, ff. 1-37. 133-138; alter, saec. XI, ff. 40ᵛ-93; tertius, saec. XV, ff. 38-40ʳ. 94-132; 139-164 exaravit. Prima littera initialis rubro et viridi colore depicta, reliquae, pariter ac tituli, sunt minio illitae, duabus tamen exceptis (ff. 65ᵛ. 80ʳ), quae imagines exhibent rudi calamo delineatas. In imis foliorum marginibus quaterniones supputantur numero XVII. F. Iʳ vacuum. Iᵛ *S. Ioannes Chrostomus* manu saec. XVII. Iʳ manu saec. XII scriptum legitur *Sancti spiritus adsit nobis gratia,* quibus verbis subnectuntur alphabeti litterae et oratio dominica. 1ᵛ tabula rudi manu delineata conspicitur, nunc aliquantum evanida. In parte superiore s. Gregorius eiusque diaconus pedum ferens quattuor viris occurrunt. Superius exscripti sunt versus *Grecia quam felix quę pollet ut unica phenix.* | *Inter multiplices quas mundus habet regiones.* | *Excipitur roma pulcherrima sicuti luna.* | *Quare*

Gregorius sit quamuis hic memorandus. | *Cuius sunt socię sapientia uirginitasque. Tamen Gregorius* | *noster prępfertur qui Petri sede potitur* | *Qui reserant çelum meritis merito meritorum.* In parte tabulae inferiore duo viri sedent (s. Gregorius Nazianzenus et Rufinus, nisi fallor), quorum prior in libro scribit *Victus sum.* Reliquas inscriptiones quae has imagines circumdant, utpote parvi momenti, neglexi.

Integumenti dorsum stemmata praebet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

307. Saec. XV, membran., mm. 149 × 173, ff. I chart. 120.

S. Gregorii Nazianzeni sermones VIII, Rufino interprete, ut in cod. praecedenti.

1 (f. 1). Rufini praefatio (M., P. G. 36, 735-736). 2. S. Gregorii sermones. [1] (f. 2). Apologeticus (cf. M. ibid., 35, 408-513). [2] (f. 33v). De theophania (cf. M. ibid., 36, 312-333). [3] (f. 42v). De luminibus (cf. M. ibid., 336-360). [4] (f. 53v). In seipsum de agro reversum (cf. M. ibid., 35, 1228-1252). [5] (f. 63v). Ad cives Nazianzenos (cf. M. ibid., 964-981). [6] (f. 70). In Pentecosten (cf. M. ibid., 36, 428-452). [7] (f. 79). De reconciliatione et unitate monachorum (cf. M. ibid., 721-752). [8] (f. 90). De grandinis vastatione (cf. M. ibid., 933-964).

3 (f. 100). ⟨**S. Phoebadii** episc. Aginnensis⟩ De fide orthodoxa (M. 20, 31-50).

4 (f. 112). De revelatione capitis s. Ioannis Baptistae, auctore incerto (M. 4, 1013-1020, inter opp. s. Cypriano falso adscripta).

Titulus primus (f. 1) aureus, reliqui rubro exarati. Litterae initiales auropictae et coloribus distinctae. Ff. Ir. 117-120 vacua. Folio Iv adglutinata est membranula mm. 115 × 30, in qua manus saec. XV scripsit *Gregorij Nazanzeni Episcopi Sermones a Rufino traducti.* In marg. inf. folii 1r ornamentum pictum exstabat, quod, membrana forfice excisa, magna ex parte periit.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

308. Saec. XIV, membran., mm. 316 × 205, ff. 73.

Vita Barlaam et Ioasaph latine reddita (in ms.... *liber gestorum barlaam et iosaphat seruorum dei greco sermone editus a iohanne damasceno uiro sancto et erudito.* Bibliotheca hagiographica latina Bollandiana, Barlaam n. 1).

F. 73r. Excerpta [1]) de virginitate B. M. V. ex s. Bernardi hom. 2, § 2 (super « Missus est ») et ex epist. 174 (M. 182, 332-336; 183, 62); [2]) de virtute in communi ex variis locis praesertim eiusdem Bernardi. Primus locus excerptus est ex libro Guilelmi abb. s. Theoderici De contemplando Deo (M. 184, 378, A, 8-11); ultimum ex epist. s. Bernardi ad Sophiam virginem (M. 182, 257, A, 6-8). In folio 73v alia eiusmodi, ut videtur, excerpta legebantur, quae nunc maxima ex parte perierunt.

Litterae initiales rubrae et caeruleae. Titulus (f. 1) minio exaratus. F. 72v rubris litteris *Quoniam in die mandauit dominus benedictionem et non. c. suum:* subnectitur

litteris nigris *Finito libro laus sit et gloria christo. Amen.* In parte folii inf. lineae tres prorsus erasae.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

309. Saec. XIII, membran., mm. 202 × 145, ff. II. 154.

Vita Barlaam et Ioasaph latine reddita (in ms. *Incipit liber barlaam de uita monachorum quem composuit Iohannes damascenus.* Bibliotheca hagiographica latina Bollandiana, Barlaam n. 1).

Litterae initiales rubro et caeruleo pictae. Correctiones et additamenta tum inter lineas tum in marginibus passim occurrunt. Ff. I. II^r. 153^v. 154 vacua. II^v manu saec. XV *Historia Barlaam et iosaphat per ioh. Damascenum.* 1^r manus librarii aequalis in summo marg. *403 Carte CLIIII.* notavit et pictor miniarius titulum *Incipit liber barlaam de uita monachorum quem composuit Iohannes Damascoenus.* 153^r manu saec. XIV *Liber Colucij* ⟨Salutati⟩ *de Stignano.*

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

310 (olim 2807, cf. f. 1^r). Saec. XIII-XIV, membran., mm. 302 × 212, ff. XIII. 162.

Miscellanea.

1 (f. 1). **S. Ioannis Damasceni** De fide orthodoxa libri I-IV, Ioanne Burgundione Pisano interprete (in ms. *Iohannis presbiteri damasceni mansus liber incipit in quo est traditio certa orthodoxe fidei capitibus diuisa .c. a burgundione iudice qui pisano de greco in latinum Domino. III. egenio* (!) *beate memorie pape translatus.* Cf. M., P. G. 94, 790-1227). Liber I inc. *Deum nemo uidit unquam ... Ineffabilis est igitur deus et incomprensibilis. Nullus enim recognoscit patrem nisi filius.* Lib. IV des. *et indeficiens id quod ab ipso est gaudium fructificantes Amen.* Praemittuntur (f. XI^v) capitula, quorum I inc. *Quoniam incomprehensibilis est deus et quoniam non est* et C est hoc: *De resurrectione mortuorum.*

2 (f. 25). **S. Ioannis Chrysostomi** homilia « quod nemo laeditur nisi a se ipso ». Inc. *Scio quod crassioribus quibusque et presentis uite illecebris inhiantibus.* Des. *Si omnes qui terram et mare habitant circumueniant ad ledendum: nequaquam poterunt ei nocere qui a semetipso non leditur* (S. Ioan. Chrysostomi opera, Parisiis 1581, v. 5, col. 656-673; cf. M., P. G. 52, 459-480).

3. S. Anselmi Cantuariensis archiep. opera complura. [1] (f. 30^v). Dialogus (in ms. *tractatus*) de veritate (M. 158, 467-486), praeviis capitulis (S. Anselmi opera ed. Gerberon, Venetiis 1744, v. 1, p. XXXIII). [2] (f. 35^v). Dialogus (in ms. *tractatus*) de libero arbitrio (M. ibid., 489-506), praemissis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXIII). [3] (f. 40). Dialogus (in ms. *tractatus*) de casu diaboli (M. ibid., 325-360) cum capitulis (Gerberon, 1, p. XXXI). [4] (f. 49). De conceptu virginali et originali peccato (M. ibid., 431-464), praeviis

capitulis (Gerberon, 1, p. xxxii). [5] (f. 55). Cur Deus homo, praemissis capitulis (Gerberon, 1, p. xxxi-xxxii), liber I; - (f. 65) II (M. ibid., 359-432). [6] (f. 72). De processione s. Spiritus (M. ibid., 285-326). [7] (f. 80). De azimo et fermentato (in ms. *Incipit epistola de sacrificio azimi et fermentati.* M. ibid., 541-548). [8] (f. 81). De sacramentorum diversitate (in ms. *Epistola de sacramentis ecclesie...* M. ibid., 551-554). [9] (f. 82). De concordia praescientiae et praedestinationis et gratiae Dei cum libero arbitrio (M. ibid., 507-542). [10] ((f. 89). De fide Trinitatis et de incarnatione Verbi, omissa praefatione (in ms. *Incipit epistola.. de incarnatione uerbi.* M. ibid., 261-284). [11] (f. 93v). ⟨Proslogion⟩ sine prooemio et fine (M. ibid., 223-240, B, 14 usque ad v. *non immunda sed*). [12] (f. 97). Proslogion (M. ibid., 223-242), praeviis capitulis (Gerberon, 1, p. xxx-xxxi). [13] (f. 100). Epistula 103 (ex hoc cod. et ex ms. Sagiensis monasterii ed. Gerberon, ex quo M. 159, 252). [14] (f. 100v). Monologium (M. 158, 141-224), praeviis capitulis (Gerberon., 1, p. xxix-xxx). [15] (f. 114). Epistula 29 (M. 159), [16] (f. 114v) epist. 2 (subnectitur (f. 115b, lin. 9 ab imo) parvum fragmentum de diversis virtutibus, quibus indiget homo post originale peccatum. Inc. *In ipsa quippe sua origine in qua iustus homo conditus fuerat.* Des. *Nunc ergo maioribus studiis utimur cum salutem necquaquam habitam. sed reparare curamus ablatam*), [17] (f. 115v) epist. 105, [18] (ibid.) epist. 12, [19] (f. 116) epist. 11.

4 (f. 116v). ⟨**Eadmeri** monachi⟩ De s. Anselmi similitudinibus, duobus ultimis capitibus omissis (M. 159, 605-702).

5 (f. 145). ⟨**Gaunilonis** monachi⟩ Pro insipiente (M. 158, 241-248).

6 (f. 146). ⟨**S. Anselmi Cantuariensis** archiep. Apologeticus contra Gaunilonem⟩ (in ms. *Contra respondentem pro insipiente.* M. ibid., 247-260).

7 (f. 148). ⟨De homine bono et malo⟩. Inc. *Bonus homo de omnibus hominibus bonis et malis. bonum sibi adquirit.* Des. *O quam durus. o quam amarus est superbie egressus. que angelos deiecit. homines minauit de paradiso.*

8. S. Anselmi Cantuariensis archiep. [1] (f. 148v) epistula 17 (M. 158, 1166-1167); [2] (f. 149) ⟨Meditatio XI De redemptione humana⟩ usque ad v. *gustare per amorem* (M. ibid., 762-769, A, 6).

9 (f. 151). **S. Bernardi** Meditationes ⟨de humana conditione⟩ (M. 184, 485-508).

10 (f. 155v). **S. Ambrosii** De bono mortis (M. 14, 567-596).

Ff. II-Xr glossarium philosophicum continent manu saec. XIV exaratum. Inc. *Accidens. Quod vnum accidens sit in diuersis quia uirtus vna est in diuersis.* Des. *christianus. christianus. nullum deus reicit a se sub nomine accedentem...*

Litterae maiores pariter atque maximae rubro et caeruleo colore alterna vice exscriptae. Tituli rubri. In marginibus correctiones, additiones, notabilia passim occur-

runt. F. I[r] manu saec. XVI *2807*, dein *Io. Damasceni lib. de orthodoxa fide et alia aliorum 2807.* I[v] saec. XIV indicis pars, quaedam plumbo exarata et nota numeralis *LXXXVII.* X[r] manu saec. XVI *Ex viij. Pluteo Bibliothecae magnae secretae.* 162[v] in margine summo *Ad usum ffratris Ludouici de sancto Martino de Venetiis minorum emptus a quodam iohanne francisci zati florentino | anno domini 1364° 3ª die marcij presentibus ffratribus iohanne buratto de lug̅ et zanebono de ueneciis ubi tunc | cum isto alios plures libros emi*, dein multa plumbo pallidissime exarata.

Integumentum ex duabus tabulis constat saec. XVI corio castaneo impresso obductis. Fibulae ceciderunt.

311 (olim 2523, cf. f. 1[r]). Saec. XIV, membran., mm. 226 × 160, ff. VI (III-VI chart.). 217 (+ f. 122 bis numerato, — f. 213 librarii neglegentia omisso).

S. Ioannis Damasceni et pseudo-Dionysii Areopagitae opera complura.

1 (f. 1). **S. Ioannis Damasceni** De fide orthodoxa libri I-IV a Ioanne Burgundione Pisano in latinum translati, omnino ut in cod. praecedenti. Liber I inscribitur: *Iohannis presbiteri damasceni. liber primus incipit. in quo est traditio. Quoniam incomprehensibilis est deus, et quoniam non oportet querere et scrutari que non sunt tradita nobis a sanctis patribus prophetis apostolis et euangelistis certa ortodoxe fidei capitulis diuisa .C. a burgundione iudice ciue pisano, de greco in latinum domino .IIIº. eugenio beate memorie pape translatus.* Inest marginibus commentariolus, qui inc. *Materia huius libri haberi potest ex eo quod in apocalypsi dicitur ego sum alpha et* ω et des. (f. 99[v]) *conflagratione diffundet se et ascendendo et descendendo et dilactando se per partes mundi.*

2. ⟨**Pseudo-Dionysii** opuscula a Ioanne Sarraceno in latinum translata⟩ (S. Dionysii Areopagitae opera quintuplici translatione versa, Coloniae 1556, p. 758-840). [1] (f. 104). ⟨De caelesti hierarchia⟩. Inc. *Omne datum bonum... Sed et cunctus a patre mote luminis apparitionis processus.* Des. *silentio uenerantes.* Praeeunt: [a] (f. 101) translatoris prologus: *Quoniam prudentie uestre - poteritis imperare;* [b] (f. 101[v]) epigramma: *angelicarum scripturarum;* [c] (ibid.) capitula, quorum I inc. *quod omnis diuina illuminatio*, et XV inc. *que formatiue angelicarum uirtutum ymagines;* [d] (f. 102[v]) ⟨prologi I-IV in pseudo-Dionysii opera⟩ f. 206 rescripti, quorum I: *Primus liber qui inscribitur de celesti ierarchia - uidelicet introducat etc.;* II: *Secundus uero cui est inscriptio de ecclesiastica ierarchia - ut celestis futura etc.;* III: *Tertius dehinc continet - in ipso intelligenda esse;* IV: *Quartus de mistica theologia - per excellentiam essentie recurrere* (?). [2] (f. 124[v]). De ecclesiastica hierarchia. Inc. *Quod nostra quidem ierarchia.* Des. *diuini ignis accendam scintillas.* Praeeunt: [a]) translatoris prologus: *Post translationem angelice ierarchie - rationes ostendisse;* [b]) epigramma: *Signa reuerendorum;* [c]) capitula, quorum I inc. *que ecclesiastice ierarchie tra-*

ditio, et VII inc. *de hiis que fiunt.* [3] (f. 154ᵛ). De divinis nominibus. Inc. *Nunc autem o beate.* Des. *duce deo transibimus.* Praemittuntur: [a] (f. 153ᵛ) prologus: *Memor hospicij - reor referendam;* [b] (f. 154) capitula, quorum I inc. *Que sermonis intentio,* et X inc. *De sancto sanctorum.* [4] (f. 193). De mystica theologia, praevio prologo: *Ante misticam theologiam - disco et doceo interpretatur.* Inc. *Trinitas supersubstantialis.* Des. *absolui et supra tota.* [5] (f. 196). Epistulae I-XII. Prima inc. *Tenebre occultantur lumine.* Ultima des. *Quem decet gloria. laus. et cultus cum patre et spiritu sancto nunc et semper in secula seculorum amen.*

Ff. 201-214ᵃ tabulam continent fidei christianae. Inc. *In nomine sancte et indiuidue trinitatis... Anno domini millesimo Tricentesimo septuagesimo octauo Indictione prima. die XXIX mensis aprilis Incipit bona et vtilis tabula fidei christiane in qua plura sub breuibus verbis continentur. Primo septem uirtutes principales.* Mutila des. *Octauus* (scil. articulus fidei) *est credere in perso*⟨na⟩ *spiritus sancti hunc bartholom*⟨aeus apostolus dicens⟩ *credo in spiritum* ⟨sanctum⟩.

Codex duobus fasciculis constat, quorum prior ff. 1-100 continet litterasque maximas exhibet rubro et caeruleo colore distinctas, alter reliqua complectitur folia et litteras maximas praebet auro rubro caeruleo colore depictas. Tituli minio, litterae maiores rubro et caeruleo colore exaratae. Ff. IV-VI. 215ᵛ vacua. Iʳ notula saec. XVI *Io. Damasceni libri n° 2523.* Iᵛ versus quinque ⟨de tribus Mariis⟩: *Anna solet dici tres peperisse marias* etc. aliaque nullius momenti. In foliis II. 100. 211ᵛ. 214ᵛ possessorum notulae occurrunt turpiter erasae, in quarum una (f. 214ᵛ) has deprehendimus voces *...fratrum ordinis predicatorum.* IIᵛ manu saec. XVI *4 libri theologiae iohannis Damasceni.* III index a librario saec. XVIII conscriptus. 213ᵛ quaedam parvi momenti. 215 calami probationes. 216-217 ex quodam redituum libro saec. XIV-XV exarato avulsa.

Integumenti tabulae corio castaneo saec. XVI obductae fibularum vestigia exhibent.

312. Saec. XIV ex., membran., mm. 233 × 168, ff. II. 112.

S. Ioannis Damasceni De fide orthodoxa libri I-IV a Burgundione Pisano in latinum translati, ut in cod. 310. Praeeunt (ff. I. IIʳ) capita, ut in cod. cit. Opere absoluto (f. 112ᵛ), scriptum legimus *Explicit liber quartus iohannis damasceni in quo est traditio certa ortodoxe fidei, Capitulis diuisa centum a burgundione iudice ciue pisano. de greco in latinum. domino tertio eugenio beate memorie papa translatus.*

Tituli minio, litteraeque initiales caeruleo et rubro colore alterne illitae atque lineolis rubris et caeruleis alterna vice exornatae. In tertio custodiae folio titulus Clementis XI aetate conscriptus. F. IIᵛ stemma *L*⟨udovici de Torres⟩ *Archiepisc. Montisregal.* atramento delineatum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

313. Saec. XIII, membran., mm. 226 × 145, ff. 185 (— f. 177 librarii oscitatione omisso).

S. Ioannis Damasceni De fide orthodoxa libri I-IV a Burgundione Pisano in latinum translati, ut in cod. 310. In codice nulla est librorum distinctio, et opus inscribitur *Ioannis presbiteri damascheni* (!) *qui mansur. Liber incipit in quo tradicio est certa orthodose* (!) *fidei capitulis diuisa centum. a Burgundione iudice ciue pisano de greco in latinum domino secundo* (!) *Eugenio beate memorie pape translatus.*

Litterae initiales et saepe etiam tituli minio exscripta sunt. Variae lectiones et correctiones non una manu saec. XIV. XV inter lineas exaratae passim occurrunt. Ff. 182-184 alia manu coaeva suppleta. Folio 184^v calami probationes tum latina tum gallica lingua conscribillatae. 185 vacuum.

In tegumenti dorso aeque atque in chartula priori operculo adglutinata stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii impressa sunt.

314. An. 1439 (cf. f. 197^v), membran., mm. 369 × 252, ff. 247.

Didymi Alexandrini, s. Ambrosii et aliorum opera complura.

1 (f. 1^r). **Didymi Alexandrini** liber De Spiritu sancto a s. Hieronymo in latinum translatus, praevia interpretis praefatione (M. 23, 107-162).

2. **S. Ambrosii** [1] (f. 25) De fide (in ms. litteris capitalibus *Incipit beatissimi Ambrosii ad Gratianum piissimum et christianissimum imperatorem De Trinitate liber primus. Lege feliciter; at in multis exemplaribus inuenitur talis titulus. Libri beati Ambrosii De fide ad Gratianum sunt autem numero nouem: quinque de Trinitate: unus De incarnatione: tres De Spiritu sancto*) ad Gratianum liber I; - (f. 36^r) II; - (f. 47^r) III; - (f. 58^r) IV; - (f. 71^r) V (M. 16, 549-726). [2] (f. 92^r). De incarnatione (in ms. *Liber sextus...* M. ibid., 853-884). [3] (f. 104^r). De Spiritu sancto (in ms.... *Sequitur septimus De fide qui est primus De Spiritu sancto...*) liber I; - (f. 120) II; - (f. 135) III (M. ibid., 731-850). Singulis libris praeeunt (ff. 104. 120. 134^r) capita (G. Mercati, *Le* Titulationes *nelle opere dogmatiche di s. Ambrogio, Milano* 1897, p. 13-18). Libro I (f. 104) praemittitur Gratiani epistula ad s. Ambrosium (M. ibid., 913-914).

3 (f. 151). **Paschasii** *sancte. romane ecclesie cardinalis* De Spiritu sancto liber I; - (f. 160) II (M. 62, 9-40). Praeeunt priori libro capitula XIII (I *Dominum spiritum sanctum aperte de capite fidei idest de symbolo intelligendum,* XIII *Localem non esse spiritum sanctum*), et alteri libro capitula XII (I *Quia nulla creatura rationabilis cognatę creaturę possit infundi,* XII *Vbi eos qui spiritus sancti templum effecti sunt: ita dicit proficere debere ut deum portare in corpore mereantur*).

4. **S. Nicetae** opuscula tria. [1] (f. 169). De ratione fidei (in ms. *allo-*

cutio... M. 52, 847-852). [2] (f. 171). De Spiritus sancti potentia (M. ibid., 853-864). [3] (f. 176). Tractatus de diversis appellationibus D. N. Iesu Christo convenientibus usque ad v. *a mundi constitutione* (M. ibid., 863-866).

5. **S. Ambrosii** [1] (f. 178) De mysteriis initiandis (M. 16, 405-426). [2] (f. 184). De sacramentis liber I; - (f. 188^{r}) II; - (f. 188^{r}) III; - (f. 190) IV; - (f. 192^{r}) V; - (f. 195^{r}) VI (M. ibid., 435-482). [3] (f. 198). De excessu fratris sui Satyri (in ms.... *De morte. beati. Satiri fratris sui. siue de resurrectione*) liber I; - (f. 209) II (M. ibid., 1345-1414). [4] (f. 229). De obitu Valentiniani consolatio (in ms.... *De consolatione Valentiniani imperatoris.* M. ibid., 1417-1444). Des. *matura resurrectione conserues.* [5] (f. 239). De obitu Theodosii oratio (in ms.... *De obitu Theodosij. imperatoris. ubi die quadragesima eius. fecit. uerbum. Ambrosius.* M. ibid., 1447-1468).

Codicem diligenter exscriptum litterae maximae et maiores commendant auro illitae et frondibus pro ingenio intextis variisque coloribus distinctae. Tituli saepe saepius rubris notis capitalibus exarati; litterae magnae auro et caeruleo colore insignes. Correctiones tum inter lineas tum in marginibus hic illic occurrunt. Nulla sunt verba graeca, sed spatium ad ea excipienda vacuum relictum est. Ff. 24^{v}. 177^{v} vacua. In parte superiore folii 1 manus saec. XV indicem non integrum conscripsit, et in margine infer. pictor faciem hominis barbati quater in orbem depinxit. 197^{v} litteris maiusculis scriptum legimus *Explicit beati Ambrosii De sacramentis liber sextus; | explicit. die. XII. decembris. M. CCCC. XXX VIIII.* Inter f. 197 et 198 tria folia forfice excisa sunt, quae s. Ambrosii librum De sacerdotibus continebant uti eruitur ex notula (f. 197^{v}) *Incipit eiusdem Ambrosij de Sacerdotibus Sermo uel liber.* Codicem descripsit A. Mai (SS. Episcoporum Nicetae et Paulini scripta ex vaticanis codd. edita, Romae, 1827, p. VII).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. Zelada card. bibliothecarii.

315. Saec. XI, membran., mm. 361 × 232, ff. II. 233.

<Pseudo->Hieronymi Breviarium in psalmos (M. 26, 871-1346).

Codex binis columnis oscitanter exaratus. Litterae maximae rubro flavo caeruleo colore, alias et imaginibus rudi manu depictae, maiores minio aut nigro atramento exscriptae, tituli rubro delineati. Quaterniones in imis foliorum marginibus saepissime numerati sunt. Ff. I. II. 232. 233 ex codice saec. XIV avulsa continent quasdam quaestiones de iure canonico, quas distincte recensere non iuvat. II. 233 admodum evanida. In margine f. 215 infer. legitur *Ego Petrus.* 231^{v} pauca subiciuntur parvi momenti.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

316. Saec. IX-X, membran., mm. 361 × 232, ff. 222 (+ ff. 13^{a}. 153^{a} librarii neglegentia omissis).

<Pseudo->Hieronymi Breviarium in psalmos (M. 26, 871-1346).

Codex duabus columnis diligenter exscriptus. Litterae maximae interdum minio illuminatae, maiores rubro aut nigro atramento distinctae, tituli uncialibus notis rubris aut

nigris exarati. Singuli quinterniones in imis foliorum marginibus supputati. Correctiones marginales et interlineares plerumque ipsius librarii manu occurrunt. Post f. 131 folium unum excidit. Margines complurium foliorum forfice excisi interdum laciniis resarti.

F. 1 a tineis corrosum, litteris capitalibus ingenioso nexu intextis hunc praefert titulum *Incipit breuiarum sancti Hieronimi presbiteri in psalterio*, et in margine superiore *Ieronimus super psalterium.* 159^{v} ⟨quaedam antiphonae de s. Caecilia⟩ mendosissime ab altero librario exscriptae. 222^{r} litteris maiusculis scriptum legimus *Explicit tractatus ps | psalmorum sancti Heronimi | presbiteri numero CL explicit tra | Ego Norbertus scripsi | acolitus* |||| |||| 222^{v} manus saec. XI scripsit "confiteor„ et "misereatur„ a communibus diversa et duas antiphonas quas et notis musicis instruxit.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

317. An. 1554 (cf. f. 258^{v}), chart., mm. 352 × 245, ff. 260 (— ff. 36. 43. 90 librarii oscitatione omissis).

1 (f. 3). ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi**⟩ *Expositio super psalmos* (cuius specimen ap. M. 26, 1355-1378) maxima ex parte ex Arnobii commentario desumpta (cf. M. 53, 327-570). Inc. *Beatus vir ... Quidam putant istius psalmi clauem.* Des. *spiritualibus ditati fructibus mereamur adiungi concinnentibus. Ipsi gloria et imperium cum aeterno patre et spiritu sancto in cuncta saecula saeculorum. Amen. Explicit tratactus (!) psalmorum sancti Hieronymi praesbiteri.* Praemittuntur: [1] (f. 1) ⟨pseudo-⟩Hieronymi praefatio in librum comitis (M. 30, 501-504); [2] (f. 1^{v}) ⟨pseudo-⟩Damasi epist. 5 (M. 13, 440-441); [3] (f. 2) ⟨pseudo-⟩Hieronymi epist. 47 usque ad v. *ut uox ista laudis semper canatur quod est. Alleluia* (M. 30, 304-305, A, 5).

2. Expositiones in cantica (f. 238^{v}) Isaiae, (f. 239) Ezechiae, (f. 242) Annae, (f. 245^{v}) Moysi "Cantemus Domino„ (f. 251) Habacuc, (f. 255) Zachariae. Prima inc. *Confitebor tibi domine ... Qui prius in solitudine dixeratis, quando ascendistis de terra aegypti et mare siccatum est rubrum.* Ultima des. *Atque ad mansionem perpetuae pacis possumus intrare quod promisit.*

3 (f. 252^{v}). Deuteronomii fragmentum, scil. a cap. 31, 22 ad finem.

4 (f. 255^{v}). *Expositio* ⟨pseudo-⟩*Athanasii super fidem catholicam.* Inc. *Quicumque ... Fides dicitur credulitas, siue credentia catholica. Catholica uniuersalis dicitur.* Des. *Viuos dicit eos quos tunc aduentus dominicus in corpore uiuentes inuenerit, et mortuos: iam antea sepultos, et aliter dicit uiuos iustos, mortuos peccatores. Ad cuius aduentum* etc.

5 (f. 258). *Expositio orationis dominicae.* Inc. *Oratio dominica propriae dicitur quia Christus filius Dei uiui, de impenetrabile sapientia sua docuit discipulos suos orare.* Des. *libera nos a malo: idest sua pietas liberet a peccato, a diabolo, ab omni opere malo, vel de inferno: Amen.*

Codex littera currenti diligenter exaratus. Tituli rubri, psalmorum initia gothico charactere exscripta, litterae initiales, duabus primis exceptis auro illitis et caeruleo

aut rubro colore exornatis, rubro et caeruleo colore alterna vice depictae. Foliorum enumerationem librarius ipse in marginibus infer. notavit. Ff. 259. 260 vacua. 2ᵛ tabella in qua titulus litteris capitalibus *Beati Hierony- | mi | expositio | super psalmos*, tria trimontia aurea et duae spicae aureae. 258ᵛ notulam legimus *Ferdinandus Ruano. c. Pacēn. scriptor Bibliothecae. apostolicae. Vaticanae. scribebat Romae. | anno. Domini. M. D. L IIII Pontificatus Sanctissimi D. D. N. Iulij tertij. Anno eius quin- | to.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

318 iam Pii VI tempestate deperditus foliis constabat 261 et continebat iuxta inventarium Rainaldianum: [1] (f. 1) s. Hieronymi Commentarium in Ecclesiasten *(Memini* etc. *Tribus nominibus)*; [2] (f. 53) eiusdem Traditionum hebraicarum in Genesim lib. I *(Qui in principijs* etc. *In principio)*; [3] (f. 83) eiusdem Quaestionum hebraicarum in libros Regum libros I-III *(Fuit uir unus de Ramath)*; [4] (f. 105) Origenis Homilias in Iesu Nave a s. Hieron. translatas *(Donauit Deus nomen quod)*, praevio (f. 104) interpretis prologo *(In diuinis uoluminibus)*; [5] (f. 149) Sermonem in s. Stephanum *(Stephanus autem interpretatur)*; [6] (f. 171) Origenis Homiliam IX in librum Iudith latine redditam *(Lector quidam prȩsentis lectionis)*; [7] (f. 203) s. Hieronymi De locis hebraicis librum I *(Eusebius* etc. *Ararat Armenia)*; [8] (f. 232) eiusdem De nominibus hebraicis V. et N. Testamenti *(Philo uir disertissimus Iud.)*.

319. Saec. XII, membran., mm. 345 × 243, ff. 174.

S. Hieronymi Explanatio in Isaiam, libris XI-XVIII omissis (M. 24, 17-390). Prologus libri I hunc prae se fert titulum: *Incipit prologus beati Ieronimi presbiteri in explanatione ysaiȩ prophetȩ ad eustochium uirginem relictam filiam sanctȩ paulȩ.*

Codex binis columnis exaratus litteras maiores pariter ac maximas exhibet rubro aut herbaceo, aut caeruleo colore depictas. Tituli et capitum numeri minio distincti. Verba graeca litteris latinis scripta. Exstant hic et illic correctiones in rasuris. Foliorum enumerationem stilo plumbeo manus recens signavit. Singuli quaterniones in imis foliorum marginibus numerati sunt. F. 174ᵛ *Explicit liber decimus prime partis in ysaiam prophetam*, dein valde deleta verba *Liber sanctȩ. mariȩ | belouacensis ecclesiȩ | si quis ei abstulerit | sit anathema ma. . . .*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

320. Saec. XV, membran., mm. 343 × 237, ff. 194.

⟨**S. Hieronymi** Commentariorum in Isaiam libri I-XVIII⟩ (M. 24, 17-704).

Codicem duabus columnis exscriptum commendant ornamentum margines folii 1 complectens, litterae initiales auro illitae et frondibus pro ingenio intextis ornatae, et litterae maiores aureae et caeruleo colore illuminatae. Verba graeca charactere latino exarata. Tituli et capitum numeri omissi sunt. Foliorum enumeratio manu recenti signata. F. 194ᵛ vacuum. In folio 1 pictura s. Heronymum repraesentans genibus nixum et pectus lapide sibi contundentem: in eiusdem folii ornamento hominis barbati facies conspicitur quater in orbem repetita.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

321. Saec. X, membran., mm. 343 × 280, ff. I chart. 189 (+ ff. 10^{a}, 128^{a} librarii neglegentia omissis).

S. **Hieronymi** Commentariorum in Isaiam lib. I-XI (M. 24, 21-424).

F. 189^{v}. Finis passionis s. Anastasiae, scil. a verbis ⟨mis?⟩ *it et uniuersos inde deposuit* (Biblioth. Casin., 3, flor., p. 184) imperitissima saec. XII manu in membrana olim vacua exaratus.

Codex binis columnis nitidis litteris perscriptus est a tribus librariis, quorum primus ff. 1-54, alter ff. 55-126, tertius ff. 127-189^{r} exaravit. Duo posteriores alter rubro alter rubro et viridi colore litteras initiales pingunt, ad hoc communi quaternionum supputationi propriam singulorum a se scriptorum superaddunt: ultimus iis verbis *finitus.. liber..* libros praeter morem concludit.

Exstant hic illic variae lectiones, praeterea plures adnotationes manu tum X (f. 1^{v}, 3^{v} etc.) tum XIII saec. (f. 30^{v}, 101^{v} etc.) margini adscriptae.

Decidit primum folium prologum et initium libri I continens: suffectum fuit saec. XI folium membranaceum minoris formae, mm. 217 × 145, folio I^{v} vacuo recens adglutinatum, quod verba *explicit prologus* non tamen ipsum prologum exhibet. Recens restaurata sunt folia complura, quae margine excisa, lacerata et erosa erant. F. 1^{r} in calce *I. Ioffridi* (Iouffroy).

Integumentum tesseras gentilicias Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibet.

322. Saec. XV, membran., mm. 369 × 248, ff. 288.

S. **Hieronymi** Commentariorum in Isaiam lib. I-XVIII, praemisso (f. 1) prologo (M. 24, 17-704).

Liber nitide exaratus. Folii 1^{r} margines et litterae maximae auro et coloribus affabre ornata sunt: litterae initiales pericoparum propheticarum rubro caerulove colore conspicuae. Prologi fere omnes proprio titulo et subscriptione a textu secernuntur. Exstant hic illic variae lectiones et correctiones. Çirca finem in textu plura spatia vacant lectionibus graecorum interpretum reservata. F. 288 vacuum: inest tantum in calce supputatio litterarum elegantiorum a pictore facta: *lettere d'oro 27 | lett. a penna 309.*

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

323. Saec. XV, membran., mm. 341 × 234, ff. 248.

S. **Hieronymi** In Ieremiam, Ezechielem et Danielem explanationes (M. 24, 705-936: 25, 15-610).

1 (f. 1). In Ieremiam liber I; - (f. 12) II; - (f. 23^{v}) III; - (f. 35) IV; - (f. 46^{v}) V; - (f. 57^{v}) VI. **2** (f. 69). In Ezechielem prologus et l. I; - (f. 80) II; - (f. 88) III; - (f. 98^{v}) IV; - (f. 109) V; - (f. 117^{v}) VI; - (f. 127) VII; - (f. 137) VIII. Inc. *Iuditii est eorum qui conscientie;* - (f. 147^{v}) IX. Inc. *Prophetiam Tyri;* - (f. 157^{v}) X; - (f. 167) XI; - (f. 180^{v}) XII; - (f. 191) XIII; - (f. 203^{v}) XIV. **3** (f. 219). In Danielem.

Codex binis columnis exaratus. Folium 1^{r} auro et coloribus eleganter ornatum initio s. Hieronynum exhibet flexo genu in eremo orantem, inferne vero, in scuto caeruleo,

faciem viri barbati quater in orbem repetitam. Litterae initiales plurimae sive maximae sive minoris formae variis coloribus pictae sunt, tituli librorum rubro. Tituli desunt inde a l. VI in Ezechielem, libro IX excepto. Exstant hic illic correctiones prioris, forte et alterius manus (f. 127). Ff. 217 (magna ex parte). 218. 246-248 vacua.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

324. Saec. XV, membran., mm. 233 × 158, ff. 150 (+ 31^a sine numero).

S. Hieronymi Explanationis in Hieremiam lib. I-VI (M. 24, 705-936).

Littera maxima f. 1^r auro et variis coloribus ornata: reliquae litterae initiales rubro et caerulo. Excidit folium unum in fine supremi quaternionis. Supputator numerum *32* folio tricesimo quarto perperam adscripsit. F. 150 maxima ex parte vacuum.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

325. Saec. XI-XII, membran., mm. 342 × 254, ff. I. 151.

1. S. Hieronymi [1] Explanationum in Ezechielem (f. 1) lib. I; - (f. 22) II; - (f. 38) III; - (f. 59) IV; - (f. 81^v) V; - (f. 101) VI (M. 25, 15-208). [2] (f. 124^v) De viris inlustribus (Richardson p. 1-56).

2 (f. 149) ⟨**Nicetae Aquileiensis**⟩ De diversis appellationibus D. N. Iesu Chr. convenientibus (in ms. *sermo de diuersis Domini uocabulis Aug*⟨ustino⟩ *compositus*. M. 52, 863-866).

Codex binis columnis nitide exaratus. Litterae initiales maximae variis coloribus ornatae, minores vero illaeque titulorum rubro scriptae. Folio I^v haec leguntur litteris capitalibus inter se ligatis insertisque quadro multicori inscripta: *In hoc corpore continentur explanationum sancti Ieronimi in Ezechielum prophetam libris sex.* Vel pleniorem indicem manus saec. XIV inscripsit margini superiori eiusdem f^r. olim vacui. F. 1^r inferne bini angeli nubibus insidentes insigna efferunt card. Philippi Calandrini († 1476) affabre picta. Ff. 126^r. 144. 147-148 tria spatia vacua sunt: omittuntur in indice virorum inlustrium *capitula uel nomina* LXXXVII-C, in capitibus 83-85 verba *eundem de pitonissa – et infinitae*, denique capita omnia inde a verbis c. 117 *et uituperasse* usque ad finem capitis 134 (Rich., pp. 5, 6-20; 43, 29 - 44, 15; 52, 6 - 55, 15). Eidem libro in margine apponuntur interpretationes nominum graecorum hic illic occurrentium. F. 151 vacuum est.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

326. Saec. IX-X. XII. XV, membran., mm. 255 × 196, ff. II. 250 (+ ff. 55-64 bis numeratis; + f. 26^a chart.).

S. Hieronymi Explanationis in Ezechielem lib. I-XIV (M. 25, 15-512). Lib. II inc., omisso prologo, ⟨E⟩*t tu fili.*

F. 26^a. *Vespasianus* ⟨da Bisticci⟩ *librarius I*⟨oanni Iouffroy⟩ *episcopo Atrabatensi ac S*⟨anctissimi⟩ *Domini Nostri referendario.* Epistula inc.: *Pauci sunt dies elapsi:* data est: *Florentie die X Ianuarii MCCCCLX.*

Liber a sex librariis diversis temporibus exaratus est. Primus saec. XV supplevit f. 1-10: litteras maximas et verba graeca omisit. Alter (ff. 11-47), tertius (ff. 48-63,

86-90), quartus (ff. 64-69) et quintus (ff. 70-85) sunt omnes saec. XII. Secundus et ipse litteras initiales pariter ac titulos librorum omisit, reliqui vero exhibent rubro colore picta. Folia tria excisa sunt ante f. 11, unum ante 86; praeterea dimidiatum est f. 47 nullo textus detrimento (f. 47^v vacat); denique restitutus est ordo quaternionum trium olim perturbatus, ut patet ex notulis erasis in calce f. 15^v *non copulatur cum sequentibus*, f. 23^v *Re. . . .* (legi nequit), f. 31^v *reuertere retro ad XVI. folia*. F. 40^v eadem prima manu ex parte rescriptum.

Librarius ultimus saec. IX-X admodum eleganter ff. 90-249 scripsit: titulos litteris capitalibus rubricatis expressit, notulas nonnullas ipse apposuit (f. 123^v). Haec libri pars vel potius operis tomus initio fuit s. Remigii Rhemensis ut patet ex reliquiis litterarum capitalium erasarum in margine f. 90^v *SCI R. . . .*; 93^v-94 *LIB. SANCTI REMIGII;* 96^v-97 *LIB.* | *XVIII* | *SCI REMIGII*, et ita f. 101^v-102^r. F. 137 in calce superest vestigium primigeniae quaternionum numerationis *q. ui* (? eras.).

Exstant hic illic in volumen universum adnotationes tum XII-XIII, tum XV saeculi. Hae fortasse sunt card. I. Iouffroy, qui librum possedisse videtur. F. II adglutinatus fuit saec. XVI titulus membran., *Hiero. in Ezechielem*. F. 250 vacuum est.

In tegumento stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

327. Saec. XV med., membran., mm. 259 × 165, ff. 113.

1 (f. 1-72^r). **Hieronymi** In Danielem tractatus (M. 25, 513-610).

2 (f. 73). Vita s. Silvestri papae. Inc. *Hystoriographus noster* (Mombritius f. 279^v-293^r). Des. *cum sancto Flamine ultra cunctorum uolumina seculorum. Amen*, praemissa eadem illa *de translatione sancti Silvestri papae* in Nonantulense monasterium appendice, quam ediderunt Bollandiani, Anal. Boll., 2, 160.

Litterae maiores et maximae variis coloribus pictae. In libro Hieronymi plura loca vacant litteris graecis reservata. Historia Susannae (f. 69^v) proprio titulo inducitur, omissis verbis *hucusque Danielem - subnotabis* (col. 606). F. 72^v in subscriptione: ...*Qui me scribebat Brunonis nomen habebat....* F. 113^v *Explicit uita sancti Siluestri pape et confessoris ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et ad utilitatem corporis et anime Reuerendissimi in Christo patris et domini Petri de Monte utriusque iuris doctoris Dei et Apostolice Sedis gracia Episcopi Brixiensis Ducis Marchionis et comitis. Cuius humilis seruitor et continuus commensalis sum ego Bruno Iohannis de Dauantria Traiectensis diocesis decretorum doctor urbis Patauine. Pax legenti. Vita eterna scribenti. Aperiat Dominus lectori sensum. scriptori uero regnum eternum. amen.* Sequitur locus ex Ioan. 16, 24, et paraphrasis vv. 49-50 Ps. 118. Denique manu saec. XVII *Petrus de monte brixiensis episcopus factus est anno Domini 1442. obiit autem anno 1457. Ita Ugellius tomo 4 Italiae Sacrae.* Folio 58 incuria scriptoris numerus *59* inscriptus est.

In tegumento tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

328. Saec. XV, membran., mm. 284 × 198, ff. I. 129 (+ f. 125 bis numer., — ff. 101-110 oscitatione librarii neglectis).

Sexti sententiae et s. Hieronymi opuscula nonnulla.

1 (f. 1). **Sexti Pythagorici** Sententiae a T. Rufino in latinum conversae una cum prologo interpretis. Praemittuntur Hieronymi (in Ezech. l. VI:

Pulchre in Xysti - conciliaret auribus. M. 25, 181) et Augustini (*II libro retractationum capitulo XLII: librum quo Pelagio - non Christi christyani* etc. M. 32, 647) de libelli auctore censurae.

2. S. Hieronymi opera nonnulla. [1] (f. 7). Expositio in Danielem (M. 25, 513-610). Sequuntur testimonia duo de Methodio ex eodem commentario excerpta. Inc. *Hic* (!) *testimonium perhibet beatus Hier.;* des. *libris poteris inuenire* (M. 25, 606, C). [2] (f. 41v). Adversus Iovinianum (M. 23, 221-352) liber I; - (f. 71) II. [3] (f. 111). De viris inlustribus (Richardson, p. 1-56, lin. 11). Capitula prologo praemittuntur. Liber des. v. *et epithaphium.*

3 (f. 128). *Prefatio de laude sanctissimi et eximii doctoris Hieronimi presbiteri.* Inc. *Licet sanctissimi Hieronymi uitam.* Des. *uir tante sanctitatis et scientie indubie meruit computari.* Auctorem saec. XV uel XIV vixisse constat ex illis verbis: *Exstant insuper laudes* ⟨Hieronymi anno 1346⟩ *composite cum omni ueritate et maturitate per spectabilem et prestantissimum doctorem sacrorum canonum atque iuris ciuilis legum dominum Iohannem de Calderinis ex inclita Bononie ciuitate oriundum, in quibus liquido demonstratur ipsum sanctum uirum omni scientia et diuino spiritu fuisse completum* (cf. G. Fantuzzi, *Scrittori Bolognesi*, 1, 255-256).

Litterae initiales maximae auro et coloribus ornatae, minores vero caerulo, denique tituli rubro colore picti sunt. F. I capite versum legitur nomen possessoris *Ioffridi* (i. e. Jouffroy). F. 129v *Numquam uideat Christum qui librum reprobat istum. - Qui me scribebat nomen certum habebat - Deo gratias amen.* F. 130 vacuum est. Alicubi duplex, immo triplex (f. 91) foliorum supputatio prostat.

In tegumento tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

329. Saec. XII, membran. (ff. 126-130 chart.), mm. 401 × 287, ff. 130.

S. Hieronymi Explanationes in prophetas minores prologis instructae (M. 25, 855-1290). Praecedit fragmentum ⟨libri XVIII Commentarii in Isaiam⟩, scil. a v. ⟨aut⟩*em explanationum* ad v. *obscuritatibus inuoluantur* (M. 24, 653, A, 11-B, 6), cui subiciuntur notae numerales graecae cum suis nominibus et respondentibus numeris latinis.

1 (f. 2). In Oseam. **2** (f. 40v). In Ioelem. **3** (f. 53v). In Amos. **4** (f. 86v). In Abdiam. Prologo subnectitur *ex cetra sibilante. luxuriante sardanapallo, dum altera ethyopicos fluctus bibit, alter madescit unguentis.* **5** (f. 92v). In Ionam. **6** (f. 102). In Michaeam. Extrema commentarii verba (f. 126) manus saec. XVI in folio chartaceo supplevit.

Codex binis columnis descriptus titulisque rubris ornatus, mutilus est in principio et in fine. Littera initialis prima, pariter ac prima inscriptio, minio et viridi colore distincta, reliquae litterae initiales minio tantum depictae. Complurium foliorum margines superiores madore pessumdati. Ff. 126v-130 vacua.

In tegumenti tabula priori scutum cernitur Gregorii XIII.

330. Saec. XV, membran., mm. 357 × 238, ff. 208.

S. Hieronymi in XII prophetas minores tractatus sive explanationes.

1 (f. 1). In Ionam *ad Chromatium episcopum Aquileiensem* (M. 25, 1171-1208). **2** (f. 10ᵛ). In Michaeam (M. ibid., 1207-1290) liber I, cum prologo *Temporibus Ioathe* ut in cod. 1; - (f. 22) lib. II. **3** (f. 34ᵛ). In Naum (M. ibid., 1289-1334). Prologo ad Paulam et Eustochium superadditur alia praefatio ex tribus prologis conflata, scilicet e duobus in cod. 1 n. 29 et tertio in cod. 31 n. 30 descriptis. Ipsa explanatio inc.: *Onus Ninyue. liber uisionis Naum Elcesei. Dominus emulator.* **4** (f. 47ᵛ). In Abacuc (M. ibid., 1335-1402) lib. I; - (f. 57) lib. II. **5** (f. 66ᵛ). In Sophoniam (M. ibid., 1402-1451), omisso prologo « Antequam Sophonias », suffectoque in eius locum alio *Tradunt Hebrei* (Bibl. cum glossa 4, f. 396-397). Des. *praesens et extremum capitulum* (M. ibid., 1451, D, 4). Textus valde decurtatus est. **6** (f. 70). In Aggaeum (M. ibid., 1455-1484). Prologo edito sufficitur alter *Ieremias - significant* (Bibl. cit., 4, f. 401ᵛ-402). Textus decurtatus incipit: *In anno secundo ... Quia iam altare aedificatum fuerat* (M. ibid., 1456, A, fin.), desinit: *annulo consignetur* (M. ibid., 1484, B, 8). **7** (f. 73). In Zachariam (M. ibid., 1485-1616) lib. I, praemisso prologo *Secundo - reuelata* (Bibl. cit., 4, f. 405ᵛ-406); - (f. 85) II; - (f. 97ᵛ) III. **8** (f. 109ᵛ). In Oseam (M. ibid., 855-992) lib. I; - (f. 123ᵛ) lib. II; - (f. 136) lib. III. **9** (f. 148). In Ioel (M. ibid., 993-1036). **10** (f. 160ᵛ). In Amos (M. ibid., 1037-1150) lib. I; - (f. 170) lib. II; - (f. 180ᵛ) III. **11** (f. 191ᵛ). In Abdiam (M. ibid., 1149-1170). **12** (f. 197). In Malachiam (M. ibid., 1617-1654), praemissa praefatione *Deus per Moysen* (Bibl. cit. 4, f. 422ᵛ-423).

Liber binis columnis exaratus. F. Iʳ eleganter pictum. Superne exhibetur Hieronymus magistri more suggestui insidens: inferne facies barbata quater in orbem repetitur. Litterae initiales tum maiores tum maximae auro et variis coloribus ornatae; tituli, subscriptiones singulis libris et prologis adiectae, et capitula rubro distinguuntur. Exstant hic illic variae lectiones et adnotationes. F. 208 fere omnino vacuum est. Codex ab eadem officina libraria et manu prodiisse videtur ac cod. 323.

In operculo stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

331. Saec. XII, membran., mm. 286 × 188, ff. 262.

S. Hieronymi Explanationes in XII prophetas minores (M. 25, 855-1654).

1 (f. 1ᵛ). In Oseam lib. I; - (f. 17ᵛ) II; - (f. 33) III. **2** (f. 48ᵛ). In Amos liber I (praefatio bene patet usque ad v. *in singulis edisseram.* M. ibid., 1041, B, 1); - (f. 58ᵛ) II; - (f. 68ᵛ) III. **3** (f. 80). In Abdiam. **4** (f. 86ᵛ). In Ionam. **5** (f. 98). In Michaeam lib. I (praefatio bene extenditur usque ad v. *in passione contempsit.* M. ibid., 1209, D, 7); - (f. 111ᵛ) lib. II. **6** (f. 126). In Naum. **7** (f. 140ᵛ). In Ioel. **8** (f. 155ᵛ). In Abacuc lib. I; - (f. 167ᵛ) II. **9** (f. 178ᵛ). In So-

phoniam. **10** (f. 196). In Aggaeum. **11** (f. 206). In Zachariam lib. I; - (f. 219) II; - (f. 235) III. **12** (f. 250). In Malachiam.

Liber binis columnis diligenter scriptus. Ff. 1r et 262v vacua sunt. Index (f. 1v) ac deinceps tituli, prima lineola et subscriptiones cuiusque libri et praefationis (semel tantum f. 179 *prologus*) rubro colore pinguntur. Praefationes accurate distinguuntur etiam ubi in edd. (puta in libris altero et tertio) libro ipsi cohaerent. In titulis constanter referuntur illorum nomina in quorum gratiam s. Hieronymus commentarios digessit.

Tegumento priori adglutinatum fuit folium membran. ex parte exsectum, saec. XIII, mm. 282 × 190, continens in recta facie fragmenta casuum iuris disputatorum (inc. *specialiter aliquid debet constitui ... De duobus militibus se guerranzantibus ... De parisiensi qui furni constructionem impetrauit*), in altera autem quaestionum in digestum vetus (inc. *lex prima in principio hoc uerbum oportet*, des. *glo⟨ssa⟩ solitum est*).

In tegumento stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

332. Saec. XV med., membran., mm. 289 × 203, ff. 338.

S. Hieronymi In prophetas minores (M. 25, 855-1654).

1 (f. 1). In Oseam lib. I; - (f. 22) lib. II; - (f. 43) lib. III. **2** (f. 63v). In Ioel. **3** (f. 84). In Amos lib. I (perperam ff. 89v-96v inscribitur *liber secundus*): textus incipit, ut in cod. 331, 2 *Et dixit Dominus* (M. ibid., 1041, B, 2); - (f. 99v) lib. II; - (f. 116) lib. III. **4** (f. 134). In Abdiam. **5** (f. 143v). In Ionam. **6** (f. 159). In Michaeam lib. I, cum eodem prologo ac in cod. 330, 2; - (f. 177) lib. II. **7** (f. 197). In Naum: des. *in quem non intrauit malitia tua* (M. ibid., 1334, B, 11), reliquis omissis. **8** (f. 217v). In Abacuc lib. I; - (f. 234) lib. II. **9** (f. 249v). In Sophoniam (cod. *Simphonia* !): omittuntur prologus « Antequam - invenerat » (M. ibid., 1401-2), et cetera ut in cod. 330, 5. **10** (f. 254v). In Aggaeum. Hic quoque, omnino ut in eodem codice, loco prologi ed. adest praefatio *Hieremias*, praeterea textus decurtatus iisdem verbis incipit et desinit. **11** (f. 259v). In Zachariam lib. I, praemisso prologo *Secundo*, ut in cod. 330, 7; - (f. 278v) lib. II; - (f. 300) lib. III. **12** (f. 231v). In Malachiam, praemisso prologo *Deus per Moysen*, ut in cod. 330, 12.

F. 1r auro et coloribus splendide ornatum Hieronymum exhibet in eremo inter pluteos librorum sedentem et legentem, in calce vero stemma alterutrius card. Barbo. Litterae maximae et ipsae auro variisque coloribus pictae, minores vel titulorum, caerulo aut rubro. Plura loca vacant litteris graecis reservata. In margine frequentes correctiones et adnotationes tum prioris tum alterius italicae manus. In rubricis promiscue occurrunt verba *prologus, praefatio, tractatus, explanatio*; quinquies insolentia illa *incipit textus* (ff. 84, 177, 197, 218v, 322). F. 338v. *Explic. lib. explanationum beatissimi Hieronymi presbyteri super XII prophetis minoribus ad honorem omnipotentis Dei et ad utilitatem Reuerendissimi in Christo patris et d. domini Petri de Monte utriusque iuris doctoris, Dei et apostolice Sedis gratia episcopi brixiensis, ducis, marchionis et comitis: cuius humilis seruitor et continuus commensalis sum ego Bruno Io*(annis)

de D a u a n t r i a *decretorum doctor. Pax legenti: uita eterna scribenti. Aperiat Dominus lectori sensum: scriptori uero regnum eternum. Amen* (cf. cod. 327).

In tegumento stemmata Urbani VIII et S. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

333. Saec. XV, membran., mm. 362 × 247, ff. II. 425 (+ ff. 120, 181 et 388 bis numeratis; — ff. 325-334 oscitatione librarii neglectis).

S. Hieronymi Explanationes in XII prophetas minores et Danielem (M. 25, 513-610; 855-1654). Praemittitur hiis qui sex priores hic sunt commentariis duplex translatio latina tum *secundum hebraicam ueritatem* sive v u l g a t a, tum (praeter quam in Daniele) *secundum LXX* sive a n t i q u a (Sabatier, 2, 962-1012).

1 (f. 3). I n A b a c u c, praemissa versione vulgata (f. 1) et antiqua (f. 2), lib. I; - (f. 18) II. **2** (f. 35). I n S o p h o n i a m, iisdem praemissis (ff. 32. 33). **3** (f. 59). I n A g g a e u m: inc. *Anno secundo.* Praemittuntur versio vulgata (f. 57) et antiqua (f. 58) falsis titulis et subscriptionibus instructae, eo quod pictor finem praecedentis libri praetergressus eiusdem *explicit* etc. Aggaeo vulg. appinxit et ita porro. **4** (f. 82ᵛ). I n Z a c h a r i a m, praemissis iisdem versionibus (ff. 72ᵛ. 77ᵛ), lib. I; - (f. 100ᵛ) lib. II; - (f. 120) lib. III. **5** (f. 143). I n M a l a c h i a m, iisdem praemissis (ff. 140ᵛ. 142). **6** (f. 173). I n D a n i e l e m, praemisso textu *secundum beatum Hieronymum* (f. 160) sive v u l g a t o qui concluditur: *Explicit Daniel propheta. habens uersus* $\overline{\overline{II}}$*. d ccc. L.* (ita! cf. Berger, *Hist. d. l. vulgate,* p. 365). Suprema commentarii pars, omissis verbis « Hucusque - timentem Dominum » (M. 25, 606, C), proprio titulo inducitur (f. 209ᵛ): *Incipit historia Susannae secundum beatum Hieronymum.*

7 (f. 211ᵛ). I n O s e a m lib. I; - (f. 231ᵛ) II; - (f. 251ᵛ) III. **8** (f. 271). I n I o e l e m. **9** (f. 290ᵛ). I n A m o s lib. I; - (f. 305ᵛ) II; - (f. 321) III. **10** (f. 348ᵛ) I n A b d i a m. **11** (f. 357). I n I o n a m. **12** (f. 371ᵛ). I n M i c h a e a m lib. I, praemisso prologo *Temporibus Ioathae* (Bibl. cum glossis, 4, 332-332ᵛ); - (f. 388) II. **13** (f. 406). I n N a u m. Prologus libro consutus est.

Libri eleganter scripti f. 1ʳ et plures litterae maximae auro et variis coloribus, litterae minores caerulo aut rubro, inscriptiones vero et tabula (f. IIᵛ) rubro sunt pictae. Plura peccavit pictor sive litteras omittens (e. g. ff. 232ʳ, 264ᵛ) sive verba monstrose corrumpens sive rubricas suo loco deturbans. Adsunt etiam plures lacunae graecis vocabulis reservatae. Ff. I. IIʳ. et 425 omnino vacua, f. vero 211ʳ maxima ex parte.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

334. Saec. XII in., membran., an. I. mm. 388 × 279, ff. 46.

S. Hieronymi (f. 4) Commentariorum i n M a t t h a e u m lib. I, praemissis (f. 1) indice capitum (I. *De christi natiuitate. et magis offerentibus munera. et fuga ihesu in egypto* - LXV. *Ubi undecim discipuli abierunt in galileam et locutis est eis ihesus ut docentes baptizarent*) et (f. 3ᵛ) ⟨prologo⟩ (M. 26, 15-228).

Ff. 1^v-2^r indices plures continent operum a Roderico ⟨Sanchez de Arevalo⟩ episcopo Calegurrensi (1468-1470) castellano sancti Angeli editorum, duplici manu saec. XV, quarum prior plura rudioribus litteris addens et corrigens forte ipsius Roderici est.

F. 45. *Prefacio beate Marie magdalene lectio I.* Inc. *Floris huius materię stilo compendiose scribere mandauimus.* Abrumpitur v. *per beatam mariam magdalenam oprobrium fe.* - Textus in VIII lectiones dividitur.

Codex binis columnis exaratus. Litteras maximas linearum intextus et interdum figurae quaedam atramento delineatae distinguunt. Litterae maiores minio plerumque depictae. Tituli sunt notis capitalibus exscripti rubro et nigro colore alterno. In marginibus summis duplex exstat numeratio, altera, antiquior, notis romanis (quae inc. f. 3 et in f. 11-18 desideratur), altera notis arabicis. Hieronymi commentarium passim alia manus correxit et integravit. In marginibus lemmata et notabilia offendes litteris grandioribus parum diligenter adscripta. F. I vacuum, nisi quod in recto notatur *N. 334.* Ff. 1-2. 46 tabulam quandam lingua hispanica conscriptam continebant, quae vero 1^v. 2 erasa est. Folii 25 margo superior, foliorum 26. 39. 43 margines inferiores forfice excisae.

In tegumenti tabulis stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

335. An. 1460 (f. 189), membran., mm. 278 × 189, ff. 190.

Hieronymi In Marcum et Matthaeum expositiones (M. 28, 609-668; 26, 15-228).

1 (f. 1) In Marcum. Expositio haec Hieronymo falso tributa in XXXVI capita distribuitur secus ac in edito (capp. 21) fit atque in praefatione ipsa promittitur (cap. XVIII vel XVIIII ut in nostro). Nonnulla discrepant ab edito; e. g. in ultima sententia legitur *ducentesimo tricesimo tertio capitulo,* in quot capitula re ipsa Eusebius, liber Amiatinus etc. Marcum dividunt (in prologo 230 noster, 235 ed.). In fine post verba *enarrat,* noster addit: *Hunc libellum breuiter comprehensum qui imitando perscrutauerit regna ei patebunt eterna. Lege ergo et imitare assidue:* quae utrum ad auctorem ipsum spectet annon, dubium est. **2** (f. 37). In Matthaeum lib. I; - (f. 74) II; - (f. 109) III; - (f. 148) IV. Distinctio librorum nulla est.

Liber duobus eiusdem manus codicibus simul iunctis constat; quorum prior ad f. 36 pertingit, alter inde usque ad finem decurrit, ut patet e quinternionum divisione utriusque propria, atque ex eo quod initio ff. 1^r et 37^r auro et variis coloribus picta sunt, et in fine ff. 33^v. 34-36, et 189^v. 190 omnino vacua sunt. Litterae maximae auro et coloribus, minores rubro vel caerulo ornatae sunt. In altero codice lacunae plures lectionibus graecis reservatae: ib. ff. 111, 112 notulae alterius manus saec. XV. F. 189 *Explicit expositio Hieronimi presbiteri super Matheum 1460.*

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

336. Saec. XV, membran., mm. 280 × 195, ff. I. 185.

Pelagii (? in ms. *Hieronimi*) Commentarii in s. Pauli epistulas.

1 (f. 5). In epistulam ad Romanos (M. 30, 669-746). Praeeunt: [1] (f. 1) praefatio *s. Hieronymi* (?), quae inc. *Epistolę ad romanos causa hęc est* et des. *qui emendatus melior factus est* (cf. Thomasi, 1, p. 383-384; Biblioth. casin., 1, flor., p. 289-290); [2] (f. 1ᵛ) ⟨Rabani Mauri⟩ (in ms. *eiusdem*, scil. s. Hieronymi) praefatio: *Primum quaeritur* (M. 111, 1275-1278); [3] (f. 2ᵛ) argumentum, quod inc. *Romani sunt: qui ex iudęis gentibus,* et des. *ad pacem et concordiam cohortatur* (Bibl. cum glossa, 6, f. 2-2ᵛ); [4] (f. 3ᵛ) capitula (Thomasi, 1, p. 388-391); [5] (f. 5) argumentum: *Romani sunt in partes italię* (M. 114, 469). **2** (f. 54ᵛ). In epistulam I ad Corinthios (M. 30, 745-806). Praemittuntur: [1] (f. 50ᵛ) prologus qui inc. *Corinthus metropolis ciuitas achaię est. Huius incolę,* et des. *ipsius epistolę series manifestissime perdocebit;* [2] (f. 51) capitula ut in cod. 40; [3] (f. 54ᵛ) argumentum: *Corinthij sunt achaici* (M. 114, 519). **3** (f. 88). In epistulam II ad Corinthios (M. 30, 805-842), praemissis capitulis ut in cod. cit., et argumento: ⟨P⟩*ost actam poenitentiam* (M. 114, 551). **4** (f. 110ᵛ). In epistulam ad Galatas (M. 30, 841-860), praeviis capitulis 37 ut in cod. cit., et argumento: *Galathę sunt gręci* (M. 114, 569). **5** (f. 120ᵛ). In epistulam ad Ephesios (M. 30, 859-880). Praeeunt: [1]) capitula, quorum I inc. *De apostolo pro ephesiis deprecante et resurrectione domini,* XXX est *De fidelitate titici;* [2]) argumentum: *Ephesij sunt ariani* (M. 114, 587). **6** (f. 131). In epistulam ad Philippenses *explanatio* (M. 30, 879-892). Praemittuntur: [1] (f. 130ᵛ) capitula, quorum I est *De presbiteris quod ipsi fuerint aliquando episcopi,* et XX *De cęsaris domo quod habuerit sanctos;* [2] (f. 131) argumentum: *Philippenses sunt macedones* (M. 114, 601). **7** (f. 138ᵛ). In epistulam ad Colossenses (M. 30, 891-902). Praeeunt: [1]) capitula, quorum I est *De spe reposita sanctis in cęlis,* et XXIX est *De archippo ut ministerium susceptum in domino impleant.* [2]) argumentum: *Colosenses et hi* (M. 114, 609). **8** (f. 145ᵛ). In epistulam I ad Thessalonicenses (M. 30, 901-912), praeviis capitulis (Thomasi, 1, p. 402-403) et argumento: *Thessalonicenses sunt macedones* (M. 114, 615). **9** (f. 152). In epistulam II ad Thessalonicenses (M. 30, 911-916), praemissis capitulis (Thomasi, v. 1, p. 464-465). **10** (f. 155ᵛ). In epistulam I ad Timotheum (M. 30, 917-932) cum capitulis (Thomasi, 1, p. 465-466) et argumento: ⟨T⟩*imotheum instruit* (M. 114, 623). **11** (f. 165). In epistulam II ad Timotheum (M. 30, 931-940), praeviis capitulis (Thomasi, 1, p. 468). **12** (f. 170ᵛ). In epistulam ad Titum (M. 30, 939-944), praemissis capitulis (Thomasi, 1, p. 470) et argumento: ⟨T⟩*itum commonefacit* (M. 114, 637). **13** (f. 173ᵛ). In epi-

stulam ad Philemonem (M. 30, 945-946), praeviis capitulis (Thomasi, 1, p. 471) et argumento: ⟨A⟩*d philemonem familiares* (M. 114, 641). **14** (f. 176). In epistulam ad Hebraeos. Inc. *Multifarie* etc. *Per multos inquit prophetas et diuerso modo maioribus uestris loquutus est dominus.* Des. *Cȩterum maiora crimina et quȩ lege puniuntur: cesȩ uictimȩ non remittunt.* Praemittuntur: [1] (f. 174^v) argumentum: *In primis dicendum est* (M. 114, 643); [2] (ibid.) capitula, quorum I inc. *Quod deus pater ea quȩ in prophetis olim loqutus* (!) *est,* et XLVIII est *Obsecratio Pauli pro timotheo et salutatio de italia.*

Codex ineleganter exscriptus. Litterae maximae auro illitae et coloribus distinctae, litterae maiores rubro et caeruleo colore alterne depictae, tituli et capitum numeri rubri. I^r manu recentissima *vat. 336.* I^v index saec. XV minio exscriptus. Inc. *In hoc uolumine continentur infrascripta opera Beati Hyeronimj, videlicet Super epistolam* etc. 1^r in summo margine nota numeralis *336* et in marg. inf. locus ad scutum aliquod excipiendum paratus. 185^v, libro expleto, *Explicit expositio Hieronymi in XIIII epistolas pauli apostoli* et aliquantulo inferius *.P.*

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

337. Saec. XV, membran., mm. 285 × 193, ff. I. 172 (+ ff. 63-72 bis numeratis, — f. 160 librarii neglegentia omisso).

S. Hieronymi Explanatio in aliquot s. Pauli epistulas.

1 (f. 1). In epistulam ad Galatas liber I; - (f. 26) II; - (f. 53^v) III (M. 26, 331-426). **2** (f. 67). In epistulam ad Ephesios liber I; - (f. 88^v) II; - (f. 110^v) III (M. ibid., 467-590). **3** (f. 134^v). In epistulam ad Titum (M. ibid., 589-634). **4** (f. 162). In epistulam ad Philemonem (M. ibid., 635-656).

Codex satis diligenter exscriptus. Litterae maximae auro illitae et coloribus insignes, tituli minio depicti. Auctoritates in marginibus alterius librarii manu raro occurrunt. F. I^r vacuum. I^v index rubris litteris exaratus. 1^r ornamentum quadripertitum in parte inf. locum exhibet scuto gentis alicuius reservatum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

338. Saec. XII, membran., mm. 246 × 160, ff. 144.

1. S. Hieronymi *expositio* [1] (f. 1) In epistulam ad Titum (M. 26, 589-634); [2] (f. 26^v) In epistulam ad Philemonem (M. ibid., 635-656).

2. Bedae [1] (f. 38) In Ezram et Nehemiam prophetas allegoricae expositionis liber I sine praefatione; - (f. 66^v) II; - (f. 99) III (M. 101, 807-924); [2] (f. 135) In librum Tobiae *allegorica expositio* (M. ibid., 923-938).

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior ff. 1-135^v, lin. 7 et posterior reliqua exaravit. Litterae maximae rubro caeruleo viridi colore pictae, ultima excepta minio

distincta. Tituli minio depicti. In marginibus notulae tum saec. XII ex. tum saec. XV hic et illic occurrunt. F. 143^r. 144^v vacua. 143^v pauca saec. XIII stilo plumbeo exarata. 144^r calami probationes.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

339. Saec. XV, membran., mm. 235 × 163, ff. 147.

S. Hieronymi **1** (f. 1) In epistulam ad Galatas libri I-III; - (M. 26, 331-426); **2** (f. 79^v) In epistulam ad Ephesios libri I-III, omisso prologo (M. ibid., 467-590).

Codex non ineleganter exscriptus. Litterae maximae auro illitae et coloribus pictae. Tituli minio exarati, praeter primum aureis capitalibus distinctum. F. 79^r vacuum. Folia complura sub codicis fine a tineis perforata. 1^r ornamentum quadripertitum in parte inferiore stemma exhibet cum inscriptione *Xystus papa IIII.*

In tegumenti tergo tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

340. Saec. IX, membran., mm. 298 × 190, ff. II. 97.

S. Hieronymi In s. Pauli epistulam ad Galatas libri I-III (M. 26, 331-426).

In posteriori codicis operculo duo frusta membranea saec. IX anglico charactere descripta adglutinata fuerant, quae nunc inter membranas pretiosas relata sunt. Continent ⟨Rabani Mauri fragmenta enarrationum in epistulam II ad Timotheum⟩ (cf. M. 112, 637-645).

Liber diligenter exaratus textum paulinae epistulae pariter atque folium 1^r et primas singulorum librorum litteras notis uncialibus exhibet saepe saepius viridi, aut rubro, aut flavo colore illuminatis. Litterae librorum initiales, praeter ultimam, variis coloribus ornatae in serpentem desinunt: litterae maiores tum minio tum atramento depictae saepissime herbaceo colore distinctae. Correctiones in rasura non raro occurrunt. Quaterniones alphabeti litteris in margine inferiore ultimi singulorum folii supputantur: ex quo eruitur prioris quaternionis folium unum atque quattuor ultimi quaternionis folia avulsa fuisse. In verso folii I integumento adglutinati pauca nullius valoris inveniuntur saec. XII exeunte conscripta. II^r litteris capitalibus *Sequitur comentarius beati Geronimi* (!) *presbiteri in ępistola Pauli ad Galathas* manu, ut videtur, saec. XII, et paucae calami probationes. II^v litteris quoque capitalibus nigro et rubro colore alternis lineis exaratis et, quae atramento sunt conscriptae, rubro aut viridi colore ornatis *Incipit prefatio | Hieronimi presbiteri | super explana- | tionem Pauli | in epistola ad Galatas.* 1^r in margine superiore manus saec. XII exscripsit *liber sancti petri corbeie.* Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil.-hist. Classe d. K. Akademie d. Wissenschaften*, vol. 63, *Wien*, 1869, p. 690-691.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

341. Saec. X-XI, membran., 385 × 267, ff. II. 219.

S. Hieronymi et aliorum opera.

1 (f. 1). **S. Damasi** epistula 9 (M. 13, 371-373).

2 (ibid.). **S. Hieronymi** epistula 36 (M. 22, 452-461).

3 (f. 4v). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1173-1196).

4. S. Hieronymi [1] (f. 13) epistula 62 (M. 22), [2] (ibid.) 20, [3] (f. 15v) 18 (in duas divisa: altera pars priori praeponitur et inc. a v. *Septuaginta et missus.* M. ibid., 372, n. 17), [4] (f. 20v) 21, [5] (f. 26) 101 (Augustini), [6] (ibid.) 102 (usque ad v. *aliqua uel disceremus.* M. 22, 830-831), [7] (f. 26v) 103, [8] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [9] (f. 27) 110 (Augustini: initio mutila inc. a v. *Cur itaque conor contra tractum fluminis.* M. 22, 911, lin. 18), [10] (f. 28v) 56 (Augustini), [11] (f. 30) 105, [12] (f. 30v) 67 (Augustini: fine mutila; desunt enim quattuor lineae), [13] (f. 32) 104 (Augustini), [14] (f. 33) 112, [15] (f. 38v) 126, [16] (f. 39) 131 (in ms. *Liber beati augustini ad sanctum hieronimum de origine anime sciscitantis*), [17] (f. 44v) 132 (Augustini), [18] (f. 48) 134, [19] (ibid.) 141, [20] (f. 48v) 142, [21] (ibid.) 143, [22] (f. 49) 16 (est Pelagii explanatio fidei. Vallarsi, 11, 146-148; cf. M. 30, inter spuria), [23] (f. 50) 14, [24] (f. 52) 52, [25] (f. 56) 58, [26] (f. 58) 53, [27] (f. 61v) 55 (in duas divisa: altera inc. a v. *Propositio tua.* M. 22, 564, n. 5), [28] (f. 62v) 57, [29] (f. 66) 51, [30] (f. 69) 83, [31] (ibid.) 84, [32] (f. 72) 32 (M. 30, inter spuria), [33] (f. 73) 42 (inter spuria), [34] (f. 74v) 69, [35] (f. 78v) 146, [36] (f. 79v) 73, [37] (f. 81) 17, [38] (f. 81v) 124, [39] (f. 85v) 15 (inter spuria), [40] (f. 87v) 145, [41] (f. 88) 112, [42] (f. 90v) 47, [43] (f. 91) 8 (inter spuria), [44] (f. 93) 129, [45] (f. 95) 71. [46] (f. 96v). De perpetua virginitate b. Mariae (in ms. *Epistola Sancti iheronimi contra heluidium incipit de uirginitate Sanctae marię.* M. 23, 193-216). [47] (f. 102v). Contra Iovinianum libri I-II (M. ibid., 221-352). Epistulae [48] (f. 139v) 22, [49] (f. 149v) 61, [50] (f. 150v) 109. [51] (f. 151v). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [52] (f. 155) 70, [53] (f. 156) 74, [54] (f. 157v) 72, [55] (f. 158v) 4, [56] (f. 159) 5, [57] (ibid.) 76, [58] (f. 159v) 68, [59] (f. 160v) 147, [60] (f. 163) 6, [61] (f. 163v) 8, [62] (ibid.) 125, [63] (f. 167v) 10, [64] (f. 168) 7, [65] (f. 169) 9, [66] (ibid.) 12, [67] (f. 169v) 2, [68] (ibid.) 119, [69] (f. 174v) 140 (initio mutila inc. a v. *Scito prenoscens.* M. 22, 1177, lin. 17). [70] (f. 175v). De situ et nominibus locorum hebraicorum, praevia praefatione (M. 23, 903-976). [71] (f. 195). De nominibus hebraicis (in ms. *Incipit Nominum Liber*), praevia (f. 194v) praefatione. Liber fine mutilus et edito brevior abrumpitur in v. *Iambres. mare pellitium. siue mare in capite* (M. ibid., 805-901, lin. 11). [72] (f. 212). Hebraici alphabeti interpretatio (M. ibid., 1365-1366).

5 (f. 212). **S. Isidori Hispalensis** (in ms.... *Hieronimi*) excerpta de ponderibus et mensuris, editis copiosiora (cf. M. 82, 759-760). Inc. *Talentum est pondus.* Des. *Talentum pondus. LXII. quod fatiunt solidos DCXXV.*

6 (f. 212v). ⟨Index diversorum nominum praesertim ex etymologiis s. Isidori Hisp. desumptorum⟩. Horum rubricas ed. Reifferscheid, *Die römischen*

Bibliotheken in *Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe d. K. Akademie d. Wissenschaften,* vol. 63, *Wien,* 1889, p. 689-690.

7 (f. 214). ⟨Excerpta nonnulla ex Etymologiis⟩ S. Isidori Hispalensis. Primum inc. *Cham dicitur calidus.* Ultimum des. *Stephanus corona dicitur.*

8 (f. 215). *Imperatores Romę uel costantinopoli regnantes*. Inc. *Augustus Octauianus. Regnauit anno* L^{ta} VI^{ex}. *uixit annos* LXX^{ta} V^{e}. Des. *Iustininus* (!) ⟨I⟩. *Constantinopolim regens imperium per annos VIIII. Dies XXIIII. morbo periit.*

9 (f. 216). *Incipiunt nomina episcoporum qui fuerunt urbi romę,* dein alia manu in marg. *Liber Gestorum Pontificalium* (cf. Duchesne, Liber pontificalis vol. 1, p. CCV). Inc. *Primus beatus petrus.* Des. *Iohannes* ⟨VIII⟩ *sedit annis decem.*

10 (f. 209). **S. Isidori Hispalensis** excerpta, scil. capp. 12-14 libri VII et capp. 1-2 libri VIII Etymologiarum usque ad v. *sit amandum* (M. 82, 290-296).

Ff. I. II eiusdem **s. Isidori** excerpta continent, scil. capp. 23-34 usque ad v. *circumdata limbo* et capp. 21. 22 libri XIX Etymologiarum (M. ibid., 683-704). In f. II^{r} manu saec. XI leguntur ⟨Tetrasticha de scientiis⟩ ex hoc cod. edita a Iacobo Sirmond et iterum impressa a Duemmler in M. G. H., Poet. lat. aevi Carolini, 1, p. 629-630.

Codex binis columnis non una manu exaratus titulos litterasque initiales praebet minio depicta. Correctiones, glossae, diversae lectiones inter lineas et in marginibus, atque notabilia marginalia passim occurrunt, praesertim manu coaeva conscripta. Quaternionum enumeratio, marginibus resectis, pluries periit. Ff. I. II^{v} et pars folii II^{r}. 219 saec. XII perscripta. Codicem descripsit Reifferscheid, loc. cit., p. 686-690.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii impressa sunt.

342. Saec. XV, membran., mm. 347 × 247 ff. II. 382 (— f. 29 librarii oscitatione neglecto).

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi epistulae (M. 22). [1] (f. 1) 9 (M. 30, 126-147, inter spuria), [2] (f. 10) 48, [3] (f. 16) 73, [4] (f. 18) 60. [5] (f. 22^{v}) 4 (inter spuria), [6] (f. 24) 118, [7] (f. 26) 77, [8] (f. 30) 121, praeviis capitulis (M. 22, 1006), [9] (f. 41^{v}) 59, [10] (f. 42^{v}) 26, [11] (f. 43) 25, [12] (ibid.) 41, [13] (f. 44) 42, [14] (f. 44^{v}) 27, [15] (f. 45) 44, [16] (ibid.) 43 (subtexuntur epistulae 46 verba *Verum ut ad uillam - dicitur amatorie cantiones.* M. 22, 490, n. 10-491, n. 11, lin. 8), [17] (f. 46) 38, [18] (f. 46^{v}) 29, [19] (f. 48^{v}) 34, [20] (f. 49^{v}) 40, [21] (ibid.) 32, [22] (f. 50) 28, [23] (f. 50^{v}) 75, [24] (f. 51^{v}) 23, [25] (f. 52) 24, [26] (f. 53) 31, [27] (ibid.) 1, [28] (f. 54^{v}) 127, [29] (f. 57^{v}) 66, [30] (f. 60) 46, [31] (f. 63) 46 (pseudo-Damasi, M. 30), [32] (ibid) 47 usque ad v. *Epitritum est*

quando minus continetur a maiore et eius tertia pars ceduntur (cf. M. 30, 304-305, A, 5, inter spuria), [33] (f. 63v) 43 usque ad v. *pro populo orare* (M. ibid., 301-302, C, 3, inter spuria), [34] (ibid.) 11 (inter spuria), [35] (f. 64v) 30, [36] (f. 65v) 130, [37] (f. 71v) 1 usque ad v. *sanctitate testetur*, reliqua habes foliis 360-369 (M. 30, inter spuria: est enim epist. Pelagii ad Demetriadem), [38] (f. 74v) 146, [39] (f. 75) 107, [40] (f. 78) 5 (inter spuria), [41] (f. 83v) 108, [42] (f. 91v) 65, [43] (f. 96v) 80.

2 (f. 97v). **Rufini** Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-628).

3. S. Hieronymi [1] (f. 98) epist. 81; [2] (f. 98v) Contra Rufinum liber III (in ms. *Hieronimus inuectiua contra ruffinum aquilegiensem.* M. 23, 477-514); [3] (f. 109v) epist. 3.

4 (f. 110). **Bachiarii** De reparatione lapsi usque ad v. *eius abluimur* (in ms. *Hieronimus ad euagrium presbiterum de quodam leuita qui lapsum fecerat et non est a nemine consolatus.* M. 20, 1037-1041, C, 4).

5. ⟨Pseudo-⟩Hieronymi [1] (f. 111v) epist. 18 (M. 30, 188-194); [2] (f. 113v) De XII doctoribus usque ad v. *ideo quasi umbra secus hominem sunt* (M. 23, 765-768).

6 (f. 114). **Rufini** Apologiae in Hieronymum libri I-II (in ms. *Incipit liber rufini aduersus Hieronimum.* M. 21, 541-624).

7. S. Hieronymi [1] (f. 121v) Contra Rufinum libri I-II (in ms. *Incipit liber sancti Hieronimi ad pamachium et marcellam pro se contra accusatorem defensio.* M. 23, 415-478); [2] (f. 127v) epist. 78, [3] (f. 135v) 14, [4] (f. 137v) 52, [5] (f. 141v) 58, [6] (f. 144) 53, [7] (f. 147) 55 (bipertita; altera pars inc. *Propositio tua.* M. 22, 564, n. 5), [8] (f. 148v) 57, [9] (f. 152v) 83, [10] (ibid.) 84, [11] (f. 155v) 32 (inter spuria), [12] (f. 156v) 42 (inter spuria), [13] (f. 158) 69, [14] (f. 161v) 41 (inter spuria), [15] (f. 164) 64, [16] (f. 169) 49; [17] (f. 169v) Contra Iovinianum libri I-II (M. 23, 221-352); [18] (f. 212) epist. 35 (Damasi), [19] (ibid.) 36.

7 (f. 215v). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1173-1196).

8. S. Hieronymi [1] (f. 224v) epist. 62, [2] (ibid.) 20, [3] (f. 226) 15, [4] (f. 226v) 16, [5] (f. 227) 18 a n. 17 ad finem (M. 22, 372-376), [6] (f. 228) 18 usque ad n. 16 inclusive, [7] (f. 232v) 21, [8] (f. 238v) 101a (Augustini ad Damasum), [9] (ibid.) 102, [10] (f. 239) 103, [11] (f. 239v) 111, [12] (ibid.) 110 (Augustini: initio mutila inc. a v. *Cur itaque conor contra tractum fluminis.* M. 22, 911, lin. 18), [13] (f. 241) 66 (Augustini), [14] (f. 242v) 105, [15] (f. 243v) 67 (Augustini: desunt in fine v. "Hunc interea - testimonium perhibemus"), [16] (f. 245) 104 (Augustini), [17] (f. 246) 112, [18] (f. 252) 126, [19] (f. 253) 131 (Augustini De origine animae), [20] (f. 259)

132 (eiusdem De sententia Iacobi: in ms. *Incipit de eo qui totam legem seruauit*), [21] (f. 263) 134, [22] (f. 263v) 141, [23] (ibid.) 142, [24] (f. 264) 37 (in ms.... *disputatio ad augustinum de ratione anime*. M. 30, 270-280, inter spuria), [25] (f. 268v) 16 (est Pelagii; in ms. *Incipit explanatio fidei sancti iheronimi ad beatum augustinum et alippium*. Vallarsi, 11, col. 146-148; cf. M. 30, 181), [26] (f. 269v) 136 (initio et fine mutila: inc. enim. a v. *Cur deus loquitur ad abraam*, et des. *Mihi sufficit sic loqui ut intelligar: et ut de scripturis disputans scripturarum imiter simplicitatem*. M. 22, 456, n. 10-459, lin. 9), [27] (f. 270v) 145, [28] (f. 271) 122, [29] (f. 273v) 47, [30] (f. 274) 8 (inter spuria), [31] (f. 276) 129, [32] (f. 278v) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita), [33] (f. 282) 71, [34] (f. 283v) 61, [35] (f. 284v) 109. [36] (f. 285v). Contra Vigilantium (in ms. *Incipit ad eundem* ⟨Riparium⟩ *de eodem* ⟨Vigilantio⟩. M. 23, 353-368). [37] (f. 289v). *Incipit Liber sancti ieronimi presbiteri conctra eluidium de uirginitate sancte et perpetue uirginis marie* (M. 23, 193-216). Epistulae [38] (f. 296) 70, [39] (f. 297v) 74, [40] (f. 298v) 72, [41] (f. 299v) 4, [42] (f. 300) 5, [43] (ibid.) 76, [44] (f. 300v) 68, [45] (f. 301v) 147, [46] (f. 304v) 6, [47] (ibid.) 8, [48] (f. 305) 125, [49] (f. 309v) 10, [50] (f. 310) 7, [51] (f. 310v) 9, [52] (f. 311) 12, [53] (ibid.) 2, [54] (f. 311v) 119, [55] (f. 316v) 140 (initio mutila inc. a v. *scito prenoscens quia si scribatur extrema littera que appelletur num*. M. 22, 1177, lin. 17), [56] (f. 317v) 50, [57] (f. 318v) 97, [58] (f. 319v) 45, [59] (f. 320) 11, [60] (f. 320v) 13, [61] (f. 321) 117, [62] (f. 323) 54, [63] (f. 327) 79, [64] (f. 330v) 123, [65] (f. 335v) 120, omissis capitulis, [66] (f. 345v) 39, [67] (f. 349) 22, [68] (f. 369v) 133, [69] (f. 374v) 124, [70] (f. 379) 31, [71] (f. 379v) 72 usque ad v. *quam mihi sanctus filius* (M. 22, 673, n. 1, lin. 1 - lin. 11), [72] (ibid.) 17, [73] (f. 380) 15 (inter spuria).

Codex duobus constat voluminibus in unum compactis, quorum prius ff. II. 1-208 et alterum reliqua complectitur. In principio utriusque voluminis epistularum index occurrit prioribus verbis singularum epistularum instructus. Folia 1. 212 ornamenta quadripertita ac litterae initiales exornant, quarum altera s. Hieronymi et altera s. Damasi imagines ad litterariam tabulam sedentium exhibet.

Litterae maximae et saepe saepius maiores auro illitae atque coloribus pictae. Tituli rubri. Ff. I. 208v. 211v vacua. Post 208 folium unum excisum. Correctiones, diversae lectiones, additiones interlineares ac marginales tum ipsius tum alterius librarii manu hic illic occurrunt. Verba graeca plerumque alia manus supplevit. 212 in ornamenti parte inferiore scutum gentis alicuius erasum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

343. 344. Saec. XV, membran.

S. Hieronymi et aliorum opera. Exstant haec opera, ni fallor, impressa, hoc praefixo titulo: S. Hieronymi Epistolae, ex recentione Theod. Lelii

(cf. Brunet, *Manuel du libraire, Paris,* vol. 3, 1862, col. 158 sq.): eademque in codicibus notris in tres partes sunt divisa, quarum unaquaeque diversos complectitur tractatus.

Prima enim pars quattuor continet tractatus, quorum primus (f. 1) est de fide; secundus (f. 46) de impugnationibus haeresum, et apologiis contra haereticorum calumnias; tertius (f. 167) de Origenis erroribus perniciosis, ubi accusationes et defensiones contra sectatores habentur; quartus (f. 306) de origine animae quae ad fidem ipsa refertur.

Secunda vero pars sex complectitur tractatus, quorum primus (f. 319) est de quaestionibus Veteris Testamenti; secundus (f. 372) de quaestionibus Novi Vestamenti; tertius (f. 1 cod. 344) epistulares continet expositiones quorundam psalmorum et Cantici canticorum secundum Origenem ex graeco in latinum traductum; quartus (f. 101) sermones complectitur aliquibus diebus festis accomodatos; quintus (f. 125) est de nominibus hebraicorum locorum et interpretatione hebraeorum nominum; sextus (f. 162) de scriptoribus graecis atque latinis interpretibus et de optimo interpretandi ac scribendi genere.

Tertia denique pars quattuordecim constat tractatibus, quorum primus (f. 213) pertractat de virtutibus et vitiis; secundus (f. 241) de institutione primae aetatis; tertius (f. 247) de institutione, conversatione ac distinctione clericorum; quartus (f. 256) de correctione, vita et conversatione praelatorum; quintus (f. 277^{v}) de virginibus Deo dicatis, de statu et continentia virginali; sextus (f. 354) de statu et continentia coniugali; septimus (f. 363) de statu et continentia viduali; octavus (f. 382) de contemptu mundi, et vita contemplativa ac laude eremi; nonus (f. 403) de vita, statu et regula monachorum; decimus (f. 469) de amicitia et quasdam continet epistulas ad amicos; undecimus (f. 473) de fictis amicis et detractoribus; duodecimus (f. 477) complectitur epistulas consolatorias rebus in adversis ad amicos; decimus tertius (f. 496) continet funebres epistulas et defunctorum epitaphia; decimus quartus (f. 526) epistulas complectitur de paenitentia.

I (343) mm. 360 × 249, ff. IV. 459.

1 (f. 1). <**Rufini**> Commentarius in symbolum apostolorum (in ms. *Beati Hieronymi presbiteri ad laurentium papam de expositione fidei.* M. 21, 335-386).

2 (f. 16^{v}). <**Pelagii**> (in ms. *Hieronymi ad Damasum*) *expositio fidei* (Vallarsi, 11, col. 146-148; cf. M. 30, 181).

3 (f. 18^{v}). **S. Augustini** Contra quinque haereses (M. 42, 1101-1116, inter subditicia).

4 (f. 27). <**Pseudo-Hieronymi**> *Expositio fidei Niceni concilii* (M. 30, 182-187).

5 (f. 29^{v}). **S. Hieronymi** epist. 15 (M. 22, 355-358).

6. ⟨Pseudo-⟩Hieronymi opuscula. [1] (f. 31). *Tractatus fidei et credulitatis*, praevio argumento: *Iudeos et gentiles instituit de trinitate essentia - de... caritate hominem christianum informat.* Inc. *Dauid gloriosus in psalmo sic dicit.* Des. *inimicis et credentibus profuisse.* [2] (f. 41). *Tractatus de essentia trinitatis et membris domini* usque ad v. *ultione inimicorum morum manifeste demonstrare* (M. 42, 1199-1206, 8). Praemittitur argumentum: *Deum trinum in personis inuisibilem - spiritualem sensum exponens.*

7. S. Hieronymi opera. [1] (f. 45^{v}). Epist. 16 (M. 22), [2] (f. 46) epist. 41. [3] (f. 47). Contra Iovinianum, praevio argumento ex ⟨c. 82⟩ s. Augustini De haeresibus concinnato: *Iouinianus heresiarcha de monacho clericus - Arcadio et Bautone consulibus* (cf. M. 42, 45-46) liber I; - (f. 75^{v}) II (M. 23, 221-354). [4] (f. 97^{v}). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). Praeeunt duo *argumenta*, quorum alterum est Gennadii De viris inlustribus caput 33 (Richardson, p. 73), et alterum est s. Augustini De haeresibus capitulum 84 (M. 42, 46). [5] (f. 106). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368), praevio argumenti loco cap. 36 oper. laudati Gennadii (Richardson, p. 74). [6] (f. 110^{v}). Epist. 109, [7] (f. 112) epist. 133. [8] (f. 119). Contra Pelagianos liber I; - (f. 133^{v}) II; - (f. 148) III (M. 23, 517-618). Praemittuntur tria *argumenta*, quorum primum (f. 118) est Gennadiani operis laudati caput 63 (Richardson, p. 77), secundum ex ⟨pseudo-⟩Hieronymi epistula de duodecim doctoribus desumptum (M. 23, 767, n. 9), tertium est § 63 lib. VIII Etymologiarum s. Isidori (M. 82, 303-304). [9] (f. 156^{v}). Dialogus contra Luciferianos (M. 163-192), praevio § 55 lib. VIII Etymologiarum eiusdem s. Isidori (M. 82, 303). Epistulae [10] (f. 167^{v}) 124 (M. 22, 1059-1072), praemisso s. Augustini De haeresibus cap. 43 (M. 42, 33), [11] (f. 173^{v}) 21 (est epist. s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita). [12] (f. 178). Contra Ioannem Hierosolymitanum (M. 23, 371-412), praefixo Gennadii De vir. inlustr. cap. 31 (Richardson, p. 73), cui subtexuntur v. *Sed beato Hieronymo magis credendum qui zelo fidei sequenti opere illum heresis redarguit.* Epistulae [13] (f. 195) 82, [14] (f. 198^{v}) 63, [15] (ibid.) 86, [16] (f. 199) 87 (Theophili), [17] (ibid.) 88, [18] (f. 199^{v}) 89 (Theophili), [19] (ibid.) 91 (Epiphanii), [20] (f. 200) 90 (Theophili ad Epiphanium), [21] (f. 200^{v}) 99, [22] (f. 201) 703, [23] (f. 202) 83 (Pammachii et Oceani), [24] (ibid.) 84.

8 (f. 206^{v}). **Rufini** Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-628), praemisso argumento: *Superiori tractatu irritatus Rufinus - Sed parum ea purgatione profecit ut sequens epistola indicat.*

9 (f. 207^{v}). **S. Anastasii** epistula (M. ibid., 627-632).

10 (f. 208v). **Rufini** Apologiae in s. Hieronymum liber I, praeviis duobus *argumentis,* quorum prius: *Rufinus ex apologia ad Pammachium - sed dei timore ecclesię profutura traduxerit,* et alterum ex Gennadio, De vir. inlustr. cap. 17 excerptum a v. *Rufinus* ad v. *ingenium habuit,* et a v. *Sed et obtrectatori* usque ad finem (Richardson, p. 67-68); - (f. 226v) lib. II (M. 21, 541-624), praemisso argumento: *Hoc secundo libro sub Apologię specie - et uetus testamentum quod apostolis commendarunt noua translatione subuerterit.*

11. **S. Hieronymi** opera. [1] (f. 242). Epist. 31 (M. 22, 755-756), praevio argumento: *Beatus Hieronymus Rufini maledictis lacessitus - qua de suspicione coniecta in eum ex prefatione libri periarcon conqueritur.* [2] (f. 242v). Contra Rufinum (M. 23, 415-514) lib. I, praefixo argumento: *In hoc libello callide - de periurio pro lectione gentilium se purgat;* - (f. 254v) lib. II, praevio argumento: *Hoc libello Hieronymus Rufini apologiam - ostendens ex insertis prefatiunculis eorum studio nusquam detraxisse;* - (f. 169) lib. III. Epistulae [3] (f. 284v) 61, [4] (f. 286) 62, [5] (f. 286v) 17, [6] (f. 287) 97, [7] (f. 288) 49, [8] (f. 288v) 48, [9] (f. 297v) 50, [10] (f. 299) 41, praemisso argumento: *Hieronymi ad Marcellam contra Montani heretici insaniam - habes quinto historię ecclesiasticę libro,* [11] (f. 300) 69, praefixo argumento: *Beati Hieronymi ad Oceanum detestantis - Accutius* (!) *cum sequentibus,* [12] (f. 305) 143, [13] (f. 305v) 141, [14] (ibid.) 142, [15] (f. 306) 126, [16] (f. 306v) 131 (Augustini), [17] (f. 313v) 37 (M. 30, inter spuria: in ms. *Dialogus ab incerto auctore ex uariis scriptis et epistulis sanctorum Augustini atque Hieronymi excerptis atque collectis, in quo de origine anime et unde culpam contraxerit disputatur*), [18] (f. 319) 35 (Damasi), [19] (f. 319v) 36, [20] (f. 323v) 18 (bipertita: altera pars inc. *Septuaginta Et missum est ad me.* M. 22, 372, n. 17), [21] (f. 330v) 73, [22] (f. 332v) 19 (inter spuria), praefixo argumento: *Carnalem circumcisionem ad spiritualem intelligentiam referens - patres qui non tam carnem quam carnis et uiciorum concupiscentias circumciderunt,* [23] (f. 344v) 74, [24] (f. 346) 72, [25] (f. 347v) 129, [26] (f. 351) 64, praeeunte argumento: *De uestibus sacerdotalibus tractaturus - historice mysticeque describens,* [27] (f. 357v) 29, [28] (f. 360) 78, [29] (f. 371) 34 (inter spuria), [30] (f. 372v) 21, [31] (f. 380) 120 (omissis capitulis), [32] (f. 392) 121 (omissis capitulis), [33] (f. 407v) 19 (Damasi), [34] (ibid.) 20, [35] (f. 409) 55, [36] (f. 411v) 59, [37] (f. 413) 42, praemisso argumento: *Epistola beati Hieronymi ad Marcellam de blasfemia - quorum inexpiabile censebat esse peccatum,* [38] (f. 413v) 48 (inter spuria), [39] (f. 414) 49 (inter spuria), [40] (f. 414v) 50 (in ms. *Expositio seu translatio historię Annę et Ioachim de conceptu uirginis Marię prout a beato Matheo scriptum ferebatur*), [41] (f. 417v) 119, [42] (f. 424v) 56 (Augustini), praefixo argumento: *Nomine aphricanę ecclesię - si aliquod mendacium in scripturis admittitur omnis earum uacillabit auctoritas,* [43] (f. 426) 67 (Au-

gustini), praevio argumento: *Librum uirorum illustrium commendat - cathalagum* (!) *hereticorum rogat describi,* [44] (f. 428) 104 (Augustini), praeeunte argumento: *Ad duas priores epistulas - haud facile sit receptura,* [45] (f. 429ᵛ) 112, praemisso argumento: *Succenset Hieronymus tribus epistolis - suam interpretationem... tuetur obiecta refellens,* [46] (f. 437) 101 (Augustini), praevio argumento: *Epistola Augustini qua hieronymum - ueniam petens plenius satisfacit,* [47] (f. 437ᵛ) 102, [48] (f. 438) 105, [49] (f. 439ᵛ) 110 (Augustini), [50] (f. 442) 111 (Augustini ad Praesidium), [51] (f. 443ᵛ) 115, [52] (f. 444) 116 (Augustini), praemisso argumento: *Prioribus contra se... scriptis epistolis - gratia tam judeis quam gentibus conuersis effecta mortifera,* [53] (f. 452) 132 (Augustini).

F. 457. Retractationum s. Augustini libri II c. 45 (M. 32, 649).

Codicem binis columnis diligenter exscriptum commendant litterae maiores et maximae auro illitae et coloribus depictae, atque ornamentum perinsigne quattuor marginibus folii 1 appictum. Tituli, primo excepto aureis litteris exarato, auctoritates marginales atque foliorum enumeratio minio scripta. Ff. 457ᵛ-459 vacua. Ff. I-IV *epistolarum tabula,* seu index, cui praemittitur Theodori de Leliis praefatiuncula, quae inc. *Beati Hieronymi epistulas ad eruditionem christianam per necessarias,* et des. *Spectantes in domino laborem nostrum quem pro beatissimi uiri honore ac deuotione suscepimus ipsius meritis ac suffragiis compensandum.* 1ʳ scutum Theodori de Leliis (baltei tres nigri in pagina aurata). Inter IV et 1 folium chart. vacuum insertum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibentur.

II (**344**) mm. 365 × 255, ff. I. 601 (— ff. 557-560 librarii oscitatione omissis).

1. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 1) 140 (M. 22), [2] (f. 7) 65, [3] (f. 14ᵛ) 21 (M. 30, inter spuria: v. etiam M. 40, 1203-1206), [4] (f. 15ᵛ) 22 (inter spuria), [5] (f. 16ᵛ) 34.

2. Origenis [1] (f. 18) In Canticum canticorum homiliae I-II a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196); [2] (f. 41) *Commentarium in cantica canticorum in quatuor libros uel omelias distinctum* ⟨a Rufino⟩ latine redditum, praevio (f. 29ᵛ) prologo (M., P. G. 13, 61-198).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 100). Epistula 140 (inde a v. *Scito prenoscens quia si scribatur.* M. 22, 1177, lin. 17), [2] (f. 101ᵛ) 25 (M. 30, inter spuria), [3] (f. 102) 26 (inter spuria), [4] (f. 102ᵛ) 27 (inter spuria), [5] (f. 103ᵛ) 28 (inter spuria: v. etiam M. 40, 1201-1204), [6] (f. 105) 29 (inter spuria), [7] (f. 106ᵛ) 24 (inter spuria), [8] (f. 109) 9 (inter spuria), [9] (f. 121) 10 (inter spuria), [10] (f. 122ᵛ) 30 (inter spuria). [11] (f. 126ᵛ). De situ et nominibus locorum hebraicorum (M. 23, 903-976). [12] (f. 150ᵛ). Epistula 46. [13] (f. 155). *Tractatus beati Hieronymi de decem temptationibus israelitici populi* (Val-

larsi, 3, p. 741-746 append.). Epistulae [14] (f. 156^{v}) 30, [15] (f. 158) 25, [16] (ibid.) 26, [17] (f. 158^{v}) 28, [18] (f. 159^{v}) 23 (inter spuria), [19] (f. 161) 37. [20] (f. 162). De viris inlustribus cum prologo et capitulis (Richardson, p. 1-56). Des. *aduersus jouinianum lib. II. et ad Pammachium* απολογετικεων *et* επιταφιων. Praeit argumentum excerptum ex epistula ⟨47⟩ ad Desiderium a v. *Scripsi librum* ad v. *breuiter annotare* (M. 22, 493).

4 (f. 170^{v}). **Gennadii** De viris inlustribus usque ad v. *ex tempore declamare*, praeviis capitulis (Richardson, p. 58-94).

5. S. Hieronymi [1] (f. 181^{v}) epistula 47, [2] (f. 182) ⟨pseudo⟩ Hieronymi De duodecim *tractatoribus* ad Desiderium, usque ad v. *secus homines sunt* (M. 23, 765-768), [3] (f. 183) epist. 70, [4] (f. 185) 57, [5] (f. 191) 106, [6] (f. 202^{v}) 46 (Damasi. M. 30, inter spuria), [7] (f. 203) 47 (inter spuria), [8] (ibid.). ...*ad Paulam et Eustochium de psalterio quod rursum secundum LXX editionem correxerat* (M. 29, 121-124), [9] (f. 203^{v}) ...*ad Sophronium de noua ęditione psalterii secundum hebraicam ueritatem* (M. 28, 1183-1188), [10] (f. 204) 51 (inter spuria), [11] (f. 205) 32, [12] (f. 205^{v}) 85, [13] (f. 206) *Ad eundem Paulinum de opere Didymi de spiritu sancto*... (M. 23, 107-110), [14] (f. 206^{v}) *Epistola Cromatii et Eliodori*... (M. 30, inter spuria), [15] (ibid.) *Beati Hieronymi ad eosdem responsio* (M. ibid., inter spuria), [16] (f. 207^{v}) 49 (inter spuria), [17] (f. 208) 53, [18] (f. 213) 6 (inter spuria), [19] (f. 230^{v}) 7 (inter spuria), [20] (f. 237^{v}) 8 (inter spuria), [21] (f. 240^{v}) 13, [22] (f. 241) 107, [23] (f. 245^{v}) 11, [24] (f. 247) 52, [25] (f. 252^{v}) 42 (inter spuria), [26] (f. 255) 146, [27] (f. 255^{v}) 43, [28] (f. 256) 12 (inter spuria); praeit argumentum: *Episcopum docet humilitatem iustitiam pacemque sectari.*

6 (f. 264^{v}). **S. Augustini** sermo 46 De pastoribus in Ezechiel 34, 1-16, praevio argumento (M. 38, 270-295).

7 (f. 277^{v}). *Ad uirgines deo dicatas hortatoria qua illas per exempla sanctorum ad religiosam conuersationem et obseruantiam uirginitatis inuitat.* Inc. *Solae idcirco filię ei dominę meę Dominę ideo diximus.* Des. *Testis et conscientia mea qui tantis bonis fruebar quot et qualia sunt nescit proferre mollities corporis mei.*

8 (f. 279^{v}). **⟨Pseudo-⟩ Hieronymi** Regula *uiuendi sanctimonialium*, praeviis prooemio et capitulis (M. 30, 403-438).

9 (f. 298^{v}). **⟨Pseudo-⟩Hieronymi** Exhortatio ad sponsam Christi (in ms. *Epistola siue tractatus beati Hieronymi ad uirgines deo dicatas de institutione uirginum*... M. 18, 77-90). Praeit argumentum: *Virginitatem grandem laboriosamque - celestis patris et sponsi digne filia habeatur et sponsa.*

10. S. Hieronymi [1] (f. 306^{v}) epistula 22, praeviis duobus argumentis (I *Exordiens a dicto prophetico - et breuis modicaque perpessio* (?) *ineffabili pręmio com-*

pensatur; II *Nota quod hęc epistola calumnię oocasionem pręstitit - Cęlibem spernit uirgo germanum etc.*), [2] (f. 322) 130, duobus argumentis praemissis (I ex eadem epistula desumptum; II *Laudatvrvs demetriadem uirginem et hortaturus eam ad uirginale propositum - ipsam ad sanctum uirginale propositum conseruandum et angelorum gloriam acquirendam exhortans*), [2] (f. 331) 1 (inter spuria: est enim Pelagii epistula ad Demetriadem). Praeeunt [1]) argumentum: *Officium suum in commendatione uirginis - ad extremum ad omnem laborem ferendum illam... exhortans;* [2]) monitum in epistulam, quod perperam *argumentum* inscribitur: *Nota quod a plerisque hęc epistola dicitur non esse Hieronimi etc.*

11 (f. 347). **S. Augustini** epistula 188 (M. 33, 848-854).

12. **S. Hieronymi** epistulae [1] (f. 350) 117 cum praefatione et argumento, quod inc. *Interpellatus a fratre monacho,* et des. *quantum uirginibus ex delitiis uirorumque consortio periculi immineat,* [2] (f. 353) 24, [3] (f. 354) 148, [4] (f. 361ᵛ) 1, praevio argumento: *Describit grande miraculum,* [5] (f. 363ᵛ) 54, praefixo argumento: *Furiam ad monogamiam,* [6] (f. 368ᵛ) 79, praemisso argumento: *Saluinam illustrem - fornicationis causa esse concessam,* [7] (f. 373) 123, praeeunte argumento: *Gerunchiam ad monogamiam - quasi tragico dolore prosequitur,* [8] (f. 379) 127, praemisso argumento: *Marcellam illustrem fęminam - beato fine quieuit,* [9] (f. 382ᵛ) 14, [10] (f. 386) 71, [11] (f. 388) 43 (addito elogio Bethel; cf. M. 22, 480 nota d), [12] (f. 389) 145, [13] (f. 389ᵛ) 18 (M. 30, inter spuria: adduntur in fine v. *sub ea conditione quam nosti O quocienscunque hanc epistolam legeris; totiens te scias quod pollicitus es esse uenturum*), [14] (f. 393) 3.

13. ⟨**S. Paulini**⟩ [1] (f. 393ᵛ) epistula 26 (M. 61, 304-306), [2] (f. 365ᵛ) epist. 15 (M. ibid., 300-301).

14 (f. 397). ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** epistula 2 (M. 30, 47-52). Subnectuntur annotatiuncula et fragmentum epistulae ad Iulianum.

15. **S. Hieronymi** [1] (f. 399ᵛ) Vita s. Pauli primi eremitae, praetexto prologo (M. 23, 17-30); [2] (f. 403ᵛ) epist. 58, [3] (f. 407) epist. 125, praevio argumento: *Rusticum gallum - monet sectari uestigia,* [4] (f. 413) epist. 31 (inter spuria).

16 (f. 418ᵛ). Regula monachorum ex scriptis s. Hieronymi per Lupum de Olmeto (in ms.... *Oliueto*) collecta, praevio prologo (M. 30, 329-398). Praemittuntur: [1] (f. 416) Martini V bulla (M. ibid., 401-404, B, lin. 9 usque ad v. *et est talis*); [2] (f. 416ᵛ) capitula; [3] (ibid.) prologus (M. 329-331).

17. **S. Hieronymi** [1] (f. 455) Vita s. Hilarionis eremitae, praeviis capitulis (I inc. *De ortu beati uiri;* XLI inc. *De Constantia deuota muliere*) et prologo (M. 23, 29-54); [2] (f. 466) Vita Malchi monachi captivi (in ms.... *de monacho captiuo....* M. ibid., 55-62); [3] (f. 469) epistula 4 (M. 22), [4] (f. 469ᵛ) 5,

[5] (f. 470) 31, [6] (f. 470^{v}) 44, [7] (ibid.) 6, [8] (f. 471) 8, [9] (f. 471^{v}) 7, [10] (f. 472^{v}) 9, [11] (f. 473) 12, [12] (f. 473^{v}) 2, [13] (ibid.) 45, [14] (f. 475) 11, [15] (f. 475^{v}) 40, [16] (f. 476) 27, [17] (f. 477) 68, [18] (f. 477^{v}) 38, [19] (f. 478^{v}) 3 (inter spuria), [20] (f. 481) 4 (inter spuria), [21] (f. 483^{v}) 5 (inter spuria), [22] (f. 493) 41 (inter spuria), [23] (f. 497) 60, [24] (f. 503) 39, [25] (f. 507) 40 usque ad v. *adducet cum illo* (M. 30, 290, C, lin. 4 ab imo: inter spuria), [26] (f. 509) 118, [27] (f. 512^{v}) 66, [28] (f. 516^{v}) 77, [29] (f. 520) 23, [30] (f. 521) 75, [31] (f. 522^{v}) 108, [32] (f. 536) 122.

18 (f. 540). **S. Ambrosii** De lapsu virginis consecratae usque ad v. *et amplius non ero* (in ms. *Obiurgatio acerrima beati Hieronymi in Susannam uirginem...* M. 16, 583-400, B, 4).

19 (f. 546). **S. Hieronymi** epistula 147.

20 (f. 550). **Bachiarii** De reparatione lapsi usque ad v. *ita expulsione eius abluimur* (in ms. *Hieronymus ad Euagrium presbiterum De leuita lapso.* M. 20, 1037-1041, C, 4).

21 (f. 551^{v}). **⟨Pseudo⟩ Hieronymi** epist. 33 (M. 30, 249-253).

22 (f. 552^{v}). *Beati Hieronymi ad Tullianum.* Inc. *Sancti corruunt si fuerunt negligentes.* Des. *semper a meliori parte incitamenta sunt.*

23 (f. 561). *Incipit uita beatissimi Hieronymi praesbiteri: quam quidam deuotus et suorum operum studiosus ex illius et aliorum scriptis excerpsit foeliciter.* Inc. *Beati Hieronymi. uitam diuersis auctoribus editam.* Des. *Itaque consolemur inuicem in uerbis istis: benedicentes dominum in uniuersis uiis suis Qui uiuit* etc. Praeeunt (f. 560^{v}) capita, quorum I inc. *De ortu eruditione et ordinatione beati hieronymi,* XXI inc. *Quod beatus Hieronymus post extructam inexpugnabilem turrim.*

24 (f. 570^{v}). **Eusebii** De morte (in ms. *Transitus*) s. Hieronymi (M. 22, 239-282).

25 (f. 595^{v}). **⟨Pseudo-⟩Augustini** ad Cyrillum Hierosolymitanum episcopum, De magnificentiis beati Hieronymi (M. ibid., 281-289).

Codex binis columnis perbelle exaratus. Tituli, praeter primum aureis litteris perscriptum, minio depicti. Litterae maximae ac maiores auro illitae et viridi rubro caeruleo colore plerumque exsultae. Correctiones, notabilia, lemmata in marginibus saepe saepius rubro colore exscripta. In summo margine f. I^{r} *B. Hieronymi epistolae.* Ff. I^{v}. 9^{v}. 10. 554. 555. 556^{r}. 600^{v}: 601. 602 partim integumento adglutinatum, vacua. Foliis 1-9 contentorum index: *Incipit tabula epistolarum beati Hieronymi presbyteri redactarum in certum ordinem ac distinctarum secundum materias per Theodorum Lelium Auditorem Apostolicum: earum uidelicet tantum quę in hoc secundo uolumine continentur* etc. F. 11^{r} ornamentum marginibus appictum, et auro coloribus, avibus, geniis, s. Hieronymi orantis imagine conspicuum, ipsius Theodori Lelii tesseram gentiliciam praebet.

Integumenti tabulae corio castaneo saec. XVI contectae fibularum vestigia tantum retinent.

345. 346 nunc inter libros membrana impressos cum signo *Membr. S. 18. 19* translati S. Hieronymi epistulas continent cum praefatione Ioan. Andreae episc. Aleriensis, ed. Romae, 1468.

347 inter libros saec. XV impressos translatus eadem continet quae lib. 345.

348. An. 1449 (cf. f. 450), membran., mm. 398 × 277, ff. VI. 450.

1 (f. 1). ⟨**Rufini**⟩ Commentarius in symbolum apostolorum (in ms. *Idem Hieronimus ad Laurentium Papam expositio. symboli.* M. 21, 335-386).

2 (f. 19). *Tractatus fidei credulitatis conuersationis et uite cristianorum Secundum beatum Iheronimum.* Inc. *Dauid gloriosus in psalmos sic dicit. In uniuersam terram exiuit sonus eorum. et ad terminos orbis terra uerba eorum. Et hoc igitur intelligi datur sono ante preparato.* Des. *Et sciant emuli mei fidei mee prestitam rationem et conuenire cum ecclesia recognoscant. et magis magisterium summant ut non solum gratulemur nos credisse* (!) *uerum etiam aliquantulum inimicis et credentibus profuisse.*

3 (f. 29v). ⟨**Pseudo-Augustini**⟩ De essentia divinitatis (in ms. *De essentia trinitatis siue deitatis Secundum. Alias intitulatur de membris domini.* M. 42, 1199-1206, 8).

4. Rufini [1] (f. 34v) Praefatio in libros Periarchon Origenis (M. 22, 733-735); [2] (f. 35v) Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-628); [3] (f. 37) Apologiae in s. Hieronymum lib. I (in ms. *Ruffini ad ampronianum* (!) *liber primus contra responsiones iheronimi. et in eum inuectiuus*); - (f. 42v) lib. II (M. ibid., 541-624).

5 S. Hieronymi opera complura. [1] (f. 49). Contra Rufinum liber III (in ms. *Iheronimum* (!) *ad Ruffinum Epistola responsiua et inuectiua contra eum et calumpniarum sibi impositarum excusatiua*); - (f. 67) lib. II; (f. 74v) lib. I (M. 23, 415-514). Epistulae [2] (f. 77) 81 (M. 22), [3] (f. 78) 97, [4] (f. 79) 50, [5] (f. 81) 3, [6] (f. 82v) 49, [7] (f. 83v) 41, [8] (f. 84v) 27, [9] (f. 85) 63, [10] (f. 85v) 86, [11] (f. 86) 88, [12] (ibid.) 99. [13] (f. 86v). Dialogus contra Luciferianos (in ms. *Altercatio luciferiani et cuiusdam orthodoxi edita a beato iheronimo.* M. 23, 163-192). [14] (f. 100v). *Dialogus contra heresim Pelagianorum* liber I, praevio (f. 99v) prologo (in ms. *Epistola iheronimi excusatoria ad fratres contra pelagianos.* M. ibid., 517-560). Epistulae [15] (f. 119v) 45 (inter spuria), [16] (f. 120) 47 (M. 30, 304-306, nota 1, inter spuria,) [17] (f. 120v) 110, [18] (f. 123v) 116, [19] (f. 133v) 103, [20] (f. 134) 270 (inter spuria), [21] (f. 140) 85, [22] (f. 141) 121 (desunt capita 7-8 et 11), [23] (f. 154) 120, [24] (f. 169) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens quia si scribatur extrema littera quae appellatur min!*), [25] (f. 170v) 70, [26] (f. 172v) 74, [27] (f. 174v) 72, [28] (f. 176) 119, [29] (f. 184) 30, [30] (f. 185) 42, [31] (f. 186v) 59, [32] (f. 188) 25, [33] (f. 188v) 26, [34] (f. 189) 40,

[35] (f. 189v) 28, [36] (f. 190v) 29, [37] (f. 193v) 34, [38] (f. 195) 32, [39] (ibid.) 64, [40] (f. 203v) 65, [41] (f. 212v) 37, [42] (f. 213) 23, usque ad v. *in manu iudeorum* (M. 30, 221, D ab imo, inter spuria), [43] (f. 214) 51 (inter spuria), [44] (f. 215) ad Paulum et Eustochium *circa psalmorum materiam* (M. 29, 121-125), [45] (ibid.) ad Sofronium *super eandem materiam* (M. 28, 1183-1188), [46] (f. 21) epist. 76, [47] (f. 216v) 147, [48] (f. 221v) 13, [49] (ibid.) 24, [50] (f. 222v) 1, [51] (f. 225) 127, [52] (f. 229) 45, [53] (f. 230v) 44.

6 (ibid.). **Bachiarii** De reparatione lapsi (in ms. *Eiusdem,* scil. Hieronymi, *ad Euagrium de quodam leuita lapso et a nemine consolato*) usque ad v. *expulsione eius abluimur* (M. 20, 1037-1041, C, 4).

7. ⟨Pseudo-⟩Hieronymi [1] (f. 232v) epist. 18 (M. 30), [2] (f. 236) 1 (est epist. Pelagii ad Demetriadem); [3] (f. 255) Exhortatio ad sponsam Christi (in ms. *Epistola Iheronimi ad quandam uirginem filiam mauritii de excellentia uirginitatis*. M. 18, 77-90).

8. S. Hieronymi opera. [1] (f. 263v). Epist. 148, [2] (f. 272v) 11 (M. 30, 150-152, inter spuria), [3] (f. 274) *epistola ⟨pseudo-⟩cromantii* (!) *et ⟨pseudo-⟩ Eliodori ad Iheronimum de marti⟨ro⟩logio* (M. ibid., 449-450), [4] (f. 274v) ⟨pseudo-⟩Hieronymi epist. responsiva ad eosdem (M. ibid., 449-450), [5] (f. 275) epist. 19, [6] (f. 290) inter spuria 6 (inter spuria). [7] (f. 310). Regula Monacharum (in ms. *Regula ieronimi ad eustochium caeterasque uirginea eius quemadmodum in monasterio uiuere debeant.* M. ibid., 403-438, inter spuria). [8] (f. 334) epist. 4, [9] (f. 334v) 5, [10] (f. 335) 6, [11] (f. 335v) 8, [12] (f. 336) 10, [13] (f. 337) 9, [14] (ibid.) 71, [15] (f. 338v) 2, [16] (f. 339) 12, [17] (f. 339v) 11, [18] (f. 340) 41 (inter spuria), [19] (f. 344) 68, [20] (f. 345) 79, [21] (f. 340v) 40 (inter spuria), [22] (f. 353) 23, [23] (f. 354) 3 (inter spuria), [24] (f. 357) 5 (inter spuria), [25] (f. 367) 108, [26] (f. 383) 2 (inter spuria), [27] (f. 386) 4 (inter spuria), [28] (f. 391) 25 (inter spuria), [29] (f. 391v) 26 (in ms. hic et in sequentibus epistulis sermo. M. 30, inter spuria), [30] (f. 392v) 27 (inter spuria), [31] (f. 393v) 28 (inter spuria), [32] (f. 395v) 29 (inter spuria), [33] (f. 397v) 9 (inter spuria), [34] (f. 411v) 31 (inter spuria), [35] (f. 415) 34 (inter spuria).

9 (f. 417) **⟨Pseudo-Augustini⟩** (in ms. *Sermo s. Iheronimi...*) sermo 148 (M. 39, 2032-2034).

10 (f. 419). **S. Hieronymi** De viris inlustribus, omissis capitulis (Richardson, p. 1-56).

11 (f. 442v). *Incipit liber de infantia saluatoris a sancto iheronimo de hebreo translatus in latinum* a v. *Una die* usque ad finem (cf. cod. paris. 1652; Tischendorf, Evangelia apocrypha, Lipsiae, 1876, p. 84-112, in not.). Praemittitur loco prologi ⟨Pseudo-⟩Hieronymi epist. 49 (M. 30, 306-307).

Codex diligenter exaratus litteris maximis ac maioribus splendet auro illitis et coloribus depictis. Tituli rubri, primo excepto litteris capitalibus aureis exarato. Verba

graeca desunt, spatio ad ea excipienda vacuo relicto. Ff. IV^v. 390^v. 450^v vacua. I-IV ipsius librarii manu index copiosus. IV^r, indice expleto, notula *Viue diu felix et moribus utere celsis,* dein librarii nomen *Macharius. uenetus.* 1^r ornamentum quattuor marginibus appictum, in margine inferiore stemma (duo leones caerulei erecti semontio insistentes in parmula aurata), in littera initiali s. Hieronymi imago mira arte depicta. 350 *Sint tibi summe deus, laudum preconia digna* | *Postquam Iheronimi scripsi monimenta benigna.* | *Amen,* | dein *Iacobus de machariis uenetus.* | *M° CCCC° die XVII septenbris* | *Florentiae.*

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii exhibentur.

349. An. 1468 (cf. ff. 1. 392), membran., mm. 369 × 248, ff. I. 392.

S. Hieronymi et aliorum opuscula complura.

1 (f. 6). ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** epistula 17 (M. 30, 182-187). Praemittitur (f. 4) tractatiuncula *sancti Hieronimi de scientia et sapientia dei.* Inc. *Rogo ut ad institutionis plenitudinem uerbum domini hoc est euangelium diligentius legas.* Des. *Nostre delicie sunt in lege domini meditari. die ac nocte pulsare ianuam non patentem. panem trinitatis accipere et seculi fluctus domino preeunte calcare.*

2 (f. 8^v). ⟨**Pelagii**⟩ (in ms. *sancti Hieronimi*) Explanatio fidei (Vallarsi, 11, col. 146-148; cf. M. 30, 181).

3. **S. Hieronymi** epistulae (M. vol. 22) [1] (f. 10) 76, [2] (f. 10^v) 123, [3] (f. 15^v) 124, [4] (f. 20^v) 119, [5] (f. 26^v) 55 (bipertita: altera pars inc. *Propositio fuit.* M. 22, 564, lin. 6), [6] (f. 28^v) 12, [7] (f. 29) 45, [8] (f. 30) 107, [9] (f. 33^v) 68, [10] (f. 34^v) 13, [11] (ibid.) 148 usque ad n. 23 exclusive, [12] (f. 39^v) 140, [13] (f. 45) 7, [14] (f. 46) 15, [15] (f. 47) 16, [16] (f. 47^v) 20, [17] (f. 49) 35 (Damasi), [18] (f. 49^v) 36, [19] (f. 53) 21, [20] (f. 59^v) 18 (bipertita: prior pars inc. *Septuaginta et missum est.* M. 22, 372, n. 17; et altera pars incipit ab initio epistulae), [21] (f. 66) 129, [22] (f. 69) 130, [23] (f. 75^v) 47, [24] (f. 76) 50, [25] (f. 77^v) 5 (M. vol. 30, inter spuria), [26] (f. 85^v) 14 (M. vol. 22), [27] (f. 88^v) 60 usque ad v. *Et labor et dure rapit inclementia mortis* (M. 22, 598), [28] (f. 89^v) 108, [29] (f. 101) 146, [30] (f, 102) 73, [31] (f. 104) 22, [32] (f. 116^v) 31, [33] (ibid.) 64, [34] (f. 122^v) 145, [35] (f. 123) 4, [36] (f. 123^v) 5, [37] (f. 124) 54, [38] (f. 128) 9, [39] (f. 128^v) 85, [40] (f. 129) 11, [41] (f. 129^v) 1, [42] (f. 131) 6, [43] (ibid.) 118 usque ad v. *incitamenta uirtutis sunt* (M. 22, 966), [44] (f. 132^v) 34 (mutila des. *Habentes inquit thesaurum hunc in uasis fictilibus. In stamine autem paratum se in omnibus prebeat ut mercedem ab ipso consequi mereatur et in die iudicii secure inueniatūr si nulla dei offensa in eo reperiatur. Deo gratias amen.* M. 30, 255, D, 2, inter spuria), [45] (f. 133^v) 71 (M. vol. 22), [46] (f. 137) 126, [47] (f. 137^v) 17, [48] (f. 138) 59, [49] (f. 139^v) 40, [50] (f. 140) 27, [51] (f. 140^v) 38, [52] (f. 141^v) 43, [53] (f. 142) 44, [54] (ibid.) 26, [55] (f. 142^v) 42, [56] (f. 143) 29, [57] (f. 145^v) 34, [58] (f. 146^v) 32, [59] (ibid.) 28, [60] (f. 147^v) 23, [61] (f. 148) 24, [62] (f 149) 3 (inter spuria), [63] (f. 151) 37, [64] (f. 151^v) 117.

4 (f. 154v). ⟨**S. Paulini**⟩ epistula 25 (in ms. s. Hieronymo tribuitur. M. 61, 300-304).

5. S. **Hieronymi** opera. [1] (f. 516). Epist. 22 (inter spuria), [2] (f. 157) 52, [3] (f. 162) 8, [4] (ibid.) 69, [5] (f. 166v) 42 (inter spuria), [6] (f. 168) 77, [7] (f. 171v) 41 (inter spuria), [8] (f. 174) 83 (Pammachii et Oceani), [9] (f. 174v) 84, [10] (f. 178) 32 (inter spuria), [11] (f. 179v) 48, [12] (f. 187) 66, [13] (f. 190v) 49, [14] (f. 191) 57, [15] (f. 195) 97. [16] (f. 196). Contra Rufinum lib. I (in ms. *epistola*. M. 23, 415-444). Epistulae [17] (f. 207) 11 (inter spuria), [18] (f. 208) 53, [19] (f. 212) 58, [20] (f. 214v) 10, [21] (f. 215) 39 usque ad n. 7 exclusive (M. 22, 473), [22] (f. 218) 30, [23] (f. 219) 18 (mutila des. *quo pollicitus es ueniendum*. M. 30, 192, D, 9, inter spuria), [24] (f. 221v) 127, [25] (f. 224v) 65 ex quinque excerptis conflata, quae distinctius enucleare operae pretium non visum est. [26] (f. 225). *De prefatione translationis origenis super cantica ad damasum* (M. 23, 1174). Epistulae [27] (ibid.) 78, [28] (f. 234v) 74, [29] (f. 236) 81, [30] (f. 236v) 3, [31] (f. 237v) 12 (inter spuria), [32] (f. 245) 122, [33] (f. 248) 125, [34] (f. 253) 79, [35] (f. 255) 106, [36] (f. 264) 2 (inter spuria), [37] (f. 266v) 12, [38] (ibid.) 75, [39] (f. 268) 63, [40] (ibid.) 86, [41] (f. 268v) 88, [42] (ibid.) 99, [43] (f. 269) 133, [44] (f. 274) 62, [45] (ibid.) 7 (inter spuria), [46] (f. 279v) 13 (inter spuria), [47] (f. 288) 8 (inter spuria), [48] (f. 290v) 72. [49] (f. 291v). Vita Malchi monachi (in ms. *Ad paulum senem de uita*... M. 23, 55-62). [50] (f. 294). Vita s. Pauli primi eremitae (M. ibid., 17-30). [51] (f. 297). *Epitaphium dicti beati pauli primi heremitae*. Inc. *Si cupis o nostrum scitari docte libellum*. Des. *Ut dentur placide dona reis uenie*. [52] (f. 297v). De perpetua virginitate B. Mariae (M. ibid., 193-216). [53] (f. 305). Dialogus contra Luciferianos (in ms. *Altercatio luciferiani et orthodoxi*. M. ibid., 163-192). Epistulae [54] (f. 314) 41, [55] (f. 315) 147, [56] (f. 318) 61, [57] (f. 319v) 109. [58] (f. 320v). Contra Vigilantium (in ms. *Ad eundem* (scil. Vigilantium) *requisitus a ripario et desiderio*. M. 23, 353-368). Epistulae [59] (f. 324v) 37 (inter spuria), [60] (f. 329) 35 (Damasi), [61] (ibid.) 101, [62] (f. 330) 102 usque ad n. 2 inclusive, [63] (f. 330v) 103, [64] (ibid.) 111, [65] (ibid.) 110 (Augustini: initio mutila inc. *Cur itaque conor contra tractum fluminis et non potius ueniam deprecor*. M. 22, 911, col. 18), [66] (f. 332v) 56 (Augustini), [67] (f. 334) 105, [68] (f. 335) 67 (Augustini), [69] (f. 336v) 104 (Augustini), [70] (f. 337v) 112, [71] (f. 343v) 40 (inter spuria), [72] (f. 345v) praefatio in Pentateuchum ad Desiderium (M. 28, 177-184), [73] (f. 346v) epist. 25, [74] (ibid.) 140 (mutila inc. *Scitote prenoscens quia si scribatur extrema littera que appellatur nun*. M. 22, 1177, lin. 17), [75] (f. 347v) 3.

6 (f. 349v). Exhortatoria ad monachos. Inc. *Fratres carissimi mundus in periculo positus est. Aduersarius noster diabolus regnat in mundo*. Des. *Dominus*

autem potens est me et nos ab omnibus insidijs diaboli tutos prestare cui est gloria et potestas in secula seculorum amen.

7. S. Hieronymi opera. [1] (f. 350v). Epist. 46. [2] (f. 354). ⟨Excerpta ex libro I adversus Iovinianum⟩ a n. 41 usque ad finem (M. 23, 282-296). [3] (f. 358). Epist. 18 (inter spuria: des. *O quocienscunque hanc epistolam legeris totiens te scias quo pollicitus es esse uenturum*). [4] (f. 360). In librum De locis et nominibus hebraicarum quaestionum ⟨praefatio⟩ (M. 23, 983-986). [5] (f. 361). Epist. 27 (inter spuria), [6] (f. 361v) epist. 23 (inter spuria). [7] (f. 362v). De viris inlustribus, omissis capitulis (Richardson, p. 1-56). [8] (f. 376). Regula *uiuendi in monasterijs ad eustochium ceterasque uirgines* (M. 30, 403-438, inter spuria).

Codex perbelle exaratus litteras maiores ac maximas exhibet auro illitas et coloribus depictas. Tituli rubri. Verba graeca saepe desiderantur, spatiis ad ea excipienda vacuis relictis. Ff. Ir. 3v. 392v vacua. Iv in margine superiore *D. B. Hieronymi Epistolae*, manu saec. XVI. 1-3 index ipsius librarii manu exscriptus. 5v titulus *Epistolae. Diui. Ieronimi | cum quibusdam | opusculis | Bibliothecae | secretae | Iulii. II. Pont. Max. dicatae* litteris capitalibus aureis exaratus, cuius in medio prostat pulcherrima Iulii II imago, hac inscriptione circumdata *Iulius. II. Ligur. Saon. pont. max.* litteris capitalibus aureis exscripta. 6r ornamentum quattuor marginibus appictum, quod exhibet in parte inferiore Iulii II stemma; titulus litteris capitalibus aureis exornatus *Diui ecclesie* etc. *explanatio fidei sancti Hieronimi ad Alipium et Augustinum. directa. 1468;* pictura tabularis, in qua s. Hieronymus ante Crucifixi imaginem orans; altera denique s. Hieronymi imago ex leonis pede spinam extrahentis in ventre prioris litterae delineata. 391v nota ⟨de s. Hieronymo⟩ litteris rubris exarata, quae inc. *Beatus Hieronimus latine lingue illustrator eximius. qui nobis in translatione diuine scripture tantum prestitit*, et des. *ad instar solis eius quoque ab oriente nobis iam patet eloquium;* dein rubro pariter colore versus duodecim ⟨de eodem⟩, quorum primus inc. *Ecclesie doctor ciceronis codice flagrans* et ultimum (f. 392r) des. *Glorificus miris pictoris in ordine clares.* 392r litteris quoque rubris legitur *Beati Hieronimi doctrinis et exemplis allecti. quesumus deus ut sic imitemur exempla et documenta seruemus. quod benignitate tua beatitudinis brauium mereamur*, et paulo inferius *Iohannes ten lande de reeys coloniensis diocesis iuris utriusque scolaris hoc opus | exarauit Anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octauo. die | secunda mensis aprilis. laus deo et beato Hieronimo.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

350. An. 1431 (cf. f. 211v), membran., mm. 342 × 240, ff. I. 213.

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1 (f. 1). ⟨**Pelagii** Explanatio fidei⟩ (Vallarsi, 11, col. 146-148; cf. M. 30, 181).

2 (f. 2). **S. Hieronymi** epistula 36, praevia s. Damasi epistula quae inter hieronymianas sub numero 35 venit (M. 22).

3 (f. 4v). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

4. S. Hieronymi opera. [1] (f. 11) epistula 19 (Damasi. M. 22), [2] (f. 11v) 15,

[3] (f. 12^{v}) 16, [4] (ibid.) 18 (in duas partes divisa, quarum altera inc. a n. 17), [5] (f. 16^{v}) 101 (Augustini), [6] (ibid.) 102, [7] (f. 17) 103, [8] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [9] (f. 19) 56 (Augustini), [10] (f. 19^{v}) 105, [11] (f. 20^{v}) 67 (Augustini), [12] (f. 21^{v}) 104 (Augustini), [13] (f. 22) 112, [14] (f. 26) 126, [15] (f. 26^{v}) 115, [16] (f. 27) 116, [17] (f. 31^{v}) 131 (Augustini), [18] (f. 35^{v}) 132 (Augustini), [19] (f. 38) 134, [20] (f. 38^{v}) 141, [21] (ibid.) 143, [22] (f. 39) 51 (est Epiphanii epistula ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo in latinum versa), [23] (f. 41^{v}) 14, [24] (f. 43^{v}) 57, [25] (f. 46^{v}) 52, [26] (f. 49^{v}) 55 (ab edita ap. M. ordine tantum diversa), [27] (f. 50^{v}) 62, [28] (f. 51) 83 (Pammachii et Oceani), [29] (ibid.) 84, [30] (f. 53^{v}) 124, [31] (f. 56^{v}) 42 (M. 30, inter spuria), [32] (f. 57^{v}) 69, [33] (f. 60) 146, [34] (f. 60^{v}) 73, [35] (f. 62) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [36] (f. 64) 17, [37] (f. 64^{v}) 17 (inter spuria), [38] (f. 66) 145, [39] (f. 66^{v}) 122, [40] (f. 68^{v}) 47, [41] (f. 69) 8 (inter spuria), [42] (f. 70^{v}) 129, [43] (f. 72^{v}) 71, [44] (f. 73^{v}) 48, [45] (f. 78^{v}) 22. [46] (f. 86^{v}). De perpetua virginitate B. Mariae (M. 23, 193-216). [47] (f. 91^{v}). Adversus Iovinianum libri I-II (M. ibid., 221-352). Epistulae [48] (f. 124) 117, [49] (f. 126) 68, [50] (f. 128) 61, [51] (f. 128^{v}) 109. [52] (f. 129^{v}). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [53] (f. 132^{v}) 70, [54] (f. 133^{v}) 74, [55] (f. 134^{v}) 4, [56] (ibid.) 5, [57] (f. 135^{v}) 72, [58] (f. 136) 76, [59] (ibid.) 68, [60] (f. 136^{v}) 147, [61] (f. 138) 6, [62] (ibid.) 8, [63] (f. 138^{v}) 125, [64] (f. 142^{v}) 10, [65] (f. 143) 7, [66] (f. 143^{v}) 9, [67] (f. 144) 12, [68] (ibid.) 2, [69] (ibid.) 119, [70] (f. 148) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens* M. 22, 1177, lin. 17), [71] (f. 148^{v}) 49, [72] (f. 149) 97, [73] (f. 150) 50, [74] (f. 151) 45, [75] (f. 151^{v}) 11, [76] (f. 152) 130, [77] (f. 157) 107, [78] (f. 159^{v}) 64, [79] (f. 163) 13, [80] (ibid.) 54, [81] (f. 166) 79, [82] (f. 168^{v}) 123, [83] (f. 172) 69, [84] (f. 172^{v}) 40, [85] (f. 173) 26, [86] (f. 173^{v}) 25, [87] (ibid.) 41, [88] (f. 174) 42, [89] (f. 174^{v}) 27, [90] (ibid.) 44, [91] (f. 175) 43, [92] (ibid.) 38, [93] (f. 175^{v}) 29, [94] (f. 177) 34, [95] (f. 178) 32, [96] (ibid.) 30, [97] (f. 178^{v}) 28, [98] (f. 179) 23, [99] (f. 179^{v}) 24, [100] (f. 180) 40 (inter spuria), [101] (f. 181) 118, [102] (f. 182^{v}) 39, [103] (f. 184^{v}) 60, [104] (f. 188) 75, [105] (f. 188^{v}) 77, [106] (f. 190^{v}) 1, [107] (f. 191^{v}) 127, [108] (f. 193^{v}) 66, [109] (f. 195) 11 (inter spuria), [110] (f. 195^{v}) 31, [111] (f. 196) 81, [112] (ibid.) 133, [113] (f. 198^{v}) 65,

5. **Rufini** [1] (f. 202^{v}) Praefatio in libros Periarchon Origenis (M. 22, 733-735) [2] (f. 203) Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-628).

6 (f. 203^{v}). **S. Hieronymi** Contra Rufinum liber III (M. 23, 477-514).

Codex binis columnis rotundo charactere diligenter exaratus est. Litterae maiores pariter atque maximae rubro et caeruleo colore depictae, tituli minio exscripti. Folio I ipsius librarii manu contentorum index, qui alia, ut videtur, manu exaratus foliis 212-213 iterum legitur. 211^{v} inter alia parvi pretii scriptum legimus: *A natiuitatis anno domini. Millesimo. | Quadringentesimo. trigesimo primo | die uero uicesima nona mensis Mar- | tij. Completus est liber epistolarum | sancti Hieronimi*

presbiteri. per Laurentium | Erasmi de Sleçia diocesis wratisslauiensis. Ordo foliorum turbatus sic restituendus: 133. 135. 134. 136.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

351. Saec. XV, membran., mm. 249 × 170, ff. IV. 218.

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi opera. [1] (f. 1). Epistula 35 (Damasi. M. 22), [2] (ibid.) 36, [3] (f. 3) epistula ad Damasum, quae uti prologus habetur interpretationis homiliarum duarum Origenis in Canticum canticorum (M. 23, 1174), [4] (ibid.) 19 (Damasi. M. 22), [5] (ibid.) 20, [6] (f. 4) 15, [7] (f. 4v) 16, [8] (f. 5) 101 (Augustini), [9] (ibid.) 102, [10] (ibid.) 103, [11] (f. 5v) 111 (Augustini ad Praesidium), [12] (ibid.) 103 (Augustini), [13] (f. 7) 56, [14] (f. 7v) 105, [15] (f. 8) 67 (Augustini), [16] (f. 9) 104 (Augustini), [17] (f. 10) 112, [18] (f. 14) 14, [19] (f. 16) 52, [20] (f. 19v) 125, [21] (f. 23) 122, [22] (f. 25v) 58, [23] (f. 27) 53, [24] (f. 30) 42 (M. 30, 297-301, inter spuria), [25] (f. 31) 69, [26] (f. 35) 71, [27] (f. 36) 51 (est Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo in latinum versa), [28] (f. 39) 76, [29] (f. 39v) 68, [30] (f. 40) 72, [31] (f. 41) 132, [32] (f. 44v) 143, [33] (ibid.) 70, [34] (f. 45v) 109. [35] (f. 46v). Contra Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [36] (f. 50) 45, [37] (f. 50v) 11, [38] (f. 51) 116 (subtexuntur v. *Iohannes idem apostolus et euangelista in epistola sua ait Qui odit fratrem suum - Ego liber ero, epistola me hec cum lecta fuerit absoluet*), [39] (f. 53) 77, [40] (f. 55v) 43 (addito elogio Bethel; cf. M. 22, 410, nota d), [41] (f. 56) 48, [42] (f. 62) 66, [43] (f. 64) 108, [44] (f. 72) 31, [45] (ibid.) 44, [46] (ibid.) 25, [47] (f. 72v) 54, [48] (f. 75v) 62, [49] (ibid.) 79, [50] (f. 78) 123, [51] (f. 81v) 40, [52] (f. 82) 26, [53] (ibid.) 41, [54] (f. 82v) 42, [55] (f. 83) 27, [56] (f. 83v) 83 (Pammachii et Oceani), [57] (ibid.) 84, [58] (f. 86) 64, [59] (f. 90) 130, [60] (f. 95) 49, [61] (f. 95v) 60, [62] (f. 99v) 40 (M. 30, inter spuria).

2 (f. 100v). *Assertio luciani viri precipui fidem christi exponentis coram presidi* (Eusebii Pamphili Hist. Eccl., interprete Rufino, 9, 7, ed. Cacciari, 1, p. 517-517, inde a v. *Lucianus quoque*).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 101). Epistula 1, [2] (f. 102) 38, [3] (f. 102v) 29, [4] (f. 104) 118, [5] (f. 106) 107, [6] (f. 108v) 39, [7] (f. 111) 147, [8] (f. 113v) 33 (inter spuria), [9] (f. 114) 18 (in duas partes divisa, quarum prior inc. *Septuaginta. Et missus est* (M. 22, 372, lin. 25); et altera inc. ab initio epistulae et mutila des. in v. *mundi limites penetret* (M. ibid., 366, n. 8 exclusive), [10] (f. 116v) 120, [11] (f. 124v) 121 (praeviis capitulis), [12] (f. 133v) 59, [13] (f. 134v) 30, [14] (f. 135) 22, [15] (f. 143v) 16 (M. 30, 181, inter spuria; v. etiam Vallarsi 11, col. 146-148). [16] (f. 144v). Commentarium ⟨in 17, 5-10 prophetiae⟩ Ieremiae (M. 24,

817-820). [17] (f. 145). ⟨Commentarium in psalmum 83, 11⟩ usque ad v. *maior est* (M. 26, 1138, A, 13-B, 11, inter spuria). Epistulae [18] (ibid.) 115, [19] (ibid.) 116 (Augustini), [20] (f. 149^{v}) 131 (Augustini), [21] (f. 153^{v}) 134, [22] (f. 154) 141. 142 (simul coniunctae), [23] (ibid.) 57, [24] (f. 157) 55 (ordine ab edita diversa), [25] (f. 158^{v}) 124, [26] (f. 161^{v}) 146, [27] (f. 162) 73, [28] (f. 163^{v}) 17, [29] (f. 164) 145, [30] (f. 164^{v}) 47, [31] (ibid.) 129, [32] (f. 166^{v}) 61, [33] (f. 167^{v}) 4, [34] (ibid.) 74, [35] (f. 168^{v}) 72, [36] (f. 169^{v}) 5, [37] (f. 170) 6, [38] (ibid.) 8, [39] (ibid.) 10, [40] (f. 170^{v}) 7, [41] (f. 171^{v}) 9, [42] (ibid.) 12, [43] (ibid.) 2, [44] (f. 172) 119, [45] (f. 175^{v}) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens quod si scribatur extrema littera.* M. 22, 1177, lin. 17), [46] (f. 176^{v}) 97, [47] (f. 177) 50, [48] (f. 178) 45, [49] (f. 178^{v}) 148 (abrumpitur in v. *reprobetur a* ⟨Domino⟩. M. 22, 1215, lin. 24), [50] (f. 181^{v}) 63, [51] (f. 182) 87 (Theophili), [52] (ibid.) 88, [53] (ibid.) 13, [54] (f. 182^{v}) 25, [55] (ibid.) 34, [56] (f. 183) 32, [57] (f. 183^{v}) 28, [58] (f. 184) 23, [59] (f. 184^{v}) 24, [60] (f. 185) 75, [61] (f. 186^{v}) 127, [62] (f. 188) 11 (M. 30, 151-152, inter spuria), [63] (f. 188^{v}) 81, [64] (f. 189) 133, [65] (f. 192^{v}) 65. [66] (f. 197^{v}). Contra Rufinum lib. III (M. 23, 477-514). [67] (f. 208). Epistula 9 usque ad v. *tripudio amoris et gaudij. amen* (M. 30, 126-141, D, 12, inter spuria).

4 (f. 211^{v}). **S. Leonis Magni** epistula 28 (M. 54, 755-781).

5 (f. 213^{v}). **S. Cypriani** Ad Demetrianum (Hartel, p. 351-370).

6 (f. 217). ⟨**Pseudo-Ambrosii** epistula 4⟩ (M. 17, 827-830).

7 (f, 218). **S. Hieronymi epistula** 126.

Liber currenti littera duabus est columnis exaratus. Litterae singularum epistularum initiales rubro et caeruleo colore distinctae, prima excepta auro coloribus et s. Hieronymi imagine conspicua. Tituli minio depicti. Ff. III^{v}. IV vacua. I-III^{r} ipsius librarii manu contentorum index. III^{r} notulae parvi momenti de ss. Hieronymo, Augustino et Gregorio, dein sequentia: *Ciuitas uenitiarum edificata fuit anno domini nostri ihesu christi IIII^{c} XXI. Corpus beati Marci euangeliste translatum fuit ex alexandria uenetias per uirum christianissimum et precipuum rusticum torcellanum anno domini VIII^{c} vltimo Ianuarij. tempore domini Iustiniani Incliti ducis venitiarum. Ecclesia beati marci euangeliste fuit edificata anno domini nostri iesu christi MLXX primo.* Librarius ipse notulas marginales hic illic exaravit. Cf. de hoc codice Arevalum ap. M. 81, 767, n. 11.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

352. Saec. XV, membran., mm. 395 × 275, ff. IV. 396.

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi epistulae (M. 22). [1] (f. 1) 35 (Damasi), [2] (f. 1^{v}) 36, [3] (f. 4^{v}) 59, [4] (f. 6) 121 (initio et fine mutila; tantum enim exstant quaestiones IX et XI), [5] (f. 8) ⟨pseudo-⟩ *Hieronymi* epistula *Ad Desiderium de XII lectoribus*, usque ad v. *decessitque hoc ante ferme triennium sub theodosio principe* (M. 23,

765-768), [6] (f. 10) 52, [7] (f. 14^{v}) 42 (M. 30, 297-301, inter spuria), [8] (f. 16) 125, [9] (f. 20^{v}) 22, [10] (f. 31^{v}) 31.

2 (f. 32). ⟨S. **Ambrosii** De lapsu virginis consecratae⟩ (in ms. *Obiurgatio santi ieronimi presbiteri pro lapsu susanne uirginis ad eundem,* scil. Eustochium) usque ad v. *expectare remedium* (M. 16, 383-395).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 35). Epist. 43, [2] (f. 35^{v}) 42, [3] (f. 36) 38, [4] (f. 36^{v}) 39, [5] (f. 39^{v}) 48, [6] (f. 46^{v}) 133, [7] (f. 51^{v}) 7 (M. vol. 30, inter spuria), [8] (f. 56^{v}) 129, [9] (f. 59) 16 (inter spuria; v. etiam Vallarsi, 11, col. 146-148), [10] (f. 60) 66, [11] (f. 63) 57, [12] (f. 67) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo in latinum versa). [13] (f. 71). Liber contra Ioannem Hierosolymitanum (in ms. *Epistola pammachii et oceani ad hyeronimum De transferendo libero* (!) *Origenis.* M. 23, 371-412). Epistulae [14] (f. 85) 83 (Pammachii et Oceani), [15] (ibid.) 84, [16] (f. 88^{v}) 124. [17] (f. 93). ⟨Paenitentiae affectus sacerdotis lapsi⟩. Inc. *In afflictione et dolore animi incipio loqui ad eos qui cogunt me extra efferentem ordinem efferata mente sedere super tribunal christi cum sanctis.* Des. *et merear regnum eius orationibus et deprecationibus sanctorum. et petitione condolentium mihi ecclesie: quia tibi est gloria cum patre et spiritu sancto in secula seculorum amen.* Epistulae [18] (f. 95) 17 (M. vol. 30, inter spuria), [19] (f. 97) epist. ad Damasum, quae uti prologus habetur interpretationis homiliarum duarum Origenis in Canticum canticorum (M. 23, 1174), [20] (f. 97) 62, [21] (f. 97^{v}) 15, [22] (f. 98^{v}) 16, [23] (ibid.) 12 (inter spuria), [24] (f. 104^{v}) 19 (Damasi), [25] (ibid.) 20, [26] (f. 105^{v}) 18 (in duas partes divisa, quarum altera inc. a v. *Septuaginta: Et missum est ad me.* M. 22, 373), [27] (f. 110^{v}) 21, [28] (f. 116) 14, [29] (f. 118) 123, [30] (f. 122^{v}) 53, [31] (f. 126) 58, [32] (f. 128^{v}) 60, [33] (f. 133) 75, [34] (f. 134) 147 (ab edita prorsus diversa), [35] (f. 136^{v}) 73, [36] (f. 138) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [37] (f. 141) 77, [38] (f. 144) 78, [39] (f. 153) 117, [40] (f. 156) 61, [41] (f. 157) 109. [42] (f. 158). Contra Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [43] (f. 162) 55 (ordine tamen turbato), [44] (f. 163^{v}) 119, [45] (f. 169) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens quia si scribatur.* M. 22, 1177, lin. 17).

4 (f. 170). S. **Clementis I** epistula 2 (M. P. G., 1, 480-490).

5 (f. 171). **Origenis** in Canticum canticorum homilia II, s. Hieronymo interprete (M. 23, 1185-1196).

6. S. Hieronymi opera. [1] (f. 176^{v}). Epist. 15, [2] (f. 177) 16, [3] (f. 177^{v}) 101 (Augustini), [4] (f. 178) 102 (fine mutila, sed quae desunt f. 322 invenies), [5] (f. 178^{v}) 103, [6] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [7] (ibid.) 100 (Augustini: inc. a v. *Cur itaque conor.* M. 22, 911, lin. 18), [8] (f. 180^{v}) 134, [9] (f. 181) 141, [10] (ibid.) 56 (Augustini), [11] (f. 182^{v}) 105, [12] (f. 183) 104 (Augu-

stini), [13] (f. 184) 112, [14] (f. 190v) 126, [15] (f. 191) 131 (Augustini), [16] (f. 197) 132 (Augustini), [17] (f. 201) 134, [18] (f. 201v) 141, [19] (ibid.) 142, [20] (f. 202) 143, [21] (ibid.) 55 (bipertita; altera pars inc. a n. 5. M. 22, 564), [22] (f. 204) 106, [23] (f. 214) 54 (fine mutila, sed quae desunt f. 322v occurrunt), [24] (f. 217v) 43 (inter spuria), [25] (f. 218) 130, [26] (f. 226) 107, [27] (f. 230) 118, [28] (f. 232v) 51, [29] (f. 237) 32 (inter spuria), [30] (f. 238v) 69, [31] (f. 244) 146, [32] (f. 245) 17, [33] (f. 245v) 145, [34] (f. 246) 122, [35] (f. 249v) 47, [36] (f. 250) 8 (inter spuria), [37] (f. 253) 71. [38] (f. 254v). De perpetua virginitate beatae Mariae adversus Helvidium (M. 23, 193-216). [39] (f. 263v). Adversus Iovinianum libri I-II (M. ibid., 221-252).

7 (f. 317). **Origenis** in Canticum canticorum homilia I, s. Hieronymo translatore (M. ibid., 1175-1185).

Codicem diligenter descriptum ornant litterae initiales singulorum operum auro illitae et coloribus illuminatae, itemque ornamentum satis elegans quattuor marginibus folii 1r appictum, quod exhibet in margine inferiore scutum (duo leones caerulei semontio insistentes in pagina aurata). Litterae primae inest imago s. Hieronymi scribentis. Tituli minio depicti. Correctiones variaeque lectiones tum ipsius librarii manu tum alterius prioris aequalis in marginibus hic illic occurrunt. Voces graecae et hebraicae desiderantur, spatio ad eas excipiendas vacuo relicto. Ff. IV. 316v. 324v. 325. 326 vacua. In foliis I-III contentorum tabula ab ipso codicis librario exarata.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

353. Saec. XV, membran., mm. 325 × 226, ff. 233 (+ f. 116 librarii oscitatione bis numerato).

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi epistulae (M. vol. 22) [1] (f. 1) 53, [2] (f. 5v) 34 (Damasi), [3] (f. 6) 35.

2 (f. 10). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 20). Epist. 62, [2] (f. 20v) 19 (Damasi), [3] (ibid.) 20, [4] (f. 22) 15, [5] (f. 23) 16, [6] (f. 23v) 18 (bipertita, prior pars inc. a n. 17), [7] (f. 29v) 101 (Augustini), [8] (f. 30) 102, [9] (f. 30v) 103, [10] (f. 31) 111 (Augustini ad Praesidium), [11] (ibid.) 56 (Augustini), [12] (f. 32v) 105, [13] (f. 34) 67 (Augustini), [14] (f. 35v) 14, [15] (f. 39) 125, [16] (f. 45) 104 (Augustini), [17] (f. 46) 112, [18] (f. 53) 126, [19] (f. 54) 131 (Augustini), [20] (f. 60v) 132 (Augustini), [21] (f. 65) 134, [22] (f. 65v) 141, [23] (ibid.) 142, [24] (f. 66) 143, [25] (f. 66v) 10, [26] (f. 67) 7, [27] (f. 68) 9, [28] (f. 68v) 12, [29] (ibid.) 2, [30] (f. 69) 119, [31] (f. 75) 140 (mutila inc. *Scito prenoscens quia si scribatur.* M. 22, 1177, lin. 17), [32] (f. 76v) 39 (M. 30, 285-287, inter spuria), [33] (f. 77v) *hieronymi epistula ad*

Damasum (inc. *Desiderii mei ardor tandem accepit remedium quando optata uenit mihi dies;* des. *eam predicans fidem qui* (!) *Nicea est a patribus conscripta: magnis testimoniis approbata coruscans, in qua inueniri. si tamen digni fuerimus. mereamur*), [34] (f. 78) 52, [35] (f. 83^{v}) 60, [36] (f. 89) 3, [37] (f. 90^{v}) 49, [38] (f. 91^{v}) 50, [39] (f. 93) 40 (M. 30, inter spuria), [40] (f. 95) 81, [41] (f. 95^{v}) 75, [42] (f. 97) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [43] (f. 101) 117, [44] (f. 105) 11, [45] (ibid.) 13, [46] (f. 105^{v}) 40, [47] (f. 106) 1, [48] (f. 108) 8 (M. 30, inter spuria), [49] (f. 111) 45, [50] (f. 112^{v}) 64, [51] (f. 118^{v}) 59, [52] (f. 120) 26, [53] (f. 120^{v}) 25, [54] (f. 121) 41, [55] (f. 122) 42, [56] (f. 123) 27, [57] (f. 123^{v}) 44, [58] (f. 124) 43 (addito elogio Bethel. M. 22, 480 nota d), [59] (f. 125) 38, [60] (f. 126) 29, [61] (f. 128^{v}) 34, [62] (f. 130) 28, [63] (f. 131) 23, [64] (f. 131^{v}) 24, [65] (f. 132) 127, [66] (f. 135^{v}) 11 (inter spuria), [67] (f. 136^{v}) 31, [68] (f. 137) 80.

4 (f. 138) ⟨**Rufini** Apologia ad Anastasium⟩ (M. 21, 623-628).

5. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 139). ⟨C o n t r a R u f i n u m liber III⟩ (M. 23, 477-514). [2] (f. 154^{v}). Epistula 133. [3] (f. 160). ⟨D e I e s u C h r i s t i i n c a r n a t i o n e⟩. Inc. *Iohannes quicquid est quod Maria genuit euangelizando suo commendat eloquio: quod in principio erat uerbum.* Des. *Sic quippe cuncta oportet considerare quatenus et plena diuinitas in christo intelligatur homine et plena humanitas in deum sit assumpta.* [4] (f. 162^{v}). Epistula 28 (M. 30, 232, inter spuria; vide etiam M. 40, 1201-1204), [5] (f. 164) 29 (inter spuria), [6] (f. 165) 34 (inter spuria), [7] (f. 165) 34 (inter spuria: sed ab edita admodum diversa), [8] (f. 166^{v}) 82, [9] (f. 169^{v}) epist. ⟨pseudo-Chromatii et pseudo-Heliodori ad Hieronymum⟩ (M. 20, 369-370) [10] (f. 170) epist. ⟨pseudo-⟩Hier. ad eosdem (M. ibid., 371-372), [11] (f. 170^{v}) 37, [12] (f. 171) 25 (inter spuria), [13] (f. 171^{v}) 26 (inter spuria), [14] (f. 172) 22 (inter spuria), [15] (f. 173^{v}) 41 (inter spuria), [16] (f. 176^{v}) 27 (inter spuria), [17] (f. 177^{v}) 13 usque ad v. *inuiolabilis conseruatio* (inter spuria; vide etiam M. 18, 77-90), [18] (f. 182) 3 (inter spuria), [19] (f. 184^{v}) 16 (inter spuria: haec autem epistula Pelagii vulgo habetur, et edita est ap. Vallarsi, 11, col. 146-148), [20] (f. 185^{v}) 85, [21] (f. 186) 6, [22] (f. 186^{v}) 8, [23] (f. 187) 54, [24] (f. 191) 47, [25] (f. 191^{v}) 68, [26] (f. 192^{v}) 71, [27] (f. 194) 145, [28] (f. 194^{v}) 22, [29] (f. 207^{v}) 61, [30] (f. 209) 17, [31] (f. 209^{v}) 57, [32] (f. 214^{v}) 83 (Pammachii et Oceani), [33] (ibid.) 84, [34] (f. 218^{v}) 70, [35] (f. 220^{v}) 4, [36] (ibid.) 58, [37] (f. 224) 18 usque ad v. *Itaque inuitus placentiam te remitto lugens* (M. 30, 188-192, inter spuria), [38] (f. 226^{v}) 72, [39] (f. 227^{v}) 5, [40] (f. 228) 42 (inter spuria), [41] (f. 230) 146, [42] (f. 231) 73.

Litterae epistularum tractatuumque initiales auro illitae et coloribus ornatae. Codicis titulus aureis litteris capitalibus exscriptus est: epistularum aliorumque opusculorum inscriptiones rubrae, sed saepissime desunt. Notulae marginales minio exscriptae praesertim

in primis foliis occurrunt. Graeca et hebraica verba nulla sunt, spatio ad ea excipienda vacuo relicto. Ff. 233^{v} 234 vacua. In parte inf. ornamenti, quattuor folii 1 marginibus appicti, scutum conspicitur (vulpes aurea exiliens in pagina rubra), superimposita mitra episcopali.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

354. Saec. XI, membran., mm. 374 × 255, ff. II. 329 (+ ff. 101^{a}. 250^{a}, — f. 168 librarii oscitatione neglectis).

S. Hieronymi et aliorum opuscula.

1. S. Damasi [1] (f. 1) epistula 35 (M. 22), [2] (f. 1^{v}) epist. 19.

2 (ibid.). **S. Hieronimi** epistula 36 (M. 22).

3 (f. 5). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196).

4. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 16^{v}). Epist. 62 (M. 22), [2] (f. 17) 20, [3] (f. 18^{v}) 15, [4] (f. 19^{v}) 16, [5] (f. 20) 18 (bipertita, prior pars inc. a n. 17 et altera ab initio epistulae), [6] (f. 27) 21, [7] (f. 34^{v}) 101 (Augustini), [8] (f. 34^{v}) 102 (abrumpitur v. *uel doceremus aliqua uel disceremus*. M. 22, 831, lin. 17). [9] (f. 35) 103, [10] (f. 35^{v}) 111 (Augustini ad Praesidium), [11] (ibid.) 110 (Augustini: mutila inc. a v. *Cur itaque conor*. M. 22, 911, lin. 18), [12] (f. 37^{v}) 56 (Augustini), [13] (f. 39^{v}) 105, [14] (f. 40^{v}) 67 (Augustini), [15] (f. 42^{v}) 104 (Augustini), [16] (f. 43^{v}) 112, [17] (f. 51) 126, [18] (f. 51^{v}) 131 (Augustini), [19] (f. 58^{v}) 132 (Augustini), [20] (f. 63^{v}) 134, [21] (f. 64) 141, [22] (ibid.) 142, [23] (ibid.) 143, [24] (f. 64^{v}) 16 (spuria, cf. M. 30; haec autem epistula Pelagii vulgo habetur et edita est ap. Vallarsi, 11, col. 146-148), [25] (f. 66) 37 (M. 30, inter spuria), [26] (f. 71^{v}) 14, [27] (f. 75) 52, [28] (f. 80^{v}) 58, [29] (f. 83^{v}) 53, [30] (f. 88^{v}) 55 (bipertita; altera pars inc. a v. *Propositio fuit*. M. 22, 564, lin. 6), [31] (f. 90^{v}) 57, [32] (f. 96) 83 (Pammachii et Oceani), [33] (f. 96^{v}) 84, [34] (f. 101) 42 (inter spuria), [35] (f. 102) 69, [36] (f. 107^{v}) 146, [37] (f. 108^{v}) 73, [38] (f. 111) 17, [39] (f. 111^{v}) 124, [40] (f. 118) 17 (inter spuria), [41] (f. 121) 145, [42] (f. 121^{v}) 122, [43] (f. 125^{v}) 47, [44] (f. 126) 8 (inter spuria), [45] (f. 129) 129, [46] (f. 132) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo in latinum translata), [47] (f. 136^{v}) 71, [48] (f. 138^{v}) 61. [49] (f. 141^{v}). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). [50] (f. 146^{v}). *Contra Heluidium de uirginitate sanctae Mariae* (M. ibid., 193-216). Epistulae [51] (f. 156) 70, [52] (f. 158) 74, [53] (f. 159^{v}) 72, [54] (f. 161) 4, [55] (f. 161^{v}) 5, [56] (f. 162) 76, [57] (f. 162^{v}) 68, [58] (f. 163^{v}) 147, [59] (f. 169) 6, [60] (ibid.) 8, [61] (f. 169^{v}) 125, [62] (f. 175^{v}) 10, [63] (f. 176^{v}) 7, [64] (f. 177^{v}) 9, [65] (f. 178) 12, [66] (ibid.) 2, [67] (f. 178^{v}) 119, [68] (f. 185^{v}) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens*. M. 22, 1177, lin. 17), [69] (f. 187) 48, [70] (f. 196) 49, [71] (f. 197) 97, [72] (f. 198) 50, [73] (f. 200) 22, [74] (f. 214) 45, [75] (f. 215^{v}) 11,

[76] (f. 216) 130, [77] (f. 224v) 107, [78] (f. 229) 64, [79] (f. 236) 117, [80] (f. 239v) 13, [81] (f. 240) 54, [82] (f. 244v) 79, [83] (f. 249) 123, [84] (f. 254) 60, [85] (f. 260) 40 (inter spuria: des. in v. *adducet cum illo*. M. 30, 290, lin. 5 ab imo), [86] (f. 262) 118, [87] (f. 265) 120 (nullis praeviis capitulis), [88] (f. 278v) 121, [89] (f. 294v) 69, [90] (f. 295v) 40, [91] (f. 296) 26, [92] (f. 296v) 25, [93] (f. 297) 41, [94] (f. 298) 42, [95] (f. 298v) 27, [96] (f. 299) 44, [97] (f. 299v) 43 (addito elogio Bethel: cf. M. 22, 480, nota d), [98] (f. 300v) 38, [99] (f. 301v) 29, [100] (f. 304) 34, [101] (f. 305) 32, [102] (f. 305v) 30, [103] (f. 306v) 28,. [104] (f. 307v) 39, [105] (f. 312) 108 (inde a v. *Scipio quam genuit*. M. 22, 906), [106] (ibid.) 75, [107] (f. 313v) 77, [108] (f. 317v) 23, [109] (f. 318v) 24, [110] (f. 319) 1, [111] (f. 321) 127, [112] (f. 325) 66 (usque ad v. *meminisse et puto terrorum mutui*. M. 22, 644, n. 9, lin. 11).

Litterae opusculorum initiales, aeque ac tituli, minio plerumque exaratae. Correctiones interlineares notulaeque marginales tum ipsius librarii manu tum aliis iunioribus passim occurrunt. Ff. 264v. 328. 329 vacua. I-II contentorum index. Ir notulae saec. XIII perevanidae. Iv in summo margine nota quaedam evanida, quae, margine pessumdato, ex parte periit, et inc. *Anno domini MCCXXVIIII templum leuite xisti*. IIv alia nota legitur saec. XIII scripta, quae inc. *Hec est pensio. siue glandaticum que debet recipere domus infirmorum de castro agelli*. 629v bulla quaedam saec. XII descripta et multum evanida.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

355. 356. Saec. IX-X, membran., mm. 403 × 325, ff. II. 182. 191.

I (**355**). S. Hieronymi et aliorum opuscula.

1. **Damasi** [1] (f. II) epistula 35 (M. 22), [2] (f. IIv) epist. 19.

2 (ibid.). **S. Hieronymi** epistula 36 (M. 22).

3 (f. 6v). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196).

4. **S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 20). Epistula 62 (M. 22), [2] (f. 20v) 20, [3] (f. 22) 15, [4] (f. 23) 16, [5] (f. 24) 18 (bipertita, prior pars inc. a v. *Septuaginta et missus est*. M. 22, 372, n. 17, et altera ab initio epistulae), [6] (f. 31v) 21, [7] (f. 39v) 101 (Augustini), [8] (f. 40) 102 (abrumpitur in v. *uel disceremus*. M. 22, 831, 17), [9] (f. 40v) 103, [10] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [11] (f. 41) 110 (Augustini: inc. a v. *Cur itaque conor*. M. 22, 911, lin. 18), [12] (f. 43) 56 (Augustini), [13] (f. 45) 105, [14] (f. 46) 67 (Augustini: des. *de caritate presumentis*. M. 22, 651, lin. 20), [15] (f. 48) 104 (Augustini), [16] (f. 48) 112, [17] (f. 57v) 126, [18] (f. 58) 131 (Augustini), [19] (f. 66) 132 (Augustini), [20] (f. 71v) 134, [21] (f. 72) 141, [22] (f. 72v) 142, [23] (ibid.) 143, [24] (f. 73) 16 (M. 30, inter spuria: haec autem epistula Pelagio vulgo adscribitur, et edita est ap. Vallarsi, 11, col. 146-148), [25] (f. 74v) 37 (inter spuria), [26] (f. 81) 14, [27] (f. 84v) 52, [28] (f. 90v) 58, [29] (f. 84v) 53, [30] (f. 89v) 55 (bipertita: altera pars inc. a v. *Propositio fuit*. M. 22, 564, lin. 6), [31] (f. 102) 57, [32] (f. 108)

83 (Pammachii et Oceani), [33] (ibid.) 84, [34] (f. 113) 42 (inter spuria), [35] (f. 115) 69, [36] (f. 121ᵛ) 146, [37] (f. 122ᵛ) 73, [38] (f. 125) 17, [39] (f. 125ᵛ) 124, [40] (f. 132) 17, [41] (f. 135ᵛ) 145, [42] (f. 136) 122, [43] (f. 140ᵛ) 47, [44] (f.141) 8 (inter spuria), [45] (f. 144) 129, [46] (f. 148) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita), [47] (f. 153ᵛ) 71. [48] (f. 155ᵛ). Contra Helvidium de perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). [49] (f. 165). Epist. 61, [50] (f. 167) epist. 109. [51] (f. 168). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [52] (f. 174ᵛ) 70, [53] (f. 176ᵛ) 74, [54] (f. 178ᵛ) 72, [55] (f. 180) 4, [56] (f. 180ᵛ) 5, [57] (f. 181) 76, [58] (f. 182) 68.

II (**356**). **S. Hieronymi** epistulae [1] (f. 1) 147, [2] (f. 5ᵛ) 6, [3] (f. 6) 8, [4] (f. 6ᵛ) 125, [5] (f. 13) 10, [6] (f. 14) 7, [7] (f. 15) 9, [8] (f. 15ᵛ) 12, [9] (f. 16) 2, [10] (ibid.) 119, [11] (f. 24) 140 (inde a v. *Scito prenoscens.* M. 22, 1177, lin. 17), [12] (f. 25) 48, [13] (f. 35ᵛ) 49, [14] (f. 36ᵛ) 97, [15] (f. 37ᵛ) 50, [16] (f. 40) 22, [17] (f. 56) 45, [18] (f. 57ᵛ) 11, [19] (f. 58) 130, [20] (f. 68) 107, [21] (f. 73) 64, [22] (f. 80) 117, [23] (f. 84) 13, [24] (f. 84ᵛ) 54, [25] (f. 91) 79, [26] (f. 95) 123, [27] (f. 102) 120 (nullis praeviis capitulis), [28] (f. 116ᵛ) 121 (praemissis capitulis), [29] (f. 133ᵛ) 59, [30] (f. 135) 40, [31] (f. 135ᵛ) 37, [32] (f. 136) 25, [33] (f. 136ᵛ) 41, [34] (f. 137ᵛ) 42, [35] (f. 138) 27, [36] (f. 139) 44, [37] (ibid.) 43 (addito elogio Bethel: cf. M. 22, 480, nota d), [38] (f. 140) 38, [39] (f. 141) 29, [40] (f. 144) 34, [41] (f. 145ᵛ) 32, [42] (ibid.) 30, [43] (f. 147) 28, [44] (f. 148) 60, [45] (f. 153ᵛ) 40 (inter spuria: abrumpitur in v. *adducet cum illo.* M. 30, 290, lin. 5 ab imo), [46] (f. 155ᵛ) 118, [47] (f. 158ᵛ) 39, [48] (f. 162ᵛ) 108, [49] (f. 175) 75, [50] (f. 176ᵛ) 77, [51] (f. 180ᵛ) 23, [52] (f. 181) 24, [53] (f. 182) 1, [54] (f. 184) 127, [55] (f. 187ᵛ) 66.

Codices binis columnis litteris beneventanis diligenter exscripti. Litterae initiales epistularum atque opusculorum atramento exaratae, uno aut duobus coloribus rudi arte illuminatae sunt. Tituli rubri. Foliorum margines notulis conspersi sunt, manu praesertim saec. XV in. conscriptis. Quaterniones computantur in ultimo singulorum folio: enumeratio autem foliorum in singulis foliis versis signata est.

Ordinem foliorum prioris voluminis paulum turbatum sic restitues: I. 1. II. 2. Folium Iᵛ erasum est et exhibet codicis notam numeralem *355* aliamque cancellatam *2357*, et manu saec. XV notulam: *Iste liber est sancti Martini*, quae in margine folii 182ᵛ iterum occurrit. Ff. Iᵛ. II indicem contentorum continent.

Folio 84ʳ alterius voluminis s. Ioannis apostoli imago appicta est. Codices descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. Phil.-Hist. Classe d. K. Akademie d. Wissenschaften*, vol. 63 [1869], p. 688-682.

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

357. Saec. XV, membran., mm. 313 × 212, f. 323 (+ f. 265 bis numerato).

1. **S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 1). Epistula 58 (M. 22), [2] (f. 4) 53, [3] (f. 8ᵛ) 64, [4] (f. 16) 72, [5] (f. 18) 20, [6] (f. 19ᵛ) 15, [7] (f. 20ᵛ) 16, [8] (f. 21)

18 (bipertita: prior pars inc. a v. *Septuaginta Et missus est.* M. 22, 372, n. 17: et altera inc. ab initio epistulae et abrumpitur in v. *mundi limites penetret.* M. ibid., 366, n. 7), [9] (f. 25^{v}) 120 (nullis praeviis capitulis), [10] (f. 39^{v}) 121 (praeviis capitulis), [11] (f. 56^{v}) 59, [12] (f. 59) 16 (spuria, cf. M. 30: haec enim epistula Pelagio vulgo adscripta est, et edita ap. Vallarsi, 11, col. 146-148). [13] (f. 60^{v}). Commentarius in vers. 5-10 prophetiae Ieremiae (M. 24, 817-820). Epistulae [14] (f. 61^{v}) 22, [15] (f. 78) 26, [16] (f. 78^{v}) 25, [17] (f. 79) 41, [18] (f. 80) 42, [19] (f. 80^{v}) 125, [20] (f. 87) 122, [21] (f. 91^{v}) 14, [22] (f. 95^{v}) 52, [23] (f. 101^{v}) 42 (M. 30, inter spuria), [24] (f. 103^{v}) 69, [25] (f. 109^{v}) 70, [26] (f. 111^{v}) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo in latinum translata: deest salutatio), [27] (f. 116^{v}) 76, [28] (f. 117) 68, [29] (f. 118) 109. [30] (f. 119^{v}). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [31] (f. 125) 77, [32] (f. 129) 45, [33] (f. 130) 11, [34] (f. 130^{v}) 117, [35] (f. 134) 13, [36] (f. 134^{v}) 43 (addito elogio Bethel: cf. M. 22, 480 nota d), [37] (f. 135^{v}) 31, [38] (f. 136) 44, [39] (f. 136^{v}) 54, [40] (f. 141^{v}) 62, [41] (ibid.) 79, [42] (f. 146^{v}) 123, [43] (f. 153) 40, [44] (f. 153^{v}) 27, [45] (f. 154) 29, [46] (f. 156^{v}) 38, [47] (f. 157^{v}) 130, [48] (f. 167) 49, [49] (f. 168) 60, [50] (f 174^{v}) 40 (M. 30, inter spuria).

2 (f. 177). ⟨Luciani martyris apologia⟩ (Eusebii Pamphili Hist. Eccl., interprete Rufino, 9, 7, ed. Cacciari, Romae, 1741, 1, p. 515-517 a v. *Lucianus quoque*).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 177^{v}). Epistula 1, [2] (f. 180) 118, [3] (f. 183^{v}) 107, [4] (f. 188^{v}) 39, [5] (f. 193) 147, [6] (f. 197^{v}) 33 (inter spuria: abrumpitur in v. *nonaginta nouem iustos.* M. 30, 231, A, 14), [7] (f. 198^{v}) 115, [8] (ibid.) 116 (Augustini), [9] (f. 209) 35 (Damasi), [10] (f. 210) 36, [11] (f. 214^{v}) 19 (Damasi), [12] (ibid.) 21, [13] (f. 223) 101 (Augustini), [14] (f. 223^{v}) 102, [15] (f. 224) 110 (Augustini: abrumpitur in v. *non sanatur.* M. 22, 911, n. 4, lin. 9), [16] (f. 225) 103, [17] (f. 225^{v}) 111 (Augustini ad Praesidium) cum [18] (ibid.) 110 (Augustini: inc. a v. *Cur itaque conor.* M. 22, 911, lin. 18), [19] (f. 228) 56 (Augustini), [20] (f. 230) 105, [21] (f. 231) 67, [22] (f. 233^{v}) 104 (Augustini), [23] (f. 234^{v}) 112, [24] (f. 243) 126, [25] (f. 244) 131 (Augustini), [26] (f. 252) 134, [27] (f. 252^{v}) 141, [28] (f. 253) 142, [29] (ibid.) 55 (bipertita: altera pars inc. a v. *Propositio fuit de eadem apostoli epistola.* M. 22, 564, n. 5), [30] (f. 255^{v}) 57, [31] (f. 261) 146, [32] (f. 262) 73, [33] (f. 264^{v}) 17, [34] (f. 265) 124, [35] (f. 270^{v}) 17 (M. 30, inter spuria), [36] (f. 273^{v}) 145, [37] (f. 274^{v}) 47, [38] (f. 275) 8 (M. 30, inter spuria), [39] (f. 278) 129. [40] (f. 282). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). Epistulae [41] (f. 292) 61, [42] (f. 293^{v}) 74, [43] (f. 295^{v}) 4, [44] (f. 296) 5, [45] (f. 296^{v}) 6, [46] (f. 297) 8, [47] (ibid.) 10, [48] (f. 298) 7, [49] (f. 299) 9, [50] (f. 299^{v}) 12, [51] (f. 300) 2, [52] (f. 300^{v}) 119, [53] (f. 308) 140 (inde a v. *Scito prenoscens.* M. 22, 1177, lin. 17), [54] (f. 309^{v}) 97,

[55] (f. 310^{v}) 50, [56] (f. 312^{v}) 34, [57] (f. 314) 32, [58] (f. 314^{v}) 28, [59] (f. 315^{v}) 75, [60] (f. 317) 23, [61] (f. 317^{v}) 24, [62] (f. 318^{v}) 127, [63] (f. 322^{v}) 43 (inter spuria).

Litterae epistularum et opusculorum initiales rubro et caeruleo colore exornatae, prima excepta auro et coloribus depicta, in qua inest s. Hieronymi imago. Tituli minio exarati. Variae lectiones hic illic in marginibus occurrunt. Verba graeca pessime scripta sunt. F. 323^{v} vacuum. In ornamento folio 1 appicto Sixti IV stemma conspicitur.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

358. An. 1452 (cf. f. 6^{r}), membran. (ff. 1. 2. 5 chart.), mm. 350 × 240, ff. 538 (+ ff. 255. 261 bis numeratis).

1. **S. Hieronymi** epistulae (M. 22) [1] (f. 6) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [2] (f. 9^{v}) 12 (deest salutatio), [3] (ibid.) 43, [4] (f. 10) 11 (M. 30, inter spuria), [5] (f. 11) 32 (inter spuria), [6] (f. 12^{v}) 46 (inter spuria), [7] (ibid.) 47 (inter spuria), [8] (ibid.) 43 (inter spuria: desunt v. « Ob hoc, papa gloriose - in Ecclesia ne fiant »), [9] (f. 13) 5 (inter spuria), [10] (f. 20) 108, [11] (f. 30^{v}) 65, [12] (f. 37) 80.

2 (f. 37^{v}). ⟨**Rufini** Apologia ad Anastasium⟩ (M. 21, 623-628).

3. **Hieronymi** [1] (f. 39) epist. 81, [2] (ibid.) Contra Rufinum (M. 23, 478-514), [3] (f. 53) epist. 3 (deest salutatio).

4 (f. 54). ⟨**Bachiarii** De reparatione lapsi⟩ usque ad v. *eius abluimur* (in ms. *Hier. ad Rufinum.* M. 20, 1037-1041).

5. **Pseudo-Hieronymi** [1] (f. 55^{v}) epistula 18 (M. 30: adduntur in fine v. *sub ea condicione quam nosti - quo pollicitus es esse ueniendum*), [2] (f. 58^{v}) De XII doctoribus usque ad v. *quasi umbra secus hominem sunt* (M 23, 763-768).

6 (f. 59). **Rufini** *inuectiuae contra Hieronimum* libri I-II (M. 21, 541-624).

7. **S. Hieronymi** [1] (f. 69) Contra Rufinum libri I-II (M. 23, 415-478); [2] (f. 76^{v}) epist. 1 (M. 30, inter spuria), [3] (f. 90^{v}) 78, [4] (f. 100) 41.

8 (f. 103). ⟨**S. Ambrosii**⟩ De lapsu virginis consecratae (in ms. *De lapsu Susanne*) usque ad v. *in die iudicii expectare remedium* (M. 16, 383-395, C, 3).

9 (f. 106^{v}). ⟨**Gennadii** prologus in librum De viris inlustribus⟩ usque ad v. *alma tenet* (Richardson, p. 57, lin. 1-22).

10. **S. Hieronymi** epistulae [1] (f. 107) 11, [2] (ibid.) 13, [3] (f. 107^{v}) 17, [4] (f. 108) 49, [5] (f. 109) 97, [6] (f. 110) 45, [7] (f. 111) 117 (adest tantum praefatio), [8] (f. 111^{v}) 19 (Damasi), [9] (ibid.) 131 (Augustini), [10] (f. 118) 35 (Damasi), [11] (f. 118^{v}) 36.

11 (f. 122) **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196).

12. **S. Hieronymi** opera. [1] (f. 133). Epistula 62, [2] (ibid.) 20, [3] (f. 134) 15,

[4] (f. 135) 16, [5] (f. 135v) 18 (in duas partes divisa, quarum prior inc. a v. *Et factum est in anno* M. 22, 372, n. 17; et altera inc. ab epistulae principio), [6] (f. 141v) 21, [7] (f. 148v) 101 (Augustini), [8] (f. 149) 102 (abrumpitur in v. *aliquid uel disceremus.* M. 22, 831, lin. 17), [9] (f. 149v) 103, [10] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [11] (f. 150) 110 (Augustini: inc. a v. *Cur itaque conor.* M. 22, 911, lin. 18), [12] (f. 151v) 56, [13] (f. 153v) 105, [14] (f. 154v) 67 (Augustini: desunt v. « Hunc interea - perhibemus »), [15] (f. 156) 104 (Augustini), [16] (f. 157v) 112, [17] (f. 164) 126, [18] (f. 165) 131 (Augustini), [19] (f. 171v) 132 (Augustini), [20] (f. 176) 134, [21] (f. 176v) 141, [22] (f. 177) 142, [23] (ibid.) 143, [24] (f. 177v) 16 (spuria, cf. M. 30: haec epistula Pelagio vulgo adscripta impressa est ap. Vallarsi, 11, col. 146-148), [25] (f. 179) 14, [26] (f. 182) 52, [27] (f. 187) 58, [28] (f. 190v) 53, [29] (f. 194v) 55 (bipertita; altera pars inc. a v. *Propositio tua.* M. 22, 564, n. 5, lin. 1), [30] (f. 196v) 57, [31] (f. 201v) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita: deest salutatio), [32] (f. 306) 83 (Pammachii et Oceani), [33] (f. 206v) 84, [34] (f. 210v) 42, [35] (f. 212) 69, [36] (f. 217v) 146, [37] (f. 218) 73, [38] (f. 220v) 17, [39] (f. 226v) 17 (M. 30, inter spuria), [40] (f. 229) 145, [41] (f. 229v) 122, [42] (f. 233) 47, [43] (f. 233v) 8 (inter spuria), [44] (f. 236v) 129, [45] (f. 239v) 71. [46] (f. 241). De perpetua virginitate b. Mariae (in ms.... *contra Eluidium confutatoria tanquam contra hereticum.* M. 23, 193-216). Epistulae [47] (f. 249v) 22, [48] (f. 261) 61, [49] (f. 262v) 109. [50] (f. 263v). Contra Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [51] (f. 268v) 70, [52] (f. 270) 74, [53] (f. 272v) 4 (deest salutatio), [54] (f. 273) 5 (deest salutatio), [55] (f. 273v) 76, [56] (f. 274) 68, [57] (f. 275) 147, [58] (f. 278v) 6, [59] (f. 279) 8, [60] (ibid.) 125, [61] (f. 284v) 10, [62] (f. 285) 7, [63] (f. 286) 9, [64] (f. 286v) 2, [65] (f. 287) 119, [66] (f. 293) 140 (inc. a v. *Scito prenoscens.* M. 22, 1177, lin. 17), [67] (f. 294) 39, [68] (f. 297v) 130, [69] (f. 305v) 107, [70] (f. 309) 54, [71] (f. 313v) 79, [72] (f. 317v) 123 (abrumpitur in v. *sacrificium preparatum est.* M. 22, 1054, lin. 13), [73] (f. 321) 120 (nullis praeviis capitulis), [74] (f. 332) 9 (inter spuria), [75] (f. 343) 48, [76] (f. 351) 49, [77] (f. 352) 50, [78] (f. 353v) 64, [79] (f. 360) 60, [80] (f. 365) 40 (inter spuria: desunt in fine v. « Haec-armare »), [81] (f. 366v) 118, [82] (f. 369v) 121 (nullis praeviis capitulis), [83] (f. 383v) 69, [84] (f. 385) 40, [85] (f. 385v) 26, [86] (f. 386) 25, [87] (ibid.) 41, [88] (f. 387) 42, [89] (f. 387v) 27, [90] (f. 388) 44, [91] (f. 388v) 43, [92] (f. 389v) 38, [93] (f. 390v) 29, [94] (f. 392v) 34, [95] (f. 393v) 32, [96] (f. 394) 30, [97] (f. 395) 28, [98] (f. 396) 75, [99] (f. 397v) 77, [100] (f. 401) 23, [101] (f. 401v) 24, [102] (f. 402) 1, [103] (f. 404) 127, [104] (f. 407v) 66, [105] (f. 411) 117 (praefationem f. 427 invenies), [106] (f. 414) 133, [107] (f. 419) 3 (inter spuria). [108] (f. 421). *De. uita. et. obitu. Beati. Pauli. primi. heremite. libellus* (M. 23, 17-30). Epistulae [109] (f. 424) 90 (Theophili ad Epiphanium), [110] (ibid.) 37, [111] (f. 427) 123, [112] (f. 432v) 63 (deest salutatio),

[113] (ibid.) 86, [114] (f. 433) 87, [115] (ibid.) 88, [116] (f. 433ᵛ) 89 (Theophili ad Hieronymum), [117] (ibid.) 91 (Epiphanii). [118] (f. 434). *Libellus. de. uita. Malchi. monachi* (M. 23, 55-62). [119] (f. 435) Epist. 106. [120] (f. 444). Adversus Iovinianum libri I-II (M. 23, 221-352).

12 (f. 493). ⟨**Ioannis Andreae** Hieronymianus⟩ (in ms. *Vita. et. obitus. beati. Hieronimi ac eius disscipuli* (!). Hoc opus impressum est anno 1482; v. Hain, n. 1082). Inc. *Hieronimus. Eusebii uiri filius ab oppido stridonis quod a gotis euersum.* Des. *Concludunt alii duo uersus: Ieronimi sancti. nondum uulgata latinis | Hec suus andreades descripsit mira iohannes* (cf. G. Fantuzzi, *Scrittori Bolognesi*, 1, 255-256).

13 (f. 511ᵛ). **S. Hieronymi** De viris inlustribus (Richardson, p. 1-56). Des. *apologeticum et epitafium nepotioni sed et epistola ad dextrum suprascripta contuli. contra rufinum. libri II. et alie epistole et tractatus multi exstant.*

14 (f. 597). **Gennadius** De viris inlustribus usque ad cap. 94 inclusive (Richardson, p. 61-94: quae vero uncis in Richardson includuntur in codice omissa sunt).

Codicem mendis scatentem Petrus de Middelburch clericus scripsit ut ex plerisque notulis hic illic occurrentibus eruitur. Litterae initiales auro illitae coloribus exornatae sunt. In ornamento quattuor marginibus folii 6 appicto insunt imagines Dei Patris, Spiritus Sancti, Virginis Annuntiatae, Iesu Christi crucifixi, s. Hieronymi, s. Michaelis et s. Barbarae, et stemma erasum. Tituli minio exarati. Verba graeca plerumque desunt: quae vero exstant mendosissime exscripta sunt. Foliorum ordinem turbatum sic restitues: 423. 434. 425-433. 424. 435.

Ff. 1-5 492ᵛ. 537. 538 vacua. F. 6 litteris auratis *Anno domini 1452° die 24ª mensis Augusti factum fuit hoc opus deo gratias.* 396 lacerum. 576ᵛ, libro expleto, *Completum. per. manus. Petri. de middelburch.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

359. Saec. XV, chart. (ff. I. XXII. 356. 365 membr.), mm. 295 × 215, ff. XXI. 365 (+ f. 9ª librarii oscitatione neglecto).

S. Hieronymi opera, Anonymi Exhortatio ad sponsam Christi, Rufini Apologia ad Anastasium, Eusebii De morte s. Hieronymi.

1. **S. Hieronymi** epistulae (M. 22) [1] (f. 1) 14, [2] (f. 4ᵛ) 52, [3] (f. 9ᵛ) 60, [4] (f. 15ᵛ) 125, [5] (f. 21) 42 (M. 30, inter spuria), [6] (f. 22ᵛ) 41 (inter spuria).
2 (f. 25). Anonimi Exhortatio ad sponsam Christi (M. 18, 77-90).
3. **S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 31). Epist. 18 (M. 30, inter spuria: magna autem pars, scilicet a v. *Pellicani cum suos* usque ad finem, in marginibus adiecta), [2] (f. 33ᵛ) 3 (M. 22), [3] (f. 35) 4, [4] (f. 35ᵛ) 5, [5] (f. 36) 107, [6] (f. 39ᵛ) 130, [7] (f. 47ᵛ) 148 (usque ad v. *ipse reprobetur a domino:* reliqua habes f. 217-219), [8] (f. 52ᵛ) 54, [9] (f. 56ᵛ) 79, [10] (f. 61) 123, [11] (f. 66ᵛ) 108, [12] (f. 80) 38, [13] (f. 81) 39, [14] (f. 85) 66, [15] (f. 89) 77, [16] (f. 93) 64, [17] (f. 100) 78. [18] (f. 111). *De per-*

petua uirginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). Epistulae [19] (f. 119v) 121 (nullis praeviis capitulis), [20] (f. 134) 120 (omissis capitulis) [21] (f. 145) 140, [22] (f. 150v) 119, [23] (f. 156v) 69, [24] (f. 161v) 146, [25] (f. 162v) 21, [26] (f. 169) 15, [27] (f. 170) 16, [28] (f. 170v) 19 (Damasi), [29] (f. 171) 20, [30] (f. 172) 18 (initio mutila inc. *Septuaginta et missum est.* M. 22, 372, n. 17), [31] (f. 173v) 29, [32] (f. 175v) 35 (Damasi), [33] (f. 176) 36, [34] (f. 180) 14 (inter spuria: vide etiam Vallarsi, 11, p. 145-146), [35] (f. 180v) 129, [36] (f. 183v) 56 (Augustini), [37] (f. 185) 101 (Augustini), [38] (f. 185v) 102, [39] (f. 186) 110 (Augustini), [40] (f. 188v) 111 (Augustini ad Praesidium), [41] (ibid.) 104 (Augustini), [42] (f. 189v) 105, [43] (f. 190v) 67 (Augustini), [44] (f. 192v) 112, [45] (f. 199v) 115 (alia manus suppar in margine v. *Incolumen - dolore ludamus* supplevit), [46] (ibid.) 134, [47] (f. 200) 103, [48] (f. 200v) 16 (inter spuria; vide etiam Vallarsi 11, col. 146-148), [49] (f. 202) 62, [50] (ibid.) 133, [51] (f. 208) 63 (salutatione omissa), [52] (ibid.) 86, [53] (f. 208v) 87 (Theophili), [54] (ibid.) 88, [55] (f. 209) 89 (Theophili), [56] (ibid.) 91 (Epiphanii), [57] (f. 209v) 90 (Theophili ad Epiphanium), [58] (f. 210) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem Hierosolymorum episcopum a s. Hieronymo latine reddita), [59] (f. 215) 141, [60] (ibid.) 143, [61] (f. 215v) *Epistola beati Ambrosii Episcopi ad beatum jeronimum presbiterum.* Inc. *Apostolica narrat auctoritas sine fide impossibile esse ut quisquam placeat deo. Nos ergo fideliter credimus patrem filium et spiritum sanctum unum verum solum deum.* Des. *Hoc unum oro et deprecor mei ut memor sis frequencius invictissime miles christi,* [62] (f. 219) s. Hieronymi epist. 45, [63] (f. 222) epist. S. Hieronymi ad Damasum, quae uti prologus habetur interpretationis homiliarum duarum Origenis in Canticum canticorum (M. 23, 1174), [64] (ibid.) 18 (usque ad v. *paruam hebrei mei disputacionem;* reliqua usque ad v. *studeamus et lingua* in margine alia manus adiecit. M. 22, 372, n. 16), [65] (f. 226v) 45, [66] (f. 227v) 61, [67] (f. 229) 109. [68] (f. 230v). Adversus Vigilantium (in ms.... *ad riparium et desiderium presbiteros.* M. 23, 353-368). Epistulae [69] (f. 235v) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [70] (f. 239v) 2 (inter spuria), [71] (f. 242v) 9 (inter spuria), [72] (f. 255v) 6 (inter spuria: salutatio omissa est), [73] (f. 272v) 53, [74] (f. 277) 58, [75] (f. 280v) 70, [76] (f. 282) 6, [77] (f. 282v) 8, [78] (f. 283) 9, [79] (ibid.) 12 (omissa salutatione), [80] (f. 283v) 73, [81] (f. 285v) 10, [82] (f. 286v) 7, [83] (f 287v) 40, (inter spuria: v. *Hec tibi-armare* altera manus in margine adiecit), [84] (f. 289v) 118, [85] (f. 293) 13, [86] (ibid.) 57, [87] (f. 298v) 23, [88] (f. 299v) 24, [89] (f. 300) 27, [90] (f. 301) 40, [91] (f. 301v) 17, [92] (f. 302) 124, [93] (f. 308) 26, [94] (f. 308v) 30, [95] (f. 310) 122, [96] (f. 314) 43 (addito elogio Bethel), [97] (f. 315) 80 (est praefatio Rufini in libros Periarchon Origenis).

4 (f. 316). **Rufini** Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-638).

5. **S. Hieronymi** [1] (f. 317v) epist. 81, [2] (f. 318) 83 (Pammachii et Oceani),

[3] (ibid.) 84, [4] (f. 322^{v}) 142, [5] (ibid.) 36 (inde a v. *Dissero paulisper.* M. 22, 459, n. 15), [6] (f. 323^{v}) 31, [7] (f. 324) 44, [8] (f. 324^{v}) 25, [9] (f. 325) 17, [10] (f. 325^{v}) 4 (omissa salutatione), [11] (f. 326) 55 (usque ad v. *misereatur.* M. 22, 504, n. 5 exclusive), [12] (f. 327^{v}) 22.

6 (f. 339). ⟨**Eusebii Cremonensis** De morte Hieronymi⟩ fragmenta, sc. a v. *Est enim predicator* ad v. *egens pane;* a v. *Ensis diaboli lusuria est* ad v. *fratribus me recomendes;* a v. *Qua de re filij dilectissimi deponentes omnem dolum* ad v. *super firmam petram que est christus;* a v. *His finitis uir domini gloriosus* ad v. *odore euocauerat;* a v. *Tunc quidam fratrum* ad v. *in seculum seculi;* a v. *Pie ihesu* ad v. *eripias me;* a v. *imitatores paupertatis estote* ad v. *placere sanctis,* quorum nonnulla in diversa capita dividuntur, et singula Hieronymi epistulae inscribuntur (M. 22, 247, cap. 15, lin. 7-248, cap. 16; col. 259, cap. 31 - cap. 42; col. 258, cap. 29, lin. 26 - cap. 30; col. 274, cap. 52 - col. 275, lin. 32; col. 270, lin. 2, cap. 45 - col. 274, cap. 51; col. 267, cap. 43, lin. 9 - col. 270, lin. 3, cap. 45; col. 248, cap. 17 - col. 258, cap. 29, lin. 26).

7. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 355^{v}) 16 (inde a v. *Paulus ex persecutore.* Subsequitur (f. 356) *De uanitate scientie mundialis: O Sancta fatuitas: que natos ad labores homines - In quo solum gloriatur apostolus qui gloriatur inquiens in domino glorietur),* [2] (f. 356^{v}) 27, [3] (f. 357) 75, [4] (f. 358^{v}) 11, [5] (f. 359) 3 (inter spuria), [6] (f. 362) 2, [7] (ibid.) 145, [8] (f. 362^{v}) 68, [9] (f. 363^{v}) 141.

Ff. I-XII complent: [1]) index epistularum, quem alter rerum notabilium in codice contentarum sequitur, litterarum ordine digestus; [2]) orationis fragmentum quod inc. *Tu quippe solus, tu uite nostre sapientissimus dux et rector* et des. *tronum tuum sicut dies celi;* [3]) annotatiuncula de die, quo ⟨Fridericus Austriae dux⟩ imperator a Nicolao V coronatus est; [4]) ⟨quaestio de iis quibus prosint suffragia⟩ (inc. *Dic secundum theologos quod mediocriter mali idem dicuntur*); [5]) epitaphium Paulae (M. 22, 906, n. 33, lin. 10 - n. 34); [6]) *epitaphium super sepulcrum Alexandri magni Macedonum regis* (inc. *En ego qui totum mundum certamine uici,* des. *Quis sum uel qualis lector et ipse uides*); [7]) *Confessio. beati Augustini* (?) (inc. *Confiteor tibi domine celi et terre tibique bone ac benignissime yhesu, vna cum spiritu sancto - sed fit gaudium in celo de me. sicut dixit dominus in euuangelio de uuo peccatore penitentiam agente*). F. 364 continet quaestionem utrum s. Hieronymus cardinalium collegio addictus fuerit, et brevem expositionem de Christo exemplari et regula perfectionis hominum vitae.

Codex nitide exscriptus habet titulos rubros atque litteras initiis alias rubro et caeruleo, alias caeruleo tantum colore depictas. Epistulae in duos libros dispertitae sunt, quorum prior pergit usque ad f. 309^{v}, posterior autem a f. 310 ad codicis finem. Insunt marginibus additamenta, correctiones aliaeque quam plures notulae ab altero librario

iuniore conscriptae, qui etiam ff. I^{v}-XXII et alia nonnulla epistulas continentia exaravit. Ff. I^{r}. VI. XVI^{v}. 221. 365^{v} vacua. 1^{v}.' 364^{v}. 365^{r} annotationes quasdam continent de notabilibus in s. Hieronymi epistulis occurrentibus.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

360. Saec. XII, membran., mm. 428 × 314, ff. 171.

S. Hieronymi et aliorum opuscula complura.

1. S. Hieronymi opera. [1] (f. 1^{v}). Epistula 14 (M. 22), [2] (f. 2^{r}) 52, [3] (f. 5) 60, [4] (f. 7^{v}) 125, [5] (f. 9^{v}) 42 (M. 30, inter spuria), [6] (f. 10^{r}) 41 (inter spuria), [7] (f. 11^{v}) 13 (inter spuria), [8] (f. 14^{v}) 18 (inter spuria), [9] (f. 15^{v}) 3, [10] (f. 16) 4, [11] (f. 16^{v}) 5, [12] (ibid.) 107, [13] (f. 18) 130, [14] (f. 21^{v}) 148 (usque ad v. *ipse reprobetur a domino.* M. 22, 1215, lin. 24), [15] (f. 23^{v}) 54, [16] (f. 25^{v}) 79, [17] (f. 27) 123, [18] (f. 29^{v}) 108, [19] (f. 34^{v}) 38, [20] (f. 35) 39, [21] (f. 36^{v}) 66, [22] (f. 38) 77, [23] (f. 39^{v}) 64, [24] (f. 42) 78. [25] (f. 46^{v}). *Aduersum Heluidium de sanctę Marię perpetua uirginitate* (M. 23, 193-216). Epistulae [26] (f. 49^{v}) 121 (omissis capitulis), [27] (f. 55) 120 (omissis capitulis), [28] (f. 59^{v}) 140, [29] (f. 62) 119, [30] (f. 64^{v}) 69, [31] (f. 66^{v}) 146, [32] (f. 67) 21, [33] (f. 69^{v}) 15, [34] (f. 70) 16, [35] (f. 70^{v}) 19 (Damasi), [36] (ibid.) 20, [37] (f. 71) 18 (initio mutila inc. *Septuaginta: Et missum est.* M. 22, 372, n. 17), [38] (f. 71^{v}) 29, [39] (f. 72^{r}) 35 (Damasi), [40] (f. 72^{v}) 36, [41] (f. 74) 15 (inter spuria), [42] (ibid.) 129, [43] (f. 75^{v}) 56 (Augustini), [44] (f. 76) 101 (Augustini), [45] (f. 76^{v}) 119, [46] (ibid.) 110 (Augustini), [47] (f. 77^{v}) 111 (Augustini ad Praesidium), [48] (ibid.) 104 (Augustini), [49] (f. 78) 105, [50] (f. 78^{v}) 67 (Augustini), [51] (f. 82) 105 (abrumpitur in v. *ut meo salutes obsequio precor*), [52] (f. 82^{v}) 134, [53] (ibid.) 103, [54] (ibid.) 16 (inter spuria vide etiam Vallarsi, 11, col. 146-148), [55] (f. 83) 62, [56] (f. 83^{v}) 133, [57] (f. 85^{v}) 63, [58] (ibid.) 86, [59] (ibid.) 87 (Theophili), [60] (f. 86) 88, [61] (ibid.) 89 (Theophili), [62] (ibid.) 91 (Epiphanii), [63] (ibid.) 90 (Theophili ad Epiphanium), [64] (f. 86^{v}) 51 (est epist. s. Epiphanii ad Ioannem Hierosolymorum episcopum a s. Hieronymo latine reddita). [65] (f. 88). *Altercatio luciferiani et ortodoxi* (M. 23, 163-192). Epistulae [66] (f. 92^{v}) 34, [67] (f. 93) 8 (inter spuria), [68] (f. 94) 40, [69] (ibid.) *Ad Abigatum* (inc. *Illum te oculum habere letor. de quo in cantico dicitur canticorum;* des. *ut ai et asor pulcherrimę quondam corruant ciuitates*), [70] (ibid.) 53, [71] (f. 96) 85, [72] (f. 96^{v}) 49, [73] (ibid.) 48, [74] (f. 100) 57, [75] (f. 102^{v}) 83 (Pammachii et Oceani), [76] (ibid.) 84, [77] (f. 104) 124, [78] (f. 106^{v}) 80 (est praefatio Rufini in libros Periarchon Origenis). [79] (f. 107). Contra Rufinum lib. I-III (in ms. *...ad pammachium et marcellam pro se contra accusatorem defensio.* M. 23, 415-514). [80] (f. 124^{r}). Epist. 81.

2 (f. 124^{v}). **S. Anastasii I** Papae epist. 1 ad Ioannem episcopum Hierosolymorum (M. 20, 68-73).

3. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 125). Epist. 72, [2] (f. 125^{v}) 73, [3] (f. 126^{v}) 55, [4] (f. 127^{v}) 70, [5] (f. 128) 37, [6] (f. 128^{v}) 109. [7] (f. 129). Contra Vigilantium (in ms. *hieronimus ad uigilantium consentienti jouiniano.* M. 23, 353-368). Epistulae [8] (f. 131) 61, [9] (f. 131^{v}) 28, [10] (f. 132) 74, [11] (f. 132^{v}) 18 (usque ad v. *auribus tantum studeamus et linguę.* M. 22, 372, n. 17 exclusive), [12] (f. 135) 76, [13] (ibid.) 47, [14] (f. 135^{v}) 7, [15] (ibid.) 2, [16] (f. 136) 17, [17] (ibid.) 8, [18] (ibid.) 6, [19] (f. 136^{v}) 1, [20] (f. 137) 9, [21] (f. 137^{v}) 12 (salutatione omissa), [22] (ibid.) 68, [23] (f. 138) 118, [24] (f. 139) 147, [25] (f. 140^{v}) 11, [26] (f. 141) 10, [27] (ibid.) 13, [28] (ibid.) 34 (abrumpitur in v. *habentes inquit thesaurum* etc. M. 30, 255, C, 16, inter spuria), [29] (f. 141^{v}) 30, [30] (f. 142) 126, [31] (f. 142^{v}) 17 (inter spuria).

4 (f. 143^{v}). **S. Paulini** epist. 26 (M. 61, 301-306).

5. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 144) 71, [2] (f. 145) 40 (inter spuria), [3] (f. 146) 50, [4] (f. 146^{v}) 106, [5] (f. 151) 22, [6] (f. 157) 46, [7] (f. 158^{v}) 127, [8] (f. 160) 65, [9] (f. 163) 45, [10] (f. 163^{v}) 75, [11] (f. 164) 59, [12] (f. 165) 25, [13] (ibid.) 26, [14] (ibid.) 42, [15] (f. 165^{v}) 43 (addito elogio Bethel), [16] (f. 166) 27, [17] (ibid.) 23, [18] (f. 166^{v}) 24, [19] (f. 167) 3 (inter spuria), [20] (f. 168) 25 (inter spuria), [21] (ibid.) 26 (inter spuria), [22] (f. 168^{v}) 27 (inter spuria), [23] (ibid.) 28 (inter spuria), [24] (f. 169^{v}) 29 (inter spuria), [25] (ibid.) 22 (inter spuria).

Ff. 170^{v}-171^{r} complet ⟨b. Mariae Virginis psalterium⟩ metrice expositum (Chevalier, n. 2037).

Codex binis columnis diligenter exaratus litteras exhibet initiales titulosque minio depicta. Graecae voces latinis litteris expressae. Notabilia in marginibus occurrunt. In folio 1 contentorum index legitur et in summo ipsius folii margine notula saec. XVII *Inferius in 3°. pluteo bibliothecę magnae secretę Bibliothecę apostolicę.* 171^{v} vacuum. Foliorum enumeratio duplex est, quarum antiquior in summis marginibus, recentior paulo inferius signata est.

In tegumenti dorso stemmata insunt Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

361. Saec. XII ex., membran., mm. 430 × 297, ff. 181 (— f. 90 librarii oscitatione omisso).

S. Hieronymi et aliorum opuscula ex codice praecedenti, aut saltem ex eodem archetypo transcripta.

Codicem binis columnis exscriptum ornant litterae initiales rubro et viridi colore alterna vice depictae titulique, partim viridi partim rubro colore exarati. Notulae marginales manu saec. XV praesertim primis in foliis occurrunt: notabilia in marginibus signata sunt. Ordo foliorum turbatus sic restituendus: 33. 36. 35. 34. 39. 38. 37. 40. F. 1 index. 181^{v} haec notula saec. XV inest: *Emptus papie a domino Albertino Ebreo. precio viginti* (?) *ducatorum presente domino Iohanne de Alexandria Iohanne gucerche de Salinis.* Ff. 2. 3. 4 media in parte pessumdata. Priori integumenti tabulae chartula adglutinata titulum codicis continet manu saec. XVI exaratum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

362. An. 1459 (cf. f. 488), membran., mm. 397 × 277, ff. IV. 490 (— ff. 31-41 librarii neglegentia omissis).

S. Hieronymi epistulae et opera, Origenis homiliae I-II in Canticum canticorum, s. Hieronymo interprete, Rufini Apologia ad Anastasium.

1. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 1). Epist. 14 (M. 22), [2] (f. 3^{v}) 38, [3] (f. 4) 76 (a v. *Illum te oculum* ad v. *corruant ciuitates.* M. 689, n. 2, lin. 3-690, n. 3, lin. 4 ab imo), [4] (f. 4^{v}) 45, [5] (f. 5^{v}) 15, [6] (f. 6^{v}) 16, [7] (ibid.) 85, [8] (f. 7^{v}) 109. [9] (f. 8^{v}). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). Epistulae [10] (f. 16) 120 (nullis praeviis capitulis, mutila des. in v. *plenius dictum putamus.* M. 22, 981-985), [11] (f. 17^{v}) 75, [12] (f. 18^{v}) 2, [13] (f. 19) 9, [14] (ibid.) 12 (omissa salutatione), [15] (f. 19^{v}) 68, [16] (f. 20) 54, [17] (f. 24) 130, [18] (f. 41^{v}) 79, [19] (f. 45) 148 (usque ad v. *ipse reprobetur a domino.* M. 22, 1204-1215, lin. 24), [20] (f. 49^{v}) 118, [21] (f. 52^{v}) 60, [22] (ibid.) 66, [23] (f. 61) 147, [24] (f. 64^{v}) 39, [25] (f. 68) 11, [26] (ibid.) 10, [27] (f. 68^{v}) 13, [28] (f. 69) 27 (M. 30, inter spuria), [29] (f. 69^{v}) 41 (inter spuria), [30] (f. 72^{v}) 43 (addito elogio Bethel; cf. M. 22, 476, nota d), [31] (f. 73^{v}) 27 (addito in fine glossemate. M. 30, 432, nota f), [32] (f. 74) 24, [33] (f. 75) 71, [34] (f. 76^{v}) 22, [35] (f. 89) 13 (inter spuria: praeit titulus *Eiusdem ad Eustochium uirginem;* desunt v. « Tanta in quibusdam est verecundia - qui facit opus Dei negligenter ». M. 30, 178, A, 10-180, D, 7; mutila des. in v. *inuiolabilis conuersatio.* M. ibid., 181, B, 1), [36] (f. 93^{v}) 106 (usque ad v. *hebreorum auctoritate discordet.* M. 22, 839, 2), [37] (f. 94) 77, [38] (f. 97^{v}) 3, [39] (f. 99) 4, [40] (ibid.) 5, [41] (f. 99^{v}) 3 (inter spuria), [42] (f. 101^{v}) 50, [43] (f. 103^{v}) 126, [44] (f. 104) 108, [45] (f. 115) 59, [46] (f. 116^{v}) 76, [47] (f. 117) 47, [48] (f. 117^{v}) 1, [49] (f. 119) 18 (inter spuria: adduntur in fine v. *sub ea conditione qua nosti. O quotiescunque hanc epistolam legeris, tociens te scias quo pollicitus es esse uenturum*), [50] (f. 122) 73, [51] (f. 124) 146, [52] (f. 125) 55, [53] (f. 127) 57, [54] (f. 131^{v}) 119, [55] (f. 138) 69, [56] (f. 141) 53, [57] (f. 145) 49, [58] (f. 146) 48, [59] (f. 154) 35 (Damasi), [60] (f. 154^{v}) 36, [61] (f. 158) 70, [62] (f. 159^{v}) 72, [63] (f. 160^{v}) 18 (bipertita; cf. M. 22, 372, nota d), [64] (f. 167) 34 (mutila des. in v. *in uasis fictilibus ... dei offensa in eo reperiatur.* M. 30, 255, D, 2, inter spuria), [65] (f. 168) 30, [66] (f. 169^{v}) 37, [67] (f. 170) 25 (inter spuria), [68] (f. 170^{v}) 26 (inter spuria), [69] (f. 171) 28 (inter spuria), [70] (f. 173) 29 (inter spuria), [71] (f. 174) 22 (inter spuria), [72] (f. 175) 29, [73] (f. 177) 25, [74] (f. 177^{v}) 28, [75] (f. 178^{v}) 26, [76] (f. 179) 64, [77] (f. 185) 21, [78] (f. 192) 20, [79] (f. 193) 56 (Augustini), [80] (f. 195) 102, [81] (f. 195^{v}) 101, [82] (f. 196) 110 (Augustini), [83] (f. 198^{v}) 103, [84] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [85] (f. 199) 104 (Augustini), [86] (f. 200) 105, [87] (f. 201) 67 (Augustini), [88] (f. 203) 112, [89] (f. 109^{v}) 61. [90] (f. 201). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [91] (f. 216) 82 (Pammachii et Oceani), [92] (f. 216^{v}) 84, [93] (f. 220^{v}) 124, [94] (f. 226^{v}) 120

(inde a cap. 2: praeeunt capita, primo excepto), [95] (f. 236^{v}) 121 (praemissis capitulis), [96] (f. 252^{v}) 74, [97] (f. 254) 52, [98] (f. 259^{v}) 9 (inter spuria), [99] (f. 271^{v}) 58, [100] (f. 274^{v}) 42 (inter spuria), [101] (f. 276^{v}) 17, [102] (f. 277^{v}) 145, [103] (f. 278) 122, [104] (f. 282) 125, [105] (f. 287^{v}) 6, [106] (ibid.) 8, [107] (f. 288) 129, [108] (f. 291) 23 (inter spuria), [109] (f. 292^{v}) 115 (mutila des. in v. *salutes obsequio precor.* M. 22, 935, 42), [110] (ibid.) 63 (omissa salutatione), [111] (ibid.) 86 (desunt initio quinque verba), [112] (f. 293) 87 (Theophili), [113] (ibid.) 88, [114] (f. 293^{v}) 89 (Theophili), [115] (ibid.) 91 (Epiphanii), [116] (f. 294) 90 (Theophili ad Epiphanium), [117] (f. 294^{v}) 97, [118] (f. 295^{v}) 81, [119] (f. 296) 37 (inter spuria: mutila des. in v. *cottidie fieri anathema sit;* quae desunt habes ff. 299-302^{v}), [120] (f. 297^{v}) 134, [121] (f. 298) 141, [122] (ibid.) 142, [123] (f. 298^{v}) 143, [124] (f. 299) 117, [125] (f. 305^{v}) 107, [126] (f. 309^{v}) 123, [127] (f. 315^{v}) 23, [128] (f. 316) 127, [129] (f. 319) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam: epistulae bipertitae partem f. 73 invenies), [130] (f. 322^{v}) 62, [131] (f. 323) 7, [132] (f. 324) 31, [133] (f. 324^{v}) 40 (inter spuria), [134] (f. 326^{v}) 40, [135] (f. 324) 16 (inter spuria: vide etiam Vallarsi, 11, col. 146-148), [136] (f. 328) 41, [137] (f. 329) 34, [138] (f. 330^{v}) 51 (inter spuria), [139] (f. 331) 140 (initio mutila inc. a v. *Scito prenoscens quia si scribatur.* M. 22, 1177, lin. 17), [140] (f. 332) 65, [141] (f. 339^{v}) 19 (Damasi), [142] (ibid.) 8 (inter spuria), [143] (f. 342^{v}) 131 (Augustini), [144] (f. 349^{v}) 51 (omissa salutatione: est epist. s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita), [145] (f. 354) 1 (inter spuria: epistula in duas dividitur, quarum altera inc. a v. *Prima igitur uirginis cura.* M. 30, 25, lin. 18), [146] (f. 369^{v}) 44, [147] (f. 370) 32, [148] (ibid.) 11 (inter spuria), [149] (f. 371) 17 (inter spuria), [150] (f. 374) 36 (initio mutila inc. *Cur deus loquitur ad abraham.* M. 22, 456, n. 10). 2 (f. 376^{v}). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196). **3. S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 387). Epist. 116 (Augustini), [2] (f. 395^{v}) 132 (Augustini). [3] (f. 401^{v}). Prooemium in Regulam Monacharum (M. 30, 403-405, inter opera suppositicia). [4] (f. 402). Epistula s. Hieronymo in codice adscripta, in qua responsio continetur iis qui b. Hieronymum invidiae facibus inflatum accusabant. Inc. *Crebra fratrum expostulatio fuit: cur promissum opus ultra differrem in quo pollicitus sum me ad cunctas eorum qui apostoran* (!) *predicant questiunculas responsurum.* Des. *Nolo timore perfidiam discere quam ueram fidem mee christus relinquerit uoluntati.* [5] (f. 403). Epist. 42 (inter spuria: vide etiam Vallarsi, 11, 363-364), [6] (ibid.) 136, [7] (f. 403^{v}) 45 (inter spuria: vide etiam M. 13, 440-441), [8] (ibid.) 47 (inter spuria). [9] (f. 404^{v}). Vita Malchi monachi (M. 23, 55-62). [10] (f. 407). Dialogus contra Luciferianos (M. ibid., 163-192). [11] (f. 467^{v}). Epist. 80 (est praefatio Rufini in libros Periarchon Origenis). 4 (f. 468^{v}). **Rufini** Apo-

logia ad Anastasium (M. 21, 623-668). **7. S. Hieronymi** [1] (f. 469ʳ) Contra Rufinum liber III (M. 23, 477-514), [2] (f. 484ʳ). Vita s. Pauli primi eremitae (M. ibid., 17-20).

Codex diligenter exaratus habet titulos rubros litterasque epistularum initiales auro illitas et coloribus ornatas. Praestat omnibus folium 1, in quo pictura Annuntiationis beatae Mariae Virginis, imago s. Hieronymi in littera initiali, et stemma Pii II in ornamento tribus marginibus appicto conspiciuntur. Verba graeca desiderantur, spatio ad ea excipienda vacuo relicto. Notabilia rubro colore marginibus adiecta sunt. In foliis I-IV epistularum index. Inter f. IV et 1 folium chart. interiectum est. F. 488 rubris litteris capitalibus: *Expliciunt epistole gloriosissimi Hieronimi. scripte | per me Iohannem Caldarificis de Monthabur pres- | biterum et canonicum ecclesie sancti Florini in Con- | fluencia. anno Domini M°. CCCC°. LIX. die ultima | aprilis. Deo gracias. laus Deo.* Ff. 488ᵛ. 489 vacua.

In tegumenti dorso stemmata insunt Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

363. Saec. XV, membran., mm. 342 × 232, ff. 249 (— f. 18 + ff. 163ᵃ. 178ᵃ librarii neglegentia omissis).

1. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 1). Epist. 14 (M. 22), [2] (f. 3ᵛ) 52, [3] (f. 8ᵛ) 60, [4] (f. 13) 125, [5] (f. 19) 122, [6] (f. 22) 40 (M. 30, inter spurias), [7] (f. 24) 118, [8] (f. 26ᵛ) 147, [9] (f. 30) 130, [10] (f. 37) 54, [11] (f. 41ᵛ) 22, [12] (f. 54) 79, [13] (f. 58) 133, [14] (f. 63) 38, [15] (f. 64) 24, [16] (f. 64ᵛ) 3 (inter spuria), [17] (f. 66ᵛ) 127, [18] (f. 70) 66, [19] (f. 73) 39, [20] (f. 76ᵛ) 77, [21] (f. 80) 107, [22] (f. 83ᵛ) 45. [23] (f. 85). Vita s. Pauli primi eremitae (M. 23, 17-30). [24] (f. 88). Vita Malchi monachi (M. ibid., 55-62).

2 (f. 90ᵛ). **S. Augustini** (?) sermo 246 (M. 39, 2196-2198).

3. S. Hieronymi opera. [1] (f. 91ᵛ). Epist. 12, [2] (f. 92) 2, [3] (ibid.) 11, [4] (f. 92ᵛ) 15 (inter spuria: vide etiam Vallarsi, 11, 145-146), [5] (f. 93) 15, [6] (f. 94) 41, [7] (f. 95) 42, [8] (f. 95ᵛ) 17 (inter spuria), [9] (f. 98) 8 (inter spuria). [10] (f. 101). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216). Epistulae [11] (f. 109ᵛ) 35 (Damasi), [12] (f. 110) 36, [13] (f. 113ᵛ) 19 (Damasi), [14] (f. 114) 20, [15] (f. 115) 16, [16] (f. 115ᵛ) 18 (in duas partes divisa, quarum prior inc. *Septuaginta. Et missus est.* M. 22, 372, n. 17, et altera inc. ab ipso epistulae initio), [17] (f. 122) 55 (bipertita; pars altera inc. *Prepositio* (!) *fuit de eadem appostoli* (!) *epistola.* M. 22, 564, n. 5), [18] (f. 124) 51 (est epist. s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita; omissa est in fine salutatio), [19] (f. 128ᵛ) 57.

4 (f. 134). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

5. Hieronymi opera. [1] (f. 146). Epist. 83 (Pammachii et Oceani), [2] (f. 146ᵛ) 84, [3] (f. 151) 124, [4] (f. 157) 62, [5] (f. 157ᵛ) 61, [6] (f. 159) 109. [7] (f. 160ᵛ).

Contra Vigilantium (in ms. *Hieronymi ad eundem uigilantium libellus alius ad pammachii et desiderij instantiam.* M. 23, 353-368). Epistulae [8] (f. 164v) 48, [9] (f. 172v) 75, [10] (f. 174) 23, [11] (f. 174v) 32 (inter spuria), [12] (f. 176) 42 (inter spuria), [13] (f. 177v) 8, [14] (f. 178) 9, [15] (f. 178v) 50, [16] (f. 179) ⟨pseudo-⟩Hieronymi epist. de XII doctoribus (inc. *Quesisti frater mi desideri ut tibi quasi de luminaribus*; des. *ideo quasi umbre secus homines sunt.* M. 23, 765-768), [17] (f. 180) 70, [18] (f. 181v) 81 (inc. *Sindicauit* (!) *donec* (!) *dubito spiritualium*), [19] (f. 182) 99 (omissa salutatione), [20] (f. 182v) 7, [21] (f. 183v) 17, [22] (f. 184) 145, [23] (f. 184v) 47, [24] (f. 185) 129, [25] (f. 186) 46, [26] (f. 192) 108 (mutila des. in v. *Munera portantes hominique deoque dedere.* M. 22, 906 lin. 32). [27] (f. 203v). Vita s. Hilarionis (M. 23, 29-54). Epistulae [28] (f. 213) 41 (inter spuria), [29] (f. 216v) 3, [30] (f. 217) 72, [31] (f. 219) 4 (omissa salutatione) [32] (f. 219v) 5 (omissa salutatione), [33] (f. 220) 76, [34] (f. 220v) 68, [35] (f. 221) 10, [36] (ibid.) 58, [37] (f. 224) 1, [38] (f. 226) 69, [39] (f. 231) 117, [40] (f. 234v) 64, [41] (f. 240v) 123. [42] (f. 246). Prologus in translationem homiliarum Origenis in Ieremiam et Ezechielem (in ms. alia manus, prologo expleto, addidit *prologus in omelis origenis.* M. 25, 611-612). Epistulae [43] (f. 246v) 63 (omissa salutatione), [44] (ibid.) 86, [45] (f. 247) 87 (Theophili), [46] (ibid.) 88, [47] (f. 247v) 89 (Theophili), [48] (ibid.) 91 (Epiphanii).

Codex diligenter descriptus. Tituli rubri, primo excepto aureis litteris exarato. Litterae initiis auro illitae et coloribus exornatae sunt, si primam excipias, quae etiam s. Hieronymi imagine intus depicta fulget. Spatia hic illic conspiciuntur ad vocabula graeca excipienda saepe vacua relicta. In parte inferiore ornamenti f. 1 per quattuor margines currentis stemma gentis *Spadari* bononiensis (?) appictum est, a duobus draconibus sustentatum. Ff. 248v. 249 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

364. Saec. XV, membran., mm. 261 × 182, ff. II. 139.

S. Hieronymi opera et alia aliorum.

1 (f. 1). **Damasi** epistula 9 (M. 13).

2 (ibid.) **S. Hieronymi** epistula 36 (M. 22).

3 (f. 3). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196).

4. S. Hieronymi epistulae (M. 22) [1] (f. 9) 62, [2] (ibid.) 20, [3] (f. 10) 18 (in duas partes divisa, quarum prior inc. *Septuaginta et missus est.* M. 22, 372, n. 17, et altera inc. ab ipso epistulae initio), [4] (f. 13) 21, [5] (f. 17) 103, [6] (ibid.) 111 (Augustini ad Praesidium), [7] (ibid.) 126, [8] (f. 17v) 134, [9] (f. 18) 141, [10] (ibid.) 142, [11] (ibid.) 143, [12] (f. 18v) 16 (M. 30, inter spuria: Vallarsi, 1, col. 146-148), [13] (f. 19) 55 (bipertita: altera pars inc. a v. *Propositio tua.* M. 22, 564, lin. 6), [14] (f. 20) 146, [15] (f. 20v) 44, [16] (f. 21) 52, [17] (f. 23v) 14, [18] (f. 25) 15, [19] (f. 25v)

16, [20] (f. 26) 32 (M. 30, inter spuria), [21] (f. 26v) 147, [22] (f. 28v) 125, [23] (f. 31v) 122, [24] (f. 33) 70, [25] (f. 34) 102 (mutila des. in v. *uel doceremus aliqua uel disceremus*. M. 22, 631, lin. 17), [26] (f. 34v) 110 (Augustini: initio mutila inc. a v. *Cur conor contra tractum fluminis*. M. 22, 911, col. 18), [27] (f. 35v) 56 (Augustini), [28] (f. 36v) 105, [29] (f. 37) 131 (Augustini), [30] (f. 40v) 132 (eiusdem), [31] (f. 43) 58, [32] (f. 44v) 67 (usque ad v. *de caritate presumentis*. M. 22, 651, 20), [33] (f. 45v) 104 (Augustini).

5 (f. 46). ⟨Duae breves responsiones de parvulorum animabus sine baptismate e vita decedentium⟩. Prior post rubricam *Gregorius in registro epistola XXVIII ad secundinum*, inc. *In extremo numero epistole requisisti quid eis respondendum sit qui dilectionem tuam de paruulorum animabus requirunt*, et des. *unde primus homo permanere noluit sine peccato*; et altera, praevia rubrica *In libro secundo sententiarum tricesima secunda distinctione*, inc. *Si uero queritur cur deus qui fecit animam ipsam sine macula*, et des. *deus humane condicionis per materiam legem mutare debuit sine ab hominis multiplicatione desistere*.

6 (f. 46v). **S. Hieronymi** epistula 112.

7 (f. 40). **⟨Pseudo-⟩Augustini** sermo 73 (M. 39, 1886-1887).

8. **S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 51). Epist. 57, [2] (f. 42v) 51 (est epistula s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita: deest salutatio), [3] (f. 55) 83 (Pammachii et Oceani), [4] (ibid.) 84, [5] (f. 57) 42 (inter spuria), [6] (f. 58) 69, [7] (f. 61) 73, [8] (f. 62) 17, [9] (f. 62v) 124, [10] (f. 65v) 17 (inter spuria), [11] (f. 67) 145, [12] (f. 67v) 47, [13] (ibid.) 8 (inter spuria), [14] (f. 69) 129, [15] (f. 71) 71. [16] (f. 72). ⟨De perpetua virginitate b. Mariae⟩ *aduersus heluidium* (M. 23, 193-216). [17] (f. 76v). Adversus Iovinianum libri I-II (M. ibid., 221-352). Epistulae [18] (f. 104) 61, [19] (f. 105) 109. [20] (f. 105v). Adversus Vigilantium (M. 23, 354-368). Epistulae [21] (f. 108) 74, [22] (f. 109) 72, [23] (f. 109v) 4 (omissa salutatione), [24] (ibid.) 5 (salutatione omissa), [25] (f. 110) 76, [26] (f. 110v) 68, [27] (ibid.) 6, [28] (f. 111) 8, [29] (ibid.) 10, [30] (f. 111v) 7, [31] (f. 112) 9 (addita salutatione), [32] (ibid.) 2, [33] (f. 112v) 119, [34] (f. 115v) 140 (initio mutila inc. *Scito prenoscens*. M. 22, 1177, lin. 17), [35] (f. 116v) 48 (usque ad verba *quos emulari exopto*. M. 22, 505, lin. 22), [36] (f. 119) 49 (initio mutila, subtexitur praecedenti, et inc. a v. *inter veritatem et mendacium*. M. 22, 512, lin. 20), [37] (f. 119v) 97, [38] (f. 120) 50, [39] (f. 120v) 45, [40] (f. 121v) 11, [41] (ibid.) 130, [42] (f. 126) 107, [43] (f. 128) 64, [44] (f. 131v) 117, [45] (f. 133) 13, [46] (f. 133v) 54, [47] (f. 135v) 79, [48] (f. 138) 26, [49] (ibid.) 25, [50] (f. 138v) 41, [51] (f. 139) 42, [52] (ibid.) 43 (addito elogio Bethel. M. 22, 480, nota d).

Codex binis columnis festinanter exscriptus titulos rubros habet, atque perpaucas litteras initiales rubro aut caeruleo colore exaratas. Quam plura spatia in epistularum

initiis vacua relicta sunt ad litteras maximas excipiendas. Ff. I^r^. II^v^. 50^v^ vacua. I^v^-II^r^ index contentorum ab altero librario prioris aequali conscriptus. In margine inferiore f. 139^v^ lacinia adglutinata est, quae pauca nullius valoris continet. Folia complura paululum a tineis corrosa.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

365. Saec. XV in., membran., mm. 278 × 197, ff. 181 (— f. 107 librarii neglegentia omisso).

S. Hieronymi opuscula et Origenis homiliae duae, s. Hier. interprete.

1. S. Hieronymi epistulae (M. 22) [1] (f. 1) 126, [2] (f. 1^v^) 131 (Augustini), [3] (f. 6) 37 (M. 30, inter spuria), [4] (f. 10) 53, [5] (f. 13) 58, [6] (f. 15^v^) 17 (inter spuria), [7] (f. 17^v^) 122, [8] (f. 20) 120 (omissis capitulis), [9] (f. 28^v^) 40 (inter spuria: desunt in fine quattuor lineae), [10] (f. 29^v^) 59, [11] (f. 32^v^) 52, [12] (f. 36^v^) 132 (Augustini), [13] (f. 39^v^) 14, [14] (f. 42) 45, [15] (f. 43) 11, [16] (ibid.) 55 (bipertita, altera pars inc. *Propositio tua.* M. 22, 564, lin. 6), [17] (f. 44^v^) 57, [18] (f. 48) 83 (Pammachii et Oceani), [19] (f. 48^v^) 84, [20] (f. 51^v^) 36 (inde a v. *Cur ysaac uir iustus.* M. 22, 459). **2** (f. 52). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum, s. Hieronymo interprete (M. 23, 1175-1196). **3. S. Hieronymi** opuscula. [1] (f. 60). Epistula 42 (inter spuria), [2] (f. 61) 22, [3] (f. 71) 60 [4] (f. 75^v^) 107, [5] (f. 78^v^) 79, [6] (f. 81^v^) 123, [7] (f. 85^v^) 129, [8] (f. 88) 119. [9] (f. 92^v^). Adversus Vigilantium (M. 23, 353-368). Epistulae [10] (f. 96^v^) 70, [11] (f. 97^v^) 74, [12] (f. 98^v^) 72, [13] (f. 100) 4 (omissa salutatione), [14] (ibid.) 5 (omissa salutatione), [15] (f. 100^v^) 68, [16] (f. 101) 6, [17] (f. 101^v^) 8, [18] (ibid.) 125, [19] (f. 105^v^) 10, [20] (f. 106) 7, [21] (f. 108) 9, [22] (ibid.) 12, [23] (f. 108^v^) 2, [24] (ibid.) 140 (inde a v. *Scito prenoscens quia si scribatur.* M. 22, 1177, lin. 17), [25] (f. 109^v^) 48, [26] (f. 116) 64, [27] (f. 120^v^) 117, [28] (f. 123) 13, [29] (f. 123^v^) 54, [30] (f. 127) 1, [31] (f. 128) 49, [32] (f. 128^v^) 76, [33] (f. 129) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam), [34] (f. 132) 77, [35] (f. 134^v^) 23, [36] (f. 135) 24, [37] (f. 136) 37, [38] (ibid.) 147 (quinque ultimae lineae ab altero librario saec. XV exscriptae sunt), [39] (f. 139^v^) 97, [40] (f. 140) 50, [41] (f. 141^v^) 127, [42] (f. 144) 118, [43] (f. 146) 121 (praeviis capitulis), [44] (f. 156^v^) 59, [45] (f. 157^v^) 38, [46] (f. 158) 66 (usque ad v. *primum sequeris Patriarcham Loth.* M. 22, 645, lin. 31), [47] (f. 160^v^) 1 (inter spuria: est Pelagii ad Demetriadem epistula, quae in nostro cod. in duas partes dividitur, quarum altera pars inc. a v. *Prima igitur uirginis cura.* M. 30, 25, lin. 18). [48] (f. 174). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216).

Codex charactere rotundo diligenter descriptus litteras praebet epistularum operumque initiales rubro et caeruleo colore alterna vice illitas, atque lineis simplicioribus caeruleis aut rubris depictas. Prima vero littera initialis auro fulgens intus exhibet imaginem

s. Hieronymi. Tituli rubri. Notabilia marginalia ab altero suppari librario saepe exarata hic et illic occurrunt. In ornamento folii 1r quaedam tessera gentilicia penitus erasa. Ff. 179. 180v. 181r vacua. 180r pauca nullius pretii. 181v possessoris saec. XV notula turpiter abrasa.

In tegumenti dorso stemmata insunt Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

366. Saec. XII ex., membran., mm. 245 × 128, ff. 237 (+ ff. 6a. 206a. 208a. 213a. 217a librarii neglegentia omissis).

1 (f. 1). **Damasi** epistula 9 (M. 13).

2 (f. 1v). **S. Hieronymi** epistula 36 (M. 22).

3 (f. 6). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

4. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 18). Epistula 62 (M. 22), [2] (f. 18v) 20, [3] (f. 20v) 15, [4] (f. 22) 16, [5] (f. 22v) 18 (in duas partes divisa est, quarum prior inc. a v. *Septuaginta. Et missus est* et pergit usque ad finem; altera inc. ab initio epistulae editae, et pergit usque ad verba, quibus prior incipit), [6] (f. 31) 21, [7] (f. 40) 101 (Augustini: desunt in fine tres lineae), [8] (f. 40v) 102 (usque ad v. *uel doceremus aliqua uel disceremus.* M. 22, 831, lin. 17), [9] (f. 41) 103, [10] (f. 41v) 111 (Augustini ad Praesidium), [11] (ibid.) 110 inde a v. *Cur itaque conor* (Augustini. M. 22, 911, lin. 18), [12] (f. 44) 56 (Augustini), [13] (f. 46) 105, [14] (f. 47v) 67 (Augustini: desunt in fine quattuor lineae), [15] (f. 50) 104 (Augustini), [16] (f. 51v) 112, [17] (f 60) 126, [18] (f. 61) 131 (Augustini), [19] (f. 70) 132 (Augustini), [20] (f. 76) 134, [21] (f. 76v) 141, [22] (f. 77) 142, [23] (ibid.) 143, [24] (f. 78) 16 (inter spuria: v. etiam Vallarsi, 11, col. 146-148), [25] (f. 79v) 14, [26] (f. 84) 52, [27] (f. 91) 58, [28] (f. 95v) 55 (in duas divisa, quarum altera inc. a v. *Propositio tua.* M. 22, 564, 6), [29] (f. 98v) 57, [30] (f. 104v) 83 (Pammachii et Oceani), [31] (f. 105) 84, [32] (f. 110) 42 (inter spuria), [33] (f. 112) 69, [34] (f. 118) 146, [35] (f. 119) 73, [36] (f. 121v) 12, [37] (f. 122) 124, [38] (f. 128) 17 (inter spuria), [39] (f. 131v) 145, [40] (f. 132) 122, [41] (f. 136) 47, [42] (f. 136v) 8 (inter spuria), [43] (f. 139v) 129, [44] (f. 143v) 51 (est epist. s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita: deest salutatio), [45] (f. 148v) 71. [46] (f. 151). De perpetua virginitate b. Mariae (in ms. ... *de uirginitate sancte et perpetuę uirginis Marię.* M. 23, 193-216). Epistulae [47] (f. 160v) 61, [48] (f. 162v) 109. [49] (f. 164). Contra Vigilantium usque ad v. *et in unum oppidum* (M. 23, 353-357, 4).

5. ⟨**Pseudo-**⟩**Senecae** epistulae. [1] (f. 165). Ad s. Paulum epistulae 1-14 (ed. Haase, Lipsiae 1786, tom. 3, p. 475-481: hoc tamen ordine: 1-10. 12. 11. 13. 14). Praecedit Vita Senecae, s. Hieronymo auctore (De viris inlustribus ed. Richardson, p. 15, lin. 17-25). Subsequitur (f. 168) Epitaphium Senecae (Anth. latina ed. Riese, Lipsiae, 1869, n. 667). [2] (f. 168). Ad Lu-

cilium epistulae morales 1-52 (Haase, tom. 3, p. 3-109: epistulae tamen 9. 14. 24 in duas divisae sunt).

Volumen duobus constat codicibus a duobus diversis librariis descriptis, quorum prior folia 1-164, alter reliqua complectitur. Litterae epistularum initiales, pariter atque tituli, rubro colore exaratae. Correctiones inter lineas praesertim in codice posteriore passim invenies una cum perpaucis notulis marginalibus. F. 92ᵛ magna ex parte vacuum, sed nihil deest. In margine inferiore folii 165 notula turpiter abrasa. F. 237ᵛ folium chart. adglutinatum est.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

367. Saec. XV, membran., mm. 360 × 253, ff. 400 (— ff. 1-50 quae perierunt).

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 51) 53 (inde a v. *aures populi mulserint.* M. 22, 544, 13 ab imo), [2] (f. 53ᵛ) Ad Desiderium (est praefatio in Pentateuchum. M. 28, 177-184), [3] (f. 54) 27 (M. 22), [4] (f. 55) 44, [5] (ibid.) 43 (addito elogio Bethel, quod ut altera epistula computatur), [6] (f. 56) 38, [7] (f. 59ᵛ) 34, [8] (f. 60ᵛ) 32, [9] (f. 61) 28, [10] (f. 62) 60, [11] (f. 67ᵛ) 40 (M. 30, inter spuria: desunt in fine quattuor lineae), [12] (f. 69ᵛ) 118, [13] (f. 72ᵛ) 39, [14] (f. 76) 108, [15] (f. 87ᵛ) 75 (magna ex parte f. 89 repetita), [16] (f. 89ᵛ) 77, [17] (f. 93) 23, [18] (f. 94) 24, [19] (f. 94ᵛ) 1, [20] (f. 96ᵛ) 127, [21] (f. 100) 125, [22] (f. 105) 42 (inter spuria), [23] (f. 107) 17, [24] (f. 107ᵛ) 147, [25] (f. 111ᵛ) 66, [26] (f. 115ᵛ) 58, [27] (f. 119) 3 (omissa salutatione), [28] (f. 120ᵛ) 54.

2. (f. 125). ⟨**S. Paulini**⟩ (in ms.... *beati hieronimi presbiteri generalis*) epistula 25, f. 128ᵛ repetita (M. 61, 300-304).

3. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 126ᵛ). Epistula 22, [2] (f. 142) 15, [3] (f. 143) 16. [4] (f. 143ᵛ). De perpetua virginitate b. Mariae (in ms. *Epistola... contra Elvidium de virginitate beate Marie semper virginis.* M. 23, 193-216). Epistulae [5] (f. 153) 61 (in ms. *Liber tertius .. adversus vigilantium de blasphemijs*), [6] (f. 154ᵛ) 109 (in ms. *Liber octauus .. ad riparium presbiterum contra vigilantium*). [7] (f. 156). Contra Vigilantium (in ms. *Epistola.. aduersus eundem vigilantium.* M. 23, 353-368). Epistulae [8] (f. 161ᵛ) 70, [9] (f. 163ᵛ) 74, [10] (f. 165) 72, [11] (f. 166ᵛ) 4 (omissa salutatione), [12] (f. 167) 5 (salutatione omissa), [13] (f. 167ᵛ) 76, [14] (f. 168ᵛ) 68, [15] (f. 169) 6, [16] (f. 169ᵛ) 8, [17] (f. 170) 10, [18] (f. 170ᵛ) 7, [19] (f. 172) 9, [20] (ibid.) 12, [21] (f. 172ᵛ) 2, [22] (f. 173) 119 (sub finem valde breviata), [23] (f. 176ᵛ) 35 (Damasi), [24] (f. 177ᵛ) 36.

4 (f. 182). **Origenis** in Canticum canticorum homiliae I-II a s. Hieronymo in latinum versae, praevio translatoris prologo (M. 23, 1174-1196).

5. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 193ᵛ). Epistula 62, [2] (f. 194) 20, [3] (f. 195) 18 (in duas partes divisa, quarum prior inc. a v. *Septuaginta et missus est*

et pergit usque ad finem, altera autem inc. ab initio epistulae et pergit usque ad verba, quibus prior incipit), [4] (f. 201) 21, [5] (f. 208) 14, [6] (f. 212) 52, [7] (f. 218) 42 (inter spuria: inc. a v. *Ex episcopo gradus.* M. 30, 297, lin. 3 ab imo), [8] (f. 220) 122 (inde a v. *Et samuel quondam lugebat saulem.* M. 1039, 16: sed editis multo brevior est), [9] (f. 220ᵛ) 73 (e parvis tantum fragmentis coalescit), [10] (f. 221) 46 (Paulae et Eustochii ad Marcellam: multis scatet lacunis) [11] (f. 221ᵛ) 61 (valde lacunosa), [12] (f. 222) 110 (Augustini: valde lacunosa). [13] (f. 222ᵛ). Adversus Vigilantium (in ms. *Epistola hieronimi...* M. 23, 353-368: sed textus valde lacunosus). Epistulae [14] (f. 224) 55 (sed lacunis scatet), [15] (f. 224ᵛ) 55 (in ms.... *ad mineruum et alexandrinum.* Epistula initio et fine mutila inc. a v. *Repperi iunctam epistolę,* et des. in v. *cui adulterum uirum accipere non licet*), [16] (f. 225) 119 (lacunosa inc. a v. *Queritis quo sensu.* M. 22, 967, lin. 23), [17] (ibid.) 12 (usque ad v. *humilis publicanus auditur.* M. ibid., 346, lin. 22), [18] (f. 225ᵛ) 65 (lacunis scatet), [19] (f. 226) 16 (inter spuria: v. etiam Vallarsi, 11, col. 146-148), [20] (f. 227ᵛ) 16 (inc. a v. *Paulus ex persecutore fit predicator.* M. 22, 358, lin. 35), [21] (ibid.) 62 (a v. *Quia mee paruitatis* ad v. *respuendi sunt.* M. ibid., 606, lin. 21-39), [22] (ibid.) 124, [23] (f. 233)ᵛ 146 (usque ad v. *successores sunt.* M. ibid., 1194, 24), [24] (f. 234) 145 (usque ad v. *christus agnoscat.* M. ibid., 1192, 26), [25] (f. 234ᵛ) 8 (inter spuria: in ms. *Sermo gloriosi hieronimi presbiteri de tribus virtutibus*), [26] (f. 237) 129, [27] (f. 240ᵛ) 71, [28] (f. 242ᵛ) 140 (a v. *Nichil ita decipit humanum genus* ad v. *futura festinat.* M. ibid., 1177, lin. 26-35), [29] (ibid.) 50 (valde mutila), [30] (f. 243) 45 (valde lacunosa inc. a v. *Licet me sceleratum quidam putent*), [31] (ibid.) 130 (valde lacunosa inc. a v. *Ignoti ad ignotam*), [32] (f. 245ᵛ) 107 (lacunis scatens inc. a v. *Fiunt non nascuntur christiani*), [33] (f. 247) 64 (lacunosa inc. a v. *Multa nos facere*), [34] (f. 247ᵛ) 30 (lacunosa), [35] (f. 248) 39 (lacunosa inc. a v. *Consideremus quid ethicus ille psalmus*), [36] (f. 249) 12 (lacunosa. M. 30, inter spuria), [37] (f. 249ᵛ) 31, [38] (ibid.) 71 (lacunosa inc. a v. *Quod quereris stomaco suo*), [39] (f. 250) 133, [40] (f. 252) 13 (in ms. *Aepistola .. ad filiam mauritij de commendatione virginitatis.* M. 30, inter spuria), [41] (f. 259ᵛ) 57, [42] (f. 264ᵛ) 51 (est epist. s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita. Deest salutatio), [43] (f. 268ᵛ) 83 (Pammachii et Oceani), [44] (ibid.) 84, [45] (f. 273) 32 (inter spuria), [46] (f. 274ᵛ) 69, [47] (f. 280) 73 (in ms.... *ad euagrium de melchisedech*), [48] (f. 282ᵛ) 145, [49] (f. 283) 122, [50] (f. 286ᵛ) 47, [51] (f. 287) 101 (Augustini: mutila inc. a v. *Si forte aliqua in aliquibus*), [52] (ibid.) 102 (a v. *Absit autem a me* usque ad v. *figat pedem*), [53] (ibid.) 103, [54] (f. 287ᵛ) 56 (Augustini), [55] (f. 289ᵛ) 105, [56] (f. 290ᵛ) 67, [57] (f. 292ᵛ) 112, [58] (f. 300ᵛ) 101 (Augustini), [59] (f. 301) 102 (in duas divisa: altera inc. *Misit mihi temeritate solita*), [60] (f. 301ᵛ) 103,

[61] (f. 302) 110 (Augustini: inc. a v. *Cur itaque conor.* M. 22, 911, lin. 18; quae desunt invenies ff. 304-306, praevia notula *Istam epistolam longiorem precedentem* (!) *repperi et meo iudicio veriorem et in alio exemplari et ideo de nouo describendam disposui* etc.), [62] (f. 306v) 104 (Augustini), [63] (f. 307v) 115 (in duas divisa: altera inc. *Si legisti librum*), [64] (f. 308) 116 (Augustini), [65] (f. 317v) 131 (Augustini), [66] (f. 325v) 134, [67] (f. 326) 132 (Augustini), [68] (f. 331) 141, [69] (f. 331v) 142, [70] (ibid.) 126, [71] (f. 332v) 143, [72] (f. 333) 45, [73] (f. 334v) 107 (a v. *Omnis gloria eius* ad v. *sanctitate quam genere.* M. 22, 874, 19-877, 36, omissis tamen quibusdam verbis), [74] (f. 336) 11 (fine mutila des. in v. *peccatoribus societas.* M. ibid., 345, 12).

6. <Pseudo->Ignatii [1] (f. 336) epistula ad Ioannem Evangelistam, [2] (ibid.) epist. ad b. virginem Mariam cum (f. 336v) eiusdem responsione (Opera Patrum Apostolicorum, ed. Funk, 2, p. 216-217).

7 (f. 336v). **Eusebii Cremonensis** De morte Hieronymi (in ms. *Aepistola sancti Eusebii ad beatum damasum episcopum urbis romę de morte gloriosissimi hieronimi.* M. 22, 239-282).

8 (f. 365). **<Pseudo->Augustini** epistula ad Cyrillum Hierosolymitanum episcopum De magnificentiis s. Hieronymi (M. ibid., 281-289).

9 (f. 370v). **<Pseudo->Cyrilli** Hierosolymitani episcopi *ad beatum Augustinum de miraculis sanctissimi Hieronimi* (M. ibid., 289-326).

10 (f. 396). <**Eusebii Cremonensis** Vita s. Hieronymi> (in ms. *Legenda exponens vitam gloriosi Hieronimi eiusque obitum mirificum.* M. ibid., 235-238). Praeit (f. 395v) *ethimologia nominis gloriosissimi Hieronimi.*

Codex mendis et lacunis scatet. Tituli minio exarati, et litterae initiales auro illitae coloribusque distinctae. Verba graeca omissa sunt, spatio vacuo relicto. Ff. 1-50 perierunt. 51-90 in marginibus aliis membranis refecta. 399-401 vacua. Foliorum enumeratio evanida.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii expressae sunt.

368. Saec. XV, membran., mm. 330×233, ff. II. 251 (+ f. 18 bis numerato).

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 1). Dialogus contra Luciferianos (in ms. *Hieronimus contra Luciferianum. Altercationes eius et Orthodoxi. Alias incipit altercatio Luciferiani et Orthodoxi foeliciter.* M. 23, 163-192). Epistulae (M. 22) [2] (f. 15v) 63 (omissa salutatione), [3] (f. 16) 86, [4] (ibid.) 88, [5] (f. 16v) 99 (omissa salutatione), [6] (f. 17) 89 (Theophili), [7] (f. 17v) 87 (Theophili), [8] (f. 18) 133, [9] (f. 25) *Hieronimus ad Lamotesifontem in qua ad interrogata respondit* (inc. *Crebra fratrum expostulatio,* dés. *reliquerit uoluntati,* cf. cod. 362, 3, n. 4.), [10] (f. 26v)

42 (M. 30, inter spuria: v. etiam Vallarsi, 11, 363-364), [11] (f. 27) 138, [12] (ibid.) 139, [13] (f. 27^{v}) 82, [14] (f. 32) 78. [15] (f. 47^{v}). Contra Rufinum liber III usque ad v. *laudatus esse uideatur* (M. 23, 477-496, A, 8). Epistulae [16] (f. 59) 25 (inter spuria), [17] (f. 59^{v}) 26 (inter spuria), [18] (f. 61) 27 (inter spuria), [19] (f. 61^{v}) 28 (inter spuria: v. etiam M. 40, 1201-1204), [20] (f. 64) 21 (inter spuria), [21] (f. 65^{v}) 24 (inter spuria), [22] (f. 69) 29 (inter spuria), [23] (f. 70^{v}) 22 (inter spuria), [24] (f. 72) 85, [25] (f. 73) 65, [26] (f. 83^{v}) 37, [27] (f. 84^{v}) 9 (inter spuria), [28] (f. 101^{v}) 10 (inter spuria), [29] (f. 103^{v}) ⟨sermo De Annuntiatione⟩ (inc. *Cum omnis deuotio christianę religionis de illo fonte emanarit,* des. *Quamuis putent parum intelligentes quod priores sancti minus intellexerunt christi misterium incarnationis cum et ipsi eadem saluati sunt gratia. Qui uiuit* etc.), [30] (f. 106^{v}) epistula 33 (inter spuria).

2 (f. 109^{v}). ⟨**S. Ambrosii** De lapsu virginis⟩ usque ad v. *ab illo solo quere remedium* (in ms. *Sancti Hieronimi increpatio aduersus Susannam.* M. 16, 383-395).

3 (f. 115). **S. Hieronymi** Dialogi contra Pelagianos liber I, omisso prologo (M. 23, 519-560).

4 (f. 245) ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** epistula 31 (M. 30).

5 (f. 149). **Rufini** ⟨Commentarius in Symbolum Apostolorum⟩ (in ms. *Expositio fidei secundum ruffinum ad Laurentium episcopum.* M. 21, 335-386).

6. ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** opera complura. [1] (f. 175). *Tractatus fidei et credulitatis et conuersationis christianorum.* Inc. *Dauid gloriosus in psalmo sic dicit. In universa terra exiuit sonus eorum et ad terminos orbis terrę uerba eorum. Ex hoc igitur intelligi datur sono ante pręparato.* Des. *ut non solum gratulemur nos credidisse uerum etiam in aliquantulum inimicis et credentibus profuisse. Amen.* [2] (f. 190^{v}). De essentia Divinitatis usque ad v. *manifesta demonstrare* (in ms. *de essentia trinitatis uel de membris domini.* M. 42, 1199-1206, lin. 8). [3] (f. 197^{v}). Epistula 23 usque ad v. *in manu iudeorum* (M. 30, 221, lin. 4 ab imo), [4] (f. 199) 19. [5] (f. 220). Regula monacharum, praevio prologo (in ms.... *regula uiuendi in monasteriis edita a Sancto Hieronimo et missa ad Eustochium et cęteras uirgines eius.* M. 30, 403-438).

Codex diligenter exscriptus titulos rubros exhibet. Litterae initiales, praeter primam, verbaque graeca desiderantur, spatiis ad ea excipienda vacuis relictis. Correctiones, additamenta notulaeque non una manu exarata hic illic in marginibus reperiuntur. F. I^{r} in summo margine *D. Hieronymus contra luciferianum.* II^{v} quercus aurea tabulam prae se ferens, in qua notis capitalibus auratis in pagina rubra scriptum legimus *Hieronymus. contra | Luciferianum | Iulii. II. Pont. Max. | Bibliothecae. | sec- | retae. dicatus.* 1^{r} in margine inferiore Iulii II tessera gentilicia. Ff. I^{v}. II^{r}. 441-144. 251 vacua.
In tegumenti dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii sunt expressa.

369. Saec. XV, membran., mm. 146 × 105, ff. 79.

S. Hieronymi 1 (f. 1) Dialogi adversus Pelagianos libri I-III (M. 23, 517-618); **2** (f. 62) Dialogus contra Luciferianos (M. ibid., 165-192).

Codex currenti littera exaratus titulos habet minio depictos. Litterae singulorum librorum initiales verbaque graeca desiderantur, spatio tamen eisdem vacuo reservato. Folium 79ᵛ vacuum.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

370. Saec. XIV ex., membran., mm. 275 × 210 ff. 197 (+ f. 136ᵃ librarii neglegentia omisso).

S. Hieronymi et aliorum opera complura.

1 (f. 1). **S. Hieronymi** Contra Rufinum liber III usque ad v. *locuti sunt falsa* (M. 23, 477-513, B, 2).

2 (f. 16). **Rufini** Apologiae in s. Hieronymum liber I; - (f. 32ᵛ) II (M. 21, 541-624).

3. S. Hieronymi opuscula. [1] (f. 47ᵛ). Contra Rufinum (in ms. *ad pammachium et marcellam pro se contra accusatorem defensio*) liber I; - (f. 58ᵛ) II (M. 23, 415-478). [2] (f. 72). Dialogi adversus Pelagianos (in ms.... *epistola ecusatoria* (!) *apud fratres quare non respondet querentibus*) liber I cum prologo (M. ibid., 518-560). [3] (f. 87ᵛ). Adversus Iovinianum liber I; - (f. 116) II (M. ibid., 221-352). [4] (f. 136ᵛ). Epistula 99 (omissa salutione. M. 22).

4 (ibid.). **Pelagii** epistula Ad Demetriadem *uirginem de cura uirginitatis sue obseruanda* (inc. a v. *Prima igitur uirginis cura.* M. 30, 25, B, 3-46).

5. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 146ᵛ) 55 (a v. *Repperi iunctam epistole* ad v. *sentit ut miseriatur.* M. 22, 562, lin. 14, 564, lin. 5), [2] (f. 147) 74 (inc. a v. *Quantum ad simplicem hystoriam.* M. ibid. 682, lin. 23), [3] (f. 148ᵛ) 17 (M. 30, inter spuria), [4] (f. 151) 145, [5] (f. 151ᵛ) 8 (inter spuria), [6] (f. 154) 70, [7] (f. 155ᵛ) 140 (inde a v. *Scito prenoscens.* M. 22, 1177, lin. 17), [8] (f. 156ᵛ) 97, [9] (f. 157ᵛ) 41, [10] (f. 158ᵛ) 44, [11] (f. ibid.) 34, [12] (f. 160) 32, [13] (ibid.) 23, [14] (f. 160ᵛ) 11 (inter spuria), [15] (f. 162) 81, [16] (ibid.) 133, [17] (f. 167) 80 (est praefatio Rufini in libros Periarchon Origenis).

6 (f. 168ᵛ). **Rufini** Apologia ad Anastasium (M. 21, 623-628).

7 (f. 170). **Origenis** homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum versae, praevio (f. 169ᵛ) translatoris prologo (in ms.... *translacio Sancti Jeronimi de tractatu origenis in epithalamicis.* M. 23, 1174-1196).

8. S. Hieronymi epistulae [1] (f. 180ᵛ) 122, [2] (f. 184ᵛ) 42 (inter spuria), [3] (f. 186) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem Episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo

latine reddita. In cod. salutatio desideratur), [4] (f. 190v) 117 (omissa praefatione), [5] (f. 193v) 4 (inter spuria), [6] (f. 190v) praefatio epistulae 117.

Codex binis columnis perscriptus est. Litterae initiales, caeruleo et rubro colore alterna vice depictae, lineolis rubris aut caeruleis exornatae sunt. Tituli minio exarati. Additamenta, correctiones notulasque in marginibus alia manus adiecit. In marg. inferiore f. 1r manus quaedam saec. XV in. scripsit *fratribus Cartusiensibus*, et altera manus eiusdem saeculi *Ieronimus contra Ruffinum etc. conuentus cartusiensium prope bononiam.* F. 197v vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

371. Saec. XI, membran., mm. 253 × 173, ff. I. 130 (+ ff. 65a. 80a omissis).

S. Hieronymi opera nonnulla.

1 (f. 1). Contra Iovinianum libri I-II (M. 23, 221-352), praevio prologo: *Iouinianus heresiarcha et monacho clericus - nec ad aliquorum sacerdotum deceptionem peruenit.* 2. Epistulae [1] (f. 92v) 49 (in ms. ut praefatio epistulae sequentis habetur. M. 22, 511-512), [2] (f. 94) 48 (in ms. *liber ad Pammachium*), [3] (f. 108) 51 (est s. Epiphanii epist. ad Ioannem episcopum Hierosolymorum a s. Hieronymo latine reddita). **3** (f. 115v). De perpetua virginitate b. Mariae (M. 23, 193-216).

Litterae initiales ramis ingeniose intextis rubroque viridi et flavo colore distinctae, tituli minio depicti. Primam litteram initialem dracones duo, secundam angeli imago distinguit. Quaterniones numero sexdecim, plerumque figuris inclusi, signati sunt ultimo omisso, in imis foliorum marginibus. Margo inferior complurium foliorum resecta: post 129 unum folium excisum. F. Ir vacuum. Foliis 129v. 130 complures calami probationes diversis manibus aetate diversis conscriptae. F. 129v ⟨Hymnus in laudem Iesu Christi⟩ manu saec. XII-XIII exaratus. Inc. *Virgine uirgo satus nos perderget* (!) *labe reatus.* 130r *Oratio Nichodemi ad Crucifixum.* Inc. *Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. Ecce deus noster.*

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

372. Saec. XV, membran., mm. 206 × 138, ff. 194.

S. Hieronymi et Leonardi Bruni opera nonnulla.

1. **S. Hieronymi** [1] (f. 1) Adversus Iovinianum liber I; - (f. 84v) lib. II (M. 23, 221-352), [2] (f. 145v) epistula 49 (in ms.... *prologus in apologeticum ad pammaticum* (!). M. 22) cum [3] (f. 147v) epistula 48. **2** (f. 172). ⟨**Leonardi Bruni** Introductorius de moribus Dialogus ad Galeotum amicum, parvorum Moralium Aristotelis ad Eudemium amicum suum respondens⟩. Pluries exstat impressus uti eruitur ex Mazzuchelli, *Gli scrittori d'Italia*, Brescia 1763, p. 2210. Inc. *Si vt vivendi galeote sic etiam bene uiuendi cura nobis esset.* Des. *Si ergo beati esse uolumus operam demus ut boni simus uirtutesque exerceamus.*

Ff. 192. 193 duo fragmenta continent epistulae 48 s. Hieronymi.

Litterae initiales (ff. 1. 93) auro illitae et coloribus ornatae, reliquae (ff. 84v. 147v. 172) rubrae aut caeruleae. Tituli minio exscripti. In marg. inferiore f. 1r insignia cardinalis Barbo. F. 191v notula nullius pretii. 194 vacuum.

In tegumenti dorso Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii stemmata exhibentur.

373. Saec. XV, chart. (ff. I. II. 1. 5. 6. 10. 11. 15. 16. 20. 21. 25. 26. 30. 31. 35. 36. 40. 41. 44. 45. 48. 49. 56. 57. 61. 62. 66. 67. 70. 71. 74 menbran.), mm. 215 × 142, ff. II. 158.

Miscellanea.

1 (f. 1). **S. Hieronymi** De viris inlustribus cum capitibus et prologo. Des. *ad pammachium apologeticum et epytaphium* (Richardson, 1-56 in nota).

2 (f. 41). ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** epistula 5 (M. 30, 63-77).

3 (f. 57). ⟨**Pseudo-**⟩**Augustini** Speculum peccatoris (M. 40, 983-992).

4 (f. 66). Sermo in illud Ecclesiast. (7, 40) *Memorare nouissima tua* etc. Inc. *Memorare* etc. *Quia ualde utile est semper habere in memoria.* Des. *Ergo bene dicit sapiens in ecclesiastico Memorare nouissima ut supra.*

5 (f. 69v). **S. Petri Damiani** Opusculi I cap. 6 (M. 145, 737-738).

6 (f. 70v). *Epistola Gregorii Corrarii Veneti apostolice sedis prothonotarii meritissimi* ⟨ad quendam tyronem Carthusiensem, De commodis vitae regularis⟩. Inc. *Vereor ne arrogantie crimen.* Des. *Vale in domino* etc. *Floren. 19 Maii uelociter: Et sic est finis* (cf. G. Degli Agostini, *Notizie istorico-critiche intorno la vita e le opere degli scrittori Viniziani*, Venezia 1752, 1, p. 132-133).

6. **Petri dal Monte** episcopi Brixiensis [1] (f. 83) Oratio in dominica de Passione (inc. *Cum rerum diuinarum magnitudinem*, des. *deus et homo benedictus in secula seculorum*); [2] (f. 99) Ad regem Angliae pro Eugenio papae IV oratio (inc. *Etsi rem admodum grauem*, des. *omnes conseruaueritis*); [3] (f. 111) In repertorium prooemium (inc. *Inter multa preclara*, des. *et in ocio negocium inuenire potuisse*). De hoc auctore eiusdemque operibus cf. Degli Agostini, loc. cit., p. 346-372.

7 (f. 140). *Apologia Timothei* ⟨**Maffei**⟩ *Veronensis canonici regularis apud magnificos preclarę ciuitatis Parmensis ancianos* ⟨de Stephano monacho parentibus non restituendo⟩. Inc. *Ad nonas octobris Magnifici domini redditę sunt mihi litterę.* Des. *Valeat illa communitas pręclara: cui me totum dedo. Ex Verona. VI jdus octobris. M. CCCC. XLVII°.*

8 (f. 147). ⟨Oratio Perusinorum oratoris coram filio regis Aragoniae⟩. Inc. *Venio ad celsitudinem tuam, princeps Illustrissime.* Des. *idem facere pro tua clementia non dedigneris. Dixi.*

9 (f. 148). ⟨Mulieris doctae ad Guarinum Veronensem epistula officiosa⟩. Inc. *Verebar antea Guarine vir insignis ad te scribere.* Des. *neque me vnam quasi credi uelim ex clarissimis mulieribus quas tantopere extollit antiquitas quales fuerunt.*

10 (f. 155). ⟨Oratio gratulabunda Florentiis habita coram antistite Perusino⟩. Inc. *Ea tandem dies illuxit.* Des. *beneficio gratia liberalitateque tua auctos amplissimos sensisse uale antistes.*

Codicem sex scripserunt librarii, quorum a) ff. 1-81, b) ff. 83-94. 111-136, c) ff. 99-108ᵛ, d) ff. 140-145, e) f. 147, f) reliqua exaravit. Librarius primus litteras initiales pingit rubro et caeruleo colore, titulosque minio; ceteri atramento. Correctiones et diversae lectiones in marginibus raro occurrunt. Ff. Iʳ. IIᵛ. 39ᵛ. 40. 81ᵛ. 82. 94ᵛ. 95-98. 109. 110. 136ᵛ. 137-139. 146. 151-154. 157ᵛ. 158 vacua. Iᵛ index non integer saec. XV conscriptus. IIʳ *Cod. Vat. 373* manu saec. XVII. 2ʳ littera prologi initialis auro illita et coloribus depicta; et in marg. inf. stemma card. Barbo.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

374. Saec. XV, membran., mm. 221 × 142, ff. II. 178 (+ f. 43ᵃ librarii oscitatione omisso).

Patrum vitae aliquot.

1 (f. 1). **S. Hieronymi** Vita s. Pauli primi eremitae (M. 23, 17-30).

2 (f. 9). **S. Athanasii** Vita beati Antonii abbatis, interprete Evagrio: praeeunt translatoris prologus et auctoris praefatio (M. 73, 125-168). Adduntur in fine v. *Depositus est sanctus antonius sexto decimo Kalendas februarias. hec est uita beati Antonij monachi et eremitę primum scripta ab athanasio episcopo alexandrino in greco, translata in latinum ab euagrio presbitero, utilis ad monachos et necessaria satis ad instructionem uirtutum et informationem regulę ualde.*

3. **S. Hieronymi** [1] (f. 52) Vita s. Hilarionis eremitae (M. 23, 29-54. Subtexuntur v. *Depositus est beatus hilarion duodecimo kl. nouembris*); [2] (f. 71) Vita Malchi monachi (M. ibid., 55-62).

4 (f. 82ᵛ, lin. 17). Vita s. Pachomii abbatis Tabennensis, auctore graeco incerto, interprete Dionysio Exiguo; praemittitur translatoris et praetexitur auctoris prologus (M. 73, 227-272).

5 (f. 128ᵛ). Vita beati Posthumii (? in ms. *Incipit uita eiusdem beati Pacomii edita a beato Ieronimo*), praetexto auctoris prologo (M. 73, 429-438). Opellae in fine ab edita aliquantum diversae praemittitur (f. 127) s. Hieronymi praefatio in regulam s. Pachomii et non in vitam, ut perperam habetur in cod. (M. 23, 65-68).

6 (f. 136). **Paphnutii** Vita s. Onuphrii eremitae, interprete anonymo; praemittitur translatoris prologus (M. 73, 211-220).

7 (f. 144ᵛ, lin. 17). **S. Ephraem** Vita Abrahae ⟨et Mariae⟩, praetexto auctoris prologo, anonymo interprete (M. 73, 281-292, 651-660). In fine aliquantum decurtata des. *et ita migrauit ad dominum cui est honor et uirtus in secula seculorum amen.*

8 (f. 163). ⟨**Rufini** Historiae monachorum cap. 1⟩ seu *uita beati iohannis heremite,* praevio (f. 161) prologo (M. 21, 397-405).

Codex diligenter exaratus titulos habet minio litterasque initiales auro et coloribus depicta. In ornamento quattuor folii 1ʳ marginibus appicto stemma conspicitur Nicolai V

cum inscriptione in taenia: *Laus* | *Nico*⟨lai⟩ *pape*. F. I contentorum index. Ff. II. 77. 78. 178^{v} vacua.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

375. Saec. XIV-XV, membran., mm. 393 × 280, ff. I. 129 (+ f. 101^{a} librarii neglegentia omisso).

1 (f. 1). ⟨**Rufini** Historia monachorum⟩, praefixo prologo (in ms. *Incipit prologus sancti Ieronimi presbiteri in actibus sanctorum patrum.* M. 21, 387-460; desunt tamen capp. 31. 33 et epilogus; cap. autem 21 complectitur et 22). Praeeunt capita.

2 (f. 27^{v}). **S. Hieronymi** Vita s. Hilarionis eremitae (M. 23, 29-54).

3 (f. 35^{v}). ⟨**Pseudo-**⟩**Athanasii** De passione imaginis D. N. Iesu Christi (in ms. *Incipit libellus Athanasii patriarche ciuitatis magne alexandrie de passione ymaginis domini saluatoris que crucifixa est a iudeis in berito ciuitate tempore constantini junioris et yrene uxoris eius.* Cf. M., P. G. 28, 805-812). Inc. *Dilectissimi sancte ecclesie filii. aures simul cordis et corporis erigite.* Des. *qui ecclesiam uirginem matrem tot et tantis decorare consueuit signis atque prodigijs.*

4 (f. 37^{v}). Vita et conversio Thaysis meretricis ab edita ap. M. 73, 661-662 aliquantum diversa. Des. *Benedictus es domine deus qui adiuuasti eam. et consolatus es eam.*

5 (f. 38). Vita s. Marinae virginis (M. ibid., 691-694).

6 (f. 39). Vita s. Euphrasiae virginis ab edita ap. M. 73, 623-642 aliquantum diversa. Inc. *In diebus theodosii pijssimi imperatoris. fuit quidam uir senator.* Des. *et gaudium et leticiam per regem magnum dominum nostrum et saluatorem ihesum christum. cui est gloria in secula seculorum. amen.*

7 (f. 47). **S. Hieronymi** Vita Malchi monachi captivi (in ms. ... *narratio* .. *de monacho captiuo.* M. 23, 55-62).

8 (f. 49). Vita s. Frontonii abbatis, praevio prologo (M. 73, 437-442).

9 (f. 51). Vita abbatis Macarii Aegyptii et Macarii Alexandrini (in ms. *De magnis et precipuis et sanctis uiris Machariis.* Cf. M. 73, 1109-1119). Inc. *De magnis et precipuis et sanctis uiris macharijs.* Des. *Reliquit uero discipulos monachos sexaginta.*

10 (f. 56). De vitis Patrum liber V, seu Verba seniorum (in ms. *dicta patrum.* M. 73, 955-1062). Praeeunt capita, quorum I *De eo quod oporteat quietem cum omni festinatione sectari,* et XX *Correctiones patrum anachoretarum.*

Codicem littera Bononiensi diligenter exaratum commendant picturae optimae artis in marginibus et in litteris maximis, atque litterae opusculorum et capitum auro et coloribus fulgentes. Tituli minio depicti sunt. Ff. I^{r}. 129^{v} vacua. In marg. folii I^{v} inferiore et in summo et imo margine folii 1^{r} notulae turpiter erasae. Folio 129^{r}, libro

expleto, manu saec. XV *Iste liber est monasterij sancte crucis in jerusalem de Urbe ordinis cartusiensis.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

376. Saec. XV, membran., mm. 292 × 214, ff. I. 186.

1. S. **Hieronymi** opuscula. [1] (f. 1). ⟨Vita s. Hilarionis, praefixo prologo⟩ (M. 23, 29-54). [2] (f. 11). ⟨Apologiae adversus libros Rufini⟩ liber I; - (f. 23^{v}) lib. II (M. ibid., 415-478). [3] (f. 38). Epistula 133 (M. 22).

2. S. **Augustini** opera nonnulla. [1] (f. 44^{v}). ⟨In epistulam Ioannis ad Parthos tractatus I-X⟩ (M. 35, 1977-2062. Tractatus X desunt in cod. extrema verba « incipiens ab Ierusalem - credas Christo praedicenti »). [2] (f. 93^{v}). ⟨De coniugiis adulterinis⟩ liber I; - (f. 103^{v}) lib. II (M. 40, 451-486). Praeit (f. 93) ⟨caput 57 lib. II Retractationum⟩. [3] (f. 113). ⟨De bono coniugali, praevio cap. 22 lib. II Retractationum⟩ (M. 40, 373-396). [4] (f. 125). ⟨De baptismo contra Donatistas⟩ liber I; - (f. 133^{v}) II; - (f. 151) III; - (f. 158^{v}) IV; - (f. 149) V; - (f. 168) VI; - (f. 177^{v}) VII.

Codicem tres, ni fallor, scripserunt librarii, quorum primus ff. 1-138^{r}, alter ff. 138^{v}-145^{r}. 151-160, tertius reliqua exaravit. Opusculorum nulli sunt tituli: litterae initiales auro illitae frondibus, auro variisque coloribus ornatae sunt. Loci verbaque graeca desunt, spatiis vacuis relictis. Ff. I^{v}. 185^{v}. 186 vacua. I^{r} manu saec. XV ex. *B. Hieronymus de uita B. Hilarionis cum quibusdam Epistulis: et Augustinus de Adulterinis Coniugijs.* 1^{r} ornamentum tribus marginibus appictum prae se fert in marg. inferiore stemma (vulpes exsiliens in pagina rubra), superimposita mitra episcopali. Ordo foliorum turbatus sic restituendus: 140. 151-160. 141-150. 161.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

377. Saec. XII ex., membran., mm. 305 × 200, ff. II. 92.

⟨S. **Adonis** archiepisc. Viennensis Martyrologium cum additamentis ad usum fratrum Cartusianorum Bononiensium⟩. In hoc tantum differt ab edito ap. M. 123, 301-420, quod in cod. initium sumit a kalendis Ianuariis. Praemittuntur: [1] (f. 1) Pseudo-Chromatii et Pseudo-Heliodori epistula ad s. Hieronymum (M. 20, 373); [2] (ibid.) Pseudo-Hieronymi epistula ad eosdem (M. ibid.); [3] (ibid.) *....epistola adonis trauirensis* (!) *episcopi* (M. 123, 143-144).

Ff. I. II. 89-92 avulsa ex quodam codice saec. X librum Sacramentorum Romanae ecclesiae continente. Rubricae missarum aliarumque rerum, quae exstant, sunt: *missa tempore Synodi; - missa pro nauigantibus; -* ⟨Missa⟩ *pro pace; - missa contra paganos; - missa pro quacumque tribulatione; - item alia missa; - missa tempore belli; - missa pro peste animalium; - missa contra iudices male agentes; - missa contra obloquentes; - missa in contentione; - missa ad pluuiam postulandam; - oratio*

(corr. Missa) *ad poscendam serenitatem; - missa sancti Sygismundi regis et martyris; - inpositio manuum super infirmum; - ungues ipsum infirmum de oleo sanctificato his uerbis; - orationes* ⟨duae⟩ *ad communicandum infirmum; - communicans eum et dic; - postea quam* [*quam*] *accepit communionem dicitur oratio; - reconciliatio penitentis ad mortem* (orationes tres); - *oratio in agenda mortuorum quando egreditur de corpore* (cf. Lib. Sacramentorum Romanae ecclesiae ed. Wilson, Oxford 1894).

Codex rubricatus binis columnis exscriptus est. Folium II post 92 collocandum est. F. I^r manu saec. XV quaedam cancellata, quae inter *pontificatus suj anno septimo kal. nouembris.* II^v numerus quaternionum *XVIIII.* 1^r in marg. superiore manu saec. XV in. *Martilogium* (!) *beati jeronimi. conuentus cartusiensis prope bononiam h.* 88^r, libro expleto, pauca penitus erasa. 88^v memorabilia parvi momenti, manu saec. XII-XIII. 89^r in margine sup. manu saec. XII-XIII *In uno scrinio paratus capellani. et tria magna mensalia. et cappa samiti cum manutergio subtili et duo bacilia. tres cuppe. et furcula. et pixis et corda. et quatuor arifisia et lista. In secundo scrinio sunt tria magna mensalia. et duo man*⟨u⟩*tergia. et cuppa auri. et due magne cuppe. et cuppa m*⟨a⟩*zori. et calix et t*⟨u⟩*ribulum et faler*⟨e⟩ *et centum et LXX et III A. et pix*(is aut pixides?) *cum cingulo et* ⟨to⟩*pazios. cum tibanulis.* 92^v manu saec. XIV-XV in margine sup. legimus *consanguineorum. d. Benedictj.* Codicem descripsit Ehrensberger, p. 173-174.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

378. Saec. X, membran., mm. 278 × 180, ff. 128.

Martyrologium, Regula s. Benedicti, homiliarum fragmenta.

1 (f. 2). Martyrologium ad usum Monasterii s. Mariae in Palladio. Inc. *Kal. Ianuarias. Circuncisio Domini. Romę. Natalę sancti almachii martyris. Qui iubente alipio urbis pręfecto, cum diceret, hodie octauę dominici diei sunt.* Des. *Romae natale sanctarum donatę paulinę et serotinę.* Praeeunt (f. 1): [1]) ⟨Pseudo-⟩Chromatii et ⟨Pseudo-⟩Heliodori epistula ad s. Hieronymum (M. 20, 373); [2]) ⟨Pseudo-⟩Hieronymi rescriptum ad eosdem (M. ibid.). **2.** ⟨Homiliarum fragmenta VIIII ad Primam legenda⟩. I (f. 70) in annuntiatione sanctae Mariae legendum, excerptum est ex homilia Bedae, et pergit usque ad v. *per feminam reddidit* (M. 94, 9, A-B, lin. 12). II (f. 70^v) in vigilia natalis Domini legendum inc. *Natiuitatem domini et salvatoris nostri ihesu christi, quia eternus ante secula,* et des. *ipse autem per uirginem utpote dei filius nasceretur in mundum.* VIII (f. 72) in dominica post Epiphaniam legendum inc. *Quod dominus noster atque saluator ad nuptias uocatus,* et des. *Ad comprobandam omnium electionem graduum discernendum tamen meritum singulorum.* VIIII (ibid.) in die festo s. Angeli legendum inc. *In illa ora accesserunt... Quod sepe monui etiam nunc obseruandum est,* et des. *uult desiderium glorię humilitatis contentione sanare.* **3** (f. 73). **S. Benedicti** Regula cum

prologo (M. 66, 215-230). Sub finem alia manus addidit *Facientibus hec regna patebunt superna. Amen,* et pictor miniarius litteris capitalibus *Explicit regula sancti Benedicti abbatis. Deo gratias.* 4. Homiliarum fragmenta LVIII ad Primam legenda, praesertim ex s. Gregorio Magno et s. Augustino excerpta. I (f. 109ᵛ) in dominica I Adventus legendum, excerptum est ex homilia 1 s. Gregorii (M. 79, 1077, B, 8, usque ad v. *formidamus*). II (ibid.) in dominica II Adventus legendum, est fragmentum homiliae 6 eiusdem s. Gregorii (M. ibid., 1095, D, 5 usque ad v. *pensetur*). LVII (f. 128ᵛ), quod legendum erat in dominica V post octavam Pentecostes, inc. *Idest nisi solum illa minima legis precepta impleueritis,* et des. *sed implet potius. et fortis dum non occidimus et in corde dum non irascamur.* LVIII (ibid.) in dominica VI post Pentecosten legendum, excerptum est ex homilia 6 Bedae (M. 94, 280, C, 18 usque ad v. *aliter incolu*⟨mes⟩).

Codex, quem diversi scripserunt librarii, duobus constat fasciculis, quorum prior folia 1-72, et alter reliqua complectitur. Tituli pariter atque kalendarii verba minio, litterae autem initiales plerumque minio, interdum vero atramento depictae. Singulis Martyrologii mensibus praeeunt versus ad kalendarium pertinentes. Correctiones additionesque praesertim marginales hic illic occurrunt diversis saec. XII manibus exaratae, quas inter sub die VI kal. Oct. (f. 53) hanc invenimus: *Obiit petrus laudabilis medicus qui de sua ope construxit monasterium istud.* Nonnulla folia retractata; 109ᵛ-128 rescripta sunt. In summo folii 1ʳ margine manu saec. XIV-XV scriptum legimus: *Iste liber est ecclesie sancte marie de campitelli.* F. 33ᵛ professiones monachorum Mainardi, Petri, Oderisii, Ioannis, diversis manibus saec. XII in rasura conscriptae, praeter secundam et ultimam quae in marginibus adiectae sunt. Alia exstat in eodem folio scripta professio, quae praesertim in principio admodum erasa est. Speciminis causa hanc damus professionem: *Ego frater oderisius Subdiaconus promitto stabilitatem meam et conuersionem morum meorum et obedientiam secundum regulam Sancti B*⟨enedicti⟩ *in monasterio Sancte Marie de palladio. et Sancti Sebastiani martyris. et sancti Zotici martiris. Tempore domini R. Casinensis abbatis. et Sanctę romane ęcclesię cardinalis. in presentia fratris Martini papę. in presentia fratris nostri uidelicet vvilielmi. et petri.* Ibidem sub die XIII kal. Iul. litteris capitalibus gothicis *Dedicatio huius Ecclesię Sanctę in Palladio.* 72ᵛ nomina quorundam monachorum et notula sub finem perevanida praesertim saec. XII conscripta sunt. Codicem descripsit Ehrensberger, p. 162, et perspexit E. Stevenson, *Il cimitero di Zotico al decimo miglio della via labicana,* Modena, 1876, p. 78 sq.

Integumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

379. Saec. XV, membran., mm. 270 × 293, ff. I. 51.

1. S. Hieronymi ¹ (f. 1) De situ et nominum locorum Hebraicorum (in ms. ... *Liber locorum et nominum hebreorum...*) cum praefatione (M. 23, 903-976); ² (f. 24) De nominibus Hebraicis (in ms. *Incipit liber nominum.* M. ibid., 817-904). Praeit prologus qui pergit usque ad v. *uideantur interpretatione uariare* (M. ibid., 815-818). ³ (f. 49ᵛ). Hebraici alphabeti interpretatio (M. ibid., 1365-1366).

2 (ibid.). **S. Isidori Hispalensis** (in ms. *secundum hieronimum*) excerpta De ponderibus et mensuris (sunt aliquanto copiosiora quam quae edita sunt ap. M. 82, 759-760). Inc. *Talentum est pondus.* Des. *Talentum pendit LXII quae fatiunt solidos XXV.*

Codex binis columnis descriptus litteris initialibus maximis caret. Ff. I. 23^v. 50^v. 51 vacua. Antiqua foliorum enumeratio, resectis marginibus, partim periit.

Integumenti dorsum stemmata praebet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

380. 381. Saec. XIV, membran., mm. 477 × 325, ff. 344 (— ff. 93. 94 librarii oscitatione omissis). 231 (— ff. 160-169 librarii neglegentia omissis).

Codex in duo volumina dispertitus continet

⟨Repertorium Hieronymianum⟩ litterarum ordine digestum. Inc. *Incipiunt Tituli, Capitula seu Rubrice sub quibus per ordinem alphabeti comprehenduntur omnes materie contente in opere subsequenti... A. Nota qua ratione et quibus de causis dictum et prolatum et quociens in libris prophetalibus repetitur A.* Des. *et qui sedebant in tenebris... illuminamini.*

Ff. 338-341 index verborum alphabeticus altera manu conscriptus.

Totum opus Guillelmus Bydau clericus Trecorensis dioecesis duabus columnis litteris gothicis scripsit, ut eruitur ex notulis, quae f. 337^v prioris et f. 231^v alterius voluminis occurrunt. Litterae maximae rubro et caeruleo colore depictae. In margine ultimi folii fere singulorum sexternionum prioris partis haec occurrit notula: *Correctum. G. Mellin. I. Danielis*, itemque in margine ultimi folii fere singulorum sexternionum alterius partis scriptum legimus: *Correctum per Guillelmum Bernardi et Guillelmum Bidau.* Ff. 341^v-344 vacua. 337^v possessoris notula prorsus erasa. 1^r cod. 381 stemma gentis Della Rovere imperita manu depictum, superimposita tiara pontificali.

In tegumentorum dorsis tesserae gentililiciae Pii IX et A. Mai card. bibliotherarii expressae sunt.

382. Saec. XIV ex., chart., mm. 289 × 219, ff. XXX (+ f. XVIII^a). 139.

1 (f. V). ⟨**Eusebii Cremonensis** De morte s. Hieronymi (M. 22, 239-282).

2 (f. XVI^r). ⟨**Pseudo-Augustini** ad Cyrillum Hierosolymitanum episcopum De magnificentiis beati Hieronymi⟩ (M. ibid., 281-289).

3 (f. XVIII^a) .⟨**Pseudo-**⟩**Cyrilli** ⟨De miraculis s. Hieronymi⟩ ad s. Augustinum (M. ibid., 289-326).

4 (f. XXVII). *Epitaphium supra sepulcrum gloriosi Jeronimi Rome in ecclesia sancte Marie maioris ante capellam que dicitur ad presepe domini positum: Hic dux doctor iacet et flos presbiterorum | Sanctus Jeronimus sed ei locus est nimis ymus. | Hic tu discrete catholice siue facete | Dic ueniens Aue desuper ire caue.*

5 (f. 1). ⟨Commentarius in s. Matthaei evangelium⟩. Inc. *Liber*

generationis ihesu christi, totum evvangelium beati mathei sicut et alia euangelia. versatur principaliter. circa christum, qui est caput ecclesie. Mutilus des. (8, 26) *Quid timidi estis modice fidei. dicit enim augustinus quod caritas. foras emittit timorem et ideo signum erat quod discipuli nondum erant perfecti in caritate. Et est notandum.* Inter patres laudantur praesertim Gregorius, Hieronymus, Ioannes Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, Beda, Anselmus Cantuar. archiep.

Codicem binis columnis littera currenti duo scripserunt librarii, quorum alter ff. I-XXX et alter reliqua exaravit. Prioris fasciculi litterae maximae initiales desunt, spatiis ad eas excipiendas vacuis relictis. Margines alterius fasciculi tum ipse tum alter librarius correctionibus auctoritatibusque consperserunt. Ff. I-IV^{r}. XXVII^{v}-XXX. 137-139 vacua. IV^{v} manu saec. XV verba quaedam et duae preces occurrunt contra pestem. 1^{r} retractatum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Clementis XI et B. Pamphili card. bibliothecarii.

383. Saec. XII, membran., mm. 327 × 219, ff. I. 283.

Ioannis Chrysostomi In Matthaeum homiliae 90 a Burgundio Pisano in latinum conversae (Cf. M., P. G., 57-58, 793). (F. 1) Hom. 1 inc. illis verbis: *autem in thronum regale deducta! ita spiritus descendit* (cf. M. P. G., 57, 15, lin. 30), eo quod in imo f. I fere penitus avulso vix fragmenta supersunt tum praefationis interpretis (*a*⟨c....⟩ *co*⟨rreptio...⟩ *imp*⟨onere....⟩ *obtemperar*⟨e....⟩*spem bre*⟨vi...⟩ *favente gratia*: v. Martene-Durand, Vet. script. et monum.... ampliss. coll., 1, 818, B; Bandini, Bibl. Med. Laur., 4, 449), tum homiliae 1 (..*haec*.... ⟨ueter⟩*i quidem*.... ⟨it⟩*a deus descendit*... ⟨i⟩*n caelum magis*, cf. M. ibid., lin. 27-30). Homiliae 12. 13. 24. 25. 90 incipiunt ut in Martene, ibid., 819 B-D, qui exemplari sat corrupto usus est: suprema (f. 279^{v}) des. *omnes nos potiri gratia et philanthropia idest misericordia domini nostri* etc. Seq. subscriptio: *Qui omnia imples Christe deus. da gratiam et misericordiam ei qui desiderio possidebit hunc librum. Domino papa Eugenio-III Kalendas Decembres,* ut in Martene, 819, A-B, Bandini, ibid., 450.

In foliis insiticiis 280^{r} manu saec. XII-XIII *X Kalendas Ianuar.* Passio sanctae Victoriae virginis (Anal. Bolland., 2, 157-160) et 282^{r} manu saec. XII fragmentum est Operis imperfecti in Matth., 1, 2-4, quod inc. *non in carne, verbo non sanguine,* des. *irritatio egyptiorum vel visitatio ipsorum.* (M., P. G., 56, 614, lin. 31-616, lin. 45).

Liber duabus columnis 46 linearum conscriptus, pluribus diversarum saec. XII. XIII manuum glossis et adnotationibus adspersus. Tituli et litterae maiores minio picti sunt, maximae rudiore insuper ornatu auctae. F. 281^{v} nonnullae parvi momenti glossae verborum, quas quis forte ex Burgundii versione collegere incepit ac mox intermisit. F. I fere penitus laceratum membrana recentiore vacua suppletum fuit.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

384. Saec. XV, membran., mm. 354 × 243, ff. I. 200 (+ ff. 95. 96 bis computatis).

1. Ioannis Chrysostomi [1] (f. 1) In Matthaeum homiliae 90 (cf. M., P. G., 57-58, 793) a Burgundio Pisano in latinum conversae una cum interpretis praefatione et subscriptione (ed. ex hoc ipso codice Martene-Durand, Vet. script. et monum. ampliss. coll., 1, 818-819); [2] (f. 177) Ad Stagirium de providentia Dei Ambrosio ⟨Traversari⟩ monacho interprete (Ioannis Chrysost. opera, ed. Paris. 1581, 5, 519-582, cf. M., P. G., 47, 423-494), praevia translatoris epistula ad Petrum Lusitaniae regis filium (inc. *Sunt quidem plurima,* des. *nimium dilecte Deo princeps:* cf. Mehus, Ambr. Traversari epist. et orat., 1, CCCXC). Liber I inc. *Oportuerat quidem,* des. *certum argumentum est*; - (f. 184) lib. II inc. ⟨E⟩*t ista quidem,* des. *atque imperatum est;* - (f. 190^{v}) III, nullo titulo praefixo, inc. ⟨S⟩*ufficere quidem et ista,* des. *vel deici poteris.*

2 (F. 197^{v}). ⟨**Basilii M.** ad Gregorium Nazianzenum epistula, Ambrosio Traversari interprete: cf. infra cod. 409, f. 124⟩. Inc. ⟨C⟩*ognovi litteras tuas ut ii qui amicorum,* des. *que studiose proponit* (sic: cf. M., P. G., 32, 224-233).

Liber quinque manibus conscriptus, quarum 1^{a} ff. 1-30, 2^{a} ff. 31-60, 3^{a} ff. 61-134, 4^{a} ff. 135-176, 5^{a} ff. 177-198 exaravit. F. I^{v} index antiquus: *Hoc in volumine continentur infrascripta opera yohannis crisostomi. Expositio supra matheum om. LXXXX. Yohannis crisostomi de providentia dei. ab Ambrosio monacho de greco in latinum translata* (sic). *Libri III.* F. 1^{r} littera maxima aurea (itemque duae f. 177^{r}) et in margine inferno corona scuto emptoris circumdando destinata ornatu variis coloribus nitent. Tituli et *moralia* versus finem homiliarum rubro pinguntur: rubro et caeruleo variegantur litterae maiores, alicubi tamen praetermissae. Veteris fasciculorum et foliorum (ut aiunt) *registri* litterae et numeri plures in imis ff^{r}. supersunt. Ff. 176^{v} (176^{r} maxima ex parte), 199. 200 vacua sunt. Folia complura in principio et in fine blattis perforata.

In dorso tegumenti scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

385. Saec. XV med., membran., mm. 400 × 275, ff. 386.

Ioannis Chrysostomi In Matthaeum homiliae (ms. *libri*) 88 ex translatione partim Aniani (1-25) partim Georgii Trapezuntii (26-88) pariter ac in ed. Parisiensi 1581, 2, 1-637, praeter ordinem et numerum homiliarum, qui graecus est (M., P. G., 57-58). Praecedunt (f. 1) Aniani ad Orontium (omissa salutatione « memor-beatissime » M., P. G., 58, 975-978: ibi sunt tantum hom. 1-8), et (f. 121) Trapezuntii ad Nicolaum V praefatio quae inc. *Iussisti beatissime pater,* des. *Chrysostomum ipsum iam audiamus.* Hom. 88 (f. 345^{v}) inc. *Hoc est illud profecto,* des. *pascis atque curas* (ed. Paris., 637, C 4).

Liber binis columnis splendidissime scriptus ille ipse videtur esse a Trapezuntio Nicolao V oblatus circa initia a. 1450 (cf. eiusdem epist. in Bandini op. cit., 4, 442). Ff. 1^{r}. 121^{r}, a quibus initia ducunt duae voluminis partes propria quinternionum supputatione distinctae, auro coloribus imaginibus circumornata tesseras gentilicias exhibent Nicolai V, ac insuper prius quidem imagines Ioannis evangelistae et (in ventre litterae maximae)

Chrysostomi, posterius vero Georgium, ut videtur, Trapezuntium librum offerentem Nicolao V, cardinalibus et aliis viris adstantibus. Litterae maximae aureae variis coloribus ornantur. Tituli homiliarum et *exhortationum* sive moralium, nec non evangelii loci rubro iam languescente pinguntur. Aniani versioni hic illic variae lectiones apponuntur. In fine libri quattuor folia ultimi quinternionis excisa sunt, nullo tamen textus detrimento, ut liquet ex ultima columella f. 246 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

386. Saec. XIV, membran., mm. 403×298, ff. 182.

1 (f. 1) **Ioannis Chrysostomi** in Matthaeum homiliae (in codicis marginibus superioribus ...*expositorium... super evangelium M. liber...*) 25 priores ex Aniani translatione una cum interpretis praefatione, ut in codice praecedenti (Opp. ed. Paris. 1581, 2, 1-226 D). Hom. 25 inc. *Certe videtur fuisse*, des. *praemia consequamur gratia...* **2** (f. 84) Incerti Auctoris Opus imperfectum in Matthaeum (M., P. G., 56, 611-754. 798-897: in codice, ff. 84-86^{r} margine superiore *Ol.* i. e. homilia *prima beati Crisostomi super euang. Mat.*), praemissis pericoparum expositarum initiis (*1 liber generationis ihesu x.* etc.; *39 De* ⟨e⟩*o ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scriba*⟨s⟩ *et ipsos occidetis*). Liber easdem lacunas exhibet ac codex Carthusiae Vallis Dei Montefalconio adhibitus (cf. M., ibid., 754 nota *a*, 798 nota *a*, 897 nota *a*), nullamque homiliarum habet distinctionem sed tantum numeros indici initiorum respondentes, quos margini manus diversa inscripsit.

Liber duabus columnis in Gallia (ut videtur) exaratus. Litterae maximae et maiores coloribus auro caerulo rubro intermixtis ornatae. Tituli summis paginis rubro inscripti; qui vero in ipso textu versionis Aniani pingendi erant, in marginibus litteris minutissimis adnotaverat alia manus, at pictor omisit. Versus evangelii qui exponuntur, litteris crassioribus atque lineis alternis tantum scripti. Non pauca nec parva in Aniano suppleverunt duae manus altera saec. XIV, altera XV; in Opere vero imperf. nonnulla tantum adnotavit alia saec. XV manus, cui debentur quae supremo loco in subscriptione f. 182^{r} uncis inclusi: *Explicit Secunda pars exposicionis super matheum. Deo gratias. Nota quod in isto libro sunt due partes. prima pars continet. XXV. Omel. solum super VIII* (m. 2 erasit *I*) *prima capitula Mathei.* (m. 2 saec. XIV add.: *et super modicum de principio VIII capituli. idest de mundatione leprosi*). *Secunda* (*pars* add. corrector saec. XIV qui rubricas pingendas adscripsit) *continet exposicionem litteralem a principio* (m. 2. *Mathei*) *usque ad octavum capitulum* (*oct. capit.* deletis, m. 2. *principium octavi capituli ubi eius de dicto principio duo miracula exponuntur*) *et a XIX. capitulo usque ad finem. XXIII. capituli* (m. 2 add.: *inclusive. et sic exponuntur tantum hic. XII capitula mat. cum modica parte de principio VIII capituli. interrupta tamen capitulorum serie modo superius annotato.* Sq. m. 3.: *finitum est c. 23*): cf. f. 141^{v} corrector s. XIV supra dictus: *hic deficit a principio VIII c. usque ad principium XII. c.* Notandum tamen *partis secundae* inscribi *libros* XV-XXV ab Aniano versos. Seniones (quaterniones sunt tantum duo supremi fasciculi) distinguuntur prioribus fasciculi sequentis litteris quae plerumque locustae piscis similive figurae inscribuntur. Supersunt in imis

foliis plura duplicis antiquae supputationis vestigia. F. unum post 83 et alterum post 182 in fine fasciculorum excisa sunt nullo textus detrimento. F. 182 coll. 2-4 vacuae sunt.
In dorso tegumenti insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

387. Saec. XV, membran., mm. 397 × 261, ff. 129 (+ f. 105ª omisso).

Ioannis Chrysostomi In Matthaeum homiliae (in cod. *libri*) 25 priores ex interpretatione Aniani una cum huius ad Orontium praefatione, ut in praecedentibus (Opp., ed. Paris. 1581, 2, 1-226 D).

Liber duabus columnis accurate exaratus ac tum prima tum altera manu emendatus. Tituli in capite paginarum, pericopae evangelicae et inscriptiones librorum et exhortationum rubro pinguntur. Litterae maiores auro et variis coloribus ornatae. F. 1ʳ in calce facies viri barbati quater in orbem repetita. Quiniones litteris subsequentis fasciculi initialibus distinguuntur in calce. In tegumenti folio priore chartaceo adglutinata est chartula saec. XVII scripta referens *Io: Chrisost: sup. Math:. Prima pars.. 387.*
In dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

388. Saec. XV med., chartac., mm. 291 × 211, ff. 247.

Ioannis Chrysostomi In Matthaeum homiliae (in cod. *libri*) 26-88 ⟨Georgio Trapezuntio⟩ interprete (= hom. 27-89 in ed. Paris. 1581, 2, 226 D-637 C usque ad v. *pascis atque curas*).

Liber ab ipso Georgio rudi manu conscriptus et emendatus videtur, cum plurimis emendationibus quandoque etiam lacunis tum in textu tum in marginibus scateat, ac verba graeca difficiliora maturius vertenda margini adiecta exhibeat. Fasciculi numero XXV initio in summa pagina supputantur. Ibidem frequens nomen *. Iesus.* occurrit. Ff. 154ᵛ, 155ᵛ, 243ᵛ, 244-247 vacua sunt.
In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

389. Saec. XV med., chartac., mm. 393×229, ff. I. 339 (+ f. 239ª omisso).

Ioannis Chrysostomi In Matthaeum homiliae (in cod. *libri*) 26-88 « a Georgio Trapezuntio traductae » (= hom. 27-89 in ed. Paris. 1581, 2, 226 D-637 C v. *pascis atque curas*), praemissa interpretis ⟨ad Nicolaum V⟩ praefatione ⟨I⟩*ussisti,* ut supra in cod. 385.

Liber diligenter conscriptus. Inscriptiones rubro, litterae maiores caerulo, maxima auro et variis coloribus distinctae. Hic illic nonnullae lacunae, itemque alterius manus correctiones. Ff. Iʳ, 1ʳ in capite numerus est codicis *389*. Ff. 76, 144, 232 perperam 56, 143, 332 inscripta: I, 338, 339 sunt vacua.
In dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

390. Saec. XV, membran., mm. 276 × 192, ff. IX. 317 (+ f. 223ª omisso).

Ioannis Chrysostomi et Basilii M. opera nonnulla latine versa.

1. Ioannis Chrysostomi [1] (f. 1) In Ioannem homiliae 88 (ut in graeco, M. P. G., 59, 23-482) ⟨Francisco Mariotti Aretino interprete⟩ (= prologus + 87 homil. in ed. Paris. 1581, 3, 1-363), praemisso (ff. I-IXʳ) rerum notabi-

liorum indice perbrevi fortasse non absoluto. Hom. 1 inc. *Cum ioannes hoc libro,* des. *promittuntur bona consequamur...;* 88 inc. *Multa et alia sunt,* des. *eterna bona consequamur gratia...* [2] (f. 249) De filiorum educatione oratio (= ecloga 27, M. P. G., 63, 763-772) eodem interprete. Inc. ⟨H⟩*ortor vos et oro,* des. *et magnificentia nunc et in secula seculorum Amen.* Praemittitur *ad* (spatium nomini destinatum vacuum est) *archidiaconum valentinum et ... datarium...* (eundem probabiliter de quo infra n. [4]) *Francisci Aretini* ⟨interpretis⟩ *prefatio:* inc. ⟨I⟩*ncredibilis,* des. *aggrediar,* ut in Bandini, Biblioth. Leopold., 2, 728. [3] (f. 253) De futuro iudicio oratio *ex sermone quod infinitum est supplicium* (= ecl. 25, M. ibid., 743-754). Inc. ⟨M⟩*ulti ex nostris,* des. *futuris perfruamur bonis...,* ut in Bandini, ibid. [4] (f. 259) De peccato et confessione oratio *ex sermone de perfecta dilectione* (= ecl. 24, M. ibid., 731-744). Inc. ⟨V⟩*enit quispiam,* des. *nos suis adoriatur,* praemisso titulo tantum, non ipsa praefatione *ad Reverendissimum Patrem. D. Cosmam* ⟨de Monteserrato⟩ *Archidiaconum Terraconensem Sanctissimi d. n.* ⟨Callixti III⟩ *datarium* (cf. Pastor, *Geschichte der Päpste*, 1, 1 ed., 417 n. 4, 600 n. 1) ... *Francisci Aretini* (vix non certe interpretis) *prefatiuncula;* cf. Bandini, ibid. [5] (f. 264^{v}) De morte *ex interpretatione epistole ad Thessalonicenses* (= ecl. 31, M. ibid., 801-812). Inc. *Multa iam dilectissima* (!), des. *consequamur bona in Christo....* (ed. saec. XV s. l. et a., Hain 5054, f. ⟨27^{v}-37⟩). Praecedit nudus sine re titulus ut supra *Ad Reverendissimum patrem dominum Cosmam Archidiaconum... Francisci Aretini* ⟨vix non certe interpretis⟩ *prefatiuncula.* [6] (f. 270) ⟨De imperio, potestate et gloria⟩ (= ecl. 21, M. ibid., 695-702). Inc. ⟨F⟩*ertur beatus Constantinus,* des. *ininuestigabiles viae eius...,* ut in Bandini, ibid. Titulus deest. [7] (f. 273) De virtute et malitia oratio (= ecl. 26, M. ibid., 753-764). Inc. *Sunt nonnulli,* des. *utinam omnes consequamur...* (ed. saec. XV cit., f. ⟨37^{v}-47^{v}⟩: cf. et Bandini, ibid.).

2 (f. 279) ⟨**Basilii M.** Homiliae octo quas transtulit Rufinus⟩ cum interpretis praefatione (M. P. G., 31, 1723-1794), hoc ordine: (f. 279) homilia 1; (f. 283) 2; - (f. 288) 3; - (f. 292) 6; - (f. 294) 7; - (f. 296^{v}) 8; - (f. 299) 4; - (f. 302^{v}) 5. In his omnibus homiliis inscriptiones omissae sunt.

Liber novem, ut videtur, manibus exaratus est; quarum prima indicem serius additum ff. I-IX^{r}, altera ff. 1-34, tertia ff. 35-45^{r}. 206^{r}-225^{r}. 289-312, quarta ff. 45^{v}-61. 136-167, quinta ff. 62-105. 198^{r}-206^{r}. 249-278, sexta ff. 106-135, septima ff. 168-190, octava ff. 191-198^{r}. 279-288, suprema denique ff. 225-240 scripsit. Manus secunda et septima, item sexta et octava valde inter se similes, titulos omittunt, aliae vero eos necnon quandoque in margine notabilia rubro pingunt. F. 1^{r} margines multicolori linearum et figurarum intextu ornantur, in quo littera maxima aurea et inferne scutum Ioannis Jouffroy emicant. Litterae initiales reliquae praetermissae. Indicantur hic illic variis ma-

nibus notabilia et sacrorum Bibliorum loci. F. I^r^ in calce *390.* Ff. VII^v^. VIII^r^. IX^v^. 241-248. 312^v^. 313-317 vacua sunt: item maiore ex parte f. 67, in quo adnotatur *hic est defectus*, et reipsa textus in uno et altero verbo corruptus est, sed nihil deest.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

391. Saec. XV, membran., mm. 366 × 254, ff. II. 140.

Ioannis Chrysostomi In Ioannem homiliae 88 in latinum conversae a Francisco ⟨Mariotti⟩ Aretino una cum interpretis ad Cosmum Mediceum praefatione, quae inc. *Communis fere omnium opinio,* des. *Cosmus lector hortabitur* (Opp., ed. Paris. 1581, 3, *a* ii, 1-363: de numero homiliarum cf. cod. 390). Praecedit (f. I-II) tabula homiliarum earumque principiorum.

Liber duabus columnis diligenter exaratus, titulis initio singularum homiliarum et paginarum rubris ac litteris maioribus rubris caerulis etc. ornatus. F. 3 litterae duae maximae aureae lineis multicoloribus intextae: f. 3^r^ in calce similis ornatus scuto inscribendo destinatus. Loci Bibliorum linea rubra subducta distinguuntur. Primigeniae foliorum supputationi alia superadditur, quae a f. I initium ducit et in 19 intermissa fuit. F. I^r^ in capite *391:* 2^v^ vacuum.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

392. An. 1459 circ. (f. 329^v^), membran. (ff. 378-429 chartac.), mm. 238 × 143, ff. 429 (+ f. 212^a^ neglegentia omisso).

Ioannis Chrysostomi In epistulam primam ad Corinthios homiliae 44 (cf. M. P. G., 61, 9-382) ex interpretatione eiusdem Francisci ⟨Mariotti⟩ Aretini, uti liquet e subscriptione manu ipsius Iouffroy exarata f. 329^v^: *Explicit omelia XXIX Io. crisostomi super epistolam ad corinthios. Quam ex greco traduci feci ego Io*⟨annes⟩ *Episcopus Atrebatensis, eamque vertit Franciscus Aretinus M°. CCCC LIX°* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 2, 726). Hom. 1 post prologum *Corinthus urbs prima Graeciae,* inc. *Intuere quo pacto ab ipso,* des. *fruemur gloria quam utinam omnes assequamur gratia...*; - (f. 424) 44 inc. ... *Fortasse aliquis existimet*, des. *bonorum dignus efficiaris, quae utinam...*

Liber accurate scriptus, titulis rubris litteris maioribus aureis multicoloribus ornatus " notabilibus „ et correctionibus in margine auctus. F. 1^r^ in capite ἰησοῦς χριστὸς (f. 280^r^ ις χς) *392,* in calce scutum Ioannis Jouffroy cum nomine *.IOFRE.* imposito: 429^v^ τέλος *finis.* Tituli plures desunt, praesertim a f. 165 usque ad 228, et rursus a 333 usque ad finem. Folia chartacea 378-429 correctionibus passim scatentia ipsius interpretis manu exarata omnino videntur, ideoque et praecedentia omnia, si excipias notabilia plura et finem homiliae 29 a Jouffroy scripta. Quinterniones (ff. 370-377 quaternio, 418-429 senio) primo quidem litteris maioribus A ... G (f. 70), deinde prioribus sequentis quinternionis litteris in calce distinguuntur. Exstat hic illic antiquior foliorum supputatio (f. 94), quae a f. 111 fere semper in unoquoque decimo folio recurrit, et inde a f. 141 decem numeris minor est. Ff. 417. 419 perperam 111. 119 inscribuntur.

In dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

393. Saec. XV, membran., mm. 354 × 247, ff. 207.

Ioannis Chrysostomi, Basilii M. opera nonnulla et Aeneae Gazaei Theophrastus ab Ambrosio Traversari Camaldulensi fere omnia latine reddita.

1. Ioannis Chrysostomi opera nonnulla. [1] (f. 1) In epistulam secundam ad Timotheum commentarium (cf. M. P. G., 62, 599-662) praevia adnotatione *Infrascripta sunt translata de greco sermone in latinum ab Ambrosio Monacho flor.* Homilia 1 inc. *Quid sibi vult quod secundam,* des. *promissis bonis frui mereamur in...*; 10 inc. *Queri merito potest,* des. *quibus nos omnes utinam potiri contingant* (!) *in xpo...* (Opp., ed. Paris. 1581, 4, 1409-1466). [2] (f. 19v) In epistulam ad Philemonem (cod. *Phylemonem*) expositio (cf. M. ibid., 701-720). Hom. 1, cum prologo *Primum necessario dicendum,* inc. *Pro servo haec ad Dominum,* des. *illic perfrui bonis gratia...*; 3 inc. *Nihil tantam impetrandi,* des. *mereamur: quibus utinam nos digni inveniamur gratia...* (ed. Paris. cit., 4,1502-1518). [3] (f. 25) In epistulam primam ad Timotheum (cf. M. ibid., 501-600) *comentum... ex graeco in latinum traductum per doctissimum virum fratrem Ambrosium civem florentinum.* Hom. 1, praemisso argumento *Unus ex apostolis,* inc. *Magna erat profecto,* des. *quandoque perfruamur que eterna sunt...*; 18 inc. *Rursus Deum adducit testem,* des. *aeternae vitae bonis perfruamur, qui...* (ed. Paris., 4, 1415-1409, sic perversa foliorum supputatione). [4] (f. 61) ⟨In epistulam ad Titum⟩ (cf. M. ibid., 663-700) hom. 1 inc. *Unus ex Pauli sociis,* des. *demum promissis perfruamur bonis in...;* 6 inc. *Postquam de Dei,* des. *cognoscimus ut futuris bonis perfrui mereamur in...* (ed. Paris., 4, 1466-1502). [5] (f. 77) Adversus oppugnatores (cod. *vituperatores*) vitae monasticae (cf. M. P. G., 47, 319-386) cum praefatione interpretis *Exegisti a me,* liber I inc. *Cum templum illud,* des. *incomodis afficiendos censent;* - (f. 83) II inc. *Satis quidem et ista,* des. *atque probitatis filium;* - (f. 91) III inc. *Age vero iam fidelem,* des. *commodi consequi poteritis* (ed. Paris., 5, 1131-1203). [6] (f. 107) Ad Olympiadem (cf. M. P. G., 52, 549-581 lin. 42) epistula 1 inc. *Auge rursus meroris tui,* des. *venerabilis ac dilectissima soror,* reliquis (M. ibid., 555 a linea 4 ante ultimam) omissis; - (f. 109v) 2 inc. *Sufficere quidem poterat,* des. *nos consolationis percepturos. Vale*; - (f. 115v) 3. inc. *Et corpora vehementioribus,* des. *generationes et generationes* (M. ibid., 581, 42), reliquis omissis: cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 308-309. **2** (f. 119v) ⟨**Basilii M.** Epist. 2 ad Gregorium Nazianz.⟩ (cf. M. P. G., 32, 224-233, et infra cod. 409, 2: in cod. *Explicit liber beati Iohannis crisostomi ad Stelechium de compunctione,* id quod pictor f. 133v scribere debebat et scripsit). 3 (f. 121) **Ioannis Chrysostomi** [1] Ad Theodorum lapsum ep. 2 (cf. M. P. G., 47, 309-316). Inc. *Si fletus posset,* des. *nobis gaudium esse venturum* (ed.

Paris. 1581, 5, 908-915). [2] (f. 125) De compunctione cordis (cf. M. ibid., 393-422) lib. I ad Demetrium inc. *Cum intueor te,* des. *atque operam negligenti;* - (f. 132) II ad Stelechium inc. *Et quomodo poterit,* des. *immortalibus flammis. Amen* (ed. Paris., ibid., 492-519, et maiore ex parte in G. Schmitz, Monumenta tachygraphica codicis parisiensis latini 2718. Fascic. alter, 1-31). [3] (f. 133v) Ad Theodorum lapsum ep. 1 (in cod. *de raparatione lapsi:* cf. M. ibid., 277-308), inc. *Quis dabit... Oportuimus* (!) *nunc a me,* des. *ultra medicamina non queras* (Flor. Casin., 3, 389-411). [4] (f. 142) Quod nemo laeditur nisi a se ipso (cod. *liber beati Iohannis osaurei super illo verbo verissimo* etc., cf. M. P. G., 52, 459-480). Inc. *Scio quod crassioribus,* des. decurtatus *qui a semetipso non leditur* (ed. Paris 1581, 5, 656-673). Hoc et tria praecedentia opuscula in capitula dividuntur 1um septem, 2um tredecim, 3um triginta, 4um sexdecim. [5] (f. 147) ⟨Adversus Iudaeos⟩ (cf. M. P. G., 48, 843-853. 871-942) sermo 1 inc. *Vellem vobis hodie prioris*, des. *nos omnes perfrui contingat. gratia...*; - (f. 151v) 4 inc. *Rursus infelices omnium,* des. *unanimiter uno ore glorificemus Deum...;* - (f. 155) 5 inc. *Quid sibi vult hodie,* des. *longe excellentem retributionem capiamus...;* - (f. 162) 6 inc. *Fere quamdiu quidem,* des. *auctoresque sint...;* - (f. 156) 7 inc. *Num satietatem,* des. *efficiat in gloriam suam...*; - (f. 170) 8 inc. *Preteriit Iudeorum,* des. *omnes perfrui contingat.....* [6] (f. 176) Contra Anomoeos Quod Deus incomprehensibilis sit (cf. M. ibid., 701-748) sermones quinque. Primus *e greco per fratrem Ambrosium ordinis camaldulens. in latinum versus*, inc. *Quid est hoc?*, des. *pacem condonare qua semper vos...;* (f. 190) 5 inc. *Cum quis longiorem*, des. *eternis bonis perfruemur...*

4 (f. 196) **Aeneae** Gazaei sophistae *dialogus qui* Theophrastus *inscribitur* (cf. M. P. G., 85, 872-1004), cum prologo Ambrosii Camaldulensis interpretis ad Andreolum Iustinianum (ed. I. F. Boissonade in fine sui libri Αἰνείας καὶ Ζαχαρίας, Parisiis 1836, quem non habeo).

Liber septem manibus descriptus, cuius prima ff. 1-24, altera 25-60, tertia 61-76, quarta 77-106, quinta 107-124. 176-194 sexta 125-146, septima 147-175. 195-207 exaravit. Litterae maximae aureae, minores caerulae vel rubrae variis coloribus distinguuntur. Tituli, ut plurimum rubri, alicubi praetermissi sunt, praesertim a f. 147 ad 170. Exstant hic illic correctiones et variae lectiones. Ff. 11. 146. 166 perperam inscribuntur 111. 126. 156: 195r vacuum est. F. 1r in calce *393*: 207v in subscriptione *Appus. Matia* (?).

In dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

394. Saec. XV, membran., mm. 305 × 215, ff. II. 170 (+ 102 bis computat., + 121a sine numero).

Ioannis Chrysostomi expositio **1** (f. 1) In epistulam Pauli ad Titum *ex greco in latinum traducta per eximium uirum fratrem Ambrosium* ⟨Traversari⟩ *Florentinum ordinis Camaldolensis,* Homil. 6; **2** (f. 29) In epi-

stulam primam ad Timotheum hom. 18; **3** (f. 108^{v}) In epistulam ad Timotheum secundam hom. 10; **4** (f. 156) In epistulam ad Philemonem hom. 3. Omnia fere ut in cod. praecedenti 393, 1^{1-4}.

Liber belle et accurate scriptus, titulis rubris litteris initialibus aureis multicoloribus distinctus, f. 1^{r} ornatu lineis et figuris intexto, scuto alterutrius card. Barbo et imagine Ambrosii (ut videtur) Traversarii scribentis, immo interpretantis, nitet. F. II^{v} manu aequali sin eadem: *In isto uolumine continentur infrascripta opera V*⟨idelicet⟩. *Iohannis crisostomi expositio in epistola beati pauli ad Titum. Om. VII* (sic). *Eiusdem in epistola prima beati pauli ad Timoteum. Om. XVIII. Eiusdem in epistola secunda beati pauli ad Timoteum. Om. X Eiusdem in epistola beati pauli ad philemonem. Om. tres.* (linea vacua) *Ab ambrosio monaco florentino e greco in latinum traducta.* Suprema verba e linearum distributione ad *opera* referri omnino videntur. F. 1^{r} in calce *394.* Initio perrara adsunt notabilia alterius manus. Quiniones (exceptis paribus ff. 169-170) in calce distinguuntur litteris fasciculi sequentis initialibus. F. 122 numerus *121* perperam inscriptus.

In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

395. Saec. XV, membran., mm. 213 × 136, ff. 110.

1. Ioannis Chrysostomi (*osauri* f. 89^{v}) [1] (f. 1) In epistulam ad Titum hom. 6; [2] (f. 61) In epistulam ad Philemonem hom. 3. Hae omnes ex interpretatione ⟨Ambrosii Traversari⟩ ut in cod. 393, $1.^{3.2.}$ [3] (f. 89^{v}) Sermo de annuntiatione sanctae Mariae virginis (cf. M. P. G., 50, 791-796, itemque sub nomine Gregorii Thaumaturgi, M. P. G., 10, 1172-1178) inc. *Iterum libertas nititur* (!), des. *salus nostra, qui uenit letificare nos gratia sua Iesus...* [4] (f. 94) ⟨In sanctam Mariam⟩ *sermo unde supra* (cf. M. P. G., 59, 707-710, et iterum sub nomine Procli, M. P. G., 65, 716-721) inc. *Omnium quidem martirum,* des. *saluauit nos. Ipsi...* (Floril. Casin., 2, 82-83).

2 (f. 97^{v}) ⟨**Procli** In incarnationem D. N. Iesu Chr.⟩ ex interpretatione antiqua, forte Marii Mercatoris (M. 48, 775-781; cf. P. G., 65, 680-692).

3 (f. 104). **S. Leonis** papae (?) De adventu D. N. Iesu Chr. (in cod. *sermo de eodem,* cf. Bandini, Bibl. Med.-Laurent., 1, 79) inc. *Aduentum Domini et saluatoris,* des. *Ascendit in celum, cui est...*

F. 1^{r} ornatu lineis figuris multicoloribus intexto circumdatur: in calce scutum exhibet alterutrius card. Barbo et bis numerum *395* serioribus manibus adnotatum. Tituli fere omnes, qui minutissimis litteris margini inscripti in textu pingendi erant, praetermissi sunt. Litterae initiales tum pericoparum tum expositionis ipsius necnon homiliarum aureae et varii scoloribus distinctae. In marginibus notabilia et correctiones eiusdem primae manus. F. 110 fere totum vacuum.

In dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

396. An. 1454 (f. 118ᵛ), membran., mm. 290 × 217, ff. I. 118.

Ioannis Chrysostomi 1 (f. 1) In epistulam Pauli ad Philemonem *exposicio... Ambrosius* ⟨Traversari⟩ *monachus vir doctissimus in latinum convertit,* qui et sequentia certe interpretatus est: cf. codd. 393, 1[1, 3]; 394, 1. Prologus et homiliae 3, ut in cod. 393, 1.[2] **2** (f. 10) In epistulam ad Timotheum secundam (in ms. *secundum*) commentarium. Homiliae 10, ut in eodem codice 393, 1[1]. **3** (f. 44) In epistulam ad Titum expositio. Homiliae 6, ut ibid. 1[4]. **4** (f. 65) In epistulam primam ad Timotheum homiliae 18, ut ibid. 1[3].

Scriptum feliciter per me Iohannem pottere de ziericzee Rome sub annis domini. 1454. Amen. Sequitur in calce: *Legi. Ego. Io*⟨annes⟩ *Ioffridi* (Jouffroy) *hunc librum ad tertiam lucubrationem, rome Anno Domini M° CCCC° LIIII°. die decimanona decembris* (f. 118ᵛ). Liber titulis rubris, litteris initialibus aureis multicoloribus ornatus, notabilibus tum Potteri tum Jouffroy manu in marginibus auctus, f. 1ʳ ornatum exhibet lineis figuris multicoloribus intextum et tesseras gentilicias cum nomine *IOHANNES IOFFRIDI.* Quiniones (ff. 81-88 quaternio) litteris fasciculi sequentis initialibus circumornatis distinguuntur. F. Iʳ *N. 396.*: Iᵛ manu saec. XV *chrysost. ad philem. III homiliae ad timoth. 1. homil. XVIII posterior ad timoth. homiliae. X. Ad Titum homiliae VI,* ordine libri minime servato.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

397. Saec. XV, membran., mm. 295 × 216, ff. 162.

Ioannis Chrysostomi 1 (f. 1) In epistulam ad Hebraeos homiliae 33 (suprema omittitur) Mutiano interprete (M. P. G., 63, 237-450) cum celebri subscriptione: *Explicit Commentarium Iohannis episcopi Constantinopolitani In Epistola Pauli Ad Hebreos Ex notis Editum post eius Obitum a Constantino presbytero Annoceno* (sic). *Et translatum de greco in latinum a mutiano Scolastico. Deo gratias.* **2** (f. 115) Quod nemo laeditur nisi a seipso, omnino ut in cod. 393, 3[4]. In fine *Expliciunt sermones beati Iohannis crisostomi. Incipiunt* **3** (f. 125) De paenitentia sermo: inc. *Prouida mente et profundo,* des. *promerebitur indulgentiam praestante...* (impressus Memmingen a. 1483, Hain n. 1190, et alias); **4** (f. 127) De compunctione cordis lib. I (inc. *Cum te intueor*); - (f. 136ᵛ) II, ut supra in cod. 393, 3[2]. **5** (f. 143) De reparatione lapsi lib. I. Des. *alia ultima* (!) *medicamenta non queras* (Floril. Casin., 3, 389-411). Distinguitur in capita, quorum numeri et lemmata desunt.

Liber e duobus conflatus unica manu conscriptis, quorum prior ff. 1-126, alter ff. 127-162 constans singularem habent in calce foliorum cuiusque quinionis (ternione ff. 121-126 excepto) priorum supputationem. Tituli fere omnes desunt. Litterae initiales maximae aureae variis coloribus distinguuntur, reliquae caerulae sunt. F. 1ʳ intextu linearum et figurarum multicolorum ornatum, in fronte *397,* in calce scutum *.IOHANNIS.*

IOFFRIDI. exhibet, cuius nonnullae insunt marginibus adnotationes illis primae manus admixtae. Pictor in litteris initialibus apponendis saepius erravit. In fine supremi quinionis folia quattuor excisa sunt.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

398. Saec. XV, membran., mm. 232 × 168, ff. 169 (— 16 omisso).

Ioannis Chrysostomi In epistulam ad Hebraeos homiliae 34, interprete Mutiano Scholastico (M. P. G., 63, 237-456) cum inscriptione ... *ex notis editum post eius obitum a constantio presbitero anthioceno et translatum...* tum in principio tum in fine.

Liber duabus columnis exaratus titulos et pericopas rubra, litteras maximas caerulas, minores vero atras flavo colore distinctas habet. F. 1^{r} in fronte manu fortassis prima *.* II^{us}., altera saec. XVI-XVII *398.* Hic illic nonnullae variae lectiones et correctiones. Quiniones (ff. 172-179 quaternio) litteris fasciculi sequentis initialibus distinguuntur.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

399. Saec. XV, membran., mm. 251 × 179, ff. I. 90 (+ 89^{a} omisso).

S. Ioannis Chrysostomi homiliae complures tum genuinae tum spuriae ac Severiani sermo ex antiqua versione latina: interseruntur nonnullae latinorum auctorum, fortasse Fausti Reiensis, Hieronymi et aliorum.

1 (f. 1) **Ioannis Chrysostomi** [1] De suprascriptione psalmi quinquagesimi inc. *Pictores imitantur arte,* des. *coronari in futuro mereamur* (cf. M. P. G., 55, 565-575 inter spurias). [2] (f. 6^{v}) In ipsum psalmum quinquagesimum inc. ⟨R⟩*eliquias hesterne mense,* des. *requiem sempiternam cum sanctis eius...* (cf. M. ibid., 575-588 inter spurias). [3] (f. 11^{r}) De psalmo centesimo vicesimo secundo inc. *Prosunt nonnumquam supplicia,* des. *refici quiete possimus...* (fere eadem versio in ed. Paris. 1581, 1, 1120: graeca in M. ibid., 351-353 non parum discrepant). [4] (f. 12) De psalmo centesimo quinquagesimo inc. *Alius inquit in sancto... Aut de populo,* des. *perfrui poterimus* (cf. M. ibid., 495-498). [5] (f. 13) De oratione dominica inc. ⟨I⟩*nvocare Deum beneficium,* des. *regna dei percipiatis cui...* (? latinum auctorem prorsus sapit). **2** (f. 13^{v}) ⟨**Fausti Reiensis** ?⟩ De symbolo Apostolorum inc. ⟨F⟩*ides religionis catholice,* des. *retineat, vita custodiat* (ed. Caspari, *Kirchenhistor. Anecdota,* 1, 328-341). **3** (f. 15^{v}) **Ioannis Chrysostomi** [1] Cum de expulsione eius ageretur (M. P. G., 52, 431-436). [2] (f. 17) Post exilii prioris reditum (M. ibid., 441-442). [3] (f. 17^{v}) Ad Eutropium inc. *Semper quidem sed nunc precipue competenter,* des. *participes effici mereamur* (cf. M. ibid., 391-396). [4] (f. 19^{v}) Quando de Asia regressus est ipse Iohannes (M. ibid., 421-424).

[5] (f. 21) Ad Theodorum monachum inc. ⟨S⟩*i fletus posset,* des. *gaudium esse venturum. Amen.* (ed. Paris. 1581, 5, 908-915: cf. M. P. G., 47, 309-316). [6] (f. 24^{v}) De patre et duobus filiis inc. ⟨O⟩*mnium quidem de scripturis,* des. *coheredes autem Ihesu Christi quia...* (ed. Paris. cit., 2, 1166-1171. Haec et sequentes 7-9. 11-14. 16-17. 20? 23? spuriae sunt ac fortasse cuiusdam auctoris latini). [7] (f. 26^{v}) De militia spiritali inc. *Bona quidem sunt et utilia,* des. *capiatis eternas coronas...* (spuria: ed. Paris., 5, 644-647). [8] (f. 27^{v}) De militia christiana inc. *Omnes homines qui sese student,* des. *cursum vestrum in salutem* (spur.: ibid., 648-650). [9] (f. 28) Ad neophytos inc. *Benedictus Deus ecce stelle,* des. *auxilium oportuno tempore* (spur.: ibid., 632-637). [10] (f. 31) De turture inc. *Turtur amatrix heremi,* des. *ipsius videre mereamur* (ibid., 652-656: cf. M. P. G., 55, 599-602 inter spurias, ubi tamen versio « multis in locis » castigata fuit). [11] (f. 33) De fide in Christo inc. ⟨S⟩*i credis quod Deus erat verbum,* des. *ait illuminans nos. Amen.* (spur.: ed. Paris., 3, 363-365). [12] (f. 33^{v}) De ascensione Heliae inc. *Apud veteres Reges moris erat,* des. *daturum se credentibus promisit...* (spur.: ed. Paris., 1, 564-566). [13] (f. 35) De tribus pueris inc. *Trium puerorum sermo tractabitur,* des. *celestia pervenire...* (spur.: ibid., 1412-1413). [14] (f. 35^{v}) De sancta Susanna inc. ⟨D⟩*ivine lectiones et sancta oracula,* des. *ut vincat in futuro* (spur.: ibid., 1413-1414). [15] (f. 36) De natale Machabaeorum inc. *Quam speciosa et grata civitas,* des. *pervenire per caritatem et graciam...* (ibid., 1420-1426: cf. M. P. G., 50, 617-624). [16] (f. 38^{v}) De (+ conceptu et) nativitate Domini et sancti Ioannis Baptistae inc. ⟨D⟩*e solsticio et equinoctio conceptionis,* des. *veritas per ihesum christum facta est..* (spur.: ed. Paris., 2, 1153-1160). [17] (f. 41^{v}) De Iob, ubi et ⟨de⟩ illo divite agitur inc. ⟨V⟩*erumptamen fratres karissimi intendat caritas vestra,* des. *futurum evadebat...* (spur.: ed. Paris., 1, 606-607). [18] (f. 42) De proditione Iudae inc. ⟨P⟩*aucis hodie necessarium est,* des. *et accedamus ad mensam christi...* (ed. Paris., 3, 752-759: cf. M. P. G., 49, 373-382). [19] (f. 45^{v}) De cruce et latrone 1 inc. ⟨H⟩*odierna die Dominus,* des. *celorum regna mereamur....* (ed. Paris., 3, 761-768: cf. M. ibid., 399-408). [20] (f. 48^{v}) Item de cruce et latrone 2 inc. ⟨H⟩*odie incipiamus karissimi de crucis,* des. *illuminati misericordia eius glorificemus...* (ed. Paris., 3, 768-770). [21] (f. 50) De cruce dominica inc. ⟨Q⟩*uid dicam quid loquar,* des. *omnibus gratias agamus Deo...* (ibid., 770-775: cf. M. P. G., 50, 815-820 inter spurias). [22] (f. 52) De ascensione Salvatoris inc. ⟨Q⟩*uando de cruce nostra processit oratio,* des. *omnes liceat promereri gracia..* (ed. Paris., 3, 795-801: cf. M. ibid., 441-452). [23] (f. 55) De pentecosten inc. ⟨H⟩*odie terra nobis facta est celum,* des. *pietate insignes. Ideoque pro hiis omnibus gratias agamus...* (ed. Paris., 3, 802-806). [24] (f. 57) De

Lazaro resuscitato inc. *Grandi fratres stupore,* des. *Christi miracula referuntur* (ibid., 375-376). [25] (f. 57^v) De muliere chananaea (+ sub figura persecutionis) inc. ⟨M⟩*ulte tempestates et inquietudo,* des. *curatam. Pro hiis autem omnibus gratias agamus* (ed. Paris., 2, 1066-1068 ⟨sub titulo De conversione Matthaei⟩ + 1075 - 1083: cf. M. P. G, 52, 449-460). **4** (f. 62^v) ⟨**Hieronymi** presb.?⟩ [1]In evangelio secundum Matthaeum inc. ⟨V⟩*ae mundo ab scandalis... Videtur quidem spiritaliter designare,* des. *hoc est imperatori tuo...* (G. Morin, Anecdota Maredsolana, 3, part. 2, 373-376). [2] (f. 63) De principiis Marci evangelistae inc. ⟨A⟩*nimal illud quod in Iohannis,* des. *de foribus* (!) *et solitudinem habere...* (ibid., 319-328). [3] (f. 65) In evangelio secundum Lucam ubi de divite et Lazaro inc. ⟨H⟩*omo quidam... Quoniam dixerat, nemo,* des. *querite viam. christum* (ibid., 376-386). [4] (f. 67^v) In evangelio secundum Ioannem inc. ⟨D⟩*e iohanne dicitur fuit,* des. *tunc mereris me tangere* (ibid., 386-392). **5** (f. 69) ⟨Incerti⟩ [1] De occursione martyrum et de precationibus inc. ⟨M⟩*artirum memoriam celebramus,* des. *preparavit deus diligentibus se...* (ecl. 9 e diversis Ioannis Chrys. homiliis, cf. M. P. G., 63, 623-632). [2] (f. 74) De pastore qui non corripit populum sua desidia inc. ⟨S⟩*acerdotis silentium decipit,* des. *castigando ne parcas.* (?). **6** (f. 74) **Ioannis Chrysostomi** [1] De ieiuniis et geneseos lectione inc. ⟨I⟩*ocundum quidem nautis,* des. *eius et meritis adiuvari...* (ed. Paris., 1, 464-469: cf. M. P. G., 54, 581-586). [2] (f. 77) De eruditione disciplinae inc. ⟨E⟩*rudicio discipline custos,* des. *a nobis secundum evangelium christi...* (spur. ? latini ne auctoris? Ed. Paris., 5, 650-652). [3] (f. 78) De recipiendo Severiano episcopo (M. P. G., 52, 423-426). **6** (f. 78^v) **Severiani** De pace, *cum susceptus esset ab episcopo Iohanne* (M. ibid., 425-428). **7** (f. 79) ⟨**Hieronymi** presb. ?⟩ De nativitate Domini inc. *Et reclinavit eum mater, Ioseph autem non audebat,* des. *audiamus benedicentes Dominum* (Morin o. c., 392-398). **8** (f. 81) ⟨Incerti⟩ Obiurgatio adversus eos qui inter canendas dominicas laudes gestu vel cantu utuntur immoderato ac de profanis rebus mutuo colloquuntur inc. ⟨A⟩*nimadverto vos karissimi,* des. *sempiternis perfrui deliciis...* (nonnulla initio concinunt cum Ioannis Chrys. hom. 13 in Genesim, M. P. G., 53, 105 ss., sed alia prorsus homilia est). **9** (f. 85) **S. Ioannis Chrysostomi** De Lazari atque divitis parabola hom. 4 inc. ⟨N⟩*ecesse est ut hodierna die vobis absolvam,* des. *valeamus aperto fronte migrare* (cf. M. P. G., 48, 1005-1016). **10** (f. 90) Index homiliarum, praeter duas supremas, in volumine scriptarum (cod.: ⟨I⟩*ncipiunt capitula omeliarum sancti iohannis episcopi Constantinopolitane sedis qui et os aureum*). Capitula haec sive titulos, quum subscriptionibus plane respondeant, ad communem hodie scribendi

legem redactos supra in recensione suis locis dedi, additis inter cancellos iis quae in una vel altera subscriptione addita sunt.

Liber manu rudiore scriptus, litteris homiliarum initialibus fere carens, nonnullis alterius manus adnotationibus auctus est. F. 1^r in calce proprium numerum *399* exhibet, ac f. 90^v inferne, litteris inversis, adnotationem *Bibliothecae Apostolicae. Ex pluteo secundo bibliothecae magnae secretae.* Ff. I. 89^v. 89^a vacua: ea quae ff. 1. 90 coniungebantur, excisa sunt.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

400. Saec. XV, membran., mm. 240 × 165, ff. II. 160.

S. Ioannis Chrysostomi opera complura in latinum translata.

1 (f. 1). Quod nemo laeditur nisi a seipso, nullo interpretis nomine. Inc. *Scio quod crassiosibus.* Des. *qui a semetipso non leditur* (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, col. 656-673; cf. M., P. G. 52, 459-480). **2** (f. 20). De compunctione cordis lib. I-II. Lib. I inc. *Cum te intueor beate demetri.* Lib. II des. *inextricabilis immortalibus flammis* (ed. cit., 5, col. 492-519; cf. M., P. G. 47, 393-422). **3** (f. 51). Adversus vituperatores vitae monasticae lib. I-III, interprete Ambrosio Traversari. Lib. I inc. *Cum templum illud peruetustum.* Lib. III des. *comodi consequi poteritis* (ed. cit., 5, col. 1133-1202; cf. M. ibid., 319-386). Praeit (f. 49^v) Ambrosii praefatio patri Matthaeo, quae inc. *Exegisti a me iure tuo,* des. *abs te reposci intelligas* (loc. cit., col. 1131-1133). **4** (f. 127). De reparatione lapsi (Biblioth. Casin., 3, Flor., p. 389-411).

F. 158^v. **S. Bernardi** Speculum monachorum (M. 184, 1175-1178).

Litterae maximae sunt auro illitae et coloribus ornatae, maiores caeruleae. Tituli minio exscripti. Ff. I. II^v vacua. II^r index manu saeculi XV, inferius *N. 400.* Margini summo folii 1^r manus librarii aequalis inscripsit ἰησοῦς. Μαρία. ἱερώνυμος, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι:~ eademque, ni fallor, in marg. sup. folii 158^v titulum apposuit *De contemplatione monastica, vel speculum monachorum.*

In tegumenti dorso scuta exstant Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

401. Saec. XV, membran., mm. 216 × 140, f. 110.

S. Ioannis Chrysostomi De sacerdotio libri I-VI, nullo interpretis nomine (cf. Bandini, Biblioth. Laur., 4, p. 447; in ms. inscribitur, fere ut in ed. Coloniensi Ulrici Zell [cf. Graesse, *Trésor des livres rares,* 2, 152], *Incipit liber. Dyal. sancti. Iohannis Crisostomi Constantinopol. Episcopi. et Sancti basilij Cesariensis episcopi. college beati gregorij nazanei. Qui intitulatur de dignitate sacerdotali*). Lib. I inc. *Michi quidem fuerunt amici certi et amicicie iura scientes.* Lib. VI des. *in die illo periclitantes. in eternum tuum recipias habitaculum* (cf. M., P. G. 48, 623-692). Singulos libros, praeter primum, praecedunt capita (ff. 13^v. 27^v. 59^v. 80. 88^v).

Litterae librorum initiales aureae et coloribus illuminatae, reliquae litterae maiores caeruleo pictae; tituli rubri. In ornamento marginibus folii 1r appicto conspicitur stemma cardinalis Barbo.

Integumenti dorsum habet scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

402. Saec. XV, membran., mm. 249 × 168, ff. I. 211.

SS. Ioannis Chrysostomi et Basilii M. opera nonnulla, Ambrosio Traversari interprete.

1. S. Ioannis Chrysostomi opera. [1] (f. 2). Ad Stagirium monachum ⟨De providentia Dei⟩ libri I-III, ut in cod. 300, 2[2] (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, col. 519-582; cf. M., P. G. 47, 423-494), praevia (f. 1) interpretis praefatione ad Infantem Petrum Lusitaniae principem, ut in cod. laudato. Lib. III des. *aduersissimis casibus: frangi uel deici ualebis.* [2] (f. 61v). De incomprehensibili Dei natura (in ms. *quod Deus incomprehensibilis sit*) contra anomoeos *sermones* I-V, ut in cod. 393, 4[6]. Sermo I inc. *Quid esthoc? Pastor non adest et oues.* Sermo V des. *perpetua sanitate potiemur: futurisque et ęternis bonis perfruemur: gratia* etc. (cf. M., P. G. 48, 701-748). [3] (f. 99v). In Iudaeos homiliae I. IV-VIII, omnino ut in cod. 300, 2[3] (cf. M., loc. cit., 843-856; 871-942). **2** (f. 166v). **S. Basilii M.** De vera virginitate. Inc. *Cum plurimi ex his qui immortalem.* Des. *corona digni inueniamur: per iesum* etc. (S. Basilii opp, ed. Parisiis 1547, f. 130-148; cf. M., P. G. 30, 669-809). Praeit (f. 166) translatoris epistula patri Gabrieli ⟨Condulmer, postea Eugenio IV⟩. Inc. *Prolixum librum.* Des. *uenerabilis ac desiderabilis pater* (ed. cit., f. 129v).

Litterae initiales aureae et coloribus distinctae; tituli rubri. Ff. I. 211v vacua. Integumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

403. Saec. XV, membran., mm. 284 × 190, ff. II. 151.

SS. Ioannis Chrysostomi et Basilii M. opera nonnulla, Ambrosio Traversari interprete.

1 (f. 2). **S. Ioannis Chrysostomi** Ad Stagirium monachum de providentia Dei lib. I-III, ut in cod. 300, 2[2] (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, col. 514-582; cf. M., P. G. 47, 423-494). Praeit (f. 1) translatoris praefatio *ad dominum petrum ducem columbrie filium serenissimi regis portus galli,* ut in cod. cit. **2** (f. 65v). **S. Basilii M.** De vera virginitate (in ms. ..*ad letoium melitenensem episcopum de uera integritate uirginitatis....*), ut in cod. 402, 2 (S. Basilii opp., Parisiis 1547, f. 130-148; cf. M , P. G. 30, 669-809). **3** (f. 123). **S. Ioannis Chrysostomi** Ad Olympiadem epistulae I-III, ut in cod. 300, 2[1]. In margine folii 151 notatur *Ista epistula non est expleta.*

Litterae initiales aureae et coloribus ornatae, tituli rubro exscripti. In marginibus lemmata perpauca occurrunt. Ff. I. II^{v}. 122^{v}. 151^{v} vacua. I^{v} indiculus contentorum. Ornamentum appictum marginibus folii 1^{r} stemma praebet card. Barbo.

In dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

404. Saec. XV, membran., mm. 228 × 152, ff. 178.

S. Ioannis Chrysostomi opera nonnulla, Aeneae Gazaei Dialogus qui Theophrastus inscribitur, S. Eugeniae vita.

1. S. Ioannis Chrysostomi opera ab Ambrosio Traversari in latinum traducta. [1] (f. 1). In Iudaeos homiliae I. IV-VIII, ut in cod. 300, f. 88^{v} sqq. (cf. M., P. G. 48, 843-856; 871-942). [2] (f. 72). De incomprehensibili Dei natura (in ms. *Quod deus incomprehensibilis sit*) contra anomoeos sermones I-V, ut in cod. 402, f. 61^{v} (cf. M., ibid., 701-748). **2** (f. 119^{v}). **Aeneae Gazaeli** Dialogus qui Theophrastus inscribitur, A. Traversari interprete (ed. Boissonade in fine operis Αἰνείας καὶ Ζαχαρίας; cf. M., P. G. 85, 872-1004) Inc. *Egiptus. Quo tu Euxistee uel unde.* Des. *Theo. Satis oratum est Sed proficiscamur.* Praeit interpretis prologus Andreolo Iustiniano. Inc. *Opusculum enee.* Des. *iudicium tuum nequaquam possit.* **3** (f. 154^{r}). Vita s. Eugeniae ac Proti et Hyacinthi *per Ambrosium de greco in latinum translata.* Inc. *Septimo consulatu suo commodus.* Des. *ad eternam uitam migrarunt. Glorificantes sanctam* etc. Textus qui omnino cum cod. 274, f. 42 consentit, paulum differt ab ed. ap. M. 21, 1105-1122; 73, 605-620, unde Ambrosius veterem versionem correxisse tantum censendus est.

Litterae initiales auro illitae et coloribus distinctae; tituli rubri. Ff. 117-118. 174^{v}-178 vacua. Ornamentum folio 1 appictum continet imagines s. Ioannis Chrysostomi et A. Traversari: in margine inf. emicat scutum card. Barbo a duobus geniis sustentatum.

Tegumenti dorsum exhibet stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

405. Saec. XV, chart., mm. 200 × 125, ff. 286 (— f. 145 librarii oscitatione neglecto).

S. Ioannis Chrysostomi sermones, Titi Livii epitomae, Francisci Bertini oratio.

1. S. Ioannis Chrysostomi sermones XVI a Lilio Tifernate latine redditi, ut e. g. in cod. Laur. 3, plut. 14, p. 70 sqq., ap. Bandini 4, 447. [1] (f. 2). ⟨Pseudo-Chrysostomi⟩ sermones I-IV in iustum et beatum Iob (cf. M., P. G. 56, 563-582). quibus subditur (f. 37) Ecloga de patientia et longanimitate: *Proponamus igitur nobis - quo pares ipsis laudes assequamur in christo* etc. S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 1, col. 593-606; cf. M. ibid., 63, 701-716). Sermo I inc. ⟨A⟩*nnuus ad nos hodierna die.* Sermo IV des. *Quibus omnes nos*

dignos fieri contingat gratia etc. (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 1, col. 572-593). [2] (f. 58). D e p a e n i t e n t i a sermones 11 (cf. M., P. G. 49, 273-276). Sermo I inc. *Leta nobis hodie festiuitas.* Sermo XI, numero XVI signatus, des. *coram christi tribunali stare possimus, regnumque celorum consequi. Cuius omnes nos* etc. (S. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., col. 734-790). Subicitur notis rubris, ut in cod. Laur. cit., *Expliciunt sermones aliquot de pacientia in Iob, aliquot uero de penitentia conscripti per beatum iohannem Crisostomum, ac traducti e greco in latinum per spectabilem et eloquentem uirum Lilium Tyfernatis* (!). Sermonibus de patientia praeit interpretis prologus ad Nicolaum V (S. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., 1, col. 571-572; iterum edidit Bandini, Catal. codd. lat. biblioth. Laur., 4, 447). Sermones de paenitentia sequuntur (f. 184)... *a l i q u e a u c t o r i t a t e s extracte ex sermonibus sancti i o h a n n i s c r i s o s t o m i precedentibus.* Prima ex sermone I inc. *Iob gesta officij plena.* Ultima ex sermone XV inc. *Constant duo hec stantem confidere.* **2** (f. 210). ⟨**Titi Livii** Historiarum epitomae⟩. **3** (f. 283ʳ). **Francisci Bertini** *Lucensis oratio Patavii habita quo die V. C. Augustinus ab Vnico et ciuilis et pontificii Iuris insignibus donatus fuit.* Inc. *Etsi ea studia quibus hoc tempore.* Des. ex abrupto *alter enim studia legum amplexus.* Praeeunt (f. 282ʳ) epistula Ioanni Cirignano *(Postquam ex Britania quo cum Venerando Archiepiscopo - si quid in posterum composuero ad te mittam. Vale ex Vrbe Roma Pridie Nonas Maij MCCCCLVI)* et tria disticha (*Cum cupies nimium: nimium temeraria solui - Fac* [sequitur verbum deletum] *tu pudibunda suis).*

Codicem exararunt duae manus, quarum prior f. 1-206 conscripsit, altera reliqua. Desunt litterae initiales usque ad f. 206. Tituli omnes sunt rubro picti. Ff. 182ᵛ. 183. 206-209 vacua.

Integumenti dorsum praebet stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

406. Saec. XV, membran., mm. 287 × 210, ff. I. 144.

S. Ioannis Chrysostomi sermones in latinum a L i l i o T i f e r n a t e translati, omnino ut in cod. 405, et eiusdem manu descripti. Praeeunt [1] (f. 1ʳ) auctoritates, ut in cod. cit., f. 184, et [2] (f. 18) prologus Nicolao V (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 1, col. 571-572; Bandini, Catal. codd. lat. biblioth. Laur. 4, 447).

1 (f. 18ʳ). I n i u s t u m e t b e a t u m I o b de patientia sermones I-V (S. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., 1, col. 572-606; cf. M., P. G. 56, 563-582; 63, 701-716). **2** (f. 59). De paenitentia sermones I-XI (S. Ioan. Chrysost. opp., ed. cit., 5, col. 734-790; cf. M. ibid., 49, 273-276).

Litterae initiales auro et coloribus ornatae sunt, sed parum diligenti arte. Tituli rubri. Singulorum sermonum numeri in summis foliorum marginibus adscripti sunt notis rubris et caeruleis alternis: numeri paragraphorum minio tincti. In parte inf. ornamenti

folio 1^v appicti exstat scutum Nicolai V. Ff. I^v. 1^r. 15^v-17. 142-144 vacua. I^r *N. 406* manu saec. XVI.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

407. Saec. XV, chart., mm. 331 × 218, ff. 58.

S. Ioannis Chrysostomi 1 (f. 7) De patientia sermones I-V; **2** (f. 22) De paenitentia sermones I-XI a Lilio Tifernate traducti, propositis (f. 1) auctoritatibus et (f. 7) prològo Nicolao V, omnino ut in cod. 406.

Codex binis columnis exaratus est. Litterae initiales, prima tantum excepta, et, inde a f. 32, etiam tituli desunt. Litterae maiores, inscriptiones et numeri rubro exscripta. F. 52 post 58 invenies; ff. 55-58 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

408. Saec. XV, membran., mm. 247 × 157, ff. 11.

S. Ioannis Chrysostomi sermones 25 et epistula 1, interprete Christophoro de Persona priore s. Balbinae (S. Ioan. Chrysost. sermones XXV, Bononiae 1475, ex officina Baldasaris Azzoguidi, f. 11-109; cf. Fabricius, Biblioth. graeca 8, p. 568 Harl.). Praeit (f. 1) praefatio quae inc. *Non multis ante hac mensibus,* des. *studia hęc mea ut prosequar.* **1** (f. 2). Contra avaritiam. Inc. *Euertendi sunt nobis.* Des. *bonis certioribus donabit.* **2** (f. 6). Quod nequitia sit voluntaria et non naturalis. Inc. *Age tandem si placet.* Des. *bona ęterna consequamur.* **3** (f. 11^v). ⟨Contra voluptates⟩. Inc. *Corpus nobis reliquis.* Des. *cum his pręsentibus et futura assequaris.* **4** (f. 16^v). Ut humanitati operam demus. Inc. *Audite fratres Paulum.* Des. *nimium ualitudine usi: bona illa futura consequamur.* **5** (f. 22). Ut misericordes simus sicut Pater caelestis qui Filium suum tradidit. Inc. *Tuo tandem ipsi digni.* Des. *ad futuram concedentes perpetua beatitudine fruamur.* **6** (f. 24^v). Inanem gloriam detestemus, quia valde turpis et durus tyrannus. Inc. *Quid tandem inanis.* Des. *plurima uoluptate potiemur.* **7** (f. 30). Gratitudinem habendam ad Deum corde, ore et opere. Inc. *Gratię sunt per nos.* Des. *spei plenus abscedas: et illo profectus bonis futuris potiaris.* **8** (f. 35). Ne in progenitorum nostrorum virtutibus confidamus neque de eorum uitiis trepidemus. Inc. *Paulum et ipsi imitemur.* Des. *et palma deinceps nobis seruata fruamur.* **9** (f. 37^v). Contra desperationem et superbiam peroptime consulens. Inc. *Si quis natura in mentis.* Des. *inuenta: bonis in posterum fruemur sempiternis.* **10** (f. 40). Pauperes ne subtilius scrutemur, ne talione iudicemur. Inc. *Quid stipem deposcentem.* Des. *sunt diuinitus adiudicata.* **11** (f. 43). Ut benedicamus maledicentibus, Christi et sanctorum exemplo. Inc. *Ingemiscendi mihi cupido.* Des. *patientia liberati: futura beatitudine potiamur.* **12** (f. 44^v). Carnis concupi-

scentias ne sectemur, quoniam generant mortem. Inc. *Excitatus e somno.* Des. *parui factis: necessarijs contenti.* **13** (f. 49^v). Ne scandalum cuiquam fratrum ponamus. Inc. *Animaduerte quantum Paulus.* Des. *haud sat promerito potest: frui possimus.* **14** (f. 53^v). Diligamus persequentes. Inc. *Iungamus nos ipsos.* Des. *beatitudinis non eris immunis.* **15** (f. 56^v). Davidica cantica nostris subserviunt diversis solationibus et meditationibus. Inc. *Quemadmodum cibo uita.* Des. *spem habeamus: et futura beatitudine potiamur.* **16** (f. 60). Divitiae erogandae sunt pauperibus multiplici cura et fructu. Inc. *Si opifices qui manuum ope.* Des. *morem gesserimus: futuris bonis perpetuo potiemur.* **17** (f. 64). Deum laudemus fide formata exemplo sanctorum, dignus enim est omni laude. Inc. *Imitemur et ipsi Patriarcham.* Des. *futurę bona denique uendicemus.* **18** (f. 70^v). Deum diligamus qui prius dilexit nos et patiamur adversa libenter pro sui amore. Inc. *Sectemur et nos supernas.* Des. *offerendus est gratia: incumbamus.* **19** (f. 74). De praemiis sanctorum diversisque honoribus apostolorum et de gehenna si sit et ubi sit. Inc. *Haud ęque idem.* Des. *cruciatus effugere: et futuris bonis potiri.* **20** (f. 78^v). Occultanda sunt opera bona et maxime religiosis, exemplo ⟨sanctorum?⟩. Inc. *Rerum tuarum dispensatio.* Des. *manent certiora et parata.* **21** (f. 85). Ne desperemus omnino neque nimium praesumamus. Inc. *Nemo desperet: si per ocium.* Des. *statuta ac proposita sunt.* **22** (f. 88). De vanitate mundi spernenda et pulcra conclusio de sacramento Eucharistiae. Inc. *Quemadmodum inquit in diebus Noe.* Des. *arguamur indigni.* **23** (f. 92). De turture, id est ecclesia, sponso eius Christo et de nuptiis spiritualibus. Inc. *Turtur solitudinis amantissima.* Des. *instigatione editis diffidendum* (cf. M., P. G. 55, 599-602, inter spuria). **24** (f. 97^v). De charitate quae cuncta dirigit et perficit. Inc. *Charitatem optimum amoris genus.* Des. *ad tranquillissimos portus transuectabit.* **25** (f. 100). Exhortatio generalis omnium ad bene vivendum. Inc. *Eo ipsi proxime ad perditionem.* Des. *quę nobis sunt in premium exposita: consequi ualeamus.* **26** (f. 102^v). Ad Theodorum monachum lapsum lib. II (in ms. *Epistula..... per Priorem prefatum traducta....*). Inc. *Si possem litteris lachrymas tibi meas.* Des. *summo nos gaudio et lętitia affeceris.* (cf. M., P. G. 47, 309-316).

Litterae maiores aeque ac maximae auro illitae et coloribus distinctae. Dedicatio Sixto IV in f. 1^r aureis litteris fulget. Titulus sermonis 1 exscriptus est colore caerulo, reliqui, ab ipso librario posterius additi, sunt rubro exarati. Ornamentum per quattuor margines folii 1^r diffusum exhibet stemma Sisti IV. In chartula tegumento posteriori adglutinata legitur manu saec. XVI *Io. Chrysost: Homiliae | morales. | 408.*

In tegumenti dorso exstant tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

409. Saec. XV, chart. (singulorum quinternionum ff. 1. 5. 6. 10 membran.), mm. 290 × 210, ff. 141.

SS. Ioannis Chrysostomi, Basilii et Gregorii Nazianzeni opera nonnulla.

1. S. Ioannis Chrysostomi opera, magna ex parte a ⟨Petro Balbo⟩ traducta (cf. cod. 410), proposita praefatione ad summum pontificem, quae inc. *Etsi multi sunt apud Sanctitatem*, des. *iam nostrum Chrisostomum audias.* [1] (f. 1^v). ⟨Ecloga de imperio, potestate et gloria⟩ (cf. M., P. G. 63, 695-702). Inc. *Fertur de diuo Constantino.* Des. *inuestigabiles uie eius cui sit gloria* etc. [2] (f. 7^v). ⟨Ad populum Antiochenum⟩ hom. I. II (cf. M. ibid., 49, 15-48). Hom. I inc. *Audistis dilectissimi fratres apostoli uocem.* Hom. II des. *imminens hoc periculum declinemus et futura illa bona assequamur* etc. [3] (f. 28^v). ⟨Ecloga de morte⟩ (cf. M. ibid., 63, 801-812). Inc. *Multa quidem festinat. discere.* Des. *permutemus nos et meliores fiamus ut futura illa* etc. [4] (f. 33). ⟨Ad populum Antiochenum⟩ hom. III-VII. (cf. M. ibid., 49, 59-98). Hom. III inc. *Cum hanc sedem cernam desertam.* Hom. VII des. *ad reliquos progredientes profectus futura bona assequamur* etc. [5] (f. 60^v). De virtute et vitio (cf. M. ibid., 63, 753-764), interprete Omnibono Leoniceno. Inc. *Sunt quidam huius loci homines.* Des. *et futura consequetur bona. quae quidem. o si consequi possimus omnes* etc. Praeit translatoris epistula *Generosis uirginibus Isote et Zeneurae de Nogarolis,* quae inc. *Quaerenti mihi generosissime uirgines* et des. *precipiat quaeso audiatis.* [6] (f. 65). ⟨Ad populum Antiochenum⟩ hom. VIII. X-XIX. XXI (cf. M. ibid., 49, 97-102; 111-198; 211-222). Hom. VIII inc. ⟨N⟩*ouistis mane quo pacto omnis scriptura.* Hom. XXI (in ms. numero XX signata) des. *discamus omnia semper eum decenter gubernare omni cum clementia quam assidue nos assequi* etc. [7] (f. 115^v). ⟨Ad illuminandos catechesis II⟩ (cf. M. ibid., 231-240). Inc. ⟨Q⟩*ue nuper. nobis dicta. sunt fratres dilectissimi eorum fructus.* Des. *aduersus diabolum firmato iusticie coronam sumas.* [8] (f. 120). *Oratio excripta ex vita Io. Crisostomi. cum imperator ipsius Ioan. domum uisitandi et honoris causa adisset* (titulum hunc alia manus adiecit). Inc. *Formidanda michi cesar est.* Des. *luctus animi immensus atque incurabilis. ob hec.* **2** (f. 122). **S. Basilii M.** epistula 2 ad Gregorium Nazianzenum (cf. M., P. G. 23, 224-233). Inc. *Agnoui has tuas.* Des. *que studiose proponit.* Subicitur *Explicit epistola Quam e greco transtulit in latinum Egregius frater Ambrosius florentinus mon. sancte marie de angelis in utraque lingua peritus.* **3** (f. 124). **S. Gregorii Nazianzeni** In natale Domini sermo (cf. M., P. G. 36, 312-334). Inc. *Christus nascitur. gloriamini. christus e celis occurrite.* Des. *Videas deum ut uidere possibile est deum quo in trinitate*

ueneramur etc. Sequuntur index aliorum Gregorii sermonum et initia librorum I-II Adversus vituperatores vitae monasticae. **4. S. Basilii M.** opuscula. [1] (f. 129). De primis institutionibus libellus (cf. M., P. G. 31, 564-589) a Leonardo Aretino translatus. Inc. *Multa sunt fili que hortantur*. Des. *nunc recta consilia aspernantes* (De hac versione saepius impressa cf. Mazzuchelli, *Scrittori d'Italia* 2, 4, p. 2208). Praeit (f. 128) interpretis epistula ad Coluccium, quae inc. *Age tibi hunc librum*, des. *quanta grauitas sit*. [2] (f. 124^v). Homilia in illud: « Attende tibi » (cf. M., P. G., 31, 197-217). Inc. *Orationis usum dedit nobis*. Des. *attende igitur tibi ipsi et attendas deo*. Praecedit praefatio quae inc. *Inter multa preclara atque celeberrima*, des. *Magnum basilium igitur audiamus*. [3] (f. 138). In Gordium martyrem (cf. M., P. G. 31, 489-508). Inc. *Natura tribuit apibus*. Des. *dum terra manebit et in celis apud iustissimum iudicem christum. Cui* etc.

Litterae initiales desunt, praeter primam auream et coloribus ornatam. Tituli qui exstant, scil. a f. 60^v usque ad f. 93^v, rubro exscripti. Occurrunt in marginibus notabilia currenti littera, ut codex fere totus, descripta. In marg. inf. folii 1^r picta conspicitur tessera gentilicia card. Ioan. Ioffridi (Jouffroy). Ff. 52^v. 53^r. 92^v vacua. 121^v post indiculum operum quorundam s. Ioan. Chrysost. e graeco in latinum translatorum complures scripturae lineae prorsus erasae.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

410. Saec. XV, membran., mm. 334 × 225, ff. 170 (— f. 64 librarii neglegentia omisso, + f. 71^a).

S. Ioannis Chrysostomi homiliae complures, Petro Balbo episcopo Tropiensi interprete. Edita est haec versio Bruxellis an. 1474; cf. Fabricius, Biblioth. graeca 8, p. 568 Harl. Praeit translatoris praefatio ad Pium II, quae inc. *Sententia mea semper fuit Pontifex dignissime, a primis usque temporibus*, des. *me queso ut cepisti semper commendatum habeto*.

1 (f. 3). Ad populum Antiochenum homiliae I-IV. VI. V. VII-XIX. XXI (cf. M., P. G. 49, 15-222). Hom. I inc. *Audistis fratres carissimi apostoli uocem: tubam celestem: lyram spiritualem*. Hom. XXI des. *et ex diuinis litteris et ex iis ipsis que nobis euenerunt cuncta semper deum decenter gubernare omnique cum clementia. quam nos assequi* etc. **2** (f. 161^r). Ad illuminandos catechesis II (cf. M. ibid., 231-240), ut in cod. 409, 1^7. Inc. *Que nuper nobis dicta sunt fratres dilectissimi eorum fructus*. Des. *aduersus diabolum firmato: iustitie coronam sumas: quam* etc.

Litterae initiales auro illitae variisque coloribus ornatae sunt; tituli minio exscripti. Ornamentum, tres margines folii 3^r complectens, scutum exhibet Pii II. Ff. 145. 146 perperam librarius numeris 125. 126 signavit. F. 170 vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

411. Saec. XV, chart., mm. 218 × 150, ff. 132.

1. S. Ioannis Chrysostomi opuscula aliquot, Ambrosio Traversari interprete. [1] (f. 1). Ad populum Antiochenum homilia I. Inc. *Audistis fratres apostolicam vocem célestem tubam.* Des. *Quodque omnibus maius est. eternis que nobis reposita sunt perfruemur bonis* etc. (cf. M., P. G. 49, 15-34). [2] (f. 25). ⟨De incomprehensibili Dei natura contra anomoeos⟩, ut in cod. 402 f. 61ᵛ, (cf. M. ibid., 48, 701-748). **2** (f. 77). S. Nicolai vita a Leonardo Iustiniano Veneto *conposita* (Surius, Vitae Sanctorum, 6, Coloniae 1575, p. 883-897). Praeit (f. 75) interpretis prooemium ad fratrem suum Laurentium episcopum Venetiarum, quod inc. ⟨C⟩*um etatis nostre ingenia.* Des. *quoniam uiuens quisque in terris prodesse.* **3** (f. 97ᵛ). **S. Ioannis Chrysostomi** epistulae I-III (cf. M., P. G. 52, 549-581) ad Olympiadem, ut in cod. 300, f. 32. **4** (f. 125). *Sermo in octaua pasche Rome anno M.ºCCCC.º XVIII.º* Inc. *Stetit ihesus in medio eorum... Quoniam sacratissime cetus inter aduersa presidium, inter morbos remedium.* Des. *nouissime faciali intuitu intueri atque frui mereamur* etc.

Codicem duae exararunt manus, quarum prior f. 1-123, altera f. 125-131 conscripsit. Tituli, primo tantum excepto, desiderantur usque ad f. 75, litterae vero initiales usque ad f. 123. Inscriptiones quae exstant rubro pictae sunt, praeter primam atramento exaratam. Ff. 21ᵛ. 22-24. 74ᵛ. 124 vacua.

Tegumenti dorsum praebet scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

412. Saec. XV, membran., mm. 256 × 178, ff. II. 106.

S. Ioannis Chrysostomi Adversus vituperatores vitae monasticae lib. I-III, Ambrosio Traversari interprete. Lib. I inc. *Cum templum illud peruetustum.* Lib. III des. *nihil commodi consequi poteris* (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, col. 1133-1203; cf. M., P. G. 47, 349-386).

Praeit (f. 1) translatoris praefatio patri Matthaeo, quae inc. *Exegisti a me iure,* des. *reposci intelligas* (ed. cit., 5, col. 1131-1333).

Litterae initiales auro illitae et coloribus ornatae. Ff. Iʳ. II vacua. Iᵛ titulus atramento exscriptus. Iʳ scutum cardinalis Barbo.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

413. An. 1439 (cf. f. 121ᵛ), membran., mm. 131 × 100, ff. I. 121.

S. Ioannis Chrysostomi opera quattuor in latinum versa.

1 (f. 1). De compunctione cordis (S. Ioan. Chrysost. opp., Parisiis 1581, 5, col. 492-519; cf. M., P. G. 47, 393-422), ut in cod. 306, 2¹. **2** (f. 37). Quod nemo laeditur nisi a seipso (ed. cit., 5, col. 656-673; cf. M. 52, 459-480), ut in cod. cit., 2³. **3** (f. 62). Ad Theodorum lapsum lib. I (Biblio-

theca Casin., 3, Flor., p. 389-411; cf. M. ibid., 277-308). **4** (f. 108). Sermo de confessione et paenitentia. Inc. *Videte fratres karissimi: Superiore dominico die.* Des. *per humilem confessionem iusticiam sibi acquisiuit. Quam* etc. (cf. M., P. G., 49, 283-292). **5** (f. 116ʳ). Sermo de septuagesima. Inc. *Consuemini* (!) *domino quoniam bonus. Spiritus Sanctus medelam.* Des. *nobis misericors reddatur et pius.* **6** (f. 118ʳ). De psalmo septuagesimo. Inc. *Sermo domini sanctus quantum.* Des. *laudes bonorum suorum in ecclesia dicamus.*

Litterae initiales aureae et coloribus excultae. Ff. 1ʳ. 121ʳ vacua. Folii 1ʳ margines complet ornamentum variis coloribus pictum. Folio Iᵛ adglutinata est membranula indiculum continens ab altero eiusdem aetatis librario confectum. 121ᵛ *Liber mei* ||||| ||||| *qui* (corr. ex *quem* alia manus) *fuit* (2 manus add.) *scriptus* (corr. manus 2 ex *scripsi*) | *in anglia anno domini M CCCC° XXXVIIII° de* | *mense. octobris. Regnante henrico sexto* | *Regni sui anno decimo octauo.*

In tegumenti tabulis scuta exstant Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

414. Saec. XIII, membran., mm. 331 × 225.

SS. Augustini et Hieronymi opera complura in tres partes divisa.

I. Ff. II. 61 + 91 (liber enim duobus fasciculis constat).

S. Augustini opera. **1.** (f. 1). De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098). Praecedunt [1]) caput 15 libri II Retractationum (M. 32, 635-636) et [2]) epistula ad Aurelium (M. 42, 818). Libro XV subnectitur (f. 60ᵛ, col. 2, lin. 15) ⟨prologus in Retractationes⟩ (M. 32, 583-586). **2** (f. 1 alterius fasciculi). Confessionum lib. I-XIII (M. ibid., 659-668). **3** (f. 44). De libero arbitrio lib. I-III (M. ibid., 1221-1310). **4** (f. 64). De immortalitate animae (M. ibid., 1021-1034). **5** (f. 67). De doctrina christiana lib. I-IV (M. 34, 15-122), praemisso capite 4 libri II Retractationum (M. 32, 631-632).

Ff. I.ʳ II. 61ᵛ vacua. Iᵛ legitur index in tria volumina, manu saec. XV. In marginibus additiones nonnullae et notulae. Extrema verba libri IV De doctrina christiana alia manus in marg. inf. descripsit.

II. Ff. 188, duobus fasciculis constans, quorum alter inc. f. 134.

S. Augustini opera. **1** (f. 1). De Genesi ad litteram lib. I-XII (M. 34, 245-486. **2** (f. 61). De quantitate animae usque ad v. *ueritas ipsa premium* (M. 32, 1035-1080, lin. 29), praemisso cap. 8 libri I Retractationum (M. ibid., 594). **3** (f. 69ʳ). De spiritu et anima (M. 40, 779-832, append.). **4** (f. 76). Soliloquiorum lib. I-II (M. 32, 869-904). **5** (f. 84). De divinatione daemonum (M. 40, 581-592). **6** (f. 86). De consensu evangelistarum lib. I-IV (M. 34, 1041-1230). **7** (f. 134). De vera fide ad Petrum usque ad v. *deus reuelabit* (M. 40, 733-778, lin. 13, append.). **8** (f. 141). Epistulae 54. 55 (M. vol. 33). **9** (f. 147). De libero arbitrio et de gratia Dei

(M. 44, 881-912). **10** (f. 153). De correptione et gratia (M. ibid., 915-946). **11** (f. 160). De praedestinatione et gratia (M. 45, 1665-1678, append.). **12** (f. 164). De bono coniugali (M. 40, 373-396). **13** (f. 169). De virginitate (M. ibid., 397-428). **14** (f. 176). De *professione sanctae* viduitatis (M. ibid., 429-450). Desunt in fine v. « Perseveres in gratia Christi ». **15** (f. 180v). De opere monachorum (M. 40, 549-582).

Ff. 133r. 188 vacua. 133v *Ad usum fratris Antonii.*

III. Ff. 156.

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). Enchiridion (M. 40, 231-290). Praeeunt cap. 63 libri II Retractationum (M. 32, 665) et capitula (I *De proprio fidei catholice fundamento.* LXVIII *de caritate*). [2] (f 15). De magistro (M. 32, 1193-1220). [3] (f. 22). De utilitate credendi (M. 42, 65-92). [4] (f. 29v). De vita christiana (M. 40, 1033, lin. 18-1046, append.). Inc. *Quid christianum agere conueniat ut potero explicabo. Et primo cur christianus dicatur.* Desunt in fine v. « Et cum fueris - absentes ». [5] (f. 31v). De agone christiano (M. 40, 259-310). [6] (f. 37). De vera religione (M. 34, 121-172). [7] (f. 49v). De perfectione iustitiae (M. 44, 291-318). [8] (f. 55). Contra quinque haereses (M. 42, 1101-1116, append.). [9] (f. 60v). De natura boni (M. 42, 551-572). [10] (f. 66). De cura pro mortuis (M. 40, 591-610). Epistulae [11] (f. 71) 187, seu liber De praesentia Dei, [12] (f. 74) 130, [13] (f. 77) 54, seu liber De videndo Deo, [14] (f. 83) 132, [15] (ibid.) 135 (Volusiani ad Augustinum), [16] (ibid.) 137, [17] (f. 85v) 136 (Marcellini), [18] (f. 86) 138, [19] (f. 88) 93, [20] f. 88v) 143. **2** (f. 90). **Paulini** ep. 4 (p. 18-24 Hartel). **3. S. Augustini** epistulae [1] (f. 90v) 27, [2] (f. 91v) 31, [3] (f. 92) 243, [4] (f. 93v) 26, [5] (ibid.) 127. **4. S. Hieronymi** opera. [1] (f. 95) Epistula 60 (M. 22), [2] (f. 95v) 6, [3] (ibid.) 12, [4] (f. 96) 125, [5] (f. 98) 60, [6] (f. 99) 52, [7] (f. 101) 42 (M. 30, 297, inter spuria), [8] (f. 101v) 66, [9] (f. 103) 77, [10] (f. 104) 117 sine praefatione, [11] (f. 105v) 61. [12] (f. 106). Adversus Vigilantium liber (M. 23, 353-368). [13] (f. 107). Epistula 13, [14] (ibid.) 10, [15] (ibid.) 7, [16] (f. 107v) 17, [17] (f. ibid.) 147, [18] (f. 108v) 70, [19] (f. 109) 67 (Augustini), [20] (f. 109v) 102, [21] (f. 110) 111 (Augustini), [22] (ibid.) 110 (Augustini), [23] (f. 111) 105, [24] (f. 111v) 104 (Augustini), [25] (f. 112) 112, [26] (f. 115v) 115, [27] (ibid.) 116 (Augustini), [28] (f. 119v) 131, [29] (f. 122v) 134. **5. S. Augustini** opera. Epistulae [1] (f. 122v) 98, [2] (f. 124) 185, [3] (f. 129v) 153. [4] (f. 133v). Retractationes (M. 32, 583-656), praemissis capitibus (I. *De achademicis.* LXVV. *Ad quos supra de correctione et gratia*) et extremis verbis libri IV De doctrina christiana (M. 34, 121, lin. 4-22), ea scilicet quae in fine partis primae alia manus in margine subiecit. [5] (f. 147v). De libro

de haeresibus epistulae quattuor: [a]) Quodvultdei Augustino, [b]) Augustini Quodvultdeo, [c]) (f. 148) Quodvultdei Augustino, [d]) Augustini Quodvuldeo (M. 42, 15-20). 6 (f. 148^v). De haeresibus (M. ibid. 21-50).

Codex duabus columnis exaratus titulos rubro exscriptos exhibet. Litterae maximae partis I auro et coloribus pictae sunt, reliquae vero, pariter ac maiores, rubro et caeruleo. Summis foliis appositae sunt inscriptiones litteris rubris et caeruleis alternis. Notabilia occurrunt in marginibus. In marginibus inferioribus exstat hic illic enumeratio antiquior, continua pergens usque ad partem III. Ff. 133 sqq. partis tertiae olim parti I subiecta fuerunt.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

415. An. 1468 (cf. f. 360^v), membran., mm. 342 × 226, ff. I. 360.

S. Augustini opera nonnulla.

1 (f. 2). De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praemisso (f. 1) capite 2 libri II Retractationum (M. 32, 635-636). 2 (f. 211^v). De libero arbitrio lib. I-III (M. ibid., 1221-1310), praevio cap. 9 libri I Retractationum (M. ibid., 595-599). 3 (f. 274). De doctrina christiana (M. 34, 15-122), praevio cap. 4 libri II Retractationum (M. 32, 631-635). 4 (f. 347^v). Adversus quinque haereses (in ms. ...*contra quinque errorum genera.* M. 42, 1101-1116).

Codex ornatur litteris initialibus auro et coloribus eleganter pictis titulisque notis capitalibus rubro colore (usque ad f. 209) et violaceo (inde a f. 211^v) exscriptis. Summo marg. folii I^r manus saec. XVI adnotavit *Augustinus de Trinitate.* F. I^v titulus exstat litteris capitalibus caeruleis exaratus et ramis quernis circumdatus: *Augustinus de | Trinitate | Iulii. II. pont. max. | bibliothecae | secretae | dicatus.* In ornamento partem inferiorem folii 1^r decorante conspicitur effigies Iulii II imberbis eximie picta ab eadem, ni fallor, manu quae eiusdem pontificis imaginem in cod. 219, f. 1^r expressit. Effigiem circumdat inscriptio *Sixti IV nep. Iulius. II. pontifex max.* Ornamentum appictum marginibus folii 1^r continet scutum della Rovere. Inde a f. 283 margines auctoritatibus et rebus notabilibus aspersos invenies violaceo charactere. In fine codicis (f. 360^v) notis rubris scriptum legitur *Aurelij Augustini doctoris eximij libri de trinitate: | de libero arbitrio. de doctrina christiana. Contra quinque er- | rorum genera. Per me mathiam morauum finiunt foeliciter | Secundo kal. marcij. Anno domini 1468.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

416. Saec. XIV, membran., mm. 300×215, ff. 128.

S. Augustini De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praemissa epistula 174 (M. 33, 757-758). Singulis libris praefixa sunt capita. Lib. I cap. I (f. 1) *De triplici causa erroris falsa de deo opinantium*; XIII *De unitate persone filij dei et filij* ||||. Lib. II cap. I (f. 11) *De regulis secundum quas scriptura loquitur de patre et filio;* XVIII *De uisione danielis in qua illi et patris et filij persona apparuit in specie corporali.* Lib. III cap. I (f. 21^v) *Utrum cum deus hominibus uisus est. ipse per assumptam creature speciem apparuerit* etc.; X *Essentiam trini-*

tatis numquam oculis apparuisse etc. Lib. IV cap. I (f. 30) *De gratia dei qua sibi humanum genus reconciliauit* etc.; XXI *De sensibili demonstratione spiritus sancti* etc. Lib. V cap. I (f. 41) *Quam modeste ac sobrie debeat homo* etc.; XVI *De appellationibus relatiuis que non ad deum* etc. Lib. VI cap. I (f. 46) *De eo quod apostolus ait christum dei uirtutem* etc.; X *De sententia sancti hylarij qua in trinitate* etc. Lib. VII cap. I (f. 50) *Utrum quicquid de deo non relatiue* etc.; VI *De tribus personis unius essentie.* Lib. VIII cap. I (f. 56ᵛ) *De indifferenti magnitudine trinitatis* etc.; X *De amante et quod amatur et amore.* Lib. IX cap. I (f. 62ᵛ) *De deo semper querendo;* XIII *Cur sicut noticia mentis est proles* etc. Lib. X cap. I (f. 68) *De studijs discrete amantium* etc.; XII *De querenda ymagine trinitatis etiam in his* etc. Lib. XI cap. I (f. 74) *De ymagine trinitatis etiam in eo quod ymago* etc.; XI *De mensura et numero et pondere* etc. Lib. XII cap. I (f. 80ᵛ) *Quid est quod etiam in animo nostro intelligendum* etc.; XV *De opinione platonis qua credidit animas* etc. Lib. XIII cap. I (f. 87) *De gemino rationalis mentis officio* etc.; XX *Neminem posse sine fide ad ueram beatitudinem peruenire.* Lib. XIV cap. I (f. 98) *Que sit hominis uera sapientia;* XIX *Qua sui parte homo ad ymaginem* etc. Lib. XV cap. I (f. 108) *De excellentia animi ad ymaginem creatoris sui conditi;* XXVII *Quod quodam sermone ad populum disputatum sit* etc. In fine operis addita sunt [1] (f. 127) Retractationum cap. 15 lib. II (M. 32, 635-636) et [2] (f. 127ᵛ) *Oratio catholica fidei et bonorum operum subsequentium librorum.* Inc. *Da nobis domine in uia hac qua te duce ingredimur.* Des. *et ignorantie tenebras remoue a me qui uiuis et regnas* etc.

Codex binis columnis descriptus litteras maiores et maximas rubro caeruloque colore pictas exhibet ac lineolarum intextu ornatas. Inter f. 11 et f. 12 membranula mm. 120 × 72 inserta est, ubi verba *Pater autem - ostendant* (M. 42, 846, lin. 14-23) in codice omissa librarius ipse supplevit.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

417. Saec. XII, mm. 270 × 185, ff. 184.

S. Augustini opera aliquot.

1 (f. 2). De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praemissis (f. 1) capite 15 lib. II Retractationum (M. 32, 635-636) et epistula 174 (M. 33, 757-758). Singulis libris (ff. 1ᵛ. 13ᵛ. 25ᵛ. 34ᵛ. 47ᵛ. 54. 59. 66. 73. 79ᵛ. 86. 94. 102. 115. 127) praeeunt eadem capitula quae in cod. 416 occurrunt, nisi quod libri VIII capitula tantum octo numerantur, ordine paulum turbata: capp. omissa sunt: V « De sacramento incarnationis » et X « De amante. » **2** (f. 150ᵛ). De fide ad Petrum *diaconum.* (M. 40, 753-780). **3** (f. 165). De fide et symbolo (in ms.... *expositio symboli...* M. ibid., 181-196). **4.** Sermones [1] (f. 172) 233 *de fide*

(M. 39, 2175-2176, append.), [2] (f. 173) 242 (in ms.... *traditio symboli*... M. ibid., 2191-2193), cui subnectitur cap. 2 sermonis 212 (M. 38, 1060). **5** (f. 174^v). De symbolo contra Iudaeos, paganos et Arianos (M. 42, 1117-1130).

Codex titulis minio scriptis instructus est. Litteram initialem libri I De Trinitate rubro pictam flava ornamenta circumdant minime elegantia. Reliquae litterae initiales purpureo tantum colore tinctae sunt, duabus exceptis rubro flavo, rubro viridi pictis (ff. 26. 174^v). Quaterniones, qui in extremo singulorum folio supputantur, sunt numero XXIII. Folium unum in principio codicis excisum; fasciculus XIX folia complectitur septem; extremo quaternioni duo folia addita sunt. In marginibus notulae nonnullae occurrunt manu saec. XV. In folii 1^r margine summo manus coaeva notavit *In isto libro continentur liber sancti augustini de trinitate. et liber eiusdem de fide ad petrum* | *et exposicio sinboli dupliciter.*

Tegumenti dorsum insignia exhibet Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

418. Saec. XV, membran., mm. 400 × 270, ff. 130.

S. Augustini (f. 3) De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praemissis (f. 1^v) capite 15 libri II Retractationum et (f. 2) epistula 174 ad Aurelium (M. 32, 635-636; 33, 757-758). Singulis libris praefixa sunt capita. Lib. I cap. I inc. (f. 1) *Proemium de triplici causa erroris;* XIX inc. *Item de testimonio euangelij: nemo bonus.* Lib. II cap. I inc. (f. 13^v) *Proemium quod ab hominibus deum querentibus;* XVIII inc. *De uisione danielis in qua illi antiquus dierum.* Lib. III cap. I inc. (f. 24) *Proemium satisfationis doctis;* XIV inc. *Essentiam trinitatis nunquam oculis apparuisse.* Lib. IV cap. I inc. (f. 32) *Proemium de hominibus celestem terrestremque;* XVII inc. *Qualiter credenda sit incarnatio.* Lib. V cap. I inc. (f. 43) *De adiutorio. dei petendo ad intelligendam;* XIX *Quod relatiua uocabula que in qualibet.* Lib. VI cap. I inc. (f. 49^v) *Disputatio aduersus eos qui ob hoc quod apostolus;* VII inc. *De sententia hyllarij qua in trinitate.* Lib. VII cap. I inc. (f. 53^v) *Questio utrum singula in trinitate;* XIV inc. *Quid interim credendum et tenendum.* Lib. VIII cap. I (f. 60) inc. *Repetitio omnium que iam allibi* (!) *de trinitate;* XIV inc. *Ad cognoscendum et amandum.* Lib. IX cap. I (f. 66^v) *De deo qui trinitas est semper inerendo;* XIII inc. *Et quod mentis et eius noticia.* Inde a libro X capitula cum cod. 416 consentiunt.

Codex duabus columnis descriptus litteras maiores pariter ac maximas auro et coloribus excultas exhibet. Capita sunt atramento (aut colore caeruleo) et minio alterna vice descripta. Margines foliorum 1^r. 3^r ornamentis distincti. F. 1^r in marg. inf. conspicitur facies viri barbati quater in orbem repetita; inferius notae numerales *445* | *418.* Ff. 2^r. 127-130 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

419. Saec. XIV, membran., mm. 295 × 200, ff. 95.

S. Augustini (f. 4) De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098). Praecedunt (f. 1) caput 15 libri II Retractationum (M. 32, 635-636), oratio catholica fidei et bonorum operum subsequentium librorum, ut in cod. 416, f. 127ᵛ, capitula, ut in cod. cit., et (f. 4) epistula 174 (M. 33, 757-758).

Codex est binis columnis descriptus. Duae primae litterae initiales auro et coloribus ornatae, reliquae litterae maximae pariter ac maiores rubro tantum et caeruleo depictae. In angulis foliorum inferioribus externis enumeratio antiquior occurrit. F. 94ʳ verbis *Aurelii augustini egregii doctoris de trinitate liber quintus decimus Explicit* manus saec. XV subiecit *precii sex scutorum philippensium.* 95ʳ vacuum. 95ᵛ calami probationes et inferius subscriptio turpiter erasa *Liber iste* ||||| ||||| ||||| *professoris* (?) ||||| |||| *pro po* | |||| |||| |||| *de capella supra marcum* | *et postilla genesis folia CLIII.*

Integumenti dorsum habet scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

420. Saec. XI, membran., mm. 375 × 245, ff. 132.

S. Augustini De Trinitate lib. I-XV usque ad v. *nisi utique iniquitas* (M. 42, 819-1097, lin. 12 ab imo), propositis capite 15 libri II Retractationum et epistula 174 (M. 32, 635-636; 33, 757-758). Singulis libris eadem praefixa sunt capita (ff. 1ᵛ. 11. 20. 27.ᵛ 38. 43ᵛ. 47ᵛ. 54. 59.ᵛ 64. 69. 76. 83ᵛ. 97. 109), quae in cod. 416 occurrunt.

F. 132 avulsum ex alio codice saec. XII descripto fragmentum praebet libri choralis, scil. lectionem ex ⟨s. Gregorii M. In Evang. hom. 34⟩ (*intus tamen - reliquit in cęlo.* M. 76, 1217, A, 6 - C, 5), orationem et antiphonas *In dedicatio* (!) s. Michaelis archangeli, cum notis musicis.

Codex duabus columnis exaratus, litteras initiales, titulos singulis capitibus praefixos, numeros minio exscripta praebet. Fasciculi (quorum IX quinternio est, XIV duernio, reliqui quaterniones) in ultimo singulorum folio supputantur. Post ff. 76. 77. 131 singula folia exciderunt.

Integumenti dorsum stemmata praebet Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

421. Saec. XII, membran., mm. 224 × 149, ff. I. 199.

S. Augustini (f. 5ᵛ) De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), iisdem praefixis capitibus (f. 1) quae in cod. 416 leguntur, et (f. 5ᵛ) epistula 174 (M. 33, 757-758). Inde a lib. XI capita in singulis librorum initiis iterantur.

Tituli et plerumque litterae initiales rubro exscripta. F. I vacuum. 1ʳ in summo marg. legitur manu saec. XVIII *Augustinus.* 199ʳ *Istum librum emi pro tribus ducatis VIII augusti MCCCC* | *XXXVII.* 199ᵛ *Questo libro de s. agustino de* | *Trinitate, mi presto monsignor* | *de colonna a roma, Voglio sel* | *la Signoria sua el uuole, gli sia renduto, se non uoglio sia dell uopera* | *et mettasi in sacristia nostra, incatenato.*

Codicis tegumenti dorsum scuta praebet Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

422. Saec. XII, membran., mm. 379 × 265, ff. 139.

S. Augustini De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praefixa epistula 174 (M. 33, 757-758). Singulis libris ff. 1. 12ᵛ. 24ᵛ. 33. 45. 51ᵛ. 55ᵛ. 62ᵛ. 69. 75. 81ᵛ. 89. 96ᵛ. 108. 118ᵛ eadem praefixa sunt capita quae in cod. 417 occurrunt.

Codex duabus columnis eleganter exaratus litteras maiores et maximas pariter atque titulos rubro exscriptos praebet. Textus hic illic correctus, plerumque ab ipso librario. Ff. 1-3 aliquantum maculata sunt. In marg. folii 45ᵛ. 46 quinque notas invenies manu saec. XV.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

423. Saec. XIV, membran., mm. 274 × 192, ff. 62.

S. Augustini De Trinitate lib. I-XV (M. 42, 819-1098), praemissa epistula 174 (M. 33, 757-758).

In fine codicis, alia manu exarata, occurrunt eadem capitula quae in cod. 416 leguntur, sed usque tantum ad capitulum I libri VIII.

Codex duabus columnis exaratus titulos rubros praebet, numeros autem notis rubris et caeruleis alternis. F. 1ʳ in marg. summo scriptum legitur *Augustinus* manu saec. XVIII et alia manu antiquiore *LXXVIII.* Pauca lemmata in marginibus offendes Ff. 49-60 aqua maculata, nullo tamen scripturae detrimento. 62 vacuum.

Tegumenti tabulae tesseras gentilicias exhibent Pii VI et F. X. de Zelada, dorsum vero insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

424. Saec. XIV-XV, membran., mm. 267 × 200, ff. 106 (+ ff. 83ᵃ. 104ᵃ librarii oscitatione neglectis).

S. Augustini (f. 11) De civitate Dei lib. I-X (M. 41, 13-315), praemissis (f. 1) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648) et capitibus in libros I-XXII (eadem sunt quae ap. Migne invenies).

Codex duplici exaratus columna, capitula textui inserta aut in marginibus adiecta rubro exarata praebet. Litterae maiores minio et caeruleo colore alterna vice exscriptae sunt; maximae rubro violaceo, aut rubro caeruleo, aut rubro caeruleo violaceo ornatae. F. 106 vacuum.

In dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

425. Saec. XI-XII, membran., mm. 291 × 235, ff. 21. 321 (+ ff. 272-281; 312-313 bis numeratis — ff. 314. 315 omissis).

S. Augustini De civitate Dei lib. XI-XXII (M. 41, 315-804).

Codex binis columnis exaratus titulos et litteras initiales minio pictas exhibet. In marginibus passim occurrunt notae, notabilia, auctoritates. F. 1ʳ in marg. inf. prostat scutum saeculo XV depictum cum inscriptione litteris capitalibus *Petri. Ferrici. episcopi. Tirasonensis.* In imis angulis foliorum externis exstat enumeratio antiquior. Ff. 102-103 ex parte incisa, filo caeruleo consuta sunt. 321ᵛ quaedam nullius pretii.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

426. Saec. IX-X, membran., mm. 330 × 230, ff. 162 (+ f. 97[a] librarii oscitatione neglecto).

S. Augustini (f. 5) De civitate Dei lib. I-X (M. 41, 13-315), praemissis (f. 1[r]) capitulis (I inc. *De his quę usque tempus saluatoris XVII uoluminibus disputata sunt;* LV *De stultissimo mendacio paganorum quo christianam religionem non ultra. CCCLXV. annos mensuram esse finxerunt*) et (f. 4) capite 43 libri II Retractationum (in ms.... *prologus....* M. 32, 647-648). In libro V desunt v. « valetudinem propagationis - nisi Deo vero » (M. 41, 154, lin. 5-167, lin. 4 ab imo).

Codex non una manu exaratus titulos habet notis capitalibus exscriptos. Textus passim correctus manu fere coaeva. In marginibus occurrunt auctoritates et lemmata ab ipsis librariis plerumque adscripta. Singuli fasciculi, quorum VIII quinternio est; X, inter f. 78 et 79, excidit; XIII-XV sunt quinterniones (sed quinternionis XV folium 3 excisum fuit), reliqui quaterniones, duplicem enumerationem praebent, alteram alphabeti litteris in imo margine primi folii, alteram notis romanis in ultimi folii margine inferiore. In principio et fine codicis duernionem invenies. F. I[r] pauca, partim erasa, nullius prorsus momenti. 3[v] vacuum. 5[r] in margine summo manus saec. XV notavit *primus de Ciuitate Dei. beati Augustini,* eademque f. 162[v] adscripsit *X De ciuitate Dei.* Margo inferior foliorum 84. 116. 125. 149. 154 resecta est. 78[v] in marg. inf. *desunt hic multa* manu saec. XV. Codicem descripsit Reifferscheid *Die röm. Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. philosoph.-philolog. Classe d. Akad. d. Wissensch.* 63, Wien 1869, p. 591 sq.

In tegumenti dorso exstant scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

427. An. 1468 (cf. f. 530[v]), membran., mm. 145 × 104, ff. II. 551 (— ff. 12. 431-433 + 494[a]).

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praemisso capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Subiciuntur (f. 531) capita.

Codex binis columnis exaratus, duabus partibus constat, quarum prior (f. 1-199) lib. I-X, altera (f. 200-530) reliquos libros complectitur. Tituli singulis capitibus praefixi rubro exscripti sunt; litterae maiores rubro et caeruleo alterno illitae, maximae variis coloribus et auro satis diligenter excultae.

Ff. I[v]. II. 550. 551 vacua. I[r] in margine summo nota numeralis *426.* In ornamento quattuor margines complectente folii 1[r] conspicitur imago s. Augustini. F. 530[v], opere absoluto, *Gratias deo et eius* | *matri benedicte uirgi-* | *ni Marie:* ~ κομπλέτουμ | *Gheertrudis uirgo* α υ ξ η.

In tegumentorum dorsis exstant tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

428. Saec. XIV, membran., mm. 316 × 214, ff. II. 142.

S. Augustini De civitate Dei lib. XI-XXII (M. 41, 315-804), praemisso (f. II) Retractationum capite 43 libri I (M. 32, 647-648).

F. I[v] alia manu exaratum continet Confirmationem puerorum et Ordinem septem graduum ecclesiasticorum.

Codex binis columnis exaratus litteras maiores pariter ac numerorum notas rubro caeruloque colore alterna vice tinctas praebet. Litterae maximae variis sunt coloribus depictae, praeter tres primas, quae rubro tantum et caeruleo ornantur. In marg. exstant notae notabilia additamenta correctiones, plerumque tremula manu coaequali descripta. Correctiones hic illic etiam in textu occurrunt. Enumeratio antiquior alphabeti litteris et punctis expressa exstat in imis foliorum marginibus. F. 142, opere expleto, legitur nota *Continens. Cartas. ista computata* | *scriptas. CXLII. in tota secunda parte presenti* | *in qua sunt. XII. libri posteriores.* Ff. I. 142^v vacua.

In tegumenti tergo scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

429. Saec. XV, membran., mm. 343 × 240, ff. I. 211.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praemisso (f. 1) capite 43 libri II Retractationum rubro exarato (M. 32, 647-648). Singulis libris praefixa sunt capita (ff. 1^v. 9^v. 17^v. 25.^{v} 33. 42. 47^v. 55^v. 64^v. 70. 80^v. 88^v 96. 103. 112. 122. 134. 143^v. 160. 171. 183. 196).

Codex duabus columnis perscriptus titulis rubris ornatur. Ff. I. 211 vacua. Litterae maiores sunt rubro et caeruleo pictae, maximae auro et coloribus distinctae, quae plerumque s. Augustini imaginem prae se ferunt. F. 2^r ornamentum circumdat, turpiter angulo superiore externo resectum, in quo civitas Dei et civitas diaboli, complures sanctorum et haereticorum imagines, scutum cum mitra episcopali et pedo pastorali superimpositis, scil. tessera gentilicia Ioan. d'Armagnac († circ. 1493), ut patet ex nota f. 210 apposita *Iste liber. Est mei. Io. Epi. Castren.* | *Io. Darmeignaco.* In marginibus occurrunt auctoritates notabiliaque pauca.

Tegumenti tergum stemmata praebet Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

430. An. 1441 (cf. f. 258^v), membran., mm. 372 × 229, ff. 259.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praemisso (f. 1^v) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Singulis libris praeeunt (ff. 1. 11. 20. 29^v. 39. 50. 56^v. 67. 77. 84. 97. 107^v. 117. 126. 137^v. 151 166^v. 179. 198. 210^v. 227^v. 241) capitula.

Codex duabus columnis exaratus litteras maiores exhibet rubro et caeruleo alterna vice exscriptas, maximas vero variis coloribus et auro distinctas. Littera initialis libri I continet etiam s. Augustini imaginem, non belle tamen depictam. In marginibus pauca notabilia offendes. F. 258^v opere absoluto, librarius adnotavit *Explicit liber beati augustini Episcopi de* | *Ciuitate dei Contra Paganos:* | *Expletus die XVII. Iunii. MCCCXLI: qui inceptus fuerat die XXII: Martij precedentis:* | *deo gratias. Amen.* 259 vacuum.

Integumenti dorsum scuta prae se fert Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

431. An. 1439 (cf. f. 282), mm. 360 × 252, ff. 282.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804). Singulis libris praeeunt capitula ff. 1. 11^v. 21^v. 32^v. 42^v. 54^v. 62. 73. 84. 91^v. 105^v. 116^v. 126. 135^v. 147^v. 161^v. 179. 192^v. 214^v. 228^v. 247^v. 263.

Litterae maximae auro illitae et coloribus ornatae; litterae maiores, tituli, librorum numeri in summis marginibus adscripti, rubro colore. In marginibus notabilia lemmata, notae manu coaeva. F. 282r capitalibus rubris *Diui. Aurelii. Augustini. episcopi. De ciuita | te. Dei. libri. XXII. expliciunt. | Anno. Christi M° CCCC°. XXX VIIII°. die XXIIII° decembris.* 282v vacuum.

In codicis tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

432. Saec. XV, membran., mm. 335 × 227, ff. 359.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praemisso (f. 1) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Singulos libros praecedunt capitula ff. 1. 14. 26. 40v. 54. 70v. 80v. 95v. 109v. 119. 137. 150. 166v. 179. 195. 213. 233. 249v. 275. 292. 312v. 331v.

Ff. 357-359 continent initia singulorum capitum lib. I-XIII (usque ad cap. 19).

Litterae maiores auro illitae et coloribus illuminatae, litterae maximae ampliori ornamento conspicuae. Litterae capitulorum initiales caeruleo et rubro alterna vice exscribuntur. In marginibus et inter lineas additiones haud raras invenies. Folio 1v adglutinata est membranula, in qua manus saec. XV inscripsit *Augustinus De ciuitate Dei Bibliothecae apostolicae.* Per quattuor margines folii 2r ornamentum digreditur auro coloribus, geniis animalibus insigne, in cuius parte superiore scutum exstat (vulpes erecta), superimposita mitra episcopali, in parte vero inferiore s. Augustinum vides in bibliotheca scribentem et ante bibliothecam stantes duos adulescentes. F. 259v vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

433. Inter libros impressos relatus cum signo S. 1 continet s. Augustini De civitate Dei, ed. Romae 1468.

434. Saec. XV, membran., mm. 352 × 223, ff. II. 393.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praevio (f. 1) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Singulis libris praeeunt capitula ff. 1. 16v. 30v. 45v. 60. 76. 86. 101v. 117v. 128. 147. 163. 178. 192v. 209v. 230. 253v. 271v. 320. 345v. 366v.

Codex in duo volumina dispertitus est, quorum prius ff. I-230 complectitur, alterum ff. 231-293. Litterae maiores sunt auro illitae et coloribus illuminatae, litterae maximae ampliori ornamento conspicuae. Tituli, pariter atque auctoritates et notabilia in marginibus adiecta, rubro colore. Ff. I. IIv. 392. 393 vacua. IIr summo marg. adscriptum legitur manu saec. XV *B. Augustini de ciuitate Dei.* Ir in marg. inf. ornamentum prostat, in quo s. Augustinum scribentem et Dei civitatem conspicis. Ornamentum quattuor marginibus folii 2r appictum praebet s. Augustini effigiem, genios, aves et stemma gentis De Lelliis. 391v, opere expleto, legitur notis capitalibus rubris *Finit liber uicesimus secundus foeliciter | per me Ioannem de Lumel. M. CCCC. LX. | in uigilia omnium sanctorum.*

Tegumentorum dorsa praeferunt scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

435. Saec. XII in., mm. 404 × 276, ff. 292.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804).

Codex in duo volumina dispertitus, quorum prius ff. 1-149 (lib. I-XIII), alterum ff. 150-292 (lib. XIV-XXII) complectitur, binis columnis exaratus est. Litterae initiales variis coloribus ornatae; prima (f. 1ᵛ) auro illita ac repicta saeculo XV ab eodem, opinor, artifice qui in margine inferiore Nicolai V scutum apposuit. Tituli rubro exscripti. F. 1 novae membranae adglutinatum est; ff. 289-292 refecta; 1ʳ. 244ᵛ vacua. Complurium foliorum margines superiores maculatae. Duplicem enumerationem invenies, alteram in foliorum angulis summis dexteris, alteram in angulis imis, quae saepius, resecta membrana, periit. Occurrunt in marginibus paucae auctoritates et notae saec. XIV exaratae.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

436. Saec. XV, membran., mm. 368 × 258, ff. 345 (— f. 270 librarii neglegentia omisso).

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), omissis capitibus.

Codex adornatur litteris initialibus aureis variis coloribus depictis. Tituli desunt. Ff. 343ᵛ-345 vacua. In ornamento appicto quattuor marginibus folii 1ʳ, pariter atque in ornamento initio libri II (f. 13ʳ) adiecto, conspicitur stemma ⟨Ludovici Scarampo⟩ (superius tres stellae aureae inter duos balteos aureos, inferius rotae aureae dentatae segmentum, in pagina caerulea).

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

437. Saec. XV, membran., mm. 410 × 281, ff. 254.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804). Libris tantum XVIII-XXII (ff. 171ᵛ. 191. 204. 221ᵛ. 235ᵛ) praeeunt capita, eadem scil. quae ap. Migne occurrunt.

Litterae initiales omnes, quarum prima S. Augustini imaginem continet, sunt auro pictae et coloribus ornatae. Ff. 453ᵛ. 454 vacua.

Integumenti dorsum praefert stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

438. Saec. XII, membran., mm. 349 × 253, ff. II. 244.

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804). Libris tantum XV-XVIII (ff. 125ᵛ. 138ᵛ. 154ᵛ. 166ᵛ) praeeunt capita, eadem scil. quae ap. Migne occurrunt.

Ff. I-II. 243-244 saec. XIV exarata continent quaestiones theologicas admodum evanidas et erasas; laudantur Henricus de Gandavo et Gothofredus de Fontibus.

Codex binis exaratus columnis litteras maiores plerumque minio, rarius colore viridi exscriptas praebet, maximas vero ut plurimum rubro viridique colore depictas. Occurrunt in marginibus auctoritates et notabilia manu saec. XV. Quaterniones qui in extremo singulorum folio signantur, sunt numero XXX; ultimus tamen quinternio est. Margo inf. folii 202 partim excisa. Folii 242 lacinia tantum superest mm. 170 × 111. 242ᵛ *Hic*

Augustinus de ciuitate | dei spectat ad usum mei fratris | Io. Ioffridi (card. Jouffroy) *de luxonio.* Alia manus subiecit *Liber beati' Augustini.*

In codicis tegumenti dorso exstant tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

439. Saec. XII ex., membran., mm. 375 × 265, ff. 270 (— ff. 111. 236 librarii oscitatione neglectis).

S. Augustini De civitate Dei lib. I-XXII (M. 41, 13-804), praemisso (f. 9) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Capita librorum I-IV libris ipsis (ff. 9. 19. 27^v. 37) praefixa invenies, ut docet nota margini folii 1^r inscripta, reliqua in foliis praeviis 1-8 leguntur.

Codex binis columnis descriptus et rubricatus litteras maiores pariter ac maximas minio et caerulo colore plerumque tinctas exhibet, litteras vero singulorum capitum initiales et numeros romanos aut rubro aut caeruleo. Textus hic illic correctus est et suppletus. In marginibus notabilia occurrunt manu saec. XV. F. 1^r in summo margine *Capitula primi. 2^i. 3^i. 4^i. librorum istius operis. sunt posita | in corpore. in principio cuiuslibet libri.* Ff. 269. 270 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

440. An. 1462 (cf. f. 270), membran., mm. 373 × 260, ff. 271 (— f. 135 + ff. 215^a. 226^a librarii oscitatione omissis).

S. Augustini De civitate Dei libri I-XXII, praeviis (f. 1-10^r) capitibus (M. 41, 14-804).

Codex binis columnis exscriptus fulget litteris initialibus tum librorum tum capitum auro et coloribus ambitiose depictis. Tituli minio exarati. Ff. 10^v. 270^v. 271 vacua. In ornamento f. 11^r appicto insigne gentis Della Rovere, superimposito galero rubro. 270^r rubris litteris *Explicit Liber vicesimus secundus Augustini de Ciuitate Dei. | Scriptus per me Johannem Imperatorem In arce Spoletana sub regimine domini | Bartolomei de piccolominibus doctoris Senensis. iniciatus die decima quinta maij | et finitus die vigesima Januarij. Anno domini Millesimo .CCCC. LXIJ.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

441. An. 1453 (cf. f. 273^v), membran., mm. 367 × 256, ff. 274.

S. Augustini De civitate Dei libri I-XXII (M. 41, 14-804). Singulis libris praeeunt prologi et capita. Prologus lib. 1 (f. 1) inc. *Beatus augustinus in libro primo de ciuitate dei reprobat oppinionem* (!) *gentilium et infidelium* et des. *Et continet hic liber capitula .XXXVI. que sunt immediate subscripta.* Prologus lib. XXII (f. 255) inc. *In uigesimo uero secundo et vltimo libro beatus Augustinus concludit de gloria et beatitudine iustorum* et des. *Et continet hic liber capitula .XXXIII.* Item praemittuntur [1] (f. 1^v) caput 43 lib. II Retractationum (M. 32, 647-648); [2] (ibid.) *prologus super libros Augustini de ciuitate dei. secundum magistrum thomam*

de valeis anglicum ordinis predicatorum, qui inc. *Fluminis impetus letificat ciuitatem dei* et des. *Et ex illis patet intentio totius primi libri* (cf. Quétif-Echard, Scriptores ordinis praedicatorum, Lutetiae Parisiorum 1719, tom. I, p. 598).

Codex binis columnis exscriptus litteras maximas praebet auro et coloribus distinctas, litterasque maiores rubro et caeruleo colore depictas. Tituli minio exarati sunt. In parte inferiore ornamenti marginibus folii 3r satis perita arte appicti in circulo scriptum legimus *Bonifortus de uicomerchato mediolanensis miniauit anno 1454 februarij*. F. 273v rubris notis *Expletus fuit liber iste die .XXIII.* | *mensis martij .M CCCC LIIII. in ciuitate* | *uenetiarum. scriptus per me presbiterum* | *Gabrielem de citerna cappellani Reuerendi* | *patris domini Thome gradonico commenda-* | *tarij abbatie sancti Michaelis de candiana* | *paduane dyocesis. Pro scriptore* | *caritas constringat orare legentes*. Ff. 102v. 103. 104. 274 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

442. Saec. XV, membran., mm. 311×226, ff. 302 (+ ff. 10-19 librarii neglegentia bis numeratis).

S. Augustini De civitate Dei libri I-XXII (M. 41, 14-804), praemissis (f. 1) indice rerum notabilium litterarum ordine digesto, et (f. 11) capite 43 libri II Retractationum (M. 32, 647-648). Libris XVIII-XXII praeeunt capita.

Codex binis columnis exscriptus litteras librorum initiales praebet auro illitas et coloribus ornatas, litterasque initiales capitum rubro et caeruleo colore alterne depictas. Tituli rubri. Ff. 8-10. 301. 302 vacua. In parte inferiore ornamenti quattuor marginibus folii 11r appicti stemma gentis Della Rovere conspicitur, tiara pontificali superimposita. F. 300v, opere absoluto, litteris capitalibus *Aurellii Augustini Ipponensis episcopi de civitate Dei liber ultimus explicit per Iohannem de Crema*.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

443. Saec. XV in., membran., mm. 325×230, ff. I. 186.

1 (f. 1r). Tabula sive index operis s. Augustini De civitate Dei, litterarum ordine digesta. Inc. *Aaron erranti populo ad fabricandum ydolum non concessit*. Des. *Quod zorastes* (!) *statim quando natus est risit quod fuit malum signum lib. 21. capitulo XI*. Praeit prologus ubi de modo utendi tabula disseritur. Inc. *Ut de infrascripta tabula noticiam pleniorem habere valeas*. Des. *ne varietas capitulorum legentem impediat quominus in libro suo quod legit inveniat*.

2 (f. 138). *Capitula* seu melius initia singulorum capitum operis De civitate Dei.

3 (f. 143v). Rubricae seu capitula eiusdem operis. Sunt eadem quae ap. M. vol. 41 singulis capitibus eiusdem operis praemittuntur.

4 (f. 159v). *Incipit tabula de auctoritatibus biblie quas introducit beatus augustinus in libro de civitate dei. et hoc secundum ordinem librorum et capitulorum biblie*. Inc. *De genesi 1.m In principio creauit deus*. Des. *Item. foris*

canes et venefici. lib. 21. capitulo 6. Praemittitur prologus qui inc. *Subijt animum libros de ciuitate dei inspicere* et des. *breuioribus autem capitulis collectio et ordinatio predicta innititur et ideo qui libros habent distinguant per predicta capitula si ad inueniendum aliqua de predictis nolunt nimium laborare, aut penitus forsitan operam perdere. Valete.*

Codex binis columnis notariorum littera exaratus. Litterae initiales rubro et caeruleo colore plerumque alterna vice illuminatae, prima excepta quae auro et coloribus ornata est. Notabilia in marginibus passim occurrunt. Ff. I^v. 186^v vacua. F. I^r fragmentum quaestionis continet de paradiso terrestri. In margine inferiore folii 1^r duo dracones scutum argenteum sustentant, balteo rubro divisum. 186, libro expleto, possessoris notula prorsus erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

444. Saec. XV in., membran., mm. 307 × 222, ff. II. 108.

1 (f. 1). Tabula seu index operis s. Augustini De civitate Dei, omnino ut in cod. praecedente.

2 (f. 90^v). *Auctoritates biblie secundum ordinem librorum ipsius biblie que sunt in libro augustini de ciuitate dei* omnino ut in cod. cit., prologo tamen omisso.

3 (f. 104). *Capitula* seu melius initia capitum operis De civitate Dei.

Codex binis columnis diligenter descriptus litteras maximas exhibet rubro et caeruleo colore exornatas, litterasque maiores caeruleo et rubro colore alterne depictas. Tituli rubri. Additiones tum inter lineas, tum in marginibus non raro occurrunt. Ff. I^v. II. 108^v vacua. I^r perpauca deleta: et in margine folii 1^r superiore ipsius, ut videtur, librarii manu *Carte. CVIIJ.* 108^r tria verba admodum erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii impressa sunt.

445. Saec. XV, membran., mm. 426 × 888, ff. II chart., 502.

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1^v). Contra Academicos libri I-III (M. 32, 905-958), praemisso capite 1 libri I Retractationum (M. ibid., 585-587). [2] (f. 14). De beata vita (M. ibid., 961-976), praevio cap. 2 lib. I Retractationum (M. ibid., 588). [3] (f. 18). De ordine *rerum* libri I-II (M. ibid., 977-1020), praefixo cap. 3 lib. I Retractationum. [4] (f. 29). Soliloquiorum libri I-II (M. ibid., 869-904), praeeunte cap. 4 lib. I Retractationum. [5] (f. 38). De immortalitate animae (M. ibid., 1021-1034), proposito cap. 5 lib. I Retractationum. [6] (f. 41^v). De moribus ecclesiae catholicae et de moribus Manichaeorum lib. I-II (M. ibid., 1309-1378); praeit cap. 7 lib. I Retractationum. [7] (f. 58^v). De vera religione (M. 34, 121-172); praemittitur cap. 13 lib. I Retractationum. [8] (f. 70). De quantitate animae (M. 32, 1035-1080); proponitur cap. 8 lib. I Retracta-

tionum. [9] (f. 82). De magistro (M. ibid., 1193-1220); praemittitur cap. 12 lib. I Retractationum. [10] (f. 88v). De musica liber VI (M. ibid., 1161-1194). [11] (f. 97). De libero arbitrio libri I-III (M. ibid., 1221-1310), praevio cap. 9 lib. I Retractationum. [12] (f. 118v). De fide et symbolo (M. 40, 181-196), praemisso cap. 17 lib. I Retractationum. [13] (f. 122). De catechizandis rudibus (M. ibid., 309-348); subsequitur cap. 14 lib. II Retractationum. [14] (f. 131). De utilitate credendi (M. 42, 65-138), proposito cap. 14 lib. I Retractationum. [15] (f. 138). De gratia novi Testamenti (M. 33, 538-576), praemisso cap. 36 lib. II Retractationum. [16] (f. 148). De natura boni ⟨contra Manichaeos⟩ (M. 42, 551-572), praevio cap. 9 lib. II Retractationum. [17] (f. 153). De Genesi contra Manichaeos libri I-II (M. 34, 173-220); subsequitur cap. 10 lib. I Retractationum. [18] (f. 165). De duabus animabus ⟨contra Manichaeos⟩ (M. 42, 93-112); subsequitur cap. 15 lib. I Retractationum. [19] (f. 170). Contra Adimantium Manichaei discipulum (M. ibid., 129-172), praevio cap. 22 lib. I Retractationum. [20] (f. 181). Contra adversarium legis et prophetarum libri I-II (M. ibid., 603-666), praemisso cap. 58 lib. II Retractationum. [21] (f. 196). Contra epistulam Manichaei (M. ibid., 173-206), praeeunte cap. 2 lib. II Retractationum. [22] (f. 204v). Epistulae ad Romanos inchoata expositio (M. 35, 2087-2106), praevio cap. 25 lib. I Retractationum. [23] (f. 209v). Expositio quarumdam propositionum ex epistula ad Romanos (M. ibid., 2063-2088), proposito cap. 23 lib. I Retractationum. [24] (f. 216). Epistulae ad Galatas expositio (M. ibid., 2105-2148), praemisso cap. 24 lib. I Retractationum. [25] (f. 227v). Acta contra Fortunatum Manichaeum (M. 42, 111-130), praevio cap. 16 lib. I Retractationum. [26] (f. 231v). De Genesi ad litteram imperfectus liber (M. 34, 219-246); praemittitur cap. 18 lib. I Retractationum. [27] (f. 238v). De sermone Domini in monte libri I-II (M. ibid., 1229-1308), praeeunte cap. 19 lib. I Retractationum. [28] (f. 259). De mendacio (M. 40, 487-518), praemisso cap. 27 lib. I Retractationum. [29] (f. 266). Contra mendacium (M. ibid., 517-548), proposito cap. 60 lib. II Retractationum. [30] (f. 273v). ⟨De diversis quaestionibus⟩ ad Simplicianum libri I-II (M. ibid., 101-148). Praemittuntur [a]) cap. 1 lib. II Retractationum; [b]) epistula 37 (M. 33, 151-152). [31] (f. 284). ⟨De peccatorum meritis et remissione⟩ et de baptismo parvulorum libri I-III (M. 44, 109-200), praevio cap. 33 lib. II Retractationum. [32] (f. 304v). De spiritu et littera (M. ibid., 201-246), praemisso cap. 37 lib. II Retractationum. [33] (f. 314v). De fide et operibus (M. 40, 197-230), proposito cap. 38 lib. II Retractationum. [34] (f. 322). De opere monachorum (M. ibid., 549-582), praeeunte cap. 21 lib. II Retractationum. [35] (f. 329v). De anima et eius origine (in ms. *De origine anime*) libri I-IV

(M. 44, 475-548); praemittitur cap. 56 lib. II Retractationum. [36] (f. 347). De bono coniugali (M. 40, 373-396); proponitur cap. 22 lib. II Retractationum. [37] (f. 352). De sancta virginitate (M. ibid., 397-428); praeit cap. 23 lib. II Retractationum. [38] (f. 359). De bono viduitatis (in ms. *de professione sancte viduitatis*. M. ibid., 431-450). [39] (f. 363^{v}). De coniugiis adulterinis libri I-II (M. ibid., 451-486), praevio cap. 57 lib. II Retractationum. [40] (f. 371). ⟨Collatio cum Maximino Arianorum episcopo⟩ (M. 42, 709-742); praeit sub prologi titulo ⟨Possidii Augustini vitae caput 17⟩ a v. *cum ipsorum* (M. 32, 48, 3-24). [41] (f. 378). Contra Maximinum haereticum libri I-II (in ms. opus tres libros complectitur, quorum I est ipsa cum eodem Maximino Collatio. M. 42, 743-814).

2 (f. 395). ⟨**Vigilii Tapsensis** episcopi⟩ (in ms. *Aurelii Augustini*) De unitate Trinitatis (M. 62, 333-352).

3. S. Augustini opera. [1] (f. 400^{v}). Contra sermonem Arianorum (M. 42, 683-708), praeviis (f. 399) cap. 52 lib. II Retractationum, et sermone Arianorum (M. ibid., 677-684). [2] (f. 406^{v}). De divinatione daemonum (M. 40, 581-592), praemisso cap. 30 lib. II Retractationum. [3] (f. 409). De cura pro mortuis gerenda (M. ibid., 591-610), proposito cap. 64 lib. II Retractationum. [4] (f. 413). De agone christiano (M. ibid., 289-310), praeeunte cap. 3 lib. II Retractationum. [5] (f. 418^{v}). De diversis quaestionibus I-LXXXIII (M. ibid., 11-100), praemisso cap. 26 lib. I Retractationum. [6] (f. 439^{v}). Enchiridion ⟨sive de fide, spe et charitate⟩ (M. ibid., 231-290), proposito cap. 63 lib. II Retractationum. [7] (f. 452^{v}). De octo Dulcitii quaestionibus (M. ibid., 147-170), praemisso cap. 65 lib. II Retractationum. [8] (f. 457^{v}). Contra epistulam Parmeniani libri I-III (M. 43, 33-108), praevio cap. 17 lib. II Retractationum. [9] (f. 475). De unico baptismo ⟨contra Petilianum⟩ (M. ibid., 595-614), praemisso cap. 34 lib. II Retractationum. [10] (f. 479). De correctione Donatistarum liber, seu epistula 185 (M. 33, 792-815), praevio cap. 48 lib. II Retractationum. [11] (f. 486). De haeresibus, praeviis (f. 485) de eodem libro epistulis quattuor (M. 42, 15-50). [12] (f. 492^{v}). Ad inquisitiones Ianuarii libri I-II, seu epistulae 54. 55 (M. 33, 199-223), proposito cap. 20 lib. II Retractationum. [13] (f. 498). De praesentia Dei liber, seu epistula 187 (M. ibid., 832-848), praemisso cap. 49 lib. II Retractationum.

Codex binis columnis diligenter descriptus litteras initiales praebet auro illitas coloribusque et frondibus pro ingenio intextis ornatas, quarum prima et s. Augustini scribentis imagine conspicua est. Tituli minio depicti. Ff. I. II. 503 vacua. Folio vero II membranula adglutinata est, quae indicem continet eiusdem, ut videtur, librarii manu conscriptum. In margine inferiore folii 1^{r} stemma Pauli II. 502^{r} rubris litteris *Explicit Aurelij*

Augustini liber de pre- | sentia dei ad Dardanum. Hoc totum uo- | lumen scripsit Petrus Beeckhusen: quae sequebantur aqua de industria deleta sunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

446. Saec. XV, membran., mm. 423×282, ff. I. 131.

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). Contra Academicos libri I-III (M. 32, 905-958), praevio capite 1 libri I Retractationum (M. ibid., 585-587). **2** (f. 16ᵛ). De beata vita (M. ibid., 961-976), praefixo cap. 2 lib. I Retractationum (M. ibid., 588). **3** (f. 21ᵛ). De ordine libri I-II (M. ibid., 977-1020). **4** (f. 32ᵛ). De immortalitate animae (M. ibid., 1021-1034). **5** (f. 36ᵛ). Soliloquiorum libri I-II (M. ibid., 869-904). **6** (f. 46ᵛ). De moribus ecclesiae ⟨catholicae⟩ et de moribus Manichaeorum libri I-II (M. ibid., 1309-1378). **7** (f. 65ᵛ). De vera religione (M. 34, 121-172), praemisso cap. 13 lib. I Retractationum. **8** (f. 79ᵛ). Retractationum cap. 8 lib. I, cui subiungendus erat liber De quantitate animae in spatio ad hoc vacuo relicto. **9** (f. 81). De musica libri I-VI (M. 32, 1081-1194). **10.** Epistulae (M. vol. 33) [1] (f. 112) 236 (praeit perbreve alterius epistulae fragmentum quod inc. *et in fines orbis terrae* et des. *plenius autem dignare nos uerbo tue gratiae rescribendo instruere et letificare*), [2] (f. 112ᵛ) 86, [3] (ibid.) 212, [4] (ibid.) 210, [5] (f. 113) 160 (Evodii), [6] (f. 113ᵛ) 161, [7] (f. 114) 163 (Evodii), [8] (ibid.) 159, [9] (f. 114ᵛ) 162, [10] (f. 115ᵛ) 213, [11] (f. 116ᵛ) 119 (Consentii), [12] (f. 117ᵛ) 120, [13] (f. 120) 191, [14] (f. 120ᵛ) 194, [15] (f, 126) 18, [16] (ibid.) 20, [17] (f. 126ᵛ) 19, [18] (ibid.) 1, [19] (f. 127) 15, [20] (ibid.) 2, [21] (f. 127ᵛ) 5 (Nebridii), [22] (ibid.) 6 (Nebridii), [23] (ibid.) 7, [24] (f. 128ᵛ) 8 (Nebridii), [25] (f. 129) 9, [26] (f. 129ᵛ) 14, [27] (ibid.) 13, [28] (f. 130) 10, [29] (f. 130ᵛ) 4, [30] (ibid.) 169 usque ad v. *non utique nisi secundum* (M. 33, 746, 4).

Codex binis columnis exscriptus litteras initiales praebet auro illitas atque coloribus et frondibus pro ingenio intextis ornatas. Tituli qui exstant minio depicti. Correctiones, variae lectiones, additamenta aliaeque notulae primis praesertim in foliis passim occurrunt. Ff. Iʳ. 80. 111 vacua. Iᵛ index saec. XV conscriptus. In margine inf. folii 1ʳ facies hominis barbati conspicitur quater in orbem repetita. 116ᵛ litteris rubris *Expliciunt epistolae beati Augustini scriptae | per manus Iohannis werneri de hassÿa. | 1438. In uigilia sancti Laurentij. etc.* Foliorum ordo aliquantum turbatus sic restituendus: 92. 98. 94-97. 93. 99.

Integumenti dorsum stemmata exhibet Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

447. Saec. XV, membran., mm. 353×243, ff. 147.

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). De fide rerum *inuisibilium* (M. 40, 171-180). **2** (f. 7ᵛ). De praedestinatione et gratia (in ms. *De predestinatione diuina.* M. 45, 1665-1678, inter spuria). **3** (f. 18). Tractatus adversus Iudaeos

(in ms. ...*de incarnatione domini contra iudeos.* M. 42, 51-64). 4 (f. 26). De continentia (M. 40, 349-372). 5 (f. 40v). De patientia (M. ibid., 611-626). 6 (f. 49v). *Liber de penitentia* (est sermo 351. M. 39, 1535-1549). 7 (f. 60). De urbis excidio (M. 40, 716-724). 8 (f. 60). *Incipit liber eiusdem de peccato in spiritum sanctum* (est sermo 71. M. 38, 445-467). **9.** Sermones (M. voll. 38. 39) [1] (f. 79v) 12, [2] (f. 83v) 344, [3] (f. 87v) 360, [4] (f. 88v) sermo De vanitate saeculi (M. 40, 1213-1214, append.), [5] (f. 92) 106 (M. 39, 1952-1957, append.), [6] (f. 96v) 346, [7] (f. 98) 350 usque ad n. 2 inclusive, [8] (f. 99) 154 append. (inc. *Deus erat in christo mundum reconcilians sibi*); sequitur [9] (f. 102v) fragmentum libri I De anima et eius origine, quod inc. *Latro ille non ante crucem* et des. *nemo conuincit* (M. 44, 480, lin. 24-481, lin. 1), [10] (f. 103) sermo 391, [11] (f. 106) 347, [12] (f. 107v) 287 append., [13] (f. 110) 252 append., [14] (f. 112) 140, [15] (f 114) 277, [16] (f. 121v) 276, [17] (f. 123) 187, [18] (f. 124v) 117 append., [19] (f. 128) 188, [20] (f. 129) 218, [21] (f. 131v) 219, [22] (f. 132) 233, [23] (f. 134) 231, [24] (f. 136v) 240 (desunt in fine v. « crastino-poterimus »), [25] (f. 138v) 241, [26] (f. 142) 242, [27] (f. 145) 334.

Codicem gothico-rotundo charactere diligenter duabus exaratum columnis commendant litterae initiales auro et coloribus fulgentes et folii 1 ornamentum, in cuius parte inferiore stemma conspicitur Nicolai V cum inscriptione *NICOLAVS PAPA. QVINTVS. M.CCCCLI.* In prima initiali s. Augustini scribentis imago depicta est. Tituli rubri. F. 147 vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii

448. Saec. XII, membran., mm. 271 × 160, ff. II. 151 (+ ff. 20-29 bis numeratis).

1 (f. 1). **Fulgentii Ruspensis** episcopi De fide *sancte Trinitatis* (in ms. liber s. Augustino tribuitur. M. 65, 671-706). Liber in fine ab editis diversus est: nam post v. *iusti autem sine fine cum christo regnaturi* (M. ibid., 705, 8 ab imo) adduntur v. *Firmissime bene et nullatenus dubites. quemlibet hereticum siue scismaticum in nomine patris et filii et spiritus sancti baptizatum - illi communi professi sunt uoluntate,* quibus subtexuntur v. *Hec interim - anathematizandus appareat* (M. ibid., 705, 7 ab imo - 706, 5).

2 (f. 19). ⟨Explanatio symboli apostolorum⟩. Inc. *Credo in deum patrem omipotentem* (!) *Qui deus est et pater est. deus potestate. pater bonitate.* Des. *per ipsum uitam speramus ęternam.*

3 (f. 20). De charitate. Inc. *Initium iustitie nostre. confessio est peccatorum. Cepisti non defendere peccatum tuum. iam incoasti iustitiam.* Des. *In alia septem pertinentia ad proximi societatem.* Iste tractatus videtur desumptus ex variis locis s. Augustini; magna enim ex parte reperitur in expositione epistulae Ioannis ad Parthos tract. 8. 9 (M. 35, 2037, lin. 12 ab imo -2053).

4. S. Augustini opuscula. [1] (f. 20^{v} *a*). Sermo 351 (M. 39, 1535-1549), cui subtexitur [2] (f. 31, lin. 17) sermo 393 (M. ibid., 1713-1715), [3] (f. 32) sermo 9 (M. 38, 75-91). [4] (f. 43^{v}). ⟨Contra mendacium⟩ (in ms. *De mendacio*) usque ad v. *nemo peccabit* (M. 40, 517-547, 15). [5] (f. 60). Sermo De disciplina *christianorum* (M. ibid., 669-678) ab editis in fine valde diversus. [6] (f. 65^{v}). Epistula 130 (M. 33, 493-507), [7] (f. 74) epist. 138 ab editis valde diversa.

5. (f. 76^{v}). ⟨**S. Gregorii** papae III⟩ *De modis remissionum* (est caput I De diversis criminibus et remediis eorum, editis diffusius. Cf. M. 89, 589).

6. S. Augustini [1] (f. 77) De videndo Deo, seu epist. 147 (M. 33, 596-622); [2] (f. 94) De agone christiano (M. 40, 289-310); [3] (f. 105^{v}) De civitate Dei cap. 29 libri XXII (M. 41, 796-801); [4] (f. 108) sermo 106 (M. 39, 1952-1957, append.); [5] (f. 113) sermo 73 append.

7. S. Hieronymi [1] (f. 113^{v}) Dialogus contra Luciferianos (M. 23, 163-192); [2] (f. 127^{v}) epistula 64 (M. 22, 607-622).

8. S. Ambrosii [1] (f. 137) epistula 20 (M. 16, 1036-1045), [2] (f. 141) sermo contra Auxentium De basilicis tradendis (M. ibid., 1050-1062), [3] (f. 148) epistula 21 (in ms. *Tractatus*. M. ibid., 1045-1049).

9 (f. 150^{v}). **S. Hieronymi** Commentariorum in epistulam ad Titum parvum fragmentum, scil. ab initio prologi ad v. *gratia et pax* (M. 26, 589-592, C, lin. 1).

Liber mendis scatens titulos litterasque initiales minio exhibet depicta. In summis marginibus quaedam saec. XV manus titulos currenti calamo apposuit, atque altera manus saec. XII correctiones a priori librario omissas hic illic in marginibus addidit. Ff. I^{r}. II. 15 1^{v} vacua. I^{v} indiculus saec. XV conscriptus *In isto volumine continentur tractatus qui secuntur* etc.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii impressa sunt.

449. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 307 × 207, ff. II. 99.

S. Augustini De Genesi ad litteram libri I-XII (M. 34, 245-486), proposito cap. 24 lib. II Retractationum (M. 32, 640).

Codex binis columnis exscriptus titulos rubros habet, et litteras maiores pariter atque maximas rubro et caeruleo colore depictas. Ff. I^{v}. II^{r}. vacua. In folii I margine superiore titulus operis saec. XVI conscriptus. In summo margine folii 99^{v} manu saec. XIV notula legitur *pertinet S. d. n. G.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

450. Saec. XV in., membran., mm. 399 × 253, ff. 254.

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). De Genesi ad litteram libri I-XII (M. 34, 245-486). **2** (f. 46). De doctrina christiana libri I-IV (M. ibid., 15-122), praevio Retra-

ctationum cap. 4 lib. II (M. 32, 631-632). **3** (f. 55v). Contra Faustum Manichaeum libri I-XXXIII (M. 42, 207-517, lin. 11: postremus enim liber fine mutilus abrumpitur v. *Quapropter post omnes Fausti* (!), spatio tamen ad reliqua excipienda vacuo relicto. Hic denique animadvertendum libros distinctos esse titulo *responsio* capiti II singulorum praefixo). **4** (f. 131). In epistulam Ioannis ad Parthos tractatus I-X (M. 35, 1976-2062). **5** (f. 149). Sermo 352 (in ms. *liber de penitentia.* M. 39, 1549-1560). **6** (f. 151v). De consensu Evangelistarum libri I-IV (M. 34, 1041-12030); singulis libris, praeter primum, capitula proponuntur. **7** (f. 194v). Sermones 119. 120. 121 (ex hoc cod. ed. Mai, Nova Patrum bibliotheca, 1, 151-282). **8** (f. 202). Sermo 9 (in ms. *liber de decem cordis idest decem mandatis.* M. 38, 75-91). **9** (f. 206v). Confessionum libri I-XIII (M. 32, 659-868).

Liber binis columnis littera currenti perscriptus est. Litterae maiores et maximae desiderantur, spatiis ad eas excipiendas vacuis relictis: tituli minio exarati. Prologi omnes suo loco occurrunt. Ff. 128v-130 254v vacua. 254r, opere expleto, rubris litteris *Explicit liber confessionum sancti Augustini Episcopi yponensis. deo laus nec associetur scriptoris fraus* et inferne quaternionum supputatio nigro atramento *continet quinternos staconis 31 1/2.*

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

451. Saec. XV, membran., mm. 365 × 269, ff. 432 (+ ff. 343a. 405a librarii neglegentia omissis).

Codex in duo volumina dispertitus, quorum prius ff. 1-238 et alterum reliqua complectitur, continet

S. Augustini Enarrationes in psalmos (M. voll. 36-37).

Liber binis columnis diligenter perscriptus litteras initiales singulorum psalmorum exhibet auro et coloribus ambitiose depictas, litterasque maiores rubro et caeruleo distinctas. Titulos, quos librarius in marginibus apposuit, pictor proprio loco minio descripsit. In fronte primi folii prostat elegans pictura repraesentans s. Augustinum contionantem apud papam, cardinales, episcopos, imperatorem, regem, doctos viros, diversos monachorum ordines. In parte inferiore ornamenti eiusdem folii 1r marginibus appicti stemma conspicitur (gallus rubeus in pagina aurata), superimposita mitra episcopali; idemque in margine inferiore folii 1r alterius partis occurrit, quo in folio altera exstat pictura eundem s. Augustinum repraesentans ad tabulam litterariam sedentem et Iesum Christum ei apparentem. Singulorum psalmorum prologi (in ms. *tituli*) ab ipsorum enarratione distincti sunt. Ff. 236-238 vacua. 432v *Explicit exposicio psalmorum | dauid. per sanctum Augustinum aurelium episcopum. scripta manu | mei Antonij de cararia de albingana.*

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

452 (olim 2399). Saec. XIV in., membran., mm. 456 × 305, ff. 180 (+ ff. 27.a 29a. 60a librarii neglegentia omissis).

S. Augustini Enarrationes in psalmos LI-LXXXVIII usque ad v. (vers. 5) *et generationem sedem tuam. Putamus* (M. 36, 599-1028; 37, 1029-1122, lin. 38).

Codex duabus perscriptus columnis litteras maximas et maiores praebet rubro caeruloque pictas colore, et complures alias initiales rubro aut caeruleo exspressas. Insunt in marginibus additiones et notabilia ipsius librarii manu exarata. In marg. inferiore folii 1 manu saec. XIV *liber sancte marie de ferrarie qui eum furatus fuerit anathema sit - Amen.* Folium 180 olim lacerum, postea altera membrana refectum est. 180^r *Explicit liber tristicie:* 180^v vacuum.

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

453 Saec. XII in., membran., mm. 545 × 380, ff. 252 (+ ff. 25^a. 45^a. 155^a. 160^a. 172^a, — f. 211 librarii neglegentia omissis).

S. Augustini Enarrationes in psalmos (in ms. ... *expositio psalmorum*), praevio prologo (M. voll. 36. 37).

Subsequuntur: [1] (f. 251^v) locus excerptus ex Cassiodori praefatione in psalterium a v. *Tunc ad Augustini* ad v. *trina sum diuisione partitus* (M. 70, 9, A, lin. 11-C, 10); [2] (ibid.) parvum fragmentum ex s. Isidoro desumptum (inc. *Marcus. terentius. uarro*, des. *nec legere quidem occurrat*); [3] (f. 252) **s. Martini Dumiensis** Formula honestae vitae (M. 72, 21-28).

Liber binis columnis perbelle exscriptus litteras initiales praebet rubro flavo caeruleo et interdum viridi colore depictas et ramis pro ingenio intextis conspicuas, titulosque rubros. Prima singularum enarrationum verba litteris capitalibus et uncialibus interdum simul connexis et insertis atramento exarata sunt. Paucae correctiones praesertim ipsius librarii manu, notulaeque nonnullae manu saec. XIII in marginibus occurrunt. F. 1^v ornamentum quadripertitum. In marg. f. 184^r lacinia membran. consuta est, manu saec. XV in. conscripta.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

454. Saec. XV, membran., mm. 443 × 308, ff. 528 (— ff. 110-199, + ff. 376^a. 466^a librarii neglegentia omissis).

S. Augustini Enarrationes in psalmos, praevio prologo (M. voll. 36.37).

Codex binis columnis et rotundo charactere exaratus duobus constat voluminibus, quorum prius folia 1-360, alterum reliqua complectitur. Librum vero commendant ornamenta foliorum 1^r. 2^r et litterae tum maximae tum maiores auro coloribus et interdum imaginibus (cf. ff. 1^r. 2^r. 30^r. 32^v 59^r. 84^r. 222^r. 280^r. 326^r. 415^v. 535^r) excultae. Tituli minio depicti. F. 1^v vacuum. In parte inf. ornamenti folio 2^r appicti stemma Nicolai V conspicitur a duobus angelis sustentatum.

In tegumentis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

455. Saec. XI, membran., mm. 366 × 246, ff. 266 (+ ff. 124^a. 205^a. 124^a, — f. 261 librarii neglegentia omissis).

S. Augustini Enarrationes in psalmos CI-CL (M. 37, 1293-1966, lin. 4). Subsequuntur (f. 269) duo excerpta ex Cassiodori praefatione in psalterium, quorum prius inc. *Tunc ad Augustini*, des. *trina sum divisione partitus* (M. 70, 9, A, lin. 11-C, 10) et alterum inc. *Psalmi sunt denique*, des. *preconia comprobentur* (M. ibid., 10, B, lin. 11-C, 10).

Codex binis columnis non una manu perscriptus duobus constat voluminibus, quorum prius folia 1-150, alterum reliqua complectitur. Tituli, pariter atque litterae maximae, minio depicti. In marginibus et inter lineas correctiones et additamenta passim occurrunt. Quinterniones in imis foliorum marginibus numeris romanis fere semper supputati sunt. In angulis superioribus externis complurium foliorum initium legitur psalmi, cuius enarratio illis in foliis continetur. Inter folia 193 et 194, 203 et 204, 206 et 207 frustula membranea inserta sunt, in quibus additamenta reperiuntur. F. 269^{v} *Hunc librum adquisivit domnus Damianus sanctae* +.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

456. Saec. XV, chart., mm. 296×216, ff. I. 231 (+ f. 115^{a} librarii neglegentia omisso).

Miscellanea.

1 (f. 1). <Pseudo->**Augustini** Soliloquia <animae ad Deum> (M. 40, 863-898).

2 (f. 18). *Incipit* (!) *suspiria Beati Augustini*. Inc. *Summa trinitas virtus una et indiscreta*. Des. *virtus imperium et potestas in secula seculorum Amen*.

3 (f. 25^{v}). <Pseudo->**Augustini** Speculum *peccatorum* (M. 40, 983-992).

4 (f. 28). *Versus Sibille Eritree de die judicij et penis inferni septem* (cf. M. 41, 579).

5 (f. 28^{v}). <Pseudo->**Augustini** Manuale versus finem ab edito ap. M. 40, 951-968 valde diversum.

6 (f. 35). **S. Anselmi Cantuariensis** archiepiscopi Proslogion pars, scilicet cap. 1 et excerpta ex cap. 22 et seqq. (cf. M. 158, 223-242).

7 (f. 37). *Incipit passio domini nostri ihesu christi secundum deuotos auctores sanctorum patruum*, videlicet Augustini, Hieronymi, Bernardi, Rabani Mauri, Bonaventurae, Anselmi. Inc. *Cum appropinquaret hora prima pijssima in qua verbum patris filius*. Des. *in ipsa passionis tue hora dilecta mater et mulieres deflentes senserunt. Amen.*

8 (f. 50). <Pseudo->**Augustini** De visitatione infirmorum liber I (in ms. *Incipit Epistola Beati Augustini ad quendam nepotem suum infirmum*. M. 40, 1147-1152).

9 (f. 51^{v}). **Eckberti abbatis Schonaugiensis** Stimulus amoris (in ms.... *tractatus Ekperti abbatis qui intitulatur stimulus caritatis in ihesum christum*. M. 184, 953-966, inter opera s. Bernardi).

10 (f. 56). **S. Bonaventurae** Soliloquium (in ms.... *dyalogus*), praevio prologo (S. Bonaventurae opera, ed. Lugduni, tom. 8, 1668, p. 105-125).

11 (f. 75^{v}). *Incipit Epistola cuiusdam deuoti viri de dulcene* (!) *saporis ihesu christi*. Inc. *Ut scriberem tibi aliquid de diuini amoris sapore dulcissimo*. Des. *qui est benedictus in secula seculorum Amen.*

12 (f. 78). **Matthaei de Cracovia** Tractatus rationis et conscientiae (in ms. *Incipit dyalogus magistri Matthei de Craconia* (!) *Episcopi Wornacensis de comunione sacramenti*). Haec opera exstat impressa, ut eruitur ex Brunet, *Manuel du libraire*, tom. 3, 1862, col. 1535-1536. Inc. *Multorum tam clericorum quam laycorum*. Des. *Cui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum Amen.*

13 (f. 88ᵛ). De imitatione Christi liber I, praeviis capitulis (in ms. *Tractatus cuiusdam deuoti religiosi de imitatione christi et contemptu vanitatum mundi et profectu virtutum perseuerantia assidua et attenta practica actuum religiosorum*).

14 (f. 98). <Sermo in Cena Domini> (in ms. *Doctor juris quidam predicauit hanc collacionem in berchtersgadiñ anno domini 1434*). Inc. *Perit iustus et non est qui recogitet* etc. *Transiturus de hoc mundo ad patrem saluator noster*. Des. *quo nos ipse perducat qui in celis sine fine vivit et regnat Deus in secula benedictus Amen.*

15 (f. 103). <Sermo alter in Cena Domini>. Inc. *Qui manducat corpus domini*. Des. *et concedere et prestare dignetur. Qui vivit et regnat per infinita secula seculorum Amen.*

16. Georgii Appfentaler sermones. [1] (f. 109). *Incipit sermo ad populum factum salzburge post mandatum per venerabilem virum M. Georgium Appfentaler doctorem Sacre Theologie professorem*. Inc. *Escam dedit timentibus se* etc. *Notandum est sicut homo ex continuo labore*. Des. *Rogemus dominum ut omnium effectuum nos participes efficiat misericors deus, quos hoc efficere habet sacramentum. Amen*. Sequitur nota *Et sic est finis huius Collacionis facte post Mandatum In die Cene Coram Reuerendissimo patre ac domino domino Iohanne Archiepiscopo ecclesie Salzburgensis etc. Per venerabilem virum M. Georgium Appfentaler sacre Theologie professorem*. [2] (f. 111). *Sequitur Sermo ad Clerum factum post mandatum per venerabilem ut prius*. Inc. *Escam dedit timentibus se* etc. *Festiuitas hodierna*. Des. *Qui cum patre et spiritu sancto vivis et regnas in secula benedictus Amen. Deo gratias.*

17. Ioannis Sachs sermones duo in Cena Domini. [1] (f. 114). *Incipit alia Collatio In die Cene Ad Clerum facta per venerabilem virum Magistrum Iohannem Sachs de Rürnberga Doctorem In thelogia Salzburge ad sanctum petrum In refectorio. Anno domini 1434*. Inc. *Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci* etc. *lectum est iam in presenti*. Des. *ad resurrectionem et gloriam cum deo patre et spiritu sancto in secula benedictus Amen*. [2] (f. 118). *Collatio facta in die Cene... anno 1438*. Inc. *Mandatum nouum do vobis*. Des. *peracta Cena christus iuit per passionem et mortem acerbissimam ad paterne maiestatis gloriam ad quam*

ipse nos perducat etc. Sequitur nota *Et sic est finis huius Collationis facte Coram Reuerendissimo in christo patre et domino domino Johanne Archiepiscopo Apostolice sedis legato.*

18 (f. 131). ⟨Sessiones concilii Basileensis⟩ usque ad sessionem XXV inclusive (Mon. conc. gen. sec. XV, Concilium Basileense ed. Birk, tom. II, vol. 1, p. 49 sqq.). Opus tamen imperfectum est: plura enim desunt, ut e. g. capp. VII. X et pars capp. IX et XI sessionis I; capp. I. II sessionis IV. Sessiones vero XXV. XII. XV. XVI. XVIII. XIX. XX vel integre vel ex parte repetitae sunt f. 218 et seqq.

In foliis 204-218 haec inserta sunt: [1] (f. 204) *Copia littere confessionalis super huiusmodi indulgentijs* (inc. *Uniuersis presentes litteras inspecturis Ego talis tenore presencium,* des. *Datum sub bulli* (!) *dicte Synodi. Anno etc.*); [2] (f. 204^v) *Copia bulle presentationis ambasiatorum missorum ad greciam cum galeis et alii* (!) *necessarijs* (inc. *Venerabilibus Johanni Lubucensi* etc. *Dum exquisicionem vestre circumspecionis industria,* des. *Datum Basilee V Kal. Marcij Anno 1434*); [3] (f. 205^v) *Errores Sazacenorum seu illorum qui scopam uel baculum equitatus probant* (inc. *Primo quelibet persona cuiusuis sexus,* des. *cordis malitia*); [4] (f. 207) *auisamenta contra annatas primos fructus etc. pro camera apostolica consueta dari pro beneficijs et dignitatibus* (inc. *Cum ad reformationem ecclesie universalis,* des. *sit omnino ipso facto invalidum et inane*); [5] (f. 208) *Indultum quod aliquid voluntati potest pro talibus pape uel cardinalibus* (inc. *Cum vero rationale existat quod ecclesia,* des. *deliberari et prouideri*); [6] (f. 213) Nota quae inc. *Ego walramus in baden plebanus predicte sessioni* (scil. XXV) *interfui*, et des. *in congregatione obiecte...*; [7] (f. 222^v) Testimonia de Iesu Christo ex Iosephi Flavii De antiquitatibus Iudaicis excerpta.

Codex binis columnis et a f. 131 lineis plenis currenti littera non una manu exscriptus est. Tituli litteraeque initiales usque ad f. 121 minio, a f. 131 atramento exarata sunt. Ff. I. 121^v. 122-130. 206^v. 208^v. 209. 214^v. 215-217. 221^v. 222^r. 230^v. 231 vacua. In margine folii 6^r interiore rubris litteris haec occurrit notula: *Hic liber est Monastery Santi Andree cijs brayssinanensis.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

457. Saec. XV in., membran., mm. 231 × 157, ff. II. 84.

1. ⟨Pseudo-⟩Augustini [1] (f. 1) Soliloquia animae ad Deum (M. 40, 863-898); [2] (f. 43^v) Scala paradisi (M. ibid., 997-1004). Des. *Omnis gloria omnis laus. omnis uirtus. omnis sapientia. Omnis honor sit deo patri et gloriose uirgini marie amen.*

2. S. Bernardi [1] (f. 52^v) Meditationes piissimae de cognitione humanae cognitionis (M. 184, 485-508); [2] (f. 76^v) sermo De passione Christi.

Inc. *Ut magnum uerbis sermo exordium sumat.* Des. *qui pro reconciliandis sibi peccatoribus tanta sustinuit dominus iesus christus qui* etc.

Liber rotundo charactere nitide exaratus litteras opusculorum initiales praebet auro coloribus et imaginibus depictas, litteras maiores rubro et caeruleo exornatas, titulos minio exscriptos. Correctiones notabilia solutionesque nexuum verborum alia saec. XV manus hic illic addidit. Ff. I^r. II^v. 82^v. 83^v. 84 vacua. F. I^v contentorum index et modus quidam conficiendi medicinam. II^r in summo margine *G. de Sancto angelo* et inferne quaedam erasa et notula *Ti ò portato oggi questo dì 12 di maggio 1473. in nome di messer guasparre sopra dicto nel quale libro sonno i soliloquij di sancto agostino* etc. dein *n.° 32.* F. 83^r quaedam nullius pretii, pauca erasa, possessoris notula *Ego gaspar de sancto angelo etc. emi hunc librum ab uno canonico Regulari sancti Augustini* etc. *Anno domini M CCCC LXXIJ die 13 septembris* etc., et in marg. inf. ⟨G. d⟩*e Sancto angelo.*

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

458. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 304×208, ff. 244 (– ff. 111. 120 librarii oscitatione omissis).

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1^r). Soliloquiorum libri I-II (M. 32, 869-904), praevio capite 4 lib. I Retractationum (M. ibid., 589-590). [2] (f. 20^r). Sermo 351 (M. 39, 1535-1549). [3] (f. 28). De agone christiano (M. 40, 289-310). [4] (f. 37). De gratia novi Testamenti, seu epistula 140, praevio cap. 26 lib. II Retractationum (M. 33, 539-577). [5] (f. 59). De praesentia Dei, seu epistula 187 (M. ibid., 832-848). [6] (f. 66^v). De divinatione daemonum (M. 40, 581-592), praevio cap. 30 lib. II Retractationum. [7] (f. 71). De incarnatione Verbi libri I-II (M. 42, 1175-1194, append.). [8] (f. 82). De essentia divinitatis (M. ibid., 1199-1208, append.). [9] (f. 87^r). Tractatus adversus quinque haereses (M. ibid., 1101-1116). [10] (f. 98). De gratia et libero arbitrio (M. 44, 881-912).

2 (f. 115). **Gennadii Massiliensis** De ecclesiasticis dogmatibus (in ms. *liber augustini...* M. 58, 979-1000).

3 (f. 121^v). ⟨**M. Aurelii Cassiodori**⟩ De anima (M. 70, 1279-1308). Praeit parvum fragmentum dialogi quaestionum LXV ⟨pseudo-⟩Augustini (M. 40, 733 usque ad v. *ut percumtanti* (!) *respondeas mihi in qua obscuritatem*).

4. S. Augustini [1] (f. 137) De spiritu et littera (M. 44, 201-246); [2] (f. 159) De origine animae hominis liber, seu epistula 166 (M. 33, 720-733).

5 (f. 165). **S. Hieronymi** epistula 134 in fine diversa ab edita apud M. 22, 1161-1162.

6. S. Augustini opera. [1] (f. 165^v). De quantitate animae (M. 32, 1035-1080). Subtexitur (f. 190^v, col. 1, lin. 16) caput 10 lib. I Retractationum. [2] (f. 191^r).

De videndo deo liber, seu epistula 147 (M. 33, 596-622). [3] (f. 206). Dialogus quaestionum LXV (M. 40, 733-752, append.). [4] (f. 223). De natura et gratia (M. 44, 247-290).

Codex binis columnis exscriptus. Litterae maximae auro et coloribus, maiores autem rubro et caeruleo depictae. Tituli minio exarati et littera initialis prima imaginibus conspicua. In marginibus notabilia, additiones et lemmata ipsius praesertim librarii manu passim occurrunt. Folium 121ᵛ et pars sequentis saec. XV exarata. F. 244ᵛ vacuum.

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

459. Saec. XI-XII, membran., mm. 282×218, ff. 158.

S. Augustini Confessionum libri I-XIII usque ad v. *semper quietus es* (M. 32, 659-868, lin. 29).

Codex diversis manibus oscitanter exaratus notabilia duabus manibus saec. XV conscripta in marginibus praebet. Librorum initiales desunt, praeter litteras II et III libri, quae minio, et libri X, quae atramento delineata est. Tituli aut nigro aut rubro colore depicti. Correctiones praesertim inter lineas hic illic occurrunt. In summo et imo margine folii 1 titulus perevanidus et ex parte erasus. In margine inf. foliorum 157ᵛ. 158ᵛ quaedam abrasa.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

460. Saec. XV in., membran., mm. 258×182, ff. II. 183 (— ff. 20-29, + f. 97ᵃ librarii oscitatione omissis).

S. Augustini Confessionum libri I-XIII (M. 32, 659-868), praevio cap. 6 lib. II Retractationum (M. ibid., 632).

Ff. Iᵛ. IIʳ sermonis fragmentum complet, quod inc. *Superius dixerat dominus ad discipulos suos. Si me persecuti sunt et uos persequentur,* et des. *Qui me odit inquit, et patrem meum odit, etc.*

F. 181. ⟨Petrarcae distichon in libros Confessionum *Nunc celer* etc. et breve excerptum de eisdem ex epist. ad Gerardum⟩. Sequitur excerptum alterum quod inc. *Non enim mediocriter errat qui magno bono prefert mediocre bonum,* et des. *neque dissimulato bono decipiamur.*

F. 182. Tria excerpta ex Flavii Iosephi Antiquitatibus latine reddita, quae distinctius recensere non iuvat. F. 183. Carmen, vulgo *sonetto,* cum titulo *Loquitur humanum caput mortuum et consumptum.* Inc. *Pon qui, pon mente ad la gioiosa testa.*

Litterae singulorum librorum initiales atramento et caeruleo colore distinctae; prima vero et auro illita est. Tituli minio exarati. Additiones, correctiones et notabilia in marginibus hic illic occurrunt. Ff. I. II.ᵛ 1ᵛ. 183ᵛ vacua. In margine f. 2ʳ inferiore stemma card. Iordani Ursini († 1439). In folio 182ᵛ scriptum legimus *Iste liber fuit quondam R͠mi domini Jordani cardinalis de Vrsinis et venit ad manus domini Justini de plano aduocati concistorialis aui mei pauli quando ipse dominus Justinus fuit executor dicti domini Jordani ex testamento suo prout mihi rettulit genitor meus venerandus dominus coro-*

natus cuius anima feliciter et in pace quiescat. 183 duo remedia ad visum recuperandum, quorum alteri praeit nota *Recepta M. Girardi de Cumis quam in semetipso expertus est. Et XII annis usus ocularijs uitreis ita quod sine ipsis uidere non poterat* etc.; et in calce carminis, de quo superius diximus, nomen *Marcellus de plano.*

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

461. Saec. XII, membran., mm. 333 × 220, ff. 138.

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). Confessionum libri I-XIII (M. 32, 659-868). **2** (f. 63). Capita 5. 6. 8 libri I Retractationum (M. ibid., 590-594). **3** (f. 63v). De peccatorum meritis et remissione libri I-III (M. 44, 109-200), proposito cap. 33 lib. II Retractationum usque ad v. *posse corrigi sperans* (M. 32, 643). Liber III inscribitur *Incipit epistola ad eundem* (scil. Marcellinum) *de causa baptismi parvulorum.* **4** (f. 90). De spiritu et littera (M. 44, 201-246), praemisso cap. 37 lib. II Retractationum (M. 32, 645-646). **5** (f. 104). De cura pro mortuis gerenda (M. 40, 591-610), praevio cap. 64 lib. II Retractationum (M. 32, 655-656). **6** (f. 109v). De immortalitate animae (M. 32, 1021-1034). **7** (f. 115). De quantitate animae (M. ibid., 1035-1080). **8** (f. 128v). De praesentia Dei liber, seu epistula 187, praeeunte cap. 49 lib. II Retractationum (M. 33, 832-844). **9** (f. 133). De octo Dulcitii quaestionibus (M. 40, 147-170), praemisso cap. 65 lib. II Retractationum (M. 32, 656).

Codex binis columnis non una manu descriptus litteras maximas habet aut rubro caeruleo viridi colore, aut rubro et caeruleo, aut atramento, aut minio depictas, litteras maiores uno tantum colore exaratas, titulos rubros. Singuli opusculorum libri nullam praebent capitum distinctionem. Librarius alter saec. XV notabilia hic illic in marginibus apposuit, et folio 18r imaginem s. Augustini, ff. 91v. 92r tres facies atramento delineavit. In summo folii 1r margine notula saec. XIV-XV perevanida. F. 138v duae notulae erasae, index operum in codice contentorum, nota *Antonius isto nil sapiens* | *Mundo sal ludovicus* aliaque nullius pretii manibus praesertim saec. XV in. conscripta.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Maii card. bibliothecarii.

462. Saec. XV, membran., mm. 226 × 160, ff. I. 162.

S. Augustini Confessionum libri I-XIII, nulla habita capitum distinctione (M. 32, 659-868). Praemittitur cap. 6 libri II Retractationum (M. ibid., 632).

F. Iv. Petrarcae dystichon in libros Confessionum *Nunc celer* etc. et breve excerptum de eisdem ex epistula ad Gerardum *Lege Augustini* etc.

Codex diligenter exaratus titulos habet rubros litterasque initiales auro illitas coloribus et floribus conspicuas. In littera libri I initiali s. Augustini imago depicta est. Paucae correctiones variaeque lectiones ipsius librarii manu in marginibus occurrunt. F. Ir. 161v. 162 vacua.

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

463. Saec. XV, membran., mm. 432 × 286, ff. 440.

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). De doctrina christiana libri I-IV (M. 34, 15-122), praevio cap. 4 lib. II Retractationum (M. 32, 631-632). **2** (f. 27^{r}). De Trinitate libri I-XV (M. 42, 819-1098). Praeeunt 1) cap. 15 lib. II Retractationum (M. 32, 635-636); 2) epistula 174 (M. 33, 758). **3** (f. 104^{r}). De Genesi ad litteram libri I-XII (M. 34, 245-489), praemisso cap. 24 lib. II Retractationum (M. 32, 640). **4** (f. 166). Quaestionum in Heptateuchum libri I-VII, praeeunte cap. 55 lib. II Retractationum (M. 34, 545-824). **5** (f. 236^{v}). Quaestionum evangeliorum libri I-II (M. 35, 1321-1362), praevio cap. 12 lib. II Retractationum (M. 32, 634-635). Praemittuntur libro I (f. 236^{v}) eadem capitula quae apud Migne edita sunt, et libro II (f. 239) alia capitula, quorum I *Quod Zacharias orans audiuit ab angelo* etc., et L *Quod ait orate ne intretis in temptationem.* **6** (f. 247). Liber quaestionum septemdecim in evangelium secundum Matthaeum (in ms. ... *liber Tertius de Questionibus euangelii.* M. 35, 1363-1374), praeviis capitulis quorum I *De ueste domini in passione mutata*, et X *In euulsione spicarum exemplum regis et sacerdotis prolatum* etc. Liber inc. ab ultimo § libri praecedentis et des. in v. *qui illum patrem domini esse arbitrabantur.* **7** (f. 249^{r}). De consensu evangelistarum libri I-IV (M. 34, 1041-1230), praemisso cap. 16 lib. II Retractationum (M. 32, 636-637). Praeeunt (ff, 256. 280. 296^{r}) capita librorum II-IV. **8** (f. 299^{r}). Confessionum libri I-XIII, nulla habita capitum distinctione (M. 32, 659-868). Praemittitur cap. 6 lib. II Retractationum (M. ibid., 632). **9** (f. 352^{r}). Contra Faustum Manichaeum libri I-XXXIII (M. 42, 207-518), praevio cap. 7 lib. II Retractationum (M. 32, 632-633).

Codicem binis columnis diligenter descriptum commendant litterae maximae auro illitae et diversis coloribus, geniis et animalibus distinctae. Tituli rubro atque litterae maiores auro et coloribus pictae. Ff. 438^{v}-440 vacua. In margine folii 1^{r} inf. facies hominis barbati conspicitur quater in orbem repetita.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii

464. Saec. XV, membran., mm. 296 × 212, ff. 108 (— f. 21 librarii oscitatione omisso).

Miscellanea.

1 (f. 1). ⟨**S. Augustini** De doctrina christiana⟩ libri I-IV, praetexto prologo (M. 34, 15-122).

2 (f. 38^{r}). ⟨**Fulgentii** De fide ad Petrum⟩ (M. 65, 671-706).

3. ⟨**Pseudo-Augustini** 1 (f. 50) De conflictu vitiorum et virtutum⟩ usque ad v. *attende que dico* (M. 40, 1091-1103, lin. 11 ab imo); 2 (f. 56).

De spiritu et anima usque ad v. *quem cernere finis* (M. 40, 779-816, lin. 21 ab imo).

4. <**Boetii**> opuscula. [1] (f. 74v). <Quomodo Trinitas unus Deus ac non tres dii> (M. 64, 1247-1256). [2] (f. 77). <Utrum Pater et Filius et Spiritus Sanctus de divinitate substantialiter praedicentur> (M. ibid., 1209-1302). [3] (f. 77v). <Quomodo substantiae in eo quod sint, bonae sint, cum non sint substantialia bona> (M. ibid., 1311-1314). [4] (f. 78v). <Brevis fidei christianae complectio> (M. ibid., 1333-1338). [5] (f. 80v). <De persona et duabus naturis> (M. ibid., 1337-1354).

5 (f. 85v). <**Pseudo-Augustini** De praedestinatione et gratia> (M. 45, 1665-1678).

6. <**S. Augustini**> [1] (f. 91) sermo 9 (M. 38, 75-91), [2] (f. 98) sermo 51 (M. ibid., 332-354).

Codex litteras maximas habet auro et coloribus, et interdum imaginibus quoque excultas, litterasque maiores rubro et caeruleo colore depictas. Ff. 107. 108 vacua. In margine f. 1r inferiore laurea corona locum exornat proprietarii scuto reservatum.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

465. Saec. XV, membran., mm. 290×200, ff. 79.

S. Augustini De doctrina christiana, prologo praetexto (M. 34, 15-122). Praemittitur caput 4 lib. II Retractationum (M. 32, 631-632).

Codex litteras initiales habet auro illitas et coloribus mediocri arte depictas, quarum secunda s. Augustini imaginem praebet. Tituli, praeter secundum notis rubro et nigro colore alterne exscriptum, minio exarati sunt. In marginibus pauca notabilia, paucae correctiones et capitum numeri occurrunt. Ff. 78v. 79 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

466. Saec. XII, membran., mm. 230×144, ff. 77.

Miscellanea.

1 (f. 1). <**Gennadii**> (in ms.... *S. Augustini*) De ecclesiasticis dogmatibus (M. 58, 979-1000; sed in cod. nonnulla capita desiderantur).

2 (f. 8v). *Expositio sancti Augustini De secreto generationis domini nostri ihesu christi* etc. Inc. *Veni ad me et dicam tibi quemadmodum uirgo concepit.* Des. *Ita peperit, quemadmodum ante concepit.*

3 (ibid.). *Incipiunt decreta pontificum romanorum.* Inc. *Beatus Petrus apostolorum princeps antiochenus ordinauit tres episcopos.* Des. *qui noluit preceptis obtemperare apostolicis.*

4. **S. Fulberti** Carnotensis episcopi opuscula. [1] (f. 13). Sermo 1 De Trinitate et unitate (M. 141, 317). [2] (ibid.). Hymnus <De Trinitate> (M.

ibid., 342-343). [3] (f. 13ᵛ). Sermo 7 Contra Iudaeos usque ad v. *Dicit dominus omnipotens* (M. ibid., 331-333, lin. 9 ab imo). [4] (f. 15). Sermo 8 (M. ibid., 334-336). Subtexuntur (f. 17, lin. 2) v. *Liber actuum apostolorum mentionem facit baptismi - ne forte ad nichilum redeas me.* [5] (f. 17ᵛ). *Sermo de spe penitentiae* (est altera pars sermonis 7. M. ibid., 333, lin. 8 ab imo - 334). Subtexuntur v. *Augustinus - habeas securitatem.*

5 (f. 20). **Paschasii Radberti** De corpore et sanguine Domini (in ms. *Incipit liber de Sacramentis christi communione.* M. 120, 1267-1345, D, 2) usque ad v. *uenire ualeamus.* Praemittuntur: [1] (f. 18ᵛ) carmen ad Placidium (M. G. H., Poetae latini aevi Carolini, 2, p. 52 Traube); [2] (f. 19) prologus ad eundem (M. ibid., 1263-1268).

6 (f. 55). **Nicolai** ⟨II⟩ epistula Radulfo Bituricensi archiepiscopo. Inc. *Conquestus. est apostolatui nostro frater noster Sigegodus.* Des. *Pallio uero apostolico eadem die uti illis est licitum quibus est ab apostolica sede permissum.*

7 (f. 55ᵛ). ⟨Dicta quaedam de libris Bibliorum eorumque auctoribus et traductionibus⟩ (in ms. *De libro Amalarii*). Inc. *Primus Moyses scripsit eptaticum.* Des. *terrena monstretur.*

8 (f. 56). *Confessio magistri Berengerij de Sacramento altaris* (M. 148, 1445, B, 6 - 1456, A, 3). Adduntur in fine v. *Hanc confessionem sue fidei de corpore et sanguine domini. a berengerio rome coram. C.XIII. episcopis factam misit papa nicholaus per urbes italie. gallie. germanie. et ad quecunque loca fama prauitatis eius antea peruenire potuit. ut ecclesie que prius doluerant de auerso atque conuerso. postea gauderent de reuerso. atque conuerso.*

9 (f. 57). *Incipit quędam defloratio cuiusdam sapientis super missam, domni scilicet Remigii Antisiodorensis* (est cap. 40 De divinis officiis. M. 101, 1246-1271, inter opera suppositicia Alcuini). Adduntur in fine tres lineae.

10 (f. 77). De ecclesiasticis indumentis. Inc. *Primum indumentum ministris ecclesię Super humerale.* Des. *nec terrenis incumbere nec celestia celare.*

Codex rubricatus non una manu exscriptus est. Folia 1-8 laciniis membraneis refecta, eo quod eorum pars superior perierat, textum aliquantum lacunosum continent. Quaternionum enumeratio, resectis marginibus, ex parte periit. In margine f. 1ʳ inf. manu saec. XIV-XV *liber Augustini de ecclesiasticis domatibus* (!), et alia manu *De ecclesiasticis dogmatibus cum quibusdam aliis.*

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

467. Saec. XV in., membran., mm. 272×186, ff. 98 (+ f. 91ᵃ librarii neglegentia omisso).

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). De spiritu et anima usque ad v. *quem cernere finis. Cui est gloria in secula seculorum amen* (M. 40, 779-816, lin. 21 ab imo, append.). [2] (f. 27ᵛ). Regula ⟨ad servos Dei⟩ (M. 32, 1377-1384).

[3] (f. 31). Sermones ad fratres in eremo commorantes 1-4. 6-18. 26. 19-22. 5 (M. 40, 1235 sqq.). [4] (f. 62). Soliloquiorum animae ad Deum liber (M. 40, 863-898, append.).

2 (f. 85). *Incipiunt meditationes s. Augustini.* Constant ex variis excerptis, quorum praecipua sunt capp. 1. 16. 17. 24-26 Proslogii s. Anselmi (M. 158, 225 sqq.), et ex libro De contritione cordis pseudo-Augustini (M. 40, 943-950). Primum excerptum est cap. 1 Proslogii. Ultimum des. *frigus, sulfur et ignis ardens.*

3 (f. 93v). **S. Augustini** (?) De quattuor virtutibus charitatis (M. 47, 1127-1134; vide etiam M. 39, 1952-1957).

Codex binis columnis gothico-rotundo charactere diligenter descriptus titulos habet rubros et litteras maiores pariter atque maximas rubro et caeruleo colore depictas. Additiones librarius ipse in marginibus hic illic apposuit. Ff. 97v. 98 vacua.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

468. Saec. XV in., membran., mm. 232×170, ff. II. 48 (+ f. 47a librarii oscitatione omisso).

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). De spiritu et anima usque ad cap. 33 inclusive (in ms. *Incipit libellus augustini de cognitione sui ipsius.* M. 40, 779-803). Praemittuntur (f. 1) capita, quorum I *Quid sit animus et qui sunt eius effectus,* et XX *De corporis compositione et sensuum formatione.* [2] (f. 15). *Confessio beati Augustini ad Deum.* Inc. *Audi domine deus meus. Confiteor crimina et delicta mea.* Des. *Cui est cum deo patre... equus honor per gloria in secula seculorum. Amen.* [3] (f. 15v). *Augustinus de bona uoluntate.* Inc. *Ecce o homo quod malum est.* Des. *donec intret gaudium domini sui. Ibi permansuri in eternum. Amen.*

2. S. Bernardi [1] (f. 17) Meditationes de humana conditione, praeviis capitulis (M. 184, 485-508); [2] (f. 29) Tractatus de interiori domo (M. ibid., 507-552). Praeeunt (f. 16) capitula, quorum I *De interiori domo hedificanda idest de conscientia,* et XLVIII *Quod anima debet erigere se ad sublimia contemplanda.*

Codex fine mutilus alia plura saec. XVI continebat, ut eruitur ex inventario Rainaldiano. Idem binis columnis exaratus titulos habet rubros, et litteras initiales singulorum librorum et capitum rubro et caeruleo colore depictas. Librarius ipse lemmata additionesque in marginibus apposuit. F. Ir vacuum. Iv index saec. XV conscriptus.

In tegumenti tabulis scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

469. Saec. XV, membran., mm. 273×193, ff. I. 70 (— f. 15 librarii oscitatione omisso).

S. Augustini opera complura.

1 (f. 1). De continentia (M. 40, 349-372). **2** (f. 11). De patientia (M. ibid., 610-626). **3.** Sermones [1] (f. 16v) 351 (M. 39, 1535-1549), [2] (f. 23) De

Urbis excidio (M. 40, 716-724, append.), [3] (f. 26) 37 (M. 38, 221-235), [4] (f. 32v) 71 (in ms. *liber de peccato in spiritum sanctum.* M. 38, 445-467), [5] (f. 42v) 12 (M. 38, 100-106). **4** (f. 46). De fide rerum quae non videntur (in ms.... *rerum invisibilium.* M. 40, 171-180). **5** (f. 50). De praedestinatione et gratia (in ms.... *de predestinatione divina.* M. 45, 1665-1668, append.). **6** (f. 56). Sermo 4 (M. 38, 33-52).

Codex binis columnis exscriptus titulos rubros litterasque initiales auro et coloribus conspicuas praebet. Additamenta in marginibus pauca sunt. Ff. Iv. 68-70 vacua. In membranae frustulo f. Ir adglutinato index manu eiusdem saec. XV conscriptus.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

470. Saec. XII in., membran., mm. 362×250, ff. V. 64.

S. Augustini opera.

1 (f. 1). ⟨De quantitate animae⟩. Liber initio mutilus inc. a v. ⟨qui loquentem⟩ *neminem audierit* (M. 32, 1052, lin. 10 ab imo - 1089). **2** (f. 14v). De fide et operibus (M. 40, 197-236), praevio capite 38 libri II Retractationum (M. 32, 646). **3** (f. 29v). Retractationum liber I; - (f. 52) II (M. 32, 683-656), praeviis (f. 28v) capitulis.

Codex binis columnis perbelle exaratus titulos, interlocutorum nomina, litteras initiales, capitum numeros minio exhibet depicta. Correctiones interlineares altera praesertim manu saec. XII; notulae marginales saec. XIII conscriptae hic illic occurrunt. Ff. I-V vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

471. Saec. XII, membran., mm. 356×240, ff. III. 154 (— f. 29 librarii neglegentia omisso).

S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39). Praemittuntur (ff. IIIv. 83. 111v) eorundem indices in Matthaeum, in Lucam, in Ioannem.

[1] (f. 1) 109, [2] (f. 2) 52, [3] (f. 6v) 53, [4] (f. 10) 54, [5] (f. 11) 55, [6] (f. 12) Sermo *de uerbis domini in euangelio secundum matheum diligite inimicos vestros* (inc. *Euangelium cum legeretur. audiuit nobiscum sanctitas vestra;* des. *Calicem salutaris accipiam et nomen domini inuocabo),* [7] (f. 13) 58, [8] (f. 15v) 61, [9] (f. 18) 62, [10] (f. 22v) 63, [11] (f. 23) 66, [12] (f. 24) 126 (ex hoc cod. ed. Mai, Nova Patrum Biblioth., 1, 289-298), [13] (f. 31) 67 (omissa in fine oratione), [14] (f. 31) 69, [15] (f. 32) 70, [16] (f. 33) 127 Mai (ex hoc cod.), [17] (f. 33v) 71, [18] (f. 43) 72, [19] (f. 44v) 73, [20] (f. 45v) 74, [21] (f. 46v) 76, [22] (f. 48v) 72 append. (in ms. *sermo eraclij presbiteri*: inc. ut in nota 6 ap. M. 39, 1884), [23] (f 50) 78, [24] (f. 53) 81, [25] (f. 56v) 83, [26] (f. 58v) 82, [27] (f. 62) 85, [28] (f. 63v) 84, [29] (f. 64) 86 (valde lacunosus), [30] (f. 64v) 87, [31] (f. 68v) 88,

[32] (f. 75) 91, [33] (f. 77) 92, [34] (f. 77^{v}) 97, [35] (f. 78^{v}) 93, [36] (f. 81) 94, [37] (f. 81^{v}) 95, [38] (f. 83^{v}) 98, [39] (f. 85^{v}) 99, [40] (f. 88^{v}) 100, [41] (f. 89^{v}) 101, [42] (f. 92^{v}) 102, [43] (f. 93) 171, [44] (f. 94^{v}) 103, [45] (f. 96) 104, [46] (f. 97) 105, [47] (f. 100) 106, [48] (f. 101) 107, [49] (f. 102^{v}) 108, [50] (f. 104) 110, [51] (f. 105^{v}) 111, [52] (f. 106) 112, [53] (f. 108^{v}) 113, [54] (f. 110) 115. [55] (f. 116^{v}) 122, [56] (f. 118^{v}) 123, [57] (f. 119^{v}) 128 Mai (ex hoc cod.), [58] (f. 121) 127, [59] (f. 125) 128, [60] (f. 128) 129, [61] (f. 130) 130, [62] (f. 131^{v}) 132, [63] (f. 132^{v}) 129 Mai (ex hoc cod.), [64] (f. 133) 134, [65] (134^{v}) 136, [66] (f. 136^{v}) 130 Mai (ex hoc cod.), [67] (f. 137^{v}) 135, [68] (f. 139) 137, [69] (f. 143) 138, [70] (f. 146) 125 Mai (ex hoc cod.), [71] (f. 146^{v}) 354, [72] (f. 148^{v}) 142, [73] (f. 152) 141, [74] (f. 153) 146.

F. II^{r} ⟨Itinerarium Hierosolymitanum⟩ continet manu saec. XIII in. exaratum. Inc. *In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen. Siquis ad ierusalem ire uoluerit.* Des. *et ibi fuit domus sua.*

Codex binis columnis diligenter exscriptus titulos litterasque sermonum initiales minio exhibet depicta. Lacunas alia manus paulo recentior in spatiis consulto a priore librario vacuis relictis explevit. Angelus vero Mai numerum, quem singuli sermones in Maurinorum editione prae se ferunt, saepissime iuxta sermonum initia notavit. Ff. I. II^{r} (mm. circiter 216 × 236). III. 154 vacua. I intercisum.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

472. Saec. XII ex., membran., mm. 302 × 189, ff. 229.

S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39).

[1] (f. 2^{v}) 109, [2] (f. 4) 54, [3] (f. 6) 268 append. (M. vol. 39), [4] (f. 7^{v}) 55, [5] (f. 9^{v}) 61, [6] (f. 15) 62, [7] (f. 23) 100, [8] (f. 25^{v}) 67 (prece in fine omissa) [9] (f. 29^{v}) 70, [10] (f. 31) 69, [11] (f. 33) 72, [12] (f. 36) 76, [13] (f. 39) 72 append., [14] (f. 41) 71, [15] (f. 59^{v}) 83, [16] (f. 64) 82, [17] (f. 71) 84, [18] (f. 72) 88, [19] (f. 85^{v}) 82 append., [20] (f. 87^{v}) 75 append., [21] (f. 91^{v}) 97, [22] (f. 92^{v}) Quaestio 59 ex 83 (M. 40, 44-48), [23] (f. 96^{v}) sermo 93, [24] (f. 102^{v}) 102, [25] (f. 104^{v}) 367, [26] (f. 106) 103, [27] (f. 107) 104, [28] (f. 111) 84 append., [29] (f. 113) 105, [30] (f. 119) 106, [31] (f. 121^{v}) 110, [32] (f. 124) 111 usque ad v. *Conuersi ad dominum* (M. 38, 647, lin. 15), [33] (f. 125^{v}) 112, [34] (f. 129^{v}) *Item sermo eiusdem de uerbis domini in euuangelio secundum lucam. Homo quidam habuit duos filios* (inc. *In lectione euangelica quam audiuimus... Denique filius minor,* des. *sacramentum aperiat.* Est pars Enarrationis II in psalmum LXX. Migne 36, 896, lin. 27 sqq.), [35] (f. 132) sermo 113, [36] (f. 135^{v}) 115, [37] (f. 139^{v}) 123, [38] (f. 141^{v}) 124, [39] (f. 143) 128 [40] (f. 149) 98, [41] (f. 152^{v}) 129, [42] (f. 156^{v}) 132, [43] (f. 158^{v}) In Ioannem tractatus 33 (M. 35, 1647-1651), [44] (f. 163) sermo 134, [45] (f. 166) 137, [46] (f. 174) 138, [47] (f. 179^{v}) 139, [48] (f. 183) 96 append., [49] (f. 185^{v}) 354, [50] (f. 191^{v}) 142

usque ad cap. 5 inclusive, [51] (f. 193) 141, [52] (f. 194^{v}) In Ioannem tractatus 71 usque ad v. *qui esset arguendus ostenditur* (M. 35, 1820-1821, lin. 36), [53] (f. 195^{v}) 97 append., [54] (f. 196) 246 append., [55] (f. 200^{v}) 87, [56] (f. 208) 143, [57] (f. 210^{v}) 144, [58] (f. 213) 146, [59] (f. 214) 52, [60] (f. 222) 127, [61] (f. 227^{v}) 384.

Litterae singulorum sermonum initiales rubro et caeruleo colore excultae; tituli autem, pariter ac sermonum numeri, minio depicti. Correctiones librarius ipse, perpaucas vero notulas altera manus saec. XIII in marginibus exaravit. Ff. 1. 2^{r} index ab eodem codicis librario descriptus. F. 229^{v} calami probationes saec. praesertim XIV-XV nullius momenti, quas inter haec occurrit: *Qui bona vina bibit tucius in paradisum ibit | Et quia credo mori potabo de meliori.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

473. Saec. XIV, membran., mm. 329 × 230, ff. 172.

1. S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39). [1] (f. 1^{v}) 109 [2] (f. 2) 54, [3] (f. 2^{v}) 268 append. (M. vol. 39), [4] (f. 3) 55, [5] (f. 4) 61, [6] (f. 5^{v}) 62, [7] (f. 8) 100, [8] (f. 9) 67 (prece in fine omissa), [9] (f. 10) 70, [10] (f. 10^{v}) 69, [11] (f. 11^{v}) 72, [12] (f. 12) 72 append., [13] (f. 13) 83, [14] (f. 14) 82, [15] (f. 16) 84, [16] (f. 16^{v}) 88, [17] (f. 20^{v}) 82 append., [18] (f. 21) 75 append. (usque ad v. *putas ubi mittendus*, reliqua invenies f. 27), [19] (f. 21^{v}) 175, [20] (f. 23) 176, [21] (f. 24) 26, [22] (f. 26) 30 (usque ad v. *Quid discimus a te?* reliqua invenies f. 21^{v}), [23] (f. 28) Quaestio 59 ex 83 (M. 40, 44-48), [24] (f. 29) sermo 102, [25] (f. 29^{v}) 367, [26] (ibid.) 103, [27] (f. 30^{v}) 104, [28] (f. 31) 84 append., [29] (f. 32) 105, [30] (f. 33^{v}) 106, [31] (f. 34^{v}) 110, [32] (f. 35) 111, [33] (f. 35^{v}) 112, [34] (f. 36^{v}) *Sermo eiusdem de uerbis domini in euangelio secundum lucam. homo quidam habuit duos filios* (inc. *In lectione euangelica... Denique filius minor*, des. *sacramentum aperiat.* Est pars Enarrationis II in psalmum LXX. Migne, 36, 896, lin. 27 sqq.), [35] (f. 37^{v}) sermo 113, [36] (f. 38^{v}) 115, [37] (f. 39^{v}) 171, [38] (f. 40) 117, [39] (f. 42^{v}) 108, [40] (f. 43^{v}) 122, [41] (f. 44^{v}) 123, [42] (f. 45) 124, [43] (f. 46) 128, [44] (f. 47^{v}) 98, [45] (f. 48^{v}) 129, [46] (f. 50) 132, [47] (f. 50^{v}) In Ioannem tractatus 33 (M. 35, 1647-1651), [48] (f. 52) sermo 134, [49] (f. 52^{v}) 137, [50] (f. 55) 138, [51] (f. 56^{v}) 139, [52] (f. 57) 96 append., [53] (f. 58) 354, [54] (f. 59) 141, [55] (f. 59^{v}) In Ioannem tractatus 71 usque ad v. *qui esset arguendus ostenditur* (M. 35, 1820-1821, lin. 36), [56] (f. 60) 97 append., [57] (ibid.) 246 append., [58] (f. 61^{v}) 87, [59] (f. 63^{v}) 143, [60] (f. 64^{v}) 144, [61] (f. 65) 146, [62] (f. 65^{v}) 52, [63] (f. 68) 127, [64] (f. 70) 384, [65] (f. 70^{v}) 131, [66] (f. 72) 163, [67] (f. 73^{v}) 153, [68] (f. 75^{v}) 154, [69] (f. 77) 155, [70] (f. 79^{v}) 165, [71] (f. 80^{v}) 174, [72] (f. 82) 156, [73] (f. 84) 294, [74] (f. 87) 169, [75] (f. 90) 158, [76] (f. 91^{v}) 159, [77] (f. 92^{v}) 161, [78] (f. 94^{v}) 108 append., [79] (f. 95) 178, [80] (f. 96^{v}) 27, [81] (f. 97^{v}) Quaestio 71 ex 83 (M. 40, 80-83), [82] (f. 98) sermo 164, [83] (f. 100) 157, [84] (f. 100^{v}) 167 (inc. *Audistis. immo omnes audiuimus*), [85] (f. 101) 100

append., [86] (f. 101ʳ) 99 append., [87] (f. 102ᵛ) 43, [88] (f. 103ʳ) 180, [89] (f. 105) 181, [90] (f. 106) 182, [91] (f. 107ʳ) 183, [92] (f. 108) 172, [93] (ibid.) 173.

2 (f. 109). **S. Isidori Hispalensis** episcopi Synonymorum (in ms. *soliloquiorum*) libri I-II, praevio prologo: *Venit nuper* (M. 83, 827-868).

3 (f. 117ᵛ). **S. Augustini** In Ioannis evangelium tractatus I usque ad v. *Quo autem ascendit cor hominis* (M. 35, 1379-1381, lin. 9).

4 (f. 118). **Gennadii** (in ms. *beati augustini*) De ecclesiasticis dogmatibus (M. 58, 979-1000). Praemittuntur capita, quorum I *De fide,* et LI *De eo qualiter ad ymaginem· dei anima sit creata.*

5. **S. Augustini** [1] (f. 120ʳ) sermo 71; [2] (f. 125) De cognitione verae vitae usque ad v. *peccata consumunt et sic perueniamus ad vitam eternam. Amen* (M. 40, 1005-1016, lin. 11 ab imo, append.). Libro expleto (f. 128), notula *Explicit liber beati augustini de cognitione vere vite quam fecit fratribus heremitis in monte pisano ipso exeunte fratre anno etatis sue uigesimo primo ab anno domini . CCCC°. IX°.*

6 (f. 128). **⟨Pseudo-Cypriani⟩** (in ms. *augustini*) De singularitate clericorum (3, p. 173-220 Hartel).

7. **S. Augustini** opera. [1] (f. 135). De spiritu et anima. Textus qui multis scatet lacunis des. in v. *ad quam nos perducat* etc. (M. 40, 779 sqq., append.). [2] (f. 145). Retractationum liber I; - (f. 153ʳ) liber II (M. 32, 583-656). Utrique libro praemittuntur capita. [3] (f. 158). De vera et falsa paenitentia (M. 40, 1113-1130, append.). Sermones [4] (f. 162) 350, [5] (f. 162ʳ) 346, [6] (f. 163) 347, [7] (f. 163ʳ) 348.

8 (f. 164). **S. Prosperi** Liber sententiarum ex operibus s. Augustini delibatarum (in ms. *Incipit liber beati augustini de uera innocentia.* M. 51, 427-496).

9 (f. 170ʳ). **S. Augustini** sermo De disciplina christiana (M. 40, 669-678).

Codex binis columnis mendosissime exaratus unam tantum habet litteram initialem, quae auro coloribus et imaginibus ornata est. Tituli minio descripti. Notulae et correctiones tum ipsius librarii manu, tum aliorum saec. XIV. XV in marginibus hic illic occurrunt. Singulis fere sermonibus A. Mai in spatiis litteris initialibus reservatis eosdem numeros apposuit, quibus iidem sermones in Maurinorum editione signati sunt. F. 1ʳ sermonum index ab eodem librario conscriptus.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

474. Saec. IX, membran., mm. 345×294, ff. I. 166.

S. Augustini sermones, (M. voll. 38-39), praevio (f. 1) indice.

[1] (f. 1ʳ) 109, [2] (f. 2ᵛ) 54, [3] (f. 3ʳ) 268 append. (M. 39), [4] (f. 4) 55, [5] (f. 5) 61, [6] (f. 7) 62, [7] (f. 10) 100, [8] (f. 11) 67 (prece in fine omissa), [9] (f. 12ᵛ) 70, [10] (f. 13) 69, [11] (f. 14) 71, [12] (f. 21ʳ) 72, [13] (f. 22ʳ) 76,

[14] (f. 23^{r}) 72 append., [15] (f. 24^{r}) 83, [16] (f. 26) 82, [17] (f. 29) 84, [18] (ibid.) 88, [19] (f. 34) 82 append., [20] (f. 35) 75 append., [21] (f. 36) 97, [22] (f. 36^{r}) Quaestio 59 ex 83 (M. 40, 44-48), [23] (f. 37^{r}) sermo 93, [24] (f. 40) 102, [25] (f. 40^{v}) 367, [26] (f. 41) 103, [27] (f. 42) 104, [28] (f. 43) 84 append., [29] (f. 43^{r}) 105, [30] (f. 46) 106, [31] (f. 46^{r}) 110, [32] (f. 47^{v}) 111, [33] (f. 48^{r}) 112, [34] (f. 50) *Item eiusdem de uerbis domini in evangelium secundum Lucam Homo quidam habuit duos filios* (inc. *In lectione euuangelica... Denique filius,* des. *sacramentum aperiat.* Est pars Enarrationis II in ps. LXX. Migne, 36, 896, lin. 27 sqq.), [35] (f. 50^{r}) sermo 113, [36] (f. 52) 115, [37] (f. 53) 171, [38] (f. 54) 109 append., [39] (f. 55) 117, [40] (f. 58^{r}) 108, [41] (f. 59^{v}) 122, [42] (f. 61) 123, [43] (f. 61^{r}) 124, [44] (f. 62^{r}) 128, [45] (f. 64^{r}) 98, [46] (f. 66) 129, [47] (f. 67^{r}) 132, [48] (f. 68) ⟨In Ioannem tractatus 33⟩ (M. 35, 1647-1661), [49] (f. 70) sermo 134, [50] (f. 71) 137, [51] (f. 74) 138, [52] (f. 76) 139, [53] (f. 77) 96 append., [54] (f. 78) 354, [55] (f. 80) 142 usque ad v. *omnia possidebis* (M. 38, 781, lin. 35), [56] (f. 81) 141, [57] (f. 81^{r}) ⟨In Ioannem tractatus 71⟩ usque ad v. *qui esset arguendus ostenditur* (M. 35, 1820-1821, lin. 36), [58] (f. 82) sermo 97 append., [59] (ibid.) 246 append., [60] (f. 84) 87, [61] (f. 86^{v}) 143, [62] (f. 87^{r}) 144, [63] (f. 88^{r}) 146, [64] (f. 89) 52, [65] (f. 92) 127, [66] (f. 94^{r}) 384, [67] (f. 95) 131, [68] (f. 97) 163, [69] (f. 99) 176, [70] (f. 100) 156, [71] (f. 103) 197 append., [72] (f. 104) 172, [73] (f. 105) 153, [74] (f. 107^{r}) 154, [75] (f. 110^{r}) 155, [76] (f. 114) 165, [77] (f. 116) 174, [78] (f. 118) 175, [79] (f. 120) 26, [80] (f. 122^{r}) 30, [81] (f. 124^{r}) 294, [82] (f. 129^{r}) 169, [83] (f. 134^{r}) 158, [84] (f. 136^{r}) 159, [85] (f. 138^{r}) 161, [86] (f. 141^{r}) 178, [87] f. 143^{r}) 27, [88] (f. 144) Quaestio 71 ex 83 (M. 40, 80-83), [89] (f. 146) sermo 164, [90] f. 148^{r}) 157, [91] (f. 150) 167, [92] (f. 150^{r}) 100 append., [93] (f. 151) 99 append. [94] (f. 152^{r}) 43, [95] (f. 154^{r}) 180, [96] (f. 157) 181, [97] (f. 159) 182, [98] (f. 160^{r}) 183, [99] (f. 162^{r}) 172, [100] (f. 163^{r}) 173, [101] (f. 165) 109 append.

F. 165^{r} (mm. circiter 235 × 144) continet ⟨fragmentum commentarii in Iob V, 17⟩. Inc. *Beatus homo qui corripitur a domino quia per hoc quod peccator dolore correptionis premitur.* Des. *interiora discernens ipsis spiritalibus prouectibus.*

Codex duabus columnis perbelle exaratus titulos habet litteris uncialibus aut capitalibus rusticis descriptos. Notabilia in marginibus et correctiones interlineares et marginales tum librarius ipse, tum alii praesertim saec. X passim conscripserunt. Complurium foliorum margines inferiores vel exteriores excisae sunt. F. I. 166 vacua. In marg. f. 2^{r} nomen card. *Ioffridi* (Jouffroy). In margine sup. f. 5^{v} *Li* f. 6^{r} *ber* f. 6^{v} *sancti* f. 7 *Vi* f. 7^{v} *ven* f. 8 *tii* f. 8^{v} *Ver* f. 9 *zi* f. 9^{v} *a* f. 10 *cen* f. 10^{v} *sis* f. 11 *mo* f. 11^{v} *nas* f. 12 *terij*, quae verba a f. 7 sunt in rasura (cf. Gottlieb, *Ueber mittelalterliche Bibliotheken*, Leipzig 1890, p. 149). In foliis 81^{v}. 104^{v} notulae erasae. F. 95 responsoria duo de s. Martino, quorum posterius notis musicis instructum est (I inc. *Con uideret beatus martinus;* II inc. *Pater insignis confessor*), notula *Hucusque ab abbate et praeceptore*

lupo requisitum et distinctum est, et altera notula, margine exciso, valde pessumdata *Ratafrid. diāc.....* A. Mai in marg. sup. f. 1r *omnes editi* scripsit, itemque iuxta titulum singulorum sermonum *ed*<itus> apposuit. F. 165v quaedam nullius momenti, quae inter *Est liber scriptus qui scripsit sit benedictus*. Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliothecken* in *Sitzungsberichte der K. Akademie der Wissenschaften*, vol. 63, *Wien* 1869, p. 611.

In tegumenti tabulis stemmata Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii impressa sunt.

475. Saec. XII, membran., mm. 333×227, ff. 195.

S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39), praevio indice.

[1] (f. 1v) 109, [2] (f. 2v) 54, [3] (f. 4) 268 append. (M. vol. 39), [4] (f. 4v) 55, [5] (f. 5v) 61, [6] (f. 8v) 62, [7] (f. 12v) 100, [8] (f. 13v) 67 (prece in fine omissa), [9] (f. 15v) 70, [10] (f. 16v) 69, [11] (f. 17v) 71, [12] (f. 28) 72, [13] (f. 29v) 76, [14] (f. 31v) 72 append., [15] (f. 32v) 83, [16] (f. 34v) 82, [17] (f. 38) 84, [18] (f. 39) 88, [19] (f. 46) 82 append., [20] (f. 47) 75 append., [21] (f. 48v) 97, [22] (f. 49v) Quaestio 59 ex 83 (M. 40, 44-48), [23] (f. 51) sermo 93, [24] (f. 54v) 102, [25] (f. 55v) 367, [26] (f. 56) 103, [27] (f. 57v) 104, [28] (f. 59v) 84 append., [29] (f. 60) 105, [30] (f. 63v) 106, [31] (f. 65) 110, [32] (f. 66v) 111, [33] (f. 67) 112, [34] (f. 69v) *Incipit XXXII eiusdem de uerbis domini in euangelio secundum Lucam. Homo quidam habuit duos filios* (inc. *In lectione euangelica... Denique filius minor*; des. *sacramentum aperiat; qui uiuit* etc. Est pars enarrationis II in ps. LXX. Migne, 36, 896, lin. 27 sqq.), [35] (f. 71) sermo 113, [36] (f. 73) 115, [37] (f. 74v) 171, [38] (f. 76) 109 append., [39] (f. 77) 117, [40] (f. 82) 108, [41] (f. 83v) 122, [42] (f. 85v) 123, [43] (f. 86v) 124, [44] (f. 87v) 128, [45] (f. 90v) 98, [46] f. 92v) 129, [47] f. 94v) 132, [48] f. 95v) In Ioannem tractatus 33 (M. 35, 1647-1651), [49] (f. 98) sermo 134, [50] (f. 99v) 137, [51] (f. 103v) 138, [52] (f. 106v) 139, [53] (f. 107v) 96 append., [54] (f. 109) 354, [55] (f. 111v) 142 usque ad v. *omnia possidebis* (M. 38, 781, lin. 35), [56] (f. 112v) 141, [57] (f. 113v) In Ioannem tractatus 71 usque ad v. *qui esset arguendus ostenditur* (M. 35, 1820-1821, lin. 36), [58] (f. 114) sermo 97 append., [59] (ibid.) 246 append., [60] (f. 116) 87, [61] (f. 119v) 143, [62] (f. 121) 144, [63] (f. 122) 146, [64] (f. 122v) 52, [65] (f. 127) 127, [66] (f. 130) 384, [67] (f. 131) 131, [68] (f. 133) 163, [69] (f. 135v) 176, [70] (f. 137) 174, [71] (f. 139) 175, [72] (f. 143v) 156, [73] (f. 144) 26, [74] (f. 146v) 153, [75] (f. 149) 154, [76] (f. 152) 155, [77] (f. 155) 165, [78] (f. 156v) 30, [79] (f. 158v) 294, [80] (f. 158v) 294, [81] (f. 162v) 169, [82] (f. 166) 158, [83] (f. 167v) 159, [84] (f. 169) 158, [85] (f. 171) 178, [86] (f. 173) 27, [87] (f. 174) Quaestio 71 ex 83 (M. 40, 80-83), [88] (f. 175) sermo 164, [89] (f. 177) 157, [90] (f. 178v) 167, [91] (f. 179) 100 append., [92] (f. 180) 99 append., [93] (f. 181v) 43, [94] (f. 183) 180, [95] (f. 186) 181, [96] (f. 188) 182, [97] (f. 189v) 183, [98] (f. 192) 131 (ex hoc cod. ed. Mai, Nova Patrum Biblioth., I,

p. 306-307). Sequitur s. Augustini oratio, quam ipse post singulos sermones atque tractatus dicere consuevit (M. 37, 1966).

Fl. 193-194 philosophorum sententiae complent, quarum prima inc. *Dux inquit ut carus sit militibus non laborat,* et ultima inc. *Querere an deus sit pena dignum est, quem colere magis quam discutere conuenit.*

Codex binis columnis eleganter exaratus in duos libros dispertitus est, quorum prior usque ad f. 131 sermones de verbis Domini complectitur, alter vero sermones continet de verbis apostoli. Litterae librorum initiales rubro flavo caeruleo colore, et animalibus miris et insolitis exornatae, litterae maiores iisdem coloribus et interdum animalibus conspicuae. Tituli minio depicti. Variae lectiones et correctiones ipsius librarii manu in marginibus occurrunt; notabilia nonnulla manus saec. XV addidit. Margines foliorum 138-141. 147. 149^{v}. 181^{v} exhibent imagines rudi arte delineatas. A. Mai in principio singulorum sermonum eosdem numeros apposuit, quibus sermones in editione Maurinorum computati sunt. Ff. 193^{v}. 194^{r}. 195 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

476. Saec. XII, membran., mm. 304 × 183, ff. 196.

S. Augustini opera nonnulla.

1. Sermones (M. voll. 38. 39), praevio (f. 1) indice. [1] (f. 2) 131 [2] (f. 7) 163, [3] (f. 12) 153, [4] (f. 19) 154, [5] (f. 26) 155, [6] (f. 33) 165, [7] (f. 37^{v}) 174, [8] (f. 42) 175, [9] (f. 46) 176, [10] (f. 49) 26, [11] (f. 56) 30, [12] (f. 60^{r}) 156, [13] (f. 68) 294, [14] (f. 78) 169, [15] (f. 87) 158, [16] (f. 91^{v}) 159, [17] (f. 95^{v}) 161, [18] (f. 101) 109 append. (M. vol. 39), [19] (f. 103) 178, [20] (f. 108) 27, [21] (f. 111) Quaestio 71 ex 83 (M. 40, 80-83), [22] (f. 114) sermo 164, [23] (f. 119) 157, [24] (f. 122) 167, [25] (f. 123^{v}) 100 append., [26] (f. 125) 99 append., [27] (f. 128) 43, [28] (f. 131) 180, [29] (f. 137) 181, [30] (f. 141) 182, [31] (f. 144) 183, [32] (f. 148^{v}) 172, [33] (f. 150) 173. **2** (f. 153). Enchiridion, sive De fide, spe et charitate (M. 40, 231-290). Praemittuntur (f. 152) capita, quorum I *De proprio fidei catholice fundamento,* LXX *De caritate.*

Codex duobus voluminibus constat a duobus librariis diligenter exaratis. Volumen prius ff. 1-155, alterum reliqua complectitur. Singulorum sermonum litterae initiales rubro et caeruleo colore depictae sunt, tituli autem minio exscripti. Uterque librarius propria enumeratione quaterniones in imis foliorum marginibus computant, correctione sque in marginibus notant. A Mai singulos sermones eodem numero adnotavit, quo in editione Maurina signati sunt. F. 151^{v} vacuum. In summo margine f. 1^{r} pauca nullius momenti, in margine autem f. 2^{r} nomen card. *Ioffridi* (Jouffroy). F. 196^{v} *Explicit enchiridion. liber sancte Marie de noueio· seruanti benedictio amen.*

In tegumenti dorso insignia Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

477. Saec. XIV ex., membran., mm. 284 × 200, ff. II. 74.

S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39).

[1] (f. 1) 131, [2] (f. 3) 109 append. (M. vol. 39), [3] (f. 4) 163, [4] (f. 6^{v}) 153, [5] (f. 9^{v}) 154, [6] (f. 12^{v}) 155, [7] (f. 16) 165, [8] (f. 18) 174, [9] (f. 20) 175,

[10] (f. 22) 176, [11] (f. 23v) 26, [12] (f. 26v) 30, [13] (f. 28v) 156, [14] (f. 32) 294, [15] (f. 37) 169, [16] (f. 41v) 158, [17] (f. 43v) 159, [18] (f. 45v) 161, [19] (f. 48v) 178, [20] (f. 50v) 27, [21] (f. 52v) Quaestio 71 ex 83 (M. 40, 80-83), [22] (f. 53v) sermo 164, [23] (f. 56v) 157, [24] (f. 58) 167, [25] (f. 58v) 100 append., [26] (f. 59v) 99 append., [27] (f. 61) 43, [28] (f. 63) 180, [29] (f. 66) 181, [30] (f. 68) 182, [31] (f. 69v) 183 (prece in fine omissa), [32] (f. 72) 172, [33] (f. 72v) 173 usque ad v. *qui spem non habent* (M. 38, 939, lin. 17).

Codex duabus columnis gothico-rotundo charactere exaratus est. Litterae initiales singulorum sermonum rubro et caeruleo colore sunt depictae; prima autem et auro illita est. Tituli omnes minio perscripti. Ff. Ir. II. 73v. 74 vacua. F. Iv manus saec. XV indicem hunc, cuius pars ad alium codicem refertur, conscripsit: *In isto volumine continentur ea que secuntur. Augustini sermones. dyalogorum sancti Johannis crisostomi et sancti basilij episcopi qui intitulatur de dignitate sacerdotali. liber beati bernardi de conscientia. liber augustini de moribus ecclesie catholice contra manicheos.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

478. Saec. XII in., membran., mm. 210 × 136, ff. 143.

1. S. Augustini sermones (M. voll. 38. 39). [1] (f. 1) 16, [2] (f. 3) 53 append. (M. 39), [3] (f. 6v) sermo 113, [4] (f. 9) 387, [5] (f. 11) 271 append., [6] (f. 13v) 277 append., [7] (f. 16v) 270 append., [8] (f. 19v) 178 a v. *Beatus qui post aurum non abiit*, [9] (f. 22) 111 append., [10] (f. 25) 40, [11] (f. 28) 253 append., [12] (f. 31) 39, [13] (f. 33) 333, [14] (f. 36) 105 append., [15] (f. 38v) 252 append., [16] (f. 40v) 168, [17] (f. 44) 11, [18] (f. 47v) 388, [19] (f. 47) 353, [20] (f. 49) *Homilia... De non eundo in uanitates et insanias mendaces* (inc. *Quotiescumque fratres karissimi aliquos ex filiis uestris ad spectacula uel furiosa*, des. *sacrificabo hostiam laudis*. Est pars Enarrationis in ps. L: cf. M. 36, 585 et sqq.), [21] (f. 53) 109, [22] (f. 55) 99, [23] (f. 60v) 383, [24] (f. 62) 139, [25] (f. 64v) 300 append., [26] (f. 66) 110, [27] (f. 68v) 17, [28] (f. 72) 42, [29] (f. 73v) 50 a v. *In scripturis diuinis fratres karissimi Legimus dominum dicentem. Meum est aurum* ad v. *a iusticiae luce deficiat* (M. 38, 326, lin. 12 ab imo - 329, lin. 7 ab imo), [30] (f. 76) 32 a v. *Golias unus ex alophilis* ad v. *Factorem querit deus signorum suorum non pictorem* (M. 38, 197, lin. 13 et sqq.), [31] (f. 77v) 72 append., [32] (f. 80) 54 append., [33] (f. 81v) 142, [34] (f. 86v) 315 append., [35] (f. 89v) 44, [36] (f. 92v) 368, [37] (f. 99) 385, [38] (ibid.) 311 append., [39] (f. 100) 211, [40] (f. 103v) 393, [41] (f. 105) 58, [42] (f. 110) 135, [43] (f. 113v) 290, [44] (f. 116v) 101 append., [45] (f. 119) 56 append., [46] (f. 121) 310 append., [47] (f. 123) 86 append., [48] (f. 124v) 392, [49] (f. 127) 351.

2 (f. 139). **Eutychiani** Papae Exhortatio ad presbyteros (in ms. *...sermo beati leonis pape ad omnes sacerdotes*. M. 5, 163-168).

3. Urbani II [1] (f. 141v) Canones concilii Melfitani (in ms. *Decretum urbani Papae II habitum apud amalfium.* Labbe, S. Concilia, tom. 12, Venetiis 1730, col. 779-782); [2] (f. 143) epistulae 5694. 5670 Iaffé-Ewald.

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior ff. 1r-141r, alter reliqua exaravit. Litterae initiales, pariter ac tituli, minio depictae. Correctiones additionesque iidem librarii inter lineas vel in marginibus hic illic addiderunt. F. 138v litteris partim capitalibus et partim uncialibus *Explicit feliciter deo | gratias. Scriptus per manus | clarissimi indigni ac | infimi diaconi huius | sanctae matris aecclesiae.* Sequitur litteris minutis erectis *Offero itaque tibi beate petre apostolorum prin- | ceps hoc paruum munusculum de manu mea, | quatinus soluas me de peccatis ac neglegen- | tiis meis. ut sit semper in honore huius sanctę aec- | clesiae. tuo nomine consecratae. Et quicumque furatus | hunc librum fuerit. uel quolibet modo. frauda- | uerit huic sanctę aecclesię tuae. sit anathema usque | ad aduentum domini nostri ihesu christi. qui uiuit et re- | gnat in sęcula sęculorum. Amen.* In marg. inf. f. 143v manu, ut videtur, saec. XIV-XV *Liber beati augustini.* A. Mai singulos fere sermones eodem numero annotavit, quo in editione Maurina signati sunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

479. Saec. XV in., membran., mm. 385 × 253, ff. 329.

Codex in duo volumina dispertitus, quorum alterum ff. 1-179 et alterum reliqua complectitur, continet

Roberti de Bardis Collectorium sermonum s. Augustini.

1. S. Augustini sermones [1] (f. 1) *Quomodo factus est homo ad ymaginem et similitudinem dei* (est pars libri De spiritu et anima. M. 40, 1213-1214, append.), [2] (f. 2) De Adam (inc. *Nemo qui nesciat,* des. *qui dignum contempseris persuasorem.* Homiliae ab Alcuino collectae, Venetiis 1571, f. 70v-71). Subnectitur [3] (f. 2v, lin. 2) 162 (Mai, Nova Patrum Biblioth., Romae 1852, vol. 1, p. 361-363), [4] (f. 3) De Adam (inc. *Sicut dicit euangelista abstinuisse dominum,* des. *future resurrectionis auctorem. prestante domino* etc. S. Augustini Milleloquium, Brixiae 1734, vol. 2, col. 560, lin. 14-561, lin. 37), [5] (ibid. in marg.) 186 (Mai, loc. cit., p. 443-444), [6] (ibid.) 135 (M. vol. 38), [7] (ibid. in marg.) 187, [8] (f. 4) 2 append. (M. vol. 39) [9] (f. 4r in marg.) 3 (M. vol. 38), [10] (ibid.) 6 append. usque ad § 5 inclusive (M. vol. 39), [11] (f. 5) 2 (M. vol. 38), [12] (f. 6v) 9 append. (M. vol. 39), [13] (f. 7v) 10 append., [14] (f. 8r in marg.) 4 usque ad cap. 13 inclusive, reliqua habes in ff. 8v-11v (M. vol. 38), [15] (f. 10r in marg.) 88 (a v. *Intendit sanctitas vestra magnum misterium. magnum sacramentum ad credendum. Ideo antequam uideas quod uidere non potes* ad v. *omnia temporaliter gesta a domino nostro ihesu christo.* M. 38, 541, lin. 5 ab imo - 547, lin. 11), [16] (f. 11v) 5, [17] (f. 13v) 13 append. (M. vol. 39), [18] (f. 14v) 15 append. usque ad § 7 inclusive, [19] (f. 15) 136 Mai, [20] (f. 16) 16 append. (M. vol. 39), [21] (f. 16v) 17 append.,

[22] (f. 17) 6 (M. vol. 38), [23] (f. 18) 24 append. usque ad v. *Via etiam trium dierum potest intelligi bene cogitare prestante domino nostro* etc. (M. 39, 1792, lin. 24), [24] (f. 18v) 21 append. (praemittuntur v. *Quia sermo qui uobis recitatus est - ad opera sua consuetudinaria reuertantur*), [25] (f. 19v) 8 (M. vol. 38), [26] (f. 22) 22 append. (M. vol. 39), [27] (f. 23) 363, [28] (f. 24) 25 append. (inc. *Hesterna die audiuimus fratres karissimi. cum diuina lectio legeretur. quod filij israel*), [29] (f. 25) 9 (M. vol. 38).

2 (f. 31). **Origenis** In Numeros homilia VIII, latine reddita (M., P. G., 12, 620-624.

3. S. Augustini sermones [1] (f. 31) 364 (M. vol. 39), [2] (f. 32v) 37 append., [3] (f. 33v) 32 a v. *Golias vnus fuit* ad v. *fatorem querit deus factorum suorum non pictorem* (M. 38, 197, lin. 13 et sqq.), [4] (f. 34) *Sermo de peccato dauid* (est pars Enarrationis in psalmum L. Inc. *Quocienscumque fratres karissimi aliquos ex filiis uestris ad spectacula. uel furiosa. uel cruenta.* Des. *tibi sacrificabo hostiam laudis. Prestante domino nostro* etc. Cf. M. 36, 585 sqq.), [5] (f. 35v) 75 (M. 65, 945-947, inter opera s. Fulgentii), [6] (f. 36) 38 append. (M. vol. 39), [7] (ibid.) 188 Mai, [8] (f. 37) 10 (M. vol. 38), [9] (f. 38v) 11, [10] (f. 39v) 137 Mai, [11] (f. 44v) 44 append. (M. vol. 39), [12] (f. 41) 45 append., [13] (f. 41v) 300 (M. vol. 38), [14] (f. 43) 301, [15] (f. 49) homilia 1 (M. vol. 57, 221-226, inter opera s. Maximi Taurinensis), [16] (f. 49v in marg.) *sermo sancti augustini (?) de aduentu domini* (inc. *Confortamini pusillanimes.... ante christi aduentum fratres karissimi in tanta caligine totum genus humanum uoluebatur*, des. *Ornate ergo virtutibus corda vestra vt digne recipiatis regem angelorum. qui viuit et regnat* etc.), [17] (49v) 1 (M. 57, 531-534) inter opera s. Maximi Taurinensis), [18] (f. 50) *De incarnatione domini contra iudeos* (Homiliae ab Alcuino collectae, Venetiis 1571, f. 304v-305v), [19] (f. 51 in marg.) sermo 19 (M. 40, 1266-1267, append.). [20] (f. 51v). Tractatus (in ms. *sermo*) adversus Iudaeos (M. 42, 52-64). [21] (f. 65) sermo 195 append. usque ad v. *sed vocabitur filius dei. Sicut ei cecinit angelus dicens. Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei* (M. 39, 2110, 42), [22] (f. 66) 138 Mai, [23] (f. 67) 186 Mai, [24] (f. 67v) 190 Mai, [25] (ibid.) 20 append. (M. vol. 40), [26] (f. 69) 76 Mai, [27] (f. 69v) 127 append. (M. vol. 39), [28] (f. 70) 191 (M. vol. 38), [29] (f. 70v) 369 (M. vol. 39), [30] (f. 71) 8 (M. 57, 545-246, inter opera s. Maximi Taurinensis), [31] (f. 71v) 196 (M. vol. 38), [32] (f. 72) 194, [33] (f. 73) 116 Mai, [34] (f. 73v) 192 (inc. *Hodie ueritas de terra orta est. christus· de carne natus est. Gaudete* etc. Migne, vol. 38), [35] (f. 74) 186, [36] (f. 74v) 190, [37] (f. 75v) 185, [38] (f. 76) 184, [39] (f. 76v) 193, [40] (ibid.) 140, [41] (f. 77v) 118, [42] (f. 78) 117 Mai, [43] (f. 78v) 128 append. (inc. *Audistis fratres quemadmodum nobis beatus euangelista hodie generationis christi retulit sacramentum. christi inquit generatio*

sic erat. Dominus noster etc. Migne, vol. 39), [44] (f. 79v) 187 (M. vol. 38), [45] (f. 80v) 117 append. (M. vol. 39), [46] (f. 81v) 118 usque ad v. *in qua deus de deo natus est* (M. 38, 1004, lin. 6), [47] (f. 82 col. 1, lin. 18) 370 inde a. v. *antiqui sancti uidere christum. Sciebant enim illum esse uenturum* (M. 39, 1658, lin. 13), [48] (f. 82v) 51 (M. vol. 38), [49] (f. 89v) 341 (M. vol. 39), [50] (f. 91v) sermo De cantico novo (M. 40, 677-686). [51] (f. 94). De praedestinatione et gratia (M. 45, 1664-1678, append.). Sermones [52] (f. 98v) 168 (M. vol. 38), [53] (f. 99v) 315 append. (M. vol. 39), [54] (f. 100v) 306 (M. vol. 38), [55] (f. 102v) *sermo eiusdem de primo christianorum gloriosissimo martyre Beatissimo stephano* (inc. *Hesterna dies fratres karissimi audivimus completos esse dies marie;* des. *vt eum veraciter agnoscamus et agnoscentes eum veraciter diligamus. amen*), [56] (f. 103) 317, [57] (f. 103v) 210 append. (M. vol. 39) usque ad n. 2 exclusive; quae sequuntur ab editis dissentiunt (inc. *Preclarus igitur athleta dei stephanus;* des. *festina deuotione stephanum martirem primum. et exemplo ueritatis erecti orationem nostram fundamus ad dominum nostrum* etc.), [58] (ibid.) 215 append., [59] (f. 104v) 212 append., [60] (ibid.) 315 (M. vol. 38), [61] (f. 106v) 316, [62] (f. 107v) 382 (M. vol. 39), [63] (f. 108) homilia 64 (M. 57, 379-384, inter opera s. Maximi Taurinensis), [64] (f. 109) 217 append. (M. vol. 39), [65] (110) 191 Mai, [66] (ibid.) 192 Mai, [67] (110v) 193 Mai, [68] (ibid.) 220 append. (M. vol. 39), [69] (f. 111) 219 (M. vol. 38), [70] (f. 111v) 139 Mai, [71] (f. 112v) 129 append. (M. vol. 39), [72] (f. 113v) 112 Mai, [73] (f. 114v) sermo eiusdem (?) De circumcisione Domini (inc. *Saluator noster fratres karissimi natus de patre ante omnia secula;* des. *ut ante tribunal christi non dampnandi sed coronandi feliciter ueniamus. Prestante et auxiliante domino* etc.), [74] (f. 115) 353 (M. vol. 39), [75] (f. 115v) 201 (M. vol. 38), [76] (f. 116v) 199, [77] (ibid. in marg.) sermo eiusdem (?) De apparitione Domini (inc. *Audistis fratres karissimi sanctissimos reges;* des. *quia fidelis christus non permittit nos temptari supra id quod portare possimus. qui est benedictus in secula Amen*), [78] (f. 117) 136 append. (M. vol. 39), [79] (fi 118) 140 Mai, [80] (ibid.) 137 append. (M. vol. 39), [81] (f. 119) sermo eiusdem (?) De Epiphania (inc. *Post miraculum uirginei partus;* des. *sepulchra victores.* Milleloquium, ed. cit., col. 737, lin. 14 ab imo - 759), [82] (f. 119v) 200 (M. vol. 38), [83] (f. 120v) 135 append. usque ad n. 5 exclusive (M. vol. 39), [84] (f. 121) 9 (M. 57, 549-552, inter opera s. Maximi Taurinensis), [85] (f. 121v) homilia 24 (M. ibid., 277-280, inter opera s. Maximi Taurinensis), [86] (f. 122) sermo 131 append. (M. vol. 39), [87] (f. 123) 373, [88] (f. 123v) 204 (M. vol. 38), [89] (f. 124v) 132 append. (M. vol. 39), [90] (f. 125) 202 (M. vol. 38), [91] (f. 125v) 375 (M. vol. 39), [92] (f. 126) 374, [93] (f. 126v) 138 append., [94] (f. 127) 90 append. [95] (f. 127v). In Ioannem tractatus 24 (in ms. *De miraculo quinque panum.* M. 35, 1592-1596). Sermones [96] (f. 129) 284 append. (M. vol. 39), [97] (f. 129v) 285 append., [98] (f. 130) 331 (M. vol. 38),

[99] (f. 130^v) 368 (M. vol. 39), [100] (f. 131^v) 273 (M. vol. 38), [101] (f. 133) 274, [102] (f. 133^v) 277, [103] (f. 137) 275, [104] (f. 137^v) 276, [105] (f. 138) 279, [106] (f. 140) 116 Mai inde a n°. 2, [107] (f. 140^v) In die festo purificationis beatae Mariae (inc. *Postquan impleti sunt dies purgationis;* des. *ut filii tui habitatio sit in cordibus nostris: Per eumdem dominum* etc. Exstat partim in Milleloquio, ed. cit., vol. 2, col. 556 sq.; praeterea cf. s. Augustini opera, Parisiis 1614, vol. 10, p. 220), [108] (f. 141^v) 190 append. (M. vol. 39), [109] (f. 142) append., [110] (ibid.) sermo De sancto Mathia apostolo (inc. *Cum preclara beati mathie apostoli festiuitas;* des. *qui mirabilia in sanctis suis operatur christus dominus noster. Qui* etc. Milleloquium, ed. cit., vol. 2, col. 57-59), [111] (f. 143) 280 (M. vol. 38), [112] (f. 144) 281, [113] (ibid.) 282, [114] (f. 144^v) 141 Mai, [115] (f. 145) 205 (M. vol. 38), [116] (f. 145^v) 78, [117] (f. 146^v) 206, [118] (f. 147) 144 append. (M. vol. 39), [119] (ibid.) 175 append., [120] (f. 147^v) 142 append., [121] (f. 148^v) 207, (M. vol. 38), [122] (f. 149) 208, [123] (f. 149^a) 209, [124] (ibid.) 210, [125] (f. 151^v) 146 append. (M. vol. 39), [126] (f. 152^a) 83 append., [127] (f. 152^v) 351, [128] (f. 157) 393, [129] (f. 158) 211 (M. vol. 38), [130] (f. 159) 267 append. (M. vol. 39), [131] (f. 159^v in marg.) sermo De generalitate eleemosynarum (M. 40, 1227-1230), [132] (f. 159^v) homilia 98 (M. 57, 483-484, inter opera s. Maximi Taurinensis), [133] (f. 160) sermo 390 (M. vol. 39), [134] (ibid. in marg.) 389, [135] (f. 160^v) 115 (M. 57, 585-588, inter opera s. Maximi Taurinensis), [136] (f. 161) 212 (M. vol. 38), [137] (f. 161^v) 215, [138] (f. 162^v in marg.) 388 (M. vol. 39), [139] (f. 163) sermo Ad catechumenos (M. 40, 627-636), [140] (f. 165^v) sermo ad eosdem (M. ibid., 637-652), [141] (f. 172) sermo ad eosdem (M. ibid., 651-660), [142] (f. 175) sermo ad eosdem usque ad v. *isti ut captus necetur* (M. ibid., 659-664, 9), [143] (f. 180) sermo 56 (M. vol. 38), [144] (f. 182^v) 59, [145] (f. 183) 58, [146] (f. 185) 57, [147] (f. 187) 201 Mai, [148] (f. 190) *sermo.... De ultima quarta feria. Siue de cathecismo. et est cathecismus instructio et doctrina maxime in fide* (M. 40, 685-694), [149] (f. 192^v) *sermo... de eodem* (M. ibid., 693-700), [150] (f. 195) 142 Mai, [151] (f. 195^v) 143 Mai, [152] (f. 198) *sermo sancti Augustini in annunciatione dominica* (inc. *Thalamus marie et secreta coniugia;* des. *Quicquid enim in natalicio domine tue poposceris facilius impetrabis.* Cf. Milleloquium, ed. cit., vol. 2, col. 1131), [153] (f. 198^v) 144 Mai, [154] (f. 199) 145 Mai, [155] (ibid.) 218 (M. vol. 38), [156] (f. 200) 53 a v. *Quis enim cognouit inquit latitudinem* ad v. *ut sit plenus deo* (M. 38, 371, lin. 36 - 372, 12), [157] (f. 200^v) 154 append. (inc. *Deus erat in christo.* M. vol. 39), [158] (f. 201^v) 160 append., [159] (f. 202) 146 Mai, [160] (f. 202^v) 219 (M. vol. 38), [161] (f. 203) 220, [162] (ibid.) 221, [163] (f. 203^v) 222, [164] (f. 204) 223, [165] (f. 204^v) 226, [166] (ibid.) 120, [167] (f. 205^v) 119 usque ad v. *non recessit a me* (M. 38, 675, lin. 20 ab imo), [168] (f. 206) 121, [169] (f. 206^v) 233, [170] (f. 207^v) 231, [171] (f. 208^v) 88 Mai, [172] (ibid.) 228 (M. vol. 38),

[173] (f. 209) 259, [174] (f. 210ᵛ) 93 Mai, [175] (f. 212) 160 append. ab editis non parum diversus (M. vol. 39), [176] (f. 212ᵛ) 21 (A. B. Caillau, S. Augustini operum supplementa, Paris 1836, p. 39-40), [177] (f. 213) 81 Mai, [178] (f. 213ᵛ) 159 append. (M. vol. 39), [179] (f. 214) 163 append., [180] (f. 214ᵛ) 168 append., sed versus finem ab editis prorsus diversus, [181] (f. 215) 114 Mai, [182] (f. 215ᵛ) 115 Mai, [183] (f. 216) 155 Mai, [184] (ibid.) 240 (M. vol. 38), [185] (f. 217) 241, [186] (f. 219) 231, [187] (f. 220) 234, [188] (f. 221) 235, [189] (f. 221ᵛ) 236, [190] (f. 222) 242, [191] (f. 223ᵛ) 116, [192] (f. 225) 237, [193] (f. 225ᵛ) 252, [194] (f. 228) 246, [195] (f. 229) 244, [196] (f. 230) 251, [197] (f. 231ᵛ) 243, [198] (f. 233) 230, [199] (ibid.) 256, [200] (f. 234) 361 (M. vol. 39), [201] (f. 236ᵛ) 170 append., [202] (f. 237) 249 (M. vol. 38), [203] (f. 238) 250, [204] (f. 239) 253, [205] (f. 240) 260, [206] (ibid.) 161 append. (M. vol. 39), [207] (f. 241) 353, [208] (f. 241ᵛ) 89 Mai, [209] (f. 242) 172 append. (M. vol. 39), [210] (f. 244) epistula 55 a n. 2 ad n. 32 inclusive (M. 33, 204-220), [211] (f. 248ᵛ in marg.) sermo 173 append. (M. vol. 39), [212] (ibid.) 156 Mai, [213] (f. 249) 265 (M. vol. 38), [214] (ibid. in marg.) 157 Mai, [215] (f. 250ᵛ) 44 Mai, [216] (f. 251) 8 inter sermones s. Fulgentii (M. 65, 742-744), [217] (f. 251ᵛ) 270 (M. vol. 38), [218] (f. 254) 378 (M. vol. 39), [219] (ibid.) 268 (M. vol. 38), [220] (f. 255) 269, [221] (f. 255ᵛ in marg.) 44 (Caillau, ed. cit., p. 63), [222] (256) 286 (M. vol. 38), [223] (f. 256ᵛ in marg.) 178 Mai ex parte editus, [224] (f. 257) 288 (M. vol. 38), [225] (f. 258ᵛ) 292, [226] (f. 261) 380 (M. vol. 39), [227] (f 264) 289 (M. vol. 38), [228] (f. 265ᵛ) 291, [229] (f. 266ᵛ) 290, [230] (f. 267ᵛ) 379 (M. vol. 39), [231] (f. 268) 293 (M. vol. 38), [232] (f. 270) 380 (M. vol. 39; inc. *Omnibus sanum sapientibus liquet quod quietis et parua uox* etc.), [233] (f. 273) 46 Mai, [234] (f. 274) 54 in append. ad s. Fulgentii opera (inc. *Beati iohannis baptiste merita*. M. 65, 922-924), [235] (f. 274ᵛ) 48 Mai, [236] (f. 275) 49 Mai, [237] (f. 275ᵛ) 205 append. (M. vol. 39), [238] (f. 276ᵛ) 296 (M. vol. 38), [239] (f. 278) 295, [240] (f. 279ᵛ) *Sermo eiusdem* (?) de ss. Petro et Paulo (inc. *Festiuitatem sanctorum patrum hodierna die fratres dilectissimi sollempniter celebrantes cum eisdem in domino gaudeamus;* des. *ut in tempore suo cum eisdem fructvm recipiamus gloriam et honorem quod nobis concedat ille amen. Amen*), [241] (f. 280) 297 (M. vol. 38), [242] (f. 281ᵛ) 381 (M. vol. 39), [243] (f. 282) 298 (desunt in fine quattuor lineae. M. vol. 38), [244] (f. 282ᵛ) 318, [245] (ibid. in marg.) *Incipit sermo sancti augustini* (?) *In festo vincule sancti petri apostoli* (inc. *Fratres karissimi festum vincule petri apostoli vt multi uestrum uiderunt et audierunt temporibus vestris inceptum est ab ecclesia celebrari;* des. *Eya ergo milites christi amplectimini pacienciam facite eam sponsam sequamini vestigia eius et clamare cum petro non desistatis in cunctis que patimini ut ille pacienciam tribuat qui suo precioso sanguine nos redemit. Amen*), [246] (f. 283) 319, [247] (f. 283ᵛ in marg.) *Incipit sermo eiusdem (?) de sancto laurentio martire* (inc. *Audistis fratres karissimi quod dum produceretur venerabilis senex*

sixtus ad passionem; des. *Hec est summa festiuitas et dum eorum merita recolimus patrocinia eorum sentire non dubitamus qui est benedictus in secula. Amen),* [248] (f. 284) 302, [249] (f. 286v) 305, [250] (f. 287) 304, [251] (f. 288) 56 Mai, [252] (f, 288r) *Sermo sancti augustini (?) De assumptione beate marie virginis dei genitricis* (Combefis, Biblioth. Patrum concionatoria, Parisiis 1662, vol. 7, p. 659-662).

4 (f. 290v). Anonymi De Assumptione beatae Mariae virginis (M. 40, 1141-1148).

5. S. Augustini sermones [1] (f. 290v in marg.) 194 Mai (suppositicius), [2] (f. 291v in marg.) De dormitione beatae Mariae (inc. *Hodierna festiuitas de dei genitricis marie dormitione;* des. *propiciatrix semper nobis esto apud filium tuum dominum et saluatorem nostrum. Qui cum patre* etc.), [3] (f. 292v) 307 (M. vol. 38), [4] (f. 293) 308, [5] (f. 293v in marg.) 52 (M. 17, 733-736, in append. ad opera s. Ambrosii), [6] (f. 293v) 194 append. (M. vol. 39), [7] (f. 294v) 310 (M. vol. 38), [8] (f. 295) 309, [9] (f. 295v) 311, [10] (f. 297v) 313, [11] (f. 298v) 312, [12] (f. 299) 172, [13] (f. 299v) 173, [14] (f. 300v) 339, [15] (f. 301) 383 (M. vol. 39), [16] (f. 301v) 340, [17] (f. 302v) 360, [18] (ibid.) 325 (M. vol. 38), [19] (f. 303) 66 Mai, [20] (f. 304) 337 (M. vol. 38), [21] (ibid. in marg.) 195 Mai, [22] (f. 305) 336 usque ad n. 6 exclusive (M. vol. 38), [23] (f. 306) 338, [24] (ibid.) 300 append. usque ad n. 4 exclusive (M. vol. 39), [25] (f. 306v in marg.) 161 Mai, [26] (f. 306v) *Sermo eiusdem vnde supra* (inc. *Rogo uos filie diligenter;* des. *mercedem habere possitis.* Cf. Milleloquium, vol. 1, col. 207, 28 sqq.), [27] (f. 307) In Ioannem tractatus 80 (M. 35, 1839-1840), [28] (ibid. in marg.) *Sermo eiusdem de communi apostolorum* (inc. *Apostoli namque fratres karissimi sapientes pastores ecclesie militantis,* des. *animatur ad contemplationem eripitur a potestate tenebrarum et sic per eos perducimur ad regnum celorum. Amen),* [29] (f. 307v) In Ioannem tractatus 81 (in ms. *Sermo eiusdem de eodem.* M. 35, 1841-1842), [30] (f. 308) 82 (M. vol. 38), [31] (f. 308v) 83, [32] (f. 309) 84, [33] (f. 309v) 85, [34] (f. 310) 86, [35] (f. 311) 87, [36] (f. 311v) 88, [37] (ibid. in marg.) 196 Mai, [38] (f. 312) 326 (M. vol. 38), [39] (ibid.) 31 Vignerianus (S. Augustini supplementum, Parisiis 1655, vol. 2, p. 374), [40] (f. 312v) 332 (M. vol. 38), [41] (f. 313v) 285, [42] (f. 314) 335, [43] (f. 314v) 330, [44] (f. 315v) 65, [45] (f. 316v) 329, [46] (f. 317) 333 usque ad v. *que a deo donáta sunt nobis* (M. 38, 1467, 3), [47] (f. 318) 327, [48] (f. 318v) 334, [49] (f. 319) 283, [50] (f. 319v in marg.) 319 Mai, [51] (f. 320) 108 (M. vol. 38), [52] (f. 321) 198 Mai, [53] (f. 322) 93 inde a v. *Que sint decem uirgines. quarum sunt quinque prudentes* (M. 38, 573, lin. 11 ab imo), [54] (f. 323v) 17, [55] (f. 325) 2 (M. 57, 533-536, inter opera s. Maximi Taurinensis).

Codex gothico characteré binis columnis diligenter perscriptus in partes quinque divisus est, uti quoque eruitur ex notula folii 1r *Incipit collectorium* etc. (Mai, Nova Patrum Biblioth., 1, p. 435). Litterae initiales singulorum sermonum, praeter duas primas

auro et coloribus distinctas, rubro et caeruleo colore lineolis caeruleis et rubris alterna vice depictae. Duplex foliorum enumeratio, cuius antiquior numeris romanis signata est. Correctiones notaeque tum ipsius librarii, tum aliorum hic et illic in marginibus occurrunt. Ff. 44^{v}. 45-48. 68^{v}. 177. 179. 196^{v}. 197. 325^{v}. 326. 327^{r}. 328. 329 vacua. In fronte primi folii florida quaedam pictura conspicitur (papa in faldistorio residens, rotunda mitra ornatus; circa papam cardinales cum galeris rubris; post cardinales episcoporum chorus et clericus crucifer; coram concionator episcopus in suggestu). Eadem pictura breviore forma repetitur f. 49. In marg. f. 108 notula *Iste sermo intitulatur in beato maximo secundum librum anticum sancte genouefe.* 327^{v} in marg. inferiore possessoris nota admodum erasa. Codicem descripsit Mai (Nova Patrum Biblioth., 1, p. 434 sqq).

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

480. Saec. XV, membran., mm. 417 × 283, ff. 202.

S. Augustini opera nonnulla.

1. Sermones [1] (f. 1) De cantico novo (M. 40, 677-686), [2] (f. 3^{v}) De quarta feria (M. ibid., 685-694), [3] (f. 4) De cataclysmo (M. ibid., 693-700), [4] (f. 5^{v}) De tempore barbarico (M. ibid., 699-708). **2** (f. 7). De praedestinatione et gratia (in ms. *de predicatione eiusdem Dei.* M. 45, 1665-1678, append.). **3.** Sermones [1] (f. 10) 4 a cap. 14 (M. vol. 38), [2] (f. 11^{v}) 5, [3] (f. 13) 6, [4] (f. 13^{v}) 363 (M. vol. 39), [5] (f. 14) 13 (M. vol. 38), [6] (f. 15) 14, [7] (f. 15^{v}) 366 (M. vol. 39), [8] (f. 16^{v}) 15 (M. vol. 38), [9] (f. 17^{v}) 53 append. (M. vol. 39), [10] (f. 18) 16 (M. vol. 38), [11] (f. 18^{v}) 18, [12] (f. 19) 17, [13] (f. 20) 352 (M. vol. 39), [14] (f. 22) 20 (M. vol. 38), [15] (f. 22^{v}) 21, [16] (f. 24) 22, [17] (f. 25) 23, [18] (f. 26^{v}) 24, [19] (f. 27) 342 (M. vol. 39), [20] (f. 27^{v}) 10 (M. vol. 38), [21] (f. 29) 48, [22] (f. 29^{v}) 49, [23] (f. 30^{v}) 42, [24] (f. 31) De urbis excidio (M. 40, 715-724), [25] (f. 32) 46 a v. *Qui pastorum nomen audire uolunt* (M. 38, 270, nota 1), [26] (f. 36^{v}) 47, [27] (f. 40^{v}) 50 (inc. *In scripturis diuinis legimus dominum dicentem,* des. *iusticie luce deficiat*), [28] (f. 41) 35, [29] (ibid.) 36, [30] (f. 42^{v}) 37, [31] (f. 45) 39, [32] (f. 45^{v}) 41, [33] (f. 46^{v}) 369 (M. vol. 39), [34] (f. 47^{v}) 344, [35] (f. 48^{v}) 349, [36] (f. 49^{v}) 385 usque ad cap. 7 inclusive, [37] (f. 50) 358, [38] (f. 51) 357, [39] (f. 51^{v}) 168 (M. vol. 38), [40] (f. 52) 348 (M. vol. 39), [41] (f. 52^{v}) 122 Mai (Nova Patrum Bibliotheca, vol. 1, Romae 1852, p. 282-284), [42] (f. 53) 60 (M. vol. 38), [43] (f. 54) 38. **4** (f. 55). De patientia (M. 40, 611-626). **5** (f. 57^{v}). Capita 1-2 libri VI De musica usque ad v. *ita differt hanc* (M. 32, 1161-1164, lin. 27). **6.** Sermones [1] (f. 58) De generalitate eleemosynarum (M. 40, 1227-1230, append.), [2] (f. 58^{v}) 294 (M. vol. 38), [3] (f. 60^{v}) 341 (M. vol. 39), [4] (f. 62) 360, [5] (f. 62^{v}) homilia 73 (M. 57, 433-440, inter opera s. Maximi Taurinensis), [6] (f. 63) De vanitate saeculi (M. 40, 1213-1214, append.), [7] (f. 64) De persecutione christianorum (M. ibid., 1342-1344, append.),

[8] (f. 64v) De bono disciplinae (M. ibid., 1219-1222, append.), [9] (f. 65v) 55 append. (M. vol. 39), [10] (f. 66) 215 (M. vol. 38), [11] (f. 67) 56, [12] (f. 68v) 106 append. (M. vol. 39), [13] (f. 70v) 346, [14] (ibid.) 350, [15] (f. 70v) *Sermo .. de fide. exceptus ex. 1. libro de doc. christiana* (inc. *Hec docuimus et hec docemus*, des. *cum delectatione faciamus*), [16] (f. 71) De disciplina christiana (M. 40, 669-678), [17] (f. 72v) 9 (M. vol. 38), [18] (f. 76) 21 append. (M. vol. 39), [19] (f. 77) 154 append. (inc. *Deus in christo mundum reconsilians* (!) *sibi*), [20] (f. 78) De eo quod nihil sit gloria mundi (M. 40, 1341-1342, append.), [21] (f. 78v) De obedientia et humilitate (M. ibid., 1221-1224, append.), [22] (f. 79) 389 (M. vol. 39), [23] (f. 80v) 180) (M. vol. 38), [24] (f. 82) 391 (M. vol. 39), [25] (f. 82v) 347, [26] (f. 83) 348, [27] (f. 84) 287 append., [28] (f. 84v) 351 cum [29] (f. 87v, col. 2, lin. 33) 393, [30] (f. 88) *Incipit sermo sancti augustini De Adam* (inc. *Nemo qui nesciat in principio;* des. *contempseris persuasorem.* Homiliae veteres, collectore Alcuino, Venetiis 1521, f. 70v-71) cum [31] (f. 88v, col. 1, lin. 3 ab imo) 162 Mai (loc. cit., p. 361-363), [32] (f. 89) 13 append. (M. vol. 39), [33] (f. 89v) 230 (M. vol. 38), [34] (ibid.) 36 *De pascha* (M. 57, 605-610, inter opera s. Maximi Taurinensis), [35] (f. 90) 235 (M. vol. 38), [36] (f. 90v) 236, [37] (ibid.) 228, [38] (f. 91) 272 (omissa in fine oratione), [39] (ibid.) 259, [40] (f. 92v) 252 append. (M. vol. 39), [41] (f. 93) 140 (M. vol. 38), [42] (f. 93v) sermo De nativitate Domini (inc. *De eo quod euuangelista dicit in principio erat uerbum,* des. *nisi credideritis non intelligitis*), [43] (ibid.) 117 Mai (loc. cit., p. 245-247), [44] (f. 94) 128 append. (M. vol. 39), [45] (f. 95) 201 (M. vol. 38), [46] (f. 95v) 200, [47] (f. 96) 277, [48] (f. 97) 276, [49] (f. 98v) *sermo De secundo aduentu domini* (inc. *Diem nouissimum scimus uenturum,* des. *subiuga te deo et tibi cito erit.* Cf. Milleloquium, Brixiae 1734, vol. 1, col. 1097, lin. 33 sqq.). [50] (ibid.) Tractatus adversus Iudaeos (in ms. *Liber.. de incarnacione domini contra iudeos.* M. 42, 51-64). [51] (f. 101) sermo *De ortu saluatoris* (inc. *Regnante herode,* des. *scimus fuisse confessos*), [52] (ibid. (17 (M. vol. 38), [53] (f. 102v) 117 append. (M. vol. 39), [54] (f. 103v) 188 (M. vol. 38), [55] (f. 104) 196, [56] (f. 104v) 116 Mai (loc. cit., p. 243-245), [57] (f. 105) 191 (M. vol. 38), [58] (ibid) 186, [59] (f. 105v) 369 (M. vol. 39), [60] (f. 106) 194 (M. vol. 38), [61] (f. 106v) 184, [62] (ibid.) 190, [63] (f. 107), 185, [64] (f. 107v) 193, [65] (ibid.) 51, [66] (f. 112) 114 Mai (loc. cit., p. 241), [67] (ibid.) 215 append. (M. vol. 39), [68] (f. 112v) 317 (M. vol. 38), [69] (f. 113) 212 append. (M. vol. 39), [70] (f. 113v) 315 (M. vol. 38), [71] (f. 114v) 316, [72] (f. 115) 129 append. (M. vol. 39), [73] (f. 115v) 131 append., [74] (f. 116) 373, [75] (f. 116v) 204 (M. vol. 38), [76] (ibid.) 132 append. (M. vol. 39), [77] (f. 117) 202 (M. vol. 38), [78] (f. 117v) 375 (M. vol. 39), [79] (ibid.) 374, [80] (f. 118) 331 (M. vol. 38), [81] (f. 118v) 368 (M. vol. 39), [82] (f. 119) 273 (M. vol. 38), [83] (f. 120) 274, [84] (ibid.) 275, [85] (f. 120v) 279,

[86] (f. 121v) 190 append. (M. vol. 39), [87] (f. 122) 191 append., [88] (ibid.) 280 (M. vol. 38), [89] (f. 122v) 281, [90] (f. 123) 282, [91] (ibid.) 108, [92] (f. 123v) 2, [93] (f. 125) 205, [94] (ibid.) 206, [95] (f. 125v) 2 supplem. (M. 47, 1142-1144), [96] (f. 126) 175 (M. vol. 38), [97] (ibid.) 11, [98] (f. 126v) 207, [99] (f. 127) 208, [100] (ibid.) 209, [101] (f. 127v) 210, [102] (f. 129) 351 (M. vol. 39), [103] (f. 132) 342 a cap. 2, [104] (f. 134) 8 (M. vol. 38), [105] (f. 134) 211, [106] (f. 135) 50 (inc. *In scripturis diuinis legimus dominum dicentem*, des. *iustitie luce deficiat*), [107] (f. 135v) 390 (M. vol. 39), [108] (ibid.) 212 (M. vol. 38), [109] (f. 136) sermo in feria III (inc. *Audistis quod creditis*, des. *ut petamus*), [110] (f. 136v) 44 usque ad cap. 4 inclusive (M. vol. 38), [111] (f. 137) 218, [112] (f. 138) 219, [113] (ibid.) 220, [114] (ibid.) 221, [115] (f. 138v) 222, [116] (ibid.) 223, [117] (f. 139) 226, [118] (ibid.) 227, [119] (f. 139v) 233, [120] (f. 140) 231, [121] (f. 140v) 240 (desunt in fine v. « crastino-poterimus »), [122] (f. 141v) 241, [123] (f. 142v) 232, [124] (f. 143v) 234, [125] (f. 144) 116, [126] (f. 144v) 237, [127] (f. 145v) 242, [128] (f. 146) 243, [129] (f. 147) 246, [130] (f. 147v) 244, [131] (f. 148v) 230, [132] (ibid.) 256, [133] (f. 149) 249, [134] (f. 149v) 250, [135] (f. 150v) 251, [136] (f. 151) 147, [137] (f. 151v) 253, [138] (f. 152) 93 Mai (loc. cit., p. 168-171), [139] (f. 152v) 353 (M. vol. 39), [140] (f. 153) 89 Mai (ab edito tamen aliquantum diversus. Cf. loc. cit., p. 171-172), [141] (f. 153v) 265 (M. vol. 38), [142] (ibid.) 263, [143] (f. 155) In Ascensione (inc. *Et quando de cruce nostra processit oratio*, des. *illa beatitudine perfruamus: quam nos omnes faciant promereri gaudium domini nostri ihesu christi cum quo* etc.), [144] (f. 157) 173 append. (M. vol. 39), [145] (ibid.) 270 (M. vol. 38), [146] (f. 159) 378 (M. vol. 39), [147] (ibid.) 268 (M. vol. 38), [148] (f. 159v) 269, [149] (f. 160) 184 append. (M. vol. 39), [150] (f. 160v) 350, [151] (ibid.) 288 (M. vol. 38), [152] (f. 162) 292, [153] (f. 163v) 293, [154] (f. 165v) 380 (inc. *Omnibus sanum sapientibus liquet*. M. vol. 38), [155] (f. 167v) 289 (M. vol. 38), [156] (f. 168v) 291, [157] (f. 169) 290, [158] (f. 170) 379 (M. vol. 39), [159] (f. 170) 46 Mai (loc. cit., p. 92-94), [160] (f. 170v) 54 in append. ad s. Fulgentii opera (inc. *Beati Iohannes* (!) *Baptiste ostendunt*. M. 65, 922-924), [161] (f. 171) 48 Mai (loc. cit., p. 97-98), [162] (ibid.) 49 Mai (loc. cit., p. 98-101), [163] (f. 171v) 205 append. (M. vol. 39), [164] (f. 172) In natali apostolorum Petri et Pauli (inc. *Fortis et humilis*, des. *meruerunt coronam*. Milleloquium, vol. 2, col. 448, lin. 13-449, 16), [165] (f. 172v) sermo 147 (M. vol. 38), [166] (ibid.) 296 (inc. *Tacens* (!) *sancti euangelij lectio*), [167] (f. 174) 297, [168] (f 175) 295, [169] (f. 176) 371 (M. vol. 39), [170] (f. 176v) 298 (M. vol. 38), [171] (ibid.) 300, [172] (f. 178) 301, [173] (f. 179) 318, [174] (f. 179v) sermo De s. Stephano (inc. *Ad aquas tabelitanas* (!) *episcopo offerente*, des. *resurrexio predicatur*. Est pars libri XXII De civitate dei. M. 41, 766, lin. 15-772, 3), [175] (f. 181) 302 (M. vol. 38), [176] (f. 182v) 305, [177] (f. 183) 304, [178] (f. 183v) 56 Mai (loc. cit., p. 111-113), [179] (ibid.) 208

append. (M. vol. 39), [180] (f. 185) 306 (M. vol. 38), [181] (f. 186) 307, [182] (f. 186^v) 308, [183] (f. 187) 310, [184] (f. 187^v) 309, [185] (f. 188) 311, [186] (f. 189) 313, [187] (f. 189^v) 312, [188] (f. 190) 64 (inc. *Memoriam martirum admiremur*, des. *ad promissa sanctorum proueniamus*), [189] (f. 190^v) 332, [190] (f. 191) 285, [191] (ibid.) 335, [192] (f. 191^v) 330, [193] (f. 192) 65, [194] (f. 193) 329, [195] (f. 193^v) 333 usque ad v. *donata sunt a nobis* (M. 38, 1467, lin. 3), [196] (f. 194) 327, [197] (ibid.) 334, [198] (f. 194^v) 283, [199] (f. 195) 172, [200] (f. 195^v) 173, [201] (f. 196) 339, [202] (f. 196^v) 383 (M. vol. 39), [203] (f. 197) 340 (M. vol. 39), [204] (ibid.) 325, [205] (f. 197^v) 66 Mai (loc. cit., p. 132-134), [206] (f. 198) 326 (M. vol. 38), [207] (f. 198^v) 337, [208] (f. 199) 336 usque ad v. *pariendo uiuificaret* (M. ibid., 1475, lin. 4), [209] (f. 199^v) 338.

Codex duabus columnis descriptus mendis scatet. Litterae initiales caeruleo rubroque colore sunt depictae, prima excepta quae auro fulget et coloribus exornatur: tituli minio delineati. Librarius ipse correctiones, alter vero pauca notabilia in marginibus apposuit. F. 202 vacuum. In margine folii 1^r inf. facies conspicitur hominis barbati quater in orbem repetita. F. 200 post v. *Expliciunt sermones beati Augustini* notula exstabat consulto aqua expuncta. Ff. 200^v-201 capitula seu index sermonum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

481. Saec. XV, membran., mm. 383 × 270, ff. I. 260.

S. Augustini In evangelium s. Ioannis tractatus I-CXXIV usque ad v. *ecclesiam meam* (M. 35, 1379-1973, lin. 10 ab imo). In folio 68 eiusdem s. Augustini sermo 125 insertus est (M. 38, 688-698).

Codicem duabus columnis exaratum commendant ornamentum auro coloribus figuris distinctum, marginibus folii 1^r appictum, litterae maiores et maximae auro illitae et coloribus excultae, titulus primus, prologus et prima verba primi tractatus litteris capitalibus aureis descripta ac tituli litteris capitalibus minio exarati. In parte inferiore ornamenti prostat scutum card. Philippi Calandrini († 1476), hac inscriptione circumdatum † *Philippus* † *cardinalis* † *Bononiensis*. Tractatus in partes duas distincti sunt, quarum altera usque ad f. 177 pertingit et sermones I-LIV complectitur. Additiones et notabilia in marginibus passim occurrunt. Fl. I. 256-260 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

482. Saec. XII ex., membran., mm. 423 × 280, ff. 204.

S. Augustini In evangelium s. Ioannis tractatus I-CXXIV (M. 35, 1379-1976).

Codex duabus columnis diligenter gothico charactere exscriptus est. Litterae initiales rubro aut caeruleo aut viridi colore alterna vice depictae; tituli rubri. Tractatus ut in codice precedente in duas partes divisi sunt. In margine inferiore ultimi folii singulorum fasciculorum proprius quaternionis numerus primaque verba subsequentis exarata sunt. In folio I^v manus saec. XV indicem non integrum conscripsit; itemque in folio 2 (mm. 400 × 169) alter librarius saec. XII-XIII indicem alterum exaravit. F. 1^r nota numeralis *482*. Folium 2 refectum. F. 204^v nota possessoris penitus erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

483. Saec. XI, membran., mm. 395 × 258, ff. I. 305.

S. Augustini In evangelium s. Ioannis tractatus I-CXXIV (M. 35, 1379-1973). In f. 82^{v} eiusdem s. Augustini sermo 125 insertus est (M. 38, 688-698).

Liber duabus columnis non una manu exaratus litteras initiales titulosque minio habet depicta. Tractatus ut in duobus codicibus praecedentibus in libros duos divisi sunt, quorum utrique (ff. 1. 214^{v}) capita proponuntur. Correctiones in textu et inter lineas, additionesque quamplurimae praesertim altera saec. XI manu in marginibus occurrunt. Ff. I^{v}. 236^{v}. 270^{v} vacua. F. 270 mm. 258 × 167. F. 305^{v}, libro expleto, litteris capitalibus rubris *Hunc librum acquisivit* (manus recentior correxit *adquisivit*) *domnus Damianus sanctae crucis* ⟨Avellanae⟩.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

484. Saec. XI-XII, membran., mm. 287 × 214, ff. II. 129.

S. Augustini opera.

1 (f. 1). In epistulam Ioannis ad Parthos tractatus I-X, prologo praetexto (M. 35, 1977-2062). **2** (f. 90^{r}). De fide et operibus (M. 40, 197-230). **3** (f. 117). Sermo De disciplina christiana usque ad v. *conuersi ad dominum* (M. ibid., 670-678).

Ff. 126-127 complent *Numerus et nomina librorum heremi sanctę* † ⟨Avellanae⟩ (cf. Gottlieb, *Ueber mittelalterliche Bibliotheken*, Leipzig 1890, n. 570). F. 128 index alter saec. XII-XIII (cf. Gottlieb, loc. cit., n. 571).

Codex non una manu exaratus est. Litterae initiales ramis ingeniose connexis minio, pariter ac tituli, depictae sunt: verborum autem ambitus saepissime, ne dicam semper, initiales exhibent flavo aut rubro tactas colore. Additiones in marginibus passim invenies. Fl. I-II. 125^{v}. 127^{v}. 128^{v}-129 vacua.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

485 (olim 99, cf. f. I^{r}). Saec. XII, membran., mm. 246 × 164, ff. II. 162.

1. S. Augustini opera tria. [1] (f. 1). In epistulam Ioannis ad Parthos tractatus I-X usque ad v. *per omnes gentes* (M. 35, 1977-2062, lin. 13). [2] (f. 75^{r}). De sermone Domini in monte libri I-II (M. 34, 1229-1308), proposito (f. 73) capite 19 libri I Retractationum (M. 32, 614-611). [3] (f. 144^{r}). Sermo De disciplina christiana (oratione in fine omissa. M. 40, 670-678).

2 (f. 153). **Nili monachi** Instituta de octo vitiis generalibus. Inc. *Principium fructus. flos. et principium bonorum actuum còntinentia.* Mutilus des. *Qui enim in pauimento ceciderit uelocius surget. qui uero ab alto.*

F. 151 **Hadriani IV** epistula Marino Vallis Umbrosae abbati, qua privilegia ab aliis pontificibus ipsius monasterio data confirmat aliaque concedit. Inc. *Religiosis desideriis dignum est.* Des. *Datum laterani... nonis decemb. Jndictione. V. Incarnationis dominice. Anno MCLVI. Pontificatus uero domini adriani P.P III.*

E. 192^{r}. **S. Gregorii I** epistula (Jaffé-Ewald, n. 1079).

Liber duabus constat partibus, quarum prior usque ad f. 152 pertingit et lineis plenis non una manu exarata est, altera a f. 153 ad finem pergit et est binis columnis descripta. Tituli, aeque ac litterae initiales fere omnes, minio delineati. Correctiones in rasuris, inter lineas, in marginibus, variaeque lectiones priori tantum in parte hic illic occurrunt. In margine inf. ultimi folii singulorum fasciculorum proprius quaternionis numerus et prima verba quaternionis sequentis exscripta sunt. Ff. I^v. II. 161. 162 vacua. I^r *V*⟨etus⟩ *99*, dein *485* ⟨novus⟩, manu saec. XVI. Chartula priori integumenti tabulae adglutinata codicis indicem veteremque notam numeralem praebet.

In tegumento tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

486 (olim 2426, cf. f. I). Saec. XII, membran., mm. 343 × 224, ff. I. 141.

S. Augustini De consensu evangelistarum libri I-IV (M. 34, 1041-1230), praevio capite 16 libri II Retractationum (M. 32, 636-637). Libris II-IV (ff. 20^v. 85^v. 132) praemittuntur eadem capitula, quae apud Migne exstant impressa.

Codex duabus columnis exscriptus tres litteras maximas viridi colore habet depictas, reliquas, aeque ac maiores et titulos, minio. Quaterniones numeris romanis in imo ultimi folii margine notati sunt. Margines superiores foliorum 1-6, quae proprietarii nomen continebant, lotae sunt. Alter librarius prioris aequalis textum correxit. Ff. I^v. 1^r. 141 vacua. In folio I^r notae *2426 u*⟨etus⟩ *486 n*⟨ovus⟩, manu saec. XVI occurrunt.

In tegumenti tabulis Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii stemmata sunt expressa.

487. Saec. XV, membran., mm. 272 × 189, ff. 121 (— f. 112 librarii oscitatione omisso).

S. Augustini De consensu evangelistarum libri I-IV (M. 34, 1041-1230), praemissis (ff. 18. 74. 113) iisdem capitulis, quae apud Migne exstant impressa.

Litterae librorum initiales auro, coloribus, figuris ambitiose excultae; initiales capitum auro et caeruleo colore depictae. Tituli minio delineati, primo excepto qui auro exaratus est. Manus saec. XVI correctiones in marginibus hic illic apposuit. Prima quinque folia singulorum fasciculorum in marginibus inferioribus propriam enumerationem continent, quae tamen, marginibus resectis, partim periit. In ornamento margini f. 1^r inferiori appicto facies hominis barbati conspicitur quater in orbem repetita. F. 120^v, libro expleto, *Finito libro sit laus et gloria christo - Amen.* | *Qui me scribebat iohannes nomen habebat.* Folium 121 vacuum.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

488. Saec. XV, membran., mm. 294 × 200, ff. I. 150.

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). De praedestinatione sanctorum (M. 44, 959-992). [2] (f. 16^v). De dono perseverantiae (M. 45, 993-1034). [3] (f. 38^v). De praedestinatione et gratia (M. ibid., 1664-1678, append.). [4] (f. 47). ⟨Hypognosticon liber VI⟩ a v. *Addere etiam hoc quam maxime huic operi oportet* ad v. *Hec minime responsa sufficiunt: audit que* (M. ibid., 1657, lin. 8-1658, lin. 22 ab imo, append.).

2 (f. 48^{v}). **S. Prosperi Aquitani** Pro Augustino responsiones ad capitula obiectionum Vincentianarum (in ms. *Aurelii Augustini doctoris quorundam capitulorum sibi falso imputatorum catholica confutatio*. M. 51, 177-186).

3 (f. 53). **⟨Pseudo-⟩Augustini** ⟨Hypognosticon liber VI⟩ (in ms.... *contra Pelagianos de praedestinatione*) a v. *Addere etiam* (M. 45, 1657, lin. 8-1664).

4. S. Hieronymi (f. 61) Contra Ioannem Hierosolymitanum ad Pammachium (in ms. *Incipit liber. Sancti yeronimi ad Pammachium. Contra Iohannem yerosolimitanum episcopum. et Ruffinum presbiterum origenis assertorem*. M. 23, 371-412).

5. ⟨Pseudo-⟩Philonis Iudaei opera. [1] (f. 81^{v}). Biblicarum antiquitatum liber (in ms. *Ystoria.. ab initio mundi usque ad dauid regem*). Inc. *Inicium. mundi. Adam genuit tres filios*. Des. *non memor sis odii mei neque iniustitie mee* (Philonis Iudaei Alexandrini... omnes quae apud Graecos et Latinos exstant libri, Basileae per Henricum Petrum 1538, p. 1-107. Cf. Fabricius, Biblioth. graeca, vol. 4, p. 743). Praemittitur Philonis vita, quae est cap. XI libri s. Hieronymi De viris inlustribus (Richardson, p. 14-15). [2] (f. 129). Liber quaestionum et solutionum in Genesim. Inc. *Quare quadraginta annorum erat ysaac*. Des. *hi uero usque ad tenebras peregrinando deueniunt* (ed. cit. Basileae, p. 108-148).

Codex duabus columnis exscriptus titulos habet rubros, litteras maximas auro illitas et rubro caeruleo flavo colore distinctas, litterasque maiores caeruleo tantum depictas. Additiones, variae lectiones, notabilia in marginibus passim occurrunt. Ff. I^{v}. 59-60. 150 vacua. I^{r}, manu saec. XVI, *69* *u*⟨etus⟩ et infra *488* *n*⟨ovus⟩. In margine folii 1^{r} inferiori facies hominis barbati quater in orbem repetita.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

489. Saec. XV, membran., mm. 242 × 165, ff. II. 149.

S. Augustini opera aliquot.

1 (f. 1). De opere monachorum (M. 40, 547-582). **2** (f. 17). De spiritu et anima (M 44, 201-246), proposito capite 37 libri II Retractationum (M. 32, 645-646). **3.** Sermones Ad fratres in eremo (M. 40, 1235 sqq., append.). [1-14] (f. 38-57^{v}) 29-42, [15-18] (f. 57^{v}-62) 1-4, [19-26] (f. 62-68^{v}) 6-13, [27] (f. 68^{v}) 43, [28] (f. 70) 5, [29] (f. 72^{v}) 26, [30] (f. 74^{v}) 44, [31-34] (f. 78^{v}-82^{v}) 15-18 [35] (f. 82^{v}) 21, [36-38] (f. 84^{v}-86^{v}) 23-25, [39] (f. 86^{v}) 39, [40-41] (f. 88-89^{v}) 19-20, [42-43] (f. 92^{v}-95) 46. 47, [44] (f. 95) 22. Post sermonem 21 (f. 84) legitur sermo 393 (M. 39, 1713-1715). **4** (f. 99). De doctrina christiana libri I-IV (M. 34, 15-122), postposito (f. 148) capite 4 libri II Retractationum (M. 32, 631-632).

Liber duabus columnis non belle exaratus. Litterae opusculorum initiales fulgent auro et coloribus; tituli minio depicti sunt. Ff. I^{v}. II^{v}. 97-98. 149 vacua. I^{r}, manu saec. XVI, in summo margine *Ex pluteo 24 superiore;* dein *102*. *u*⟨etus⟩ et infra *489* *n*⟨ovus⟩. II^{r} index ab eodem pictore miniario, qui titulos exaravit, rubro colore conscriptus. In

parte inferiori ornamenti marginibus folii 1^{r} appicti stemma Nicolai V hac inscriptione instructum PP. . NI. . Q. 96^{v} *Expliciunt sermones sanctissimi Au- | gustini episcopi. Eximii sancte ecclesie doc- | toris ad heremitas | Per me presbiterum Valerianum | de Tauxignano Imolensis dyocesis. In | Ferrariensi dyocesi commorantem. die. 3. | mensis octobris 1447. sub sanctissi- | mo in christo patre et domino. domino Ni- | colao diuina prouidentia papa V.*
In tegumenti tabulis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

490. (olim 80, cf. f. II^{r}). Saec. XV, membran., mm. 377 × 205, ff. II. 233 (+ 69 librarii oscitatione bis numerato).

S. Augustini opera duo.

1 (f. 1^{v}). Locutionum in Heptateuchum libri I-VII (M. 34, 485-546), praevio capite 54 libri II Retractationum (M. ibid., 485-486). Lib. III (f. 20^{v}) inc. a v. *De leproso cum loqueretur* (M. ibid., 519, lin. 10 ab imo). **2** (f. 41^{v}). Quaestionum in Heptateuchum libri I-VII (M. ibid., 547-824), praemissis (f. 36^{v}) capite 55 libri II Retractationum (M. ibid., 545-548) et (f. 37^{r}) capitulis libri Geneseos (*I De ciuitate quam condidit cayn a quibus potuerit habitari; CLXXII Quomodo filii filiorum ioseph iungantur illis cum quibus iacob in ęgyptum. cum eadem scriptura ostentat ioseph multum uiuendo uidisse filios filiorum suorum).*

Litterae maximae auro et coloribus excultae, maiores auro et caeruleo colore depictae, tituli auro exarati. Folium 1^{r} distinguunt indiculus contentorum litteris aureis exscriptus et ornamentum auro et coloribus depictum, in cuius parte inf. scutum conspicitur, nullis insignibus instructum. F. 232 aureis litteris *Finito libro sit laus et gloria christo. Amen.* | *Qui me scribebat Iohannes nomen habebat.* Exstant in marginibus additiones, notulae et notabilia aliqua, manu coaeva. In f. II^{r} *V*⟨etus⟩ *80* | *490.* Ff. I. II^{v}. 232^{v}. 233 vacua. In membranula priori integumenti tabulae adglutinata *Augustini locutiones quaestiones | et retractationes | 80,* manu saec. XVI.
In codicis tabulis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

491. Saec. VIII, membran., mm. 265 × 197, ff. 51 (+ 18^{a} librarii oscitatione neglecto).

1. S. Augustini [1](f. 1)⟨Expositio quarumdam propositionum ex epistula ad Romanos⟩ (M. 35, 2063-2088); [2](f. 14) Expositio epistulae ad Galatas (in ms. manu saec. X *expositum in epistola ad galatas. eiusdem augustini.* M. ibid., 2105-2148).

2 (f. 34). ⟨**Pseudo-**⟩**Augustini** Hypomnesticon (in ms. *in christi nomine incipit hypomnesticon sancti augustini episcopi idest commemoratorium contra pelagianos siue caelestianos hereticos*) libri I; - (f. 37) II; - (f. 38^{v}) III; - (f. 39^{v}) IV; - (f. 43^{v}) V; - (f. 47) VI; inde a v. (cap. 1) *Addere etiam hoc* (M. 45, 1611-1664).

3 (f. 50^v). *Item quid domus* (corr. dominus) *cessaris* (corr. Caesarius) *sensit contra eos qui aiunt quare aliis det deus gratiam aliis non det.* Inc. *Secundum scripturas ueteris et noui testamenti praecipue iuxta auctoritatem euangelicam.* Des. (f. 51^v) *scriptum est de illo qui se exaltat humiliabitur. explicit sententia sancti cesarii contra eos qui aiunt quare aliis det gratiam et aliis non det. Amen.*

Codicem non una manu charactere Anglo-Saxone descriptum retractaverunt, correxerunt et interdum titulis auxerunt manus recentiores. In margine inf. f. 1^r manu A. Mai *ed. Maurin. t. III. part. 2. p. 903. A. Maius.* Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil.-hist. Classe d. k. Akademie d. Wissenschaften,* vol. 63, Wien, 1869, p. 594-595.

In tegumenti dorso scuta Gregorii XVI et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

492. Saec. XI, membran., mm. 245 × 164, ff. 96.

1 (f. 5^v). **S. Augustini** Enchiridion ad Laurentium *primicerium urbis romę* (M. 40, 231-290), additis in fine verbis: *Lege. retine. impleque opere. ut legendo simulque ... dominum semper inquirens et recognoscens.* Praeunt (f. 1) capitula (*I Laurentio scribit quomodo eius eruditione delectetur* ..., (f. 5^v) *CXXV De caritate . . . in hoc seculo uel in futuro*).

2. **S. Leonis Magni** [1] (f. 55) epistula 28 usque ad v. *opinio falsa damnatur* (M. 54, 779, lin. 3 ab imo), [2] (f. 60^v) epist. 27.

3. **S. Augustini** sermones aliquot. [1] (f. 61) De contemptoribus temporalium rerum *pro amore regni celorum* (M. 46, 971-980), [2] (f. 65^v) *De elimosina Sancti Augustini* (inc. *Diues inquid et pauper occurrerunt sibi in uia. Utriusque autem creator dominus est;* des. *donare elimosinę fructum*), [3] (f. 66^v) *De saltationibus Respuendis* (inc. *Non debemus mirari dilectissimi praeconio fratrum. deuotio cotidiana crescat;* des. *in necessitatibus quodcumque a deo postulamus*), [4] (f. 68^v) sermo 392 (M. 39, 1709-1713), [5] (f. 71) sermo 389 (in ms. *tractatus De misericordia.* M. ibid., 1701-1705), [6] (f. 76^v) sermo 180 (in ms. *Sermo sancti augustini De iuramenti prohibitione.* M. 38, 972-979), [7] (f. 82^v) sermo 9 (in ms. *liber.. De decem cordis* in rasura. M. ibid., 75-91).

Litterae initiales rubro et interdum figuris ornatae, tituli et numeri romani minio depicti. Variae lectiones, additamenta, notulae et notabilia diversis manibus aetate diversis in marginibus hic illic occurrunt. F. 1 in parte sup. *Est Reverendi d. d. Henrici* manu saec. XIV, et in margine inf. alia subscriptio erasa, quae tres lineas comprehendebat. Ff. 87-96 aqua aliquantum pessumdata. Margo inferior foliorum 95. 96 nova membrana refecta.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

493. Saec. XV, membran., mm. 440 × 340, ff. 236.

S. Augustini et Origenis opera complura.

1. S. Augustini opera aliquot. [1] (f. 1). De moribus Ecclesiae catholicae (M. 32, 1309-1344). [2] (f. 15). De moribus Manichaeorum (M. ibid., 1345-1378). [3] (f. 31). De vera religione *ad Romanianum* (M. 34, 121-172), praemisso (f. 29ᵛ) capite 13 libri I Retractationum (M. 32, 602-605). [4] (f. 54ᵛ). De libero arbitrio libri I-III (M. ibid., 1221-1310), praevio (f. 52ᵛ) capite 9 libri I Retractationum (M. ibid., 595-599). **2. Origenis** opera tria. [1] (f. 91). Homiliae I-XVII in Genesim a Rufino in latinum traslatae, postposita (f. 133) titulorum earundem tabula (M. P. G., 12, 145-262). Homilia XVII des. (f. 132ᵛ, col. 2, lin. 23) in v. *quasi in morali loco* (M. ibid., 262, lin. 5 ab imo) quibus connectuntur v. *exposuimus. Videturmihi unusquisque - arbitror esse peritie.* [2] (f. 133). Homiliae I-XIII in Exodum (M. ibid., 297-396), addita (f. 172ᵛ) titulorum earundem tabula. Homilia I inc. a v. *Videamus ergo quid statim in initiis* (M. ibid., 297, lin. 9 ab imo). [3] (f. 172). Homiliae I-XVI in Leviticum (M. ibid., 405-574).

Codex gothico-rotundo charactere binis columnis diligenter exaratus librorum litteras initiales praebet auro et diversis coloribus excultas. F. 1ʳ commendat ornamentum bipartitum, in quo stemma conspicitur Ioannis Arcimboldi cardinalis (balteus purpureus tribus stellis flavis ornatus in pagina aurea) taeniaque hanc inscriptionem litteris capitalibus exhibens: *Opus Iacobi de Fabriano.* F. 234 *Sum Rᵐⁱ d. Cardinalis Novariensis* ⟨Ioannis Arcimboldi⟩. In marginibus manus recentior perpauca notabilia, nonnullasque varias lectiones adiunxit. Ff. I. 89ᵛ. 90. 234ᵛ. 235. 236 vacua.

Tegumenti tabulae corio castaneo signato obducta fibularum vestigia tantum retinent.

494. Saec. XII, membran., mm. 383 × 264, ff. I. 152 (+ f. 112ᵃ librarii oscitatione omisso).

S. Augustini opera.

1. Epistulae (M. vol. 33), praevio indice, [1] (f. 2) 109 (Severi), [2] (f. 2ᵛ) 26 usque ad v. *ineptum putaui* (M. ibid., 104, lin. 24), [3] (f. 3) 16 (Maximi Gram. Madaur.), [4] (f. 4) 17, [5] (f. 5) 127, [6] (f. 8) 93, [7] (f. 22ᵛ) 102, [8] (f. 32) 147, [9] (f. 47) 190, [10] (f. 53) 54, [11] (f. 55ᵛ) 55 cum capitibus indistinctis, [12] (f. 66) 26 a v. *Archanum uarronis* (M. ibid., 104, lin. 26), [13] (f. 68) 169, [14] (f. 71ᵛ) 178, [15] (f. 72ᵛ) 217, [16] (f. 79) 250, [17] (f. 80) 120 a v. *cogitationis carnalis* ad v. *aut intelligimus* (M. ibid., 456, lin. 10 - 458, lin. 41) et a v. (f. 82, lin. 6) *Restat itaque* ad v. *incomparabiliter iustior* (M. ibid., 460, lin. 11 ab imo - 462, lin. 28), [18] (f. 83) 204, [19] (f, 84ᵛ) 156, (Hilarii Syracusani), [20] (f. 85) 157, [21] (f. 96ᵛ) 186 (Alypii et Augustini ad Paulinum), [22] (f. 106) 211, [23] (f. 110ᵛ) 66, [24] (f. 111) 36, [25] (f. 119ᵛ) 125, [26] (f. 121) 126, [27] (f. 125) 256, [28] (ibid.) 124, [29] (f. 126) 247,

[30] (f. 127) 251, [31] (ibid.) 114, [32] (f. 127v) 113, [33] (f. 128) 115, [34] (f. 128v) 116, [35] (ibid.) 253, [36] (ibid.) 254, [37] (f. 129) 255, [38] (f. 129v) 64, [39] (f. 130v) 65, [40] (f. 131) 56, [41] (f. 131v) 69, [42] (f. 132v) 83, [43] (f. 133v) 63, [44] (f. 134v) 62 (Alypii, Augustini etc. ad Severum), [45] (f. 135v) 267, [46] (ibid.) 70 (Alypii et Augustini), [47] (f. 136) 218, [48] (f. 137) 208, [49] (f. 138v) 268, [50] (f. 139) 85, [51] (f. 140) 59, [52] (f. 140v) 57, [53] (f. 141) 84, [54] (f. 141v) 252. **2** (ibid.). De bono viduitatis (in ms. *Augustinus ad iulianam...* M. 40, 431-450).

Codex binis columnis exaratus litteras initiales alterna vice rubro et viridi colore distinctas, titulos rubro, numeros romanos rubro aut viridi colore exscriptos exhibet. F. 1r titulus indicis erasus. Quaterniones sunt numero novem et decem, numerisque romanis in ultimo singulorum folio notati sunt. F. I vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

495 (olim 2402, cf. f. Ir). Saec. XV, membran., mm. 262 × 187, ff. I. 247 (+ ff. 166a. 223a librarii neglegentia omissis).

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). Epistula 119 (Consentii. M. vol. 33), [2] (f. 3v) 120, [3] (f. 11) 191, [4] (f. 12) 194, [5] (f. 25v) 18, [6] (f. 26) 20, [7] (f. 26v) 19 [8] (f. 27) 1, [9] (f. 28) 15, [10] (f. 28v) 2, [11] (f. 29) 5 (Nebridii), [12] (ibid.) 6 (Nebridii), [13] (f. 29v) 7, [14] (f. 32) 8 (Nebridii), [15] (f. 32v) 9, [16] (f. 34) 14, [17] (f. 35) 13, [18] (f. 36) 10, [19] (f. 37) 4, [20] (f. 37v) 169, [21] (f. 42) 178, [22] (f. 43) 250, [23] (f. 44v) 204, [24] (f. 46v) 156 (Hilarii Syracusani), [25] (f. 47) 157, [26] (f. 62) 186 (Alypii et Augustini ad Paulinum), [27] (f. 75) 211, [28] (f. 80v) 64, [29] (f. 82) 69 (Alypii et Augustini ad Castorium), [30] (f. 83) 83, [31] (f. 85) 63, [32] (f. 86) 62 (Alyp. Aug. etc. ad Severum), [33] (f. 87) 267, [34] (f. 87v) 218, [35] (f. 88v) 208, [36] (f. 90v) 85, [37] (f. 91) 59, [38] (f. 91v) 54, [39] (f. 95) 55, [40] (f. 108v) 61, [41] (f. 109v) 36, [42] (f. 122) 125, [43] (f. 124) 126, [44] (f. 129v) 124, [45] (f. 130v) 247, [46] (f. 131v) 251, [47] (f. 132) 114, [48] (f. 132v) 113, [49] (f. 133) 115, [50] (f. 133v) 254, [51] (f. 134) 255, [52] (f. 134v) 65, [53] (f. 135v) 120 (ut in cod. 494, n. 17), [54] (f. 139) 227, [55] (f. 139v) 256, [56] (f. 140) 66, [57] (f. 140v) 268, [58] (f. 141v) 57, [59] (f. 142v) 84, [60] (f. 143) 252, [61] (f. 143v) 184 (Innocentii), [62] (ibid.) 175 (Conc. Carth. ad Innocent.), [63] (f. 146) 181 (Innocentii ad Concil. Carth.), [64] (f. 149) 182 (Innocentii ad Conc. Milev.), [65] (f. 151v) 177 (Aur. Alyp. Aug. etc. ad Innocent.), [66] (f. 157) 183 (Innocent. ad Aur. Alyp. Aug. etc.), [67] (f. 159) 221 (Quodvuldei diaconi), [68] (f. 160) 222, [69] (f. 161) 223 (Quodvuldei diaconi), [70] (f. 161v) 224. [71] (f. 162v). De peccatorum meritis liber III (in ms. *Epistola Augustini ad Marcellinum.* M. 44, 185-200). Epistulae [72] (f. 171v) 195 (Hieronymi), [73] (f. 172) 123 (Hieronymi), [74] (ibid.) 202 (Hieronymi), [75] (f. 173) 216 (Valentini monachi) [76] (f. 175v) 246, [77] (f. 176) 180, [78] (f. 177v) 209, [79] (f. 180v) 237, [80] (f. 186v) 179, [81] (ibid.) 263,

[82] (f. 188) 206, [83] (f. 188v) 90 (Nectarii), [84] (f. 189) 91, [85] (f. 192) 103 (Nectarii), [86] (f. 193v) 104.

2 (f. 200). **Orosii** Commonitorium ad Augustinum de errore Priscillianistarum ⟨et Origenistarum⟩ (M. 42, 665-670).

3. S. Augustini opera. [1] (f. 202v). Ad Orosium contra Priscillianistas ⟨et Origenistas⟩ (M. 42, 669-678), subnexa (f. 209, lin. 19) epistula 166 inde a v. *Aliud est in adam* (M. 33, 732, lin. 31). [2] (f. 209). Epist. 94 (Paulini et Therasiae), [3] (f. 213) 95, [4] (f. 216v) 142, [5] (f. 217v) 158 (Evodii), [6] (f. 222) 269, [7] (ibid.) 229, [8] (f. 222v) 230 (Darii), [9] (f. 223v) 231, [10] (f. 226v) 106, [11] (f. 227) 107 (Maximi et Theodori), [12] (f. 227v) 108, [13] (f. 238) 11, [14] (f. 239v) 12, [15] (f. 241v) 50, [16] (ibid.) 151.

Codex litteras initiales auro illitas et diversis coloribus exornatas, titulosque minio depictos praebet. In marginibus hic illic occurrunt notabilia, correctiones variaeque lectiones. F. Ir v⟨etus⟩ *2402* | n⟨ovus⟩ *495*, manu saec. XVI. Ff. Iv. 240v. 241. 247. 248 vacua.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

496 (olim 2387, cf. f. IIr). Saec. XIII, membran., mm. 294 × 212, ff. III. 211 (+ ff. 5a. 30a. 38a. 51a. 55a. 204a. 205a librarii oscitatione neglectis).

S. Augustini epistulae (M. vol. 33).

[1] (f. 1) 132, [2] (ibid.) 135 (Volusiani), [3] (f. 1v) 137, [4] (f. 5) 136 (Marcellini), [5] (f. 5v) 138, [6] (f. 7v) 92 usque ad v. *explicare* (M. ibid., 320, lin. 3 ab imo), [7] (f. 8v) 143, [8] (f. 10v) 28, [9] (f. 11v) 40, [10] (f. 13) 67, [11] (f. 13) 68 (Hieronymi), [12] (f. 13v) 103 (Nectarii), [13] (ibid.) 74, [14] (f. 14) 73, [15] (f. 15v) 72 (Hieronymi), [16] (f. 16v) 71, [17] (f. 17) 75 (Hieronymi), [18] (f. 22) 81 (Hieronymi), [19] (ibid.) 82, [20] (f. 28) 41 (Alypii et Augustini) usque ad v. *expecto* (M. ibid., 159, lin. 16), [21] (ibid.) 233, [22] (f. 28v) 234 (Longiniani), [23] (ibid.) 235, [24] (f. 29) 98, [25] (f. 30a) 166, [26] (f. 34v) 172 (Hieronymi), [27] (f. 35) 25 (Paulini et Therasiae), [28] (f. 35v) 27, [29] (f. 37) 30 (Paulini et Therasiae), [30] (ibid.) 31, [31] (f. 38v) 24 (Paulini ad Alypium), [32] (f. 38a) 32 (Paulini et Therasiae Romaniano), [33] (f. 39v) 109 (Severi), [34] (f. 40) 243, [35] (f. 41v) 26 in tres partes divisa, quarum I des. (f. 42) *ineptum putari* (M. ibid., 104, lin. 24), II des. (f. 43) *arua coloni* (M. ibid., 105, lin. 29), [36] (f. 43v) 16 (Maximi Gram. Madaur.), [37] (f. 44) 17, [38] (f. 44v) 127, [39] (f. 46) 214, [40] (f. 47) 215, [41] (f. 48) 93, [42] (f. 55a) 102, [43] (f. 60v) 185, [44] (f. 68) 154 (Macedonii), [45] (f. 68v) 155, [46] (f. 71) 152 (Macedonii), [47] (ibid.) 153, [48] (f. 75v) 117 (Dioscori), [49] (ibid.) 118, [50] (f. 81v) 187, [51] (f. 87) 121 (Paulini Nolani), [52] (f. 89v) 149, [53] (f. 94v) 90 (Nectarii), [54] (f. 95) 91, [55] (f. 96v) 23, [56] (f. 98) 173, [57] (f. 99) 164, [58] (f. 102v) 130, [59] (f. 107) 147, [60] (f. 116) 111, [61] (f. 117v) 257, [62] (f. 118) 96, [63] (ibid.) 259, [64] (f. 119) 100, [65] (f. 119v)

97, [66] (f. 120) 265, [67] (f. 121) 144, [68] (f. 121^{v}) 101, [69] (f. 122) 165 (Hieron. ad Marcel.), [70] (f. 122^{v}) 199, [71] (f. 130) 266, [72] (f. 130^{v}) 99, [73] (f. 131) 58, [74] (ibid.) 110, [75] (f. 132) 77, [76] (ibid.) 78, [77] (f. 134) 122, [78] (ibid.) 245, [79] (f. 134^{v}) 260 (Audacis), [80] (ibid.) 261, [81] (f. 135) 264, [82] (f. 135^{v}) 188 (Alypii et Augustini), [83] (f. 137^{v}) 145, [84] (f. 138^{v}) 248, [85] (f. 139) 205, [86] (f. 141^{v}) 33, [87] (f. 142) 21, [88] (f. 143) 38, [89] (f. 143^{v}) 112, [90] (ibid.) 232, [91] (f. 144^{v}) 242, [92] (f. 145^{v}) 3, [93] (f. 146^{v}) 141 (Conc. Zert. ad Donastitas), [94] (f. 148^{v}) 46 (Publicolae), [95] (f. 149^{v}) 97, [96] (f. 150^{v}) 258, [97] (f. 151) 131, [98] (f. 151^{v}) 190, [99] (f. 154^{v}) 139, [100] (f. 155^{v}) 134, [101] (f. 156^{v}) 133, [102] (f. 157) 176 (Conc. Milev. ad Innocent.) usque ad v. *comperimus* (M. ibid., 764, lin. 13 ab imo), [103] (f. 157^{v}) 49, [104] (f. 158) 43, [105] (f. 162^{v}) 87, [106] (f. 164) 44, [107] (f. 166^{v}) 53 (Fortunati, Alypii, Augustini) [108] (f. 167^{v}) 105, [109] (f. 170^{v}) 89, [110] (f. 171^{v}) 34, [111] (f. 172^{v}) 35, [112] (f. 173) 52, [113] (f. 173^{v}) 76, [114] (f. 174) 88 (Cleric. Hippon. ad Ianuarium), [115] (f. 176^{v}) 51, [116] (f. 177) 66, [117] (f. 177^{v}) 238, [118] (f. 181) 239, [119] (f. 181^{v}) 240 (Pascentii), [120] (ibid.) 241, [121] (f. 182) 150, [122] (f. 182^{v}) 228, [123] (f. 184^{v}) 147 (in breviorem formam contracta; cf. M. 33, 622, nota *a*), [124] (f. 185^{v}) 1 append., [125] (ibid.) 2 append. (Bonifacii), [126] (ibid.) 3 append. (Bonifacii), [127] (ibid.) 4 append., [128] (ibid.) 5 append. (Bonifacii), [129] (f. 185^{v}) 6 append., [130] (f. 186) 7 append. (Bonifacii), [131] (ibid.) 8 append., [132] (ibid.) 9 append. (Bonifacii), [133] (f. 186^{v}) 10 append. (Bonifacii), [134] (ibid.) 11 append., [135] (ibid.) 12 append. (Bonifacii), [136] (ibid.) 13 append., [137] (ibid.) 14 append. (Bonifacii), [138] (ibid.) 15 append., [139] (f. 186^{v}) 148, [140] (f. 189^{v}) 262, [141] (f. 191) 196, [142] (f. 193^{v}) 80, [143] (f. 194) 189, [144] (f. 194^{v}) 217, [145] (f. 198^{v}) 22, [146] (f. 200) 60, [147] (ibid.) 227, [148] (ibid.) 48, [149] (f. 201) 192, [150] (ibid.) 249, [151] (f. 201^{v}) 203, [152] (ibid.) 220, [153] (f. 203) 244, [154] (f. 203^{v}) 171 (Alypii et Augustini), [155] (ibid.) 170 (Alypii et Augustini), [156] (f. 204^{v}) 197, [157] (f. 204^{a}) 198 (Hesychii), [158] (f. 205) 236, [159] (f. 205^{v}) 86, [160] (ibid.) 212, [161] (f. 205^{a}) 210, [162] (ibid.) 160 (Evodii), [163] (f. 205^{av}) 161 (Evodii), [164] (f. 206^{v}) 163 (Evodii), [165] (ibid.) 159, [166] (f. 207) 162, [167] (f. 208^{v}) 213 (Acta in designat. Eraclii).

Codex binis columnis scriptus est. Littera initialis prima auro et diversis coloribus depicta in ventre exhibet episcopum sedentem, qui tradit chartam cum sigillo pendente militi genuflexo, in cuius parmula argentea leo niger erectus conspicitur. Reliquae litterae initiales alterna vice caeruleo et rubro colore exscriptae; tituli rubro; numeri romani rubro et caeruleo. F. II^{r}, manu saec. XVI, *v*⟨etus⟩ *2387* | *n*⟨ovus⟩ *496*. F. III epistularum index manu saec. XV. In parte superiore f. III^{v}, manu saec. XIV, *fuit iste liber piisimi confessoris sancti Ludovici regis francorum* et alia manu *Ego frater franciscus de Belluno ordinis predicatorum, emi parisius hunc librum epistolarum beati augustini, a fratre Iohanne | de templo, pro tunc librario conuentus parisiensis scilicet anno domini 1345 pro 5 florenis de licentia fratris Garini provincialis.* Imo f. 1 margine *die 15 maii 1417 Iohannes m. Senon...* quae notula,

margine resecto, partim periit. F. 211^v *est conuentus Taruisini ordinis praedicatorum*, manu saec. XV. Ff. I. II^v. 210^v. 211^v vacua.

In tegumenti tabulis scuta Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

497. Saec. XIV, membran., mm. 427 × 292, ff. 229.

S. Augustini epistulae et Contra sermonem Arianorum liber.

1. Epistulae (M. vol. 33) [1] (f. 1) 132, [2] (ibid.) 135 (Volusiani), [3] (f. 1^v) 137, [4] (f. 4^v), 136 (Marcellini), [5] (f. 5) 138, [6] (f. 8) 92 usque ad v. *molior explicare* (M. ibid., 320, lin. 3 ab imó), [7] (f. 9) 143, [8] (f. 11) 73, [9] (f. 12^v) 82, [10] (f. 17^v) 41 (Alypii et Augustini) usque ad v. *uideatur expecto* (M. ibid., 159, lin. 16), [11] (f. 17^v) 233, [12] (f. 18) 234 (Longiniani), [13] (f. 18^v) 235, [14] (ibid.) 98, [15] (f. 20^v) 25 (Paulini et Therasiae), [16] (f. 21) 27, [17] (f. 22) 30 (Paulini et Therasiae), [18] (f. 22^v) 31, [19] (f. 23^v) 24 (Paulini et Therasiae ad Alypium), [20] (f. 24) 32 (Paulini et Therasiae Romaniano), [21] (f. 25^v) 109 (Severi), [22] (f. 26) 243, [23] (f. 27^v) 26 (tripertita; 2^a pars inc. a n. 3, et 3^a pars a n. 4), [24] (f. 29) 16 (Maximi Gram. Madaur.), [25] (f. 29^v) 17, [26] (f. 30) 127, [27] (f. 31^v) 214, [28] (f. 32^v) 215, [29] (f. 33^v) 93, [30] (f. 42) 102 (ut in cod. 494, n. 7), [31] (f. 47) 185, [32] (f. 54^v) 154 (Macedonii), [33] (ibid.) 155, [34] (f. 57) 152 (Macedonii), [35] (f. 57^v) 153, [36] (f. 61^v) 117 (Dioscori), [37] (ibid.) 118, [38] (f. 67^v) 187, [39] (f. 73) 121 (Paulini Nolani), [40] (f. 75^v) 149, [41] (f. 80^v) 90 (Nectarii), [42] (f. 81) 91, [43] (f. 82) 23, [44] (f. 83^v) 173, [45] (f. 85) 164, [46] (f. 88^v) 130, [47] (f. 93^v) 147, [48] (f. 102) 111, [49] (f. 104) 257, [50] (f. 104^v) 96, [51] (ibid.) 259, [52] (f. 105^v) 100, [53] (f. 106) 97, [54] (f. 106^v) 265, [55] (f. 107^v) 144, [56] (f, 108) 101, [57] (f. 108^v) 199, [58] (f. 116) 266, [59] (116^v) 99, [60] (f. 117) 58, [61] (f. 117^v) 110, [62] (f. 118) 77, [63] (f. 118^v) 78, [64] (f. 120) 122, [65] (f. 120^v) 245, [66] (f. 121) 260 (Audacis), [67] (ibid.) 261, [68] (f. 121^v) 264, [69] (f. 122) 188 (Alypii et Augustini), [70] (f. 124) 145, [71] (f. 125) 248, [72] (f. 125^v) 205, [73] (f. 128) 33, [74] (128^v) 21, [75] (f. 129^v) 38, [76] (ibid.) 112, [77] (f. 130) 232, [78] (f. 131) 242, [79] (f. 132) 3, [80] (f. 133) 141 (Conc. Zert. ad Donatistas), [81] (f. 135) 46 (Publicolae), [82] (f. 136) 97, [83] (f. 137) 258, [84] (f. 138) 131, [85] (ibid.) 190, [86] (f. 141^v) 139, [87] (f. 142^v) 134, [88] (f. 143) 133, [89] (f. 143^v) 176 (Conc. Milev. ad Innocentium) usque ad v. *comperimus* (M. ibid., 764, lin. 13 ab imo), [90] (f. 144) 49, [91] (f. 144^v) 43, [92] (f. 149) 87, [93] (f. 151) 44, [94] (f. 153^v) 53 (Fortunati, Alyp., Aug.) [95] (f. 154^v) 105, [96] (f. 157) 89, [97] (f. 158) 34, [98] (f. 159) 35, [99] (f. 159^v) 52, [100] (f. 160) 76, [101] (f. 160^v) 88 (Cleric. Hippon. ad Ianuarium), [102] (f. 163) 51, [103] (f. 164) 66, [104] (ibid.) 238, [105] (f. 168) 239, [106] (f. 168^v) 240 (Pascentii), [107] (f. 169) 241, [108] (ibid.) 150, [109] (f. 169^v) 228, [110] (f. 171^v) 1 append., [111] (ibid.) 2 append., (Bonifacii), [112] (ibid.) 3 append. (Bonifacii), [113] (f. 172) 4 append., [114] (ibid.) 5 append. (Bonifacii), [115] (ibid.) 6 append., [116] (ibid.) 7 append. (Bonifacii),

[117] (ibid.) 8 append., [118] (f. 172v) 9 append. (Bonifacii), [119] (ibid.) 10 append. (Bonifacii), [120] (ibid.) 11 append., [121] (f. 173) 12 append. (Bonifacii), [122] (ibid.) 13 append., [123] (ibid.) 14 append. (Bonifacii), [124] (ibid.) 15 append., cui subnectitur [125] (ibid., lin. 2 ab imo) 16 append. (Bonifacii), [126] (ibid.) 148, [127] (f. 176) 262, [128] (f. 177v) 196, [129] (f. 180) 80, [130] (f. 180v) 189, [131] (f. 181v) 147 (in breviorem formam contracta; cf. M. 33, 622, nota *a*), [132] (f. 182v) 178, [133] (f. 183) 28, [134] (f. 184) 40, [135] (f. 185v) 67, [136] (ibid.) 68 (Hieronymi), [137] (f. 186) 39 (Hieronymi), [138] (f. 186v) 74, [139] (ibid.) 72 (Hieronymi), [140] (f. 187) 71, [141] (f. 188) 75 (Hieronymi), [142] (f. 193) 81 (Hieronymi), [143] (ibid.) 172 (Hieronymi), [144] (f. 193v) 194, [145] (f. 199v) 250, [146] (f. 200v) 166, [147] (f. 205) 167, [148] (f. 208) 36. **2** (f. 216). Contra sermonem Arianorum (M. 42, 683-708), praevio (f. 214) **Arianorum sermone** (M. 42, 678-684).

Codex binis columnis descriptus est. Litterae initiales ff. 1. 216 auro et variis coloribus depictae; reliquae alterna vice rubro et caeruleo distinctae; tituli minio exarati. Hic illic in marginibus occurrunt notulae et correctiones manu saec. XIV, interdum, ut in ff. 78. 102, erasae. Ff. 136r. 225v. 226. 227r notis plumbo exaratis referta sunt. In margine inf. f. 122 imago militis pugnantis saec. XV plumbo delineata. Ff. 138. 139. 227v. 228 vacua. Ff. 225v-226r epistularum index.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

498. Saec, XV, membran., mm. 359 × 257, ff. 254 (+ ff. 64a. 174a librarii oscitatione neglectis).

S. Augustini epistulae et Contra sermonem Arianorum liber.

1. Epistulae (M. vol. 33) [1] (f. 1) 132, [2] (ibid.) 135 (Volusiani), [3] (f. 1v) 137, [4] (f. 5) 136 (Marcellini), [5] (f. 5v) 138, [6] (f. 9) 92 (ut in cod. 498, n. 6), [7] (f. 10) 143, [8] (f. 12) 73, [9] (f. 14) 82, [10] (f. 20) 41 (Alypii et Augustini) ut in cod. 497, n. 10, [11] (f. 20v) 233, [12] (ibid.) 234 (Longiniani), [13] (f. 21) 235, [14] (f. 21v) 98, [15] (f. 23v) 25 (Paulini et Therasiae), [16] (f. 24v) 27, [17] (f. 26) 30 (Paulini et Therasiae), [18] (f. 26v) 31, [19] (f. 27v) 24 (Paulini et Therasiae ad Alypium), [20] (f. 28v) 32 (Paulini et Therasiae Romaniano), [21] (f. 30) 109 (Severi), [22] (f. 30v) 243, [23] (f. 32v) 26 (tripertita; 2a pars inc. a n. 3, et 3a a n. 4), [24] (f. 34v) 16 (Maximi Gram. Madaur.), [25] (f. 35) 17, [26] (f. 36) 127, [27] (f. 38 214, [28] f. 38v) 215, [29] (f. 40) 93, [30] (f. 50) 102 (ut in cod. 494, n. 7), [31] (f. 57) 185, [32] (f. 65) 154 (Macedonii), [33] (f. 65v) 155, [34] (f. 68v) 152 (Macedonii), [35] (ibid.) 153, [36] (f. 73v) 117 (Dioscori), [37] (f. 74) 118, [38] (f. 81) 187, [39] (f. 87v) 121 (Paulini Nolani), [40] (f. 90v) 149, [41] (f. 96v) 90 (Nectarii), [42] (ibid.) 91, [43] (f. 98v) 23, [44] (f. 100) 173, [45] (f. 101v) 164, [46] (f. 105v) 130, [47] (f. 111) 147, [48] (f. 120v) 111, [49] (f. 122v) 257, [50] (ibid.) 96, [51] (f. 123) 259, [52] (f. 124) 100, [53] (f. 124v) 97, [54] (f. 125) 265, [55] (f. 126) 144, [56] (f. 127) 101, [57] (f. 127v) 199, [58] (f. 136)

266, [59] (f. 136v) 99, [60] (f. 137) 58, [61] (f. 137v) 110, [62] (f. 138v) 77, [63] (ibid.) 78, [64] (f. 140v) 122, [65] (f. 141) 245, [66] (f. 141v) 260 (Audacis), [67] (ibid.) 261, [68] (f. 142v) 264, [69] (f. 143) 188 (Alypii et Augustini), [70] (f. 145) 145, [71] (f. 146v) 248, [72] (f. 147) 205, [73] (f. 150) 33, [74] (f. 151) 21, [75] (f. 151v) 38, [76] (f. 152) 112, [77] (f. 152v) 232, [78] (f. 154) 242, [79] (f. 155) 3, [80] (f. 156) 141 (Concil. Zert. ad Donatistas), [81] (f. 158v) 46 (Publicolae), [82] (f. 159v) 97, [83] (f. 160v) 258, [84] (f. 161v) 131, [85] (ibid.) 190, [86] (f. 165v) 139, [87] (f. 166v) 134, [88] (f. 167v) 133, [89] (f. 168) 176 (Milev. conc. ad Innocentium); des ut in cod. 497, n. 89, [90] (f. 168v) 49, [91] (f. 169) 43, [92] (f. 173v) 87, [93] (f. 176) 44, [94] (f. 178v) 53 (Fortunati, Alyp., Aug.), [95] (f. 180) 105, [96] (f. 183) 89, [97] (f. 184v) 34, [98] (f. 185v) 35, [99] (f. 186) 52, [100] (f. 186v) 76, [101] (f. 187v) 88 (Cleric. Hippon. ad Ianuarium), [102] (f. 190) 51, [103] (f. 191) 66, [104] (f. 191v) 238, [105] (f. 195v) 239, [106] (f. 196) 240 (Pascentii), [107] (f. 196v) 241, [108] (ibid.) 150, [109] (f. 197) 228, [110] (f. 199) 1 append., [111] (f. 199v) 2 append. (Bonifacii), [112] (ibid.) 3 append. (Bonifacii), [113] (ibid.) 4 append., [114] (ibid.) 5 append. (Bonifacii), [115] (ibid.) 6 append., [116] (f. 200) 7 append. (Bonifacii), [117] (ibid.) 8 append., [118] (ibid.) 9 append. (Bonifacii), [119] (f. 200v) 10 append. (Bonifacii), [120] (ibid.) 11 append. (Bonifacii), [121] (ibid.) 12 append. (Bonifacii), [122] (ibid.) 13 append., [123] (ibid.) 14 append. (Bonifacii), [124] (f. 201v) 15 append., cui subnectitur [125] (lin. 3) 16 append. (Bonifacii), [126] (f. 201) 148, [127] (f. 204) 262, [128] (f. 205v) 196, [129] (f. 208) 80, [130] (f. 208v) 189, [131] (f. 209v) 147 (in breviorem formam contracta; cf. M., ibid., nota *a*) [132] (f. 210v) 178, [133] (f. 211) 28, [134] (f. 212) 40, [135] (f. 213v) 67, [136] (ibid.) 68 (Hieronymi), [137] (f. 214) 39 (Hieronymi), [138] (f. 214v) 74, [139] (ibid.) 72 (Hieronymi), [140] (f. 215) 71, [141] (f. 216) 75 (Hieronymi), [142] (f. 220v) 81 (Hieronymi), [143] (ibid.) 172 (Hieronymi), [144] (f. 221) 194, [145] (f. 227v) 250, [146] (f. 228) 166, [147] (f. 233) 167, [148] (f. 236) 36.

2 (f. 244). Contra sermonem Arianorum liber (M. 42, 683-708), praevio (f. 242) Arianorum sermone (M. ibid., 678-684).

Liber binis columnis descriptus ex codice 497, multis correctionibus interlinearibus et marginalibus ex alio codice desumptis auctus est. F. 1 ornamentum tripertitum auro et variis coloribus depictum Nicolai V scutum exhibet cum inscriptione litteris capitalibus aureis + *Nicolaus* + *papa* + *quintus*. Litterae initiales prima et secunda auro et diversis coloribus depictae; reliquae alterna vice rubro et caeruleo; tituli minio. Ff. 253v. 254 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

499. Saec. XV, membran., mm. 421 × 279, ff. 266 (+ ff. 181a et 241a librarii oscitatione neglectis, — f. 87 librarii neglegentia omisso).

1. **S. Augustini** opera. [1] (f. 1) Epistula 132 (M. vol. 33), [2] (ibid.) 135 (Volusiani), [3] (f. 1v) 137, [4] (f. 4) 136 (Marcellini), [5] (f. 4v) 138, [6] (f. 7) 92 (des. ut

in cod. 497, n. 6), [7] (f. 7v) 143, [8] (f. 9) 28, [9] (f. 10) 40, [10] (f. 10v) 67, [11] (f. 11) 68 (Hieronymi), [12] (ibid.) 39 (Hieronymi), [13] (f. 11v) 74, [14] (ibid.) 73, [15] (f. 12v) 72 (Hieronymi), [16] (f. 13) 71, [17] (f. 13v) 75 (Hieronymi), [18] (f. 17) 81 (Hieronymi), [19] (f. 17v) 82, [20] (f. 21v) 41 (des. ut in cod. 497, n. 10), [21] (f. 22) 233, [22] (ibid.) 234 (Longiniani), [23] (f. 22v)235, [24] (ibid.) 98, [25] (f. 24) 166, [26] (f. 27v) 167, [27] (f. 30) 172, [28] (ibid.) 25 (Paulini et Therasiae), [29] (f. 30v) 27, [30] (f. 31v) 30 (Paulini et Therasiae), [31] (f. 32) 31, [32] (f. 33) 24 (Paulini et Therasiae ad Alypium), [33] (f. 33v) 32 (Paulini et Therasiae Romaniano), [34] (f. 34v) 109 (Severi), [35] (f. 35) 243, [36] (f. 36) 26 (ut in cod. 497, n. 23), [37] (f. 37v) 16 (Maximi Gram. Madaur.), [38] (f. 38) 17, [39] (f. 38v) 127, [40] (f. 39v) 214, [41] (f. 40v) 215, [42] (f. 41) 93, [43] (f. 48) 102 (ut in cod. 494, n. 7), [44] (f. 52v) 185, [45] (f. 58v) 154 (Macedonii), [46] (f. 59) 155, [47] (f. 61) 152 (Macedonii), [48] (ibid.) 153, [49] (f. 64v) 117 (Dioscori), [50] (f. 65) 118, [51] (f. 70) 187, [52] (f. 70) 187, [53] (f. 74) 121 (Paulini Nolani), [54] (f. 76v) 149, [55] (f. 80v) 90 (Nectarii), [56] (f. 81) 91, [57] (f. 82) 23, [58] (f. 83v) 173, [59] (f. 84v) 164, [60] (f. 88v) 130, [61] (f. 92) 147, [62] (f. 99v) 111, [63] (f. 100v) 257, [64] (f. 101) 96, [65] (ibid.) 259, [66] (f. 101v) 100, [67] (f. 102) 97, [68] (f. 102v) 265, [69] (f. 103v) 144, [70] (f. 104) 101, [71] (f. 104v) 165 (Hieronymi), [72] (f. 105) 199, [73] (f. 110v) 266, [74] (f. 111) 99, [75] (f. 111v) 58, [76] (ibid.) 110, [77] (f. 112v) 77, [78] (ibid.) 78, [79] (f. 114) 122, [80] (ibid.) 245, [81] (f. 114v) 260 (Audacis), [82] (ibid.) 261, [83] (f. 115) 264, [84] (f. 115v) 188 (Alypii et Augustini), [85] (f. 117) 145, [86] (f. 118) 248, [87] (ibid.) 205 (desunt quattuor ult. v.), [88] (f. 120) 33, [89] (f. 120v) 21, [90] (f. 121v) 38, [91] (ibid.) 112, [92] (f. 122) 232, [93] (f. 122v) 242, [94] (f. 123v) 3, [95] (f. 124) 141 (Concil. Zerten. ad Donatistas), [96] (f. 125v) 46 (Publicolae), [97] (f. 126v) 97, [98] (f. 127v) 258, [99] (f. 128) 131, [100] (ibid.) 190, [101] (f. 130v) 139, [102] (f. 131) 134, [103] (f. 131v) 133, [104] (f. 132) 176 (Concil. Milev. ad Innocentium; des. ut in cod. 497, n. 89), [105] (f. 132v) 49, [106] (f. 133) 43, [107] (f. 136v) 87, [108] (f. 138) 44, [109] (f. 139v) 53 (Fortunati, Alyp., Aug.), [110] (f. 140v) 105, [111] (f. 142v) 89, [112] (f. 143v) 34, [113] (f. 148v) 35, [114] (f. 145) 52, [115] (ibid.) 76, [116] (f. 146) 88 (Cleric. Hippon. ad Ianuarium), [117] (f. 147v) 51, [118] (f. 148) 66, [119] (f. 148v) 238, [120] (f. 151v) 239, [121] (ibid.) 240 (Pascentii), [122] (f. 152) 241, [123] (f. 152) 150, [124] (f. 152v) 228, [125] (f. 154) 147 (in breviorem formam contracta; cf. M. ibid., 622, nota *a*), [126] (f. 154v) 1 append., [127] (f. 155) 2 append. (Bonifacii), [128] (ibid.) 3 append. (Bonifacii), [129] (ibid.) 4 append., [130] (ibid.) 5 append. (Bonifacii), [131] (ibid.) 6 append., [132] (ibid.) 7 append. (Bonifacii), [133] (ibid.) 8 append., [134] (f. 155v) 9 append. (Bonifacii), [135] (ibid.) 10 append. (Bonifacii), [136] (ibid.) 11 append., [137] (ibid.) 12 append. (Bonifacii), [138] (f. 156) 13 append., [139] (ibid.) 14 append. (Bonifacii), [140] (ibid.) 15 append., cui subnectitur [141] (lin. 29) 16 append. (Bonifacii), [142] (f. 156) 148, [143] (f. 158) 262, [144] (f. 159v) 196, [145] (f. 161v) 80, [146] (ibid.) 189, [147] (f. 162v)

217, [148] (f. 165v) 22, [149] (f. 166v) 60, [150] (f. 167) 227, [151] (ibid.) 48, [152] (f. 167v) 192, [153] (ibid.) 249, [154] (f. 168) 203, [155] (ibid.) 220, [156] (f. 169v) 244, [157] (ibid.) 171 (Alypii et Augustini), [158] (ibid.) 170 (Alypii et Augustini), [159] (f. 170v) 197, [160] (f. 171) 198 (Hesychii), [161] (f. 172) 236, [162] (f. 172v) 86, [163] (ibid.) 212 [164] (ibid.) 210, [165] (f. 173) 160 (Evodii), [166] (f. 173v) 161 (eiusdem), [167] (f. 174) 163 (eiusdem), [168] (ibid.) 159, [169] (f. 175) 162, [170] (f. 176) 119 (Consentii), [171] (f. 177) 120, [172] (f. 180) 191, [173] (f. 180v) 194, [174] (f. 184v) 18, [175] (f. 185) 20, [176] (ibid.) 19 (deest ult. v.), [177] (f. 185v) 1, [178] (ibid.) 15, [179] (f. 186) 2, [180] (ibid.) 5 (Nebridii), [181] (ibid.) 6 (eiusdem), [182] (f. 186v) 7, [183] (f. 187) 8 (Nebridii), [184] (f. 187v) 9, [185] (f. 188) 14, [186] (ibid.) 13, [187] (f. 188v) 10, [188] (f. 189) 4, [189] (ibid.) 169, [190] (f. 191) 178, [191] (ibid.) 250, [192] (f. 191v) 204, [193] (f. 192v) 159 (Hilarii), [194] (ibid.) 157, [195] (f. 198) 186, [196] (f. 203) 211, [197] (f. 205) 64, [198] (f. 205v) 69 (Alypii et Augustini), [199] (f. 206) 83, [200] (f. 206v) 63, [201] (f. 207) 62 (Alypii, Aug. etc. ad Severum), [202] (f. 207v) 267, [203] (ibid.) 218, [204] (f. 208) 208, [205] (f. 208v) 85, [206] (f. 209) 59, [207] (ibid.) 54, [208] (f. 210v) 55, [209] (f. 215v) 61, [210] (f. 216) 36, [211] (f. 220v) 125, [212] (f. 221) 126, [213] (f. 223) 124, [214] (f. 223v) 247, [215] (f. 224) 251, [216] (ibid.) 114, [217] (f. 224) 113, [218] (ibid.) 115, [219] (f. 224v) 254, [220] (ibid.) 255, [221] (ibid.) 65, [222] (f. 225) 120 (ut in cod. 494, n. 17), [223] (f. 226v) 227, [224] (ibid.) 256, [225] (ibid.) 56, [226] (f. 227) 268, [227] (ibid.) 57, [228] (f. 227v) 84, [229] (ibid.) 252, [230] (f. 228) 184 (Innocentii), [231] (ibid.) 175 (Concil. Carth. ad Innocentium), [232] (f. 228v) 181 (Innocentii ad Carth. conc.) [233] (f. 230) 182 (Innocentii rescriptum ad Milev. conc.), [234] (f. 230v) 177 (Aur., Al., Aug. etc. ad Innoc.), [235] (f. 232v) 183 (Innocentii ad Aur., Al., Aug. etc.), [236] (f. 233v) 221 (Quodvultdei), [237] (ibid.) 222, [238] (f. 234) 223 (Quodvultdei), [239] (f. 234v) 224. [240] (ibid.). De peccatorum meritis libri I-III (in ms. *epistola sancti Augustini ad Marcellinum.* M. 44, 185-200). Epistulae [241] (f. 238v) 195 (Hieronymi), [242] (ibid.) 123 (Hieronymi), [243] (ibid.) 202 (Hieronymi), [244] (ibid.) 216 (Valentini). Sermones (M. vol. 38), [245] (f. 239v) 320 (in ms.... *incipit sermo ad plebem beati augustini de fratris et sororis trementium sanitate* M. vol. 38), [246] (ibid.). 321 (additis v. *Ad hanc promissionem populo in crastinum redueunte ita exorsum sum*), [247] (ibid.) 322 (additis v. *Ita libelli recitatione facta ad populum ipse loqui iterum cepi*), [248] (f. 240) 323; subtexitur [249] (f. 240v, col. 2, lin. 25) 324 (in fine ad v. *directi sunt* connectuntur v. *et hic sanati sunt obtinente... sęculorum sęcula Explicit Augustini sermo de fratris et sororis trementium sanitate*). Epistulae [250] (f. 241) 213, [251] (f. 241v) 246, [252] (f. 241a) 180, [253] (241^{a}_{v}) 209, [254] (f. 242v) 237, [255] (f. 243v) 179, [256] (f. 244v) 263, [257] (f. 245) 206, [258] (ibid.) 90 (Nectarii), [259] (f. 245v) 91, [260] (f. 246v) 103 (Nectarii), [261] (f. 247) 104.

2 (f. 249^{v}). **Orosii** Commonitorium ad Augustinum de errore Priscillianistarum ⟨et Origenistarum⟩ (M. 42, 665-670).

3. **S. Augustini** opera. [1] (f. 250) Contra Priscillianistas ⟨et Origenistas⟩ (M. ibid., 669-678), cui subnectitur (f. 252^{v}, col. 1, lin. 34) fragmentum epistulae 166 a. v. *Aliud est in adam peccasse* ad v. *posse liberari* (M. 33, 732, lin. 31-733, lin. 3). Epistulae [2] (f. 252^{v}) 94 (Paulini et Therasiae), [3] (f. 253^{v}) 95, [4] (f. 255) 142, [5] (f. 255^{v}) 158 (Evodii), [6] (f. 257) 269, [7] (ibid.) 229, [8] (ibid.) 230 (Darii), [9] (f. 258) 231, [10] (f. 259) 106, [11] (ibid.) 107 (Maximi et Theodori), [12] (ibid.) 108, [13] (f. 262^{v}) 11, [14] (f. 263) 12, [15] (f. 263^{v}) 50, [16] (ibid.) 151 (desunt quinque ult. verba).

Codex binis columnis descriptus exhibet in margine inf. et in margine sinistra folii 1^{r} ornamentum auro et diversis coloribus depictum, cuius in parte inf. conspicitur in scuto a duobus geniis sustentato facies hominis barbati quater in orbem repetita. Litterae initiales auro illitae et ornamentis variis coloribus distinctae; tituli minio exarati. In marginibus saepe occurrunt correctiones, notulae, notabilia diversis manibus coaevis scripta. F. 266 vacuum.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

500. Saec. XV, membran., mm. 382 × 257, ff. 419 (+ ff. 15^{a}. 137^{a}. 139^{a} librarii oscitatione neglectis).

1. **S. Augustini** opera aliquot. [1] (f. 1). De gratia Christi (M. 44, 359-386). [2] (f. 15). De peccato originali (M. ibid., 385-410). [3] (f. 29). Contra Iulianum Pelagianum liber I; - (f. 46^{v}) II; - (f. 64) III; - (f. 85^{v}) IV; - (f. 113) V; - (f. 136^{v}) VI (M. ibid., 639-874). [4] (f. 167). Contra duas epistulas Pelagianorum liber I; - (f. 179^{v}) II; - (f. 189^{v}) III; - (f. 202) IV (M. ibid., 549-638). [5] (f. 216). De nuptiis et concupiscentia liber I; - (f. 229^{v}) II (M. ibid., 413-474), praevio capite 61 libri 2 Retractionum (M. 32, 651). [6] (f. 251^{v}). De perfectione iustitiae hominis (M. 44, 291-318). [7] (f. 266^{v}). De natura et gratia (M. ibid., 247-290). [8] (f. 290^{v}). De gratia et libero arbitrio (in ms. *liber primus.* M. ibid., 881-912). [9] (f. 308^{v}). De correptione et gratia (in ms. *liber secundus.* M. ibid., 915-946). [10] (f. 326). De praedestinatione sanctorum (M. ibid., 959-992). [11] (f. 334^{v}). De dono perseverantiae (M. 45, 993-1034).

2 (f. 369). **S. Prosperi Aquitani** Responsiones ad obiectiones Vicentianas (in ms. *Incipit eiusdem* (manus posterior atramento correxit *Prosperi Aquitanici*) *quorumdam . capitulorum . sibi . falso . imputatorum . catholica . confutatio* (M. 45, 1843-1850).

3 (f. 374). Hypognosticon liber sextus (in ms. *Incipit . liber . Aurelii . Augustini . contra . pelagianos . de . predestinatione*) Inc. *Addere . etiam . hoc quam . maxime . huic* (M. 45, 1657, lin. 3-1664).

4. S. Augustini opera. [1] (f. 380). Epistula 37 (M. vol. 33). [2] (ibid.). ⟨De diversis quaestionibus libri I-II⟩ M. 40, 101-128). [3] (f. 406^{v}). De octo Dulcitii quaestionibus (in ms. *Incipit . Augustini . ad . Dulcicium . liber.* M. 40, 147-170).

Codex in duo volumina dispertitus est, quorum alterum ff. 1-166 et alterum reliqua complectitur. Volumen autem prius duobus constat fasciculis: prior ff. 1-28, alter ff. 29-166 comprehendit. Litterae initiales maximae et maiores auro illitae et diversis coloribus ornatae sunt; tituli et numeri romani minio depicti. Post f. 29 notulae, correctiones marginales et interlineares diversis manibus conscriptae hic illic occurrunt. Verba graeca omissa sunt. In ornamento f. 1^{r} adpicto stemma conspicitur Nicolai V inscriptione + *Nicolaus: papa: quintus* litteris capitalibus aureis instructum: in margine inferiore f. 29^{r} facies hominis barbati quater in orbem repetita depicta est. F. 419 vacuum.

In tegumentorum dorsis stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

501. An. 1452 (cf. f. 1), membran., mm. 445 × 313, ff. 309.

1. S. Augustini opera nonnulla. [1] (f. 1). Contra Iulianum libri I-VI (M. 44, 641-821), praevia epistula 207 (M. ibid., 639-640). [2] (f. 83^{v}). Contra duas epistulas Pelagianorum ad Bonifacium libri I-IV (M. ibid., 549-638). [3] (f. 111^{v}). De nuptiis et concupiscentia libri I-II (M. ibid., 413-436), praemisso capite 61 libri II Retractationum (M. 32, 655). [4] (f. 134) ⟨De diversis quaestionibus⟩ libri I-II (M. 40, 101-148), praeviis (f. 133^{v}) capite 1 libri II Retractationum (M. 32, 629-631) et epistula ad Simplicianum (M. vol. 33, epist. 37). [5] (f. 150^{v}). De peccatorum meritis et remissione et de baptismo parvulorum libri I-III (in ms. *de Baptismo paruulorum.* M. 44, 109-200), praevio (f. 150^{v}) capite 33 libri II Retractationum (M. 32, 614). [6] (f. 183^{v}). De spiritu et littera (M. 44, 199-246), praevio capite 37 libri II Retractationum (M. 32, 645-646). [7] (f. 199). Epistula 199 (M. vol. 33), [8] (f. 205^{v}) epist. 157, [9] (f. 213) epist. 186. [10] (f. 219). De perfectione iustitiae *aduersus eos qui asserunt hominem posse fieri iustum solis suis uiribus* (M. 44, 291-318). [11] (f. 228^{v}). De natura et gratia (M. ibid., 247-290). [12] (f. 244^{v}). De gratia et libero arbitrio (M. ibid., 881-916). [13] (f. 256^{v}). De correptione et gratia (M. ibid., 915-946). [14] (f. 268^{v}). De praedestinatione sanctorum (M. ibid., 959-992). [15] (f. 281). De dono perseverantiae (in ms. ... *ad eosdem de bono...* et in fine (f. 298) *qui est secundus de predestinatione sanctorum.* M. 45, 993-1034).

2 (f. 298). **S. Prosperi Aquitani** Responsiones ad obiectiones Vincentianas (in ms. *Incipit Prosperi aquitanici quorumdam capitulorum sibi falso imputatorum catholica confutatio.* M. 45, 1843-1850).

3 (f. 301). ⟨Hypognosticon liber sextus⟩ (in ms. *Incipit liber. Prosperi Aquitanici contra pelagianos de Predestinatione.* M. vol. 45 in append. ad s. Aug.

opera, col. 1657-1664). Inc. *Addere etiam hoc quoniam maxime huic operi oportet ut et uestra columpnia* (M. ibid., 1657, lin. 9).

Codex duabus columnis gothico charactere perbelle descriptus est. Folium 1ʳ ornamento splendet, auro, coloribus, imaginibus depicto, in cuius parte inferiore stemma Nicolai V cum inscriptione † *Nicolaus: papa: quintus: millesimo: LII* (!) litteris capitalibus conspicitur. Litterae initiales singulorum librorum et prologorum auro et variis coloribus fulgentes in ventre habent figuras pulchre depictas, quas inter episcoporum imagines plerumque occurrunt; tituli minio exarati. F. 305. *Bartolomeus. de Medemblic | scripsit.* Ff. 305ᵛ. 309 vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et Ioan. Bapt. Pitra card. bibliothecarii.

502. Saec. XV, membran., mm. 284 × 205, ff. 62.

1 (f. 4). **S. Ioannis Chrysostomi** De sacerdotio libri I-VI, interprete anonymo (in ms. *Incipit liber dyalogorum sancti iohannis crisostomi constantinopolitani et sancti basilii cessariensis episcopi college beati gregorii nazanzen qui intitulatur de dignitate sacerdotali*). Liber I inc. *Iohannes. Michi quidem multi fuerunt amici.* Lib. VI des. *ut nos quoque in die illo periclitantes in eternum tuum recipias tabernaculum* (cf. M. P. G., 48, 623-692 et cod. 401). Praeeunt (ff. 1-3ᵛ) capitula (lib. I, cap. *I Quomodo sanctus iohannes...*, cap. *XXXVIII* (f. 3, col. 1) *quomodo sepe imponere...;* lib. II, cap. *I Quod sacerdocium grande...*, cap. *VII Quoniam non in contumeliam...;* lib. III (f. 3, col. 2) cap. *I Quoniam si suspicati...*, cap. *XIX Quod multas habeat iudiciaria...;* lib. VI (f. 3ᵛ, col. 1) cap. *I Quod multa sacerdoci...*, cap. *VII Quoniam cum hoc defuerit...;* lib. V, cap. *I Quia labore et studio...*, cap. *VIII* (f. 3ᵛ, col. 2) *Quoniam qui non contempnit...*, lib. VI, cap. *I Quod penis subiaceant...*, cap. *XIII Quoniam omni pugna grauius...*).

2 (f. 37). Tractatus de interiori domo seu de conscientia aedificanda fragmenta (in ms. *Incipit liber beati bernardi abbatis clareuallis de conscientia.* M. 184, 509-532). Fragmenta hoc modo connectuntur: cap. I inde a v. *conscientia in qua* ad v. *utrumque discernendum* (M. ibid., 509, A, lin. 6-B, 4) et a v. *Beata est* (M. ibid., 509, C, 10) usque ad finem; cap. VI inde a v. *Reddi ergo ad cor* (M. ibid., 513, C, 10); capp. VII; X; XI; cap. XIV inde a v. *Bona est* (M. ibid., 520, A, 7); capp. XV-XX; cap. XXI inde a v. *Non longe es* (M. ibid., 529, D, 2); cap. XXII usque ad v. *hic spe cogita* (M. ibid., 532, B, 6), quibus subnectuntur v. *et mandata dei observa et sic gehennam effugies et uitam consequeris eternam quod ipse prestare dignetur, cuius regnum sine fine permanet in eternum amen.*

3 (f. 45). **S. Augustini** De moribus Ecclesiae catholicae *contra Manicheos.*

Codex duabus columnis exaratus litteras initiales continet vel rubro et caeruleo, vel alterna vice rubro et caeruleo depictas et lineolis rubro vel caeruleo colore ornatas. Tituli sunt minio exscripti. Ff. 36ᵛ. 61. 62 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

503. Saec. XII ex., membran., mm. 245 × 169, ff. 161 (+ f. 17 neglecto, — ff. 1. 15 librarii neglegentia omissis).

S. Augustini Contra Iulianum Pelagianum libri I-VI (M. 44, 641-672), praeviis (f. 2ᵛ) capite 62 libri II Retractationum (M. 32, 655) et (f. 3) epistula 207 (M. 44, 639-640).

Litterae maiores et maximae rubro et caeruleo colore alterna vice depictae sunt; tituli minio exarati. Prima librorum verba praebent litteras alterna vice rubro et nigro colore exscriptas. F. 3 in part. inf. *Iste liber est domus ma- | ioris cartusie comoda- | tus Reverendo magistro Thome | Electo Bononiensis. F. prior cartusie propria 1445* (Thomas Parentucelli, cardin. 1446, Papa Nicolaus V). In medio margine inf. conspicitur elica rubro colore depicta et nota numeralis *IX*. Hic illic in marginibus correctiones et notabilia occurrunt, manu coaeva. Ff. 2ʳ. 160. 161 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

504. Saec. XII ex., membran., mm. 241 × 168, ff. 120.

1 (f. 1ᵛ). Sermo Arianorum (in ms. *Incipit disputatio Arrii falsa*, litteris capitalibus nigris. M. 42, 677-684),

2. S. Augustini [1] (f. 5) Contra sermonem Arianorum (in ms. *incipit rescriptum beati praesulis augustini adversus eandem.* M. ibid., 683-708); [2] (f. 22) Contra Maximinum Arianorum episcopum libri I-II (M. ibid., 743-814).

3 (f. 71ᵛ). **Hermanni Coloniensis** opusculum De conversione sua (in ms. *In nomine domini incipit bone memorie fratris herimani quondam iudei...* M. 170, 805-806), praevia eiusdem epistula ad Henricum filium (M. ibid., 805-806).

4 (f. 93ᵛ). ⟨Opusculum de multimodis virtutibus ac vitiis. Inc. *Petrus, In hac itaque arborum uel fructuum dissimilitudine.* Des. (f. 102ʳ) *Ecce filia modum uitae tibi depinxi ut speculum habeas desque in humilitate operam tuę gratissime uirginitati. amen.* Praeeunt: [1] (f. 92) ⟨prologus⟩ qui inc. ⟨N⟩*ecessarium uidetur ipsiu shumilitatis et superbie fructum et efficatiam,* et des. *estimatio meliorum. Loquitur in sequenti opusculo petrus cum theodora filia sibi carissima. et illa e contrario respondet patri de multimodis uirtutibus ac uiciis inter se conferentes*; [2] (f. 92ᵛ) arbores vitiorum et virtutum rubro delineatae.

5 (f. 102ᵛ). De conflictu vitiorum et virtutum (in ms. *incipit libellus beati Gregorii romani pontificis...* M. 40, 1091-1103, lin. 17 ab imo) usque ad v. *multo autem melius,* quibus connectuntur v. *O si mihi peccatori aliqua particula illius beatę ciuitatis porrigeretur! eligerem magis presentem contempnere mundum. ne amitterem illa permanentia bona in secula seculorum amen. Explicit.* Multum discrepat ab editis.

6 (f. 109). Tractatus de ordine vitae *et morum institutione* (in ms. ....*bernardus abbas* ....) editis multo brevior. Abrumpitur in v. *non informet* (M. 184,

561-564, lin. 16 ab imo), quibus (f. 112, lin. 12) subnectuntur v. *sunt et qui pulchros - sibi diripiunt illud amen* (M. ibid., 565, D, 6-582, lin. 7 ab imo).

7 (f. 115ᵛ). **Daretis Phrygii** De excidio Troiae historia usque ad v. *Priamus non abnuit,* ab edita apud Ferd. Meister, Lipsiae 1873, p. 2-28, lin. 22 multum diversa.

F. 1. Epistula, quam misit *Dilecto domino et patri nostro nepomucensi abbati. G. uetustissimus ueterum boemię et moravię.* Inc. *si quid infirmi et peccatoris ualet oratio Quod per me nequeo.* Des. *Nescio quid metuam metuam tamen omnia merens Et hoc dixit ||| mortem suam.* Auctor quodam viso motus postulat ut in monasterium asciscatur.

Litterae initiales tractatuum rubro viridi, nigroque colore perbelle depictae sunt, initiales capitum et paragraphorum, pariter ac tituli, minio exaratae. In marginibus occurrunt notabilia et notulae manibus saec. XII. XIII. XIV-XV conscripta.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

505. Saec. XI, membran., mm. 198 × 125 (ff. 53-68 mm. 198 × 121), ff. 68.

S. Augustini opera.

1 (f. 1). Contra epistulam Parmeniani libri I-III (M. 43, 33-108), praemisso capite 17 libri II Retractationum (M. 32, 637). **2** (f. 52). Alypii et Augustini epistula 53 usque ad v. *et non faciunt* (M. 33, 197, lin. 8), quibus subnectitur epistula 89 a v. *si crimen alienum non grauat* ad v. *qui baptizat* (M. ibid., 311, lin. 15-46). **3** (f. 55). De cura pro mortuis agenda (M. 40, 591-610).

Liber duobus fasciculis constat, quorum prior ff. 1-54 complectens palimpsestus est, et fragmenta fortassis antiphonarii saec. IX continet prorsus evanida. Litterae initiales, praeter primam, nullae exstant. Tituli minio depicti sunt. F. 1 maculatum exhibet in marg. sup. duo verba erasa et in marg. inf. notam numeralem *505*, manu saec. XVI. Margines inferiores ff. 9. 11. 18. 19. 26. 35. 40. 49. 51. 52; interiores ff. 63. 64 et extremae margines inf. ff. 1-14. 39 refectae. Post f. 52 folium unum et post 53 folia duo resecta. Ff. 53ᵛ. 54ʳ excerpta nonnulla parvi momenti duabus manibus saec. XII conscripta. F. 54ᵛ *A. XII K*⟨alendas⟩ *aprilis usque in XIIII K*⟨alendas⟩ *madii in quacumque die luna. XIIII. occurrerit, ipsa te ad celebrationem sancti pasce perducet.*

In tegumenti tabulis scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

506. Saec XII, membran., mm. 266 × 169, ff. 81.

S. Augustini De baptismo contra Donatistas (f. 1) liber I; - (f. 12) II; - (f. 21) III; - (f. 31) IV; - (f. 45) V; - (f. 58) VI; - (f. 72ᵛ) VII (M. 43, 107-244).

Litterae librorum initiales rubro colore ornatae. In marginibus notulae, lemmata, notabilia manu coaequali passim occurrunt, raro notulae manu XV.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

507. Saec. XV, membran., mm. 339 × 224, ff. 170.

S. Augustini Contra Faustum Manichaeum libri I-XXXIII (M. 42, 207-518). In ms. tractatus divisus est in duos libros, quorum prior (ff. 1-104ᵛ) I-XXI comprehendit, alter reliquos.

Littera initialis prima auro illita, viridi et caeruleo colore ornata est, reliquae alterna vice rubro et caeruleo distinctae. In margine inf. f. 1ʳ exstat scutum (vulpes aurea exsiliens in pagina rubra inter duas stellas aureas), superimposita mitra episcopali. Ff. 148 et seqq. a tineis paululum corrosa.

In tegumenti tabulis scuta Urbani VIII et Scip. Cobelluzzi card. bibliothecarii.

508. Saec. XV, membran., mm. 402 × 277, ff. 120.

S. Augustini Contra Faustum Manichaeum libri I-XXXIII (M. 42, 207-518), praemisso capite 6 libri II Retractationum (M. 32, 632-633). Sequuntur (f. 115ᵛ) interlocutionum initia, quibus interdum explanationes adduntur.

Littera initialis prima auro et coloribus depicta in ventre exhibet imagines episcopi scribentis et eremitae; reliquae auro et diversis coloribus exultae. Complurium foliorum margines perbelle ornatae sunt. F. 1 marg. inf. facies hominis barbati quater in orbem repetita. In marginibus correctiones et notabilia raro invenies. Ff. 119-120ᵛ vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

509. Saec. XI, membran., mm. 249 × 174, ff. 99.

S. Augustini Contra Faustum Manichaeum libri I-XXXIII (in ms. *in hoc corpore continentur Aurelii Augustini episcopi catholicę ecclesię ipponensis ciuitatis provincię africane contra faustum manicheum disputationes XXXIII.* (M. 42, 207-518). In duas partes disputationes dividuntur. Prima pars (ff. 1-63) libros I-XXI complectitur: secunda, quae (f. 65ᵛ) inscribitur *Incipit aduersus eum uel aduersus eius heresem. de uita patriarcharum uolumen secundum,* reliquos comprehendit. Praeit (f. 1) caput 6 libri II Retractationum (M. 32, 632-633).

Litterae initiales, tituli, numeri romani et nomina Augustini et Fausti minio depicta sunt. In marginibus rarae correctiones. F. 99ᵛ *Hunc librum adquisivit domnus damianus S.* † (scil. sanctae Crucis) uncialibus nigris; cf. G. Mercati, *D'alcuni nuovi sussidi per la critica del testo di s. Cipriano*, Roma 1899, pp. 92-95.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

510 (olim 88, cf. f. Iᵛ). Saec. XII, membran., mm. 327 × 221, ff. I. 169.

S. Augustini Contra Faustum Manichaeum libri I-XXIII (M. 42, 207-518), praevio capite 6 libri II Retractationum (M. 32, 632-633). Opus dividitur, ut cod. 509, in duas partes, quarum posterior (f. 107) inscribitur *Incipit eiusdem liber II de vita patriarcharum aduersus eundem.*

Codex binis columnis exaratus litteras initiales titulosque exhibet minio depicta. Nonnulla verba erasa et correctiones nonnullae occurrunt. F. 168, col. 1, altera manu coaeva, deprecationes ad febres repellendas (1^{a} inc. *In nomine patris et... Coniuro uos febres per patrem et filium;* 2^{a} (f. 168^{v}) inc. *In nomine domini nostri ihesu christi coniuro uos febres cotidianas biduanas.* Des. *Benedictio dei... Amen benedictio bene-dictio*). In membranula f. I^{v} adglutinata *Augustini contra faustum 88*, manu saec. XVI. Ff. I^{r}. 169 vacua. F. 168^{r} subscriptio minio depicta *Liber sancte marie de claro fonte.*

In tabulis fractis integumenti stemmata Pauli V et Scip. Borghese card. bibliothecarii.

511. Saec. XIV-XV, membran., mm. 473 × 320, ff. 81.

1. S. Augustini opera. [1] (f. 1). De unitate Trinitatis contra Felicianum arianum (in ms.... *ex disputatione habita cum feliciano eretico.* M. 42, 1157-1172, append.). [2] (f. 2^{r}). Epistula 187 usque ad v. *felicissima est* (M. 33, 840, lin. 22).

2 (f. 3). **Vigilii Tapsensis** Contra Arianos dialogus (in ms. *incipit altercatio sancti atanasii contra arianos.* M. 62, 155-180).

3. S. Augustini opera. [1] (f. 5). De doctrina christiana libri I-IV (M. 34, 15-122). [2] (f. 14). De vera religione ad Romanianum (M. ibid., 121-172). [3] (f. 18^{v}). Soliloquiorum libri I-II (M. 32, 869-904). [4] (f. 22). Confessionum liber I - (f. 23) II; - (f. 24) III; - (f. 25) IV; - (f. 26) V; - (f. 27) VI; - (f. 28) VII; - (f. 29^{v}) VIII; - (f. 30^{v}) IX usque ad v. *sicut illi fieri solet* (M. ibid., 771, lin. 15); - (f. 32) X usque ad v. *quod non rapit tempus* (M. ibid., 659-783, lin. 3). In margine inf. f. 22^{r} alia manus adscripsit caput 6 libri II Retractationum (M. ibid., 632).

4. Alcuini opera. [1] (f. 33). De fide Trinitatis libri I-III (M. 101, 13-58), praeviis (f. 32^{v}) epistula nuncupatoria (M. ibid., 11-14) iisdemque capitulis, quae apud Migne exstant impressa. [2] (f. 37, col. 2). De Trinitate ad Fredegisum quaestiones I-XXVIII (in ms. *epistola albini ad fridegisum.* M. ibid., 57-64). [3] (f. 38^{v}) De animae ratione ad Eulaliam virginem (in ms. *epistola albini ad eulaliam* M. ibid., 639-647). [4] (f. 38^{v}). ⟨Carmen elegiacum⟩ (M. ibid., 647). [5] (ibid.). Aliud carmen Adonicum (in ms. *Aliud genus metri.* M. ibid., 648-649). [6] (ibid.). Litania seu precatio ad Christum (in ms. *Oratio uel laus sancte trinitatis.* M. ibid., 649-650). [7] (ibid.). ⟨Carminis *Candida florigeris*⟩ duo priores versus (M. ibid., 650).

5. S. Augustini epistulae (M. vol. 33) [1] (f. 38) 221 (Quodvultdei), [2] (f. 39) 222 usque ad v. *esse correctos,* [3] (ibid. 223 (Quodvultdei), [4] (ibid.) 224 usque ad v. *quas greci omelias uocant* (M. 33, 1001, lin. 9 ab imo), [5] (ibid.) 221 inde a v. *rogo quidem tuam sanctitatem ut ex quo christiana religio* (M. ibid., 998, lin. 20). [6] (ibid.). De haeresibus ad Quodvultdeum (M. 42, 21-50). Adduntur haereses

Praedestinatianorum, Nestorianorum, Eutychianorum, Timotheanorum, adiecta notula marginali .... *quae secuntur a sancto gennadio massilianense* (!) *presbitero sunt posita.* Inc. *Sunt qui dicunt quod Deus non omnes homines ad hoc crearet.* Des. *continentis et religiose uite imaginem multis inludit* (cf. M. 42, 50, nota 2).

6 (f. 42^{v}). **S. Isidori Hispalensis** Etymologiarum libri I-VIII; capitibus III, IV, V praeeunt haereticorum nomina, binis scripta columnis (M. 82, 296-305).

7 (f. 43). **S. Augustini** De Trinitate (M. 42, 819-1098), liber I; - (f. 45^{v}) II; - (f. 48) III; - (f. 50) IV; - (f. 52) V; - (f. 53^{v}) VI, praeviis capiti III capitulis (I *De patre et filio...*, VIII *De sententia sancti hylarij...*); (f. 54) VII, praeviis capitulis (I *Utrum quicquid de deo...*, VI *De tribus personis...*); - (f. 55^{v}) VIII, propositis capitulis (I *De indifferentia et magnitudine...*, *VII Quod ex ea forma diligitur...*); - (f. 57) IX, praeeuntibus capitulis (I *De deo semper querendo*, XII *Quur* (!) *sicut noticia...*); - (f. 58) X, praemissis capitulis (I *De studijs discernere...*, XII *De querenandam* (!) *imaginem...*); - (f. 59^{v}) XI, praeviis capitulis (I *De imagine trinitatis...*, X *De mensura et numero...*); - (f. 61) XII, praemissis capitulis (I *Quid sit quod etiam animo nostro...*, XVI *De opinione platonis...*); - (f. 62^{v}) XIII, additis capitulis (I *De gemino rationalis officio...*, XX *Neminem posse sine fide...*); - (f. 65) XIV cum capitulis (I *Que sit hominis vera sapientia*, XXII *Quod sui partem homo ad ymaginem...*); - (f. 67^{v}) XV, propositis capitulis (I *De excellencia animi...*, XXVII *Quod quodam sermone...*).

8 (f. 72). ⟨**Gezonis** abbatis Dertonensis Liber de corpore et sanguine Christi⟩ fine mutilus (M. 137, 371-387). Post cap. XIII (f. 74^{v}) sequuntur capp. I-XXI ex lib. S. Paschasii Radberti De corpore et sanguine Christi excerpta usque ad v. *sacris asistis* (M. 120 1267-1338, lin. 2 ab imo).

9 (f. 78^{v}). ⟨**S. Augustini** Confessionum liber X⟩ inde a v. *et ubi olet quod non spargit flatus,* manu alterius librarii (M. 32, 783, lin. 4-810).

Codex binis columnis exaratus librorum litteras maximas praebet variis coloribus depictas et imaginibus ornatas. Litterae maiores sunt alterna vice rubro et caeruleo pictae; tituli minio. In marginibus saepe saepius occurrunt correctiones, notulae et notabilia manibus coaevis. Post f. 80 tria folia resecta. Folio 81^{v} nonnulla parvi momenti. Ff. 80^{v}. 81 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

512. Saec. X, membran., mm. 254 × 178, ff. II. 168.

S. Augustini opera.

1 (f. 1). De bono coniugali (M. 40, 373-396). **2** (f. 20^{v}). De nuptiis et concupiscentia libri I-II (M. 44, 413-437), praemissa epistula ad Vale-

rium comitem (M. ibid., 411-412). 3 (f. 80^{v}). De adulterinis coniugiis libri I-II (M. 40, 451-470), praevio (f. 100) capite 57 libri II Retractationum (M. 32, 653). **4** (f. 116^{v}). De sancta virginitate (M. 40, 397-428). **5** (f. 149). De bono viduitatis (in ms.... *De professione sanctę viduitatis*. M. ibid., 431-450).

Litterae initiales librorum rubro et nigro colore exscriptae; tituli litteris partim uncialibus partim capitalibus minio depicti sunt; qui vero in marginibus sup. leguntur atramento exarati. Raro in marginibus occurrunt additamenta manu ipsius librarii, rarius notabilia manibus posterioribus. F. I^{r} verba aliqua nullius, ut videtur, momenti. F. I^{r} manu saec. XV librorum index. 68^{v} rubris notis *In hoc corpore continentur libri sequentes. S. Augustini VII.* Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil. hist. Classe d. k. Akademie d. Wissenschaften*, vol. 63, Wien, 1869, p. 590-591.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

513. Saec. XV, membran., mm. 290 × 215, ff. 106.

1. ⟨**Pseudo-Augustini**⟩ [1] (f. 1) ⟨Adversus quinque haereses⟩ (M. 42, 1101-1116); [2] (f. 10^{r}) ⟨Dialogus quaestionum LXV⟩ (M. 40, 733-752). In fine (ff. 21-22, lin. 8) adduntur sex quaestiones, quarum I inc. *Quare fecit deus* (f. 21^{v}) *hominem quem peccaturum sciebat...* Ult. responsio des. *diligentioris traditionis que mihi uidebantur exposui.*

2 (f. 22). ⟨**S. Prosperi Aquitani** Sententiae ex Augustino delibatae⟩ (M. 45, 1859-1898).

3 (f. 43^{r}). ⟨**S. Augustini** Enchiridion sive de fide, spe et charitate⟩ (M. 40, 231-290), praemissis (f. 41) capite 63 libri II Retractationum (M. 32, 655) et (ff. 41-43^{r}) capitulis (I *Quod in sapientia laurentij delectatur beatus augustinus*, CXXXVII *De fine uoluntatis qui uocatur Eucharidion*).

4 (f. 71^{v}). Incerti ⟨Admonitio virtutum⟩. Inc. *Primum cum paulo apostolo ortor ut karitatis uirtutem.* Des. *in delectatione carnali aliquando legatur inuitus.* Praemittitur ⟨prologus⟩ qui inc. *Aut* (!) *rogasti studui scribere: Noui enim ardorem animi tui erga scripturas diuinas. Non tibi si non inesset studium legendi, et implendi ea quę legis,* et des. *cum igitur de pluribus uirtutibus admonere desiderem videlicet de karitate. de humilitate... Qualiter pollutio nocturna accidat.*

5 ⟨**Pseudo-Augustini**⟩ [1] (f. 86) ⟨De vita christiana⟩ (M. 40, 1031-1046); [2] (f. 94^{r}) ⟨sermo de oboedientia et humilitate⟩ (M. 40, 1221-1224).

6 (f. 95^{r}). ⟨**S. Augustini**⟩ epistula 167 (M. vol. 33).

7 (f. 99^{r}). ⟨**S. Hildefonsi** (?) sermo 13 in diem festum sanctae Mariae⟩ (M. 96, 280-284).

8 (f. 101^{v}). ⟨**Pseudo-Augustini** Tractatus de ordine et elemosyna⟩ (M. 40, 1225-1228).

9 (f. 103). ⟨**S. Augustini** sermo 393 De poenitentibus⟩ (M. 39, 1713), in breviorem tamen formam contractus.

Litterae librorum initiales auro et variis coloribus depictae, capitum vero alterna vice rubro et caeruleo, tituli rubro. Quattuor marginibus f. 1^{v} ornamentum appictum est, quod auro variisque coloribus fulget praebetque s. Augustini et aliorum imagines ac stemma (vulpes erecta in pagina rubra inter duas stellas aureas), superimposita mitra episcopali. F. 1^{r} marg. inf. *Bibliothecae Apostolicae*, manu saec. XVI. Ff. 83 et sqq. a tineis perforata. Ff. 104-106^{v} vacua.

In tegumenti dorso inferius scutum A. Quirini card. bibliothecarii.

514. Saec. XII, membran., mm. 214 × 143, ff. 71.

1. **S. Augustini** opera. [1] (f. 1). Sermo 351 De utilitate agendae poenitentiae (in ms. *In christi nomine. Incipit liber sancti augustini de penitentia.* M. 39, 1535-1549). [2] (f. 9). De vera religione caput 55 (a v. *hortor vos karissimi et proximi mei.* M. 34, 169-172). [3] (f. 11). *Incipit eiusdem ex libro contra faustum manicheum.* Inc. *Populus autem christianus memorias martirum religiosa sollempnitate concelebrat. ad excitandam imitationem.* Des. *post ascensum christi per sacramentum memorie celebratur.* [4] (f. 11^{v}). Sermo 350 (in ms.... *de laudibus caritatis.* M. 39, 1533-1535). [5] (f. 13). De agone christiano (M. 40, 289-310). [6] (f. 22^{v}). De patientia (M. ibid., 612-626) [7] (f. 30^{v}). *Incipit eiusdem de compunctione cordis.* Inc. *Compunctio cordis, ex humilitatis uirtute nascitur.* Des. *Cum per orationem compunctio effunditur spiritus sancti presentia adesse cordibus nostris haud dubium est.* [8] (ibid.) Sermo 254 De confessione peccatorum usque ad v. *Confessio... unicum est uiribus nostris medicamentum cum penitentia* (M. 39, 2215-2216, lin. 3, append.), [9] (f. 31). Sermo 278 De auguriis (in ms. *Beati augustini de his qui non solum auguria adtendunt sed quod est adhuc grauius diuinos auruspices et sortilegos sed paganorum consuetudinem inquirunt ut possint aliqua scire futura*) usque ad v. *faciat peruenire* (M. 39, 2269-2271, lin. 32, append.).

2 (f. 32^{v}). **S. Ioannis Chrysostomi** De compunctione cordis liber I. Inc. *Cum intueor beate demetri frequenter.* Des. *atque opera negligenti* (S. Joannis Chrysostomi opera, Parisiis 1581, vol. 5, 492-602; cf. M. P. G., 47, 393-910).

3 (f. 44). **S. Augustini** Soliloquiorum libri I-II (M. 32, 869-904).

4 (f. 64^{v}). De ecclesiasticis dogmatibus liber Gennadio tributum (in ms. *incipit liber de diffinicionibus ecclesiasticorum dogmatum augustini et gennadii.* M. 42, 1213-1222, append. ad opera S. Aug.).

F. 70^{v} continet versus quindecim de tribus Mariis, manu saec. XIII exaratos. Primus est: *Moribus egregias tres novimus esse marias.* Ultimus est: *Ex qua maiorem Jacobum genuitque iohannem.* F. 71^{v} complent ⟨Dicta s. Augustini in pro-

logo psalterii et aliorum de virtutibus psalmorum⟩ (M. 142, 46) et ⟨De quindecim signis ante diem iudicii⟩ (M. 94, 555. ...).

Litterae initiales vel rubro et flavo vel rubro et nigro colore depictae sunt, tituli minio. In marginibus exstant notulae et lemmata nonnulla. Foliorum 65. 66. 68. 69 margines interiores refectae. Inter ff. 45. 46 folium unum abscissum. Partes exteriores marginum inferiorum ff. 46. 57. 70 abscissae. F. 71 refectum. F. 70 subscriptio admodum erasa *Liber fratris* ||||||||||| *sancti nicholai* | *Si quis eum furatus fuerit anathema sit*. Ff. 3^v. 71 quaedam plumbo exarata nullius, ut videtur, momenti.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

515. Saec. IX, membran., mm. 249 × 164, ff. 112 (+ 68^a neglecto).

S. Augustini opera, indice praemisso.

1. (f. 3) De diversis quaestionibus, praeviis (ff. 1-3) iisdem capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 40, 11-100). [1] (f. 3) 1, [2] (ibid.) 54, [3-27] (f. 4-10) 2-26, [28] (f. 10) 51, [29-30] (f. 12-13) 27-28, [31] (f. 13) 29 inde a v. *nihil* ⟨autem⟩ (M. ibid., 19, lin. 4) [32] (f. 13) 52, [33] (f. 14) 30, [34-42] (f. 15-20^v) 32-40, [43] (f. 20^v) 70, [44] (f. 21^v) 41, [45] (f. 22) *De magis pharaonis* (inc. *Non oportet moueri cum magicis artibus*. Des. *sua cuique tribuuntur*), [46] (ibid.) 63, [47-49] (f. 22-22^v) 42-44, [50] (f. 23) 60, [51] (ibid.) 45, [52] (f. 24) 57 inde a § 3, [53] (f. 25) 78, [54] (f. 25^v) 56, [55] (f. 26) 57 usque ad § 3, [56] (f. 28) 75, [57] (f. 29) 67, [58] (f. 32^v) 68, [59] (f. 37) 53, [60] (f. 40^v) 58, [61] (f. 44) 59, [62] (f. 46^v) 64, [63] (f. 50^v) 77, [64] (ibid.) *Eum qui ut uult uiuit beatum esse* (inc. *Omnis qui beate uult uiuere*, des. *plura contra ipsius uoluntatem*), [65] (f. 51) 50, [66] (ibid.) 81, [67] (f. 52^v) 66, [68] (f. 57^v) 74, [69] (f. 58) 73, [70] (f. 60) 61, [71] (f. 64) 71, [72] (f. 67^v) 46, [73] (f. 68^a) 55, [74] (ibid.) 72, [75] (f. 68^v) 47, [76] (ibid.) 48, [77] (f. 69) 49, [78] (ibid.) 62, [79] (f. 70) 69, [80] (f. 74) 79, [81] (f. 76) *De pascha* (inc. *Sed enim cum apostolus dicat omnia in figura*, des. *et laetis transcurrere pinnis*), [82] (f. 77) 65, [83] (f. 79) 76, [84] (f. 80^v) 80, [85] (f. 82^v) 83. Desunt quaestiones 31. 82. Sequitur (f. 85) caput 26 libri I Retractationum usque ad v. *occurrerit nescio* (M. 32, 624-628, lin. 1 ab imo). 2 (f. 87). De magistro (in ms. *Incipit liber sancti Augustini De Magistro. colloquendo et disserendo habitus cum filio suo Adeodato per interrogationem et responsionem*. M. ibid., 1193-1220).

Codex a f. 87 ad f. 112 binis columnis exaratus septem et decem fasciculis constat, qui alphabeti litteris uncialibus et numeris romanis notati sunt. Tituli quaestionum, primo excepto, notis uncialibus rubris exarato, litteram initialem habent minio depictam; reliquas unciali charactere vel carolino nigro exscriptas. Tituli vero librorum, numeri romani, et verba *aug*⟨ustinus⟩ *Ad*⟨eodatus⟩ minio exarata sunt. Sex librarii codicem transcripserunt, quorum primus ff. 1-21 (fasc. 1-3), 2^s ff. 22-43 (fasc. 4-6), 3^s ff. 44-59 (fasc. 7-8), 4^s ff. 60-68 (fasc. 9-10), 5^s ff. 69-86 (fasc. 11-13) et ff. 97-112 (fasc. 16-17), 6^s ff. 87-96 (fasc. 14-15). F. I^v in parte sup. inter varias calami probationes saec. IX,

notae tironianae aliquot, nota pretii *A XXXVII* et index codicis, manu coaeva. Ff. II^v et IV^v calami probationes, f. III^v neumata nonnulla. Ff. I^r. II^v. III^v. IV^r vacua. F. 112^v quaedam erasa. Fasciculorum ordo structoris librarii oscitatione hoc modo turbatus: 1-16. 18. 17. Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römische Bibliotheken* in *Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der k. Akademie der Wissenschaften*, vol. 63, Wien 1869, p. 603.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

516. Saec. XV, membran., mm. 125 × 98, ff. 124.

1 (f. 6). **Pseudo-Augustini** epistula ad Cyrillum Hierosolymitanum episcopum De magnificis admirandisque s. Hieronymi virtutibus (M. 33, 1120-1126).

2 (f. 14). **Pseudo-Cyrilli** ad Augustinum De miraculis b. Hieronymi presbyteri post mortem celebratis (M. ibid., 1126-1153). Praeeunt [1] (f. 1) orationum ante missam fragmenta, [2] (f. 4) preces maiores.

3 (f. 25^v). Excerpta ex libro **Ioannis Andreae**, qui inscribitur Hieronymianus. Inc. *Huc usque in exemplari scriptum fuit Sed quod sequitur transcripsi de Jeronimiano libro sic dicto Johannis Andree doctoris decretorum ubi iam inceptum de siluano miraculum usque ad finem describitur allegans etiam epistolam cyrilli. Nam et cyrillus se ab ipso sepius.* Des. *quam in terris militans magnis preconijs extulit et deuotissime laudauit. Hec omnia ex supra dicto libro scripta sunt licet non in ordine etc. Deo gratias etc. Amen. Et sic est finis huius operis etc. Accipe Jeronimum non ex doctoribus ymum | Nec miris minimum sed li⟨n⟩gue munere primum* (cf. ed. an. 1482; Hain, n. 1082).

4 (f. 46^v). Sermo De oratione dominica, symbolo et confessione. Inc. *Karissimi hanc orationem ipse deus composuit.* Des. *uita regnare Amen - Indulgentiam ut supra. Amen.*

5 (f. 55). ⟨**Petri Blesensis**⟩ De amicitia christiana (in ms. *Cassiodori de amicitia vera.* M. 207, 871-896).

6 (f. 81). **S. Gregorii Magni** Moralium libri VII-VIII usque ad cap. 6 excl. (M. 75, 656-705).

F. 18^v. S. Thomae Aquinatis excerpta, alia manu exarata, de excommunicatione 4 sent., dist. 18, q. 2, art. 3 et 4 etc.

Codex currenti calamo non accurate scriptus. Litterae initiales, quae exstant, tituli, notabilia rubro exarata. In membranula folio II custodiae adglutinata *Epistola beati Augustini ad beatum Cyrillum f. 6.* | *Item Cassiodorus de Amicitia vera p. 55* | *Dubia aliqua de excommunicatione 118^v.* Ff. 5^v. 79^v. 80. 124^v vacua.

In tegumenti tabulis stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

517. Saec. XIV-XV, membran., mm. 206 × 157, ff. 90.

1 (f. 3). Preces 82, quarum prima est *oratio sancti augustini ad filium dei* et inc. *domine ihesu christe fili dei uiui creator et resuscitator generis humani* et

ultima, quae sub s. Thomae nomine pluries edita est ut oratio quam Angelicus quotidie recitare solebat ante imaginem Christi, (f. 42) inc. *Concede mihi queso omnipotens et misericors deus que tibi placita.* Inter alia (f. 7) ⟨B. Alcuini De psalmorum usu⟩ usque ad v. *pax. hec dominus hic* (in ms. *cotidiana s. augustini valde deuota.* M. 101, 476-478, lin. 13); (f. 8) ⟨s. Anselmi oratio 9⟩ (in ms. *Item alia oratio deuota.* M. 158, 876-877); (f. 8^{v}) s. Augustini oratio usque ad v. *non faciam Prestante...* (M. 101, 598-599, lin. 36); (f. 12) *Medicina spiritualis contra temptacionem concupiscencie carnalis missa a domino odilone cluniacensi abbate ad patriarcham aquilei. Deus in nomine tuo ps. Deus misereatur...*; (f. 29) s. Augustini cap. 40 libri meditationum (in ms. *Oratio sancti augustini ditante angelo.* M. 40, 938-940); (f. 30^{v}) oratio beati Ambrosii (in ms. *beati gregorii ad deum patrem.* M. 101, 546); (f. 36^{v}) confessio peccatorum pura Alcuini (M. ibid., 524-526); (f. 39) s. Anselmi oratio 39 (in ms. *Oratio beati augustini ante missam.* M. 158, 921-925); (f. 41) eiusdem oratio 33 (M. 158, 426).

2 (f. 42^{v}). ⟨Hymnus ad honorem b. Virginis⟩ (Chevalier, Rep. hymn., n. 18032).

3 (f. 46^{v}). Oratio. Inc. *Deus pater qui creasti mundum.* Des. *sed requiescant in pace. Amen.*

4 (f. 47^{r}). ⟨S. **Anselmi Cantuariensis** Proslogion⟩, omisso prooemio (M. 158, 225-242).

5 (f. 57). ⟨**Pseudo-Augustini**⟩ Liber soliloquiorum usque ad v. *canos meos* (M. 40, 863-898, lin. 19).

Litterae initiales et tituli minio depicta. Ff. 1-2^{v} orationes nonnullae alia manu transcriptae. F. 88^{v} vacuum. Ff. 89-90^{v} fragmentum actus notarii saec. XV, partim erasum. 89^{v} orationes post missam. 90 index codicis: *Diverse orationes et preces deuote | Liber Soliloquiorum beati Augustini.* Ff. 32 et sqq. a tineis perforata.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

518. Saec. XIV ex., membran., mm. 373 × 262, ff. 399 (+ f. 1^{a} librarii oscitatione neglecto).

Fratris Bartholomaei eremitarum s. Augustini, Urbinatis episcopi, Milleloquium veritatis s. Augustini usque ad v. *Magorum opera quos nostra* (ed. Brixiae 1734, vol. 1, col. 1-1226; vol. 2, col. 1-6, lin. 20). Praeeunt [1] (f. 1) index capitum (ed. cit., vol. 1, p. VIII-X), [2] (f. $1^{a\,r}$) *nomina uirorum illustrium qui in prologo huius operis introducuntur ad laudem beati Augustini* (I, *Alanus* XLIII *Volusianus*), [3] (f. $1^{a\,v}$) epistula ad Clementem papam (loc. cit., p. VII), [4] (f. 2., col. 1) prologus (loc. cit., p. XI-XVI).

Codex binis columnis descriptus in duo volumina dispertitus est, quorum prius ff. 1-217 complectitur, alterum ff. 218-399. Litterae initiales rubro et caeruleo colore depictae sunt. In marginibus correctiones passim occurrunt. Inter f. 306 et 309 folium unum excisum. Ff. 217^v. 280^v. 290^v vacua. In margine f. 399^v inferiore emptionis nota *XXX flor.*

In tegumentorum dorsis scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

519. Saec XIV ex., membran., mm. 423 × 286, ff. II. 545.

Fratris Bartholomaei eremitarum s. Augustini, Urbinatis episcopi, Milleloquium veritatis sancti Augustini a v. *labor* (ed. Brixiae 1734, vol. 1, col. 1132-1226; vol. 2, col. 1-1066). Praeeunt (f. I^r) index capitum a v. *labor* ad v. *Zizania* et (f. 1) *nomina uirorum illustrium qui in prologo huius operis introducuntur ad laudem beati augustini* (I *Alepius,* XLI *Volusianus*). Sequitur f. 513 index librorum s. Augustini in Milleloquio citatorum per eundem Bartholomaeum de Urbino digestus (in ms. *Incipit distinctio librorum beati Augustini. seu sufficientia qui allegantur in hoc opere.* Ed. cit., vol. 1, 1067-1160). In ms. (f. 540^v) indici sermonum communium (ed. cit., 1146) praemittitur rubrica *Isti sunt sermones quos uidi. si fuissem tunc expertus allegassem et gustassem aliter sed tunc nimia excerpiendi celeritas me fecit incautum. Iste sermo est in libro de uerbis apostoli sermone II*... Sequuntur (f. 544, col. 2) versus 6 (ed. cit., vol. 2, 1159-1160), quorum primus diversus ab editis est *Ingenii fontes et prata uirentia circum,* deinde nota: *Dominabilis tamen amicus. d. franciscus | Petraccha* (!) *in poesi laureatus et moderno | tempore. solus dixit hos versus melius sic debere | scribi. | Ingenii fontes et prata uirentia lingue | Augustine tui succensus amore peragrat | Urbino patria uir nomine Bartholomeus | Afferat ut populo requiem labor iste nepotum | Hinc sibi posteritas stillas studiosa salubres | Hauriat hinc lectos conponat in ordine flores.*

Codex binis columnis exaratus in duo volumina dispertitus, quorum prius ff. 1-271 complectitur, alterum ff. 272-545. Litterae initiales maiores et maximae rubro et caeruleo colore depictae sunt. In superioribus foliorum marginibus primae litterae verbi explicati alterna vice rubro et caeruleo scriptae sunt; tituli minio exarati. F. 544 in rasura *Iste liber pertinet domino nostro pape.* Ff. 541^v. 545 vacua.

In tegumentorum dorsis stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

520. Saec. XI, membran., mm. 271 × 188, ff. 198 (— f. 53 librarii neglegentia omisso).

1 (f. 1). **Eugippii** Excerpta ex operibus s. Augustini (in ms. *Hunc librum eugepius de diuersis libris sancti augustini episcopi compilauit.* Ed. P. Knoell, p. 34-1100).

2 (f. 119^r). **S. Hieronymi** Commentariorum in Ieremiam prophetam libri I-VI (M. 24, 705-936).

3 (f. 173). ⟨**Rabani Mauri**⟩ Expositio super Ieremiam (in ms. *Incipit expositio Sancti hieronimi presbiteri. in Lamentationibus hieremię prophetę*) a v. *Habes in lamentationibus hieremię quattuor alfabeta* ad v. *in qua uniuersitate nimirum et ipsi iudęi compręhenduntur* (M. 111, 1183, lin. 1-1268, lin. 13 ab imo).

4 (f. 188). **S. Ambrosii** De Cain et Abel libri I-II (M. 14, 358-380).

Codex binis columnis perbelle exaratus litteras maximas et maiores usque ad f. 187v titulosque minio exhibet depicta. In marg. inf. folii 198v, litteris capitalibus *Hunc librum adquisiuit domnus Damianus S.* + (scil. sanctae Cruci). Textus hic illic correctus. F. 173 A. Mai notula *ed. Bedae vel Rabani.* Inter f. 72 et 73 lacinia inserta est (71 × 187), post f. 173 tria folia abscissa sunt, post 187 folium unum. Ff. 72av. 197v. 198 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

521. An. 1436 (cf. f. 117v), chart. (ff. 1. 10. 11. 20. 21. 30. 31. 40. 41. 50. 51. 60, 61. 70. 71. 80. 81. 90. 91. 100. 101. 110. 111. 120 membran.), mm. 287 × 214, ff. 120.

⟨**B. Humberti de Romanis**⟩ Expositio regulae s. Augustini. Prooemium inc. *Viris religiosis non modicum expedit.* Inc. *Iam ad expositionem accedendo.* Des. *defficientes sublevat. vincentes coronat.* Hoc codice usus est Ioach. Berthier o. p. in B. Humberti de Romanis opere de vita regulari, Romae 1888, vol. 1, pp. 44-628.

Codex binis columnis currenti calamo scriptus est. Littera initialis prima caeruleo et rubro depicta in ventre exhibet agnum rubris ornamentis decoratum. Prima capitulorum verba gothico charactere exscripta; littera initialis prima minio, reliquae atramento exaratae. F. 115v *Laus tibi sit christe quoniam liber explicit iste.* Ff. 115v col. 2-117v operis index. F. 117v *Qui scripsit scribat semperque cum domino vivat. frater laurencius lobregat, quem Deus ad celestia regna. perducat. amen. Et fuit completus iste liber siue scriptus per dictum fratrem anno domini. M°. CCCC°. XXXVI°. ultima febroarii in conventu ylerdenssi* (cf. Berthier, op. cit., p. XXII). Ff. 118. 119. 120 vacua.

In tegumenti dorso insignia gentilicia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

522. An. 1436 (cf. f. 125), membran., mm. 277× 191. ff. I. 130.

S. Ioannis Climaci opera duo, Ambrosio ⟨Traversari⟩ interprete.

1 (f. 6v). Scala paradisi. Inc. *Cum summe. incomprehensibilis atque incircumscripte bonitatis.* Des. *bonorum omnium causa inest, fuitque et erit in infinita secula. Amen* (Climax Ioan. Scholastici, Venetiis per Ioannem Antonium et fratres de Sabio 1531, f. 16-177v). Praeeunt: [1] (f. 1) ⟨prologus⟩ Ambrosii ⟨Traversari⟩ Matthaeo patri suo (inc. *Hortatus es domine amantissime et merito uenerabilis;* des. *uenerabilis ac merito desiderabilis pater.* Loc. cit., f. 3-4v); [2] (f. 2) s. Ioannis Climaci vita *a Daniele monacho sub compendio scripta* (inc. *Quenam hunc divinum*

uirum. ciuitas tulerit, des. *contemplatiue doctrinas continentes.* Loc. cit., f. 9-13); [3] (f. 4^{v}) epistula Ioannis abbatis Raitensis ad Ioannem abbatem montis Synai, Scholasticum nuncupatum (in ms. *Incipit epistola Iohannis abbatis. Raitensis. hortantis Iohannem scolasticum ad describendum specialem. scalam.* Inc. *Agnoscentes nos a perfectione,* des. *et errore omni liberum ostendet. Vale in Domino carissime ac nimium uenerande pater.* Loc. cit., f. 13^{v}-14); [4] (f. 5^{v}) responsio Ioannis abbatis montis Synai (inc. *Accepi conuenientissimam,* des. *sed alacri proposito atque feruentissime uoluntati.* Loc. cit., f. 14^{v}-15^{v}). 2 (f. 116). Pastorum sermo in quo *agitur* qualis esse debeat rationalium *omnium* ovium pastor. Inc. *In inferiori quidem libro; extremum ego te omnium, o uenerande constitui.* Des. *et in se ipsa illuminatione et perfectione beata est* (loc. cit. f. 178-188^{v}). Sequitur (f. 123) *Commendatio praecedentis operis. a iohanne. abbate. raitensis. coenobii. scripta. in qua totum. feré opus brevissime ac mystice exponitur. laudaturque scriptor. eximie.* Inc. *Qualem esse oportere, scripsisti, talem profecto.* Des. *unitusqué caritati, caritas autem deus est. Amen* (f. 189-191^{v}).

Litterae initiales auro depictae sunt et variis coloribus ornatae, tituli minio exarati. F. I, olim tabulae adglutinatum, resectum est, et continet indicem operis, manu saec. XV. F. 130, olim tabulae adglutinato, Orationis dominicae paraphrasis quattuordecim versibus comprehensa. Inc. *In celis noster residens pater, omnia nomen.* Des. *Tolle malo famulisque tuis aduersa repelle. Amen. Hec septies bina carmina in quibus iuxta verum sensum septem continentur petitiones orationis dominice, edidi dum capitis reumate non mediocriter gravatus essem in prouigilia Sancti Andree 1440: — florentie. quo tempore per duos integros menses maxime ac quotidiane fuerunt pluuie,* et in parte superiore, eadem manu, *Si cuiusque malum cumulo statuatur in uno | Optio sit cunctis, potius sua quisque resumet.* F. 125, rubro, *Explicit. feliciter. Anno domini M° CCCC XXXVI. Die. V. Maii.* Ff. I^{v}. 125^{v}-129. 130^{v} vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

523. Saec. XV, membran., mm. 252 × 170, ff. II. 160.

S. Ioannis Climaci opera duo, Ambrosio ⟨Traversari⟩ interprete, omnino ut in codice praecedenti.

Prima littera maxima auro illita in ventre exhibet imaginem monachi, fortasse Camaldulensis, qui alteri librum tradit. Reliquae litterae initiales auro et variis coloribus sunt depictae; tituli minio. F. 1 ornamento auro et diversis coloribus depicto distinguitur. I^{v} tabula ad alium codicem pertinens. II index voluminis. Margo inferior f. 1^{r} resecta novaque membrana refecta. Ff. I^{r}. II^{v}. 160 vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

524. An. 1514. 1515 (cf. ff. I. 135.154), chart., mm. 284 × 206, ff. I. 176.

1. **S. Paulini Nolani** [1] (f. 2) epistula 5 Hartel, [2] (f. 8^{v}) 24, [3] (f. 16^{v}) 23, [4] (f. 34^{v}) 11, [5] (f. 40) 1, [6] (f. 44) 22, [7] (f. 45) 30, [8] (f. 47) 28, [9] (f. 49^{v})

29, [10] (f. 56) 31, [11] (f. 59^r) 10, [12] (f. 60^v) 20, [13] (f. 63^r) 19, [14] (f. 65^r) 14, [15] (f. 66^r) 35, [16] (f. 67) 36, [17] (f. 68) 12, [18] (f. 72) 9, [19] (f. 74) 2, [20] (f. 75) 21, [21] (f. 77) 15, [22] (f. 78^r) 37, [23] (f. 80) 18, [24] (f. 84^r) 38, [25] (f. 88^r) 39, [26] (f. 90^r) 44, [27] (f. 94^r) 42, [28] (f. 96^r) 33, cui connectitur [29] (f. 97, lin. 28) 13 inde a v. *mortem operatur* (ed. cit., p. 92, lin. 1), [30] (f. 103^r) 34, [31] (f. 107^v) 43, [32] (f. 110) 32, [33] (f. 120) 16; [34] (f. 124^v) carmen XXII, ultimo versu omisso (p. 186-193 Hartel).

2 (f. 126^r). **Ausonii** epistula 24 (M. G. H., Auct. antiq., 5, p. 187-190).

3. S. Paulini Nolani epistulae [1] (f. 128) 40, [2] (f. 134) 41. Sequuntur (f. 136) summaria et prima verba octo epistularum Paulini aut ad Paulinum (in ms. *Sequentes Epistole habentur in Epistolari Codice Diui Augustini, que sunt...*).

4 (f. 146). **Uranii presbyteri** epistula (in ms. .. *ad Pacatum de uita et obitu illustrissimi uiri Paulini Nolensis Episcopi libellus.* M. 53, 859-866): desunt in fine tres lineae. Sequuntur (ff. 150^v-151^v) testimonia de s. Paulino ex Vincentio Bellovacensi, s. Augustino, Gennadio Massilien., s. Isidoro Hisp., Michaele Marco Corinthio.

5. ⟨Pseudo⟩-Ignatii epistulae [1] (f. 155) Ad s. Ioannem evangelistam (Funk, Opp. patr. apost., 2, p. 214-216), [2] (f. 155^v) Ad eundem (loc. cit., p. 216), [3] (ibid.) Ad Mariam Christi matrem (loc. cit., p. 217), addita (f. 156) responsione B. Mariae (loc. cit., p. 217), [4] (ibid.) Ad eandem (in ms. *Ignatius qui et theophorus misericordiam consecutus... fidelissime et deo digne christifere filie marie...*). Inc. *Optima quidem figuracio Littere.* Des. *et videam te in domino consecutam coronam* (cf. M. P. G., 5, 882-887). Praeit nota *Sunt et alie XII Epistulae eiusdem Ignatii, quas, cum ob confessionem Christiani nominis in vinculis teneretur et ex Syria per Asiam duceretur Romam ut bestijs obiceretur, Scripsit, quarum prima.* etc. Sequuntur: [a] (f. 158) testimonia de s. Ignatio ex s. Hieronymo De viris illustribus, (f. 159) ex s. Bernardo Clarav., ex Hyerone s. Ignatii successore, [b] (157^r) ⟨tituli undecim epistularum s. Ignatii⟩, quae *habentur in Codicibus impressis Diui Dionisij Athenien. Episc. et Galliarum Apostoli.* Post titulum epistulae V haec notula occurrit: *In qua* (scil. epistula) *perperam in multis exemplaribus inter exaratos Diuus Paulus ponitur, ut nostrum testatur exemplar grate uetustatis ex Bibliotheca Invictissimi Regis Mathie Coruini Pannoniarum, desiderabilis memorie, quod nomen Pauli non habet...*

6. B. Patris **Antonii** epistulae (M. P. G., 40, 977-1000) [1] (f. 161) 1, [2] (f. 163) 2, [3] (f. 163) 3, [4] (f. 167^r) 4, [5] (f. 168^r) 5, [6] (f. 169^r) 6, [7] (f. 170^r) 7. Sequitur (f. 171) testimonium eiusdem auctoris ex libro s. Hieronymi De viris inlustribus desumptum.

Codex non una manu currenti calamo scriptus est. Litterae initiales, praeter primam quae intus exhibet s. Paulini imaginem, titulique fere omnes desiderantur, spatiis ad ea pingenda vacuis relictis. In marginibus notulae ac notabilia passim reperiuntur. Ff. I^v. 1^v. 136^v. 137-145. 152. 153^v. 154^v-160. 171^v-176^v vacua. F. I^r, manu saec. XVI, *Ex 8 pluteo bibliothecae magnae secretae*, et inferius, alia manu, *Pio Lectori S.* | *Lector. quod hoc Diuinum Opus leges* | *Joanni Turzoni. Sacratissimo* | *Vratislauiensis Presuli* | *Gratias Habeto* | *An. Domini M DXV.* 1^r quinque circuli titulos operum litteris capitalibus rubris continentes (in primo manus saec. XVI addidit *Bibliothecae* et in secundo *Apostolicae*), et inferius tria stemmata exstant, quorum medium cum mitra episcopali et baculo pastorali superimpositis est Ioannis Turzonis Vratislaviensis episc. (in parte superiore rubra dimidia imago leonis erecti aurei et coronati, in inf. autem auro picta tres rosae rubrae); dexterum est Principatus Nissensis (Neisse), cuius Vratislavienses episcopi principes erant (aquila nigra cum taenia in pagina aurea); sinistrum est dioecesis Vratislaviensis (lilia sex argentea in pagina aurea). 135^v *Deo gratias* | *v. c.* | *MDXIIII XXVI*^{a} *Decembris.* 154^r *M. D. XV.* | *Epistole Beati Ignatii Episcopi Anthiocensis* | *et Martiris atque Discipuli Diui Johannis Euangeliste*; et inferius *-: M: -* | *Casta placent superis* | *-: I. H. N: -.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

525 (olim 2896, cf. f. 1^r). Saec. XV, chart. (f. I membran.), mm. 291 × 216, ff. IV. 249.

S. Cyrilli Alexandrini In evangelium s. Ioannis libri I-XI, Georgio Trapezuntio interprete. Inc. *Exquisita profecto est divinitusque defluxa omnium euangelistarum doctrina.* Des. *virtute rutilantes ad regnum celorum perveniamus in domino nostro ihesu christo quocum et per quem...* (ed. Basileae 1536, p. 1-232; de editionibus cf. Fabricius-Harles, Biblioth. graeca, 9, p. 454-455). Praeit (f. 1) *Ad sanctissimum papam Nicolaum Quintum Georgij Trapezuntij in traductione Cyrilli super Iohannem prefatio.* Inc. ⟨M⟩*ulta spatiosaque uolumina ex greco sermone in latinum iussu tuo.* Des. *solus Georgius indignus gratia tua et quidem non parua cum ignominia esse uideatur.*

F. 249. *Abreuiatio obseruantie ordinis montis olivueti.* Inc. (f. 249^v, col. 2) *In ytalia est nobilis et deo deuota et acceptabilis hominibus religio in honorem virginis marie primitus ordinata.* Des. (249^v, col. 1) *accipere absque licencia sui prioris.*

Codex ab ipso G. Trapezuntio currenti calamo scriptus est atque notulis, correctionibus, additamentis auctus. F. I^r *Ex 76 pluteo bibliothecae magnae secretae*, manu saec. XVI, et in chartula adglutinata *Cyrillus in evangeli*⟨um⟩ *Iohannis 2896.* In summo folii 1^r margine *Bibliothecae apostolicae* manu saec. XVI. Ff. I^v-IV. 3^v vacua.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

526. Saec. XV, membran., mm. 357 × 251, ff. 311.

S. Cyrilli Alexandrini Super evangelium s. Ioannis libri I-XI, Georgio Trapezuntio interprete, omnino ut in codice praecedenti, omissa tantum praefatione.

Litterae librorum pariter et capitulorum auro depictae et variis coloribus ornatae sunt, tituli minio. Ornamentum quattuor marginibus folii 1^r appictum in inf. parte Nicolai V scutum praebet cum inscriptione *Nicolaus .:. papa .:. quintus .:.* Ff. 310. 311 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

527. Saec. XV, chartac., mm. 340 × 266, ff. 370.

S. Cyrilli Alexandrini Super evangelium s. Ioannis libri I-XI, Georgio Trapezuntio interprete, omnino ut in codice praecedenti.

Codex currenti calamo scriptus in duo volumina distributus est, quorum prius ff. 1-200 complectitur, alterum ff. 201-370. Librorum tituli minio depicti sunt. Margines foliorum inferiores madore pessumdatae. F. 200^v vacuum.

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

528. Saec. XV, membran., mm. 372 × 259, ff. 141.

S. Cyrilli Alexandrini Super evangelium s. Ioannis libri I-XI, Georgio Trapezuntio interprete, omnino ut in codice 526.

Codex gothico charactere diligenter exaratus. Litterae librorum initiales auro et diversis coloribus depictae; quarum prima imaginem quoque hominis scribentis intus exhibet; tituli et evangelii verba minio exscripta. Quattuor margines folii 1^r ornamento auro et diversis coloribus depicto distinguuntur. Margo inf. praebet scutum Nicolai V a duobus geniis sustentatum cum inscriptione capitalibus aureis *Nicolaus PP. V.* Ff. 74^v. 138^v. 139. 140. 141 vacua. Ff. 125-140 a tineis perforata.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

529. Saec. XV, membran., mm. 250 × 175, ff. II. 95.

S. Cyrilli Alexandrini Glaphyrorum in Genesim libri I-IV, Iosepho translatore (in ms. *Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini opus super Genesim quod per omnes libros Moysę, misterium christi enigmatice indicatur ex greco in latinum traductum per Ioseph*). Liber I inc. *Inquirite. scripturas. iudeorum populo deus ait.* Liber IV des. *Sic enim et cum ipso yhesu domino nostro dulcissimo humanissimoque principe semper erimus qui cum* etc. (cf. M. P. G., 69, 13-226 et Fabricius-Harles, Bibliotheca graeca, 9, p. 458).

Codex, partim currenti calamo scriptus, titulos habet minio depictos. Lemmata perpauca in marginibus occurrunt. F. I *Inferius in pluteo 7° bibliothecae magnae secretae | Bibliothecae apostolicae,* manu saec. XVI. Ff. I^v. II^r plura continent maxima ex parte erasa. In summo folii 95^v margine *Cirillus super genesim.* Ff. II^v. 94. 95^r vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

530. Saec. XV, membran., mm. 313 × 214, ff. 219 (+ ff. 29^a. 193^a. 197^a librarii oscitatione neglectis).

S. Cyrilli Alexandrini Thesauri contra haereticos libri I-XIV, Georgio Trapezuntio translatore. Libri I inc. *Si ⁝ Ariani ⁝ nos ⁝ aggrediantur. interrogantes.*

Liber XIV des. *aut quomodo fideles suscepto spiritu sancto dei templa efficiuntur. Si ipse spiritus sanctus ut isti temere contendunt deus non est* (ed. Basileae, in aedibus Andreae Cratandri, 1538, t. 1; cf. de edit. Fabricius-Harles, Biblioth. graeca, 9, p. 454). Praeeunt (ff. 1-3) index operis (loc. cit., f. I^{v}-II^{v}) et (f. 4) praefatio, quae inc. *Ad : maximos : nos : labores. tua caritas frater. nemessine: hortatur,* des. *christi futuram.*

Litterae librorum initiales et capitulorum auro et variis coloribus distinctae; prima verba praefationis et libri primi lineis alternis auro et caeruleo; librorum et capitulorum tituli minio depicti. F. 5 in parte inf. ornamenti conspicitur scutum Philippi Calandrini cardinalis Bonon. (✝ 1470) cum inscriptione litteris capitalibus ✠ *Philippus. cardinalis. Bononiensis.* In margine f. 54^{r} agnus aureus cum cruce appictus est. F. 219 vacuum. Ff. 195 et sqq. a tineis perforata.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

531. Saec. XV, membran., mm. 307×214, ff. 298 (+ ff. 4^{a}. 100^{a}. 101^{a} librarii oscitatione neglectis).

Ioannis Cassiani Conlationes Patrum (Petschenig, vol. 2).

1 (f. 1). Conlationes I-X (in ms. *Incipiunt Collationes sanctorum Patrum numero Decem* et (f. 130) *...expliciunt .x. collationes sanctorum patrum. septem in heremo scythi commorantium*). 2 (f. 130). Conlationes XI-XVII. Capitula Conlationis XI prorsus ab editis differunt (I *Promotio de cenobio syrię in ulteriores partes egypti qua de causa sit facta;* XV *Responsio senis quod interim quę dicta sunt. et ruminando consulendum sit iumento corporis*). 3 (f. 211^{v}). Conlationes XVIII-XXIIII, addito indice, qui idem est atque in ed. cit., 1, p. LVI. Des. *orationum uestrarum tutela conseruet.*

Litterae initiales maximae fere omnes desunt, perpaucis tantum primis in foliis vix adumbratis. Item desiderantur verba graeca et rubricae fere omnes inde a f. 167^{v}. Ff. 296^{v}-298 vacua. Ff. 276 et sqq. a tineis perforata.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

532. (olim 2597, cf. f. II^{r}). Saec. XII-XIII. XV, membran. (— ff. 227-238 chart.), mm. 300×126, ff. II. 238.

1. **Ioannis Cassiani** Conlationes Patrum (Petschenig, vol. 2). [1] (f. 2). Conlationes I-X (in ms. *Incipit textus collationum patrum sanctorum ad uicem celestium siderorum uirtutum fulgore micantium*). Praemittitur lectori monitum, quod inc. *Perfectam celestemque,* et des. *implere non posse.* [2] (f. 81^{v}). Conlationes XI-XVII. [3] (f. 147). Conlationes XVIII-XXIIII.

2 (f. 219^{v}). **S. Anselmi Cantuariensis** Proslogion, prooemio omisso (M. 158, 225-242).

Ff. 227-338. Index rerum notabilium in Ioannis Cassiani Institutionibus et Conlationibus contentarum, ordine alphabetico digestus. Inc. *Abstinentia ciborum debet servari.* Des. *Christus solus est sine peccato* etc.

Codicem quattuor scripserunt librarii, quorum primus saec. XII-XIII ff. Iᵛ. 1-80, secundus ff. 81-219ʳ, tertius ff. 219ᵛ-226ᵛ, quartus saec. XV reliqua exaravit. Litterae maiores ac maximae usque ad f. 80 et a f. 227 ad finem desiderantur, spatiis ad eas pingendas vacuis relictis; et a f. 81 ad f. 219ᵛ rubro et caeruleo aut rubro tantum depictae sunt: tituli minio exarati. Foliorum margines glossis, variis lectionibus, notulisque conspersi sunt, manibus praesertim saec. XIV. XV conscriptis. Ff. I. 80ᵛ. 238 vacua. IIʳ nota *V*⟨etus⟩ *2597* | *532* ⟨novus⟩, manu saec. XVI. IIᵛ tabula Conlationum Ioannis Cassiani, manu saec. XIV-XV. 219ʳ *Explicit liber Cassiani viginti quatuor collationum quem̃ librum habuit familiarem Sanctus dominicus et qui liber eum multum instruxit in scientia dei ut in eius vita legitur Deo gratias Reuerendissimi domini. dominici tituli sanctorum Johannis et Pauli sancte Romane ecclesie Cardinalis Terraconensis* (scil. Dominici Ram qui Tarraconensem rexit ecclesiam an. 1434-1441) *est liber iste.* 237ᵛ *Explicit tabula XII librorum* etc. *editorum a beato Johanne cassianj fundatore et primo abbate monasterij sancti Victorijs* (!) *massiliensis qui ibidem abbas quinque milium monachorum et pater extitit utilis et gloriosus Deo gratias.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

533. Saec. XV, membran., mm. 267 × 175, ff. 250 (+ f. 7ª librarii oscitatione neglecto).

Ioannis Cassiani Conlationes Patrum (Petschenig, vol. 2).

1 (f. 1). Conlationes I-X, praeviis auctoris vita ex lib. Gennadii De viris inlustribus desumpta (Richardson, p. 82) et tabula totius operis. **2** (f. 108ᵛ). Conlationes XI-XVII. **3** (f. 175). Conlationes XVIII-XXIV. Des. *orationum uestrarum tutela conseruet.* Sequuntur (f. 249) nonnulla excerpta ex cap. 19 lib. Prosperi Aquitani Contra Collatorem, praemissis verbis: *Iohannes Cassianus doctor-Hanc diffinitionem iam incipit reprehendere beatus prosper ubi dicitur* (cf. M. 51, 266-269).

Codex eleganter descriptus titulos habet rubros litterasque initiales minio aut caeruleo colore exaratas, paucis exceptis, quae auro illitae ac variis coloribus ornatae sunt. Verba graeca plerumque omissa sunt, spatiis ad ea excipienda vacuis relictis.

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

534. Saec. XV, membran., mm. 253 × 175, ff. I. 166 (+ f. 151 bis computato).

Ioannis Cassiani Conlationes patrum, iisdem, nisi aliter notetur, praefationibus et capitulis, quae in ed. occurrunt, locupletatae (Petschenig, vol. 2).

1 (f. 2ᵛ) Conlationes I-X, omissis Conlationum III et IV quattuor ultimis capitulis. **2** (f. 61). Conlationes XI-XVII. Conlationis XVII nonnulla capitula sunt omissa, alĩa ab editis diversa. **3** (f. 115). Conlationes XVIII-XXIIII,

omissis capitulis ultimae Conlationis. Sequuntur (f. 164) *De morte honorij et collatione Cassiani et* (f. 164ᵛ) *de numero et materia librorum eiusdem* Cassiani, excerpta e Vincentii Bellovacensis Speculo historiali l. XIX c. 14-15 (ed. Duaci 1624, 4, 736-737). Inc. *Archadio imperatore mortuo.* Des. *theodosio et valentiniano regnantibus.*

Litterae initiales rubro et caeruleo alterne depictae. In marginibus complures tum primae, tum alius manus adnotationes, raroque variae lectiones. Foliorum enumerationem numeris romanis librarius ipse apposuit. Folia complura rescripta primitus, ni fallor, bullas aliaque huiusmodi continebant, manu saec. XV perscripta. F. Iʳ *Collationes patrum.* Iᵛ nomen possessoris *Petri de Vincentia* (cf. A. G. di Santa Maria, *Biblioteca e storia... degli scrittori... di Vicenza*, Vicenza 1775, 3, CXXVI-CXXX).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

535. Saec. XV, membran., mm. 240 × 160, ff. 432.

Ioannis Cassiani opera.

1 (f. 1). De institutis coenobiorum et octo principalium vitiorum remediis libri I-XII (Petschenig, 1, p. 1-231). **2** (f. 113). Conlationes I-X (Petschenig, 2, p. 3-284). **3** (f. 263). Conlationes XI-XVII (Petschenig, loc. cit., p. 311-502). **4** (f. 345ᵛ). Conlationes XVIII-XXIIII (Petschenig, loc. cit., p. 503-711). Sequitur (f. 432) Cassiani vita ex Gennadii lib. De viris inlustribus (Richardson, p. 82).

Codex in tres partes dispertitus est, quarum prima ff. 1-162 complectitur, altera ff. 163-262, tertia ff. 263-432. Litterae maiores et maximae rubro et caeruleo colore pictae, paucis exceptis, quae auro illitae sunt variisque coloribus exornatae; tituli rubri. In margine inf. f. 1ʳ stemma conspicitur Theodori de Lelliis (baltei tres aurei in pagina nigra). Ff. 406 et sqq. a tineis aliquantum perforata.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

536. Saec XV, membran., mm. 273 × 187, ff. I. 104.

Ioannis Cassiani De institutis coenobiorum et octo principalium vitiorum remediis libri I-XII (in ms. *de institutis patrum.* Petschenig, 1, p. 1-231). In fine libri XII adduntur v. *contuli cum maximo properante in monasterio Explicit* etc. *⟨I⟩ncipiunt capitula collationum.* Praeit (f. 1) index operis *In hoc volumine continentur instituta patrum libri XIIcim Primus* etc.

Litterae initiales minio depictae sunt. F. I *ex X pluteo bibliothecae magnae secretae*, manu saec. XVI. F. 104ᵛ, si codicem vertas, leges *Bibliothecae apostolicae. Ex pluteo 4°* (verba *pluteo 4°* cancellata) *bibliothecę magnae secretae*, manu saec. XVI.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

537 (olim 2579). Saec. XV, membran., mm. 289 × 197, ff. II. 375 (+ f. 4^a librarii oscitatione neglecto).

Ioannis Cassiani opera.

1 (f. 1). ⟨De institutis coenobiorum et octo principalium vitiorum remediis libri I-XII⟩ (Petschenig, 1, p. 1-231), praevio indice *In hoc uolumine continentur instituta Patrum libri XII* etc. **2** (f. 92). Conlationes I-X (ed. cit., 2, p. 3-284). **3** (f. 209). Conlationes XI-XVII (loc. cit., p. 311-502), praeviis Conlationi XI iisdem capitulis, quae in cod. 531 occurrunt. **4** (f. 286). Conlationes XVIII-XXIIII (loc. cit., p. 503-711), addito indice, qui idem est atque in ed. cit., *R*, p. LVI. Des. *orationum uestrarum tutela conseruet.* Sequuntur: [1] (f. 366^v). *Incipiunt dicta sancti Hieronymi de uigilijs.* Inc. *Digna est fratres apta prorsus* (est cap. XV Regulae monachorum Pseudo-Hieronymi. M. 30, 370-372). Subnectuntur v. *Hęc de uigiliarum auctoritate, antiquitate, necnon etiam utilitate dicta sufficiant. Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus uobis.* [2] (f. 370). ⟨Cassiodori⟩ Historiae tripartitae cap. 30 libri IX a v. *Thessalonica ciuitas* (M. 69, 1145, A, 4-1147). [3] (f. 372). *Epistola sancti Hieronymi* (!) *doctoris uiri religiosissimi* ⟨ex Cassiodori expositione in ps. LXIX et ex lib. Prosperi Aquitani contra Collatorem concinnata⟩ (cf. M. 70, 492, D, 2-D, 6; M. 45, 1828, lin. 18-1830, lin. 22 ab imo). Inc. *Cassiodorus ex Senatore monachus. uir in diuinis et humanis litteris eruditus cum psalmi. LXVIIII. primum uersum, qui sic incipit. Deus in adiutorium meum intende, exposuisset, adiunxit. Sed non sequendus.* Des. *Cęterum si quis plenius super hoc nosse desiderat ipsum librum Beati Prosperi inde compositum legat, et liquido comprobabit Cassianum uirum, licet in alijs probatum, et egregium: in hac parte culpatum.*

Litterae maximae auro et variis coloribus depictae, maiores caeruleo, tituli litteris capitalibus rubris exscripti. In margine inf. f. 1^r scutum card. Nicolai Fortiguerra († 1473). F. II^r vetus codicis nota erasa, dein *527 n.* In membranula parti interiori prioris tabulae adglutinata *Io. Casiani instituta et alia 2579.* F. 91^v *Pro reverendissimo domino cardinale Theanense* (!). *Franciscus Tianus Pistoriensis scripsit anno . domini . M CCCC LXXI.* Ff. I. II^v. 375^v vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

538. Saec. XII, membran., mm. 314 × 198, ff. 158.

Ioannis Cassiani opera.

1 (f. 1). ⟨De institutis coenobiorum⟩ et octo principium vitiorum remediis libri I-XII usque ad v. *imperata sine ulla dis⟨cussione⟩* (Petschenig, 1, p. 1-230, lin. 16). **2** (f. 64). Conlationes XI-XVII (ed. cit., 2, p. 311-500). **3** (f. 158). Conlationes XVIII-XXIV (loc. cit., p. 503-711). Des. *orationum uestrarum tutela conseruet.*

Litterae initiales rubro colore aut atramento exaratae sunt, tribus tantum exceptis (ff. 1. 64), quae auri vestigia deferunt et rudi arte depictae sunt. Tituli minio exscripti. Correctiones ipsius praesertim librarii manu in marginibus hic illic occurrunt. Post f. 55 complura folia ceciderunt, quae ff. 56-63 vacuis suppleta sunt. In summo folii 1^{r} marg. pauca penitus erasa. 158^{v} calami probationes aliaque verba erasa.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

539 (olim 125, cf. f. II^{r}). Saec. XIV ex., membran., mm. 338 × 235, ff. II. 213.

Ioannis Cassiani opera.

1 (f. 11). De institutis coenobiorum et octo principalium vitiorum remediis libri I-XII (in ms. ...*de institutis monachorum.* Petschenig, 1, p. 3-231). Praemittuntur: [1] (f. 1) capitula eiusdem operis; [2] (f. 4^{v}) capitula conlationum I-XXIV; [3] (f. 10) testimonia de Cassiano ex Vincentio Bellovacensi, s. Remigio, s. Benedicto, s. Thoma Aq. et Francisco Petrarca. **2** (f. 53). Conlationes I-X (Petschenig, 2, p. 3-284). Sequuntur (f. 116^{v}) ⟨Pseudo-⟩Senecae ad s. Paulum epistulae I-III usque ad v. *et diuisionibus,* praevio s. Hieronymi testimonio de Seneca (ed. Haase, Lipsiae 1886, 3, p. 476-477). **3** (f. 117). Conlationes XI-XVII (Petschenig, 2, p. 314-500). Capita 16-19 conlationis XVII suo loco omissa in foliis 209-210^{v} occurrunt: caput autem 20 a v. *nec fas est* ad v. *nec debere* ff. 211-212^{v} invenies (loc. cit., p. 485, lin. 4-490, lin. 8). Post caput 15 eiusdem conlationis fragmentum quoddam insertum est, quod inc. (f. 154^{v}) *Ioseph. Nos hec de incaute diffinitionis inmutatione prediximus. non ut reseremus aditum uetitis noxijsque mendacijs,* et des. *quia finis operis et affectus, considerandus est perpetrantis.* **4** (f. 158). Conlationes XVIII-XXIV (loc. cit. p. 503-711). Sequitur (f. 208^{v}) tabula conlationum.

Codex binis columnis exaratus. Litterae maiores et maximae rubro caeruloque pictae colore, tituli ac numeri romani minio exscripti. Librarius alter prioris aequalis textum praesertim in foliis 11-46 correxit, idemque folia 1-10^{v} exaravit. Exstant in marginibus lemmata rubro colore saepissime descripta variaeque lectiones ac notabilia; in textu autem et in marginibus verba locique graeca, manu saec. XV. Ff. I. II^{v}. 10. 213 vacua. In imo folii II^{r} margine *125 v*⟨etus⟩ | *539 n*⟨ovus⟩, manu saec. XVI: et in membranae frustulo priori integumenti tabulae adglutinato *Cassianus de institutis monachorum et alia eiusdem 125,* manu saec. XVI in.

In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

540. Saec. XV, membran., mm. 393 × 280, ff. 350.

Ioannis Cassiani opera.

1 (f. 1). De institutis coenobiorum et octo principalium vitiorum remediis libri I-XII (in ms. ... *de institutis et uita et conuersatione monachorum egyptiorum olim a uenerabili heremita iohanne cassiano massiliensi*

presbitero conscripta. quam eucherius lugdunensis episcopus breuiori conscripsit sermone. Petschenig, 1, p. 3-231). **2** (f. 91). Conlationes I-X (Petschenig, 2, p. 3-284), praevio indice. **3** (f. 203). Conlationes XI-XVII (loc. cit., p. 311-500). Praefationem sequuntur index earundem collationum et capitula conlationis XI, quae eadem sunt atque in cod. 531. **4** (f. 273^{v}). Conlationes XVIII-XXIIII (loc. cit., p. 503-711). Des. *tutela conseruet.* Prologum index sequitur, qui idem est atque in cod. cit.

Codicem duabus columnis gothico-rotundo charactere descriptum commendant litterae maximae auro, coloribus, imaginibus excultae, litterae maiores auro et coloribus fulgentes et, pariter ac maximae, ornamentis ad margines deductis insignes, atque ornamenta foliorum 1. 91. 204^{v}, quae in margine inferiore exhibent scuta Nicolai V cum inscriptione + *Nicolaus : papa : quintus.* Tituli numerique romani minio depicti sunt. In summo marg. folii 350^{v} *Ex bibl. mag. sec. banchi VI*, manu saec. XV-XVI. F. 350 vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

541. An. 1451 (cf. f. 173), membran., mm. 478 × 328, ff. I. 173.

1. S. Leonis Magni epistulae (M. vol. 54) [1] (f. 1) 20, [2] (ibid.) 23, [3] (f. 1^{v}) 22 (Flaviani, M. ibid., 727-732), [4] (f. 2^{v}) 28, [5] (f. 5^{v}) 25 usque ad v. *his omnibus respondi frater litteris tuis* (M. ibid., 741, B, 4), [6] (f. 6) 35, [7] (f. 7) 29, [8] (f. 7^{v}) 31, [9] (f. 9) 33, [10] (f. 9^{v}) 59, [11] (f. 11^{v}) 44, [12] (f. 12) 45, [13] (f. 13) 60, [14] (ibid.) 61, [15] (f. 13^{v}) 69, [16] (f. 14^{v}) 70, [17] (f. 15) 71, [18] (ibid.) 79, [19] (f. 16) 80, [20] (f. 16^{v}) 82, [21] (f. 17) 83, [22] (f. 17^{v}) 85, [23] (f. 18^{v}) 90, [24] (f. 19) 93, [25] (f. 19^{v}) 104, [26] (f. 20^{v}) 106, [27] (f. 22) 120, [28] (f. 23^{v}) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [29] (f. 24^{v}) 99 (synodica Ravennii aliorumque episcoporum Gallorum), omissis Maximi et aliorum salutationibus additisque verbis *similiter et omnes episcopi suprascripti salutauerunt*, [30] (f. 25) 139, [31] (f. 26) 115, [32] (f. 27) 114, [33] (f. 27^{v}) 134, [34] (f. 28) 135, [35] (f. 28^{v}) 130, [36] (f. 29) 124, [37] (f. 32) 163, [38] (f. 32^{v}) 162, [39] (f. 33^{v}) 155, [40] (f. 34) 165, [41] (f. 41) 15, [42] (f. 45^{v}) 7, [43] (f. 46) 1, [44] (f. 47) 19, [45] (f. 47^{v}) 16, [46] (f. 50) 4, [47] (f. 51) 18, [48] (ibid.) 167, [49] (f. 53^{v}) 14, [50] (f. 56) 159, [51] (f. 57) 12, (M. ibid., 656-663), [52] (f. 59) 108, [53] (f. 60) 166, [54] (f. 60^{v}) 9, [55] (f. 61^{v}) 88 (M. 55, 1325, append.), [56] (f. 62) 168 (M. vol. 54), [57] (f. 62^{v}) 102^{v}, [58] (f. 63^{v}) 121, [59] (f. 64) 122 inde a v. *Sancte memorie theophilus* (M. ibid., 1056, A, 12), [60] (f. 64^{v}) 10, [61] (f. 67) 41, [62] (ibid.) 113, [63] (f. 68) 112, [64] (f. 68^{v}) 118, [65] (f. 69) 123, [66] (f. 69^{v}) 125, [67] (ibid.) 127, [68] (f. 70) 119.

2. S. Hilari papae epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 71^{v}) 1 (praeeunt capitula, quorum I *Ut canones niceni: uel apostolice sedis decreta custodiantur*, et V *Ut nullus episcopus sibi eligat successorem;* et post v. *consulibus* additur *sub die .XV. Kal. nouembr.: in basilica sancte marie, residente uenerabili pape hilaro una cum*

episcopis numero quinquaginta residentibus etiam uniuersis presbiteris, astantibus diaconibus: hilarus episcopus ecclesie catholice urbis rome, synodo presidens, dixit), [2] (f. 72) 2 (praemissis capitulis), [3] (f. 73) 3.

3. S. Leonis Magni sermones (M. vol. 54) [1] (f. 75) 1, [2] (ibid. col. 2, lin. 9) 2, [3-4] (f. 75^v) 3. 4, [5-9] (f. 78) 6-10, [10-17] (f. 81) 12-19, [18-59] (f. 87) 21-62, [60] (f. 138^v) 64, [61] (f. 139^v) 66, [62] (f. 141) 63, [63] (f. 142^v) 65, [64-81] (f. 143^v) 67-84, [82] (f. 162) 19 (M. ibid., 517-518, append.), [83-94] (f. 163) 85-96.

Codex duabus columnis gothico-rotundo charactere perbelle exaratus innumeris fulget ornamentis foliorum marginibus appictis, quae interdum stemma praebent Nicolai V cum inscriptione + *Nicolaus* : *papa* : *quintus* +, et litteris maioribus ac maximis auro, coloribus et raro imaginibus excultis. Tituli numerique romani minio depicti. Ff. I^v. 73^v. 74. 173^v vacua. In summo folii I^r margine *B. Leonis epistolae,* manu saec. XVI, et in margine infer. *277* ⟨v⟩*etus* | *541* ⟨n⟩*ovus,* alia manu prioris fere aequali. F. 173 *Explicit liber sermonum beati* | *Leonis pape viri catholici et elo-* | *quentissimi. Scriptus pro beatissimo* | *et glorioso summo pontifice domino* | *Nicolao quinto: quem dominus noster ihesus christus custodiat protegat et ad uitam perducat eternam. Amen. 1451.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

542. Saec. XV, membran., mm. 287 × 193, ff. II. 115.

1. S. Leonis Magni epistulae (M. vol. 54) [1] (f. 3) 20, [2] (f. 3) 23, [3] (f. 4) 22 (Flaviani M. ibid., 727-732), [4] (f. 5) 28, [5] (f. 10^v) 25 (ut in cod. 541, n.° 5), [6] (f. 11) 35, [7] (f. 13) 29, [8] (f. 13^v) 31, [9] (f. 15^v) 33, [10] (f. 16^v) 59, [11] (f. 19^v) 44, [12] (f. 21) 45, [13] (f. 22) 60, [14] (f. 22^v) 61, [15] (f. 23) 69, [16] (f. 24) 70, [17] (f. 25) 71, [18] (f. 25^v) 79, [19] (f. 26^v) 80, [20] (f. 28) 82, [21] (f. 28^v) 83, [22] (f 29^v) 85, [23] (f. 30^v) 90, [24] (f. 31) 93 (des. *comdemnat pariter et persequitur.* M. ibid., 939, lin. 3 ab imo), [25] (f. 32) 104, [26] (f. 33^v) 106, [27] (f. 36) 120, [28] (f. 38^v) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [29] (f. 40^v) 99 ut in cod. 541, n.° 29 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum), [30] (f. 42) 139, [31] (f. 43^v) 115, [32] (f. 44^v) 114, [33] (f. 45) 134, [34] (f. 46) 135, [35] (f. 47) 130, [36] (f. 48^v) 124, [37] (f. 52^v) 163, [38] (f. 53^v) 162, [39] (f. 55) 155, [40] (f. 56) 165, [41] (f. 67) 15, [42] (f. 75^v) 7, [43] (f. 76) 1, [44] (f. 77^v) 19, [45] (f. 78^v) 16, [46] (f. 82^v) 4, [47] (f. 84), 18, [48] (f. 84^v) 167, [49] (f. 88) 14, [50] (f. 92) 159, [51] (f. 93^v) 12 (M. ibid., 659-665), [52] (f. 98) 108, [53] (f. 99^v) 166, [54] (f. 100^v) 9, [55] (f. 102) 88 (M. 55, 1325, append.), [56] (f. 102^v) 168, [57] (f. 103^v) 119; [58] (f. 105^v) sermo 96 (M. 54, 466-468).

2. S. Hilari papae epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 107^v) 1 cum additamento ut in cod. 541, [2] (f. 108) 2, [3] (f. 109) 3.

3. S. Leonis Magni sermones [1] (f. 110) 51 (M. 54, 308), [2] (f. 113) 95 (M. ibid., 460).

Liber diligenter descriptus litteras habet initiales rubro et caeruleo colore alterna vice exaratas, tribus exceptis (ff. 1. 3), quae auro illitae variisque coloribus ornatae sunt.

Tituli minio exscripti plerumque in breviorem formam contracti sunt: notae temporis, quo epistulae datae, desiderantur. Ff. II.^{v} 2^{v} vacua. F. I^{r} nota numeralis codicis. I^{v} index contentorum, alia manu saec. XV. II^{r} *Ex pluteo 4° Bibliothecę magnae secretae*, manu saec. XVI. 1-2 codicis index manu ipsius librarii. In ornamento margini inferiori folii 3^{r} appicto stemma cardinalis Barbo.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

543. Saec. XII ex., membran., mm. 294 × 198, ff. 111.

1. **S. Leonis Magni** epistulae (M. vol. 54) [1] (f. 2) 20, [2] (f. 2^{v}) 23, [3] (f. 3) 22 (Flaviani. M. ibid., 727-732), [4] (f. 3^{v}) 28, [5] (f. 7) 25 (ut in cod. 541, n. 5), [6] (f. 7^{v}) 35, [7] (f. 9) 29, [8] (f. 9^{v}) 31, [9] (f. 11) 33, [10] (f. 11^{v}) 59, [11] (f. 14) 44, [12] (f. 15) 45, [13] (f. 15^{v}) 60, [14] (f. 16) 61, [15] (f. 16^{v}) 69, [16] (f. 17^{v}) 70, [17] (f. 18) 71, [18] (f. 18^{v}) 79, [19] (f. 19^{v}) 80, [20] (f. 20^{v}) 82, [21] (f. 21) 83, [22] (f. 22) 85, [23] (f. 22^{v}) 90, [24] (f. 23^{v}) 93, [25] (f. 24) 104, [26] (f. 25^{v}) 106, [27] (f. 27) 120, [28] (f. 29^{v}) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [29] (f. 30^{v}) 99 ut in cod. 541, n. 29 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum, omissis Maximi et aliorum salutationibus), [30] (f. 31^{v}) 139, [31] (f. 32^{v}) 115, [32] (f. 33^{v}) 114, [33] (f. 34) 134, [34] (f. 34^{v}) 135, [35] (f. 35^{v}) 130, [36] (f. 36^{v}) 124, [37] (f. 39^{v}) 163, [38] (f. 40) 162, [39] (f. 41^{v}) 155, [40] (f. 42) 165, [41] (f. 51) 15, [42] (f. 56^{v}) 7, [43] (f. 57^{v}) 1, [44] (f. 58^{v}) 19, [45] (f. 59^{v}) 16, [46] (f. 62^{v}) 4, [47] (f. 64) 18, [48] (f. 64^{v}) 167, [49] (f. 68) 14, [50] (f. 72) 159, [51] (f. 73) 12 (M. ibid., 656-663), [52] (f. 77) 108, [53] (f. 78^{v}) 166, [54] (f. 79) 9, [55] (f. 80^{v}) 88 (M. 55, 1325, append.), [56] f. 81) 168.

2. **S. Hilari papae** epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 82) 1 cum additamento et capitulis ut in cod. 541, [2] (f. 83) 2, [3] (f. 84) 3.

3 (f. 84^{v}) **B. Alcuini** De fide S. Trinitatis libri I-III, praemissis (ff. 84-86) iisdem capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 101, 13-54).

Codex gothico charactere diligenter exaratus titulos habet rubros litterasque maiores pariter ac maximas viridi aut rubro colore depictas. Quaterniones in ultimo singulorum folio numeris romanis signati sunt. F. 1^{r} *Ex pluteo 4° bibliothecę magnae apostolicae*, manu saec. XV-XVI; alia autem manus paulo recentior correxit *Ex pluteo X bibliothecę secretę superius;* nota numeralis *XXXIII* aliaque pauca quae referre non iuvat. Ff. 110^{v}. 111^{r} aliquantum, f. 111^{v} prorsus evanida. F. 111^{v} *Liber sancte marie* de |||||.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

544. Saec. XII ex., membran., mm. 371 × 260, ff. 192.

1. **S. Leonis Magni** sermones et epistulae (M. vol. 54). [1] (f. 1). Sermo 1 (omissis quattuor novissimis verbis), subnectitur [2] (ibid., col. 2, lin. 27) 2, [3] (f. 2) 3, [4] (f. 3) 4, [5-9] (f. 4^{v}-7) 6-10, [10-17] (f. 8-14) 12-19, [18-38] (15-45^{v}) 21-41, [39] (f. 47) 42 usque ad v. *discordia pace mutetur* (M. ibid., 280, lin. 26), quibus subnectuntur v. *cum*

inimicis - obtinebit (M. ibid., 281, nota *a*, lin. 13), [40-59] (f. 49-76) 43-62, [60] (f. 77) 64, [61] (f. 78^v) 66, [62] (f. 80^v) 63, [63] (f. 82) 65, [64-78] (f. 83-101^v) 67-81, [79] (f. 102) 84, [80] (f. 102^v) 82, [81-92] (f. 104-114^v) 85-96, [93] (f. 116) epistula 20 (praevio epistularum indice), [94] (ibid.) 24, [95] (f. 116^v) 23, [96] (f. 117) 22 (Flaviani; M. ibid., 727-732), [97] (f. 117^v) 28 (omissis sex ult. vocibus), [98] (f. 121) 35, [99] (f. 122) 29, [100] (f. 122^v) 31, [101] (f. 124) 9, [102] (f. 124^v) 33, [103] (f. 125^v) 59, [104] (f. 127^v) 44, [105] (f. 128) 45, [106] (f. 129) 60, [107] (ibid.) 61, [108] (f. 129^v) 69, [109] (f. 130^v) 70, [110] (f. 131) 95, [111] (f. 132) 71, [112] (ibid.) 94, [113] (f. 132^v) 82, [114] (f. 133) 90, [115] (f. 133^v) 83, [116] (f. 134) 80, [117] (f. 135) 115, [118] (f. 136) 85, [119] (f. 136^v) 93, [120] (f. 137) 106, [121] (f. 138^v) 104, [122] (f. 139^v) 105, [123] (f. 140^v) 95, [124] (f. 141^v) 130, [125] (f. 142) 134, [126] (f. 142^v) 113, [127] (f. 143^v) 111, [128] (f. 144^v) 112, [129] (f. 145) 79, [130] (f. 145^v) 118, [131] (f. 146) 123, [132] (f. 146^v) 125, [133] (f. 147) 124, [134] (f. 149^v) 120, [135] (f. 151^v) 127, [136] (f. 152) 163, [137] (f. 152^v) 135, [138] (f. 153^v) 114, [139] (f. 154) 139 (des. ut apud Migne, 54, 1108, nota *j*, lin. 3-4), [140] (f. 155) 99 ut in cod. 241, n. 29 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum), [141] (f. 156) 102, [142] (f. 157) 121, [143] (f. 157^v) 122 ut in cod. 541 n. 59, [144] (f. 158) 162, [145] (f. 159) 165, [146] (f. 163) 14, [147] (f. 169^v) 18 usque ad v. *salubriter ordinata* (M. ibid., 703, lin. 8 ab imo), [148] (f. 170) 1, [149] (f. 171) 168, [150] (f. 172) 4, [151] (f. 172^v) 159, [152] (f. 173^v) 18 iterum, [153] (f. 174) 19, [154] (f. 175) 16, [155] (f. 177) 7, [156] (f. 177^v) 166, [157] (f. 178^v) 12^b (M. ibid., 656-663), [158] (f. 180) 2 (M. ibid., 1238, append.), [159] (f. 181) 10, [160] (f. 183^v) 41, [161] (f. 184) 108, [162] (f. 185) 167, [163] (f. 187) 15, omissis capitulis.

2 (f. 191^v). S. **Aurelii** Carthag. episc. epistula de damnatione Pelagii atque Caelestii haereticorum (M. 20, 1009-1014).

3 (f. 192). ⟨C o n c i l i u m D i o s p o l i t a n u m⟩ (Labbe, Concil. ampl. collectio, tom. IV, pp. 311-313).

Codex binis columnis gothico charactere accurate descriptus titulos habet rubros, litteras initiales viridi et rubro colore alterne depictas inscriptionesque foliorum 1^r. 115^r rubris ac viridibus lineis alterna vice exaratas. Quaterniones sunt numero XXIX et in ultimo singulorum folio supputati sunt, ultimo excepto, a quo sex folia excisa fuerunt. Quaternionis I duo folia priora excisa. Foliorum enumeratio antiqua est et numeris romanis signata. In margine inf. f. 192^v *Liber sancte Marie de Fonte Neto.*

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

545. Saec. XV, membran., mm. 278 × 193, ff. I. 150.

S. **Leonis Magni** [1] (f. 1) s e r m o 1 (M. vol. 54), cui subnectitur [2] (ibid., lin. 29) 2, [3] (f. 2) 3, [4] (f. 3^v) 4, [5-9] (f. 5-7^v) 6-10, [10-17] (f. 9-16^v) 12 19; [18] (f. 17^v) e p i s t u l a 28 (M. ibid., 755-781), [19-39] (f. 21^v-57^v) s e r m o n e s 21-41,

[40] (f. 59) 42 (des. ut apud Migne, 54, 281, nota *a*, lin. 13), [41-60] (f. 61v-94) 43-62, [61] (f. 95v) 64, [62] (f. 97) 66, [63] (f. 99) 63, [64] (f. 101) 65, [65-82] (f. 102v-130) 67-84, [83] (f. 130v) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [84-95] (f. 131v-146v) 85-96, [96] (f. 147v) 8 Caillau (M. 56, 1151-1154).

Litterae initiales singulorum sermonum caeruleo colore depictae, prima excepta, quae auro illita variis coloribus ornata est; tituli minio descripti. Margini inferiori folii Ir membranae frustulum adglutinatum est, in quo scriptum legimus *Sermones Sancti leonis pape Sunt mei Vianisij de Albergatis* (cf. Fantuzzi, *Scrittori bolognesi*, 1, p. 140-141). F. I index ab ipso Vianesio conscriptus, qui alia plura continet, quae in codice non inveniuntur. F. 150 vacuum. Ff. 120 sqq. a tineis aliquantum perforata.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

546. Saec. XV, membran., mm. 268 × 186, ff. II. 232.

1. S. Leonis Magni sermones et epistulae (M. vol. 54). [1] (f. 1). Sermo 1, cui subnectitur [2] (ibid., col. 2) 2, [3] (f. 2) 3, [4] (f. 3v) 4, [5-9] (f. 5v-8) 6-10, [10-17] (f. 9v-17v) 12-19, [18-38] (f. 18v-55v) 21-41, [39] (f. 57) 42 (des. ut apud Migne, 54, 281, nota *a*, lin. 13), [40-59] (f. 60-92v) 43-62, [60] (f. 94) 64, [61] (f. 96) 66, [62] (f. 97v) 63, [63] (f. 99v) 65, [64-81] (f. 101-126v) 67-84, [82] (f. 127) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [83-94] (128-141) 85-96. Sequitur (f. 142v-143) index sermonum. [95] (f. 144). Epistula 20, [96] (ibid.) 23, [97] (f. 144v) 22 (Flaviani, M. ibid., 727-732), [98] (f. 145v) 28 (des. ut in cod. 541), [99] (f. 150) 25 (des. ut in cod. 541), [100] (ibid.) 35, [101] (f. 151v) 29, [102] (f. 152) 31, [103] (f. 154) 33, [104] (f. 154v) 59, [105] (f. 156v) 44, [106] (f. 158) 45, [107] (f. 158v) 60, [108] (f. 159) 61, [109] (f. 159v) 69, [110] (f. 160v) 70, [111] (f. 161v) 71, [112] (f. 162) 79, [113] (f. 162v) 80, [114] (f. 163v) 82, [115] (f. 164v) 83, [116] (f. 165) 85, [117] (f. 166) 90, [118] (f. 166v) 93, [119] (f. 167) 104, [120] (f. 168v) 106, [121] (f. 170v) 120, [122] (f. 173) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [123] (f. 174) 99 ut in cod. 541, n. 29 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum), [124] (f. 175v) 139, [125] (f. 176v) 115, [126] (f. 177v) 114, [127] (f. 178) 134, [128] (f. 178v) 135, [129] (f. 180) 130, [130] (f. 180v) 129, [131] (f. 184v) 163, [132] (f. 185) 162, [133] (f. 186v) 158, [134] (f. 187v) 165, [135] (f. 197) 15, [136] (f. 203v) 7, [137] (f. 204v) 1, [138] (f. 205v) 19, [139] (f. 206v) 16, [140] (f. 210) 4, [141] (f. 211v) 18, [142] (f. 212) 167, [143] (f. 215v) 14, [144] (f. 219) 159, [145] (f. 220v) 12b (M. ibid., 656-663), [146] (f. 223v) 108, [147] (f. 225) 166, [148] (f. 227) 9, [149] (f. 226) 88 (M 55, 1325-1327, append.), [150] (f. 228) 168.

2. S. Hilari papae epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 228v) 1 (ut in cod. 541), [2] (f. 229v) 2, [3] (f. 230v) 3.

Folium 232 continet vitas Leonis I et Hilari ex Lib. pontificali excerptas (Duchesne, Liber pontificalis, 1, p. 238-239, §§ 1-9; ibid., p. 242, 245 §§ 1-2

usque ad v. *lapidibus preciosis*, § 13) et cap. 71 lib. s. Hieronymi De viris inlustribus (Richardson, p. 85-86).

Codex duabus columnis descriptus. Litterae initiales caeruleo et rubro colore alterne depictae lineolis rubris et caeruleis alterna vice ornatae, tribus exceptis (ff. 1. 144) auro et coloribus distinctis, quarum prima imaginem s. Leonis papae intus exhibet depictam. Tituli minio exscripti. Ff. I. IIv. 143v. 231v vacua. Foliorum ordinem turbatum sic restitues: 225. 227. 226. F. IIr *Iste liber est Theodori de Lelijs sacri palatij auditoris domi mercede transcriptus;* sequuntur duo excerpta ex lib. Prosperi Aquitani De temporibus, quorum prius inc. *Valentiniano Augusto* et alterum *Maximo secundo* (M. G. H., auctores antiquiss. 9, 478 sq.). Ff. 213 sqq. a tineis aliquantum perforata.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

547. Saec. XV, membran., mm. 335 × 234, ff. II. 190.

1. S. **Leonis Magni** sermones et epistulae (M. vol. 54), praevio (f. I-II) indice sermonum. [1] (f. 1). Sermo 1, cui subnectitur [2] (ibid., lin. 29) 2, [3] (f. 1v) 3, [4] (f. 3) 4, [5-9] (f. 4v-6) 6-10, [10-17] (f.7-13) 12-19, [18-38] (f. 14-42v) 21-41, [39] (f. 43v) 42 (des. ut in cod. 544), [40-59] (f. 45v-71v) 43 62, [60] (f. 72v) 64, [61] (f. 74) 66, [62] (f. 75v) 63, [63] (f. 77) 65, [64-81] (f. 78-100) 67-84, [82] (f. 100v) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [83-94] (f. 101-112v) 85-96. [95] (f. 115). Epistula 20, [96] (ibid.) 23, [97] (f. 115v) 22 (Flaviani; M. ibid., 727-732), [98] (f. 116v) 28 (des. ut in cod. 541), [99] (f. 120) 25 (des. ut in cod. 541), [100] (ibid.) 35, [101] (f. 121v) 29, [102] (f. 122) 31, [103] (f. 123v) 33, [104] (f. 124) 59, [105] (f. 126) 44, [106] (f. 127) 45, [107] (f. 127v) 60, [108] (f. 128) 61, [109] (f. 128v) 69, [110] (f. 129v) 70, [111] (f. 130) 71, [112] (f. 130v) 79, [113] (f. 131) 80, [114] (f. 132) 82, [115] (f. 132v) 83, [116] (f. 133) 85, [117] (f. 134) 90, [118] (f. 134v) 93, [119] (f 135) 104, [120] (f. 136) 106, [121] (f. 137v) 120, [122] (f 139v) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [123] (f. 140v) 99 ut in cod. 241, n. 29 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum), [124] (f. 141v) 139, [125] (f. 142v) 115, [126] (f. 143) 114, [127] (f. 144) 134, [128] (f. 144v) 135, [129] (f. 145) 130, [130] (f. 146) 124, [131] (f. 149) 163, [132] (f. 149v) 162, [133] (f. 150v) 155, [134] (f. 151) 165, [135] (f. 159) 15, [136] (f. 164) 7, [137] (f. 165) 1, [138] (f. 166) 19, [139] (f. 166v) 16, [140] (f. 169v) 4, [141] (f. 170v) 18, [142] (f. 171) 167, [143] (f. 173v) 14, [144] (f. 176v) 159, [145] (f. 177v) 12b (M. ibid., 656-663), [146] (f. 180v) 108, [147] (f. 181v) 166, [148] (f. 182) 9, [149] (f. 183) 88 (M. 55, 1325-1327, append.), [150] (f 183v) 168.

2. **S. Hilari papae** epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 184) 1 (ut in cod. 541), [2] (f. 183) 2, [3] (f. 186) 3.

3 (f. 186v). **S. Anselmi Cantuariensis** archiepisc. Monologium: abrumpitur in cap. VI quia, ut monet ipse librarius, *non erat plus in exemplari* (M. 158, 142-150). Praefationem sequuntur eadem totius operis capitula, quae apud Migne singulis capitibus praefixa sunt.

Litterae maiores pariter ac maximae auro et coloribus excultae; tituli notaeque temporis, quo epistulae datae fuerunt, minio exscripta. In parte inferiore ornamenti quattuor marginibus folii 1^r appicti stemma exstat card. Barbo. Ff. II^v. 190^v vacua. Ff. 155 sqq. aliquantum a tineis perforata.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

548. Saec. XV, membran., mm. 274 × 180, ff. I. 295 (— ff. 176. 177 librarii neglegentia omissis).

1. S. Leonis Magni sermones et epistulae (M. vol. 54), praevio indice sermonum. [1] (f. 1). Sermo 1, cui subnectitur [2] (f. 1^v, lin. 3) 2, [3] (f. 2) 3, [4] (f. 4) 4, [5-9] (f. 6^v-9^v) 6-10, [10-17] (f. 11^v-21) 12-19, [18-38] (f. 22^v-67) 21-41, [39] (f. 69^v) 42 (des. ut in cod. 544), [40-60] (f. 72^v-114^v) 43-64, [61] (f. 116^v) 66, [62] (f. 119) 63, [63] (f. 121^v) 65, [64-81] (f. 123-156) 67-84, [82] (f. 156^v) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [83-94] (f. 157^v-174) 85-96. [95] (f. 178). Epistula 20, [96] (ibid.) 23, [97] (f. 179) 22 (Flaviani; M. ibid., 727-732), [98] (f. 180) 28 (des. ut in cod. 541), [99] (f. 185^v) 25 (des. ut in cod. 541), [100] (f. 186) 35, [101] (f. 188) 29, [102] (f. 188^v) 31, [103] (f. 190^v) 33, [104] (f. 191^v) 59, [105] (f. 194^v) 44, [106] (f. 196) 45, [107] (f. 197) 60, [108] (f. 197^v) 61, [109] (f. 198) 69, [110] (f. 199^v) 70, [111] (f. 200) 71, [112] (f. 200^v) 79, [113] (f. 202) 80, [114] (f. 203^v) 82, [115] (f. 204) 83, [116] (f. 205) 85, [117] (f. 206) 90, [118] (f. 206^v) 93, [119] (f. 207^v) 104, [120] (f. 209^v) 106, [121] (f. 212) 120, [122] (f. 214^v) 97 (synodica Eusebii Mediol. episc.), [123] (f. 216^v) 99 ut in cod. 547 (synodica Ravennii aliorumque episc. Gallorum), [124] (f. 217^v) 139, [125] (f. 219^v) 115, [126] (f. 220^v) 114, [127] (f. 221) 134, [128] (f. 222) 135, [129] (f. 223^v) 130, [130] (f. 224^v) 124, [131] (f. 229) 163, [132] (f. 230) 162, [133] (f. 232) 155, [134] (f. 233) 165, [135] (f. 245) 15, [136] (f. 253^v) 7, [137] (f. 254^v) 1, [138] (f. 256) 19, [139] (f. 257) 16, [140] (f. 261^v) 4, [141] (f. 263) 18, [142] (f. 264) 167, [143] (f. 268) 14, [144] (f. 272^v) 159, [145] (f. 274) 12^b (M. ibid., 656-663), [146] (f. 278^v) 108, [147] (f. 280) 166, [148] (f. 281) 9, [149] (f. 282^v) 88 (M. 55, 1325-1327, append.).

3. S. Hilari papae epistulae (M. vol. 58) [1] (f. 284^v) 1 (ut in cod. 541), [2] (f. 286) 2, [3] (f. 287^v) 3.

4 (f. 288). **S. Anselmi Cantuariensis** archiepisc. Monologium usque ad cap. VI exclusive (M. 158, 142-150). Post praefationem (f. 289-291^v) eadem occurrunt capitula quae apud Migne singulis capitibus praefixa sunt.

Litterae initiales rubro et caeruleo colore alterna vice exaratae, duabus exceptis (f. 1. 174), quae auro et coloribus depictae sunt; tituli minio exscripti. Notabilia in marginibus passim occurrunt. Folii 1^r margines ornamentum distinguit. F. 295 vacuum.

In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

549. Saec. XV, membran., mm. 276 × 195, ff. 205 (— f. 159 librarii neglegentia omisso).

S. Leonis Magni sermones (M. vol. 54). [1] (f. 1) 1, cui subnectitur [2] (f. 1^v, lin. 9) 2, [3] (f. 2^v) 3, [4] (f. 4^v) 4, [5-9] (f. 7-10^v) 6-10, [10-17] (f. 12-23) 12-19; [18] (f. 24^v) epistula 28 *de incarnatione domini* (M. ibid., 755-781; desunt in fine 15 voces); [19-39] (f. 30-81) sermones 21-41, [40] (f. 83) 42 (des. ut in cod. 545, n. 40), [41-60] (f. 86^v-130) 43-62, [61] (f. 132) 64, [62] (f. 134^v) 66, [63] (f. 137) 63, [64] (f. 139^v) 65, [65-82] (f. 141^v-178^v) 67-84, [83] (f. 181) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [84-95] (f. 182-201^v) 85-96, [96] (f. 203) 8 Caillou (M. 56, 1151-1154).

Litterae sermonum initiales rubro et caeruleo colore alterna vice exaratae, prima excepta, quae auro illita est et diversis coloribus ornata; tituli minio depicti. Notabilia et additiones raro in marginibus reperiuntur. Folia complura a tineis aliquantum corrosa.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

550. Saec. XV, membran., mm. 278 × 192, ff. 157 (+ ff. 49. 91^a. 97^a librarii oscitatione neglectis).

S. Leonis Magni sermones (M. vol. 54). [1] (f. 1) 1, cui subnectitur [2] (f. 1^v, lin. 1) 2, [3] (f. 2) 3, [4] (f. 3^v) 4, [5-9] (f. 5^v-8^v) 6-10, [10-17] (f. 10-18^v) 12-19; [18] (f. 20) epistula 28 ...*de incarnatione domini*... (M. ibid., 755-781; desunt tres ult. voces); [19-39] (f. 24^v-63^v) sermones 21-41, [40] (f. 65) 42 (des., ut in cod. 545, n.° 40), [41-60] (f. 68-100) 43-62, [61] (f. 102) 64, [62] (f. 103^v) 66, [63] (f. 105^v) 63, [64] (f. 107^v) 65, [65-82] (f. 109-136) 67-84, [83] (f. 137) 19 (M. ibid., 517-520, append.), [84-95] (ff. 138-153) 85-96, [96] (f. 154) 8 Caillou (M. 56, 1151-1154).

Litterae initiales rubro caeruloque colore alterna vice depictae sunt, prima excepta, quae auro illita variisque coloribus ornata est; tituli pariter atque pauca notabilia in marginibus adiecta minio sunt exarata. In margine inf. folii 1^r scutum a duobus geniis sustentatum turpiter erasum. Ff. 156^v-157 vacua. 132 sqq. paululum a tineis corrosa.

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii expressa sunt.

551 (olim 114, cf. f. 1). Saec. XII in., membran., mm. 228 × 159, ff. 182 (+ f. 8^a neglecto, — ff. 22. 71 omissis).

1 (f. 1). **S. Leonis Magni** sermo I, seu Tractatus adversus errores Eutychetis et aliorum haereticorum (M. 54, 477-487, ubi variantes ex hoc codice). Subicitur *Hęc est illa fides quam sanctus gregorius.... plectendus. Canones pręcipiunt in prima synodo legendas aepistolas leonis. quas scripsit ad flauianum de erroribus euticetis* (cf. M. ibid., 477).

2. S. Hieronymi opera. Praemittuntur: *a*) versus triginta de sancto Hieronymo, quorum I *Hieronymus doctor latii clarissimus auctor;* XXX *Nemo hominum uiuit hunc qui per singula norit; b*) index. [1] (f. 8$^{a}_{v}$). Epistula 133 (M. 22, 1147-1161). [2] (f. 14). Dialogi adversus Pelagianos libri I-III (in ms. ...*dialogus attici et cretoboli;* M. 23, 517-618). [3] (f. 45). De perpetua virginitate B. Mariae adversus Helvidium (in ms. *Incipit liber . contra heluidium de sanctę marię uirginitate;* M. ibid., 193-216). Epistulae (M. vol. 22). [4] (f. 55) 51, salutatione omissa (est epistula s. Epiphanii ad Ioannem episcopum Hierosolymorum [in ms. *constantinopolitanum*] a s. Hieronymo latine reddita), [5] (f. 60) 65 usque ad § 3 exclusive, [6] (f. 61) 145, [7] (f. 61^{v}) 62, [8] (f. 62) 57, [9] (f. 68) 12, [10] (ibid.) 124, [11] (f. 75^{v}) 83 (Pammachii et Oceani), [12] (f. 75^{v}) 84, [13] (f. 80^{v}) 117, [14] (f. 84) 125, [15] (f. 90) 39, [16] (f. 94^{v}) 14, [17] (f. 98) 52, [18] (f. 104) 53, [19] (f. 109) 58, [20] (f. 112^{v}) 61. [21] (f. 114^{v}). Contra Vigilantium (M. 23, 353-368). [22] (f. 121). Epist. 119 (M. vol. 22), [23] (f. 123) 42 (M. 30, 297-301, inter spuria), [24] (f. 125^{v}) 69 (M. vol. 22).

3 (f. 132). **Origenis** Homiliae I-II in Canticum canticorum a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

4 (f. 148). **S. Hieronymi** De viris inlustribus (Richardson, p. 1-56).

5 (f. 168^{v}). **Gennadii Massiliensis** De viris inlustribus usque ad cap. 94 inclusive (Richardson, p. 58-94). Prologus desideratur; et liber praecedenti subnectitur, hoc praemisso monito *Hucusque hieronımus prespiter* (!) *dehinc gennadius massiliensis prespiter feliciter.* Capitula autem subnectuntur capitulis libri s. Hieronymi.

Codicem duo scripserunt librarii, quorum prior ff. 1-8^{a}, alter reliqua exaravit. Litterae initiales inde a f. 8$^{a}_{v}$, pariter ac tituli, minio depictae sunt. Correctiones, notabilia notulaeque manu praesertim alterius librarii passim in marginibus occurrunt. In summo folii 1^{r} margine manu saec. XIV-XV, litteris valde evanidis, *Iste liber est dominj Episcopi....* et paulo inferius nota numeralis *114*, et hinc et inde, manu saec. XV, *Sancti Ni*⟨colai⟩. F. 146, litteris capitalibus rusticis, *In nomine domini. in hoc volumine continentur libri .III. idest liber virorum inlustrium a sancto Hieronimo presbitero editus item omelie Ori⟨g⟩enis in cantica canticorum. ab eodem sancto Hieronimo a greco in latinum translate. Postremo liber relationum Quinti Aurelii. Symmachi viri clari. et prefecti urbis Rome.* Ff. 181-182 vacua.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

552. Saec. IX-X, membran., mm. 226 × 216, ff. 180 (+ f. 46^{a} librarii oscitatione neglecto).

1. S. Eucherii Lugdunensis [1] (f. 1) Formulae spiritualis intelligentiae (p. 3-63 Wotke); [2] (f. 18^{v}) Instructionum libri I-II (p. 65-161

Wotke). Desunt (f. 42^{v}, lin. 6) v. libri I « Quo modo - mea tua sunt » (ed. cit., p. 118-123, lin. 4).

2 (f. 59^{v}). **<Pseudo>Hieronymi** epistula 33 (in ms. *Sermo sancti Ambròsii. episcopi. de homine qui se dicit peniteri. iniustus est*) usque ad v. *et tunc erit merces tua in saeculum* (M. 30, 249-253).

3. Venantii Fortunati carmina (M. G. H., Auctores antiquissimi, 4 Leo). Ordo carminum partim librarii oscitatione, partim archetypi culpa multifariam inversus, hic est: (f. 62) lib. II, 1-3. 6; (f. 64) IV (*Incipit liber IIII habet versus DCCLXXXII*), 1-8. 12. 15. 16. 19-22. 24-26; (f. 75) V, 1 (omissa epistula). 2-5. 7 ad finem; (f. 85^{v}) VI, 1-4. 5 usque ad vers. 275; cui subnectitur (f. 100^{v}, lin. 6) VII, 5 a vers. 38; (f. 100^{v}) VII, 6-25; (f. 115) VIII, 1-3 usque ad vers. 85, cui subnectitur (f. 119, lin. 3) VI, 5 a vers. 276; (f. 121^{v}, lin. 9) 6-10; (f. 125^{v}, lin. 5) VII, 1-5 usque ad vers. 37, cui subnectitur (f. 128^{v}, lin. 6) VIII, 5 a vers. 86 ad vers. 230; (f. 132) praefatio (ed., cit. p. 1-2), (f. 133^{v}) capitula (ed. cit., p. 3-6); (f. 136^{v}) I, 1-21; (f. 149, lin. 17) II, 7-16; (f. 159^{v}, lin. 15) III, 1-29 usque ad vers. 13.

Codicem tres saltem, ut mihi videtur, manus exararunt, quarum prima ff. 1-62, lin. 2, altera ff. 62, lin. 3-81^{v}, tertia reliqua descripsit. Litterae initiales, pariter ac tituli, interdum notis capitulibus rusticis, interdum uncialibus exscriptae sunt tum nigro, tum rubro colore. Quaterniones in ultimo singulorum folio signati hoc ordine veniunt: I-XVI; I^{a}-VI^{a}. Margo exterior f. 68 excisa; margo vero f. 131 nova membrana refecta. Codicem descripserunt Reifferscheid (*Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil.-hist. Classe d. k. Akademie d. Wissenschaften*, vol. 63, Wien 1869, p. 646-647) et Leo (M. G. H., loc. cit., p. XIII).

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

553. Saec. IX, membran., mm. 264 × 175, ff. 45.

S. Eucherii Lugdunensis [1] (f. 1) Formulae spiritualis intelligentiae (in ms. *Incipit prologus instructionum...* p. 3-62 Wotke); [2] (f. 16^{v}) Instructionum liber primus (in ms. *Incipiunt interrogationes. et absolutiones diuersarum. questionum. de ueteri. et nouo testamento. Eucheri Lugdunensis episcopi. cum prologo suo;* p. 65-139 Wotke). Desunt v. « quo modo - mea tua sunt » (p. 117, lin. 28 - p. 123, lin. 4 Wotke): verbis *facile intellectus pateuit* (p. 117, lin. 27 Wotke) subnectuntur (f. 39, lin. 4) v. *Interrogatio Quid putas hinc tenendum quod salvator ait. Si opera non fecissem* - (f. 39, lin. 21) *hic ablutum est.*

Ff. 44^{v}-45 complent: 1) *Versus Siluii de cognomentis Saluatoris* (Pitra, *Spicilegium Solesmense*, 3, p. XII, ex cod. parisiensi 2275; Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil.-hist. Classe der k. Akademie der Wissenschaften*, vol. 63, Wien 1869, p. 650, ex hoc cod.); 2) pauca parvi mo-

menti, quae inc. *Septem circuli sunt. relegionis,* et des. *laetitia spiritalis* (Reifferscheid, loc. cit., p. 650-651); [3]) Symboli Romani textus graecus litteris uncialibus latinis cum versione latina inter lineas (cf. Delisle, *Mémoires sur d'anciens sacramentaires*, Paris 1886, p. 68; fac-simile IV).

Codex initio mutilus, ut eruitur ex littera *K* in ultimo folio secundi quaternionis signata, titulos litterasque initiales plerumque uncialibus notis habet exscriptas. Post ff. 10. 13. 26. 29. 38 folium unum excisum. Ff. 8^v/9^r. 14^v paululum evanida. Ff. 44^v-45 alter librarius exaravit. In imo margine folii 44^r, manu saec. XVI, *in bibl. publ. n.° 120 inuenies tertium librum.* Codicem descripsit Reifferscheid, *Die römischen Bibliotheken* in *Sitzungsberichte d. phil.-hist. Classe d. k. Academie d. Wissenschaften*, vol. 63, Wien 1869, p. 649-651.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

554. Saec. XV, membran., mm. 242 × 166, ff. I. 110.

S. Salviani Massiliensis presbyteri De gubernatione Dei libri I-VIII (in ms. *De uero Judicio et prouidencia dei et ipsius gubernacione hominum et rerum huius mundi libri octo beati Saluiani Episcopi ad sanctum Salonium Episcopum.* M. 53, 25-158).

Litterae librorum initiales auro et coloribus exultae; tituli minio depicti. In parte inf. ornamenti quattuor marginibus folii 1^r appicti scutum exstat Guillelmi d'Estouteville, cardinalis (1439-1483). In marginibus additamenta et notabilia manu librarii aequali passim occurrunt. Ff. I^v. 108^v-110 vacua. In membranula f. I^r adglutinata *Siluiani ad sanctum Salomum.* Folia complura a tineis perforata.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

555. Saec. XV, membran., mm. 235 × 166, ff. I. 116.

1 (f. 1). **S. Prosperi Aquitani** Responsiones ad obiectiones Vincentianas (in ms. *Prosperi Aquitanici doctoris quorumdam capitulorum sibi falso imputatorum catholica confutatio: et dicuntur capitula vincentiana.* M. 45, 1843-1850, in append. ad opera S. Augustini).

2 (f. 4^v, lin. 4 ab imo). ⟨Hypognosticon liber sextus⟩ a v. *Addere eciam hoc quoniam maxime huic operi oportet* (M. ibid., 1657, lin. 8-1664).

3 (f. 10). **⟨Pseudo-⟩Augustini** sermo 154. Inc. *Deus erat in christo mundum reconcilians sibi* (M. 39, 2043-2047).

4 (f. 13). **S. Ioannis Chrysostomi** Ad populum Antiochenum homilia I. Inc. *Audistis fratres Apostolicam uocem.* Des. *per quem et cum quo est patri gloria cum sancto spiritu in secula seculorum Amen* (cf. M. P. G., 49, 15-34).

5 (f 23^r) **Ambrosii ⟨Traversari⟩** Oratio II de pace et unitate servanda in concilio Basileensi (in ms. *Ambrosii. oratio. in. sacra. synodo Basiliense habita.*

VII kl. Septembris M° CCCCXXXV. Mehus, Ambrosii Traversari epistolae et orationes, Florentiae 1759, 2, p. 1143-1152).

6. **S. Gregorii Nazianzeni** [1] (f. 27ʳ) oratio VI, de pace I *in reditu. monachorum* (inc. *Linguam michi soluit alacritas;* des. *Adsit autem cordibus nostris deus pacis: quae omnem superat sensum in christo* etc.: cf. M. P. G., 35, 722-751); [2] (f. 33ʳ) oratio XXIII, de pace III (inc. *Fervidus zelus est mitis spiritus: lingua caritas;* des. *cum effugerit dolor et tristitia et gemitus nunc et in futuro seculo* etc.: cf. M. P. G., ibid., 1151-1167).

7. **S. Augustini** [1] (f. 41) De utilitate credendi (M. 42, 65-92); [2] (f. 56ʳ) epistula 140, seu De gratia novi testamenti (M. 33, 538-577). Praeit caput 36 libri II Retractationum (M. ibid., 537-338).

8 (f. 89). **Hilarii** Liber contra Constantium imperatorem (in ms. ...*Ad Constancium imperatorem tunc hereticum.* M. 10, 577-606.).

9 (f. 97ᵛ). **Pseudo-Cypriani** De singularitate clericorum (S. Cypriani opera ed. Hartel, III, p. 173-220).

Codex tribus fasciculis constat, quorum primus et tertius (ff. 1-40; 89-116) lineis plenis, alter (ff. 41-88) duabus columnis exaratus. Litterae maximae caeruleo colore illitae sunt et interdum rubro ornatae, maiores autem primis tantum in foliis caeruleo exscriptae, tituli minio depicti. Ff. Iʳ (maxima ex parte). 38-40ᵛ. 83-88 vacua. Iᵛ index contentorum manu librarii aequali.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

556. Saec. XI, membran., mm. 256 × 199, ff. 37.

Iuliani Pomerii De vita contemplativa libri I-III usque ad v. *gaudium sempiternum* (M. 59, 415-517, C, 8). Libro III desunt insuper v. « Quid palpamen - omnibus turpibus pla*cent* » (M. ibid., 481, B, 12-489, A, 3). Capitula libri I veniunt post v. *adtexam* (M. ibid., 416, C, 7); capitula autem librorum II et III praefationi praemittuntur.

Litterae initiales nigro aut rubro aut caeruleo colore depictae sunt et plerumque uno aut duobus coloribus deturpatae; numeri romani et tituli minio exscripti. Post f. 26 duo folia, post 28ᵛ folium unum excisum. Correctiones in marginibus et inter lineas hic illic reperiuntur.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

557. Saec. XV, membran., mm. 218 × 145, ff. 50.

1 (f. 2). Commentarius in librum Epigrammatum Prosperi (in ms. *Incipit liber prosperi de uirtute contemplatiua et actiua ubi tangitur materialis causa et efficiens ut patet*). Inc. *Iste Prosper. In principio huius libri sicut in principio aliorum librorum. Dilectio dei et proximi est propria.* Des. (f. 27ʳ) *surgit mihi de metu christi das loqui. quia pater tu tribuis pati. Amen Finito*

libro referatur gratia christo et uinum soluatis magistro. uel unum bonum prandium cum cena.

2 (f. 28). *Incipit aliqua expositio communis Esopi fabulas et alegorias ponens etc.* Inc. « *Ut uiuat* » *In principio huius libri, sicut in principio aliorum librorum. tria sunt per ordinem requirenda.* Des. *opera quibus possit iuvarj prout est ieiunium. et elemosinam. et oratio. et huius. et hic est finis Laus sit tibi christe.*

3. ⟨**Laurentii Vallae** (?) carmina⟩. [1] (f. 41). ⟨De foedere inter Alphonsum regem et Venetos et de pace Italiae⟩ Inc. *Jamque fere medium nox egerat humida cursum.* Des. *Et uenetum egregia sese demum urbe locauit.* [2] (ibid.). *F*⟨rancisco⟩ *B*⟨arbaro⟩ *Milliti.* Inc. *Accipe non aurum romanę gloria linguę.* Des. *Teque uelint longos ducere fata dies.* [3] (f. 41^{v}). Elegia. Inc. *Cogis amata mori miserum me lactea cogis.* Des. *Orantes igni premia digna meo.* [4] (f. 42). ⟨In laudem Genuae⟩. *O dea terrarum tellus dulcissima salue.* Des. *Deneget et proprios linquant celestia cursus.*

Codicem binis columnis duo librarii currenti calamo scripserunt, quorum prior ff. 1-39^{v}, alter ff. 41-42^{v} complevit. Litterae librorum initiales desunt, spatiis ad eas excipiendas vacuis relictis; tituli minio exscripti. Ff. 40. 43-50^{v} vacua. F. 1^{r}, manu saec. XVI-XVII, *Inferius. In pluteo X° bibliothecę magnae secretae | Bibliothecę Apostolicę | 557.* F 1^{v} *In christi nomine amen. Iste liber est mei ni- | colai* |||||| *Ince- | ptum scribere 1448 die 8 de nouembre Ad laudem et gloriam omnipotentis dei et sue dulcissime matris deo gratias Amen | Non per dormire poteris ad alta uenire | Sed per studere poteris ad alta sedere.* 27^{v} *Explicit scriptum prosperi scriptum et expletum per me Nicolaum de cataro. Anno domini 1448 die XVI. Nouembris Ad laudem et gloriam omnipotentis dei et sue dulcissime matris marie Amen Amen.* 39 *Explicit scriptum esopi scriptum per me Nicolaum* ||||||||. *expletum anno domini MCCCCXLVIII et die .XXII. Nouembris. ad laudem. et gloriam omnipotentis dei et sue dulcissime matris Amen.* 40^{v} quaedam excerpta ex officio defunctorum, alia manu exarata.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

558. Saec. XII, membran., mm. 326 × 255, ff. 211.

1 (f. 1^{v}). ⟨**S. Prosperi Aquitani** Pro Augustino responsiones ad capitula Gallorum⟩ a v. *qui predestinationis nomine* ad v. *non coacta* (M. 51, 157, B, 9-174, B, 5). Verba « sanctorum - non potuit » (M. ibid., 168, B, 2-169, B, 15) frustulo membranae tecta sunt, et v. « dilatandam - non credant » sententiaque super XV erasa.

2 (f. 9). ⟨**Iuliani Pomerii**⟩ De vita contemplativa libri I-III (in ms. ...*Prosperi*... M. 59, 415-520). Liber II inscribitur *de uita actiua.*

3. S. **Prosperi** ⟨**Aquitani**⟩ opera. [1] (f. 73). Pro Augustino responsiones ad capitula Gallorum (in ms. *Incipit liber responsionum prosperi.*

contra capitula gallorum. quę contra libros beati augustini opposuerunt de prędestinatione. M. 51, 155-174). [2] (f. 80). Pro Augustino responsiones ad capitula obiectionum Vincentianarum (in ms. *Incipit liber responsionum eiusdem. contra capitula obiectionum ujcentianarum.* M. ibid., 177-186). [3] (f. 85ᵛ). Pro Augustino responsiones ad excerpta Genuensium (in ms. *Incipit liber responsionum ad excerpta quę de Genuensi ciuitate sunt missa.* M. ibid., 187-202). [4] (f. 94). Epigrammatum liber (M. ibid., 497-532), addita altera praefatione, quae exstat impressa ap. Fabricium, Biblioth. mediae et infimae latinitatis, ed. Mansi, Patavii 1754, tom. 6, p. 17-18. [5] (f. 106). Poema coniugis ad uxorem (in ms. *Incipiunt ad coniugem* ⟨versus⟩. M. ibid., 611-616, inter dubia). [6] (f. 107ᵛ). Epistula ad Rufinum (M. ibid., 77-90). [7] (f. 115). Confessio (M. ibid., 607-610, inter dubia). [8] (f. 119ᵛ). Liber sententiarum ex operibus s. Augustini delibatarum, omissa sententia CCCXCII (M. ibid., 427-496, lin. 10). Praeeunt (f. 116-119) eadem capitula, quae apud Migne singulis sententiis praefixa sunt. [9] (f. 140). De vocatione ⟨omnium⟩ gentium libri I-II (M. ibid., 647-722, inter dubia). [10] (f. 186). Liber contra collatorem (in ms. *Incipit liber prosperi. contra librum cassiani presbiteri, qui pręnotatur de protectione dei.* M. ibid., 215-276).

Codex binis exaratus columnis, litteras initiales, titulos et numeros romanos praebet rubro colore depicta. Fasciculi numerantur sex et viginti, quibus adduntur in principio octo folia ex alio codice avulsa. Correctiones inter lineas et in marginibus hic et illic occurrunt. Folio 1ʳ nova membrana, refectionis causa, adglutinata est. F. 8ᵛ, col. 1 librarius ipse erasit et indicem operum in codice contentorum conscripsit. In margine inf. f. 5ᵛ, manu saec. XIV-XV, *Hic liber est domus carthusie maioris.* F. 9 *Iste liber est domus maioris cartusie comodatus.* | *Reuerendo magistro Thome Electo bononiensi* (Thomas Parentucelli, cardin. an. 1446, papa Nicolaus V) *f. prior. cartusie propria. 1445.* F. 12, manu saec. XIV-XV, *Iste liber est maioris domus carthusie.* F. 720 vacuum; post 79 folium unum excisum.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

559 (olim 2602, cf. f. 122). An. 1447 (cf. f. 2), membran., mm. 368 × 258, ff. 121.

1 (f. 2). **⟨Iuliani Pomerii⟩** (in ms. *Prosperi*) De vita contemplativa libri I-III (M. 59, 415-520). Praefatio abrumpitur in v. *uel sanari,* sed integra repetitur f. 2: liber II inscribitur *de uita actiua.*

2. S. Prosperi ⟨Aquitani⟩ opera. [1] (f. 35). Pro Augustino responsiones ad capitula Gallorum (M. 51, 155-174). [2] (f. 40). Pro Augustino responsiones ad capitula obiectionum Vincentianarum (M. ibid., 177-186). [3] (f. 43ᵛ). Pro Augustino responsiones ad excerpta Genuensium (M. ibid., 187-202). [4] (f. 48). Epigrammatum liber (M. ibid., 497-532), addita altera prefatione, ut in cod. 558, n. 3, 4. [5] (f. 57ᵛ). Poema

coniugis ad uxorem (M. ibid., 611-616, inter dubia). [6] (f. 58ᵛ). Epistula ad Rufinum (M. ibid., 77-90). [7] (f. 62). Confessio (M. ibid., 607-610, inter dubia). [8] (f. 65). Liber sententiarum ex operibus s. Augustini delibatarum, omissa sententia CCCXCII et praemissis iisdem capitulis, quae ap. Migne singulis sententiis praefixa sunt (M. ibid., 427-496). [9] (f. 80ᵛ). De vocatione ⟨omnium⟩ gentium libri I-II (M. ibid., 647-722, inter dubia). [10] (f. 105). Liber contra collatorem (M. ibid., 215-276).

Codex binis columnis exaratus eosdem habet titulos, qui in cod. praecedenti occurrunt. Litterae maximae auro variisque coloribus exultae, maiores auro et caeruleo atque caeruleo et rubro alterna vice depictae; tituli minio scripti. Ff. 1ᵛ. 121ᵛ. 122ᵛ vacua. In prima littera initiali inest scutum Nicolai V. In margine sup. folii 2 *Anni Yhesus 1447*. F. 122ʳ nota paululum erasa *2602 u.* | *559 n.*, manu saec. XVI ex.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

560. Saec. XIV, membran., mm. 567 × 267, ff. 135 (+ f. 71ᵃ librarii oscitatione neglecto).

Boetii opera nonnulla ⟨cum Gilberti Porretae commentariis⟩ et Pseudo-Boetii liber De unitate et uno.

1 (f. 1). Quomodo Trinitas unus Deus ac non tres dii (M. 64, 1247-1300). Prologus Gilberti in librum de Trinitate praemittitur eiusdem monito in libros Boetii. **2** (f. 44). Utrum Pater et Filius ac Spiritus Sanctus de divinitate substantialiter praedicentur (M. ibid., 1299-1310). **3** (f. 52). Quomodo substantiae in eo quod sint, bonae sint, cum non sint substantialia bona (M. ibid., 1311-1334). **4** (f. 69ᵛ). De persona et duabus naturis (in ms. *Incipit liber boetij quartus. ad eundem Johannem: de duabus naturis et una persona. christi contra nestorium et euticen.* M. ibid., 1337-1412). **5** (f. 133). De unitate et uno (M. 63, 1075-1078).

Codex binis columnis exaratus litteras maximas exhibet auro plerumque illitas variisque coloribus ornatas et interdum imaginibus rudi arte appictis distinctas et litteras maiores minio aut auro et coloribus conspicuas. In marginibus inferioribus foliorum capita librorum et notabilia occurrunt. F. 135ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

561 (olim 171, cf. f. 1ʳ). Saec. XII ex., membran., mm. 271 × 205, ff. 282.

1 ⟨**Boetii**⟩ opera cum commentariis Gilberti Porretae. [1] (f. 4). ⟨Quomodo Trinitas unus Deus ac non tres dii⟩, omisso Gilberti monito in libros Boetii (M. 64, 1247-1300). [2] (f. 59ʳ). ⟨Utrum Pater et Filius ac

Spiritus Sanctus de divinitate substantialiter praedicentur⟩ (M. ibid., 1299-1310). [3] (f. 70). ⟨Quomodo substantiae in eo quod sint, bonae sint, cum non sint substantialia bona⟩ (M. ibid., 1311-1334). [4] (f. 94^v). ⟨De persona et duabus naturis⟩ (M. ibid., 1337-1412).

2 (f. 176). ⟨Anoymi Defensio orthodoxae fidei Gilberti Porretae, praesertim ex auctoritatibus patrum et Boetii libro De Trinitate contexta⟩. Inc. *Licet boetius propter arrianam heresim.* Des. *Ideo cuncta ex ipso et per ipsum et in ipso sunt facta. Ipsi trinitati. unite. inenarrabili honor et gloria in secula seculorum Amen.* Praeit (f. 171) ⟨prologus⟩ qui inc. *Quando beatus euangelista iohannes in epistola sua posuit. tres sunt qui testimonium dant in celo* et des. *In illis enim tota incumbit sententia. propter quam auctoritates apponuntur.*

Codex duabus columnis exaratus est. Litterae initiales alterna vice rubro et caeruleo colore depictae, prima excepta quam efformant duo cycni in pagina caerulea; tituli rubro. F. 1^r notula *V. 171 | N. 561* manu saec. XVI ex. descripta. F. 1^v index manu saec. XV; 282 pauca admodum erasa. Ff. 280 sqq. a tineis aliquantum corrosa.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

562. Saec. XIV ex., membran., mm. 365 × 262, ff. 123.

Boetii De consolatione philosophiae libri I-V (M. 63, 581-862) cum expositione fratris Nicolai Trivet ord. fr. praed. Expositio inc. (f. 1) *Carmina qui condam, uolens igitur boecius agere de consolatione phylosophyca primo inducit personam tam consolatione indigentem quam consolationem afferentem.* Des. (f. 124) *Unde subdit. cum agitis ante oculos id est cum actiones uestre sint in prospectu iudicis cernentis cuncta qui est dominus deus noster ihesus christus... Et sic terminatur liber 5. continens prosas .6. et metra .5. et sunt in libro toto prose .39. et metra totidem Amen. Explicit expositio super librum boecij de consolatione edita a fratre nicolao trivec ordinis predicatorum* (cf. Quetif-Echard, Scriptores ord. praed., Lutetiae Parisiorum 1719, 1, vol. 561 sqq.).

Litterae maximae auro, coloribus, figuris, ornamentis distinctae, maiores rubro et caeruleo depictae. Inter folium 100 et 101 lacinia membranacea inserta est. F. 123^v vacuum. Post f. 123 folium unum excisum. Foliorum enumeratio marginibus resectis periit.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

563 (olim 2546). An. 1400 (cf. f. 215), membran., mm. 307×222, ff. 215 (+ f. 27^a librarii oscitatione neglecto).

Boetii De consolatione philosophiae libri I-V (M. 63, 581-862) cum expositione Nicolai Trivet ord. fr. praed., duobus prologis praemissis, quorum prior inc. *Explanacionem librorum Boecij de consolacione philosophica aggressurus*

votis quorumdam fratrum satisfacere cupiens; des. *Hec igitur de theodorico rege ad intellectum sequencium sufficiant,* et alter inc. (f. 2^v) *Consolaciones tue letificauerunt animam meam;* des. *Musica autem cuius proprietas in metro et non in prosa obseruatur est maxime motiua affectus, ut patet per boecium istum in prologo musice.* Expositio inc. *Carmina qui quondam. Volens ergo boecius.* Des. *cum ante oculos agitis judicis cuncta cernentis. Explicit Boecius de consolacione philosophie cum apparatu nicholay de Traueth. etc. 1400. julij completus* (cf. Quetif - Echard, Scriptores ord. praed., Lutetiae Parisiorum 1719, tom. 1, col. 561 sqq.).

Codex currenti calamo binis columnis exaratus litteras maximas exhibet auro, rubro, nigro, caeruleo colore distinctas et litteras maiores rubro caeruloque colore depictas. Margines folii 1^r ornamentum distinguit. Alia manus saec. XV in summis foliorum marginibus notas librorum et prosarum conscripsit, eademque indicem in folio 215^v exaravit. In membranae frustulo priori codicis tabulae adglutinato *Boetii liber de philosophica consolatione. 2546,* manu saec. XVI.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

564 (olim 2544, cf. f. 1^r). Saec. XIV ex., membran., mm. 282 × 214, ff. II. 44.

Boetii De consolatione philosophiae libri I-V (M. 63, 581-862).

Litterae maiores et maximae rubro et caeruleo colore depictae. Nonnullis in foliis exstant glossae interlineares et notulae marginales. Ff. I^v. II. 44 vacua. F. I^r calami probationes, nota *2544 u.* | *564 n.,* manu saec. XVI ex., et in membranula eidem folio adglutinatà *Boetii de philosophica consolatione, 2544.* F. 44^v calami probationes aliaque erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

565. Saec. XIV ex., membran., mm. 271 × 182, ff. 56.

Boetii De consolatione philosophiae libri I-V (M. 63, 579-862).

Folio 1^v saec. XV exscripto insunt: 1) *De ratione puntandi secundum magistrum iacobum alpoleum de Urbesilia in forma epistole ad doctorem que⟨n⟩dam Sa⟨lu⟩tatum* (inc. *Quesisti vir egregie quid sentiam de ratione puntandi celebris memorie uiro salutato respondeam licet ad placitum dici possit;* des. *stupor mundi. Et hec de ratione puntandi habes breuiter de ratione*); 2) *Epitafium magnifici domini Galaocti de malatestis principis singularissimo* (! inc. *Magnanimus Galaon clarus comes inclitus armis;* des. *Perdisti heu mirum flendum sine fine perentem* !); 3) Leonardi ⟨Bruni⟩ ad Colucium ⟨Salutatum⟩ epistula I, 6 (des. *incomoditate librorum ⟨accusa⟩ vale uiterbij.* Mehus, Leonardi Bruni Aretini Epistolarum libri octo, Florentiae 1741, p. 11-12).

F. 56^v. Officium ad iter agendum. In calce legitur *Explicit officium ad iter agendum Ancone 1430 in die Veneris III Novembris feliciter Amen.* Sequuntur aliae orationes.

Codex glossis interlinearibns refertus et scholiis marginalibus auctus, manu praesertim librarii aequali conscriptis, litteras initiales carminum et prosarum minio habet depictas, prima excepta quae caeruleo colore illita et rubro ornata est, et litteras initiales versuum et comprehesionum verborum rubro tactas colore. F. 1^{v} *fl. 3* et inferius *565 nuovo.* 1^{v} *Questo libro chostò ducati cinquj denari III.* 56^{v} *Vale fl. 2 . . . cosa c̄ costat.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

566. Saec. XII, membran., mm. 212 × 125, ff. 116.

Boetii opera duo.

1 (f. 1). ⟨In Porphyrium commentariorum libri I-V⟩, omisso libri II prooemio (M. 64, 71-158). **2** (f. 46). ⟨In categorias Aristotelis libri I-IV⟩, omisso libri IV prooemio (M. ibid., 159-294).

Codex tribus saltem manibus exaratus litteras librorum initiales habet duobus vel tribus coloribus et plerumque figuris etiam ornatas. Notulae et correctiones tum inter lineas, tum in marginibus hic illic occurrunt. Descriptiones desiderantur. F. 116^{v} *Salvagius | largitus fuit michi Bartolo | meo |||| librum hunc*, manu saec. XIV-XV.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

567 (olim 762, cf. f. II^{r}). Saec. XII in., membran., mm. 235 × 133, ff. II. 85.

1 (f. 1). **Boetii** In topica M. Tullii Ciceronis commentariorum libri I-VI usque ad v. *Talis est uis fortuitarum rerum* (M. 64, 1039-1169, D, 8).

2 (f. 53). ⟨**Pseudo-**⟩**Augustini** ⟨Categoriae decem ex Aristotele decerptae⟩, praevio prologo, qui inc. *Continet iste* etc. M. 32, 1419-1440). Adduntur glossae interlineares et scholia copiosa in marginibus, quorum I inc. *Quicquid est. siue uisibile siue inuisibile seu intelligibile. siue creans siue creatum natura dicitur;* II inc. *Sicut enim claue reserantur omnia;* III (quod est primum in Categorias) inc. *Disciplina est ars quaedam dicta a discendo*: ultimum est (f. 66) *Per hoc estenditur quod supra et infra naturale contraria sunt. sicut in cathegoriis legimus. Explicit ampla suo stringens dialectica pugno. Me lege qui ueterum cupias cognoscere sensus. Me quicumque capit rusticitate caret Nolo meus lector segnis sit nolo superbus. Deuoti atque humilis peccatoris antra colo. Has rogo diuitias sophyęn on temnat amator. Nauita quas pelagi portat ab orbe suo.*

3. Boetii opera. [1] (f. 66^{v}). Quomodo Trinitas unus Deus ac non tres dii (M. 64, 1247-1256) cum glossis interlinearibus et scholiis marginalibus, quorum I inc. *Anicius dictus est quia de genere fuit Aniciorum;* II inc. *Quinti. sexti. uel decimi uocabantur. uel a calendario quo nati fuerant;* ult. inc. (f. 69^{v}) *Quia ęquales sunt. Sed sciendum quod ipsa spiritus sancti relatio.* [2] (f. 70). Utrum Pater et Filius et Spiritus Sanctus de divinitate substantialiter praedicentur (M. ibid., 1299-1302) cum glossis interlinea-

ribus et scholiis marginalibus, quorum I inc. *Iohannes iste postea papa fuit. ut beatus gregorius in dialogorum libro,* II *Aliter greci dicunt. aliter latini;* ult. *Hoc ideo dicit. quoniam fidem multi habent.* [3] (f. 70^{v}). Quomodo substantiae in eo quod sint, bonae sint, cum non sint substantialia bona (M. ibid., 1311-1334) cum glossis interlinearibus et scholiis in marginibus, quorum I inc. *Ex ebdomadibus id est adinuentionibus vel conceptionibus;* II *Ante uidelicet quam a me scriberentur;* ult. (f. 71^{v}) *Quia a deo sumus. ideo bona. Nam et diabolus in eo quod est bonus est. quia a bono deo creatus est..* [4] (f. 72). ⟨Brevis fidei christianae complexio⟩ (M. ibid., 1333-1338). [5] (f. 74). De persona et duabus naturis (in ms. *Boetii aduersus nestorium et eutichen. pro persona et natura. Domino sancto ac uenerabili patri iohanni diacono. boetius filius.* M. ibid., 1337-1354) cum glossis interlinearibus et scholiis in marginibus, quorum I inc. *Nestorius sicut duas naturas,* II *In conuentu id est in sinodo;* ult. *Omnia quecumque sunt. in quantum a deo sunt. bona sunt.* Desunt v. « est Christi - praevaricatione peccati » (M. ibid., 1346, B, 9 - 1348, B, 14).

4 (f. 81). **Eucherii Lugdunensis** Formulae spiritalis intellegentiae a v. *Omnipotens deus* ad v. *uerbum bonum* (in ms. *Incipit sententia sancti hieronimi de essentia diuinitatis dei. et de inuisibilitate atque immensitate eius.* M. 50, 729-732; cf. Pauly, S. Eucherii libellus De formulis spiritalis intellegentiae, Graecii 1884, p. 7).

Littera initialis prima variis coloribus depicta est, reliquae et tituli minio exarata. Correctiones, varias lectiones, notabilia librarius ipse in marginibus adiecit: codicis autem possessor saec. XV hic illic notabilia adnotavit. Ff. I. II^{v}. 50-52. 77. 83^{r}. 84. 85 vacua. F. II^{r} quaedam prorsus erasa, index contentorum saec. XV conscriptus, et notae *762. u.* | *567 n. questo*, manu saec. XVI-XVII. 82^{v} decem lineae erasae. 83^{v} Vergilii Eclogae VIII, 30-31, manu saec. XV.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

568. Saec. XIV, chartac., (ff. 1. 6. 12. 13. 17. 18. 23. 24. 29. 30. 35. 36. 41. 42. 47. 48. 53. 54. 58. 59. 64. 65. 70. 71. 75. 76. 80. 81. 86. 87. 92. 93. 98. 99. 104. 105. 110. 111. 116. 117. 122. 123 membran.) mm. 293 × 206, ff. 128 (+ f. 15^{a} neglecto et f. 54 librarii neglegentia bis numerato).

1 (f. 1). ⟨**S. Gregorii Magni** (?)⟩ In septem psalmos paenitentiales expositio (in ms. .... *liber Cassiodori super...* M. 79, 550-658).

2 (f. 61^{v}). **Cassiodori** De anima (M. 70, 1279-1308).

3 (f. 78^{v}). ⟨**Pseudo**⟩-**Bernardi** Tractatus de interiori domo (in ms. ... *liber de conscientia..*) a v. *Conscientia in qua anima perpetuo* ad v. *sed nulla melior illa qua homo cognoscit seipsum etc.* (M. 184, 509, A, 6-520, C, 6) in breviorem formam contractus.

4. ⟨**Petri Blesensis**⟩ [1] (f. 81^{v}) De amicitia christiana (in ms. ... *Cassiodori ... de amicitia ...* M. 207, 871-896); [2] (f. 95^{v}) De charitate Dei

et proximi (in ms. ... *de caritate seu de dilectione dei.* M. ibid., 895-958). Praemittitur (f. 81^{v}) prologus in utrumque tractatum (M. ibid., 871-872).

Codex currenti calamo exaratus litteras maximas praebet caeruleo et rubro colore depictas, maiores rubro et caeruleo alterna vice exaratas, titulos minio exscriptos. F. 128^{r} vacuum. 128^{v}, manu saec. XVI, *Ex pluteo 4° bibliothecae magnae secretae.* Pars superior singulorum foliorum madore pessumdata; sed voces quae perierant manus saec. XVI in marginibus supplevit.
In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

569. An. 1558 (cf. f. 54), chartac., mm. 266 × 207, ff. I. 56.

Cassiodori De institutione divinarum litterarum (M. 70, 1105-1150).

Litterae initiales et tituli minio depicta sunt. Ff. I^{v}. 54^{v}-56 vacua. 54 *Ioannes Franciscus Crescius Scriptor Bibliothecae | Scribebat. Anno salutis | 1558.*
In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

570. Saec. XIV, membran., mm. 288 × 213, ff. 212.

1. Cassiodori opera. [1] (f. 1^{r}). Variarum libri I-XII (M. 69, 501-880) cum indice singulis libris praemisso. Desunt capita 42-47 libri VII. [2] (f. 173^{r}). De anima (M. 70, 1279-1308).

2. ⟨Petri Blesensis⟩ tractatus. [1] (f. 188^{r}). De amicitia christiana (in ms. *Incipit libellus Cassiodori de amicitia uera.* M. 207, 871-896). [2] (f. 201^{r}). ⟨De charitate Dei et proximi⟩ usque ad v. *set animo infirmato* (M. ibid., 895-922, lin. 8).

Codex binis columnis exaratus litteras maiores pariter ac maximas rubro et caeruleo colore depictas praebet, titulosque minio. Variae lectiones, notulae et notabilia praesertim saec. XV hic illic in marginibus adiecta sunt. Marginem inf. f. 1^{v} exornat quercus aurea gentis della Rovere, marginem f. 2^{v} commendat inscriptio aureis litteris in pagina rubra *Cassiodorus Iulii | II pont. max. biblio- | thecae secretae | dicatus;* marginem denique f. 3^{r} scutum Iulii II. Ff. 211. 212 vacua.
In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

571. Saec. X, membran., mm. 262 × 191, ff. 72.

1 (f. 1). **⟨Pseudo-Cassiodori⟩** Expositio in Cantica canticorum (in ms. manus saec. XIV adiunxit *Bede presbiteri.* M. 70, 1056-1106).

2 (f. 69^{v}). **⟨Pseudo-Hildefonsi** sermo VII In assumptione beatae Mariae⟩ in duas lectiones divisus (in ms. *Incipiunt sermones sancti augustini de domina nostra sancta dei genitrice maria. et assumptione eiusdem.* M. 96, 267-269). Lectio II inc. a v. *Si enim cogitemus* (M. ibid., 268, C, 7).

3 (f. 72). **⟨Pseudo-Augustini⟩** sermo 194 (in ms. *Item alius sermo unde supra. lec. III*) usque ad v. *fides pro perfidia compensatur* (M. 39, 2104-2105, lin. 32).

Litterae initiales sermonum rubro et nigro colore ornatae, littera prima Expositionis in Canticum canticorum rubro nigro caeruleo colore depicta, tituli minio exscripti. Quaterniones numerantur XI-XVIII.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

572. Saec. XV, membran., mm. 293 × 210, ff. 170.

Facundi Hermianensis episc. 1 (f. 1) Pro defensione trium capitulorum libri I-XII (M. 67, 527-852); 2 (f. 159). Liber contra Mocianum Scholasticum (in ms. ... *Mucianum*. M. ibid., 853-868).

Litterae initiales auro illitae et variis coloribus ornatae; tituli minio depicti. In marg. inf. folii 1^r facies conspicitur hominis barbati quater in orbem repetita. Exstant in marginibus auctoritates notulaeque saec. XV et XVI conscriptae; correctiones autem tum in marginibus tum in textu ipso passim occurrunt manu saec. XV adiectae.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

573. Saec. XV, membran., mm. 285 × 197, ff. II. 158.

Facundi Hermianensis episc. 1 (f. 1) Pro defensione trium capitulorum libri I-XII (M. 67, 527-852); 2 (f. 150^r) Liber contra Mocianum Scholasticum (in ms. ... *Mucianum*. M. ibid., 853-868).

Litterae initiales auro pictae variisque coloribus ornatae; tituli minio exarati. F. 1^r commendat ornamentum auro, coloribus, geniis, figuris distinctum. F. I^v, manu saec. XVI, *B. A. Bibliothecę Apostolicę* | *Inferius In pluteo X° bibliothecę magnę secrete.* II *Facundus episcopus ad imperatorem contra mocianum* manu saec. XV. In summo margine f. 1^r *Bibliothecę Apostolicę*. Ff. I. II. 150 et sqq. aliquantum a tineis perforata. Ff. I^r II^v. 158^v vacua.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

574. Saec. XIV, membran., mm. 338 × 239, ff. 356.

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri I-XXXV (M. 75, 509-1162; 76, 9-782) cum tabula rerum et sententiarum amplissima in fine (ff. 313-356).

Liber duabus columnis exaratus, titulis librorum in summa quaque pagina et litteris maioribus rubro et caeruleo scriptis auctus f. 1^r figuris et lineis multicoloribus ornatum exhibet eadem manu gallica pictum quae ff. 1-12 scripsit. Numeri capitulorum et librorum qui afferuntur sacrorum nomina atramento marginibus inscripta in textu rubro pinguntur, locis vero Iobi enarratis linea tantum rubra subducitur. Seniones (ff. 37-50 septena, 303-312 quinio, 349-356 quaternio) distinguuntur in calce tum numero romano ut plurimum exciso, tum litteris fasciculi sequentis initialibus. F. 102 laceratum est; 312^v vacuum. Subscriptionis (f. 312^r col. *b)* erasae vix una aut altera littera legi iam potest: ... *f*.......... *pro cō̄ . ēu .* (h. e. *conventu*) *Wiennensi* (?) *et con*... *XVIII f*...... (?).

In dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

575. Saec. XI, membran., mm. 391 × 256, ff. 218.

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri XI-XXVI (M. 75, 953-1162; 76, 9-386 B): deficiunt in illis verbis seriore manu suppletis: .... *non requirunt. illi auctoris gloriam.* Primigenia partium sive tomorum divisio servatur ut liquet ex inscriptionibus (f. 3) *Incip. ... liber. XI. pars II*[I], (f. 88ᵛ in rasura) *Incipit liber. XVII. pars quarta.*, (f. 163ʳ) ... *Incipit pars quinta moralis a beato Gregorio romane urbis pape . in libris beati Iob mistico stilo per quinque libros digesta. Vigesimus tercius liber incipit.*

In foliis insiticiis 1. 2. 217. 218 prostant rationes quaedam « gabellarum » communis Senensis ann. 1436. 1437, partim latino partim vulgari sermone conscriptae.

Liber a quattuor librariis exaratus, quorum primus (ff. 3-74) quaterniones, excepto *A* quinione, litteris capitalibus *A-J* in calce distinguit, alter (f. 75-168) numeris latinis XI, [XII exciso], *QT* vel *QR* vel *QTRN* (contignatis litteris) I-X, tertius (f. 169-192) voculis fasciculi sequentis initialibus, quartus denique (f. 193-216) nullo signo. Tertia pars, sive libri XI-XVI plenis paginis descripti sunt, sequentes vero duabus columnis. Prima manus non ultra 39 lineas excurrit, reliquae aliquotiens usque ad 45 pertingunt. Denique alia atque alia pingendi atque ornandi litteras initiales sive maximas sive minores, distinguendi scripturae s. locos etc. etc. ratio est, quam singillatim persequi non licet. Numeri librorum tantum in summis paginis tenacioribus inscribuntur. Nulla est capitum distinctio. Plures adsunt correctiones et notabilia tum aequalium, tum saec. XIII manus, quae verbum a quo *lectiones* incipiendae erant in margine indicavit. Folia duo suprema quater. XI in fine l. XVI excisa sunt, nullo textus detrimento. 3ʳ in capite numerum *575* exhibet.

In dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

576 (olim 2537). Saec. XI, membran., mm. 392 × 301, ff. 259.

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri I-XVI (M. 75, 509-1162) cum tabula (f. 8-15) *rubricarum* librorum I-XXXI ad alium codicem adornata, in qua singulorum capitum initia describuntur.

Codex modernus saec. XV (quo tempore quaterniones litteris fasciculi sequentis initialibus signati sunt) e duobus compositus fuit, quorum priori *A* ff. 1-6. 27-122, alteri *B* sequentia 123-219 assignanda sunt. *A* binis linearum 35 circ. columnis exaratus est a duobus librariis, quorum prior (ff. 1-6. 27-50) s. scripturae locos lineolis margini inscriptis, litteris vero capitalibus titulos subscriptionesque distinguit, alter (ff. 51-122) locos qui enarrantur Jobi, quandoque litteris capitalibus scriptos rubro pingit aeque ac rubro et nigro etiam alterno titulos ac subscriptiones, praeterea litteras maximas nonnullas variis coloribus ornat. Supersunt quaterniones .B. — .O. in calce supputati; A periit, cui sufficiendo ff. 7-26, male inter quat. B et C inserta, saec. XV ex alio sane libro (in tabula enim libri XXXI recensentur) descripta sunt plus quam necesse fuit, nam f. 1ʳ pessime habitum a verbis *quia in omne quod faciunt* (M. 537, A, 5) incipit, 26ᵛ desinit *diversis mundi Regionibus* (ibid., 539, D, 3). Codex hic primigeniam partium distributionem servat, ut liquet ex inscriptione (f. 104) *Explicit pars prima libri* (suppl. inter lineas) *moraliae.*

Incipit in expositione iob moralia .... pars secunda libri quinq; incipit liber . VI: deficit in l. VII, 7 verb. *natus impleuit qui cibum* (771, 5). Liber *B* paulo altius a verbis ⟨inter-⟩ *ventum desiderat* (770 B 2) incipiens decurrit usque ad finem l. XVI. Constabat quaternionibus XVIII et duernione XIX numero latino pluries exsecto in calce distinctis; perierunt duo priores quaterniones, adeoque nonnisi a libro VI volumen incipiebat. Scripserunt duo librarii, alter ff. 124-178. 209-259, alter 179-208, duabus et ipsi columnis linearum 38 et amplius usque ad 45. Inscriptiones litteris capitalibus, loci scripturae tractati lineolis appictis distinguuntur: nonnullae litterae initiales rudi ornatu augentur. Nulla est partium distinctio quam supra memoravimus: sed l. XI, partis tertiae primo, haec commendatio praemittitur ad instar versuum:

Undecimus et ingens est iste obtimus liber.
'Indaga eum sacerdos o multum tu intus.
Intellegis illum si plane, mittit te terror.
Statum erigit mentis, iacet qui male,
Et te erigit intus et alios multos.
Splendet sermones eius véluti lampas:
Illustrat oculos mentis multum cecatos.
Optat qui lumen uidere, hunc librum semper indaget
- Oculum dicimus essę - semper sacerdos,
Laborque caueat mundi. pulvis oculos claros (sic)
Quia non potest uidere nec se et alios multos.

Singulorum librorum folia saec. XIV-XV in summis marginibus supputata sunt hoc modo, e. g. f. 217ᵛ-218ʳ *.L. IV.* | *fol. 2.* — In utroque codice plures tum aequalium tum saecc. XIII. XIV. XV manuum correctiones, adnotationes et signa. F. 7ʳ, quod vacuum est, nota duplex inest *2537. v*⟨et.⟩. *576. n*⟨ov.⟩. 8ʳ in capite *576.* F. 81ʳ, vetere inscriptione erasa, alia suffecta fuit. Ante f. 209 duo suprema quaternionis ⟨XIII⟩ folia excisa sunt; periit finis libri XII inde a verbis *appe*⟨tit solus aestimationem⟩ (M. 75, 1017, A). Excisa pariter sunt, nullo tamen textus detrimento, folium ultimum duernionis ⟨XIX⟩ et margines exteriores ff. 180. 212. 217.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

577. Saec. XV, membran., mm. 405 × 282, ff. VIII. 298.

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri XIX-XXXV (M. 76, 95-782): superest vestigium primigeniae partium divisionis in f. 149ᵛ: *Moralium Gregorii pape super Job liber .XXVII. pars quinta Explicit. Incipit liber XXVIII ... pars sexta. Feliciter.*

Ff. I-VIII. Tabula *rubricarum capitulorum* eorumque *principiorum* sat accurata. Ibi capitulationum numerus et tenor ab editis omnino diversus est. Lib. XIX *De volucribus 1, De arcu 31;* — XX *De protervis ac tumidis 1, De citharis 35;* — XXI *De virgis iacob 1, De timore sanctorum 20* (*21* in corpore, librarii vitio); — XXII *De deo qui veraciter virtutibus pollet 1, De rectore exercente iniusta 26;* — XXIII *De profectu temptationis 1, De temptatione electorum 26;* — XXIV *De deo propier homines homine facto 1, De ducatu non suscipiendo 17;* — XXV *De subita morte iniquorum 1, Quibus comittenda*

sit cura regiminis 16; — XXVI *De arrogante et vere humili 1, De arrogantibus 25;* — XXVII *De salvatoris incarnatione 1, De humilitate 27;* — XXVIII *De virtute animam interficiente 1, De virtutibus 23;* — XXIX *De humanitate dei 1, De ordine celi 29;* — XXX *De predicationibus doctorum 1, De predicatione 23;* — XXXI *De rinocerote 1, De pullis aquilarum sanguinem lambentibus 31;* — XXXII *Qualiter unusquisque se cognoscat 1, De gladio eius 25;* — XXXIII (... *quarti* sic cod.) *De montibus 1, De instigatione 31;* — XXXIV *De elatione 1, De propositis et subditis 18;* — XXXV *De loquutione iob ad deum 1, De tribus filiabus iob 11.*

Codex una manu, duabus columnis sumptuose scriptus et ornatus. Singuli libri peculiari ornatu lineis multicoloribus intexto distinguuntur, capitula vero litteris initialibus maioribus aureis multicoloribus. Lemmata, numeri arabici foliis inscripti et indicia librorum in summa pagina rubra sunt; locis scripturarum atramento exaratis lineolae rubrae subducuntur. In tabula litterae initiales minores alternis vicibus rubro aut caerulo pinguntur. F. I^r in summo margine numerum codicis *577*, 1^r vero figuris lineis multicoloribus per margines intextis nitens in calce exhibet scutum card. Calandrini cum inscriptione ✠ *Philippus C. Bononiensis.* Hic illic correctiones adsunt ipsius primae manus. F. 1^r *Secundi voluminis . decimus nonus*, at prius volumen deest. Quiniones (I-VIII, 290-298 quatern.) nullo signo distinguuntur. Ff. VII^v. VIII. 297^v. 298 vacua sunt.

In dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

578. Saec. XIV, membran., mm. 433 × 277, ff. 338.

1 (f. 1). **S. Gregorii M.** Moralium in Job libri I-XXXV (M. 75, 509-1162; 76, 9-782) in sex partes distributi, quae summis in foliis et in partis cuiusque subscriptionibus accurate notantur. Praemittuntur singulis tum libris tum capitibus Raynerii Aretinae ecclesiae canonici presbyteri capitula sive inscriptiones eaedem fere numero et tenore ac in corrupto codice casinensi LXXII (Biblioth. Casin., 2, 271-274). Raynerii *epistola seu prologus* (ib. 271; M. 75, 505-506) epistolae ad Leandrum subditur.

2 (f. 275). **S. Thomae de Aquino** (in titulo *venerabilis magistri fratris... doctoris egregii*, et in subscriptione ...*felicis recordationis... excellentissimi doctoris*) Postillae super Job (Opp., ed. Parm., 14, 1-147), sine vulgata lectionum distinctione.

3 (f. 330^v). Divisiones super Iob, sive compendium quoddam praecedentis commentarii.

Liber duabus columnis littera ut aiunt bononiensi exaratus a quodam Andrea, qui f. 330^v versiculum *Qui scripsit hunc librum collocetur in paradisum* (cf. et f. 338^r *Laus christo detur, operis quia finis habetur*) describens verbo *qui* notulam imposuit i⟨dest⟩ *Andreas.* Inscriptiones librorum, capitum, et in summis marginibus partium ope-

ris, item in Gregorio loci bibliorum (in Thoma linea tantum rubra subducitur), notabilia et reliqua priore manu marginibus inscripta miniata sunt: indices librorum in quaque summa pagina litteris alternis caerulis et rubris scripti. Librorum initia ornantur animalium linearumque intextu ac littera maxima multicolori, in qua Gregorii, Iobi etc. imago picta fuit. Litteris maioribus caerulis lineae rubrae circumducuntur vel e contra. Quiniones (ff. 273-274 par; 51-54. 335-338 duerniones; 65-72 quaternio) litteris fasciculi sequentis initialibus circumornatis in calce distinguuntur; additur in Gregorio notula *cor*⟨rectum⟩. Plurimae in Thoma primae manus correctiones et additiones: nonnullae vero tantum in Gregorio alterius saec. XV manus in marginibus variae lectiones (f. 13 etc.) et antiquioris in textu rasurae et correctiones. F. 1ʳ in capite et iterum in calce *578*. F. 274ᵛ col. 2, et 388ᵛ vacua sunt.

In dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

579. Saec. XII inc., membran., mm. 529 × 328, ff. 148.

S. Gregorii M. Moralium in Job libri I-XVIII (M. 75, 509-1162; 76, 9-96: cod. *liber expositionis... in sancto viro iob*).

Duabus columnis exaratus, litteris maximis multicoloribus et pluribus adnotationibus et correctionibus tum aequalis tum saec. XV manus in margine auctus. Numerus librorum in medio cuiusque f.ʳ margine exteriore minio pictus. Ff. 17 et 97 diversae manus se excipere videntur. Quaterniones (supremus fasciculus XIX duernio est) distinguuntur tum litteris A. B et numeris III-XIX, tum prioribus fasciculi sequentis verbis. Ff. 60. 82 margo inferior ex parte excisus est. In fine alia manu addita fuit haec nota a. 1159: *Quinto idus ianuarii anno quinto. pontificatus domni adriani* ⟨IV⟩ *pape. Ego* (vacat spatium 4 fere litterarum: is fuit Boso ss. Cosmae et Damiani card.; cf. Duchesne, *Le liber Pontif.* 2, XXXIX) *diaconus cardinalis eiusdem domini camerarius recepi a fratre mainardo duas libras cere pro censu de mo*⟨na⟩*sterio sancte marie d . . . . . et duos. solidos. p̄p̄* (papienses?) *pro ecclesia sancte marie n . . sti* (? eras.) *de uno preterito et presente anno.* Seq. diversa et posteriore manu: *Annus ab incarnatione domini nostri ihesu christi. Millesimus centesimus IXgesimus* (i. e. nonag.). *IIII. Inditio. XII. Concurrens. V. Epacta XXVI.* Deinde antiquiore manu litteris maximis: *Liber sancte marie de . . a . tra, qui* (add. man. saec. XII) *locus ad abbatiam construendam anno dominice incarnationis .M. C. XLI. captus est et sequenti anno postea abbatia edificata.* « De Frastra » legendum videtur, quod monasterium in dioecesi Camerinensi circa a. 1145 fundatum dicebatur (cf. Ughelli, Italia sacra, I, 552) et annuum duarum librarum cerae censum ecclesiae Romanae solvebat (cf. *Le Liber Censuum*, ed. Fabre, p. 78). Altera ecclesia s. Mariae fortasse est « de villa magna » vel « maina » ibidem memorata, sed vestigia scripturae et locus neutri nomini respondent.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

580. Saec. XII, membran., mm. 543 × 366, ff. 226 (+ 168ᵃ neglecto).

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri I-XXXV (M. 75, 509-1162; 76, 9-782).

Liber duabus columnis accurate scriptus, litteris maximis aureis multicoloribus et inscriptionibus librorum rubro, illis vero partium rubro et viride pictis ornatus, ff. 2. 172. 195. 214ᵛ imagines Salvatoris, Ecclesiae, Iobi, Gregorii etc. exhibet. Singulae operis

partes et libri in summis foliis minio indicantur; fasciculi vero, qui praeter quinterniones XXXII-XXXIV quaterniones sunt, in calce numeris latinis non semel desectis distinguuntur. Exciderunt quatern. 8. 9. 20. 22. 25. 27 et folium secundum primi quaternionis, ideoque verba « o custos hominum - fulciatur (M. 75, 514 C-516, C), expugnandam pravorum - dicunt haec dicendo (774, B - 851, D), patriae curis subiacere - cum bona quae fecit (M. 76, 79 B - 122 B), vobis oportebat - indicat quem praetereun*tem* (165, B - 208, B), in excessu anima - iusta desuper irro*gata* (293, 10 - 334, C), haec solerter intuendum - et eas ferri (377, A - 419, C) ». Quinterni XXXIV excisa sunt duo folia suprema sine textus detrimento. Perrarae hic illic adnotationes manus saec. XV, quae capita libri Jobi apposuit et f. 8^r *Nota contra Grecos* margini inscripsit. F. 1^r in capite *580*. Ff. 151^v. 226^v columna altera vacua est.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

581. Saec. XIII, membran., mm. 195 × 132, ff. 322.

S. Gregorii M. Moralium in Iob libri I-XXXV (M. 75, 509-1162; 76, 9-782). Praemittitur *Visio thaionis cesaraugustani episcopi de meritis sancti Augustini episcopi et de libris moralium Beati Gregorii pape.*

In foliis additis haec insunt manu fere aequali exarata: 1 carmen, in quo versibus hexametris 140 narratur visus quidam B. M. Virginis, inc. *Insolite novitate rei libet ordine metri*, des. *Fecerat. inferne mutum facit unda paludis:* — 321^r duo pia dictamina vel sequentiae, quarum prior decem strophis tetrastichis constans et acrostichidem *Franciscus* (cfr. infra) praeferens inc. *Fructus arbor salutaris*, des. *et mones conformiter. amen. amen. amen*, et iterum stropha suprema paullisper mutata des. *tribuens tripliciter;* altera strophis tetrastichis octo cum acrostichide *Robertus* inc. *Rigans corda, sonans corda*, des. *ingrata sit filio. amen. amen;* — 321^v supplex epistula ad quemdam clericum pontificiae curiae, ut Francisci cuiusdam *pauperis iuuenis conpatientes defectui et studiosi scolaris desiderio annuentes.... ad summum pontificem pro ipso intercedere* ne cesset. Inc. *Placuit reverende pater*, des. *prosequi quod misericorditer incepistis;* — f. 322^v inter duo excerpta ex Augustino inest alia epistula supplex de parvo munere misso excusatoria, quae inc. *Si est tenue munus*, des. *inuolucro non uacillet*, et altera reverendissimum amicum in Cameracensi exilio sponte degentem Parisios revocans, quae inc. *Satis mecum recogitans*, des. *brachiis in amplexum.*

Codex manu gallica duabus columnis accurate exaratus, titulis rubris et litteris maximis multicoloribus, maioribus vero rubris aut caeruleis ornatus, pluribus tum prioris tum alterius manus adnotationibus auctus est. Librorum numerus arabicus in summis f^r. alia manu notatus est, praeterquam in ff. 147-149, ubi ipsa prima vel aequalis manus tum librorum ac partium numeros tum lemmata sive capitulos marginibus minio inscripsit. Seniones (praeter fasciculum 28 qui ternio est) a I usque ad XXIII, reipsa XXII qui omissus est, numeris latinis in calce distinguuntur, a 24 ad 27 litteris fasciculi sequentis initialibus. Ff. coniuncta 1. 14. 321. 322 serius addita sunt. F. 1^r tum in capite tum in calce

est nota codicis *581*. F. 320ʳ subscriptio cuiusdam possessoris galli erasa est: *Iste lib.* ... (tres lineas et dimidiam legere nequeo) ... *iachobi de labino* (?) *prepositi sancti*.... F. 14. 320ᵛ pluribus erasis et 322ʳ vacua sunt.

In dorso stemmata Pii VI et F. X de Zelada card. bibliothecarii.

582. Saec. XIII, membran., mm. 229 × 161, ff. 281.

S. Gregorii M. 1 (f. 6) Moralium in Iob libri I-XXXV (M. 75, 509-1162; 76, 9-782). Praemittuntur (f. 1ᵛ) tabula rerum et (f. 5ᵛ) sub titulo *Prologus* ⟨Narratio de inventione librorum Moralium⟩ a Taione ep. Caesaraugustano facta, quae paulo decurtata deficit in illis verbis *in Hyspaniam retulit* (M. 75, 507-510). Item (f. 214) praemittitur parti VI seu libris XXVII-XXXV tabula sententiarum (in cod. *capitula*) sacrae Scripturae ibi a Gregorio expositarum cum prologo: *Sicut presens per mysterium nos ualenter beati Job pascit hystoria, ita miris modis diversarum scripturarum tam ueteris quam novi testamenti adiecta latere* (!) *exposita a beato Gregorio nutriunt testimonia. Et modo propter celeritatem vel auiditatem legentium ut potuimus congrua studuimus adnotare capitula, per quae per totum corpus libri huius sine mora lector ualeat quas velit enotatas reperire sententias.* Inc.. *Ubi de aduentu sancti spiritus scriptum est factus est repente de celo sonus et reliqua*, des. *Item aliter inde CXLII.* Sententiae ipsae in operis decursu numero proprio apposito distinguuntur.

2 (f. 280) Symbolus *quem dictavit sancte memorie G. p.* (M 77, 1327-1329), et Registri Epistulae I, 24 (omissis verbis « Nam quid antistes - corporalem necant » ed. Ewald-Hartmann, 1, 28, lin. 14, - 36, lin. 10); VII, 31; I, 1; VI, 14; VII, 15.

Codex manu gallica duabus columnis diligenter exaratus, litteris maximis multicoloribus et inscriptionibus rubris ornatus, plurimis in marginibus adnotationibus auctus tum primae manus quae Jobi capita aliorumque bibliorum locos ac sententias Gregorii nobiliores indicavit, tum alterius quae atramento languidiore plura lemmata adscripsit. Libri summis in paginis atramento quidem antea (cfr. vestigia in ff. 207. 270 etc.) notati caerulo et rubro alterno indicantur: locis scripturarum linea rubra subducitur. Seniones I-[XXIII] numeris latinis saepius excisis distinguuntur in calce. Ternionis praefixi (ff. 1-5) qui extra censum venit, folium supremum excisum fuit nullo textus detrimento. Exstat antiqua foliorum supputatio numeris item latinis facta, quae f. 6 incipit, et vitiosa est eo quod librarius numeros LXXII et CXLVIII-CLXVII bis scripsit. Ff. 1ʳ. 6ʳ in capite nota codicis *582*: 281ᵛ vacuum est.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

583. Saec. VIII-IX, membran., mm. 239 × 145, ff. 234 (+ 48 bis scripto, + 86ª neglecto).

S. Gregorii M. Moralium in Job libri XI-XVI sive *pars tertia* (M. 75, 953-1161).

Liber accurate scriptus, titulis rubris et litteris maximis multicoloribus ornatus, scholiis nonnullis quae compendiis *hd hp* « hoc dicit, hoc ponit » inducuntur auctus, constabat quaternionibus saltem 30 in calce bis supputatis. Primitiva supputatio numeris romanis (cfr. f. 53^v, 61^v) fere semper excisis, altera vero saec. XV numeris arabicis facta est. Quat. 1 folia duo priora perierunt, itemque extrema quat. 30. Hinc desunt verba « gressibus per viam - dux vergini*tatis*, *omnipo*tentis Dei misericordia - disserantur (M. ibid., 1154, 1-1155, 7; 1161, 4-1162). Marginis antiqui longe amplioris reliquiae supersunt in f. 233. F. 1^r in capite *Incipit moralium liber XI* manu saec. XIII; in calce *583* bis. F. 46 in ima parte lacerum; 117 numero 107 perperam distinctum. Descripsit A. Reifferscheid in *Wiener Sitzungsb.*, 63 (1869), 667-668, qui titulos, initia et finem exhibet.

In dorso insignia Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

584. Saec. XII ex., membran., mm. 297 × 209, ff. II. 115.

S. Gregorii M. M o r a l i u m in I o b libri XVII-XXII (M. 76, 9-250). In cod. liber etiam XXIII videtur et dicitur (f. II^v) contineri propter inscriptiones, quae inde a subscriptione l. XVIII numerum semper uno maiorem perperam exhibent.

Librum duae sin plures manus, prior quidem parum sibi constans et similis ff. 1-81^r, altera vero 81^v-115^r exaravit, tertia denique pluribus adnotationibus adspersit. Inscriptiones - plerumque fallaces - et litterae initiales librorum minio pictae sunt. Fasciculi (I-III quintern., IV-XIII quat., [XIV] tern., ff. I-II par) numeris romanis non semel excisis in calce distinguuntur; folia bis tum numeris modo romanis modo arabicis, tum arabicis tantum supputantur. Adsunt praeterea numeri nonnulli romani (e. g. f. 1^r. 45^r. 66^r) illis, ut videtur, capitum Iob respondentes. Ff. I. II^r. 115^v vacua sunt: II^v haec sola exhibet *In hoc volumine sunt moralia a. XVII°. libro usque ad XXIII*^{m} *inclusive*, (add. alia man.) *dicta per beatum gregorium atributa a spiritu sancto*. F. 1^r nota codicis *584;* 12. 14 perperam numeri 112. 114 inscripti sunt. Ternionis [XIV] folium supremum excisum fuit, nullo textus detrimento.

In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

585. Saec. IX in., membran., mm. 311 × 194, ff. 158 (+ 48^a. 97^a neglectis).

S. Gregorii M. M o r a l i u m in I o b libri XXVII-XXX (M. 76, 399-569): in cod. f. 1^r manu saec. circiter XIV *V Pars Moralium*, f. 45 prima manu *Explicit. Liber XXVII Pars. V. Incipit. Liber. XX. VIII. Moralia Sancti Gregorii Papae Vrbis. Rom. in Librum. Iob Pars VI*).

Liber magni pretii accurate scriptus et praecedentis cod. 583 valde similis, cum quo fortasse communem patriam et originem Galliam habet. Certe eiusdem possessoris saec. XV fuit, uti ostendit quaternionum supputatio in calce singulorum numeris arabicis eadem ratione eademque ut videtur manu tunc temporis facta. Inscriptiones litteris capitalibus quandoque rubris sunt exaratae. Perrarae insunt correctiones et scholia iisdem atque in cod. 583 notis *hd hp* « hoc dicit, hoc ponit » inducta. Quaterniones, numeris latinis in calce distincti, sunt XX. Fasciculi [XXI] nonnisi folium primum superest: hinc liber XXX deficit in verbis *viridescat. Haec* (569, C, lin. 5). Quat. I folium primum exci-

sum fuit nullo textus detrimento. Eiusdem quaternionis margo superior lacer ac madore confectus est iam a saec. XIV (?), teste numero *XXVII*[us] qui f. 1[r] inscriptus fuit ad restituendum antiquiorem numerum *XX*.... F. 1[r] in calce nota codicis *585:* 2[r] in calce sic: *Nan tua res. ardet.* (*b* supra verbum) *pa es o*(mni)*a proximus agitur* (*a* supra verb.; cfr. Vergil. Aen. 2, 311). Descripsit A. Reifferscheid, l. c., 668.

In dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

586. Saec. XI, membran., mm. 239 × 152, ff. I. 125.

1 (f. 1). **S. Gregorii M.** Liber regulae pastoralis in capita 64 sine ulla partium distinctione distributus (M. 77, 13-128), praemissa ad Leandrum Hispalensem epistula (Registr. V, 53, ed. Ewald-Hartmann, 1, 352-353) et tabula capitulationum 65 earundem fere ac in ed. Galliciolli, 4, XVIII-XXXI italicis typis impressarum.

2 (f. 91). **Attonis** card. tit. s. Marci Capitulare (in cod. deest inscriptio, sed in praef. *ex sacris canonibus breviarium:* Mai, Script. vet. nova coll., 6, 2, 60-100 ex hoc ipso codice).

3 (f. 125[v]). Concilium Romanum a. 1081 vel 1082 (Mansi, Concil., 20, 577. Iaffè-Loewenfeld post n. 5228: Mai, o. c., in nota 3 ad p. 144, lectiones a Marteniana editione variantes dedit); inc. *Per haec cap. IIII.*

Liber duabus manibus accurate scriptus, quarum prior Gregorium altera Attonem etc. exaravit. In Gregorio plura correxit manus altera aequalis. Adsunt litterae maximae multicolores, rubricae etc. F. 1[r] verba *pastorale beati Gregorii* erasa sunt: 1[v] circumornatum superne exhibet rudiorem imaginem Gregorii verba *Pastoralis curae* scribentis, inferne alteram imaginem vix inchoatam, mediam vero capitalibus litteris libri inscriptionem, et in calce numerum codicis modernum *586*. F. 2[r] in capite, manu ut videtur s. XV: *Liber pastoralis Gregorii pape Ecclesie* (!) *Sancti Marci de urbe cum decretis multorum sanctorum patrum.* Fasciculi, qui ff. 1-2 pare et duernione 122-125 exceptis quaterniones sunt, litteris fasciculi sequentis initialibus in calce distinguuntur. Ff. I. 125[r] vacua sunt.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

587. Saec. XIII, membran., mm. 234 × 155, ff. 495 (+ ff. 81[a] neglecto et 441 bis computato, — 410-419. 471 librarii neglegentia omissis).

1. **S. Gregorii M.** [1] (f. 1). Regulae pastoralis (in ms. ...*liber pastoralis cure;* M. 77, 13-128) liber I, qui partem quoque secundam ed. complectitur; - (f. 18[v]) II, qui respondit parti tertiae et quartae ed. Praeponuntur singulis capitibus lemmata fere eadem atque in codice 586. [2] (f. 60). Dialogorum (in ms. *Dialogi*: M. ibid., 149-429) liber I; - (f. 73) II (in ms. *Incipit secundus vita et miracula uenerabilis sancti patris nostri benedicti abbatis....;* ed. Cozza-Luzi, Hist. s. p. n. Ben., Tusculani, 1880); - (f. 87) III; - (f. 108[v]) IV. Praemittitur (ff. 58-60[v]) tabula capitulorum latina eadem fere atque in ed. Galliciolli, 6, p. 42-52.

2. ⟨Homiliarium de tempore⟩ a dominica II post Pascha usque ad octavas Paschae ex variis scriptoribus ecclesiasticis compilatum. Praemittitur (ff. 135-136v) tabula, in qua homiliae singulis diebus legendae vel ab initio pericopes evangelicae vel ab alio argumento indicantur, addito interdum auctoris nomine.

[1] (f. 139). S. Gregorii M. In evangelium hom. 14 (M. 76, 1127-1130). [2-6] (f. 140v). Ven. Bedae libri II homiliae 5. 6. 7. 8 (inc. *Dominus et saluator noster*). 9 (M. 94, 154-181). [7] (f. 154). S. Gregorii M. In evangelium hom. 29 (M. 76, 1213-1219). [8-9] (f. 157). Ven. Bedae homiliae 10. 11 libri II (M. 94, 181-197). [10] (f. 165). S. Gregorii M. In evang. hom. 30 (M. 76, 1220-1227). [11] (f. 169). Ven. Bedae hom. 12 lib. II (M. 94, 197-202). [12-14] (f. 171v). S. Gregorii M. In evang. hom. 40. 36. 34 (M. 76, 1302-1312; 1266-1274; 1246-1259). [15-16] (f. 187v). ⟨Pseudo-Bedae⟩ homiliae subditiciae 4 (quae pariter atque in Rabano auctior inc. *Misericors est deus*) et 5 (M. 94, 276-280; cf. Raban. ap. M. 110, 335-336; 344-346). [17-19] (f. 190). ⟨Rabani Mauri⟩ In evang. et epist. homiliae 114 (inc. *Iusticia phariseorum est,* des. *offeres munus tuum*). 121 (des. *cibarijs* ut in Pseudo-Bedae hom. 7 subd.). 126 (des. *factis autem negant.* M. 110, 359, 6-361, 10; 376-379; 386-387). [20] (f. 194). S. Hieronymi ⟨De villico iniquitatis ex quaestione VI ad Algasiam⟩ (in ms. m. 2 *omel. sancti I'o'. presbiteri:* inc. *Qui sit uillicus,* des. *parce et metet.* M. 22, 1018, 2-1021). [21] (f. 195v). S. Gregorii M. In evang. hom. 39 (M. 76, 1294-1301). [22-29] (f. 199v). ⟨Pseudo-Bedae⟩ hom. 10. 11 (in ms. *uenerabilis bede*). 12 (et Rabani hom. 159 ap. M. 110, 448-451). 13. 14 (inde a 298, B, lin. 11: fine omnino diversa est: sequitur enim *Quod ait « ideo dico » ad superiora — ex habundanti superadditur*). 15. 16 (des. in v. *uetat congruit* 302, A, 16). 17 quae inc. *Primum omnium* (M. 94, 303, A, 17) et multo longior des. uti praecedens *uetat congruit.* [30] (f. 211v). ⟨S. Maximi ?⟩ hom. 108 (M. 57, 502-506 et alibi: in ms. inc. *Spiritum...*). [31-32] (f. 212v). S. Gregorii M. In evang. hom. 38. 28 (M. 76, 1282-1293; 1211-1213). [33] (f. 219v). ⟨S. Hieronymi In Matth. 18, 23-35⟩ (M. 26, 137-138, C, 12 + *Sed inter hec sciendum — deo hostia ipsi fuerimus* = Bandini, Biblioth. Med. Laurent., 1, 386, § 69). [34] (f. 220v). ⟨Pseudo-Bedae⟩ homilia 19 (M. 94, 307-308; adduntur in fine v. *qui magis credere debuerant ipsum esse unicum patris filium....*). [35] (f. 222). ⟨Ven. Bedae⟩ hom. 21 lib. I (M. 94, 121-125). [36-37] (f. 224v). S. Gregorii M. In evang. hom. 1. 6 (M. 76, 1077-1081; 1093-1099). [38-39] (f. 228v). ⟨Ven. Bedae⟩ hom. 1. 2 libri I (M. 94, 9-22). [40-41] (f. 236). S. Gregorii M. In evang. hom. 20. 7 (M. 76, 1160-1170; 1099-1103). [42] (f. 243). Ven. Bedae hom. 1 lib. I (M. 94, 31-34). [43] (f. 245). Origenis (?) homilia in vigilia nativitatis Domini (M. 95, 1162-1167). [44] (f. 247). Incerti homilia in dominica prima post nativitatem

Domini (similis ac saepe verbo tenus concordans cum Pseudo-Bedae hom. 22; M. 94, 339-341); quae inc. *Hic Maria figuram tenet synagoge*, des. *munera cerimoniarum* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 350, § 58). [45] (f. 249ᵛ). Origenis homilia in eodem die festo (M. 95, 1179-1185); des. *diuinitatis excellentiam.* [46-48] (f. 253). Ven. Bedae lib. I homiliae 14. 12. 13. [49] (f. 262). Origenis(?) homilia in dominica III post Theophaniam. Inc. *De monte domino descendente.* Des. *legem uiderentur infringere* (Combefis, Biblioth. Patrum concionatoria, Parisiis 1662, p. 728-729) + *Accessit ad eum centurio — uera est ergo corporum, et eorumdem membrorum que ceciderant resurrectio* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 380, § 56). [50] (f. 263ᵛ). Dominica IV post Theophaniam. Homilia in evang. s. Matth. *Ascendente Ihesu in nauiculam.* Inc. *In hac nauigatione dominus.* Des. *non est ultra quod timeatis.* Principium consonat cum Pseudo-Beda (M. 94, 343), sed homilia prorsus diversa est. [51-53] (f. 264ᵛ). S. Gregorii M. In evangelium hom. 19. 15. 2 (M. 76, 1153-1159; 1131-1134; 1081-1086). [54] (f. 271). S. Pauli epistula II Ad Corinthios. [55] (f. 277). S. Leonis M. sermo 42 (M. 54, 275-281). [56] (f. 278). S. Gregorii M. In evang. hom. 16 (M. 76, 1134-1138). [57] (f. 279ᵛ). Ven. Bedae homilia 18 libri I (M. 94, 96-101). [58] (f. 283). Dominica secunda Quadragesimae. *Sermo beati iohannis episcopi de esau.* Inc. *In facto esau et iacob quo alter ad uenatum mittitur.* Des. *Donec plenitudo gentium introiret, et sic omnis israel saluus fieret.* [59] (f. 284). Ven. Bedae homilia 19 libri I (M. 94, 102-105). [60] (f. 286ᵛ). Dominica III Quadragesimae. *Sermo beati gregorii pape de ioseph.* Inc. *Sompnum quod de profectu suo uiderat ioseph.* Des. *aut sic quasi corrigendo feriunt ut non dimittant.* [61*] (f. 287). *Item sermo beati iohannis episcopi de ioseph.* Inc. *Mittitur a iacob patre.* Des. *cui totum quicquid possides tradidisti.* [62] (f. 288). ⟨Ven. Bedae⟩ homilia in evang. s. Lucae *Erat ihesus eiciens demonium.* Inc. *Demoniacus iste.* Des. *sed negare et blasphemare querebant* (desumpta est ex lib. IV Expositionis in evang. s. Lucae. M. 92, 475, D, 4-484, C, 6). [63] (f. 291). Dominica IIII Quadragesimae. *Sermo beati iohannis episcopi de moyse.* Inc. *Stabat moyses in monte, non armis sed precibus pugnaturus.* Des. *Curet penitendo quod fecit, ut possit recipere quod amisit* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, col. 82, § 134). [64] (f. 292). Ven. Bedae hom. 21 libri I (M. 94, 110-114). [65] (f. 295). Dominica in passione Domini. *Sermo sancti iohannis episcopi de iheremia.* Inc. *Magnum iheremie sanctissimi meritum.* Des. *et infideli gloriam celestis tribuat imperator ipso adiuuante qui uiuit et regnat* etc. [66-67] (f. 296ᵛ). S. Gregorii M. In evang. hom. 18 (M. 76, 1149-1155). 33 (M. ibid., 1258-1246). [68] (f. 301ᵛ). S. Maximi Taurinensis hom. 45 (M. 57, 327-332). [69] (f. 303). Ven. Bedae hom. 23 libri I (M. 94, 121-125). [70] (f. 305ᵛ). Ieremiae prophetae Lamentationes usque ad I, 8.

[71] (f. 306). Homilia de proditione iude. Inc. *Hodie dilectissimi fratres dominus noster ihesus christus traditus est.* Des. *et accedamus ad mensam christi cum quo* etc. [72] (f. 308). Ven. Bedae hom. 25 lib. I (M. 94, 130-134). [73] (f. 310). Ieremiae prophetae Lamentationes I, 10-20. [74] (f. 310v). ⟨Pseudo-Augustini⟩ sermo 155, ab edito ap. M. 39, 2047-2053 valde diversus. Inc. *Hodierna die dominus noster pependit in cruce.* Des. *omnis locus orationi uacat.* [75] (f. 311). S. Leonis M. sermo 59 (M. 54, 337-342). [76] (f. 313). Ieremiae prophetae Lamentationes I, 21 - II, 8. [77] (f. 313v). ⟨S. Augustini sermo 80⟩ (Mai, Nova Bibliotheca Patrum, 1, 156-159). [78] (f. 315v). Ven. Bedae homilia 1 libri II (M. 94, 133-139). [79-80] (f. 318v). S. Gregorii M. In evang. hom. 21-23 (M. 76, 1169-1174; 1181-1183). [81] (f. 321v). Ven. Bedae homilia 2 libri II (M. 94, 139-144). [82] (f. 324). S. Gregorii M. In evang. homilia 24 (M. 76, 1183-1188). [83] (f. 326). Ven. Bedae homilia 3 libri II (M. 94, 144-149). [84-85] (f. 328v). S. Gregorii M. In evang. homiliae 22. 26 (M. 76, 1174-1181; 1197-1204).

3. Homiliarium de sanctis, tabula (f. 337) praemissa. [1-3] (f. 338). S. Gregorii M. In evang. hom. 32 usque ad v. *set per desiderium glorie mundo uiuunt* (M. 76, 1232-1235, A, 3). 13 (M. ibid., 1123-1127). 12 (M. ibid., 1118-1123). [4] (f. 343). ⟨Pseudo-⟩Bedae hom. 65 (M. 94, 433-439). [5-8] (f. 347). Ven. Bedae homiliae 13. 14. 15. 16 libri II (M. ibid., 202-224). [9-12] (f. 357v). S. Gregorii M. In evang. hom. 25. 27. 35. 5 (M. 76, 1188-1196; 1204-1210; 1259-1265; 1092-1095). [13] (f. 369). Ven. Bedae hom. 23 libri II (M. 94, 256-261). [14] (f. 372). S. Gregorii M. In evang. hom. 8 (M. 76, 1103-1105). [15-16] (f. 373). Ven. Bedae libri I hom. 6. 7 (M. 94, 34-44). [17-18] (f. 378v). ⟨Pseudo-⟩Augustini sermones 195. 120 (M. 39, 2107-2110; 1984-1987). [19] (f. 382v). ⟨S. Leonis M.⟩ sermo 25 (M. 54, 208-212). [20] (f. 384v). ⟨Pseudo-Augustini⟩ sermo 118 (M. 39, 1982-1984). [21] (f. 385v). Homilia in nativitate Domini. Inc. *Hodie fratres karissimi celi desuper rorauerunt, hodie aperta est terra. et genuit saluatorem.* Des. *Festus nobis iterum erit dies. cum surrexerit passus; quia uere redimi non poterit mundus. nisi fuerit christus occisus; ipso auxiliante* etc. [22] (f. 386v). ⟨Pseudo-Augustini⟩ sermo 121 (M. 39, 1987-1989). [23] (f. 387v). S. Augustini sermo 342 (M. ibid., 1501-1504). [24] (f. 389). Eiusdem Contra Iudaeos, paganos et Arianos sermo de symbolo in duas partes divisus, quarum prior pergit usque ad v. *Quos quidem occidit mortemque propinauit herodes uester amicus. Sed hijs immortalitatem eternamque uitam donauit christus; qui cum patre* etc. (M. 42, 1117-1123, lin. 34 append.). et altera inc. a v. *Nam et hec uox iohannis* et pergit usque ad finem (M. ibid., 1125, lin. 16 ab imo - 1130). [25] (f. 396v). ⟨Eiusdem⟩ sermo 194 (M. 38, 1015-1017). [26-27] (f. 397v). S. Fulgentii Ruspensis episc. sermones 2. 3 (M. 65, 726-732). [28] (f. 401). ⟨Pseudo-⟩Augustini sermo 210

(M. 39, 2137-2140). [29] (f. 402v). S. Augustini sermo 382 (M. ibid., 1684-1686). [30] (f. 404). S. Maximi Taurinensis homilia 64 (M. 57, 379-384). [31] (f. 405v). S. Hieronymi (?) homilia in evang. s. Matth. 23, 34 *Dicebat ihesus...* Inc. *Hoc quod antea dixeram uos implete mensuram.* Des. *et christi ora conspicient* (Combefis, Bibliotheca patrum concionatoria, 1, Parisiis 1662, p. 564-565). [32] (f. 406v). ⟨Pseudo-Mellitonis⟩ Vita s. Ioannis apostoli et evangelistae (Biblioth. hagiographica latina, Ioannes apostolus, n. 2). [33] (f. 421v). Ven. Bedae homilia 8 lib. I (M. 94, 44-49). [34] (f. 424v). Sermo in natali sanctorum Innocentium. Inc. *Hodie fratres karissimi natalem diem illorum infantium.* Des. *Si enim id quod deus precepit facimus id quod petimus sine dubio obtinebimus per christum* etc. (cf. M. 39, 2152 sqq.). [35] (f. 425v). *Item sermo sancti augustini in natali innocentium.* Inc. *Hodie fratres karissimi natalem diem illorum infantium.* Des. *Capere de iniurijs gloriam. de morte uitam. non est uirtutis humane sed muneris est diuini. in christo* etc. (cf. M. ibid., 2152 sqq., et M. 52, 604-607). [36] (f. 426v). ⟨S. Petri Chrysologi⟩ (in ms. *sancti seuerini episcopi*) sermo 152 usque ad v. *ante celum possidere quam terram* (M. 52, 604-606, B, 9; cf. Mai, Nova Patrum Biblioth., 1, p. 230-232). [37] (f. 427). *Item sermo sancti iohannis de eisdem innocentibus.* Inc. *Dedicatur nouus ab infantibus sermo.* Des. *uictoriam per interitum comparatur* (Combefis, loc. cit., 443-444). [38-39] (f. 428). Ven. Bedae hom. 9. 10 lib. I (M. 94, 50-58). [40] (f. 433). In vigilia Epiphaniae. Homilia in evang. s. Matth. *Defuncto herode* etc. Inc. *Obitus quippe herodis. terminum intentionis malitiose.* Des. *Hic qui femineo lacte nutritur multa hominum milia paruissimo pane saciauit.* [41-45] (f. 434). S. Leonis M. sermones 31. 32. 33. 34. 35 (M. 54, 235-255). [46-47] (f. 440). ⟨Pseudo-Augustini⟩ sermones 136 (in ms. inc. *Proxime fratres karissimi natalem domini saluatoris exegimus.* M. vol. 39 et vol. 57, hom. 22). 91 (M. vol. 39). [48] (f. 443). ⟨S. Augustini⟩ sermo 199 (M. vol. 38). [49] (f. 444) S. Gregorii M. In evang. hom. 10 (M. 76, 1110-1114). [50-51] (f. 446). Ven. Bedae hom. 11. 17 lib. I (M. 94, 58-63; 224-228). [52] (f. 452). S. Augustini sermo 370, ab edito tamen valde diversus (cf. M. 39, 1657-1659). [53] (f. 453). Ven. Bedae hom. 15 lib. I (M. 94, 79-83). [54] (f. 455v). *In conmemoratione s. crucis.* Inc. *Mira magisterij celestis arte dominus ac redemptor noster.* Des. *factusque est obediens patri. usque ad mortem; mortem autem crucis.* [55] (f. 456). S. Fulberti Carnotensis episcopi sermo IV (M. 141, 320-324). [56] (f. 458v). In nativitate s. Mariae. Homilia in evang. s. Matth. *Liber generationis* etc. Inc. *In exordio suo satis ostendit sanctus euangelista.* Des. *et simul censentur in bethleem ut de una stirpe uidelicet generatj.* [57] (f. 468). ⟨Pseudo-⟩Augustini sermo 245 (M. 39, 2196-2198). [58] (f. 469). ⟨Pseudo-⟩ Augustini sermonis contra Iudaeos, paganos et Arianos fragmentum. Inc. *Vos*

conuenio o iudei. Des. *agnouit paranymphus sponsum dominum nostrum ihesum christum qui* etc. (M. 42, 1123, lin. 37-1125, lin. 16 ab imo). [59] (f. 471^{v}). ⟨Sermo in nativitate s. Mariae⟩. Inc. *Unigenitus christus dei filius, uerus sol iusticie.* Des. *Sic. in mentibus uestris et fecunditas exuberet et uirginitas perseueret in christo ihesu* etc. [60] (f. 474). S. Anselmi Cantuariensis homilia 9 (M. 158, 644-649). [61-62] (f. 475^{v}). S. Gregorii M. In evang. hom. 9. 17 (M. 76, 1105-1109; 1138-1149). [63-65] (f. 483). ⟨S. Leonis M.⟩ sermones 75. 76. 77. (M. 54, 400-415). [66-72] (f. 487^{v}). ⟨S. Maximi Taurinensis hom. 62. 60. 68. 69. 70. 71. 72⟩ (M. 57, 375-378; 367-370; 391-406).

4. (f. 493^{r}). **Alcuini** Symbolum fidei (M. 101, 56, D, 5-58).

Codex binis columnis exaratus in duo volumina dispertitus est, quorum alterum ff. 1-138, alterum reliqua complectitur. Litterae initiales rubro et caeruleo colore distinctae, paucis exceptis quae auro variisque coloribus et imaginibus ornatae sunt; tituli minio depicti. Librarius alter prioris aequalis auctoritates notulasque in complurium foliorum marginibus adscripsit. Alterum volumen duplicem exhibet enumerationem: novam nos secuti sumus. Ff. 56^{v}. 57. 132^{v}. 133. 134. 136^{v}-138. 336. 495 vacua. 473^{v} pauca nullius momenti.

In tegumentornm dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

588. Saec. XV, membran., mm. 261 × 179, ff. 134.

S. Gregorii M. Liber regulae pastoralis (M. 77, 13-128). Sequuntur (f. 130) *capitula libri pastoralis* 65 eadem atque initio singulorum capitum praescripta sunt inque cod. 586 iam notavimus.

Liber accurate scriptus, inscriptionibus capitulorum rubris ac litteris maioribus modo rubris modo caerulis ornatus, pluribus alterius manus correctionibus auctus, quaternionibus (praeter duernionem 129-132 et par 133-134 addit.) constat, qui litteris fasciculi sequentis initialibus minutissime scriptis distinguuntur. F. 1^{r} in ventre litterae maximae aureae, ornatu linearum ac figurarum multicolori auctae, Gregorii in throno sedentis ac scribentis effigies expressa est, et in calce nota codicis *588*. Quattuor operis partes litteris initialibus aureis multicoloribus atque numero proprio singulis f.^{r} inscripto indicantur. Ff. 129. 133 vacua sunt: 134 olim tegumento adglutinatum hodieque inversum haec tantum in r^{o} exhibet erasa: *Francisci bartolomei de sc̄o bartolomeo.*

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

589. Saec. XV, membran., mm. 234 × 172, ff. II. 52.

1. (f. 1) Lentuli epistula senatoribus Romae (von Dobschütz, *Christusbilder* [*Texte u. Untersuchungen*, N. F., 3], 1, 319 **, recensio c). Add. *Reperi in annalibus Rome.*

2. Pontii Pilati ad Claudium Neronem epistula (ibid., 184**-186**, parumper discrepans). Add. *direxi potestati vestre omnia que gesta sunt de yhesu in pretorium nostrum.*

3. Pontius Pilatus *Ter* (!) Tiberio Caesari epistula (Tischendorf, Evangelia apocrypha, 2 ed., 433-434).

4. Proconsulis Ephesini ad Domitianum imp. epistula de Iohanne apostolo: in cod. *Piissimo : Cesari Domiciano : semper Augusto : Ephesiorum Proconsul Salutem. Notificamus - parvitati nostre : bene valete* (Floril. Casin., 2, 67). Duae posteriores epistulae alia manu adscriptae sunt.

5. (f. 2). **S. Gregorii M.** Liber regulae pastoralis (M. 77, 13-128) sine ulla partium distinctione, praemissis iisdem capitulis atque in cod. 586.

Liber duabus columnis (praeter quam in f. 1) exaratus, litteris initialibus rubris et caerulis ornatus. Seniones (praeter par ff. 1. 12) eorumque sex priora folia distinguuntur in calce f[r] numeris romanis pariter atque arabicis. Ff. I. II. 51[v]. 52 vacua sunt. 51[r] haec tantum exhibet: *Pastorale beati Gregorii n°. Triginta sex.*, qui antiquior numerus codicis esse videtur. Moderna nota f. 1[r] in calce *589*: in capite *Gregorii magni regule.*
In dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

590. Saec. XV, membran., mm. 290 × 186, ff. 332.

1 (f. 3). **S. Gregorii M.** Liber regulae pastoralis (in ms. ... *pastoralis regiminis.* M. 77, 13-128), praemissis ad Leandrum Hispalensem epistula (Registr. V, 53, ed. Ewald-Hartmann, 1, 352-353) et iisdem capitulis, quae singulis capitibus apud Migne praefixa sunt.

2 (f. 53). **S. Bernardi** abbatis Clarae-Vallensis De consideratione libri I-V (M. 182, 727-808).

3 (f. 93[v]). **Aegidii de Columna** De regimine principum libri I-III, praevia (f. 88) capitulorum tabula (ed. Romae, apud Antonium Bladum, 1556; de editionibus cf. Potthast, Biblioth. histor. m. aevi, Berolini, 1895, 1, 17).

Codex satis diligenter exscriptus litteras maximas et maiores habet auro illitas variisque coloribus depictas, litteras magnas caeruleo, titulos minio. In summo f. 1 margine ~ : YHS XPS: ~ itemque in summo f. 3 marg. IHS. In parte inf. ornamenti tripertiti f. 3 appicti stemma erasum, superimposita mitra episcopali. Ff. 331[v]. 332 vacua.
In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

591. Saec. XII-XIII, membran., mm. 283 × 192, ff. I. 173.

S. Gregorii M. Liber regulae pastoralis (in ms. ... *liber pastoralis cure*) in 64 capita sine ulla partium distinctione distributus (M 77, 13-128). Post praefationem adduntur eadem capitula, quae apud Migne singulis capitibus praefixa sunt.

Liber duabus columnis langobardico charactere exaratus est. Prima littera praefationis et textus auro et coloribus distincta, initiales capitum rubro et caeruleo, initiales singularum verborum comprehensionum flavo et viridi tactae colore; tituli minio depicti. Ff. I. 173[v] vacua.
In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

592. Saec. XIV, membran., mm. 165 × 112, ff. 120.

S. Gregorii M. Liber regulae pastoralis (in ms. ... *pastoralis regule*) in 65 capita sine ulla partium distinctione distributus (M. 77, 13-128), praeviis iisdem capitulis, quae apud Migne singulis capitibus praefixa sunt.

Litterae initiales, titulus et capitula 1-28, quae alia manus recentior proprio loco apposuit, minio exscripta sunt. Auctoritates et interdum correctiones librarius ipse primis in foliis notavit; aliae autem manus aetate diversae notulas et perpaucas correctiones in marginibus addiderunt. Foliorum enumeratio numeris romanis expressa est. F. 119^{v} index rerum notabilium in codice contentarum saec. XIV digestus. 120^{v} quaedam nullius momenti.

In tegumenti tabulis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

593. Saec. X, membran., mm. 270 × 171, ff. I. 87.

S. Gregorii M. Regulae pastoralis (f. 1) liber I = Part. 1. 2 ed.; — (f. 26^{r}) II = Part. 3. 4. Praecedunt fragm. vitae Gregorii M. a Paulo diac. conscriptae n. 11-12 *Cumque adhuc - pensare* (ed. Grisar in *Zeitschrift für katholische Theologie* 11, 160), versus

Quantum Augustino fulges tu Yppona magistro,
Tantum Roma suo presule Gregorio,

et capitula LXV ut in codd. Galliciolli 4 p. XXXI. Libro II praemittuntur capitula 43 eiusdem tenoris ac cc. XXIII-LXV initio praefixa.

F. I addititium, mm. 265 × 228, continet instrumentum quo d. *Iacobus de Verona monacus monasterii de Leno... procurator... Aluysii de Sanctis de Feraria archipresbiteri Ecclesie plebis nuncupate sancti Andree* ⟨de⟩ *ponteuicho Brixiensis dioc. ...subst*⟨itui⟩*t loco sui . . d. Gabrielem de B*⟨er⟩*nuciis de parma decretorum doctorem* ⟨scr⟩*iptorem apostolicum et dominum presbiterum Christoforum de Serono Canonicum ecclesie sancti Victoris de Missallia Mediolan. d*⟨ioc⟩. ... *ad renunciandam et resignandam . .* ⟨in⟩ *manibus . . Episcopi Brixiensis ... dictam Ecclesiam.* Scripsit *Antonius fillius condam Tomasini de Cataneis ciuis brixiensis* et notarius, Brixiae, 1445, 21 Mai.

Codex olim *Mantun* (.?) *de Mantenatis de Pischr.* (Peschiera?) f. 87^{r}, et postea cardinalis Barbo, cuius stemma variis coloribus pictum in calce f. 1^{v} exstat; eiusdemque fortasse sunt nonnullae animadversiones saeculo XV adiectae. Constat quaternionibus 11 in calce notatis (A - K); supremi *l* folium ultimum vacuum excisum est. 87^{v} oratiuncula ad D. N. I. Christum patientem et fragmentum hymni *Res* (!) *angelorum - quod uulnet. est* (Chevalier 17398) manu indocta scripta sunt. F. I madore ex parte absumptum est, neque amplius legi potest in capite folii *r* inscriptio partim deleta. In calce ...⟨anti⟩*fonarium nocturn*⟨um⟩.

In tegumento stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

594. Saec. XII, membran., mm. 276 × 175, ff. 125.

1 (f. 1) **S. Gregorii M.** Dialogorum lib. I; - (f. 19^{v}) II; - (f. 43) III; - (f. 75^{v}) IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Praemittuntur singulis libris capitula eadem quae in edd. capitibus singulis praefixa sunt; subduntur libro II ⟨**Walberti** hexasticha in miracula s. Benedicti a Greg. M. narrata⟩, quae inc. *Clara pater superis gessit miracula sanctus,* des. *Gratia te saluet domini per tempora longa,* et ⟨**Pauli** diaconi In laude s. Benedicti carmen⟩ valde decurtatum; habet enim tantum versus 1-32. 63-68 (Poetae lat. m. aevi, 1, 36-38).

2 (f. 119) ⟨Fragmentum vitae fabulosae s. Macarii romani⟩ inde a verbis *igitur dei nos protegente* (Acta Sanctor., Octobr., 10, 567, D, 571).

Liber duabus columnis exaratus, inscriptionibus et litteris maioribus rubris distinctus, nonnullis adnotationibus et correctionibus auctus est tum primae tum posteriorum manuum: cfr. praesertim ff. 66^{v}-69^{r} in calce. Quaternio ff. 119-125, cuius supremo folio avulso membrana vacua recens suffecta fuit, serius aliunde accessit: *Hoc est aliud quam dialogu*⟨s⟩, praenotavit manus saec. XIV. In quaternione praecedente, cuius duo suprema folia nullo textus detrimento excisa sunt, codex olim desinebat: cfr. f. 118^{v} m. saec. XIV: *yste liber qui es ditus* (!) *dialogus sancti gregorii pape, abet folias 118.* F. 21 linea suprema una cum margine exsecta fuit. F. 42^{v} in fine l. II vacuum est.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

595. Saec. XII, membran., mm. 318 × 222, ff. I. 196.

S. Gregorii M. Dialogorum libri I-IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Singulis libris (ff. 1. 37^{v}-38^{v}. 76^{r}-77. 133^{r}-135) eadem fere praemittuntur capitula, quae apud Migne singulis capitibus praefixa reperies.

Codex charactere langobardico duabus columnis perbelle descriptus est. Litterae librorum initiales paginam totam complectuntur et variis coloribus, auro figurisque miris et insolitis ornantur. Prima autem singulorum librorum verba capitalibus nigris in taeniis auratis exarata sunt. Interloquentium nomina, pariter atque nomen s. Benedicti, numerique romani minio sunt depicta: initiales interlocutionum rubro et flavo colore, vel rubro, flavo caeruloque ornatae; initiales denique fere singularum comprehensionum verborum atramento perscriptae et caeruleo flavoque, vel flavo rubro caeruleo colore tactae sunt. Quaterniones distinguuntur prima voce folii sequentis in margine ultimi folii exarata. Correctiones in textu raro occurrunt. F. I^{v} vacuum. I^{r} recentiore manu *Dialogus sancti gregorij pape.* | *Qui fecit cum diacono suo petro,* nota possessoris saec. XVI erasa aliaque pauca nullius momenti. 1^{r} stemma Ludovici de Torres cum subscriptione *L. Archiepisc. Montisregal.* 1^{v} in ventre primae litterae titulus *Incipit liber primus* | *dialogorum. sancti Gre-* | *gorii pape,* manu recentiore. 196^{r} imagines Iesu cruci fixi et Virginis Mariae, rudi manu saec. XII delineatae. 196^{v} duae calami probationes.

In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

596. Saec. XII-XIII, membran., mm. 310 × 196, ff. 104.

S. Gregorii M. Dialogorum libri I-IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Singulis libris praemittuntur (ff. 1. 19. 40. 71-72) eadem fere capitula, quae apud Migne singulis capitibus praefixa invenies.

Codex diligenter exaratus litteras maximas rubro et caeruleo, titulos, numeros romanos et saepe etiam interloquentium nomina litterasque maiores minio exhibet depicta. Correctiones et varias lectiones rudis manus recentior hic et illic tum in marginibus tum in textu ipso adiecit. 104^r calami probationes nullius momenti. F. 104^v vacuum.
In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

597. Saec. XIV, membran., mm. 198 × 138, ff. 112 (+ ff. 36^a. 56^a librarii oscitatione omissis).

⟨**S. Gregorii M.**⟩ Dialogorum libri I-IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Singulis libris praemittuntur capitula ab editis diversa, quorum I libri I (f. 1) *De sancto honorato*, XII *De sancto seuero episcopo;* I libri II (f. 19) *Ubi capisterium fractum uir domini benedicens pristine sanitati restituit*, XXXII (f. 20) *Ubi quedam mulier mente capta in uiri dei benedicti patris specum ingressa sanata est;* I lib. III (f. 41^v) *De sancto paulino nolane urbis episcopo*, XXXVII (f. 42) *De redempto ferentine urbis episcopo;* I lib. IV (f. 75) *Ubi sanctus benedictus germani episcopi animam ad celum ferri ab angelis aspexit*, LVIIII (f. 76^v) *Quoniam si insoluibiles culpe non fuerint. ad absolutionem prodesse etiam mortuis uictima sacre oblacionis possit.*

Codex binis columnis diligenter exaratus litteras maximas rubro et caeruleo, maiores caeruleo et rubro alterne, titulos et interloquentium nomina minio exhibet depicta. F. 112^r, libro expleto, scriptum legimus *Cum nauis desiderat ad portum ueniret (!). Ita magister iohannes aurimina desiderauit istum dyalogorum finire. deo gracias. amen.;* sequuntur nonnulla prorsus erasa, et recentiore manu versus *Rebus in humanis tria sunt dignissima laude | Uxor casta fidelis socius sincerus amicus.* 112^v sententiae quaedam ex s. Hieronymo, s. Bernardo etc. ad explanandum illud Evangelii *Quid prodest homini* etc.
In tegumento tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

598. Saec. XIII, membran., mm. 195 × 137, ff. 66.

S. Gregorii M. Dialogorum libri I-IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Singulis libris (ff. 1. 11. 24. 42) eadem fere praemittuntur capitula, quae apud Migne singulis capitibus praefixa reperies. Capitula 29 sqq. libri IV in ms. desiderantur. F. 23, libro II expleto, *Incipiunt uersus de miraculis beati benedicti quos* *p a u l u s d i a c o n u s* *composuit* (M. G. H., Poetae latini aevi carolini, ed. Dümler, 1, p. 36-41) et f. 24 *Incipit relatum pauli diaconi et monachi: Diebus iustiniani* etc. (Dümler, loc. cit., p. 36).

Liber binis columnis exscriptus litteras maiores ac maximas, titulos, interloquentium nomina minio, capitulorum autem initiales rubro et nigro alterne exhibet depictas. F. 61, col. 1 excerptum ex cap. 8 lib. VI Etymologiarum s. Isidori Hispalensis a v. *Dialogus* ad v. *ad populum* (M. 82, 258, A, 4-B, 1) et modus conficiendi *encaustum, cenabrum, viridem colorem, auri pigmentum, azolum, azolum manzerium.* Ff. 61v-66v complent *Te deum*, versus ad processionem in Paschate, Ascensione et Pentecoste (Chevalier, Rep. hymn., nn. 17949. 17943. 17939) et antiphonae in processionibus Rogationum canendae cum notis musicis, alia manu saec. XIII exaratae.

In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

599. Saec. XI, membran., mm. 229 × 154, ff. II. 126.

S. Gregorii M. Dialogorum libri I-IV (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429). Praemittuntur singulis libris (ff. 1. 25. 49. 85v-86v) eadem fere capitula, quae apud Migne impressa sunt.

Codex oscitanter exaratus ab ipso praesertim librario hic illic correctus est. Litterae maximae atramento delineatae et rubro colore ornatae sunt, excepta littera initiali libri IV, quae minio illita est; litterae maiores rubro aut nigro, tituli et interloquentium nomina minio depicta sunt. Folia complura rescripta, sed prioris scripturae vestigia vix supersunt. Ff. I. II. 125. 126 ex lectionario saec. XIV avulsa. In summo f. 1r margine manu saec. XV *Item s. 108.* F. 124v manu saec XV *Iste liber est* ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| *Sig. numero 73* et inferius post nonnulla verba erasa *numero 108:* sequuntur aliae voces erasae.

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

600. Saec. XIV, membran., mm. 490 × 343, ff. 171 (— f. 58 librarii oscitatione omisso).

1 (f. 1-3. 54-57). ⟨Chronica monasterii s. Andreae ad Clivum Scauri⟩ (ex hoc codice ed. Carini, *Cronichetta inedita * del monastero di s. Andrea ad Clivum Scauri,* Roma, 1893, p. 10 sqq.).

2 (f. 4v). **S. Gregorii M.** Dialogorum libri I-IV, capitulis praemissis (M. 77, 149-216; 66, 126-204; 77, 216-429).

3 (f. 58v). ⟨**Ioannis Diaconi** Vitae s. Gregorii M.⟩ libri I-IV cum capitulis singulis libris praemissis (M. 75, 61-242).

4 (f. 114v). ⟨**Pauli Diaconi** Vita s. Gregorii M.⟩ a v. *Denique a fideli* ad v. *cuius dolore necatus. in breui est defunctus* (M. ibid., 57, C, 11-58, D. 3; ex hoc cod. iterum ed. Carini, loc. cit., p. 19-21).

5 (f. 116). De vitis Patrum liber V seu Verba seniorum (in ms. *Incipiunt adhortaciones sanctorum patrum ad profectum perfectionis monachorum.*

* Non omnino tamen. Caput enim quod inscribitur « Translatio brachii s. Andreae etc. » iam ediderat Paulus de Angelis (Basilicae s. Mariae Maioris descriptio... Romae 1621, p. 134-135) et caput, cui titulus « Relatio domini Pascalis I... de inventione corporis b. Caeciliae martyris », iam typis evulgaverat Bosius (Historia passionis b. Caeciliae... Romae 1600, p. 42-45).

M. 73, 855-988). Liber decem et octo constat capitibus, quae in ed. libelli inscribuntur. Libello IX additae sunt sex lineae (*Vir quidam sanctus - peccatorem esse*); XV deest n. 89 et n. 66 subiungitur numero 88; XVII omissi sunt n. 5 (a v. « superiorum »). 6-19; XVIII desunt n. 1-3 (a v. « Et egerunt - ad cellas suas »). 5-8. 10-18. Libello XVIII expleto, subiunguntur (f. 162) excerpta libri VI De vitis Patrum, scilicet n. 12-17 libelli I, n. 1-4. 8 libelli II et n. 3 libelli III (cf. M. ibid., 993-1005).

6 (f. 131^v, col. 2). Vita s. Marinae (M. 73, 691-694). Haec vita inserta est inter n. 11 et 12 libelli VII libri V De vitis Patrum.

7 (f. 165). **S. Hieronymi** Vita s. Pauli primi eremitae (M. 23, 17-30).

8 (f. 167^v). *Vita uel obitus sancti Antonij abbatis* ex Vitis Patrum. Inc. *Antonius cum uiginti esset annorum et audiret legi in ecclesia si uis perfectus esse.* Des. *Sola oracio necessaria est uobis. Hec in uita patrum leguntur. Tandem beatus Antonius centesimo quinto anno uite sue fratres deosculans. in pace quieuit. Anno ab incarnacione domini trecentesimo quadragesimo.*

9 (f. 169). **S. Hieronymi** Vita s. Hilarionis, prologo omisso (M. 23, 30-54, C, 4). Des. *ut delibutum unguentis preciosissimis putaretur.*

Volumen duobus constat codicibus, quos binis columnis, duo scripserunt librarii. Codex prior folia 1-115 complectitur; idemque correctionibus in textu ipso refertus est alia praesertim manu descriptis; codex alter ex foliis 116-171 coalescit. Litterae maximae utriusque codicis rubro et caeruleo colore distinctae, maiores caeruleo et rubro alterna vice depictae, tituli minio exscripti. Ff. 3^v. 4^r. 115^v vacua. In marginibus folii 54^r vir quidam doctus saec. XVII notulas historicas conscripsit. F. 115^r capitula insunt nescio cuius libri, quorum I *Qua ratione credendum sit incorporeos spiritus tenere igneus corporeus possit*, XXIII *De relaxandis culpis alienis et nostre relaxentur.* 158^v scriptum legimus in margine: *Anno domini Millesimo quadringentesimo vicesimo secundo liber iste a Monasterio sancti gregorij ad quod pertinuit per manus sacrilegas furtiue surreptus est et dum vemditionis causa ad hospicium domini Thome Cicestrensis Illustrissimi Regis anglie* (sequuntur verba cancellata *Heredis ac regentis francie in romana) curia tunc ambassiatoris clamculo deportaretur libro per eum aliqualiter per folia reuoluto contigit a casu inter omnia libri capitula ad istud specialiter se oculos direxisse cuius concepta materia statim indicauit ex altissimi dispositione librum istum per sui manus specialiter restituendum fore et gratias agens deo et sancto gregorio raptore huiusmodi sacrilego inuito librum libere restituit eius monasterio supradicto.* 171^v pauca flocci facienda.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

601. Saec. XV, membran., mm. 143 × 98, ff. 180.

1 (f. 1). **S. Gregorii M.** Dialogorum lib. I-IV (M. 66, 126-204; 77, 149-429). Singulis libris (ff. 1. 26. 53^v. 95^v) praeeunt capita.

2 (f. 135). **<Pseudo->Augustini** De spiritu et anima liber (M. 40, 779-832).

3 (159). **S. Bernardi** In ps. 90 « Qui habitat » sermones I-VII usque ad v. *occasio sit interne* (M. 183, 185-207, C, 6).

F. 176. Signa Crucis ex variis divinarum Litterarum locis desumpta. Inc. *Leuabit signum in naciones.* Des. *Signum danpnacionis ... isti posuerunt signa sua. scilicet signa. et noticias peccatorum.* F. 177. De quattuor lavacris. Inc. *Quatuor sunt lauacra. de quibus ascendimus. primum baptismatis.* Des. *In quarto lauabit christus cum abluerit filiarum syon. in spiritu iudicij et in spiritu ardoris.* F. 178. In illud « Vos estis lux mundi. » Inc. *Pulcrior res que in mundo sit est lux.* Des. *paulus. bonum autem facientes non deficiamus etc.*

Codex partim binis columnis (f. 1-133), partim (f. 135-179) lineis plenis non una manu exaratus est. Textus hic illic correctus et retractatus. Litterae maiores aut rubro aut caeruleo colore pinguntur, maximae rubro et caeruleo. Tituli, disputantium nomina in Gregorii dialogis et capitulorum numeri minio exscribuntur. Ff. 134. 180^{r} vacua. 180^{v} infra codicis pretium (*s. II. gss.*) nota possessoris legitur misere abrasa *Iste liber pertinet ad usum fratris con.....*

In tegumenti tabulis stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

602. Saec. XII, membran., mm. 292 × 207, ff. 157.

S. Gregorii M. Dialogi; Vitae ss. Athanasii, Pachomii, Macariorum et Petri Alexandrini.

1 (f. 1). **S. Gregorii M.** Dialogorum libri I-IV. Inc. mutil. v. *clerici huius apostolicę sedis* (M. 77, 172, B, lin. 21-429). Finem capitis 4 libri III manus saec. XIV sic in margine dedit *P. Eundem, uirum hec facta. sola. fide credimus. an sanctitate potuisse. GG. Vt ex multis eius actibus agnosco sola hec fide contra malignum spiritum praeualuisse considero. Sed oportet* etc. Libris II-IV (ff. 16. 39^{v}. 70^{v}) praefixa sunt capita. 2 (f. 104). **Athanasii** vita s. Antonii abbatis, Euagrio interprete (Bibliotheca hagiographica latina Bolland., Antonius n. 1). 3 (f. 133^{v}) S. Pachomii vita cum prologo (Biblioth. hagiograph. lat., Pachomius iunior *b*). 4 (f. 140^{v}). De duobus Macariis. Inc. *De duobus magnis et precipuis...... Narrabant nobis quidam de fratribus.* Des. *eorum memoriam sollempniter cęlebremus. ut adiutores eos habeamus et protectores... Amen.* (cf. Biblioth. hagiograph. lat., Macarius n. 1). 5 (f. 150). S. Petri Alexandrini Passio in fine mutila (Bibl. hagiograph. lat., Petrus Alexand. III; ex hoc ipso cod. ed. A. Mai, Spicil. 3, p. 673-693).

Codex partim lineis plenis (f. 1-102), partim (f. 104-157) binis columnis exaratus est. Ff. 104-109 alia manu suppleta. Litterae maiores, tituli, capita textui inserta minio exscripta. Litterae initiales ff. 133. 140^{v} atramento delineatae animalia quaedam continent mira et insolita. In principio quaternio excidit. Quaterniones IV-XIII in ultimo singulorum folio signatos invenies. F. 157^{v} lavit A. Mai. F. 103 miserrime erasum graeca quaedam (librum accepti et expensi?) saec. XIII exarata continebat.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

603. Saec. XII, membran., mm. 374 × 250, ff. 115 (— f. 106 librarii neglegentia omisso).

S. Gregorii M. Dialogorum lib. I-IV (M. 66, 126-204; 77, 149-429). Libris II-IV (ff. 22. 46ᵛ. 79ᵛ) eadem praefixa invenies capitula quae ap. Migne occurrunt

Codex binis columnis exaratus. Tituli librorum et interloquentium nomina minio exscripta. Litterae maximae rubro viridi flavo colore pictae; maiores rubro aut flavo aut viridi, aut rubro flavo, rubro viridi, flavo viridi. Margines foliorum 1-4. 114 refecti sunt, folium 115 tineis pessumdatum novae membranae adglutinatum. In marginibus capitula minutis litteris iteravit manus saec. XV. F. 1ʳ in marg. inf. stemma *L*⟨udovici de Torres⟩ *Archiepisc. Montisregal.* 115ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

604. Saec. XII, membran., mm. 397 × 267, ff. 141.

1. **S. Gregorii M.** Dialogorum lib. I-IV (M. 66, 126-204; 77, 149-423, C, 7). Singulos libros (ff. 1. 19ᵛ. 39ᵛ. 69) praecedunt capitula. Libro IV (f. 100ᵛ, col. 1, lin. 3 ab imo) subnectitur homil. 8 libri I in Ezechielem a v. *ergo contra malignos* ad v. *redimunt* (M. 76, 857, B, 8-850, A, 3), quibus (f. 101ᵛ, col. 1, lin. 10 ab imo) subicitur hom. 7 inde a v. *Imitemur* (M. 76, 853, A, 6 — C, 3).

2. **S. Bernardi** opera. [1] (f. 102ᵛ). De duodecim gradibus humilitatis cum praefatione (M. 182, 941-972). Praeeunt (f. 102) Retractatio in tractatum (M. ibid., 939-940) et indices duodecim humilitatis graduum (*Duodecimus gradus humilitatis. Corde quam corpore semper humilitatem ostendere. defixis in terram aspectibus* — I *Timorem dei semper ante oculos ponere sibi et obliuionem omnino fugere.* Subicitur rubris litteris *Duo isti gradus primi extra claustrum ascendendi sunt et tunc demum in tertio gradu subdatur maiori qui ascendit*) et duodecim graduum superbiae (*Primus gradus superbiae. Curiositas. cum oculi ceterique sensus uagantur* — XII *Consuetudo peccandi.* Subicitur notis rubris *Duo isti ultimi gradus superbie intra claustrum descendi non possunt* etc.). [2] (f. 123). De praecepto et dispensatione cum (f. 122ᵛ) epistula ad abbatem Columbensem et praefatione (M. ibid., 859-894).

Codicem duae manus binis columnis exararunt, quarum prior ff. 1-125ʳ, altera reliqua. Tituli, interloquentium nomina, capita textui inserta, numeri minio exscripta sunt. Litterae maiores et maximae rubro colore aut viridi aut viridi et rubro depictae. Quaterniones tantum I-VII. IX in imis ff. supputantur.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

605. Saec. XII, membran., mm. 187 × 125, ff. II. 237 (+ ff. 27ᵃ. 28ᵃ. 34ᵃ. 81ᵃ 115ᵃ librarii oscitatione neglectis).

S. Gregorii M. In Ezechielem homiliae 1-22 (M. 76, 785-1072).

Litterae initiales rubro flavo caeruleo colore depictae, tituli rubri. F. I vacuum. Ff. II. 236ᵛ. 237 continent sententias ex s. Gregorio desumptas manu saec. XII. 237ᵛ manus saec. XV subiecit *Nec te decipiant animi sub uulpe latentes. Non bene cum sotiis regna uenusque manent.*

In tegumenti dorso insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecairi.

606. Saec. XV, membran., mm. 261 × 166, ff. 206.

S. Gregorii M. In Ezechielem hom. 1-22 cum prologo (M. 76, 785-1072). Singulis homiliis (exceptis II. XVII-XXII) praefixa sunt capita, quorum enumeratio continua pergit ab hom 1 ad 22 (Hom. I cap. I *De prophecie miraculis. et temporis modis;* VII *De incarnacione et de die iuditij. et de doctorum uita.* Hom. III cap. I *De quatuor faciebus euangelistarum;* IX *De conuersione gentilium.* Hom. IV cap. I *De euangelistarum figura;* IV *De peruersis qui bona que faciunt pensant* etc. Hom. V cap. I *De impetu spiritus. et impetu carnis;* V. *De doctore cuius predicatio deficit.* Hom. VI cap. I *De obscuritate litterarum;* VIII *De fidelibus ut firmi stent.* Hom. VII cap. I *De prophecie uerbis que subito mutantur;* VIII *De amore dei et proximi. et de presencia.* Hom. VIII cap. I *De multitudine populorum conuersis;* cap X *De uirtute dei quod non potest* etc. Hom. IX cap. I *De quacumque uirtute si facimus* etc.; X *De penitencia et gaudijs iustorum* etc. Hom. X cap. I *De uolumine quod sit comedendum;* cap. XII *De sacra scriptura intelligenda* etc. Hom. XI cap. I *De repeticione uerborum;* VI *De lumine per fenestram* etc. Hom. XII cap. I *De populo iudaico et gentili;* VIII *De zelo populi feruore diuinitatis.* Hom. XIII cap. I *Narracionis prophete ante captiuitatem;* XI *De oculis uidencium* etc. Hom. XIV cap. I *Cui deus spiritualia demonstrat alijs annunciet;* VI *De bonis operibus per gradus ascensionis.* Hom. XV cap. I *De prophetis qui limen fuerunt et dominus porta;* VIII *De caritate. id est dilectio dei et proximi.* Hom. XVI cap. I *De quinque corporeis sensum* etc.; VIII *De humilitate et mente auditorum* etc.). Homiliae I-XXII capita complectuntur CLXXIII.

Codicem ornant litterae initiales aureae et variis coloribus pictae. Tituli et auctoritates in marg. adscriptae rubro charactere. Ornamento, quod per margines folii 1ʳ digreditur, inest scutum card. P. Barbo. F. 205 notis rubris scriptum legitur *Explicit tractatus | exposicionis beati gregorij pape in ezechiel propheta | pars secunda ad honorem Rm̄i in christo patris et domini | mei domini p. c a r d i n a l i s s. M a r c i* (in rasura) *Episcopi V i c e n t i n i* (in rasura) *nec non ducis | Marchionis et comitis Scriptumque per me bru- | nonem iohannis de dauantria decretorum doctorem | Completo libro sit laus et gloria christo.* F. 206 vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

607. Saec. XI (ff. 185ᵛ. 186ᵛ saec. XII), membran., mm. 273 × 188, ff. 187.

S. Gregorii M. In Ezechielem homiliarum 1-22 libri I-II cum (ff. 1. 97) prologis (M. 76, 785-1072). In fine (f. 185ʳ) scriptum est notis capitalibus *Explicit*

liber in Hie- | zechihele propheta. sancti | Gregorii papȩ. feliciter. Inferius legitur *Scrutator cordium deus. libera nos a persequentibus nos. et da nobis in tui expectatione iudicii firmam custodiam mentis. ut non retribuamus inimicis mala pro malis.* .✝. | *O quam dulcis est nauigantibus portus. ita scriptori nouissima littera. Deo gratias amen.* F. 185ᵛ Sermo de basilicae dedicatione. Inc. *Scitis fratres karissimi quia ad huius basilice dedicationem conuenistis.* Des. ex abrupto *Vnde dominus dicit estote misericordes.*

F. 187. Quaedam de Adami peccato (*Adam quando peccauit in septem peccatis cecidit — Et ita quando aliquis cadit in uno criminali peccato. in his septem cadit*) et alia de tribus tabernaculis (*De tribus tabernaculis scribit apostolus, quorum primum in umbra est — Ibi uirga aaron. hic uirga de radice iesse*).

Codex diversis manibus exaratus, praebet litteras maximas rubro et flavo colore plerumque tinctas. Quaterniones numero XXIII supputantur in imis marginibus. In fine duernio adiectus. Textus correctionibus auctus est ab ipso librario. Margines sunt hic illic rebus notabilibus aspersi saec., ut vid., XII exaratis. Ff. 186ʳ. 187ᵛ vacua. 187ʳ calami probationes.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

608. Saec. XII, membran., mm. 345 × 242, ff. 104 + (f. 51 bis numerato).

S. Gregorii M. Homiliarum in Ezechielem libri I-II, praeviis prologis (M. 76, 785-1072).

Codex, qui duobus fasciculis constat, ut colligitur ex quaternionum supputatione imis foliis apposita, binis columnis exaratus est. Litterae initiales sunt plerumque variis coloribus depictae, tituli minio exscripti, quorum septem primos libri I et primum libri II (*Incipit omelia prima gregorii Pape in secunda parte iezechielis*) litteris minutissimis librarius imis marginibus pro pictore inscripsit. Ff. 1-3 liquore pessumdata, nullo tamen textus detrimento. Folium 104, cuius frustulum tantum supererat, nova membrana suppletum est. In membranula tegumento posteriori adglutinata *Gregor. homel. in prima | et secunda parte Ezechiel. | 185* manu saec. XVI.

In dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

609. Saec. XII, membran., mm. 322 × 217, ff. 168.

1 (f. 1). **S. Gregorii M.** In Ezechielem homiliarum lib. I-II cum prologis (M. 76, 785-1072). Lib. II (f. 87) inscribitur *Incipit expositio sancti Gregorii pape super extremam partem Iezechielis prophete.*

2 (f. 167). **S. Augustini** epistulae 18. 20. 19 (M. 33, 85-87).

Textus hic illic additionibus et correctionibns auctus. Litterae initiales et tituli rubro picta. Librarius in marginibus inscriptiones minuta littera notavit pro rubricatore. Quaternio ultimus, scil. XXI, ultimo folio caret. Complura folia intercisa invenies filoque consuta. F. 168ᵛ vacuum, nisi quod in margine summo habet, manu saec. XV, *Dilecto filio nobili uiro Johanni* et in parte inf. *V. 2 flor.*

Tegumenti dorsum habet insignia Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

610. Saec. XIV-XV, membran., mm. 343 × 247, ff. 122.

S. Gregorii M. (f. 1) Super Ezechielem hom. 1-22 (M. 76, 785-1072) cum (ff. 1. 62) prologis (lib. II inscribitur *Incipit uisio secunda*).

F. 118. Notabilia quaedam (I, ex libro III Dialogorum, cap. 34, inc. *Axa filia caleph:* ult., ex hom. X libri II in Ezechiel., *aliquando filios pane nutrit. aliquando flagello corrigit*).

Codex est binis columnis exaratus et titulis rubris instructus. Litterae initiales minio exscriptae lineolis violaceo colore ornantur, praeter primam caerulo pictam. Perperam librarius ff. 17-19 numeris 117. 118. 119 signavit. F. 122 vacuum.
In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

611. Saec. XIV, membran., mm. 306 × 225, ff. 177.

S. Gregorii M. **1** (f. 1) Super Ezechielem hom. 1-22 (M. 76, 785-1072) *excepte ad uenerabilem uirum et sibi dilectum marinum episcopum transmisse;* **2** (f. 92) Homiliae 1-40 in Evangelia, praemisis (f. 91) prologo ad Secundinum episcopum et indice (M. ibid., 1075-1312).

Homilias in Ezechielem f. 88ᵛ sequitur prophetiae textus, i. e. capp. 1-4, 3; 40, 1-47.

Codex binis columnis exaratus, titulis minio exscriptis distinguitur litterisque maioribus et maximis rubro et caeruleo colore ornatis. Inscriptiones et numeri in summis foliis appositi notis rubris et caerulis alternis. Foliorum margines, in quibus notabilia occurrunt plumbo exarata, ut plurimum aucti sunt vel completi. In fine codicis legitur litteris rubris *Incipit epistola beati augustini episcopi ad au | relium episcopum cathaginensem in libros | de trinitate Sub aurelio episcopo beatus | augustinus hypon. episcopatum geres (!) quo | iubente plures edidit libros.*
In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

612. Saec. XII, membran., mm. 288 × 187, ff. 196 (+ ff. 8ᵃ. 166ᵃ librarii oscitatione neglectis).

S. Gregorii M. homiliarum super Ezechielem (f. 4) lib. I-II. Praemittuntur [1] (f. 1) Ezechielis prophetiae capp. I-IV, 3; [2] (f. 3ᵛ) praefatio Mariano episcopo. In fine libri I legitur notis rubris *Explicit liber primus omeliarum beati gregorij papę urbis romę super primam partem ezechielis prophetę. Incipit extrema pars eiusdem prophetę.* In fine libri II litteris capitalibus minio exscriptis *Explicit liber secundus omeliarum beati gregorij papę urbis Romę super extremam partem ezechielis prophetę.*

Textus ab ipso librario correctionibus auctus. Litterae maximae variis plerumque coloribus ornantur, maiores viridi aut rubro (semel, f. 3ᵛ, colore caeruleo) exscribuntur. Singulos titulos, quos librarius minutis litteris in marginibus adnotaverat, pictor suo loco minio descripsit. Hic illic animalia quaedam invenies rudi calamo delineata. Folia habent

duplicem enumerationem. Fasciculi (quorum XIV quinternio est; XVI-XXI sexterniones, XXII duernio, reliqui quaterniones) in primo singulorum folio supputantur. F. 196 nova membrana recentius suppletum est. Summo folio 1^r manus saeculi, ut videtur, XV apposuit notam numeralem *43* titulumque *Gregorius super Ezechielem.*

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

613. Saec. XII, membran., mm. 281 × 216, ff. 115.

S. Gregorii M. homiliarum in Evangelia lib. I-II (M. 76, 1075-1312). Singulis libris (ff. 1. 58) index praemittitur.

Litterae initiales minio exscriptae, praeter primam (f. 1^v). Manus saec. XIII versiculos de Sacramento Eucharistiae et de morte imis marginibus foliorum 58. 106^v adscripsit, eademque in folio 115^v, inter alia quae referre operae pretium non videtur, notavit *frater Heinricus nowicius indutus est in scanto* (!) *die beati gregorj*. 115^r legitur *Vt mei memores sint hec mea scripta legentes*. Fasciculi in imis marginibus notantur. Complura folia perforata.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

614. Saec. XIV, membran., mm. 289 × 206, ff. 128.

1 (f. 9). **S. Gregorii M.** in Evangelia homiliae quadraginta hoc ordine: 1. 6. 7. 20. 8. 10. 28. 19. 15. 2. 16. 40. 18. 33. 21. 23. 24. 25. 22. 26. 14. 29. 30. 34. 36. 38. 31. 39. 5. 27. 32. 37. 3. 4. 35. 17. 9. 13. 12. 11. In fine legitur *Hic finiunt. XXXX. omelie gregorii | finito libro sit laus et gloria christo | Summo gregorio nos demus laudes in mundo.*

2 (f. 123). Auctoritates ex divinis Litteris atque ex Patrum operibus excerptae de humilitate, de indulgentia, de compunctione, de confessione, de decimis. Inc. *De humilitate dominus dicit in euangelio. cap. 1 discite a me.* Des. mutil. *ecce si tardaueris dare.*

Ff. 1-7, alia manu librarii fere coaequali exarata, continent fragmenta Expositionis in s. Pauli epistulam ad Romanos locis ex Patribus desumptis magna ex parte constantia. Inc. *Sicut ex rebus naturalibus que generantur.* Principium expositionis in c. 4-7 (f. 3^v) iterum exscriptum est f. 1 (*Emitte manum tuam de alto*) post versiculos 11 (*Suscipe summe pater que minor offitio pater. - Hac ope non opibus opus est operam tantam tibi danti*). Expositio des. *qui hoc loquitur qui debet.*

Codex binis columnis exaratus litteras initiales minio exscriptas habet, saepe et flavo colore pictas, titulos vero omnes, pariter atque auctoritates in foliis 3^v-7; 123-128 adnotatas, rubro colore. Nonnulla folia acia consuta. Ff. 8. 68^v vacua. 7^v librarius annos 1285-1332 notavit, tabulam paschalem vel festorum mobilium describere aggressus: sed 1^{am} lineam tantum exaravit, eandemque delevit.

In tegumento stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

615. Saec. XI-XII, membran., 495 × 325, ff. 287 (+ f. 60ª bis numerato et ff. 169ª. 172ª librarii neglegentia omissis).

1. **S. Gregorii M.** Homiliarum in evangelia (f. 1ᵛ) liber I; - (f. 26ᵛ) liber II, ultima homilia omissa (M. 76, 1077-1301). Praemittitur praefatio (M. ibid., 1075-1078), quam sequuntur capitula utriusque libri. Homiliarum ordo idem est atque in ed. cit., excepta homilia 24 quae post 25, et 28 quae post 29 venit. Lectionum autem evangeliorum prima tantum verba exhibentur.

2. Homiliae diversorum Patrum per anni circulum. [1] (f. 64). Fer. IV Cinerum Homilia *b. augustini* in evang. s. Matth. *Cum autem ieiunatis* etc. Post evangelii verba homilia inc. *Est his preceptis omnem nostram intentionem in interiora gaudia dirigi. ne foris querentes mercedem, huic seculo confirmemur.* Des. *tuta transuectio. per quam nostra ad deum a deo fidei iussore portantur.* Principium huius homiliae consonat cum Bedae Expositione in idem evangelium, sed homilia alio ex loco desumpta est (cf. M. 92, 33, C, 14). [2] (f. 65). Fer. V post Cineres. ⟨S. Petri Chrysologi⟩ (in ms. *Seueriani episcopi*) sermo 101 (M. 52, 484-487). [3] (f. 66). S. Augustini sermo. Inc. *Videamus utrum de seruo centurionis.* Des. *nichil inueniantur habere contrarium* (desumptus est ex lib. II De consensu evangelistarum. M. 34, 1100, lin. 13 ab imo - 1101, lin. 12 ab imo). [4] (f. 66ᵛ). Fer. VI. S. Hieronymi *Tractatus* in evang. secundum Marcum *Audistis quia dictum est antiquis. Diliges proximum tuum* etc. Inc. *Multi precepta dei imbecillitate sua.* Des. *Recte ergo et hii quibus peccata dimittuntur, homines appellati sunt* (desumptus est ex Commentario in evang. s. Matth. M. 26, 42, A, 14-45, A, 13). [5] (f. 67). ⟨S. Augustini homilia in idem evangelium⟩. Post verba *Diligite inimicos uestros* etc. homilia inc. *Sine ista dilectione qua etiam inimicos.* Des. *ne imperitia nostra diuina scriptura quod fieri non potest a se dissentire uideatur* (desumpta est ex s. Augustini lib. I De sermone Domini in monte. M. 34, 1264, lin. 19 ab imo - 1267, lin. 17 ab imo). [6] (f. 68). Sabb. Ven. Bedae homilia in evang. s. Marci *Et cum dimisisset eos* etc. Inc. *Non omnis qui orat.* Des. *et illius postea fruimur maiestate* (desumpta est ex Expositione in idem evang. M. 92, 195, D, 2 ab imo - 198, C, 8). [7] (f. 69). *Expositio* in Isaiam *Haec dicit dominus. si abstuleris de medio tui catenam* etc. Inc. *Orietur tibi matutina lux. et sanitates tuae.* Des. *sed placatus sit ei dominus et omnes indignationis semitae conquiescant.* [8] (f. 70). Fer. II post Dominicam I Quadragesimae. Origenis sermo in evang. s. Matth. *Cum autem uenerit filius hominis in gloria sua.* Inc. *Indiscussus quidem sermo.* Des. *postea quae honoris sunt appetamus bona* (Combefis, Bibliotheca Patrum concionatoria, Parisiis 1662, 2, p. 221-224). [9] (f. 72ᵛ). Fer. III. S. Ioannis Chrysostomi homilia in evang. s. Matth. *Cum introisset ihesus hierosolimam.* Post evangelii verba homilia inc. *Merito commouebantur. uidentes rem*

mirabilem. Des. *nec gaudent ubi epulae largae sunt, sed ubi sanctitas floret* (Combefis, loc. cit., p. 253-255). [10] (f. 74v). Fer. IV. S. Hieronymi expositio in evang. s. Matth. *Accesserunt ad ihesum scribae et pharisei* etc. Inc. *Tunc responderunt... Sic signum postulant.* Des. *Qui tamen intrare non poterunt, nisi alios rogauerint* (M. 26, 84, 4 ab imo - 88, B, 5). [11] (f. 75r). ⟨S. Caesarii Arelatensis episcopi homilia 17⟩ (M. 67, 1079-1081; est tamen alia recensio). [12] (f. 76). Fer. V. Ven. Bedae homilia 5 lib. I (M. 94, 102-105). [13] (f. 77). Fer. VI. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Erat dies festus iudeorum* etc. (est tractatus XVII in Ioan. M. 35, 1527-1535). [14] (f. 80). Sabb. ⟨Ven. Bedae homilia 17 lib. I⟩ (M. 94, 96-101). [15] (f. 82). Fer. II post Dominicam II Quadragesimae. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Ego uado et queritis me* etc. (est tractatus XXXVIII in Ioan. M. 35, 1675-1681). [16] (f. 84). Fer. III. S. Ioannis Chrysostomi homilia in evang. s. Matth. *Locutus est ihesus ad turbas* etc. Inc. *Tunc ihesus locutus est... Postquam dominus impios sacerdotes.* Des. *qui erat causa conuiuii* (Combefis, loc. cit., p. 448-450, B, 11). [17] (f. 86). Fer. IV. Ven. Bedae homilia 17 lib. II (M. 94, 228-233). [18] (f. 88). Fer. VI. S. Ioannis Chrysostomi homilia in evang. s. Matth. *Homo erat pater familias* etc. Inc. *Homo erat pater familias. Homo appellat hominem.* Des. *ut iam licenter peccaret* (Combefis, loc. cit., p. 544-547). [19] (f. 90r). Sabb. S. Hieronymi *Tractatus de frugi et luxurioso* (est epistula 21. M. 22, 379-394). [20] (f. 95). Fer. II post Dominicam III Quadragesimae. S. Ambrosii homilia in evang. s. Luc. *Dixerunt pharisei ad ihesum. Quanta audiuimus facta* etc. Inc. *Amen dico uobis quod nemo propheta... non mediocriter inuidia proditur.* Des. *sed pro toto orbe moreretur* (Combefis, loc. cit., p. 623-625). [21] (f. 96v) Fer. III. S. Hieronymi *Tractatus* in evang. s. Matth. *Si peccauerit in te frater tuus* etc. Inc. *Si peccauerit in te frater tuus... Si peccauerit in nos frater noster.* Des. *quotiens ille peccare non posset* (Combefis, loc. cit., p. 646-647). [22] (f. 97). *Unde supra Sermo S. Seueriani episcopi.* Inc. *Dominus christus pietatis magister in euangelio suo sic locutus est.* Des. *Dimittentur tibi peccata multa. quoniam cum dilectione plurima dimisisti.* [23] (f. 97r). Fer. IV. S. Hieronymi homilia in evang. s. Matth. *Accesserunt ad ihesum scribae et pharisei dicentes. Quare discipuli tui* etc. Inc. *Quare discipuli tui ... Mira phariseorum scribarumque stultitia.* Des. *intellegit cor amoris iaculo uulneratum* (desumpta est ex eiusdem s. Hier. Commentario in evang. s. Matth. M. 26, 108, B, 8 - 113, A, 12). [24] (f. 98r). Fer. V. S. Ambrosii homilia in evang. s. Lucae *Surgens ihesus de synagoga* etc. Inc. *Socrus symonis... Vide clementiam.* Des. *seruare non possint* (desumpta est ex eiusdem s. Ambrosii Expositione in Luc. M. 15, 1713, D, 6 - 1717, B, 3). [25] (f. 99r). Fer. VI. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Ihesus ergo fatigatus ex itinere* etc. (est tra-

ctatus XV in Ioan. M. 35, 1510-1522). [26] (f. 103). Sabb. S. Augustini (in ms. *Bede*) homilia in evang. s. Ioan. *Perrexit ihesus in montem olиueti* etc. (est tractatus XXXIII in Ioan. M. ibid., 1647-1651). [27] (f. 104^{r}). Fer. II post dominicam IV Quadragesimae. Ven. Bedae homilia 22 lib. I (M. 94, 114-120). [28] (f. 106^{v}). Fer. III. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Iam die festo mediante ascendit ihesus in templo* (est tractatus XXIX in evang. s. Ioan. M. 35, 1629-1632). [29] (f. 108). Fer. IV. Eiusdem s. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Preteriens ihesus* etc. (est tractatus XLIV. M. ibid., 1713-1719). [30] (f. 109^{r}). Fer. IV. Eiusdem s. Augustini sermo 98 (M. 38, 591-595). [31] (f. 111). Fer. VI. S. Petri Chrysologi (in ms. *Seueriani*) sermo 65 (M. 52, 382-386). [32] (f. 112). Sabb. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Ego sum lux mundi* etc. (est tractatus XXXIV, cui subnectitur XXXV. M. 35, 1652-1662). [33] (f. 115). Fer. II post dominicam Passionis. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Miserunt principes et pharisei ministros* etc. Inc. *Principes uero illi sunt.* Des. *et iudicium minabatur* (est pars tractatus XXXI. M. ibid., 1639, lin. 16 ab imo - 1642). [34] (f. 116). Fer. II. ⟨S. Leonis M.⟩ sermo 64 (M. 54, 358-361). [35] (f. 117). Fer. VI. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Ambulabat ihesus in galilea* (est tractatus XXVIII. M. 35, 1622-1628). [36] (f. 119). Fer. III. ⟨S. Leonis M.⟩ sermo 61 (M. 54, 346-349). [37] (f. 119^{r}). Fer. IV. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Facta sunt encenia* etc. (est tractatus XLVIII. M. 35, 1741-1746). [38] (f. 121^{r}). Fer. V. S. Haymonis Halberstatensis (in ms. *Bede*) pars homiliae 66. Inc. *Iudas scarioth... Infelix iudas.* Des. *et curare conuincitur* (M. 118, 395, D, 9 - 398, A, 2). [39] (f. 122). ⟨S. Leonis M. sermo 71⟩ (M. 54, 385-390). [40] (f. 123). Fer. VI. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Collegerunt pontifices* etc. Inc. *Collegerunt... nec tamen dicebant credamus.* Des. *quam se offerendo magis accederent* (est pars tractatus XLVIII. M. 35, 1757, lin. 26-1758). [41] (f. 123^{v}). ⟨S. Leonis M. sermo 66⟩ usque ad v. *Huic autem cohortationi nostrae adest. atque auxiliatur gratia dei* (M. 54, 364-367, C, 12): subtexuntur v. *Nam dum uestimenta a militibus - aduersum me ut non egrediar.* [42] (f. 124^{v}). Sabb. S. Ambrosii homilia in evang. s. Marci *Rogabat ihesum quidam phariseus* etc. Inc. *Et ecce mulier... Hoc loco plerique pati uidentur.* Des. *potuit enim uenundari multo pretio* (desumpta est ex Expositione in Lucam. M. 15, 1757-1761). [43] (f. 125^{r}). Fer. II Palmarum. S. Augustini homilia in evang. s. Lucae *Ante sex dies paschae* etc. Inc. *Ante sex dies paschae... Factum audiuimus. mysterium requiramus* (est pars tractatus L in Ioan. M. 35, 1760-1764). [44] (f. 127). Dominica Palmarum. Homilia in evang. s. Matth. *Scitis quia post biduum pascha fiet* etc. Inc. *Marcus uero dicit. Erat autem pascha et azima post biduum.* Des. *ut sua negatione disceret aliis misereri qui erat pastor futurus.* [45] (f. 132).

Fer. III Palmarum. Ven. Bedae (?) homilia in evang. s. Marci *Et ueniunt in predium cui nomen iethsemani.* Inc. *Monstratur usque hodie locus gethsemani.* Des. *totum est opus perfectum* (cf. M. 94, 395, D, 6 - 410). [46] (f. 138). Fer. V. Homilia in evang. s. Ioan. *Ante diem festum paschę* etc. Inc. *Itaque* (corr. *Utique*) ⟨*ut*⟩ *et ipsi de hoc mundo* (cf. M. 35, 1785, lin. 34). Des. *tamquam fuerit factum. quod erit tamquam proxime futurum. Per eum qui uiuit et regnat in saecula saeculorum amen.* [47] (f. 141ᵛ). ⟨Fer. VI. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan.⟩ *Egressus ihesus cum discipulis suis trans torrentem cedron.* Inc. *Hoc quod narrat.* Des. *ut ligno cum duobus latronibus configeretur* (desumpta est ex tractatibus CXII-CXVI. M. 35, 1930, 3-1944, 9 ab imo). [48] (f. 145). Sabbato sancto. *Beati remigii* homilia in evang. s. Matth. *Vespere autem sabbati* etc. Inc. *Beatus Matheus a parte quippe prime noctis.* Des. *si nunc corrupta uitiorum opera transmigrare studeamus* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, col. 425, § 136). [49] (f. 146ᵛ). Fer. III post Pascha. Homilia in evang. s. Luc. *Stetit ihesus in medio discipulorum suorum* etc. Inc. *Hanc ostensionem domini post resurrectionem intelligitur. et iohannes commemorare. sic loquens. Cum esset ergo sero die.* Des. *non tantum ueniam reatus a patre, sed uitę aeterne gaudium uiderent esse donatum* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, col. 322, § 96). [50] (f. 148). Fer. VI. Homilia in evang. s. Matth. *Undecim discipuli abierunt in galileam* etc. Inc. *Narrat sanctus euuangelista superius. quia angelus praedixit dominum discipulos suos in galileam praecessurum.* Des. *qui hoc presenti saeculo in hospitio sui cordis meruerunt cum* (!) *habere mansionem* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, col. 323, § 99). [51] (f. 149). Dominica III post Pascha. Homilia in evang. s. Ioan. *Modicum et iam non uidebitis me* etc. (est tractatus CI s. Augustini in Ioan. M. 35, 1893-1896, usque ad v. *de presenti dolore*). [52] (f. 150). Dominica IV post Pascha. S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Vado ad eum qui me misit* etc. Inc. *Cum dominus ihesus praedixisset discipulis suis persecutiones quas passuri fuerant.* Des. *Adhuc multa abeo* (!) *uobis dicere. sed non potestis portare modo* (desumpta est ex tractatibus XCIV-XCVI. M. 35, 1868-1874, lin. 32). [53] (f. 152). Dominica V post Pascha. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ homilia 89 (M. 118, 522-527). [54] (f. 154). In festo sanctorum Philippi et Iacobi. *Beati augustini* homilia in evang. s. Ioan. *Non turbetur cor uestrum* Inc. *De* (lege *Ne*) *mortem mortem* (!) *tamquam homines timerent. et ideo turbarentur.* Des. *Haec ergo domus dei. hoc templum dei. hoc regnum dei.* [55-56] (f. 155). In litaniis maioribus. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ homiliae 92. 90 (M. 118, 530-534; 527-528). [57] (f. 156ᵛ). In vigilia Ascensionis. *Beati Augustini* homilia in evang. s. Ioan. *Subleuatis ihesus oculis in celum* etc. Inc. *Poterat Dominus unigenitus et coeternus patri.* Des. *tempus est ut habeam etiam sedens in dexteram tuam* (cf.

Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 391, § 23). [58] (f. 158^{v}). In Ascensione Domini. ⟨S. Augustini sermo 263⟩ usque ad v. *si non premant spiritum sarcina peccatorum* (M. 38, 1209 1211, lin. 4). [59] (ibid). ⟨Pseudo-Augustini sermo 177⟩ (M. 39, 2082-2083). [60] (f. 159). ⟨Eiusdem sermo 176⟩ (M. ibid., 2081-2082). [61] (f. 159^{v}). *Aliud* (!) *sermo*. Inc. *Cum enim christus ascendit ad celum.* Des. *ibi resedit ut condempnet. iude proditoris ammissum* (!). *Qui uiuit* etc. (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 431, § 167). [62] (f. 160^{v}). Dominica I post Ascensionem. Homilia in evang. s. Ioan. *Cum autem uenerit paraclitus.* Inc. *Quique* (!) *hôc pertinet ad alium quod dixerat.* Des. *Et quando carnem occidere potuit. fidem tenebrare non potuit.* [63] (f. 162). In vigilia Pentecostes. Homilia *beati Augustini* in evang. s. Ioan. *Si diligitis me. mandata mea seruate.* Inc. *Spiritum paraclitum karissimi promisit apostolis.* Des. *uidendus et schiendus* (!) *esse non potest a nobis si non sit in nobis.* [64] (f. 163). Fer. II post Pentecosten. Homilia *B. Augustini* in evang. s. Ioan. *Sic enim dilexit deus mundum.* Inc. *Quomodo qui intuebantur illum serpentem.* Des. *Nondum enim missus erat iohannes in carcere.* [65] (f. 163^{v}). Fer. III. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ homilia 102. Inc. *Propter illorum uanam et superbam. et insanabilem arrogantiam* (M. 118, 564-567). [66] (f. 164^{v}). Fer. IV. ⟨S. Augustini homilia⟩ in evang. s. Ioan. *Nemo potest uenire ad me* etc. Inc. *Magna gratie commendatio.* Des. *Ammonet quod sequitur* (est pars tractatus XXVI. M. 35, 1607, § 2, lin. 6 - 1610, § 10, lin. 1). [67] (f. 165^{v}). Fer. V. ⟨Pseudo-Bedae⟩ homilia 72 (M. 94, 455-457). [68] (f. 166). Fer. VI. Homilia in evang. s. Lucae *Factum est in una dierum.* Inc. *Ubi dominus sedens docuerit quando scribis et phariseis.* Des. *stupentia corda conuertunt* (desumpta est ex ven. Bedae Expositione in Luc. M. 92, 386, D, 1 - 389, A, 8). [69] (f. 167). Sabb. Homilia in evang. s. Luc. (in ms. *Iohan.*) *Surgens hiesus de synagoga.* Inc. *Sicut uirum a demonio liberatur* (!) *moraliter animum ab immunda cogitatione purgatam* (!) *significare dixerimus.* Des. *Maxime cum haec prima sabbati. quo resurrectio celebrata est egressio. quesitio et inuentio contingerit* (desumpta est ex ven. Bedae Expositione in Luc. M. 92, 380, B, 4 - 381, C, 12). [70] (f. 167^{v}). Dominica octava Pentecostes. Homilia in evang. s. Ioan. *Erat homo ex phariseis nomine nichodemus.* Inc. *Iam hoc nostis.* Des. *manifestare ea que dicimus* (est pars tractactus X s. Augustini in Ioan. M. 35, 1476, lin. 3 - 1480, lin. 8). [71] (f. 168^{v}). Fer. IV. Homilia in evang. s. Luc. *Dies autem ceperat declinare.* Inc. *Et accedentes duodecim dixerunt illi .. Die declinata. turba saluator reficit.* Des. *Nec quisquam potest interiorum participes* (!) *esse cum christo* (desumpta est ex ven. Bedae Exposit. in Luc. M. 92, 449, C, 6 - 451, B, 4). [72] (f. 169). Fer. VI. Homilia in evang. s. Luc. *Venit homo ad ihesum cui nomen hiayrus.* Inc. *Priori lectioni quam de abiectiones* (!) *synagoge sumus.* Des. *oleo autem peccatoris non*

impinguet capud meum (est desumpta ex op. cit. ven. Bedae. M. ibid., 441, A, 5 - 445, D, 9). [73] (f. 170). Sabb. Homilia in evang. s. Matth. *Egrediente ihesu ab hiericho.* Inc. *In hoc loco sancti euangelistę uaria narrauerunt. Et matheus narrat duo* (!) *cęcos illuminatos a domino.* Des. *Videntes quippe secuti sunt. quia bonum quod intellexerunt. operari studuerunt.* [74] (f. 171). Dominica I post octavam Pentecostes. S. Gregorii M. homilia 40 usque ad v. *dominus iudicia duo expleuit* (M. 76, 1301-1305, D, 5). [75] (f. 172). Dominica IV post octavam Pentecostes. ⟨Haymonis Halberstatensis homilia 115 (M. 118, 615-622). [76] (f. 173v). Dominica V post octavam Pentecostes. ⟨Ven. Bedae (?)⟩ homilia 5 (M. 94, 278-280). [77] (f. 174v). Dominica VI post octavam Pentecostes. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ (in ms. *Remigii*) homilia 118 (M. 118, 629-634). [78] (f. 176v). Dominica VII post octavam Pentecostes. ⟨Eiusdem Haymonis⟩ homilia 119 (M. ibid., 634-640). [79] (f. 178v). Dominica VIII post octavam Pentecostes. Homilia in evang. s. Matth. *Adtendite a falsis prophetis* etc. Inc. *Paulo superius dixerat dominus. quam angusta porta et arta uia quę ducit ad uitam.* Des. *Illi ergo qui me imitantur. uoluntatem patris mei faciunt. et ipsi intrabunt in regnum cęlorum* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, 480, § 35). [80] (f. 180v). Dominica IX post octavam Pentecostes. Ven. Bedae (?) homilia 8 usque ad v. *certissima debent spe sume* (!) *retributionis erigi* (M. 94, 284-286, A, 5). [81-88] (f. 181). In dominicis XI-XVII post octavam Pentecostes. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ homiliae 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130 (M. 118, 661-696). Homilia 125 in ms. tribuitur Bedae et hom. 127 s. Remigio. [89] (f. 193v). Dominica XVIII. Homilia in evang. s. Matth. *Accesserunt ad ihesum saducei.* Inc. *Facit et huius loci beatus marcus mentionem.* Des. *et qui se prouide de benefactis humiliat apud deum exaltabitur.* [90] (f. 195v). Dominica XIX. Homilia in evang. s. Matth. *Ascendens ihesus in nauiculam.* Inc. *Significat quia dominus relicturus iudeam ob infidelitate* (!) *prius arborem crucis conscendens. somnum mortis gustauit.* Des. *Nos uero qui eum per fidem credimus. nullo modo admirari debemus* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 582, § 37). [91] (f. 197v). Dominica XXII. *B. Remigii* homilia in evang. s. Matth. *Simile est regnum caelorum homini regi* etc. Inc. *Usitata res fuit syris. et maxime palestinis. ad omnes sermones suos parabolas iungere.* Des. *sed etiam illud quod per penitentiam dimissum gaudebamus a nobis exigetur* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, 319, § 61). [92] (f. 198v). Dominica XXIII. Homilia in evang. s. Matth. *Habeuntes* (!) *pharisei consilium inierunt...* Inc. *Tunc videlicet finitis parabolis quam* (!) *dominus eis proposuerat.* Des. *Et quia se iustos esse putabant. idcirco iustis uię iustificati dicebantur. non tamen ab aliis sed a se ipsis.* [93] (f. 199v). Dominica XXIV. Homilia in evang.

s. Matth. *Loquente ihesu ad turbas. ecce princeps* etc. Inc. *Octavum signum est in quo princeps suscitari postulat filiam suam.* Des. *iam salua facta es* (desumpta est ex s. Hieronymi Commentario. M. 26, 59, C, 13-60, B, 13). [94] (f. 200). In festivitate s. Ioannis Baptistae. Homilia in evang. s. Lucae *Helisabet impletum est tempus pariendi...* Inc. *Denique impleti sunt dies ut pareret maria. impletum est tempus ut pareret helisabeth.* Des. *nequaquam sui penam sermonis de professione sensus euasit* (desumpta est ex s. Ambrosii Expositione in Luc. M. 15, 1643, C, 10 - 1646, A, 14). [95] (f. 200ᵛ). In vigilia s. Petri. Homilia in evang. s. Ioan. *Dixit ihesus petro. Symon iohannis* etc. Inc. *Hunc inuenit exitum.* Des. *ouis est factus* (est pars tractatus CXXIII s. Augustini in Ioan. M. 35, 1967, 6 - 1969). [96] (f. 201ᵛ). In festo s. Petri. Homilia in evang. s. Matth. *Venit ihesus in partes cesaree phylippi...* Inc. *Phylippus est* (lege *iste*) *sicut lucas testatur. tetrarcha fuit ituree.* Des. *nec. ianuam regni celestis posse ingredi* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 353, § 90). [97] (f. 203ᵛ). In festo s. Pauli. Homilia *b. remigii* in evang. s. Matth. *Dixit Symon petrus ad ihesum. Domine nos relinquimus omnia...* Inc. *Eo namque amore quo quo* (!) *prae ceteris respondere solebat petrus.* Des. *et omnia possidentes* (cf. M. 26, 144, A, 10 - 145, B, 5). [98] (f. 204ᵛ). In nativitate XII Apostolorum. Homilia in evang. s. Lucae *Vocauit ihesus discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis...* Inc. *Ubi notandum quod euangelica et apostolica* ⟨*Scriptura*⟩ *non solum illos duodecim appellat discipulos christi.* Des. *Voluit deseri. uoluit prodi.... ut.... feras tuum errasse iudicium. perhisse* (!) *beneficium* (desumpta est ex ven. Bedae Expositione in Luc. M. 92, 396, C, 14 - 399, D, 12). [99] (f. 205ᵛ). ⟨Ven. Bedae⟩ homilia in evang. s. Marci *Accesserunt ad ihesum iacobum* etc. Inc. *Matheus scribit, hec matrem filiorum zebedei dominum postulasset. pro illis.* Des. *sed pro multis. Id est pro his qui credere uoluerint* (desumpta est ex Expositione in Marcum. M. ibid., 235, A, 6 - 236, B, 13). [100] (f. 206). In festivitate sancti Laurentii. Homilia in evang. s. Ioan. *Amen amen dico uobis. nisi granum frumenti...* Inc. *De se autem dicebat ipse erat granum mortificandum in cordibus iudeorum.* Des. *Hii sunt ex quorum cordibus princeps mundi eicitur foras cum enim dixisset nunc princeps. huius mundi eicitur foras.* [101] (f. 208). In Assumptione b. Mariae Virginis. Homilia in evang. s. Luc. *Intrauit ihesus in quoddam castellum...* Inc. *Sacre lectionis series que nobis de euanglico* (!) *fonte manauit.* Des. *ab ipso cuncta percipiens. per ipsum omnibus desiderata concedit* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, 378, § 169). [102] (f. 210). In festo s. Bartholomaei. ⟨Ven. Bedae⟩ homilia in evang. s. Luc. *Facta est autem contentio inter discipulos suos...* Inc. *Sicut bonis esse moris.* Des. *accipiant et ipsi coronam uite quam repromisit deus diligentibus se* (desumpta est ex Expositione in Luc. M. 92, 598, A, 13 - 600, C, 6). [103] (f. 211). In exaltatione sanctae Crucis. Homilia

in evang. s. Ioan. *Ego si exaltatus fuero* etc. Inc. *Que omnia nisi ex quibus ille eicitur foras?* Des. *non sue potestati derogauit* (est pars tractatus LII s. Augustini in evang. s. Ioan. M. 35, 1773, 22-1774). [104] (f. 211v). In vigiliis s. Matthaei apostoli. Homilia in evang. s. Matth. *In illo ⟨tempore⟩ Vidit ihesus publicanum* etc. Inc. *Idem leui qui matheus est.* Des. *non potest ieiunare quia carne ipsius epulatur et sanguine* (cf. M. 92, 419-420). [105] (f. 212). In natali s. Matthaei apostoli. Homilia in evang. s. Matth. *Cum intrasset ihesus in capharnaum* etc. Inc. *Huius quoque uocationis tres sancti euangeliste faciunt mentionem.* Des. *Profectibus enim uirtutum et bonorum operum pascitur ihesus et delectatur* (cf. Bandini, Biblioth. Laurent., 1, col. 411, § 144). [106] (f. 213). Homilia in evang. s. Matth. *In illa ⟨hora⟩ Accesserunt ad ihesum discipuli dicentes. Quis putas maior est. in regno celorum̄ ?* Inc. *Quod vero dicit in illa hora intelligendum est. quando petrus pro se et pro domino tributum reddidit.* Des. *Sed solus homo errauit quia suum ordinem perdidit.* [107] (f. 214v). In festo s. Lucae evangelistae. Homilia ⟨Pseudo-Bedae 179⟩ in evang. s. Luc. *Facilius est enim camelum* etc. usque ad v. *dilectione fruuntur* (M. 94, 469-470, C, 18). [108] (f. 215v). In nativitate ss. apostolorum Simonis et Iudae. Homilia in evang. s. Matth. *Ecce ego mitto uos sicut houes* (!) *in medio luporum...* Inc. *Quia dominus ihesus christus qui de celis dignatus est descendere ad terras semetipsum pastorem appellauit.* Des. *Sequitur. Ne ergo timueritis. Quare hoc non esset timendum manifestat cum subiungit.* [109] (f. 218). In vigilia omnium sanctorum. Homilia in evang. s. Marci *Exeuntes pharisei cum erodianis consilium faciebant* etc. Inc. *Herodianos herodis tetrarche ministros dicit.* Des. *que per hanc futura era⟨nt⟩ negaretur* (desumpta est ex Bedae Expositione in Marc. M. 92, 156, B, 15-158, C, 3). [110] (f. 218v). In festivitate omnium sanctorum. Homilia in evang. s. Matth. *Videns autem iehesus* (!) *turbas, ascendit in montem* etc. Inc. *Plurime turbe sequebantur dominum sed uaria intentione.* Des. *Quod dicit ergo in celis idest in spiritali firmamento in quo habitat sempiterna iustitia.* [111] (f. 221). In festivitate s. Martini. Homilia in evang. s. Luc. *Quis putas est fidelis dispensator* etc. Inc. *Respondens ad interrogata saluator, primo decet* (!) *iudicium cunctis adfuturum.* Des. *quanto hic minorem habuerunt* (!) *iniquitatem* (desumpta est ex Bedae Exposit. in Luc. M. 92, 497, C, 8 - 499, C, 3). [112] (f. 222). Fer. IV quattuor Temporum. Homilia in evang. s. Luc. *Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee* etc. Inc. *Patent* (lege *Latent*) *quidem diuina misteria.* Des. *angelus est locutus* (desumpta est ex s. Ambrosii Exposit. in Luc. M. 15, 1633-1640, C, 1 ab imo). [113] (f. 224). In festivitate s. Ioannis Baptistae. Homilia in evang. s. Luc. *Exurgens autem maria...* Inc. *Morale est omnibus.* Des. *nisi in generatione iustorum* (desumpta est ex s. Ambrosii Exposit. in Luc. M. ibid., 1640, C, 5 - 1643, C, 9). [114] (f. 224v). In vigilia nati-

vitatis Domini. Ven. Bedae homilia 5 usque ad v. *et non desineret esse quod erat* (M. 94, 31-33, A, 5). [115] (f. 226). In nativitate s. Stephani. Homilia in evang. s. Matth. *Ecce ego mitto ad uos prophetas et sapientes* etc. Inc. *Id est quod illis defuit uos adinplete.* Des. *et christy hora* (!) *conspicient* (desumpta est maxima ex parte ex Rabani Mauri Comment. in Matth. M. 107, C, 6 - 1076, D, 1). [116] (f. 227). In festo s. Ioannis evangelistae. S. Augustini homilia 169 (ex hoc cod. ed. Mai, Nova Patrum Biblioth., 1, p. 378-381). [117] (f. 228). De sanctis Innocentibus. Homilia in evang. s. Matth. *Surge et accipe puerum* etc. Inc. *Non dicit tuum puerum. neque mulieris, sed specialis priuilegio solius nomine* (!) *pueri ponitur.* Des. *quando henoc et helya predicantibus iudei sopita inuidie modernę flamma fidem ueritatis accipient* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, 313, § 19). [118] (f. 229). In octava nativitatis Domini. Homilia in evang. s. Luc. (in ms. *secundum Iohannem*) *Postquam consumati sunt dies octo ut circumcideretur puer* etc. Inc. *Dominus noster ihesus christus circumcisionem accępit. non quod aliquo remedio indigeret contra horiginale peccatum qui peccatum non fecit. sed ut omnem occasionem.* Des. *Et ideo contigit. ut tertia die quando grauissimus dolor inerat, una cum ruina sue ciuitatis omnes perirent* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, col. 313, § 22). [119] (f. 230). Dominica post octavam nativitatis Domini. Homilia in evang. s. Luc. *Era⟨n⟩t ioseph et maria mater ihesu mirantes* etc. *Si quis superiora euangelii uerba diligenter legendo inspiciat agnoscet non sine causa.* Des. *Unde et iohannes euangelista ait. Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre. plenum gratie et ueritatis* (cf. Bandini, loc. cit., 314, § 25). [120] (f. 232). In vigilia Epiphaniae. Homilia in evang. s. Matth. *Defuncto autem erode* etc. Inc. *Primo omnium querendum est, quare dicat matheus, erodem defunctum.* Des. *plures conuerti. fecit ad fidem. ut inciperent esse quod non erant et desinerent esse quod erant* (cf. Bandini, loc. cit., 314, § 26). [121] (f. 233v). In octava Epiphaniae. Homilia in evang. s. Ioan. *Vidit iohannes ihesum uenientem* etc. Inc. *Nemo sibi adroget.* Des. *licet baptizet minister non pertinens ad numerum fratrum. quia male uiuit et male agit qui nos consolatur. hic est qui baptizat* (concinnata est ex s. Augustini tractatibus IV-V. Cf. M. 35, 1410, 19 - 1419). [122] (f. 235). Dominica I post Epiphaniam. Homilia in evang. s. Luc. *Cum factus esset ihesus annorum duodecim* etc. Inc. *Probabiliter magistri euangelici hunc euangelistam lucam uidelicet inter quattuor animalia.* Des. *inter gentes habentes bonam* (convenit cum homilia 17 Haymonis Halberstatensis: cf. M. 118, 120-126). [123] (f. 237). Dominica II post Epiphaniam. ⟨Haymonis Halberstatensis⟩ homilia 18 in evang. s. Ioan. *Nuptię facte sunt* etc. Inc. *Quotiens dominum ad nuptias. uel ad conuiuium uocatum uenisse legimus* (M. 118, 126, C - 137). [124] (f. 239v). Dominica III. Ho-

milia in evang. s. Matth. *Cum descendisset ihesus de monte* etc. Inc. *Mons iste de quo sanctus euangelista narrat dominum descendisse.* Des. *Et oportet ut peccator hec omnia, ad exemplum sanctarum scripturarum agat* (cf. Bandini, Biblioth. Leopold., 1, col. 315-316, § 39). [125] (f. 241v). Dominica IV post Epiphaniam (in ms. *post pentecosten*). Homilia in evang. s. Matth. *Ascendente ihesu in nauicula* etc. Inc. *Solet enim in scripturis una eademque res dupplicem* (!) *uel triplicem abere* (!) *significantiam.* Des. *sic iusti in saeculo. hoc inter populum habitans* (!) *eorum malignitatibus non adererent* (est pars homiliae 20 Haymonis Halberstatensis. M. 118, 150, B, 3-154). [126] (f. 243). In purificatione b. Mariae Virginis. Homilia in evang. s. Luc. *Et postquam impleti sunt dies purgationis marie.* Inc. *Quia dominus ihesus christus non uenerat soluere legem sed adinplere. non solum octaua die.* Des. *non distincxit* (!) *euangelista utrum turtures an columbe deo essent oblate* (cf. Bandini, loc. cit., 316, § 47). [127] (f. 244). Dominica III in Quadragesima. Homilia in evang. s. Luc. *Erat ihesus eiciens demonium.* Inc. *Demoniacus iste.* Des. *et blasphemare querebant* (desumpta est ex ven. Bedae Exposit. in Luc. M. 92, 475, D, 7 - 480, C, 8). [128] (f. 246). S. Augustini homilia in evang. s. Ioan. *Abiit ihesus trans mare galilee* (est tractatus XXIV. M. 35, 1592-1596). [129] (f. 248). Dominica Palmarum. Homilia in evang. s. Matth. *Cum appropinquasset ihesus hierosolimis...* Inc. *Non solum signa et miracula que mediator dei et hominum. dominus noster ihesus christus operatus est. plena sunt misteriis.* Des. *Ut secundum apostolum. In die illo honeste ambulemus.*

3. **⟨Haymonis Halberstatensis⟩** [1] (f. 249) Commentarius in epistulam ad Romanos inde a v. *Scientes quia hora est iam nos de somno surgere. Mos est* etc. (in ms. f. 257v *Explicit epistola ad Romanos secundum tractatus Remigii episcopi.* M. 117, 483, B, 12-508); [2] (f. 257v) In epistulam I ad Corinthios usque ad v. *Veniet hora quando omnes qui* (M. ibid. 507-599, D, 2), praevio argumento.

4 (f. 287). Passionis sanctorum Quirici et Iulittae parvissimum fragmentum, quod inc. a v. *petenti relatione admirande passionis tuae.* Subiciuntur v. *Quoniam sancti quirici et iulitte matris — leuius fieret* (Acta Sanctorum, Iun. III, p. 21).

5 (ibid.). Passio s. Apollinaris ep. Ravennatis usque ad v. *ipse tribunus cum uxore et filiis* (Bibliotheca hagiographica latina, Apollinaris ep. Ravennas n. 1).

Codicem binis columnis non unus librarius mendose exaravit. Litterae initiales singularum homiliarum frondibus pro ingenio intextis vel figuris, saepissime rubro et interdum flavo rubroque colore ornatae sunt; initiales locorum Scripturarum homiliis praepositorum, pariter atque tituli, minio depictae; prima denique verba singularum homi-

liarum litteris capitalibus exarata et minio tacta sunt. Hic illic occurrunt notulae, manu praesertim saec. XIII, explicantes quando homiliae legendae sint. Margines inferiores complurium foliorum resectae. Imagines quaedam rudi arte delineatae sunt in marginibus nonnullorum foliorum, ut e. gr. 249. 262. 275. 286^{v}. Ff. 63^{v}. 247^{v} vacua. In marg. f. 287^{r} notae quaedam, manu saec. XIII exscriptae, quarum praecipua haec est: *Anno ab eiusdem ⟨incarnati⟩onis* (!) *millesimo du⟨cente⟩simo XXX. VII. indicione decima. temporibus domini Gregorii pape nono* (!). *Regnante frederico romanorum imperatore et senper augusto. Breue recordationis facit prepositus bartholomeus taliter* (!). *Bonauia crescenbene. ex mandato prepositi Bartholomei redificauit quendam pontem in ripa m̃ogoiçi quem dictus prepositus destruxit. et alius non possit mittere boues nisi ipse et uicini eiusdem uici cum uoluntate jam dicti prepositi. uel sui successoris. et suum iux* (!) *in suo loco permaneat. Actum est hoc in ecclesia sancti fortunati coram his testibus domino thoma octauiani preposito Rainerio. filippo jacomo Girardo. jonta.* 287^{v} duae notae temporis et alia nullius momenti. Iuxta initium quarundam homiliarum A. Mai notas editionis posuit.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

616 (olim. 2569, cf. fr. I^{v}). Saec. XIV-XV, membran., mm. 162 × 110, ff. II. 194.

S. Gregorii M. in Evangelia homiliae 1-40 (M. 76, 1075-1312) hoc ordine 1. 6. 7. 20. 8. 10. 19. 15. 2. 16. 18. 21. 23. 24. 25. 22. 26. 14. 29. 30 (hanc homeliam initio mutilam manus saec. XV rescripsit ff. 75-82 usque ad v. *videlicet apostolos* M. 1227, 4). 40. 34 usque ad v. *erubescat* (1257, C, 7). 20 inde a v. *Dicebat iohannes ad turbas* (M. 1163 B 8). 33. 36. 13. 39. 31. 38. 15. 5. 27. 32. 37. 4. 35. 9. 13. 11. 12. 17. Orationes praecedit (f. II) index. Inter hom. 34 et 20 (f. 102^{r}) legitur **Bedae** hom. 32 ap. Liverani, Spicilegium Liberianum p. 92-93. Codex in fine paucis verbis caret, scil. « omnipotenti Deo - obtinebimus » (M. ibid., 1149, B, 15 - C, 3).

Codex litteris initialibus aeque ac titulis minio exaratis ornatur. Initio homiliae 2 (f. **1**) conspicis picturam parvam, in qua Gregorius repraesentatur populum ex ambone hortantem. F. I^{r} sententiae, praesertim ex Senecae operibus excerptae, quas referre operae pretium non visum est. I^{v} calami probationes, quas inter codicis notae *2569 u.* | *616 n.* Ff. 73. 74 ex parte lacera; 75-84 saec. XV suppleta; 83. 84. 136^{v} vacua. Tegumento codicis posteriori membranula adglutinata est cum inscriptione *Gregorii home* | *liae* | . *2569.*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

617. Saec. XV, membran., mm. 401 × 272, ff. 406 (+ f. 342^{a} librarii oscitatione omisso).

S. Gregorii M. Registrum epistularum in quattuordecim libris distributum (M. G. H., Epistulae, I-II Ewald-Hartmann), addito (f. 389) epistularum indice, qui superscriptiones et subscriptiones librorum, inscriptiones et notas temporis epistularum complectitur.

1 (f. 2). Liber I, Indictio IX, praevio symbolo (M. 77, 1327-1329). Continet epistulas 2 (inde a v. *unus quilibet homo*). 3-14. 15. 16. 17-23. 28-39. 40. 41. 42-82. 2 (f. 34). Liber II, Indictio X. Continet epistulas 1-5. 8. 11-28. 30. 31. 37. 39-52. 3 (f. 50). Liber III, Indictio XI. Continet epistulas 1-65. 4 (f. 76ᵛ). Liber IV, Indictio XII. Continet epistulas I-17. 18-44. 5 (f. 95ᵛ). Liber V, Indictio XIII. Continet epistulas 1-5. 7-28. 33-42. 44-49. 51-53. 54-57. 58-63. 6 (f. 131). Liber VI, Indictio XIII. Continet epistulas 1-28; (f. 143ᵛ) VII, 42; (f. 144) VI, 29-50. 51-63. 7 (f. 159). Liber VII, Indictio XV. Continet epistulas 1-41. 8 (f. 184). Liber VIII, Indictio I. Continet epistulas V, 6; VIII, 1-35. 9 (f. 204). Liber IX, Indictio II. Continet epistulas VIII, 36; IX, 1. 11. 12. 18. 23-27. 41. 42. 44. 45. 49. 51-53. 58-60. 29. 30. 33. 28. 31-32. 48. 79-82. 86. 87. 93. 94. 101-104. 107-110. 199. 66. 67. 90. 91. 112. 129. 134. 135. 137-142. 147 (des. *qui est in sęcula sęculorum. Amen*). 158. 151. 148. 149. 152-155. 201. 156; (f. 233ᵛ) V, 50; (f 234) IX, 164. 162. 166. 167. 173. 175-178. 237. 180. 181. 183. 184. 185. 99. 100. 186. 187. 38. 40. 195-197. 202-206. 169. 200. 207. 47. 208. 213. 161. 214-216. 218-219. 160. 150. 220. 222. 223. 224 (inc. *Commissi officii me qualitas*). 226. 212. 211 (inc. *Ad magnam gloriae uestrae laudem*). 225. 230. 227. 228, cui subnectitur (f. 261ᵛ, lin. 7) 229. 232. 234. 235. 10 (f. 264). Liber X, Indictio III. Continet epistulas X, 1; (f. 265) V, 30; (f. 265ᵛ) IX, 165. 10; (ibid.) X, 2; (f. 266) IX, 89. 116. 117; (f. 267) X, 3; (f. 267ᵛ) IX, 72; (ibid.) X, 4. 5; (f. 268ᵛ) IX, 171. 170. 172. 85; (f. 269ᵛ) X, 6. 7; (f. 270) IX, 105; (f. 270ᵛ) X, 8; (ibid.) XIV, 16. 17; (f. 271ᵛ) X, 9; (f. 272) IX, 76. 69. 68. 113; (f. 273ᵛ) X, 10; (ibid.) IX, 198; (f. 274) X, 11. 12; (f. 275) IX, 3. 75; (f. 275ᵛ) X, 13-21; (f. 281ᵛ) IX, 114. 143; (f. 282) XI, I. 3; (f. 283) IX, 182. 16. 34. 4; (f. 284) XI, 4; (f. 285ᵛ) IX, 5. 46. 50. 55-57. 61. 62. 77. 78; (f. 288) XI, 5; (ibid.) IX, 233. 132; (f. 288ᵛ) XI, 6. 11 (f. 289ᵛ). Liber XI, Indictio IV. Continet epistulas XI, 7; (ibid.) IX, 188-189; (f. 290) XI, 8; (ibid.) IX, 238. 239. 54; (f. 291) XI, 9-11; (f. 293) IX, 36. 192. 193. 194. 43. 37. 123. 174; (f. 295) XI, 13-25; (f. 301) IX, 97. 118. 145. 146. 83; (f. 302) XI, 26-29; (f. 310) IX, 20. 21; (f. 310ᵛ) XI, 30-38. 40-42. 44-52; (f. 321ᵛ) IX, 221; (ibid.) XI, 53. 54; (f. 322ᵛ) IX, 7; (ibid.) XI, 55; (f. 323ᵛ) IX, 217; (ibid.) XI, 56; (f. 324) IX, 179; (f. 324ᵛ) XI, 57-59. 12 (f. 325ᵛ). Liber XII, Indictio V. Continet epistulas XII, 1; (f. 326) IX, 136. 144. 119. 131. 133; (f. 327) XII, 2. 3; (f. 328). IX, 168. 190. 35. 71; (f. 329) XII, 4. 5; (f. 329ᵛ) IX, 74. 130. 63. 73. 64. 65. 70; (f. 331ᵛ) XII, 6; (f. 332ᵛ) IX, 17. 124. 126. 125. 127. 128. 159. 6; (f. 335) XII, 7-13; (f. 338ᵛ) IX, 115. 157. 191. 88; (f. 339ᵛ) XII, 14; (f. 340) IX, 8. 9. 13. 19. 22. 209. 236. 84. 92. 96. 98; (f. 342ᵛ) XIV,

15; (ibid.) XII, 15. 16; (f. 342ª) III, 66 append.; (f. 343) XI append. (M. 77, 1348-1349: est exemplum concessionis pallii). **13** (f. 343ᵛ). Liber XIII, Indictio VII. Continet epistulas 1. 2 (praemissis capitibus 23-25 lib. III Pauli Diaconi). 3-28; (f 355ᵛ) IX, 120. 122; (f. 356) XIII, 29; (f. 356ᵛ) IX, 163. 121; (ibid.) XIII, 30-45; (f. 363) IX, 14; (ibid.) XIII, 46. 47; (f. 365) IX, 2; (ibid.) XIII, 48-50; (f. 368) XIV, 1-5. **14** (f. 370ᵛ). Liber XIV, Indictio VIII. Continet epistulas 6-17; (f. 376) II, 9; (ibid.) V, 29. 31. 32. 43; (f. 378) XI, 39. 2. 43; (f. 379) II, 6. 10. 29. 7. 32-34; (f. 381) IX, 15; (ibid.) II, 35. 36; (f. 381ᵛ) IX, 95. 106; (f. 382) II, 38; (f. 384ᵛ) XIV, 17 Migne (spuria ad Felicem Messanensem. M. 77, 1322-1328).

Sequuntur: [1] (f. 387ᵛ) *Dicta Gregorii pape Ex ratione Sacrificii* (inc. *Solet plane mouere,* des. *sed impetrent a patre quodcunque postulauerint. Amen.*); [2] (f. 388) epistula apocrypha Pontii Pilati ad Tiberium (Tischendorf, Evangelia apocrypha, Lipsiae 1876, p. 433-434).

Codicem perbelle descriptum commendant litterae maximae auro, coloribus, picturis insignes, litteraeque maiores auro illitae et coloribus distinctae. Tituli numerique romani minio depicti. Ff. 388ᵛ. 406 vacua. In summo f. 1ʳ margine, manu saec. XVI, *Ex bib. m. s. ba. IIIJ.* Inter f. 1 et 2 folium unum excisum. In calce epistularum scriptum legimus *Explicit Registrum sancti Gregorii Pape. multo | studio correctum ad instantiam Reuerendissimi domini Domini. Io. | Arcimboldi tituli sanctae Praxedis presbyteri Cardiñalis | et Archiepiscopi Mediolanensis. Per me Oddonem | de Beka Alamanum. Scriptum.* Codicem recensuit Ewald in *Neues Archiv,* 3, 1877, 502-505, et Hartmann ex schedulis Ewald in M. G. H., Epist. II, p. XXIII-XIV.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

618. Saec. XIV, membran., mm. 385 × 241, ff. I. 104.

⟨Tractatus theologici moralis⟩ libri III-IV. Liber III inc. *Cum uenit igitur plenitudo temporis, ut ait apostolus misit deus filium suum,* et des. *Audistis decem cordas psalterii utrique sexui impositas. que caritate tangende sunt. ut uitiorum fere occidantur.* Liber IV (f. 42) inc. *Samaritanus enim uulnerato apropians curationi eius. sacramentorum alligamenta adhibuit,* et des. *Hec de pedibus sedentis super solium excelsum quos seraphin duabus alis uelabant scriptori. et si non auditori commemorasse sufficit. quia fatie exorsus sedentis per media ad pedes usque uia duce peruenit.* Praemittuntur libro IV (f. 40) capitula, quorum I *De sacramentis,* CCVIII *De fornicatione spirituali. propter quam dimitti coniux potest.* Sequuntur alia manu exscripta v. *His tractatis. que ad doctrinam rerum pertinent. quibus fruendum est. et quibus utendum est. et que fruuntur et utuntur ad doctrinam signorum accedamus.* Laudantur Ortensii dialogus, Origenes, s. Ambrosius, s. Ioannes Chrysostomus, s. Hieronymus, s. Augustinus, Cassiodorus, s. Isidorus, Haymo, Nicolaus I, Urbanus II, Paschalis II.

Codex duabus columnis mendose descriptus. Tituli litteraeque initiales minio depicta; initiales autem librorum variis coloribus distinctae. Textum duo saltem librarii aequales hic illic correxerunt. Notabilia et auctoritates in marginibus non raro occurrunt. F. I^v lacinia membranacea adglutinata est, in qua index erroneus *Liber beati augustinj* et alia manu, quae vocem *Augustinj* cancellavit, *Anselmi nonnulla quedam et Beati Augustini.* 104^v quaedam prorsus erasa.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

619. Saec. XII ex., membran., mm. 333 × 230, ff. I. 235 (+ ff. 124^a. 153^a librarii oscitatione neglectis).

S. Gregorii M. Registrum epistularum 715 (in ms. *In hoc codice continentur epistolę Beati Gregorii Papę urbis Romę.* M. G. H., Epistulae I-II, Ewald-Hartmann). Praeit f. 1 index epistularum, qui numeros, superscriptiones, initia complectitur.

[1-33] (f. 6^v). Libri VIII epistulae 1-10. 14-36; [34-50] (f. 19^v) IX, 1. 11. 12. 18. 23-27. 41. 42. 44. 45. 49. 51-53; [51] (f. 24^v) VIII, 11; [52] (f. 25) VI, 46; [53] (f. 25^v) VIII, 12; [54-62] (ibid.) IX, 58. 60. 79. 80-82. 86. 87. 93; [63] (f. 28) VII, 26; [64-65] (f. 29) IX, 101. 102; [66] (f. 29^v) V, 18; [67-68] (f. 30) IV, 1. 22; [69] (f. 30^v) VII, 14; [70] (f. 31^v) IX, 103; [71] (ibid.) I, 24; [72-80] (f. 36) IX, 104. 107-112. 129. 135. 137; [81] (f. 40) VIII, 13; [82-131] (f. 40^v) IX, 138-141. 111. 142. 147-149. 152-156. 164. 166. 167. 173. 175-181. 183-186. 195-197. 202-208. 213-216. 218-220. 222-224. 226. 227; [132] (f. 63) I, 41; [133] (f. 63^v) V, 53; [134] (f. 64) IX, 228, cui subnectitur [135] (f. 65, 2, lin. 6 ab imo) 229; [136-140] (f. 64^v) I, 2-6; [141] (f. 67^v) VII, 27; [142] (f. 68) V, 66; [143] (f. 69) VII, 25; [144] (ibid.) III, 65; [145-147] (ibid.) I, 29. 22. 30 (inc. *Bonitatem uestrę excellentię*); [148] (f. 69^v) IX, 232; [149] (f. 70) III, 57; [150-157] (ibid.) I, 31. 33. 27. 7. 20. 25. 26. 47; [158-159] (f. 73) IX, 234. 235; [160-165] (f. 74) X, 1-6; [166] (f. 75^v) IX, 85; [167] (f. 76) I, 11; [168-173] (f. 76^v) X, 7-12; [174] (f. 78) III, 37; [175-183] (f. 78) X, 13-21; [184] (f. 83) Symbolus fidei (M. 77, 1327-1329); [185-195] (ibid.) XI, 3-9. 11-14; [196] (f. 86^v) V, 35; [197-198] (f. 87) XI, 15. 16; [199] (f. 88) VI, 36; [200-204] (ibid.) XI, 17-21; [205-206] (f. 89^v) V, 61. 51; [207-211] (f. 90) IV, 1. 2. 24. 28. 31; [212-213] (f. 92) VII, 40. 39; [214] (f. 92) XIV, 5; [215-234] (f. 92^v) XI, 22-26. 28-35. 38. 41. 42. 44. 45. 40. 50; [235-241] (f. 99^v) VI, 49. 10. 54. 50-53; [242] (f. 100^v) XI, 51; [243-245] (f. 101) VI, 6. 5. 57; [246-251] (f. 102) XI, 54-59; [252-253] (f. 103^v) XII, 1. 2; [254-255] (f. 104^v) VII, 22. 34; [256-267] (f. 105) XII, 3-14; [268] (f. 109) XIII, 33; [269-270] (ibid.) XII, 15. 16; [271-272] (ibid.) III, 66. 67; [273-297] (f. 110) XIII, 1-19. 21-26; [298] (f. 118) II, 27; [299] (ibid.) IV, 44; [300-322] (f. 118^v) XIII, 27-32. 34-37. 39. 38. 40-50; [323-333] (f. 125) XIV, 1-4. 6-12; [334-335] (f. 129) IV, 4. 33; [336] (f. 129^v) II, 49; [337-339] (f. 130) IV, 2. 3. 37; [340-344] (f. 131) V, 6. 8. 24. 29. 30; [345-346] (f. 132^v)

III, 64. 61; [347-350] (f. 133^v) II, 7. 32-34; [351-352] (f. 134) V, 31. 32; [353] (f. 134^v) II, 6; [354] (ibid.) I, 8; [355] (ibid.) V, 38; [356] (f. 135) IV, 30; [357-369] (f. 136) V, 39-44. 49. 50. 58-60. 62-63; [370-373] (f. 145) XI, 36. 37. 39. 64 Migne (vol. 77, 1183-1200); [374-375] (f. 151) XIV, 16 Migne (Felicis Messanensis episc. M. ibid., 1320-1322). 17 Migne (vol. 77, 1322-1328); [376-377] (f. 153^a) XI, 1. 2; [378] (f. 153^v) IX, 147 (des. *qui est in sęcula*); [379] (f. 155^v) XI, 43; [380] (f. 156) VI, 56; [381-384] (ibid.) XI, 46-49; [385] (f. 157) VI, 55; [386-387] (f. 157^v) XI, 52. 53; [388] (f. 158^v) VII, 23; [389] (f. 159^v) XI, 27; [390-398] (f. 162^v) II, 9. 10. 31. 30. 29. 35-38; [399] (f. 165^v) XI, 10; [400-401] (f. 166^v) I, 10. 19; [402-406] (f. 167) II, 20-23. 50; [407-411] (f. 169^v) III, 9. 8. 22. 32. 46; [412] (f. 171) IV, 16; [413] (ibid.) I, 80; [414-417] (f. 171^v) III, 26. 29. 30. 31; [418] (f. 172^v) V, 17; [419] (ibid.) II, 45; [420] (f. 173^v) III, 10; [421] (ibid.) II, 8; [422] (ibid.) IV, 14; [423] (f. 174) V, 56; [424] (ibid.) I, 35; [425-426] (f. 174^v) II, 28. 41; [427] (f. 174^v) III, 54; [428-430] (f. 175^v) V, 11. 15. 1; [431-433] (f. 176^v) I, 76. 77. 79; [434] (f. 177) VI, 22; [435] (ibid.) V, 34; [436] (f. 177^v) VI, 63; [437] (ibid.) IX, 66; [438] (f. 178) VII, 42; [439-441] (ibid.) V, 36. 37. 45; [442] (f. 181) III, 52; [443-446] (f. 181^v) VI, 15. 16. 17. 14; [447] (f. 183) III, 63; [448] (ibid.) VI, 3; [449-450] (f. 183^v) IV, 38. 20; [451-452] (f. 184) VI, 25. 26; [453] (f. 185) VII, 17; [454] (f. 185^v) VI, 59; [455] (ibid.) IV, 35; [456] (f. 186) VIII, 15; [457] (f. 186^v) IX, 5; [458] (ibid.) I, 28; [459] (ibid.) VII, 2; [460] (f. 187) VI, 34; [461] (f. 187^v) IV, 32; [462] (ibid.) VI, 61; [463-464] (f. 188) I, 82. 73. 74; [465] (f. 188^v) II, 46; [466-467] (f. 189^v) III, 47. 48; [468-469] (f. 190) I, 72. 75; [470] (f. 191) V, 3; [471] (ibid.) IV, 7; [472-473] (f. 191^v) VII, 6. 7; [474] (f. 192^v) VI, 62; [475-480] (f. 193) VII, 5. 4. 28. 30. 31. 24; [481] (f. 197) IX, 200; [482] (ibid.) I, 32; [483] (ibid.) V, 19; [484-485] (f. 197^v) I, 46. 59; [486] (ibid.) VII, 3; [487] (f. 198) III, 51; [488-489] (ibid.) IV, 25. 27; [490] (f. 198^v) III, 33; [491] (ibid.) VII, 33; [492] (ibid.) III, 18; [493] (f. 199) IX, 157; [494] (ibid.) VI, 48; [495-507] (ibid.) I, 1. 9. 18. 39. 42. 44. 54. 65. 67-71; [508-513] (f. 202^v) II, 25. 44. 43. 51. 19. 24; [514-520] (f. 203) III, 12. 27. 49. 50. 53. 56. 55; [521] (f. 204) IV, 43; [522] (ibid.) III, 59; [523-529] (ibid.) IV, 6. 11. 12. 15. 34. 36. 42; [530-534] (f. 205^v) V, 4. 7. 12. 20. 23; [535] (f. 206) VI, 13; [536-538] (f. 206^v) V, 28. 33. 54; [539-546] (ibid.) VI, 4. 20. 30. 33. 39. 40. 41. 47; [547-553] (f. 207^v) VII, 8. 9. 12. 19. 36. 38. 41; [554-559] (f. 208^v) IX, 3. 4. 20. 194. 83. 91; [560-561] (f. 210) I, 38. 64; [562] (f. 210^v) VI, 37 (inc. *Gregorius presentium portitor*); [563] (ibid.) VII, 35; [564-568] (ibid.) I, 60. 61. 62. 78. 81; [569-572] (f. 211) II, 17. 39 (inc. *Obitum illius antistitis*). 40. 42; [573-580] (f. 212) III, 3. 4. 16. 21. 36. 43. 44. 45; [581-593] (f. 213) IV, 5. 8. 10. 9. 13. 18. 19. 23. 24. 26. 28. 29. 40; [594-598] (f. 215^v) V, 2. 9. 25. 26. 55; [599-602] (f. 216) VI, 9. 21. 44. 45; [603-605] (f. 216^v) VII, 13. 18. 21; [606-609] (f. 217) IX, 122. 169. 61. 89; [610] (f. 217^v) I, 43; [611-612] (ibid.) V, 10. 16; [613-615] (f. 218) III, 6. 7. 38; [616] (f. 218^v) V, 57; [617] (f. 219) XIV, 13; [618] (ibid.) II, 52;

[619] (f. 220^{v}) III, 62; [620] (f. 221) IV, 41; [621-625] (ibid.) VI, 7. 19. 38. 58. 60; [626-630] (f. 223) VII, 11. 15. 29. 32. 37; [631] (f. 223^{v}) IX, 98; [632-652] (ibid.) I, 12-17. 21-23. 34. 37. 40. 45. 48-53. 55. 56; [653] (f. 226) II, 15; [654] (ibid.) V, 47; [655-656] (f. 226^{v}) III, 24. 25; [657] (ibid.) V, 48; [658] (f. 227) VI, 43; [659] (ibid.) VII, 10; [660-663] (ibid.) I, 65. 58. 63. 66; [664-673] (f. 227^{v}) II, 3. 4. 5. 12. 13. 11. 16. 18. 26. 47; [674-682] (f. 228^{v}) III, 1. 2. 5. 11. 13. 14. 15. 17. 19; [683-684] (f. 230) II, 14. 48; [685-694] (f. 230^{v}) III, 23. 28. 34. 35. 39. 40. 42. 41. 60. 58; [695-697] (f. 231^{v}) IV, 17. 21. 31; [698-701] (f. 232) V, 5. 13. 14. 27; [702-708] (f. 232^{v}) VI, 11. 12. 23. 27. 29. 32. 35; [709-710] (f. 234) VII, 1. 20; [711-715] (ibid.) IX', 144. 171. 68. 69. 113.

F. I avulsum ex codice saec. XII duabus columnis exarato quaedam continet de aeternitate Dei.

Codex (quem Ewald recensuit in *Neues Archiv*, 3, 1877, p. 506, et Hartmann ex schedis Ewald in M. G. H., Epist. II, p. XXIV) duabus columnis diligenter exaratus, litteras initiales habet rubro, aut caeruleo, aut flavo colore depictas titulosque minio descriptos. Textus correctionibus auctus. Epistulae complures notas temporis exhibent, quo datae fuerunt. F. 235^{v} vacuum. In summo folii 1^{r} margine, manu saec. XVII, *Registrum Greg. 1.* 6^{v} nomen suum (*Theodori de Leliis auditoris*) possessor apposuit idemque margines hic illic notulis conspersit. Quaterniones sunt n. 19 et singuli in margine ultimi folii signati. 235 in calce ultimae epistulae scriptum legimus *Explicit Register Beati Gregorij Papę ur- | bis Romę feliciter;* et post vocem *Liber* verba paene erasa *Sanctę Marię fus... censis ecclesię.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

620. Saec. XII, membran., mm. 302 × 212, ff. 120.

S. Gregorii M. epistularum libri I-VII (M. G. H., Epistulae I, Ewald-Hartmann), praemisso symbolo (M. 77, 1327-1329).

1 (f. 1). ⟨Liber I⟩, Indictio IX. Continet epistulas 1-14. 15. 16. 17-23. 28-39. 40. 41. 42-82. **2** (f. 25^{v}). ⟨Liber II⟩, Indictio X. Ordo epistularum hic est: 1-5. 8. 11-28. 30. 31. 37. 39-52. **3** (f. 37). ⟨Liber III⟩, Indictio XI. Continet epistulas 1-65. **4** (f. 55^{v}). ⟨Liber IV⟩, Indictio XII. Continet epistulas 1-17. 18-44. **5** (f. 67^{v}). ⟨Liber V⟩, Indictio XIII. Ordo epistularum hic est: 1-5. 7-28. 33-42. 44-49. 51-53. 54-57. 58-63. **6** (f. 91). ⟨Liber VI⟩, Indictio XIV. Continet epistulas 1-50. 51-63. **7** (f. 119). ⟨Liber VII⟩, Indictio XV. Abrumpitur in v. epist. 28 *ad piissimorum dominorum.*

Codex (quem descripserunt Ewald in *Neues Archiv*, 3, 1877, p. 457 et Hartmann ex schedis Ewald in M. G. H., Epist. II, p. XII, perperam saeculo XI tribuentes) titulos litterasque initiales minio exhibet depicta. Quaterniones olim n. 16, nunc 15 tantum super-

sunt, quaternione XVI deperdito. In marginibus externis titulos pro pictore librarius ipse adnotavit. Pauculae notae in marginibus occurrunt non una manu saec. XIV-XV conscriptae. In summo f. 1^r margine adnotatum est ~ *S. XVIIJ* ~, manu fortasse saec. XIV. Pars externa folii 97 excisa non sine textus detrimento. In foliis 100^v. 101^v spatia vacua relicta, sed nihil deest.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

621. Saec. IX-X, membran., mm. 315 × 245, ff. 146 (+ ff. $4.^a$ 138^a librarii oscitatione neglectis).

S. Gregorii M. epistulae 390 (in ms. *In hoc codice continentur epistulae beati Gregorii papae numero* $CC^{III}XC$ (corr. ex CCCXC). Haec collectio convenit, quibusdam exceptis, cum ρ + P Ewald-Hartmann.

1 (f. 1). ⟨Liber VIII, Indictio I⟩. 2 (f. 16^v). ⟨Liber IX, Indictio II⟩. Continet epistulas 1. 11. 12. 18. 23-27. 41. 42. 44. 45. 49. 51-53. 58. 60. 79-82. 86. 87. 93. 101-104. 107-112. 129. 134. 135. 137-142. 147-149. 152-156. 164. 166. 167. 173. 175-178. 180. 181. 183-186. 195-197. 203-208. 213-216. 218-220. 222-224. 226. 227. 228, cui subnectitur (f. 54^r, lin. 10) 229. 176. 232. 234. 235. 3 (f. 56^v). ⟨Liber X⟩, Indictio III. 4 (f. 65). ⟨Liber XI⟩, Indictio IV (in ms. III). Continet epistulas 1. 3-35. 38. 41. 42. 44. 45. 50. 51. 54-56. 57-59. 5 (f. 86^v). ⟨Liber XII⟩, Indictio V. Continet epistulas 1-16; (f. 93) III, 66 append. 67 append. 6 (f. 94). ⟨Liber XIII, Indictio VI⟩. Continet epistulas 1-45. 43 (initium tantum). 46-50. 7 (f. 113). ⟨Liber XIV⟩, Indictio VII. Continet epistulas 1-12. 13 (usque ad v. *coram responsalibus*). 8 (f. 118^v). Epistulae Collectionis P Ewald-Hartmann, capitulis praemissis: V, 6. 8. 24. 29. 30. 31. 32. 38-44. 49. 50. 58-60. 62. 63; (f. 131^v) XI, 36-40. 2. 9. 43. 46-49. 52. 53; (f. 138) II, 6. 9. 10. 31. 30. 7. 32. 29. 33-38; (f. 143) IX, 147 (des. *qui est in saecula*); (f. 145^v) XI, 1.

F. 146, manu saec. XII descriptum, continet ⟨Grat. Decret. part. I, dist. 19, 6⟩.

Litterae initiales, praeter nonnullas minio depictas, nigrae sunt; superscriptiones plerumque capitalibus rusticis rubro colore descriptae. Foliorum margines librarius ipse lemmatis conspersit, alter autem prioris fere aequalis textum correxit titulosque epistularum XI, 46. 47. 48 capitalibus rusticis atramento exaravit. Notulae manu saec. XV, si folium 1 excipias, perraro in marginibus occurrunt. Quaterniones sunt numero 19 (XIX quinque tantum foliis constat) et singuli in margine ultimi folii signati sunt. F. 1^v vacuum. Codicem recensuit Ewald in *Neues Archiv*, 3, 1877, p. 489-490 et Hartmann ex schedis Ewald in M. G. H., Epist. II, p. XX.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

622. Saec. X, membran., mm. 265 × 185, ff. I. 120.

S. Gregorii M. epistularum libri VIII-XIV (M. G. H., Epistulae II, Ewald-Hartmann), praeviis capitulis.

1 (f. 7). ⟨Liber VIII, Indictio I⟩. 2 (f. 18). ⟨Liber IX, Indictio II⟩. Continet epistulas 1. 11. 12. 18. 23-27. 41. 42. 44. 45. 49. 51-53. 58. 60. 79-82. 86. 87. 93. 101-104. 107-112. 129. 134. 135. 137-142. 147-149. 152-156. 164. 166. 167. 173. 175-178. 180. 181. 183-186. 195-197. 203-208. 213-216. 218-220. 222-224. 226. 227. 228, cui subnectitur (f. 47, lin. 25) 229. 232. 234. 235. 3 (f. 48^{r}). ⟨Liber X, Indictio III⟩. 4 (f. 55). ⟨Liber XI, Indictio IV⟩. Continet epistulas 1. 3-38. 40-42. 44. 45. 47. 46. 48-56. 57-59. 5 (f. 80). ⟨Liber XII, Indictio V⟩. Continet epistulas 1-16; (f. 85^{r}) III, 66. 67. 6 (f. 86^{r}). ⟨Liber XIII⟩, Indictio VI (in ms. *Incipit ex registro domini Gregorii papae mense septembris. indictione VI).* Continet epistulas 1. 2 (praemissis capitibus 23-25 lib. III Pauli Diaconi). 3-45. 43 (repetita). 46-50. 7 (f. 107). ⟨Liber XIV, Indictio VII⟩. Sequitur (f. 11) fragmentum epistulae 147 lib. IX inde a v. *Imagines quas tibi dirigendas per dulcidum* (!) *diaconum* (M. G. H., Epist. II, p. 147, lin. 37-149).

F. 114. *Passio s. Petri Alexandri⟨ni⟩ praesulis. VII kal. dec.* Inc. *Regnante impio et iniquo diocliciano in nicomediensium illustrissima ciuitate.* Des. *Quippe cum sit coronam martyrii consecutus. et fiduciam magnam habeat apud uniuersorum dominatorem deum et dominum nostrum ihesum christum. cui* etc. (Graece ed. Combefis, Illustrium Christi martyrum lecti triumphi, Parisiis 1660, p. 189-221). Ff. 118-120. Kalendarium liturgicum.

Codicem quattuor librarii characteribus pressis descripserunt, quorum *a)* ff. 1-26. 28-57; *b)* ff. 58-113; *c)* ff. 114-117 exaravit; *d)* f. 27 supplevit. Folia insiticia 118-120 non una manus scripsit. Superscriptiones numerique capitum singulis epistulis praefixi minio depicti; litterae autem initiales rubro illitae flavo colore deturpatae sunt. Textus passim correctus. Notulae marginales praesertim saec. XV in. raro occurrunt. Quaterniones sunt numero 14 et singuli in margine ultimi folii notis romanis signati: post quaternionem XIV adduntur folia 114-120 nullis notis distincta. I^{v} quaedam calami probationes et nota codicis *6 u.* | *622 n.* manu saec. XVI-XVII. 117, manu saec. XV (perperam Ewald-Hartmann saec. XII), notula *Iste liber est monasterij sancte Crucis fontis auellane Eugubine diocesis.* Ff. 27^{v}. 117^{v} vacua. Codicem recensuerunt Ewald in *Neues Archiv*, 3, 1877, p. 459-460 et Hartmann ex schedis Ewald in M. G. H., Epist. II, p. XIII collectioni ρ tribuentes.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

623. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 315 × 224, ff. IV. 156.

S. Isidori Hispalensis Etymologiarum libri I-XX, praemissis (f. I-IV) et repetitis in principio singulorum librorum iisdem fere capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 82, 73-728). Hoc Etymologiarum exemplar multa exhibet

interpolata quae in plerisque aliis desunt. Praecipua haec sunt: [1] (f. 1) Braulionis et s. Isidori epistulae 2. 1. 8. 3. 4. 5. 6. 6, cui subtexitur 7 (M. 80, 649-655); [2] (f. 9) ⟨Notae iuris⟩, quarum pars cum Magnonianis convenit; [3] (f. 84^{v}) ⟨Ioannis Imonidis Cena⟩ (in ms. *Prosa de quibusdam proprietatibus*), epilogo omisso (cf. A. Lapôtre, *Le souper de Jean Diacre* in *Mélanges d'archéologie et d'histoire*, 1901, fasc. III-IV, p. 305 sqq.); [4] (f. 85^{v}) ⟨Pauli Diaconi⟩ versus in laude s. Benedicti (M. G. H., Poetae latini aevi Carolini, Duemmler, 1, p. 36-40, vers. 130). De ceteris cf. Arevalus apud M. 81, 769-774.

Codicem duabus columnis descriptum alter librarius prioris aequalis correxit graecisque vocibus auxit. Litterae maiores maximaeque rubro et caeruleo colore illuminatae; tituli et figurae minio persaepe depicta. Ff. 82^{v}. 83. 156^{v} vacua. Codicem recensuit Arevalus, qui perperam saeculo XI tribuit (cf. M. 81, 769-774).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

624 (olim 844, cf. f. I^{r}). Saec. X, membran., mm. 350 × 270, ff. VIII. 215 (+ f. 42^{a} librarii neglegentia omisso).

S. Isidori Hispalensis (in ms. *Ispaniensis*) Etymologiarum libri I-XX, praeviis (ff. 4. 23^{v}. 34. 44. 48^{v}. 58. 70^{v}. 83. 93^{v}. 107^{v}. 116^{v}. 124^{v}. 137. 142^{v}. 162^{v}. 174^{v}. 186. 192^{v}. 202^{v}) iisdem capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 82, 73-728).

Praemittuntur (f. 1-4) Braulionis et s. Isidori epistulae 7. 3. 4. 5. 6 (M. 80, 649-654). Sequuntur: [1] (f. 208) ***Differentię nominum siue uerborum*** numero 300. Prima inc. *Inter metum timorem et pauorem hoc interest. quod metus* (correctum ex *motus*) *futura* (manu prioris librarii *frustra*) *prospicitur.* Ultima inc. *Inter mereo et mereor hoc interest. quod mereo pro merito seruitii.* [2] (f. 214^{v}). Breve excerptum ex Eusebii Chronico. Inc. *Redeamus ad natham fratrem salomonis.* des. *unde dominus christus secundum carnem ducit originem.*

Ff. I-II ex quodam codice saec. X avulsa continent (f. I^{r}) ⟨Decretum Gelasianum⟩ (in ms. *Quos libros in ecclesia legere conueniat*) usque ad v. *credimus esse subdenda* (ed. Arevalus in append. ad Sedulii opera, Romae 1794, p. 406-419) et (f. II^{v}) pauca *De libro Apocalipsis*, quae inc. *Apocalipsin librum multorum conciliorum auctoritas.* Ff. III-VIII complet index rerum notabilium in Etymologiis contentarum, manu saec. XV exaratus.

Codex duabus columnis non una manu descriptus est. Litterae maximae tum capitalibus tum uncialibus atramento illitae; litterae autem maiores titulique, si primum excipias lineis alternis rubro ac nigro colore maiusculis romanis elegantibus descriptum,

litteris capitalibus rusticis exarati sunt. Titulos singulorum librorum librarius quidam saec. XV in summis foliorum marginibus apposuit. Foliorum margines rebus notabilibus conspersi sunt, quas praesertim duae manus saec. X et XV conscripserunt. Notae numerales quaternionum in ultimo singulorum folio signatae, marginibus resectis interdum perierunt. Codicis possessor medio saeculo XV fuit Baptista Pallavicini Regiensis episcopus, ut docent versus (f. 1^r): *Da uocem lector: tecum uox picta loquetur:* | *Tuque loquens auditor eris, dum talia promet.* | *Baptista Antistes Regij, bis quattuor aureis* | *Emit ab Hilario Anselmo: sibi meque dicauit.* F. I^r inter alia quae recensenda non duxi quattuor versus occurrunt, manu saec. XV, quorum primus inc. *Primus historicus cognomine sumque secundus*, et notae *844 u.* | *624 n.* saec. XVI-XVII exaratae. 1^r nonnulla erasa, pauca nullius momenti et epistula quaedam saec. XV minutissimo charactere descripta. 215 complures calami probationes, quas inter ⟨quattuor versus de tribus Mariis⟩, quorum I *Anna fuit Joachin cleophe, salomeque maritis*, et pauca in laudem Titi imperatoris, *cuius mores facile imitatus est Dux Borsius ipse*, saec. XV exarata. Codicem descripsit Arevalus (M. 80, 774).

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

625. Saec. XII, membran. mm. 170 × 120, ff. I. 73.

Incipit summa alfabeti. Secundum Ysidorum Ethimologiarum. Inc. *Abba pater syrum nomen.* Des. *Zogros genus iugum.* Est glossarium uberrimum - ut Arevali verbis utar - plurima verba exhibens, quae etiam ab Isidori Etymologiis et aliis eius operibus, aut Isidorianis glossariis absunt.

Codex duabus columnis oscitanter descriptus litteras maximas praebet rubro ac viridi colore ornatas, atque litteras maiores, titulum verborumque initiales alphabetico ordine dispositorum minio depictas. I^r manu recentiore exaratum, continet versus de differentia inter lunaticum, energumenum et arrepticium; inter conventum, collectionem et conventiculum; inter turbinem et turbinem. Sequuntur alii versus, quorum primus: *Igni da patinam, calicis dic esse patenam.* Ff. I^v. 73^v (maxima ex parte) vacua. 73, libro expleto, *Finitur lete labor ingens ergo ualete*, dein remedium quoddam contra febres, quod des. *sancte teodegari ora pro me famulo.*

In tegumento scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

626. Saec. XIII, membran., mm. 334 × 240, ff. II. 196.

S. Isidori Hispalensis opera duo.

1 (f. 1). Mysticorum expositiones sacramentorum seu Quaestiones in Vetus Testamentum, praeviis (ff. 1. 16^v. 24^v. 27^v. 31^v. 34. 36. 38^v. 42. 42^v. 43^v) iisdem fere capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 83, 207-424). Post caput ⟨De Ruth⟩ aliud quoddam caput venit ad Exod. XX pertinens, quod inc. (f. 38) *Sunt qui hoc quod in exodo scriptum est reddes iniquitates* et des. *et faciunt precepta illius et uita uiuunt in eternum* (cf. M. 81, 776). Quaestioni ⟨De Machabaeis⟩ subtexuntur v. *Post simonis machabei - anno regni eius christus nascitur* (M. ibid., 776). **2** (f. 47). Etymologiarum libri I-XX,

solitis capitulis praemissis (M. 82, 73-728). Praeeunt (f. 45-46^v) Braulionis et s. Isidori epistulae 8. 3. 4. 5. 6. 7 (M. 80, 650-654).

Codex duabus columnis exscriptus. Litterae maiores ac maximae rubro et caeruleo colore depictae, tribus exceptis, quae auro et coloribus distinctae sunt; capitulorum initiales rubro et caeruleo alterno, tituli numerique romani minio exarati. Margines foliorum lemmatis notulisque alia praesertim manu paulo recentiore conspersi sunt. Ff. I^v. II^v vacua. I^r in margine sup. *Inferius in pluteo 9°. bibliothecę magnę secretae.* | *Bibliothecae apostolicae*, manu saec. XVI. II^r, manu saec. XIV, indiculus rerum notabilium in Etymologiis contentarum atque index quidam librorum, qui inc. *Primo tulius officiorum in pergameno* et des. *Item aliud volumen super ordine sacerdotali.* 44^v *Laus tibi sįt christe quia conditus est liber iste.* | *Omnia mundana sunt sicut sompnia uana.* | *Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.* Codicem recensuit Arevalus (M. 81, 775-776).

In tegumento scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

627. Saec. XII ex., membran., mm. 227 × 150, ff. 140 (+ f. 17^a librarii oscitatione omisso).

1 (f. 1). **S. Isidori Hispalensis** Mysticorum expositiones sacramentorum seu Quaestiones in Vetus Testamentum (in ms. *Incipit prefacio ysidori in explanatione hystorie diuine legis* et in summo margine *Expositio supra libros ueteris testamenti*), praeviis (ff. 1. 27. 39. 45^v. 53. 57^v. 61. 65^v. 73. 74^v. 76) iisdem fere capitulis, quae apud Migne exstant impressa (M. 83, 207-424).

2 (f. 79) ⟨Collectio sententiarum, praesertim ex libris s. Gregorii⟩ (in ms. f. 127^v *Exposicio*). Inc. *Quisquis de deo loquitur. curet necesse est.* Des. *Et lauantur ergo et nequaquam mundi sunt. qui conmissa flere non desinunt. set rursum flenda conmittunt* (cf. de hoc opere Arevalus apud M. 81, 426 427).

Volumen duabus columnis descriptum duobus constat codicibus, quorum prior ff. 1-78, alter reliqua complectitur. Tituli, litterae maximae et maiores capitulorumque initiales minio depicta. Littera praefationis prima rubro, viridi et caeruleo colore ornata est. Librarius qui posteriorem codicem exaravit, quaterniones numerat in ultimo singulorum folio; librarius alterius codicis uno eodemque modo signat, adiectis interdum primis verbis fasciculi sequentis. Ff. 78^v. 136. 137. 140^v vacua. F. 78^r *Penna gradum siste quoniam liber explicit iste* | *Detur scriptori non cito uelle morj.* 135^r, col. 2 - 135^v, col. 1 quaedam sententiae cum earumdem explanatione, minutiore charactere exaratae. 138-139 figurae quaedam. 140^r paucae calami probationes et litterae *A N* caeruleo colore depictae. Codicem descripsit Arevalus (M. 81, 776-777).

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

628. Saec XV, chart., mm. 212 × 153, ff. 201.

1 (f. 1). **S. Isidori Hispalensis** Synonymorum de lamentatione animae peccatricis libri I-II (in ms. *Incipit liber... qui uocatur synonima idest multa uerba.* M. 83, 826-868). Prologus qui in ms. prior, in editione laudata posterior est.

Libro II subtexitur <s. Gregorii Magni epistula 60 libri II> usque ad v. *uenera-tione diligitis* (M. G. H., Epistulae, 1, 373 Ewald-Hartmann).

2 (f. 33). <**Pseudo-Clementis** epistulae 1-4, interprete Rufino Torano Aquileiensi presbytero> (M. P. G., 1, 463-509).

3 (f. 63^{v}). <**Pseudo-**>**Dionysii** <**Areopagitae**> epistula *de morte. sancti Pauli apostoli ad thimotheum.* Inc. *Saluto te. thimotheum discipulum.* Des. *quem decet gloria. Laus et cultus cum patre et spiritu sancto nunc et semper in secula seculorum. Amen* (Mombritius, Sanctuarium sive vitae sanctorum, II, f. 194^{v}-196).

4 (f. 71). <Opusculum de cultu B. Mariae Virginis et sacrarum imaginum>, scholastico more anno MCCCCLV excusum (cf. f. 87). Inc. <P>*ro parte negatiua. Primo arguitur sic. Omnis ydolatria ydeo prohibita quia grauissimum est peccatum.* Des. *Ita ergo debet esse jn ecclesiastica.*

5 (f. 138). De natura religionis. Inc. *Ut autem religionis naturam cognoscere ualeamus huius nominis originem inquiramus.* Des. *Sic ergo patet quid sit Religio et in quo perfectio religionis consistat etc.*

6 (f. 141). <Narratio sub Iustiniano imperatore reperta de genere Christi, Lauro Quirino interprete>. Inc. *Tempore iustinianj Imparatoris* (!). Des. *Quamobrem credere licet ueram fuisse Judei narrationem* (De editionibus cf. Fabricius, Codex apocryphus novi Testamenti, Hamburgi 1703, p. 371-372). Praemittitur (f. 140^{v}) epistula Iacobi Iulinaei, qua exemplar praedictae Narrationis Ioanni Baroccio Pergamensi episcopo mittit. Inc. *Inter maxima uota eximie presul.* Des. *Valeat ut opto felicissima uestra dominacio. Data Padue Quarto kl. Maij.*

7 (f. 144^{v}). Hymni [1] (f. 144^{v}) *Squalent arua. soli;* [2] (f. 145) *Obduxere polum nubila celi;* [3] (f. 145^{v}) *Tristes nunc populi;* [4] (f. 146) *Seuus bella serit barbarus horrens* (Chevalier, Rep. hymn., nn. 19406. 13975. 20591. 17770).

8 (f. 147-150. 155). **Leodrisii Crivelli** oratio habita *coram sanctissimo domino papa. pio. 2.° in sacro R.morum dominorum Cardinalium collegio 2° Noñ. Octobris 1458.* Inc. *Scio pater beatissime et clementissime. d*<*omine*>. Des. *sopite certe facte erant audito nominis et pontificatus tui felicissimo nuncio reujrescere iam et jn dies magis ac magis feruere cepisse.*

9 (f. 151). <Opusculum de diphthongis latinis>. Inc. *Diphthongi quibus ueteres utebantur latini, quattuor erant: uidelicet ae. oe. au. eu.* Des. *et in futuro coniunctiui coepero: foedus: poena. Has serues cupio diphthongos mille per annos, | Ut nostri possis reminisci semper amoris.*

10 (f. 158). Francisci de Mayronis ordinis Minorum (in ms. *predicatorum*) tractatus de indulgentiis. Inc. *Quodcunque ligaueris super terram* etc. *Duos*

fines ultimos futuros esse. Des. *quj solem suum orirj facit super bonos et malos et pluit super justos et injustos...* Sequuntur aliquot ⟨excerpta praesertim ex operibus eiusdem Mayronis⟩, videlicet: [1] (f. 182) de diabolo; [2] (f. 182^{v}) de iudicio extremo; [3] (f. 183) de anima; [4] (ibid.) de iis quae impediunt cogitationem mentis; [5] (f. 183^{v}) de gratia; [6] (f. 185) de nobilitate; [7] (f. 187^{v}) de confessarii obligatione sigillum servandi, et de quibusdam casibus ad sacramentum poenitentiae spectantibus. Primum inc. *Nota quod diabolus cum sit creatura spiritualis non habet aliquam figuram corporalem.* Ultimum inc. *In nomjne dominj. Amen. Cum a me fuerit quesitum an conffitentes* (!) *peccata sua fratri predicatorj.*

11. Carmina duo. [1] (f. 197). De simia matronam defunctam referente. Inc. *Viderat ancillas corpus uestire perempte.* Des. *Simia per triduum plębis in ore fuit.* [2] (f. 198). De fabro ferrario compatre mortis. Inc. *Compater ultro necis iam factus mulciber, illi.* Des. *Occupat. ille citus lumina claudit, obit.*

Codicem diversi librarii eiusdem fere aetatis partim lineis plenis (ff. 33-67. 71-137. 149-155. 158-196^{r}. 197-199) partim duabus columnis (ff. 1-30. 138-144) descripserunt. Tituli et litterae initiales in foliis 1-30 minio depicta; ceteris autem in foliis aut desiderantur aut atramento exarata sunt. Ff. 31-32. 68-70. 156-157. 196^{v}. 200. 201 vacua. De codicis descriptione cf. Arevalus ap. M. 81, 777-778.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

629 (olim 698 cf. f. II^{r}). Saec. XII in., membran., mm. 377 × 259, ff. II. 272 (+ f. 72^{a}, — ff. 44. 96. 255 librarii neglegentia omissis).

1. **S. Isidori Hispalensis** [1] (f. 2) De ortu et obitu Patrum, praemissis praefatione et indice (M. 83, 129-156); [2] (f. 6) ⟨Allegoriae quaedam sacrae Scripturae⟩ (M. ibid., 97-130). Des. *aeterne beatitudinis resurrectione curabuntur.*

2 (f. 11). **Ven. Bedae** De locis sanctis, epigrammate *Descripsi breuiter finesque situsque locorum* capitulisque praemissis (M. 94, 1179-1190).

3 (f. 14). **S. Isidori Hispalensis** Prooemia in librum Veteris ac Novi Testamenti usque ad v. *Tertiam autem* (M. 83, 155-178, A, 13), omissa praefatione.

4 (f. 18^{v}). **S. Iuliani** Prognosticon libri I-III (M. 96, 461-524). Praemittuntur: [1] (f. 17^{v}) auctoris epistula (M. ibid., 453-457); [2] (ff. 18. 21^{v}. 27) librorum capitula, quae singulis capitibus praefixa iterum invenies.

5 (f. 35^{v}). **Eusebii Pamphili** Historiae ecclesiasticae libri I-IX a Rufino translati, additis libris duobus, sc. X. XI, ab ipso interprete conscriptis (ed. Cacciari, Romae 1740-1741, voll. 2). Praeeunt: [1] (f. 35) translatoris epistula ad Chromatium (loc. cit., 1, p. 1-3); [2] (ff. 35. 42. 49^{v}. 57. 64. 72. 80. 86^{v}. 92. 97^{v}. 104. 109^{v}) capitula.

6 (f. 110ᵛ). **S. Isidori Hispalensis** Chronicon (M. 83, 1017-1058). Subnectuntur: [1] (f. 113ᵛ) catalogus regum Langobardorum et imperatorum Occidentis ab Adaloaldo ad Henricum III (M. G. H., Scriptores Langob., p. 518-519); [2] (f. 114) catalogus alter imperatorum Orientis ab Heracleone ad Alexium Comnenum.

7 (f. 121ᵛ). **⟨Pseudo-⟩Isidori** Decretales usque ad v. *in aduentu domini nostri ihesu christi seruetur. Datum kal. martii. Lampadio et oreste uu. cc. consulibus* (cf. Hinschius, Lipsiae 1863, p. 17-701, et p. XLI-XLII ubi codex noster classi A 2 tribuitur). Praemittuntur: [1] (f. 115) capitula praefationis ⟨Pseudo-Isidori⟩ et tituli decretalium summorum pontificum a s. Clemente ad s. Damasum (ed. cit., p. 1-16), subiuncta epitoma constitutionis ad Ablavium datae; [2] (f. 120) catalogus Romanorum pontificum a s. Petro ad Honorium II et, alia manu, ab Innocentio II ad Hadrianum IV, et, manu saec. XV, ab Alexandro III usque ad Eugenium IV (ex hoc ipso cod. ed. Vignoli, Liber pontificalis, Romae 1724, vol. 1, catalogus III). In hac canonum collectione complures epistulae et decretales desiderantur: decretalibus autem singulorum paparum uniuscuiusque pontificis vita praeponitur ex Libro pontificali desumpta. Canonum collectionem sequuntur: [a] (f. 243) Vitae Romanorum pontificum a Bonifacio II ad Hadrianum I (Duchesne, Liber pontificalis, p. 281-514); [b] (f. 268) capitula I-VII. IX. XI-XIII concilii Romani pro restauratione sanctae ecclesiae anno 1078 temporibus Gregorii VII celebrati (Labbe, 12, col. 620-622); [c] (f. 268ᵛ) *Ordo de discretione penitentie quem Gregorius papa constituit* (inc. *Ponunt canones peccantibus de quibusdam peccatis tres annos;* des. *ut unde caro sua affligitur. inde alii sustententur*); [d] (ibid.) Regula canonica Gregorii IIII papae (ex hoc cod. ed. G. Morin in *Revue bénédictine*, XVIII [1901], p. 179-183); [e] (f. 269ᵛ) Concilium Placentinum anno 1095 temporibus Urbani II celebratum usque ad cap. 14 inclusive (Labbe, 12, col. 824-825).

Codex duabus columnis eleganter descriptus. Tituli litteraeque maiores minio, litterae autem maximae interdum rubro illitae et saepe flavo, caeruleo, rubro colore depictae. Foliorum enumeratio inde a folio 120 duplex est, altera praecedentem continuat, altera nova est. Ff. Iʳ. IIᵛ. 17ʳ. 34. 114ᵛ. 218. 219. 270ᵛ vacua. Iᵛ, manu saec. XV, index non integer. IIʳ, manu saec. XVI, *Ortus et gesta sanctorum siluestrium*, et, manu saec. XVI ex., *698 v.* | *629 n.* 271ʳ, manu recentiori, *Sancta virgo Dorothea.* 271ᵛ quaedam parvi momenti saec. XV exscripta. Codicem complures viri docti descripserunt, quos inter Duchesne, Liber pontificalis, 1, CLXVIIII et seq. et Hinschius, Decretales Pseudo-Isidorianae, Lipsiae 1863, p. XLIX-LI.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

630. Saec. X, membran., mm. 426×331, ff. II. 321 (— f. 188 librarii oscitatione omisso).

⟨Pseudo-⟩Isidori ⟨Decretales⟩ (in ms. summo folii 1^r margine manus recentior inscripsit *Isidori hispalensis de sinodis et decretis liber perutilis.* Cf. Hinschius, Lipsiae 1863, p. 17-754, et p. LXI-LXIV ubi codex describitur et classi A/B tribuitur). Praemittuntur: [1] (f. I) catalogus Romanorum pontificum a s. Petro ad Nicolaum I; [2] (f. I^r) annotationes synodorum usque ad concilium Maticense, quod sequuntur numeri XXII-XXIX nullis conciliis adiectis et annotationes conciliorum Hispanorum ab Eliberitano usque ad Toletanum; [3] (f. II^r) ⟨Laterculus Polemii Silvii sive Schonhovianus⟩ (in ms. *Situs diuersarum prouinciarum*) usque ad n. VIII exclusive (Otto Seeck, Notitia dignitatum etc., Berolini 1876, p. 254-258); [4] (f. III) catalogus duodecim civitatum Belgicae secundae; [5] (f. IV) epistula formata Liutadi Vencensiensis episcopi ad Wenilonem archiepiscopum Rothomagensem an. 868 (edita est ex hoc ipso cod. in *Notices et exstraits des manuscrits,* 6, p. 277-278 in nota).

Adduntur in fine: [a] (f. 310) **Angilramni** capitula (in ms. litteris capitalibus *Ex grecis et latinis canonibus et synodis romanis atque decretis praesulum ac principum romanorum haec capitula sparsim collecta sunt et Angilramno Mediomatricae urbis episcopo Romae a beato papa Adriano tradita sub die tertio decimo Kalendas Octob. indictione nona quando pro sui negotii causa agebatur.* Hinschius, loc. cit., p. 757-769); [b] (f. 312) Disputatio imperatoris Constantii et Liberii Romani pontificis (cf. M. 8, 1360-1365; est alia versio: inc. *Constantius imperator dixit. Nosse te quod christianus sis,* des. *post tres dies nihil accipiens. missus exilio est*); [c] (f. 312^r) *Incipiunt nonnullę sanctiones sparsim collectę actionis primę sancti et magni calcidonensis concilii* (inc. *Cum in dei nomine,* des. *cum ueritate. hi duo libri membranacii. libri sancti quintini concilii sunt. et reliqua.* Mansi, 6, p. 563 sqq.); [d] (f. 321) Cassiodori Hist. tripart. XII, 8-11 (M. 69, 1208-1212); [e] (f. 321^v) pars epistulae Pelagii II a v. *Quod enim in canonibus legitur* ad v. *non solum extorris. sed* (Hinschius, loc. cit., p. 726, lin. 8-727, lin. 2).

Codex duabus columnis exaratus in duo volumina dispertitus est, quorum prius usque ad f. 182 pergit, alterum reliqua complectitur. Litterae maximae interdum rubro ac viridi colore, raro variis coloribus, saepe minio excultae sunt; litterae maximae aut rubro, aut viridi, aut nigro colore exscriptae; tituli minio aut rubro et herbaceo colore alternis lineis interdum litteris uncialibus et saepe capitalibus rusticis eleganter scripti. Foliorum margines lemmatis, variis lectionibus, additamentis conspersae. Ff. I^v. II. 1^r, col. 2 duabus manibus saec. IX ex. descripta. Ff. 126^v. 296^v. 309^v. 321^v vacua. I^r, manu saec. XV, *Hic liber spectat ad usum Iohanis* (Geoffroy?) *episcopi atrebatensis.* 321 dimidiatum nova membrana refectum. Codicem recensuit Hinschius (loc. cit., p. LXI-LXIV), perperam tribuens saec. XI-XII.

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

631 (olim 1880, cf. f. I^r). Saec. XIII, membran., mm. 426 × 301, ff. 466.

⟨**Pseudo-**⟩**Isidori** Decretales (in ms. f. 5 *In isto uolumine continentur canones decreta. et decretales epistole et concilia infrascripta sicut per folia in ista tabula sunt signata.* Cf. Hinschius, Lipsiae 1863, p. 17-754, et p. LVIII-LX ubi codex describitur et classi B assignatur).

Praemittuntur: [1] (f. 1) tabula codicis, quae f. 342 prosequitur; [2] (f. 6^v) Nomina provinciarum Romani imperii (cf. Otto Seek, Notitia dignitatum etc., Berolini 1876, p. 254-260); [3] (ibid.) ⟨Notitia Galliarum⟩ (in ms. *Nomina civitatum Galliae.* Otto Seeck, loc. cit., p. 262-274); [4] (f. 7^v) catalogus imperatorum Romanorum a Iulio Caesare Augusto ad Henricum IV (1056-1106); [5] (ibid.) catalogus Romanorum pontificum a s. Petro ad Ioannem XXI (1276-1277).

Adduntur in fine: [1] (f. 326^v) **Angilramni** capitula (in ms. *Incipiunt capitula collecta ex diuersis concilijs. siue decretum romanorum pontificum ab Agilramno metense episcopo et adriano pape oblata.* Hinschius, loc. cit., p. 757-769); [2] (f. 329) *Exceptiones ex diuersis constitutionibus de rebus ecclesiasticis* (inc. *Nec sancta synodus nulli licentiam concedit res ecclesie alienare;* des. *morti corporaliter nichil ingressus est*); [3] (f. 338^v) Disputatio (in ms. *Altercatio*) imperatoris Constantii et Liberii Romani pontificis (cf. M. 8, 1360-1365; est alia versio: inc. *Constantinius* (!) *imperator dixit: Nosce* (!) *te uolo;* des. *post tres dies nichil accipiens missus exilio est*); [4] (f. 339) ⟨Collectio Dionysio-Hadriana⟩ (de editionibus cf. Maassen, *Geschichte der Quellen und der Literatur des canonischen Rechts,* Gratz 1870, p. 444); [5] (f. 406^v) catalogus provinciarum Gallicarum; [6] (f. 407) excerpta ex conciliis Chalcedonensi et Sardicensi et epistulis s. Gregorii Magni; [7] (f. 408) sancta synodus VI generalis, Constantinopolitana III (est versio latina. Labbe-Coleti, VII, Venetiis 1729, col. 614-1160). Verbis *indictione XV* subicitur *Gloriam* (!) *excelsis deo et in terra pax hominibus bone uoluntatis. Gloria indiuidue trinitati. scriptus est enim hic codex temporibus domini sergij sanctissimi ac beatissimi pape in patriarchio sancte ecclesie romane reconditus. Deo gratias. Amen.*

Codex duabus descriptus columnis in duo volumina dispertitus est, quorum prius ff. 1-235, alterum reliqua complectitur. Litterae maximae aeque ac maiores rubro caeruloque colore distinctae; initiales capitulorum plerumque rubro et caeruleo colore alterna vice exscriptae; tituli minio depicti. F. I^r, manu saec. XVI ex., *1880 v.* | *631 n.* I^v possessoris nota bis repetita et prima vice aliquantum erasa *Iste liber est reuerendissimi*

patris et domini domini Petri Cardinalis Rothomagensis, deinde, manu saec. XVI, *Ex pluteo VII.° in quo extant Canonistae. In bibliotheca publica. Ad sinistram ingredientibus per portam maiorem Bibliothecae Apostolicae.* 1r ornamentum conspicitur auro, rubro et viridi colore mediocri arte depictum. F. 466 vacuum. Codicem recensuit Hinschius, op. cit., p. LVIII-LX.

In tegumentorum dorsis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

632. Saec. XII, membran., mm. 295 × 195, ff. 208 (+ ff. 105a. 115a. 185a librarii oscitatione omissis).

1. **S. Isidori Hispalensis** [1] (f. 1) epistula 4 (M. 83, 899-902); [2] (f. 3) Sententiarum libri I-III cum capitulis singulis libris et capitibus praefixis (M. ibid., 537-738).

2 (f. 115av). **Smaragdi** abbatis Diadema monachorum cum prologo et capitulis, quae singula singulis capitibus iterum praefixa sunt (in ms. *Incipit libellus smaragdi quem de diuersis uirtutibus collegit. et ei nomen diadema monachorum imposuit. quia sicut diadema gemmis. ita et hic libellus fulget uirtutibus.* M. 102, 593-690).

Codex satis diligenter descriptus titulos litterasque maiores pariter ac maximas minio exhibet depictas. Notabilia et auctoritates manus saec. XV-XVI hic illic in marginibus apposuit. Summi foliorum margines madore deturpati. F. 114v vacuum. 208v notula saec. XIV maxima ex parte erasa, cuius praecipua verba haec sunt: *Ego petrus* ||||||| *de aquila uendidi fratri Iohanni* |||||| ||||||||| *de teramo* etc.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

633. Saec. XII, membran., mm. 232 × 161, ff. 111.

S. Isidori Hispalensis Sententiarum (f. 1) liber I; — (f. 27) lib. II; — (f. 63) lib. III (M. 83, 537-738).

Codex rescriptus est; sed prioris scripturae vestigia tantum hic illic supersunt. Tituli, litterae initiales singulorum capitum et numeri Romani minio depicti; initiales autem singularum verborum comprehensionum plerumque rubro colore tactae sunt. Quaterniones sunt numero 14, et singuli, praeter novissimum, cuius folium postremum abscissum fuit, in margine ultimi folii notis Romanis signati sunt. In littera prima libri I signum ┼ exstat ad instar ornamenti. In capite folii 1r manus recentior titulum *Isidorus de summo bono* et notulam numeralem *114* inscripsit; in margine autem inferiore eiusdem folii, praeter recentem codicis notulam, verba insunt *Bibliothecę apostolicae,* manu saec. XVI descripta. F. 111 recens refectum continet in altera pagina complures calami probationes, quas inter nomen *pamphili* occurrit, scutum cum duobus balteis pinnatis atramento delineatum, notulam possessoris maxima ex parte erasam et, manu saec. XVI, *Ex plut⟨e⟩o 3.° bibliothecę magnę secretae.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

634. Saec. XI. XII-XIII, membran., mm. 255 × 178, ff. 93.

1 (f. 2). **S. Martini Dumiensis** Formula honestae vitae (in ms. *Incipit libellus de quatuor virtutibus. prudentia. fortitudine. temperantia. iustitia. qui pretitu-*

latur formula vitę honestę. editus a quodam Martino episcopo. ad Mironem regiem!), praevia epistula ad Mironem (M. 72, 21-28).

2 (f. 8v). **S. Ambrosii Autperti** sermo De cupiditate (in ms. *Incipit sermo Ambrosii Autberti BRBI* (corrige *Beneuentani*) *de cupiditate. viris secularibus valde utilis. habens Sripturarum testimonia octoginta et eo amplius lege quicumque ad edificationem.* M. 89, 1277-1299).

3 (f. 23v). 〈**Pseudo-**〉**Cypriani** De duodecim abusivis saeculi (in ms. *Incipit epistola sancti Cypriani martiris*... Cypriani opp., ed. Hartel, p. 152-173).

4 (f. 36v). **S. Augustini** De disciplina christiana (in ms. ... *christianorum*. M. 40, 670-678).

5. Anonymi sermones. [1] (f. 46). *Respiciens a longe ecce uideo*... Inc. *Qui tantum uerba sectatur nichil habebit. qui possessor est mentis diligit animam suam.* Des. *ut saluator dignetur uas cordis nostri inhabitare per gratiam. Quod ipse prestare dignetur.* [2] (f. 46v). *Ecce dominus ueniet et omnes sancti eius cum eo*... Inc. *Quomodo dominus uenturus sit ad iudicium.* Des. *illustrabit in celo. quo nos perducat. Qui uiuit et regnat.* [3] (f. 47). *Rex aduenit christus*... Inc. *In evangelio hodierno dicitur. celum et terra transibunt.* Des. *ut in aduentu suo conferat gratiam et in futuro gloriam quod ipse prestare dignetur.* [4] (f. 47v). *Preparare in occursum dei tui israel*... *Pauper et creditor obuiauerunt sibi.* Inc. *Creditor est predicator qui uerbi diuini.* Des. *et in seculo perducamur ad gloriam.* [5] (f. 48). *Ierusalem surge et sta in eccelso*... Inc. *Sapienss dicit. Respicite filii nationes hominum.* Des. *in secundo aduentu letificetur in gloria.* [6] (f. 49). *Preparare in occursum dei tui israel.* Inc. *Quatuor sunt aduentus. Primus a sinu patris.* Des. *Quod ipse preparare digneris. Per d.* [7] (ibid.). *Gloria in excelsis deo*... Inc. *Solis angelis permittitur predicare christi natiuitatem.* Des. *Ad quam nos perducere dignetur etc.* [8] (f. 49v). *Paruulus natus est nobis.* Inc. *Nux uacua uel forte in se uermen continens.* Des. *oculo misericordie respiciat exeuntes in mundo. quod ipse prestare dignetur.* [9] (f. 50). *Media nocte clamor factus est*... Inc. *Tres sunt noctes. prima caligo.* Des. *ad quam nos perducat puer hodie natus qui est benedictus in secula seculorum amen.* [10] (f. 50v). *Inuocate nobis nouale*... Inc. *De hac die solet dici quid est.* Des. *ad quam nos perducat qui uiuit et regnat amen.* [11] (f. 51v). *Omnes de saba uenient*... Inc. *Qui custodit mandatum custodit animam suam.* Des. *Quod ipse prestare dignetur amen.* [12] (f. 52v). *Transeamus usque bethlem*... Inc. *Hoc uerbum quod factum est.* Des. *Quod nobis concedat qui uiuit et regnat.* [13] (f. 53). *Ibi Beniamyn adolescentulus*... Inc. *Visitans speciem tuam.* Des. *letabimur in ipso et in deo. Quod ipse prestare dignetur.* [14] (f. 54v). *Postquam conpleti sunt dies purgationis*... Inc. *Non fuit causa quare beata uirgo.* Des. *Ite maledicti in*

ignem eternum. [15] (f. 55). *Gaude et letare syon...* Inc. *syon speculatio a specula uel speculo.* Des. *Ego odor etc. Quod ipse prestare dignetur.* [16] (f. 55v). *Descendit dilectus meus...* Inc. *Qui uerbum dei audire desiderat.* Des. *qui pro nobis uoluit incarnari. Qui viuit et regnat.* [17] (f. 57). *Quasi mirra electa...* Inc. *In apokalypsi legitur.* Des. *Quem fructum nobis conferat.* [18] (f. 58). *Dilectus meus mihi...* Inc. *Sicut ille qui gariopholum.* Des. *merito eum nominare debemus corde et ore. Per.* [19] (f. 58v). *Egredietur uirga de radice iesse etc.* Inc. *Rex terrenus in loco pauperi.* Des. *neque cor peccatoris opera sine labore penitentie* etc. [20] (f. 59). *Nescitis quod hii qui in stadio currunt...* Inc. *Ecclesiasticus. fili accedens... Nunc christiani accedentes ad seruitutem.* Des. *et immundus non pertransibit per eam.* [21] (f. 59v). *Increpasti superbos...* Inc. *Ecclesia reducit his diebus ad memoriam.* Des. *recuperare per penitentiam quod amissum est per negligentiam sui ignorantiam Prestante d.* [22] (ibid.). *Exiit qui seminat seminare...* Inc. *Dauit* (!) *ostendit quare audiendum sit uerbum dei.* Des. *qui pro nobis animam suam tradidit christus dominus noster qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.* [23] (f. 60). *Adam ubi es?* Inc. *Rogate dominum nostrum ut per suam dulcem pietatem concedat.* Des. *introducat in regnum quod per adam amissum per eum recuperemus. Quod ipse prestare dignetur. Per eundem.* [24] (f. 62v). *Emendemus in melius que ignoranter peccauimus.* Inc. *Erunt qui docti fuerint sicut splendor firmamenti.* Des. *Ad quam nos perducat... Amen.* [25] (f. 63v). *Nolite diligere mundum...* Inc. *Est inimicus qui genus humanum excecat et uoluptatibus allicit.* Des. *gratie uere penitentie nobis inspiret...* [26] (f. 64). *Miserere mei fili dauit. filia mea a demonio uexatur.* Inc. *Mulier hec orans pro filia est.* Des. *Quod nobis prestet dominus noster ihesus christus amen.* [27] (f. 65). *Cum fortis armatus custodit atrium...* Inc. *De fideli amico bona gratanter audimus.* Des. *ad quod nos perducat qui sine fine.* [28] (f. 65v). *Letare ierusalem et conuentum facite...* Inc. *Nostre auctoritatis sunt ista tractata.* Des. *Ad quam nos perducere dignetur qui vivit et regnat.* [29] (f. 67v). *Hodie si uocem eius audieritis etc.* Inc. *Mater ecclesia que ac* (!) *die passionem domini recolere incipit.* Des. *Venite benedicti patris mei...* [30] (ibid.). *Exulta filia syon. iubila filia ierusalem...* Inc. *Tempus flendi et tempus ridendi.* Des. *eterne pacis uisionem. Ad quam nos perducat ...* [31] (f. 68). *Hoc sentite in uobis quod et in christo ihesu.* Inc. *Quatuor sentite* (corr. *sentire*) *debemus in christo. humilitatem in natiuitate.* Des. *Alter alterius honera* (!) *portabit et cetera.* [32] (f. 68v). *In cena domini.* Inc. *Convenie⟨n⟩tibus uobis in unum etc. Apostolos reprehendit.* Des. *et ad presentem corporis participationem peruenietis Per omnia secula.* [33] (f. 69v). *Lavamini mundi estote...* Inc. *Arbori aride conueniunt tria.* Des. *uiuit et Regnat deus per omnia secula seculo-*

rum amen. [34] (f. 70). *Occiditur christus et non erit eius populus...* Inc. *Christus pro nobis mortem sustinuit.* Des. *ut de eius mereamur esse familia. Per omnia secula...* [35] (f. 71). *Surrexit dominus vere...* Inc. *Post resurrectionem apparuit discipulis quinquies ipsa die.* Des. *et significatur excelsa uita contemplationis ubi dominus apparet.* [36] (f. 71ᵛ). *Vincenti dabo manna absconditum.* Inc. *Hic innuit quod in bello sumus contra hostem tripliciter.* Des. *et sic custodiamus ut in egressu a corpore et cetera.* [37] (f. 72). *Maria Magdalena et Maria iacobi et salome...* Inc. *ut ait propheta hominis est lingua preparare.* Des. *et tunc ad robur dabitur septiformis spiritus gratia. Quam nobis prestare dignetur etc.* [38] (f. 73). *Pascha nostrum immolatus est christus...* Inc. *Hodie celebrat ecclesia pascha idest transitum domini.* Des. *quatenus tandem eius membra effecti ad christum transeamus. Amen.* [39] (f. 74). *Petite et accipietis...* Inc. *Cum pauper est ascensurus.* Des. *ut portas paradysi nobis aperiat nobis* (deletum) *christus filius dei uiui.* [40] (f. 74ᵛ). *Eleuatus est sol et luna stetit in ordine suo.* Inc. *Hec sunt uerba abacuc. Recte postquam eleuatus est sol.* Des. *ut nos diuinitatis sue tribuat esse participes. Qui cum deo* etc. [41] (f. 76). *Cum uenerit paraclytus. ille arguet mundum...* Inc. *De tribus arguet mundum de peccato iusticia et iudicio.* Des. *Arguet et de iudicio ut incutiat timorem.* [42] (f. 76ᵛ). *Descendet ignis domini de celo...* Inc. *Ignis iste spiritum sanctum significat.* Des. *ignis de celo et cetera.* [43] (f. 76ᵛ). *Effundam spiritum meum super semen tuum...* Inc. *semen populi appellat primitos discipulos.* Des. *omnia opera nostra operatus es nobis.* [44] (f. 77). *Gratia domini nostri ihesu christi...* Inc. *Epistola eiusdem diei predicatori necessaria.* Des. *Quod ipse prestare dignetur...* [45] (f. 77ᵛ). *Inter natos mulierum non surrexit maior iohanne. baptista.* Inc. *Cum laudat et glorificat.* Des. *Qui uenturus est iudicare seculum per ignem.* [46] (f. 78). *Abierunt moyses et iosue...* Inc. *Moyses significat petrum.* Des. *Quia christus quos aqua baptismatis lauit. hos paulus lacte doctrine pauit.* [47] (f. 78ᵛ). *Neptalim ceruus emissarius...* Inc. *Quis umquam audiuit ceruum loquentem?* Des. *nos intelligere et custodire concedat. Qui uiuit et regnat.* [48] (ibid.). *Sancta maria ora pro nobis...* Inc. *Triplici morbo maxime laborabat homo.* Des. *ad portam perducat tranquillitatis. eternę.* [49] (f. 79). *In omnibus requiem quesiui...* Inc. *loquitur sapientia patris.* Des. *premium promittit corone eterne. Quam nobis prestare dignetur.* [50] (f. 79ᵛ). *Orietur stella ex iacob...* Inc. *Hęc sunt uerba balaam cui collocuta est potestas.* Des. *Ad portum eterne felicitatis peruenietis.* [51] (f. 80). *Ego quasi therebintus extendi ramos meos...* Inc. *Therebintus est arbor parua.* Des. *Sunt enim rami honoris et gratię.* [52] (f. 80ᵛ). *Factum est prelium magnum in celo...* Inc. *In persona predicatoris ysaias loquens ait ve*

michi. Des. *ut ad angelos perueniat quod ipse prestare dignetur.* [53] (f. 81v). *Dignus es domine accipere librum...* Inc. *In laudem agni occisi cantant laudem deo omnes sancti.* Des. *honor et uirtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen.* [54] (f. 82v). ⟨In festo s. Martini⟩. Inc. *Unius mensure erant uniuersa tentoria. In tabernacula preter pelles et saga erant tentoria.* Des. *talis igitur et tanti patroni precibus etc.* [55] (f. 83v). ⟨In dedicatione ecclesiae⟩. Inc. *Templum domini sanctum est quod estis uos. Quanta uis sit petere in dedicatione.* Des. *et perducet nos ad gaudia paradysi. prestante domino nostro ihesu christo.* [56] (f. 84). *Nescitis quoniam corpora uestra templum sunt spiritus sancti.* Inc. *Hec apostolus dicebat de templo cordis.* Des. *cui nostrum sacrificium hodie sit acceptum. Amen.* [57] (f. 84v). *Erexit i⟨acob⟩ lapidem in titulum...* Inc. *Iacob pater celestis erexit lapidem.* Des. *iam desideranti mihi nil rescribas attamen ipse ueni.* [58] (ibid.). *Deum time.* Inc. *Salomon quem pre cunctis regibus insigniuit dominus talento scientie.* Des. *et in futuro per ipsum et in ipso gloriari.* [59] (f. 85v). *Nemo potest duobus dominis seruire.* Inc. *Quomodo uerbum dei audiendum sit docet yhesus.* Des. *quam abscondisti timentibus te.* [60] (f. 86). *Estote imitatores dei...* Inc. *Mater nostra est ecclesia que nos in fide genuit.* Des. *et filii dei erimus in presenti per gratiam et in futuro per gloriam.* [61] (f. 86v). *Omne datum optimum...* Inc. *Seculares uulgo dicere solent omne bonum a terra prouenit.* Des. *quod ipse prestare dignetur pater luminum...* [62] (f. 87). *Simile est regnum celorum homini regi...* Inc. *Satisfacere non potest in reddenda ratione.* Des. *et nos in gaudium introducet eternum.* [63] (ibid.). *Cuius est ymago et superscriptio? Dicunt ei cesaris.* Inc. *Cum proles parentibus filiatur.* Des. *Quam perseuerantiam nobis concedat...* [64] (f. 87v). *Protector noster aspice deus...* Inc. *Rex terrenus dilectum aliquem mittit in domum.* Des. *Ad quam nos perducat qui sine fine uiuit et regnat.* [65] (f. 87v). *Surgens ihesus imperauit...* Inc. *Intrante ihesu in nauiculam.* Des. *Quod ipse prestare dignetur...* [66] (f. 88). *Misereor super turbam...* Inc. *Si quis puer a patre.* Des. *piam conmunionem retinens.* [67] (f. 88v). *Misereor super turbam...* Inc. *De .VII. panibus et paucis pisciculis.* Des. *carnalis cupiditas. que radix est omnium malorum.* [68] (ibid.). *Non ueni mittere pacem in terra...* Inc *Cum quilibet tres hostes habeat.* Des. *gladium quod est uerbum dei. exercituum habeamus.* [69] (f. 89). *Homo quidam erat diues.* Inc. *Tria in hoc evangelio notantur principaliter.* Des. *in libro uite qui non fuerit inscriptus.* [70] (ibid.). *Nisi abundauerit justicia uestra...* Inc. *Christianis dicitur ut fides eorum habundet.* Des. *et illuminationem uerbi dei.* [71] (ibid.). *Beati mortui qui in domino moriuntur...* Inc. *Multiplex est mors. In spiritu moritur homo.* Des. *Quod nobis cantare concedat.*

etc. [72] (ibid.). *Et ego disponam uobis sicut disposuit etc.* Inc. *Sicut pater familias cartas.* Des. *Qui amicus est huius mundi. inimicus dei constituetur.* [73] (f. 89^{v}). *Nemo potest duobus dominis seruire... Mammon diabolus est.* Des. *unde uincenti dabo edere de ligno etc.* [74] (ibid.). *Cadent in retiaculo eius...* Inc. *Retiaculum illud est rete diaboli.* Des. *Inuidia habet tristiciam detractionem et simulationem.* [75] (ibid.). *Petite et accipietis etc.* Inc. *Petite orando. Oratio enim ualde est neccessaria.* Des. *petite et accipietis.* [76] (ibid.). *Apprehendite disciplinam...* Inc. *Qui scolam tenet.* Des. *honor et gloria eterna.* [77] (f. 90). Parva sermonum fragmenta. I inc. *Quemadmodum gallina etc. Gallina domino conparatur.* VI inc. *Adhuc ignis in domo impii etc. Aduerbium adhuc.* [78] (f. 90^{v}). *Alas suas ad austrum.* Inc. *Per naturas brutorum instruit dominus rationalem creaturam.* Des. *in radios ueri solis defigemus.* [79] (ibid.). *Deus hebreorum uocauit nos ibimus uiam trium dierum ...* Inc. *De uia triplex proponitur questio,* Des. *ad terram promissionis perueniamus. Quod nobis prestare. dignetur.* [80] (f. 91). *Vinee florentes odorem dederunt.* Inc. *Hoc est fideles anime.* Des. *Quod nobis concedat qui sine fine vivit et regnat.* [81] (f. 91^{v}). *Qui operatur terram suam...* Inc. *Qui abscondit frumentum. maledicetur in populis.* Des. *quem nobis prestare dignetur.* [82] (f. 92^{v}). *Oculus jacob in terra frumenti et uini...* Inc. *Vere penitens more cerui.* Des. *quod ipse prestare dignetur.* [83] (ibid.). *Nolite diligere mundum...* Inc. *Est inimicus qui genus humanum excecat.* Des. *sine fine vivit et regnat.* [84] (ibid.). *Benedixisti domine terram tuam...* Inc. *Dictum est ade. Maledicta terra.* Des. *et dei benedictione repleamur. Prestante domino.* [85] (ibid.). *Nuper hunc locum luce. Qui uos audit me audit.* Inc. *dicit glosa. jn audiendo.* Des. *qui corda auditorum conpungere nititur.* [86] (f. 93^{v}). *Sicut tinea ....* Inc. *In mensa augustini. Quisquis amat dictis absentium rodere uitam.* Des. *ut exemplum artius* (!) *nostre imprimeret memorie.*

Codex duobus constat fasciculis, quorum prior saec. XI descriptus ff. 1-45, alter saec. XII-XIII reliqua complectitur. Prioris fasciculi litterae maximae variis coloribus aut minio depictae; tituli litteraeque maiores rubro exscripta; alterius autem fasciculi tituli ac litterae initiales desiderantur, spatiis ad initiales excipiendas vacuis relictis. 45^{v} pauca erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii exhibentur.

635. Saec. X, membran., mm. 242 × 160, ff. 109.

Ven. Bedae Super parabolas Salomonis allegoricae expositionis libri I-III (in ms. *Incipit liber Salomonis et apositio* (!) *Bede venerabilis presbiteri.* M. 91, 937-1052). Desunt verba « occulti inspectoris-destruatur » (M. ibid., 103, A - 1010, D, 2).

Codex sat diligenter descriptus titulos habet maiusculis rusticis exaratos litterasque initiales primi et secundi libri variis coloribus depictas. Correctiones manus priore paulo recentior, glossas et additamenta manus saec. XII tum inter lineas tum in marginibus perraro notaverunt; manus autem saec. XV notabilia et notas passim in marginibus apposuit. Exstant in marginibus inferioribus foliorum 73.v 77.r 77v quaedam saec. XII conscripta, quae recensere operae pretium non visum est. Ff. 108. 109 admodum erasa. Foliorum ordinem paululum turbatum sic restitues: 72. 76. 74. 75. 73. 77.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

636. Saec. XII-XIII, membran., mm. 311 × 202, ff. 127.

1. **Ven. Bedae** opera. [1] (f. 1v). De tabernaculo et vasis eius ac vestibus sacerdotum libri I-III cum capitulis libri I eidem libro praefixis (M. 91, 393-498). In cod. liber I inscribitur *De tabernaculo federis* et lib. II *de uestibus aaron et de ornamentis tabernaculi.* [2] (f. 72). De locis sanctis libellus, praeviis versibus *Descripsi breuiter fines situsque locorum* etc. et capitulis (Geyer, Itinera Hierosolymitana saeculi IIII-VIII, Vindobonae 1898, p. 301-324).

2 (f. 81). **S. Adamnani** abbatis Hiiensis De locis sanctis libri I-III (Geyer, ed. cit., p. 221-297). Praemittuntur: [1] (f. 78) Ven. Bedae Hist. eccl. V, 15-17 (in ms. *Narratio eiusdem viri venerabilis in quinto hystorię ęcclesiastice libro. capitulo .XV. De domino abbate Adamnano. arculfo referente Galliarum episcopo. librum composuit de sanctis hierosolimorum locis.* Inc. *Descripsit adamnanus presbiter et abbas uir bonus et sapiens et scientia scripturarum nobilissime instructus. unitatis ac pacis studiosissimus de locis sanctis librum legentibus multis utillimum.* M. 95, 256, A, 2 - 258); [2] (f. 8v) prologus auctoris (Geyer, ed. cit., p. 221); [3] (ibid.) capitula quae singulis capitibus iterum praefiguntur; [4] (f. 80v) epilogus *Obsecro - non negligat,* qui in editione libro III subtexitur et in ms. sub titulo prologi libri III exhibetur.

3 (f. 99). **Antonini Placentini** martyris Itinerarium (in ms. *Relatio Beati antonini Martyris De Locis transmarinis sacris.* Ex hoc ipso cod. ed. Tobler, Itinera et descriptiones terrae sanctae, Genevae 1877, p. 119-138).

4 (f. 107v). S. **Eucherii** epistula ad Faustinum presbyterum ⟨De locis sanctis⟩ (ex hoc ipso cod. ed. Tobler, ed. cit., p. 51-54).

5 (f. 109v). **Gregorii Turonensis** Miraculorum libri 1 capp. 1-29 (in ms.... *ex libro .. primo De miraculis sanctorum quedam excerptio.* M. G. H. Scriptores rerum Merovingicarum, 1, 488, lin. 19-505, lin. 23, usque ad v. *distructum*) cum capitulis singulis capitibus praefixis.

6 (f. 119v). *De septem spectaculis mundi.* Inc. *Plerique philosophorum dum studiis litterarum uacant.* Des. *nisi cum dominus mundum dissolui preceperit.*

7 (f. 120^{v}). *De septem miraculis.* Inc. *Primum est ergo omnium. maris occeani* (!) *commotio.* Des. *debeat nocte consurgere uel dominum deprecari.*

8 (f. 122). ⟨Pseudo-⟩Bedae *De septem miraculis mundi.* Inc. *Primum miraculum est. romę saluatio* (cf. M. 90, 961-962).

9 (f. 122^{v}). **Ven. Bedae** Hymnus de die iudicii usque ad vers. *Insuper omne bonum cunctis deus ipse ministrat* (M. 94, 633-637, A, 1).

10 (f. 124^{v}). *Versus utillimj de contemptu seculi.* Inc. *Vox diuina sonat quod nemo spem sibi ponat.* Des. *Gaudia iustorum sed nec tormenta reorum.*

11 (f. 125). *Versus de sancta Maria* (Chevalier, Repert. hymn., n. 10862). Sequuntur excerpta quaedam de rebus mirabilibus urbis Romae, videlicet: [1] (f. 125^{r}) *Temporibus sancti Silvestri - et sic diuiserunt se* (Parthey, Mirabilia Romae, Berolini 1869, p. 31, lin. 3-32); [2] (f. 125^{v}-127) de muro Urbis, de portis, de arcubus, de montibus, de thermis, de palaciis, de theatris, de pontibus, ⟨de sancta Maria in Capitolio⟩, de caballo in campo Lateranensi ⟨quare factum sit Pantheon, de caballis marmoreis in Roma, de columpnis⟩ (ed. Alberti, p. 22, 2-34, 18-36, 2-37, 2).

Codex binis columnis descriptus in duo volumina dispertitus est, quorum prius ff. 1-71. 124-127, alterum reliqua complectitur. Litterae initiales rubro et viridi colore alterno depictae, tituli minio. Correctiones alia manu marginibus appositas librarius ipse, ut videtur, textui inseruit. Singuli quaterniones alphabeti litteris in ultimo folio distincti sunt. F. 124^{r} vacuum. 1^{r} parvum excerptum ex Beda, manu saec. XIV, notula *Ex pluteo 4°* (et supra *X*) *bibliothecae magnae secretae* manu saec. XVI, et margine inf. nota numeralis *XXV.* In marginibus inf. foliorum 124^{v}. 125^{r} quaedam calami probationes. 127^{v}, manu ipsius librarii, *Liber sancte Marie de esrom* et, manu saec. XIV, *Liber sancte Marie de esrom quem abstulerit anathema sit Amen.* Sequitur verbum, quod non legi, dein *Non videat christum quisquis furabitur istum.* In primo custodiae folio alterius voluminis scriptum legimus: *Questi opuscoli erano parte del Codice antecedente 636. Allorquando fu rilegato furono rubati questi opuscoli, riserbando ad arte il primo, e gli ultimi del manoscritto. Nel dì 31 Agosto 1811 furono rivendicati alla biblioteca Vaticana con altri molti dal primo Conservatore della Biblioteca Angelo Battaglini.*

In tegumenti dorso prioris voluminis stemmata Pii IX et A Mai card. bibliothecarii; volumen alterum tigrina pelle contectum.

637. Saec. IX, membran., mm. 410 × 285, ff. 160 (+ ff. 106-108 librarii neglegentia bis numeratis).

1 (f. 1^{v}). **Ven. Bedae** Expositionis in s. Marci evangelium ⟨liber I⟩ — (f. 14 col. 2, lin. 34) ⟨II⟩; — (f. 26^{v}, col. 2, lin. 15) ⟨III⟩; — (f. 39^{r}, col. 2, lin. 32) ⟨IV⟩ (M. 92, 133-302). Praemittuntur: [1]) ⟨auctoris epistula ad Accam⟩ (M. ibid., 131-134); [2]) capitula evangelii (Wordsworth-White, Novum Testamentum, Oxonii 1891, p. 174, col. 1-186).

2 (f. 53). **S. Ambrosii** Expositionis evangelii (in ms. *in euangelio*) secundum Lucam liber I; — (f. 58^{r}) II; — (f. 67) III; — (f. 73) IV; — (f. 79) V; — (f. 86^{r}) VI; — (f. 93^{v}, col. 2, lin. 28) VII; — (f. 107, col. 1, lin. 3 ab imo) VIII; — (f. 113^{v}, col. 2, lin 22) IX; — (f. 114^{v}, col. 2, lin. 25) X (M. 15, 1607-1944). Sequuntur (f. 125) verba libri IX *ut detur mihi sermo - Domini est enim terra* (M. ibid., 1887, B, 12 - 1893, A, 4), quae suo loco omissa duabus manibus suppleta sunt, quarum altera ipsius librarii aequalis, altera saec. XI.

3 (f. 126). ⟨Collectanea ex s. Augustini tractatibus in evangelium s. Ioannis⟩. Inc. *In nomine dei patris et filii et spiritus sancti. In principio erat uerbum ; qua similitudine intellegitur uerbum substanciale uerbum et in ipso homine quod manet intus. Quod uere spiritaliter dicitur quod intellegitur de sono non ipse sonus.* Mutila des. (XXI, 17) *Haec omnia mala ab eo uelut fonte manant: quod primum posuit semetipsos amantes, merito dicitur petro diliges me ? et respondit. amo te. eique refertur. pasce agnos meos: non sint ergo semetipsos amantes qui pascunt oues christi. Ne uelint ex illis lucra conquirere sicut* (cf. M. 35, 1379-1968).

F. 124^{v}. *Ad mandatum in cęna domini* hymnus. Inc. *Tellus ac ęthera iubilent | in magni cęna principis* (Chevalier, Repertorium hymnologicum, n. 20271).

Codex duabus columnis non una manu exaratus est. Tituli qui exstant litteris capitalibus vel uncialibus exscripti sunt. Correctiones et additamenta ipsi praesertim librarii in marginibus et in textu ipso addiderunt; manus autem saec. X hic illic eos locos notavit qui homiliis idonei sunt, additis in marginibus primis evangelii verbis feriae vel dominicae. Margines inferiores complurium foliorum excisi. In summo folii 1^{r} margine, manu, ut videtur, saec. X *Liber s. Vivencii si quis illum abstulerit. anathema sit. maranatha. amen.* 124^{v} imago Iesu cruxi affixi rudi arte delineata. Post f. 125 folia duo excisa fuerunt, eorumque loco folium unum (mm. 297 × 178) suppletum est, saec. XI exscriptum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii impressae sunt.

638. Saec. XI, membran., mm. 365 × 261, ff. 174.

Ven. Bedae Expositionis in s. Lucae evangelium libri I-VI (M. 92, 307-634). Praemittuntur: [1] (f. 1) epistula adhortatoria Accae episcopi ad Bedam presbyterum (M. ibid., 301-304); [2] (f. 1^{v}) epistula responsoria ven. Bedae ad Accam episcopum (M. ibid., 303-308); [3] (f. 3) capitula evangelii (Wordsworth-White, Novum Testamentum, Oxonii 1893, p. 274, col. 1 - 306).

Sequuntur: [1] (f. 171). ⟨**Pseudo-Augustini** fragmentum sermonis Contra Iudaeos, paganos et Arianos⟩. Inc. *Vos inquam conuenio o iudei.* Des. *proprietas non adeo potuit obseruari. Credo iam uos o inimici iudei tantis testibus ita*

obrutos confutatosque esse usu ueritate. ut nichil ultra repugnare et nichil querere debeatis (M. 42, 1123, lin. 37-1126, lin. 2 ab imo). Versus Sybillini de Christo, sermone expleto, repetuntur notis musicis instructi. [2] (f. 172v). ⟨**Adsonis** Libellus de Antichristo⟩. Mutilus inc. *De Antichristo sire* (!) *uolumus primo dicemus quare sic uocatur.* Des. *In disposicione autem dei manet qui ea ora seculorum iudicabit quam ante secula iudicandum esse prefinxit* (! M. 101, 1291, C, 13 - 1298, B, 1). [3] (f. 174r). ⟨Titulus Audoald ducis⟩: *Sub regibus ligurie* (Muratori, *Antichità estensi ed italiane,* Mutinae 1717, part. I, p. 74). [4] (ibid.). Titulus Ragintrudae reginae⟩: *Condita priorum* (Muratori, ibid., p. 73-74); [5] (ibid.). ⟨Notitiae de Augustino et Hieronymo, episcopis Papiensibus⟩; [6] (ibid.). Fragmentum de tribus Mariis. Inc. *Tres fuerunt sorores.* Des. *de qua dominus septem demonia eiciet.*

Codex duabus columnis nitide perscriptus titulos habet rubro, aut rubro et nigro colore depictos, et litteras initiales minio et atramento alterna vice exaratas. Correctiones variaeque lectiones perraro occurrunt, saepe vero notulae, quibus manus recentior minio plerumque signavit locos homiliis idoneos, additis interdum notis feriarum vel dominicarum. Quaterniones sunt numero 21, et singuli in ultimo folio signati sunt; quaternioni novissimo ternio subtexitur, cuius folia 171, col. 2 - 173 manus saec. XI-XII, et 174r manus saec. XII exscripserunt. In summo folii 1r margine, recentiori manu *Expositio beati bede presbiteri super lucam.* 174v quaedam calami probationes, quas inter *bernadus* (!) *de sancta agata fecit ... donationem ...*

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

639. Saec. XI-XII, membran., mm. 335 × 233, ff. 89.

Ven. Bedae opera.

1. ⟨Expositio super epistulas catholicas⟩. [1] (f. 1). In epistulam s. Iacobi (M. 93, 9-42). [2] (f. 15). In epistulam I s. Petri (M. ibid., 41-68). [3] (f. 27). In epistulam II s. Petri (M. ibid., 67-86). [4] (f. 35). In epistulam I s. Ioannis (M. ibid., 85-120). [5] (f. 50v). In epistulam II s. Ioannis (M. ibid., 119-122). [6] (f. 51). In epistulam III s. Ioannis (M. ibid., 121-124). [7] (f. 92). In epistulam s. Iudae (M. ibid. 123-130).

2 (f. 57v). ⟨Explanationis Apocalypsis s. Ioannis⟩ libri I-III (M. ibid., 133-206). Praemittitur (f. 56) auctoris epistula ad Eusebium (in ms. *Incipit prologus Bede presbiteri ad eusebium presbiterum super apokalipsin.* M. ibid., 129-134). Additur in margine ⟨testimonium de Apocalypsi ex s. Hieronymi epistula ad Paulinum de studio Scripturarum excerptum⟩ (M. 22, 548, lin. 1 ab imo - 549, lin. 3).

Sequuntur (f. 89): [1]) Ven. Bedae ⟨epigramma de beato Ioanne et eius Apocalypsi⟩, ultimo versu omisso (M. 93, 133-134); [2]) *eiusdem* ⟨De Philomela⟩ (Baehrens, Poetae latini minores, vol. 5, Lipsiae 1883, p. 363-367); [3]) subtexitur epi-

gramma in laudem s. Hieronymi: *Hieronime interpres. uariis doctissime linguis.* | *Te betlehem celebrat. te totus. personat orbis.* | *Te quoque nostra tuis. promit biblioteca libris.* | *Fontibus in liquidis parum requiesce uiator* | *Atque tuum rursus carpe refectus iter*; [4]) octo primi versus Panegyrici Constantino Aug. dicti, Porphyrio auctore.

Volumen a duobus librariis descriptum duobus constat codicibus, quorum alter ff. 1-55, alter reliqua complectitur. Tituli rubri, litterae maximae plerumque minio litteraeque maiores atramento depictae et interdum in posteriore codice rubro tactae colore. Correctiones in marginibus et inter lineas librarius ipse in ff. 55-89 plerumque apposuit. F. 55v vacuum.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X de Zelada card. bibliothecarii expressa sunt.

640. An. 1452 (cf. f. 202v), chart., mm. 203 × 140, ff. 201 (— f. 87 librarii oscitatione omisso).

1. Ven. Bedae ⟨Expositio in quinque epistulas catholicas⟩, praevio prologo: *Iacobus. Petrus. Iohannes. Iudas. septem epistolas ediderunt - quos in suis epistulis percutiens sepe cognominat antechristus.* [1] (f. 1v). In epistulam s. Iacobi (M. 93, 9-42). [2] (f. 25). ⟨In epistulam I s. Petri⟩ (M. ibid., 41-68). [3] (f. 27). ⟨In epistulam II s. Petri⟩ (M. ibid., 67-86). [4] (f. 55). ⟨In epistulam I s. Ioannis⟩ (M. ibid., 85-120). [5] (f. 81). ⟨In epistulam s. Iudae⟩ (M. ibid., 123-130).

2. ⟨Pseudo-⟩Ambrosii Commentaria in X epistulas b. Pauli (in ms. *Expositio diui Ambrosij super Pauli epistolis*). [1] (f. 88). ⟨In epistulam ad Galatas⟩ (M. 17, 357-394). [2] (f. 113v). ⟨In epistulam ad Ephesios⟩ (M. ibid., 393-426). [3] (f. 133v). ⟨In epistulam ad Philippenses⟩ (M. ibid., 425-444). [4] (f. 145v). ⟨In epistulam I ad Thessalonicenses⟩ (M. ibid., 465-480). [5] (f. 153v). ⟨In epistulam II ad Thessalonicenses⟩ (M. ibid., 479-486). [6] (f. 158). In epistulam ad Colossenses (M. ibid., 443-466). [7] (f. 172v). ⟨In epistulam ad Titum⟩ (M. ibid., 525-532). [8] (f. 176v). ⟨In epistulam I ad Timotheum⟩ (M. ibid., 487-512). [9] (f. 192v). ⟨In epistulam II ad Timotheum⟩ (M. ibid., 511-526). [10] (f. 201). ⟨In epistulam ad Philemonem⟩ usque ad v. *nisi in solo christo* (M. ibid., 531-534 D, lin. 2 ab imo).

Codex in duo volumina dispertitus, quorum prius usque ad f. 86 pertingit et alterum reliqua complectitur, currenti calamo descriptus est. Tituli fere omnes omissi, spatiis ad eos excipiendis vacuis relictis; litterae maximae quae exstant minio exaratae; initiales denique verborum comprehensionum saepissime rubro tactae colore. F. 203 vacuum. 56r eadem continet quae 55r, sed cancellata sunt. 202v subscriptio *MCCCCLIJ ianuarij die IIII hora uero XXI.* In primo custodiae folio posterioris voluminis scriptum legimus *Questa esposizione di S. Ambrogio sull'epistole di S. Paolo erano parte*

del Codice antecedente. Allorquando fu rilegato, fu rubata la detta Esposizione. Nel dì 31 Agosto 1811. fu rivendicata alla Biblioteca Vaticana con altri molti dal Primo Conservatore della Biblioteca Angelo Battaglini.

In tegumenti dorso prioris voluminis tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii; volumen alterum pergamena contectum est.

641. Saec. XI, membran., mm. 285 × 199, ff. 199.

1 (f. 5ʳ). **Ven. Bedae** (in ms. *Bedani*) Explanationis Apocalypsis libri I-III, praeviis (f. 3) epistula ad Eusebium et (f. 4) epigrammate (M. 93, 129-206). Opere absoluto (f. 42ᵛ), scriptum legimus: *Explicito tandem tanto tamque periculoso labore, suppliciter obnixeque deprecor. ut si qui nostrum hoc opusculum lectione uel transcriptione dignum duxerint, auctorem quoque operis domino commendare meminerint, ut qui non soli mihi sed et illis laborauerim, illorum uicissim qui meo sudore fruuntur. uotis precibusque remunerer, ligno uitę cuius eos aliquatenus odore famaque aspersi. suis meritis faciant uisu fructuque potiri. Amen. Explicit* etc.

2. **S. Fulgentii Ruspensis** episc. opera. [1] (f. 43). Epistula 11 (Ferrandi. M. 65, 378-380), [2] (f. 44) 12, [3] (f. 50) 13 (Ferrandi), [4] (f. 50ʳ) 14 (in ms. *Incipit Liber sancti Fulgentii episcopi. ad Ferrandum*), [5] (f. 71) 9 (Victoris), addito (f. 72) sermone fastidiosi Ariani. [6] (f. 73ʳ). Contra sermonem fastidiosi Ariani (in ms. *Incipit liber fulgentii episcopi. ad victorem.* M. ibid., 507-528). [7] (f. 83). De fide, seu De regula verae fidei (in ms... *ad Petrum. de regula...* M. ibid., 671-706). Sequuntur (f. 98) versus de s. Fulgentio: *Cum studiis renitere sacer. cum. gliscere sacris. | Quolibet ingeniis richosindus pectore uotis | Gratanti uoluit manibus discutere plectris | Literulis sibimet iugiterue pingere libris | Unde faueto suis meritis. sub climate quisquis | Perlegis ast librum fulgenti lampade sparsum | Ipse quidem presul. uenerandus episcopus ipsum | Repertus solito cupienș. depromere amore. | Ardenti calamus tandem rescribere nec ne. | Tempore sub celeri maluit componere cursim. | Librum sed que pater conducto flammine pennis. | Bermundo famulo manibus qui tradidit immo. | Sicque libens seruo. iam dedit ipse suo. | Quem pater omnipotens culparum mole solutum. | Stipet in angelicis. hanc super astra choris.*

3. **S. Isidori Hispalensis** opera. [1] (f. 98ʳ). De ecclesiasticis officiis libri I-II (M. 83, 737-826). Epistulam missoriam sequuntur capitula libri I, praefationem libri II sequuntur capitula eiusdem libri, singula autem capitula suis locis iterum exscripta reperiuntur. [2] (f. 126). In libros V. ac N. Testamenti prooemia (in ms. *De libris novi ac veteris testamenti.* M. ibid., 155-180). Opere expleto (f. 132ᵛ), legitur *Explicit liber .III. primiorum* (!). *Incipit. IIII. de ortu. uita. et obitu patrum.* [3] (f. 132ʳ). De ortu et obitu patrum usque ad v. (c. 10) *factus humilis usque* (M. ibid., 131-134, C, 5), omissis praefatione et capitulis.

4 (f. 134). *Admirabile de nostri salvatoris imagine miraculum.* Inc. ⟨praeambulum⟩ *Apud cęsaream capadocię in urbe permaxima. conuenientes de pluribus asię urbibus.* Inc. ⟨prologus⟩ *Fuit enim tempore constantini iunioris et hyrrenes uxoris eius. dilectissimi sanctę ęcclesię filii. aures simul mentis et corporis erigite.* Inc. *Quędam ciuitas est in siria. infra terminos tyri et sydonis.* Des. *Ideoque sine cessatione per uiam mandatorum eius gradientes* etc. (cf. M. P. G., 28, 813-820).

5 (f. 136v). *Miraculum in uita sancti Hieronimi de leone* (M. 22, 209, lin. 4 ab imo - 214, 24).

6 (f. 139). ⟨**Pseudo-**⟩**Gennadii** Vita s. Hieronymi (Bibliotheca hagiographica latina, Hieronymus n. 5).

7. S. Ioannis Chrysostomi homiliae complures. [1] (f. 143v). In psalmum L. Homilia bipertita est: pars prior inc. *Pictores imitantur artem naturę, et colores coloribus permiscentes. uisibiles corporum depingunt imagines,* des. *Ut per abstinentiam et bonam conuersationem in hoc sęculo conscientiam puram habentes. coronare in futuro mereamur* etc. (cf. M. P. G., 55, 565-575 inter spuria); altera pars (f. 153) inc. *Reliquias externe mensę. hodie uobis reddere uolo,* des. *Homo mortuus. uiuo patrocinatur. O iustorum. et post consummationem. inexpugnabilis pugna uiuorum. Pro his omnibus gratias agamus deo. Et tales nos exhibeamus in hac uita. quo possimus inuenire requiem sempiternam. cum sanctis eius* etc. (cf. M. ibid., 575-588 inter spuria). [2] (f. 161). In psalmum CXXII. Inc. *Prosunt nonnumquam supplicia. et tribulationum sarcinis animę sepius corriguntur.* Des. *ut refici quieti possimus. per dominum* etc. (S. Ioannis Chrysostomi opera omnia, Parisiis, apud Sebastianum Vivellium, 1581, 1, col. 1120-1122). [3] (f. 162). In psalmum CL. Inc. *Laudate dominum in sanctis eius. Alius inquit in sanctos eius. alius in sanctificatione eius; Aut de populo hic ait. aut propter uitam sanctam et uiros sanctos.* Des. *et si laudando eum inuigilauimus. etiam futuris bonis perfrui poterimus. Gratia et misericordia* etc. (cf. M. 55, 495-498). [4] (f. 163v). In evang. s. Matthaei *Vae mundo ab scandalis*... Inc. *Videtur quidem specialiter designari iudam.* Des. *honora parentes. In quantum tibi non impediant ad seruitutem domini hoc est imperatori* (!) *tuo* (!). *cui est gloria* etc. (ed. Parisiis, 2, col. 1083-1085). [5] (f. 165). In evang. s. Marci homiliae I-III simul connexae. Prima inc. *Animal illud quod in iohannis apocalipsin.* Tertia des. *possumus. et uirtutes habere de fratribus et solitudinem habere. prestante* etc. (loc. cit., col. 1118-1123). [6] (f. 168v). In evang. s. Lucae *Homo quidam erat diues.* Inc. *Quoniam dixerat. nemo seruus potest duobus dominis seruire.* Des. *Non dixit dimittite uias. sed state in illis uiis. et querite uiam xristum. Cui sit* etc. (loc. cit., col. 1171-1176). [7] (f. 173v). In evang. s. Ioannis *Fuit homo missus a deo.* Inc. *Vide*

quę sit distantia. Des. *Cum tibi ascendero ad patrem. tunc mereris me tangere. Prestante xristo domino Nostro* (ed. cit., 3, col. 365-369). [8] (f. 176^{v}). De Lazaro resuscitato. Inc. *Grandi fratres stupore grandi miraculo hinc inde fluctibus tollor.* Des. *christi miracula referuntur. Cui est honor et gloria in secula seculorum amen* (loc. cit., col. 375-376). [9] (f. 177^{v}). De cruce et latrone homilia I. Inc. *Hodierna dię noster dominus pependit in cruce. et nos festiuitatem eximia leticia.* Des. *Ut et cęlorum regna mereamur. per christum dominum nostrum. cui est gloria* etc. (loc. cit., col. 761-768). [10] (f. 182^{v}). De cruce et latrone homilia II. Inc. *Hodie incipiamus Karissimi de crucis tropheo.* Des. *ut inluminati misericordia eius glorificemus patrem et filium. et spiritum sanctum in secula seculorum amen* (loc. cit., col. 768-770). [11] (f. 184^{v}). De nativitate Domini. Inc. *Et reclinauit eum i⟨n⟩ pręsepio ... et reclinauit eum mater. Ioseph autem non audebat adtingere.* Des. *minus intentius auribus audiamus benedicentes dominum cui sit gloria in secula seculorum amen* (ed. cit., 2, col. 1160-1163). [12] (f. 187). De solstitio et aequinoctiis conceptionis et nativitatis domini n. Iesu Christi et Ioannis Baptistae In Nativitate sancti Ioannis Baptistae. Inc. *Nescio an quisquam ausus sit archanum.* Des. *per immortalia sécula seculorum amen* (loc. cit., 1153-1160). [13] (f. 193). De Ascensione Domini (in ms.... *Saluatoris*). Inc. *Quando de cruce nostra processit oratio.* Abrumpitur in v. *ipse cacumen tocius beatitudinis possidebit* (ed. cit., 3, col. 795-801, C, 13).

Ff. 1-2^{r} saec. XI exarata continent ⟨partem officii s. Martini episc. et conf.⟩ cum sex lectionibus, quae complectuntur capita I-XI Vitae eiusdem sancti, Alcuino auctore (M. 101, 657-662).

Ff. 198^{v}-199^{r} duo donationis actus complent a dominis castri Vigoriensis saec. XI factae.

Codicem non unus librarius descripsit. Litterae maximae atramento persaepe delineatae et interdum minio exornatae, maiores rubro aut nigro colore, tituli atramento aut minio, aut rubro et nigro colore depicti. Correctiones in textu ipso passim occurrunt; notulae vero diversis manibus aetate diversis conscriptae in marginibus hic illic additae sunt. Ff. 116. 142^{v} vacua. Folium unum excisum post 116 et 134. F. 2^{v} index, manu saec. XIV. 198^{r} index alter manu recentiore cum duabus proprietarii notis cancellatis. 199^{v} *Carta castelli Vigo⟨ri⟩ensis de ecclesiis... castri*, litteris capitalibus et uncialibus.

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

642. Saec. XII in., membran., mm. 230 × 156, ff. 100.

1. Ven. Bedae opera. [1] (f. 1^{v}). De natura rerum, praeviis capitulis et praefatione (M. 90, 187-278). [2] (f. 6^{v}). De temporibus, praemissis capitulis (M. ibid., 277-292). Subnectuntur (f. 11) quaedam ⟨de stella Veneris et Mercurii⟩

et de absidibus planetarum et ⟨argumentum ad inveniendam lunam paschalem⟩ (inc. *Itaque stella ueneris et mercurij hoc a superioribus tribus planetarum stellis differunt*, des. *reliquum per septenos multiplicare*). [3] (f. 11v). ⟨De Paschae celebratione⟩ usque ad v. *aut ante equinoctium fuisse confirmet* (M. ibid., 599-606). Sequuntur: [a] (f. 13v) de concordia maris et lunae (est cap. 29 lib. De temporum ratione. M. ibid., 422-426); [b] (f. 14r) ⟨capita 58-59 lib. III Etymologiarum s. Isidori Hispalensis⟩, quibus subnectuntur v. *Nam sol per se ipsum moueri dicitur - non cum epicureo uoluptatum assertore uentri deseruire et luxurię.* [4] (f. 16r). De temporum ratione, praeviis (f. 15r) praefatione et (f. 16) capitulis (M. ibid., 293-578).

2 (f. 80r). ⟨**Pseudo-Hieronymi**⟩ Divisio orbis terrarum (Riese, Geographi Latini minores, Heilbronnae 1878, p. 9-14).

3. ⟨**Pseudo-Bedae**⟩ opuscula. [1] (f. 82). ⟨Divinatio numeri ab aliquo in animo concepti⟩. Tres indicantur modi, quorum primus inc. *Si enim uis scire hoc uel illud quod aliquis in manu tenet uel in mente concipit*, tertius des. *prima species imparis numeri sunt III* (cf. M. 90, 665-666; sed differt valde). [2] (f. 82). ⟨Didascalica de argumentis lunae⟩, scilicet: ⟨ad lunam per dies anni inveniendam⟩ (M. 90, 703), ⟨ad feriam per dies anni inveniendam⟩ (M. ibid., 709), ⟨de pronuntiatione dierum anni secundum Victorium, ad feriam singularum nonarum, iduum, kalendarum inveniendam⟩ (M. ibid., 706), ⟨ad annos ab incarnatione Domini inveniendos⟩ (cf. M. ibid., 718), ⟨ad invenienda indictionem, epactas, concurrentes⟩ (cf. M. ibid., 718), ⟨cyclum solarem et lunarem⟩ (M. ibid., 721), ⟨bissextum⟩ (cf. M. ibid.) et ⟨in qua hora et puncto luna accendatur a sole⟩ (cf. M. ibid.). Sequuntur (f. 83) capita duo, quorum prius inscribitur: *Ubi concurrentes jmmutantur et terminj*; et alterum: *Termini inicij XL.ae*.

4. ⟨**B. Alcuini**⟩ [1] (f. 83) De bissexto (M. 101, 993-998); [2] (f. 85v) De saltu lunae (M. ibid., 984-989); [3] (f. 87v) Argumentum de saltu lunae (M. ibid., 989-990); [4] (ibid.) Argumentum de bissexto (in ms.... *De materia bissexti, idest de quadrante*. M. ibid., 998-999). Sequitur argumentum lunare, quod inc. *Si nosse desideras augmentum lunare quomodo crescit dies et lux*, et des. *XII hore adcrescunt in augmento noctis*.

5 (f. 88v). ⟨**Ven. Bedae** hymnus⟩ de ratione temporum (in ms. *Ratio tocius compotj*. M. 94, 605-606). Subsequitur (f. 89) *De annis domini* (inc. *Duodecim regulares hic addicit*, des. *eo quod sapientes et insipientes indictiones norunt*).

6 (f. 89). ⟨**Pseudo-**⟩**Hieronymi** Disputatio de solemnitatibus Paschae (ex hoc ipso cod. ed. Vallarsi. M. 22, 1220-1224; cf. varias lectiones ap. Pitra, Analecta sacra et classica, p. 136-138).

7 (f. 91). ⟨Astrologica quaedam, seu de lunae effectibus⟩. Inc. *Luna*

I quicquid in somnis uideris siue bonum siue malum non est dubium quod in gaudio conuertetur. Des. *Luna XXX... qui in lecto ceciderit. diu egrotabit set surget. et inuenietur libertas in ea.*

8 (f. 94). *Iudicium de terra.* Inc. *Incipit Experimentum In duobus Equinoctii anni... Vade igitur stella lucifero apparente.* Des. *His finitis canta hos psalmos cum letania. Verba mea... Voce mea.*

9 (f. 94v). ⟨**Pseudo-Bedae**⟩ Sibyllinorum verborum interpretatio (in ms. *Incipit Libellus S. Sibillę.* M. 90, 1181-1186). Subsequitur (f. 97) parvum fragmentum ⟨de anno nativitatis Domini⟩. Inc. *Octauo kal. april. concurrente quinto. anno tercio post bissextum.* Des. *mortem secundum carnem subire dignatus est.*

Ff. 97v-99r Kalendarium complet cum prognosticis per singulos dies et menses.

Litterae librorum initiales rubro plerumque depictae, imaginibus interdum distinctae sunt; initiales capitum et capitulorum, numeri Romani et tituli fere semper minio exscripta. Duplex foliorum enumeratio; antiquior foliis versis saec. XIV numeris Romanis apposita. Glossulas inter lineas et in marginibus librarius ipse hic illic addidit; manus autem saec. XIV paucas notas et titulos adiunxit, eademque f. 97v codicis titulum inscripsit, additis verbis *emit inquam ipsum librum* (sequitur emptoris nomen *hugo per̄* alphabeti litteris cancellatum) *clericus ab alexandro fabri religatore librorum in operatorio suo in palatio lugdunensi precio 1 franc. aurei cum dimidio mense septembre M°CCC.LXXVI.* In marginibus foliorum 16v. 17r imagines computum per signa declarantes non mediocri arte delineatae. F. 89 notula A. Mai. F. 98r vacuum. 100v, manu saec. XIV ex., *d. zeno: pro pretio 72,* et inferius alia manu *hic liber continens .c. folia. est hugonis per̄ clerici qui eum emit. mense septembris anno domini M°.CCC.LXXVI. ab Alexandro. religatore precio 1. franc.*, dein aliquanto inferius K̄. *B'*.

In tegumenti dorso scuta Pii IX et A Mai card. bibliothecarii.

643. Saec. XII, membran., mm. 276 × 210, ff. 100 (+ ff. 41a. 71a, — f. 81 librarii oscitatione omissis).

1. Ven. Bedae opera. [1] (f. 1r). De natura rerum, praemissis praefatione et capitulis (M. 90, 187-278). [2] (f. 9r). De temporibus, praeviis capitulis (M. ibid., 277-292). Subsequuntur: [a] (f. 15) de stellis Veneris, Mercurii, Saturni, Iovis et Martis (inc. *Itaque stella ueneris. et mercurii. hoc a superioribus tribus planetarum stellis differunt,* des. *et idcirco longiores. ethereas metas peragit*); [b] (f. 15r) de circulo zodiaco (inc. *Circulus. zodiacus. qui XII. signis constat. omni ex parte. equę uicinus est terrę,* des. *aut uirginem transit. Quod subiecta melius pictura declarabitur*). [3] (f. 17). De temporum ratione (in ms.... *liber de temporibus*), praemissis (f. 15r) praefatione et (f. 16r) capitulis (M. ibid., 293-578). Caput LXVI a v. « Adam annorum » desideratur (M. ibid., 522-571).

2. Astronomica complura. [1] (f. 70r). ⟨De duodecim signis eorumque ortu⟩. Inc. *Ariete oriente duabus horis. occidit libra.* Des. *Si XXIII aut*

XXIIII uirgo. [2] (ibid.). ⟨De solis et lunae defectu⟩. Inc. *Deliquium Solis contigisse fertur anno ab incarnatione domini DCCCVIII.* Des. *Quod quotiens contigerit totiens eclypsin non defecturam.* [3] (f. 71, lin. 3). ⟨Argumentum ad inveniendum in quo signo versentur Mars, Iuppiter, Venus et Mercurius⟩. Inc. *Annis ab initio mundi per senarium diuisis.* Des. *memoratum semper inueniri planetam uirgo.* [4] (ibid.). De incremento saltus lunae. Inc. *Primo sciendum est quod in toto decennouenali circulo unus dies de saltu lunę accrescat.* Des. *et sextans. idest sexta pars momenti.* [5] (f. 71^{v}). De concordia solis et lunae. Inc. *Nouem horis in luna.* Des. *possunt VIIII. hore lunares. cum quinque diebus solaribus concordare.* [6] (ibid.). De quibus embolismis menses et bissextiles dies adimpleantur. Inc. *Luna igitur cotidie et cetera transit XIII. partes et horas VIII.* Des. *Hec ratio subtilissima est. et ualde necessaria et maximo labori undecumque ab auctoribus collecta et ad quam cernenda mentis acies purganda.* [7] (f. 71^{a}_{v}). ⟨Commentarioli fragmentum in opus ven. Bedae De temporum ratione⟩. Inc. *Non est pretermittendum cum dixit de natura rerum. cur non etiam de natura temporum uel de ratione rerum et ratione temporum dixit.* Des. *idest CC^ma^XXXV. pars XL.VII. semis momentorum.* [8] (f. 75). Quid sint epacta solis et regulares solis. Inc. *Dum audis ępactas lune. ętates lune per singulos annos intellige.* Des. *uel quot dies usque ad Kalendas futuri mensis supersunt.* [9] (f. 75). ⟨Versus de cursu planetarum per duodecim signa.⟩ I *Bissex segniferę numerantur sydera sperę.* XII *Proxima telluri dum curris candida phebe* (Baehrens, Poetae Latini minores, vol. 5, p. 350, lin. 15 - 351, lin. 9).

3 (f. 75^{v}). ⟨Varia experimenta medicinalia⟩. Inc. *Dictamnum urinam. et menstrua prouocat.* Des. *lactuces non comedat nec in balneum calidum. ingrediatur.*

4 (f. 81^{v}). ⟨Versus de signis caeli⟩. I ⟨*N*⟩*omina signorum quis clauditur astriger orbis,* CXXIX *Versus qui restant qui uult in fine requirat.*

5 (f. 82^{v}). ⟨De signis caeli cum figuris⟩. Libellus multis in locis concordat cum Pseudo-Beda (cf. M. 90, 945-950). Inc. *Quidam tamen multa dicunt et alii aliter narrasse.* Des. *Sic enim oportet inspicere si inuentus fuerit super currens multis aduenientibus nubibus.*

Litterae initiales singulorum operum et capitum atque tituli numerique Romani minio exscripti. Notulas et glossas tum inter lineas tum in marginibus passim librarius ipse apposuit. Singuli quaterniones numerantur in margine inf. primi folii. Ff. 81^{v}-82^{r} manus recentior saec. XII exaravit. In summo folii 1^{r} margine nota nullius momenti, et in margine inf. eiusdem folii notae numerales *II* et *I*.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

644. Saec. X. XI., membran., mm. 318 × 242, ff. III. 79.

1 (f. 1ᵛ). **Ven. Bedae** De natura rerum a v. (cap. IX) *Tres autem* usque ad cap. XLVIII inclusive (M. 90, 203, A, 8 - 275), scholiis in marginibus adiectis, quorum I in vocem « Thyle » inc. *ultima est omnium insularum in mari oceano cuius incolę ut solinus refert tempore more pecudum herbis pabulantur,* III in v. « supradictam diversitatem immutat » inc. *Quia necessitatem nimis longas dies habent. nec hieme adeo longas noctes.* [2] (f. 7). De temporibus inde a v. (cap. IV) *ingenium et linguam* (M. ibid., 281, A, 13-292) cum scholiis marginalibus, quorum I in v. « A Iove temperantiam » *Iouis enim sidus frigore saturni et ardore martis hinc inde temperatur,* et II in v. « A Venere voluptatem » *Venus etenim ex uicinitate solis luminis pulchritudinem percipit. unde suo allicit aspectu secernentes.*

2. ⟨**Pseudo-Bedae** de quibusdam argumentis lunae⟩, videlicet: (f. 11) ad inveniendos annos ab initio mundi et ad indictionem, ad epactam, ad concurrentes, (f. 11ᵛ) ad cyclum lunarem, ad annos Domini, ad annum cycli decennovennalis, ad indictionem, ad epactam, ad concurrentes, ad cyclum lunarem invenienda. Inc. *Si scire cupis annos ab initio mundi.* Des. *cyclus lunaris anni presentis* (cf. M. 90, 701 sqq.). Sequuntur tria capita, quorum tituli: *De anno et partibus eius,* (f. 12) *Quot athomos habeat annus et partes eius, Quot modis soleat annus nominari.* Prosequuntur (f. 12ᵛ) argumenta ad annum ab incarnatione Domini et indictionem inveniendam, quattuor argumenta ad inveniendum quot sint epactae, duo argumenta ad inveniendum quot sint concurrentes septimanae dies, argumentum ad inveniendum quotus sit cyclus lunaris et (f. 13) argumenta tria ad inveniendam quartam decimam lunam. Inc. *Si uis scire quot sint anni.* Des. *habebis initium quadragesimae* (cf. M. loc. cit.).

3 (f. 13). **Ven. Bedae** ⟨De temporum ratione⟩ inde a cap. LXVII (in ms. f. 16ᵛ *Explicit liber de temporibus* ... M. ibid., 571-588).

4 (f. 16ᵛ). Litterae alphabeti Graeci cum suis nominibus et significatione numerali.

5 (f. 17). De cyclo paschali, praevio carmine: *Linea christe tuos prima est quę continet annos* etc. (M. 90, 859-878).

6 (f. 34ᵛ). **Ven. Bedae** De temporum ratione usque ad cap. 66 exclusive (M. 90, 295-520). Praemittuntur: [1] (f. 33) praefatio (M. ibid., 293-296); [2] (f. 33ᵛ) capitula; [3] (ibid.) *Argumentum ad inveniendum quadragesimam* (inc. *Quando currit Nulla inuenimus quadragesimam...*); [4] (f. 34) Anthol. Lat. Riese carmina 680. 394. 639 (Ausonii). 733. 676, et versus de terminis quadragesimalibus: *Octonas martis* etc. (M. 90, 714).

7. Miscellanea. [1] (f. 75ᵛ). De primordiis creaturarum. Inc. *Nam*

prima die septem opera fecit deus. Des. *tali ratione seruatur.* [2] (ibid.). De quattuor principalibus virtutibus. Inc. *Virtutes animi sunt quattuor.* Des. *Partes temperantiae. continentia. dementia. Modestia.* [3] (ibid.). Nomina Musarum. [4] (ibid.). De divisione artis musicae. Inc. *Divisiones. musicae artis sunt tres.* Des. *ex pulsu digitorum sonum recipit.* [5] (f. 75ᵛ-76ʳ). Fragmenta quaedam parvi, ne dicam, nullius momenti. [6] (f. 76). Carmen de horologii compositione. Versus I: *Spera caeli quater senis horis dum uoluitur.* XXI: *Radius ad imam mersus gemmalis deducitur.* [7] (f. 76ᵛ). *Tetrasticon autenticum de singulis mensibus* (Anthologia Latina, carm. 395 Riese).

8 (f. 76ᵛ). *Versus cuiusdam sapientis* (manus saec. XIV addidit *idest Prosperi beati*). I *Carcere si cęco claudar nectarque catenis,* XXX *Una sit atque duo spiritus unus alat.*

9. Miscellanea saec. XI descripta. [1] (f. 77). Inter quaedam parvi momenti inveniuntur: *a*) Ratio inveniendi terminos Septuagesimae, Quadragesimae, Paschae, Rogationum et Pentecostes *versifice edita per decennovenale cyclum* (I *Idus septenas iani uicesima sexta;* XXVIII *In nono decimo bis bina bis adde XXX.*); *b*) versus duodecim de diebus aegyptiis (I *Iani prima dies* etc. XII *Dat duodena* etc. M. 90, 950); c) fragmentum de tribus diebus aegyptiis, qui sunt mortiferi. [2] (f. 77ᵛ-78ʳ). Schemata seu characteres unciarum. Legitur ad instar inscriptionis: *Gerbertus latio numerosa Bacique figuras.* [3] (f. 78). De ratione unciarum libellus, praevio carmine De libra et partibus eius (Riese, 741). Inc. *Verbi gratia. De CXX in XI.* Des. *et ne aliquid dictorum per singuli diuisiones mentis eius inspectui obfuscetur.*

F. 11. Epistula apocrypha Iesu Christi ad Abgarum regem, manu recentiore exscripta.

Codex non una manu perscriptus. Tituli saepissime litteris capitalibus minio exarati, litterae initiales rubro aut nigro colore depictae. Glossae tum inter lineas tum in marginibus et notulae, manibus praesertim saec. X. XIV, passim occurrunt. Quidam codicis possessor saec. XIV Kalendario plura addidit. Foliorum enumeratio interdum duplex, interdum triplex est; recentiorem secuti sumus. Ff. II. III. 1ʳ erasa; 77-79ʳ saec. XI descripta. Iᵛ *Beda de temporibus cum scholijs.* IIʳ numeri litteris Graecis expressi a μονάδες ad χιλιάδες μυριάδων. IIᵛ-IIʳ index non integer saec. XV conscriptus. 57ʳ imago quaedam in margine delineata est. 79ᵛ quaedam parvi pretii et pauca erasa, saec. XIV conscripta. Inc. *Ego dedi cuidam de vengleuano nomine carneuario...*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

645. Saec. IX, membran., mm. 193 × 153, ff. 103 (+ f. 51ᵃ librarii neglegentia bis numerato).

1 (f. 1). Capitula totius codicis in quattuor libros distributa.

2 (f. 3). Anthol. Lat. Riese carmina 639 (Ausonii). 394. 395.

3 (f. 5). Kalendarium.

4 (f. 12). ⟨**Pseudo-Bedae**⟩ circuli decennovennales I-LIV (M. 90, 825-844), additis in marginibus ⟨Annalibus s. Quintini Veromandensis⟩ (ex hoc cod. ed. Bethmann, M. G. H., Scriptores, XVI, p. 507-508).

5. Astronomica complura. [1] (f. 36^{v}). Termini paschales concurrentes septimanae dies. [2] (f 38). Ratio quomodo feria, qua Dominus passus est invenitur. Inc. *Prima dies saeculj creditur fuisse dominica septima sabbatum.* Des. *qua christum crucifixum sancti euangelii sacra testatur historia.* [3] (f. 39). De hebdomadibus LXX propheticis (est caput IX libri ven. Bedae De temporum ratione. M. 90, 333-338). [4] (f. 41). ⟨Argumentum ad inveniendam dominicam Paschae⟩. Inc. *Quoniam in primo decennovennalis cycli anno in kalendis iañ. luna nona semper esse solet.* Des. *semel tantum quaeres nullum alium affert errorem.* [5] (f. 42). Terminus septuagesimalis. Sunt versus n.° decem et novem, alia manu aequali descripti, quorum I *Procedunt februę quinta sub soste kalende*, XIX *Idibus accumbunt tria clauso limiti cicly.* [6] (f. 42^{v}). Tabula una computi. [7] ⟨De compluribus lunae argumentis⟩ ad invenienda: [a] (f. 43) annos ab initio mundi; [b] (ibid.) annum cycli decennovennalis per eosdem annos; [c] (ibid.) indictionem; [d] (f. 43^{v}) epactam; [e] (ibid.) concurrentes; [f] (ibid.) cyclum lunarem; [g] (ibid.) annos Domini; [h] (ibid.) annum cycli decennovennalis; [i] (f. 44) indictionem; [l] (ibid.) epactam; [m] (ibid.) concurrentes; [n] (ibid.) cyclum lunarem. Haec omnia, praeter unum vel alterum argumentum, conveniunt cum iis quae in cod. praecedente folio 11 reperiuntur (cf. M. 90, 701 sqq.) [8] (f. 44^{v}). Genera numerorum in sensibus secundum Augustinum. Inc. *Progressores in actu.* Des. *iudiciales in discretione.* [9] (ibid.). De kalendis, nonis, idibus et diebus duodecim mensium. [10] (f. 45). Tabula, in qua concurrentes et epactae cum suis regularibus ad inveniendas ferias et lunam kalendarum. [11] (f. 45^{v}). Argumentum ad inveniendos regulares feriae kalendarum. Inc. *Annus solis habet dies CCCLXV.* Des. *sequentis mensis regularibus procreabitur.* [12] (ibid.). Argumentum ad inveniendos regulares lunae kalendarum. Inc. *Quinque residuos aegyptiorum dies.* Des. *remanebit tibi regularis mensis sequentis.* [13] (f. 46). Tabula de diebus anni per kalendas, nonas et idus. [14] (f. 46^{v}). Tabulae tres, quarum tituli a) Quod dies habeat annus per dies hebdomadarum, c) Terminus quadragesimalis cum suis regularibus, b) De computo articulari.

6 (f. 47^{v}). ⟨**Pseudo-Bedae** Libellus de loquela per gestum digitorum⟩, praefatione omissa (M. 90, 689-692).

7. Astronomica complura. [1] (f. 48^v). De anno et partibus eius. Inc. *Annus solaris habet quattuor tempora.* Des. *Una pars habet momenta II.* [2] (f. 49). De mundano anno qui quindecim milibus solarium conficitur annorum: Tullii Ciceronis Somnium Scipionis dictantis et Macrobii idem exponentis ac Senecae phylosophorum auctoritas. Inc. *Annus non is solus est quem nunc communis omnium usus appellat.* Des. *quisquis in digitos mittit inueniet.* [3] (f. 50^v). De ratione bissexti. Inc. *Bissextus igitur ex quadrantis ratione per quadriennium conficitur. Quadrantem namque solent appellare.* Des. *interkalare consuerunt.* [4] (f. 51). De mensura crementi bissextilis. Inc. *Sed et de mensura crementi bissextilis ne te nostra lateat sententia.* Des. *per XV dies quinque horas et quadrantem unius horae percurrere* (est pars capitis 39 libri Bedae De temporum ratione. M. 90, 469). [5] (ibid.). In quot annis de bissextilibus diebus unus annus adcrescat. Inc. *In quattuor annis unus dies.* Des. *idest. CCCLXVI dies esse probantur.* [6] (f. 51^v). Qualiter per quattuor annos bissextus adcrescat. Inc. *Primo igitur anno praeparationis bissexti.* Des. *et ideo bissextus dicitur quia bis VI kalend. mart. habet.* [7] (f. 54^v). Quinque argumenta, quorum duo ad quamlibet feriam inveniendam (I inc. *Si cognoscere cupis hoc uel illo die quota sit feria;* II inc. *Si uis scire quota sit feria de quocumque die*), alia duo ad feriam kalendarum Ianuariarum inveniendam (I inc. *Si scire uis per singulos annos quota feria;* II inc. *Si uis scire quo die sint kalen. ianuar.*) et ultimum ad inveniendum quotus sit annus in cyclo solari (inc. *Si uis scire quotus sit annus*). [8] (f. 55^v). De ascensu ac discensu solis. Inc. *Ascensus solis dicitur. augmentum lucis.* Des. *in detrimento lucis obseruanda.* Sequebantur De luna quota sit in kal. mensium per decem et novem annis, et alia plura, quae una cum foliis suis perierunt.

8 (f. 56). ⟨**Pseudo-Bedae** libellus De signis caeli⟩ in breviorem formam contractus (cf. M. 90, 945-948). Inc. *Helice arcturus maior habet stellas in capite VII.* Des. *Anticanis habet stellas .III.* Exstant suis locis signorum figurae satis artificiose delineatae.

9. Astronomica et alia complura. [1] (f. 66). Ventorum imagines et in circulo Adam in medio ferarum. [2] (f. 66^v). Planetarum figura. [3] (f. 67). Argumenta tria, quorum primum ad inveniendum qua hora luna accendatur a sole (inc. *Si nosse uis qua hora accendatur luna.* Cf. M. 90, 703), alterum ad aetatem lunae inveniendam (inc. *Si autem aetatem ipsius lunę.* Cf. M. ibid., 703), tertium denique manu paulo recentiore descriptum agit de adventu Domini (inc. *Tradunt doctores a sanctis patribus maxime a beato ysidoro terminum constitutum*). [4] (f. 67^v). Alia planetarum figura. [5] (f. 68). De positione et cursu septem planetarum. Inc. *Inter caelum et terram certis discreta spatiis.*

Des. *A tricesima luce ad easdem uices exit.* Haec pluribus in locis conveniunt cum Beda, De natura rerum capp. 12-13 (cf. M. 90, 208-214). [6] (f. 69). Tabula quaedam, cui praefixa sunt verba: *Leua namque epactas certe clude cunctas intra.* [7]) **Plinii Secundi** Hist. Nat. excerpta: [a] (f. 69^{v}) De siderum intervallis (inc. *Interualla eorum a terra;* des. *armoniam uocant.* Hist. Nat. II, 21-22, p. 80-81 Ianus); [b]) De absidibus stellarum (inc. *Tres autem quasi supra solem;* des. *coartari ad centrum. necesse est sicut in rotis radios ut subiecta figura demonstrat.* Hist. Nat. II, 15-16, p. 75-76 Ianus); [c] (f. 70^{v}) De cursu earum per zodiacum circulum (inc. *Cur autem magnitudines suas... latitudo signiferi. et obliquitas facit. per hunc;* des. *Mercurii .XII. aut cum plurimum XVII.* Hist. Nat. II, 16-17, p. 77-79 Ianus. Subnectuntur v. *Cur autem non uideantur coitus solis - martis maxime inobseruabilis est cursus*). [8] (f. 72). De interlunio. Inc. *In⟨ter⟩lunium lunae est tempus illud. inter deficientem et nascentem.* [9] (ibid.). De ecclypsi lunae. Inc. *Ecclypsis lunae est. quotiens in umbram terrae.* Des. *omnes dies et noctes aequales existerent.* [10] (ibid.). De ecclypsi solis. Inc. *Eclypsi⟨s⟩ solis est quotiens luna.* Des. *orbis lunae opponitur.* [11] (f. 72^{v}). De solis ecclypsi quando visa sit. Inc. *Anno dominicae incarnationis .DCCLX.* Des. *Item anno DCCC.XII ...* [12] (ibid.). Dimensio caelestium spatiorum secundum quosdam. Inc. *A terra ad lunam tonum pronuntiant.* Des. *idest miliaria .CVIIII. et CCCLXXV.* [13] (f. 73). **Plinii Secundi** Hist. Nat. XVIII, 35 De praesagiis tempestatum (p. 238-245 Ianus). Inc. *Etenim praedictis difficilioribus transire conuenit ad reliqua tempestatum praesagia, primumque a sole capiemus exordia.* Des. *diras tempestates prenuntiant.* [14] (f. 76^{v}). De ratione unciarum libellus ab edito ap. Migne 90, 699-700 admodum diversus. Inc. *Unciarum quoque rationem.* Des. *assis. siue .as. XII. unciae.* [15] (f. 77^{v}). De probatione auri et argenti. Inc. *Omne aurum purum cuiuslibet ponderis.* Des. *sicut prima lectionis huius fronte praefixum est.* [16] (f. 78). De mensura cerae et metalli in operibus fusilibus. Inc. *In fundendis operibus cuius ponderis metallum quodlibet.* Des. *quod sunt unciae .III. et denarii .XVI.* [17]) Ambrosii Theodosii **Macrobii** duo excerpta ex capite 20 in Somnium Scipionis (ed. Eyssenhartdt, Lipsiae 1868, nn. 14-13), quorum prius (f. 78^{v}) De mensura et magnitudine terrae et circuli per quem solis iter est (inc. *In omni orbe;* des. *et in⟨super⟩ cent⟨r⟩um .LXX milia*), et alterum (f. 80) De mensura et magnitudine solis (inc. *His dictis;* abrumpitur in v. *consideraueris partem. mensuram,* eo quod folium unum resectum fuit). [18] (f. 81). ⟨De mensura terrae⟩ fragmentum. Inc. *per interualla locorum a septentrione meridiem uersus.* Des. *quae in caelestj circulo nullam humanae coniecturae dimensionem admittit.*

10 (f. 81). **Ven. Bedae** De *naturis* rerum cum capitulis praefationem sequentibus (M. 90, 187-276). Verba novissimi capitis « laeva - extenditur » una cum suo folio perierunt.

11 (f. 93). <**S. Isidori Hispalensis** Chronicon> usque ad v. *totilam gotorum regem in italia superauit* (M. 83, 1017-1055, A, 9).

F. 4[v] coniurationem quandam continet saec. XI-XII conscriptam. Inc. *In nomine patris... Tres angeli ambulauerunt in monte.* Des. *Et uerbum erat apud deum.* F. 69[r] quaedam continet liturgica parvi momenti. F. 82[r] hymnum exhibet paschalem, qui margine resecto ex parte periit (Chevalier, Repert. hymn., n. 19096).

Codicem sat diligenter quattuor, ni fallor, librarii descripserunt, quorum [a]) folia 1-11. 49-53. 93-103, [b]) 12-29, [c]) 30-48. 56-92, [d]) 54-55 exaravit. Librarius primus titulos unciali aut capitali charactere litterasque initiales illinit minio; alter titulos atramento et minio; tertius initiales aeque ac titulos nigro colore; quartus denique titulos minio atque initiales rubro aut nigro colore depingit. In marginibus aliisque spatiis vacuis relictis variae manus notas nullius saepe momenti addiderunt, si Chronicon excipias s. Quintini et has duas notulas, quarum altera *(Paschalis papa obiit cui eugenius succescit!)* f. 6[r] occurrit sub die XIIII kal. Mart. et altera *(Eugenius presbiter tituli sanctę sauinę apostolicus ordinatus est)* occurrit sub die VIIII kal. Mart. Folia complura exciderunt, ut etiam docent notulae in marginibus foliorum 2[v]. 34[v]. 55[v]. 92[v] manu Zaccagni adiectae. Inter f. 80 et 81 folium unum excisum itemque post f. 103 folium unum vel plura perierunt. Codicem perspexit Bethmann (cf. *Pertz's Archiv*, XII, p. 221-222), sed minus recte, ut mihi videtur, in monasterio s. Quintini scriptum esse existimat, cum in Kalendario nomen s. Quintini non reperiatur: attamen nulli dubium quin postea codex ad s. Quintini pervenerit.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

646. Saec. X, membran., mm. 255 × 182, ff. 83 (+ f. 71[a] librarii neglegentia bis numerato).

Remigii Autissiodorensis (?) Expositio in Genesim ab edita ap. Migne, 131, 51-134 prorsus diversa (in ms. *Incipit exposicio Remigii super Genesim*). Inc. *Scriptoribus ebreorum hic mos esse traditur ut uoluminibus quae componunt. ex principio narrationis nomina tribuant.* Des. *quo diu incorrupta durare potuissent cuncta pene scriptum testatur. Explicit exposicio Remigii super Genesis deo gratias* (cf. *Catalogue général des manuscrits des bibliothèques publiques des départements*, vol. 2, Parisiis 1855, p. 175).

F. 83 ex codice saec. IX-X petitum continet explanationem in evang. s. Ioan. 2, 1 *Et die tertia nuptię factę sunt*, cuius tamen lectio posteriore in pagina olim tegumento adglutinata interdum difficilis, interdum autem impossibilis est. Inc. *Similiter et uxor uiro; Et iterum; Is autem qui matrimonio coniunctus est... Heç iuxta litteram; Spiritaliter autem coniunctionem christi et ecclesię.*

Titulus cum in principio tum in fine codicis et duae primae litterae initiales minio depicta. Correctiones inter lineas et in marginibus vel alia manus aequalis vel interdum librarius ipse apposuit. In margine sup. folii 1ʳ, manu, ut videtur, saec. XII, *Jncipit exposicio Remigii super Genes⟨im⟩.* Ff. 2-7 inter f. 81 et 82 conglutinatoris oscitatione inserta fuerunt. 2 nomen card. Geoffroy *Ioffridi.* In margine folii 43ᵛ, si codicem vertas antiphonam leges in translatione s. Germani, recentiore manu descriptam et neumis instructam (inc. *Celsis uocibus auxilium preclarissimi confessoris*). 82ᵛ quaedam calami probationes nullius momenti et pauca erasa.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

647. Saec. XII ex., membran., mm. 274 × 200, ff. 219.

Remigii Autissiodorensis Expositio in duodecim prophetas minores (in ms. *In christi. nomine. incipit tractatus domini. Remigii. in exposicione. duodecim prophetarum*) cum prooemiis, quae singulis explanationibus singulorum prophetarum connectunctur.

1 (f. 1) In Oseam (ex hoc cod. ed. Mai, Scriptorum veterum nova collectio, tom. VI, 1832, p. 103-123). **2** (f. 37ᵛ). In Ioelem (Bibliotheca maxima veterum Patrum, tom. XVI, Lugduni 1677, p. 962-970). **3** (f. 59). In Amos (loc. cit., p. 970-982). **4** (f. 90). In Abdiam (loc. cit., p. 982-985). **5** (f. 97ᵛ). In Ionam (loc. cit., p. 985-990). **6** (f. 108ᵛ). In Michaeam (loc. cit., p. 990-998). **7** (f. 127). In Nahum (loc. cit., p. 998-1002). **8** (f. 136). In Habacuc (loc. cit., p. 1002-1008). **9** (f. 148). In Sophoniam (loc. cit., p. 1008-1013). **10** (f. 158). In Aggaeum (loc. cit., p. 1013-1016). **11** (f. 164ᵛ). In Zachariam (loc. cit., p. 1016-1035). **12** (f. 207). In Malachiam (loc. cit., p. 1035-1040).

Codex duabus columnis diligenter Gothico charactere descriptus est. Litterae maximae tum variis coloribus, tum minio et atramento, tum viridi et rubro colore, tum viridi, tum rubro tantum, tum caeruleo et rubro illitae sunt: tituli autem litteris maiusculis Gothicis interdum viridi et rubro, saepe vero minio depicti. Correctiones in marginibus et inter lineas ipsius librarii manu raro occurrunt. Quinque priores quaterniones alphabeti litteris, quaterniones IV-XXI numeris Romanis, XXII-XXV vocibus *Dixit* | *dominus* | *domino* | *sede*, ceteri nullo modo distincti. 219ʳ litteris maiusculis Gothicis *Finit* ⁝ *tractatus* ⁝ *domni* ⁝ *Remigij* ⁝ *in* ⁝ *expositione* ⁝ *XII* ⁝ *prophetarum.* F. 219 nova membrana refectum; 219ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

648. Saec. XI, membran., mm. 397 × 267, ff. 266.

Remigii Autissiodorensis Expositio in evangelium secundum Matthaeum (in ms. *Incipit expositio Beati. Remigii. archiepiscopi in evangelio secundum Matheum*). Inc. *Liber generationis Liber est interior cortica corticis. que coheret ligno*

de quo poeta ait. alta liber aeret in ulmo. Des. *Et ideo non est dubium. quia illi* (corr. ex *illis*) *post huius uitę certamina simul cum domino regnabunt in celis. qui hoc pręsenti sęculo in hospitio sui cordis meruerunt eum habere mansorem. Explicit expositio Remigi archiepiscopi in evangelium secundum Matheum* (cf. de hoc opere M. 131, 49, A, 2-7). Praemittuntur: [1] (f. 1) index (in ms. *In nomine domini: nostri. ihesu christi .:. incipiunt capita. in expositione sancti Mathei. ęditum a sancto Remigio. archiepiscopo. et confessore*); [2] (f. 2) prologus, qui inc. *Admonendi sumus. ut spirituale opus spirituali intentione aggrediamur,* et des. *et ideo bene quattuor sunt euangnelistę*; [3] (f. 5) expositio in v. «Initium sancti evangelii secundum Mathaeum». Inc. *Initium est inchoatio. uel alicuius rei principium.* Des. (f. 7ᵛ) *Aut quae substantia* (corr. ex *substantiam*) *tantam gloriam prestat homini super terram, quantam oppinio sanctitatis.*

Codex duabus columnis non una manu exaratus est. Litterae maiores saepissime, pariter atque tituli, minio depictae; maximae autem persaepe rubro, flavo caeruloque colore conspicuae, interdum figuris distinctae sunt. Correctiones et additamenta tum in rasura, tum in marginibus alter praesertim librarius saec. XII apposuit. Singulis commentarii capitibus praemittitur nota temporis, quo ad instar homiliarum capita ipsa recitari poterant. In margine inf. f. 1ʳ scutum conspicitur cardinalis Barbo. F. 169 pessumdatum; 202ᵛ maxima ex parte vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

649. Saec. XII ex., membran., mm. 254 × 180, ff. 174.

⟨Sermones per anni circulum ex Haymonis (in ms. *Remigii*) Expositionibus in s. Pauli epistulas excerpti⟩ (cf. M. 117, 361-938). Primus (f. 2ʳ) in illud ad Romanos «*Hoc scientes. quia hora est iam nos de sommo surgere*» inc. *Mos est sacre scripture,* des. *ut ipse sit decus. atque ornamentum nostrum* (M. ibid., 483, B, 12 - 485, C, 4). Ultimus (f. 171ʳ) in illud ad Corinthios «*Evigilate iusti et nolite peccare*» inc. *Quidam codices habent euigilate iusti,* des. *ita erit spirituale corpus, ut supra diximus* (M. ibid., 599, C, 5 - 601, B, 6). Praemittuntur: [1] (f. 1) argumentum (in ms. ...*prologus in epistola ad Romanos*), quod inc. *Apostolus paulus romanis hanc epistolam. Quos non ipse,* des. *quia omnes et iudei et gentiles sub peccato tenebantur* (M. ibid., 361-362, G, 8); [2] (ibid.) prologus (in ms., ...*tractatus remigii caput .1.* M. ibid., 362-364). Sequuntur iidem prologi in epistulas ad Galatas, ad Philippenses, ad Colossenses et ad Hebreos, qui in ed. cit. reperiuntur.

Codex duabus columnis Gothico charactere descriptus est. Litterae maximae rubro nigro flavo colore depictae; tituli, praeter primum, minio exarati; loci divinarum Litterarum linea rubra subducta signati, quorum primi singulorum sermonum flavo colore superinduti sunt; initiales verborum comprehensionum persaepe rubro tactae colore. In margine folii 174ᵛ inf. titulus *Remigius super epistolas paulj*, qui in summo margine pariter occurrit, atramento tamen perevanido.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

650. Saec. X. XI. XII, membran., mm. 275 × 185, ff. III. 155 (+ ff. 41-48 post 50 iterum computatis, — f. 105 abscisso).

1. B. Alcuini opera. [1] (f. 7^v). <De fide s. Trinitatis> liber I; — (f. 12^r) II; (f. 19) III (M. 101, 13-58). [2] (f. 27^r). <Quaestiones I-XXVIII> De Trinitate (in ms. titulum manus saec. XIV ex. in marg. apposuit) usqne ad v. *Nullatenus ita spiritus sanctus caritas intelligitur quasi non sit pater* (M. ibid., 57-62, A, 10).

2 (f. 33). <**Pseudo-**>**Augustini** De fide ad Petrum inde a v. *deum paulus apostolus confitetur dicens* usque ad v. *deus reuelauit* (M. 40, 769, lin. 11 ab imo - 778, 13).

3 (f. 37^v). **Pelagii** (in ms. *sancti Hieronimi*) *expositio fidei* (S. Hieron. opp., ed. Vallarsi, 11, col. 146-148).

4. S. Hieronymi [1] (f. 38^v) epistula 14 (M. vol. 22), [2] (f. 41^v) 52, [3] (f. 46^v) 58, [4] (f. 49) 22, [5] (f. 54^v) 125, [6] (f. 57) *Increpatio hieronimi ad monachos* (Inc. *Fratres karissimi mundus in periculo positus est,* des. *me et uos ab omnibus insidiis diaboli tutos prestare. Cui est gloria et potestas in sęcula sęculorum amen),* [7] (f. 58) epist. 76; [8] (f. 58^v) excerpta ex lib. II Adversus Iovinianum [primum inc. *Filioli mei,* des. *dominum pollicetur* (M. 23, 295, C, 13 - 297, A, 13); secundum inc. *Dico autem inquit apostolus. spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis,* des. *cor suum* (M. ibid., 298, B, 9 — 300, A, 15 ad v. *misereatur* + 302, A, 15 inde a v. *Tentatio* — 303, A, 10); duodecimum inc. *Sed et ipse dominus,* des. *ne resurrectio fantasma putaretur* (M. ibid., 323, A, 11-14 ad v. *superari* + 324, C, 9 a v. *Illud autem* — 325, A, 15]; [9] (f. 62^r) excerptum ex lib. Contra Vigilantium a v. *Nec* (corr. ex *Hec*) *a suo studio monachi sunt deterrendi* ad v. *quę nos non tam natura cogit facere quam uoluntas* (M. ibid., 366, C, 9 - 368, A, 13).

5 (f. 63). **S. Nili** monachi De octo spiritibus malitiae (in ms. *Institutis... de octo uitiis generalibus*, cf. M. P. G, 79, 1146-1163). Inc. *Principium fructus flos, et principium bonorum actuum continentia.* Des. *in qua beatam inpassibilitatis uitam uiuere possint mercede laborum suorum ueram percipientes lętitiam.*

6 (f. 68). **B. Alcuini** *dictatum... de octo vitiis principalibus* (est pars libri De virtutibus et vitiis). Inc. *Octo sunt uitia principalia et originalia omnium uitiorum. ex quibus quasi radicibus.* Des. *Fortitudo. Temperantia* (M. 101, 632, D, 11 - 637, A). Sequitur (f. 69^v) caput De quattuor virtutibus (M. ibid., 637, B, 1 - 638, A).

7 (f. 72). **Ioannis Cassiani** Conlatio V, quae est abbatis Sarapionis De octo vitiis principalibus, praeviis capitulis (Petschenig, 2, p. 119-151; sed in ms. multa desiderantur).

8 (f. 84). Anonymi fragmentum quod inc. *altari ignis iste deficit. quia etiam post hanc uitam eorum mentibus feruor caritatis accrescit,* et des. *et cor publice corruat quod latenter tumebat.* Subtexitur (f. 85^{v}, lin. 11) excerptum ex Moralibus s. Gregorii in Iob, quod inc. *Quisquis enim,* et des. *grauiter premat* (M. 76, 362, C, 5 - 363, B, 9).

9. Excerpta ex s. Gregorii M. operibus. Primum (f. 86) inc. *Quisquis iam terrena,* des. *disciplinę pressuras sentit* (M. 75, 760, B, 1 - 766, A, 11); secundum (f. 88) inc. *Inter hęc itaque uerba creatoris,* des. *quo tendat ignorat* (M. 76, 491, C, 6 - 496, C, 4); quintum variis constat fragmentis et (f. 92) inc. *Unumquodque ante faciem suam gradiebatur* (M. 76, 813, B, 1), des. *indurantur ut deteriores existant.*

10. **S. Gregorii M.** [1] (f. 99^{v}) Registri lib. XI, epist. 1 usque ad v. *Si fieri potest quod* (M. G. H., Epistulae, 2, p. 259-260, 9 Ewald-Hartmann); [2] (f. 108) Super Cantica canticorum expositio usque ad v. *similem te attendi* (M. 79, 471-492, A, 2). Verba « angelus - effectus est creatoris » una cum folio, in quo scripta fuerunt, perierunt. Sequitur (f. 115) carmen, vulgo b. Alcuino adscriptum: *Hunc cecinit salomon* etc. (M. 100, 641-642).

11 (f. 115^{v}). **Origenis** In canticum canticorum homiliae I-II a s. Hieronymo in latinum translatae, praevio interpretis prologo (M. 23, 1174-1196).

12. S. **Caesarii** Arelatensis episcopi [1] (f. 125) homilia 20, quae in ms. s. Augustino adscribitur (M. 67, 1083-1085), [2] (f. 126) hom. 10 (M. ibid., 1067-1069), [3] (f. 127) sermo duabus constans partibus, quarum priorem (*Sanctus hac* (!) *uenerabilis pater uester. religiosa quidem humilitatem. sed prope indiscreta suggestione postulat - Quid autem dictum est illis qui ad dexterum erunt*) in libris typis impressis non repperi, altera autem (f. 129, lin. 3, *Venite benedicti - possidete regnum quod uobis paratum est ab origine mundi*) pluribus in locis consentit cum homilia 14 (cf. M. 67, 1076, A, 12 - 1077).

13 (f. 129^{v}). ⟨**Pseudo-**⟩**Augustini** sermo 46 Ad fratres in eremo (M. 40, 1323-1324).

14 (f. 130^{v}). ⟨**S. Caesarii** Arelatensis episcopi (?)⟩ homilia 18 (M. 67, 1081-1082).

15 (f. 139). **S. Ephraem Syri** Sermo asceticus (in ms. ... *de compunctione cordis,* manu saec. XIV) inde a v. *inhabitatur. et efficitur ut prędixi et qui laudem exhibet.* Des. *Gloria patri qui fecit nos et gloria filio qui saluauit nos et gloria spiritui sancto qui redemit nos. Amen* (cf. S. Ephraem Syri opera omnia, Romae 1732, 1, p. 60, lin. 4-70).

16 (f. 143). **S. Basilii M.** (?) Admonitio ad filium spiritualem (in ms. *Incipit Basilii ad monachos*). Inc. *Audi fili monitionem patris tui. et inclina aurem*

tuam ad verba mea. Commoda mihi libenter auditum. Des. *facie ad faciem uidebis. quę preparauit deus diligentibus se. Amen* (cf. M. 103, 683-700).

17 (f. 148ʳ). Vita s. Aegidii abbatis, manu saec. XII (Biblioth. hagiographica lat., S. Aegidius n. 1).

18 (f. 153.). **S. Petri Damiani** epistula 6 lib. IV usque ad v. *Quoniam spes impii* (M. 144, 298-304, D, 10).

F. IIIᵛ. Versus Italico idiomate n.° 13 manu saec. XV descripti, quorum primus *Prestai ad uno, unde io moito mi pento,* et ultimus *E sia uillano onde io li fui cortese.* Ff. 1-3. *Sequuntur autem Missae Sancti Augustini episcopi omnium feriarum quas quia non inter alias reperimus Seorsum posuimus,* manu saec. X exaratae. Feria prima. Inc. *Antiphona Fac mecum domine signum in bono.* Feria VII. Inc. *Salus populi ego sum dicit dominus.*

Codicem sex scripserunt librarii: *a*) saec. X ff. 5ᵛ-125, lin. 6; *b*) saec. X ff. 125, lin. 7-130. 143, lin. 22-148ʳ, *c*) similis primae manus ff. 139-143, lin. 21, *d*) saec. XII ff. 148ᵛ-153; *e*) saec. XI ff. 4. 153-154; *f*) saec. X ff. 1-3. Complura folia perierunt eorumque loco alia suffecta sunt ex antiphonario saec. XII avulsa, quae tamen nullam continent scripturam, praeter priorem erasam. Insiticia sunt folia -29-32. 47-48 (quae manus saec. XV supplevit). 70-71. 74-75. 78-79. 82-83. 100-108. 131-138. Insuper folium unum periit post 56. 114. 144. Ff. 148ᵛ-152, lin. 11 rescripta; 152, lin. 12-153, lin. 6 ab imo erasa. Litterae initiales minio plerumque depictae interdum flavo colore, pariter atque tituli, inluminatae sunt. In marginibus paucas notulas saec. XI. XII. XIV. XV exaratas invenies. Ff. I-II avulsa ex quodam libro expensarum saec. XIV conscripto. 4 index contentorum, ex quo eruitur codicem alia plura olim continuisse, quae deperdita fuerunt. In margine sup. folii 1, manu recentiore *Est ecclesie sancti andree.* 5 pars indicis, manu saec. XI. 108ʳ in marg. sup. nota *Iste liber est ecclesie sancti andree* aliquantum erasa, manu saec. XIV.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et Aloysii Lambruschini card. bibliothecarii.

651. Saec. IX-X, membran., mm. 275 × 255, ff. 194 (+ f. 80 bis numerato et f. 121ᵃ librarii oscitatione omisso).

1 (f. 1). **B. Alcuini** Commentariorum in Apocalypsin libri I-V (ex hoc codice ed. Mai, Scriptorum veterum nova collectio, tom. IX, Romae 1837, p. 257-338).

2 (f. 31ᵛ). Expositio in evangelium s. Matthaei (in ms. litteris capitalibus et uncialibus *Incipit expositio Rabbani* [supra nomen Rabbani legitur *Aimonis*] *super Matheum*). Inc. *Inter omnes sacras scripturas sanctum praecellit euangelium quia quod lex et prophetę prędicunt futurum hoc euangelium denuntiat.* Mutila des. *qui in praesenti saeculo in hospitio sui cordis eum meruerunt habere mansorem.* Laudantur ss. Augustinus, Hieronymus, Gregorius.

3 (f. 129). Sacrarum Scripturarum interrogationes. Inc. *Quid est quod paulus ait alius iudicat diem inter diem. alius iudicat omnem diem? R. Alius*

quaedam nonnullis intermissis intellegit. Des. *ne dum amitto ordinem bene uiuendi rectitudinem perdam loquendi.*

4 (f. 150^{v}). Commentarius in Marci evangelium (in ms. *Homelie ven. bede presbiteri,* manu saec. XII; et in marg., manu A. Mai, titulus, quem supra rettulimus). Inc. *Initium euangelii ihesu christi filii dei; Dicit beatus augustinus. bene quem matheus filium dauid dicit in principio sui euangelii. marcus dicit filium dei.* Des. *et ad illud usque tempus narrando peruenit. quo apostoli eiusdem euangelii uerbum per totum mundum prędicando disseminauerunt. deo gratias Amen.* Praemittitur ⟨praefatio⟩, quae inc. *Marcus euangelista genere israhelita officio sacerdos fuit. unus scilicet eorum de quibus in actibus apostolorum legitur. Plurima turba* etc., et des. *secundum illud. super montem excelsum ascende tu qui euangelizas sion.* Laudantur ss. Augustinus, Hieronymus, Gregorius.

F. 31 (manu saec. XIII in.) notula de concessione ecclesiae s. Ioannis ad monasterium Cluniacense et Verziacense Lingonensis dioecesis. Inc. *Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris. quod rotbertus episcopus lingonensis.* Des. *et episcopus lingonensis de quo supradiximus transmisit aquam benedictam per suum decanum paganum nomine et precepit ibi cantare.* F. 150 (eadem manu saec. XIII in.) notula de restitutione ecclesiae de Ienliaco Verziacensi monasterio deque eiusdem ecclesiae nova concessione ab eodem monasterio facta. Inc. *Sciant omnes tam presentes quam futuri quod durannus presbiter de ienliaco.* Des. *Constancius famulus. et arbertus. Kal. Iulii.*

F. 173. Antiphona de s. Anna cum notis musicis, manu recentiore exscripta (ex hoc cod. ed. Vezzosi, Thomasii opera, IV, Romae 1749, p. 327-328).

Codicem partim duabus columnis (ff. 1-30. 150^{v} sqq.), partim lineis plenis (ff. 31-128. 150^{r}), partim denique tribus columnis (ff. 129-149^{r}) complures librarii sat diligenter descripserunt. Correctiones additionesque in textu ipso vel inter lineas passim adiectae sunt. Loci evangelii s. Matthaei in marginibus occurrunt. Voces evanidae hic illic retractatae. In marg. inf. folii 2^{r} *Io. Ioffridj* (Geoffroy). F. 194 dimidiatum. 194^{r}, manu recentiore, *Liber bedę In expositione Apocalipsin quem dedit Gislebertus sancto uiuentio pro remedio animę suę.* F. 194^{v} carmen quoddam, manu paulo recentiore exscriptum, adeo erasum ut multis in locis desperatae sit lectionis, et calami probationes saec. XII exaratae.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

652. Saec. XII, membran., mm. 250 × 170, ff. 58.

Ioannis Scoti Expositiones super Hierarchias s. Dionysii (M. 122, 125-266).

Tituli rubri; litterae autem initiales minio, aut rubro et viridi colore depictae. In margine sup. folii 1^{r}, manu recentiore, *Iste liber est* (sequitur nomen proprietarii erasum);

et in margine inf. quaedam erasa et nota numeralis codicis *652*. In summo folii 58v margine *61 .1.*

In tegumenti dorso tessera gentilicia Pii IX.

653. Saec. XI, membran., mm. 376 × 275, ff. III. 265.

⟨**Haymonis Halberstatensis** episc. Expositio in s. Pauli epistulas⟩.

1 (f. 1). ⟨In epistulam ad Romanos cum argumento et prologo⟩ (M. 117, 361-508). Praemittuntur [1] (f. I) ⟨praefatio⟩: *Primum queritur quemadmodum post euangelia* (M 111, 1275-1278); [2] (f. Iv) aliud argumentum in epistulam ad Romanos: *Romani ⟨sunt⟩ qui ex iudęis gentibus* (M. 153, 13-14); [3] (f. III) s. Damasi carmen I (Ihm, p. 1). **2** (f. 76v). In epistulam I ad Corinthios, praevio argumento (M. 117, 507-606). **3** (f. 123). In epistulam II ad Corinthios (M. ibid., 605-668). **4** (f. 153). In epistulam I ad Thessalonicenses (M. ibid., 765-778). **5** (f. 158v). In epistulam II ad Thessalonicenses (M. ibid., 777-784), **6** (f. 160v). In epistulam I ad Timotheum (M. ibid., 783-798). **7** (f. 167v). In epistulam II ad Timotheum (M. ibid., 797-810). **8** (f. 172v). In epistulam ad Galatas (M. ibid., 669-700). **9** (f. 186). In epistulam ad Ephesios (M. ibid., 699-734). **10** (f. 202). In epistulam ad Philippenses (M. ibid., 733-754). **11** (f. 210v). In epistulam ad Colossenses (M. ibid., 753-766). **12** (f. 210). In epistulam ad Hebraeos (M. ibid., 819-958).

Codex duabus columnis exaratus titulos habet rubros et litteras maximas pariter atque maiores uno, vel duobus, vel tribus coloribus depictas. Inter lineas et in marginibus duae praesertim manus recentiores additamenta apposuerunt. Fasciculi sunt numero quattuor et triginta, quorum novissimus quinque tantum foliis constat. Folium 5 post I venit. Foliorum enumeratio numeris Romanis signata est. F. 264 scriptum legimus: *Dilectissimi fratres. conuenientes ad huius diei annuam sollemnitatem. Jntentis auribus atque alacri mente nostriṣ sermonis uerba percipite, quibus nos ammonere curamus. Ut in hiṣ* (supra lin. *ac*) *sacra sollemnitate aduentus dei et hominis, relictis sęcularibus, soli omnipotenti domino seruire studeamus. Adiuuante summa et indiuiduae̤* (supra lin. *a*) *sancta* (corr. ex *sanctae*) *trinitatiṣ* (supra lin. *e*). *Simulque eṭ intercessione sanctę dei genitricis semperque uirginis marię et beati benedicti abbatis. Atque in honore eiusdem Sancti Benedicti et Sancte Scolastice, pro cuius amore istos libros exaratum est. atque facere decretum a domino iohanne Abbate. Quos alma uirgo precibusque beatis. protege famulos tempus in omne tuos* | . *Tu quoque uirgo maria nec non et alma* | *Quamuis indignus studui seruire libenter.* | *Te mihi deposco pro paruis reddere magna* | *Uos quoque per dominum supplex adiuro legentes.* | *Pro me culpabili* (correctum ex *culpabilem*) *dicite mente preces.* | *Johannes infelix abbas tu miserere deus.* | *Pro cuius amore magno compulsus est facere librum.* | *Hunc ex dei largitate super epistulas* (corr. ex *ępistolę*) *pauli facere iussit. Qui hos libros multis ac precipuis festis, et sanctorum sollemnitatibus, nec non et dominicis diebus anni circuli continentur. Istius monasterii beati Benedicti et Sancte Scolastice uirginis. Puro letoque optuli corde usque in sempiternum. Contestans ac coniu-*

rans per deum omnipotentem et beati Benedicti et Sante sororis eius Scolastice pro cuius amore exaratum est. Et per chorus archangelorum. Et per quattuor euangelistę. Et per duodecim apostoli. Et per XX. IIII seniores. Et per CCC. X. et VIII. patres. Et per C. XL. IIII milites qui empti sunt de terra. Et per diem tremendi iudicii. Et per omnes cęlestium spirituum ordines. Vt nullus umquam hominem. Siue pontifex. Aut episcopus. uel diaconus. Siue abbas. uel monachus. aut quemlibet clericus. Seu imperatorem. aut marchionem. uel comes. Siue alicuius persona hominis. uel femine. hos libros a iure et a condicione monasterii beati Benedicti et Sancte Scolastice uirginis. tollere aut uenundare aut alienare [*f.* 264v] *presumat. Si qua uero presumpserit aliqua iniqua ingenii fraude hoc* (!) *libros tollere sub optentu legendi aut scribendi ingenii mutuauerint. eique apud se tacita mente retinens. atque apud se tempore spatio celauerint. et a condicione ęcclesię dei alienare presumpserit. Sit ei anathema maranathà. Sit ira dei super eum quam ille pro nihilo habuit. Sit alienatus a regno christi et dei. Anathematizetur et in uinculo maledictionis constringatur. Sit anathemate perpetuę dampnationis indissolubili conexus uinculo. cum anna et caifa. et iuda. Simulque et cum illis qui deum negauerunt. Et iuxta uocem psalmistę in hoc mundo ei eueniat qui dicit. Fiat habitatio eius deserta et non sit qui habitet in ea. Fiant dies eius pauci. et gloriam eius accipiat alter. atque oratio eius fiat im* (!) *peccatum. In memoriam redeat iniqui'as eius in conspectu domini. et peccatum eius non deleatur. De mundo exiens ad ęterna supplicia perducatur eum diabolus. et expectet lucem et non uideat. nec ortum surgentis aurora. Qualinus cum uenerit christus in gloria sua angelorum et sanctorum cum eo. quando omnis humanum genus accipent mercedem de factis suis siue mala uiue bona. Ille uero qui hoc malum facere presumpserit. ueniat ei omnia ista maledictio atque disinctus et discalciatus in uinculo peccatis colligatus ueniat cum patre suo diabolo et angeli eius ante tribunal christi. Et ab ipso domino deo nostro sententiam in simul cum impiis audire mereatur. Discedite a me maledicti in ignem ęternum quia operarii fuistis iniquitatem. et illic incendatur in inferno inferiori et gloriam dei nec uidere nec inuenire mereatur. atque cum impiis sine fine crucietur. et requies ibi non habeat in secula seculorum. Fiat. fiat. fiat. Auxiliatrix sis mihi trinitas sancta.* | *Omnipotens qui continens machina mundi suscipe preces.* | *Cum moriar cęli claris prelata ministris.* | *Christo corregnans sis pia quęso mihi.* | *Ut partem merear cum his quos gratia saluat* | *In lucis pacis sortem quietis Amen.* Sequitur, alia manu descripta, oratio, quae inc. *Domine deus pater omnipotens sensuum illuminator.* 162, manu saec. XIV, tabula homiliarum per anni circulum principium et finem continens, quae ex ipsa expositione depromi possunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii expressae sunt.

654. Saec. XI, membran., mm. 385 × 267, ff. I. 225 (+ 127a librarii oscitatione omisso).

S. Ambrosii Autperti In s. Ioannis Apocalypsin libri I-X (Bibliotheca Patrum Lugdunensis, tom. 13, p. 403-638).

Codex duabus columnis non una manu descriptus in duas partes dividitur, quarum prior constat foliis 1-123 et primos quinque libros complectitur, altera ceteris constat foliis et ceteros libros continet. Tituli litteraeque maiores et maximae, praeter unam, minio illitae. In marginibus et inter lineas correctiones variaeque lectiones hic illic occurrunt. Quaterniones numero octo et viginti signati sunt in ultimo singulorum folio,

exceptis quaternionibus XXI-XXVIII qui in primo folio numerati sunt. Ff. Ir. 225v quaedam continent nullius momenti.

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

655. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 315 × 217, ff. I. 140.

1. S. Anselmi Cantuariensis archiep. [1] (f. 1) Monologium (M. 158, 141-224) cum capitulis praefationi suppositis (S. Alselmi opera ed. Gerberon, Venetiis 1744, 1, p. XXIX-XXX); [2] (f. 14) Proslogion (M. ibid., 223-242) cum capitibus praefationem subsequentibus (Gerberon, 1, p. XXX-XXXI).

2 (f. 18). ⟨**Gaunilonis** monachi⟩ Pro insipiente (M. ibid., 241-248).

3. S. Anselmi Cantuariensis archiep. opera complura. [1] (f. 19). Liber apologeticus contra Gaunilonem (in ms.... *contra respondentem pro insipiente.* M. ibid., 247-260). [2] (f. 21). Cur Deus homo libri I-II (M. ibid., 359-432) cum capitulis praefationi suppositis (Gerberon, 1, p. XXXI-XXXII). [3] (f. 26). ⟨De fide Trinitatis et⟩ de incarnatione Verbi, praefatione omissa (M. ibid., 261-284). [4] (f. 41v). De concordia praescientiae et praedestinationis et gratiae Dei cum libero arbitrio (M. ibid., 507-542). [5] (f. 59). Dialogus (in ms. *liber*) de veritate (M. ibid., 467-486) cum capitulis praefationem subsequentibus (Gerberon, 1, p. XXXIII). [6] (f. 48). Dialogus (in ms. *liber*) de casu diaboli (M. ibid., 325-360) cum capitulis (Gerberon 1, p. XXXI). [7] (f. 62). De conceptu virginali et originali peccato (M. ibid., 431-464), praeviis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXII-XXXIII). [8] (f. 68). De processione Spiritus Sancti contra Graecos (M. ibid., 285-326). [9] (f. 76v). ⟨Dialogus⟩ de libero arbitrio (M. ibid., 489-506), praemissis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXIII).

4 (f. 80). ⟨**Eadmeri** monachi⟩ (in ms. *Anselmi*) De s. Anselmi similitudinibus, duobus ultimis capitibus omissis (M. 159, 605-702).

5. S. Augustini opera. [1] (f. 105). De Genesi contra Manichaeos libri I-II (M. 34, 173-220). [2] (f. 117). Dialogus quaestionum LXV (in ms. *Incipit liber beati augustini ad orocium de illis que sunt genesi.* M. 40, 733-752, append.). [3] (f. 124). De utilitate credendi (M. 42, 65-92), praemisso (f. 123v) capite 14 libri I Retractationum (M. 32, 605-608). [4] (f. 133). Addenda ad s. Augustini librum de LXXXIII quaestionibus, in codice nunc deperdito suo loco omissa (M. 40, 39, lin. 18 ab imo - 41, 16 ab imo; 54, lin. 15 - lin. 8 ab imo). Praeit (f. 132v) caput quod rubrica praetendit remittendum in lib. 83 questionum in fine LXIV capituli. Inc. *Quisquis enim prudentiam sequi desideras.* Des. *ipsa altitudo attonat summa.* [5] (f. 133v). De vera et falsa paenitentia (M. 40, 1113-1130, append.).

Volumen duobus constat codicibus, quos quattuor librarii binis columnis descripserunt. Prior codex usque ad folium 104 pertingit, alter reliqua complectitur. Librarius primus exaravit folia 1-103 idemque titulos minio litterasque maiores et maximas rubro atque caeruleo colore depinxit; alter 104-115 exscripsit atque initialem caeruleo ac rubro colore et titulum minio distinxit; tertius 117-132 complevit idemque titulos minio pinxit et spatia ad excipiendas litteras initiales vacua reliquit; quartus denique 132^{v}-137^{v} descripsit, titulos minio illevit et litteris initialibus spatia vacua reservavit. Volumen alia plura continebat, quae probabiliter, conglutinatoris oscitatione, ad alium codicem translata fuerunt. Inde a f. 105 enumeratio antiqua erasa fuit novaque suffecta. In marginibus notabilia quaedam notulaeque hic illic occurrunt. Ff. I^{r}. 104^{r}. 115^{v}-116. 138-140 vacua. I^{v} index opusculorum in codice olim contentorum. In margine f. 104^{v} inf. *hoc uolumen est deputatum ad usum f||||||| de sancto honorio |||||| ||| |||| |||*. In marg. f. 137^{v} inf. *Çampasius.* 140^{v} *Urbanus*, dein *flor. XXX. 30.*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

656 (olim 2430, cf. f. 1^{r}). Saec. XIV, membran., mm. 395 × 254, ff. 199.

1. **S. Anselmi Cantuariensis** archiepisc. [1] (f. 1) Monologium (M. 158, 141-224), additis post praefationem capitulis (S. Anselmi opera ed. Gerberon, Venetiis 1744, 1, p. XXIX-XXX); [2] (f. 12) Proslogion (M. ibid., 223-242) cum capitulis praefationem sequentibus (Gerberon, 1, p. XXX-XXXI).

2 (f. 14^{v}). ⟨**Gaunilonis** monachi⟩ Pro insipiente (M. ibid., 241-248).

3. **S. Anselmi Cantuariensis** archiep. opera complura. [1] (f. 15). Liber apologeticus contra Gaunilonem (in ms.... *contra respondentem pro insipiente.* M. ibid., 247-260). [2] (f. 16^{v}). Cur Deus homo libri I-II (M. ibid., 359-432), additis capitulis praefationem sequentibus (Gerberon, 1, p. XXXI-XXXII). [3] (f. 27^{v}). ⟨De fide Trinitatis et⟩ de incarnatione Verbi, praefatione omissa (M. ibid., 261-284). [4] (f. 31). De concordia praescientiae et praedestinationis et gratiae Dei cum libero arbitrio (M. ibid., 507-542). [5] (f. 36^{v}). Dialogus (in ms. *liber*) de veritate (M. ibid., 467-486) cum capitulis praefationem sequentibus (Gerberon, 1, p. XXXIII). Subsequuntur (f. 39^{v}) duo fragmenta, quorum prius inc. *Summe autem veritati non est falsitas,* des. *non est iniustitia nisi ubi debet esse iustitia et non est,* alterum inc. *Voluntas potest dici efficiens alia approbans,* des. *per consensum acquiescatur* (cf. M. 158, 487 sq.). [6] (f. 40). Dialogus (in ms. *liber*) de casu diaboli (M. ibid., 325-360), praeviis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXI). [7] (f. 45^{v}). De conceptu virginali et originali peccato (M. ibid., 431-464), praemissis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXII-XXXIII). [8] (f. 49^{v}). De processione Spiritus Sancti contra Graecos (in ms. *Incipit liber.. de spiritu sancto tota atque indiuidua trinitate contra fidem grecorum qui sua arrogantia negant illum et dubitant de filio dei procedentem.* M. ibid., 285-326). [9] (f. 55^{v}). Dialogus

de libero arbitrio (in ms. *Incipit tractatus de libertate arbitrij*. M. ibid., 489-506), praemissis capitulis (Gerberon, 1, p. XXXIII).

4 (f. 58). **Eadmeri** monachi Liber de s. Anselmi similitudinibus (in ms. *Incipit liber anselmi de similitudinibus*), duobus ultimis capitulis omissis (M. 159, 605-702).

5. S. Augustini opera. [1] (f. 73). De correptione (in ms. *correctione*) et gratia (M. 44, 915-946). [2] (f. 77^{r}). De perfectione iustitiae *hominis* (M. ibid., 291-318). [3] (f. 81^{r}). De natura et gratia (M. ibid., 247-290). [4] (f. 87^{v}). De libero arbitrio libri I-III (M. 32, 1221-1310). [5] (f. 103). De immortalitate animae (M. 32, 1021-1034). [6] (f. 105). De divinatione daemonum (M. 40, 581-592). [7] (f. 107). De gratia et libero arbitrio (in ms. *Augustinus de libero arbitrio et de gracia dei ad abbatem Valentinum...* M. 44, 881-912). [8] (f. 112^{r}). De praedestinatione ⟨et gratia⟩ (M. 45, 1665-1678, append.). [9] (f. 115). Liber de videndo Deo, seu epistula 107 (M. 33, 596-622). [10] (f. 121). Enchiridion ⟨ad Laurentium sive de fide, spe et charitate⟩ (M. 40, 231-290), praeviis (f. 120) capitulis, quorum I *Laurentio scribens eius eruditione delectatur...* et CXXII *De fine librj*. [11] (f. 129^{r}). Retractationum libri I-II cum capitulis utrique libro praefixis (M. 32, 583-656). [12] (f. 143^{r}). Adversus quinque haereses tractatus (M. 42, 1101-1116, append.). [13] (f. 147^{r}). Hypomnesticon contra Pelagianos et Caelestianos libri I-V usque ad v. *nisi operante spiritu sancto patris et filij* (in ms.... *liber yponnesticon sancti augustini episcopi idest conmemoratorium contra pelagianos et celestianos hereticos*. M. 45, 1611-1655, 19 ab imo, append.). Libri nullo modo inter se distinguuntur. [14] (f. 158). De fide et operibus (M. 40, 197-230). [15] (f. 164). Sermo 351 *De penitentia* (M. 39, 1535-1549). [16] (f. 167). Sermo (perperam in ms. ...*De agone christiano*). Inc. *Non sufficio gratias agere domino deo. et uestre karitati apud eum.* Des. *non uiribus nostris sed nomine suo sancto in quo mundati sumus per ihesum christum dominum nostrum.* [17] (f. 167^{r}). De agone christiano (M. 40, 289-310). [18] (f. 171^{r}). De vera religione (M. 34, 121-172). [19] (f. 181). Soliloquiorum libri I-II (in ms. *Incipit soliloquium...* M. 32, 869-904). [20] (f. 188^{r}). De sancta virginitate (M. 40, 397-428). [21] (f. 194^{r}). De praesentia Dei, ⟨seu epistula 187⟩ a v. *Queris iterum mediator dei et hominum* ad v. *propter ueri corporis modum* (M. 33, 833, lin. 23-848, 24). [22] (f. 197). Sermo 356 *De moribus clericorum* (M. 39, 1574-1581).

Codex duabus columnis currenti calamo scriptus. Litterae maiores et maximae rubro et caeruleo colore depictae, primis duabus exceptis, quae auro variisque coloribus fulgent; tituli minio exarati. F. 1^{r}, manu saec. XVI ex., *V. 2430* | *656*, et inferius, manu

saec. XIV ex., *Iste liber est reuerendisimi* (!) *domini domini Angeli Corario* (postea Gregorius XII) *dignisimi* (!) *episcopi castelani. et pertinet ad matrem suam restituatur ei libere.* 1^{v} index manu saec. XIV. 2 vacuum. 157^{v} ex parte consulto vacuum relictum ad Hypomnesticon libros complendos. 199^{r} summo marg. *Ex pluteo 27 inferiore*, manu saec. XVI, dein paulo inferius *Iste liber continet in cart. quinternos 19 et I quaternum qui continent in scriptura quinternos staconis 26 et medium quaternum et I colupnam*, manu saec. XIV. 199^{v} pauca nullius pretii.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

657 (olim 179, cf. f. 324). Saec. XIII-XIV, membran., mm. 301 × 211, ff. 234 (— ff. 256-265 librarii oscitatione neglectis).

1. S. Anselmi Cantuariensis archiep. opera. [1] (f. 1). Dialogus (in ms. *liber*) de veritate, omisso prologo et praemissis capitulis (M. 158, 468-486). [2] (f. 3^{v}). ⟨Dialogus⟩ de libero arbitrio, praeviis capitulis (M. ibid., 489-506). [3] (f. 6). ⟨Dialogus de casu diaboli (M. ibid., 325-360). [4] (f. 10). De conceptu virginali et originali peccato, omisso prologo et praemissis capitulis (M. ibid., 433-464).

2 (f. 14^{v}). ⟨**Ioannis Scoti** (in ms. *Bede*) homilia in prologum s. Evangelii secundum Ioannem⟩ (M. 122, 283-296).

3. S. Anselmi Cantuariensis archiep. opera complura. [1] (f. 17). Monologium, additis post praefationem capitulis (M. 158, 141-224). Praemittitur epistula 103 (M. 159, 252). [2] (f. 26^{r}). Proslogion (M. 158, 223-242) cum capitulis praefationem sequentibus (S. Anselmi opera ed. Gerberon, Venetiis 1744, p. XXX-XXXI). [3] (f. 30). ⟨**Gaunilonis** monachi⟩ Liber pro insipiente, praeviis capitibus 2-4 Proslogion (M. ibid., 241-248). [4] (f. 30^{r}). ⟨Liber apologeticus contra Gaunilonem⟩ (M. ibid., 247-260). [5] (f. 32). ⟨De fide Trinitatis⟩ et incarnatione Verbi, praevia tantum epistula Urbano pontifici (M. ibid., 261-284). [6] (f. 36). De processione Spiritus Sancti (M. ibid., 285-326). [7] (f. 42^{r}). ⟨De azymo et fermentato ad Walerannum⟩ (in ms. *Epistola de sacrificio*. M. ibid., 541-548). [8] (f. 43^{v}). ⟨De sacramentorum diversitate ad Walerannum⟩ (in ms. *Epistola de sacramentis*. M. ibid., 551-554). [9] (f. 44). Tractatus de concordia praescientiae et praedestinationis nec non gratiae Dei cum libero arbitrio (in ms. *Liber... et gratia*. M. ibid., 507-542). [10] (f. 50). Cur Deus homo libri I-II, omissa praefatione (M. ibid., 359-432).

4. S. Augustini opera. [1] (f. 63). Enchiridion ⟨ad Laurentium sive de fide, spe et charitate⟩ (M. 40, 231-290), praemissis capitulis (quorum primum *De proprie fidei catholice fundamento* et ultimum *De caritate*) et capite 63 libri II Retractationum (M. 32, 655). [2] (f. 77^{r}). De Trinitate

libri I-XV (M. 42, 819-1098). Praemittuntur: [a] (f. 75) caput 15 libri II Retractationum (M. 32, 635-636); [b] (ibid.) ⟨oratio ad Deum⟩ (inc. *Da nobis domine in uia hac quam te duce ingredimur;* des. *sicut es trinus et unus deus* etc.); [c] (f. 75[v]) capitula librorum (I libri I *De triplici causa erroris falsa de deo opina⟨n⟩cium,* XIV *De unitate persone filii dei et filii hominis siue in gloria siue in humilitate;* I libri II *De regulis secundum quas scriptura loquitur de patre et filio,* XVIII *De uisione danielis in qua illi et patris et filii persona apparuit in specie corporali;* I libri III *Utrum cum deus hominibus uisus...,* XI *Essenciam trinitatis numquam occulis* (!) *apparuisse mortalium...;* I lib. IV *De gratia dei qua sibi humanum genus reconciliat,* XXI *De sensibili demonstratione spiritus sancti et de coeterna unitate trinitatis;* I lib. V *Quam modeste ac sobrie debeat homo...;* XVI *De appellationibus relatiuis que non ad deum sed ad creaturam referenda sunt quoniam deo nichil accidit;* I lib. VI *De eo quod apostolus christum dei uirtutem et dei sapientiam,* X *De sententia sancti hilarii qua in trinitate personarum proprietate intelligitur demonstrasse;* I lib. VII *Utrum quicquid de deo non relatiue set ad se ipsum recte dicitur...,* VII *De tribus personis unius essentie;* I lib. VIII *De indifferenti magnitudine trinitatis...,* X *De amante et quod amatur et amore;* I lib. IX *De deo semper querendo,* XII *Cur sicut noticia mentis est proles non etiam amor partus eiusdem sit;* I lib. X *De studiis discere amancium quod ignorant...,* XII *De querenda ymagine trinitatis etiam in his que anima ex corporis sensibus concipit;* I lib. XI *De ymagine trinitatis etiam in eo quod imago dei non est. id est in homine exteriore querenda,* XI *De mensura et numero et pondere quorum similitudo sit in memoria et uisione et uoluntate;* I libro XII *Quid sit quod etiam in animo nostro intelligendum sit ad exteriorem hominem pertinere,* XV *De eorum sententia qui in uno homine mentem...;* I lib. XIII *In que officia proprie sapientia et scientia diuidantur,* XXII *Neminem posse sine fide ad ueram beatitudinem peruenire;* I lib. XIV *Que sit hominis uera sapientia,* XX *De excellentia animi ad ymaginem creatoris sui conditi;* I lib. XV *De summo bono quod semper inueniendum...,* XXV *Quod quodam sermone ad populum disputatum sit de differentia generationis filii et processionis spiritus sancti*); [d] (f. 77) eiusdem s. Augustini epistula 174 (M. 33, 758). [3] (f. 137). De doctrina christiana libri I-IV (M. 34, 15-122), praemisso capite 4 libri II Retractationum (M. 32, 631-632). [4] (f. 157). De diversis quaestionibus LXXXIII (M. 40, 11-100. [5] (f. 176[v]). ⟨De Genesi ad litteram⟩ libri I-XII (M. 34, 245-486), praemisso capite 24 lib. II Retractationum (M. 32, 640).

5 (f. 231). **S. Ioannis Damasceni** De fide orthodoxa libri I-IV, Ioanne Burgundione Pisano interprete (in ms. ... *liber primus incipit in quo est traditio certa orthodoxe fidei capitulis diuisa .C. a burgondione judice ciue pisano de*

greco in latinum domino tercio eugenio beate memorie pape translatus. Cf. M. P. G., 94, 790-1227). Liber I inc. *Deum nemo uidit unquam... Ineffabilis igitur est deus et inconprehensibilis.* Lib. IV des. *indeficiens gaudium id quod ab ipso est fructificantes.* Singulis capitibus praemittuntur capitula, quorum I *Quoniam inconprehensibilis est deus...* et ultimum *de resurrectione.*

6 (f. 267^{v}). **S. Isidori Hispalensis** Sententiarum libri I-III, praeviis capitulis (M. 83, 537-738).

7 (f. 294). ⟨**Pseudo-Augustini**⟩ De spiritu et anima usque ad v. *cui est gloria in secula seculorum amen. deo gracias* (M. 40, 779-816, lin. 6 ab imo). Desunt v. cap. 44 « Mens rationalis - ut bene vivat »,

8 (f. 303). ⟨**S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis De gratia et⟩ libero arbitrio (M. 182, 1001-1030).

9 (f. 309). **S. Augustini** Retractationum libri I-II, praemissis capitulis (M. 32, 583-656).

Codex non ab uno librario descriptus litteras initiales habet rubro et caeruleo colore distinctas. Inscriptiones rubrae sunt, iis exceptis in summis marginibus appositis, quae notis rubris et caeruleis alternis sunt depictae. Correctiones marginales passim occurrunt. Ff. 230. 324^{v} vacua. 324 notae aliquantum erasae *V. 179* | *N. 657*, manu saec. XVI ex.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

658. An. 1451. 1452 (cf. ff. 70. 127. 1), membran., mm. 372 × 259, ff. 128.

1 (f. 1). **S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis De consideratione libri I-V (M 182, 727-808).

2 (f. 71). ⟨**Gaufridi abbatis** Declamationes⟩ de colloquio Simonis cum Iesu ⟨ex s. Bernardi sermonibus collectae⟩ (in ms. *Incipit prologus Beati Bernardi Abbatis clarauallensis in librum de colloquio Symonis et ihesu, Ad henricum romane ecclesie subdiaconem: qui postea monachus claravallensis factus est, apud monasterium sancti Anastasij de urbe.* M. 184, 437-476).

3 (f. 113). **S. Bernardi** Apologia ad Guillelmum, praefatiuncula omissa (M. 182, 898-918).

Codicem charactere gotico-rotundo diligenter exaratum commendant ornamentum quattuor marginibus f. 1^{r} appictum, litterae initiales singulorum librorum auro et coloribus fulgentes et imaginibus praesertim s. Bernardi insignes atque initiales capitum auro variisque coloribus distinctae. In parte inf. ornamenti folii 1 stemma Nicolai V hac inscriptione circumdatum *Nicolaus Papa Quintus MCCCCLII.* Tituli minio exscripti. Ff. 70^{v}. 112. 128^{v} vacua. 70 *Explicit liber quintus et ultimus beati Bernardi Abbatis de consideratione: ad eugenium papam tertium. Completus et scriptus in urbe die XXVIII madij: anno domini Millesimo quadringentesimo quin-*

quagesimo primo: pro glorioso ac beatissimo summo pontifice domino Nicolao papa quinto: quem dominus protegat conseruet, regat, et ad uitam eternam perducat: Amen. 128 *Explicit Tractatus apologeticus eiusdem beati bernardi clarauallensis abbatis. 1451.*

In tegumenti dorso stemmata Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

659. Saec. XII ex., membran., mm. 323 × 229, ff. 124.

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis opera complura.

1 (f. 1^{v}). De consideratione libri I-V (M. 182, 727-808). **2** (f. 33). ⟨De laudibus Virginis Matris⟩ homiliae quattuor, omissa praefatione et excusatione in fine (M. 183, 55-86). **3** (f. 49). Liber De diligendo Deo (M. 182, 973-1000). **4** (f. 61). ⟨De moribus et officio episcoporum tractatus⟩ seu epistula ⟨XLII⟩ (M. ibid., 809-834). **5** (f. 71^{v}). De gradibus humilitatis et superbiae (in ms. *Incipit opusculum... de duodecim gradibus superbie.* M. ibid., 941-972). **6** (f. 86^{v}). De praecepto et dispensatione (M. ibid., 859-894). **7** (f. 102). Apologia ad Guillelmum (in ms. *Incipit liber apologeticus...*), praefatiuncula omissa (M. ibid., 898-918). **8** (f. 111). Retractatio in tractatum de gradibus humilitatis (M. ibid., 939). **9** (f. 113). De gratia et libero arbitrio (in ms. *Incipit libellus...* M. ibid., 1001-1030).

Codex duabus columnis diligenter descriptus titulos habet rubros et litteras initiales minio depictas et saepissime ornamentis nigris distinctas. Notulae et notabilia, manu praesertim saec. XIV, in marginibus foliorum 1-24 passim occurrunt. F. 1^{r} complent notae saec. XIII exaratae de codicibus datis fratribus Vallis Dei a quibusdam, quorum nomina erasa fuerunt. F. 112 vacuum. 124^{v} indiculus operum s. Bernardi a librario saec. XIV digestus.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

660 (olim 2623, cf. f. 2^{r}). Saec. XIV, membran., mm. 206 × 143, ff. 120.

1 (f. 3). **S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis ⟨De consideratione⟩ libri I-V (M. 182, 727-808).

2 (f. 43^{v}). ⟨**Pseudo-**⟩**Bernardi** Meditationes ⟨piissimae de cognitione humanae conditionis⟩ usque ad v. *Et quis non* (M. 184, 485-505, D, lin. 3 ab imo). Subicitur (f. 56^{v}) fragmentum ⟨de Beata Maria Virgine⟩, quod inc. *Deus uerbum est et non caro. quamquam carnem rationabiliter animatam assumpserit,* et des. *propterea quecumque uirgo est ab ea optet premium et inplorat.*

3 (f. 62). ⟨Expositio salutationis angelicae⟩ (in ms. ...*Bernardi super Aue. Maria. per totum*). Prologus inc. *Quoniam ut ait Jeronimus nulli dubium est quin totum ad gloriam laudis dei pertineat,* et des. *cum hoc opusculo* (correctum ab alia manu ex *opisculo*) *salutationis te saluto te genibus flexis, te*

capite inclinato, te corde saluto. salutansque dico. Aue Maria etc. Expositio inc. *Ave Maria gratia plena dominus tecum etc. Tunc primo. Audi dulcissima virgo Maria. audi noua, audi mira. audi filia.* Des. *adiuua o dulcissima ut sine fine nobis concedat dulcedine sua frui, ille liberalissimus* etc. Laudantur s. Ambrosius, s. Hieronymus, s. Augustinus, s. Chrysostomus, s. Anselmus, ven. Beda, s. Bernardus.

Liber duobus constat codicibus binis columnis ab uno eodemque librario exaratis. Fasciculus prior ff. 1-61 complectitur, alter reliqua. Litterae maiores et maximae variis coloribus distinctae sunt. Auctoritates saepe, notabilia et correctiones raro in marginibus occurrunt. Ff. 1r. 2v. 59v. 60. 61 vacua. F. 1v indiculus contentorum et pauca erasa. 2r calami probationes, manu saec. XIV, et notae *V 2623 | 660* a librario saec. XVI ex. descriptae.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

661. Saec. XV, chart., mm. 213 × 147, ff. 91 (+ ff. 55a. 59a librarii oscitatione neglectis).

1. **S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis [1] (f. 1) De consideratione libri I-V (M. 182, 727-808); [2] (f. 55v) Parabola II de pugna spirituali (in ms. *Incipit quoddam opusculum .. de guerra inter babilonem et Jerusalem.* M. 183, 761-765) usque ad v. *set non effugiunt.*

2 (f. 59r). ⟨**Arnulfi** monachi de Boeriis⟩ (in ms. ... *beati Bernardi*) Speculum monachorum (M. 184, 1175-1178).

3 (f. 60r). *Incipiunt aliqua dicta beati Bernardi de uita sociali et humili.* Inc. *Arbitror quod tu qui in congregatione es. bene uiuis.* Des. *quod a deo sine murmure et cum gratiarum actione sustinere.*

4 (f. 60r). *Incipit laus siue gratiarum actio domino deo ex dictis beati Augustini.* Inc. *Tibi laus, tibi honor, tibi gloria.* Des. *qua illos quos de nihilo creasti adoptas in filios et tibi coniungis.*

5 (f. 62r). **S. Bernardi** De laudibus Virginis Matris homiliae I-IV, praevia praefatione et addita excusatione in fine (M. 183, 55-88).

Codex currenti calamo scriptus titulos habet rubros litterasque initiales viridi ac rubro colore alterne depictas.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

662 (olim 2618). Saec. XII ex., membran., mm. 355×260, ff. I. 183.

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis epistulae, praemisso indice (M. volum. 158).

[1-44] (f. 4) 1-44, [45] (f. 55) 15, [46-85] (f. 55v) 45-84, [86] (f. 78) praefatiuncula in Apologiam ad Guillelmum s. Theodorici abbatem (M. 182, 895-896), [87-123] (f. 78)

85-121, [124-126] (f. 102) 124-126, [127] (f. 107) 255, [128-142] (f. 107) 127-141, [143] (f. 102) 254, [144-193] (f. 113^v) 142-191, [194-196] (f. 140) 194 (rescriptum Innocentii papae contra haereses Petri Abaelardi). 195. 196, [197-230] (f. 142) 192. 193. 197-228, [231-253] (f. 154) 231. 232. 230. 233-252, [254-255] (f. 167^v) 122. 123, [256-266] (f. 168) 256-266, [267-270] (f. 171) 268-271, [271] (f. 172) 267, [272-285] (f. 172^v) 272. 273 (omissa epistula Eugenii papae III). 274-285, [286-287] (f. 177) 288. 289, [288-293] (f. 178) 291-296, [294] (f. 179) 253, [295] (f. 181) 290, [296] (f. 181^v) 374.

Codex duabus columnis eleganter scriptus est. Littera initialis epistulae primae variis coloribus depicta; superscriptiones minio exaratae cum initialibus interdum viridibus aut caeruleis; initiales singularum epistularum rubro caeruloque distinctae colore; numeri Romani minio exarati et initiales superscriptionum indicis rubro aut caeruleo aut viridi colore distinctae. Quaterniones in margine novissimi singulorum folii computati sunt numero 22, quibus duernio additus est in principio et alter in fine. Ff. I^v. 1^r. 182^v. 183 vacua. I^r, manu saec. XVI ex., *V. 2618 | 662*. 3^v notulae tres possessoris codicis adeo erasae ut verba tantum *Liber sancte marie* mihi legere contigerit. 182^r pauca erasa.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

663. Saec. XIV, membran., mm. 285×210, ff. 436 (+ f. 372a, — ff. 118. 419 librarii oscitatione neglectis).

1. S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis opera. [1] (f. 3). Epistula 311 (M. 182, 513-517). [2] (ibid.). Capitula haeresum Petri Abaelardi (M. ibid., 1049-1054). [3] (f. 4). Epistula 241 (M. vol. 182), [4] (f. 4^v) 233, [5] (f. 5) 239, [6] (ibid.) 240, [7] (f. 5^v) 224, [8] (ibid.) 222, [9] (f. 6) 209, [10] (ibid.) ⟨fragmentum epistulae seu tractatus de erroribus Abaelardi⟩ (inc. *Clausio sit. uera essentia unitatis*, des. *Nempe ipse qui iustificat.* M. 182, 1058, B, 4 - 1066, C, 1 ab imo), cui subtexitur [11] (f. 8, col. 1, lin. 2) ⟨epistula seu tractatus ad Hugonem de sancto Victore De baptismo aliisque quaestionibus ab ipso propositis⟩ inde a v. *Quis fidenter de sola fide* (M. ibid., 1035, C, 2 ab imo - 1046). [12] (f. 9^v) epist. 190 seu tractatus de erroribus Abaelardi usque ad v. *nec preiudicium faciat unitati. trinitatis confessio. nec proprietatum* (M. 182, 1053-1058, B, 4), quibus parvum fragmentum subicitur, quod inc. *existentia penitus perire non poterit. unusquisque mercedem accipiet*, et des. *numquam det ab ipsa me deseri*, [13] (f. 10^v) 126, [14] (f. 12) 243, [15] (f. 12^v) 51, [16] (ibid.) 52. [17] (f. 13). De consideratione libri I-V (M. 182, 727-808). [18] (f. 31^v). De gradibus humilitatis et superbiae (M. ibid., 941-972). Praemittuntur: [a] (f. 31) retractatio in tractatum de gradibus humilitatis (M. ibid., 939) [b] (ibid.) capitula (I *Timore dei custodire se omni hora ab omni peccato...*, XXIV *Consuetudo peccandi*).

2 (f. 40). **Guigonis Carthusiensis** epistula seu tractatus ad fratres de Monte Dei (in ms. *Incipit prefacio epistole. Beati Bernhardi ad fratres de Monte dei de Vita Solitaria;* et f. 51 *Explicit liber* etc. M. 184, 307-364).

3. S. Bernardi opera. [1] (f. 51). ⟨De moribus et officio episcoporum tractatus⟩, seu epistula XLII usque ad v. *quam uniuersitatj* (M. 182, 809-831, D, 2 ab imo). Quae desunt in f. 224 invenies (M. ibid., 831-832). [2] (f. 56v). Apologia ad Guillelmum (in ms. *Apologeticus... ad Cluniacenses.* M. ibid., 898-918), praefatiuncula omissa. [3] (f. 62). De laudibus virginis Mariae homiliae I-IV, praemissa praefatione (M. 183, 55-88). [4] (f. 72). De laude novae militiae ad milites Templi, additis capitulis post praefationem (M. 182, 921-940). [5] (f. 77v). De gratia et libero arbitrio (M. ibid. 1001-1030). [6] (f. 86). De praecepto et dispensatione (M. ibid., 859-894). [7] (f. 96). Liber De diligendo Deo (M. ibid., 973-1000).

4 (f. 103). *Incipit liber Beati. planctus beate uirginis a beato bernardo editus. pro passione christi.* Inc. *Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis imbrem lacrimarum ut possim flere per diem donec visu.* Des. *Tu sis benedicta in eternum et ultra. cum jhesu dulcissimo atque suauissimo filio tuo. qui cum deo patre* etc. (cf. Bandini, Bibliotheca Leopoldina, III, col. 377).

5 (f. 106). ⟨**Philippi de Grevia**⟩ Disputatio inter matrem Crucifixi et Crucem (in ms. *Querimonia beate uirginis de cruce... Responsio crucis ad beatam uirginem.* Chevalier, Repert. hymn., n. 4014).

6 (ibid.). *Bernardi. de persecutione christiana.* Inc. *Frequenter diximus fratres karissimi quod semper christianus persecutionem patitur.* Des. *Inde quoque et nos ab omnibus insidijs latentis inimici eripere pater misericordiarum et deus totius consolationis qui uiuit et regnat in secula seculorum. Amen.*

7 (f. 107). *Oratio beati Ambrosij ante missam.* Inc. *Si tantumdem reatum nostre delinquencie cogitamus.* Des. *qui iustificas in dolore gementem amen.*

8. ⟨**Pseudo-**⟩**Bernardi** opera. [1] (f. 107). Meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis (in ms. .. *de interiore homine.* M. 184, 485-508). [2] (f. 115). Tractatus de interiori domo seu de conscientia aedificanda (in ms... *de constructione domus interioris. et de VII. columpnis. et uiciis et uirtutibus. et confessione et contemplatione*) usque ad cap. XXIV exclusive (M. ibid., 507-533). Subiciuntur (f. 124v) capita de iudicio, de superbia, de humilitate, de oratione et devotione, de tranquillitate, de caritate. Inc. *Ita clemens esto in alienis delictis.* Des. *quoniam nec dominum nec proximum diligis.* Tractatus in quattuor partes divisus, quarum singulis, praeter primam, prooemium praemittitur. Prooemium secundae partis (f. 117) inc. *Nam ostensum est nobis superius qualiter arripere uiam perfectionis ualeamus,* des. *Dicat ergo uir sanctus dicat*

quid modo senciat; prooemium tertiae partis (f. 121v) inc. *Quoniam humanum genus de facili labitur ad delicta,* des. *Haec autem omnia ... sanctus Bernhardus nobis in subsequentibus.opere manifestat dicens;* prooemium denique ultimae partis (f. 124v) inc. *Postquam in superioribus remeabilis uia nobis ostensa est,* des. *ut per uiam dei... peruenire ualeamus usque ad montem dei Oreb.*

9. Guillelmi abbatis s. Theodorici [1] (f. 127) Tractatus de contemplando Deo, prooemio omisso (M. 184, 367-380); [2] (f. 131v) Tractatus de natura et dignitate amoris (M. ibid., 379-408). Uterque tractatus in codice simul connexi sub titulo *De amore Dei* s. Bernardo adscribuntur.

10 (f. 141). **S. Bernardi** In psalmum XC « Qui habitat » sermones I-XIV. XVI. XVII in quadragesima habiti (M. 183, 185-243; 247-254). In codice sermo I subnectitur praefationi; sermones V et VI simul connectuntur; sermo X in tres partes et sermones VII. XI. XII in duas partes dividuntur.

11 (f. 162v). **Gaufridi abbatis** Declamationes de colloquio Simonis cum Iesu (in ms. *Omelie eiusdem.* [i. e. S. Bernardi]. *Secundum Mattheum,* M. 184, 437-476), additis capitulis post prologum.

12. S. Bernardi abbatis opera. [1] (f. 175v). ‹De conversione ad clericos sermo seu liber› (M. 182, 833-856). Liber subnectitur praecedentibus declamationibus, cum quibus unum et idem efficit. [2] (f. 181v). Epistula 462 (M. ibid., 662-668, append.), [3] (f. 183) epist. 1 (M. vol. 182), [4] (f. 185v) 2, [5] (f. 188) 111, [6-10] (f. 188v) 4-8, [11-12] (f. 194) 11. 12, [13] (f. 195) 18, [14] (f. 196) 21, [15-16] (ibid.) 23. 24, [17-18] (f. 197) 27. 28, [19] (f. 197v) 34, [20-21] (ibid.) 45. 46, [22-23] (f. 198) 48. 49, [24] (f. 199) 65, [25] (f. 199v) 69, [26-28] (f. 200) 72-74, [29] (f. 201) 78, [30] (f. 203v) 82, [31] (f. 204) 87, [32] (f. 205v) 91, [33] (f. 206) 94, [34] (ibid.) 313, [35] (f. 207) 98, [36-38] (f. 208) 104-106, [39] (f. 209) 411, [40-43] (f. 209v) 107-110, [44-50] (f. 212) 113-119, [51-52] (f. 215) 124. 125, [53] (f. 215v) 129, [54] (f. 216) 131, [55] (f. 216v) 135, [56] (ibid.) 141, [57] (f. 217) 174, [58] (f. 218) 189, [59] (f. 219) 337, [60] (f. 219v) 193, [61] (f. 220) 195, [62-63] (ibid.) 237. 238, [64] (f. 221v) 242, [65] (f. 222) 244, [66] (f. 222v) 256, [67] (ibid.) 289, [68-69] (f. 223) 291. 292, [70] (f. 223v) 306, [71] (f. 224) 310. [72-76] (f. 224v). In adventu Domini sermones I-V (M. 183, 35-52). [77-80] (f. 230). In vigilia nativitatis Domini sermones I. III-V (M. ibid., 67-90; 94-109). [81-83] (f. 235). In nativitate Domini sermones I. III. IV (M. ibid., 118-119; 122-130). [84] (f. 238). In circumcisione Domini sermo III (M. ibid., 137-142). [85-87] (f. 239). In epiphania Domini sermones I-III (M. ibid., 141-152). [88-89] (f. 241v). In Dominica prima post octavam epiphaniae sermones I-II (M. ibid., 155-162). [90] (f. 243v). In conversione s. Pauli sermo I in duos divisus (M. ibid., 359-365). Alter inc. a v. *Saule saule quid me persequeris?* [91] (f. 244v). In purificatione b. Mariae ser-

mones I-III (M. ibid., 365-372). [92] (f. 246). In septuagesima sermo I in duos divisus (M. ibid., 161-166). Alter inc. a v. *Initium septuagesime.* [93-94] (f. 246^v). In capite ieiunii sermones I-II (M. ibid., 167-174). [95-97] (f. 248). In quadragesima sermones III-V (M. ibid., 175-181). [98-100] (f. 250). In festo annuntiationis b. Mariae Virginis sermones I-III (M. ibid., 383-398). [101-103] (f. 254). In dominica Palmarum sermones I-III (M. ibid., 253-262). [104] (f. 256). ⟨In feria IV hebdomadae sanctae⟩ (M. ibid., 263-270). [105] (f. 258). ⟨In cena Domini⟩ (M. ibid., 271-274). [106] (f. 258^v). In die sancto Paschae (in ms. *De resurrectione domini.* M. ibid., 273-284). Sermo in quattuor divisus: secundus inc. a v. *Nec uero resurrectionem distulit;* tertius *Vicit itaque leo de tribu iuda;* quartus *Si uos scandalizabat.* [107] (f. 261). In tempore resurrectionis, ad abbates sermo II (in ms. *Item sermo ut supra V.* M. ibid., 283-288). Sermo in quattuor divisus: secundus inc. a v. *Linque quoque aromata;* tertius *Verumtanem legimus;* quartus *Cum hiis igitur aromatibus.* [108] (f. 262^v). Unde supra sermo III (M. ibid., 288-292). Sermo in tres divisus; secundus inc. a v. *In corde duplex est lepra;* tertius *Lepra uero proprii consilij.* [109] (f. 263^v). Sermo 44 de diversis (in ms. *De eodem. XIII.* M. ibid., 666). [110-111] (f. 263^v). In octava Paschae sermones I-II (M. ibid., 291-298). Sermo I in duos divisus, quorum alter inc. a v. *Merito sane est;* itemque sermo II in duos divisus est, quorum posterior inc. a v. *Tres sunt.* [112] (f. 265). In rogationibus (M. ibid., 297-300). [113-115] (f. 265^v). In ascensione Domini sermones I. II (in tres partes divisus; quarum altera inc. *Quid enim putatis* et tertia *Uerumtamen quid michi*). IV (in septem partes divisus, quarum secunda inc. *Christus qui descendit;* tertia *Quid tamen agimus;* quarta *Primum constitue montem;* quinta *Ascendentes igitur in hunc montem;* sexta *Putas poterimus;* septima denique *Sequere et ascendentem.* M. ibid., 299-304; 309-316). [116] (f. 268^v). Sermo 43 de diversis (M. ibid., 665-666). [117-119] (ibid.). In festo Pentecostes sermones I (in duas partes divisus, quarum altera inc. *Duo namque tempora*). II. III (M. ibid., 323-334). [120] (f. 271). In nativitate s. Ioannis Baptistae inde a v. *Audite ergo fratres* (M. ibid., 399, A, 13-404). [121] (f. 272^v). In festo ss. Petri et Pauli Apostolorum sermo I (M. ibid., 405-408). [122] (f. 273). Dominica VI post Pentecosten (in ms. *Sermo dominicalis primus.* M. ibid., 338-339). [123] (f. 273^v). Sermo 36 de diversis (in ms. *Sermo de eodem II.* M. ibid., 637-639). [124] (f. 274). Sermo 38 de diversis (in ms. *Ut supra III.* M. ibid., 644-645). [125] (f. 274^v). In assumptione b. Virginis Mariae sermo I (M. ibid., 415-417). [126] (f. 275). Sermo 46 de diversis (in ms. *⟨In assumptione⟩ virginis marie II.* M. ibid., 669-670). [127] (ibid.). Dominica infra octava Assumptionis b. V. Mariae sermo (in ms. *De beata uirgine III.* M. ibid.,

429-458). [128] (f. 277v). In nativitate b. V. Mariae (in ms. *De eodem sermo .IIII.* M. ibid., 437-448). [129] (f. 280). Sermo 35 de diversis (in ms. *Sermo in capitulo.* M. ibid., 634-637). [130-131] (f. 280v). In festo s. Michaelis sermones I-II (in ms. *Sermo de angelis primus; Unde supra II.* M. ibid., 447-454). [132-133] (f. 282). In festo omnium Sanctorum sermones I-II (M. ibid., 453-468). [134] (f. 285). In festo s. Martini episcopi sermo inde a v. *Oportune* (!) *ergo iam. Martinus* (M. ibid., 494, B, 6-500). [135] (f. 286v). De sancto Clemente sermo (M. ibid., 499-502). [136] (f. 287v). In festo s. Andreae apostoli sermo I (M. ibid., 503-509). [137-138] (f. 288v). In dedicatione Ecclesiae sermones I-II (M. ibid., 517-523). [139-140] (f. 290). Dominica VI post Pentecosten sermones II-III simul connexi (M. ibid., 339-344). [141-142] (f. 291). Sermones de diversis (M. vol. 183) 26-27, [143] (f. 293) 13, [144] (f. 293v) 42, [145-146] (f. 295) 40-41. [147] (f. 298v) 25, [148] (f. 300) 22, [149] (f. 301) 15, [150] (f. 302) 17, [151] (f. 303) 31. [152] (f. 303v). In quadragesima sermo VI (M. ibid., 181-183). [153] (f. 304). Sermo 28 de diversis (M. ibid., 616-621). [154-237] (f. 305). Sermones I-LXXXIII in Cantica canticorum (in ms. *Incipit tractatus...* M. ibid., 785-1184). Sermo LIII sub n.° LXXXIV iterum invenies in folio 408. [238-239] (f. 408v). Epistulae 235. 236 (M. vol. 182), [240] (f. 409) 18, [241] (f. 409v). 32, [242] (f. 410) 13, [243] (ibid.) 14, [244] (ibid.) 47, [245] (ibid.) 50, [246-247] (ibid.) 43 44, [248] (f. 410v) 64, [249-250] (ibid.) 9. 10, [251] (ibid.) 29, [252] (f. 411) 253, [253] (f. 412) 293, [254-259] (ibid.) 58-63, [260-262] (f. 412v) 66-68, [263-264] (f. 413v) 70-71, [265-267] (ibid.) 79-81, [268] (f. 414) 83, [269] (f. 414v) Apologiae ad Guillelmum praefatiuncula (M. ibid., 895-898), [270] (ibid.) epistula 86, [271] (ibid.) 57, [272] (f. 415) 85, [273-274] (ibid.) 88-89, [275-278] (f. 416) 142-145, [279] (f. 416v) 187, [280] (f. 417) 338, [281-283] (ibid.) 138-140, [284] (f. 417v) 130, [285-288] (f. 418) 150-153, [289-294] (f. 219v) 155-161, [295-299] (f. 420v) 164-168, [300-302] (f. 421v) 170-172, [303-306] (f. 422) 175-178, [307] (f. 423) 136, [308-315] (ibid.) 179-186 (179-180 simul connexae), [316] (f. 424v) 146 usque ad v. *me uero utere* (M. 182, 304, A, 7), quibus subnectitur [317] (ibid., col. 1, lin. 15 ab imo) ⟨tractatus de erroribus Abaelardi, seu epistula 190⟩ inde a v. *est qui condempnet* (M. ibid., 1066, C, 1 ab imo), [318-319] (f. 425v) epist. 191-192, [320-323] (f. 426) 196-199, [324] (f. 426v) ad Hugonem de sancto Victore epistula seu ⟨tractatus de baptismo aliisque quaestionibus ab ipso propositis⟩ (M. 182, 1031-1035, C, 2 ab imo) usque ad v. *non baptizato et mortuo,* quibus pauca subnectuntur (*eius seruo. conseruo meo - Necessitates tuas ut meas portabo. cum venero*), [325-333] (f. 427v) 200-208, [334-336] (f. 429) 210-212, [337-344] (f. 429) 215-216. 214. 217-221, [345-348] (f. 430v) 226. 225. 227. 223, [349] (f. 431v) 228, [350] (ibid.) 231, [351-355] (f. 432) 245-249, [356-357] (f. 433) 251-252, [358] (ibid.) 255,

[359-372] (f. 433^{v}) 257-271, [373] (f. 435) 254, [374] (f. 436) 250, [375] (f. 436^{v}) 273, [376] (ibid.) 276.

Codicem diversi librarii duabus columnis descripserunt, quorum novissimus folia 408^{v}, lin. 10-436. 1-2 et partem f. 163^{v} exaravit. Litterae initiales caeruleo et rubro colore alterne illitae sunt, rubris et caeruleis lineis alterna vice ornatae, compluribus exceptis, quae auro et coloribus sunt depictae; tituli minio exarati. Ff. 1-2 indicem exhibent contentorum, qui inscribitur *Tabula super originalia beati bernardi abbatis claraualensis.* 2^{v} *Explicit tabula super originalia beati bernardi abbatis*, quae verba nonnulla sequuntur prorsus erasa. 436^{v} in calce codicis scriptum legimus *Expliciunt originalia bernardi abbatis.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

664. Saec. XIV ex., membran., mm. 271 × 197, ff. 121 (+ f. 116* librarii neglegentia omisso).

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis opera.

1. Epistulae (M. vol. 182). [1-44] (f. 1) 1-44, [45] (f. 30^{v}) 15, [46-84] (ibid.) 45-83, [85] (f. 47^{v}) praefatiuncula in Apologiam ad Guillelmum s. Theodorici abbatem (M. 182, 895-896), [86-122] (f. 48) 85-121, [123-127] (f. 64^{v}) 124-128, [128-129] (f. 68) 122-123, [130-136] (f. 68^{v}) 129-135, [137] (f. 70^{v}) 178, [138-148] (f. 71^{v}) 136-146, [149-167] (f. 74^{v}) 148-166, [168-191] (f. 79) 168-191, [192-194] (f. 93) 194 (rescriptum Innocentii papae contra haereses Petri Abaelardi). 195. 196, [195-220] (f. 94^{v}) 192. 193. 197-220, [221-242] (f. 104) 231-252. **2** (f. 113^{v}). ⟨De laude novae militiae ad milites Templi⟩ usque ad v. *porro gratia ex illa, ut dictum* (M. 182, 921-936, D, 5). **3** (f. 118^{v}). Epistula 477 (matronae cuiusdam ad s. Bernardum).

Codex duabus scriptus columnis. Superscriptiones quae exstant minio depictae atque litterae initiales rubro et caeruleo colore distinctae, prima excepta, quae auro et coloribus exornata est. In margine inf. folii 1^{r} ornamentum conspicitur, in quo stemma erasum. Foliorum enumerationem post f. 86 erratam librarius alter nova enumeratione correxit. Ff. 119^{v}. 120^{v}. 121 vacua. Folio 120, in quo paucae exstant calami probationes, lacinia membranea adglutinata est, ubi inter alia nullius momenti scriptum legimus *Summe pater mundi, spes, o fidissima virgo,* | *Ac celli* (!) *firmata sedes, cetusque deorum,* | *Sit uobis etterna* (!) *salus et gloria semper.*

In tegumenti dorso scuta Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

665. Saec. XIII, membran., mm. 181 × 123, ff. I. 96.

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis [1] (f. 1) Sermones I-LXXXIII in Cantica canticorum (in ms. *Incipit expositio beati bernardi clareuallis abbatis. in canticis canticorum.* M. 183, 785, 1184), praevia praefatione, quae inc. *Summum incentiuum uirtuti proposuit deus* et des. *Canticum ei. ne ipsi quidem inimici obicerent* (cf. M. ibid., 783); [2] (f. 93) ⟨Parabola II de pugna spirituali⟩ (M. ibid., 761-764).

Codex duabus columnis non ab uno librario charactere minuto exscriptus titulos litterasque initiales minio exhibet depicta. Notabilia et excerpta ex ss. Gregorio et Augustino desumpta perraro in marginibus occurrunt. Foliorum enumeratio inde a f. 52 inverso numerorum ordine signata est. In foliis I. 94^{v}-96 variae manus eiusdem fere aetatis notas et locos quosdam praesertim ex ss. Bernardo, Augustino et Ambrosio excerptos scriptitarunt, quae distinctius recensere operae pretium non visum est. Notulae tres ad codicis historiam spectantes magna ex parte erasae fuerunt; quarum prima saec. XIV conscripta in calce folii I^{v} apposita est, altera saec. XIV in. summo folii 1^{r} margine (*Iste liber est concessus ad usum fratris* ||.|| |||| *ordinis* |||||) tertia denique ab ultimo librario, qui textum exaravit f. 94^{r} adiecta.

In tegumenti dorso stemma Pii IX.

666. Saec. XIV, membran., mm. 175 × 120, ff. 238.

1 (f. 3). **S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis Sermones I-LXXXVI in Cantica canticorum (in ms. *Incipit tractatus beati bernardi clareuallis super cantica canticorum.* M. 183, 785-1198). Duos ultimos sermones librarius alter in foliis 226^{v}-229^{r} descripsit.

2 (f. 217^{v}). **Gilleberti de Hoilandia** Sermones in Cantica canticorum I-V usque ad v. *et cursim dici set* (M. 184, 11-32, B, 14).

3. **Guillelmi** abbatis s. Theodorici [1] (f. 229^{v}) De contemplando Deo (in ms. *Liber sancti Bernardi de amore dei*), omisso prooemio (M. 184, 367-379); [2] (f. 235, lin. 17) ⟨D e n a t u r a e t d i g n i t a t e a m o r i s⟩ usque ad v. *quamuis adhuc non uiderat oculus. non cesset operari manus* (M. ibid., 379-386, D, 10).

Codex duabus columnis scriptus est, praeter folia 1-2. 226^{v}-238, quae a tribus diversis librariis lineis plenis exarata sunt. Litterae initiales a f. 3 ad f. 225 rubro et caeruleo colore distinctae sunt, inde a f. 226^{v} desiderantur; tituli minio depicti. Correctiones ipse librarius in marginibus non raro apposuit. Ff. 1-2 indicem continent primorum triginta et octo sermonum. In summo margine folii 2^{v} nota saec. XIV aliquantum evanida et erasa *Iste liber est sancte marie florentini conuentus ordinis minorum.* Folium 225^{v} maxima ex parte et folium 226^{r} prorsus vacuum. In calce codicis alia notula non parum evanida et sigillo Bibliothecae Vaticanae deturpata *Iste liber est deputatus ad usum....,* | *ordinis minorum* | .... In summo margine folii 238^{v} pauca nullius pretii et index non integer codicis.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

667. Saec. XIV, membran., mm. 331 × 234, ff. 172 (+ f. 161^{a} librarii neglegentia omisso).

1 (f. 1). **S. Bernardi Clarae-Vallensis** abbatis Sermones I-LXXXIV in Cantica canticorum (M. 183, 785-1184).

2 (f. 126^{v}). **Gilleberti** (in ms. *Gilberti*) **de Hoilandia** sermones I-XXVIII in Cantica canticorum. Primus inc. *Varij sunt amantum affectus* et des. *desiderij usum exercet ardentius.* Ultimus inc. *Qualis est dilectus tuus... Magno pro-*

fuse uidentur affectu, et des. *Qui approximat illi. approximat igni* (cf. M. 184, 11-252). Isti sermones ex locis quadraginta et octo sermonum, qui ap. Migne exstant impressi, contexti sunt.

3 (f. 148). **Gaufridi** abbatis Sermones I-XXVIII super Apocalypsin. Primus inc. *Apocalipsis ihesu christi et cetera. Cum beatus iheronimus asseueret. non modo;* des. *quam molestiarum prolixitas. et dilatio consolationis.* Ultimus inc. *Platee ierusalem sternuntur auro mundo...* et des. *alter alteri implacabiliter aduersetur* (cf. *Histoire littéraire de la France,* XIV, p. 447).

4 (f. 163ᵛ). **S. Bernardi** Super «Missus est» homiliae I-IV, praemissa praefatione et omissa excusatione in fine (M. 183, 55-86). Homilia I abrumpitur in v. *comitatur et humilitas* (M. ibid., 60, D, lin. 1 ab imo), quibus (f. 165, lin. 1) subnectitur homilia II inde a v. *Hiis nimirum* (M. ibid., 62, A, lin. 7).

Codex non ab uno librario duabus columnis scriptus est. Litterae initiales rubro et caeruleo colore distinctae, tituli minio depicti. Correctiones in marginibus et interdum etiam in textu ipsi librarii hic illic addiderunt. Singuli sexterniones usque ad f. 158 numeris Romanis signati sunt in imo ultimi folii margine; post f. 158 haud amplius numerati sunt. Folium 172 in parte inferiore nova membrana refectum, idemque in altera pagina scriptura vacat.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii IX et A. Mai card. bibliothecarii.

668 (olim 2615, cf. Iʳ). Saec. XIV, membran., mm. 325 × 215, ff. I chart., 185.

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis Sermones I-LXXXIII in Cantica canticorum (M. 183, 785-1184). Sermones I et IX in duas partes divisi sunt: sermo XXIV repetitus, prima vice inc. a v. *Recti diligunt* (cf. M. ibid., 893, nota 177).

Codex duabus columnis eleganter descriptus titulos habet minio depictos et litteras initiales caeruleo colore illitas. Initialem primi sermonis distinguit ornamentum, in quo tria monstra conspiciuntur. Folio Iʳ frustulum membranae adglutinatum est, quod exhibet titulum libri et n. *2615*. Postrema codicis folia a tineis perforata. 185ᵛ vacuum.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

669. Saec. XIII, membran., mm. 188 × 133, ff. 62 (— f. 44 librarii oscitatione neglecto).

1. S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis opuscula. [1] (f. 1ᵛ). Sermo I in Psalmum XC (M. 183, 186-189). Praemittitur praefatio in breviorem formam contracta, quae inc. *Scio fratres scio in quanta afflictione sitis,* et des. *quia et de eo frequentius nunc auditis* (cf. M. ibid., 185-186). [2] (f. 2ᵛ). De consideratione libri I-V (M. 182, 727-808). Liber I prologo subnectitur.

2 (f. 34). **Guillelmi Autissiodorensis** Summa in quarto libro sententiarum (in ms. ... *liber quartus de sacramentis* et alia manu *magistri Guillelmi*). Inc. *⟨D⟩icto*

de preceptis et iudicijs. consequenter dicendum est de sacramentis. Des. *Illa gaudia nobis parare dignetur ihesus christus dominus noster. qui cum patre et filio et spiritu sancto uivit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen. Explicit liber IIII Magistrj Guillelmi attisiodorensis De sacramentis* (de editionibus cf. *Histoire littéraire de la France,* XVIII, p. 121). Sequitur (f. 60) breve compendium de sacramentis. Inc. *Gerarchia ut dicit dionisius. est sacrarum rerum et rationalium ordinata potestas.* Des. *sed contra augustinus. de. ciuitate. dei. non uult deus sacramentum irrationalis pectoris.*

Volumen duobus parvis codicibus constat, quorum prior, saec. XIII in. exaratus, folia 1-33 complectitur, alter, binis columnis saec. XIII exscriptus, ex ceteris foliis coalescit. Folia 1-33 non ab uno librario descripta litteras maximas exhibent rubro et nigro, aut rubro et viridi colore, aut minio tantum depictas, et titulos rubros; cetera vero folia titulos ac litteras initiales rubro colore exarata praebent. Correctiones et notabilia perraro in marginibus occurrunt. F. 1 index prioris codicis a primo librario digestus. 33^{v} pauca nullius momenti et tabula synoptica in qua *Diabolus filias suas maritat diuersis.* 61^{v}-62 notis conspersa, quas recensere non iuvat.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

670. Saec. XIII, membran., mm. 192 × 135, ff. 168.

S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis sermones. [1-6] (f. 2) ⟨In adventu Domini⟩ sermones I-IV. VI. VII (M. 183, 35-50; 52-56). [7-12] (f. 17). ⟨In vigilia nativitatis Domini⟩ sermones I-VI (M. ibid., 87-116). [13-17] (f. 42). ⟨In nativitate Domini⟩ sermones I-V (M. ibid., 115-130). [18] (f. 55^{r}). ⟨In nativitate ss. Innocentium⟩ (M. ibid., 129-132). [19-21] (f. 57). ⟨In circumcisione Domini⟩ sermones I-III (M. ibid., 131-142). [22-24] (f. 65^{r}). ⟨In epiphania Domini⟩ sermones I-III (M. ibid., 141-152). [25] (f. 74). ⟨In octava epiphaniae⟩ (M. ibid., 153-154). [26-28] (f. 75^{r}). ⟨In purificatione B. Mariae⟩ sermones I-III (M. ibid., 365-372). [29] (f. 79^{r}). ⟨In septuagesima⟩ sermo I (M. ibid., 161-168). [30-45] (f. 81^{r}). ⟨In psalmum XC « Qui habitat » sermones I-XIV. XVI. XVII in quadragesima habiti⟩ (M. ibid., 185-254). Praefatio et sermones I-IV. V-VI simul connexi sunt. [46-48] (f. 144^{r}). ⟨In dominica Palmarum⟩ sermones I-III (M. ibid., 253-262). [49] (f. 151^{r}). ⟨In feria IV hebdomadae sanctae⟩ (M. ibid., 263-270). [50] (f. 159^{r}). In cena Domini⟩ (M. ibid., 271-274). [51] (f. 162^{r}). ⟨In festo annuntiationis beatae Mariae Virginis⟩ sermo I (M. ibid., 383-390).

F. I saec. XIII exaratum tres formulae complent, quarum prima initio mutila, altera, ad chartam venditionis pertinens, inc. *Anno ab incarnatione domini etc.... Consules de debitis et extimatores ex parte comunis brixie,* tertia de testamento per nuncupationem agit.

Litterae initiales minio depictae; tituli sermonum desiderantur. Correctiones et solutiones quorundam nexuum tum inter lineas tum in marginibus hic illic occurrunt. 2r in margine externo, recentiore manu *Sermones bernardi abbatis de tempore per anni circulum.* 167v litteris Hebraicis *Sermoni di s. Bernardo.* 168 avulsum ex alio codice duabus columnis exarato maxima ex parte erasum est.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

671. Saec. XIV-XV, membran., mm. 374 × 242, ff. 256 (— f. 22 librarii neglegentia omisso).

1. S. Bernardi Clarae-Vallensis abbatis opuscula. [1] (f. 1). De praecepto et dispensatione, adiecta in calce epistula ad abbatem Columbensem (M. 182, 859-894). [2] (f. 6v). Apologia ad Guillelmum, praefatiuncula omissa (M. ibid., 895-918). [3] (f. 10v). De gratia et libero arbitrio (M. ibid., 1001-1030). [4] (f. 16v). Sermones I-LXXXVI in Cantica canticorum (M. ibid., 785-1198). Sermo XXXIV iterum f. 92v invenies.

2 (f. 93). *Incipit liber arcis sapientie septem conplexus particulis. in quarum prima de materia huius operis agitur in genere et de arcem inpugnantibus ab extra. In secunda particula agitur de inpugnantibus arcem sapientie ab intra. scilicet de vitijs septemque cohortes ordinate septem conmendatas capitibus continet. In tertia agitur de gratia qua mediante a malo fit recessus. et ad bonum accessus. In quarta agitur de uirtutibus que per septem tractatus d⟨i⟩uissa* (!) *est. In quinta agitur de donis sancti spiritus. In sexta agitur de beatudinibus. et aditur* (!) *caput unum de quarta conscideratione* (!) *sapientie. In septima agitur de septem sacramentis ecclesie.* In hoc opere complures Patres laudantur et interdum etiam Ioannes Boccacci. Praemittuntur prologus ad totum opus, qui inc. *Dudum hostilifere conditionis cogitatione nimia, dum animus laxaretur* et des. *Ego qui dormiueram, fui a sopore reuelatus, laudes dicens domino,* et (f. 94) praeambulum, quod inc. *Huius studij si in partes fiat distinctio* et des. *letus triumphus victorie, melodia, iubillus* (!), *cantus, et chortee* (!). Pars prima (f. 94) inc. *Arcis sapientie ad cuius constructionem et preconceptam uisionem ymaginariam,* des. *Sicque extensa iam flama* (!), *pro uiribus erit intensior.* Secunda pars (f. 97) inc. *At cum ex his quibus ab extra obstacula,* des. *facilis transitus habeatur. amen.* Tertia pars (f. 141v) inc. *Testem instructorem meum uidelicet preciosissimum augustinum inuoco,* des. *uisio pretacta veros atulit diserctores* (!). Quarta pars (f. 144) inc. *Spiritus sancti gratia qui et paraclitus nuncupatur,* des. *quem supra promisimus exequemur ordinem.* Quinta pars (f. 216) inc. *Hic ad archis* (!) *sapientie constructionem respectu habito,* des. *oportunum tamen ad dei reuerentiam et honorem.* Sexta pars (f. 222v) inc. *Quasi ex quadam consequentia,* des. *ut munera largiatur. quorum munerum cum electis nos spiritus sancti gratia consortes faciat in*

secula seculorum. et in eternum. amen. Septima pars (f. 230ᵛ) inc. *Nouissime quia ecclesie sacramenta,* des. *a lectoribus etiam super pluribus huius operis defectibus humiliter veniam postulans et requirens. deo gratias. amen.*

Codex duabus columnis exscriptus, inde a f. 93 mendis scatet. Litterae maximae variis coloribus depictae, maiores rubro aut caeruleo colore caeruleis ac rubris lineolis alterna vice ornatae, tituli minio exarati. In marginibus foliorum 93-255 passim auctoritates et correctiones et interdum additamenta occurrunt. In margine inf. folii 255ʳ legitur *Iste liber est Monasterij sancti hieronymi de Castellacio prope Mediolanum. Concessus Rmo. d. Archiepiscopo d. Henrico de sancto Aloisio. et habuit Monasterium ipsum in scontro unam bibliam. sicut in eadem biblia patet manu eiusdem Rmi d. Archiepiscopi. frater Iacobus de uglono eiusdem monasterii vicarius indignus manu propria. MCCCC° XLV°. die XXIII.* Ff. 255ᵛ-256 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

672. Saec. XIII-XIV, membran., mm. 288 × 200, ff. I. 104.

1. Flores ex s. Bernardi opusculis selecti et in decem libros distributi, quorum singulis capitula praemittuntur (in ms. *Incipit liber primus exceptionum collectarum de diuersis opusculis beati Bernardi....*). De edit. cf. Hain, Repertorium bibliographicum, n. 2925. Prologus in totum opus, praeviis versibus *Par est in uerbis id odoriferis opus herbis.* | *⟨N⟩empe gerit flores bernardi nobiliores,* inc. (f. 1) *Cum non essem alicui exercitio magno opere occupatus,* et des. *per annotationes. ibi iuxta se positas designaui.* Liber I (f. 1) inc. *Quid est deus. qui est merito quidem nil conpetentius eternitati,* et des. *qui es. super omnia benedictus deus in secula.* Capitulum I *De eo quid est deus,* XXIX *Quomodo cognoscit anima quod diligitur. a deo.* Sequuntur versus *Flagrat bernardus. sacer in dictis quoque nardus.* | *E quibus est tractus. liber hic in scripta redactus.* Liber II (f. 5) inc. *In principio nostre conditionis de limo terre plasmauit hominem deus,* et des. *sed pro hiis quoque que de illa adhuc oportet. fieri.* Capitulum I *De opere nostre conditionis,* XXVIII *Quod absque presenti ecclesia celestis gloria perfici. non potest.* Liber III (f. 8) inc. *Si rerum raritas precium facit,* et des. *quasi alter satanas subito arcieris* (!). Capitulum I *Quis sit dignus prelatione,* XXX *De iudicio prelatorum.* Liber IV (f. 11) inc. *Queritur in clero passim ab omni etate,* des. *a quibus si credas id tibi omnimodis accendendum* (!). Capitulum I *De infinita ambitione clericorum,* XXIV *De usurpatione appellationum.* Liber V (f. 14) inc. *Initium reuertendi ad dominum penitentia est,* des. *quem cernere non est finis.* Capitulum I *De penitencia,* XLIV *De premio eterne beatitudinis.* Liber VI (f. 20ʳ) inc. *Initium omnis peccati. et causa tocius perditionis superbia,* des. *qui negligit incidit.* Capitulum I *De superbia,* XXXVIII *⟨D⟩e penis inferni.* Liber VII (f. 25) inc. *Dominus et saluator noster ihesus christus uolens nos docere,* des. *nihil dubium est quin... pariter et in eo penetrant* (!) *uniuersa.* Capitulum I *De*

ascensione et de descensione domini, LXXV *De duplici glutino quo sibi coherent beati spiritus in celo.* Liber VIII (f. 32) inc. *Beata illa et sempiterna trinitas,* des. *sicut ipse non aliis fruitur set semetipso.* Capitulum I *De trinitate creata,* XLVII *De tribus que solent rationem impedire* etc. Capita 26. 27. 34-37 suis locis omissa foliis 51^{v}-52 transcripta sunt. Liber IX (f. 40) inc. *Quatuor hiis uirtutibus,* des. *profunditas propter sapientiam.* Capitulum I *De* IIII^{or} *uirtutibus quibus uestitus fuit primus homo,* XLII *De longitudine: latitudine. sublimitate et profunditate Dei.* Liber X (f. 44^{v}) inc. *Primum peccatum est factum in celo per superbiam,* des. *configuratum denique corpori claritatis sue.* Capitulum I inc. *De diversis generibus peccati,* XXVI *De diuersis implicationibus anime et corporis in futuro.* Index verborum foliis 50-51^{v} conscriptus.

2 (f. 48^{v}). Exceptiones quaedam collectae ex opusculis s. Bernardi continentes verba quaedam melliflua de beatissima Virgine Dei Maria. De edit. cf. Hain, n. 2925. Inc. *Non est quod me magis delectet.* Des. *te quoque intercedente participes faciat nos glorie et beatitudinis sue. Amen.* Praeeunt capitula, quorum I *De dignitate et excellentia beatissime dei genitricis Marie,* VI *De laude ipsius virginis.*

3 (f. 49^{v}). *Auctoritates quedam memoria digne excepte de opusculis beati Bernardi.* Inc. *Dolor uiuus non deliberat.* Des. *Cauendum est hoc et illud. quia utrobique periculum.*

4 (f. 61). ⟨Pseudo-⟩**Ignatii** epistulae. 1) Ad s. Ioannem apostolum et evangelistam (M. P. G, 5, 941-944). 2) Ad eundem (M. ibid., 943-944). 3) Ad s. Mariam Virginem, et **Mariae Virginis** ad hanc epistulam responsio (M. ibid., 943-946).

5 (f. 50). ⟨**Philippi de Grevia**⟩ Disputatio inter matrem Crucifixi et Crucem (in ms. *Conquestus beate Marie de Cruce.* Chevalier, Repertorium hymnologicum, n. 4014).

6 (f. 51^{r}). ⟨Pseudo-⟩**Pilati** epistula ad Claudium (Tischendorf, Evangelia apocrypha, Lipsiae 1876, p. 413-416).

7 (f. 53). Postillae super Cantica canticorum. Laudantur praesertim s. Hieronymus s. Ambrosius, ven. Beda, Remigius ⟨Autissiodorensis⟩ et Alexander ⟨de Halis⟩. Inc. *Osculetur me. Cogitanti michi canticum promere laudis.* Des. *sicut virgula fumi ex aromatibus mine et thuris.*

8 (f. 89). ⟨Glossarium⟩ ordine alphabetico digestum. Inc. *A nomen est indeclinabile et secundum hoc plures habet significationes.* Des. *vestibulumque domus.* Praemittitur prologus, qui inc. *Quia scire distinguere sophistarum ampullas,* et des. *ergo primum dicendum est de a.* In calce operis addita est significatio verbi « Industria ».

9 (f. 102ʳ). ⟨Brevis tractatus de decem praepositionibus Graecis⟩ Latine conscriptus. Inc. *Decem et octo sunt prepositiones grece quarum tredecim sunt dissillabe.* Des. *Hec quinque prepositiones monosillabe hoc versu continentur. En notat modo sin con ex extra pro pre ad pros.*

Ff. 101ᵛ-102ʳ manu saec. XIII ex. descripta haec continent carmina: 1) *Ad cognoscendum septuagesimam* (inc. *Clarebat bonitas affirmatur fabiane,* des. *Lugent. peccantes. letentur. saluificati*); 2) ⟨ad invenienda hebdomadas a nativitate Domini, quadragesimam et bissextum⟩ (inc. *Pre electa. Benigna. Christo. Salvatori,* des. *Benedicat. Saluator. Christus*); 3) ⟨ad inveniendum quando dicendum sit *Credo* et *Gloria*⟩ (inc. *Crux et virgo suis festis et apostolus omnis,* des. *Nunquam .te.* (scilicet *Te deum*) *sine. Gloria. set bis canitur sine .te. Gloria*); 4) ⟨de quibusdam rebus ad kalendarium spectantibus⟩ (inc. *Exultam dominica diuersis colimus benedictum,* des. *Flectitur electus dominatori comitatus*). F. 104 avulsum ex codice saec. XIV exarato casus quosdam continet de re morali.

Volumen tribus constat fasciculis a tribus librariis duabus columnis exaratis. Fasciculus primus ff. I. 1-52 complectitur; secundus, qui et rescriptus, ff. 53-88 comprehendit; tertius denique ex foliis 89-103 coalescit. Litterae initiales librorum primi et alterius fasciculi rubro et caeruleo colore depictae sunt; initiales capitum ff. 1-36ᵛ. 51ᵛ-52ʳ rubro et caeruleo colore alterna vice illitae, inde vero a f. 37 usque ad f. 51ᵛ rubro et caeruleo colore exornatae; tituli primi fasciculi, auctoritates in marginibus secundi fasciculi et litterae initiales ultimi fasciculi minio exscripta. F. Iᵛ scriptum legimus *V 164* | 672 manu saec. XVI ex. F. Iᵛ vacuum; 88 erasum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

673. Saec. XIV, membran., mm. 225 × 165, ff. 101.

1 (f. 1). Florum ex s. Bernardi operibus libri I-X, omnino ut in cod. praecedente. Singulis libris fere eadem capitula praemittuntur, quae in cod. laudato occurrunt. Index ordine alphabetico digestus in foliis 97-101ᵛ occurrit.

2 (f. 94). ⟨Excerpta quaedam in laudem b. Mariae Virginis ex s. Bernardi opusculis desumpta⟩ (in ms. ...*exceptiones*), praeviis capitulis, omnino ut in cod. laudato.

3 (f. 95ᵛ). ⟨Auctoritates, seu Sententiae ex opusculis s. Bernardi excerptae⟩, omnino ut in cod. laudato.

Codex duabus columnis diligenter scriptus titulos habet rubros et litteras initiales, paucis exceptis, rubro aut caeruleo colore illitas et lineis caeruleis et rubris alterne exornatas. Auctoritates in marginibus passim reperiuntur. F. 96ʳ *Finito libro sit laus et gratia christo.* | *Gloria sit christo. de cuius munere sisto.* F. 96ᵛ vacuum; ff. 91-101 aliquantum maculata.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

674. Saec. XIV, chart., mm. 211 × 141, ff. 153 (+ f. 90^a librarii neglegentia omisso).

1 (f. 1^v). De proprietatibus et virtutibus rosmarini (in ms. ...*incipiunt proprietates et virtutes rosismerini*). Inc. *Primo. dicemus de uino quod ex eo fit uinum rosmarini.* Des. *At si tissicus seu ethycus. biberet de aqua... in lacte caprino quod stet sub diuo per noctem curabitur.*

2 (f. 3). Florum ex s. Bernardi opusculis libri I-VI (in ms. ... *incipit opus eloquiorum melifluum* etc.). Hoc florilegium parvi est momenti; quam ob rem principium libri I et finem lib. VI dare sufficiat. Lib. I inc. *Non est. quod. me magis delectet nec est quod plus tereat* (!) *quam de gloriosa virginis* (!) *matris* (!) *habere sermonem.* Lib. VI des. *et quia sapit eis bonum cuius trahuntur affectu sapientes vocantur. Expliciunt flores dictorum sanctissimi et gloriosissimj Bernardi.* Praemittuntur: 1) versus *Par est in uerbis id odoriferis* (!). *opus erbis | nempe gerit flores bernardi nobiliores;* 2) prologus *Aymerico monacho careuallis,* qui inc. *mori uiuendi legendi solacium et saporem* et des. *et ultimo de deo et diuinis operibus prosequamur.* Sequitur (f. 50-51^r) index.

3 (f. 51^v). ⟨Excerpta quaedam ex opusculis ss. Augustini et Bernardi⟩. Inc. *Caro siue carnalitas. O. amens spurcicia. o carnis impudicicia.* Des. (f. 53^v) *Moderancia est. nimium ciborum rationis. imperio reuocare.*

4 (f. 110). Speculum puerorum sive terminus in quem. Inc. *Terminus est in quem resoluitur propositio.* Des. *cim... est cim... etc.*

5 (f. 114). Tractatus de veritate propositionum. Inc. *Circa tractatum de ueritate propositionum.* Des. *et hec de ueritate propositionum dicta sufficiant.*

6 (f. 115^v). ⟨Tractatus de insolubilibus⟩. Inc. *Circa tractatum de insolubilibus. tria sunt notanda per ordinem.* Des. *et sic sit finis de insolubilibus in ista materia. Expliciunt insolubilia noua et nouiter conpilata. 1368. Amen.*

7 (f. 117). ⟨De principio mediato in theologia⟩. Inc. *⟨P⟩rimum principium inter multa in theologia est. Quod deus potest facere omne quod fieri non includit contradictionem.* Des. *Secundum predicta ponit differentiam.*

8 (f. 117^v). ⟨De interrogatione et ratificatione propositionis per se notae⟩. Inc. *Multa requiruntur ad interrogacionem propositionis per se note.* Des. *quam ex notitia suorum terminorum.*

9 (ff. 122-135. 146. 148-152). Compendium Summae logicae Magistri Guillelmi Ockam. Inc. *Omnes logice tractatores. Capitulum istud continet quatuor conclusiones. Prima est quod secundum omnes sillogismus.* Des. *debet dicere sor est albus* (?) *et sor non est musicus etc. Explicit quarta pars tercie partis principalis loyce Magistri Guillelmi Ocham deo gratias Amen* (cf. Summa totius

logice Magistri Guielmi Occham, Venetiis per Lazarum de Soardis 1508, f. 1-101ʳ). Praemittitur eiusdem Ockae prooemium, quod inc. *Dudum me frater* et des. *perscrutatio subsequitur* (ed. cit., f. 1). In codice nostro compluribus foliis excisis multa desiderantur.

10 (f. 136ʳ). Conclusiones graduum formarum ⟨ex tractatu Gualteri Burlaei de gradibus formarum⟩. Inc. *Circa tractatum Burlej sunt notande multe conclusiones quarum prima est hec. Qalitas* (!) *in uirtute propria potest producere formam substantialem.* Des. *Nota igitur quod iste conclusiones inteliguntur de formis accidentalibus et non de formis substantialibus... sua parte formali cum non habeat partes formales. Explicit tractatus de gradibus formarum. burley...*

11 (f. 138). Tractatus de velocitate motus ratione causae et ratione effectus. Inc. *Queritur utrum velocitas in motibus sit atendenda penes proporcionem proporcionum potentiarum amotarum ad suas resistencias.* Des. *quod aristoleles. ibi male dixit. uel quod fuit defectus scriptoris aut translatoris. et sic terminatur questio val⟨d⟩e bona...*

12 (f. 140). ⟨De latitudinibus formarum⟩. Inc. *Quia. formarum. latitudines variantur.* Des. *et non sequitur primum. nec 2.ᵐ nec 3.ᵐ nec 4.ᵐ igitur 5.ᵐ A nobis satis probatum est.*

13 (f. 144ʳ). De scire et dubitare (in ms. *Explicit quedam compilacio. super tractatum de scire et dubitare...*). Inc. *Circa scire et dubitare. notande sunt iste conclusiones. Quarum prima hec est tu scis istam propositionem esse ueram quam nescis esse ueram.* Des. *Et hec de scire et dubitare sufficiant.*

14 (f. 145). De tractatu terminorum confundentium (in ms. *Explicit quedam conpilacio super tractatum terminorum confundencium*). Inc. *Circa tractatum terminorum confundencium. 3ª sunt notanda. Primo ponende sunt.* Des. *et de terminis confundentibus ista sufficiant.*

15 (f. 158ʳ). ⟨Gualteri⟩ **Burlaei** Quaestio de permanenti, successivo et instanti. Inc. *Primo ergo queritur utrum sit dare primum et ultimum.* Des. *et sicut est de... ita est de quolibet alio corruptibili et permanentj... eadem conclusio sic ponitur quod aliquis quiescat in gradu caritatis perfectissime per totum tempus...*

F. 159ʳ indicem continet logicae Magistri Guillelmi Ockam et fragmentum introductionis in logicam mendis refertum, quod inc. *Quia antinqui* (!) *modernique magistri.*

Codex currenti calamo non una manu lineis plenis descriptus est, praeter folia 50-51. 110-112 duabus columnis exarata. Litterae maximae et maiores, paucis exceptis, minio depictae. Ff. 54-90. 90ª-109. 113ᵛ. 118ᵛ-121 vacua. F. 136 parvum fragmentum exhibet de terminorum positione. 1ʳ, manu saec. XVI, *Ex X pluteo bibliothecae magnae secretae*

76, et manu saec. XVI ex. *v. 2863* | *n. 675*. F. 145^{v} *ssantus anthonius de padua ora pro nobis*, eadem saec. XIV manu quae in f. 147^{v} scripsit *ffrater antonius de ssanta ssophia de padua ordinis minorum.* 147 quaedam insunt parvi momenti; 147^{v} complures calami probationes et alia possessoris nota *Hic liber est fratris thome de reate prouincie romane.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

675. Saec. XIV, membran., mm. 311 × 226, ff. 146.

1 (f. 1). <Florum ex s. Bernardi operibus libri I-X>, omnino ut in cod. 673 (in ms. ... *Incipit liber primus exceptionum callectarum* (!) *de diuersis opusculis beati Bernardi...*). Singulis libris fere eadem capitula praemittuntur, quae in cod. laudato invenies. Index verborum et locutionum in foliis 89-90 scriptus est.

2 (f. 83). <Excerpta quaedam in laudem b. Mariae Virginis ex s. Bernardi opusculis> (in ms. *Capitula subscripta accepta sunt de quibusdam sermonibus uenerabilis patris beati Bernardi. in quibus* [alia manus addidit *continentur uerba quedam*] *melliflua de beatissima dei genitrice maria*), omnino ut in cod. laudato.

3 (f. 84^{v}). *Auctoritates quedam memorie digne collecte de dictis beati bernardi abbatis*, ut in cod. laudato.

4 (f. 85). <Instructio ad confitendum>. Inc. *Confessio culpe uerecundia spesque timorque.* Des. *Graticulam laurentij. et aliorum martirum passiones. amen.*

5 (f. 87^{v}). <Sermo de caritate>. Inc. *Vulnerata. ea. ego sum. urget caritas de caritate loqui.* Des. *et quot uoluerit deducit et inferios et reducit* (cf. M. 196, 1207 sqq.).

6 (f. 88). *Quomodo anima sitit deum ad* <d>*eum sitit in deum sitit propter deum.* Inc. *Iam enim dictum est quod anima sitit.* Des. *Hijs itaque ascensus gradibus anima peruenit ad caritatem perfectam ipso adiuuante qui docet hominem scienciam.*

7 (f. 91). <Pseudo->**Augustini** Liber soliloquiorum animae ad Deum (M. 40, 863-898). Subiciuntur (f. 101^{v}) capitula, quorum I *De miseria et fragilitate hominis*, XXXVII *Oratio ad beatissimam trinitatem.*

8 (f. 101^{v}). <Pseudo->**Bernardi** Formula honestae vitae (M. 184, 1167-1172).

9. Anonymi cuiusdam opera duo. [1] (f. 103). Flores ex dictis patrum de vita et laudibus b. Mariae Virginis (in ms. *liber de excelenciis beate marie uirginis siue de cuius* (!) *laudibus*). Inc. *Si deum ore pro-*

phetico iubemur in sanctis suis laudare. Des. *Quod tua sit pietas nec littera nec dabit etas*. Patres ex quibus flores excerpti hi sunt: Alcuinus, Fulbertus, Bernardus, Augustinus, Ambrosius, Hugo, Beda, Petrus episcopus, Origenes, Gregorius M., Gregorius Turonensis, Ioan. Nyssenus, Anselmus, Petrus Comestor et alii. Praemittuntur: [a]) prologus, qui inc. *Quoniam de gestis beatissime virginis dei* et des. *de facili totum opus per capitula subiecta distinxi;* [b]) capitula, quorum I *De laudibus uirginis matris*, CXLII *Oratio ad filium pariter. et ad matrem.* [2] (f. 140). Flores ex dictis eorundem patrum de vita et laudibus s. Ioannis evangelistae (in ms. *Incipit prologus in tractatum de sancto iohanne euangelista*). Inc. *Beatus iohannes euuangelista uirgo est a domino electus*. Des. *Et quia per caritatem dei filius descendit in uirginem per nos exaltet ad paterne glorie claritatem*. Praemittuntur: [a]) prologus, qui inc. *Completo diligenter ex dictis sanctorum patrum* et des. *Habet autem capitula .XXV.*; [b]) capitula, quorum I *De origine sancti iohannis euangeliste*, XXV *De ipso apostolo á nobis interpellando et mirando.*

F. 146ᵛ ab alio librario prioris aequali exaratum continet fragmentum sermonis s. Ioannis Chrysostomi (?) De annuntiatione. Inc. *Veni o gabriel minister efficere terribilis sacramenti absconditi a seculis*. Des. *Et tu dum ibi apparuisti patriarche.*

Codex duabus columnis diligenter descriptus litteras maiores pariter ac maximas rubro et caeruleo colore habet depictas et titulos minio. Ff. 89-90 tribus columnis exarata. Correctiones et additamenta manu praesertim alius librarii prioris aequalis hic illic in marginibus occurrunt.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

676 (olim 708). Saec. XV, membran., mm. 258 × 180, ff. 100.

S. Bernardi vita et res gestae libris quinque comprehensae (M. 185, 225-368). [1] (f. 1). Liber I, auctore Guillelmo abbate. Capita praefationi subiciuntur, quorum I *De pueritia et laudibus parentum sancti Bernardi*, L *Subscriptio domini brocardi ualernensis abbatis.* [2] (f. 31ᵛ). Liber II, auctore Ernaldo. Praefationi capita subiciuntur, quorum I *Describit scisma petri leonis contra eugenium papam*, XXVII *Comes thebaldus deuote sancto uiro adheret. cuius innumera beneficia in fine libri conmendantur.* [3] (f. 56). Liber III, auctore Gaufrido. Capitula praefationi subiciuntur, quorum I *Qualis sanctus bernardus estiterit in moribus in corpore. in fugienda singularitate. in cibo potuque sumendo. et in oratione uel meditatione*, XV *Quod uirtutes eius in suismet libris luce clarius innotescant.* [4] (f. 71). Liber IV, eodem Gaufrido auctore. Praemittuntur (f. 69) capitula, quorum I *Quam facile sanctus Bernardus tulerit*

dentem sancti cesarij. quem alij mouere non poterant, LXXXXII *Senex claudus mendicans in uia. dum stipem postulat. recipit sanitatem.* [5] (f. 89ᵛ). Liber V, eodem Gaufrido auctore. Praeeunt (f. 88ᵛ) capitula, quorum I *Quod cognoscens beatus Bernardus prope esse iam brauium suum solito currebat alacrius. et lectulo decubans non cessabat meditari. uel dictare. uel exortari,* XXIII *De quodam abbate qui orans ad sepulcra abbatis et sancti malachie plenam salutem meruit optinere.*

Codicem charactere Gothico rotundo diligenter descriptum commendant litterae maximae auro et coloribus distinctae et ornamenta ad quattuor margines foliorum 1ʳ. 3ʳ. 33ʳ. 56ʳ. 57ʳ. 71. 89ᵛ deducta, auro coloribus figuris conspicua. In littera initiali praefationis libri I imago pontificis depicta est, fortasse Eugenii IV, cuius stemma in parte inferiore ornamenti folii 1ʳ conspicitur. Litterae maiores aeque atque initiales capitulorum rubro et caeruleo colore alterne illitae, caeruleis et rubris lineolis alterna vice ornatae sunt; tituli minio exarati. F. 100 vacuum. Priori integumenti tabulae frustulum menbranae adglutinatum, in quo scriptum legimus *Bernardi abbatis | vita | 708.*

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

677. Saec. XIII, membran., mm. 347 × 255, ff. 163.

1. **Hugonis de s. Victore** opera. [1] (f. 1). De sacramentis christianae fidei libri I-II (M. 176, 173-618). Index contentorum atque capitula libri I praefatiunculae subiciuntur; capitula autem libri II per singulas partes distincta singulis partibus praemittuntur. [2] (f. 134ᵛ). Eruditionis didascalicae libri I-VI usque ad cap. 14 exclusive (in ms.... *didascalicon...* M. ibid., 739-809, B, 12). Capitula librorum eadem fere sunt atque ap. Migne, et non solum capiti primo libri I, quod in codice ut prologus habetur, subiciuntur, sed etiam singulis capitibus praefiguntur. [3] (f. 156). De sapientia animae Christi, praefatione omissa (in ms. ... *de anima christi.* M. ibid., 847, C, 6 - 856).

2 (f. 159). ⟨Tractatus de triplici labore, carnis, compunctionis et caritatis⟩. Inc. *Labor alius carnis. alius conpunctionis. alius caritatis. Labor carnis est honerosus.* Mutilus des. *unusquisque animas uestras.*

Codex duabus columnis sat diligenter exscriptus litteras maximas praebet rubro et caeruleo colore depictas, maiores rubro aut caeruleo illitas et non raro caeruleo et rubro exornatas, titulos minio. Correctiones variaeque lectiones tum inter lineas tum in marginibus hic illic occurrunt. Librorum capitulis numeros foliorum, in quibus eorundem argumentum exponitur, librarius saec. XVII apposuit. F. 101 suppletum et alia manu recentiore descriptum. Ff. 101. 163 vacua.

In tegumenti dorso stemmata Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

678 (olim 281). Saec. XIII, membran., mm. 381 × 260, ff. 192 (+ ff. 126ᵃ. 126ᵃ. 177ᵃ librarii oscitatione omissis).

Hugonis de s. Victore De sacramentis christianae fidei libri I-II (M. 176, 173-618). Contentorum index et capitula libri I praefationi subiciuntur; capitula autem libri II per singulas partes distincta singulis partibus, ultima excepta, praemittuntur.

Codex duabus columnis accurate descriptus. Litterae maiores et maximae rubro caeruloque colore alterna vice illitae, excepta littera prima libri I, quae auro variisque coloribus distincta est; tituli minio depicti. Textus innumeris correctionibus auctus, quarum partem maiorem quidam vir doctus in marginibus notavit et librarius alter prioris aequalis textui inseruit. Chartula priori integumenti tabulae adglutinata titulum praebet *Hugonis liber de sacramentis* et veterem codicis enumerationem *281* manu saec. XVI conscripta. In summo folii 1ʳ margine, prioris librarii manu *Sancti spiritus assit nobis gratia* et alia manu, ut videtur, saec. XV *318 carte CLXXXXVI.* F. 192 vacuum.

In tegumenti dorso tesserae gentiliciae Pii VI et F. X. de Zelada card. bibliothecarii.

INDICES

I.

INDEX AUCTORUM ET RERUM [1].

[1] Numeri maiores indicant codices, minores folia; stellulae opera dubia aut spuria.

II.

Codices temporum notis instructi.

An.	1265	Cod.	151.
»	1329	»	162.
»	1366	»	275.
»	1374	»	281.
»	1385	»	165.
»	1400	»	563.
»	1408	»	238.
»	1431	»	350.
»	1435	»	243. 258.
»	1436	»	521. 522.
»	1439	»	269. 314. 413. 431.
»	1441	»	226. 245. 430.
»	1447	»	559.
»	1449	»	198. 348.
»	1450	»	169.
»	1451	»	231. 541.
»	1451-1452	»	658. 658.
»	1452	»	358. 501. 640.
»	1453	»	257. 441.
»	1454	»	1. 199. 223. 396.
An.	1456	Cod.	200.
»	1459	»	362. 392.
»	1460	»	335.
»	1462	»	222. 440.
»	1466	»	232.
»	1467	»	244.
»	1468	»	349. 415. 427
»	1469	»	40.
»	1470	»	287.
»	1478	»	263.
»	1479	»	180.
»	1480	»	182.
»	1481	»	181.
»	1481-1482	»	183.
»	1482	»	167. 298.
»	1483-1484	»	184.
»	1514	»	524.
»	1554	»	317.
»	1558	»	569.

III.

Codices temporum notis carentes.

Saec. VIII. Cod. 491.

Saec. VIII-IX. Codd. 41. 583.

Saec. IX. Codd. 43. 248 I; 266. 286. 340. 474. 515. 553. 585. 637. 645.

Saec. IX-X. Codd. 267. 293. 316. 326. 355. 356. 426. 552. 621. 651.

Saec. X. Codd. 82. 271. 296. 306. 321. 378. 512. 571. 593. 622. 624. 630. 635. 644. 646. 650.

Saec. X-XI. Cod. 341.

Saec. XI. Codd. 83. 84. 85. 139 I; 178 60; 202. 204. 213. 341 II^r; 251. 282. 283. 285. 297 (partim). 306. 315. 354. 371. 420. 455. 483. 492. 505. 509. 520. 556. 575. 576. 586. 599. 607. 615. 634. 638. 641. 644. 648. 650. 653. 654.

Saec. XI-XII. Codd. 264. 270. 325. 425. 459. 484. 639.

Saec. XII. Codd. 44. 53. 64. 75. 80. 81. 85. 86-88. 98. 103. 110. 114. 125. 126. 128. 129. 130-135. 139-144. 178. 179. 204-206. 209. 211. 212. 248. 254. 265. 268. 273. 276. 277. 278. 288. 289. 319. 326. 329. 331. 334. 338. 360. 361. 366. 377. 384. 417. 420 132; 421. 422. 435. 438. 439. 448. 453. 461. 466. 470. 471. 472. 475. 476. 478. 482. 485. 486. 494. 503. 504. 506. 510. 514. 538. 543. 544. 551. 558. 561. 566. 567. 579. 580. 584. 594. 595. 602-605. 608. 609. 612. 613. 619. 620. 621 146; 625. 627. 629. 632. 633. 642. 643. 647. 649. 650. 652. 659. 662.

Saec. XII-XIII. Codd. 89. 90-91. 104. 136. 485 128; 591. 596. 634. 636.

Saec. XIII. Codd. 24. 25. 27. 39. 52. 57-60. 69. 73. 74. 97. 105. 106. 108. 113. 115. 117. 152. 279. 309. 313. 414. 496. 504 70^v; 581. 582. 587. 598. 626. 631. 651 31. 150; 665. 669. 670. 677. 678.

Saec. XIII-XIV. Codd. 21. 28. 32. 33. 45. 47. 54. 55. 56. 61. 62. 66-68. 70-72. 76. 78. 93. 99. 100. 101. 102. 111. 112. 116. 119. 121. 177. 207. 310. 449. 458. 623. 655. 657. 672.

Saec. XIV. Codd. 38. 370. 380. 381. 382. 386. 416. 419. 423. 428. 438 I. II. 243. 244; 452. 473. 477. 497. 518. 519. 539. 560. 562. 564. 565. 568. 570. 574. 578. 592. 597. 600. 611. 614. 618. 660. 663. 664. 666-668. 673-675.

Saec. XIV-XV. Codd. 375. 424. 511. 517. 610. 616. 656. 671.

Saec. XV. Codd. 351. 352. 353. 357. 359. 363. 364. 365. 367. 368. 369. 372. 373. 374. 376. 379. 384. 385. 387. 388. 389. 390. 391. 393. 394. 395. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 418. 429. 432. 434. 436. 437. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 450. 451. 454. 456. 457. 460. 462. 463. 464. 465. 467. 468. 469. 479. 480. 481. 487. 488. 489. 490. 493. 495. 498. 499. 500. 502. 507. 508. 513. 516. 523. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 540. 542. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 554. 555. 557. 572. 573. 577. 588-590. 601. 606. 617. 628. 650 III^v^; 661. 676.

Saec. XVI. Cod. 237.

IV.

Codicum Graecorum fragmenta.

Saec. IX. Cod. 128 I-II. 115.
Saec. XI. Cod. 125 II.

V.

Codices rescripti.

178 60; 265 I. 146. 147; 326 40v; 378 109v-128; 505 1-54; 534. 633. 672 53-88.

VI.

Scribae.

VII.

Correctores.

VIII.

Pictores.

IX.

Possessores.

X.

Stemmata.

XI.

Codices pretii notam exhibentes.

XII.

Nomina virorum et locorum.

Addenda et emendanda.

Pag. 4, 8 (Bibl. cit., 6, f. 2-2^{v})	l. (Bibl. cit., 6, f. 2-2^{v}; M. 153, 13-14)
» 4, 11 (Bibl. cit., 6, f. 33)	» (Bibl. cit., 6, f. 33; M. 153, 121-122)
» 6, 3 *ab imo* (Bibl. cum glossa, 6, f. 61^{v}).	» (Bibl. cum glossa, 6, f. 61^{v}; M. 153, 217-218).
» 13, 23 conscriptus.	» conscriptus. Vid. fac-simile in *Mittheilungen des Instituts für oesterreichische Geschichtsforschung*, VI, Innsbruck 1901, p. 799.
» 23, 27-28 ⟨Sermo ... de martyrio Eleazari et matris Machabaeorum cum ipsius septem filiis⟩.	» ⟨**Flavii Iosephi** Passio septem fratrum Machabaeorum in Latinum translata⟩ (cf. Flavii Iosephi opera, ed. Dindorf, Parisiis 1865, II, p. 392-411; Biblioth. hagiographica Latina, Machabaei n. 6).
» 24, 26 1688,	» 1688, 3,
» 24, 7 *ab imo* indicatione	» distinctione
» 26, 22 F. 695^{v}	» F. 665^{v}
» 47, 18 *ab imo* Saec. XIII,	» Saec. XIV,
» 48, 26 saec. XIV-XV	» saec. XIV
» 54, 3-4 ⟨Narratiuncula de imagine s. Mariae a cingulo⟩ alia manu saec. XII exarata.	» ⟨Miraculum de imagine B. Mariae de Sardenay⟩, alia manu saec. XII descriptum (cf. Biblioth. hagiographica Latina, Maria virgo n. 60).
» 54, 28 *anno VI.^{to}*	» *anno VI.^{to}* Vid. fac-simile ap. Goyau-Pératé-Fabre, *Le Vatican, les papes et la civilisation..*, Parisiis 1895, p. 667).
» 64, 19 interiectum	» interiecto
» 69, 3 compactum	» conflatum

Pag. 71, 11 odinaria	l. ordinaria
» 76, 2 *ab imo* post psalmos	» post singulos psalmos
» 78, 25 » »	» » » »
» 80, 3 posponitur	» postponitur
» 81, 8 quibus	» quorum singulis
» 83, 9 *ab imo* Ioannes.	» Ioannes. Codicem recensuit Ehrensberger, 20-22.
» 84, 6 idus	» antc idus
» 86, 16 Domine	» Domini
» 88, 12 rhytmici	» rhythmici
» 91, 14 presbiteri	» presbyteri
» 91, 5 *ab imo* aliquando	» interdum
» 92, 15 ab imo *filium*	» *filius*
» 96, 10 ab imo *oris sui.*	» *oris sui* (est pars sermonis 87 De diversis s. Bernardi. M. 183, 703-704, B, 8).
» 103, 14 *ab imo* odinaria	» ordinaria.
» 112, 4 sqq.).	» sqq.). Haec folia cum aliis aliunde corrasis in proprium codicem Vat. Gr. 503 reposita sunt.
» 146, 16 **Benedicti ab. Anianensis**	» **Pseudo-Basilii**
» 146, 21 (M. 21, 385-386)	» (M. 21, 335-386).
» 155, 25 11	» 63
» 156, 2 64	» 19
» 159, 7 *dionisii* (?)	» *Vianesii*
» 166, 23 Saec. XII	» Saec. XI
» 167, 7 p. 279).	» p. 279; M. 122, 283-296).
» 175, 20 nescio), quo	»), nescio quo
» 177, 5 *Dimensuratio prouinciarum.*	» Dimensuratio provinciarum (Mai, Classici auctores, 3, p. 410-415).
» 181, 28-29 4 (in *Studi e Testi*, 4, Roma 1900)	» 6 (in *Studi e Testi*, 5, Roma 1901, p. 76-79).
» 183, 17 Praemtittiur	» Praemittitur
» 187, *ult.* Praemittuntur	» Praemittitur
» 196, 13 *Munus*	» *Mundus*
» 199, 9 ab imo *de serazonihus*	» *de serazonibus*
» 218, 26 **Benedicti** ab. Anianensis	» **Pseudo-Basilii**
» 221, 16 Phalari	» Phalaridi
» 226, 7 *ab imo* **S. Bernardi**	» **Pseudo-Bernardi**
» 232, 6 quin-|to	» quin-|to (cod. descripsit G. Morin, *Quatorze nouveaux discours inédits de*

	saint Jérôme sur les Psaumes in *Revue Bénédictine, XIX année*, n.° 2, 1902, p. 114-117).
Pag. 234, 18 866).	l. 866; cf. *Studi e Testi*, 5, p. 137-140).
» 234, 24 insigna	» insignia
» 237, 10 (M. ibid., 1402-1405)	» (Florilegium Casinense, II, p. 39-45).
» 237, 13 (M. ibid., 1455-1484)	» (Florilegium Casinense, II, p. 45-51).
» 238, 23 (cod. *Simphonia!*)	» (cod. *Simphonia!* Florilegium Casinense, II, p. 39-45).
» 238, 25. In Aggaeum	» In Aggaeum (Florilegium Casinense, II, p. 45-51).
» 248, 2 notris	» nostris
» 253, 23 [1] (f. 393^v)	» [1] (f. 363^v).
» 254, 24 **Eusebii**	» **Pseudo-Eusebii**
» 256, 4 Sofronium	» Sophronium
» 267, I (**355**).	» I (**355**, olim 2357).
» 272, 7 *ab imo* Anonimi	» Anonymi
» 276, 19 metrice	» rhythmice
» 281, 12 *sine peccato;*	» *sine peccato* (est locus excerptus ex epist. IX, 147 s. Gregorii M. ed. Ewald-Hartmann, M. G. H., II, p. 147, 13-148, 17);
» 290, 11 Opusculi I	» Opusculi L
» 292, 3 *ab imo* atque litterae	» atque litterae initiales
» 295, 8 *ab imo* Integumenti dorso	» In tegumenti dorso
» 295, 6 *ab imo* De situ et nominum	» De situ et nominibus
» 297, 7 *ab imo* 45).	» 45). Initio codicis reposita fuerunt duo folia olim avulsa, quorum alterum lacerum continet capitula commentarii s. Ioan. Chrysostomi in Matthaeum, alterum fragmentum Operis imperfecti in Matth. I, 1 sqq. (M. P. G., 56, 613, 3 sqq.).
» 312, 13 **Gazaeli**	» **Gazaei**
» 331, 9 *cappellani*	» *cappellanum*
» 339, 2 exspressas.	» expressas.
» 342, 9 ab imo *cijs brayssinanensis.*	» *cys brayssinam.*
» 342, 2 *ab imo* **S. Bernardi**	» **Pseudo-Bernardi**
» 342, *ult.* cognitionis	» conditionis
» 343, 1-2 *Ut magnum uerbis-qui* etc.	» *Ut magistri uerbis-qui* etc. (cf. M. 183, 867-872).

Pag. 348, 18 1445	l. 1455
» 349, 25 S. **Bernardi**	» **Pseudo-Bernardi**
» 356, 10-9 *ab imo* correctione-sque	» correctio-nesque
» 382, 7 *ab imo* Vicentianas	» Vincentianas
» 384, 9 vacua.	» vacua. Vid. fac-simile ap. Goyau-Pératé-Fabre, *Le Vatican, les papes et la civilisation......*, Parisiis 1895, p. 681.
» 385, 9 *ab imo* delineatae.	» delineatae (cf. M. 176, 1007-1010).
» 391, 6 *ab imo* tributum	» tributus
» 392, 2 555...).	» 555).
» 394, 11 940);	» 940, append.);
» 396, 5 *ab imo* Scholastici	» Scholasticus
» 398, 11-10 *ab imo* ex Hyerone	» ex Herone
» 416, 2 Symboli Romani	» Symboli
» 500, 6 coniurationem quandam	» adiurationem quandam
» 554, 17 Hermanus	» Hermannus

Nota ad cod. 443.

Folium quod olim priori integumenti tabulae adglutinatum erat nunc tantum repertum est statimque initio codicis repositum. Idem continet inter alia codicis pretium (*precij duarum unciarum cum dimidio*) et partem priorem quaestionis de paradiso.